

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

WIDENER LIBRARY

HX K2WP 0

Arc 1359.1

**HARVARD
COLLEGE
LIBRARY**

DOCTRINA NUMORVM VETERVM

CONSCRIPTA

A

IOSEPHO ECKHEL

THESAURO CAESAREO NUMORVM, GEMMARVMQVE VETERVM,
ET REI ANTIQVARIAE IN VNIVERSITATE VINDOBONENSI DOCENDAE
PRAEFECTO.

PARS I.

DE

NUMIS VRBIVM, POPVLORVM, REGVM.

VOLVMEN III.

CONTINENS

RELIQVAM ASIAM MINOREM, ET REGIONES DEINCEPS IN
ORTVM SITAS.

VINDOBONAE.

SVMP TIBVS IOSEPHI CAMESINA.

IMPRESSVM TYPIS KVRTZBEKIANIS.

MDCCXCIV.

Arc 1359.1

1900

NEW YORK

1900

NEW YORK

NEW YORK

NEW YORK

NEW YORK

NEW YORK

NEW YORK

NEW YORK

NEW YORK

NEW YORK

NEW YORK

D O C T R I N A
N V M O R V M V E T E R V M.

CONSPECTVS VOLVMINIS III.

Numi urbium , populorum , regum.

Lycia. Pag. 1.
Pamphylia. Pag. 7.
Pisidia. Pag. 18.
Ifauria. Pag. 28.
Lycaonia. Pag. 30.
Cilicia. Pag. 35.
Cyprus. Pag. 84.
Lydia. Pag. 90.
Phrygia. Pag. 127.
Galatia. Pag. 176.
Cappadocia. Pag. 186.
Armenia. Pag. 202.
Syriae reges. Pag. 209.
Commagene. Pag. 249.
Cyrrhestica. Pag. 259.

Chalcidene. Pag. 263.
Palmyrene. Pag. 265.
Seleucis et Pieria. Pag. 266.
Coelesyria. Pag. 328.
Trachonitis , Ituraea. Pag. 339.
Decapolis. Pag. 345.
Phoenice. Pag. 353.
Galilaea. Pag. 422.
Samaritis. Pag. 428.
Judaea. Pag. 441.
Arabia. Pag. 499.
Mesopotamia. Pag. 505.
Parthia. Pag. 522.
Persia. Pag. 551.
Bactriana. Pag. 556.

LYCIA.

Lyciorum rempublicam praeclaram legibus fuisse constitutam, et a moderatione civium, et aequi observantia late celebratam, et actis per urbes conventibus utilitati publicae provisum, praeclara ejus commendatione refert Strabo. ^{a)} Ad civilis etiam instituti rationem videtur pertinere certus quidam et aequabilis monetae argenteae modus, a solis Lyciae urbibus receptus, nimirum non pondere solum, sed et typis, omnibusque aliis causis conspirantis. Sunt nimirum argentei III. formae, in antica est caput Apollinis, in averfa *lyra intra quadratum*, nomen urbis paucis literis absolvitur, addito plerumque ΑΤΚΙΩΝ. Urbes, quae hujus generis numos signavere, hactenus compertae sunt Cragus, *Cydras*, Limyra, Maficytes, Olympus, Patara, Phaelis, quos in singulis plenius describemus. Lyciae numismaticae seriem perpetuam adjecta crisi debemus curis cl. Sessini. ^{b)}

Lyciae nomen, seorsim, et line addi-

to urbis nomine in paucis numis repe-
ritur. Eccos:

110. ΑΠΟΛΛΩΝ. ΚΑΙ. ΑΤΚΙΩΝ. ΟΜΟ-
ΝΟΙΑ *cum capite. Alexandri M.* in anti-
ca, de quo actum supra in Apollonia
Cariae.

ΑΥΤΟΚΡ. ΝΕΡΩΤΑΚ. ΚΑΙΣΑΡ. ΣΕ-
ΒΑΚΤ. *Caput Nervae laureatum, juxta*
ΔΤ. Ξ ΤΗΑΤΟΤ. ΤΡΙΤΟΤ. *Duae lyrae,*
quibus insitit, noctua. AR. III. (Mus.
Caef.)

Similes numos Vaillantius tribuit Ly-
to Cretae, ⁵⁾ at mihi videntur verius
Lyciae cuidam urbi tribuendi. Nam
non solum in Massicytis numo, ut mox
videbimus, eadem literae AT. eodem
modo juxta caput anticae sunt colloca-
tae, verum etiam lyra et Apollo obvi-
us sunt in Lyciarum urbium moneta ty-
pus. Similes argentei complures ex-
stant etiam cum capite Domitiani et
Trajani, quos, etsi dictas literas
non praeferant, tamen ob typi analog-
iam ad eandem Lyciam censeo pertine-
re. Sunt hi numi apud Morellum, ⁴⁾
et Vaillantium. ⁵⁾

a) L. XIV, p. m. 980. b) Lettere T. III, p. 82. c) Num. praef. T. II p. 116. d) In Domitiano Tab. XII, n. 43. etc. e) Num. praef.

(Vol. VII.)

ANTIPHELLVS.*Imperatorius.*

ANTIΦΕΛΛΕΙΤΩΝ. *Fortuna flans*, in numo Gordiani. (Sestini Lettere T. III. p. 89.)

APEERRAE, APTRE.

Hanc Lyciae urbem Frölichius evoluit ex numo Arigonii ΑΠΑΡΑΙΩΝ, ^{c)} sed quae scriptura melius in ΑΠΤΑΡΑΙΩΝ corrigetur, ut praeclare coniecit Neumannus. Erit adeo Apterae Cretae.

APOLLONIA.*Autonomus.*

Caput Dianae. X ΑΠΟΛΛΩΝΙ: ΜΥΣΙΩΝ. *Cervus flans*. AE. III.

Apolloniae Lyciae numum hunc tribuit abbas Sestinus, ^{b)} sed non satis persuadent rationes, quas adfert.

Imperatorii.

Exstant inscripti: ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. ΑΤΚΙΩΝ. *Iuppiter sedens*, in numo Antonini. *Figura flans intra templum*, Gallieni. (Vaill.) Hac vero epigraphe ne quis forte existimet indicari concordiam inter Lycios et Apolloniam qualemcunque, vetat numus Aurelii Caes. ΑΠΟΛΛΩΝΙ. ΑΤΚ. *Mensis flans*, ^{c)} et numus Getae in museo Neumanni: ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. ΑΥ. typo *Fortunae*

flantis. Accedit, quod in omnibus his numis typus tantum est singularis, cum tamen in concordiae numis fere semper utriusque populi numen, vel symbolum, non unius tantum, proponatur.

Hi ergo numi Apolloniam invictae Lyciae vindicant, geographis veteribus fere praeteritam, nam unus, quod sciam, Stephanus eam attingit his verbis: *Apollonia XXI. ημος προς τη Λυκία, insula juxta Lyciam.*

AE. RRR.**ARTCANDA.**

Urbis situs non satis exploratus, vix similiter ad fluvium cognominem.

Autonomos, quos Pellerinius huic largitur, esse potius Abydi Troadis, jam alias suspicatus sum, ^{d)} non dissentiente fortius ipse Pellerinio.

Imperatorius.

Tranquillinae a me editus ex museo M. Ducis: ΑΡΤΚΑΝΔΕΩΝ. *Imperator eques*. (Num. vet. l. c.)

AE. RRRR.**CEBESSVS.**

Numos huic urbi tributos esse Cidyefsi Phrygiae, dicetur in hujus moneta.

CORTDALLA.

Lyciae oppidum testibus Plinio et Ptolemaeo.

a) Notit. elem. p. 75. b) Lettere T. III. p. 90.

c) Sestini Lettere p. 114.

d) Num. vet.

p. 217.

Imperatorii.

KOPTAAAΔEΩN. *Pallas flans*, in numo Gordiani. (Haym. T. II. p. m. 358.)

KOPTAAAΩN. *Vir galeatus eques hastam intentat*, Tranquillinae. (Pellerin Rec. III. p. 248.)

AE. RRR.

CRAGVΣ.

Ad montem cognominem.

Autonomi:

Caput Apollinis diadematum, in alio: laureatum. X KP. in alio: ATKION. KPAΓ. *Lyra intra quadratum*. AR. III. (Pellerin.)

AT. *Lyra*. X KP. *Cervus flans*. AE. III. (Editus ex museo Caes. in mea Sylloge I. p. 40.)

KP. *Caput Dianae cum pharetra et arcu*. X KP. *Figura incerta flans*. AE. III. (Hunter.)

AT. *Caput Apollinis laureatum*. X KP. *Lyra, omnia intra lauream*. AE. H. (Hunter, Mus. Caes.)

AT. *Caput Apollinis diadematum*. X KP. EAN. *Lyra, omnia intra lauream*. AE. II. (Neumann-Num. pop. P. I. tab. 6.)

AT. *Caput Apollinis laureatum*. X KPA-NION. *Lyra, omnia intra lauream*. AE. (Goltz. Graec. Tab. XV.)

En tibi Cragi numos omnes hactenus compertos. Singularis est is, quem primo loco proposui cum epigrapha

ATKION. KPAΓ.; quia diserte docet, eodem modo legendum contractius AT. KP. numorum sequentium. Numi tres postremi eodem omnes sunt argumento, nisi quod nonnihil differt inscriptio, et satis etiam patet, fallere Goltzianam epigraphen KPA-NION, nimium, ut jam constat, facili Goltzio, ad inscriptiones, ut libuit, seu immutandas, seu de suo addendas. Satis apparet, Goltzianum istud cimelium diversum non fuisse a Neumanniano, in quo haud dubie sic jungendae sunt literae, ut sit: KP. EAN., sic ut ro EAN. vel sit nomen magistratus, vel indicetur Xanthus Lyciae fluvius, quod idem serius sensit Neumannus ipse, fallus praeterea, minus prospere sese ducem Goltzium secutum legendum KPA-N. E., numumque Cranio Cephaleniae tribuendo, a quo deinde iudicio conspecto simili Hunteriano discessit. *) Ceterum numi hi perpetui sunt in cultu Apollinis, sororisque Dianae.

AR. RRR. AE. RR.

CTDNA.

Lyciae urbs teste Ptolemaeo.

Autonomus.

Caput Apollinis. X KT. *Lyra*. AR. IH. (Hunter.)

Non paucis urbibus a KT. incipientibus, hunc numum recte Cl. Combius huc refert causa typi cum aliis Lyciae urbium numis communis, ut mox supra.

a) Num. pop. P. II. p. 179.

in prolegomenis ad numos Lyciae apud hanc Limyram signatum, quam monui.

AR. RRRR.

LIMYRA.

Ad fluvium Limyrum prope mare, qua in urbe Cajus Agrippae F. ex oriente redux mortuus est.

Antoninus.

Caput Apollinis laureatum. X ΛΥΚΙ-
ΩΝ. AI. *Lyra, juxta falmen, omnia in-
tra quadratum.* AR. III. (Hunter.)

Imperatorii

Gordiani tantum exstant.

ΛΙΜΥΡΕΩΝ. *Fortuna fians.* (Vaill.)

ΛΙΜΥΡΩΝ. *Monticulus, ex quo unda
profluit, et ex qua bos bibit, in imo:*
PHYMA. (Pellerin Rec. III. p. 219.)

Vocabulum istud *eruptionem* significat, cepsetque Pellerinius, eam aquam patefacto sibi per vim ex rupe exitu erupisse, locumque, ubi istud accidit, sic vocatum. Eadem ratione locus quidam juxta Anchialen Ciliciae, ubi sunt Cydni ostia, dictus fuit Πηγμα teste Strabone.^{a)} Ab eodem vocabulo tractum etiam nomen Rhegii Bruttiorum, in hujus numis diximus. Meminit Plinius fontis apud Limyram mirae naturae, et oraculo inclyti.^{b)}

ΛΙΜΥΡΟC. *Fluvius decumbens, in numo Gordiani.* (Pellerin Rec. III. p. XXII.) Urbis nomen non additur, dubium tamen non est, numum hunc

apud hanc Limyram signatum, quam diximus Limyro fuisse additam.

AE. RRR.

MASSICTES.

Mons quidem tantum hujus nominis in Lycia a geographis proditur, sed impositam quoque illi urbem docent numeri sequentes. Quin et Quintus Calaber de accolis hujus montis loquitur: c)

Πάντες ὅσοι Φοινίκιον ἔδος περιπαροῦνται,

Αὐτοὶ τε ΜΑΣΣΙΚΤΤΟΙΟ βίον, βωμὸν τε Χιμαίρης.

Omnes, quicunque circa Phoenicium solum undique habitant,

Et praeruptum MASSICTTI jugum, gramque Chimaerae,

Idem ejus montis meminit alibi.^{d)}

Antonini:

Caput muliebre laureatum. X ΛΥΚΙΩΝ. ΜΑΣ. *Lyra intra quadratum.* AR. III. (Pellerin.)

Caput Apollinis laureatum. X ΛΥΚΙΩΝ. ΜΑ. *Lyra intra quadratum.* AR. III. (Panel. Num. Cistoph. p. 40.) *Alius, sed abest ΛΥΚΙΩΝ.* (Pellerin.)

ΑΥ. *Caput Apollinis laureatum.* X ΜΑ. *Vir togatus fians d. extensa . . . f. arcum.* AE. III. (Mus. Caes.)

AR. RRR. AE. RRRR.

Imperatorius

Vnicus exstat, quem edidi ex museo Mediceo: (Num. vet. p. 217.)

a) L. XIV. p. m. 990. b) H. N. L. XXXI. §. 18. c) L. VIII. v. 106. d) L. III. v. 233.

ΑΤΚΙΩΝ. ΜΑ. *Lyra*, cum capite
Augusti. AE. m. m.
AE. RRRR.

MYRA.

Urbs Lyciae mediterranea.

Imperatorii.

Ab Antonino ad Tranquillinam usque.
Epigraphe ΜΤΡΕΩΝ *typis* obviis
dempto sequente:

*Mulier velata in saxum desinens supra
mediam arborem, ad cuius truncum hinc
et inde vir cum securi, ex imo arboris ex-
siliunt serpentes, qui unum ex hominibus
insequuntur, in numo Gordiani.*

His verbis numum hunc Vaillantius
describit ex Patino, in cuius tamen
opere eum non reperio. Videtur inso-
lens hic typus ad domesticam urbis
historiam pertinere.

Concordia cum Side: * CΙΑΗΤΩΝ. ΜΤ-
ΡΕΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Pallas Sidetum flans,
ex aduerso caput impositum saxo conoidico,
in numo Valeriani. (Arigoni.)*

Myrensiū istud numen fortasse idem
est, quod mox a Vaillantio descriptum
vidimus.

AE. RR.

OLYMPVS.

Urbs nobilis ad montem cognominem.

Autonomi:

Caput Apollinis laureatum, vel mulieb-

*re laureatum. Ξ ΟΑΥΜ. ΟΑΥΜΠ. Ο-
ΑΥΜΠΗ. Lyra intra quadratum, iuxta
fulmen, aut similia. AR. III. (Pellerin,
Hunter.)*

Numos hos huius esse Olympi, probant
collati similes alii urbium Lyciae numi.
AR. RRR.

PATARA.

Maritima versus Xanthi ostia, ab
Apollinis Patarei cultu late incluta.

Autonomi.

*Caput Apollinis laureatum, pone arcus
et pharetra. ΑΤΚΙΩΝ. ΠΑ. Lyra intra
quadratum. AR. III.*

Bini similes ex uno Hunteri catalogo
cogniti. Ceterum Pagas quoque per-
tinere possent, si verum est, quod re-
fert Eusebius: *) Παγαι της Λυκίας ἐκ
ἀσημος πόλις.

AR. RRRR.

Imperatorii

Tantum Gordiani.

ΠΑΤΑΡΕΩΝ. *Apollo stolatus flans d.
ramum, s. tripodis innixus, cui serpens
obvolvitur, pro pedibus corvus super glo-
bo. (Vaill. Mus. Pisani.) Omnia haec
ad Apollinem apud Patara fatidicum
facile referuntur.*

ΠΑΤΑΡΕΩΝ. *Fortuna flans in templo
distylo, AE. I. (Mus. princ. de Waldeck.)*

PHASELIS.

Ad fines Pamphylicae maritima.

a) Hist. ecol. L. VIII.

Autonomi.

Hujus urbis exstant insignes, plerique recens comperti.

Pars apri anterior in navis formam aptati. X ΦΑΣ. *Prora navis in quadrato incuso.* AR. I. (Hunter.)

Prora navis. X ΦΑΣΗ. ΕΥΚΡΑΤΗΣ. *Prora navis diversae formae.* AR. I. (Hunter.) AR. III. (Wise p. 145.) AE. III. *et sine nomine magistratus.* (Wise p. 144.)

Prora navis supervolante Victoria. X ΦΑ. *Pallas gradiens d. fulmen intentat, f. aegidem praetendit.* AE. II. (Pellerin.)

Caput Iovis. X ΦΑ. *Idem typus.* AE. III. (Mus. Caes.)

Prora navis, cui insidet noctua. X Φ. ΚΛΕΩΝΤΜΟC. *Pallas similis cultu.* AR. II. (Hunter.)

Caput muliebre laureatum. X Φ. ΕΥΚΡΑΤΗΣ. *Prora navis, cui insidet Pallas d. fulmen vibrans, f. aegidem praetendens, pro pedibus serpens.* AR. I. (Mus. Caes. et a me editus in Sylloge I. p. 41.)

Navis in omnibus his numis potiore typum facit, quo credo indicari rem Phaselidis maritimam, ut revera quoddam navigii genus Graeci et Latini dixerent phaselum, ducto secundum Ifidorum ex hac urbe vocabulo: *phaselos* vocari ajunt a Phaselo insula Graeciae, ubi non procul mons Olympus est.^{a)} Quo loco hanc nostram Phaselidem intelligi dubium non est, nam et Herodianus teste Stephano Phaselidem dixit insu-

lam. Facile autem insulae speciem praeferre potuit, nam Cicero *projectam in altum* dixit,^{b)} et Livius: *c) promissus penitus in altum.* Phaseliotas ut commercio obnixi deditos, sic et perditos et improbos amare exagitat Demosthenes.^{d)} In numo I. dixi proram navis in caput apri desinere. In numis Cilico-phoeniciis videbimus numos, in quibus prorae jam caput arietis, jam equi praefixum offerunt. Ab his insignibus, quae Graeci navium *παρασημα*, vel *ἐπισημα* vocabant, totam saepe navim appellationem traxisse constat, et fuere, qui existimarent, fuisse navim tauro insignitam, quae Europam rapuit. Vide Iul. Pollucem, et subjectam Iungermanni notam,^{e)} et quae exempla alia suo loco ad numos Cilico-phoenicios dabimus. Ad Phaselidis nostrae apros quod propius attinet, meminit Herodotus *νηων καπρις ἐρχεσθαι τας πρωρας, navium, quarum prorae in apros exivere*, quas Aeginetae de Samiis cepere.^{f)} In Museo Capitolino Tomo IV. tab. 34. exhibetur zophorus antiquus, cui insculptae sunt aliquot prorae prominentibus inde diversarum ferarum capitibus, quod argumentum copiose ibi explicat Cl. Fogginus, cui adde Fabrettum.^{g)}

Caput Apollinis laureatum cum pharetra et arcu. X ΦΑΣΗΑΙ. *Lyra intra quadratum.* AR. III. (Pembrock, Hunter.)

AR. et AE. RRR.

a) L. XVII. b) in Verr. L. IV. c. 10. c) L. XXXVII. c. 23. d) in Laecritum sub init. p. 948. e) L. I. c. IX. segm. 83. f) L. III. c. 59. g) de Col. Graj. p. 115.

*Imperatorii***XANTHVS.**

Duo tantum proditi: ΦΑΧΑΕΙΤΩΝ.
Iuppiter sedens, Antonini. (Vaill.)
Pallas stans, Gordiani. (Pellerin Rec.
 III. p. 219.)
AE. RRRR.

PODALIA.

Ptolemaeo ad fontes Xanthi in septentrionem.

Mediterranea. *Autonomum* aeneum
 inscriptum ΔΗΜΟ. ΞΑΝ. typo duplicis
 cornucopiae huc refert Pellerinius,
 quod iudicium an satis tutum sit, vi-
 detur posse ambigi.

Certiozem alium dedit Sestinus: (Let-
 tere T. III. p. 102.)

Apollo stolatus stans d. — f. arcum. Ξ
 ΖΑ. ΑΤΚΙΩΝ. *Lyra intra quadratum in-*
cusum. AE. III.
AE. RRRR.

CHELIDONIA insula.*Imperatorius*

Vnicus a me editus ex museo Me-
 diceo: (Num. vet. p. 218.)

ΠΟΔΑΛΙΩΤΩΝ. *Figura militaris*
cum hasta et clypeo, in numo Tranquil-
 lineae.

AE. RRRR.

Autonomus aeneus ΧΕΛΙΔΟΝΕΑΙΩΝ
 editus ab uno Goltzio. (in insulis.)

MEGISTE insula.

Autonomi argenteus et aeneus ΜΕ-
 ΓΙΣΤΕΩΝ. apud unum iterum Golt-
 zium. (l. c.)

PAMPHYLIA.**PROLEGOMENA.**

Praemonendum ad numos Pamphylicae,
 Pisidiae, Ciliciae, harum aliquas ur-
 bes imperatoriae suae monetae frequen-
 ter notas quasdam arithmeticas solita-
 rias inculpsisse. Hujus instituti sequen-
 tes fuere leges. Non repertae sunt
 hactenus, nisi in familia Valeriani.

Vnicum ab hac lege eximium numum
 reperi in Claudio Gothico, signatum
 Sagalassi Pisidiae, quem edidit Pelleri-
 nius.^{a)} Fere semper adstituuntur ca-
 piti imperantis. Raro in aversam reci-
 piuntur, ac tum nonnunquam cum ali-
 qua ostentatione, v. c. literae grandiores

a) Rec. III, p. XX.

IE intra coronam totam aversem constituunt in numo Argorum Ciliciae. ^{a)} Nonnunquam hae literae comparent instar notarum incusarum. Omnes has notas, quotquot invenire potuit, addiditque, ^{b)} quem ejus laborem lubet ob oculos ponere additis a me paucis.

Adada Pisidiae	Valeriani	IB.
Argos Ciliciae	Gallieni et Saloninae	IC.
Aspendus Pamphyl.	Saloninae	Z.
Attalia Pamphyl.	Saloninae	I.
Colybrassus Ciliciae	Valeriani	I.
Coracesium Ciliciae	Gallieni	E.
Laerte Ciliciae	Valeriani, Salonini	IA.
Lyrbe Pisidiae	Saloninae	IA.
Perge Pamphyliae	Salonini	F.
Sagalassus Pisidiae	Valeriani jun.	IA.
Side Pamphyliae	Gallieni, Saloninae	I.
Syedra Cilicias	Valeriani jun.	I.
	Claudii Gothici	S.
	Gallieni	E.
	Gallieni, et Saloninae	I.
	Saloninae	H. IA.
	Salonini	E.
	Valeriani, Gallieni, Saloninae	IA.

His peractis jam etiam in sensum harum literarum coepit inquirere Belleyus. Refutatis facile iis, qui annos imperii illis indicari credidere, levibusque conjecturis aliis, quas commemorare piget, ipse existimat, his numeris explicari numerum festorum, et sacrificiorum, quibus eae urbes principes suos demereri studebant. Tamen ad istud probandum vix aliquid certi, justique subsidii reperit vir eruditus, quod tanto securius possum profiteri, quod ne ipse quidem hac sua conjectura sibi satisfecit. Equidem in eorum indagando sensu nolo sagacitatem intendere, saepe

professus alias, quoties notae similes moram objecere, nolle me ad eas explicandas adferre conjecturas plerumque frivolas, saepe periculosas.

APIASSVS.

Mediterranea ad fines Pisidiae, cui a nonnullis accensetur.

Imperatorii

Getae tantum. APIACCEON typis obviis. (Vaill. Pellerin, Catal. d'Ennery.)
AE. RRR.

a) Pellerin Mel. I. p. 22.

b) B. L. T. XLII. hist. p. 55.

ASPENDVS.

Urbs nobilis ad Eurymedontem fl. Argivorum colonia.

Autonomi

Expresso Aspendi nomine non exstant. Coniiciunt tamen eruditi, argenteos quosdam perantiquae fabricae inscripto ΕΣΤΡΕΑΗΤΕ hac referendos, de quibus agam. infra in Selges Pisiidae moneta.

Imperatorii

a Sosemiade usque ad Saloninam se porrigunt.

Epigraphæ: ΑΧΕΜΙΑΔΩΝ.

Typi:

Hercules stans, Sosemiadis. (Vailk.)

Adidas nudi, Treboniani. (Vailk.)

Fuisse hunc typum Aspendi proprium, dicitur in numis ejusdem Selges.

Hecate tergeminis fascibus et serpentina armata, Gordiani. (Vailk.)

Corona, cui illigata sunt octo capita, Saloninae. (Pellerin.) De hoc typo agatur in numis Tarsi.

Magistratus: ΘΕΜΙΔΩC. ΤΟ. Ε. in eodem Saloninae numo. Etiam in Clazomenarum Ioniae numo legitur praetor T. E. id est *quintum*. Existisse olim feminas, quibus *Themidis* nomen fuit, exempla suppeditant Grutescas, et Muratorius. Videtur numi hujus *Themis* sacerdotio apud Aspendios

sancta. Aliud fuit Belleyi judicium, existimantis, inscriptione ΘΕΜΙΔΩC. ΤΟ. Ε. indicari, Aspendios in Saloninae honorem festum in *Themidis* templo *quinta vice* celebrasse. *) Arbitretur lector.

Nota numeralis I. ante caput Saloninae. (Pellerin.)

AE, RR.

ATTALIA.

Marianna, condita ab Attalo Philadelpho. Cum altera fuerit ejusdem nominis Lydiae urbs, magnus inter antiquarios dissensus, utri inscripta Attaliae nomine numismata sint tribuenda. Harduinus in Pamphyliam inclinat. Vaillantius in catalogo alphabetico numerum Graecorum (pag. 193.) omnes Pamphyliae tribuit quidem, tamen binos Severi Attaliae Lydiae adjudicat, at rationibus abstinet. (pag. 81.) Nutant Kheilius *) et Pellerinius. *) En nonnulla criteria, quae saltem ad tutius locandos nonnullos poterant sufficere.

Autonomi Attaliae Lydiae.

Caput Fauni hedera coronatum, additur *epigraphæ*, sed *vitata*. 3 ΑΤΤΑ-ΑΕΩΝ. ΟΥ. - - - ΤΑ. Βοτρυς. ΑΕ. ΗΙ. (Pellerin Rec. II. p. 99.)

Frequens mentio magistratus in numis Lydiae, in Pamphyliæ moneta vix unquam.

a) B. L. T. XII. M. p. 59.
(Vol. III.)

b) ad Haymii T. II. p. 108.

c) Mel. I. p. 95.

Caput Iovis laureatum. X ATTAAE-
ΩN. *Bacchus stans.* AE. III. (Ibid.)

Si numus cum typo botri est Lydiae,
etiam hic cum typo Bacchi ejusdem
esse urbis videtur.

AE. RRR.

Autonomi Attaliae Pamphyliae.

KOPH. *Caput, quod spectato capillo-
rum cultu videtur esse Dianae.* X AT-
TAAEATON. *Aquila stans expansis alis.*
AE. II. (Haym.)

Ex imperatoriis videbimus, Attaliam
Pamphyliae etiam usam inscriptione
ATTAAEATON.

Protome Palladis. X ATTAAEATON.
Fortuna stans. AE. III. (Muf. Caef.)

Palladis typus in certis imperatoriis
hujus Attaliae non infrequens; altera
ratio ab epigraphe, ut dixi, petitur.

Caput Neptuni cum tridente. X ATTA-
AEON. *Vir nudus gradiena.* AE. III.
(Pellerin.)

Caput Iovis. X ATTAAEON. *Neptunus
stans.* AE. III. (Muf. Caef.)

Ex mente Pellerinii numi cum typo
Neptuni pertinent ad Attaliam Pamphy-
liae, quia fuit maritima. Valere po-
test hoc argumentum in his tenebris. Ce-
terum constat ex Strabone, in Phrygiae
et Lydiae urbibus magnos fuisse Neptu-
ni honores ob frequentes terrae tremo-
res. Accedit, quod Plinius Attaliam
Lydiae seu Aeolidos cum oppido Posi-
dea conjungat, quod utique a Neptuno
nomen traxit.

AE. RR.

Imperatorii Attaliae Lydiae.

ΕΠΙ. ΤΡΑ. ΜΕΝΕΚΡΑΤΟΤ. ΑΤ-

ΤΑΛΕΩΝ. ΝΕΩΚ. *Templum, in quo Se-
rapis, in numo Caracallae.* (Vaill.)

Hic numus etiam iudice Pellerinio ^{a)}
huc pertinet, quoniam magistratum Pam-
phyliae urbes non inscribere.

ΑΙΛ. ΜΑΤΑΙΟΤ. ΜΕΝΙΠΠΟΤ. ΑΤ-
ΤΑΛΕΩΝ. *Iuppiter nudus stans d. pate-
ram, f. hastam, pro pedibus aquila, Ha-
driani et Sabinae.* (Pellerin. Mel. I. p.
95.)

Huc videtur referendus ex eadem ma-
gistratus ratione.

ΑΤΤΑΛΕΩΝ. *Iuppiter sedens d. aquila,
f. hastam, M. Aurelii.* (Pellerin.)

Erit hujus urbis ratione typi numi
praecedentis.

ΑΤΤΑΛΕΩΝ. *Caput Serapidis, Au-
relii et Commodi.* (Vaill. Arigoni.)

Ratione typi, qui est in numo primo.

ΑΤΤΑΛΕΩΝ. *Bacchus stans, in nu-
mo Severi.* (Vaill.)

ΑΤΤΑΛΕΩΝ. *Bacchus et Ariadnae in
bigis pantherarum praecedente Satyro, M.
Aurelii.* (Muf. Caef.)

Causa typi in autonomis.

AE. RR.

Imperatorii Attaliae Pamphyliae.

ΣΙΑΗΤΩΝ. ΑΤΤΑΛΕΩΝ. ΟΜΩΝΟΙ-
Α. *Pallas stans dexteram jungit cum Ne-
questi alata adstante f. ramum tenente, pro
cujus pedibus est gryphus pede rotas impo-
sito, in numo Gallieni, juxta cujus ca-
put est E.* (Pellerin.)

Hic numus copiosam lucem suppeditat,
nam propter Sides viciniam dubium
non est hanc Pamphyliae Attaliam in
praesente numo notari, et cum in con-
cordiae numis praecipua cujusque urbis
numina soleant proponi, et constet,

a) Mel. I. p. 95. et Mel. II. p. 283.

Nemefin esse Sidetum, videmus, Palladem fuisse princeps hujus urbis nummen, atque adeo omnes numos, qui exhibent vel Palladem stantem, ut in numo Commodi, (le Blond.) et Hadriani, (Vaill.) vel ejus protomen, ut in numis Augusti, Tiberii, Commodi, aliisque, huc tuto revocandos.

ΑΤΤΑΛΕΩΝ. *Pallas, Hygia, Nemesis stans*, in uno eodemque numo Valeriani. (Vaill.)

Ratio pendet ex praecedente.

ΑΤΤΑΛΕΑΤΩΝ. *Pallas stans*, Commodi. (le Blond.)

Hic numus arguit, etiam autonomos supra citatos cum typis vagis, sed eodem modo inscriptos, ad hanc Attaliam pertinere. Allatus fuit Pellerinio ex Carmania, cujus vetus Pamphylia pars fuit, ergo tanto certius est hujus Attaliae.

ΑΤΤΑΛΕΩΝ. *Nemesis alata stans d. rotam, pro pedibus gryphus*, Commodi. (Haym. T. II. p. m. 302.)

Haymius putat, esse signum pantheum, sed esse Nemefin, certum est ex iis, quae ad Smyrnae humos disserui. Ratio, cur hic numus huc pertineat, petenda est ex numis I. et II., nimirum Attalenses vicinae Sides Nemefin coluere, quemadmodum et Pallas eodem modo Rana, quoniam Sides moneta comparet, in Attaliae quoque numis conspicitur.

ΑΤΤΑΛΕΩΝ. *Diana Pergaea, Valeriani*, ante cujus caput est I. (Mus. Caes.)

Et typus Dianae, quae in vicina Perga colebatur, et litera solitaria I. haec

tractui propria hunc numum Attaliae Pamphyliae vindicant.

ΑΤΤΑΛΕΩΝ. *Diana Pergaea stans, cui in dexteris adstat Pallas, a sinistris Nemesis*, Valeriani, ante cujus caput I. (Panel de numi Trebon. p. 103.)

En numina Pergae, Attaliae, Sides, quae in eodem omnes tractu fuere.

Ludi: ΙΕΡΟC ΑΤΤΑΛΕΩΝ. ΟΑΤΜΗΟC. ΟΗΚΟΤΜΕΝΙΚΟC. *intra coronam; Saloniini*. (Mus. Filani.) AE. R.

CASA.

Ex notitiis ecclesiasticis cognita.

Imperatorii.

Gordiani, Etruscillae, Herennii. (Vaill.)

Epigraphe: ΚΑCΑΤΩΝ. Typi: Iuppi-
ter stans, raptus Proserpinae.

AE. RRR.

ETENNA.

Mediterranea in Pisidiam auctore Polybio, ^{a)} et Notitiis.

Autonomi.

Mulier stans, in alio: gradiens serpentem tenet, humi diota: Ξ ET. ETEN. Aliquid instar cultri incurvi. AE. fere II. (Pellerin.)

Vtriusque typi ratio obscura.
AE. RRRR.

^{a)} Hist. L. V. c. 73.

Imperatorii:

ETENNEON. *Iuppiter Salaminus stans, Faustinae jun.* (Catal. d'Ennery p. 534.)

Ead. epigr. Duo viri nudi stantes velut parati ad pugilatum, ut ait Pellerinius, (Rec. III. p. 222.) in numo Getae.

Ead. epigr. Substructio quaedam, quam Pellerinius praegravandem corbem frugibus refertum dicit, inter duas statuas cum incertis attributis huius impatiens, in numo Alexandri Sev. (Pellerin. l. c.)

AE. RRR.

ISINDVS.

Hoc nomine proditur urbs Ioniae et Pamphylicae.

Autonomi:

Caput Dianae cum arcu et pharetra. X ISIN. Spica. AE. III. (Pellerin.)

Caput Dianae, X ISIN. Pharetra. AE. III. (Pellerin.)

Numos hos Pellerinius non ob aliam causam huic Pamphylicae Isindo tribuendos putat, quam quod fabrica et typo pharetrae cum Pergae numis conspirant.

AE. RRRR.

MAGFDVS.

Maritima.

Imperatorii.

Primum huius classis reperit Vaillantius cum capite Liviae, sed in hoc male lectum MAGT. pro MAGT., recte vi-

dit Pellerinius. (Mel. II. p. 16.) Certi sunt Neronis, (Haym T. II. p. 239.) Trajani, (Vaill.) et Antonini. (Pellerin.)

In omnibus his MATTAION, et Pallas stans.

Anni imperii in numo Trajani IE. Antonini IO.

AE. RRR.

PANEMOTICHOS.

Oppidum Pamphylicae ex Notitiis ecclesiasticis.

Imperatorii.

HANEMOTEIXEITON. *Severus eques, Domnae. (Harduin.) Amazon eques, Domnae. (Vaill.)*

AE. RRRR.

PERGA.

Urbs illustris ad Castrum fl.

Autonomi:

Caput Bacchi hedera coronatum. X ΠΕΡΓΑΙΩΝ. Caput muliebris diadematum. AE. II. (Pellerin.)

Caput Dianae adversum laureatum. X ΠΕΡ. Sphinx alata sedens. AE. III. (Hunter.)

Soli sunt hi autonomi, qui populi nomen inscribunt, cum alii, ut patet, Dianam suam memorent. Numus alter solum quidem ΠΕΡ. offert, quod varie potest expleri; verum cum in aliis quoque Pergae numis Dianae caput occurrat laureatum, ejusque comes Sphinx,

đubitari nequit, cum Pergae nostrae tribuendum.

Caput Dianae laureatum prominente pone pharetra et arcu. X APTEMIAOZ, ΠΕΡΓΑΙΑΣ. *Diana veste succincta stans d. elata coronam, s. hastam, pro pedibus ceruus.* AR. II. (Pellerin.)

Similis adversa. X *Eadem epigrapha.* Sphinx alata sedens. AE. III. (Pellerin.) *Diana velata tutulata sedens in templo distylo, in cujus fronte est aquila explicatis alis.* X *Eadem epigrapha.* Pharetra. AE. II. (Mus. Caes. Pellerin.)

Diana apud hanc urbem in loco edito illustre habuit templum, ad quod singulis annis sacer conventus agi solitus. ^{a)} Ejus sanctitatem loci collaudat quoque Cicero. ^{b)} Fide Callimachi fuit Perge Dianae charissima, nam πολίων δε inquit τοι εὐαδε Περγῇ, ex urbibus autem tibi placuit Perge. ^{c)} Ejus cultus ad exterar quoque urbes, ut Ephesiae, valuit, ut mox in imperatoriis videbimus, AR. RRRR. AE. R.

Imperatorii.

Inchoat hos Vaillantius a Trajano, et finit cum Salonina. Sed Augusti unum vulgavit Arigonius, et quod omnino insolens, citantur etiam Aureliani, et Taciti. Eccos:

ATT. K. A. ΔΟΜ. ΑΤΡΗΑΙΑΝΟC. *Caput Aureliani.* X ΠΕΡΓΑΙΩΝ. ΝΕΩ, ΚΟΡΩΝ. *Diana Pergaea in templo distylo, hinc sol, inde luna.* (Bandur. in addend. ad Tom. I, ex schedis Vaillantii.)

Alterum Taciti Pergae signatum existare in museo Abbatis Rothelin testatur Baro Bimardus. ^{d)}

Epigrapha: ΠΕΡΓΑΙΩΝ. vel ΠΕΡΓΑΙΑC. ΑΡΤΕΜΙΑΟC. vel ΑΡΤΕΜΙC. ΠΕΡΓΑΙΑ. in solo Treboniani numo ΠΕΡΓΗ.

Typi: Diana potissimum comparet forma admodum variante, quam tamen esse Pergaeam addita epigrapha: ΠΕΡΓΑΙΑC. ΑΡΤΕΜΙΑΟC, credere nos jubet. Fingitur ut lapis praegravandis intra templum additis astris solis et lunae, in numo Severi, (Mus. Caes.) et Gordiani, (Arigoni.) In aliis: *Protome velata tutulata intra templum distylum*, in numo M. Aurelii. (Mus. Medic.) Nonnunquam *adstat hinc et inde gryphus*, (nisi Sphinges verius sunt.) in numo Caracallae. (Vaill.) *Alias hinc et inde columba*, Maximimi, Philippi sen. Otacil. (Vaill. Pellerin.) *Venatricis habitu graditur* in numo Hadriani. (Vaill.) Eodem venatricis cultu comparet in numo Mytilenes addito ΑΡΤΕΜΙC. ΠΕΡΓΑΙΑ., ut in hac dictum. *Victoria coronans Dianam succinctam d. sagittam, s. arcum tenentem*, in numo Tranquillinae. (Vaill.)

Diana stans cum adminiculis et cervo, in numo Domnae. (Vaill.)

Esse hanc Dianam Ephesiam, non Pergensem, inde patet, quod non describitur ΑΡΤΕΜΙΑΟC, ΠΕΡΓΑΙΑC., sed ΠΕΡΓΑΙΩΝ.

Huc etiam pertinent sequentes:

CQS. III. *Signum Dianae in templo distylo, cujus xophoro inscriptum:* DIANA. PERGENSIS. vel PERGAEA. in numis

^{a)} Strabo L. XIV. p. m. 983. ^{b)} Verr. L. I. c. 20. ^{c)} In Dian. v. 187. ^{d)} ad Robert. T. II. p. 100.

Nervae et Trajani AR. m. m. (Vaill. Num. praest.)

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΡΙΑ. ΤΟ. s. *Protome velata tutulata intra templum distylum, in cuius zophoro aquila explicatis alis*, in numo Trajani AR. m. m. (Mus. Caes.)

Numum priorem, etsi Latine inscriptum, huc pertinere, Dianae Pergensis mentio satis docet. Alterum huc vocat typus, cuius similem in aliis certis Pergae numis supra citavimus. Vtriusque generis numos argenteos variae Asiae minoris urbes dissimulato suo nomine inde ab Augusto usque ad Antoninum signavere, quorum mentionem faciemus in numis singulorum Augustorum.

Astylum: ΠΕΡΓΑΙΑC ΑΡΤΕΜΙΔΟC. ΑCΤΑΟΤ. in numis Traquillinae, Philippi sen., Otaciliae. (Vaill. Haym, Pellerin.) ΠΕΡΓΑΙΩΝ. ΑCΤΑΟC. ΙΕΡΟC. *Pergaeorum inviolabilis urbis sacrum certamen. Mensa cum urna, supra quam legitur: ΠΤΘΙΑ. Verba sunt Vailantii in Gallieno ex museo M. Ducis.*

Ludi: ΙΕΡΟC. et ΗΤΘΙΑ. in numo mox citato. Legitur etiam ΙΕΡΟC. in numo Salonini. (Vaill.)

Neocoratus proditur in numis Saloninae. (Vaill. Pellerin. Suppl. IV. p. 13.) et in citato supra numo Aureliani.

Concordia cum Apollonia Cariae, quam vide. — Cum Side Pamphylicae, quam vide.

Metropolis perperam facit Spanhemius ex numo Hadriani: ΠΕΡΓΑ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙC. *) Certum videtur, male lectum ΠΕΡΓΑ pro ΠΕΤΡΑ Arabiae.

AR. RRR. AE. R.

SELEVCIA.

Dubium est, fueritne aliqua Pamphylicae Seleucia, et forte ea, quam Notitiae ecclesiasticae huic tribuunt, eadem est cum Seleucia Pisidiae. Tamen Pellerinius huic tribuit quatuor autonomos, sed qui potius sunt Selges Pisidiae, quorsum eos propterea differre lubet.

SIDE.

Maritima et illastris, Cymaeorum Aeolidis colonia testibus Strabone, Scylace, Arriano.

Autonomi.

Formae antiquissimae:

Caput Palladis intra quadratum. X *Malum Punicum cum vel sine pisce.* AR. II. (Hunter.)

Piscis unus vel duo intra quadratum. X *Malum Punicum.* AR. II. (Hunter.)

Malum Punicum. X *Quadratum incusum.* AR. VI. (Mus. Caes. Hunter.)

Hos antiquissimi operis numos causa mali Punici tribuere Sidetibus non dubitamus, de quo typo his proprio agemus proxime.

Pallas stans cum hasta et clypeo d. vel noctuam, vel Victoriolam. X *Inscriptio peregrina. Vir nudus stans ante aram d. ramusculum vel pateram, s. arcum, vel ramo frondoso innixus, pro pedibus avis, in plerisque signum incusum bovem referens.* AR. I. (Pellerin. Rec. III. tab. 122. Pembrock P. II. tab. 88.)

a) Tom. I. p. 59).

Hos item perantiqui commatis numos huic urbi propter plures causas adserimus, I. causa mali Punici, de quo mox. II. quia Pellerinio ex Caramania sunt adlati, III. quia horum plerique incusum bovem offerunt, quod signum huic tractui proprium est, ut docent numi Aspendiorum, Malli Ciliciae, alique ejus tractus. Quod ad epigraphen barbaram attinet, in signe pro hac testimonium habemus apud Arrianum, ^{a)} cum narrat, Sidetas Cyme Aëolidis profectos paullatim oblitos linguae Graecanicae barbaros sonos edidisse, qui sibi unis fuere peculiare, et distincti etiam a sonis vicinorum barbarorum. Et videntur quoque plerique argentei cum epigraphe barbara, qui apud Pellerinium Rec. III. tab. 122. exhibentur, et quorum similes edidi in catalogo musei Caesarei Tom. I. tab. V., ad hunc tractum pertinere. Depulsa deinde per Alexandri adventum ab his locis barbarie valuit iterum orthographia Graeca. Quare numos hos omnes Alexandri M. aetate esse antiquiores, indubitatum videtur.

Formae recentioris.

Caput Palladis. X *Victoria gradiens d. coronam praefert, in area malum Punicum, additur in nonnullis magistratus* ΔΕΙΝΟ. ΚΛΕΤΧ. El. I. (Mus. M. Ducis.) AR. I. (Mus. Caef. Pellerin. Hunter.)

Alii similes, sed in ipso Palladis vultu signum incusum referens arcum et pharetram, scripto iuxta literis minutissimis vel ΠΕΡΓΑ. vel ΣΑΡ. vel ΤΡΑ. AR. I. (Mus. Caef. Hunter.)

Alii similes, sed cum signo incuso anconae. AR. I. (Hunter.)

Caput Palladis. X ΣΙΑΗΤΩΝ. *Victoria gradiens d. coronam praefert, in area malum Punicum. AE. III. (Pellerin.)*

Caput Palladis. X ΣΙΑΗ. *(aut etiam hoc omisso) Malum Punicum. AE. III. (Pellerin.)*

ΣΙΑΗΤΩΝ. *Caput Palladis, cui incusum signum malum Punicum. X ΣΙΑΗΤΩΝ. Victoria gradiens, cui incusum caput Palladis, in area malum Punicum. AE. III. (Mus. Caef.)*

Quos tribus prioribus locis proposui, spectabiles sunt tum propter metallum, tum pondus. Electreum olim ex Magni Ducis museo spectandum dedi. ^{b)} Esse hos numos certam Sidetum monetam, collati numi sequentes aenei invicte docent. Et vero omisam urbis epigraphen abunde supplet adstitutum malum Punicum, quia Σιδῆ Graecis hunc fructum significat, ac videmus etiam, in aeneis cetera similibus propter eandem causam urbis nomen jam inscriptum, jam omisum.

Pallas et Victoria perpetuis fere sunt hujus urbis typus. Vterque conjunctus plane persuadet, eo proponi Minervam Victoriam, de qua affatim egi in moneta Atheniensium, atque istud tanto magis, quod Minerva hoc nomine teste Suida ^{c)} dextera malum Punicum gestavit, quod ipsum fuit Sidetum symbolum ex nominis etymo captum. Iam supra in numis antiquioris formae vidimus Palladem d. Victoriam praeferentem.

a) L. I. c. 27.

b) Num. vet. p. 224.

c) in Νίκη Ἀθηνα.

Numi loci II. propter signum incusum pharetrae et arcus, tum et adscripta nomina *Pergami*, *Sardium*, *Trallium* cum primis observandi. Eorum primum vulgavi in mea Sylloge I. ^{a)} quo loco conieci, quia numi similes tantum urbium provinciae Asiae nomina continent, in quibus unis cistophoros signatos constat, praeterea in certis cistophoris arcus et pharetra obvisi sunt typus, praecleara haec Sidetum tetradrachma ab Asiaticis in monetae suae societatem fuisse admitta, sed de quo argumento copiosius agemus in diatriba de numis cistophoris. Eodem modo causa incusae ancorae numi loci III. a Syriae urbibus fuisse civitate donati videntur, in cuius numis ex causa cognita saepe desinunt comparari.

Castigandi denique variorum lapsus, quos in vulgatis Sides numis observavi.

Begerus nendum satis explorato numi Punici symbolo numam supra citatam propter inscriptum *AEINO*. Diodotum Siculo tribuerat, ^{b)} quem secutus quoque est Frölichius. ^{c)} At nunc constat, eo contineri nomen magistratus, et numum esse Sidetum.

Similem, in quo item urbis nomen omisum, Harduinus Alexandro M. tribuit, quia nimirum in galeato anticae capite ejus regis effigiem vidit, magnamque sibi detecto hoc numo plaussit, quod commentitiae suae Alexandri M. chronologiae ingens momentum adferre videbatur. ^{d)}

Laudatum supra electram musci Medicei Gorius Selence I. Syriae regi ne-

scio qua persuasus ratione, adjudicavit. ^{e)}

Pellerinius numum, in quo *Aquila*, supra quam *ΣΙ. infra ΔΗ. Ξ Τριπύς* intra coronam, AE. III. ad hanc Sidem promovit. At cum viderem, typum a reliquis hujus urbis numis nimio abluere, ac praeterea inter numos Siphni a Pellerinio editos numum loco VII. statum huic esse similitudinem, conieci continue, hunc quoque Siphno tribuendum. Literae ergo *ΣΙ. ΔΗ.* connectendae non sunt, ut visum Pellerinio, sed *ΣΙ. Siphnum* notat, et *ΔΗ.* forte magistratus initium est, ut saepius in hujus insulae numis decurata ejusmodi vocabula occurrunt.

ΣΙ. ΚΑΡΡ. ΑΒ. ΡΡ. ΑΕ. Ρ.

Imperatorii.

Memorantur a Tiberio usque ad Saloninam.

Epigraphae item *ΣΙΑΗ. ΣΙΑΗΤΩΝ.*

Typi: *Mulum Punicum* suum in his quoque saepius retinere, et quidem sub ipsam Gallieni aetatem, ut docent numi Arigonii, et musei Caesarei. Duravit etiam cultus Palladis. Serius videtur *Nemesis* quoque admitta, nam in numo concordiae cum Attalia Pamphylicae hujus Palladi adversa stat haec Sidetum *Nemesis*; novimus autem, in concordiae numis numina, quae quavis urbs habuit praecipua, proponi. Fingitur autem *alata stans dextera pectori adnata, s. ramum tenens, pro pedibus hinc gryphus, inde rota*, in numo Ale-

a) pag. 41.
p. 674.

b) Th. Br. T. I. p. 277.
c) Mus. Florent.

d) Not. elem. p. 147.

e) ad Plin. T. II.

xandri, (Vaill.) et Gallieni, (Pellerin.) quos Nemesis typos jam abunde explicavi in imperatoriis Smyrnae. *Pallas sedens calculum in subjectum vas mittit*, in numo Decii, (Vaill.) et Gallieni. (Mus. Caes.) Etiam *deus Mensis* in numo Gordiani. (Mus. Caes.)

Honorum tituli:

CIANTON. ΛΑΜΠΡΟΤΑΤΗC. ΕΝΔΟΞΟΤ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *intra lauream*, Gallieni. (Vaill.)

De his titulis, quorum prior Siden dicit *splendidissimam*, alter *illustrem*, et quos utriusque linguae auctores passim urbibus dedere, vide Spanhemium. ^{a)}

Neocoratus.

CIAN. ΝΕΩΚΟΡΩC. in numo Elagabali primum, (Vaill.) omittitur deinde neocoratus mentio usque ad Valerianum, in cuius aevi numis frequentet CIANTON. ΝΕΩΚΟΡΩΝ.

Ludi:

ΟΛΤΜΠΙΑ. ΟΙΚΟΤΜΕΝ. Elagabali. (Vaill.)

ΟΙΚΟΤΜΕΝΙΚΟC. *Apollo stans d. laurum, f. lyram*, Tranquillinae. (Theupoli.)

ΙΕΡΟC. *Vrba*, Philippi sen. (Vaill.)

ΙΕΡΟC. ΠΡΘΙΟC. ΜΥCΤΙΚΟC. ΟΙΚΟΤΜΕΝΙΚΟC. CΙΑΗC. ΝΕΩΚΟΡΟΤ. *Valeriani*. (Vaill.)

ΠΡΩΤΑ. ΠΑΜΦΥΛΩΝ. CΙΑΝΤΩΝ. *Vrba*, Gallieni. (Vaill.)

Concordia.

Cum Myra Lyciae, *Pallas Sidetum*, et *idolum conoidicum Myrensum adversa stantia medio male Punico*, Valeriani. (Arigoni.)

Cum Attalia Pamphylicae, *Pallas Attaliae*, et *Nemesis Sides adversae stantes*, Gallieni. (Pellerin.) De hoc numo in Attaliae moneta fusius egi.

Cum Perga Pamphylicae, *Pallas Sidetum*, et *Diana Pergaea*, Gordiani. (Harduin.)

Litera solitaria I. more ejus tractus observatur in numis Gallieni, (Theupoli.) etiam Ε incusum in ejusdem Gallieni numo, (Pellerin.) et Salonini. (Mus. Caes.)

AE. vix R.

SILLYVM.

Ptolemaei ΣΙΛΩΝ. Alios scribendi modos vide apud Eustathium. ^{b)}

Imperatorii.

Hactenus editi ab Antonino usque ad Saloninam, sed anteriorem alium sive Augusti; sive Caii Caes. edidi in mea Sylloge I. ^{c)}

Epigraphe: ΣΙΑΛΤΕΩΝ, at in Pellerinianis M. Aurelii CΙΑΤΕΩΝ.

Typi: *Mensis*, vel in aliis: *Mulier rupi insidens d. spicas, pro pedibus fluvius emergens*. In citato numo Augusti: *Vir rogatus stans cum lyra, pro pedibus B.*

Stephanó ΣΙΛΩC urbs Ioniae prope Smyrnam dicitur. Quare fuere, qui hos numos huic prae altera Pamphylicae tribuerent, quorum etiam invitaret dictus numi Augustei typus, nam in Colophonis numis fingitur Homerus eodem

^{a)} Tom. II. p. 610. ^{b)} ad Dionys. Per. v. 815. ^{c)} pag. 43.
(Vol. III.)

omnino cultu incedens. Verum deum Mensem, et hoc cultu genium fluvii, tum et literas solitarias in Ioniae urbium moneta vix reperias, at frequenter in numis hujus tractus, nisi forte malis alios numos tribuere Sillyo Ioniae, alios Pamphyliae.

Litera solitaria I. ante caput Saloninae. (Mus. Caes. Pisani, Arigoni.)

Nomen ab Imperatore: CIAATEQN: CEB. in numo Saloninae. (Mus. Pisani.)

AE. RR.

PISIDIA.

Hujus regionis urbes non raro numis suis inscripserunt notas arithmeticas solitarias, diximus in Prolegomenis ad numos praecedentis Pamphyliae.

ADADA.

Oppidum ignobile. Fuisse illud numismaticum, comperio ex indicio perfunctorio Bellei, cum ait, existare ejus numum cum capite *Valeriani* additis *litteris solitariis* IB. Epigraphen, et typum reticet. ^{a)}

ANTIOCHIA.

Non exstant hujus urbis nisi *Colonias* numi. Deducta haud dubie fuit ab Augusto, ut fidem facit epitheton *Caesareae*, et quod jam Strabo eam in coloniis numerat. Catalogum numerum omnium hujus coloniae, qui hactenus cogniti sunt, paravit abbas Sestius, ^{b)} eumque ampliatum restituit ^{c)} serius.

Autonomas:

ANTIOCH. *Protome dei Mensis*. X COL. ANT. *Bubalus*: AE. III. (Hunter tab. V. n. 15.)

Cl. Combis numum hunc Col. Antiochiae Syriae tribuit, sed satis docet typus Mensis, ut mox videbimus, eum huc pertinere.

AE. RRRR.

Imperatorii.

Citantur a Tiberio (Frölich *Appendiculae* II. novae.) usque ad Claudium Goth.

Epigraphae: COL. CAE. ANTI. S. R. in numo citato Tiberii. COL. ANT. in numo Titi. (Vaill.) COLONIAE. ANTIOCHEAE. M. Aurelii. (Vaill.) COLONIAE. ANTIOCEAE. M. Aurelii. (Mus. Caes.) ANTIOCHIA. tantum, addito S. R. Gordiani. (Mus. Caes.) In reliquis: COL. CAES. AN-

a) B. L. T. XLII. hif. p. 55.

b) Lettere. T. I. p. 58.

c) Ibid. T. IV. p. 135.

TIOCHIA, etiam CL. pro COL. Item geminata urbis epigraphe: ANTIOCHIA. COLONIA. CAESARIA. scriptum in orbem, per medium autem numi: ANTIOCH. COLONIA., et in centro literis majoribus S. R. in numis Gordiani. (Pellerin Mel. I. p. 310.) Devexo imperio epigraphe, praecipue quae imperatorum nomina eloquitur, barbara plane est, adeo ut vocabula sana exsculpi non possint, cujus exempla vide apud Pellerinium,^{a)} et in museo Casareo.

S. R. jam in laudato numo Tiberii, sed inde a Severo plerumque inscribitur, quod etiam observatur in numis vicini Iconii Lycaoniae. In binis Gordiani et Gallieni hae literae majore forma exaratae totum aversae typum faciunt. (Arigoni.) Harduinus eas legit *Spes Reipublicae*, at Vaillantius alique *Senatus Romanus*. Vide, quae de his siglis dicemus in diatriba de coloniis.

Typi:

MENSIS. *Deus Mensis stans cum pileo Phrygio, et luna post tergum, d. hastam, s. Victoriolum, pro pedibus galus, Antonini, et Severi.* (Vaill. Patin.)

Explicationem juvat Strabo, referens,^{b)} esse apud hanc Antiochiam sacerdotium *Μηνος Αρχαίου* multitudinem sacrificulorum habens, et sacrorum locorum. His numis usus est Cl. Blondius, cum praeclare et erudite disputat, similem figuram in hujus tractus numis obviam dicendam esse *Mensem*, non, quod hactenus factum, *Lunum*. In numo Titi supra colonum arantem est lunula,

quae ejusdem Mensis indicium facit. Hic Mensis in numis Graecis aliarum urbium dicitur MHN. Vide laudatam dissertationem Blondii, (B. L. T. XLII. Mem. p. 381.) et quae is alibi de eodem argumento differit. (Pierr. grav. du Duc. d'Orl. T. I. p. 81.)

GEN. COL. ANTIOCH. in numis Severi, aut cum solo G. in numo Caracallae. (Arigoni.) *Mulier tutulata stans d. gubernaculum, vel pateram, s. cornucopiae. Haec in numo Gordiani dexteram jungit cum Mense adstante ara intermedia.* (Vaill.)

VIRT. AVGG. *Imperator eques barbarum hasta profernit, Caracallae, (Theup.) Getae.* (Vaill.)

VICT. DD. NN. *Victoria gradiens cum tropaeo, Caracallae, (Theup.) Getae.* (Vaill.)

CONCORD. AVGVSTOR. *Caracalla et Geta stantes dexterarum jungunt, Caracallae.* (d'Ennery.)

VICTORIA. DOMINI. *simili typo, Gordiani.* (Pellerin.)

In aliis: *Colonus arans, lupa cum gemellis, Iuppiter stans, aquila, Cybele sedens &c.*

Tria signa militaria, vel duo juxta colonum arantem, inter duo signa est V, quo forte indicatur, nisi iconismus fallit, veteranos legionis V. huc fuisse deductos, in numo Gordiani. (Arigoni.)

AE. C.

COMANA.

Sintne his Pisidiae Comanis tribus-

^a Mel. I. p. 325.

^b L. XII. p. m. 364.

di numi, vide, quae ad Comana Pontii differui.

CREMNA.

Colonia teste Strabone, et hoc tantum nomine exstant numi Getae, Elagabali, Etruscillae, Treboniani apud Pellerinium, Vaillantium, Arigonium, in museo Caes.

Epigraphe: COL. IVL. AVG. FE. CREMNA.

Typi: Cupido arcum intendens. — *Tria signa militaria*: — *Aquila expansis alis, supra quam caput Decii radiatum inter capita nuda Heremii et Hostiliani*, — *Diana super nupo arcum tendit*.

Mentio situs: PROP. COL. CR. in numo Getae apud Pellerinium, quae is verba sic acute explicat: PROVINCIAE PISIDIAE COLONIA CREMNA, idque numis Viminacii illustrat.

AE. RR.

LTRBE.

Memoratur a Dionysio Perieg. v. 859. et in Notitiis.

Imperatorii.

Tantum citantur ab Alexandro usque ad Valerianum jun.

Epigraphe ΑΤΡΒΕΙΤΩΝ. typis obviis.

Litterae solitariae IA. ante caput Valeriani jun. (Vaill.)

AE. RR.

OLBASA.

Hoc aut adfini nomine produntur urbes Ciliciae, Pisidiae, Lycaoniae.

Autonomum aeneum inscriptum OLBACA. BOT - - - ad hanc Pisidiae Olbasam revocavit Pellerinius, ^{a)} sed quem potius Corcyraetribuendum, in huius insulae moneta dixi.

Coloniae nomine binos numos edidit Vaillantius, unum Maesae: COL. IVL. AVG. OLBABEN. *Mensis eques*, alterum Gordiani: COL. OLBA - - - *Bacchus stans*. Vtrumque revocavit ad Olbam Pamphyliac, sed Belleyus hanc Olbasam praefert, ^{b)} et simul de vera ejus lectione leviter dubitat.

OROANDA.

Autonomum edidit Pellerinius: *Caput Apollinis laureatum*. Ξ ΟΡΑΝΔΕΩΝ. *Aquila (nisi corvus est) omnia intra coronam*. AE. III. Sed fatetur ipse, epigraphen non satis esse integram, ut adeo tuto nihil de urbis huius moneta affirmari possit.

PEDNELISSVS.

A quibusdam Pamphyliac inferitur.

Imperatorius: Γ. Ι. ΟΘΗ. ΜΑΞΙΜΟC. *Caput laur.* Ξ ΠΕΑΝΗΑΙCCEΩΝ. *Ma-lter sedens d. pateram, f. hastam.* (Pellerin.)

AE. RRRR.

a) Suppl. T. III. p. 111.

b) B. L. T. XXI, p. 436.

PROSTANNA.

Ptolemaeo et Notitiis Prostrama, at in numis Prostanna.

Imperatorii exstant tantum, omnes cum capite Claudii Gothici.

Epigraphe: ΠΡΟCΤΑΝΝΕΩΝ, ut in binis suis legit Pellerinius, (Rec. III. p. 254.) sed Panelius in museo le Bret ΠΡΟCΤΑΜΙΕΩΝ, fors vitata in numo suo epigraphe. Typus: Mars omnia sua arma utraque manu tenens.

Mentio fitus: ΟΤΑΡΟC. Mons arboribus confitus, in Pelleriniano. Viari montis historici quidem non meminere, verisimile tamen, nomine Viari notati montem in numo hoc propositum, cui urbs adita fuerit.

AE. RRR.

SAGALASSVS.

Inter illustriores Pisidiae urbes.

Autonomi:

CAΓ. CAΓA. intra coronam, vel typo botri et spicarum, vel duorum hircorum luctantium. AE. II. III. (Pellerin.)

Caput Iovis. X ΣΑΓΑΛΑCΣΕΩΝ. Victoria gradiens. AR. II. (Sestini Lettere P. II. p. 197.)

Posterior hic causa metalli insignis est.

AR. AE. RRR.

Imperatorii.

Ducuntur a Nerva usque ad Clau-

diū Gothicum, sub quo complures, et varii signati.

Epigraphe: CAΓΑΑΑCCEΩΝ.

ΔΗΜΟC. CAΓΑΑΑCCEΩΝ. Populus Sagalassensium dexteram cum imperatore jungens, in numo Claudii Goth. (Mus. Pifani.)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟC CAΓΑΑΑCCEΩΝ. Alexander M. stans, illinc imperator eques hastam in hostem vibat, in numo Claudii Goth. AE. m. m. (Sestini Lett. T. IV. p. 129.)

Typi reliqui: Dioscuri stantes, aut Mensis, aut leo gradiens hastam victu bringens.

Concordia:

ΑΛΑΚΕΔΑΙΜΩΝ. CAΓΑΑΑCCEΩC. Vir paludatus et galeatus coronatur a muliere f. cornucopiae gerente, M. Aurelii. (Morelli Spec. p. 130. Vaillant. p. 53.)

ΑΛΑΚΕΔΑΙΜΩΝ. CAΓΑΑΑCCEΩΝ. Similis typus, Diadumeniani. (Haym. T. II. p. m. 343.)

ΑΛΑΚΕΔΑΙΜ. CAΓΑΑΑCCEΩΝ. Vir paludatus stans d. pateram coronatur ab adstante Victoria, Diadumeniani. (Pellerin. Rec. III. p. 219.)

Censet Vaillantius, Lacedaemonem cum Sagalasso iniisse concordiam. Alia est Pellerinii mens,^{a)} nimirum aut Sagalassenses, quod forte Lacedaemone oriundi fuere, quod de vicina Selge certo constat, sese, ut originem suam indicarent, dixisse Lacedaemonios, perinde ac Selgenes, ut mox in his videbimus, sese quoque dixere Lacedaemonios, Perinthii Iones, Myrcani Macedonas etc., aut Sagalassum constituisse partim Lacedaemoniis huc profectis,

^{a)} l. c.

partim Pisidis, ac tum hoc numo stabilitam inter semet concordiam voluisse indicare. Haec Pellerinius, cujus ego sententiae subscriberem, si constanter legeretur ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ. CAΓΑΛΑΚΚΕΩΝ, verum in numo Vaillantii est ΛΑΚΕΔΑΙΜΩΝ. CAΓΑΛΑΚΚΟC., quae sunt urbium ipsa nomina, non populi, atque etsi Sagalassenses se dicere potuerint Lacedaemonios, tamen Sagalassus dici non potuit Lacedaemon. Recte igitur arguit Vaillantius, perinde hac epigraphe notari concordiam Lacedaemonem inter et Sagalassum, atque alibi epigraphe AMICOC. AMACTPIC. vel ΕΦΕCOC. ΚΤΖΙΚΟC. etc.: Ea difficultas perpetuo vellicabit Pellerinii sententiam, nisi quis evincat, Vaillantium in legenda epigraphe lapsum, quod alibi suspicatur Pellerinius, ^{a)} sed frustra, nam idem numus exstat etiam apud accuratissimum Morellium. ^{b)} Ceterum nullam video rationem, cur intelligi nequeat concordia cum Lacedaemoniis inita, et recurrendum sit ad Lacedaemoniorum cum indigenis Pisidis commixtionem, quod quidem etiam ad sequentes Selges numos: CEΛΓΕΩΝ. ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. valeat, de quibus eodem modo differit Pellerinius, praecipue cum Selgen a Lacedaemoniis revera conditam constet. Esto, has urbes habitatas partim ab adventitiis Lacedaemoniis, aut etiam ab his conditas, an propterea renovare foedus cum metropoli sua non potuere? quin haec ipsa sanguinis conjunctio dignam suffecit causam inter utrumque populum foede-

ris, et istud in aere publico testandi. Sic et Spartani foedus pepigere et amicitiam cum Iudaeis eo moti, quod hi eorum fratres essent, et ex eodem Abrahamo orti, ut docet epistola Aerei regis ad Oniam summum sacerdotem, et huius responsum. ^{c)} Quare quod Lacedaemonii constituerunt cum Iudaeis, quia consanguinei, poterant et statuere cum Selgenis, et Sagalassensibus, quia consanguinei. In numo Selgensium insuper additur ΟΜΟΝΟΙΑ, quod vocabulum cum semper concordiam cum altero populo juxta posito notet, nescio, cur non etiam in hoc numo concordiam Lacedaemonem inter et Selgen notare debeat. Sane omnes ii populi, quos eodem loco citat, ^{d)} nempe qui tractam ab altero populo originem indicant, vocabulum ΟΜΟΝΟΙΑ omittunt, contenti memorasse v. g. ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. ΙΩΝΩΝ.

ΡΩΜΑΙΩΝ. CAΓΑΛΑΚΚΑΙΩΝ. (sic) ΠΡΩΤΗC. ΠΙCΙΔΙΩΝ. ΚΑΙ. ΦΙΛΗC. CΤΝΜΑΧΟΤ. *in centro numi magnum I., infra duae dexterarum junctae*, in numo Valeriani. (Pellerin. Rec. III. p. V. in praef.)

Epigraphen sic interpretatur Pellerinius, ut vel το ΡΩΜΑΙΩΝ connectendum sit cum CΤΝΜΑΧΟΤ, ut in inscriptione Mopsuestiae apud Gruterum legitur ΚΑΙ. ΦΙΛΗC. ΚΑΙ. CΤΜΜΑΧΟΤ. ΡΩΜΑΙΩΝ., quod tamen spectato ejus vocabuli in numo situ nimis violentum est adserere, vel dicatur, Sagalassenses se adulationis causa dixisse *Romanos*, ut Alexandria se in numis M. Antonii di-

a) Mel. II. p. 305.

b) Spec. p. 130. p. 606. et L. XIII. p. 648.

c) II. Macch. v. ix. Joseph. Ant. Jud. I. XII.

d) Rec. III. p. 221.

xit *Romam*, vel denique Sagalassi incolae constituisse partim Romanis adventitiis, partim indigenis Pisidis, ut adeo tum utrorumque inscriptione, tum typo junctarum dexterarum utriusque populi concordia indicaretur. Patet ergo, neque isthac epigraphe Pellerinio videri concordiam indicari, sed in alia omnia, ut in praecedentibus, abire. Verum etsi absit vocabulum OMONOIA, satis hoc suppletur typo junctarum dexterarum, ac notandum praeterea, quoniam Sagalassenses, ut numi epigraphe docet, Romanorum se *amicos, sociosque* profitentur, atque adeo cum iis foedere, etsi non aequo, conjunctos, de quo vide quae docebo in Tractatu de urbibus amicis, et foederatis, potuisse eos jure suo, etsi foenico tantum et precario, concordiam cum Romanis rerum dominis testari. Neque vero solus hic est numus, qui *ὁμονοίαν* cum Romanis profiteatur. Vidimus supra in numis Thessalorum unum, in cujus antica legitur: OMONOIA. in Ξ ΘΕΣΣΑΛΩΝ. ΠΟΜ., nisi etiam de Thessalis dicatur, eos aut dictos per adulationem Romanos, aut Thessaliam quoque fuisse refertam adventitiis Romanis, quorum adeo concordiam significaret hic numus.

Primatus notatur inscripto ΠΡΩΤΗC ΠΙCΙΔΩΝ. in numo praecedente.

Mentio situs in eodem numo: ΠΙCΙΔΩΝ. item a flumine *Cestro*: CΑΓΑΛΑC-CEΩΝ. ΚΕCΤΡΟC. *Fluvius decumbens*, in numo Claudii Goth. (Maffei Ant. Gall. p. 117. Pellerin. Rec. III. p. XX.) Cestrus a Pisidia Pamphyliam ingressus, et Pergam alluens a plerisque geographis memoratur. Vide Cellarium. Qua-

re miror Taninium, το ΚΕCΤΡΟC hujus numi in ΚΑΥCΤΡΟC corrigentem, quia, ut ait in subjecta nota, *geographi omnes Caystrum Pamphyliæ tribuunt.* (Suppl. ad Band. p. 128.)

Litera solitaria I. ante caput Valeriani in Pelleriniano, (Rec. III. p. V.) et 5 in alio Claudii Goth. apud eundem, (Rec. III. p. XX.) quae est nota senarii.

AE. RRR.

SANDALIVM.

Autonomum. Pellerinius huc censet vocandum:

Caput Palladis. Ξ ΣΑΜΔΑΛΙ. *Quatuor lunulae.* AE. III.

Similem numum ab aliis citari non video, quo magis de vera lectione, et utrum huc pertineat, certi esse possumus.

AE. RRRR.

SELEVCIA.

Imperatorii a variis vulgati sunt sequentes:

ΚΑΑΤΔΙΟCΕΑΕΤΚΕΩΝ. *Mensis eques*, Gordiani. (Vaill.)

Alius, sed *Fortuna stans*, Gallieni, AE. I. (Banduri.)

Alius, sed *Mensis stans et pede navis proram calcans*, (verius caput bovinum.) Claudii Goth. (Vaill. ex museo Christinae.)

Lectionis fidem in citatis Vaillantii numis in dubium olim vocavit Pellerinus. *) Ipse ego cum viderem, hos numos ab antiquariis passim Seleucia

a) Mel. II. p. 304,

Ciliciae vel Isauriae tribui, coepi suspicari, an non a Vaillantio prono ex literarum adfinitate errore lectum sit ΚΑΑΤΑΙΟ. pro ΚΑΑΤΚΑ., quo pacto citra dubium esset Seleucia Ciliciae, quae fluvium suum Calycadnum, cui imposita fuit, nunquam praetermisit. ^{a)} Verum, ut re accuratius expensa perspicio, de lectionis fide dubitari jam non potest, nam non modo navus Bandurius numum ipse in museo regio vidit, verum alter quoque reginae Christianae citatur in catalogo Francisci Cameli, et ab Havercampo in catalogo suo musei hujus reginae.

Antiquarii priores numi epigraphen separant, leguntque ΚΑΑΤΑΙΟ. ΚΑΛΕΤΚΕΩΝ, et concordiam adeo Claudiopolin inter et Seleuciam notari existimant, et quidem Vaillantius inter Claudiopolin Isauriae, et Seleuciam ad Calycadnum Ciliciae, Bandurius et Havercampus inter Claudiopolin et Seleuciam, utramque Isauriae urbem, quas illustriores fuisse hujus regionis urbes cum laude commemorat Ammianus. ^{b)} Sed notandum, hanc Seleuciam, quam alii Ciliciae, alii Isauriae adscribunt, reipsa fuisse unam eandemque, ut infra ad Seleuciam Ciliciae dicitur. At Pellerinius hanc eruditorum sententiam jure impugnat, Seleuciamque dictam fuisse *Claudiam* perinde statuit, atque vicinum Iconium, quod in numis scribitur ΚΑΑΤΑΕΙΚΟΝΙΕΩΝ, aut Tiberiadem Palaeestinae ΚΑΑΤΑΙΟΤΙΒΕΡΙΕΩΝ. ^{c)} Addo, exstare in his numis unius tantum urbis, non duarum typum, quod fere praeter morem in numis concordiae,

deinde, Claudiopolis teste eodem Ammiano jam inde a Claudio colonia fuit, coloniae vero cum urbibus aliis, saltem quod ex numis constet, concordiam non injvere.

Certum igitur videatur, unicum hac epigraphen notari urbem, nimirum Seleuciam, quae *Claudia* quoque cognomen tulerat. Indagandum jam, ad quam ex pluribus urbibus hoc nomine insignitis hi numi pertineant. Pellerinius Seleuciam Ciliciae ad Calycadnum praefert, cujus ego sententiae neque subscribere. Nam primum haec Seleucia in nullo certo suo numo se scribit *Claudiam*, deinde ea nunquam mentionem situs ad Calycadnum omittit, neque unquam *Mentem* numis suis intulit, cujus aliqui effigies in numis Cilicum raro compareret. Vix igitur potest dubitari, numos sic inscriptos pertinere ad Seleuciam Pisidiaem memoratam Ptolemaeo et Notitiis, in quibus *ferrea* dicitur. Mentis exemplum in Pisidia cultus fuit, ut docent numi Antiochiae et Sagalassi, et ipse Strabo. Invitat etiam in hanc urbem numus Claudii Gothici, nam in dedicandis huic numis diligentissimae fuere Pisidiae urbes, ut ex ejusdem Antiochiae et Sagalassi numis videmus.

AE. RRR.

SELGE.

Vrbs illustris, Lacedaemoniorum opus. Vnde Avienus: ^{d)}

Et Lacedaemonias surgunt fastigia Selges.

^{a)} Num. vet. p. 232.

^{b)} L. XIV.

^{c)} Mel. II. p. 304.

^{d)} Descr. orb. v. 1025.

Quam utriusque gentis cognationem praedicat quoque Polybius. ^{a)}

Autonomi:

Duo luctatores nudi. Ξ ΣΕΛΓΕΩΝ. Vir stans elatis alte manibus duplicatum funem intendit, in area triquetra, et alia minuta figilla. AR. I. (Pellerin. Theupoli.)

Duo luctatores nudi, intra quorum pedes ΠΙ. Ξ ΣΕΛΓΕΩΝ. Hercules nudus stans d. clavam intentat, s. exuvias leonis praetendit. AR. I. (Hunter.)

Iungendi cum his numis sequentes:

Duo luctatores nudi: Ξ ΕΣΤΦΕΔΙΗΤΣ. Vir stans elatis alte manibus duplicatum funem intendit, in area triquetra. AR. I. (Pellerin. Mus. Caes.)

Alius, sed infra luctatores ΕΛΤΥΑ-ΜΕΝΕΤΤΣ. AR. I. (Pellerin.)

Mars galeatus, cetera nudus, irruens cum clypeo et pugione. Ξ ΕΣΤ. Triquetra. AR. II. (Pellerin.)

Vide complures similes alios, omnes argenteos, apud Hunterum Tab. VII., eosque inscriptos ΕΣ. ΕΣΤ. ΕΣΤΦ.

Numos duos priores causa inscriptionis hujus esse Selges, indubitatum. Aversae typus in numo primo aliquod videtur palaestrae exercitium indicare; sin minus, fateor, me ejus explicationem cum reliquis omnibus ignorare. Plus difficultatis offerunt numi, quos conjunxi. Hactenus eruditi triquetrae monitu in iis perpetuo habitantis Siciliam respexere, cumque in barbaro vocabulo ΕΣΤΦΕΔΙΗΤΣ tantillam vi-

derent cum Egesta adfinitatem, eos Siculae huic urbi tribuendos coniecere. Sententia haec tanto magis certa est visa, quod in simili Goltzius scriptum ΕΓΕΣΤΑΙΩΝ. palam adfirmaverat, ^{b)} vetere nimirum suo jure usus, quo, ut saepe alias vidimus, numorum inscriptiones, ut libido dictaverat, aut refinxit, aut supplevit. At vero auctor musei Theupoli ob omnimodam cum Selgensium moneta concordiam eos horum numis addidit, neque istud sine certa ratione, quia triquetra, ut ex Olbae Ciliciae numis videbimus, etiam in hoc tractu valuerit. Contra Pellerinius coniecit, inscriptos sic numos tribuendos Aspendo Pamphylicae. ^{c)} Rationes profert I. testimonium Pollucis: ^{d)} Ασπενδοι τῷ νομισματι ἐνεχαράτῳ παλαισας, *Aspēdit in moneta luctatores signaverunt.* II. Contingere facile potuisse Aspendiis Argis profectis, quod diserte de Sidetibus Cymes colonis narrat Arrianus, ^{e)} eos Graecanicae linguae oblitos sensim in barbariem prolapsos, quod supra ex ipsis etiam Sidetum numis stabilivimus. Accidere ergo etiam potuisse Aspendiis ex frequente cum ejus tractus barbaris commercio, ut dediscerent patriam linguam, aliamque barbaram novae formae cuderent. Haec Pellerinius. Addo, quae huc pertinentia reperi apud Euripidem de Asia maritima sic loquentem: (in Bacchis v. 15.)

Ἀσίαν τε πᾶσαν, ἣ παρ' Ἀλμυραν ἄλα
κεῖται, μῆλασιν Ἑλλήσι, ἑσπεραροῖς δ' ὄμν,
Πληρεῖς ἔχουσα καλλιπυργωτὴς πόλεις.

Asiamque omnem, quae ad salsum mare

a) Hist. L. V. 76. b) Sicil. tab. XII. c) Rec. II. p. 147. d) L. IX. §. 84. e) L. I. c. 27. (Vol. III.) D

*Iacet, mixtis Graecis et barbaris simul,
Populosas habens bene turritas urbes.*

Neque adeo mirum, si Graecis contigit, quod de Atheniensibus perhibet Athenaeus: ^{a)} Μακεδονίζοντας τ' οἶδα πολλὰς τῶν Ἀττικῶν διὰ τὴν ἐπιμιξίαν. Multos Atticorum video propter permixtionem macedonissare. Vide, quae de Graecis, quos vicinia Oscanorum corrumpit, in numis Cumarum Campaniae dixi. Pellerinii conjecturam Khellius additis aliis rationibus, quas alibi proposui, ^{b)} stabilire est conatus. Argumentum pro Aspendo non leve videtur suppeditare numus sequens:

Eques citato cursu d. jaculum vibrat. X
ΕΣΤΡΕΛΙΤΣ. *Aper, in area signum
incusum bovem referens. AR. II. (Ame-
ditus ex museo Caes. Num. vet. p. 219.)*

Bos simillimus incusus in certis Sidetum Pamphylicae et Malli Ciliciae numis comparet, ex quo istud saltem colligimus, numos sic inscriptos haud dubie ad hunc tractum pertinere. Typus utriusque partis videtur indicare, quod de Aspendiis narrat Eustathius, ^{c)} eos Venerem placare porcorum sacrificiis Mopso auctore, de quo vide meos Numos vet. p. 223. Idem, sed de Sidetis, refert Avienus. ^{d)}

Persequendi nunc reliqui Selges numi, iique aenei.

Caput Herculis prominente pone clava.
X ΣΕ. Fulmen, arcus, triquetra. AE. III. (Hunter.)

*Caput barbatur laureatum, pone quid
instar lapidis. X ΣΕ. Fulmen, et arcus.*
AE. III. (Pellerin.)

Et si variarum urbium nomina a ΣΕ. incipiant, certum tamen est, numum ex his priorem causa triquetrae hujus esse Selges. Sed neque dubium est, numum alterum causa adfinis typi eodem pertinere, lapsumque esse Pellerinium, qui eum Seleucia Pieriae tribuerat. ^{e)} Accedit, quod in certo hujus urbis Severinumo apud Vaillantium arcus quoque et fulmen compareant.

ΣΕ. *Pilum hastae. X Clypeus.* AE. III. (Pellerin.)

Caput Palladis, ante quod pilum hastae.
X *Clypeus.* AE. III. (Pellerin.)

*Caput Palladis. X Clypeus, cui inscriptum
elementum Π, intra cujus crura ele-
mentum Ο. AE. III. (Pellerin.)*

Posterioribus duos numos ad eandem urbem pertinere, ad quam pertinet primus, typorum conformatio dubitare non patitur. Pellerinius eos Seleuciam Pamphylicae vocat. Verum literae ΣΕ. etiam Selgen nostram notare possunt, ut ex numo praecedente didicimus. Quidquid erit, malim quamcunque aliam urbem a ΣΕ. incipientem prae Seleucia Pellerinii, quo nomine ne quidem satis certum est urbem in Pamphylia existisse. Non praetereundus numus tertius propter inscriptas clypeo literas ΠΟ. Iisdem his literis monogrammate ligatis notari Παν Ορμον, diximus in numis Panormi Siciliae urbis. Non temere conjecero, quoniam eadem literae in sculptae sunt clypeo, et in antica est caput Palladis, eas in numo praesente enunciare Παλλὰδος Οπλον, *Palladis clypeum.*

^{a)} L. III. p. m. 122.
Oib. v. 1015.

^{b)} Num. vet. p. 219.
^{e)} Rec. II. p. 206.

^{c)} ad Dionys. v. 852.

^{d)} Descript.

Noverunt Ελληνες filii, vocabulo ὄπλον saepe *clipeum* intelligi, de quo aliquando copiosius differam in numis Augusti commatis Romani.

Caput adversum barbatur radiatum. X ΣΕ. *Cervus dimidiatus respiciens.* AE. III. (Pellerin.)

Hunc quoque numum Pellerinius Seleucia Pamphylicae olim tribuerat, verum edoctus a Khellio, in simillimo musei Caesarei scribi ΣΕΑ., eum serius Selgensibus restituit. ^{a)} At ignoro, cur propterea necessario Selgensium numus putandus sit, quasi το ΣΕΑ. non posset aequae Seleuciam aliquam, vel Selinuntem etc. notare.

AR. et AE. RR.

Imperatorii.

Inde ab Antonino, et in Decio desinunt. Hadriani numum nuper museo Com. Vitzai illatum vidi.

Epigraphe: CEΛΓEΩN. Typi: *Hercules stans cum clava, arcus et fulmen etc.*

Concordia:

CEΛΓEΩN. AAKEΔAIMONION. OMONOIA. *Hercules stans d. sacra facit super ara, s. clavam, ex adverso stat Pallas s. hastam, pro pedibus serpens, in numo Decii.* (Vaill. Theup.)

Notari hoc numo revera concordiam Selgenses inter et Lacedaemonios initam, satis supra in Sagalassi numis comprobavi.

AE. RRR.

TERMESSVS.

Secundum Stephanum duplex fuit in Pisidia Termessus, major, et minor, quam quoque confirmant numi et marmora.

Autonomi:

TEPMHCCEΩN. *Caput Iovis, infra Θ.* X TΩN. MEIZONΩN. *Pallas stans, in area Θ.* AE. I. (Pellerin.) In alio: *Hercules stans.* AE. I. (Hunter.) In alio: *Mulier eques lento gradu d. sceptrum.* AE. I. (Pellerin.)

Habemus in his numis Termessenfes majores, qui etiam hoc nomine notantur in antiquo senatus consulto apud Muratorium, ^{b)} sed scripti: THERMESSES. MAIORES. PEISIDAE.

Eadem adversa. X ATTONOMΩN. *Fortuna stans, in area Θ.* AE. I. (Pellerin.)

Autonomia Termessenfibus concessa praedicatur in eodem senatus consulto: EIQVE. LEGIBVS. SVEIS. ITA. VTVNTO, etc.

Eadem adversa. X COATMOC. *Vir seminudus sedens cum clava.* AE. I. (Spanheim. T. I. p. 563. Harduin., Theupoli.)

Hoc aversae typo exhiberi censet Spanhemius *Solumum* heroem loci. Certe Termessenfes a Strabone dicuntur *Solyimi*, ^{c)} et idem alibi: ^{d)} ὑπερκειται αυ-

^{a)} Suppl. I. p. 62. p. m. 982.

^{b)} Thef. infer. T. II. p. 582.

^{c)} L. XIII, sub sn.

^{d)} L. XIV.

της τα Σόλυμα ὄρος; καὶ Τερμισσος Πισιδικῇ πόλει. *Supra hanc jacet mons Solyima, et Termessus urbs Pisidica.*

AE. RR.

Imperatorius.

Vnicus hactenus vulgatus, isque Domitiae: ΤΕΡΜΗCCEΩΝ. L. IA. *Mulier stans d. spicas, s. caduceum.* (Mus. Farnes. T. IX. tab. 9.) Annus in hoc notatus est imperantis Domitiani.

AE. RRRR.

Commemorandi hoc loco numi sequentes:

Caput Iovis laureatum. X TEP. *Equus liber currens, supra quem variae literae:* A. IA. ΘΙ. KA. KE. AE. III.

Caput Augusti. X TEP. *Equus liber currens, infra ΘΙ.* (verius ΘΙ.) AE. III.

(Morelli Impp. sub Aug. Tab. XLV. n. 13.)

Variae fuere de his numis opiniones. Liebeus cum in suo videret literas KE., cum Cephalleniae infulae perperam tribuit, ut in hujus numis diximus. Urbis nomen in TEP. quaerendum, quod constans est, aliis literis variantibus, et, ut satis apparet, arithmeticiis, sive epocham, sive annos imperantis indicant. Termesso Pisidiae, vel Terinae Bruttiorum eos largiuntur Pellerinius, et Khellius,^{a)} ambigunt tamen. Terinam excludit citatus numus Augusti, quia constat, Italiae continentis urbes sub imperatoribus monetam non amplius signasse. Interim dubium adhuc, utrum ad hanc Termessum pertineant. Cl. Combio in catalogo musei Hunteriani Terpillus Macedoniae placuit.

AE. R.

ISAVRIA.

CARALLIA.

Memorata Stephano, et Notitiis.

Imperatorii a Severo usque ad Maximinum.

Epigraphae: ΚΑΡΑΛΛΙΩΝΤΩΝ., sed in numo Severi max. mod. apud Pellerinium: ΚΑΡΑΛΛΕΑΤΩΝ., non tamen huic lectioni satis fidendum, nam eam esse mancā, Pellerinius ipse profiteatur.^{b)}

Typi sunt obvii.

AE. RRR.

CLAUDIOPOLIS.

De numis huic Claudiopoli perperam tributis vide, quae ad Claudiopolin Bithyniae notavi. Neque numi inscripti ΚΛΑΥΔΙΟCΕΛΕΤΚΕΩΝ, in quibus Vassilantius alique concordiam inter

a) Adpendic. I. p. 71.

b) Suppl. II, p. 77.

hanc Claudiopolin, et Seleuciam Ifauriae notari credidere, ad utramque hanc urbem pertinent, ut dictum in Seleucia Pisidiae.

ISAVRV S.

Exstant imperatorii:

MHTPONOAEOC. ICATPON. *Effigies Herculis*, in numo Getae. (Harduin.)

Eadem epigraphe. Imperator paludatus stans cum adstante viro nudo s. demissa ramum tenente dexteram jungit, in numo Elagabali. (Pellerin. Rec. II. p. 139.)

Harduinus hac numi inscriptione notari Seleuciam Ciliciae adserit nulla addita causa, cui sententiae jure adversatur Pellerinius. Fuit in Isauria urbs, *Isaurus*, vel *Isaura*, atque etsi bis olim capta et everfa, primum a Perdicca, iterum a Servilio, rursum tamen memoratur a Plinio, aliisque inferioris aevi scriptoribus, quos citat Cellarius. Cum ea aetate, qua sunt numi praesentes, minus clara fuisse videatur, quam ut magnificum metropoleos nomen capere posset, verisimile, hoc illam nomine gloriatam non causa dignitatis, sed quod esset urbium Isauriae mater, et a qua regioni nomen factum. Sic et in codice legimus, ^{a)} episcopum Leonopolis Isauriae subesse jussu episcopo Isauropoleos, credo propter vetustatis honorem.

AE. RRRR.

LALASSIS.

Autonomi:

Caput muliebre velatum turritum prominente retro palmae ramo. ΞΑΛΛΑCCEΩΝ. *Cornucopiae, juxta triquetra.* AE. fere IL (Pellerin.)

Triquetra in hujus tractus numis, ut vidimus, et videbimus adhuc, res obvia. Sed de Lalassensium triquetra vide, quae notabimus in numis Olbae Ciliciae, ejusque principum Teucris et Polemonis.

ΑΑΛΑΣΣΕ. * ENTIM. * *Mulier stans d. spicas, s. cornucopiae.* Ξ *Litterae dubiae. Fortuna stans.* AE. III. (Pellerin. Suppl. II. p. 27.)

Hujus occasione numi Pellerinius late differit de Lalassidis vero situ, quem lector adeat. Titulum ENTIM, *honorabilis*, nulli alteri in numis urbi datum novimus.

R. P. F. S. * - * *Ramus lauri.* Ξ - - SALASI - - - *Triquetra.* AE. III. (Pembrock P. II. tab. 27.)

Ex triquetrae typo conjicio, tutius forte legendum LALASI, quo pacto huc pertinebit. Sed quid reliqua epigraphe significet, et cur Latina sit, ex numo vitio colligi nequit.

* * * De numis *Pontificum* Teucris et Polemonis, quibus haec quoque urbs inscripta legitur, agemus in numis Olbae Ciliciae.

AE. RRR.

a) L. I. tit. 3. §. 36.

LYCAONIA.

Numum communi gentis nomine ΑΥ-
ΚΑΟΝΩΝ inscriptum vide in Antiocho
IV. Commagenes rege.

CLAVDIOPOLIS.

Hoc nomine urbs in Lycaonia non
existit, et qui eam adseruere, nixi sunt
in falsa numorum lectione. Vide dicta
in Claudiopoli Bithyniae, et quae mox
in Iconio dicuntur.

COROPISSVS.

Straboni pagus Lycaoniae, scribitur-
que in libris editis jam Κοροπισσός, jam
Καραπισσός. Numi editi majores ei ho-
nores praestant, et orthographiam sta-
biliunt.

Imperatorii.

ΜΗΤΡΟ. ΚΟΡΟΠΙΣΣΕΩΝ. L. IH.
Fortuna stans, in numo Hadriani. (Pel-
lerin. Rec. III. p. 249.)

ΚΟΡΟΠΙΣΣΕΩΝ. ΕΠΙ. ΤΟΝ. ΜΗΤΡΟ.
ΠΟΛ. *Hercules et Apollo stantes*, in numo
Maximini. (Panel Catal. le Bret.)

Metropoleos honorem numus prior
Coropisso adserit, eumque confirmat
numus alter, et si epigraphe manifeste
luxata sit. Interim cum Coropissi vix

alius praeter Strabonem meminerit, at-
que hic, ut vidimus, parum honorifi-
ce, et adeo ignobilior fuerit, quam ut
metropoleos honore videatur potuisse
digna haberi, credo, vocatam metro-
polin a cultu Cybeles, de quo vide,
quae monebo in diatriba de urbib. me-
tropolib.

Anni imperii Hadriani notis L. IH.
inducantur.

AE. RRRR.

DERBE.

De numo huic oppido inique, ut vi-
detur, tributo vide in sequente Iconio.

ICONIVM.

De universa urbis hujus moneta pro-
lixius olim differui, ^{a)} unde, quae ad
eam illustrandam maxime sunt necessa-
ria, excerpto.

Autonomi:

Caput Iovis. Ξ ΕΙΚΟΝ-ΕΩ - *Perseus*
nudus stans d. harpam, s. caput Medusae.
AE. III. (Mus. Caes.)

Caput juvenile hedera coronatum, retro
fax ardens. Ξ ΙΚΟΝΙ. ΜΕΝΕΤΕΙΟC. *Ty-*
pus similis. AE. III. (Pellerin.)

a) Num. vet. p. 271.

Protome Persei tecti galea in volucris caput exeunte, prominente retro harpa. X - - KONIEΩN. MENEΔE - - *Vir seminudus sedens f. harpam.* AE. III. (Pellerin. Rec. II. tab. XLV. n. 48.)

Persei effigies vario cultu proposita in Iconii numis typus est fere constans. Eum nimirum heroem in hoc oppido suam ipsius statuisset imaginem, unde illi ἀπο της εἰκονος datum Εἰκονος nomen, eamque appellasse *Fortunam urbis Persida*, late ibidem ex veterum testimoniis probavi. Eadem late narrat Auctor anonymus antiquitatum CP., qui est apud Bandurium in Imperio Orientali Tomo I., qui et addit, hanc Persei iconem a Constantino M. Constantinopolin Iconia abductam, et in balneo collocatam. Etiam Stephanus contendit, pro Ικονιον rectius scribi Εἰκονιον, quia ἀπο εἰκονος derivatur. Numum III. Pellerinius olim Conio Phrygiae tribuerat, ^{a)} quem lapsus pridem indicavi, ^{b)} non adversante serius ipso Pellerinio. ^{c)}

Caput Iovis. * X ΚΛΑΤΔΙΕΩΝ - - - ΕΩΝ. *Mulier turrita rupi insidens d. spicas, propedibus fluvijs emergens, in area:* ΕΤΟ. B. AE. III. (Hunter.)

Cl. Combius numum hunc Claudyadi tribuit, quam Ptolemaeus in extrema in ortum Cappadocia ad ripam Euphratis constituit. At praesto sunt causae, quae me ab ignobili hac, et ad extremos imperii fines projecta urbe averunt, et Iconium praeferre cogunt. Hanc urbem dictam fuisse Claudiam, ex proximis imperatoriis videbimus. Et tan-

to magis verisimile, scriptum fuisse in hoc numo ΚΛΑΤΔΙΕΩΝ. ΕΙΚΟΝΙΕΩΝ, vel ΚΛΑΤΔΕΙΚΟΝΙΕΩΝ, quod cum hac epigraphe rite junguntur literae ΕΩΝ, quae teste numi hujus iconismo epigraphen finiunt, et quas, si Claudiadis numum dixeris, quorsum referas, non habebis. Ad haec numi hujus modus multum adfinis est numis vicinorum Tyanorum Cappadociae seu typo mulieris cum flumine, seu inscripto impetrantis anno. Quam saepe ab eruditis in definiendis hujus Iconii numis peccatum sit, partim jam vidimus, et patebit ex proximis.

Numus a ^{*}Musselio huic Iconio tributus ^{d)} restituendus Hipponio Italiae, nam pro ΙΚΟΝΙΕΩΝ legendum est ΙΠΠΟΝΙΕΩΝ, ut jam olim probavi. ^{e)}

AE. RRR.

Imperatorii.

ΝΕΡΩΝ. ΚΑΙCΑΡ. CΕΒΑCΤΟC. *Caput laureatum.* X ΠΟΠΠΑΙΑ. CΕΒΑCΤΗ. ΚΛΑΤΔΕΙΚΟΝΙΕΩΝ *Poppaea sedens d. florem, f. hastam.* AE. I. (Pellerin. Rec. II. p. 141.)

Eundem numum edidit etiam Haymius, sed vitiatum urbis nomine ejus extricare patriam non potuit. (Tom. II. p. m. 243.)

Addo numum alium, quem citat Gellnerus ex museo Fromont. (Imp. Tab. 49. n. 25.)

ΝΕΡΩΝ. ΚΑΙCΑΡ. CΕΒΑΤ. *Caput laureatum.* X ΚΛΑΤΔΕΙΝΟΝΙΕΩΝ. *Caput muliebre turritum.* AE. II.

a) l. c. b) l. c. c) Additions p. 77. d) Num. pop. Tab. X. e) Num. vet. p. 273.

Legendum absque dubio : ΚΛΑΤΑ-
ΕΙΚΟΝΙΕΩΝ.

rius non videar, si legendum putem
ΚΛΑΤΔΕΙΚ. ΚΟΙ. ΑΤΚΑΩΝΙΑC.

* * *
Praeuntibus his numis sequentes Ico-
nio restituendos censeo :

ΚΛΑΤΔΙΟΠ. ΚΟΙ. ΑΤΚΑΩΝΙΑC. *For-*
tuna flans, in numo Faustinae jun.
(Vaill.)

ΚΛΑΤ. ΔΕΡ. ΚΟΙ. ΑΤΚΑΩΝΙΑC. *For-*
tuna flans, in numo Faustinae jun. (Mo-
relli Spec. p. 217.)

Vtrumque numum nemo non videt esse
unum eundemque, nisi quod pro ΙΟΠ.
Vaillantii Morellius legat ΔΕΡ., ac
propterea *Claudiam Derben* Lycaoniae
oppidum extundat, quem praeconem
secuti sunt Haymius, ^{a)} et Harduinus, ^{b)}
et Haymius quidem citat Morellium,
sed, quod saepe alias, auctorem suum
disimulat Harduinus. Vaillantius nu-
mum suum descripsit ex museo regis Gal-
liarum, et ex eodem Morellius suum,
ut adeo satis appareat, utrumque esse
unum eundemque, et si revera existeret
alius in thesauro regis Galliarum in-
scriptus ΚΛΑΤ. ΔΕΡ., non eum reticuis-
set Vaillantius. Videtur ergo numus ea
parte, quae in hac disputatione cum-
primis agitur, vitiatus. Quare fas esse
puto, aliter se habere epigraphen suspi-
cari, et cum in hoc numo fiat Lycao-
niae mentio, et certum sit adeo, esse
signatum in aliqua Lycaoniae urbe, dein-
de ex nullo geographo constet, fuisse
aliquam in Lycaonia Claudiopoli, con-
flet vero ex citato Neronis numo, Ico-
nium revera dictum *Claudium*, temera-

* * *
- ΑΑΥ --- ΕΩΝ. ΚΟΙΝ. ΑΤΚΑ. *Jup-*
piter seminudus sedens d. pateram, in nu-
mo Aurelii, *juxta cujus caput annus epo-*
chae 5ΠΧ. (Mus. Caes.)

Numum hunc edidit Frölichius, ^{c)} sed
epigraphen legit: ΑΑ ---- ΩΝ. ΚΟΙΝ.
ΑΤΔ. Lydiis adeo numum adjudicavit.
Sed exploratus sedulo a me numus,
quam dixi, epigraphen praeferre vide-
tur. Quid quod *Communis Lydorum* nu-
mum nullum habemus, sed tamen Ly-
caoniae nonnullos. Reliquam epigra-
phen expleo solito ΚΛΑΤΔΕΙΚΟΝΙΕΩΝ.
De anno epochae mox.

* * *
Κ - - - ΟΙΝ. ΑΤΚΑΩ. *Vir semicinc-*
tus sedens supra aliquid simile pisci oblon-
go in fluctibus, s. urnae innititur, in nu-
mo Faustinae jun. (Mus. Caes.)

Hunc numum Frölichius aliquando
praetensae Claudiopoli Lycaoniae tri-
buit, nimirum qui numi lacunas ex in-
dicio Vaillantii, aliorumque, minus,
ut vidimus, accurato expleverat. ^{d)}

Ex his ergo, quae dixi, patet, im-
peratorios Iconii numos sua adhuc lu-
ce indigere.

* * *
Epochae annus 5ΠΧ. *686. in citato
Aurelii numo. Hic numerus epocham
indicat, qua nulla in numis antiquior
legitur; nam subducto calculo figitur
ejus exordium intra annos V. C. 228.
et 247., quo tempore Darius Hyfaspis
Persiae atque Asiae minori imperabat.

a) Tom. II. p. 243.
Tent. p. 213.

b) Num. urb. in *Derbe*.

c) IV. Tent. p. 198.

d) IV.

Propius quid de ejus exordio definiri nequit. Vide de hoc plura apud Frölichium. *)

Claudia dicta ab imperatore Claudio. Sic et in marmore apud Muratorium legitur: b) L. ANNIVS. VALENS. L. F. CLAVDIA. ICONIO. nisi forte quis malit hoc loco nomine CLAVDIA intelligi tribum Claudiam, ex qua fuerit Annius.

AE. RRR.

Colonia Iconium.

Mirum sane, cum tot jam habeamus coloniae Iconii numos, eos ignotos fuisse Vaillantio, Harduino, omnibusque, qui eos secuti sunt, aliis, donec horum unum primus proferret Froelichius in Appendicula ad Vaillantii colonias anno 1733. edita, subinde ejus IV. Tentaminibus inserta. Mirum etiam, ex solis numis constare, Iconium fuisse coloniam. Sed neque, quando deducta fuerit, satis constat. Pellerinius, cum in numo suo videret additum AEL., coniecit, eam deductam ab Aelio Hadriano. c) Verum ad colonias omnes haec sententia valere non potest; nam et Bosra Arabiae, quae a Caracalla deducta passim creditur, *Trajanæ* nomen in numis inde a Caracalla signatis usurpavit, nimirum singulari beneficio a Trajano affecta. Quare fieri potuit, ut eadem ex causa Aeliam se appellaret Iconium, etsi ab alio et serius deductum. Incertum istud omne. Si certum foret, quod coniecit Vaillan-

tius, Neapolin Samaritidos coloniam dictam fuisse *Sergiam*, quia forte tribui Sergiae fuerit inserta, dici etiam posset, coloniam Iconium dictam *Aeliam*, quia huic subjecta fuerit.

Gordiani: COL. AEL. ICONIE. S. R. *Colonus arans, retro duo signa militaria.* In alio: ICONIENSI. COLO. S. R. *Fortuna sedens.* (Pellerin Rec. I. p. IV.) Gallieni: ICONIENSIVM. CO. S. R. *Pallas sedens.* (Mus. Caes.) *Hercules stans.* (Theupoli.) *Fortuna sedens.* (Pellerin Suppl. I. 42.) *Gemini lactentes.* (Panel Mem. Trev. Octob. 1737.) *Perseus stans pedibus alatis d. caput Medusæ, f. harpam.* (Mus. Comitissæ Bentinck T. I. p. 498.)

De literis additis S. R. vide dicta in Antiochia Pisidiae.

AE. RR.

LARANDA.

Ab aliis Pisidiae etiam accensetur.

Imperatorium Antonini vulgavit Vaillantius: ΛΑΡΑΝΔΕΩΝ. *Caput Apollinis, prae quo lyra.* Eum huic Larandae tribui vult. Forte melius legendum ΑΛΑΒΑΝΔΕΩΝ, numusque restituendus Alabandae Cariae, cujus numi Apollinis cultum saepe jactant, quod perspicue docent numi Caracallae hujus urbis a Vaillantio prolati.

PARLAIS.

Ptolemaeo scribitur Παράλαις, at in Notitiis magna est hujus nominis corruptio.

a) IV. Tent. p. 199.
(Vol. III.)

b) pag. 779. 2.

c) Rec. I. p. IV.

Coloniae tantum nomine ejus comperiti numi. Eorum catalogum, nam rari admodum sunt, jam olim dedi, ^{a)} quem modo aliquanto auctiorem restituo.

PARLAIS. COL. *Mulier d. labarum, f. cornucopiae gerens*, in numo M. Aurelii.

Numum hunc his verbis in prima editione suorum Numorum illustratorum promulgavit Harduinus, ante quem Parlaidis numi fuere ignoti. At cum judicium suum perfringi a Vaillantio videret, ^{b)} eum in altera ejus operis editione omisit, atque istud tanto lubentius, quia is sibi ex aliorum tantum narratione fuit cognitus. Eum ipsum sibi dono datum hoc modo vulgavit Vaillantius: ^{c)}

IVL. AVG. COL. PARIA. *Mulier stolata cum calathio in capite, d. signum militare, f. cornucopiae*, eumque adeo tribuit coloniae Parianae Mysiae. ^{d)} At enim injustam fuisse Vaillantii criminationem, eumque numum vere esse hujus Parlaidis, jam probavit Haymius, ^{e)} et clare patebit ex sequentibus.

--- PAR --- *Mensis stans cum luna falcata pone tergum d. hastam, f. Victoriolam, pro pedibus gallus*, L. Veri. (Mus. Caes.)

Numum hunc integerrimum dempta epigraphe, quae tamen certas literas PAR. offert, proposui in mea Sylloge I. Sed et typus Parlaidi favet, ut sequentia docebunt.

IVL. AVG. COL. PARLAIS. *Fortuna stans*, L. Veri. (Pembrock P. III. tab. 80.)

IVL. AVG. COL. PARLAIS. *Men-*

sis stans d. globum, f. hastam, d. pede capiti arietis insistit, Severi.

His verbis numum hunc descripsit auctor Catalogi d' Ennery p. 601. Sed vide numum sequentem.

IVL. AVG. COL. PARLAIS. *Vir pileo Phrygio tectus stans d. hastam, f. quid lampadi simile, pede sinistro imposito alicui animalis icunculae*, Domnae. (Haym T. II. p. m. 319.)

Apparet, numi hujus typum eundem esse cum typo numi praecedentis. Ibi deus Mensis manu tenere globum, hic quid lampadi simile dicitur. Similem Mensis typum olim ex numo Hierapolis Phrygiae edidi, ^{e)} in quo Mensis quid lapidi conoidico simile praefert. Quidquid id est, incertum sane est. Belleus esse pomum pini conjecit. ^{f)} Illud, quod pede premit, ex laudato Hierapolitano apparet esse bovis caput, cujus ibi rationem dedi.

IVL. AVG. COL. PARLAIS. *Pallas stans*, Domnae. (Panel Mem. Trevoux Octob. 1737.)

IVL. AVG. COL. PARLAIS. *Fortuna stans*, Domnae. (Pellerin Rec. I. p. XVII.)

Ex hoc catalogo facile deinceps erit de coloniae Parlaidis numis arbitrari, et facile patet, iniquum fuisse Vaillantii judicium, numum suum coloniae Parianae adserentis. Parlais epigraphen semper a IVL. AVG. orsa est, semper se AVGustam profitetur, Parium incertis suis nunquam. Quare suspicor etiam, in numo Antonini Pii, in quo

a) Sylloge I. p. 53.
e) Num. vet. p. 249.

b) Num. Colon. p. m. 189.

f) B. L. T. XVIII. Mem. p. 135.

c) L. c. d) Th. Br. T. II. p. m. 319.

Belleyus legerat: C. PARIA. IVL. AVG. dissimulato ejus typo, ^{a)} quemque is pariter coloniae Parianae tribuerat, legendum quoque IVL. AVG. C. PARLAIS. Accedit, quod Parium inde ab Hadriano se constanter H. id est *Hadrianam* dixit.

AE. RRR.

Imperatorium Graece inscriptum, et absque coloniae mentione praecedentibus addit Pellerinius: (Rec. I. p. XVIII.)

ΓΑ - - - ΗΝΟC. ΙΑ. *Caput Gallieni.*
Χ ΠΑΔΑΙΕΩΝ. (sic) *Mensa, super qua urna.*

Si numus hic revera huc pertinet, videtur in urbis hujus regimine politico aliquid inductum mutationis, nam mentionem coloniae non omisisset, si colonia tum adhuc fuisset. Nonnunquam urbibus adempta fuisse coloniae jura, patet ex iis, quae ad numos Lampfaci Myliae, Tyri et Sidonis, Nicopolis Iudaeae, Neapolis Samariae observamus. Gentile ΠΑΡΛΑΙΕΩΝ recto fiat

talo; nam ut a Πτολεμαῖς est Πτολεμαεὺς, et in numis ΠΤΟΛΕΜΑΙΕΩΝ, sic a Παρλαῖς Παρλαιεύς, et in numo ΠΑΡΛΑΙΕΩΝ.

AE. RRRR.

SAVATRA.

Hanc memorat Ptolemaeus, et in Isauria collocat, sed videtur esse eadem, quam Strabo *Soatra* vocat, et Lyconiae infert.

Imperatorii.

CAOTATPEΩΝ. *Vir nudus stans d. spicas, s. arundinem, pro pedibus quidam cancro simile.* (Frölich 4 Tent. p. 192. nunc musei Caes.) In alio: *Fortis sedens.* (Panel Mem. Trev. 1737 Octob.) Vterque numus est Antonini Pii.

AE. RRRR.

CILICIA.

ADANA.

Vide infra in *Antiochia ad Sarum*.

AEGAE.

Maritima in Cilicia Campestri.

Autonomi:

Caput mullebre velatum turritum. Χ ΑΙΓΕΑΙΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΤΤΟΝΟΜΟΤ. *Caput caprae.* AE. II. (Pellerin.)

Caput Palladis. Χ *Eadem epigraphe.* *Capra jacens.* AE. III. (Mus. Com. Vitzai.)

a) Hist. B. L. T. XXV. p. 96.

Fuit harum Aegarum gentile ΑΙΓΕ-
ΑΙΩΝ, etiam testibus imperatorum nu-
mis saltem usque ad Macrinum, ut dicitur.
Quae epigraphe servit ad dignoscendos
hujus urbis numos ab numis aliarum
Aegarum. Accedunt causae aliae, caput
muliebre velatum turritum, monogram-
mata, literae per aream sparsae, quae
omnia in autonomis urbium Ciliciae fre-
quenter observantur. Quare dubitari
nequit, autonomos solo ΑΙΓΕΑΙΩΝ in-
scriptos typis *Palladis*, *Victoriae galea-
tae gradientis*, quae est certa Minerva
Victoria, de qua egi in numis Athenarum,
capri sive stantis sive jacentis, quo
ad nomen urbis Αργαί adluditur, ad has
Ciliciae Aegas pertinere. Numos hos
habes apud Pellerinium.

Caput muliebre turritum. Χ ΑΙΓΕΑΙΩΝ.
ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. - - - *Caput equi, in area
monogramma.* ΑΕ. ΙΙΙ. (Mus. Caes.)

ΑΙΓΕΑΙΩΝ. * *Protome Palladis cum ha-
sta super humero, pone vna monogram-
mata.* Χ *Caput virile imberbe tectum ga-
lea in volucris caput desinente, pone har-
pa.* ΑΕ. ΙΙ. (Hunter Tab. 3. n. IX.)

Eruditus Combius catalogi Hunteria-
ni auctor numum hunc Aepeae Messe-
niae tribuit. ^{a)} Ejus judicii causa fuerit,
quod cum litera Γ et Ε in unum coales-
cerent, legendum sibi videbatur ΑΙΠΕ-
ΑΙΩΝ. At difficile videatur huic judicio
adsentiri. Etenim hujus Aepeae Messe-
niae, quae Homero dicitur Αιπεια, ^{b)}
sic oblitterata fuit memoria, ut Strabo
ipse dubius haereret, quae ejus tractus
urbis poetae fuerit intellecta. ^{c)} Adde,
ex Αιπεια gentile Αιπειαιος formari nisi

violenter non posse. Stephano est Αι-
πειτης. Magis ergo verisimile, legen-
dum ΑΙΓΕΑΙΩΝ, numumque esse illa-
rum ex pluribus Aegarum, quae hac
epigraphes lege in moneta uti sunt so-
litae, nimirum Aegarum Ciliciae. Sua-
det istud et caput Palladis, cujus in hac
urbe cultum plures ejus urbis numi pro-
dunt, tum et monogrammata, quae,
ut videbimus, in Ciliciae urbium nu-
mis multiplicantur. Aversa certum no-
bis sistit Persei caput, cujus attributa
certa sunt harpa, et galea in volucris
caput adsurgens, ut vidimus in numis
Philippi V. Macedoniae regis. Constat
vero, Perseum, qui miracula sua Palla-
dis consiliis pleraque peregit, cum Pal-
lade recte componi. Unde in alio ejus
numo, quem in imperatoriis dabimus,
caput habemus Medusae Persei harpa
refectum. Novimus etiam, Persei in-
signes fuisse honores apud Tarsum, et
Argos Ciliciae urbes.

ΑΙΓΕΑΙΩΝ. * *Caput Palladis.* Χ *Capra
jacens, in area* ∅Θ. ΠΑ. ΑΘ. ΑΕ. ΙΙ.
Numum hunc Haymius perperam
Athenis tribuit. ^{d)} Verum ex truncis li-
terarum capitibus epigraphe ΑΙΓΕΑΙΩΝ
facile elicitur. Qui dubitare volet,
iconismum consulat. Atqui et perista-
ses huius numi omnes ut ab Athenien-
sium moneta abhorrent, sic Aegeae-
orum officinam suapte testantur.

ΑΕ. RR.

Imperatorii.

Ab Hadriano usque ad Soloninam,

a) Pag. 14.

b) Il. I. v. 152.

c) L. VIII. p. m. 553.

d) T. I. p. m. 211.

quos inter perrari sunt Pupieni, (Theupoli.) Aemiliani, (Vaill.) et Corn. Superae, quem infra producam. Perinignis est etiam numus argenteus max. mod. Hadriani in gaza reginae Christinae, quem ipse vidi: ΑΙΓΕΑΙΩΝ. ΕΤΟΤΣ. ΘΟΡ *Aquila expansis alis*. Vaillantius eundem citat in suis numis Graecis, sed quod argenteus sit, non addit, annum legit HOP, deceptus nempe a forma quadrata τθ Θ, qua elementum istud in hoc numo exaratur.

Epigraphe ΑΙΓΕΑΙΩΝ. propria harum Aegarum orthographia. Sane ab Hadriano usque ad Caracallam nulla alia valuit. Solus Vaillantius M. Aurelii numum citat inscriptum ΑΙΓΙΩΝ. ΕΤ. ΑΙC. quod fuit gentile Aegii Achaiae, ac propterea vereor, ut recte excepta sit scriptura. Valuit ΑΙΓΕΑΙΩΝ etiam in sequentium imperatorum numis, sed tamen inde a Macrino scriptum etiam est: ΑΙΓΕΩΝ. ΑΙΓΑΙΩΝ., quin et in numo Diadumeniani ΕΓΕΩΝ, (Haym.) et in numo Alexandri: ΑΙΓΙΕΑΙΩΝ. (Theupoli.)

Typi illustriores:

Aesculapius stans solus, aut in consortio cum Telesphoro et Hygia. — *Aesculapio adstat capella* in numo Macrini. (Vaill.) Hanc fuisse Aesculapio sacram, observavimus in numis Epidauri. — *Aesculapii baculus angue munitus*, ad Valeriani caput trajectus. (Haym. T. II. tab. 48.)

Non hi solum numi insignem Aesculapii apud Aegas cultum testantur, sed et Sozomenus, ^{a)} et Philostratus, ^{b)} quo prohibente se palam saepe in templo

ostendebat, et cum sacerdotibus collocutus est. Quare et apud Basilium Ilaurum memorantur Χρησθηρια Ασκληπιου εν Περγαμω, εν Επιδαυρω, εν Αιγαις. ^{c)} Ejus ibi templum famigeratum eversum tandem est a Constantino M., ut narrat Eusebius in ejus vita. ^{d)} Ob celebrem hanc Aesculapii religionem videtur perinde ac Epidaurus ΙΕΡΑΣ nomen abstulisse.

Caput Medusae intra circulum XII. signorum coelestium, in numis Valeriani. (Vaillant, Haym.)

Hic typus clypei formam praebet, et videtur cum adlusione ad urbis nomen indicare clypeum dictum *Aegida*, qui caprae pelle constabat inserto Medusae capite, ut refert Eratosthenes. Hunc explicatum jam acute vidit Haymius, ^{e)} sed subtiliorem et ex cosmogonia petatum attulere eruditi conditores catalogi gemmarum ducis Aurelianus. ^{f)} Palas hac aegide munita sistitur pugnans cum Gigante in numo Seleucia Ciliciae a me edito. ^{g)}

Mulier stans d. cornucopiae, s. puerulum, in numo Antonini. (Vaill.)

Videtur haec esse Amalthea, Melissei regis Cretae F. Iovem puerum gestans manu una, altera cornucopiae, quod ejus caprae fuit, quae Iovi alimenta praebuit secundum Hyginum et Eratosthenem. Est adeo rursum adlusio ad urbis nomen απο της αιγας.

Hercules nudus sacra facit super ara s. clavam, in area petrae Ambrosiae, Macrini. (Vaill.)

Typus plane est Tyrius, et in Tyri numis obvius. Dictae etiam petrae nul-

a) L. II. c. 4. b) Vit. Appollon, L. I. c. 7. seq. III. c. 56. c) T. II. p. 378. d) Tom. I. p. 302.

e) Vit. S. Theclae L. II. f) Num. vet. p. 231.

lo pacto Aegas, sed ad solam Tyrum pertinent, ut in hujus urbis moneta dicetur. Videtur ergo typus hic indicare quandam sacrorum communionem Tyrum inter et Aegas, de quo more vide quae dicentur in tractatu de Concordiae numis.

Magistratus raro in Aegarum numis reperitur. Sitne numus Tiberii, in quo: ΕΠΙ. ΚΟΤΑΛΕΩΝΟΣ. ΑΙΓΕΑΙΩΝ. ΔΗΜΟΤ. harum Aegarum, incertum. De eo pluribus agam in numis gentis Tarentinae.

In numis Macrini et Diadumeniani obvium: Μ. ΕΤΓ. Π. Θ. ΜΑΚΡΕΙΝΟΤΗ. ΑΙΓΕΑΙΩΝ. Epigraphen explet Vaillantius: *Marco Eugene panegyrista deorum.* ^{a)} Harduinus: *Prytane nonum.* ^{b)} Vtriusque sententiam evertit numus Diadumeniani apud Haymium: ^{c)} ΜΑΚΡΕΙΝΟΤΗ. ΠΟ. ΕΓΕΩΝ. ΜΑ. ΕΤΓ. ΠΙΟC ΓΕC. Est ergo: *Marcus Eugenes Pius*, et solitarium Π in omnibus similibus *Pium* indicat. Additum Θ dubium non videtur notare hujus Eugenidis dignitatem, ac tum verisimile est, esse literam ἀρχαισαν

Theologi, Θεολογς, nam haec dignitas, ut vidimus, memoratur etiam in numis Pergami, quae quoque urbs non minus, atque hae Aegae, in Aesculapii cultu insanivit. Videtur hic idem Eugenes sub Alexandro Severo ad magistratum rursus promotus; nam in numo Mamaeae iterum, sed compendio legitur: Μ. Ε. Π. Θ. ΑΙΓΕΑΙΩΝ. ΟC. (Vaill.)

Neocorus: ΜΑΡ. ΕΥΤΕΝΕΟΤC. ΝΕΩ-

ΚΟΡΟΤ., ut Alexandri numum describit Vaillantius. ^{d)} De personis neocoris vide diatriben de Neocoratu.

Neocoratus inde a Gordiano ad Salotinam usque sedulo proditur scripto ΝΕΩΚ. ΝΕΩΚΟ. ΝΕΩΚΟΡΟΤ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Vide apud Vaillantium numos Gordiani et Aemiliani. Fallitur ergo Pellerinius adfirmans, in Valeriani primum numis hunc titulum comparere. ^{e)}

ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΤ. inscriptum vidimus numo autonomo. Rationem τς ΙΕΡΑΣ paullo supra expedivimus.

Navarchis. Hunc titulum inde a Gordiano fere constanter addidit: ΝΑΤΑΡ. ΝΑΤΑΡΧΙ. ΝΑΤΑΡΧΙΑΟC. saepe typo navis cum remis. Huic Aegae honori jam pridem opportunae sunt habitae; nam sic de iis Lucanus: ^{f)} *extremae resonant navalibus Aegae.*

Imperatorum nominibus adscititiis haec urbs impense gloriabatur, ac quidem ΑΔΡΙΑΝΩΝ. in numis Antonini, Severi, et Gordiani. (Vaill.)

ΚΟΜΟΔΙΑΝΩΝ. ΑΔΡΙΑΝΩΝ Comodi et Severi. (Vaill. Theup.)

ΑΔΡ. CΕΤΗΡΙΑΝΩΝ. ΑΝΤΩΝΕΙΑΝ. Caracalla. (Vaill.)

ΜΑΚΡΕΙΝΟΤΗ. Macrini et Diadumeniani. (Vaill.)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤΗΟΑΙC. ΑΔΡΙΑΝΩΝ. addito nonnunquam CΕΤ. Alexandri. (Vaill.) Existimat Harduinus, Aegas dictas Αλεξανδροπολιν ab Alexandro M.

a) Num. Graec. p. 120. et 317.

b) Num. urb. p. 10.

c) T. II. p. m. 343.

d) Num.

Graec. p. 134.

e) Mel. II. p. 282.

f) L. III. v. 227.

nexus testimonio chronici Alexandrini ad annum II. Olympiadis CXIII. *Ἀλεξανδρεὶα ἐν Αἰγαιοῖς, ἥ καὶ Σκυθία*, in qua sententia fuit etiam Vaillantius, ^{a)} sed secum rursus disidet. ^{b)} Verum si istud, cur non etiam in aliorum imp. numis se dixit Alexandropolin, et tantum in numis Alexandri Severi? Satis certi esse possumus ex hoc catalogo, Aegas sic dictas ab Alexandro Alexandropolin, ut a Macrino Macrinopolin, quae appellationes sublata adulationis causa sunt abolitae.

ΑΔ. ΑΙΓΑΙΩΝ. in numis adhuc Valeriani. (Vaill.)

Epochae annos solerter inscripsit praefixo ET. vel ΕΤΟΥΣ, vel etiam sine his.

Hadriani: ΘΟΡ. quod Vaillantius legit HOP. ob causam, quam supra dedi.

Antonini: ΗΠΡ. (Vaill.)

M. Aurelii Caesaris: ΔQΡ. (Mus. Caes.)

M. Aurelii Augusti: ΑΙC. (Vaill.)

Commodi: ΖΚC. ΔΑC. (Vaill. Albani.)

Severi: ΕΜC. (Vaill.)

Domnae: CM. (Haverc. ad Orosium p. 505.) CN. (Vaill.)

Caracallae: ΑΕC. (Vaill.)

Macrini et Diadumeniani: ΓΕC. ΔΕC. (Mus. Caes. Vaill. Haym.)

Alexandri et Mamaeae: OC. HOC. (Vaill.)

Pupieni: ΠΠΔ. (Theup.)

Gordiani: ΗΠC. (Vaill.)

Philippi sen. BQC. (Pellerin. Mel. II. p. 310.)

Aemiliani: ΘQC. (Vaill.)

Corneliae Superae: ΘQC. de quo numo mox.

Valeriani: T. TA. TT. TE. ZT. Gallieni, Saloninae; T. ET. (Vaill. Pellerin.)

Epochae initium ad autumnum anni V. C. 707. esse figendum, numi Macrini et Diadumeniani cum anno ΓΕC. et Pupieni cum anno ΠΠΔ. evincunt. Vaillantius existimat, ejus initium ducendum a fine Maji V. C. 707. Verum cum constet, Asiae urbes passim annum suum inchoasse ab autumnus, et anni ΓΕC. ΔΕC. in numis Macrini, quibus ad sententiam suam stabiliendam utitur Vaillantius, cum annis ejus imperatoris rite possint componi, ratio nulla apparet, ob quam Aegarum anno ver principium statuendum sit. Esto, urbis annum incipere ab autumnus, annus ΓΕC. incipiet ab autumnus V. C. 969. et desinet in autumnus 970., et tum incipiet annus ΔΕC., et exibat in autumnus 971. Iam vero constat, Macrinum acclamatum imperatorem mense Aprili anno 970., et occisum mense Junio 971. Ex quo satis apparet, Vaillantium ab anonymo Neapolitano adversus alterius sententiae patronos parum concinne defendi, ^{c)} cujus error eo profluxit, quod cum calculum subduceret, numerum unitate non multavit, scripsitque adeo: ^{d)} *Nell' anno di Roma 971. entrava l'anno di Ege 264.*, quo admissio verum est, numum Macrini ΔΕC. pluribus mensibus ejus imperatoris morte fore posteriorem. Sed enim pro *entrava* scribendum fuit *finiva*.

Inducendae ejus epochae causa fuit Iulius Caesar, quem constat anno V. C. 707. in Cilicia versatum, cum ex Aegypto per Syriam adversus Pharnacem

-a) Num. Graec. p. 134. et 240. b) pag. 352. c) Lettera sopra una medaglia di Corn. Supera. d) pag. XII.

contenderet, et ut diserte refert Hirtius, ^{a)} Ciliciae et finitimarum civitatum res constituisse. Et si vero demus Vaillantio, Caesarem mense Majo adfuisse in Cilicia, ex eo tamen non sequitur, Aegeaeos ab eodem mense, et non ab autumnno more ejus tractus aeram duxisse; nam et Anazarbeni Ciliciae non ab anno V. C. 734., quo ad eos invisit Augustus, sed ab anno sequente annos suos numeraverunt.

Corneliae Superae eximium numum protulit eruditus anonymus Neapolitanus in epistola supra laudata: Γ. ΚΟΡ- - - ΚΟΤΠΕΡ - - *Caput Superae.* Ξ ΑΙΓΕΑΙΩΝ. ΝΕΩΚ. ΝΑΤΑΡ. ΘQC. *Templum distylum, intra quod aquila, infra capra decumbens.* AE. I. Causa adstitutae epochae multum valet hic numus, ut sciamus denique, fuisse Superam Aemiliani uxorem, de quo magnum hactenus fuit inter antiquarios litigium. Vide, quae in hac causa plura docebitur in numis Corn. Superae.

AR. RRRR. AE. R.

ALAE.

Stephanus: Αλαι της Κιλικίας πολις, απο δε τετυ Αλγιον πεδιον, *Alae Ciliciae urbs, unde Aleius campus.* Plinius urbem non nominat, sed tantum *campus Aleios.* Huc certe pertinet

Imperatorius Hadriani, quem Harduinus ex Spanhemio citat, si modo epigraphe rite lecta: ΑΛΑΙΩΝ. ΚΙΑΙ- ΚΩΝ. *Bellerophon Pegaso vectus cum Chimaera.* Revera hunc heroem et Pegasum fracta ungula aegrum per cam-

pum, unde hic dictus *Aleius*, oberrasse, refert Stephanus in Ταρσος, ut jam advertit Harduinus. Idem alium Gordiani citat inscriptum ΑΛΗΙΝΩΝ, quem huc quoque vocat, verum cenleo legendum ΑΛΙΗΝΩΝ, et esse adeo Aliae Phrygiae.

AE. RRRR.

ALEXANDRIA.

Ad sinum Issicum et urbem cognominem, aedificata ab Alexandro M., quia hoc loco Darium ingenti praelio fudit. Ad aliarum urbium cognominum discrimen a Ptolemaeo aliisque dicta κατ' Ἴσ- σον, quod praestant et numi; in Tabula est *Alexandria catiffon.*

Autonomi:

Caput muliebre turritum. Ξ ΑΛΕΞΑΝ- ΔΡΕΩΝ. ΖΡ. *Fortuna flans.* AE. II. (Pellerin.)

Caput Herculis imberbe. Ξ ΑΛΕΞΑΝ- ΔΡΕΩΝ. *Figura togata flans d. extenta.* AE. II. (Hunter.)

Epochae annus in numo priore, et fabrica huic eum Alexandriae jure tribuunt, quin et similis typus est in numo Caracallae apud Vaillantium. Minus certum iudicium de numo sequente, quem sibi forte etiam vindicare poterit Alexandria Troas.

AE. RRRR.

Regis.

Caput regis diadematum. Ξ ΑΛΕΞΑΝ-

a) Bell. Alex. c. 66,

ΑΡΕΩΝ. ET. IP. *Bacchus flans*. AE. II.
(Mus. Caes.)

De hoc numo distinctius agetur in numis Antiochi IV. Commagenes regis, ad quem eum pertinere ibi comprobabitur.

AE. RRRR.

Imperatorii.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ. KAT. ICCON. Ε. ΤΟΥΤ. ΑΠΡ. *Genius flans*, Trajani. (Vaill. Harduin. Chron. vet. test. p. 613.)

ΑΤΤΟΚΡΑ. ΑΔΡΙΑ. ΣΕΒΑ. ΕΤΟΥ. CB. *Caput Hadriani*. X ΑΛΕΞΑΝΔΡ. ICCON. *Cybele leone vecta*. (Pellerin.)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ. KAT. ICCO. ΕΤ. ΒΠΙC. *Fortuna flans*, Caracallae. (Vaill.)

Epocham variis his numis inscriptam Vaillantius ducit ab autumno V. C. 687., cum nempe Pompejus victis praedonibus Ciliciae res constituit. Eam Harduinus uno anno priorem facit. *)

AE. RRR.

AMANIENSES.

Hoc nomine Cicero compellat Amani montis accolae.

Autonomus.

Caput Iovis. X AMANIT. ΔΙΟ. L. A. *Mercurius flans*. AE. III.

Singularem hunc numum ex museo le Bret edidit Panelius. (Mem. Trev. 1737.)

AE. RRRR.

ANAZARBVS quae et CAESAREA.

Mediterranea in Cilicia campestri ad Pyramum fl. et Anazarbum montem, urbs illustis et Tarfi aemula. Historiam numismaticam Anazarbi prolixè ac eleganter descripsit insignis Belleyus, ^{b)} ex quo, quae huc pertinent, tuto excerpto additis propriis observationibus.

Vetus urbis nomen fuit *Anazarbus* sic dicta a monte; cui adstituta fuit, docente istud Stephano. Deinceps *Caesareae* nomen adoptavit beneficii haud dubie ab Augusto adfecta circa annum V. C. 734., unde et epocham induxit, ut dicitur. Plinius: *Anazarbeni*, qui nunc *Caesarea*. Malala eant dictam *Dio-caesaream* adserit, ^{c)} sed fabulas ibi occinit, quas numi ipsi evertunt. *Caesarea* simpliciter, nulla addita Anazarbi mentione, dicitur in numo Neronis, quem infra producam, verum ut ab aliis *Caesareis* discerneretur, dicta fuit Ptolemaeo *Καίσαρια πρὸς Ἀναζαρβῶν*, et in numis Antonini, et M. Aurelii: KAICAPEΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟC. ΤΩ. ΑΝΑΖΑΡΒ. (Belley l. c. p. 707. Mus. Caes.) vel: KAICAP. ΤΗ. ΑΝΑΖΑΡ. ut in autonomo. Istud *Caesareae* nomen in numis omnibus usque ad Aurelium signatis praefert, supprimitur inde a Commodò restituta veteri et unica Anazarbi appellatione, quod docent numi omnes inde ab hoc ad finem usque signati, constanter adeo inscripto ANAZAPBOT. De epigraphe ANAZAPBΩ, vel ΤΩ. ΑΝΑΖΑΡΒΩ, ut in Veri et Commodi numis legit Vail-

a) l. c. b) B. L. T. XXXII. p. 707. (Vol. III.)

c) Chronogr. L. X. sub fin.

lantius, jure dubitare liceat. Forte praeponendum KAIC. ΠΡΟC. ΤΩ.

Autonomi.

Caput barbatus laureatus. Ξ ANAZAPBEON. *Mulier stans cum cornucopias.* AE. II. (Hunter.)

ΕΠ. ΒΑΡ. *Caput muliebre velatum, juxta fax ardens.* Ξ KAICAP. ΤΠ. ANAZAP. *Caput muliebre velatum, prae quo spicae et papaver.* AE. III. (Hunter tab. 14. n. IV.)

In posteriore hoc numo mentio situs peragitur praefixo ΤΠΟ, cum in aliis, ut vidimus, scribatur ΠΡΟC. Sed et Caesarea alia suum ad montem Panium situm indicavit scripto vel ΤΠ. ΠΑΝΕΙΩ. vel ΠΡΟC. ΠΑΝΕΙΩ. Epigraphen anticae explicare non tento. Si vere scribitur ΕΠ., sequens vocabulum indicabit magistratum. At hactenus in Anazarbi moneta magistratus non comparuit. Quid si esset annus epochae, et vera lectio ΕΤ. ΒΑΡ. Ex lege epochae Anazarbenae signatus tum esset numus V. C. 866. imperante Trajano, et sic capite Cereris in antica exhiberetur caput vel Plotinae, vel Marcianae, et capite Proserpinae in averfa caput Matidiae. Sed de hoc certius nos aliquando instruet Combius.

AE. KRRR.

Imperatorii.

Apud Vaillantium incipiunt a L. Vero, Belleyus ex museo Pellerinii numos Antonini et Aurelii protulit. Hos omnes

aetate praecedit numus Neronis, de quo copiosius agam infra, ubi de Anazarbi epocha disputabimus. Porriguntur apud Vaillantium usque ad Valerianum, sed Gallieni unum addidit Haymius.

Pars antica in numo M. Aurelii et L. Veri moris est insolentioris: CEBAC. ANTONINOT. KAI. OTHP. OMONO. *Vterque imperator stans jungit dexteras, singuli s. volumen tenent.* (Belley l. c. Mus. Caes.)

KOINOBOTAION. *Mulier sedens calculum in adstantem urnam immittit,* Caracallae. (Spanh. Orb. Rom. p. 290.)

De raro hoc in numis vocabulo agemus infra in numis Tarsi.

Reliqui typi nihil memorabile offerunt: *Diana in taurorum bigis,* in numo Paulae. (Pellerin Rec. III. p. 242.) *Capricornus super globo,* Gallieni, (Haym.) retento adhuc in Augustum adfectu.

Metropolis. * Hic titulus primum comparet in numo Caracallae: ANAZAPBOT.MHTPOΠΟΛΕΩC.ΕΤ.ΒΑC. (Spanh. l. c.) Ergo hoc honore non fuit decorata ab Elagabalo, ut censuit Vaillantius. Hoc titulo constanter deinceps gloriabatur, etsi is praeter honorem illi nihil addidit; nam quod ad juris contentionem attinebat, id omne ad Tarsum veram Ciliciae metropolin pertinuit, ut existimat Belleyus. ^{a)}

ΕΝΔΟΞΟΤ. * *illustris,* qui titulus comparet primum in numo Corn. Paulae, (Pellerin Rec. III. p. 242.) deinde Maximi Caes. ANAZAPBOT. MHT. KAI. ΕΝΔΟΞΟΤ. in aliis: ΕΝΔ. ΕΝΔΟΞ. Ob-

a) l. c. p. 717.

servat erudite Belleyus, ^{b)} hanc appellationem urbi adhuc inhaesisse sub Diocletiano, nam in actis Martyrum scribitur: *ἐν Ἀναζαρβῶ τῇ ΕΝΔΟΕΩΝΙ μητροπολει.*

ΑΤΤΟΝΟΜΟC in binis numis Commodi. (Vaill.)

Certamina:

ΙΕΡΟC. *intra lauream*, Commodi. (Vaill.)

ΣΕΒΑΚΜΙΑ *intra quernam*, Maximi. (Vaill.)

ΕΤ. ΙΕΡ. ΟΛΥΜΠ. *Vrnae ludorum*, Decii, de qua formula vide mox sub epocha.

Mentio situs:

A monte Anazarbo, in numis supra descriptis.

A Pyramo fl. ΠΥΡΑΜΟC. *Fluvius desumbens*, L. Veri. (Vaill.)

Litterae solitariae: A. M. K. item Γ. B. vel. Γ. Γ. primum comparent in numis Paulae, aut forte Caracallae, de quarum probabili significatione agetur in Tarso.

Epochae annus fere constanter additur praefixo ΕΤ. ΕΤΟΤC. En annorum, quotquot reperi, catalogum.

ΗΠ. verius ΗΜ, ut infra dicetur, Neronis.

ΘΟΡ. Antonini, (Belley l. c.)

ΒΗΡ. Aurelii, (Belley l. c.) Veri. (Vaill.)

ΒC. Commodi. (Vaill.)

ΒΑC. Caracallae. (Spanh. Orb. Rom. p. 290.)

ΗΑC. Paulae. (Pellerin Rec. III. p. 242.)

ΗΜC. CMΘ. Alexandri. (Theup. Vaill.)

ΔΝC. Maximini. (Vaill. Pellerin. Suppl. II. p. VII.)

ΞC. Gordiani. (Panel. de numo Trebon.)

ΑΞC. Tranquillinae. (Pellerin. Rec. III. p. 242.)

ΒΕC. Gordiani. (Muf. Caef.)

ΗΞC. Herennii. (Vaill.)

ΘΞC. Decii. (Muf. Caef.) de quo agemus infra.

ΟC. Volusiani. (Haym.)

ΒΟC. Valeriani et Gallieni. (Vaill. Haym.)

ΔΟC. Gallieni. (Tanini.)

Hujus initium epochae ab antiquariis omnibus summa concordia fixum est ad autumnum V. C. 734. Nam quo minus in anteriorem posset dimoveri, vetant numi Maximini, Herennii, et Volusiani. Omnes tamen hi variis in numis citati anni, dempto primo Neronis, de quo mox, non obstant, quo minus initium in annum sequentem 735 differri nequeat. At placuit antiquariis annus praecedens, quoniam illo Augustus ipse in Syriam profecturus in Cilicia aderat, resque ejus regionis composuerat, ut narrat Dio. Ex quo cum verisimile sit aliquid emolumenti accef-

a) l. c.

fisse Anazarbenis, hi ab eo anno epocham sunt auspicati.

Haec epocha communibus antiquariorum suffragiis sua hactenus sede tuta turbari coepit a Mazzoleno, ^{a)} qui ex Haymio citatum supra Volusiani numum cum anno OC. produxit, qui additus ad annum 734. exhibet annum V. C. 1004. in cujus autumno exiret annus Anazarbensium OC, seu 270. Verum secundum adcuratiores chronologos saltem in Novembri hujus anni superstes adhuc fuit Decius. Ergo epocha Anazarbi tutius ab anno 735. auspicanda. Addo numum Herennii cum anno HEC., qui idem probet. Nam si initium aerae statuatur annus V. C. 734. annus numi exibat in autumno 4002. At constat, inchoato ejus anni autumno superstitem adhuc fuisse Philippum.

Tutius ergo ex mente Mazzoleni removetur epocha in annum sequentem 735., quem sequuntur etiam Belleyus et Pellerinius. Belleyus hujus epochae causam ab eadem, quam antea dixi, Augusti in Cilicia commoratione, et impertitis tum beneficiis repetit, quod etsi factum V. C. 734., tamen existimat, qualiacunque ea privilegia annodemum sequente a senatu comprobata, atque ab eo anno deductam aeram. Ex analogiae lege arguit etiam, urbes vicinas Antiochiam ad Sarum, et Sebastien ab eodem anno 735. epocham inchoasse. ^{b)}

Memorandi hoc loco numi sequentes:
ANAZAPBOY. ENΔOΞOT. MHTPOΠO. Γ.Γ. ET. IEPOT. OATMΠ. ΘΖC.
Quinque urnae ludorum prominentibus palmis, in numo Decii. AE. I. (Mus. Caes.)

- - - MHTPOΠ. ET. IEP. OATM. ΘΖC. *Bacchus s. thyrsusjacenti humi pantherae insidet*, in numo Etruscillae. AE. I. (Mus. Caes.)

Vtrumque numum causa epochae, et inscriptionis singularis edidi in mea Sylloge I. p. 44. Priorem jam vulgavit Frölichius, ^{c)} sed bis tum peccavit, ac primum quidem legendo ZEC, 267. pro ΘΖC. 269. Statuto enim, coepisse aerae Anazarbi V. C. 734., annus 267. exibat in autumno V. C. 1001. At tum Philippi imperium adhuc obtinere. Quare necessarium jam visum fuit Frölichio, ad conciliandam temporum rationem aerae initium in annum 735. retrahere, quod deinde, ut vidimus, placuit Mazzoleno quoque et Belleyo. Sed neque sic sublata omnis difficultas. Nam admissio etiam posteriore hoc principio annus 267. exivit in autumno V. C. 1002., at constat, superfuisse adhuc Philippos post inchoatum hujus anni autumnum. Ad conciliandum ergo cum Decii temporibus praetensum hunc Frölichii annum necesse fuit Mazzoleno et Belleyo varia comminisci effugia, sed irrito sane labore. In eo enim numo non, quod Frölichius scripsit, legitur ZEC, sed ΘΖC, quod jam pridem in Catalogo musei Caesarei adversus Frölichium monui. Confirmavit iudicium meum numus musei Theupoliani, qui idem prorsus est cum Frölichiano, et qui disertè annum ΘΖC enunciat. Quare tantum abest, ut hic Decii numus epochae Anazarbenae ab anno 735. ductae adverfetur, ut ei etiam facile se accommodet.

a) Animad. in num. Pisan. p. 164.

b) l. c. p. 723.

c) IV. Tent. p. 342.

Alter Frölichii error ad anni inscriptioni epitheta pertinet. Legerat is: ET. IEΠOT. NEOT. ΠΡΩΤΗ ΖΕC, *anno sacro novo 267.*, qua is deceptus falsa lectione varia putat posse stabiliri, quae eruditi de ETOTΣ. NEOT. IEΠOT. Flavio-
rum numis argenteis inscripto docuerunt. At enim exploratis adcurate literis, et contento numo altero Etruscillae, quem proposui, legendum vidi ET. IEΠOT. OATM. ΘΖC. *anno sacro Olympio 269.* Eandem vero etiam epigraphen offert laudatus numus Theupolianus, etsi partim falsae, partim timide ab anxio ejus praecone promulgatae; nam legit ET. CEΠOT. pro ET. IEΠOT. Quod sequitur, tanquam evanidum, punctis notat, ex quo conficit literas OATΠΠ. nempe indubitatum OATMΠ. Indicat ergo epigrapha annum per ludos Olympios, qui Anazarbi agebantur, sacrum. Iam vero cum ludi Olympii etiam in aliis urbibus exemplo Olympiorum Elis ineunte quovis quinto anno fuerint celebrati, per totum Decii imperium, quod non multum ultra biennium porrigitur, nonnisi unus annus esse potuit, in quo hi ludi agerentur. Atqui numus Theupolianus, alterque Etruscillae eos actos memorant anno Anazarbi ΘΖC, ergo et eundem exhibere debet numus Frölichianus.

Cum ex laudatis hactenus numis satis certum sit, Anazarbi epocham initium ducere ab anno V. C. 735, tamen huic sententiae palam obloquitur numus Neronis, quem olim ex museo M. D. edidi, (Num. vet. p. 226.)

NEΠON. KAICAP. *Caput laur.* Ξ KAI-
GAPEON. ETOTC. ΗΠ. *Mulier sedens d. calenulum in adstitutum vas mittit.* AE. III.

Esse ex veterum antiquariorum sententia annus V. C. 734. aerae principium, subducto calculo annus Anazarben-
sium 88. incipiet in autumnno V. C. 821. At Nero jam mense Iunio ejusdem anni violentas sibi manus intulit. Multo minus, ut patet, anno sequenti 735. ejus initium poterit accommodari. Nihil aliud tum, cum numum ederem, reperi, quo difficultatem levarem, quam statuendo, duplicem aeram fuisse Anazarbenis usitatam, cujus exempla praebent Sinope, Antiochia &c. aliamque valuisset Neronis aetate, aliam deinceps. Quod si admittamus, viguisse tum apud eos aeram Actiacam ductam ab anno V. C. 723., numus hic Neronis cusus est ab autumnno anni 810. Ita equidem ratiocinabar olim, sed aliud visum, cum serius numum Augustae Ciliciae a Pellerinio editum expenderem. Est is Neronis quoque, et inscriptus in aver-
sa: ATTOTCTANON ETOTC. HM. Cum quo cum numum Anazarbi, de quo nunc sermo est, contenderem, vidi utrumque non modo capite Neronis, sed etiam aver-
sae epigraphae egregie convenire. Cum igitur suspicarer, an non in altero hoc pro ΗΠ. legi quoque debeat HM., coepi in ectypon numi, quod ipse ex prototypo Mediceo expresseram, et adhuc possideo, adcuratius inquire-
re, ac tum adverti, superiorem literae lineam revera aliquantum inclinari, sic ut, quod Π esse mihi videbatur, certius M haberi possit. Ad haec cum constet, et Anazarbum, et Augustam perquam esse vicinas, nam sic Plinius: *Anazarbeni, qui nunc Caesarea, Augu-
sta, Castabala, probabile sane videtur, Anazarbenos et Augustanos Neronis ae-*

tate communem habuisse epocham, cumque Augustae aera, ut infra dicitur, adcurate fixa sit ad autumnum anni V. C. 773., prior etiam Anazarbi aera ad eundem annum videtur figenda. Quare etiam secundum hanc doctrinam duplex Anazarbi aera necessario statuenda est, prior ab anno V. C. 773. ex hoc Neronis numo, altera ab anno V. C. 735. ex numis laudatis demonstrata.

AE. R.

ANCHIALE.

Autonomum huic urbi tributum a Frölichio non huc pertinere, sed Antiochiam Cariae, legendumque esse ANTIOXEON, non ANXIAAEON, alias monui. *)

Imperatorios a variis propter inscriptionem ANXIAAEON huc vocatos tribuendos verius Anchialo Thraciae, in hac dictum.

Nullam ergo certam habemus hujus urbis monetam.

ANEMVRIVM.

In Cilicia aspera cum promontoria cognomine.

Autonomi:

Caput muliebre velatum turritum. X ANEMOTPIEON. *Juvenis nudus stans d. arcum protendit, f. columnae imixus.* AE. II. (Pellerin.)

AE. RRRR.

Imperatorii.

A Domitia usque ad Valerianum.

Epigraphe: ANEMOTPIEON. ANEMOTPIEON.

Typi: Diana *Alphaea fasciis involuta veloque circumdata cum titulo d. aliquid ignotum, f. securim,* Alex. Sev. His verbis numum describit Vaillantius. Similis ejusdem Alexandri exstat in Theupoli. — *Perseus stans cultu solito,* Maximini, AE. m. m. (Catal. d' Ennery.)

Magistratus praetor saltem auctoritate Vaillantii: CTP. ANT. ANEMOTPIEON. Harduinus numum dissimulat, neque alter aliquis hujus urbis cum magistratu citatur.

Anni imperii: ET. Δ. Alexandri (Theup.) ET. II. ejusdem. (Vaill.) ET. A. Maximini, (Catal. d' Ennery.) ET. A. Decii, (Tanini) ET. B. Γ. Valeriani, (Vaill. Mus. Caes.) ET. F. ejusdem, in numo, quem vidi Vindobonae.

AE. RR.

ANTIOCHIA ad Sarum, quae et ADANA.

Geographi veteres et numi binas urbes ad Sarum fl. memorant, Adanam et Antiochiam; pro Adana vide testimonia apud Cellarium, pro Antiochia numos sequentes tres:

Caput Antiochi IV. Syriae regis. X ANTIOXEON. TON. ΠΡΟΣ. ΤΩΙ. ΣΑΡΩΙ. *Juppiter sedens.*

Hic numus ignotus fuerit Frölichio, nam in Annalibus suis ejus non meminit, neque eum Vaillantius in suis Syriae

*) Num. vet. p. 55.

regibus produxit, sed obiter ejus ex museo suo meminit in suis numis Imp. Graecis. ^{a)} Ex quo apparet, eum serius cimelium istud adeptum fuisse.

Caput muliebre velatum. X ANTIOXΕ-ΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΤΩΙ. ΣΑΡΩΙ. *Equus liber gradicens.* AE. II. (Pellerin Rec. II. p. 161.)

Caput M. Aurelii. X ANTIOX. IEP. KAI. ACTA. II. CAPON. POB. *Iuppiter stans d. pateram; f. hastam, pro pedibus ara.* (Vail.)

Soli sunt hi tres numi, qui de Antiochia Saro addituta nos edocent. Scriptores veteres tacent. Vnus Stephanus Antiochiam in Cilicia prodit, sed his verbis: ἐκτῇ Κιλικίας, ἐπὶ τῇ Πυραμῇ, *sexta Ciliciae ad Pyramum.*

Eruditus Belleyus in proluxa dissertatione probare contendit, Antiochiam ad Sarum eandem esse cum Adana, sic ut posterius hoc nomen fuerit ejus per vetustum, alterum Antiochiae inditum ab Antiocho IV., sed hoc serius abolitum resumpto vetere Adanae, perinde ac Anazarbus abolito adscititio nomine *Caesareae* ad vetus suum rediit. ^{b)} Sic Tarsum quoque ab eodem Antiocho dictam fuisse Antiochiam diserte tradit Stephanus, ^{c)} et verisimile etiam est, ab eodem Antiocho Epiphane nomen transisse Epiphaneam Ciliciae, quam antea dictam Oeniandum tradit Plinius. Argumenta Belleyi sunt I. Typus Iovis sedentis, qui item occurrit in numis Adanae nomine sub Caracalla et Valeriano signatis. II. Haec Antiochia Antonini aetate urbs non parum illustris fuit,

quod indicant tituli ἱεραὶ καὶ ἀστυὲς in laudato supra Aurelii Caes. numo, et tamen ab accuratissimo Ptolemaeo in recensione urbium Ciliciae reticetur, sed tantum nomine *Antiochiae*, nam re ipsa eam, sed vetere et populari *Adanae* nomine commemorat. III. Inde a M. Aurelio nullus amplius comparet numus cum epigrapha *Antiochiae ad Sarum*, Adanae nomine complures. Ante Aurelium nullus nomine *Adanae*, cujus una causa est dicta nominis permutatio. Quare conjicit etiam, Stephanum per errorem scripsisse: ἐπὶ τῇ Πυραμῇ pro ἐπὶ τῇ Σαρῇ, erraveritque in fluvii mentione, ut Zonaras et Cedrenus, qui in describendo Mopsi situ Sarum pro Pyramo posuerunt. Haec pleraque Belleyus, quae veri speciem habent quidem, sed ad sensum nondum extorquent.

Typi, ut vidimus, sunt obvii. Ad equum gradientem observandum, laudatos jam Herodoto fuisse Cilices equos, qui refert, a Dario Hystaspis imperatum Cilicibus tributum annum equos albos trecentos sexaginta. ^{d)} Equum offert etiam numus Seleucia ad Calycadnum.

Epocha POB: in citato Aurelii numo, quam Vaillantius ducit ab anno V. C. 734. Sed Belleyus, ^{e)} et Pellerinius ^{f)} exemplo vicinae Anazarbi eam deducunt ab anno 735. Signatus ergo est numus ab autumno V. C. 906. Oportet adeo epigraphen Aurelium prodere Caesarem, quod more suo negligit Vaillan-

a) pag. 255. b) B. L. T. XXXV. p. 610. c) in Ταρσοῦς. d) L. III. §. 90. e) l. c. f) Mel. II. p. 313.

tius, nam eo anno nondum Augustus fuit.

AE. RRR.

Adanae nomine plures exstant numi.

Autonomi:

Protome Palladis. Ξ ΑΔΑΝΕΩΝ. ΑΤ-
CANIOT. MA. *Victoria gradiens.* AE.
II. (Pembrock.)

Caput Iovis. Ξ ΑΔΡΙΑΝΕΩΝ. ΑΔΑΝΕ-
ΩΝ. *Protome Palladis.* AE. III. (In meis
Num. vet. p. 225.)

AE. RRRR.

Imperatorii.

Reperti a Domna usque ad Gallienum.

Epigraphae ΑΔΑΝΕΩΝ.

Typi: *Iuppiter sedens d. pateram, f. hastam,* Decii, (Mus. Caes.) Valeriani. (Vaill. Theup.) — *Caput muliebre turritum inter signa zodiaci,* Gordiani. (Theup.)

Nomina ab Impp.

ΑΔΡΙΑΝΩΝ. ΑΔΑΝΕΩΝ. in autonomo, tum Diadumeniani, Philippi, Treboniani, Gordiani, Decii, Valeriani. (Vaill. Mus. Caes. Theup.)

ΑΔΡ. CΕΤ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΤΠΟ. ΑΔΑΝΕΩΝ. Domnae. (Num. vet. l. c.)

ΜΑΞΙΜΕΙΝΙΑΝΩΝ. ΑΔΑΝΕΩΝ. Maximini. (Theup.)

Ludi.

ΙΕΡ. ΟΙΚ. id est *ιερος ὀγκυμενικος*, in numo Domnae, (Num. vet. l. c.)

Litterae solitariae: Ζ in numo *Philippi*.
(Panel de num. Trebon.)

Historiam hujus Adanae late descripsit Belleyus in dissertatione laudata, ubi et varias inscriptiones huc pertinentes adfert. Notandum, in nullo numo Adanae nomine inscripto notari epocham, quae tamen occurrit in numo Antiochiae nomine signato. An urbs, quae nomen mutavit, mutaverat etiam mores? Certe Anazarbus, seu Caesaream se, seu Anazarbum inscripsit, epocham utrobique signavit.

AE. RR.

ANTIOCHIA INCERTA.

Autonomus:

Caput muliebre turritum, pone monogramma. Ξ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟ-
-- ΑΚΩΙ. *Iuppiter sedens d. hastam, in area hinc F, inde H.* AE. II. (Mus. Caes.)

Numum hunc in mea Sylloge I. pictum fuit. ^{a)} Typus, fabrica, inscriptionis modus numum hunc esse Cilicium profitentur. Aditam se haec urbs cuiuspiam seu fluvio, seu monti proficitur in ΑΚΩΙ desinentem, sed quam terminationem in Ciliciae geographia nondum reperi. Expectandus igitur numus, qui mancum id vocabulum plene efferebat. His in dubiis fuero, cum in opere cl. Sestini nuper edito in veram, ut ipse proficitur, hujus numi explicationem incidi. Ait, mancam numi epi-

^{a)} pag. 46.

graphen sic explendam: ANTIOXEΩN. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΤΩΙ. ΚΡΑΚΩΙ. vel: ΤΡΑΚΩΙ. Istud statuendi causa illi Baudrandus geographus, cujus ipse recitat verba: *Antiochia super Tragum, urbs Ciliciae asperae, in ora maris Cilicii, Ptolemaeo Antiochetta, - sic dicta fuit alias, quia sedet juxta Tragum fluvium, et prope Cragum oppidum.* Vt ergo, pergit Sestinus, Cragum oppidum, vel Tragus fluviū concilietur cum scriptura numi ΚΡΑΚΩΙ, vel ΤΡΑΚΩΙ, sciendum, saepe a Graecis pro Γ usurpatam litteram K. Sic pro ΑΚΡΑΓΑΣ legi etiam ΑΓΡΑΓΑΣ, et pro ΘΕΟΓΑΜΙΑ legi ΘΕΟΚΑΜΙΑ. His ergo, ait, testimoniis nos doceri, memoratam in hoc numo Antiochiam esse eam, quae a situ juxta Tragum fluvium, et Cragum oppidum nomen tulit. Haec ille. ^{a)} At enim consultius egisset vir eruditus, si, antequam isthaec adlereret, Baudrandi sui auctoritatem in iudicium vocasset. Enim vero neque Tragum fluvium, neque Cragum oppidum intra Ciliciae fines apud veteres geographos, neque Antiochettam apud Ptolemaeum reperiō. Quae ergo Sestino ab inconsultis his testimoniis fiducia? Neque majoris momenti videntur ipsa Sestini argumenta. Γ et K a Graecis promiscue fuisse usurpata, probat ex inscripto Agrigenti numis jam ΑΚΡΑΓΑΣ, jam ΑΓΡΑΓΑΣ, at dixi in hujus urbis moneta, epigraphen ΑΓΡΑΓΑΣ valde mihi videri suspectam. ΘΕΟΚΑΜΙΑ pro ΘΕΟΓΑΜΙΑ mihi ex numis ignotum, neque facile

dedero promiscuum hunc inter Graecos τῷ Κ et Γ usum, nisi sub certis legibus, sed quae ad praesentem causam non valent, et quas modo exponere longum foret. Quocirca licebit hanc Ciliciae Antiochiam adhuc nobis ignotam putare.

AE. RRRR.

ARGOS.

Hactenus numi omnes inscripti ΑΡΓΕΙΩΝ tributi fuere Argis Aeolidis. Pellerinius, cum in binis numis Gallieni et Saloninae videret litteras arithmeticas ΙΕ, vel Ζ, quae tantum in Cilicia, Pifidia, et vicino tractu numis inferi consuevere, praeterea fabrica Peloponnesum minus sapere videretur, aliud in hac vicinia Argos circumspexit, et obtulit unum Stephanus: ^{b)} Κιλικίας, ἡ νῦν Ἀργεῖοπολις. ^{c)} Eruditam Pellerinii conjecturam amplius promovi in meis Numis vet., ^{d)} cumque viderem, in his numis typos esse ejus generis, qui jure possunt ad Argos Argolidis pertinere, multo magis credibile videbatur, quod jam etiam suspicatus est Pellerinius, hoc Ciliciae Argos esse revera ductam ex Argolide coloniam, quod in eodem meo opere pluribus comprobare conatus sum inde a pag. 76. Addo, me etiam hoc Ciliciae Argos reperiisse in Philostrato, ^{e)} cum narrat, Apollonium a Tito invitatum, ut ad se Argos veniret ex Syria Romam reducem. Fuisse autem illud Ciliciae Argos, patet ex sequente capi-

a) Lettere pag. 55.
Apollon. L. VI. c. 30.
(Vol. III.)

b) in Ἀργος

c) Mel. I. p. 22.

d) pag. 225.

e) Vit.

te 34., quo narratur, eum cum Tito Tarsum descendisse. *Αργαίον Τάρω, Argaei collis* in Cilicia meminit etiam Zonaras. ^{a)}

Imperatoris

ΑΡΓΕΙΩΝ. *Mercurius gradiens d. crumenam, s. caduceum, in area majore forma* IA. Valeriani. (Arigoni.)

ΑΡΓΕΙΩΝ. *Perseus stans d. caput Medusae, s. harpam, in area* IA. Valeriani. (Num. vet. p. 225.)

ΑΡΓΕΙΩΝ. *Iuppiter sedens d. pateram, s. hastam, pro pedibus adsurgit serpens, pone triquetra*, Valeriani. (Ibid.)

ΑΡΓΕΙΩΝ. *Corona, intra quam* IE. Gallieni. (Pellerin. Mel. I. p. 22. Arigoni.)

ΑΡΓΕΙΩΝ. *Pavo stans, supra Z*, Saloninae. (Pellerin l. c.)

Hos numos ad hoc Argos pertinere praeter harum literarum indicia etiam istud argumento est, quod paucae Peloponnesi urbes extra Severi imperium signavere monetam, et quae signaverunt, eam vix ad Gordiani aetatem porrexerunt. Hujus vero tractus sub ipso Gallieno ejusque familia copiosam habemus monetam etiam urbium tenuissimarum. Pavo ad cultum Iunonis pertinet Argis Argolidis celebrem, et Perseus domo Argivus penitus cum ea Peloponnesi urbe connectitur, de quo abunde differui in meo opere locis laudatis. Ex hac ergo metropoli in hanc Ciliciae coloniam avita religio derivata est.

Hoc inter utriusque urbis numos discrimen servandum existimavi, non quod Pellerinii auctoritate me abripi paterer, a qua saepe apertis ejus ingratiis discessi, sed quod argumenta, sive, quae ipse attulit, sive quae indaganti mihi sese obtulere, satis idonea visa sunt, quibus ad sensum praestarem. At nuper cl. Sestinus fastiditis Ciliciae Argis numos omnes inscriptos ΑΡΓΕΙΩΝ Argis Argolidis restituendos edixit. ^{b)} Causa illi praecipua, quod sibi ex Peloponnesi vicinia numi aliquot imperatorii Argorum Argolidis Constantinopolim adlati essent, quos inter fuere etiam iidem illi bini, quos Argos Ciliciae sevocavit Pellerinius. At enim argumentum istud non semper valere, ut inter omnes artis nostrae studiosos facile constat, sic et ipse alias professus est. ^{c)} Nisi ergo iterata possit commemorare exempla, numos similes eodem itinere adferri, nullam reperio mutandi consilii mihi impositam necessitatem. Modum, quo literas IA. IE. Z. etc. explicat, vereor, ut aequae aliis, atque ipse sibi, persuaserit.

Qua ratione triquetra numi III. cum Argis Argolidis connectatur, per conjecturas copiose disputavi in meis Numis vet. inde a pag. 76.

AE. RR.

AVGVSTA.

Diversa a Sebaſte ejusdem regionis, et Papho Cypri, quae ipsa quoque Augusti permisso *Augusta* appellata est. ^{d)}

^{a)} L. XVI. c. 5. LIV. §. 23.

^{b)} Lettere T. III. p. 111.

^{c)} Lettere T. I. p. 97.

^{d)} Dio L.

Vicina fuit Anazarbo, nam sic de his Plinius: *Anazarbeni, qui nunc Caesarea, AVGVSTA, Castabala*. Hujus urbis numos egregie descripsit Belleyus.^{a)}

Autonomus.

Caput muliebre. X ATTOTCTANON. Capricornus tenens globum, superne astrum. AE. III. (Pellerin.)

Expressum in hoc Augusti symbolum, a quo urbs nomen sumpsit. Similem jam edidit Spanhemius,^{b)} sed inique in Siciliam derivavit; in qua hodie superstes est oppidum *Agostae* nomine, sed veteribus ignotum.

AE. RRRR.

Imperatorii.

A Nerone usque ad Valerianum, ex quibus eos, qui epocham continent, descripsit Belleyus.^{c)} Quin ex ejusdem sententia caput muliebre numi autonomi exhibet Iuliam Augusti F.

Epigraphe ATTOTCTANON. Typi obvii.

Epochae annos plerisque inscripsit praefixo ET. ETOTC.

HM. Neronis. (Pellerin.)

HOP. Caracallae capite laureato. Sed est annus dubius. (Haym.)

HqP. Elagabali. (Haym. T. I. p. m. 123.)

HKC. Philippi sen. (Mus. reg. Gall.)

AMC. Valeriani. (Pellerin.)

Epochae principium Vaillantius fixit

ad annum V. C. 771. Harduinus 770. Verum ex numis Neronis, Caracallae, Elagabali, et Valeriani docemur, figendum esse ad autumnum V. C. 773. Ejus constitutae causa ignoratur; quam enim Vaillantius adfert, aequae fallax est, atque ipsum, quod dictavit, aerae principium.

Ex hujus epochae lege arguit Belleyus, Valerianum in autumnno anni P. X. 260. nondum fuisse apud Persas captivum.

Supra dictum, Anazarbum Neronis aetate communem cum hac Augusta aerae legem habuisse.

AE. RR.

CAESAREA AD ANAZARBVM.

Vide supra in Anazarbo.

CASTABALA.

Numos huic urbi tributos esse verius Castabalarum Cappadociae, in his disputabitur.

CELENDERIS.

Maritima in Trachea.

Autonomi:

Sine epigraphe. Hircus respiciens flexo anteriore genu. X Quadratum incisum. AR. I. II. (Hunter, Pellerin.)

KEA. KEAEN. aut etiam sine epigraphe. *Vir nudus equo currenti non inequi-*

a) B. L. T. XXVI. p. 406.

b) T. I. p. 240.

c) l. c.

tans, sed insidens. X Hircus respiciens flexo anteriore genu. AR. I. (Pellerin, Hunter.)

Venerabiles sunt hi numi propter omnia canae vetustatis argumenta, quo nomine praecipue se commendant Hunteriani. Videtur hircus religionem involvere. Tacitus, ubi de sacrificiis Veneris Paphiae disserit, addit, certissimam Paphi fidem habitam hoedorum fibris, at simul testatur, eam haruspicum scientiam e Cilicia accitam. ^{a)} Equitem partis anticae Sandocum Astynoi F. putat Panelius, ^{b)} qui e Syria in Ciliciam profectus Celenderin condidit. ^{c)}

Caput muliebre velatum turritum, retro variae literae. X KEAENΔEPIT. Apollo nudus stans cum lyra columellae imposita. AE. II. (Pellerin.)

AR. RRR. AE. RRRR.

Imperatorii.

Commodi inscriptus KEAENΔEΠITΩN. typo Neptuni stantis. (Pellerin. Lettres p. 8.) Alter Etruscillae apud Vaillantium, sed is perperam, ut videtur, epigraphen legit: KEAENΔEPENΩN. *AE. RRRR.*

CENNATI.

Vide infra in numis Olbae.

CODRIGAE.

Ejus oppidi, et institutorum hic lu-

dorum mentio fit in numis Tarfi, quam vide.

COLTBASSVS.

In Trachea versus Pamphyliam teste Ptolemaeo, sed cui scribitur Κολοβασσος, in Notitiis varie, sed tamen etiam in quibusdam secundum numos Κολυβασσος. Cellarius hanc urbem ignoravit.

Imperatorii Pellerinio cogniti tres, Treboniani unus, et duo Salonini. In utroque hic dicitur CEBασος, ^{d)} de quo titulo vide numos Salonini commatis Latini. Alium Valeriani edidit Panelius ex museo le Bret. ^{e)}

Epigraphe: KOATBPACCEΩN. *Typi:* Pallas stans, vel: Iuppiter stans in templo d. fulmen, s. hastam.

Ludi: ΓTMNACIAPXIA *inscriptum templo tetrastylo, in quo tres urnae super mensa, Salonini. (Pellerin. l. c.)*

Ludi hi leguntur etiam in numo vicinae Syedrae, si tamen ludi fuere dicti Γυμνασιαρχια, de quo vocabulo vide quae observabo in tractatu de ludis.

Litterae solitariae IA. juxta caput Salonini, infra quod aquila expansis alis.

AE. RRR.

CORACESIVM.

Maritima Tracheae, prima a Pamphylia.

Imperatorius Hadriani: KOPAKHCIOΩN. (Vaill.) Saloninae: KOPAKHCION. (Haym.)

^{a)} Hist. II. 3. ^{b)} Mem. Trevoux Octob. 1737. ^{c)} Apollodor. L. III. c. 13. §. 3.
^{d)} Rec. III. p. XXVII. et 249. ^{e)} Mem. Trev. Octob. 1737.

Litterae solitariae IA. ante caput Saponinae.

AE. RRRR.

CORYCUS.

Maritima, et a Trachea principium Campestris.

Autonomi:

Caput muliebre turritum. Ξ ΚΩΡΤΚΙΩΤΩΝ. *Mercurius stans d. pateram, f. cornucopiae.* AE. II.

Horum complures editi sunt a Frölichio ^{a)} Pellerinio, aliisque. Mercurium Coryci impensius cultum non modo hi numi docent, sed etiam, quod in hymno Orphico diserte Κωρυκίωτα dicitur. ^{b)} Adde epigramma Archiae: ^{c)}

Ερμη Κωρυκίων γαίω πολὺν, ὦ ἀνα,
χαίροις

Ερμη, καὶ λιτὴ προσελάσσαις ὅσην.

Mercuri Coryciorum habitans urbem, o rex! salve

Mercuri, et precibus adride sanctis.

In utraque horum numorum superficie vagantur litterae solitariae, aut arithmeticae, aut vocabulorum exordia. Frölichius litteras ΔΤ. numi sui epocham notare credidit, ^{d)} sed eodem loco in Pellerinianis legitur AM, et in uno etiam solum A. Iure igitur conjicit Pellerinius, verisimile non esse, intervallo CCC. annorum typos, aut fabricam monetae Coryciotarum nullas vices passam. Aliud igitur hae litterae notant, praecipue cum teste Pellerinio

etiam in numis vicinae Seleucia juxta caput Palladis sint litterae Σ, vel ΣΑ.

Idem litteras HP. TAP. quae sunt in averfa numi sui, existimat indicare concordiam Coryciotarum cum Tarso et Heraclea quapiam. Sed rursus eodem loco in Pellerinianis aliae comparent litterae, quae de urbium nominibus explicari vix possunt.

AE. RR.

Imperatorii.

Exstant Trajani, (Pellerin.) Caracallae, etc. Gallieni.

Navarchis: hic honos praedicatur inscripto: ΚΩΡΤ. ΝΑΤΑΡ. ΑΥΤΟΝΟ - - in numo Caracallae. (Arigoni.) vel: ΚΩΡΤΚΙΩΤΩΝ. ΝΑΤΑΡΧΙΑΟΟ. Gordiani. (Mus. Caes.) vel: ΚΩΡΤΚΙΩΤΩΝ. ΑΥΤ. ΝΑΤΑΡΧΙΟ. Valeriani. (Mus. Caes.)

Autonoma dicitur in laudato Caracallae, tum et ΚΩΡΤΚΙΩΤΩΝ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΤ. in numis Gordiani et Gallieni.

Asylum in dictis numis Valeriani.

Ludi Theogamia.

Bacchus stans cum attributis, juxta tripodem cum urna, cui inscriptum ΘΕΟΓΑΜΙΑ, Valeriani. (Vaill. Theup.)

Fuere celebrati in memoriam nuptiarum Plutonis et Proserpinae, cum quibus sociari Bacchum insolentius videatur. Vaillantius in numo suo fugientes litteras dixit. ^{e)} In simili musei Pisani praetenditur urnae inscriptum ΘΕΜ. Superest ergo una fides ex numo Theu-

a) Animadv. in num. urb.

b) Hymn. XXVII. v. 8.

c) Brunck Anal. T. II. p. 97.

d) l. c.

e) Num. Graec. p. 335.

poliano. Certa Θεογαμία habemus in numis Nyfae Cariae.

AE. RR.

DALASIS.

Portio Ciliciae apud Ptolemaeum, cui *autonomum* Pellerinius adjudicat, et prolixè de eo disserit, ^{a)} an etiam persuadeat, arbitretur lector.

DIDYMAE.

Imperatorium Valeriani Bandurius inique huc adigit inscriptum, ut ipse profitetur: ΕΠΙ.ΑΡΧ.ΑΤΡ.ΔΙΟΓΕΝΟΤΣ. ΔΙΔΥΜΑΙΩΝ. ΕΙΛΗΘΙΩΝ., ex quo is concordiam inter Didymas Ciliciae, et Ilesum Boeotiae arguit. ^{b)} Est is numus Mileti Ioniae, legendumque: ΔΙΔΥΜΕΙΑ. ΜΕΙΛΗΘΙΩΝ. atque istud tanto certius, cum ex aliis numis apud Haymum, Arigonium, Vaillantium constat, Valeriano imperante fuisse Aurelium Diogenem archontem Mileti.

DIOCAESAREA.

Hierocles et Notitia in hoc tractu urbem hoc nomine memorant quidem, sed provinciae Isauriae contribuunt, exiguò discrimine. In Cilicia eam constituunt numi propter additum KENNATON, de quo videatur Belleyus, ^{c)} et de quibus numis sic inscriptis agetur mox infra in numis Olbae, et huic subiectis numis Polemonis, et Ajacis toparcharum. Malala Anazarbum antea

dictam Diocaesaream statuit, sed fabulosa ea sunt omnia, quae ibi narrat. ^{d)} Hujus Diocaesareae numos ordine recenset ibidem Belleyus, suntque: ^{e)}

Imperatorii Philipporum: ΑΔΡΙΑΝΩΝ. ΔΙΟΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. ΜΗΤΡΟ. ΚΕΝΝΑΤΩ. *Hercules nudus decumbens cum clava et exuviiis leonis*, in alio: *Fulmen mensae impositum*.

Forte non inique huc revocavero numum Severi: ΑΔΡΙΑΝΩΝ. ΔΙΟΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Fortuna stans*, quem Pellerinius Diocaesareae Phrygiae largitur. ^{f)} Diocaesaream Ciliciae constat Hadrianae titulo gavissam, qua usam alteram Phrygiae non constat.

AE. RRRR.

DORON.

Imperatorium M. Aurelii nondum Augusti edidit Frölichius: (IV. Tent. pag. 203.)

ΟΛ. ΔΩΡΕΩΝ. ΒΟC. *Hercules nudus stans sinistram cum Gigantis in binas draconis caudas desinentis dextra committit, d. elata ictum intentat*, AE. II.

Numus hic nunc est in museo Caesareo, et sanus, ac integer. Epigraphe suspensum diu virum eruditum tenuit, qua in urbe signatum hunc numum ediceret, dum denique in Ciliciae urbe acquiesceret, quam *Doron* vocat Plinius, et Calycadno fl. eique adsitae Seleuciae admovet. Huic sententiae non parum favet typus; nam similis diminutio cum Gigante, sed decertante Pallade, comparet frequenter in numis

^{a)} Suppl. II. p. 27.
^x sub fin.

^{b)} T. I. p. 122.
^{f)} Mel. II.

^{c)} B. L. T. XXI. p. 428.

^{d)} Chronogr. L.

dictae Seleucia, ut adeo utrique vicinae urbi certa communis typi ratio videatur fuisse proposita. Acrius Frölichium vexat praefixum OA., dum deum expensis omnibus mallet indicari concordiam cum Olba Stephani, vel Olba Ptolemaei initam. Minus istud videtur verisimile, cum saltem ex numo nullum appareat concordiae indicium. Absit enim vocabulum *ὁμοιοία*, absit duplex typus, et concordiam cum aliis urbibus inivisse Cilices, saltem ex numis certis non constat.

Alia occurrit conjectura, quam eruditorum hic arbitrio liceat proponere. Ex Plinii testimonio ^{a)} Doron vicinum fuit urbi, quam *Holmos*, et mox infra *Holmia* vocat, aditam mari, quamque antea incolere Seleucenses, antequam Seleuciam ad Calycadnum a mari nonnihil remotiorem migrarent, ut testantur Plinius, Strabo, Stephanus. Forte Doron in Holmensium agro situm fuit, atque ut sese ab aliis urbibus nomine adfini distingueret, agri, in quo situm erat, mentionem addidit, scripsitque adeo: OA. ΔΩΡΕΩΝ. Forte vacuos Seleucensium discessu Holmos occupare Doreas, quos cum aliunde, tum adcuratius ex Strabone constat, multum per Asiam minorem fuisse vagatos, urbemque de se Doron dixere, addito tamen in numo, ut saepe alias factum, vetere urbis nomine, ut adeo Holmos et Doron, inter quae Plinius distinguit, reipsa una eademque urbs fuerint. Sed haec per solam conjecturam disputata sunt.

Epochae annum BOC. 272. Frölichius

refert ad annum V. C. 623., quo Cilicia a senatu R. data est regibus Cappadociae referente Iustino.

AE. RRRR.

ELEUTHEROCILICES.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΚΙΛΙΚΩΝ. ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΤΡΑΜΩΙ. De hoc numo vide, quae dicturi sumus in numis Seleuci VI. Syriae regis.

EPIPHANEA.

In Cilicia Campestri prope Issum. Olim dicta *Oenandos* teste Plinio, sed Antiochi Epiphanis gratia, ut censent Norisius et Belleyus, nomen commutavit. Fuit etiam altera ejusdem nominis in Syria ad Orontem fl. At multum conflictati sunt Norisius, Vaillantius, alique veteres antiquarii in collocandis rite numis Epiphaneae nomen ostentantibus. Eos Belleyus novorum supplementorum subsidio certius definivit in elegante dissertatione de utriusque urbis numis. ^{b)} Inter hos numos Epiphaneae nomine inscriptos esse distinguendum, docuere additi epochae anni. Nam cum in uno Gordiani numo legeretur annus 206., in altero ejusdem Gordiani annus 306., necesse erat, alios numos tribuendos huic, alios alteri Epiphaneae. Cum vero ex numis constet, aeram Epiphaneae Syriae figendam ad annum V. C. 690., manifestum est, alios, quorum anni numis inscripti cum hac aera componi non possunt, esse Epiphaneae Ciliciae. Ejus generis

a) L. V. p. m. 270,

b) B. L. T. XXVI. p. 391.

Imperatorium unicum, eumque Gordiani, reperit Belleyus: ΕΠΙΦΑΝΕΩΝ. ΕΤ. SC. Serapis sedens d. pateram, f. hastam, pro pedibus animal triceps.

Epocham figit Belleyus ^{a)} ad V. C. 790., quo Caligula Antiocho Commageno partem maritimam Ciliciae tradidit. Graviter peccat Harduinus, qui eundem Gordiani numum describit, sed aerae annum legit 5T., quo statuto idem aerae principium hujus Epiphaniae et Alexandriae ad Isum esse contendit. ^{b)}

AE. RRRR.

Autonomum tamen etiam musei Medicei huc referendum conjicio a me olim editum. ^{c)}

Epigraphe extrita. Caput juvenile hederæ coronatum. X ΤΡΑΙΑΝΟΠΟ. ΕΠΙΦΑΝΕΩΝ. Figura barbata alte succincta stans d. capiti admota. AE. III.

Similis typus averlae est etiam in numo vicinae Mopsuestiae. Hic si huc pertinet, docemur, hanc urbem nomen a Trajano sumptum tulisse, qui forte urbi beneficia quaedam praestiterit, quando anno V. C. 867. in Parthos moturus hunc tractum peragravit.

AE. RRRR.

FLAVIOPOLIS.

Taurum versus supra Anazarbum. Nomen et epochae principium traxit a Flavio Vespasiano. Incertum, quod vetus ejus fuerit nomen.

Imperatorii a Domitiano usque ad Valerianum.

Epigraphe: ΦΛΑΟΥΤΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ.

Typi: Capita Sarapidis et Isidis. — Mulier turrata sedens d. spicas, pro pedibus fluvius emergens. (Pellerin. Suppl. I. pag. 34.)

Epochae anni plerumque inscribuntur praefixo ET. vel ETOTC.

ZI. Domitiani. (Pellerin.)

M. Trajani. (Pellerin.)

HΞ. Antonini. (Vaill.)

ΔIP. Commodi. (Vaill.)

BKP. Domnae. (Pellerin. Suppl. I. p. 34.)

ΔMP. Diadumeniani. (Vaill.)

ΔNP. PNE. Alexandri. (Theup. Vaill.)

ΔΠP. Valeriani. (Theup.)

Epochae principium Vaillantius ducit ab autumno V. C. 827., quo eodem anno opportune constat, a Vespasiano Ciliciam in provinciae formam redactam, quod factum ejus imperii anno V. Cum Vaillantio conspirant omnes.

AE. RR.

HAMAXIA.

Maritima in Trachea.

Autonomus:

Caput juvenile dubium. X AMAEION. ΠE. Contignatio trium trabium, quarum uni avicula insidet. AE. III.

Singularem hunc numum, qui fuit olim in museo Savorgnan, olim edidi subjectis Khellii nostri observatis. ^{d)} Vir eruditus hoc typo indicari putat, quod de hac Hamaxia refert Strabo, eo materiam fabricandis navibus deportari.

AE. RRRR.

^{a)} l. c. p. 398.

^{b)} Chron. vet. test. ad ann. V. C. 686.

^{c)} Num. vet. p. 228.

^{d)} Num.

HIEROPOLIS.

Exstant *Autonomi*:

Caput muliebre velatum turritum. ΞΙΕ-ΡΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΤΩ. ΠΤΡΑΜΩ. *Vir nudus undis innatans d. porrecta aquilam tenet.* AE. II. (Haym. T. II. p. 137. Pellerin, Theupolip. 1273.) In aliis: *Mulier sedens.* AE. II. (Hunter.)

Hieropolin aliquam in Cilicia positam, et quidem distincte ad Pyramum fl. soli hi numi produnt, geographi omnes altum tacent. Quae causa est, cur omnino existimem, Hieropolin esse novum ac adscititium nomen, quod pro vetere aliquamdiu constiterit, ac rursus abolitum, cuius exemplum habemus in Anazarbo, quae aliquanto tempore Caesarea dicta est, atque iterum Anazarbus, ut copiosis aliis exemplis abstineam. Sic et testibus Strabone et Plinio Hierapoleos Cyrrhesticae verum et vetus nomen fuit Bambyce, praevallente deinde altero causa sanctitatis. Verisimile mihi videtur, hanc Ciliciae Hieropolin esse eandem cum Megarso; nam praeterquam quod utriusque faciei typus respondet, etiam inscriptio: ΜΕΓΑΡΣΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΤΩ. ΠΤΡΑΜΩ. ejus fidem facit, tum quod simili forma concepta est, tum quod mentionem Pyrami quoque adjicit, ac forte ea urbs Hieropolis dicta est a Palladia cultu, qui ibi clarus exstitit, ut in Megarso dicitur.

Secundum aliquos antiquarios numi Diadumeniani et Elagabali inscripti ΙΕΡΟΠΟ. ΚΑΤΑΒΑΛΑ. concordiam inter binas Ciliciae urbes Hieropolin et Castabala indicant; verum hos numos
(Vol. III.)

esse Castabalarum Cappadociae, quae et Hieropolis nomine gloriabatur, in hujus urbis numis probare adnitar.

AE. RR.

IOTAPE.

In Trachea, quam Plinius inter Arfinoen et Doron locat.

Imperatorium Philippi jun. ex gaza regia produxit Oudinetus, eumque peculiari dissertatione illustravit, quae exstat in *des Molets continuation des Mémoires de littérature T. IV.* et in B. L. hist. T. I. p. 259.

ΙΩΤΑΠΕΙΤΩΝ. *Ceres flans d. facem, f. ramum, aut, ut visum Harduino, hyssopum Cilicium.*

AE. RRR.

IRENOPOLIS.

Sita in Lacanatide teste Ptolemaeo, et vocata etiam *Neronias*, ut dicitur.

Imperatorii recensentur a Domitiano usque ad Valerianum.

Epigraphe: ΕΙΡΗΝΟΠΟΛΙΤΩΝ.

Typi: *Isis flans, vel: Mulier turrita rursus infidens d. spicas, pro pedib. fluvius emergens, aliique obvi.*

Epochae anni-frequenter inscribuntur praefixo ΕΤ. ΕΤΟΤC.

BM. Domitiani. (Wesseling ex Mus. Wilde in Synecd. Hieroclis p. 706.)

ΔMP. Caracallae. (Vaill.)

ΕOP. Alexandri. (Theup.)

BqP. Gordiani. (Vaill.)

CH. Valeriani. (Vaill.)

Epocham figit Vaillantius ad V. C. 305, etsi horum numorum ~~venta~~ possit

H

aliquot annis anticipari. Causam repetit ex Tacito, ^{a)} narrante ad hunc annum, Clitas, agrestem Cilicum nationem, factæ ex Tauro decursu infestasse loca planiora, et ipsum Anemurium obsedisse, dum ab Antiocho Commageno ad pacem compellerentur. Factum istud imperante Claudio, atque eo fere tempore, quo Neronem adoptavit. Quare videtur haec urbs pace restituta se primum *Irenopolin*, deinde in Claudii gratiam vocasse *Neroniadem*, nisi id factum potius in Neronis pueri gratiam, quod forte Claudium sibi propter rebellionem infensum placaverat, nam ad sequentem annum 806. narrat idem Tacitus, ^{b)} Neronem plures urbes precibus in Claudii gratiam reduxisse. Verum caeso Nerone videntur oppidani ejus tyranni memoriam aversati Irenopolis solum nomine in monumentis publicis usi, quod testantur numi, quamvis Neroniadis nomen etiam serius non exoleverit; nam apud historiae ecclesiasticae scriptores promiscue legitur et Neronias, et Irenopolis, ut videre est apud Cellarium.

Concordiam Vaillantio visus indicare numus Treboniani: ΖΕΦΤΡΙΩΤΩΝ. ΕΙΡΗΝΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Hercules stans*. Nolim temere viri eruditi adcuracionem in suspicionem vocare, tamen nonnihil vellicat omissum *ὁμόνοια*, typus simplex, et quod certum concordiae exemplum ex numis urbium Ciliciae nondum habemus. Ad haec numus hic, quem Vaillantius ex museo Christinae citat, neque in catalogo Franc. Cameli, ne-

que in numis ejusdem musei ab Haverkampio illustratis memoratur.

AE. RRR.

LACANATIS.

Pars Ciliciae aliquando Ciliciae regibus subjecta.

Autonomus.

Caput muliebre velatum spicis coronatum.
X ΛΑΚΑΝΑΤΩΝ. *Lyra*. AE. III. (Pellerin.)

AE. RRRR.

Regius.

Numum inscripto ΛΑΚΑΝΑΤΩΝ. vide in numis Antiochi IV. Commageni.

LAERTE.

Maritima in Trachea, quam Strabo Hamaxiam inter et Selinuntem fl. locat. Ab hac nomen tulit Diogenes Laertius philosophorum biographus.

Imperatoris editi a Pellerinio Antonini et Salonini, sed Hadriani integerrimum nuper museo Caesareo intuli, quem edidi in Sylloge I. p. 46. Quin et alium Trajani nuper addidit cl. Sestinus, ^{c)} qui totus idem est cum illo, quem Pellerinius, quia legendum sibi videbatur ΜΕΓΑΛΙΤΩΝ, Megiam Mesopotamiae perperam transtulit. Alium praeterea Valeriani addidit Sestinus.

Epigraphe ΛΑΕΡΤΕΙΤΩΝ typis obviis.

a) Ann. XII. c. 55.

b) L. XII. c. 58.

c) Lettere P. II. p. 194.

Littera solitaria Γ. ante caput Salonini, quod comparet nudum, etsi ejus titulus in fine addatur KAIC. C. quod Κερατορς haud dubie notat.

AE. RRR.

MALLVS.

In Campestri versus Pyrami ostia, Argivorum colonia secundum Arrianum, condita ab Amphilocho, et Mopso, et fuit hic oraculum Amphilochoi.

Autonomi:

Caput muliebre. X MAAΛΩΤΩΝ. Caput virile tectum galea, qua ipsum etiam mentum includitur, in area bos incusus. AR. I. (Pellerin.)

Vir barbatus cum corona radiata currens d. hastam tenet, s. arcum praetendit, in area signum incusum bovis. X MAA. Hercules leonem suffocans. AR. II. (Dutens Explicat. p. 28. Pembrock P. II. Tab. 75.)

Caput barbatus laureatum. X MAAΛΩΤΩΝ. Mulier turrata sedens in scopulis, hinc et inde fluvius natans. AE. II. (Theupoli.)

Cujus sit caput averfae in numo I., incertum. Pellerinius esse ipsius Amphilochoi conditoris et vatis conjicit. Numum II. bos incusus, qui, ut saepe dictum, fuit nota Ciliciae et adjacentibus plagis propria, sine dubio huic tractui, epigraphe MAA. Mallo nostrae vindicat; at typus viri currentis, qui, ut ex similibus Daricis colligi potest,

certus est Persa sagittarius, docet signatum numum, quo tempore Mallus adhuc Persarum imperio subjecta fuit. Conjectura eruditi Dutens, qui principio Mallos Indiae respexit, apud quos Alexander M. graviter lauciatus fuit, aut Abbatis le Blond, qui cufum numum a Malienibus Thessaliae credit, ^{a)} minus reor viris eruditis probabitur.

AR. et AE. RRRR.

Imperatorius

Vnicus in lucem prolatus a Pellerinio. Est is Antonini. Epigraphe MAAΛΩΤΩ. Mulier stans phallis utrinque a summo ad imum exstantibus d. oblongam facem tenet, juxta caput globus, vel astrum. Similis typus comparet etiam in numo argenteo Demetrii II. Syri edito ab Haymio. ^{b)} Auctor, cum juxta caput regis legeret M., numum Marathi Phoeniciae signatum conjecit. Verius ergo existimat Pellerinius praecunte hoc Antonini numo Mallum ea littera indicari. Sed poterat istud numen cum pluribus urbibus esse commune; alioqui, si Astarte est, ejus cultus ex Phoenicia Mallum illatus est. Ceterum conjecturam de typo vide apud Haymium. (l. c.)

AE. RRRR.

MEGARSVS.

Prope Mallum in Campestri.

a) B. L. T. XL. hist. p. 91.

b) Tom. I. p. m. 75.

Autonomus.

Caput muliebre velatum turritum. Ξ ΜΕ-
ΓΑΡΣΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΤΩ ΠΥΡΑΜΩ.
Fluvius medio corpore enatans f. avem te-
met. AE. II. (Pellerin.)

Hic numus spectatis utriusque partis
typis simillimus est alteri, qui inscribitur
ΙΕΡΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΤΩ.
ΠΥΡΑΜΩ. Supra in Hieropoli monui,
propter aequalem typi ac situs rationem
posteriorem quoque hunc numum forte
huic Megarso tribuendum, et adscive-
rit sibi forte Megarsus nomen Hieropo-
lis ob cultum Palladis, quae ab hac ur-
be dicta est *Megarfis*, ut testatur Arri-
anus, ^{a)} et Tzetzes. ^{b)} In marmore
Reinesii: ΘΕΑΝ. ΜΑΓΑΡCΙΑΑ. ^{c)}

AE. RRRR.

Numum inscriptum ΜΕΓ., quem
Combius huc vocavit, commode Sesti-
nus Megaris Atticae restituit. ^{d)}

MOPSVS, MOPSVESTIA.

In Campestri versus Pyrami ostia,
aedificata a Mopso vate fabulis inclyto,
et quod ejus ibi ara fuit, dicta Μοψ-
ῆσια.

Autonomi:

Caput barbatus laureatum. Ξ ΜΟΨΕΑ-
ΤΩΝ. addito in aliis ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ.
ΚΑΙ. ΑΤΤΟΝΟΜΟΥ. Ara luculenta. AE.
II. (Pellerin, Mus. Caes.)

Caput muliebre velatum turritum. Ξ ΜΟ-
ΨΕΑΤΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΤΤΟ-

NOMΟΥ. *Apollo seminudus stans d. sagit-*
tam, f. tripodi innixus, in area annus
HIP. AE. II. (Hunter.)

Caput Palladis. Ξ ΜΟΨΕΑΤΩΝ. Sol
capite radiato curriculo vectus. AE. II.
(Hunter.)

Ara numi L. haud dubie est ara Mop-
si, a qua, ut diximus, urbi nomen
factum. Quare credam etiam, caput
anticae esse ipsius Mopsi, non Iovis,
nam laurus vatem quoque decet.

Perperam auctor musei Theupoli huc
vocat numum, qui est Mopsii Thessaliae,
ut in hac dictum.

AE. RR.

Imperatorii

Reperti ab Antonino ad Decium us-
que.

Epigraphe ΜΟΨΕΑΤΩΝ. typis obvis.

Epocham plerumque inscripsit prae-
fixo ΕΤ.

HIP. in citato autonomo.

HQP. Antonini. (Vaill.)

ΑΣ. L. Veri. (Theupoli.): Lectio su-
specta.

AC. Faustinae sen. (Sestini Lettere T.
IV. p. 119.)

ZC. Antonini. (Sestini I, c.)

AEC. Caracallae (Vaill.)

BEC. Severi. (Vaill.)

EOC. Macrini. (Vaill.)

Ex numo Macrini patet, initium
epochae alteri anno adfigi non posse
quam autumno anni 695. vel 696. Poste-
riorem mavult Vaillantius, causamque

a) Expedit. Alex. L. II.

b) ad Lycophr. V. 444.

c) pag. 166.

d) Lettere p. 51.

petit a victis a Pompejo piratis, et XXII. urbibus tum in Cilicia instauratis teste Appiano, conjicitque, Mopsuestiae reparationem ad hunc annum contigisse. Annus quidem AC. Faustinae videtur pro exordio aerae exigere annum 694, nam secus ejus Augustae mors uno anno diutius differetur, quam eam statuunt certa monumenta, ut dicemus in ejus moneta, et numus nullas offert consecrationis notas. Sed forte hae a monetario omissae sunt, et is ea jam mortua cusus. Annus AΣ., quem prodit numus L. Veri ex catalogo Theupoli, cum imperio hujus Augusti componi nequit. Ergo legendum videtur AKC.

Nomen ab Hadriano in citatis imperatoriis fere omnibus, nempe ΑΔΡΙΑΝΩΝ. In celebri inscriptione apud Gruterum dicitur: ΑΔΡΙΑΝΗ. ΙΕΡΑ. ΕΛΕΥΘΕΡΑ. ΑΥΤΟΚΡ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΣ. ΦΙΛΗ. ΚΑΙ. ΣΥΜΜΑΧΟΣ. ΡΩΜΑΙΩΝ. ^{a)} Antonino Pio imperante marmor istud positum fuit.

AE. RR.

NAGIDVS.

Pamphyliae et Anemurio vicina.

Autonomi:

Venus capite tutulato sedens seminuda d. pateram, cui aduolat Cupido coronam capiti impositurus, intra sedilis fulcrum, vel lepus. Ξ ΝΑΓΙΔΙΚΟΝ. Iuppiter seminudus stans d. botrum, s. hastam, in area ΠΑΡ. apis et monogramma. AR. I.

(Mus. Braun Norimb. et Pembrock P. II. Tab. 22.)

Venus sedens d. pateram, s. adstanti Cupidini imixa. Ξ ΝΑΓΙΔΑ. Idem typus. AR. I. (Hunter.) In alio: Iuppiter pro botro cantharum tenens, ac praeterea nota incusa bovis. AE. I. (Neumann.)

Numum ex his primum olim edidi, ^{b)} dixique, tribuendum urbi cuipiam, quae dicta esset *Nagidus*, sic ut adscriptum ΝΑΓΙΔΙΚΟΝ sit κτητικόν, ut ΦΕΝΙΚΟΝ. ΘΕΣΠΙΚΟΝ. et similia. Nagidi duae memorantur a Stephano, Mela, quin et Strabone, sed apud quem utrinque perperam scriptum *Αγιδος* pro *Ναγιδος*. Harum una in Cypro, in Cilicia altera collocatur. Vtri harum hic esset numus tribuendus, sic tum haerebam ambiguus, ut tamen in Nagidum Cypri inclinaret animus. At modo cum videam, viros eruditos ac praestantes, Neumannum nostrum, et Combium numorum Hunterianorum interpretem magis in Ciliciam propendere, lubet eorum accedere auctoritati, hosque numos esse Cilicios profiteri. In typo partis aversae olim Bacchum Indicum videram, et quis hunc inficiaretur, quando in aliis botrum, in aliis cantharum tenet? At nunc magis puto verisimile, esse Iovem; nam et in numis copiosis aliis peregrina scriptura notatis, quos esse Cilicios jure credimus, et quos olim in numis Phoenicio caractere inscriptis recensimus, fingitur idem Iuppiter sedens, et d. botrum tenens. Sitne vero Iuppiter Tarsensis, ut existimant ii, qui Swintoni doctrinam sequuntur, nullo potest idoneo argumento comprobari,

a) pag. 255. 5.

b) Num. vet. p. 233.

ut copiosius dicetur in citato tractatu de numis Phoeniciis.

Numum, quem altero loco dedi, esse aeneum, tanto magis mirum videatur, quod remotam praefert antiquitatem, eamque, qua monetam aeneam per Graecas urbes nondum fuisse signatam, plane sum persuasus. Ad haec bovem, notam huic tractui familiarem, nondum nisi argenteis, iisque omnibus peranti- quis, incusum vidi. Quibus de causis subit animum suspicio, esse eum ex sub- aeratorum numero, etsi nullum in eo adhaerentis argenti vestigium appareat.

AR. et AE. RRRR.

OLBA.

In montanis versus Isauriam. Ejus mentio fit in numis sacerdotum Olbae, quos continuo subjicimus.

NVMI SACERDOTVM, ET PRINCI- PVM OLBAE.

Olbae sacerdotium a remotissimis temporibus ducitur. Teucer ex Troja- no bello in patriam Salaminem redux, cum a patre Telamone propter segni- tiem non vindicati fratris Ajacis admis- sus non esset, in Cyprum cum lociis profectus urbem Salaminem patriae co- gnominem aedificavit. Teuceri filius Ajax, ut refert Strabo, ^{a)} in montanis Ciliciae apud Olbam Iovis templum de- dicavit, cujus pontifex dominus fuit Trachiotidis. Nostra aetate, prosequi- tur Strabo, tractus is ditio, et sacer-

dotium Teucri appellari coepit, ejus- que plerique pontifices Ajacis, aut Teu- cri nomen gesserunt. At Zenophanes quidam tyrannus subjectam sibi tutelae nomine Olbae ditionem reliquit filiae Abae in sacerdotum familiam per nup- tias insertae, quae eam deinceps quo- que retinuit beneficio M. Antonii, et Cleopatrae, quos omnibus sibi obse- quii demereri studuit. Aba sublata principatus in Teucri familia perman- sit. Haec Strabo.

Sacerdotes Olbenses in numis habemus *Polemonem*, *Ajacem*, *Teucrum*. Partem numorum ad hos pertinentium nonnulli antiquarii aliorum inique tra- xerunt. Eos omnes collegit insignis Belleyus, et erudita dissertatione illu- stravit, ^{b)} unde, quae mox leges, ple- raque hausi.

POLEMON SACERDOS OLBAE.

M. ANTΩNIOT. . . . *Caput virile et caduceus.* Ξ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ. ΤΟΠΑΡ- ΧΟΥ. ΚΕΝΝΑΤΩΝ. ΑΛΛΑΣ. ΕΤ. Β. (Typus non additur.) (Belley ex le Bret.)

M. ANTΩNIOT. ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. ΑΡ- ΧΙΕΡΕΩΣ. *Caput Polemonis juvenile.* Ξ ΚΕΝΝΑΤ. ΔΥΝΑΣΤΟΥ. ΟΛΒΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΛΛΑΣΣΕΩΝ. Ε. ΙΑ. *Sella sacra, juxta triquetra.* ΑΕ. ΙΙ. (Belley ex Pellerin. Liebe Got. num. p. 407.)

ΜΑΡΚ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ. ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ. *Caput Polemonis nudum.* Ξ ΔΤΝ. . . . ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΕΝ-

^{a)} L. XIV. p. m. 989.

^{b)} B. I. T. XXI. Mem. p. 421.

NATΩ. KAI. AA . . . ΣΕΩΝ. . . *Fulmen*. AE. II. (Frölich ad num. reg. access. p. 88.)

ΜΑΡΚ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ. ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ. CAA. *Caput Polemonis nudum*. Ξ ΔΥΝΑΣΤΟΥ. ΟΑΒΕ . . . KENNATΩ. KAI. AAAA . . . ΩΝ. E. IA. *Fulmen*. AE. II. (Pembrock P. II. Tab. 67.)

Polemonis nostri numum primus edit Liebeus, ^{a)} verum quod vitiatum is fuit, bis peccavit, primum quod eum Polemoni Ponti regi tribuit, deinde quod Mylasae Cariae signatum putavit, eum pro AAAΑΣΣΕΩΝ. legeret ΜΥΛΑΣΣΕΩΝ. Eidem Polemoni regi editor musei Pembrockiani numum suum tribuerat, ac denique suum etiam Frölichius, quem ex museo Savorgnan vulgavit. ^{b)} Eorum sententias non amplius refutamur, cum jam certiora teneamus.

Citati ergo numi certum nobis sistunt Polemonem sacerdotem summum, docente istud titulo ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ, et quidem Olbae, quod sequentia docebunt. Polemonem quidem hoc honore praeditum neque Strabo, neque alius quisquam prodidere. Eum tamen indicat Appianus in catalogo principum, a quibus M. Antonius V. C. 715. pecunias in imminens bellum Parthicum exegit, Πολεμῶνα μέρως Κιλικίας, *Polemonem partis Ciliciae*. ^{c)} Haud dubie hic Polemo fuit ex familia sacerdotum, atque is ipse, cui Abam Zenophanis filiam nuptam fuisse supra ex Strabone diximus. Adscivit nomina M. Antonii in gratiam III viri, qui orientem tum tenuit, ex-

emplo Tarcondimoti vicinae partis Ciliciae reguli, ut taceam similia observantiae exempla ex numis regum Bospori et Edessae cognita. Antonii quoque nomen habuit Polemo Laodicens, celebris Hadriano imperante sophista, ut testantur Philostratus, ^{d)} et marmor Oxoniense. ^{e)}

Praeter titulum ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ. habet alium quoque ΔΥΝΑΣΤΟΥ. ΟΑΒΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. Vnicum istud exemplum inscripti numis *Dynastae*, quo titulo usi sunt, qui inferiores erant potentia, quam ut in regium nomen involare aut possent aut auderent. Eum et Strabo loco supra adducto sacerdotibus his largitur: καὶ ὁ ἱερεὺς δυναστῆς ἐγένετο τῆς Τραχιωτίδος, et sacerdos fuit *dynasta Trachiotidis*, et paullo infra eam ditio- nem vocat Τευκρῆ δυναστείαν. Dicitur Polemo *dynasta Olbensium urbis sacrae*. Nimirum eodem loco Strabo dixit, fuisse Olbae Iovis templum ab Ajace Teucris F. dedicatum, ex quo adeo urbi titulus ΙΕΡΑΣ, *sacrae*, accessit. Habet idem titulum *toparchae Cennatorum et Lalassensium*. Τοπαρχῆς est *praefectus loci*, et nomen inferioris dignitatis, quod, si numos spectes, in sola horum pontificum moneta comparet. At enim, qui sint hi KENNATOI, quos non modo numi praesentes, sed etiam numi Diocaesareae in iisdem sitae memorant, tacentibus geographis omnibus difficile est decidere. Quidquid erit, hi certe Cennati ad Olbensium pontificum ditio- nem pertinuerunt. At satis cogniti AAAΑΣΣΕΙΣ; *Lalassenses*, siti secundum Plinium et Ptolemaeum in Lalasfi-

a) l. c. b) l. c. c) Bell. civ. L. V. d) in Polemone §. 3. e) pag. 93.

de, quae a montanis ad mare usque versus Anemurium porrigebatur.

Annos principatus Polemonis indicant literae ET. B. et ET. IA. Docuimus supra ex Strabone, Abam Olbensem ditionem abstulisse ab Antonio et Cleopatra. Factum istud fuerit V. C. 713., quo ipso anno et IIIvirum et Cleopatram aliquanto tempore in Cilicia moratos constat. Fuit ergo is annus primus Polemoni, quem supra fuisse Abae maritum verisimile diximus, quique adeo accepti beneficii causa continuo Antonii nomen adscivit, et, quod sequitur, fuit ET. B. annus V. C. 714. denique E. IA. annus 723., quo posterior alter esse nequit, nam victo hoc anno ad Actium Antonio non ausus amplius fuisset Polemo ejus nomine IIIviri in monumentis publicis uti.

Antequam quae ad numorum horum epigraphen pertinent, absolvam, in examen videntur revocandae literae CAA., quae in numi Pembrockiani parte antica Polemonis titulis subjiciuntur. Eas neglexit Belleyus. Sed neque mihi idoneus earum explicatus praesto est. Si vere in numo exstant praetensae hae literae, quod dubitari sane potest propter biformes literas Σ et C se continuo excipientes, forte explendae sunt legendo ΣΑΛΑΜΙΝΙΟΥ, nimirum quod haec pontificum familia se ortam credebatur, aut credi volebat a Teucro Salaminio, cujus filius Ajax Olbensis templi auctor exstitit. Neque sane alia causa fuerit, cur hi pontifices plerumque vel Ajacis, vel Teucris nomina sumpserint.

Typi: Sella, seu thronus augustior serviturus usui seu ipsius Iovis, seu ejus

ministri pontificis. Certius ad Iovem pertinet fulmen. Diximus supra, Ajacem Teucris F. Iovi apud Olbam templum aedificasse. Accedit, quod Nicocles Salaminus ex eadem gente de se profitetur, se genus suum referre inter semideos ad Aeacidam, inter deos ad Iovem. (Isocrates in Nicocle, et copiosius in laudatione Evagorae.) De triquetra in numis sequentibus.

AE. RRR.

AIAX SACERDOS OLBAE.

ΚΑΙΣΑΡΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΥ. *Caput Augusti intra lauream.* Χ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ. ΑΙΑΝΤΟΣ. ΤΕΤΚΡΟΥ. ΤΟΠΑΡΧΟΥ. ΚΕΝΝΑΤΩΝ. ΚΑΙ. ΛΑΛΛΑΣ. *Duo fulmina.* AE. (Belley.)

ΑΙΑΝΤΟΣ. ΤΕΤΚΡΟΥ. *Caput Ajacis nudum imberbe, prae quo caduceus.* Χ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ. ΤΟΠΑΡΧΟΥ. ΚΕΝΝΑΤΩΝ. ΛΑΛΛΑΣ. ET. A. *Triquetra.* In alio: ET. B. *Fulmen.* AE. II. (Belley, Pellerin Rois p. 199.)

Omnia fere, quae ad horum explicationem numorum pertinent, in observatis ad praecedentes numos occupata sunt. Hi numi docent praeterea, Ajacem Teucris F. imperante Augusto pontificio Olbae munere functum; confirmant etiam, quod testatur Strabo, ejus loci pontifices plerumque Ajacis et Teucris nominibus usos. In posterioribus numis ambiguum est, sitne legendum ΑΙΑΝΤΟΣ. ΤΕΤΚΡΟΥ., an ΤΕΤΚΡΟΥ. ΑΙΑΝΤΟΣ. Posterior lectio placuit Belleyo, et Pellerinio. At mihi prior praeplacet suadente istud numo praecedente, nam verisimile videtur, ad unum eundemque utrosque pertinere.

Triquetrae, quae saepe in horum principum numis recurrit, explicatum huc distuli. Ea obvia est in numis urbium Siciliae nota significatione. In suam etiam monetam vocavere Nola Campaniae, et Velia Lucaniae. Sed de haturum regionum cum Cilicia nexu nihil constat. Suspiciatur ergo Belleyus, indicari hoc symbolo nexum trium ditionum, quae his pontificibus parebant, Olbensium, Cennatorum, et Lalassensium. At vero satis videtur probabile, ut sella Iovis et fulmen ad Olbenses, forte etiam Cennatos pertinent, sic triquetram ad solos Lalassenses pertinere. Ejus argumentum capio ex autonomo solorum Lalassensium, quem in horum moneta ex museo Pellerinii citavi, in cujus aversa typus triquetra. Nullus sane in hoc cum reliquis duobus populis nexus apparet. Ex quo manifestum est, symbolum istud esse unis Lalassensibus proprium, et in hos pontificum numos advocatum, quia in his quoque eorum fit mentio. Satis constat, triquetram in plurimum hujus tractus urbium numos gressum intulisse. Comparet sane in moneta Selges Pisidiae, Aspendi Pamphylliae, Argorum Ciliciae, et forte etiam in numo Tarfi. Cum similem triquetram in Argorum quoque Argolidis numo reperirem, olim, cum in hujus symboli progressum adcuratius inquirerem, verisimile dixi, eo indicari coloniam Argis Argolidis ductam.^{a)} Argumenta, quae ibi commemoraveram, repetere longum foret.

AE. RRR.

POMPEIOPOLIS.

Vide infra in Solis.

SELEUCIA AD CALYCADNUM.

In Trachea nonnihil a mari remota ad Calycadnum fluvium. Aedificata fuit a Seleuco Nicatore secundum Stephanum, et forte tum incolae Holmorum vicinorum, qui ad ostia Calycadmi sita fuere, ad frequentandam novam urbem Seleuciam traducti sunt, quod factum tradunt Strabo, Plinius, Stephanus, ut etiam supra in numis Dorensem annui, etsi tempus, quo id factum, et auctorem non prodant. A scriptoribus inferioris aevi dicitur etiam Seleucia Ilauriae, nempe hujus finibus in interiora Ciliciae Tracheae protentis, de quo vide Cellarium.^{b)}

Autonomi:

Caput Palladis. X ΣΕΛΕΤΚΕΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΤΩΙ. ΚΑΛΥΤΚΑΑΝΩΙ. *Victoria gradiens, per arcem* ΑΘΗ. vbl: ΔΙΟΦ. ΗΡΑ. ΑΕ. ΙΙ. (Pellerin.)

Caput Apollinis. X *Eadem epigrapha.* *Equus dimidiatus saliens, in area* ΔΙ. ΗΡΑ. ΑΕ. ΙΙΙ. (Pellerin, Mus. Caes.)

Propter additam situs mentionem hi numi certe sunt hujus Seleuciae. Alios tres huc adhuc refert Pellerinins, sed de quibus dubitari possit, quoniam Calycadni mentione abstinens, et complures fuere urbes Seleuciae nomine praeditae etiam in vicino Ciliciae tractu.

AE. R.

a) Num. vet. p. 77.
(Vol III.)

b) pag. 194. et 203.

Imperatorii.

Ab Hadriano usque ad Gallienum. Additur constanter Calycadnus, ut: $\text{CEΛETKEON. TΩN. ΠPOC. KAA TKAA- NΩ.}$ Illos, qui ferebantur inscripti KAA TΔIOCEΛETKEON , aliquando suspicabar male lectos, sic ut pro KAA T- ΔIO. legendum sit KAA TKAA. , sed satis nunc mihi constat, genuinam hanc esse lectionem. Neque tamen hi numi sunt hujus Seleucia, ut visum Vaillantio et Pellerinio, sed Seleucia Pisidiae, ut in hac comprobavi.

Typi: Proponitur saepe *Pallas dimicans cum monstro barbato in geminos angues desinente*, quod inique Vaillantius esse Tritonem adserit, verum esse Gigantem, abunde alias comprobavi.^{a)} Haud dubie is est ipse Typhoeus, quem fuisse Cilicem, tradit Nonnus,^{b)} et cuius cubile fuisse prope Corycum, quae Seleucia vicina fuit, refert Mela.^{c)}

Tituli:

EΛETΘEPAC saepius addit, et quidem cum ostentatione, ut cum Victoria explicatum tenet volumen in formam ejus, quod Itali *coda di rondine* appellant, cui vocabulum illud est inscriptum,^{d)} aliter in aliis, sed plerumque ostentantis more. Censet Vaillantius, id privilegium urbi concessum a Gordiano, quoniam hunc titulum in hujus primum numis repperat; sed beneficium istud Pellerinius in Alexandrum vi numi sui confert.^{e)} Verum jam in Caracallae numo apud Arigonium eum tempello video inscriptum eodem modo,

quo serius in numo Gordiani apud Vaillantium. Verius videtur libertatem suam debere Augusto, qui cum Ciliciam asperam Archelao regi subjecisset, hanc tamen Seleuciam exemit, ut refert Strabo.^{f)}

Metropolis honorem credo me deprehendere in numo Gallieni musei Caesarei, in cujus area lego MH. Serius certum est, fuisse Seleuciam metropolin Isauriae, ut ex Notitiis probat Cellarius.^{g)}

Magistratus decurtatis eorum nominibus inscribuntur autonomis nulla dignitatis mentione. In imperatoriis nullum eorum indicium.

Signum incisum exhibens triangulum, vel Δ, cui inscriptum O, in omnibus fere hujus urbis numis sub Gordiano signatis comparet, de quo vide Pellerinium.^{h)}

AE. R.

SELINVS.

In Trachea ad fluvium cognominem, Trajani morte celebritatem nominis nacta.

Imperatorius Lucillae laudatur in Catalogo d'Ennery: (pag. 598.)

$\text{CEAINOTCIΩ. Diana gradiens. AE. III.}$

Stephano gentile Selinuntis Siciliae est Σελινυντιος et Σελινυσιος . Ejusdem rationis cum fuerit Selinus Ciliciae, poterat utrumque etiam gentile usurpare.

a) Num. vet. p. 230. II. p. 57.

e) l. c.

b) Dionys. L. I. v. 155.

f) L. XIV. p. m. 987.

c) L. I. c. 13.

g) pag. 194.

d) Pellerin. Suppl.

h) Suppl. II. p. 84.

Eft apud Mediobarbum numus Latinus Trajani, in cujus averfa: S. P. Q. R. OPTIMO. PRINCIPI. SELINVENTEM. typo *aedificii fphaerici*.^{a)} Falfi hujus numi non meminiffem, nifi viderem, eum a fummis viris in commentarios fuos receptum, quos inter fuit Pagius,^{b)} et Harduinus.^{c)} Mors maximi ejus principis hac in urbe obita impoftori fraudis materiem fuggelfit.

AE. RRRR.

SOLI, qui et POMPEIOPOLIS.

In Campeftri maritima inter Lamum et Cydnum fluvijs, a qua urbe propter dialectum barbaram *solocifmi* appellatio creditur fluxiffe. A Solone legiflatore urbem conditam narrat Diogenes Laertius,^{d)} et ab hoc faltem nomen tuliffe cenfet Stephanus, fed Plutarchus non hos Solos, fed alteros Cypri effe opus Solonis adfirmat,^{e)} quin Strabo, Polybius, Livius, Mela unanimi confenfu hanc Ciliciae urbem ab Achaeis et Rhodijs conditam praedicant, atque Rhodii hos Solos, perinde ac fe, ab Argivis ortos, et fecum fanguine junctos fenatui R. commendavere referente Polybio,^{f)} et Livio.^{g)} Atque haec a Rhodijs tracta origo numis quoque comprobatur. Serius Pompejus finito praedonum bello in urbem incolis nudatam piratarum partem traduxit, eamque de fe *Pompejopolim* appellavit,

quod deinceps nomen fere valuit. Vtroque nomine habemus hujus urbis monetam, non modo ex fcriptorum oraculo praepotentis, fed et teftimonio nobilium numorum, qui fuperfunt.

I. Nomine SOLORVM, et SOLOPOLIS.

Autonomi:

Vir barbaro cultu ingeniculatus adligata femori pharetra, utraque manu arcum prae fe tenet. X ΣΟ. ΣΟΛΕΟΝ. ΣΟΛΕΟΝ. *Botrus intra quadratum.* AR. I. (Hunter, Pellerin. Rec. III. tab. CII.)

Caput Palladis, cujus galea grypho ornatur. X ΣΟΛΟΙ. (retrograde.) *Botrus intra quadratum.* AR. I. (Pellerin. Rec. III. tab. XXIII. n. 17.) — ΣΟΛΙ. *Botrus.* AR. I. (in binis Hunteri.) — ΣΟΛΙΟΝ. *Botrus.* AR. I. (Pembrock.)

Caput Palladis. X ΣΟΛΕΟΝ. *Botrus, in area APT. et noctua.* AR. I. (Hunter.)

Expedienda primum varia in his numis epigraphes ratio. ΣΟΛΟΙ. eft ipfum urbis nomen, perinde ac vicinum Ολμοι apud Stephanum, unde Plinianum *Soloe* et *Holmoe*,^{b)} unde ducuntur nota illa *σολοικος, σολοικίζω, σολοικισμος.* ΣΟΛΙ. ΣΟΛΙΟΝ. vel antiquae ΣΟΛΙΟΝ ducitur a gentili *Σολιος*, denique ΣΟΛΕΟΝ, antiquae ΣΟΛΕΟΝ, a gentili *Σολεως*. Cum binae fuerint urbes Solorum nomine, altera Ciliciae, Cypri altera,

a) Pag. 163. b) Crit. Baron. ad ann. Ch. 117. c) ad Plinii fui L. V. §. 22. d) in Solone, e) in Solone. f) Exc. leg. 25. g) L. XXXVII. c. 56. h) L. V. p. 270.

quaeritur, utri tribuendi sint numi sic inscripti. Epigraphe ΣΟΛΟΙ ad praesens criterium nihil confert, nam utraque haec urbs passim ab auctoribus dicitur Σολοι, a scriptoribus Latinis Soloe. Alter modus ΣΡΟΙ. ΣΟΛΙΟΝ. invitat in Cyprum, si audiamus oraculum Diogenis Laertii sic utriusque urbis gentile enunciantis: ^{a)} καὶ εἰσιν οἱ μὲν ἐν-δεν (Ciliciae) ΣΟΛΕΙΣ, οἱ δ' ἀπο Κυπρῆ ΣΟΛΙΟΙ. Ex quo testimonio videretur posse argui, numos inscriptos ΣΟΛΕΩΝ esse Solorum Ciliciae, at inscriptos ΣΟΛΙ. ΣΟΛΙΟΝ. Solorum Cyprī. Verum malim hos quoque numos dare Cilicibus, quod typis fere penitus conspirant cum iis, qui ΣΟΛΕΩΝ offerunt, et quod, si Salaminis vetustissimos numos demas, vix alterius urbis Cypriae certos habemus autonomos, et malim credere, Solenses Ciliciae in gentili suo variasse, ut plures alias urbes variasse novimus. Sane et Stephano Solorum Ciliciae πολιτης dicitur Σολεὺς et Σολιος. Pellerinius numos similes omnes tribuit Solis Cyprī, sed rationibus plane infirmis. ^{b)} In numo simili Hunteriano comparet signum incusum bovem referens, quod nonnisi numi urbium Ciliciae et vicini tractus offerant, valido ad numos hos Ciliciae tribuendos argumento. Denique et gentile ΚΟΛΟΠΟΛΕΙΤΗC in numis legitur, cuius plura exempla in Trajanopoli Thraciae dedi.

Non pauci ex his namis et inscriptionibus et picturae causa longam praefereunt antiquitatem. Vide numos Hunterianos.

Caput juvenile radiatum. X ΣΟΛΕΩΝ.

Pallas sedens, per aream varia monogrammata. AE. I. (Pellerin.)

Caput Solis radiatum. X ΣΟΛΕΩΝ. *Balaustium.* AE. III. (Seftini Lettere T. III. p. 106.)

Caput Dianae. X ΣΟΛΕ. *Pallas gradiens f. clypeum protendens, d. jaculum vibrans, per aream monogrammata.* AE. II. (Pellerin.)

Caput Palladis. X ΣΟΛΕΩΝ. ΕΘ. *Noctua.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput radiatum numi I. et II. existimo esse Solis, et indicare originem Rhodo tractam, de qua egimus supra, quod tanto magis confirmat balaustium numi alterius. Numus IIII. Atheniensis monetae typos exhibens sententiae Diogenis Laertii suffragari videtur, referentis, ut diximus, Atheniensium colonos ibi confedisse.

Caput Pompeji M. nudum. X ΚΟΛΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Victoria gradiens.* AE. III. (Khehl Adpendic. II. p. 136.)

Similes alii jam pridem editi, sed *Pompejopolis* nomine, ut continuo videbimus.

AR. RRR. AE. RR. nomine *Solopolis RRRR.*

II. Nomine POMPEIOPOLIS.

Autonomi:

Γ. ΠΟΜΠΗΙΟC. *Caput Pompeji M. nudum.* X ΠΟΜΠΗΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Mulier sedens pede prorae imposito.* AE. II. (Vaill. Num. Graec. p. 1. Morelli in Pompeja.)

a) in Solone L. I, c. 2. n. 4.

b) Rec. III, p. 78. et 178.

Caput idem sine epigraphe. Ξ ΠΟΜ-
ΠΗΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Victoria gradiens.*
AE. III. (Theupoli p. 829. Arigoni.)

Causam illati in hos numos Pompeji supra dedimus. Satis apparet, eos signatos mortuo Pompejo, eumque propositum tanquam conditorem more aliarum urbium Graecarum. Typi ad ejus viri victorias, ac praecipue navales adludunt, quae causa fuere restitutorum Soliorum.

ΠΟΜΠΗΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Caput nudum barbatum.* Ξ OP. vel: ΘΚC. *Caput nudum barbatum, manu dextera, quae ex circumfluo pallio promicat, ori admota.* AE. II. (Morelli Specim. p. 240. Hunter.)

Morellius capite partis anticae Aratum, posticae Chrysippum Stoicorum principem adumbrari credit, qui Solenses domo fuere, et cum numi aetas docente aerae anno ΘΚC. in imperium M. Aurelii, qui philosophus ipse fuit, incidat, suspicatur, factum istud a Solensibus, ut jactarent philosophos suos imperatori ipsi philosopho. Verum si rite lectus est annus OP. numi Hunteriani, qui cadit in annum V. C. 856. imperante Trajano, praetensum istud Solensium obsequium locum non habet.

AE. RR.

Imperatorii.

Exclusis numis Pompeji M., quos in autonomis dedimus, sunt a M. Aurelio usque ad Trebonianum.

Epigraphe: ΠΟΜΠΗΙΟΠΟΛΙΤΩΝ.

ΠΗΓΗ. COTNIAC. BNC. *Fluvius decumbens, in numo Commodi.* (Vaillant.)

Fontis Suniadis veterum nullus meminit. Si incolae hujus urbis saltem quaedam sui parte fuere coloni Athenis perfecti, cujus supra in autonomis aliqua indicia proposui, videtur verisimile, Solenses fonti suo ex promontorio Attico Sunio nomen indidisse, in quo etiam templum Minervae, a loco dictae Suniadis stetit, ut narrat Pausanias. a)

OMONOIA. CEBACTΩΝ. M. *Aurelius, et L. Verus stantes jungunt dexteras.* AE. m. m. (Mus. Albani.)

Reliqui typi obvii.

Epochae anni, sed omisso ET.

OP. in autonomo.

ΘΚC. in autonomo, et L. Veri. (Albani.)

BNC. Commodi. (Vaill.)

FEC. Caracallae. (Mus. Caes.)

BPC. Caracallae. (Vaill.)

ΓΠC. Macrini. (Theupoli.)

ΕΠC. Elagabali. (Mus. Christinae Tab. 28, sed in hoc Caracallae dicitur. Epochae Elagabalum exigit.)

QT. Gordiani. (Vaill.)

Vaillantius epochae principium figit ad annum V. C. 687., quo constat Pompejum victis piratis agros per Ciliciam distribuisse. De hac urbe diserte Dio ad hunc annum Acilio et Pisone Cos. *Itaque et aliae urbes habitari coeptae, et quam Pompejopolin nominant, Solos prius dictam, sitam in Ciliciae ora, quam Tigranes vastavit. Revera praecipiente numo Macrini epochae principium alteri*

a) Attic. L. I. sub init.

anno illigari nequit, quam 687. vel 688. Molestus tamen est numus Caracallae cum anno FEC. in quo is laureato jam capite est. Defixo ad annum 687. aerae principio numus signatus est ab autumno V. C. 949. usque ad sequentem autumnum 950. At Caracalla nonnisi anno 951. a patre in collegium adsumptus est. Videtur ergo addita corona licentia municipali.

AE. RR.

STEDRA.

In Trachea, maritima, a posterioribus geographis Isauriae inferitur, nimirum pro recentiore divisione. Lucano dicitur urbs parva, et Selinuntis navale, ^{a)} sed magis ipsa sibi placuit, ut docebunt tituli.

Imperatorii satis copiosi exstant a Nerone usque ad Saloninam.

Epigraphae CTEΔPEΩN. *Typi* obvii.

Honorum tituli:

CEMNHC. ENΔOΞOTEPAC. CTEΔPEΩN. *intra coronam*, Valeriani. (Pellerin Rec. III. p. VIII.)

CEMυος, *venerabilis*, dictus est etiam Gordianus Africanus in numis Alexandrinis, tum et Caracalla SEMNOS in numo coloniae Cassandreae Macedoniae. Est etiam σερμοτατος δημος Αθηναίων in marmore Chandleri. ^{b)} ENΔOΞOTEPAN se dixerit in comparandi gradu, ut sese prae Anazarbo et Side urbibus vicinis, quae se modestius dixerere ἐνδοξος, *illustres*, efferret.

Certamina.

ΓTMNACIAPXIA. *Vrna intra quatuor minores alias*, Saloninae. (Theupoli, Panel ex le Bret.)

Iidem ludi, aut verius ludorum praefectura, memorantur etiam in numis vicinae Colybrafsi. Vide de hoc vocabulo tractatum de ludis.

Litterae solitariae IA. juxta caput anticae in citatis numis Valeriani et Saloninae, item Gallieni in museo Caesareo.

AE. vix R.

TARSVS.

Ad Cydnum, Ciliciae nobilissima, a Perseo et Argivis condita. Ejus historiam ac numos praeclare conscripsit meis laudibus major Belleyus. ^{c)} Temporalia ejus nomina fuere *Antiochia* ab Antiocho Epiphane ^{d)} et *Iuliopolis* in gratiam utriusque Caesaris, ^{e)} sed utrumque nomen in numis non habetur.

Autonomi:

TEPΣIKON. *Caput muliebre turritum. X Hercules cum leone luctans.* AR. fere I. (Pellerin. Rec. II. p. 22.)

Egregium hunc numum Pellerinius debili conjectura esse tribuendum Heracleae Bithyniae putavit. At quoniam certe constat, Tarsum dictam quod fuisse *Tersum*, et urbes saepe pro gentili monetae suae inscripisse κτητι-

^{a)} L. VIII. v. 259.

^{b)} Inscr. ant. p. 55. n. 34.

^{c)} B. L. T. XXXVIII. p. 340.

^{d)} Stephanus.

^{e)} Dio L. XLVII. §. 26.

νογ, sive *possessivum*, et secundum binas adeo has causas ΤΕΡΣΙΚΟΝ pro ΤΑΡΣΕΩΝ, ipsi etiam typi Tarsum commode referantur, non dubitavi aliquando, numum hunc confidenter huc vocare, *) quo loco haec omnia ex ipsis veterum testimoniis late comprobata habes. Causam meam demonstratam putabam, at en tibi iterum Pellerinium veterem suam aggressum tueri sententiam, impugnare meam.) Arbitretur lector.

Numum hunc omnes Tarfi numos hactenus cognitos aetate praecedere, ex omnibus causis patet.

Caput muliebre turratum. * * * ΤΑΡΣΕΩΝ. *Apollo nudus cortinae insidens d. plectrum, s. lyram, per arcem sparsae literae.* AR. m. m. (Pellerin Lettres p. 210.)

Bini hi numi soli sunt certi hujus urbis argentei. Sed forte ex pervetustis illis, qui inscriptionem peregrinam offerunt, et typum habent leonem, qui taurum depascitur, aut leonem gradientem, cujus generis plures proposui in Catalogo musei Caesarei, *) Tarfi signati sunt. Certe ejus generis numi ex ea vicinia advehuntur, et saepius in imperatoriis taurus leoni in escam cedit.

Caput muliebre velatum turratum. * * * ΤΑΡΣΕΩΝ. *Basis, cui imposita pyramis; huic insculpta figura quadrupedi insistens manu elata, supra pyramidem aquila expansis alis.* AE. I. II. (Pellerin, Hunter.) In alio basis continet 4 figuras chororum ducentes. (Pembrock.)

Hic typus, cujus explicatio a viris gravissimis tentata est, suum adhuc Oedipum desiderat. Plerique Sardanapali monumentum credunt, quod in hac vicinia stetisse indicat Strabo. Postremus Belleyus pyram Herculis honori erectam putat, sed non persuadet. *) Alias variorum de hoc typo sententias vide apud Pellerinium. *) Typus non absterilis est in autonomo Philadelphiae Lydiae. *) Exstat apud Haymum argenteus Demetrii II. Syriae regis cum typo simillimo, quem propterea dubium non est a Tarsensibus csum. In numo Macrini nostrae Tarfi Apollo barbatus insitit leoni, cujus occipiti caput tauri conjungitur, in cujus explicatu Liebeus editor allegorias venatur, quid enim aliud faceret? sed ut fieri amat, vagas et incertas. *)

Caput muliebre velatum turratum. * * * ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΤΑΡΣΕΩΝ. *Figura capite tutulato d. elata, s. bipennem et pateram insistens quadrupedi ignoto.* AE. II. (Hunter.)

ΤΑΡΚΟΥ. *Caput muliebre.* * * * ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. *Similis typus.* AE. III. (Hunter.)

Numi hi causa typi commode cum praecedentibus junguntur.

* * * * * ΑΔΡΙΑΝΗΣ. ΤΑΡΚΟΥ. *Iuppiter Nicephorus sedens.* * * * ΤΤΧΗ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. *Mulier capite turrato sedens d. spicas et papavera, infra fluvius emergens.* AE. I. (Pellerin.)

ΤΑΡΣΕΩΝ. *Iuppiter Nicephorus sedens, juxta ΜΑΣΙΝΙΚΡΑ.* * * * Idem aver-

a) Num. vet. p. 235.
p. 357.

b) Additions p. 75.
e) Rec. II. p. 175.

c) Part. I. tab. V.

g) Goth. num. p. 288.

d) B. L. T. XXXVII.

f) Pellerin.

fae typus, juxta: OPTTΓOΘHPA. AE. I. (Pellerin.)

Eadem adversa, juxta: ENP. X. Mulier sedens, ut in praecedentibus. AE. I. (Hunter.)

• Iuppiter in Tarfi numis typus frequens, sed constat etiam, insignem ejus fuisse in hac urbe cultum, a qua nomen quoque Διος Τεροις tulit. ^{a)})

Mulier partis averfae in omnibus his numis certa est *urbis fortuna* docente inscriptione ΤΤΧΗ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. De hac urbium *Fortuna* saepe in mone-ta vetere variis typis obvia vide quae alibi liberalius disputavi. ^{b)}) Eadem est in imperatoriis quoque.

Literas solitarias per Tarsensium monetam frequenter vagas nequaquam moramur, quemcunque ea explicatum sibi postulent. At jure advertit animum inscriptum numo II. OPTTΓOΘHPA, quod vocabulum *coturnicum venationem* notat. Suspiciatur leviter Pellerinius, colli, cui mulier insidet, nomen fuisse *Ortygotherae*. De literis ENP. vide mox infra.

Quadrupes formae mihi ignotae. X TAPΣEΩN. THΣ. IEPAΣ. KAI. AΣT-ΔOT. Herma inter duo animalia. AE. III. (Hunter.)

Vnicus est hic numus, qui *Tarsum sacrum et asylum* dicat. Omnes etiam imperatorii hos titulos dissimulant. Suspiciari quis posset, pro TAPΣEΩN. legendum PΩΣEΩN., praecipue cum primas ejus vocabuli literas vitium passas ipse Cl. Combius profiteatur.

Caput muliebri turritum. X TAPΣE-ΩN. TΩN. ΠPOΣ. TΩI. KTAH. Figura quadrupedi insiftens. AE. III. (Pellerin.)

Scilicet Cydnus fluvius, qui *Tarsum* adluit. Eundem supra saepius vidimus propositum typo figurae natantis more hujus tractus.

Epochae annum haud dubie videtur indicare ENP. scriptum ante Iovem sedentem numi Hunteriani, quem supra proposui. Sin istud, unicus est hic Tarfi numus cum aerae mentione. Sed quia annus hic notatur in autonomo, a quo procedat initio, decidi nequit.

AR. RRRR. AE. C.

Imperatorii.

Perquam hi copiosi ab Augusto usque ad Galliēni aetatem, quodque in paucis urbibus factum, argenteam etiam monetam procudit, et nonnullos max. mod. nimirum cum capite Domitiani, Hadriani (Mus. Caes. Pellerin. Mel. I. p. 187. Khell. Suppl. ad Vaill.) Dom-nae, (Mus. Caes.) Caracallae. (Vaill. Num. praeft.)

Epigraphe: TAPCOC. TAPCOT. TAPCEΩN. additis variis titulis, de quibus infra.

KOΠOΙ. CEBACTOΙ. *Capita nuda adversa Caracallae et Getae, inter quae manus ab imo protenta caduceum tenet.*

Vulgavit Pellerinius, (Rec. III. p. 236.) censetque corrigendum Vaillanti-

a) Kustath. ad Dionys. Perieg. v. 868.

b) Num. vet. p. 183.

um, qui in simili numo vidit tantum CEBACTOI, eumque adeo M. Aurelio, et L. Vero tribuit.

OMONOIA. CEBACTON. *M. Aurelius et L. Verus stantes iungunt dexteras.* (Vaill.)

ΔΙΟC. ΤΑΡCΕΟΝ. *Iuppiter sedens d. pateram, Hadriani.* (Vaill.)

Iovis sedentis typus in autonomis frequens, quos vide.

ΤΥΧΗ. ΤΑΡCΟΥ. *Mulier infidens rupi etc. ut in autonomis, in argenteo Caracallae, (Vaill. Num. praest.) et in aeneo Macrini.* (Vaill.)

CEITOC. *Navis explicato velo cum vectoribus, Caracallae max. mod. (Asigoni.)*

Scriptum CEITOC pro CITOC, quod et *commeatum*, *annonam* significat, et indicare annonam Caracallae beneficio impetratam videtur, quod explicabitur amplius infra, ubi de ludis agam. Navis quoque typus inscriptionem juvat, quae annonam adfert. Sic et ANNONA in numis Neronis adstitutam navim habet.

KOINOBOTAION. ΕΛΕΤΟ. ΤΑΡC. *Pallas sedens calculum in subjectum vas mittit, in argenteo Caracallae.* (Vaill. Num. praest. Morelli Spec. p. 51.)

KOINOBOTAION. etc. *Pallas sedens d. Victoriolam, f. hastam, juxta clypeus, Caracallae m. m. (Mus. Caes.)*

Vocabulum KOINOBOTAION *commune consilium* significat, et quidem ipsius Tarfi. Nam, ut praeclare observat Belleyus contra Spanhemium, teste Diono Chrysostomo tres fuere Tarfi ordi-

nes, Ἀημος, Βελη, Τερρεσι, et ipse Dio laudat Tarsenses, quod concordēs sint et κοινῇ βουλευομαι, *in commune consulant.* ^{a)}

Pallas typus est idoneus, nam non modo ipsa est sapientiae praeses, qua opus est cumprimis, cum in commune consulimus, qua de causa eam recte Phocion πολειμικὴν τε αἶμα καὶ πολιτικὴν, belatricem, *finis et civilium artium peritam dixit,* ^{b)} verum et ipsa aliquando Orstem in iudicio adposito suo calculo absolvit. Et stetit Athenis in curia aulam Iovis Βελαις, et Minervae Βελαιας testatur Antiphon. ^{c)} Idem vocabulum et similis typus est etiam in numis Anazarbi ejusdem Caracallae. Enim vero ex collatis numis Tarsi et Anazarbi satis apparet, et patebit magis continuo, hanc alterius non aemulam modo existisse, sed et in plerisque serviliter imitatricem.

* * *
Typi pro tanta numerorum copia multum variant. Herculis labores frequenter proponuntur, et fuit hic eximie in hac urbe cultus, decantatis etiam publice hymnis, ut refert Dio Chrysostomus. ^{d)} Inter hos illustriores sunt:

Hercules nudus stans d. clavam capiti baculo impositam, f. exuvias leonis at puellum cum adsistente cerva colludentem, pone arbor, cui insistit avis. Maximini, A.E. m. m. (Venuti Mus. Albani, Liebe p. 381.)

Vterque vir eruditus hoc typo varios Herculis labores, et propter puellum sinu gestatum ipsum Herculem tanquam bonum patrem familias propositum cre-

a) Orat. XXXIV. (Vol. III.)

b) Plut. in Phoc. c. 7.

c) Orat. περί τῆ χορευτῆ.

d) Orat. XXXIII. K

didere, cum tamen in hoc numo una agatur Telephi Herculis filii a cerva nutriti fabula, quam ex hoc ipso aliisque monumentis late explicavi in moneta Pergami Mysiae.

Scylla canibus succincta f. gubernaculum, dextera vel extenta, vel admotam ori concham inflans, in A.E. m. m. Gordiani, (Mus. Florent.) Pupieni. (Num. max. mod. reg. Gall.)

Modo simillimo fingitur Scylla in notis denariis Sex. Pompeji. Sed si causam tenemus, cur his illata sit, nimirum propter relatam a Pompejo victoriam in freto Siculo, in quo fuit huius monstri cubile, ignoramus certe, quæ praedae spes eam in Ciliciam invitaverit, nisi forte eam ostendant Tarsensium numi causa Herculis, quod is ferebatur huic monstro mortem maturasse. (Tzetzes ad Lycophr. v. 45.)

ΑΥΓΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΘΕΥ ΤΡΑΙΑΝΟΥ ΠΑΡΘΕΝΕ ΤΙΟΥ ΘΕΥ ΝΕΡΒΑ ΤΙΩΝΟΣ ΤΡΑΙΑΝΟΣ ΑΔΡΙΑΝΟΣ. CΕCΑCΟC ΟΑΤΜΠΙΟC. Πατρη Πατρίδος. Caput Hadriani laur. X ΑΔΡΙΑΝΩΝ. ΤΑΡCΕΩΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. Aquila expansis alis harpae inflans. AR. m. m. (Mus. Caes.)

Illustre hoc cimelium olim vulgavi pictumque stiti metallo, volumine, Hadriani titulis, averfae typo in paucis nobile. (Sylloge I. p. 47.) Aquilam et harpen ad Perseum pertinere ex monumentis et mythologorum doctrina invicte demonstratur. In numis obviis Philippi V. Macedoniae regis, de cujus in Perseum adfectu constat, habetur in antica ejus herois caput cum harpa, in

averfa aquila. Numus Larissae Thessaliae hic quoque in averfa aquilam eodem modo harpae insistentem offert. Adde eundem typum in drachma Argorum Peloponnesi, quam dedi in meis Numis veteribus. ^{a)} At fuit Argos certa Persei patria, Larissa Perseo male cognita, quia in hac Acrisium avum imprudens interfecit. Harum urbium et exemplo et jure Tarsus quoque cum harpam Persei, tum patris Iovis aquilam in moneta praefert, etenim conditam fuisse a Perseo, ac propterea publicos in ejus honorem hymnos hac in urbe decantatos, Tarsenses vero sese Argivos professos, copiose olim demonstravi. ^{b)}

1) ΚΟΙΝΟC. ΤΩΝ. ΤΡΙΩΝ. ΕΠΑΡΧΙΩΝ. Corona, cui praeter literas Γ. Β. insunt XI. capita, quorum quinque mulierum, quatuor virorum esse dignoscuntur, reliquis duabus extritis, Caracallae. (Frölich IV. Tent. p. 450.)

2) ΤΑΡCΟΤ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. Α. Μ. Κ. Γ. Β. Duo circuli concentrici, quorum interiori adfixa sunt VII. capita tam virorum, quam feminarum, et totidem similia circulo exteriori, quorum unum juvenile laureatum ab adstante hinc et inde Victoria coronatur, Gordiani. (Pellerin. Mel. II. p. 200.)

3) ΤΑΡCΟΤ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. Α. Μ. Κ. Corona, circa quam VII. capita humana, Caracallae. (Theupoli.)

4) ΚΟΙΝΟΝ. ΚΙΑΙΚΙΑC. ΤΑΡCΟΤ. ΔΙC. ΝΕΩΚΟΡΟΤ. Corona, quam obsident VIII. capita varia, intus rami ludorum. X ΑΔΡΙΑΝΗ. ΚΟΜΟΔΙΑΝΗ.

a) pag. 78.

b) Num. vet. p. 80.

TAPCOC. MHTPON. *Mulier rupi insidens, subtus fluvius emergens.* (Gelsner ex Bianchini hist.)

5) Eadem adversa. X H. MHTPON. AΔPIANH. KOMMOΔIANH. TAPCOC. Idem typus. (Ibid.)

6) TAPCOT. MHTP. TΩN. KIAIKΩN. ICATPIA. KAPIA. ATKAONIA. *Mulier turrita scopulis insidens cum emergente subtus flumine, adstant duae feminae turritae Ifauriam et Cariam adsimilantes, Lycaonia retro flans Tarso coronam imponit, Severi.* (Vaill.)

Epigraphen numi I. KOINOC. TΩN. TPION. EΠAPXION. *Commune trium provinciarum* praeclare explicat Frölichius ope numi VI., nimirum tres provincias in priore numo enuntiatas absque tamen nomine alias non esse, quam Ifauriam, Cariam, Lycaoniam. Apparet etiam ex vocabulo KOINOC, quo ἄγῳ subauditur, fuisse tribus his provinciis communionem ludorum, quos numi docent Tarfi celebratos, sed quorum causa a veteribus dissimulatur.

Quod ad capita in circulum disposita attinet, existimat Frölichius, in suo Caracallae numo exhiberi familiam huius Augusti in linea tam ascendente, quam descendente, capitibus XI. constantem, de qua huius occasione numi erudite disserit.^{a)} At hanc ejus sententiam alii videntur numi hic ex proposito citati convellere. Nam cur in altero numo ejusdem Caracallae septem tantum comparent capita? Magnopere etiam quis laborabit, qui septem capita, quae videntur in numo Gordiani, et octo illa,

quae sunt in numis 4. et 5., sub Commode, ut vocabulum KOMMOΔIANH decet, signatis ad horum Augustorum vellet familiam exigere. Interea quis sit horum capitum sensus, decidere vereor, aliorumque judicio lubens decedo. Similis corona cum adfixis octo capitibus est etiam in numo Aspendi cum capite Saloninae.^{b)}

Numus VI. exhibet genium, seu Fortunam Tarfi praeceuntibus numis autonomis supra descriptis. Reliquus typus me commonefacit decreti Byzantiorum, quo hi sanxere, ut publice erigerentur tres statuae, nimirum populi Atheniensis coronati a populo Byzantium et Perinthiorum.^{c)}

Metropolis. Hunc honorem inde ab Augusto constanter proficitur, quo etiam gavissam jam Strabo professus est: τῶν τῆς μητροπολεως ἐπεχρῶσα λογῶν, de Tarso loquens. Vocat se in nonnullis metropolin KIAIKIAC. vel TΩN. KIAIKΩN. (Vaill. in Ant. Pio, Severo.)

Autonomiam videt Pellerinius in argenteo max. mod. cum capite hinc Hadriani, inde Sabinae, juxta cujus Augustae caput hinc est A, inde T. Addit, tanto verisimilius videri his literis notari autonomiam, quod hanc constet, ut articulo sequente dicetur, a M. Antonio urbi concessam.^{d)} At verius legendum ATYXEN, probabimus in numis huius Sabinae.

Libera, ΕΛΕΤΘΕΡΑ in numo, in quo

a) l. c. p. 454.

b) Pellerin Mel. II.

c) Demosth. de Corona.

d) Mel. I. p. 187.

ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΑΝ, de quo supra. Tarsensibus a M. Antonio datam libertatem, narrat Appianus. ^{a)} Et refert Lucianus, ^{b)} Tarsum deprecante Athenodoro, quo in philosophia praeceptore usus est Augustus, vectigalibus levatam fuisse. Quod beneficium tulisse aetatem, inde arguo, quod Luciani adhuc aevo Tarsenses Athenodoro tanquam heroi annos honores obtulere.

Imperatorum nomina varia tulit. Vocatam Iulio-polin, initio diximus, at nummi tacent.

ΑΔΡΙΑΝΗ. Istud nomen jam in numis sub ipsum Hadriani imperium signatis usurpavit, ut docent nummi aliquot altius descripti, item alter Antinoi. (Vaill.) Ab Hadriano peculiaria videtur beneficia abstulisse, cuius nomen in sequentium etiam imperatorum numis retinuit.

ΑΔΡΙΑΝΗ. ΚΟΜΟΔΙΑΝΗ. in numis Commodi, etiam autonomis.

ΑΔΡ. ΚΕΤΗΡΙΑΝΗ. Severi.

ΑΔΡ. ΚΕΤΗ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΙΑΝΗ. vel ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΥΠΟΛΙ. Caracallae.

ΑΔΡ. ΚΕΤ. ΜΑΚΡΕΙΝΙΑΝΗ. Maritimi.

ΑΔΡ. ΚΕΤ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΑΝΗ. vel ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. Alexandri Sev.

Inde ab Alexandro vix videtur ullius amplius Augusti cognomentum usurpasse, etsi copiosi adhuc suppetant nummi. Quare dubitem de lectione nummi Valeriani sen. apud Vaillantium, inscripti, ut ait: ΑΔΡ. ΚΕΤ. ΑΝΤ. ΜΗΤ. ΤΑΡΧΟΥ.

Neororatus in solis Commodi numis, etiam autonomis, sed quos paullo ante

sub imperatoris citavi, proditur: ΑΙΚ. ΝΕΩΚΟΡΟΥ. neque ante hunc, neque posthac ejus mentio. Frölichius in autonómo vetustioris formae vidit inscriptum Β. ΝΕΩΚΟ. (Animadv. in num. vet. urb. p. 113. edit. Flor.) sed in hoc nummo, qui nunc est in museo Caesareo, per aetatem adeso, praetensa epigraphae parum succulenta est.

Mentio fitus ad Cydnum fl. in autonómo supra laudato, et in numo Antinoi, in quo ΚΤΑΝΟΚ. Fluvius decumbens. (Vaill. Num. Graec. p. 345.)

Litterae solitariae A. M. K. in Tarsi et Anazarbi numis frequenter leguntur, et in numis quidem Tarsi apud Vaillantium inde a L. Vero, in numis Anazarbi a Caracalla, vel Elagabalo. Antiqua inter antiquarios et nondum satis explicata ratio, quis sit harum litterarum verus sensus. Horum judicia omnia studiosè collegit Belleyus, quae brevitate causa praetermitto, et qui volet, ad-eat. ^{c)} Confutatis reliquis eam censet amplectendam sententiam, quae sic explicat: Πρωτη Μητροπολις Κιλικιας. Ejus rationes in pugnum contractae sunt: I. Sardes, ut suam metropoleos honorem omnibus aliis aliarum urbium praeferebam docerent, in numis scripsere: CAP. ΑΙΚ. ΑΚΙΑΚ. ΑΥΔΙΑΚ. ΕΛΛΑΔΟΥ. Α. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ. id est: Asiae, Lydiae, Helladis prima metropolis. Eodem modo et hae urbes se scripsere primam metropolin, sed Ciliciae. II. In numo Domitiani Nicaeae signato legitur: ΝΕΙ. ΚΑΙΣ. ΠΡΩΤ. ΠΟΝΤ. Α. Μ. Β. id est:

a) Bell. civ. L. V. c. 7.

b) in Macroh,

c) B. L. T. XXXI, hist. p. 278.

Πρωτη Μητροπολις Βιθυνιας, ergo etiam in Tarfi et Anazarbi numis literae A. M. K. analogam significationem habent. III. Non obest, literas A. M. K. inscribi passim numis, in quibus per epigraphen ΤΑΡCOT. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. sese urbs metropolin jam professā est; similibus enim tautologia etiam habetur in numo Nicomediae cum capite Claudii --- ΑΝΘΥΠΑΤΟΤ. Β. ΠΑΤΡΩΝΟC. ΤΗΣ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC, et infra: Μ. ΝΙΚΟ.

His argumentis utitur Belleyus ad intentum sensum eliciendum, eaque tam valida ipse putat, ut dubitari de eo nullatenus posse crederet. Fateor, esse tamen, quae difficilem reddunt ad sensum, etsi eam penitus evertere sententiam neque velim, neque possim. En quae in contrarium dici possunt. Subsidium, quod ex numo Nicaeae mutuatur, nullum est; nam literas A. M. B. de metropoli explicari non posse inde certum est, quod Nicaea saltem ea aetate, qua numus signatus est, metropolis certe non existit, ut dixi, cum in hunc Nicaeae numum commentarer. Iuvare quidem videtur numus Sardium, sed tamen molesta cuivis videatur aperta in his Ciliciae urbium numis tautologia, neque ea in aliquibus tantum, aut aliqua solum aetate cussis observata, verum in omnibus fere, et copiosissimis inde a L. Vero usque ad Gallienum cussis. Si haec literae indubitatum hunc sensum facerent, mirum, non etiam aliquando hunc metropoleos primatum ipsi epigraphes versui insertum, scriptumque more Sardium: ΤΑΡCOT. Α. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. ΚΙΑΚΙΑC. Neque satis rem evincit tau-

tologia in numo Nicomedensi expansa; nam tam manifesta ea tautologia non est, cum primum ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC referatur ad titulum proconsulis patroni, alterum M, aut verius scriptum colligatis literis Μ. ΝΙΚΟ. Metropolin Nicomediam notet, ut est in numo Claudii apud Pellerinium.

Ut difficultatibus suis haec a Belleyo adprobata sententia non vacat, ita vereor aptiorem aliam me posse sententiam extundere. Si verum est, literas A. M. B. in citato Nicaeae numo significare Αριστων Μεγιστων Βιθυνιας, ut suo loco explicari posse conjeceram, satis possit videri verisimile, literas A. M. K. in Ciliciae quoque moneta significare ΤΑΡCOT. vel ΑΝΑΖΑΡΒΟΤ. Αριστης. Μεγιστης. Κιλικιας, quam tenuem conjecturam perinde atque universam hanc causam lubens eorum, qui me plus valent, arbitrio relinquo.

Aliam explicationem non incommodam offerunt numi Ephesi, in quorum aliis cum capite Decii scribitur ΕΦΕCΙΩΝ. Α. ΑCΙΑC. *primorum Asiae*, in aliis cum capite Macrini: ΕΦΕCΙΩΝ. ΜΟΝΩΝ. ΠΡΩΤΩΝ. ΑCΙΑC. *solorum primorum Asiae*. Explica secundum hos epigraphen: ΤΑΡCOT. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. Α. Μ. Κ. et habebis: *Tarfi metropolis, quae est prima sola Ciliciae*. Hic explicatus nequaquam novus est, nam eum jam *ὡς ἐν παροδῷ* propositum video a Vaillantio, ^{a)} et Bandurio. ^{b)}

Novissime earum sensum literarum explicare adortus est Abbas Mazzolenus, sed fortuna, ut saltem mihi videtur, tam adversa, ut ejus dictatis commemorari

a) Num. Graec. p. 130.

b) T. I. p. 41.

dis immorari nolim. Lege, si lubet, ipsa auctoris verba, ^{a)} sed et parum benevolum de iis Cl. Pacciaudi iudicium. ^{b)}

Praeter dictas literas etiam in numis tam Tarfi, quam Anazarbi comparent literae Γ. Β. vel Γ. Γ., quibus communi iudicio notatur: Γραμματι Βελης, vel Γερσσιας consentiente etiam Belleyo.

Aliae literae, quae in nonnullis imperatoriis observantur, minus parabilem habent explicatum, ut in numo Caracallae: ΕΛ. Ν. (Theup.) in numo Alexandri: Γ. ΕΠ. Π. Β. Ν. (Mus. Caes.)

Magistratus:

Αρχιερεως mentio in unico numo Severi apud Vaillantium: ΕΠΙ. ΑΡΧ. Γ. ΟΜ. Haec ejus auctoris fide; nam in nullo alio hactenus vulgato hujus urbis numo cum capite imperatoris observatus magistratus seu sacer, seu profanus, et nescio, cur Αρχιερα potius velit Vaillantius, quam Αρχοτα. Sane quo loco Αρχιερεϊς recenset, ^{c)} Tarfum omisit.

Commune.

ΚΟΙΝΟΝ. ΚΙΑΚΙΑC. typo templi, in pluribus numis, Augusti, (Morelli. num. Liviae.) Nervae, Antonini, Aurelii, Commodi. (Vaill.)

ΚΟΙΝΟΝ. ΤΑΡCΟΤ. Victoria stans cum genio urbis, Caracallae. (Vaill.)

Ludi:

ΚΟΜΟΔΕΙΑ. Commodi. (Vaill.)

ΚΟΜΟΔΕΙΟC. ΟΙΚΟΤΜΕΝΙΚΟC. ΔΙC. ΝΕΝΚΟΡΟΤ. Commodi. (Vaill. Albani.)

CETHPEIA. ΟΛΤΜΗΙΑ. ΕΠΙΝΕΙΚΙΑ. Severi, de quo numo mox plura.

CETHPIA. ΑΤ. ΑΝΤΩΝΙΝΙ. ΚΟΡΑΙΑ. ΑΤΤΟΥCΤΙΑ. ΑΚΤΙΑ. Mensa, super qua tres urnae, Valeriani. (Pellerin Rec. III. p. XLVII.)

Lego: CETHPIA. ΑΤρηλια ΑΝΤΩΝΙΝΙΑΥ etc: omnibus vero his nominibus triplices tantum ludos, nempe pro numero urnarum, designari puto, sic ut primus agon sit, qui constitutus est in honorem Severi, ejusque filii Aur. Antonini, alter ΚΟΡΑΙΑ in honorem Proserpinae, tertius Actia ab auctore Augusto dictus Augustea. Istud singulare, adhuc Valeriani aetate in Severi et Caracallae honorem apud Tarfum celebratos ludos. Cum constet, honores Caesaribus delatos, si quos suavit assentandi studium, continuo post eorum obitum antiquatos, necesse est, Tarfum ab utroque Caesare non insigni modo, sed et perpetuo beneficio fuisse adfectam. Cujus generis illud fuerit, non obscure credo explicat citatus supra Caracallae numus inscriptus CΕΙΤΟC, *annona*, typo navis explicato velo, ex quo verisimile, a Severo urbi perpetuos annonaе redditus fuisse assignatos, quales idem et assignavit Laodiceae Syriae, quae deinde grati animi causa numos percussit inscriptos: AETERNVM. BENEFICIVM., ut ad hos numos prolixè explicabimus, pro qua inscriptione Tarsenses usi sunt vocabulo CΕΙΤΟC, et Nicomedenses vocabulo CΤΟΛΟC., nam et similis liberalitas in Constantinopoli a Constantino M. collata dicitur σιτηρεσιον apud Photium. ^{d)} Analoge ad

a) in praef. ad trib. potest. b) Monum. Pelop. p. 237. c) pag. 310. d) in vita Pauli Cod. 257.

hoc beneficium frumentarium placuit Tarfensibus celebrare ΔΗΜΗΤΡΙΑ, de quibus continuo, et ΚΟΡΑΙΑ, nempe in honorem Cereris et Proserpinae annonae praesidium.

ΔΗΜΗΤΡΙΑ. Caracallae. (Vaill.)

ΚΟΙΝΟC. ΚΙΑΙΚΙΑC. subaudi: ἀγῶν, non quod ait Vaillantius, esse positum ΚΟΙΝΟC pro ΚΟΙΝΟΝ, ut jam observavit Pellerinius.^{a)} Sic etiam in numo musei Caesarei: ΚΟΙΝΟC. ΤΩΝ. ΤΡΙΩΝ. ΕΠΑΡΧΙΩΝ: de quo supra.

Ludi in Codrigis.

ΑΔΡ. CΕΤΗΡΙΑΝΗC. ΤΑΡCΟΤ. ΜΗΤΡΟΠ. ΕΝ. ΚΟΔΡΙΓΑΙC. ΟΡΟΙC. ΚΙΑΙΚΩΝ. CΕΤΗΡΕΙΑ. ΟΛΤΜΠΙΑ. ΕΠΙΝΕΙΚΙΑ. *Vrba ludorum*, in alio: *Corona Severi*. (Vaill.)

Alius, sed scriptum: ΕΝ. ΚΟΔΡΙΓΕC. (Pellerin.)

Ciliciae tractus is ad mare, qui Syriae adjacet, a binis praeliis ibi commissis magnum nomen est adeptus, primo prope Ißum, quo Darium vicit Alexander, altero ad portas Amanicas, Severum inter et Pescennium. Citati hi numi docent, a Tarfensibus in Severi gratiam hoc loco ΟΡΟΙC. ΚΙΑΙΚΩΝ, *finibus Cilicum*, constitutos ludos ΕΠΙΝΕΙΚΙΑ, scilicet argumento victoriae. Locum ipsum, ubi celebrati fuerant, propius definiunt hi numi: ΕΝ. ΚΟΔΡΙΓΑΙC. Hujus oppidi nomen unus Malala prodidit, cum narrat,^{b)} Diocletianum Antiochiae stadium pro ludis Olympicis aedificandum curasse, ne victores cogerentur *Cotrigas* in Ciliciam usque proficisci ad capiendam coronam

ad ripam Argyri fluminis, ὥς μὴ ἀπιέναι ἐν Κοτρίγαις τῆς Κιλικίας, καὶ σεφάνοσθαι ἐν Ἀργυρῷ. A quo illustri Malalae loco docemur, *Codrigas* in numo memoratas non esse *quadrigas*, certaminis quoddam genus in his ludis usitatum, ut post Vaillantium et Harduinum omnibus hactenus antiquariis visum, sed oppidum in Cilicum finibus constitutum. Quae hic commemoravi, fusius ac erudite disputavit Belleyus,^{c)} et si hujus inventi laus debeat erudito Wifio.^{d)}

At vero ex eodem hoc Malalae loco suspicari subit, jam ante Severi aetatem Codrigas fuisse a ludorum solennibus inclytas. Nam ut fingamus, constituta ibi certamina propter Severi victoriam, verisimile est, futurum fuisse, ut ea mortuo Severo, aut saltem extincta ejus familia, sublata nempe adulationis materia, celebrari desinerent. At docet Malala, sub ipsum adhuc Diocletiani imperium Codrigarum stadium fuisse frequentatum. Ergo conicere pronum, ejus oppidi certamina vetustioris fuisse instituti, ac forte in monumentum victoriae Alexandri M. jam olim coepisse peragi, in seram aetatem propter summam adversus eum regem exstimationem continuata, ac forte procurantibus Tarfensibus, quos gravem habuisse rationem observandi Alexandri alibi disserui.^{e)} Conjecturam meam forte juvat numus sequens ab iisdem signatus, et sic a Vaillantio descriptus:

ΤΑΡCΟΤ. ΜΗΤΡΟΠΟΛ. *Templum 8. columnarum, in cuius frontispicio:* ΟΡΕΟΙC. ΚΙΑΙΚΙΑC. *Montanis Ciliciae.* ER Augusti.

a) Rec. III. p. 237.
Bodl. p. 198.

b) Chronogr. p. 407.
e) Num. vet. p. 80.

c) Mem. B. L. T. XXX. p. 263.

d) Muf.

Vocabulum OPEOIS Graecum vix est, et ad notanda *montana* scribendum fuerat OPEIOIS, et difficile erit dividere, quis Tarfenibus fuerit cum montanis Ciliciae nexus. Forte legendum OPOIS. KIAIKIAS. analoge ad citatos supra Severi numos, ac tum indicabuntur ludi in Alexandri honorem apud Co-drigas instituti, quorum deinde solennia per ipsam Severi in vicinia victoriam maiore pompa fuerint obita, ut numi manifestant. Implexior altera quaestio, quo pacto Antiochemi, cum ipsi usque ad tempora Diocletiani stadio Olympico carerent, coacti fuerint, ut ait Malala, coronas athleticas inde a Cilicia petere, cum tamen constet ex Iosepho, Antiochenos jam Herodis M. aetate suos habuisse Olympicos? *) Praecipue cum idem Malala locis iis, quibus Claudii et Commodi res gestas refert, perhibeat quoque, Antiochenos ab Eleis ius Olympiorum aere redemisse, illosque ab iis apud urbem suam profusis sumptibus actos? Sed enim conciliare, in quibus ineptus hic scriptor sibi contradicit, alterius negotium esto.

AR. RR. AE. C.

ZEPHTRIVM.

In Trachea promontorium cum oppido.

Autonomus.

Caput muliebre velatum turritum. X
ZEΦΤΡΙΩΤΩΝ. *Duae faces in decus-*

sem posita intra coronam. AE. fere (Pellerin.)

Nomine Zephyrii plures exstiterere per Asiam urbes, at numum huic Ciliciae oppido vindicat typus anticae planae Cilicius.

Huic Pellerinius iunxit alterum argenteum, inscriptum, ut rebatur, -ΕΦΤ., sed quem loco suo docuimus esse Erythrarum Boeotiae. Binos alios dedit Goltzius, ^{b)} sed qui certe sunt vel Arcadum, vel Megalopolis adscripta epigraphae ZEΦΤΡΙΕΩΝ, vel ZEΦΤΡΙΩΤΩΝ AE. RRRR.

Imperatorii.

Comperti Hadriani et Treboniani.
Epigraphae: ZEΦΤΡΙΩΤΩΝ. Typi ob-
vii.

Concordiam * cum Irenopoli Ciliciae in numo Treboniani vidit Vaillantius, de cuius epigraphes fide egi supra in Irenopoli.

Generatim notandum, a variis antiquariis productos numos, in quibus viderunt concordiam inter Castabala et Hieropolin, Corycum et Heracleam, Doron et Olbam, Irenopolin et Zephyrium, Seleuciam et Claudiopolin. Verum ut suis locis vidimus, dubitare de singulis licet, neque certum habemus numum, quo doceremur, ab ulla Ciliciae urbe cum altera initam concordiam, ne quidem a Tarso urbe praepotente.
AE. RRR.

a) Ant. Iud. I., XVI. c. V. §. 3.

b) Inf. Asiae tab. IV.

INSVLAE AD CILICIAM.

ELAEVSA prius *SEBASTE*.

Vrbs in insula cognomine Lami ostiis opposita, et Ciliciae fere contigua, cuius eam Ptolemaeus inter ipsas urbes secundum litus positas recenset. In ea regiam fixit Archelaus Cappadociae rex, posteaquam ei Augustus Ciliciam Tracheam cum modica hac insula celsit. Eam rex in benefactoris gratiam *Sebasten* vocavit, quae omnia uno loco egregie confirmat Iosephus: ^{a)} *Herodes profectus cum filiis, cum juxta Ciliciam ELAEVSEN, quae nunc SEBASTE dicitur, appulisset, reperit regem Cappadociae Archelaum.* Vtroque nomine supersunt numi:

I. Nomine *Elaeufae*.*Autonomi*:

Caput Iovis diadematum. X EAAIOT-ΣION. *Victoria gradiens, in area sparsae literae.* AE. III. (Mus. Caes. Haym., Pembrock.)

Caput muliebre velatum. X EAAIOT-ΣION. *Apis.* AE. III. (Neumann.)

Litterae et monogrammata per hos numos vaga moris sunt Cilicii, in quibus explicandis nimium video fuisse ingeniosos Haymium, et Frölichium. ^{b)}

AE. RR.

II. Nomine *Sebastes*.*Autonomus*:

Caput muliebre velatum turritum. X ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ. *Victoria gradiens d. coronam offert, per aream varia monogrammata.* AE. II. (Pembrock.)

Confer numum hunc cum praecedente autonomo *Elaeufae* nomine signato, et apparebit continuo, numum hunc, ceteris etiam partibus totum Cilicem, ad aliam *Sebasten* pertinere non posse.

AE. RRRR.

Regii:

Hujus urbis exstant numi cum effigie Antiochi IV. et Iotapes Commagenes regum, inscripto ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ, de quibus agetur in horum moneta.

Imperatorii.

Commodi, Crispinae, Gordiani, Valeriani sen. (Vaill. Theupoli, Pellerin.)

^{a)} L. XVI.

^{b)} Animadv. ad num. urb. (Vol. III.)

Epigraphe: CEB. vel CEBACTH.

Honorum tituli: ACT. ATTON. ΕΛΕΥ-
ΘΕΡΑ. ΝΑΤΑΡΧ. in numo Commodi.
(Vaill.)

Epochae annum in uno, eoque Va-
leriani, inscripsit, nempe ΕΤ. COΔ.,
quare difficile est, ejus exordium tuto
definire. Vaillantius illud figit ad an-

num V. C. 736. Harduinus mavult an-
num 734. Sed Belleyus sola analogia
inductus inchoandam censet ab anno
725. exemplo Anazarbi, et Antiochiae
ad Sarum. *) Istud certum, hanc insu-
lam cum parte Ciliciae maritimae V. C.
734. dominum mutasse, Archelao Cap-
padochiae regi ab Augusto permissam, ut
dicetur in hujus numis.

AE, RRR.

REGES CILICIAE

Vetusti Ciliciae reges circum tempora
Trojana memorantur. Inde a Cyri regno
Persis paruit. His ab Alexandro de-
victis, positisque tandem successorum
disidiis regio omnis in Syriae regum po-
testatem pervenit. Eam Pompejus victo
Tigrane in provinciam redegit constitu-
tis tantum in ejus parte regulis, quorum
habemus numismata.

TARCONDIMOTVS I.

Tarcondimotum ob virtutis praestan-
tiam a Romanis constitutum regem, et
successionem posteritati suae traditam re-
fert Strabo. b) Tenuisse eum partem Ci-
liciae superioris, ait Plutarchus. c) A
Cicerone *fidelissimus socius trans Taurum,*
amicissimusque populi R. dicitur. d) In

bello civili adhaesit Pompejo, e) post
pugnam Pharsalicam a Caesare donatus
venia, f) quam promeritus videbatur,
quod mox post cladem partes Pompeja-
nas deseruit. g) Ad bellum Bruti et Cas-
sii vi compulsus h) subinde M. Antonium
secutus in bello Actiaco perit V. C.
723. i)

Reliquit filios *Philopatorem*, et *Tar-*
condimotum II., de quibus mox.

Numus:

Caput regis imberbe diadematum. I
ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΤΑΡΚΟΝΔΙΜΟΤΟΥ. *infra*
Α. ΑΝΤΩΝΙΟΥ. *Iuppiter seminudus sedens*
d. Victoriolam, f. hastam. AE. III. (Mas-
fei Ant. Gall. p. 14. et in Veron. ill. P.
III. p. 235.)

a) B. L. T. XXXII. p. 723.

b) L. XIV. p. m. 994.

c) in Pomp. p. 994. B.

d) L.

XV. ad fam. ep. 1.

e) Plut. l. c.

f) Dio L. XLI. §. 63.

g) Lucan. L. IX. 219.

h) Dio

L. XLVII. §. 26.

i) Dio L. L. §. 14.

Verum numus hic regis nomen stabilit, quod in Strabone, Plutarcho, Luciano corruptum legitur. Scriptum infra A. ANTONIOT. arguit, Tarcondimotum observantiae causa gentis Antoniae nomen sibi adscivisse, cujus exempla vidimus in regibus Bospori, et supra in numis vicini Polemonis Olbae pontificis. Si vere legitur praenomen A. seu *Lucii*, erit nomen in numo scriptum L. Antonii, qui fuit frater Marci III viri. Sed forte M. pro A. legendum; nam M fallente matrice media sui parte exclusum facile π A speciem praebet.

AE. RRRR.

PHILOPATOR.

Tarcondimoti I. filii Philopator I. et Tarcondimotus II. cum Antonium ad Actium victum intelligerent, ejus partes deserunt. ^{a)} Philopatori continuo Octavianus paternum regnum adimit, ^{b)} sed decennio post Tarcondimoto II. ditionem, quam pater in Cilicia habuit, exceptis quibusdam maritimis restituit V. C. 734. ^{c)} Reliqua utriusque fratris ignorantur.

Philopator II. forte Tarcondimoti II. filius in regno succedit, incertum quando. Istud unum novimus ex Tacito, ^{d)} Philopatorem Cilicum regem vita functum V. C. 770.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ. *Pallas flans d. Victoriolam, f. clypeum humi attinet. In horum uno literae ΔΛ. AE. II.* (Haym. T. I. p. m. 154. Theupoli.)

Dubitari potest, sintne hi numi tribuendi Philopatori I. an II. Si literae ΔΛ. annum regni notant, quod visum Massonio apud Haymium, ^{e)} pertinere ad primum non possunt, qui vix degustato regno ab Octaviano pulsus est, ut diximus. Ergo ad Philopatorem II., qui si regnare coepit circa annum V. C. 736., potuit attingere annum regni ΔΛ. seu 34., cum mortuus tandem sit V. C. 770. Sed enim nondum satis liquere puto, notas illas revera esse arithmeticas, aut si istud sunt, esse indices annorum regni. Enim vero proprium istud est monetae Cilicum, ut literas per aream offerant, quae arithmeticae videri possunt, nulla tamen certa ejus causa. Sic in numis variarum Ciliciae urbium apud unum Pellerinium videas EP. ZP. HP. ΔN., in museo Caesareo: ΣΑ. ΑΤ. etc. Ceterum jam soli typi numum hunc esse Cilicem profitentur. Numus Seleucia ad Calycadnum easdem utrinque habet imagines.

AE. RRRR.

Archelai, qui partem Ciliciae sub Augusto tenuit, numos vide in regibus Cappadociae.

Numi:

Caput muliebre velatum turritum. ♂

Numos sacerdotum et principum Olbae vide supra in numis Olbae.

^{a)} Dio L. LI. c. 7.
^{e)} l. e.

^{b)} Dio L. LI. §. 2.

^{c)} Dio LIV. §. 9.

^{d)} Ann. II. c. 42.

CYPRVS.

Autonomum totius insulae nomine certae fidei nullum habemus. Numi ΚΤΙΠΙΩΝ cum templo Veneris Paphiae apud unum Goltzium exstant. Quem antiquarii huc revocant inscriptum ΚΤ. et cum nomine Eprii Marcelli proconsulis, verius credam pertinere Cymen Aeolidis, ut in hac monui. In alio Arigoniano pro praetenso ΚΙΠΠΟΣ legendum ΜΗΤΡΟΣ, et videtur esse Metroi Bithyniae, ut ibi dictum.

Imperatorii.

Cum epigraphe Graeca sunt a Claudio usque ad Macrinum. In his omnibus.

Epigraphe ΚΤΙΠΙΩΝ. Typi potiores: *Templum Veneris Paphiae*, de quo vide infra in Papho. — *Iuppiter stans d. pateram, s. baculum cum aquila*, quem jam plerique Iovem Salaminium putant secuti Vaillantii oraculum, *) de quo vide numos ΕΤΟΤΣ. ΝΕΟΤ. ΙΕΡΟΤ., in quibus hic typus frequens.

ΚΟΙΝΟΝ. ΚΤΙΠΙΩΝ. Sic fere omnes Cypriorum numi inscribuntur.

Magistratus proconsul. Secundum divisionem provinciarum ab Augusto V. C. 727. factam fuit Cyprus provincia

Augusti teste Dione; **) at quinquennio post idem Cyprum senatui populoque reddidit, quia nihil armis suis indigeret, atque ita proconsules huc mitti coepere, quod iterum disertè testatur Dio. *) Istud confirmatur numis:

A. PLAVTIVS. PROCOS. *Templum Veneris Paphiae*, in numo Augusti. (Morelli Impp. T. I. p. 422. Mus. princ. Waldeck.)

Iungendus huic alter:

AEL. MVTIVS. PROCOS. *Templum Veneris Paphiae*. X LIVIA. IMP. CAES. *Caput Liviae*. AE. III.

His verbis hunc numum ex museo Pfau promulgavit Panelius. *) Nemo non videt, absurdum esse hac aetate duplex gentis nomen Aeliae et Mutiae in uno sociatum. At quis non gravate ro AEL. MVTIVS. ope numi praecedentis in A. PLAVTIVS. corriget.

ΕΠΙ. ΚΟΜΙΝΙΟΤ. ΠΡΟΚΑΟΤ. ΑΝΘΗΑΤΟ., in medio numi ΚΤΙΠΙΩΝ. X *Caput Claudii cum epigraphe Latina*. (Morelli in fam. Comin. Vaill. Theupoli.)

Eprii Marcelli Procos. numos hactenus Cypro tributos vide in moneta Cymes Aeolidis.

a) Num. praef. T. II. p. 93. num. Tarrac. p. 136.

b) L. LIII. §. 12.

c) L. c. et L. LIV. §. 4.

d) de

Annos imperii signavere Cyprii in numis Galbae: ΕΤΟΤC. A. (Vaill.) ΕΤΟΤC. B. (Haym T. II. p. m. 245.) de quo duplici anno vide, quae ad numos Galbae notabimus. Vespasiani: ΕΤΟΤC. H. (Vaill.) Inscriptura etiam consulatum numis Trajani: ΤΠΑΤ. 5. vel: ΔΗΜΑΡΧ. ΕΖ. ΤΠΑΤΟ. (Muf. Caef. Theup.)

ΕΤΟΤΣ. ΝΕΟΤ. ΙΕΡΟΤ. in numis argenteis Vespasiani, quorum alios in hac insula fuisse signatos proprii Cypriorum typi dubitare non sinunt, sed de qua numorum classe agemus alibi articulo singulari.

IMP. AVGVST. *Caput Augusti laur.* X S. C. *intra coronam quernam.* AE. I. TI. CAESAR. AVGVSTVS. *Caput Tiberii nudum.* X DIVOS. AVGVSTVS. PATER. PATRIAE. *Caput Augusti laur. imminente astro, prae quo fulmen.* AE. m. m. (Pellerin Suppl. IV. p. 1.) AE. I. (Muf. Caef.)

Narrat Pellerinius, effoscos esse in Cypro complures hujus generis una cum numis Claudii inscriptis ΚΟΙΝΟΝ. ΚΤ. ΠΡΙΩΝ, et esse ex capro rubro, quale Cyprus insigniter laudatum protulit. Ex quo arguit, non omnes numos hujus argumenti, quod priores antiquarii censuere, signatos Antiochiae Syriae, sed etiam Cyprum in horum communionem vocandam. *)

ΔΡΥΣΥΣ. CAESAR. *Caput nudum Drusi jun. X Templum Veneris Paphiae.* AE. III.

Similes numos Vaillantius propter typum averfae in Cyprum ablegat, ^{b)} et sane videmus, inscriptionem capitis Latinam valuisse in numis Cypri jam inde ab Augusto.

AR. RR. AE. C.

AMATHVS.

Autonomi argenteus et aeneus AMA-ΘΟΤΣΙΩΝ apud unum Goltzium. Alium huc refert Arigonius: AMA. *Canis sedens sublato in altum pede anteriore*, sed satis apparet ex numo Sames, quem mox infra producit, eum huic Cephallenum urbi tribuendum. Pellerinius aeneum, in quo legit AMA., huc pertinere posse suspicatus est, ^{c)} sed quem esse Corcyrae, praeclare evicit Neumannus. ^{d)}

CARPASIA.

Autonomi argenteus et aeneus ΚΑΡ-ΠΑΣΙΕΩΝ apud solum Goltzium.

CERAUNIIENSES.

Autonomum aeneum ΚΕΡΑΤΝΙΕΩΝ Goltzium Cerauniensibus Cypri tribuit, quos tamen nullos geographi in Cypro nominant.

CVRIVM.

Autonomum Goltzium, ejusque commentator Nonnius huic Curio largiti sunt: ΚΤΡΙΕΩΝ. *Duae columbae sibi obviantes.* Ademptum Cypro Begerus singulari differtatione Aetoliae numis in-

a) Suppl. IV. p. 1. b) in Colon. p. 93. c) Rec. III. p. 128. d) T. I. p. 195.

seruit. Similes alii plures deinceps reperti, quos recensuit Khellius, ^{a)} at in plerisque his epigraphæ sic est exesa, ut ex residuis literis istud saltem intelligatur, legi vix posse ΚΤΡΙΕΩΝ a Goltzio indicatum. Enimvero in simili musei Caesarei, et alio Hunteri ^{b)} distincte legitur ΟΤΤΣ. Quare quorsum hi numuli sint vocandi, tuto hactenus definiri nequit, nisi malimus unius Goltzii testimonio subscribere.

ΙΔΑΛΙΩΜ.

Autonomi duo aenei ΙΔΑΛΕΩΝ exstant in Goltzii Graecia; sed ab alio hactenus non conspecti. Alium inscriptum ΙΔΑΛΙΩΝ ex museo le Bret huc vocavit Papellus, sed legendum esse ΜΑΛΙΩΝ, numumque restituendum Malienisibus Thessaliae, docuit Pellerinius. ^{c)} Nullos ergo certos habemus Idalii numos.

ΛΑΡΕΘΩΣ.

Autonomus ΛΑΡΗΘΕΩΝ. soli Goltzio cognitus, in quem pluribus commentatus est Spanhemius, sed idem quoque unius Goltzii fide nixus. ^{d)}

ΜΑΡΙΩΜ.

Ad hanc Cypri urbem Begerus *autonomum* argenteum revocat: ΜΑΡΙ. *Caput muliebre laur.* X *Caput virile barbatur laureatum.* Vtrum huc revera pertineat, decidere nolim, neque alibi hic numus memoratur.

ΠΑΦΩΣ.

Autonomos aeneos binos ΠΑΦΙΩΝ unus Goltzios vulgavit ceteris ignotos.

Ceterum haec urbs insigne nomen adepta est a Veneris, quae nata mari primum ibi appulisse ferebatur, et cultu et templo, quare et *Paphia* apud auctores passim dicitur. Templi forma persaepe conspicitur in numis Cypriorum. Exhibet autem substructionem, ante quam tres pyramides, quae clauduntur area quadam in semicirculi formam, et ne dubitari possit, hac imagine sibi templum Veneris Paphiae, vetat ejusdem architecturae templum in numo Pergami, infra quod scriptum ΠΑΦΙΑ. Ab hac pictura non abludunt veterum testimonia. Tacitus: ^{e)} *Simulacrum deae non effigie humana; continuus orbis latiore initio tenuem in ambitum, metae modo exsurgens.* Maximus Tyrius: ^{f)} *Venerem Paphii colunt, cujus statua similis est pyramidi albae.* Servius: ^{g)} *Apud Cyprios Venus in modum umbilici, vel, ut quidam volunt, metae colitur.* Denique Philostratus: ^{h)} *της Αφροδιτης έδος ευμολικως ιδρυμενον, Veneris statua symbolica constructa.* Et vero symbolicam hanc trium pyramidum rationem videntur expedire collati duo Pausaniae loci, quorum uno narrat, Paphios Veneris Coelestis cultum traxisse ab Assyriis, ⁱ⁾ altero, in quo ex vetere epigrammate refert, Venerem Coelestem esse Parcarum natu majorem. ^{k)} Quare haud dubie media et altior pyramis notat hanc Venerem inter minores duas Parcas con-

a) Adpendic. II. p. 167.

b) Tab. 67. n. 25.

c) Rec. I. p. 171.

d) T. I. p. 342.

e) Hist. L. II. c. 3.

f) Dissert. 38.

g) ad Aen. I. 720.

h) Vit. Apollon. L. III. c. 58.

i) L. I. c. 14.

k) Attic. c. 19.

stitutam. Extra Cyprum quoque propagatus Veneris Paphiae cultus, docentibus istud numis Pergami, et Sardiam, quos adi.

NICOCLES PAPHIVS.

Caput Veneris corona altiore floribus distincta redimitum, pone BA. X ΝΙΚΟΚΛΕΟΥΣ. ΠΑΦΙΟΝ. Apollo nudus cortinae infidet d. telum, f. arcum humi attinens, pro pedibus ramus. AR. I. (Muf. M. Ducis.)

Insignem hunc numum olim edideram. ^{a)} Ex pluribus hoc nomine viris, quos historia Cypria laudat, tribuendus videbatur illi, quem Diodorus diserte *regem Paphiorum* appellat, ^{b)} cuiusque tristem cum universa familia exitum cum is, tum Polyaenus ^{c)} late describunt. Crimini datum a Ptolemaeo Lagi F., quod clam cum Antigono conspirasset. Misit ergo ab hoc milites ad mortem adigunt miserum, cuius conspecto funere ejus frater, uxor, et omnis familia in ejus regiae ignibus mortem sponte optetiverunt. Accidit ea miserae genti calamitas V. C. 444. Venus et Apollo in Cypro liberaliter culti numo typos suffecerunt. Similis Apollinis sedentis typus migravit in monetam primorum vicinae Syriae regum. Vide plura a me dicta loco laudato.

AR. RRRR.

Nicocliam heroinam, prioris Nicoclis vel filiam, vel sororem ex numo male per aetatem vexato exsculpere se posse sperabat Begerus. ^{d)} Volupe est videre, quas numo machinas adhibeant Ar-

chaeophilus, et Dulodorus noti Begeri pugiles, ut suam sibi Nicocliam proderet. At enim inanes fuere conatus, nam numus est obvius Antiochenus, in cuius averfa est: ETO. ZOP.

SALAMIS.

Condita a Teucro Telamonis F., qui eam ex nomine patriae Salaminis, a qua pulsus erat a patre, appellavit, ut refert Strabo.

Autonomi:

ΣΑΛΑΜΙΝΙ. *Caput bovis. X ΦΙΑΞ. Prora Navis. AR. I. (Pellerin.)*

ΣΑΛΑΜΙΝΙΟΝ. *Aries. X Cornu bovium intra quadratum. AR. I. (Pellerin.)*

Numi operis perantiqui, et soli, quos hujus urbis hactenus habemus. Nam alium, quem ibi sistit Pellerinius inscriptum ΣΑ. et typo hinc capitis leonis, inde bovis, pertinere Samum, in hujus insulae moneta diximus. Quominus hi numi Salamini Atticae insulae tribui possint, obstat, quod eos sibi ex Cypro insula venisse testatur Pellerinius.

AR. RRRR.

Aeneus cum capite Eurypyli a variis Salamini tributus est, sed jam in numis Pergami observavi, perperam in iis lectum ΣΑΛΑΜΙΝΙΟΝ pro ΠΕΡΓΑΜΗΝΟΝ.

Imperatorii

Argentei cum capite Vespasiani, et inscripti ΕΤΟΥΣ. ΝΕΟΤ. ΙΕΡΟΥ. typo

a) Num. vet. p. 238. b) L. XX. c. 21. c) Stratag. L. VIII. c. 48. d) Th. Br. T. I. p. 273.

Iovis stantis d. tenentis pateram, f. scipionem, cui insistit aquila, a plerisque huc referuntur, quod praeunte Vaillantio hunc esse Iovem Salaminium credidere. Vt certum est, Iovem hoc cultu esse Cyprium, docentibus istud numis inscriptis ΚΤΗΡΙΩΝ, quos supra dedimus, sic esse Salaminium non satis probavit Vaillantius. ^{a)} Succurrit tamen Ammianus: ^{b)} *Salamis et Paphus, altera Iovis delubris, altera Veneris templo insignis.*

SOLI.

Autonomum argenteum, aliumque aeneum huic Cypri urbi tribuit Pellerinius, sed dubitari de utroque potest. Argenteum cum epigraphē ΣΟΛΕΩΝ pertinere potius Solos Ciliciae, ut et alterum inscriptum ΣΟΛΟΙ ab eodem alibi editum, ad huius numos monui. Aeneus vero ΣΩ. typo botri, et amphorae sine dubio est Corcyrae, ut jam alias ostendi, ^{c)} etsi Pellerinio istud meum iudicium fuerit iniquum visum, ^{d)} quem lector iudex adeat, et una responsum meum ad ejus novam crisin in praefatione ad Catalogum Musei Caesarei.

TAMASSVS.

Autonomi aenei TAMΑΣΙΤΩΝ cum templo Veneris Paphiae ab uno Goltzio editi.

TREMITHVS.

Autonomum aeneum ΤΡΕΜΙΘΩΠΟ. ΔΙΤΩΝ huic tribuit Goltzius nemini praeterea cognitum.

CLIDES INSVLAE.

Hae plures numero, et perexiguae contiguae fere sunt lateri orientali Cypri.

Autonomus.

Aquila volans. X Clavis. AE. III.

Pellerinius in hoc numo, quem ipse edidit, in clavi partis averfae adlusionem ad nomen petitam a κλεις, κλειδος, *clavis*, videt, quae adeo inscriptionis vicem fungetur.

AE. RRRR.

REGES CYPRI.

Cypri urbes vetustis temporibus suos regi obnoxios. Alii in Alexandri M. habuere regulos, sed magno Persarum tempora duraverunt, sed quos ejus suc-

^{a)} Num. praef. T. II. p. 93.
ditions p. 72.

^{b)} L. XIV. c. 8.

^{c)} Num. Vet. p. 107.

^{d)} Ad-

cessores everterunt. Eorum catalogum habes apud Reinerum Reineccium, at multo adcuratorem in Meursii Cypro, quae est in ejus operum Tomo III. Nominem ΚΥΠΡΙΩΝ unius tantum regis hactenus proditi numi. Est is

EVAGORAS.

Duos hoc nomine Cypri reges apud veteres existare video.

Evagoras I. ex genere Teucris Telamonis F., qui Teucer Troja expugnata Salaminem redux, sed a patre non admissus adfuit sibi sociis in Cyprum profectus urbem Salaminem patriae cognominem fundavit. Regnasse Evagoram Salamine V. C. 363. perhibet Diodorus. ^{a)} Cononem a Lyfandro ad Aegopotamum victum ad se recepit. Artaxerxi Mnemoni aperto bello restitit, sed in arctum redactus pace facta in eas leges convenit, ut soluto quotannis tributo paritum se promitteret, sed ut regem regi. ^{b)} Caeditur perfidia eunuchi V. C. 380. ^{c)} Alias ejus res gestas vide apud Diodorum, ^{d)} Isocratem, in excerptis Photii ex Theopompo et Ctesia, quae animadversionibus illustrata Gallice reddidit Gedoynus, ^{e)} in Cypro Meursii.

Evagorae II. meminit Diodorus, cum refert, eum ante annum V. C. 403. regem in Cypro fuisse. ^{f)} Qua ratione regno dejectus fuerit, non addit. Istud certum, eodem illum anno una cum Pho-

cione Atheniensi fuisse ducem classis; quam Hidrieus Cariae rex ab Artaxerxe Ocho exoratus ad oppugnandos Cyprios miserat. ^{g)} Oblata tum recuperandi regni paterni spes exitu caruit. Nam inclinantibus in Protagoram Ochi studiis satrapiae in Asia praeesse jubetur, quam cum male administraret, in Cyprum profugus ibique comprehensus morte multatur V. C. 404. ^{h)}

Numus:

Caput barbatum tenui diademate redimitum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΕΥΑΓΟΡΟΤ ΚΥΠΡΙΩΝ. *Aquila explicatis alis insitens fulmini pede uno, altero prehensam volucrem stringit, in area ΔΙ., omnia intra lauream.* AR. I. (Maffei Veron. ill. P. III. p. 235. Pembrock P. II. tab. 42.)

Cum numum illustrem, eumque magni ad philologiae studia momenti editum reperimus, nostras partes putamus, in praeconis scientiam, et in arte numismatica usum adcuratius inquirere. Scipionis Maffei in philologiam merita quis ignorat? At notum etiam, illum ab ea parte, quae numos veteres complectitur, non maximam abstulisse laudem. Et vero in hac ipsa tabula, qua nobis Evagorae numum spectandum praebet, obtulit etiam aliquos propalam spurios, ceu numum Labieni, in cujus averfa CINGVLVM, alium M. Bruti, pone cujus caput pugio Caesari fatalis, ut taceam nonnullos alios jure suspectos.

^{a)} L. XIV. c. 98. ^{b)} Diodor. Sic. L. XV. c. 9. ^{c)} Ibid. c. 47. ^{d)} II. co. ^{e)} B. L. T. XIV. Mem. p. 235. et 247. ^{f)} L. XVI. c. 42. ^{g)} Diodor. I. c. ^{h)} Diodor. L. XVI. c. 46.

Ipsas vero observationes iconismis subiectas, non pejeravero, si non invitis, sed reluctantibus omnino Musis conscriptas adferam. At constat etiam, complures palam falsos praeclarum musei Pembrockiani catalogum deformare. Haec cautionis ergo praemittenda duxi, non quo numi fidei aliquid detractum velim, qui sane, quantum in se est, nihil offert, quod posset legibus numismaticis adversari. Interea jure mihi videor posse adfirmare, universam ejus numi naturam modumque recentiore esse, quam ut aetati Evagorae II., nedum Evagorae I. possit adcommodari, quorum tamen posteriori tribuendum censuit Frölichius. *) Enimvero si coaevorum regum Macedoniae, Siciliae, Cariae, Heracleae numos lubet conferre, quam in his simplicia omnia, seu inscriptionem spectes, seu typos? quam proprius illorum temporum picturae rigor? Confer modo Nicoclis numum supra in Papho descriptum, in eadem Cypro, et quidem LX. circiter annis ab Evagorae I. morte signatum, qui tamen omnibus partibus vetustioris adhuc monetae rationem sequitur. Sunt haec

criteria ejus generis, quae oculos longo uso edoctos multo fallant difficiliter, quam quaevis alia aliunde petita. Li-
cebit ergo conjicere, praeclarum hunc numum multo signatum serius, et vel esse Evagorae alicujus, qui circum tempora successorum Alexandri M. regnum in Cypro obtinuit, cujus, quod saepe factum in aliis, memoria interierit, vel, si revera est Evagorae I., a Cypriis memoriae causa, quod praeclarae fuerint ejus res gestae, fuisse percussum, quod à Syracusanis quoque Gelonis et Hieronis I. gratia fuisse factum, in horum numis observavimus, aut denique, numos hos plane esse spurios. Enimvero haud ita pridem ad manus meas pervenit numus idem sic omnibus modis, et si aeneus, Maffeianno similis, ut ejusdem esse matricis partum, ambigi non possit, sed quem continuo adulterinum agnovi. Quare subit suspicari, reliquos ejusdem argumenti ad unum omnes esse ejusdem naturae.

Numum *Nicoclis* Paphi [regis vide supra in numis Paphi.

LYDIA.

Numum M. Aurelii, in quo Frölichius legere sibi visus erat: KOINON. AT-

ΔΩΝ., esse verius Iconii Lycaoniae, in hujus urbis numis diximus.

a) Not. Elem. pag. 135.

ACRASVS.

In folis Notitiis haec urbs memoratur, ὁ Ακράς, nempe: *episcopus*, et tribuitur Lydiae.

Autonomi:

Duo cogniti: ΑΚΡΑCΙΩΤΩΝ. typo *Telesphori*, aut *Leonis gradientis*. (Haym T. II. p. 103.)

AE. RRR.

Imperatorii.

Incipiunt sub Commodo, desinunt cum Alexandro. Sunt etiam maximae formae.

Epigraphe: ΑΚΡΑCΙΩΤΩΝ.

Typi:

Diana Ephesia, alique obvii. In numo Severi max. mod., qui est in museo Theupoli, typus sic describitur: *Vir seminudus domans taurum, fugiente altero viro, subitus taurum mulier prostrata*. Dubium non est, hoc typo exhiberi Diracen tauro raptatam, quo modo etiam proponitur in numo Thyatirae Lydiae, quam vide.

* * *

Magistratus

Praetor plerumque in his scribitur: ΕΠΙ. CΤΡΑ. ΒΑCСOΤ. in numo Commodo, (Muf. Caef.) et similiter.

AE. III.

ANINESVM.

Autonomi:

Caput Iovis. Ξ ANINHΞΙΩΝ. *Equus stans cum palmae ramo.* AE. III. (Mufelli.)

KTIMENOC. *Caput juvenile diadematum.* Ξ ANINHCIΟIC. *Diana Ephesia.* AE. III. (Hunter tab. 22.)

Numum posteriorem Combis musei Hunteriani auctor Ctemenis Thessaliae oppido tribuit. Ergo vir eruditus nomen urbis in KTIMENOC quaesivit. Aliud suadent notae ex aliis numis formulae: CATOPNINOC. ANKTPANOIC. — BETOTPIOC. TOIC. APKACI. etc: subaudito ANEΘHKE. quod in pluribus huius generis addi quoque frequenter solet, quos alibi collectos sistam. Quare cum ex analogiae praecepto, tum numi praecedentis Mufelliani το KTIMENOC est nomen magistratus, et in ANINHCIΟIC nomen populi, haud dubie in Asia provincia positi, quaerendum, partim quod huius urbes frequentius hac formula usas video, partim causa Dianae Ephesiae huic tractui familiaris. Atqui in subscriptionibus conciliorum bini memorantur episcopi *Αννητος* in provincia Asia sitae, de qua vide Carolum a S. Paulo, ^{a)} eamque inter ejusdem provinciae urbes recenset Hierocles, sed scripto ANINETA. Huic ergo urbi rarissimi hi numi sine dubio sunt tribuendi, etsi urbis situs propius definiri non possit, cum provincia Asia plures regiones complectatur. Interea

a) Geogr. sac, p. 227.

Lydiae inferui, quia eam Hierocles inter plures alias Lydiae urbes commemorat, et in hac multae fuerunt aliae vix nomine notae, et a scriptoribus penitus praeteritae. Abbas Sestinus, ipse quoque utrumque hunc numum in iudicium vocans esse Aenianum Acarnaniae monetam perperam conject. ²⁾

AE. RRRR.

ANOLVS.

Anolo Lydiae Combius binos *autonomos* Hunterianos tribuit, in quorum averfae media area scriptum: ANΩ. adstituto palmae ramo. Parum haec omnia ex monetae Lydiae ingenio. Sed expectamus rationes, quae virum eruditum permovere, ut hic sentiret.

APOLLONIA.

Si Cellarium audimus, nulla fuit certa hoc nomine urbs in Lydia, et si qua a posterioribus geographis huic inscribitur, videtur eadem esse cum illa, quae dicitur *Apollonis*, vel *Apollonidea*, et varia aetate varia usa terminatione. Stephanus Apolloniam in Lydia constituit, sed Apollonidem, vel Apollonideam, de quibus mox infra, dissimulat. Pellerinius tamen huc vocat sequentes

Autonomos:

ΙΕΡΑ. CTNKAHTOC. *Caput Senatus.*
 Ξ ΧΑΡΜΙΑΗC. ΝΕΙΚΟCΤΡΑΤ. CΤΡΑ.
 ΤΗΓΩΝ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. *Fortuna*
flans. AE. II.

ΔΗΜΟC. *Caput juvenile.* Ξ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. *Bacchus flans.* AE. II.

Iudicii causa Pellerinio, quo minus eos urbibus homonymis Ioniae, Cariae, Lyciae tribueret, exstiterit, quod numi Apolloniae Ioniae inscribuntur ΑΠΟΛΛΩΝΙΕΩΝ, Cariae vero urbes rarissime *praetorem* produnt, Lyciae magistratum nullum. Qua de causa pro numo altero Lydiam maluerit, ignoro. Ceterum numi Apolloniae nomen praeferentes easdem offerunt difficultates, quas numi Heracleae nomine.

Imperatorium

Mamaeae Vaillantius huc refert, credo propter inscriptum CTP. ΑΓΑΘΕΙΝΟΤ., ut diximus in autonomis. Res in ambiguo.

APOLLONIS, APOLLONIDEA.

Straboni inter Pergamum et Sardes est Απολλωνίς, ex quo gignendi casus Απολλωνίδος. *Apollonidem*, et *Apollonidenfes* saepe nominat Cicero in oratione pro Flacco, *Apollonidenfes* Plinius. *Apollonidea* inscriptum est basi colossi noti Tiberiani, *Apollonia Dia*, tanquam distinctae duae urbes fuissent, legitur in chronico Hieronymi Scaligeriano, pro quo Cellarius legendum censet *Apollonidea*, et in summa unam eandemque esse urbem, quae posita in Lydia ab aliis *Apollonia*, aut *Apollonis*, aut *Apollonidea* dicitur. Numi, quos mox proponam, inscripti: ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΕΩΝ lectioni *Apollonidea* plurimum favent.

a) Lettere T. III, p. 139.

Autonomi:

Caput muliebre turritum. X ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΕΩΝ. *Iuppiter sedens d. pateram, f. hastam.* AE. II. (Pellerin.)

CTNKAHTOC. — IEPA. CTNKAHTOC. — ΘΕΟΝ. CTNKAHTON. *et in X ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΕΩΝ variis typis.* AE. III. (Pellerin, Pembrock.)

AE. RR.

Imperatores

— Cum epigraphe ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΕΩΝ produxit Vaillantius inter numos Aurelii, et Caracallae. Alium Getae addidit Sestinius. ^{a)} Sed Pellerinius in binis numis, quos inter autonomos pictos statuit, tam certas vidit Domitiani et Domitiae effigies, ut non dubitaret, eas his tribuere, et si juxta caput utrumque scriptum sit CTNKAHTOT. ^{b)}

Typi Bacchum vel Apollinem in templo stantem exhibent.

Magistratus variat:

Archon in numis Aurelii. (Vaill.)

Praetor in numo Caracallae. (Vaill.)

AE. RRR.

APOLLONOSHIERON.

Apollonoshieritas in Lydia recenset Plinius, et Notitiae Απολλωνος Ιερων produnt.

Autonomi:

Protome Palladis. X ΑΠΟΛΛΩΝΙΕΡΕΙ-

ΤΩΝ. *Iuppiter stans d. aquilam, f. hastam.* AE. II. (Pellerin.)

IEPA. CTNKAHT - - *Caput senatus.* X ΑΠΟΛΛΩΝΙΕΡΕΙΤΩΝ. *Figura incerta stans.* AE. III. (Pembrock.)

AE. RRR.

Imperatorii

ΑΠΟΛΛΩΝΙΕΡΕΙΤΩΝ. *Apollo stolatus stans d. pateram, f. lyram, Tiberii.* (Pellerin Rec. III, p. 214. Arigoni.) Alius similis Neronis, integerrimus in gaza reginae Christinae, quem vidi ipse, et apud Morellium.

AE. RRR.

ASIA.

Oppidum cum campis, qui *Asii* dicebantur, circa Caystrum et Tmolum M. Hos campos celebrare poetae, quorum testimonia collegit Cellarius.

Autonomus:

Caput muliebre turritum. X ΑΣΙΕΩΝ. - - - ΑΝΙΚΟΣ. *Faunus stans duplicem tibiam inflat.* AE. (Haym T. II, p. 105.)

Typus hic obvius est in numis Apameae Phrygiae.

AE. RRRR.

Imperatorius

Gordiani hujus Asiae facit mentionem juncta concordiae modo Smyrna, ut supra in numis Smyrnae contra Vaillan-

a) Lett. T. IV, p. 120.

b) Rec. II, p. 99, Mel. II, p. 48.

tium defendi. Numus tamen hic certe signatus est Smyrnae.

ATTALIA.

Hujus numos cum *autonomos*, tum *imperatorios* descripsi supra in moneta Attaliae Pamphyliæ.

AVRELIOPOLIS.

Solæ Notitiæ, et Hierocles hujus nominis urbem recensent, sed illæ duplicem statuunt, unam provinciae Ephesi, aliam Lydiae. Hierocles suam inter Tralles et Attaliam memorat, ad quam posteriorem numi sic inscripti videntur pertinere.

Autonomus.

ΙΕΡΑ. CYNKAHTOC. *Caput Senatus.*
Ξ CT. ΗΡΑΚΛΕΙΔΟΥ. ΑΤΡΗΛΙΟΠ. ---
- *Pallas stans.* AE. III.

Rarissimum hunc numum editum ex museo reginae Christinae vide in meis Numis vet. ^a)

AE. RRRR.

Imperatorii.

ΑΠΟΛΛΩΜΕΔΗC. CΤΡΑ. ΑΝΘΗ. ΑΤΡΗΛΙΟΠΟΛΙΤΑΙC. *Apollo sol in bigis gryphorum*, — *Diana in bigis serpentum*, — *Bacchus in bigis Centaurorum*, in numis Commodi apud Vaillantium, at Buonarrotius in suo pro ΑΠΟΛΛΩΜΕΔΗC legit ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΗC. ^b)

ΑΤΡΗΛΙΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Diana in bigis cervorum*, Gordiani. (Vaill.)

Quæ ad hanc urbem, ejusque numos pertinent, erudite tractavit laudatus Buonarrotius. ^c)

AE. RR.

BAGAE.

Ex unis Notitiis cognitæ.

Autogeni:

CYNKAHTOC. — ΙΕΡΑ. ΒΟΥΛΗ. — ΔΗΜΟC. ΒΑΓΗΝΩΝ., in Ξ ΒΑΓΗΝΩΝ., addito etiam ΚΑΙCΑΡΕΩΝ, item archonte, de quibus omnibus mox. Item: ΒΑΓΗΝΩΝ. ΕΡΜΟC. Sunt apud Pellerinium, et Harquium.

ΒΑΓΗΝΩΝ. *Caput Herculis nudum.* Ξ ΕΠΙ. ΑΠΟΛΛΑΘΗΡΟΤ. *Mulier intulata sedens d. pateram.* AE. III. (Pembrock.)

AE. RR.

Imperatorii

Neronis, (Pellerin.) Caracallæ, (Arigoni.) Getæ, (Vaill. Pellerin, Haym.) Valeriani. (Arigoni.)

Epigraphe: ΒΑΓΗΝΩΝ. typis obviis. Ex his illustrior:

ΚΑΙCΑΡΕΩΝ. ΒΑΓΗΝΩΝ. ΘΗΜΕΝΟ. ΘΥΡΕΩΝ. *Amazon et Fortuna stantes*, in numo Gallieni. AR. m. m.

Numum hunc cl. Taninius ex museo Com. Verità vulgavit. Singulare in eo est metallum una cum modulo, si modo vere argenteus est, et non mentitur

^a pag. 265.

^b) Offerv. p. 136.

^c) l. c.

argentum, ut tot Samiorum numi. Vir eruditus in hoc numo trium populorum concordiam videt. At enim Bagenis fuisse nomen *Caesarensum*, mox dicitur.

Magistratus archon, qui passim in Bagarum moneta literis APX. notatur. Sed Vaillantius notari putat Αρχιερα, nam in suo Getae numo legit APXI. Quid quod et Harduinus in autonomo musei Foucaultiani eandem exstare lectionem adferit. Verum non adridet istud Pellerinio, quia in suo Getae numo scribitur APX. A. B., raro autem sacerdotium iteratum legitur, at frequentissime archontis munus. Hujus sententia videtur praestare, praecipue cum in omnibus numis, quos prodidere Haymius, Arigonius, Pellerinius, APX. tantum exstet.

Tractum nomen ab imperatore KAICAPEON est in laudato autonomo, dein Caracallae, (Harduin, Arigoni.) et Valeriani sen. (Arigoni.) et Gallieni. (Tanini.)

Mentio fitus ab Hermo fluvio: EPMOC, in autonomo Harduini, qui tamen hac egigraphe non situm urbis definiri, sed concordiam cum Smyrna satis inconcinne arbitratur.

Concordia cum Temonothyris Lydiae ex numo laudato.

AR. RRRR. AE. RR.

BLAVNDOS.

Quam reticent geographi veteres, et memorant tantum Notitiae, quae eam Lydiae inserunt, et Stephanus, cui *Blavdos* dicitur, et Phrygiae tribuitur. Aliquibus eadem videtur cum Ptolemaei Blacandro Phrygiae.

Autonomi.

IEPA. CTNKANT. vel: ΔΗΜΟC. ΒΛΑΤΝΔΕΟΝ. addito in nonnullis MA. vel plenius MAKE. MAKEΔΟΝΩΝ., de quo in imperatoriis. Additur etiam magistratus.

ΙΠΠΟΤΡΙΟC, *Fluvius decumbens*. (Haym, Pembrock, Pellerin.) Fluvii hoc nomine nulla apud veteres mentio; quare verisimile, fuisse fontem in vicina Blaundensibus sacrum.

Typi reliquorum obvii, quos vide apud auctores laudatos.

AE. RR.

Imperatorii.

A Nerone usque ad Volusianum. Neronis numi sunt in museo Caes., et apud Pellerinium.

Typi potiores: *Apollo stolatus stans cum lyra*, — *Amazon eques*, ex quo colligitur, Blaundenses ad Amazones retulisse originem suam.

Magistratus jam in Neronis moneta notatur, sed dignitas, nempe *archontis* primum additur inde a M. Aurelio. Item *praetoris*. CTPAT. KA. MIAHTOT. in nonnullis autonomis, et imperatoriis inde ab Antonino.

Notandi etiam eruditorum lapsus.

Autonomum edidit Harduinus; ΔΗΜΟC. ΚΑΑΤΝΔΕΟΝ. *Fluvius decumbens*. Effet ergo Calyndae Cariae, verum praecedente citato autonomo facileprehendimus, restituendam lectionem ΒΛΑΤΝΔΕΟΝ.

Caii Caesaris Agrippae filii alium edidit Frölichius, in cujus averla legit:

ΤΙ. ΦΑΑ - - - ΚΑΛΤΝΔΕΩΝ. ^{a)} Hic numus nunc est in Caesareo, et habet caput Neronis, non Caii, et in hoc quoque legendum ΒΑΑΤΝΔΕΩΝ. Decepti nimirum eruditi hi viri fuere adfinitate nominis.

AE. RR.

BRIVLA.

Straboni et Plinio inter Lydiae urbes memorata.

Autonomi:

ΗΛΙΟC. *Caput Solis radiatum.* Ξ ΒΡΙΟΤΑΙΤΩΝ. *Vir nudus stans.* AE. (Haym.)

ΒΡΙΟΤΑΙΤΩΝ. *Caput Solis radiatum.* Ξ ΜΗΤΗΡ. ΘΕΩΝ. *Cybele stans inter duos leones.* AE. III. (Hunter.)

AE. RRRR.

Imperatorius

M. Aurelii adhuc Caesaris: ΒΡΙΟΤΑΙΤΩΝ, *Bacchus stans.* (Haym.)

AE. RRRR.

CATSTRIANI.

Populus Lydiae, cujus exstant sequentes

Autonomi:

ΕΓΕΟΣ. *Caput barbatus diademat.* Ξ ΚΑΤΣΤΡΙΑΝΩΝ. *Iuno Pronuba stans.* AE. (Arigoni.)

Caput muliebre turritum, pone MP in monogrammate. Ξ ΚΑΤΣΤΡ - - ΩΝ. *Lyra.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput muliebre nudum. Ξ ΚΑΤΣΤΡ - - ΑΝΩΝ. *Lyra, juxta ΔΚ.* AE. III. (Zarillo.)

Caput muliebre spicis coronatum. Ξ ΚΑΤΣΤΡΙΑΝΩΝ. *Clava, ex qua leonis excubiae pendent.* AE. III. (Pellerin.)

De his Lydiae incolis praeclaram dissertationem forma epistolari scripsit vir cognitae eruditionis Mathias Zarillus, quae edita fuit Neapoli anno 1755. Frequens apud veteres mentio camporum Lydiae versus Ephesum porrectorum, qui, quod eos flumen Cayster permeabat, dicti fuere *Caystarii*, *Caystreni*, *Caystriani*, quo modo campi, qui supra Caystrianos ad idem flumen positi fuere, vocati sunt *Cilbiani*, de quibus articulo sequente, quos excipiunt campi Hyrcani, et hi numismatici. Urbis in his Caystri campis sitae, quae populum receperit, veteres diserte non meminere. Ait Xenophon, ^{b)} venisse Cyrum ἐκ Καύστρου πεδίου, πολὺν οἰκισμένην, in campum Caystrianum, urbem habitatam. Verum Zarillus sequens iter a Cyro coeptum, intentumque erudite conjicit, pro Καύστρου πεδίου legendum esse Κεστρου πεδίου, et indicari campum Cestro fluvio rigatum, qui ex Phrygia in Pamphyliam descendit. Existimat vir eruditus, Larissam, quam aliqui scriptores in campo Caystriano positam dixere, fuisse hujus agri caput.

Displicet, numum I. aut minus esse integrum, aut, quod numis Arigonianis saepe fatale fuit, minus adcurate

a) IV, Tent. p. 160.

b) Exped. Cyri I, I.

descriptum, quo sit, ut de epigraphe ΕΓΕΟΣ, et adstituto capite nihil certi statui possit. Literarum ΔΚ numi III. significatio incerta.

CILBIANI.

Hi secundum Plinium divisi fuere in superiores, et inferiores, quorum illi habitaverint versum fontes Caystri, hi in campis devexioribus, nam teste eodem Plinio hic ortus erat in jugis Cilbianis. Strabo Cilbianum campum Caystriano in ortum statuit, vocatque magnum, fertilem, et bene habitatum. Reliqua scriptores dissimulant. Numi plus lucis suppeditant, quos hic secundum varias suas causas describo.

A

Cilbiani inferiores.

1) ΚΛΕΑΝΔΡΟΤ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ. ΚΙΑΒΙΑΝΩΝ. ΤΩΝ. ΚΑΤΩ. *Mulier stans, d. extenta, f. demissa.* Augusti. (Vaill.)

2) ΘΕΑΝ. ΡΩΜΗΝ. *Caput muliebre modio tectum.* Ξ ΕΠ. ΓΡΑ. ΜΕΛΙΤΩΝΟC. ΚΙΑΒ. ΤΩΝ. - - - *Bacchus Indicus togatus stans d. cyathum, f. hastam.* AE. III. Eum edidi ex museo Caesareo, *) quo loco verisimile dixi legendum ΤΩΝ. ΚΑΤΩ., quia Cilbianos superiores usos archonte, vel praetore mox videbimus.

B

Cilbiani superiores.

3) ΚΙΑ. ΤΩΝ. ΑΝΩ. *intra coronam, Domitiani.* (Pellerin.)

4) ΕΠΙ. ΣΤΡΑΤ. ΠΡΟΚΛΟΤ. ΚΙΑΒΙΑΝΩΝ. ΑΝΩ. *Hercules a muliere urbis genio coronatus,* Trajani. (Vaill.)

5) ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΑΤΡΗ. ΔΙΟΝΤΙΟΤ. ΚΙΑΒΙΑΝΩΝ. ΤΩΝ. ΑΝΩ. *Aquila legionaria inter duo signa militaria,* Domnae. (Vaill.)

6) ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΔΙΟΦΑΝΤΟΤ. ΚΙΑΒΙΑΝΩΝ. ΑΝΩ. *Iuppiter aetophorus,* Domnae, (Vaill.)

6*) ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΑΤΡΗ. ΔΙΟΝΤΙΟΤ. Κ. ΜΗΤΡΟΔΩΡΟΤ. ΚΙΑΒΙΑΝΩΝ. ΤΩΝ. ΑΝΩ. *Aquila legionaria inter duo signa militaria.* AE. max. mod. In antica est caput Caracallae, ut ego existimo. Cl. Zarillus, qui numum hunc edidit in epistola supra in Caystrianis laudata, ait epigraphen anticae esse: ΑΤΤ. ΚΑΙ. Μ. ΑΤΡ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC, et caput *Antonini*, sed non addit, *cujus.* Credo, esse Caracallae, quia *Aurelium Dionysium* etiam in numo 5 cum capite Domnae vidimus.

C

Nicaenses Cilbiani.

7) ΑΡΑΤΟC. ΓΡΑΜΜΑΤΕΥ. ΚΙΑΒΙΑΝΩΝ. ΝΙΚΑΙΕΩ. *Mulier stans d. ex-*

a) Sylloge I. p. 48.

(Vol. III.)

tenta, *f. demissa*. Ξ ΤΑΙΟΣ. ΔΕΤΚΙΟΝ. *Capita jugata nuda Caii et Lucii Caes.* (Muf. Caes.)

8) ΝΕΙΚΑΕΩΝ. ΚΙΑΒΙΑΝΩΝ. *Flavius decumbens*, Hadriani. (Vaill.)

9) Alius, sed *statua imperatoris equestris*. (Ibid.)

10) ΝΙΚΑΙΕΩΝ. ΤΩΝ. ΕΝ. ΚΙΑΒΙΑΝΩ. *Imperator eques*, Domnae. (Theupoli.)

11) *Eadem epigraphe. Pallas sedens coronatur a Victoria*, Domnae. (Vaill.) *Aesculapius et Hygia stantes*, Caracallae. (Sestini Lett. T. IV. p. 120.)

12) ΝΙΚΑΕΩΝ. ΚΙΑΒΙΑΝΩΝ. *Fortuna stans*. Getae. (Vaill.)

13) ΝΙΚΑΕΩΝ. ΕΝ. ΚΙΑΒ. *Flavius decumbens*. Getae. (Vaill.)

D

Pergameni Cilbiani.

14) ΚΙΑΒΙΑΝΩΝ. ΠΕΡ. ΓΡΑ. ΤΙΜΟΚΛΗΣ. ΝΕΙΚΗΑΝ. *Victoria gradiens*, Domitiani. (Haym, Pellerin.)

15) ΚΙΑΒΙΑΝΩΝ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. *Imperator coronatur ab adstante muliere*, Commodi. (Vaill.)

E

Nicaeenses, Pergameni, Cilbiani.

16) ΠΕΡ. ΝΙΚΑΕΩΝ. ΚΙΑΒΙΑΝΩΝ. *Salus et Aesculapius*, Domitiani et Hadriani. (Pellerin Mel. II. p. 297. Vaill.)

17) ΝΙΚΑΕΩΝ. ΠΕΡΓ. ΚΙΑΒΙΑΝ. *Flavius decumbens*, Domnae. (Vaill.)

18) ΠΕΡ. ΝΙΚΑΕΩΝ. ΕΝ. ΚΙΑΒΙΑΝΩ.

Imperator stans coronatur a Victoria, Caracallae. (Vaill.)

19) ΕΠΙ. ΤΡ. ΑΤΡ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ. ΠΕΡΓΑΜ. ΝΕΙΚΑΕΩΝ. ΚΙΑΒΙΑΝ. *Diana Ephesia*, Caracallae. (Vaill.)

Pellerinius singulari capite de variis his numis erudite differit. En mea observata, quae eodem fere cum Pellerinianis recidunt.

I. Ex numis sub A et B descriptis apparet, Cilbianos populum fuisse, qui per se constitit, gubernatum suis legibus, ut inscripti magistratus docent, divisos item in *superiores*, ΤΩΝ. ΑΝΩ., et *inferiores*, ΤΩΝ. ΚΑΤΩ., quod jam Plinius docuit. Habuerintne hi oppidum cognomen, an alterius nominis, memoriae proditum non est. Videtur fuisse communitas plurium oppidorum, quae sub certis legibus, et uno nomine consilere, et monetam in communem usum signavere; quod idem apud Caystrianos valuisse apparet in campis homonymis positos, quorum aliquod oppidum a veteribus distincte non memoratur. Simile quid vidimus in Amphaxo Macedoniae.

II. Numi C, D, E. docent, Nicaeenses Bithyniae haud dubie agri bonitate invitatos in parte camporum Cilbianorum consedisse. Id plane persuadet formula in numis 10. 11. 13. adhibita, neque necesse est in hoc tractu aliquam vel Nicaeam, vel Nicopolin cum Harduino investigare. Vt adeo formulae: ΝΙΚΑΙΕΩΝ. ΤΩΝ. ΕΝ. ΚΙΑΒΙΑΝΩ. idem sit sensus, quem, ut in Antiochia Syriae docebimus, exigit nota epigraphe: ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΕΝ. ΠΤΟΛΕΜΑΙΔΙ, vel: ΠΡΟΣ. ΔΑΦΝΗΙ, etc.; ut jam

advertit Frölichius. ^{a)} Non Nicaeenses solum, sed et Pergamenos hunc campum incoluisse, suadent numi sub D et E propositi, ac praecipue is quem loco 18. descripsimus.

III. Cum ergo certum sit, tam Nicaeenses, quam Pergamenos in Cilbianis confedisse, ultro sequitur, quotiescunque horum nomini additur ΚΙΑΒΙΑΝΩΝ, illo non intelligi nobiles urbes Nicaeam Bithyniae, vel Pergamum Mysiae, sed novos colonos ex iisdem his urbibus advectos, in quo longe a vero aberrasse videntur Vaillantius, et qui hunc secuti sunt, qui concordiam inter dictas urbes et Cilbianos statutam credidere. Ad haec videmus ex numis amburum urbium, eas cum illustribus tantum urbibus sanxisse foedera, Cilbianos autem fuisse satis ignobiles, ipsum veterum silentium arguit, atque adeo non eos, cum quibus inire concordiam Nicaeae vel Pergami intererat.

IV. Cum scribitur: ΝΙΚΑΕΩΝ. ΚΙΑΒΙΑΝΩΝ. vel ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ ΚΙΑΒΙΑΝΩΝ., vel ΠΕΡ. ΝΙΚΑΕΩΝ. ΚΙΑΒΙΑΝΩΝ., dubium omnino videatur, an το ΚΙΑΒΙΑΝΩΝ. indicet situm, quo se ab altera vel Nicaea vel Pergamo discernent, positumque sit pro ΕΝ. ΚΙΑΒΙΑΝΩΝ., an vero concordia notetur inter advenas hos Nicaeenses et Pergamenos, et ipsos Cilbianos, quorum utrumque probabile est. Verisimiliorem tamen omnibus expensis priorem censo sententiam.

AE. RR.

DALDIS.

In Lydia hanc urbem collocant Suidas, Notitiae, ut videre est apud Harduinum.

Autonomi:

ΙΕΡΑ. ΤΥΝΚΑΗΤΟC. vel: ΔΗΜΟC. Ξ ΔΑΔΙΑΝΩΝ. *Diana cervum cornu retinens*, vel: *Iuppiter astophorus*, vel: *Fortuna stans*. AE. (Hunter, Haym, Pembrock.)

AE. RR.

Imperatorii.

Hadriani, Domnae, Gordiani.

Typi frequentiores:

Diana venatrix, vel *Apollo*, qui teste Artemidoro in hac urbe nato a Daldianis nomine Mystis colebatur. ^{b)}

Tres Nymphae in balneo, adstat hinc *Actaeon curiosus in eas intuens*, inde *cervus*, Gordiani max. mod. (Pellerin, Mus. Albani, Caylus Rec. T. IV. p. 169.)

Cervus in hoc numo positus est προληπτικώς, nimirum in quem subinde mutatus fuit, cuius prolepsis exemplum aliquando proposui in numo Laodiceae Phrygiae. ^{c)}

Magistratus:

Praetor: ΕΠ. ΗΡΑΚΛΕΙΔΟΥ. CTP. Hadriani, (Pellerin.)

Archon: ΕΠ. Α. ΑΤΡ. ΗΦΑΙΣΤΙΩΝΟC. APX. A. in numo Domnae, (Vaill.) et quod peculiare, idem L. Aurelius Hephæstion APX. A. legitur etiam in

a) IV. Tent. p. 159.

b) Onirocrit. L. II. sub fin.

c) Num. vet. p. 169.

numo Gordiani apud Vaillantium, et Pellerinium, a quo tamen posteriore scribitur: APX. A. TO. Δ., at in simili musæi Albani, nisi lectionis error subest, APX. A. T. B., ex quo docemur, hunc Hephaestionem, qui sub Caracalla archon jam fuerat, eundem magistratum quarta vice demum sub Gordiano obivisse.

Αρχιερεα eundem Hephaestionem nobis obtrudit Vaillantius, ^{a)} sed idem alius eundem ipsum jam, ut oportuit, dixit archontem. ^{b)}

DIOSHIERON.

Ptolemaeo circa Caystrum.

Autonomi:

ΔΗΜΟC. Caput barbatum laureatum.
 X ΔΙΟCΙΕΡΕΙΤΩΝ. Aesculapius stans.
 AE. III. (Pellerin.)
 ΕΗΙ. ΓΕΡΟΤΕΙΝΙΟΥ. Caput Iovis. X
 ΔΙΟCΙΕΡΕΙΤΩΝ. Aquila explicatis alis.
 AE. II. (Pembrock.)
 AE. RRR.

Imperatorii.

Ab Augusto usque ad Mamacem.
 Epigraphe solita. Typi: Iuppiter stans, etiam intra templum, unde scilicet urbi nomen, Aesculapius, Hygia.

ΖΕΥC. ΝΕΡΩΝ. ΚΑΙCΑΡ. Capita ad-versa Iovis et Neronis. X ΔΙΟCΙΕΡΕΙΤΩΝ. ΚΟΡΒΟΥΛΩΝΟC. Iuno stans d. hastam, juxta scriptum: HPA. AE. II.
 Singularem hunc numum vidi in mu-

seo Celf. principis a Waldeck. In antica est ΖΕΥC, nimirum Dioshieritarum Iuppiter comparatus cum Nerone, in averfa HPA, Iuno, sive hoc nomine Iovis conjux, sive uxorum Neronis quae-piam indicatur. At observatu in hoc numo dignissimum est nomen ΚΟΡΒΟΥΛΩΝΟC. Fuit Corbulo nomen Romanum, quo minus verisimile est, eo magistratum domesticum designari, et quod praecipuum est, fuit imperante Nerone, cujus imaginem praefert numus, Cn. Domitius Corbulo, ad bellum contra Parthos amplissima cum potestate missus, cujus in commemorandis virtutibus, armorum, et restitutae belli disciplinae gloria, et maximis in imperium meritis copiosi sunt Tacitus, atque Dio, dignus adeo imperio, atque hoc forte uno culpatus, quod omnium votis oblatum est aspernatus, si modo culpanda est in principem etiam immerentem, et palam jure exosum fides. Si Corbulo numo huic inscriptus idem est cum hoc imperii vindice, at quo is nomine in Dioshieritarum monetam est vocatus? an quia, quod ignoramus, aliquo tempore Asiae proconsul fuerit? an ex adfectu in virum tam illustrium meritorum? An, quod maxime verisimile, quia magna orientis parte ejus potestati per bellum Parthicum permessa etiam Lydia in imperio ejus fuit subiecta? de qua ampliata potestate vide Tacitum. ^{c)}

* Magistratus praetor in numis Caracallae, Alexandri, Mamacae. (Vaill. Mus. Caes. Pellerin, Albani.)
 AE. RR.

a) Num. Graec. p. 310.

b) pag. 90.

c) Ann. XV. 25.

GABALA.

Male in numos accita ab Harduino, legendum enim *Tabala*, quam vide.

GORDVS IVLIA.

A Ptolemaeo inter Hermum et Sipyllum M. ponitur, et nomine *Iuliae* saepe cum in numis, tum apud geographos gloriatur.

Autonomi:

ΙΕΡΑ. CYNKAH. vel: ΘΕΑ. ΡΩΜΗ. in aliis: ΓΟΡΔΟC. vel: ΙΟΤΑΙΑ. ΓΟΡΔΟC. *Caput muliebre turritum*, nempe urbis genius. In aversa: ΓΟΡΔΗΝΩΝ, vel: ΙΟΤΑΙΓΟΡΔΗΝΩΝ. *Bacchus, Aesculapius, Diana Ephesia, Fluvius jacens*. Sunt aenei omnes. (Pellerin, Haym, Pembrock.)

ΓΟΡΔΟC. *Caput muliebre turritum*. Ξ ΕΠ. ΕΛΤΑΟΤ. *Diota*. AE. III. (Hunter.)
AE. RR.

Imperatorii:

A Trajano usque ad Gallienum.

Epigraphe: ΓΟΡΔΗΝΩΝ. vel ΙΟΤΑΙΕΩΝ. ΓΟΡΔΗΝΩΝ. typis obviis.

Magistratus a Trajano ad Caracallam usque inscribitur sine mentione dignitatis. Memoratur deinde

Archon: ΕΠΙ. ΑΤΡ. ΙΟΤΑΙΑΝΟΤ. ΤΟΤ. ΑΡΤΕΜΑ. ΑΡΧ. Α. ΤΟ. Β. Caracallae. (Vaill.)

ΕΠ. ΑΤΡ. ΑΙΑ. . . ΙΝΝΙΚΟΤ. ΑΡΧ. Gallieni. (Theupoli.)

ΙΝΝΙΚΟΤ., id est: *equis R.*, quam dignitatem nonnunquam magistratibus in

numis fuisse additam, docebimus in commentario singulari.

Concordia cum Cado Phrygiae, quam vide.

AE. RR.

HERACLEA.

Hoc nomine urbem in Lydia statuit Stephanus, aliique, quos ad hunc Stephani locum laudat Thomas Pinedo.

Autonomum Pellerinius huc refert: ΙΕΡΑ. CYNKAHTOC. Ξ ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ. *Mulier stans d. spicas, s. facem*. AE. II.

Causam iudicio dedit fabricae ratio, quae nimium saepe fallit, et fors aequo jure numus hic esse potest seu Heracleae Ioniae, seu Cariae.

Imperatorios cum Heracleae nomine plures describit Vaillantius ab Antonino usque ad Maximinum, sed eos nulla certa lege jam Cariae, jam Lydiae tribuit. Ex quo apparet, nullam eum certam rationem secutum, et haud dubie nullam, quam sequeretur, sibi praesto fuisse.

HERMOCAPELIA.

Cives Plinio *Hermocapelitas*, quod interpretatur Harduinus: *Mercurii caupones*. Verius censeo, ab Hermo fl. potius sic appellatum oppidum, cui fuerit aditum, atque a cauponaria ibi primum constituta, ἀπο της καπηλειας, antequam in oppidi magnitudinem excresceret, dictum Ερμοκαπηλειαν, quo nomine revera haec urbs ab Hierocle et Notitiis compellatur. Ad haec Mercurii effigies in nullo hactenus vulgato comparet. Vi-

detur ergo Harduinus idem peccasse, quod teste Plutarcho in simili causa ii, qui Ερμῆ ὀμίαν, Bithyniae quemdam locum, sic dictum voluere ἀπο τῆ Ερμῆ, a Mercurio, cum tamen nomen traheret ab Hermo quopiam Atheniensii. ^{a)} Hujus generis sunt *Claudi caupona* apud Horatium. ^{b)}

Autonomi:

ΙΕΡΑ. ΣΥΝΚΑΗΤΟΣ. Χ ΘΕΑ. ΡΩ.
(etiam sine hoc.) ΕΡΜΟΚΑΠΗ. vel: ΕΡ-
ΜΟΚΑΠΗΛΙΤΩΝ. *Caput muliebri im-*
positis capiti binis turribus. AE. III. (Pel-
lerin, Mus. Caes. Arigoni.)
AE. RR.

Imperatorii.

Hadriani, Severi, Treboniani. (Vaill.
Pellerin.)

Typi: Raptus Proserpinae, aliique.

Magistratus praetor: ΕΠΙ. ΤΡΑΤ.
ΕΛΛΑΤΟ - - Severi. (Pellerin Rec. III.
p. 214.)

ΕΠΙ. ΑΥΡ. ΜΗΝΟΦΙΛΟΥ. Β. Κ. ΑΝ-
ΔΡΟΝΕΙΚΟΥ. Treboniani, Vaillantii
lectionem sic corrigente Pellerinio. (Suppl.
II. p. 86.)

AE. RRR.

HERMUPOLIS.

Numum Treboniani cum Hermupolis
epigraphe profert Vaillantius, eumque
Lydiae urbi tribuit, etsi apud auctorem
nullum urbis Lydiae sic dictae mentio
sit. Hermopolin in Isauria memorant

Notitiae, ceterum nullam hujus nomi-
nis per Asiam minorem, cui regioni cer-
te soli vindicandi sunt numi seque-
tes:

Autonomus.

Caput Sarapidis. Χ ΕΡΜΟΠΟΛΙΤΩΝ.
Fortuna stans. AE. (Pembrock.)

Nihil obest, quo minus numus hic
Isauriae tribui possit. Hermopolin cre-
do Aegypti nemo respiciet, cujus urbes
nonnisi numos suae rationis, ut dicitur,
cuderunt.

AE. RRRR.

Imperatorius

ΕΡΜΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Pluto Proserpi-*
nam rapiens, in numo Treboniani apud
Vaillantium, et Harduinum, qui poste-
rior numum Hermopoli Aegypti largitur,
sed perperam. Vaillantius *Lydiam* ma-
vult, neque, ut videatur, inique. Nam
Pluto Proserpinam rapiens etiam est in
numo Hermocapeliae, et ejusdem qui-
dem Treboniani. Quare quemadmodum
Hermocapelia, ut verisimile diximus,
nomen traxit ab Hermo fluvio, sic ab
eodem nomen traxerit etiam Hermupo-
lis, et forte inter se vicinae peculiani
religione coluerint Plutonem, qui Pro-
serpinam rapiens frequenter in nominis
Lydiae et Cariae fingitur. Plutonium
certe fuit in Lydia, de quo egi ad Ny-
sam Cariae.

AE. RRRR.

^a in Tacit. p. m. 12.

^b L. I. Sat. 5. v. 51.

HIEROCAESAREA.

Versus Aeolidem, una ex urbibus sub Tiberio terrae motu collapsis, cujus nomen etiam exstat in basi noti colossi Tiberiani. Nomen *Iepas* haud dubie traxit a cultu Dianae hic illustri, ut a Bellonae cultu Comana Ponti videntur quoque dicta Hierocaesarea.

Autonomi:

ΠΕΡΙΚΗ. *Caput Dianae cum pharetra.* X ΙΕΡΟΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Ara ignita.* AE. III. (Seguin, Pellerin.)

ΙΕΡΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑ. *Caput muliebre turritum.* X ΑΝΘΡΩΠΩ. ΨΕΡΟΚΙ. *Diana stans cum arcu, et telum e pharetra pro-mens.* AE. II. (Pellerin.)

ΔΗΜΟC. *Caput juvenile laureatum.* X ΙΕΡΟΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Diana in citis cervorum bigis.* AE. I. (Hunter.)

Hos numos insigniter illustrant scriptores veteres. Tacitus: ^{a)} *Altius Hierocaesarienses exposuere: PERSICAM apud se DIANAM, delubrum rege Cyro dicatum.* De Diana hac Persica vide plura apud Spanhemium. ^{b)} *Aversam cum ara elegante, explicat Pausanias.* ^{c)} *In Lydis, inquit, qui Persici cognominantur, esse urbes Hierocaesaream, et Hypaepam, in iis ARAM, cui si imponantur ligna, ea flammam sponte concipere sacerdotum solum barbaris carminibus excitatam.* Narrat Diodorus: ^{d)} *Ptolemaeum Lagi apud Caunum Cariae occupasse το μεν Ηρακλειον, και το Περσικον, quod interpretor: locum Herculi et Dianae Persicae sacrum.*

Magistratus proconsul in altero numo, in quo literam Ψ positam esse pro Φ, et indicari Ferozem, jam monuit Pellerinius. Videtur esse Iulius Ferox, quem Plinius junior vocat consulem designatum, virumque rectum et sanctum. ^{e)} *Ejusdem aetatis est marmor, nempe imperante Trajano positum, in quo Ti. Iulius Ferox dicitur curator alvei et riparum Tiberis.* ^{f)}

AE. RRR.

Imperatorius certae fidei nullus exstat, nam quos Vaillantius, Pellerinius, alii-que cum capite Severi et Caracallae huc revocant, inscriptos: ΙΕΡΟΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. ΚΟΜΑΝΕΩΝ. ΕΤ. ΒΟΡ., in quibus concordiam cum Comanis Ponti vident, epochae annum ad Hierocaesareae historiam existimantes pertinere, esse tribuendos unis Comanis Ponti nullo cum hac Lydiae urbe nexu, supra in horum moneta explicavi.

ΗΥΡΑΕΡΑ.

Versus Tmolium montem. ζ

Autonomi:

ΕΠΙ. ΦΙΛΟΜΗΛΟΤ. *Caput Herculis nudum.* X ΤΗΑΙΠΗΝΩΝ. *Aesculapius stans.* AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Alius apud Haymium typo Bacchi. AE. RRR.

Imperatorii.

Ab Augusto usque ad Saloninam. (Theup. Vaill.)

Typus communis: Mulier stans expan-

a) Ann. III. 62.
e) L. II. epist. 11.

b) ad Callim. in Dian. v. 37.
f) Grut. p. 198. 3.

c) L. V. c. 27.

d) L. XX. c. 27.

fis manibus, pallio diducto, et a vertice ad talos defluo, quam delineatam vide apud Pellerinium. (Suppl. II. p. 91.) Saepe eadem stat intra templum. Passim creditur esse Iuno Pronuba, cujus similis fuit habitus. Forte Venus apud Hypaepam hac forma fuit culta, cujus munere pulcherrimae istic fuere mulieres teste Stephano, aut Diana Perfica, quam hic cum miraculo cultam mox in Hierocaea exposui.

Magistratus inde ab Augusto usque ad exitum inscribere, jam addita ejus dignitate, jam suppressa.

Praetoris dignitas primum proditur in numo Commodi. (Pellerin.) In numo Elagabali apud Pellerinium: ΕΠΙ. ΚΗ-ΠΙΝΘΟΥ. Α. ΤΡΑΤ. Α. Nimirum *Cerintus quartum praetor primus*.

Asiarcha: ΕΠΙ. ΑΙ. ΑΠΙΩΝΟC. ΑCΙΑΡ. ΤΟ. Β. in numo Severi. (Vaill.) ΕΠΙ. Μ. ΑΤΡΗΑΙΟΥ. ΑCΙΑΡΧΟΥ. ejusdem. (Vaill.)

AE. RR.

HYRCANIA.

Sita in campis Hyrcanis, quos sic nominavere Persae a colonis ex Hyrcania huc translatis, ut docet Strabo. ^{a)} Plinius et Tacitus hos vocant *Macedones Hyrcanos*, nimirum quod hi serius cum adventitiis Macedonibus permixti fuere, quod, ut videbimus, confirmant numi. Urbis nomen veteres scriptores non produnt, est tamen HYRCA - - in basi colossi Tiberiani, ac praeterea Nicephorus et Hieronymus, qui Lydiae urbes

terrae motu subverfas enumerant, eam vocant ΤΡΚΑΝΙΑ, et *Hyrcania*.

Autonomi:

ΤΡΚΑΝΙC. *Caput muliebre turritum*. X ΤΡΚΑΝΩΝ. *Fortuna stans*. AE. III. (Haym, Pellerin.)

ΙΕΡΑ. CΤΝΚΑΗΤΟC. X *Nomen archontis et urbis. Aesculapius*. AE. (Haym) *Telesphorus stans*. AE. III. (Sestini Lett. T. IV. p. 121.)

AE. RRR.

Imperatorii.

A Commodo ad Otaciliam usque.

Typus illustrior:

Raptus Proserpinae more solito, sed praeterea volitans in aere cum binis facibus Capido, juxta currum irruens Pallas d. hastam vibrans, s. velut rotam inhibitura, sub equorum pedibus serpens, et inversus calathus cum floribus, in numo Commodi. (Pellerin Rec. III. p. 216. Mus. Albani.)

Palladis in hoc actu partes investigandae. Reperio apud Euripidem, ^{b)} Cereri in quaerenda filia operam sociaffe Palladem: ἃ δ' ἐγχεῖ Γοργῶ πανοπλῆς, ἃ *hastā Gorgo armata*. Gorgona appellat Palladem poetice, cum quod Gorgonis imaginem gestare est solita, tum quod truci instar Gorgonis aspectu esset. At magis apposite ad hujus numi typum Pallas apud Claudianum deo raptori exprobrat facinus, et retardare fugam omnibus modis nititur. ^{c)} Idem praestat Pal-

a) L. XIII.

b) Helen. v. 1332.

c) Rapt. Proserp. L. II. v. 205. seq.

las in opere anaglypho, quod est in Admirandis Romae.

Origo gentis in eodem illustri numo: ΜΑΚΕΔ. ΤΡΚΑΝΩΝ, ut supra diximus.

Magistratus:

Archon: ΕΠΙ. Α. ΕΡΜΟΓΕΝΟΤ. Est apud Haymium in autonomo, qui το Α. explet. Αρχω, forte melius est praenomen Αυλα, praecipue cum certos habeamus in hoc oppido praetores, de quibus continuo.

Praetor in binis Commodi et Otaciliae apud Pellerinium: (Rec. III. p. 216.) CΤΡΑ. Α. ΟΥΕΤ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΤ. Alter Otaciliae ad praetoris nomen addit etiam dignitatem.

Stephanephori: ΕΠΙ. CΤ. ΦΡΑΤ. ΕΡΜΟΓΕΝΟΤ. Β. CΤΕΦ. Vide tractatum de stephanephoris.

ΑΕ. RR.

MAEONIA.

Olim tota Lydia dicta Maeonia, serius nomen istud adhaesit oppido, cujus cives Plinius *Maeonios* vocat, et Tmoloadmouet. Maeonas a Lydis adhuc distinguit Philostratus, ut jam aduertit Spanhemius. ^{a)}

Autonomi:

Horum copiosos Pellerinius ex locuplete sua gaza stitit.

Epigraphae solita: ΜΑΙΟΝΩΝ. Singulare est in horum uno: ΜΑΙΟΝΙΟΝ, quod certum est *μητικον*, ut ΘΕΣΠΙΚΟΝ.

ΖΕΥC. ΟΛΥΜΠΙΟC. *Caput Iouis laur.* Est etiam in museo Com. Vitzai.

Caput Herculis nudum. X. Omphale gradiens cum Herculis cultu.

Fuit haec ex Herculis *ἐρωτικῆς* late famigerata regina Lydiae, cujus regionis plures numi hoc argumentum sistunt. Vide infra in Sardibus.

Typi reliqui: Herculis arma, Roma sedens, vitis.

ΙΕΡΑ. CΤΝΚΛΗΤΟC. — ΔΗΜΟC. addito nonnunquam magistratu, sed sine mentione dignitatis.

Sunt aenei omnes, apud Pellerinium, Haymium, Theupoli, Hunter.

ΑΕ. RR.

Imperatorii.

A Nerone usque ad Etruscillam.

Epigraphae: ΜΑΙΟΝΩΝ, pro quo Vailantius perperam in singulis legit ΜΑΙΩΝΩΝ.

Typi variorum deorum. Insignior est: Bacchus in curru cum Ariadne, in aere Cupido volans cum face.

Magistratus archon: ΕΠΙ. ΑΤΡ. ΖΗΝΩΝΟC. ΑΡΧ. in numis Alexandri aetate signatis. (Vaill.)

Stephanephorus: ΕΠΙ. ΑΤΡ. ΑΠΦΙΑΝΟΤ. ΤΟΤ. ΑΘΗΝΑΙΟΤ. ΑΡΧ. Α. ΚΑΙ. CΤΕΦΑΝΗΦ. *Bacchus in pantherarum bigis comite muliere*, in numo Decii. (Vaill.) In numo simili musei Caesarei est: ΤΟΤΚ. ΑΘΗΝΑΙΟΤ, id est: *τὸ καὶ Ἀθηναῖον*, in alio apud Bandurium: ΤΟΤ. ΚΕ. ΑΘΗΝΑΙΟΤ. ^{b)} Fuit ergo hic Apphianus patria Maeon, adoptione Atheniensis, cu-

^{a)} ad Callim. in Delum v. 250. ^{b)} Tom. I. p. 32.
(Vol III.)

jus plura exempla alia dabimus in numis Laodiceae Phrygiae. Perperam Trifanum in numo simili pro ΜΑΙΟΝΩΝ legit ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ^{a)}

AE. RR.

MAGNESIA.

Ad Sipylum montem, cujus mentionem, quia plures Magnesiaee fuere, in numis nunquam retinet. Illustris fuit a victo ibi Antiocho M., sed terrae motu item sub Tiberio adflicta.

Autonomi:

ΜΑΓΝΗΚΙΑ. *Caput muliebre turritum.* X ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΣΙΠΥΛΑ. *Taurus gibbosus.* AE. II. (Pellerin.)

ΣΙΠΥΛΟC. *Caput nudum barbatum.* X ΜΑΓΝΗΤΩΝ. *Aesculapius.* AE. (Haym, Arigoni.) *Fortuna stans.* (Mus. Caes.)

Harduinus, qui numum similem citat, caput anticae esse ait Sipyli Agenoris F., a quo mons nomen abstulit, sed dicti sui vadem nobis invidit. Sipylus fuit etiam filius Niobes Apollinis telo confixus testibus Apollodoro, et Ovidio. Alius Sypilus Scythia, quem in hoc tractu vicisse Myrhiā Amazonem narrat Diodorus. ^{b)}

Bos cum gibbo, qualem sistit numus prior, offert se etiam in numis Trallium, aliarumque urbium. Ejus formae a veteribus quoque facta mentio. Aristoteles: (Hist. anim. L. VIII. c. 33.) ἐν δὲ τῇ Συρίᾳ οἱ βοεῖς, ὥσπερ οἱ καμηλοὶ, καμπὰς ἔχουσι ἐπὶ τῶν ἀκρωμίων, in Syria boves, quemadmodum cameli, flexuras habent

in summo tergori. Similia profitetur Plinius: ^{c)} Syriacis (bubus) non sunt palearia, sed gibber in dorso. Carici quoque in parte Asiae foedi visu, tubere super armos a cervicibus eminente. Propter innotatam feritatem a Romanis in spectacula quaesiti, et tales se in amphitheatro Romae vidisse testatur pastor Corydon apud T. Calpurnium Siculum: ^{d)}

Vidimus et tauros, quibus aut cervici levata

Deformis scapulis torus eminet.

ΜΑΓΝΗΤΩ. ΣΙΠΥΛΟC. *Caput barbatum.* X ΕΡΜΟC. *Fluvius decumbens.* AE. (Theopoli.)

Fluxit Hermus per Magnetum agrum. ΙΕΡΑ. ΣΥΝΚΑΗΤΟC. X ΕΠ. ΣΤ. ΑΤ. ΘΕΟΔΟΤΟC. *Cybele stans inter duos leones intra templum.* AE. I. (Pellerin.)

Male Patinus in simili legit ΘΕΟΔΟΓΟC. Idem magistratus Theodotus legit in numis Gordiani. De Cybele mox plura.

AE, RR.

Imperatorii.

Ab Augusto ad Gallienum usque. Primorum imperatorum numi digni sunt, qui describantur.

ΣΕΒΑΣΤΟΙ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΣΙΠΥΛΟC. *Capita jugata Augusti et Liviae.* X ΤΙΟΙ. ΣΕΒΑΣΤΟC. ΔΙΟΝΤΣΙΟC. ΙΕ. ΡΕΤC. *Capita Caii et Lucii se respicientia.*

Vaillantius in numo suo legit ΣΕΒΑΣΤΟΙ, de quo dubito propter causas, quas olim in numis Liviae dabimus. In simili Morelliano, et musei Caesarei litterae postremae OI extritae sunt. Legit

a) Tom. II. p. 595.

b) L. III. c. 55.

c) L. VIII. §. 70.

d) Eclog. VII. v. 60.

item in averfa ΤΙΟΙ. ΣΕΒΑΣΤΩΝ.; sed in Caesareo luculentum est ΣΕΒΑΣΤΟΤ. Eundem numum, sed cum omnibus Vailantii erratis in novam suam editionem transtulit Harduinus.

ΘΕΑΝ. ΣΕΒΑΚΤΗΝ. *Caput Liviae.* Χ. ΣΤΝΚΑΗΤΩΝ. ΜΑΓΝΗΤΕΣ. ΑΠΟ. C. *Caput juvenile Senatus.* (Pellerin.)

ΣΕΒΑΚΤΗC. ΗΡΑC. *Caput Liviae.* (Arigoni.)

ΤΙΒΕΡΙΩΝ. ΣΕΒΑΚΤΩΝ. ΚΤΙCΤΗΝ. *Caput Tiberii.* Χ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΑΠΟ. CΙΠΤΑΟΤ. *Urbis genius dexteram jungit cum imperatore.* (Pellerin.)

Iure Tiberius a Magnetibus conditor dici potuit, qui eos terrae motu graviter concussos liberaliter recreavit, ut diserte Tacitus: ^{a)} *Magnetes a Sipylo proximi damno ac remedio habiti.*

ΓΑΙΩΝ. ΚΑΙCΑΡΑ. ΣΕΒΑΚΤΩΝ. *Caput Caligulae radiatum.* Χ. ΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ. ΚΑΙ. ΑΓΡΙΠΠΙΑΝΑΝ. ΜΑ. ΠΡ. CΙΠΤ. *Germanicus velatus stans, et Agrippiana senior d. spicas, s. hastam.* (Haym.)

ΝΕ. ΚΑΙ. ΖΕΤC. ΕΛΕΤΘΕΡΙΩC. *Caput Neronis.* Χ. ΕΠΙ. Γ. ΙΩΤ. ΠΟΛΤΑΙΝΟΤ. ΜΑ. CΙ. *Vir eques, in alio: Mulier gradiens elatis manibus.* (Pellerin Rec. III. p. 234.)

ΙΕΡΑ. CΤΝΚΑΗΤΩC. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. CΙΠ. *Caput Senatus.* Neronis. (Vaill.)

Typi nobiliores:

Cybele stans vel sedens inter duos leones, vel: vehitur in citatis leonum bigis s. hastam et tympanum tenens. (Vaill. Mus. Caes.)

Dubium non videtur, hanc Cybelen esse την μητέρα την Σιπυλλην. Eadem

colebatur etiam Smyrnae, in cuius numis juxta caput turritum legitur CΙΠΤ. ΑΗΝΗ. De hac vide plura in numis Smyrnae.

Amazon et Cybele stantes, Caracallae. (Vaill.)

Videntur ergo Magnetes sibi persuasisse, urbem suam ab Amazone conditam.

Magistratus:

ΙΕΡΕΤΕC. *Dionysius* in numo Augusti supra descripto.

Prætor inde ab Aurelio frequens. — ΕΠ. ΑΛΑΙΩΤ. ΙΠΠΙΚΗC. De magistratibus, qui honorem ΙΠΠΙΚΗC addunt, vide, quae in volumine IV. de hoc titulo docebimus.

Mentio fitus:

I. A monte Sipylo. Inscriptio variis modis peragitur, ut in citatis supra imperatoriis vidimus.

II. Ab Hermo fluvio, scripto ΕΡΜΩC in autonomo, et in numo Faustinae sen. (Vaill.)

Ludi:

ΟΑΤΜΠΙΑ. *Urna, in numo Galliemi.* (Vaill.)

ΕΝΜΟΝΙΑΕΙΑ. *intra coronam, Alexandri.* (Pellerin Rec. III. p. 121.) Alius typo *urnae*, Galliemi. (Ibid. p. 246.)

Posteriori similem etiam edidit Vailantius, sed legit: ΕΝ ΜΟΝΗ ΔΕΚ., atque hoc indicari decennalia suspicatus est. Aliter hos ludos explicat Pellerinius. ^{b)} Vocabulum ducit a Μογή, *sola*, et Ιδια, quod opponitur τῷ Κομή. Cum

a) Ann. L. II. 47.

b) Rec. III. p. XXV.

igitur aliarum urbium certamina acta fuerint pluribus propter sumptuum magnitudinem impensas facientibus, Magnesium, quo ostenderet, se solam sumptibus suffecisse, in numis scripsisse ΕΝΜΟΝΙΔΕΙΑ. Durus enim vero explicatus. Nam primum, cur Magnetes, ut istud indicarent, vocabulo uterentur extra omnem usum posito, et quod constet, universae Graeciae ignoto? perinde quasi fingendum fuisset vocabulum novum, neque in promptu fuisset το ΙΔΙΟΝ, quod τῷ ΚΟΙΝΟΝ opponeretur. II. Si vocabulum istud revera hunc sensum patitur, et habet, cur non etiam in aliarum urbium moneta legitur? Ergo Magnetes hi, quos per contemptum parum validos vocat Tacitus, ^{a)} per se soli poterant celebrare ludos, atque isto in numis gloriari, Pergameni, Ephesii alique omnibus copiis ornati, et in ostentationem effusi istud non potuere? III. Eo ipso, quod hoc vocabulum in huius tantum Magnesium numis legitur, apparet, hos ludos ita fuisse huic urbi proprio, ut, quaecunque demum ratio fuerit, aliae urbes eorum modum sibi neutiquam arrogarent. Sic certamina ΕΝ. ΚΟΔΡΙΓΑΙΟΝ. in solis Tarfi numis leguntur, sed constat etiam, ea in vicinis Codrigis obita per causam victoriarum eo loco reportatarum, quae utique ad alias urbes non pertinuit. IV. Eadem haec in numis Tarfensibus inscriptio tenuiter suspicari facit, in Magnetum quoque numis separandam epigraphen, legendumque ΕΝ. ΜΟΝΙΔΕΙΑ., sic ut sensus sit, ludos hos celebratos in loco vicino *Monidea* dicto, quemadmodum lu-

di acti fuere ἐν Κόδριγαις, atque ut passim formula apud Graecos obtinet: ἐν Ὀλυμπίᾳ, vel in numis Philippopolis Thraciae: ΠΤΟΛΙΑ. ΕΝ. ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΙ. Forte Monidea nomen campo fuit, in quo propter insignem L. Scipionis de Antiocho M. victoriam statuta certamina peragebantur, ut in Codrigis peracta fuere. At praetensae huius Monideae nullus veterum meminit. Quis autem Codrigarum meminit dempto Malala infimae aetatis scriptore? qui nisi opportune hunc ceteris neglectum locum prodidisset, adhuc hodie crederemus, ea epigraphen certamen in quadrigis notari. Ceterum haec per tenuem conjecturam disputata sunt.

AE. R.

MASTAVRA.

Versus Cariam.

Autonomi:

MACTATPEITON. *Apollo stans cum lyra.* (Pellerin.)

MACTATPA. *Caput muliebre. X. MACTATPEITON. Cupressus et ara.* AE.

II. (Pembrock.)

AE. RRRR.

Imperatorii.

A Crispina usque ad Philippum jun.

Typi praeter obvios alios:

Taurus, vel: *Mulier tunicata stans utroque brachio puerulum gestat*, Philippi jun. (Vaill.)

Hos typos idonee explicat Stephanus: *Mastaura urbs Lydiae a Ma, quae Rheas*

a) Ann. IV. 35.

LYDIA.

209

sequebatur, cui Iuppiter Bacchum nutriendum dedit. — Rhea etiam vocabatur Ma, et ipsi apud Lydos taurus sacrificabatur, a qua urbi nomen.

AE. RR.

MOSTENE.

In campis Hyrcanis, terrae motum quoque sub Tiberio passa, inscripta etiam colosso MOSTENE.

Autonomi:

ΔΗΜΟC. X ΜΟCΤΗΝΩΝ. Amazon eques, juxta ara et cupressus. AE. II. (Pellerin.)

Hic typus etiam in imperatoriis plurimque est. Ergo et Mosteni Amazonem auctorem suam credidere.

Caput Cereris. X ΜΟCΤΗΝΩΝ. ΑΤΔΩΝ. Spica, omnia intra coronam. AE. III. (Sestini Lett. T. IV. p. 121.)

De nomine ΑΤΔΩΝ vide imperatores.

AE. RRRR.

Imperatores:

A Claudio usque ad Saloninam. Ty-pi, ut dictum.

Magistratus praetor in numo Gallieni apud Vaillantum, sed ejus epigraphe sic rectius apud Cellarium proponitur: ΕΠΙ. CTP. Μ. ΑΡΡ. ΖΕΤΕΙΔΟC. ΚΙ. Α. ΤΥΑΛΙΟΥ.

Mentio situs ΜΟCΤΗΝΩΝ ΑΤΔΩΝ, quo spitheto cur usi fuerint, incertum,

nisi forte alia fuit Mostene, cujus memoria intercidit. Est numus Hadriani. (Vaill.)

AE. RR.

NACRASA.

Versus Hermum, habitata a Macedonibus secundum marmor Chishulli: Η. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. ΝΑΚΡΑΣΕΙΤΩΝ. ΒΟΤΔΗ. ?)

Autonomi:

ΘΕΩΝ. CYNKAHTON. X ΝΑΚΡΑCΙΤΩΝ. Diana Ephesia. (Pellerin.) — Serpens ab ara adfurgens addito nomine praetoris M. Iuniani. (Pellerin, Pembrock.)

AE. RRR.

Imperatorii:

A Domitiano usque ad Severum. Epigraphe: ΝΑΚΡΑCΙΤΩΝ, ΝΑΚΡΑCΕΩΝ, ΝΑΚΡΑCΙΩΝ.

Typi obvii.

Magistratus praetor in numo Veri, (Vaill.) et autonomis mox citatis.

AE. RRR.

PHILADELPHIA.

Prope Sardes, Attali Philadelphi opus teste Stephano, terrae tremoribus misere obnoxia secundum Strabonem. Ejus nomen legitur etiam in basi colossi Tiberiani.

a) Ant. Asiat. p. 146.

Autonomi:

Non infrequentes, quorum plurimos vulgavit Pellerinius, aeneos omnes.

Epigraphe: ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ., praepositur saepe ΦΛ., *Flavorum*, de quo infra, saepe etiam additur ΝΕΩΚΟΡΩΝ.

ΔΗΜΟΣ. ΙΕΡΑ. ΣΤΗΚΛΗΤΟΣ. more hujus tractus.

ΖΕΥΣ. ΚΟΡΤΦΑΙΟΣ. *Caput Iovis diadematum.*

De hoc Iove Pausanias: ^{a)} ὑπὲρ τοῦ θαλάτῳ ἐστὶν ἱερόν Διὸς Καπετωλίου φωνῇ τῇ Ῥωμαίων, κατὰ Ἑλλάδα δὲ γλωσσοῦν Κορυφαίος ὀνομαζοῦνται. *Supra theatrum templum est Iovis Capitolini in Latinorum lingua, quem Graece Κορυφαίος apte dixeris.*

ΦΙΛΑΔΕΛΦΙΑ. *Caput muliebre turritum.* Χ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ. *Iuppiter sedens, d. Victoriolam.*

Eadem adversa. Χ ΝΕΩΚΟΡΟΣ. *Aesculapius.*

Hi numi docent, non in omnibus numis capite muliebri turrito, et scripto juxta urbis nomine, indicari Amazonem, sed saepe verius genium urbis. Sane in numis praesentibus *Philadelphía* nomen Amazonis esse nequit, cum nomen istud urbi inditum fuerit ab Attalo Philadelpho, ut dictum.

ΔΗΜΟΣ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ. ΝΕΩΚ. *Caput juvenile diadematum.* Χ Κ. ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ. Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Mater Sipylens Smyrnaeorum capite turrito sedens d. pateram, f. cornucopiae, simul tympano innixa, pro pedibus leo.* ΑΕ. III. (Haym, Hunter, Theupoli.)

Numus hic, ut ex tertio Smyrnaeorum neocoratu liquet, signatus esse ante Commodum non potuit.

Caput Dianae. Χ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ. ΕΡΜΙΠΠΟΣ. ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ. *Apollo stans cum lyra.* (Pellerin.)

Caput Dianae. Χ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ. ΕΡΜΙΠΠΟΣ. ΕΡΜΟΓΕΝΟΥΣ. ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ. *Apollo seminudus sedens d. pateram, f. lyrae innixus.* (Haym T. II. p. m. 197.)

Caput Dianae. Χ ΣΜΥΡΝ. ΕΡΜΙΠΠΟΣ. ΕΡΜΟΓΕΝΟΥΣ. ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ. *Apollo seminudus sedens d. pateram, f. lyrae innixus.* (Pellerin Rec. II. tab. LVIII. n. 56.)

Numum II. et III. ex ipsis iconibus conferenti patebit, utrique non modo spectatis typis et epigraphe dempto urbis nomine, sed etiam epigraphes situ plene convenire. Eorum etiam aetatem Augusti circiter aevo admovendam forma literarum Ε et Σ suadent. Rationem tam anxiae concordiae in numis diversarum urbium iusto intervallo distantium nimirum Philadelphiae, et Smyrnae, difficile est divinare, casui vero minime tribuendam nemo non videt. Vide, quae ad similem causam numorum Alabandae et Antiochiae in moneta prioris Cariae urbis adverti.

Corona ex clypeis Macedonicis. Χ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ. *Fulmen, monogramma, omnia intra lauream.* ΑΕ. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Omnia in his urbem Macedonicam loquuntur, sed frustra quis in Macedonia urbem Philadelphiae nomine quae-siverit. Quare hactenus huic Lydiae

^{a)} L. II. p. 121.

urbi tribuuntur. Similes clypei observantur etiam in nonnullis numis Paestini Lucaniae.

ΔΗΜΟC. *Caput diadematum.* Ξ ΦΙ-
ΛΑΔΕΛΦΕΩΝ. ΠΗΓΗ. *Figura humi se-*
dens s. urnae innixa, ex qua aqua pro-
fluit. AE. II. (Pembrock.)

Fons Philadelphensium anonymus in hoc numo memoratur. Vide, quae de his fontibus in numis docebimus Vol. IV. in tractatu de Fluviis.

AE. R.

Imperatoris

A Nerone usque ad Herennium, cuius numus est apud Haymum. Marcianae numum vulgavit Arigonius.

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΕΦΕ-
CΙΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Templum, ante quod*
stans mulier sigillum Dianae Ephesiae tenet;
ei ad sinistram adstant duo viri seminudi, in
numo Decii. (de Camps.)

Cum in concordiae numis plerumque se offerant utriusque urbis symbota, certum est, mulierem cum Dianae Ephesiae signo stantem indicare Ephesum, viros duos tanquam fratres sese amantes Philadelphiam. Quanquam non obscure hoc typo videatur efficta fabula Iphigeniae, Orestis, ac Pyladis in Tauride, ut iconistam ipsum intuenti possit videri verisimile.

Imperatoris nomen, nempe Flaviae, sumptum haud dubie a Vespasiano, aut forte verius a Tito et Domitiano, quod esse debebant, *philadelphus*, saepius occurrit tam in autonomis, quam imperatoriis. Primum legitur in numo Domitiani adhuc Caesaris: ΦΛΑΟΥ. ΦΙ-

ΛΑΔΕΛΦΕΩΝ. (Pellerin.) In reliquis solum ΦΛ. praefigitur.

Magistratus: ΑΡΧΙΕΡΕΤΣ. in autonomo descripto.

Archon: ac primum in numo Trajani sic notatus: Ε. ΤΡΕΒ. ΝΙΓΡΟΤ. ΑΡ. ΠΡ. B. id est: ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΠΡΩΤΗΣ B. (Pellerin.) In numo Antinoi: ΕΠΙ. ΑΙΑ. ΚΑΠΙΤΩ. ΝΟC. ΑΡΧ. Α. ΤΟ. Β. (Vaill.) et in nonnullis aliis.

Neorbratus indicatur inde ab Antinoo, et notatur etiam saepe in autonomis.

Concordia cum Smyrna et Epheso in numis citatis.

AE. R.

SAETTENI.

Hi scriptoribus omnibus ignoti numorum beneficio revixere. Lydiae hos vindicant numi cum inscriptis Hermo, et Hylo fluviis, de quibus infra.

Autonomi:

Complures sunt apud Pellerinium, et in museo Caesareo.

Epigraphe constans: CAITTHNΩΝ. tam in autonomis, quam imperatoriis. ΙΕΡΑ. CΤΝΚΑΗΤΟC. vel ΔΗΜΟC.

ΕΡΜΟC. *Fluvius decumbens.*

Ceterum variorum deorum in his occurrunt effigies.

AE. RR.

Imperatoris

Ab Hadriano, cuius numus est in lo Bret teste Panelio, usque ad Saloninam, cuius numum edidit Arigonius.

Epigraphe CAITTHNΩΝ. Vaillantii

CAETON in numo Hadriani fallit; nam coram dabimus, pattem me hausisse legendum: CA. ET. ON., et est Sampo- profiteor.
latorum, ut in his dicitur.

Typi varii, praecipue Herculis.

Magistratus archon inde a M. Aurelio.
In numo Gordiani: ΕΠ. ΑΙ. ΑΤΤΑΑΙ-
ΑΝΟΤ. ΤΙΟΤ. ΜΙΑΟΤ. ΑΡΧ. Α. ΤΟ.
B. Archon ΑΤΤΙΚΟC. est in autonomo.
(Panel Cistoph. p. 41.)

Mentio situs a binis fluviis:

ΕΡΜΟC. *Fluvius decumbens*, Aurelii,
Mamaeae, Otaciliae, et in autonomo,
(Vaill. Arigoni, Pellerin.) at quod in-
solens, juxta eandem epigraphen in nu-
mo Aurelii est *Hercules stans*, (Vaill.) in
quo cum nonnulli legerent ΑΡΜΟCΑΙΤ-
ΤΗΝΩΝ pro CΑΙΤΤΗΝΩΝ. ΕΡΜΟC.,
eum perperam Armofata Armeniae trans-
tulerunt, ut docuimus in numis regum
Armeniae.

ΤΑΑΟC. *Fluvius decumbens*, Tran-
quillinae. (Vaill.)

Hyllum exire in Hermum, docent
Plinius et Strabo, qui praeterea addit,
eum quoque vocari *Phrygium*. Viden-
tur ergo Saeteni ad utriusque confluen-
tem positi, quod egregie confirmat ty-
pus in numo Gordiani: *Mensis stans in-
ter duos fluvijs decumbentes*. (Vaill.)

AE. RR.

SARDIS.

Ad Pactolum fl., vetustorum Lydiae
regum sedes, in paucis olim opulenta.
De hujus urbis re monetaria vetere prae-
clare est meritum Cl. Belleyus, *) ex
cujus commentariis magnam eorum, quae

Autonomi:

ΖΕΤC. ΑΥΑΙΟC. *Caput Iovis diadema-
tum*. X. CΑΡΑΙΑΝΩΝ. *Hercules stans*.
AE. III. (Pellerin.)

Similis adversa. X. ΘΕΑ. ΡΩΜΗ. *Ro-
ma sedens d. Victorialam*. AE. II. (Num.
Graec. Mus. Benedicti p. 11. et princ.
de Waldeck.)

Iovis cultus apud Sardonios inclutus.
Sic et in eorum marmore habemus Bon-
natum ΙΕΡΕΑ ΜΕΓΙΣΤΟΤ ΠΟΛΙΕΩΣ.
ΔΙΟΣ. - - - ΑΓΩΝΟΘΕΤΗΝ. ΔΙΑΡΙ-
ΩΝ. *Iudorum Iovis*, nisi legendum ΔΙΑ-
ΣΩΝ secundum Meursium. b). Nummum
alterum, etsi urbis nomen non addatur,
huc pertinere, praecedens conijcere
facit.

CΑΡΑΙC. *Caput muliebre turritum*. X.
CΑΡΑΙΑΝΩΝ. B. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Dea ve-
lata sedens inter spicam et papaver*. AE. III.
(Mus. Caes.)

In antica exhibetur genius urbis, in
aversa Proserpina, ut dicitur in impe-
ratoriis.

ΜΗΝ. ΑΚΚΗΝΟC. *Protonis Mensis*.
X. CΑΡΑΙΑΝΩΝ. B. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΕΡ-
ΜΟC. *Hermus fl. decumbens*. AE. (Haym.)
ΑΚΚΗΝΟC. est cognomen *Mensis*, aliis
Luni, qui alibi alia habuit cognomina
etiam in numis, quae collegit Bel-
leyus. c)

a) B. L. T. XVIII. p. 115.

b) Graec. fer.

c) J. c. p. 135.

* * *
Caput Herculis nudum. X CAPΔΙΑ-
NΩN. *Omphale gradiens cum Herculis*
omni cultu. AE. III. (Mus. Caes.)

Fuit Omphale Iardani Lydorum re-
gis filia, cujus amore insaniens Hercu-
les flamen duxit, ipsa interea amasii
clavam et leonis exuvias deferente. Idem
argumentum supra in Maconiae moneta
vidimus. Magnum Herculis in Lydo-
rum historia nomen, cujus posteritas
genti diu praefuit teste Herodoto. ^{a)}

* * *
TMΩAOC. *Caput senile barbatum pam-*
pinis coronatum. X CAPΔIANΩN. *Bac-*
chus sedens d. cantharum. AE. III. (Pembrock P. II. tab. 40.)

Plinius: *Celebratur Lydia maxime Sar-*
dibus in latere Tmoli, qui antea Timolus
appellabatur, vitibus constitus. Vnde Bac-
chus in numo. Tmolus credebatur Mar-
tis filius, a quo monti nomen inditum,
ut narrat Plutarchus. ^{b)} Pampino co-
ronatur propter vitium in eo abundan-
tiam, quam praedicant Plinius, ut di-
ctum; et saepe Ovidius, aliique. Tmo-
lus etiam fingitur in numis Tmoli, de
qua infra.

* * *
Caput virile imberbe laureatum. X
ΣΑΡΔΙΑΝΩN. *Figura nuda stans d. ex-*
tenta avim, s. demissa ramum, addito
etiam magistratu, omnia intra lauream.
AE. III. (Mus. Caes.)

Obvii sunt hi Sardoniorum numi, et
hactenus descriptos aetate praevertunt.

Caput anticae videtur esse Hercules Ty-
rii, de quo in imperatoriis, at partis
aversae argumentum mihi ignotum.

* * *
Cistophori insignes in hac urbe cusi
sunt, sed quos collectos vide in tractatu
de his singulari.

AR. *cistophori* RRR. AE. C.

Imperatorii.

Augusti numis jam inscribitur ΣΑΡ-
ΔΙΑΝΩN, sed semper in consortio cum
ΠΕΡΓΑΜΗΝΩN, et verisimile est ex ty-
pis, apud Pergamum eos signatos. Cer-
ti sunt a Druso juniore usque ad Salo-
ninam. Hos inter memorabilis: ΔΡΟΥ-
ΣΟΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ ΚΑΙ ΣΑΡΕΣ ΝΕ-
ΟΙ ΘΕΟΙ ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΙ ΑΔΕΛΦΟΙ.
Drusus junior et Germanicus sedentes,
(Vaill. Morelli.) de quo agetur uberius
in moneta Germanici. Item numi Octa-
viae Neronis et Vitellii. (Sestini Lett.
T. IV. p. 122. 123.)

* * *
Typi illustriores:

Proserpinae cultus apud Sardonios
praecipuus, in numis enim saepe pro-
ponitur aut sola ipsa, aut a Plutone rap-
ta. In numo Concordiae cum Epheso
ipsa et Diana Ephesia stantes. Constituti
etiam ludi ΚΟΡΑΙΑ, de quibus infra,
ubi et plura de Proserpina proponen-
tur.

ΠΑΦΙΗ. CAPΔΙΑΝΩN. *Templum Ve-*
neris Paphiae, quale illud fingitur in nu-
mis Cypriorum. Ejus cultum apud Sar-
des et Pergamum receptum, tellantur

a) L. I. c. 7. b) de flum. in Pactolo.
(Vol. III.)

utriusque urbis numi, et Sardium quidem copiosi ab Hadriano usque ad Gordianum. De Venere Paphia vide plura in Papho Cypri.

Caput Herculis imberbe laureatum, in numis Neronis. (Haym T. II. tab. 28.)

Est hic luculentus Hercules Tyrius, cujus adeo honores a Sardianis admisi sunt perinde ac Veneris Paphiae. Idem caput etiam in autonomis vidimus.

Vir barbatus stans aut sedens d. fulmen, f. infantem gestat, in numis Antinoi. (Vaill. Patin. Mus. Caes.)

Vaillantius hoc typo Saturnum credit exhiberi, qui devorare filium parat, sed verius est Iuppiter Bacchum Pyri- genem, seu inter fulmina enixum, sinu fovens. Vide, quae huc spectantia ad similem Laodiceae Phrygiae numum olim observavi.^{a)} Praeclare secundum hunc typum loquitur de se urbs Sardes in epigrammate Macedonii,^{b)}

Αυτὴ καὶ Βρομῶ γενομένη τροφός, ἐν δὲ
κεραυνῶ

Ἐδρακὼν ἐνρυτέρῳ φωτὶ φαεινομένην.
*Ipsa etiam Baccho fui nutrix, et inter
fulmina*

Eum vidi latiore lumine collucentem.

Causam, cur hanc averfam Sardiani cum Antinoo conjunxerint, dabimus in numis hujus herois.

Magistratus in nonnullis scribitur sine mentione dignitatis. Sic: ΕΠΙ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. ΚΛΕΩΝΟC. in numo Drusi jun. (Vaill.) ΜΝΑΣΕΑΣ. ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ. Germanici. (Vaill.) ΕΠΙ. ΜΙΝΔΙΩ. Α. ΤΟ. Β. Octaviae Neronis. (Sestini Lett. T. IV. p. 123.)

Proconsul:

ΓΑΙΟΤ. ΑΣΙΝΙΟΤ. ΠΟΛΛΙΩΝΟC. ΑΝΘΡΙΑΤΟΤ. in numis Drusi jun. et Germanici conjunctorum. (Morelli.)

De hoc C. Asinio Pellione vide numos gentis Asinae.

ΕΠΙ. Β. ΤΟΤΑΛΛΟΤ. ΑΝΘΡΙΑΤΟΤ. in numo Trajani, quem citat Belleyus ex museo Pellerinii,^{c)} sed in numis a Pellerinio ipso editis non reperitur, et incertum etiam, quis fuerit hic Β. ΤΟΤΑΛΛΟC.

Archon legitur frequenter inde a Nerone usque ad exitum. Sic: ΕΠΙ. ΜΙΝΔΙΟΤ. ΑΡΧ. Α. ΤΟ. Β. in numo Neronis. (Pellerin.) Harduinus το ΑΡΧ. in numis hujus urbis explet legendo ΑΡΧΙΕΡΕΥC, sed perperam, nam in numo Caracallae plenius scribitur ΑΡΧΟΝ. In numo Valeriani apud Pellerinium infolens epigraphē: ΕΠΙ. ΔΟΜ. ΡΟΥΦΟΤ. ΑCΙΑΡΧ. Κ. ΤΙΟΤ. Τ. ΑCΙ. ΑΡΧ. Α. et filio *Asiarchae archonte primo*.

Praetor in aliquot Sardianorum numis legitur: ΕΠΙ. CΤΡ. ΑΡΙCΤΟΦΑΝΟΤC. in numo Aurelii, quem Belleyus ex Harduino hauserit. Pellerinius in autonomo legit: CΤΡΑ. ΕΙΟ. ΛΙΒΩΝΙΑΝΟΤ. An hic magistratus idem cum Liboniano, qui a Vaillantio ex numo Trajani sic describitur: ΑΡ. ΙΟ. ΛΙΒΩΝΙΑΝΟΤ. et qui adeo archon, non praetor dicitur? An Sardibus archon et praetor idem erat, et uterque promiscue acceptus, de quo jure dubitat Belleyus? ^{d)} Certe idem numos binos citat, in quibus unus idemque vir simul archon, simul praetor dicitur, et quidem numum Caracallae: ΕΠΙ. CΤΡΑ. ΚΟΡ. ΟΤΕΤ.

a) Num. vet. p. 249.

b) Bruck Anal. T. III. p. 120.

c) l. c. p. 127.

d) l. c. p. 128.

THNIANOT. ACI. APX. A. (Mus. Theup.)
 quanquam in hujus numi lectione subesse
 mendum suspicer, nam idem omnino
 magistratus in numo Severi musei Albani
 dicitur: ΕΠΙ. CTPA. KOP. OTETTHNIA-
 NOT. ACIAPX. Δ., nisi forte et in hoc
 separandum vocabulum, ut sit: ACI.
 APX. Δ.; alium Otaciliae ex museo re-
 gio: ΕΠΙ. CTP. ΗΡΑΚΛΕΙΔΟΤ. APX.
 A. Addo alium Maximini citatum ab
 Harduino ex museo regio: ΕΠΙ. CTP.
 ΜΕΝΕCΤΡΑΤΙΑΝΟΤ. APX. Istud ex
 inscriptione Sponii certum, fuisse etiam
 Sardibus praetorem, nam in ea Bon-
 natus dicitur CTPATHΓOC. ΠΡΩΤOC.
 ΔΙC. (Miscell. p. 356.)

Αρχιερεὺς μεγας. Vnus Spanhemius
 numum Elagabali ex museo Mediceo
 vulgavit inscriptum: ΓΑΛ. ΚΛΑΥΔΙΑ-
 ΝΟΤ. ΑΡΧΙΕ. ΜΕΓ., quod explicat:
 ΑΡΧΙΕΡΕΩC ΜΕΓΑΛΗ. ^{a)}

Asiarcha dicitur Vettenianus in numis
 Severi et Caracallae supra in *Praetore*
 citatis, in quibus idem praeterea dici-
 tur archon et fratergus. In numo Va-
 leriani et Saloninae *Domitius Rufus* hac
 dignitate insignitur, (Vaill. Arigoni,
 Pellerin.) qui simul Asiarcha, simul Asi-
 archae filius dicitur, ut vidimus paullo
 ante, et explicabimus amplius in tracta-
 tu de Asiarcha.

Metropolis:

ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. ACIAC. in numo
 Severi. (Mus. Albani.)

ACIAC. ΑΥΔΙΑC. ΕΛΛΑΔOC. A. ΜΗ-
 ΤΡΟΠΟΔΙC. CΑΡΔΙC. *Caput muliebre*

velatum cum corona spicea. X ΕΠΙ. COTΛ.
 ΕΡΜΟΦΙΛΟΤ. ACIAPX. CΑΡΔΙΑΝΩΝ.
 B. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Pluto Proserpinam rapit,*
in aere volat Cupido, infra equos serpens,
et calathus florum inversus. AE. m. m.
 (Seguin p. 28.)

Eadem epigraphe. Caput muliebre ve-
latum turrutum. X *Iuppiter Nicephorus*
sedens inter signa zodiaci. AE. m. m. (de
 Camps p. 93.)

Numi hi autonomi signati sunt inde a
 Caracalla usque ad Gordiani imperium,
 quia *Sulpicii Hermophili* nomen legitur
 in numis Caracallae, Elagabali, et
 Tranquillinae. Sardes sese profiteri
 posse metropolin *Lydiae*, nemo negave-
 rit, neque pro ejus aetatis urbium ar-
 rogantia mirum videatur, eam se prae-
 dicare metropolin *Asiae*, nimirum pro-
 consularis, praecipue cum Lydia vetu-
 stissimo aevo dicta fuerit Asia, quod
 late probavit Cl. Prideaux, ^{b)} quanquam
 tum in hac epigraphe manifestam habe-
 remus tautologiam. At eam audere sese
 propalam vocare metropolin *Hellados*,
 et quidem A, id est: *primam*, mirum
 atque incredibile videatur. Enimvero
 Helladis nomine una fere Graecia pro-
 pria solebat intelligi, atque istud pro-
 vecto adhuc imperio R., nam in mar-
 more Farnesiano, quod positum est im-
 perante Aurelio, post annum certe V.
 C. 934., dicitur Asclepiades vicisse EN.
 ΕΘΝΕCΙΝ. ΤΡΙCΙΝ. ΙΤΑΛΙΑ. ΕΛΛΑΔΙ.
 ACIA. ^{c)} Sed restringenda sententia vi-
 detur Spanhemio, sic ut nomine Hella-
 dos intelligenda sit tantum portio Ly-
 diae, sic dicta propter Macedonas ibi

a) T. II. p. 418.

b) *Marm. Oxon.* p. 460.

c) *Grut.* p. 314. 1.

constitutos. (Tom. I. p. 618.) Verum an unquam Macedones intra Helladis fines fuere admisi, quos barbaros falsim vocat Demosthenes? Sane in marmore Athenis reperto dicitur Ruffius Fellus ΑΝΘΡΩΠΟΤΟC. ΕΛΛΑΔΟC. nempe provinciae Achaiae, exclusis adeo Macedonibus, qui alium habuere proconsulem. ^{a)} Aliter visum Belleo, qui cum videret, Ionas non raro a veteribus dici *Hellenes*, Ioniam autem ipsam secundum Herodotum et Xenophontem aliquando partem Lydiae constituisse, censet, Sardes spectato vetere hoc Lydiae statu dici potuisse metropolin Hellados, nempe Asiaticae. At non credam, Sardianos veterem hunc suum, et non praesentem statum respexisse, et videtur verisimilius, dici metropolin Hellados propter inhabitantes Asiam Graecos, qui *Ελληνες* dicebantur. Sic et Augustus omnes, qui per Asiam et Bithyniam habitare, et Romani non erant, vocavit *Ελληνες*, referente Dione. ^{b)} Teste Apollodoro, quem advocat Etymologicum M., ^{c)} Ατταλος ἐκ των Ελληνιδων πολεων οικητορας συναγαγων ἐκτισε πολιν, και ὠνομασεν Ελληνοπολιν. *Attalus conductis ex urbibus Graecis habitatoribus urbem condidit, eamque Hellenopolin vocavit.* Appianus agens de conventu provinciae Asiae a M. Antonio Ephesi habito ait: ^{d)} τες δε Ελληνες και ὅσα αλλα ἐθνη την ἀμφι το Περγαμον Ασιαν νεμονται, κ. τ. λ. *Hellenas vero, et quaecunque aliae gentes vicinam Pergamo Asiam inhabitant etc.* Dividit ergo incolas provinciae Asiae in Graecos adventitios, *Ελληνες*, et alios,

quo nomine haud dubie intelligit veteres earum regionum indigenas. Et vero diu in eo tractu duravit *Ελληνων* appellatio teste epistola Alexandri Severi, quae incipit: Αυτοκρατωρ Αλεξανδρος τῷ κοινῷ των ἐν Βιθυνια Ελληνων. ^{e)}

Ceterum non magnopere laboremus, an Sardiani vere de se hos titulos potuerint praedicare, nisi etiam velimus in jus vocare Nicaeenses, qui se *Αριςες Μεγιστες* in numis appellavere, quae fuerunt unius Iovis epitheta, ut alia urbium Asiaticarum arrogantiae argumenta circum eam aetatem, nimirum Pergami, Ephesi, Smyrnae, taceam, quae perinde cum historia vera componi vix possunt. Permisere Romani Graeculis privatas has de singulorum excellentia contentiones, quibus per ambitionem immergi omitterent se negotiis publicis miscere. Infra videbimus, Trallianos se quoque in numis dixisse ΠΡΩΤΟΤΟC. ΕΛΛΑΔΟC, nullo certe alio jure, nisi quod libido sese prae aliis efferendi suggestit. Vide plures alias conjecturas a Spanhemio ad explicandam singularem hanc epigraphen propositas. ^{f)}

Neocoratus * primum * comparet in numo Antinoi: CAPΔΙΑΝΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. (Vaill.) In numis Severi: B. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. (Vaill.) Caracallae B. Γ. vel ΤΡΙC. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. (Vaill.) Deinceps lex variat, nam in numis Elagabali scribitur B. et Γ. (Vaill. Pellerin Suppl. II. p. 80.) Alexandri B. Gordiani B. et Γ. Tranquillinae et Philippi Γ., in Otacilia et Gallieno B, in Salonina Γ. Ex numo

a) Gruter p. 464. 7. b) L. LI. §. 20. c) in Ελληνοπολιν. d) Bell. civ. L. V. c. 4.
e) Digg. L. XLIX. tit. 1. §. 25. f) Tom. I. p. 618.

Caracallae, in quo scribitur ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ, et ΔΙΟ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ., docemur, Sardes vivo adhuc Geta nondum fuisse tertium neocoras. Pellerinius tertium neocoratum concessum ab Elagabalo adferit, quia, inquit, numi cum tertio neocoratu, quos Vaillantius Caracallae tribuit, verius sunt Elagabali. ^{a)} Quod vero singulare est, et unici forte exempli, Sardianos Fl. Leonis adhuc aetate monumentis suis inscripsisse neocoratum, docet marmor a Peyssonnelo apud Sardes repertum, in quo legitur: ΕΝ. ΤΗ. ΛΑΜΠΡΟΤΑΤΗ ΚΑΙ. ΔΙΟ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΚΑΡΔΙΑΝΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙ. ^{b)} Esse vero marmor illud in haec tempora referendum, testatur primum indictionis numerus notis aliis chronologicis conjunctus, deinde praecipue, quod ibi mentio sit ΦΛ. ΛΕΟΝΤΟΣ. ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ.

Commune. In numis Drusi jun. et Germanici juxta sedentium coronae quernae inscribitur: ΚΟΙΝΩΝ. ΑΣΙΑΣ. Recte conjicit Belleyus, notari ludos apud Pergamum in Augusti honorem permitte ipso Augusto celebratos a Graecis Asiaticis, ut docet Dio, ^{c)} quibus accessisse Sardianos non modo per viciniam verisimile est, sed etiam, quia ex numis Augusti vidimus, jam sub hoc Sardianos et Pergamenos junxisse sacrorum societatem.

ΕΠ. ΑΝ. ΡΟΤΦΟΤ. ΑΡΧ. Α. ΤΟ. Δ. ΚΟΙΝΩΝ. ΑΚΙΑΚ. *intra coronam*, Dominae. (Arigoni.)

Ludi:

ΚΟΡΑΙΑ. in numo Caracallae: ΕΠΙ. ΑΝ. ΡΟΤΦΟΤ. ΑΡΧ. Α. ΤΟ. Γ. ΚΟΡΑΙΑ. ΑΚΤΙΑ. ΚΑΡΔΙΑΝΩΝ. ΔΙΟ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Proserpina adversa sedens capite tutulato, et a summo ad imum velata, hinc papaver, inde spica.* (Pellerin Rec. III. p. 164.) In numo Elagabali: *Ipsa sedens eodem cultu intra 4. urnas.* (Pellerin Suppl. II. p. 80.) Sic ornata est in autonomo musei Caesarei, quem citavi. Ex his apparet, spicam et papaver propria esse Proserpinae attributa. De ludis Coraeis vide tractatum de ludis.

ΑΚΤΙΑ mox vidimus cum Coraeis conjuncta, Apollo Actius comaret in numo Antinoi. (Mus. Farn. T. VI. tab. 40.)

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ. *Concordia stans inter Caracallam et Getam*, Severi. (Vaill.)

ΧΡΤΚΑΝΘΙΝΑ, vel ΧΡΤΚΑΝΘΕΙΝΑ, in Pelleriniano Severi ΧΡΤΚΑΝΘΕΙΑ. Horum frequens mentio in Sardianorum numis inde a Severo. Quae ad hos ludos pertinent, vide explicata in tractatu de ludis.

ΣΕΒΗΡΕΙΑ. In citato Pellerinii numo ludi Severiani junguntur cum Chrysanthinis.

Concordia:

Cum Pergamo in numis Augusti, de quibus supra. In numis Domitiani: ΔΗΜΩΝ. ΚΑΡΔΙΑΝΩΝ. ΔΗΜΩΝ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. *Duo viri togati et barbati jungunt dexteras.* (Vaill.) Sunt hi forte Iuppiter Sardianorum, et Aesculapius

a) Mel. II. p. 291.

b) Peyssonnel Voyage p. 346.

c) L. LI. §. 20.

Pergamenorum, ut dictum in Pergamo. In numo simili Spanhemius legit: ΔΗΜΟC. ΚΑΡΔΙΑΝΩΝ. ΔΗΜΟC. ΚΜΤΡΝΑΙΩΝ. ^{a)})

Cum *Epheso*, *Diana Ephesia* et *Proserpina stantes*, Aurelii, aliorumque. (Vaill.) Omitto ignobiliores alios.

Huc etiam pertinet numus Claudii, in quo Morellius et Patinus legerunt: ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ. ΑΜΑΣΙΑΣ typo *Palladis stantis*, at verisimiliter, ut jam advertit Belleyus, hic numus idem est cum alio, quem Vaillantius in numis Germanici vulgavit, in quo ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ. ΜΝΑΣΕΑΣ., et item Pallas stans.

Mentio situs:

I. a Tmolo monte: ΤΜΩΛΟC, in autonomo, de quo supra.

II. ab Hermo fluvio: ΕΡΜΟC. in autonomo citato, et in numo Sabinae, in utroque *fluvius decumbens*. Sardes quidem aurifero Pactolo adfixae fuere, sed qui paullo infra in Hermum exivit.

Hunc situm comprobatur etiam memoratum supra Macedonii epigramma: ^{b)})

Τμῶλῳ ὑπ' ἡνεμοεῖτι, βῶν παρὰ Μαιονὸς Ἑρμῆ,

Σαρδίης, ἣ Λυδῶν ἐξοχὸς εἰμι πόλις.

Tmolo sub ventoso, propter fluentia Maeonii Hermi

Sardes, Lydorum praestans sum urbs.
A.E. C.

SILANDVS.

Cellario praeterita, tantum in Notitiis inter Lydiae urbes recensetur. Vide Buonarrotum. ^{c)})

Autonomi:

ΙΕΡΑ. ΚΤΝΚΑΗΤΟC. Ξ ΚΙΑΝΔΕΩΝ. *Iuppiter sedens d. pateram*. A.E. I (Pellerin.)

ΕΔΕΝΟ. *Caput barbatus nudum*. Ξ ΚΙΑΝΔΕΩΝ. *Leo gradiens*. A.E. II (Hunter.)

In hujus antica haud dubium est caput Herculis, suffragante etiam leone partis averlae, sed quid significet scriptum juxta ΕΔΕΝΟ, mihi ignotum.

A.E. RRRR.

Imperatorii

Domitiani, Domitiae, Caracallae, (Pellerin.) Commodi. (Vaill.) Typis obviis.

Magistratus:

Praetor: ΕΠΙ. ΔΗΜΟΦΙΛΟΤ. ΚΤΡΑΤ. B. Domitiani. (Pellerin Rec. III. p. 215.)

Archon, summus sacerdos: ΕΠΙ. ΑΡΧΙΕΡΕΩC. - - ΤΑΤΙΑΝΟΤ. ΚΑΡΧ. in numo Commodi, quem ex museo Carpegna dedit Vaillantius, qui hunc Tatianum una *summum sacerdotem*, et *archontem* facit, at Buonarrotius, qui eundem numum commemorat, plura in explicatione τῷ ΚΑΡΧ. adfert, quae nullo possunt pacto admitti. ^{d)}) Verum numus hic, ut ectypon prodit, magis est vitiat, quam ut certi quid de ejus lectione possit adfirmari. Magis integer serius editus in museo Albani, in quo legitur sic: K. APX. id est: Καὶ APXων, quo confirmatur sententia Vaillantii, eundem Tatianum simul summum sacerdotem, simul archontem statuentis, cujus simi-

a) Tom. I, p. 136.

b) Anal, Brunck T. III, p. 120.

c) Ollerv. p. 143.

d) l. c.

le exemplum dabunt etiam proximae Temenothyrae.

AE. RRR.

TABALA.

In Notitiis frequenter legitur *Gabala* pro *Tabala*, et Lydiae ea urbibus inferitur, at ex fontibus aliis magis finceris, ac praecipue numis praecuntibus restituendum esse *Tabala*, praeclare evincit Wesselingus, ^{a)} saniore utique consilio, quam illud Harduini fuit, qui ex Notitiis luxatis corrigendos numos suafit, cum contrarium potius sana ratio exigat. ^{b)} Evenit huic Tabalae, mutando nimirum perperam T in Γ, quod evenisse docui Tyllisso Cretae, et fuit hoc notum librariorum fatum, ut saepe Γ pro T intruderent. Reliquis, quod sciam, scriptoribus haec urbs plane ignota. Pellerinius ait, unum Herodotum hujus Tabalae meminisse, qui eam in Lydia ad Ioniae fines constituit. In hoc reperio tantum ἐπὶ τῆς συμπολιόρχησανταὶ Ταβαλον. ^{c)} Verum hic Tabalus urbs non fuit, sed homo Persa, quem Cyrus, ut in praecedentibus dictum, ^{d)} Sardibus praefecit. An alibi Tabalae meminerit, ignoro. In rebus minus obviis citandi adcurate sunt fontes, quod constanter negligit Pellerinius.

Autonomi:

CTNKAHTOC. X TABAAEON. EP-MOC. *Fluvius decumbens*. AE. II. (Muf. Caes. Pellerin, Haym.)

AE. RRR.

Imperatorii

Commodi et Caracallae. (Vaill.) In posteriore *Amazon eques*.

Magistratus praetor in utroque.

Mentio situs a fluvio Hermo in autonomis.

AE. RRRR.

TEMENOTHYRAE.

A Pausania in Lydia collocantur, ^{e)} a Notitiis in Phrygia, ceterum exiguae famae.

Autonomi:

ΔΗΜΟC. *Caput barbatum nudum*. X THMENOΘTPEON. *Iuppiter sedens*. AE. II. (Pellerin in urbib. Phryg.)

ΕΠΙ. Α. ΤΤΑΛΙ. *Caput muliebre*. X Eadem epigraphe. *Mulier stans d. spicas, f. hastam*. AE. III. (Pellerin.)

ΙΕΡΑ. CTNKAHTOC. X ΕΠΙ. Μ. ΤΤΑΛΙ. THMENOΘTPEON. *Mensis stans*. AE. (Pembrock.)

ΕΠΙ. Μ. ΤΤΑΛΙ. *Caput muliebre velatum, juxta pectus duae spicae*. X TPIMENOΘTPEON. *Diana Ephesia*. AE. III. (Seguin p. 87.)

In numo hoc postremo primum Seguinus, deinde Vaillantius ^{f)} urbis nomen legerunt TPIMENOΘTPEON, et adeo tribuerunt *Trimenothuritis* Ptolemaei, Phrygiae vel Mysiae populo, sed qui in codicibus varie scribuntur. Ille inscriptione anticae M. Tullium Cimbrum Caesaris percussorem, hic M. Tullium Ciceronem indicari credidit. Com-

a) in not. ad Hierocl. p. 670. b) Num. ill. in Ταβαλα. c) L. I. c. 161. d) cap. 153. e) L. I. c. 35. f) in Fam. Tull.

bis quaesito in ΘΥΡΕΩΝ. urbis nomine numum suum Thyreo Acarnaniae largitus est. ^{a)} Lectionem sanam restituerunt Harduinus ^{b)} et Morellius. ^{c)} Illis refutandis, qui nomine Tullii sive Cimbrum, sive Ciceronem indicari credidere, non immorabor, cum numus vel obiter inspectus continuo prodatur, eum tam remotae aetatis nullo pacto esse posse, quin vultus lineamenta non obscure Tranquillinae eloquuntur sub Celeris imagine propositam, ut eo aevo in Asia proconsulari mos obtinuit. Censet Pellerinius, etiam epigraphen Μ. ΤΤΑΛΙ. ex suo integro corrigendam, legendumque videri Α. ΤΤΑΛΙ. Verum numus Pembrockianus, et modo laudatus Hunterianus Combii Μ pro Α offerunt. Est adeo hic Tyllius certus magistratus domesticus.

Caput Palladis. * * NEIKOMAXOC. APX. THMENOΘTPETCI. *Ara, supra quam serpens adsurgens.* AE. III. (Muf. Caef.) In alio: *Leo gradiens.* (Liebe p. 201.)

IEPA. CTNKAHTOC. * NEIKOMAXOC. APXIEPETC. THMENOΘTPETCI. AE. m. m., quem obiter citat Patinus. (Impp. p. 3.)

KTICTHC. *Caput Herculis.* * NEIKOMAXOC. APXIEP. A. TO. B. (Harduin.)

ΘΕΑ. ΡΩΜΗ. *Caput Romae.* * NEIKOMAXOC. APXIEPA. - - - A. TO. B. (Patinus ibid.)

IEPA. CTNKAHTOC. * APOT. M. NEIKOMAXOC. APXIEPETC. APX. A. TO. B. THMENOΘTPETCI. *Hercules*

coram Palladis statua exurens capita hydrae. (Pellerin Mel. I. p. 71.)

Omnes hi numi certe signati sunt imperante Philippo, nam in numo Otaciliae apud Haymum ^{d)} legitur: NEIKOMAXOC. APXIEPE. Patet item, το APX. numorum, quos primo loco dedi, notare *Apxiepea*, non archontem, quamvis, ut continuo dicetur, archon ordinarius fuerit hujus urbis magistratus.

Ex numis III. et IV. argui posset, non modo summum sacerdotium fuisse iteratum, sed etiam summum sacerdotem alium fuisse primum, alium dignitate secundum, verum in his numis A. TO. B. referendum esse ad munus archontis, quod una cum summo sacerdotio gessit Nicomachus, intelligimus ex insigni numo sedis V. Mox supra in numis Silandi eundem simul archontem, simul summum sacerdotem vidimus.

AE. R.

Imperatorii

A Gordiano usque ad Saloninum. (Vaillant, Haym.)

Epigraphe in omnibus: THMENOΘTPETCI addito archontis et *apxiepeως* nomine. Vide, quae de hoc inscriptionis modo observabimus in tractatu de formula ANEΘHKEN.

Typi obvii.

Magistratus in autonomis nonnunquam nude positus.

Summus sacerdos: APXIE. in numo Otaciliae. (Haym.) In autonomis Nicomachus frequenter sic compellatur sed qui, ut vidimus, una archon fuit.

a) Muf. Hunter p. 335.

b) in Temenothysae

c) in Fam. Tull.

d) T. II. p. m. 368.

Archon: ΔΟΛ. ΞΕΝΟΦΙΛΑΟΣ. ΑΡΧ. Α. ΤΟ. Β. in numo Gordiani. (Vaill.) — ΚΛΕΟΒΟΤΑΟΣ. ΑΡΧΩΝ. Α. Valeriani sen. (Vaill.)

Numum Gallieni argenteum max. mod. ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. ΒΑΓΗΝΩΝ. ΘΗΜΕΝΟ-ΘΥΡΕΩΝ vide supra in Bagis.

ΑΕ. RR.

THYATIRA.

Sardes inter ac Pergamum ad Lycum fl. secundum Plinium et Ptolemaeum, sed Peyssonelus putat legendum: *ad Caicum*, qui et plura alia ad hujus urbis situm statumque pertinentia vulgavit in itinere suo Thyatireno.

Autonomi:

ΒΟΡΕΙΘΗΝΗ. *Caput Dianae, prominente in aliquibus retro pharetra.* Ξ ΘΥΑΤΕΙΡΗΝΩΝ. vel: ΘΥΑΤ. Κ. CMTP. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Typis variis.* ΑΕ. III. (Pellerin, Haym, Hunter. Mus. Caes.)

Hoc nomine Dianam a Thyatirenis cultam fuisse non hi modo numi testantur, sed et marmor vulgatum a Smithio, ^{a)} in quo legitur: ΑΡΤΕΜΙΔΙ. ΟΡΕΙΤΙΝΗ. Peyssonelus, qui idem marmor serius inspexit: rectius legit ΟΡΕΙΘΗΝΗ, ^{b)} quam lectionem amplexus est etiam Cl. Durandus, ut confirmaret titulum *Montanae* in marmore suo Dianae datum. ^{c)} Verum haud dubie docentibus numis scriptum erit ΒΟΡΕΙΘΗΝΗ. Perperam etiam Harduinus

in numo suo legit ΔΟΡΕΙΘΗΝΗ. Non adridet etymologia a Borea sumpta, quam eruditus proponit Haymius, ut jam alias disputavi, ^{d)} quo loco et docui, verisimile videri, vocabulum ΒΟΡΕΙΘΗΝΗ. nequaquam ex lingua Graeca esse petendum, sed ex antiqua ejus tractus, perinde ac alia Dianae cognomina, *Bendyos* apud Thracas, *Britomartis* apud Cretes etc: Dianam ΠΕΡΣΙΚΗΝ, atque adeo hanc quoque ex barbaro petitam habuit. Hierocaesarea Thyatirae admodum vicina. Refert Pausanias, ^{e)} in hac Hierocaesarea sacerdotem, cum sacris operaretur, barbara deorum vocabula, Graecis nequaquam intellecta, pronunciasse, cujus generis dubium non est, esse quoque hanc eandem Boritenen. Teste Strabone ^{f)} in una Cibyra Phrygiae quatuor fuere linguae, Lydia, Pisidia, Solymorum, Graeca. De hac linguarum per Asiam minorem varietate vide Harduinum. ^{g)}

ΘΥΑΤΕΙΡΑ. *Caput muliebre velatum turritum.* (Theup. Peyssonel Voy. p. 256.)

ΙΕΡΑ. CΤΝΚΛΗΤΟC. Ξ ΕΠΙ. CΤΡΑ. Μ. ΑΤΡ. ΦΑΕΙΝΟΤ. Β. ΘΥΑΤΕΙΡΗΝΩΝ. *Fluvius imberbis decumbens d. arborem tenet, f. urnam, pro pedibus bos.* ΑΕ. m. m. (Mus. Albani, Mus. Florent. tab. CX.)

Plures autonomos alios proponunt Pellerinius et Hunterus, sed ex quibus nihil dignum eruas.

ΑΕ. RR.

^{a)} Notit. 7. ecclef. Asiae p. 20. ^{b)} Voyage p. 253. ^{c)} Dissert. degli ant. cacciatori. Torino. ^{d)} Num. vet. p. 268. ^{e)} L. V. c. 27. ^{f)} L. XIII. in fine. ^{g)} Num. ill. sub Hierap. Phryg. (Vol. III.)

Imperatorii.

Ab Augusto usque ad Valerianum.

Typi:

Bipennis sola frequenter, *Amazonstans*, in numo Crispinae, (Vaill.) *Eques*, (Pellerin Suppl. II. p. 76.) quin et *Apollo stans ad aram d. tenens ramum lustralem, f. bipennem*, (Pellerin Mel. I. p. 100.) quibus typis docemur, credidisse populares, se ab Amazone Thyatira descendere, etsi ejus nominis etymologias alias proponat Stephanus dignas ejus aetatis grammatico.

Amphion et Zethus novercam Dirceum taxo raptantes, in numo max. mod. Caracallae. (Mus. Caes.)

Simile argumentum est etiam in numo Severi Acrasi Lydiae signato, et in contorniato. Priorem olim delineatum edidi, ^{a)} mirumque tum visum, in Lydiae urbis numo proponi factum, quod longe ab Lydia in Boeotiae finibus peragebatur. Rationem, quam ibi propuleram, jam tum levissimae conjecturae instar habui; at cum serius in similem Acrasi numum offenderem, mythologiam adcuratius excussi, ac tum vidi, Lydiam, ac praecipue tractum, in quo sita fuit Thyatira, cum Amphione proxime connecti. Fuit Tantalus hujus viciniae rex, cujus et insigne monumentum se in Sipylo monte vidisse, tradit Pausanias, ^{b)} quin et Sipyli sedem eum fixisse auctor est Apollodorus, ^{c)} quae urbs *Tantalus* ab eodem Tantalo antea vocabatur testibus Plinio, et Solino, sed quam terrae motu everfam iidem et Stra-

bo prodidere. Fuit autem Thyatira nostra Sipylo vicina. Tantalus filius fuit Pelops. Ab hoc credam Thyatiram *Pelopiae* nomen abstulisse, quod ei fuisse pervetustum memorant Plinius et Stephanus. Ejusdem Tantalus filia fuit Niobe nostro huic Amphioni nupta, qui juvante fratre Zetho Dirceum novercam summi criminis adversus matrem suam Antiope convictam ferocienti tauro alligavit, praesentis numi argumentum. Ipsam Nioben post prolium suarum funera rediisse Sipyllum ad patrem Tantalum, ibique in saxum commutatam eodem loco tradit Apollodorus, et Pausanias. ^{d)} Celebre istud Amphionis factum cum ad se propter agnationem pertinere crederent Thyatireni, honorificum id sibi ducere, illud in moneta proponere.

Vulcanus sedens galeam super incude fabricat, adstat Pallas f. clypeum tenens, in numo Commodi. (Num. max. mod. reg. Gall.)

Narrat Apollodorus, ^{e)} *Palladem* ad Vulcanum accessisse armorum causa, quae sibi fabricari petierat. Faber tum oblatam sibi occasionem ratus potiundi ejus deae, quam pridem Iuppiter ejus arbitrio permiserat, ^{f)} cum votis suis relictari pergeret, fecit ea, quae honestius reticentur. Natus illo casu Erichthonius in serpentem desinens, cum adolevisset, Athenarum rex. Eandem fabulam recitat Hyginus. ^{g)}

Sol adversus insistentem iridi, infra quam tres leones, et caput tauri, in numo Alexandri.

a) Num. vet. p. 269. b) L. II. c. 22. c) L. III. §. 6. d) L. I. c. 21. e) L. III. c. 13. §. 6. f) Lucian. dial. deor. 8. g) Fab. 166.

His verbis numum descripsit Pellerinius, at secundum iconismum currus est a tribus leonibus tractus, ejus supremae compagi, quam pro iride habuit, insitit sol adversus.

Magistratus praetor, neque alius, inde a Commodo, sic: ΕΠΙ. CTPA. ΚΑ. CTPATΩΝΕΙΚΙΑΝΟΥ. ΝΕΩ. Caracallae. (Muf. Caef.) quo in numo Stratonicianus dicitur neocorus. Sic et in marmore Thyatirae reperto Alphenus dicitur ΝΕΩΚΟΡΟΣ. ΤΟΥ. ΣΕΒΑΚΤΟΥ. *Caracallae.* (Peyssonnel Voy. p. 280.)

* * *
Neocoratum urbi concessum dedit Harduinus ex numo Trifani, sed quem nullus praeterea alius in numis reperit.

* * *
Ludi:

ΑΥΓΟΥΤΕΙΑ. ΠΥΘΙΑ. *intra coronam*, Caracallae. (Muf. Caef.)

ΑΥΓΟΥΤΕΙΑ. ΑΡΙΣΤΑ. ΟΛΤΜΠ. *Duae urnae*, Valeriani. (Vaill.)

ΠΥΘΙΑ, *urna*, Caracallae. (Vaill.)

ΙΕΡΕΙΑ. ΑΓΩΝ. ΟΛΤΜ. *Duae urnae*, Alexandri, (Vaill.) sed videtur lectio suspecta.

* * *
Concordia cum Smyrna: ΘΥΑΤ. Κ. CMTP. ΟΜΟΝΟΙΑ, vel etiam scriptum plenius, in numis Gordiani, (Vaill.) et in autonomis supra citatis, in quorum antica est ΒΟΡΕΙΤΗΝΗ.

AE. R.

THYESSVS.

Vrbes hoc nomine binas unus Stepha-

nus prodidit, quarum unam in Lydia locat, sic dictam a Thyesso caupone, alteram in Pisidia.

Autonomus.

Caput juvenile. Ξ ΘΥΕΣΣΕΩΝ. *Pilum hastae.* AE. III. (Pellerin.)

Vtrius Thyessi numus hic sit, difficile est decidere. Pellerinius priorem maluit.

AE. RRRR.

TMOLVS.

Vrbs cum monte cognomine, quae quoque inscribitur bali colossi Tiberiani inter urbes, quas terrae motus labefactavit, idem testantibus etiam Tacito, Hieronymo, Nicephoro. *Mesotimolitas* etiam Plinius in Lydia nominat, nempe qui in medio Timolo, nam et hoc monti nomen fuit, habitabant. Cicero: ^{a)} *Timolites ille vicanus.* Vicanum vocat per contemptum, quo hominis elevaret auctoritatem. Etiam Ovidius: ^{b)}

Deferuere sui nymphae vineta Timoli.

Autonomus.

ΤΜΩΛΟΣ. *Caput senile barbatum.* Ξ ΤΜΩΛΕΙΤΩΝ. AE. (Harduin ex Thes. reg.)

Est hic Tmolus Martis filius, a quo monti nomen inditum, ut dixi supra in Sardibus, in quarum quoque moneta eadem est antica.

AE. RRRR.

a) pro Flaccb. §. 3. b) Met, VI, 15.

Imperatorii.

ΤΜΩΛΕΙΤΩΝ. *Apollo stans*, Sabinae. (Vaill.) *Cupido*, ejusdem. (Spon Voy. T. III. p. 193.) *Diana venatrix*, Faustinae. (Harduin.)
 A.E. RRR.

TRALLES.

Vrbs ad Cariae fines proxime Nysam, cui etiam a nonnullis inferitur. Strabo eam ab incolarum opibus commendat, in qua degebat opulentus Pythodorus pater Pythodoridis Ponti reginae. Gaspard Odericus binas in hoc tractu Tralles agnoscit, et aliis alios numos, inscriptos ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ tribuendos censet,^{a)} non tamen satis ad id rationis apparet.

Autonomi:

ZETC. *Caput Iovis*. X ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. *Botrus*. A.E. III. (Pellerin.)

ZETC. ΛΑΡΑΚΙΟC. *Caput Iovis*. X ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. *Bacchus nudus stans d. botrum, f. cantharum*. A.E. (Haym.)

Iovem Larasium unicus hic numus sistit. Memorat Strabo Trallianum quendam Menodorum, qui Διος τε Λαρισσίου, *Iovis Larissaei* sacerdotio functus erat,^{b)} et alio loco narrat, prope Tralles fuisse Larissam, a qua, ut ipse conjicit, appellatus est Ζευς ὁ Λαρισσίου, *Iuppiter Larissius*.^{c)} Cum Strabo Tralles Argivorum coloniam asserat, apud quos Argis in arce templum illustre stetit Iovis

cognomine Larissaei, verisimile videri possit, quod jam vidit praeclarus Odericus,^{d)} metropoleos numina, quod alibi saepe factum novimus, a colonis Tralles traducta fuisse. Verum an hic Iuppiter Strabonis, seu *Larissaeus*, seu *Larissius*, qui apud Tralles colebatur, idem est cum illo, qui in numo vocatur ΖΕΤC. ΛΑΡΑΚΙΟC., quem integerimum profitetur Haymius? Invitat certe nominis adfinitas, et poterat aetate magis sera, qua secundum omnia indicia numus signatus est, nomen illud ab oppidanis aliter pronunciari.

ΑΠΟΛΛΩΝ. *Caput Apollinis radiatum, pone pharetra*. In alio: ΗΛΙΟC. ΑΠΟ. *Caput Solis radiatum*. X ΚΑΙCΑΡΕΩΝ. ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. *Diana Ephesia*. A.E. (Hunter. Sestini Lett. IV. p. 62.)

Praeter hunc sunt apud Pellerinium tres autonomi alii inscripti ΚΑΙCΑΡΕΩΝ. ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. typis variis. Vide et imperatorios.

ΚΑΠΟΥΤ. *Caput Apollinis laur.* X ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. ΑΛΣ. *Tripus*. A.E. III. (Pellerin.)

Numus hic inter autonomos aeneos videtur antiquissimus. An το ΑΛΣ. epochae annum notet, infra inquiremus.

ΙΕΡΟC. ΔΗΜΟC. X ΕΠ. ΓΡ. ΑΤΤΑΝ. ΚΟΡΙΝΘΟΤ. ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. *Fortuna stans*. A.E. m. m. (Pellerin.)

Corrigenda ex hoc lectio, quam ex simillimo promulgavit Panelius:^{e)} ΕΠΙ. Γ. ΑΤΑ. ΤΑΝΤΙ. ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ. ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ., ne inde quis concordiam Co-

a) Dissert. p. 2.

b) L. XIV. pag. m. 960.

c) L. IX. p. m. 672.

d) l. c. p. 20.

e) Num. Cistoph. p. 47.

rinthios inter et Trallianos initam velit conicere.

* * *
ΙΕΡΑ. CΥΝΚΛΗΤΟC. *Caput muliebre velatum.* X ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. ΠΡΩΤΩΝ. ΕΛΛΑΔΟC. *typo ludorum.* AE. (Haym.)

Titulus ambitiosus, et, ut ejus aetatis mores suadent, nulla auctoritate, sed sponte arreptus. Vide, quae supra in Sardianorum numis notavi, qui urbem suam *primam metropolim Helladis* professi sunt.

* * *
ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. *Fulmen.* X ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. *Fulmen.* AE. (Haym.)

Rarissimi sunt numi cum eodem utrinque typo. *

* * *
Ludi, et magistratus *Scriba* saepe in inferioris aetatis autonomis comparent, sed de quibus agetur in imperatorii.

* * *
De Trallium argenteis *Cistophoris* agemus in tractatu de numis *Cistophoris*.

AR. Cistophori RRR. AE. R.

Imperatorii.

Augusti unum vulgavit Pellerinius inscriptum ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. (Mel. II.) Nul-
lus deinde cognitus usque ad Domitianum. Ab hoc porriguntur usque ad Valerianum jun. Hunc, quem dixi hiatum Augustum inter et Domitianum, explere tentavit cl. Sestinus, largiendo illi numos solo ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ inscriptos, quos hactenus urbibus aliis Caesareae nomine praeditis tribuendos putavi-

mus. *) Istud adferendi causas adfert sequentes: I. Argumentum ei sufficit autonomus Haymii supra descriptus cum epigraphe: ΖΕΤC. ΑΡΑCΙΟC. ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ, unde tenemus, *Iovis Larasii* cultum apud Trallianos viguisse. Ergo, inquit, Trallianus etiam numus erit is Neronis, quem vulgavit Pellerinius: b) ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. ΑΡΑCΙΟC. *Iuppiter sedens d. Victoriolam, s. hastam*, nimirum quia hic quoque Iovem Larasium sistit. Iam vero, ait, constat ex numis, Tralles honorificum *Caesareae* nomen adscivisse, cum tot essent inscripti ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. Factum igitur, ut Tralliani inde ab Augusto usque ad Domitianum *Caesarense* se tantum appellarent, inde vero ab hoc, resuscitato vetere suo nomine, *Caesarense Trallianos*. Atque ut sententiam suam auctoritate firmaret, addit, istud ipsum serius quoque visum Pellerinio, quod patet ex notis margini exemplaris, quo vivus usus est, adscriptis. II. Alterum argumentum capit ex autonomo, quem olim vulgavi: c) ΚΑΙCΑΡΕΩΝ. *Victoria gradiens.* X ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. *Aquila stans*, et alio Lucii Caes. apud Pellerinium: d) ΑΕΤΚΙΟΤ. ΚΑΙCΑΡΟC. *Victoria gradiens.* X ΚΑΙCΑΡΕΩΝ. *Aquila stans*. Hi numi, ait, propter eosdem typos certe sunt ejusdem urbis, ergo Trallium per numum priorem, ergo fuit tempus, quo Tralliani se tantum *Caesarense* dixere, per numum alterum.

Habet haec viri eruditi sententia multum probabilitatis, etsi nollem, quod tamen ipse vult, *plus quam certam* dici;

a) Lettere T. IV. p. 59.
II. p. 46.

b) Mel. II. p. 32.

c) Num. vet. p. 270.

d) Suppl.

at illud potest jure displicere, a cl. viro etiam numos alios solo ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ inscriptos nulla certa causa Trallibus tribui, perinde quasi non licuisset Caesareae Bithyniae officinam apud se monetariam constituere, et quod amplius est, quod in Trallianorum etiam moneta putet numos omnes inscriptos ΟΘΗΔΙΟΣ. ΠΟΛΛΙΩΝ, et ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ. ΠΑΡΡΑΣΙΟΥ addito ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ, quos hercle uni deberi Caesareae Bithyniae, in hac adfatim disputavimus, tum et numum Neronis: ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Equus gradiens*, in quo tamen legendum ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. ΚΥΜΑΙΩΝ, olim demonstravi.^{a)} Hactenus igitur certos Trallianorum numos non puto, nisi qui ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ addunt, suntque sequentes:

ΠΤΘΙΟC. ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. *Apollo stans d. ramum, f. lyram*, Domitiani. (Vaill.)

ΠΤΘΙΟC refertur ad Apollinem, cuius honores apud Trallianos fuisse eximios, praedicant numi frequentes cum mentione ludorum Pythiorum, tum et citati autonomi.

Mulier sedens volante peplo puellum lactat, circumstant eam tres mulieres velut tripudiantes peplo sinuatis, et manu sursum elata bacillum tenentes, Antonini. (Haym.)

Haymius Corybantas putat, qui Iovem educavere, sed habitus feminas sine dubio facit. Verius ergo existimo propositas in hoc numo Nymphas, quibus nutriendi Bacchi cura mandata fuit, quod cum peractum fuerit, ut auctor est Apollodorus,^{b)} apud Nyfam Asiae, quam tum eae Nymphae incoluere, haec autem Nyfa admodum fuerit vicina Tral-

libus, et generatim omnis is tractus propter vini excellentiam Bacchum magnis sit honoribus profectus, ut et numi testantur, ipse vero Bacchus in Trallianorum moneta frequenter et vario cultu compareat, haud difficulter Bacchus hunc sibi numum vindicabit. Iovem a Corybantibus educatum vide in numis Laodiceae, et Apameae Phrygiae urbium.

Diana Lucifera vecta citato cursu in bigis boum gibbis protuberantibus, utraque manu facem tenet, L. Veri. (Pellerin Suppl. II. p. 73.)

Pellerinius perperam Cererem putat. In numis Apameae Bithyniae juxta mulierem duas faces tenentem legitur ΔΙΑΝΑ. ΛΥΚΙΦ., et bigae taurorum Dianae, cum lunae munus fungitur, propriae sunt, ut bigae equorum Soli. De bobus gibbosis vide altius numos Magnesiae Lydiae.

Magistratus Γραμματεως, scriba, frequens inde a M. Aurelio.

Praetorem vidit Vaillantius in numo Gordiani musei Carpegna, verum cum hujus non meminerit Buonarrotius, in ejus lectione suspicor Vaillantii lapsum. Tamen praetor legitur in numo L. Veri: ΕΠΙ. CΤΡΑ. ΕΤΑΡΕCΤΟΤ. (Sestini Lett. T. IV. p. 122.)

Nomen ab imperatore: ΚΑΙCΑΡΕΩΝ. ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. in numo Domitiani. (Pellerin Rec. III. p. 236.) et passim in autonomis.

a) Numi vet. p. 202.

b) L. III. c. 4. §. 3.

Neocoratus: * ΝΕΩΚΟΡΩΝ. in numis Caracallae tantum. (Vaill.)

ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΤΩΝ. ΣΕΒΑΚΤΩΝ. *Duo templa*, Caracallae: (Vaill.) Alium similiter inscriptum mox dabimus.

Ludi:

ΠΤΘΙΑ. Caracallae. (Vaill.)

ΟΛΥΜΠΙΑ. vel ΟΛΥΜΠΙΑ. ΠΤΘΙΑ. in autonomis. (Haym.)

ΟΛΥΜΠΙΑ. ΑΥΓΟΥΣΤΕΙΑ. ΠΤΘΙΑ. *inscriptum tribus coronis*, Caracallae. (Mus. Caes.) Similem dedit Pellerinius, sed esse Elagabali dixit; verum cum in his numis addatur ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΤΩΝ. ΣΕΒΑΚΤΩΝ., neocoratus vero in unius Caracallae numis hactenus observatus sit, conjicio, etiam hunc Pellerinianum Caracallae restituendum.

* *Epochae* annum in numo unico Gordiani vidit Vaillantius, nempe: ΖΓ. Ejus initium figit ad annum V. C. 898., quo, ut ex Capitolino refert, Antoninus urbem terrae motu collapsam restituit. Narrat is quidem, Antoninum plures Rhodi et Asiae urbes eo malo fatifcentes sublevasse, sed Tralles non nominat. Quare non modo praetenfum

hoc epochae exordium nullo certo fundamento nititur, verum etiam, cum unus Vaillantius, atque ex eo Harduinus hujus numi meminerint, de epigraphes lectione dubitare liceat. Est numus in museo Foucault, nunc regis Neapolitani.

Litterae ΑΛΣ. scriptae in averfa autonomi supra citati videri etiam possint notare annum epochae; verum cum in Lydiae et Cariae urbibus certa hactenus epocha observata non sit, ad haec memoratae litterae alium sensum facere possint, verisimilius est aliud indicari, quod hactenus ignoramus. Si autem revera epocham notarent, ab alio principio, quam quod ex numo praecedente stabilivit Vaillantius, ejus initium foret ducendum, nam annus 231. additus ad 898. caderet in aevum Constantini, sub quo numus hic certo signari non potuit cum propter alias causas obvias, tum quod ex fabrica aevum satis remotum sapit, ut jam observavit Pellerinius.

* *Concordia* * cum Pergamo, Epheso, Laodicea. Creditam cum Corinthiis concordiam in autonomis refutavi.
ΑΕ. R.

PHRYGIA.

Phrygiae, et absque urbis nomine, meminit numus Neronis, in cujus averfa: ΚΟΙΝΩΝ. ΦΡΥΓΙΑΚ. *Aquila expansis alis*,

(Morelli Impp.) At non dubito, eum signatum Apameae, in cujus numis eadem reperitur epigraphe et typus.

ABBASSVS.

Oppidum obscurum, cui Vaillantius Severi numum largitur, in quo legit: ABACCHNQN, quae lectio suspecta videtur Pellerinio.^{a)} Eandem aversam, sed scripto ABACHNQN, video inter ectypa nobilis cujusdam musei, sed mihi ignoti.

Huc etiam Haymius debili conjectura vocavit numos inscriptos MTΣQN. ABBAITQN.

ACMONIA.

In Phrygia magna fita.

Autonomi:

Caput Iovis. X AKMONE. ΘΕΟΔΟΤ. ΔΕΙΟΤΑΣ. *Aesculapius stans.* AE. III. (Pellerin, Theupoli, Arigoni.)

Caput Iovis. X AKMONQN. *Fulmen.* AE. II. (Pellerin.)

ΙΕΡΑ. ΒΟΤΑΗ. — ΙΕΡΟC. ΔΗΜΟC. AKMONEQN. typis *Iovis sedentis*, vel: *Herculis cum leone luctantis* vide apud Harduinum et Arigonium.

AE. RR.

Imperatorii

A Nerone usque ad Trebonianum. Memoratu digni sunt sequentes:

ΝΕΡΩΝ. CΕΒΑCΤΟC. AKMONEIC. *Caput laur.* X CΕΡΟΘΗΝΙΟΤ. ΚΑΠΙΤΩΝΟC. ΚΑΙ. ΙΟΤΑΙΑC. CΕΘΗΡΑC. in area numi: ΕΙΛ^VΡΤΓ. *Iuppiter sedens.* (Haym T. II. p. m. 240.) Alium fere

similem proponunt Arigonius, Morelius, Neumannus.

Caput Agrippinae jun. X ΕΠΙ. CΕΡΟΤΙΝΙΟΤ. (lege CΕΡΟΘΗΝΙΟΤ.) ΚΑΠΙΤΩΝΟC. ΚΑΙ. ΙΟΤΑΙΑC. CΕΘΗΡΑC. AKMONEQN. *Diana venatrix, pro pedibus cervus, et Nympha caput cervi gerens.* (Vaill. Patin Impp. p. 85.)

Observandus in hoc magistratus utriusque sexus, ut in numis Byzantiis, sed quis hic fuerit, decidere difficile. Multo vero difficilius adsequi, quid additum ΕΙΧΑΡ ΤΟ Γ numi primi notet. Neumanno explendum videtur: ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΤΟ. Γ. CΕΡΟΘΗΝΙΟΤ. etc:

Magistratus in autonomis sine mentione dignitatis: ut et in laudatis imperante Nerone cufis.

Archon inde a Severo comparet.

Neocoratus in numo Otaciliae. (Vaill.) AE. R.

AEZANIS.

In Phrygia Epicteto. Strabo a¹que scripsere Αζανοί, Ptolemaeus Αζανίς, cui praeter scriptores alios favent numi omnes. Catalogum numorum hujus urbis locupletem dedit cl. Seftinus.^{b)}

Autonomi:

ΑΙΖΑΝΗ. *Caput muliebre turritum.* X . . ΕΤΑΝΔΡΟΤ. ΑΙΖΑΝΕΙΤΩΝ. *Prore navis.* AE. III. (Mus. Caes.)

ΘΕΑ. ΡΩΜΗ. — ΘΕΟC. CΤΝΚΑΗΤΟC. — ΙΕΡΑ. CΤΝΚΑΗΤΟC. — ΙΕΡΟC. ΔΗΜΟC. — ΙΕΡΑ. ΒΟΤΑΗ. Typi: *variarum deorum effigies.* In Pelleriniano

a) Mel. II. p. 126.

b) Lettere T. III. p. 45.

est mulier tergemina capite serpentibus horrente protensis sex manibus faces, et serpentes tenens, quam auctor Furiam putat, ^{a)} at certius est Hecate, ut ad Apameam Phrygiae dicetur.

ΔΗΜΟC. ΑΙΖΑΝΕΙΤΩΝ. *Caput Genii.*
Ξ ΕΠΙ. ΙΟΤ. CΕΤΗΡΕΙΝΟΤ. ΑΡΧ. Γ.
ΝΕΩΚΟΡ. *Sol. in quadrigis.* AE. I. (Wise Mus. Bodl. p. 7.)

Eruditus hujus numi index in adjectis notis ^{b)} averſae epigraphen ſic explet: ΕΠΙ. ΙΟΤΛΗC CΕΤΗΡΕΙΝΟΤ. ΑΡΧΙΕΡΕΩC ΤΡΙC ΝΕΩΚΟΡΩΝ., in quo bina habeo, quae ſolicitem, primum quod Aezanitas ſtatuat neocoros, et quidem ornatos neocoratu III., qui nonniſi primi ordinis urbibus obtigit. Quod ſi neocori fuiſſent Aezanitae, mirum ſane foret, hunc honorem in tot aliis eorum numis omiſſum. Ad haec ſi το ΝΕΩΚΟΡ. ad Aezanitas pertineret, continuo legeretur cum ΑΙΖΑΝΕΙΤΩΝ conjunctum, et non inde avulſum, et in alteram numi faciem tractum nullo facile alio exemplo. Ergo το ΝΕΩΚΟΡ. ad Iulium Severinum pertinet, qui praeterea neocorus fuit exemplo tot aliorum magiſtratum, qui ſe etiam neocoros in numis ſunt profeſſi, quos dabimus in tractatu de populis et urbibus neocoris. Alterum quod ſolicitem, eſt, cur continuo ex ΑΡΧ. faciat ΑΡΧΙΕΡΕΑ, cum potius legendum videatur ΑΡΧΟΝΤΟC Γ. Archontes frequentes habemus in numis urbium Phrygiae, qui plerumque tribus hiſ literis indicantur, at ΑΡΧΙΕΡΕΙC plerumque literis ΑΡΧΙ. ad evitandum ſcilicet ambiguum. Ad haec archontes adjectas ſaepe habent

literas B. Γ. etc: quibus notatur, eos iterum vel tertium hunc magiſtratum occupafſe, at ιερείC vel ἀρχιερείC ſacerdotium ſuum raro numerare ſunt ſoliti.

Reliquos autonomos habes apud Pellerinium, Hunterum, in muſeo Caefareo.
AE. RR.

Imperatorii.

Auguſti duos dedit Pellerinius, quorum unus mendofe inſcribitur ΕΖΕΑΝΙΤΩΝ. Vnum Liviae (ΛΙΒΙΑ.) Arigonius, plurimi ſignati ſunt ſub Caligula et Claudio, et in Caligulae gratiam etiam parentum Germanici, et Agrippinae ſen. capita numiC inſerta. (Muſ. Caef. Theupoli.) Poſtremum Gallieni vulgavit Arigonius.

Typi obvii, plerumque Iuppiter.

Magiſtratus ſaepe indicantur, ſed ſine dignitatis mentione, ut: ΕΠΙ. ΠΡΑΚΙΜΟΤ. Magiſtratus ΕΤΑΝΔΡΟΤ. in autonomo laudatus Arcadium ſapit. At conſtat etiam ex Pauſania, ^{c)} fuiſſe Aezanitas colonos ex Azania Arcadiae proſectos. Eſt tamen *archon* et *neocorus* in citato autonomo.

AE. C.

ALIA.

Phrygiae magnae, memorata in Noſitiis.

Autonomi:

ΑΝΘΗΚΑΜΕΝΟΤ. ΦΡΟΤΤΙ. *Caput*

^{a)} Suppl. II. p. 92.
(Vol. III.)

^{b)} pag. 133.

^{c)} L. VIII. c. 4.

Mensis. X ΔΗΜΟC. ΑΛΙΗΝΩΝ. *Vir flans d. spicas, f. hastam.* AE. III. (Pellerin.)

Epigraphen antiq̄ae revocabo infra in numis Ancyrae Phrygiae.

ΙΕΡΑ. CΤΝΚΑΗΤΟC. X . . . ΑΛΙΗ-
ΝΩΝ. *Vir paludatus flans d. globum, f. hastam.* (Arigoni.)

* * *

Khellius huc vocavit autonomum, *) sed quem esse Salae Phrygiae, in hac probabitur.

AE. RRRR.

Imperatorii.

Gordiani tantum exstant, inscripti ΑΛΙΗΝΩΝ, quorum tres variis typis offert Vaillantius. Ejusdem unum addidit Pellerinius.

In simili Harduinus legit ΑΛΙΗΝΩΝ, et perperam *Alis* Ciliciae tribuit.

Magistratus tantum in autonomo.
AE. RRR.

AMORIVM.

Phrygiae magnae.

Autonomi:

ΘΕΑ. ΡΩΜΗ., vel ΙΕΡΑ. CΤΝΚΑΗ-
ΤΟC. Gentis nomen ΑΜΟΡΙΑΝΩΝ. ty-
pis obviis. Numi sunt in museo Caes.,
Pellerin, Pembrock.

AE. RRR.

Imperatorii

A Vespasiano ad Getam usque, nul-
la re memorabiles. (Vaill. Haym, Pel-
lerin.)

AE. RRR.

ANCTRA.

In septentrionem posita. Facile di-
stinguuntur hujus urbis numi ab alteris
homonymae et nobilioris Galaticae,
quae metropoleos honores nunquam
omittit. Galatica etiam autonomis ca-
ret.

Autonomi:

ΘΕΑ. ΡΩΜΗ. — ΙΕΡΑ. CΤΝΚΑΗ-
ΤΟC. — ΘΕΟΝ. CΤΝΚΑΗΤΟΝ. Epi-
graphie: ΑΝΚΤΡΑΝΩΝ. *Diana Ephesia,*
vel *Bacchus.* (Pellerin.) ΕΠΙ. ΜΗΤΕΟΤ.
Juppiter flans. Mira epigraphe aver-
sae in numo Hunteriano: ΒΑΣΣΕΜ. ΑΡΤΗ-
ΓΛΑC. ΑΝΚΤΡΑΝΩΝ., si modo ea rite
lecta.

AE. RRR.

Imperatorii.

A Poppaea usque ad Otaciliam.

Typi: *Vir nudus d. ancoram, f. ha-
stam,* in numo Poppaeae. (Vaill.) An-
tonini, L. Veri. (Pellerin.)

Adludit typus ad historiam aliquam
domesticam de ancora, a qua urbi no-
men inditum, ut dicetur ad Ancyram
Galatiae, quae similem typum habet.

a) Adpendic. II. p. 32.

In numo Antinoi dicitur *Lunus stans d. ancoram, s. hastam.* (Vaill.)

Reliqui typi: *Diana Ephefia* frequenter, *duo hirci coniscantes media urna*, in numo Maximi. (Vaill.)

Magistratus sine mentione dignitatis:

ΙΟΤΑ. CATOPNINOC. ANKTPA-
NOIC. Antinoi. (Vaill.)

ΕΠΙ. ΜΗΝΟΔΩΡΟΤ. ΜΕωωρρ, Veri.
(Pellerin.)

Archon in numis Antonini, Aurelii, Otaciliae. (Vaill. Pellerin.)

ΑΙΤΗΣΑΜΕΝΟΣ. Mirum hunc magistratum, aut quicumque est, sic describit Vaillantius in numis Poppaeae:

ΤΙ. ΒΑΣΣΙΔΑΟΥ. ΕΦ. ΑΙΤΗΣΑΜΕ-
ΝΟΥ. ΟΤΟΛΑΣΕΝΝΑ. ΑΝΘΠΑΤΩ.
ΙΟΤΑΙΕΩΝ. ΑΝΚΤΡΑΝΩΝ., quod red-
dit: *Tito Bassilao Ephoro postulante, Vo-*
lofennae proconsuli Iuliensum Ancyranorum
concordiae. Cum Vaillantio sentit et Har-
duinus. ^{a)} Mirum, utrumque virum eru-
ditum nihil notare ad insolitum in numis
vocabulum ΑΙΤΗΣΑΜΕΝΟΥ. Nolo ipse
his explicandis inhaerere, cum forte
alia sit lectio epigraphes, quam quae
praetenditur, Vaillantio non raro ini-
quae lectionis comperto. Mirum etiam,
numum hunc praeteriri a Morellio, qui
tamen ex museo regio citatur. Istud
solum observo, adfines vocabulum repe-
riri in autonomo Aliae Phrygiae ANTH-
CΑΜΕΝΟΥ. ΦΡΟΥΓΙ., literis ANT
colligatis, quo se valentiora ingenia
exerceant. Marmor Sponii memo-
rat M. Vlpianum ΠΡΕΣΒΕΤΣΑΝΤΑ.
ΚΑΙ. ΑΙΤΗΣΑΜΕΝΟΝ. ΤΟ. ΤΕ-

ΜΕΝΟΣ. etc: ^{b)} secundum quod utrum
possit explicari praesentis numi epigra-
phe, ignoro.

Proconsul Volasenna, ut is in hoc nu-
mo scribitur, forte est aliquis ex Volu-
senis hac aetate Romae illustribus, sed
in quod taedet longius inquirere, quia
adhuc incerta videtur hujus numi lectio.

Concordia.

Cum *Iulia* Phrygiae, secundum ali-
quos ex numo mox descripto: ΙΟΤΑΙΕ-
ΩΝ. ΑΝΚΤΡΑΝΩΝ. *Vir nudus tenens an-*
coram. Verum cum typus sit simplex,
atque uni Ancyrae proprius, verisimi-
lius videtur, eam honoris causa Iuliae
praenomen adfectasse, praecipue cum
videamus, aliam Phrygiae urbem vetere
suo abjecto adoptasse nomen Iuliae. Si-
militer et legimus in Gordo Lydiae
ΙΟΤΑΙΕΩΝ. ΓΟΡΔΗΝΩΝ.

Cum *Nysa* Cariae.

ΑΝΚΤΡΑΝΩΝ. ΝΤCΑΕΩΝ. *Mensis*
stans, Hadriani. (Vaill.)

ΚΑΜ. ΑΝΚΤΡΑΝΩΝ. ΝΤCΑΕΩΝ.
Mensis stans, Antonini. Numum vidi
ipse in museo Christinae.

Typus tantum est simplex, sed et con-
stat ex numis, *Mensis* cultum in utraque
urbe fuisse praecipuum, tum vero etiam
in universa Phrygia et Galatia, quae
Phrygiae pars fuit, quae exempla adfa-
tim videbimus; unde et Damis apud
Lucianum ait, Phrygas sacrificare lu-
nae. ^{c)} De *Mense* ΚΑΜαρις vide numos
Nysae.

ΔΕ. ΡΡ.

a) in Iulia Phryg. urbe.

b) Miscell. p. 360.

c) Iupp. trag.

APAMEA.

Vrbs nobilis, secundum Plinium dicta primum *Celaenae*, dein *Cibotos*, postremo *Apamea* ab Apame Antiochi Soteris matre, ut refert Strabo. Sita fuit ad Maeandrum et Marfyam fluvios, quae omnia aut confirmata, aut disputata vide apud Cellarium.

Autonomi:

Caput muliebre turritum. X ΑΠΑΜΕΩΝ. ΑΤΤΑΛΟΣ. ΒΙΑΝΟΡΟΥ. aut variante magistratu. *Marfyas caudatus volitante retro palliolo, cetera nudus, et insistens flexibus Maeandri binas tibias inflat.* AE. II. (Muf. Caef. Pellerin.)

De Marfya vide propiora in imperatoriis. Eundem typum habemus etiam in numo Asiae Lydiae.

Caput Palladis. X ΑΠΑΜΕΩΝ. ΚΩΚΟΥ. vel nominibus aliis. *Flexus Maeandri, supra quos volitans aquila, hinc et inde pilei Dioscurorum.* AE. III.

Numi hi sunt obvii.

ΑΠΑΜΕΩΝ. *Caput nudum, fors Lucii Caesaris.* X ΑΤΤΑΛΟΣ. ΔΙΟΤΡΕΦΟΥ. *Flexus Maeandri, super quibus duae spicae.* AE. fere II. (Pellerin.)

Caput Iovis. X ΑΠΑΜΕ. *Iuno Pronuba addito magistratu.* AE. II. (Muf. Caef. Pellerin.)

Similem edidit Trifstanus, ^{a)} quem Harduinus Apameae et Heracleae Seleucidis urbibus tribuit, quia inscribitur: ΑΠΑΜΕ. ΗΡΑΚΛΕ. Sed posterius vocabulum magistratum notat, et numus est hujus urbis.

ΑΠΑΜΕΙΑ. *Caput muliebre turritum.* X ΚΩΤΕΙΡΑ. *Hecate tergemina expansis quinque manibus attributa varia tenens.* AE. III. (Muf. M. Ducis, Arigoni.)

Similis typus est apud Seguinum in numo Antiochiae Cariae, ^{b)} et apud Pellerinium in autonomo Aezanis, ^{c)} qui eo indicari Furiam credidit, at verius esse Hecaten spectatis omnibus causis, docui in meis Numis veteribus, quo loco praesentem numum edidi. ^{d)}

ΙΕΡΑ. ΒΟΤΑΗ. *Caput muliebre velatum.* (Pellerin.)

Exstant praeterea hujus urbis praestantes Cistophori, quos dabimus in tractatu de numis Cistophoris.

AR. Cistophori RR. AE. C.

Imperatorii.

Procedunt ab Augusto, qui sunt apud Pellerinium, usque ad Decium.

Epigraphe: ΑΠΑ. in numo Claudii. (Pellerin.) ΑΠΑΜΕΙΑΣ. ΑΠΑΜΕΙΣ. (Vaill.) sed priorem lectionem impugnat Pellerinius. ^{e)} In reliquis ΑΠΑΜΕΩΝ.

Spectatis typis maxime memorabiles sunt sequentes, de quibus omnino seorsim agendum.

De numis Apamenis diluvii testibus.

Trium habemus imperatorum numos Apameae cufos, et eodem omnes argumento, illustri eo certe, sed quod antiquiorum judicia mirum exercuit, quae antequam expendimus, necesse cumpremis, numos ipsos adcurate describere.

SEVERI.

ΕΠΙ. ΑΓΩΝΟΘΕΤΟΥ. ΑΡΤΕΜΑ. Γ. ΑΠΑΜΕΩΝ. *Arca undis innata, in qua*

a) Tom. II, p. 337. b) Sel. num. p. 179. c) Suppl. II. p. 92. d) pag. 243. e) Mel. II. p. 36.

vir et mulier medio corpore exstantes. Extra eam vultu averso procedunt mulier stollata, et vir quasi sago indutus, dexteram ambo attollentes. Arcae operculo superne insistit avicula, inde altera in aere librata oleae ramum unguibus stringit, arcae frontis inscriptum N - - in alio magis integro NΩ— AE. m. m.

Numus hic exstat in museo regio Galliarum, unde captum ectypon Seguinus Gottifredo Romam misit, subinde a Falconerio suae de numo Apamensi dissertationi insertum. Verum non satis illud fuisse fidele, ex eo patet, quod arcae inscriptum praetenditur NHTΩN, quo factum, ut Falconerius, jungendo dictum NHTΩN cum praecedente APTEMAΓ conficeret epigraphen: ΕΠΙ. ΑΓΩΝΟΘΕΤΟΥ. ΑΡΤΕ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΑΠΑΜΕΩΝ. *Sub agonothea Arte. Magnetum Apamensium.* Numus idem ex eodem museo bis fuit restitutus, primum in numis max. mod. regis Galliarum, iterum a Vaillantio in numis Graecis imperatorum, utrobique pro NHTΩN arcae inscriptum praetenditur ΝΕΩΚ. Hujus causa consultus Barthelemyus respondit in epistola, quam infra citabo, in eo numo neque NHTΩN, neque ΝΕΩΚ. legi, sed apparere solum N exesis sequentibus. Denique similem alium vulgavit Ridolphinus Venuti ex museo Cardinalis Albani, atque is in suo inscriptum vidit NΩ— exesa litera tertia.

MACRINI.

ΑΠΑΜΕΩΝ. *Typus idem, arcae inscriptum:* NΩ— AE. m. m.

Fuit insignis hic numus olim Vindobonae in museo collegii academici Soc.

Iesu, unde translatus est in museum Caesareum. Eum in lucem dedit Frölichius in opusculo, cui titulus: *Appendiculae II. novae*, cujus in praeconio nihil habeo, quod reprehendam, nisi quod leviter suspicabatur, inscriptum forte circa numi oram alterius populi nomen, v. g. ΠΕΡΓΑΜΗ., et si statuatur, arcae inscriptum fuisse NΩN, legendo junctim ΠΕΡΓΑΜΗ—NΩN, numus daret concordiam Apamenses inter, et Pergamēnos. At enim inanis est haec suspicio; manifestum est enim ex numo ipso, quem ob oculos habeo, nihil unquam circa numi marginem fuisse scriptum.

PHILIPPI SENIORIS.

ΕΠ. Μ. ΑΥΡ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. Β. ΑΡΧΙ. ΑΠΑΜΕΩΝ. *Typus idem, arcae inscriptum:* NΩ— AE. m. m.

Servatur illustre hoc cimelium in museo Magni ducis, fuitque Falconerio causa edendae insignis dissertationis, de qua agam infra. Is arcae inscriptum NΩΕ non obscure apparere proficitur, numumque esse fidei integerrimae. At Gorius, qui eundem in museo Florentino restituit, suspectum censet, et iniique intrusum pro genuino illo, quem Falconerius olim in Mediceo vidit. Non idem mihi iudicium est, qui numum ipse accurate inspexi, nullamque in eo pravitatis notam reperi, quanquam ex praetensis literis NΩΕ tertia item fugiat perinde, atque in numis Severi et Macrini mox descriptis. Mediceo huic numo binos similes alios sociat Falconerius, quorum unum citat ex museo Cardinalis Ottoboni, sed in cujus arca sola prior litera N apparet, alterum ex museo Car-

dinalis Chiffi, sed in quo literae arcae omnes erosae sunt. Solum etiam N labem evasit in numo simili, qui fuit olim in museo d'Ennery Galli. ^{a)})

Praeter hos probae fidei numos video memorari alios ejusdem utrinque argumenti, sed quos eruditi aut spurios, aut certe suspectos adserunt. Horum unus est in museo regis Galliarum, quem Bartholemyus in epistola, quam infra laudabo, ait Mediceo simillimum, nisi quod in eo literae arcae omnes evanuerunt. Addit praeterea, quo adcuratius numum hunc contemplatur, tanto certius sibi videri spurium. Similis exstat depictus in museo Pembrock ^{b)}) expresse super arca diserto ΝΩΕ, sed quem eruditus Milles infra laudandus cum tribus fratribus, qui sunt in variis museis Britannicis, Crottiano, Duaniano, Hunteriano, ex eadem matrice fufum suspicatur.

EIVSDEM.

ΕΠ. Μ. ΑΤΡ. ΑΑΕΞΑΝΔΡΟΥ. ΒΕΛ. ΑΠΑΜΕΩΝ. *Idem typus, in arca: ΝΕΩΚ. ΑΕ. m. m.*

Hunc numum Vaillantius in numis Graecis ex museo Alexandri VIII. citat. Differt a priore, quod in hoc legatur Β., at in praesente ΒΕΛ., de quo agam infra. Vocabulum ΝΕΩΚ. in numo vitato Vaillantius haud dubie suppleverit, ut in alio Severi factum diximus.

Proposito horum numorum catalogo jam etiam de vero eorum statu confidentius possumus arbitrari. Iam enim pri-

um intelligimus, inscitum illud ΝΗΤΩΝ, et quod sequitur, ΜΑΓΝΗΤΩΝ, perperam intrusum. Idem deinde sentiendum de vocabulo ΝΕΩΚορων. Etenim in numis binis, quos vidi ipse et exploravi sedulo, Caesareo, et Mediceo, priores duae literae certum ΝΩ faciunt, quibus adde numum musei Albani, unde adeo praetensum ΝΕΩΚορων confici nequit. Quapropter et aspernandum Spanhemii iudicium, qui in numo Mediceo lapsum monetarii, et metathesin ΝΩΕ pro ΝΕΩ agnovit. ^{c)}) Neque enim verisimile, diversos diversae aetatis monetarios in iniqua ejusdem vocabuli scalptura fuisse concordēs. Ad haec in nullo alio hujus Apameae numo notatum hactenus neocoratum reperimus. Mirum adeo, si hoc illa honore decorata fuit, eum jactatum in hujus tantum argumenti numis, dissimulatum in omnibus aliis. Tenendum ergo, hanc, de qua agitur, arcae epigraphen a ΝΩ incipere, quaecunque deinde *litera* tertia duas illas consequatur, quam aliquando revelabit tempus. Fuere, quibus mirum visum, quo fato evenerit, ut eadem ejusdem literae jactura mulcaret id genus numos omnes, qui ad nos pervenire. At nequaquam istud mirum iis, quibus videre similes contigit. Etenim cum arcae latus eo loco maxime emineat, cui litera tertia infedit, et quod sequitur, frictui omnium maxime fuerit obnoxia, necesse est, si quod vitium numo per aevum accessit, primam fuisse hanc literam ejus injuriis objectam.

Ad singularem hujus typi explicationem quod attinet, tres reperio eruditos

a) Catal. p. 429.

b) Part. III, tab. 78.

c) Epiß. V. ad Morell.

antiquarios eo enucleando impensius occupatos. Eorum primus Octavius Falconerius de eo libellum eruditum sane et copiosum conscripsit, cui titulus: *Dissertatio de numo Apamensi Deucalionis diluvii typum exhibente*, quam subinde alteris curis restituit Petrus Seguinus, et suis *Selectis numismatibus antiquis* addidit, tum et Gronovius inseruit Tomo X. Antiq. Graec. Ejus operis summa capita haec sunt: ex omnibus causis patere, expressam in his numis memoriam Deucalionis cataclysmi; videre enim est Deucalionem et Pyrrham intra arcam conclusos, tum ex ea egressos elata dextera lapides retrorsum jacere; quin et aves in hoc actu suas habuisse partes, et a Deucalione ad explorandum diluvii statum ex arca emissas teste Plutarcho, ^{a)} aliisque. Adscriptum ΝΩΕ ut explicet, advocatis copiosis exemplis comprobatur, Graecos multa ex Iudaicis antiquitatibus ad sua sacra transulisse, ac propterea nequaquam mirum, omnes causas diluvii Noemitici in Deucalione quoque reperiri. Quapropter arguit, ad Deucalionis et Pyrrhae cataclysmum in his numis adludum, aut certe, confusa inanibus figmentis antiqua veritatis narratione, Noemi diluvium ad Deucalionis fabulae speciem ab Apamensibus expressum. Sub operis finem inquit, ad quam Apameam hi numi pertineant, et ad eam, quae in Syria sita est, magis inclinatur. At nobis jam certum, eos omnes Apameae Phrygiae tribuendos.

Alter Harduinus in numis urbium illustratis arcam adserit esse Apameae

Phrygiae symbolum, quae Κίεωτος, *Arca*, veteribus dicta est, eamque innatare aquis, quod urbem cingerent Maeander et Marfyas fluvii; virum et mulierem arcae inclusos esse cives Apamenses, qui extra procederent, Augustum et Augustam; advolantem columbam cum oleae ramo indicare pacem victis a Severo Parthis restitutam; corvum arcae insidentem per nigredinem nativam adludere ad alterum Apameae cognomen Κελαιναί, quod *nigredinem* denotat. Ex quo apparet, Harduinum nullam in his agnoscere qualiscunque diluvii imaginem.

Tertius Frölichius non magnopere a Falconerio dissentit. Ait, typo hoc adumbrari diluvium Noe Deucalionis fabula involutum, arca arcam Noe, avibus corvum et columbam cum oleae ramo designari; intra arcam exhiberi Noemum cum uxore, qui Graecis Deucalion et Pyrrha sunt dicti; extra arcam eosdem repraesentari saxa post tergum jactantes, et ideo Augustorum habitu effictos, ut adluderent ingeniose ad generis humani per eos reparationem. Non abnuat tamen, forte idcirco etiam hunc arcae typum delegisse Apamenses, ut illustri hoc eventu simul ad alterum urbis suae nomen Κίεωτος, *Arca*, et urbis situm inter aquas adluderent. ^{b)}

Hactenus eruditi ex variis his sententiis elegisse sibi visi sunt, quae cuivis maxime adrideret, donec ante annos non multos eruditus Bryantius opus suum vulgaret, quod *Analysis of ancient Mythologie* inscripsit, in quo is veterem Falconerii sententiam de adumbrato in

a) de solert. anim.

b) Appendic. II. novae.

his numis Noemi diluvio refuſtitavit. ^{a)} Ergo acrioribus iterum ſtudiis in praeſentium naturam numorum ab eruditis Angliſ inquiri coeptum, et vulgatae hac in cauſa diſſertationes tres; quae collectae exſtant in opere: *Archaeologia published by the Society of Antiquaries of London*, et ſe volumine IV. inde a pagina 315. conſequuntur. Primus in aciem progreſſus Barringtonus totum horum numorum argumentum ſecundum Deucalionis et Pyrrhae fabulam conatus eſt explicare; at cum obſtare ſibi videretur vocabulum ΝΩΕ, quod non dubitabat ſic exſtare in his numis, adfirmare non eſt veritus, poſitum ΝΩΕ pro ΝΩΙ, qui eſt notus dualis ductus ab ένω, huncque explicare ſecundum verſum Ovidii: *Nos duo* (Deucalion et Pyrrha) *turba ſumus*. Reliquam diſputationem, qua is comprobare intendit, Noemi diluvium non fuiſſe univerſale, cum aliena ſit a meo inſtituto, intactam relinquo. Proxima diſſertatio Reverendi Milles numos ipſos perſequitur. Exiſtimat enim, numos tantum eos genuinos putandos, qui inſcriptum arcae ΝΕΩΚ. offerunt, quod deinde a falſariis in ΝΩΕ fuit immutatum. At hoc perperam a viro erudito ſtatui, patet ex iis, quae ſupra diſputavimus. Vt Noemum ab his numis arcet, ſic neque Deucalionis diluvium hoc typo indicari putat, ſed eum rectius ad privatum aliquem Apamenum cultum referendum, ſed quem ignoramus. Tertio loco ſuccedit reſponſum Abbatis Bartholemyi ab eruditis Angliſ conſulti, quid ipſe de hac arcae epigraphe conſtituendum putaret. Ex his literis varia

huc pertinentia jam ſupra ſuis locis indicavi, ceterum verifiſimile videtur viro erudito, literas priorēs eſſe ΝΩ, quicunque deinde earum ſit explicatus, quo is tutius ſibi abſtinendum putat.

His, ut oportuerat, indicatis reſtat. ut meam, qualiſcunque ea eruditis videbitur, ſententiam aperiā. Verifiſimile mihi plane videtur, unum Noemi diluvium hoc typo adumbratum. Iam primum arca aquae innatans, concludi hac vir mulierque, columba oleae ramum adportans, et altera adſidens aris ſic conveniunt Deucalioni, ut ſecundum cauſas omnino omnes convenient aequae narrationi, qua Noe diluvium in ſacris literis deſcribitur. Deinde quod graviſſimum aliis pro Deucalione et Pyrrha argumentum eſt, nimirum uterque hic arca egreſſus, et laxa poſt tergum jaciens, tanti ſane non mihi videatur. Neque enim plane certum indicium, iſtud illos revera agere, poſſunt adferre, non compreſſam manus volam, quo indicaretur arreptus ad jactum lapidis, quo modo Cadmus cum conſpicio intra manum lapide fingitur in numis Tyrriorum, ^{b)} non lapides alios aerem ſecantes, alios jacentes humi. At, ajunt, manum utriusque videmus arrectam; an vero etiam eo geſtu niſuque, qui aliquid poſt tergum jactantibus proſus convenit? Innumera habemus in veterum monumentis exempla figurarum ſimilem geſtum praeferentium, quem artifices tribuerunt aut conſabulantibus, aut admirantibus, aut pacificatoribus, aut aliud quidvis agentibus, quam jactantibus lapidem conſuevere. Quod vero tantum faſti-

a) Vol. II, p. 229.

b) Vaill. in Colon. ſub Gordiano et Gallieno.

dium, nolle in utraque figura agnoscere Noe et uxorem recens arca egressos, et elata dextera praeferre admirationem, et sese miraculo conservatos cum grati animi testimonio agnoscere? Eodem modo Athenienses diis vota nuncupantes iussi sunt ex lege dexteram et sinistram ad coelum tollere.^{a)} Sic etiam, ut est apud Orpheum:^{b)}

Ηρώες Μινυαί μὲν ἐγηθεόν, ἃν δ' ἄρα
χειράς

Ἀθανάτοισι ἤειραν, οἱ ἄραγον ἔρπον ἔχουσιν,
Heroes Minyae valde gavisī sunt, man-
usque ad superos

Sustulerunt, qui latum coelum tenent,
posteaquam insperato aureo vellere potiti sunt. Verum quod me maxime ad agnoscendum Noemi diluvium impulit, est inscriptum arcae ΝΩ— Nemo erit vel peritissimus artis nostrae, qui non mecum sentiet, ex cognitis hactenus exemplis literas has ἀρχαῖστας illustrari nullo modo posse. Audacem sane Baringtoni conjecturam, ΝΩΕ pro ΝΩΙ, nos, scriptum arbitrantis, ut demus, posse aliquo linguae Graecae exemplo confirmari, aut nemo, aut nonnisi aliquis Harduini filius approbaverit. Quocirca, cum causae omnes, ut probavimus, Noe diluvium plane expriment, quid oberat, inscribere etiam nomen ejus, qui mirabilem hanc arcam fabricaverat, praecipue cum istud evitandi ambigui causa factum videri possit? Enimvero quemadmodum in numis Magnesiae Ioniae typo navis adscriptum legimus ΑΡΓΩ, ut quae sit haec navis, citra du-

bium intelligeretur, praecipue cum Argo non ab his Ioniae Magnetibus, sed Thessaliae fabricatam constaret, sic et studiose apparet ab Apamensibus arcae suae inscriptum ΝΩΕ, ne quod pronum fuerat, pro Deucalionea haberetur, cum Noemiticam ex quacunque causa intelligi plane vellent.

At quae causa, cur Apamenses Phrygiae neque recutiti, neque tum adhuc Christiani peregrinum, et a sacris suis alienum typum arcefferent? Ajo, neminem fore tantum sibi tribuentem, ut quae privatim civitatibus fuere placita creditaque, speret se causas et originem posse quocunque studio reperire, aut tam morosum, ut factum quodpiam certum, et monumentorum auctoritate confirmatum credere nolit propterea, quia causas ignorat. Credamus, Noemi diluvium Apamensibus dignum fuisse visum numorum argumentum, quia istud numi ipsi palam profitentur, et patienter, ut saepe alias, feramus, ejus nobis facti veram causam ignotam. Est tamen aliquid, quod spissam possit caliginem depellere, testimonium intelligo ex libris Sibyllinis petatum, jam quidem advocatum a Falconerio, sed quo ille non, ut potuit, usus est, quia Deucalioni quoque suas in hoc actu partes dedit. Ea tibi illud: (L. I.)

Εἰς δὲ τις Φρυγίης ἐπὶ ἡπειροῖο Κελαινῆς*)
Ἠλιόστον ταυνημῆκες ὅρος, Ἀραράτ δὲ κα-
λεῖται, - -

Μαρουὸν ἐνθα φλεῖες μεγάλης ποταμοῦ
πεφυκάν.

a) Demosth. adv. Macartatum p. m. 1038. et adv. Midiam p. 611. b) Argon. V. 1018.

*) Malumus legere Κελαινῆς cum Bocharto, (Geogr. sacr. L. I. c. 3.) pro μελαινης, quod legitur in his MSS. Sibyllinis.

(Vol. III.)

Τὸ δὲ κίεωτος ἔμειπεν ἐν ὑψηλοῖο καρηνῶ
Ληξαντων ὕδατων.

*Est vero in Phrygiae Celaenes continente
Inaccessus longe porrectus mons, Ara-
rat vero vocatur, - -*

*Inde nascuntur fontes magni fluvii Mar-
syaе.*

*In hujus sublimi vertice arca quievit
Recedentibus aquis.*

Ex hoc testimonio, quae ad rem meam faciunt, capienda sequentia: I. Attingitur his versibus diluvium, ut sua pte patet, II. non vero illud Deucalionis, nam in hoc arca quievisse ferebatur super monte Parnasso, sed Noemi; hujus enim decrefcentibus aquis ex veterum scriptorum mente requievit arca in monte Ararat. III. Locus, ubi istud contigisse dicitur, evidentibus characteribus designatur, nempe haec nostra Apamea, primum mentione Phrygiae Κελαινης, nam huic Apameae olim fuisse nomen *Celaenae*, supra diximus, deinde mentione Marsyaе fluminis, cui Apamea adlita, denique et advocato opportune vocabulo κίεωτος, quod item vetus fuisse urbi nomen monuimus. Cum ergo vetus fama obtinuerit, arcam diluvio elapsam apud hanc Apameam substituisse, atque hoc diluvium sit Noemi, sequitur etiam, Apamensis hujus numi typo intelligendum cataclysmum Noemiticum, qui privatim ad se pertinuit, non Deucalionem, cujus in moneta memorandi causam propinquam non habuere. Nolo, mihi quis infirmam Sibyllinorum fidem objiciat, quam scio, quam sit exigua, neque enim certiores causas praefens postulat. Satis constat, ho-

rum auctores quaecunque famam fuisse secutos, parum sollicitos, quantam haec fidem promereatur. Ergo et auctor, qui fabulam, in qua sumus, prodidit, non eam ipse finxit, sed ab aliis traditam in carmen suum recepit. Creditum igitur fuit nonnullis, montem, qui Apameae imminabat, fuisse ipsum illum Ararat, in quo sedit arca, atque istud tanto pronius creditum, quia revera vetustum urbi nomen fuit Κίεωτος, *Arca*, ab eventu, ut rumor tulerit, inditum. Iam vero res in vulgus nota, Graeculis quamlibet auram, quoslibet susurros, quibus accedere sibi nomen speraverant, gravissimi testimonii instar fuisse, de quo eorum ingenio graphice Plinius: ^{a)} *mirum est, quo procedat Graeca credulitas; nullum tam impudens mendacium est, ut teste careat.* Vnde tot eorum lites de Iove aut Baccho apud se natis educatisve, de loco, in quem Palladium capta Troja migravit, de Homeri natalibus, et sexcentae aliae, singulis urbibus privatam suam famam jactantibus, vere, an falso, nostra parum interlit. In re enim antiquaria, explicandisque monumentis non magis quaeritur, quid verum, aut communiter receptum, quam quid privatim qualicunque auctoritate creditum. Quapropter si Apamenses fidem habuere rumori de arca apud se adpulsa, ejusque argumentum intulere numis, easdem egere nugas, quas tot alii, claritatem sibi ab insigni aliquo veteris aevi eventu quaerentes, atque ut litem cum Graeciae propriae incolis amolirentur, qui Deucalionem apud se evasisse deje-

a) L. VIII, c. 88.

rabant, placuit sibi applicare historiam Noemi, etsi peregrina auctoritate nixam.

Sed enim incredibile visum nonnullis, atque hos inter erudito Milles, a Graecis Noemi casum in numerum argumentum lectum, tanquam sic religionis Iudaicae dictata adprobarent, et amplecterentur, multo vero minus auctores istud fuisse imperante Severo, quem Christianis impense fuisse inimicum constat. Quasi vero, lubet his respondere, religionis causa agatur, si fidem imperiar factio cuidam historico, quod alienae sectae scriptor prodidit. Non poterant Apamenenses convinci impietatis, si credidere Mosis adserenti, fuisse in eo tractu ingentem aquarum eluviam, atque ex communi clade servatum Noe cum uxore et liberis, praecipue cum nemo sanus, et quantumcunque Iudaeis inimicus inficiari posset antiquitatem testimoniorum Mosaicorum. Sed cum factis habuere fidem, non propterea consensere cum eorum causis, quae cum religione propius connectuntur. Sic credimus Christiani Zosimo adserenti, Romanum imperium semper in pejus ruisse, at negamus homini fidem, ejus mali causam ab iratis propter neglectos ludos saeculares diis repetenti. Quod si propterea adversus religionem peccasse videbuntur Apamenenses, multo magis suspecti Spartani, qui sese ex Abrami domo oriundos publicis literis sunt professi, ^{a)} aut in patria sacra impius Alexander M., qui Danielis vaticiniis fidem habuit. ^{b)} Denique et

huc praeclare potest applicari, quod jam multo ante conquestus est auctor libri I. Macchab. ^{c)} *Expanderunt libros legis, de quibus scrutarentur gentes similitudinem simulacrorum suorum.* Alioqui ex libris Mosaicis multa cepisse non modo Platonem, qui propterea Μωϋσης ἀρτιμίσων dictus est, sed et ipsum Pythagoram, graves habemus ex veteribus testes, ut videre est apud Meursium. ^{d)}

Haec liberalius disputasse nequaquam indignum visum, quod horum argumentum numerum ex praecipuis unum est, cui explicando crisis numismatica utiliter immoretur.

MAPCTAC. ANAMEΩN. *Marfyas nudus flans fluitante a tergo palliolo duas tibias animat*, in numo Hadriani.

Ita hunc typum, cujus similem jam supra in autonomis dedimus, ex integro suo proponit Pellerinius. ^{e)} Vaillantius in simili Marfyam pro Apolline, tibias pro baculo, amiculum pro pelle Marfyaе, quae ex dicto baculo penderet, habuit. Idem Marfyas etiam singitur in numo Getae, quem ex museo Mediceo edidi, ^{f)} *nudus insidens scopulo, d. tenens cornucopiae, s. binas tibias.* Perstringendus hic iterum Vaillantius, qui ejus numi typum sic proponit: *Figura virilis nuda scopulis insidens d. cornucopiae, s. rostrum.* Satyri Marfyaе memoria, a quo amnis praeterfluens nomen traxit, multum apud Apamenenses valuit, de quo ad citatum Getae numum pluribus egi. Etiam Marfyaе

^{a)} Ios. Ant. Iud. L. XII. c. 4. §. 10. ^{b)} Ibid. L. XI. c. 8. §. 5. ^{c)} Cap. 3. v. 48. ^{d)} ad Hesych. de viris claris sub Νεμηνιος. ^{e)} Suppl. II. p. 44. ^{f)} Num. vet. p. 245.

fluvii icon fingitur in numis, de quibus agetur infra in mentione situs.

Mulier dextera alte sub lata, s. infantem gestans inter tres Corybantes gladiis et scutis armatos, in numo Decii. (Sequin p. 188.)

Vide, quae ad typum similem infantis seu Iovis, seu Bacchi infra in numis Laodiceae Phrygiae notabo.

Leo gradiens, ante quem thyrsus, superne cista, Philippi sen. (Vaill.)

Delineatus exstat hic numus in laudata Falconerii dissertatione de numo Apamensi. Totum typum Baccho applico. De thyrso, et cista mystica nullum dubium. Leo inter alia animalia Bacchi comes secundum Albricum, ^{a)} tum ipse in Gigantum tumultu Rhoecum retorfit leonis unguibus, horribilique mala. (Horat.)

Mentio situs:

A *Maeandro*: ΑΠΑΜΕΙΑΣ. ΠΡΟΣ. ΜΑΙΑΝΔΡΟΝ. *Diana Ephesia*, Tiberii. (Vaill.) ΑΠΑΜΕΙΑΣ. ΜΑΙΑΝΔ. *Diana Ephesia*, Claudii. (Vaill.)

A *Marsya*. ΚΙΒΩΤΟΣ. ΑΠΑΜΕΩΝ. ΜΑΡΣΤΑΣ. *Fluvius decumbens in antro*, Hadriani. (Vaill. Morelli Spec. tab. XVI.)

ΚΙΒΩΤΟΣ vetus fuit urbi nomen, ut aliquoties diximus supra. Adhuc in Notitiis scribitur: Απαμειν ή Κιβωτος.

A *Maeandro et Marsya*. ΑΠΑΜΕΩΝ. ΜΑΙΑΝΔ. ΜΑΡ. addito nomine *panegyriarchae*. *Diana Ephesia*, supra quam duae Nymphae, sedens una, altera ingenuiculata, infra duo fluvii decumbentes,

Gordiani. (Vaill., et exstat depictus in numis max. mod. reg. Gall. tab. 26.)

ΜΑΡΣΤΑΣ. ΜΑΙΑΝΔΡΟΣ. *addito summo sacerdote. Duo fluvii decumbentes*, Philippi sen. (Vaill.)

Vtrumque fluvium sacrum fuisse Apamenis, docet Maximus Tyrius. ^{b)} Φρυγες οι περι Κελαινας νεμομενοι τιμωσι ποταμους δυο, Μαρσαν και Μαιανδρον. *Phryges, qui propter Celaenas habitant, colunt fluvios duos, Marsyan, et Maeandrum.*

Magistratus in autonomis, numisque priorum imperatorum sine mentione dignitatis.

Proconsules haud dubie videntur sequentes:

ΕΠΙ. Μ. ΟΥΕΤΤΙΟΥ. ΝΙΓΡΟΥ. ΚΟΙΝΟΝ. ΦΡΥΓΙΑΣ. *Marsyas flans binas tibias inflat*, Neronis. (Pellerin Mel. II. p. 30.)

Adest quidem inscriptio urbis, sed cum numi sequentes, tum typus Marsyae numum hunc sine dubio Apameae vindicant. Ceferum de M. Nigro cognitae gentis Vettiae nihil habeo, quod ex veteribus memorem.

ΕΠΙ. ΜΑΡΙΟΥ. ΚΟΡΔΟΥ. ΚΟΙΝΟΝ. ΦΡΥΓΙΑΣ. ΑΠΑΜΕΙΣ. *Aquila serpentem unguibus stringens*, Neronis et Agrippinae. (Vaill.)

Etiam hujus Marii Cordi memoriam puto interisse.

ΕΠΙ. ΠΛΑΝΚΙΟΥ. ΟΥΑΡΟΥ. ΚΟΙΝΟΝ. ΦΡΥΓΙΑΣ. ΑΠΑΜΕΙΣ. *Manipulus spicarum*, Vespasiani. (Vaill.)

Idem Plancius Varus, sed addito ΑΝΘΗΠΑΤΟΥ, et cum simili manipulo spicarum exstat etiam in numis Vesp-

a) Imag. deor. cap. 19.

b) Dissert. VIII. c. 3.

passiani Nicaeae flatis. Ex quo apparet, eum per vices Bithyniam et Asiam rexisse.

Prytanes inscripti sunt Cistophoris, quos vide.

Agonotheta. ΕΠΙ. ΑΓΩΝΟΘΕΤΟΥ. ΑΡΤΕΜΑ. Γ. in numo Severi, quem supra inter numos diluvii testes dedimus. — ΕΠΙ. ΑΡΤΕΜΑ. Γ. in numo Caracallae. (Vaill.)

Panegyriarcha. ΠΑΤ. ΒΑΚΧΙΟΥ. ΠΑΝΗ. ΑΠΑΜΕΩΝ. ΜΑΙΑΝΔ. ΜΑΡ. Gordianf. (Vaill.) Harduinus legendum docet: ΕΠ. ΑΤ. pro ΠΑΤ. Forte melius in hoc et sequente. Π. ΑΤ. id est: *Publio Aurelio.* — ΠΑΤ. ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΙΑΝΟΥ. ΠΑΝΗΓΥΡ. Decii. (Banduri.) — ΠΑΡΑ. ΑΤΡ. ΕΡΜΟΥ. ΠΑΝΗ. ΓΥΡΙΑΡΧΟΥ. Valeriani. (Bandur.)

De Panegyriarchis agemus alibi capite singulari.

Summus sacerdos: ΕΠ. Μ. ΑΤΡ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. ΒΕΛ. ΑΡΧΙ. ΑΠΑΜΕΩΝ. in numo Philippi supra in diluvii numis adducto. Similis epigraphe occurrit in binis aliis ejusdem Philippi variantibus solum typis. (Vaill.)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. Β. ΑΡΧΙ. Otaciliae. (Vaill. Pellerin.)

ΕΠΙ. Μ. ΑΤΡ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. ΒΕΛ. Philippi jun. (Vaill.)

Additum in his numis ΒΕΛ. magnum Apollinem flagitat. Vaillantius et Falconerius ΒΕΛΤΙΣΤΗ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ legunt. Si numus Philippi jun. est integer, ΒΕΛΤΙΣΤΗ legi nequit, cum desit ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ, cum quo epitheton esset connectendum. Harduinus suspicatur legendum ΒΕΛΤΙΣΤΗ.

Scriba: ΕΠΙ. Α. ΜΑ. ΣΕΤ. ΓΡΑΜ. ΤΟ. Β. Elagabali. (Mus. Caes. Theup.)

Commune: ΚΟΙΝΟΝ. ΦΡΥΓΙΑΣ. in binis numis supra citatis cum mentione praefectus. Item: ΕΠΙ. ΑΡΤΕΜΑ. Γ. ΑΠΑΜΕΙΟΝ. ΚΟΙΝΟΝ. ΦΡΥΓΙΑΣ. Caracallae. (Vaill.)

Neocoratus falso adsertus a Vaillantio ex numis cum diluvii typo, ut supra dictum.

AE. R.

Α Τ Τ Α Ε Α.

Hoc nomine Phrygiae urbs non proditur; at cum Stephanus in Phrygia memoret paludem *Ατταίων*, (in *Βορυσίων*.) verisimile censet Harduinus, aditam huic urbem idem nomen tulisse. Nam quo minus numi inscripti ΑΤΤΑΙΤΩΝ cum Vaillantio et Begero tribui possint urbi Laconicae, aut cum Spanhemio Arabiae, vetant, ut videbimus, inscriptiones, et magistratus, quae utraque in his regionibus non comparent.

Autonomi:

ΙΕΡΑ. ΣΥΝΚΛΗΤΟΣ. — ΔΗΜΟΣ. — ΚΡΟΣ. ΔΗΜΟΣ. variis avertis, iisque obviis. (Beger, Patin, Arigoni.)

ΤΤΧΗ. ΠΟΛΕΩΣ. *Caput muliebri imposito titulo, aut turricula.* Χ ΑΡΧ. ΔΟΤΗ. ΑΤΤΑΙΤΩΝ. *Pallas fians.* ΑΕ. Η. (Pellerin.)

AE. RR.

Imperatorii:

Trajani, Commodi, Severi, Getae. (Vaill. Pellerin.)

Epigraphe, ut in autonomis. *Typi* ΝΙΔΑ. (Gruter p. 1084. 11.)
obvii. *AE. RR.*

Magistratus:

Proconsul: ΕΠΙ. ΑΝΘ. ΚΕΚΟΤΝ.
Trajani. (Pellerin Rec. III. p. 211.)

Prætor. CTPA. ΜΑΡΩΝΟC. Severi.
(Pellerin.)

Archon, in citato autonomo.

AE. RRR.

Imperatorii:

Domnae, Caracallae, Gallieni, Saloninae, (Vaill. Haym., Pellerin) ad quos nihil plane observandum.

AE. RRR.

ΑΤΤΥΔΑ.

Ex Notitiis cognita, et incerti situs.

Autonomi:

Complures exstant in museo Caesareo, apud Haymium, et Pellerinium.

Epigraphe: ΑΤΤΟΥΔΕΩΝ. *Typi*:
Latona cum gemellis, Amazon eques, basium venusta, super qua bina vasa floribus referta, et tres mures pini.

ΔΗΜΟC. ΒΟΥΛΗ. in plerisque.

Magistratus in nonnullis sine mentione dignitatis, at in uno est

Sacerdos femina: ΔΙΑ. ΦΛΑΒΙΑC. ΙΕΡΕΙΑC. *Diana Ephesia*. (Haym.) Notandus peculiaris hujus urbis mos, quae pro praefixo aliarum urbium ΕΠΙ. vel ΤΠΟ. usa est particula ΔΙΑ. Sic in aliis: ΔΙΑ. ΜΕΝΗΠΟΥ. (Mus. Caes.) ΔΙΑ. ΚΛΑΥΔΙΑΝΟΥ. (Haym.) ΔΙΑ. ΚΛΑΥΔΙΑΝΟΥ. ΤΙΟΥ. ΠΟΛΕΩC. (Mus. Cousinery.) Vide similia exempla in numis Laodiceae et Cidrae ejusdem Phrygiae. In marmore Stratoniceae Cariae: ΔΙΑ. ΦΙΛΟΚΑΛΟΥ. Β. (Chandler Inscr. ant. p. 28.) ΔΙΑ. ΠΡΩΤΟΚΟCΜΟΥ. Μ. ΠΟΜΠΗΙΟΥ. ΚΛΕΙΜΕ-

ΒΡΥΖΥC.

Solis Notitiis memoriam debet.

Imperatorii:

Ab Aurelio usque ad Gordianum.

Epigraphe ΒΡΟΥΖΗΝΩΝ. *Typi* obvii.

Magistratus: tantum in numis Severi et filii sine mentione dignitatis: ΡΟΥΦΙΝΟC. ΑΝΤΩΝΙ. ΒΡΟΥΖΗΝΩΝ. (Pellerin Mel. II. p. 127.) ΜΑΡΚ. ΡΟΥΦΙΝΟC. ΒΡΟΥΖΗΝΩΝ. ΑΝΕΘΗΚΕΝ. in numo Severi, (Ibid.) sed Haymius in simillimo pro ΜΑΡΚ. legit ΑΙΚ.

AE. RR.

CADI.

Phrygiae Epicteti. Numos hujus urbis cognitos collegit, et vulgavit abbas Sestinus. ^{a)}

Autonomi:

ΙΕΡΑ. ΒΟΥΛΗ. Ξ ΚΑΔΟΗΝΩΝ. *Cybele sedens*. (Arigoni.)

ΙΕΡΑ. CΤΝΚΑΗΤΟC. *typo Cybeles*. (Mus. Caes.)

a) Lettere T. III. p. 55.

ΔΗΜΟC. — ΙΕΡΟC. ΔΗΜΟC. —
ΔΗΜΟC. ΚΑΔΟΗΝΩΝ, in variis.

ΒΑΣΙΛΕΥC. ΜΙΔΑC. *Caput Midae barb-
batum pileo Phrygio tectum.* X ΚΑΔΟΗ-
ΝΩΝ. *Figura dubia stans.* (Gronov.
Thes. Ant. Graec. T. I. lit. T.)

Hujus Phrygiae regis caput est eti-
am in numi vicini Midaci et Prym-
nepsi.

Huic etiam urbi Pellerinius tribuit
aeneum: ΚΑΔΩ. *Fortuna stans.* Sed
turbat nonnihil positum Ω pro Ο.

AE. RR.

Imperatorii.

A Claudio usque ad Gallienum nulla
re memorabiles.

Magistratus anchon legitur inde a
Gordiano, tum etiam in pluribus au-
tonomis. Male Vaillantius in numis
Gordiani et Tranquillinae legit. ΚΑCΟ-
ΠΑΤΟΡΟC. quod nomen Graecum non
est. In numo musei Caesarei est:
ΚΛΕΟΠΑΤΟΡΟC.

Ludi ΑΓΓΟΥCΤΕΙΑ. *Duae dexteræ
junctæ intra coronam*; Gallieni. (Pelle-
rin Suppl. I, 39.)

*Concordia cum Gordo Lydiae: Ceres
in draconum curru*, vel: *Bacchus stans.*
(Vaill.)

Mentio situs, ab Hermo fl. ΕΡΜΟC.
Fluvius decumbens, in numo Gordiani.
(Theupoli.)

AE. R.

CERETAPE.

Ex Hierocle tantum, et Notitiis co-
gnita.

Autonomi:

ΔΗΜΟC. X ΚΕΡΕΤΑΠ - - - *Juppi-
ter stans*, AE. II. (in meis Num. vet.)

Caput Serapidis. X ΚΕΡΕΤΑΠΕΩΝ.
Pallas stans. AE. II. (Hunter.)

AE. RRR.

Imperatorii:

Ab Antonino usque ad Severum.
(Vaill.)

Epigraphæ: ΚΕΡΕΤΑΠΕΩΝ. Typi:
Pallas, vel *Hercules*.

Magistratus praetor, in numis Severi.
(Vaill. Pisani.)

Honoris titulus: Diocaesarea. Vide
quæ infra ad Diocaesaream Phrygiae
notabimus.

Concordia cum Hierapoli Phrygiae,
quam vide.

AE. RRR.

CIBYRA.

Dicta magna Straboni, nam mino-
rem in Pamphylia constituit. Sita fuit
versus Cariam, et aliquando potens,
quæ proprios tyrannos habuit, quorum
unus Moagetes in numis quoque vivit,
quos infra dabimus. Cibyrae histori-
am et numos descripsit, et liberaliter
illustravit Belleyus. ^{a)}

a) B. L. T. XXIV. p. 121.

Autonomi:

Caput galeatum. X KIBTPATON. Eques galeatus citato cursu d. hastam. AR. III. AE. III.

Est apud Pellerinium, et similis ex museo regio citatur a Belleyo, qui et addit, tres similes existisse in museo Wildiano addito in uno magistratu MH., in altero MENE. IEPON. ^{a)} Aeneus est apud Theupoli.

Capita Dioscurorum. X KIBTPATON. Victoria statuens trophaeum. AE. (Pembrock.)

Caput galeatum. X KIBTPATON. Bos dimidiis prostratus surgente gibbo. AE.

Numum hunc olim edidi ex museo Savorgnan, ^{b)} ubi monui, eundem jam propositum fuisse ab Arigonio, sed perperam lectum KIATPATON, atque sic Cilyrae nescio cui tributum.

KIBTPA. Caput mullebra velatum turgitum. X KIBTPATON. Leo gradiens. AE. II. (Pellerin.)

BOTAH. X KIBTPATON. intra coronam. AE. (Belley l. c. p. 137.)

IEPA. CTNKAHTOC. X KIBTPATON. Mensis. flans. AE. (Hunter.)

AR. RRR. AE. RR.

Imperatorii

Exstant ab Aelio Caesare usque ad Decium.

Epigraphe ut in autonomis. Typi obvii.

Nomen ab imperatore: KAICAPEON. KIBTPATON. in compluribus numis inde a Caracalla. Vaillantius et Haymius hac epigraphe notari concordiam inter hanc Cibyram, et Caesaream Bithyniae credidere, verum eos falli jam viderunt Belleyus, ^{c)} et Pellerinius. ^{d)} KAICAPEON igitur aliud non est, quam honoris vocabulum, ut in KAICAPEON. TPAΛΛIANON., vel KAICAPEON. KTMAIΩN., aliisque. Cibyram hanc appellationem sibi efflagitasse in honorem Tiberii, a quo adfecta fuit beneficiis, censet Belleyus, ut mox sub epocha videbimus.

Neocoratus. Hunc illi honorem tributum putat Belleyus ^{e)} ex numo Maximini et Maximi, in quo sic scriptum legitur: KIBTPATONH, ^{f)} ex quo arguit, adfixum in fine N aliud quam neocoratum notare non posse. Res nonnihil videtur intuta, praecipue cum in nullo alio Cibyrae numo notetur neocoratus.

Epochas annus notatur in numis binis, quos Belleyus ex museo Pellerinii citat, et pictos sistit. ^{g)}

ETOTC. BIC. Maximini.

IOC. Tranquillinae.

Inito calculo certum est, principium epochae cadere in annos tres V. C. 776. 777. 778. Erudite Belleyus ad optat annum 776., nam hoc anno factum, quod refert Tacitus: ^{h)} *Factaque auctore Tiberio senatus consulta, ut civitati Cibyratae apud Asiam, Aegien apud Achaia motu terrae labefactis sub-*

a) l. c. p. 136. b) Num. vet. p. 246. c) h. e. p. 245. d) Rec. H. pag. ult. in Addendis.
e) l. c. p. 146. f) Vide iconismum ibid. p. 121. g) l. c. p. 121. 122. h) Annal. IV. c. 13.

veniretur remissione tributi in trienni-
um. Cibyrae nomen legitur etiam
in basi Puteolana inter eas Asiae urbes,
quae terrae tremore concussae Tiberii
liberalitate surrexere, etsi terrae mo-
tus, qui alias urbes concussit, sexennio
ante contigerit, nempe secundum Tacitum
V. C. 770. ^{a)} Quare cum Cibyra in earum
etiam urbium catalogo legatur, existimat
Belleyus, colossus illum Puteolanum non
citius anno V. C. 776. erectum fuisse, atque
audito Cibyrae fato, et Tiberii adversus eam
liberalitate etiam eam demum relatum in
earum seriem, quae medicam Augusti opem
sensere. Sed potest Belleyo ipsa basis
epigraphae curam eximere, quae mentione
trib. potestatis XXXII. Tiberii docet, monumentum
illud anno demum V. C. 783. vel 784. pos-
itum fuisse. Vide dissertationem Laur.
Gronovii. ^{b)}

AE. RR.

MOAGETES Cibyrae rex.

Cibyrae hoc nomine regis numos
tres vulgavit Pellerinius: (Rois p. 192.)

*Caput barbatus nudum prominens retro
clava, juxta* Γ. H. X B. MOAΓ.
Leo gradiens. AE. II.

Caput simile, juxta L. H. X B. MOA.
in monogrammate. Leo gradiens. AE. II.

Caput Dianae, juxta E. Γ. X B.
MOA. *in monogrammate. Cervus gra-
diens.* AE. II.

Moagetem, Graecis Μοαγετην, Ci-

byrae et adjacentis tractus tyrannum
memorant Livius, ^{c)} et Polybius, ^{d)}
quem Cn. Manlius cos. V. C. 565. Gal-
lograecis bellum facturum centum ta-
lenta pendere coegit. Moagetem alium
uno circiter saeculo serius prodit Stra-
bo, ^{e)} cum refert, Cibyræ semper
tyrannis, sed moderato imperio, pa-
ruisse, porro tyrannidem in Moagete
desivisse, quem dejecit Muraena. Ad
horum ergo tyrannorum aliquem numos
hos pertinere dubium non est, ac praeter-
ea litteram B positam pro Βασιλεως. Eo-
dem modo, ut jam advertit Pellerinius, in
postremorum Macedoniae regum numis
videmus praefixum B. sequente mono-
grammate, quo regis nomen continetur.
Litterae anticae L. H. et E. Γ. Pelleri-
nio videntur indicare annos regni. Pri-
ores duo spectatis typis simillimi sunt
numis regum Galatiae.

Numus postremus eosdem utrinque
habet typos, quos habet numus inscrip-
tus ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΜΥΝΤΟΥ., quem
in regum Galatiae moneta recensibi-
mus. Quare suspicatur Pellerinius,
huic Amyntae, quem constat ab Anto-
nio IIIviro praeter Galatiam alias ad-
huc provincias dono accepisse, datam
etiam Cibyræ, eumque numum in
hac urbe signatum.

AE. RRR.

CIDRA.

M. Aurelii numum Blondius ex mu-
seo Pellerinii protulit: (Observat. p. 32.)

^{a)} Ann. L. II. c. 47. ^{b)} Thef. Gronov. T. VII. ^{c)} L. XXXVIII. c. 14. ^{d)} Exc. leg. c. 30.
^{e)} L. XIII. sub fin.

ΑΤΡΗΑΙΟC. ΟΤΗΡΟC. ΚΑΙ. *Caput Aurelii nudum.* Ξ ΔΙCΕΛΕΤΚΟ. ΠΟΛΕΜΩ ΚΙΔΡΑΗΝΝΩΝ. *Diana Ephesia.*

Vir eruditus numum tribuit urbi Phrygiae, quam Herodotus Κυδρα vocat, et ad Lydiae fines constituit, ^{a)} quamque Stephanus, qui eam ex eodem Herodoti loco citat, perperam vocat Κυδραρα. Quo minus continuo adsentiar, facit elementum secundum, quod in citatis auctoribus est Τ, in numo Ι., deinde qua ratione a Κιδρα formari possit ΚΙΔΡΑΗΝΝΩΝ, non satis video, qua inscriptione indicatur potius urbs quaequam dicta *Cidraenna*. Aut ergo probandum, Herodoti *Cidram* dictam quoque *Cidraennam*, aut differendum iudicium, quorsum numus revera pertineat. In parergo Notitiarum eccl., quod subjicitur Geographiae sacrae Caroli a S. Paulo, binis locis memoratur episcopus ὁ Κινδραμων, qui tribuitur provinciae Cariae, ^{b)} quod nomen urbi in numo notatae plus forte adline est.

Magistratus inscriptus sic videtur legendus: ΔΙΞ CΕΛΕΤΚΟΥ ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. Etiam in numis Attudae et Laodiceae ejusdem Phrygiae magistratui praeponitur ΔΙΑ.

Nuper ad eandem hanc urbem vocavit numum Sestinus: (Lett. T. IV. p. 125.)

ΚΥΔΡΑΗΝΝΩΝ. *Bacchus flans.* Est Maesae.

CIDTESSVS.

Versus Bithyniam secundum Ptole-

maeum, qui unus veterum hujus urbis meminit, sed nomine corrupto, cujus orthographiam restituunt numi. Serius frequenter memoratur in Notitiis, sed depravatis appellationibus. Ejus numos ac historiam eruditam dedit Belseyus. ^{c)}

Imperatorii

Domitiani, Caracallae, Philpporum. Epigraphe ΚΙΔΙΗCCEΩΝ, sed in numis Domitiani: ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΑ. ΔΟΜΙΤΙΑΝΩΝ. ΚΙΔΤΕCCEΩΝ.

Typi: *Cybele*, aliique obvii.

Vaillantius in binis, quos sub Philippo sen. recenset, ^{d)} huic urbi videtur injurius, quorum unum sic describit:

ΕΠ. ΑΡ. ΟΥΑΡΟΥ. CΟΦΙCΤΟΥ. ΚΗΒΗCCEΩΝ. *Iuppiter sedens.* Alium:

ΕΠΙ. ΑΤΡ. ΜΑΡΚΟΥ. ΑΡΧ. ΠΡΩ. ΤΟ. Β. ΚΗΒΗCCEΩΝ. *Hygia, Telephorus, Aesculapius.*

Hos numos Cebello Lyciae largiuntur Vaillantius, et Harduinus, quam hausere ex Stephano. At obstat I., quod hic eam non *Cebessum*, sed *Cabessum* vocat. II., quod Lyciae numi sub imperatoribus cusi magistratum non inscribunt, III. ac praecipue, quod iudicium hoc haud dubie in sinistra lectione nitatur, nam similem priori sic Belseyus ex museo Gravier describit:

ΕΠΙ. ΑΤΡ. ΟΥΑΡΟΥ. ΛΟΓΙCΤΟΥ. ΚΙΔΤΕCCEΩΝ. *Iuppiter sedens.*

Alter quem Vaillantius ex Mediceo citat, a me inspectus offert ΚΙ-- ΗC-- CΕ-- nimirum numus post priores du-

a) L. VII. c. 30. b) pag. 15. 41. c) B. L. T. XXXV. p. 652. d) pag. 162.

as literas foramine pertusus est, ut alias docui. ^{a)} Est ergo uterque Cidyessi, ut jam ante suspicatus est sagacissimus Belleyus. ^{b)}

Magistratus

Summus sacerdos: ΕΠΙ. ΦΛΑΟΤΙΟΥ. ΠΙΝΑΡΙΟΥ. ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ, in numis Domitiani. (Belley. l. c.)

Archon: ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΠΡΩ. ΠΕΙΩ. ΝΟC. Caracallae (Ibid.) το ΑΡΧ. legendum esse ΑΡΧΟΝΤΟΣ, non ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ, arguit Belleyus ex addito ΠΡΩΝ, quod falsim additur archonti, nunquam αρχιερεί. Enimvero ΑΡΧ. ΠΡΩ. idem est, quod ΑΡΧΩΝ. A. frequenter in numis obvium.

Logista, an *Sophista*? in numo Philippi mox citato additur Varo nomen ΚΟΦΙΣΤΟΥ, ut Vaillantius legit, at in simili alio, quem ex museo Gravier citat Belleyus, eidem Varo, ut vidimus, est nomen ΛΟΓΙΣΤΟΥ. Cui potius habenda fides? Belleyus non testatur, se vidisse numum, sed tantum, sic esse descriptum. *Sophistae* nomen in pluribus numis legitur, *Logistae* in nullo alio. Belleyus censet, ^{c)} *Logistam* esse aut cognomen Vari, aut potius *aerario publico praefectum*. Enim vero apud Gruterum habetur marmor dedicatum T. Cl. Candido *logistae civitatis splendidissimae Nicomedensium item Ephestiorum*. ^{d)} Plurium urbium *logistam* dabit marmor Muratorii. ^{e)} In constitutione Gordiani Graecum *Logista* Latine redditur *Curator reipublicae*. ^{f)} Consideratur ergo major lectionis fides.

Ceterum binos Varos *sophistas* laudat Philostratus, unum Pergensem Pamphyliæ, alterum Laodicensem.

AE. RRR.

COLOSSAE.

Ad Lycum fl. prope Laodiceam.

Autonomi:

ΔΗΜΟC. ΚΟΛΟCΗΝΩΝ. *Caput juvenile laur.* Ξ Μ. ΙΕΡ. ΕΝ - - ΛΟΤ. ΔΙΟΚΛΕΟC. *Sol adversus quadrigis vectus.* AE. I. (Pellerin.)

Fuisse Solem tutelarem Colossensium deum, comprobatur sarda, in cuius una facie insculpta protome Solis capite radiato, et adfixis humero alis inter decem zodiaci signa, in altera facie: ΤΥΧΗ. ΠΡΩΤΟΥ. ΚΟΛΟCΣΑΙ. Noctua lyrae insitens, quam gemmam explicatam reperies in *Memoires des B. L. T. XXXVI. p. 11.*

ΔΗΜΟC. ΚΟΛΟCΗΝΩΝ. *Caput idem.* Ξ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟC. ΟΥΛΑ. ΑΝΕΘΗΚΕΝ. *Mulier stans d. globum, f. hastam.* AE. II. (Pellerin.)

ΚΩΛΟCΗΝΩΝ. *Caput Serapidis.* Ξ ΤΙ ΑΠΕΙΡΕΙΔΟC. ΑΡΧΩΝ. *Iuppiter Laodicensis stans.* AE. II. (Pellerin.)

Adverte ad nomen urbis in singulis varie scriptum. Holstenius in Geogr. sac. Caroli a S. Paulo ex vetustis codicibus arguit, *Colassa* scribi oportere, quod serius in *Colossa* detortum fuit. ^{g)}

^{a)} Num. vet. p. 247. ^{b)} l. c. p. 656. ^{c)} l. c. p. 653. ^{d)} p. 389. 2. ^{e)} p. 674. ^{f)} Cod. L. I. lit. 54. §. 3. ^{g)} pag. m. 232.

Numi hi Holstenio ignoti contrarium *le, in aliis barbatum.*
docent.

Magistratus Archon, ut vidimus.
AE. RRR.

Imperatorii.

Horum unicum *exstare* adfirmat Pellerinius, ^{a)} sed museum non citat. Est in museo Caesareo numus Commodi, in cujus averſa: - - - ΩΝΠΕΡΙΖ - - ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΑ - - ΚΟΛΟCCHNΩΝ. *Diana Cervi retro ſtantis cornuprehendens.* AE. m. m. Nomen urbis ſatis nitide legitur. At Frölichius, ^{b)} cumque ego olim inconſultius ſecutus ^{c)} Cadis Phrygiae tribuimus.

AE. RRRR.

CONIVM.

Huic Pellerinius olim autonomum tribuit, quem tamen eſſe Iconii Lycaoniae ipſe agnovit ſerius, ut diximus in numis hujus urbis.

COTIAEVΜ.

In Phrygia Epicteto, ſcribiturque veteribus Κορυαειον, ſed in numis conſtanter eſt I pro T. Hujus quoque urbis numos omnes deſcripſit cl. Seſtinus. ^{d)}

Autonomi

Sunt in Museo Caesareo, et apud Pellerinium:

ΔΗΜΟC. ΚΟΤΙΑΕΩΝ. *Caput juveni-*

le, in aliis barbatum.
ΒΟΤΑΗ. *Caput muliebre velatum.*
In averſa: *Iuppiter vel Cybele ſeden-*
tes — Sol adverſus in quadrigis —
Hercules ſtans.

Archontum nomina conſtanter reperiuntur inſcripta, quae pleraque reperiuntur in imperatoriis, quos vide.

Neocorus: ΕΠΙ ΙΟΥ. ΚΟΔΡΑΤΟΥ. ΝΕΩ. ΑΡΧ. (Maſſon Vita Ariſtid. § V. num. 8.)

AE. RR.

Imperatorii:

A Claudio uſque ad Gallienum.

Epigraphe aut in recto, ut: ΚΑΑΤ-ΔΙΟΝ. ΚΑΙCΑΡΑ. ΚΟΤΙΑΕΙC. aut ΚΟΤΙΑΕΩΝ.

Typi fere iidem, qui in autonomis. In numo Caracallae apud Pellerinium: *Hercules et Amazon ſtantes*, typo ad tractam ab Amazonibus originem adludente.

Filius urbis:

ΕΠΙ. ΟΥΑΡΟΥ. ΤΙΟΥ. in numis Claudii et Agrippinae. (Pellerin Mel. II. p. 28.) Vaillantius in eorundem numis perperam legit ΙΟΥΑΙΟΥ pro ΟΥΑΡΟΥ. *Urbis filius* expreſſius in aliis eorundem, et Neronis notatur: ΕΠΙ. ΟΥΑΡΟΥ. ΤΙΟΥ. ΠΟΛΕΩC. (Pellerin l. c. Haym. T. II. p. m. 238.) ΕΠΙ. ΙΟΥ. ΚΟΔΡΑΤΟΥ. ΤΙΟΥ. ΙΠΠ. ΑΡΧ. in numo Otaciliae. (Muſ. Caef.) Apparet ex his numis, Varum et Codratum dato civitatis jure velut adoptatos fuiſſe a Cotiaenſibus, et ab his eos dici filios urbis.

a) Rec. II. p. 40. b) IV. Tent. p. 446. c) Catal. Muſ. Caef. P. I. p. 197. d) Lettere T. III. p. 60.

ut in numis Laodiceae Phrygiae Attalus, ut videbimus, Smyrnam vocat patriam, a qua fuit adoptatus. Eodem modo vidimus in numo Aphrodisienium Cariae Apollonium dici ΤΙΟΝ. ΑΦΡΟΔΙCΙΕΩΝ. Secundum hanc legem saepius explicandum vocabulum ΤΙΟC, cum in numis occurrit, cujus exempla alia ex marmoribus collecta vide in dissertatione de Boze, ^{a)} et apud Cuperum. ^{b)}

Magistratus

Archon: ΑΡΧΟΝΤ. ΔΙΟΓΕΝΟΤΕ. in numo Claudii, quem citat unus Vaillantius, si modo epigraphe rite lecta. Claudii aetate vix magistratus dignitas numis Cotiaensium inscribi consuevit. Inde ab Severo saepius legitur ΑΡΧ. Cum in aliquot numis notentur ἀρχιερεῖς, suspicatur Frölichius, etiam vocabulo curtato ΑΡΧ. indicari ΑΡΧιερεα. In autonomis quoque archontes constanter notantur, quorum aetas ex imperatoriis definitur, sic: Π. ΑΙΑ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΝΟC. legitur etiam in numis Valeriani, ΙΟΑ. ΚΟΔΡΑΤΟC. etiam in numis Severi, et Otaciliae. Idem dicitur Neocorus in autonomo apud Pellerinium, et Panelium; (Cistoph. p. 40.) ΕΠΙ. ΙΟΤ. ΚΟΔΡΑΤΟΤ. ΝΕΩ. ΑΡ. Denique ΔΙΟΓΕΝΗC. ΔΙΟΝΤCΙΟC. sub Gallieno.

Summus sacerdos in binis numis observatur: ΕΠΙ. Γ. ΙΟΤ. ΠΟΝΤΙΚΟΤ. ΑΡΧΙΕΡΕ. Macrini. (Pellerin.) ΕΠΙ. Γ. ΙΟΤ. ΠΟΝΤΙΚΟΤ. ΑΡΧΙΕΡΕΩC. Philippi sen. (Muf. Caef.) Videtur C. Iulius Ponticus ἀρχιερεὺς δια τὴν fuisse.

Hippicus.

ΕΠΙ. ΙΟΤ. ΚΟΔΡΑΤΟΤ. ΤΙΟΤ. ΙΠΠ. ΑΡΧ. Otaciliae. (Muf. Caef.)

ΕΠΙ. Π. ΑΙΑ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΝΟΤ. ΙΠΠΙΚ. ΑΡΧ. Valeriani, (Vaill. Muf. Caef.) et in autonomo. (Pellerin.)

Vaillantius, ejusque affectae vocabula ΙΠΠ. vel ΙΠΠΙΚ., quae in numis Iuliae Gordi Lydiae, et Smyrnae Ioniae plenius leguntur ΙΠΠΙΚΟΤ, explicat *Hippici filius*; verum iis indicari equites Romanos, explicabimus alibi.

AE. C.

DIOCAESAREA.

Tres numi ab antiquariis huc referri solent, *imperatorii* omnes:

ΔΙΟΚΑΙCΑΡΕΙΑC. *Templum 4 col., in quo Pallas stans*, Commodi. (Vaill.)

ΔΙΟΚΑΙCΑΡΕΩΝ. ΚΕΡΕΤΑΠΕΩΝ. *Cybele sedens*, Commodi. (Vaill.)

ΑΔΡΙΑΝΩΝ. ΔΙΟΚΑΙCΑΡΕΩΝ. *Fortuna stans*, Severi. (Pellerin. Mel. II.)

Vereor, ut vel unus horum huic Phrygiae urbi competat, ac

Primus quidem ex typo templi 4. columnarum, qui numis urbium Syriae, Phoenices, Galilaeae familiaris est, videtur potius Diocaesareae Galilaeae tribuendus. Saltem certa ratio nulla prorsus est, cur hic numus hujus sit potius Diocaesareae, quam alterius seu Galilaeae, seu Ciliciae.

Secundus a Vaillantio huc vocatur, quod, ut opinatur, concordiam inter hanc Diocaesaream, et Ceretapen Phry-

a) B. I. T. XV. p. 474.

b) Lettres p. 59.

giae item urbem prodit. At quodnam numus praetensae concordiae indicium facit? Abest vocabulum OMONOIA, typus est unius tantum numinis, cum plerumque in concordiae numis utriusque urbis fingantur numina, praecipue cum vocabulum OMONOIA supprimitur. Quare verisimilius videtur, Ceretapen honorifico Diocaesareae nomine usam, illudque numis inscripisse, ut Castabala Cappadociae nomen Hieropoleos, Comana Ponti Hierocaesareae etc. Iovis apud Ceretapenses cultum arguit Iupiter stans in numo autonomo, ex quo Diocaesareae nomen abstulerit, ut Laodicea Diospoleos. Video, in eadem mecum sententia pridem fuisse Holstenium, ^{a)} qui item conjecit, Diocaesaream et Ceretapen fuisse unam eandemque urbem.

Tertius, quem Pellerinius huic Phrygiae urbi largitur, verisimilius est Diocaesareae Ciliciae, quam certo constat *Hadrianae* titulo usam, ut aliae passim Ciliciae urbes, at paucae Phrygiae ex numis hactenus notis.

Cum ergo expensis his numis non modo nulla sit ratio horum unum huic Diocaesareae adjudicandi, sed etiam in singulis aliqua ratio appareat eos inde avocandi, tutius est opinari, eam hactenus opibus numismaticis destitutam. Huc accedit, quod revera Salmasius, Holstenius, Cellarius dubitent, an unquam Diocaesareae nomine urbs in Phrygia exstiterit. Ejus unicus praeco est Ptolemaeus, cujus tamen sententia explicanda potius videtur. Nam idem is, qui Diocaesaream nobis me-

morat, Ceretapen relinquit, non alia, ut primum est conjicere, de causa, quam quod reipsa una eademque urbs fuit binis variis appellationibus, ex quibus ipse eam, quae tum magis popularis exstiterit, nempe Diocaesareae, selegerit. Secundum eandem hanc legem Belleyus Ptolemaeum explicat, qui Adanam Ciliciae commemorat, sed Antiochiam ad Sarum, urbem non parum illustrem, omittit, nimirum quia, ut ipse censet, quae Adana fuit, eadem et alio nomine Antiochia dicta fuerit. ^{b)} Quare ut non erravit Ptolemaeus, ita distinctam fuisse aliquam Phrygiae urbem Diocaesareae nomine, verisimile non est. Sic et Sepphoris et Diocaesarea una eademque fuit Galilaeae urbs.

DIONTSOPOLIS.

Eam Plinius conventui Apamensi subjicit, memoratur etiam Ciceroni, Stephanoque. Vide Cellarium.

Autonomi:

ΙΕΡΑ. ΒΟΤΑΗ. *Caput muliebre. I ΔΙΟΝΤΣΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. Diana Ephesia. AE. (Goltz. in Graecia tab. 28.)*

Numum hunc Nonnus Dionysopolis Thraciae tribuit, sed si unquam extitit, certe est hujus Phrygiae Dionysopolis cum causa epigraphes ΙΕΡΑ. ΒΟΤΑΗ, tum typo averfae.

ΖΕΥΣ. ΠΟΤΗΘ. ΔΙΟΝΤΣΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Caput Iovis diadematum. X CΤΡΑ.*

a) in Ortel. p. 69.

b) B. L. T. XXXV. p. 610, seq.

ΤΗΓΟΥΝΤΟC. . . ΤΡΑΤΟΥ. Β. ΜΕ-
ΑΝΔΡΟC. *Maeander humi jacens d. arun-*
dinem. AE. (Catal. d' Ennery p. 98.)

Eximius hic raritate numus plura
offert notatu digna. Iuppiter *Potens*
nondum credo alibi hoc cognomine re-
pertus, si modo epigraphe recte ex hoc
numo capta fuit. Interim cujus sit na-
turae additum istud Iovi elogium, prorsus
ignoro. Deinde docet, magistratum
praetorem urbi praefuisse, ac denique
etiam ejus situm hactenus incertum
illustrat facta Maeandri mentione, cui
adeo aut adfita fuit, aut saltem vicina.

Caput Bacchi. * ΔΙΟΝΤΣ. -- ΜΕΝΕΚ. --
Bacchus stans. AE. II. (Neumann.)

Vir eruditus huic Dionysopoli numum
hunc tribuit, quia idem magistratus
ΜΕΝΕΚΡΑΤΗΣ est in numo vicinae
Eumeniae.

Supra in Dionysopoli Thraciae autonomos
plures hoc nomine inscriptos proposui,
qui aequae ad hanc Phrygiae urbem
posset pertinere.

AE. RRRR.

Imperatorii:

Hujus generis numum Domnae huc
vocat unus Harduinus, qui eum sic
describit: ΔΙΟΝΤΟ. Κ. ΜΗΤΡΟΠ.
ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΑΤΡΗ. ΚΙΑΒΙΑΝΩΝ. ΤΩΝ.
ΑΝΩ., secundum quam lectionem tri-
plicem concordiam inter hos Dionysopo-
litas, Metropolitae, et Cilbianos ex-
torquet. Nemo erit paullo cordatior,
cui luxata haec epigraphe de lectionis

veritate non continuo faciat oboriri du-
bium. At nemo erit etiam, qui am-
bigat, esse hunc eundem numum, quem
Vaillantius in moneta Domnae sic de-
scribit: ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΑΤΡΗ. ΔΙΟΝΤΙΟΤ.
ΚΙΑΒΙΑΝΩΝ. ΤΩΝ. ΑΝΩ., quae le-
ctio multo simplicior haud dubie est
praefenda. Nullum ergo hactenus
certum habemus hujus urbis impera-
torium.

DOCIMEVM.

Phrygiae magnae.

Autonomi:

Caput juvenile nudum, prae quo cadu-
ceus. * ΔΟΚΙΜΕΩΝ. *Monticulus.* AE.
III. (Pellerin.)

Capite anticae aut Caesar quispiam,
aut Antinous Mercurii specie propositus
videtur. Aversae typo indicantur ce-
lebres hujus loci latomiae, de quibus
Strabo: ἐπεκεῖνα δ' ἐστὶ Δοκιμία κωμή,
καὶ τὸ λατομίου τῆ Συμμαδικῆ λίθου, ὅτε
μὲν Ῥωμαῖοι καλεῖσι, οἱ δ' ἐπιχωριοὶ Δοκι-
μίτην καὶ Δοκιμαίαν. Illinc est *Docimia*
pagus, et *lapicidinae Synnadici lapidis*,
ut quidem Romani vocant, at indigenae
Docimiten et Docimaeam. De hoc lapi-
de vide infra plura in Synnade.

ΔΟΚΙΜΟC. * *Caput barbatum laureatum.*
* ΔΟΚΙΜΕΩΝ. *Aesculapius stans.* AE.
II. (Pellerin, Arigoni, Harduin.)

Docimum Macedonem nominat Pau-
sanius unum ex Antigoni ducibus, sed
qui postea ad Lyfimachum defecit. ^{a)}

a) Attic. cap. 8.

Verisimile sane, ab hoc Docimo urbem hanc aut aedificatam, aut in ejus honorem ab oppidanis abolito qualicunque vetere novum istud nomen adscitum, quos alioqui conflat ex parte fuisse Macedonas, ut mox patebit.

ΒΟΤΑΗ. — * ΙΕΡΑ. * * * * *
CΥΝΚΑΗΤΟC.
Vide Pellerinium, et Arigonium.

AE. RR.

Imperatorii:

A Nerone usque ad Domnam typis obviis.

Epigraphe: ΔΟΚΙΜΕΩΝ. — ΔΟΚΙΜΕΩΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. in numo Aurelii. (Vaill.) L. Veri. (Haym.)

AE. RRR.

DORTLAEVM.

Phrygiae Epicteti. Varie a veteribus scribitur, sed Stephani Δορυλαεῖον cum numis optime convenit. Catalogum numorum hujus urbis vide apud cl. Sestinum. ^{a)})

Imperatorii:

Sunt a Domitiano usque ad Philippum jun., et sunt apud Sestinum, Pellerinium, Haymium, in Mus. Caes. et Theupoli.

Epigraphe: ΔΟΡΥΛΑΕΩΝ. Typi obvii.

Magistratus archon, nam hunc reor notari inscriptione ΕΠΙ. ΠΑΤΛΟΥ. Α., quae est in numo Maximini apud Hay-

mium, etsi hic suspicetur, elemento A notari annum imperii.

AE. RR.

ΕΠΙCΤΕΤVS.

Exstant *autonomi* apud Pellerinium, et in museo Caesareo: *Caput Palladis*. Ξ ΕΠΙΚΤΗ. — ΕΠΙΚΤΗΕ. — ΕΠΙΚΤΗΤΕ. — ΕΠΙΚΤΗΤΕΑ. adduntur de curtata magistratum vocabula. Equus gradiens, pone pileus Dioscurorum. AE. III. Censet Pellerinius, hos numos fuisse monetam communem populi, qui Phrygiam Epictetum incoluit. Res dubio non vacat, nec tamen hactenus alius opportunius quid attulit. En indicia alia: in simili Hunteriano circum equum obervantur ΑΣ. ΒΑ. Ε. et pileus Castorum, in alio Neumanni pone caput Palladis est Θ. Nuper cl. Sestinus ex museo Ainsliano numum similem protulit cum largiore epigraphe ΕΠΙΚΤΗΤΕΩΝ, ^{b)}) quae Pellerinii sententiam multum juvat.

ΕΥCΑΡΠΙΑ.

Phrygiae magnae.

Autonomi:

ΕΥΚΑΡΠΕΩΝ. *Caput perjuvenile nudum, pone caduceus.* Ξ ΕΠΙ. Γ. ΚΑ. ΦΛΑΚΚΟΥ. Luna cum duobus astris, inferne caput bovis. AE. III. (Haym. Pellerin.) In alio simillimo *magistratus mulier, de qua mox.* ^{c)})

a) Lettere T. III. p. 71.

b) Lettere T. III. p. 45.

c) B. L. Hist. T. XVIII. p. 223.

ΕΥΚΑΡΠΕΙΑ. *Caput muliebre turritum.* X ΕΠΙ. ΠΕΔΙΑΣ. ΣΕΚΟΤΝΔΗΣ. *Fortuna stans.* ΑΕ. II. (Pellerin.) In alio simili: ΕΠΙ. ΝΕ. ΠΕΔΙΑΣ. ΣΕΚΟΤΝΔΗΣ. (in meis Num. vet. p. 248.)

In antica numi prioris videtur effictus Antinous sub Mercurii specie eodem modo, ut dictum in numis vicini Docimei. Numi alii magistratum mulierem sistunt. Additum ΝΕ. fuisse eam ΝΕωχορον eloquitur.

ΑΕ. RRR.

Imperatorii.

Ab Antonino usque ad Trebonianum, suntque apud Vaillantium, et Arigonium.

Typus *mulieris stantis*, ex numis tribus varie describitur a Vaillantio. In numo M. Aurelii apud Arigonium est *Mulier stolata stans, quae dexteram attollit, s. parvam figuram manu ducit, adstat ad dexteram quadrupes, forte dama.*

Magistratus in numo Antonini, sed sine dignitate memoratur: ΕΠΙ. Γ. ΚΑ. ΦΛΑΚΚΟΥ. (Arigoni.) qui etiam legitur in autonomis citatis.

ΑΕ. RRR.

ΕΥΜΕΝΙΑ.

Phrygiae magnae, teste Eutropio condita ab Eumene Attali Pergameni fratre.

Autonomi:

ΕΤΜΕΝΕΩΝ. *Caput Scrapidis.* X ΓΑΥΤΚΟΣ. *Fluvius decumbens.* ΑΕ. (Vol. III.)

(Harduin, Panel Cistoph. p. 40.)

De hoc flumine Plinius: *Est Eumenia Chidro flumini adposita, Glaucus amnis.*

ΙΕΡΑ. ΣΤΝΚΛΗΤΟΣ. X ΕΤΜΕΝΕΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. *Diana Ephesia,* ΑΕ. I. (Pellerin.)

De nomine ΑΧΑΙΩΝ vide infra.

Iuppiter stans d. bipennem, s. hastam, pone cervus. X ΕΤΜΕΝΕΩΝ. *Aquila stans.* ΑΕ. III. (Sestini. T. IV. p. 125.)

Numos reliquos vide apud Pellerinium, in museo Caes., Pembrock.

Magistratus sine mentione dignitatis: ΚΛΕΩΝ. ΑΓΑΠΗΤΟΣ. — ΜΕΝΕΚΡΑ. ΑΣΚΑ. etc.

ΑΕ. RR.

Imperatorii

A Nerone usque ad Gallienum typis obviis. Sunt apud Vaill. Pellerin, Haym, Arigoni.

ΕΤΜΕΝΕΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. inde ab Hadriano (Pellerin) usque ad Gallienum. (Arigoni.) Harduinus censet, Eumenenses se dixisse Achaeos ab agro *Achaidos*, qui teste Stephano est apud Maeoniam Lydiae. Sed Eumenia haec a memorato agro nimium videtur distare. Dicuntur vero potius Achaei, quod ab his oriundi fuerint, ut Perinthii se dixerunt Iones, aut quod veteres Eumenenses cum adventitiis Achaeis fuere permixti, qua ratione in ejus tractus urbibus oppidanorum nomini saepe additur ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ.

Magistratus

Summus sacerdos: ΙΟΥΛΙΟΣ. ΚΛΕΩΝ. ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ. ΑΣΙΑΣ. Neronis. (Haym) Res insolentior *summus sacerdos Asiae.*

V

Vide, quae de hoc notabimus in tractatu de Asiarchis. Asiae vocabulum in numis Philippi sen. et Otaciliae o-mittitur: ΕΠΙ. ΦΛ. ΦΙΣΙΚΟΤ. ΑΡΧΙΕ. (Vaill.) at Pellerinius in suo Philippi rectius legit: ΕΠΙ. ΦΛΑ. ΦΙΑΙΚΟΤ. ΑΡΧΙΕ. (Suppl. II. p. 85.)

ΑΕ. RR.

HIERAPOLIS.

Ad Macandrum, Cibyratico conven-tui a Plinio adscriptus. Nomen abs-tulisse ait Stephanus ἀπο το ιερα πολι-εχειν.

Autonomi:

ΑΑΙΡΒΗΝΟC. *Caput Solis radiatum.* Χ ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Lupa cum gemellis lactentibus.* ΑΕ. II. (Pellerin.)

ΑΔΙΡΒΗΝΟC. *Caput idem.* Χ Hygia, *Telephorus.* (Marduin.)

ΑΑΙΡΒΗΝΟC. *reliqua ut in praecedenti.* (Haym.)

ΑΑΙΡΒΗΝΟC. *Caput idem.* Χ ΙΕΡΑ-ΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Apollo sto-latus stans d. plectrum, f. lyram.* ΑΕ. (Pembrock, Panel num. Cist. p. 40.)

ΑΑΙΡΒΗΝΟC. *Caput idem.* Χ *Eadem epigraphe.* ΑΚΤΙΑ. *intra lauream.* ΑΕ. II. (Sestini. Lett. T. IV. p. 126.)

En ejusdem epigraphes lectiones va-rias tres ortas ex adfinitate literarum Α, Λ., Δ. Legendum videtur ΑΑΙΡ-ΒΗΝΟC, quod plures in hac lectione video conspirantes, tum quod Haymi-us suum profitetur integerrimum, et e-pigraphen certissimam. Vocabulum

istud referendam ad Solis caput, et ef-se captum ex indigenarum lingua, du-bium non videtur, cui applicari om-nino possunt, quae in Thyatira Lydiae de ΒΟΡΕΙΤΗΝΗ differui.

ΑΡΧΗΓΕΤΗΣ. *Caput Solis radiatum.* Χ ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Amazon stans.* ΑΕ. (Haym.)

Sponius in ruinis Hierapolis supra porta theatri scriptum vidit: ΑΠΟΛ-ΛΩΝΙ. ΑΡΧΗΓΕΤΕΙ., ^{a)} sed postremas duas literas non bene videtur excepisse. De Apolline Archageta jam egi ad Na-xum Siciliae, et Tauromenium, cujus quoque numis idem vocabulum inscri-ptum. Ex typo potest colligi, voca-bulum ΑΑΙΡΒΗΝΟC. eandem habere, significationem cum ΑΡΧΗΓΕΤΗΣ.

ΚΩΣΙΟΣ. *Caput barbatus.* Epigra-phen hujus explicationem non tento, cum de ejus sinceritate dubitem. (Ari-goni.)

ΒΕΛ. *Pegasus volans.* Χ ΙΕΡΑΤΩΝ. *Ara laetitia inter ardentes tadas.* ΑΕ. (Haym.)

Similis typus est in numi Straton-i-censis utraque facie a Com. Christiani editi, ^{b)} nisi quod in hoc praeterea adstans Bellerophon Pegasus retinet, cujus absentiam in Haymiano trunca-tum ΒΕΛ. supplet. Iure igitur suspica-tur Khellius in subjecta nota, male ab Haymio lectam numi epigraphen pro CΤΡΑΤΟΝΙΚΕΩΝ, quod praeterea li-terarum se consequentium ordo, ut ec-typon numi docet, plane persuadet.

a) Voyage T, I, p. 358.

b) Adpendic. I.

ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Caput muliebre.* X
ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Pluto Proserpinam*
rapiens. AE. II. (Pellerin. Beger.)

Fuit teste Strabone, aliorumque,
quorum testimonia vide apud Cellarium,
juxta Hierapolin Plutonium, seu Cha-
roneum, nimirum hiatus, unde se va-
por pestifer extulit, ac propterea Ditis
spiraculum creditum fuit.

ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Caput laur.* X XPT.
COPOAC. *Fluvius decumbens.* AE. (Haym,
Harduin.)

Plinius loquens de Tmolio monte, ad-
dit: *et ex eo profluente Pactolo, eodemque*
Chrysorhoa. At hic Pactolus Chryso-
rhoas longiore intervallo ab Hierapoli
nostra distabat, et ex testimonio Spon-
nii, qui ea loca adivit, perquam vicina
fuit Lyeo, ^{a)} quin neque multum re-
mota a Maeandro, sic ut etiam non-
nunquam per hunc ipsum Maeandrum
ab aliis ejusdem nominis urbibus distin-
gueretur, ut in epigrammate, quod
citatur Holstenius: (Notae ad Steph.)
ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ. ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΗΣ. ΠΡΟΣ.
ΜΑΙΑΝΔΡΟΝ. ΠΟΤΑΜΟΝ. Quod si
Chrysorhoas numis inscriptus revera est
Pactolus, id factum, ut censet Hardu-
inus, non ad indicandum urbis situm,
sed alia quacunque de causa, nimirum
ut Amastriani Meletem, Germanico-
politae Xanthum, alii alios fluvios lon-
ge disitos monetae suae inscribere.
Quid si Chrysorhoas fuisset fons hujus
nominis Hierapolitis sacer, at nobis i-
gnotus, quales plures habemus numis

illatos? de quo vide, quae notavimus
ad numos Phocaeae Ioniae.]

ΝΕΟΚΟΡΩΝ. *Caput muliebre turritum.*
X ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Mensis flans d. quid*
conoidaleum tenet, f. hastam, dextro pede
bovis caput calcit. AE. III. (Mus. Caes.)

De averlae typo egi in meis Numis
veteribus. ^{b)} Conus is, quem Mensis d.
tenet, Belleyo videtur pomum pini. ^{c)}
Neocoratus in variis adhuc autonomis
apud Pembroke, Begerum, Arigonium
indicatur, atque adeo frequentius, quam
in imperatoriis, ut videbimus.

ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΝΕΟΚΟΡΩΝ. *Vi-*
ctoria gradiens. X K. ΕΦΕCΙΩΝ. ΟΜΟ-
ΝΟΙΑ. *Caput muliebre laur.* AE. (Beger
T. I. p. 505.)

ΓΕΡΟΥCΙΑ. * — ΙΕΡΑ. CΤΝΚΑΗ-
ΤΟC. — ΒΟΤΑΗ. (Haym, Arigoni.)

Notandum, ^{a)} urbis hujus nomen sem-
per scribi ΙΕΡΑΠΟΛΙΤΩΝ, nunquam
ΙΕΡΟΠΟΛΙΤΩΝ, saltem in accuratis
catalogis. Sed vide etiam, quae mox
dicentur.

AE. R.

Imperatoriis:

Sunt ab Augusto usque ad Valeria-
num.

Epigraphae constans: ΙΕΡΑΠΟΛΙ-
ΤΩΝ. Tamen in uno Pellerinii est ΙΕΡΟ-
ΠΟΛΙΤΩΝ, ^{d)} quo quidem modo in-
scribi solent numi Hieropolis Cyrrhesti-
cae.

a) Voyage T. I. p. 357. b) pag. 249. c) B. L. T. XVIII. Mem. p. 135. d) Suppl. II. tab. IV. n. 19.
V 2

Typi illustriores :

Apollo stolatus stans d. plectrum, f. lyram.

Typus hic est frequens, et videtur hoc numen apud Hierapolitas fuisse praecipuum, nam in numo concordiae cum Aphrodisiade Cariae, et Epheso hic Apollo pro Hierapoli proponitur.

Templum elegans, in cuius aditu Hercules d. clavam, f. hastam, Caracallae. (Pellerin Suppl. I. p. 37.)

Amazon eques, M. Aurelii. (Vaill.)

Magistratus * fine mentione dignitatis frequenter in numis primorum Caesarum. In numo Augusti: ΜΕΝΙΣΚΟΣ. ΔΙΦΙΑΙ. Τ. ΤΟ. Γ. Pellerinius το Τ. explet Τιος. Singularis numulus apud Seguinum: *) ΦΑΒΙΟΣ. Ο. ΜΑΞΙΜΟΣ. *Caput Augusti nudum.* Ξ ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΤΡΥΦΩΝ. *sine typo.* Lectio anticae mihi oppido suspecta, idque eo magis, quod aliud non habemus in moneta Hierapolitarum exemplum inscripti in utraque superficie magistratus.

M. Suillii frequens mentio fit in hujus urbis numis, quos juvat, ut descriptos reperi, proponere:

M. ΣΤΙΛΛΙΟΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΣ. ΙΕΡΑΠΟΛΙΤΩΝ. *Apollo stolatus stans, Tiberii.* (Vaill.)

M. ΣΤΙΛΛΙΟΣ. ΑΝΤΙΟΧΟ - ΙΕΡΑΠΟ - *Typus idem, Claudii.* (Seguin p. 101. Morellius in Suillia.) Vaillantius in Fam. Suillia in eodem numo legit integrum ΑΝΤΙΟΧΟΣ..

M. ΣΤΙΛΛΙΟΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΣ. ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Caput Agrippinae jun. sub specie Bacchae.* Ξ ΑΓΡΙΠΠΙΝΗ. ΣΕΒ.

Templum 6 columnarum. Sic Vaillantius in Suillia numum hunc velut integerrium proponit, at Seguinus et Morellius tanquam multum mancum spectata epigraphe. (ll. cc.)

ΣΤΙΛΛΙΟΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΣ. ΙΕΡΑΠΟΛΙΤΩΝ. *Bipennis serpente circumdata, in numo Neronis adhuc Caesaris.* (Pellerin.)

Observo ante omnia ad numum I., deceptum videri Vaillantium, cum Tiberium nobis pro Claudio daret, nam spectatis reliquis omnibus simillimus est sequenti, quem ipse Vaillantius subinde, agnito haud dubie errore, cum capite Claudii titit. b) Omnes ergo hi numi flati sunt imperante Claudio, ipse etiam postremus, quia Neronem nondum Augustum offert. Antiquarii omnes hunc M. Suillium genti Suilliae, de qua Tacitus circa hoc aevum meminit, inferunt, variant tamen in definiendo, quem ex pluribus Suilliis numi hi nobis indicent. Havercampus putat esse M. Suillium Nervilianum, qui consul fuit V. C. 803., qui adeo postea in Asiam proconsule missus videtur, ut numi eo iudice docent. Recte haec quidem, verum cum ex fastis constet, ei M. Suillio fuisse cognomen Nerviliani, (melius Nerulini, ut docui in numis Smyrnae) cur in numo dicitur ΑΝΤΙΟΧΟΣ? An non satis constat, jam hac aetate Graecos passim Romana sibi nomina indidisse? quod ipsum Smyrnaeis exprobrasse Apollonium Tyanensem testatur Philostratus. c) Quod si dicatur, το M. ΣΤΙΛΛΙΟΣ indicare proconsulem, et ΑΝΤΙΟΧΟΣ magistratum Hierapolita-

a Pag. 99.

b) in Fam. Suill.

c) in ejus Vita L. IV. c. 5.

rum; (nam habemus exempla, in numis v. g. Smyrnae, conjuncti utriusque magistratus) cur in numo IV. dicitur ΣΤΙΛΛΙΟΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ? quae utique formula indicat, Suillium fuisse Antiochi filium, ut in numis Augusti ejusdem Hierapolis apud Pellerinium: ΑΚΡΙΑΣ. ΔΙΟΤΡΕΦΟΥ., et apertius in altero: ΜΕΝΙΣΚΟΣ. ΔΙΦΙΛΙ, Τ. nempe ΤΙΟΥ. Quod si vera est inscriptio ΣΤΙΛΛΙΟΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. a Pellerino ex numo Neronis promulgata, ea inscriptionem ΑΝΤΙΟΧΟΥ, quam priores antiquarii ex aliis numis afferunt, suspectam omnino facit, atque dubium, an hic Suillius ad gentem R. pertineat, multum promovet, quod curatius expendant ii, qui ad dictos numos Lutatiae addident. Certe numos II. et III. admodum esse vitiatos, satis ostendunt iconismi apud Seguinum et Morellium propofiti.

Praetorem evincit Vaillantius ex numo Plautillae inscripto: ΕΠ. CTP. ΑΥΡ. ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ. Eum citat ex Patino, sed in cujus opere is non exstat. Est tamen apud Trifanum. ^{a)} Erudite hic conjecit quidem, laudatum in numo Antipatrum esse eundem, qui patria Hierapolitanus Caracallae et Getae pueritiam prudenter rexit, et consularibus honoribus ornatus in patria tandem confenuit, ut refert Philostratus, ^{b)} verum cum hic numus a nemine alio citetur, et in tot hujus urbis numis nunquam praetor prodatur, suspicari licet, epigraphen a Trifano male exceptam.

numis notatur apud Pellerinium, ^{c)} In autonomis frequentius ejus fit mentio.

Concordia frequenter occurrit, quae uno confirmatur, quod testatur Philostratus, fuisse Hierapolin unam ex iis urbibus, quae in Asia maxime florere.

Cum *Ceretape* Phrygiae: ΙΕΡΑΠΟΛΙΤΩΝ. ΚΕΡΕΤΑΠΕΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Hercules d. clavae innixus, f. leonis spolia*, Commodi. (Vaill.) Unicum numen proponitur, credo, quia idem Hercules in utraque urbe insigniter fuit cultus, ut docent numi.

Cum *Synnadis* Phrygiae. Vide horum numos.

Cum *Aphrodisiade* Cariae, quam vide.

Cum *Smyrna*, *Epheso*, *Sardibus*.

Ludi ΠΥΘΙΑ intra coronam, Elagabali. (Vaill.) ΑΚΤΙΑ. in autonomo.

ΑΕ. R.

HYRGALEA.

Hujus urbis in nullius aevi monumentis, praeterquam numis, fit mentio. Numi duo hactenus proditi, quorum fabrica, inscriptio, et typi conjicere jure faciunt, eos ad Phrygiae aliquam urbem pertinere. Belleyus, qui de iis singularem dissertationem contexit, ^{d)} suspicatur, esse eam urbem, quae Hierocli corrupte, ut censet, ΑΥΡΑΧΛΕΙΑ dicitur.

Autonomus:

Neocaratus in binis tantum Caracallae

ΙΕΡΑ. ΒΟΥΛΗ. *Caput muliebre vela-*

^{a)} T. II. p. 255. T. XXXV. p. 640.

^{b)} de vit. Soph.

^{c)} Supp. I. p. 37. le Blond p. 44.

^{d)} B. L.

num. X ΤΡΓΑΛΕΩΝ. *Fluvius decumbens*,
infra TÆC. AE. II. (Pembrock.)
AE. RRRR.

Imperatorius:

ΕΠΙ ΙΟΤΑΙΟΥ. ΑΔΡΑΚΤΟΥ. ΑΡΧΟ.
ΤΡΓΑΛΑΙΩΝ. *Cybele sedens*, Domnae-
(Haym.)

Epochae annis 365 in uno tantum numo, eoque autonomio reperitur, quare fieri non potest, ut ejus principium tuto possit stabiliri. Belleyus censet fuisse idem Hyrgaleae epochae principium, quod Laodiceae Phrygiae, quam adi.

AE. RRRR.

IVLIA.

Iulianenses nominat Plinius in conventu Cibyatico. (L. V. §. 29.)

Imperatorii

Ab Agrippina juh. usque ad Corn. Superam, ejus numum vide mox in *Magistratu*.

Epigraphe: ΙΟΤΑΙΕΩΝ.

Typi: *Mysis*, *Cybele*, *tres Gratiae* etc.

Neptunus stans d. delphinum, f. tridentem, M. Aurelii. (Mus. Caes.)

Pellerinius hunc numum, quoniam typum urbis maritimae offert, Iulin insulae Caeae vocandum censet, ^{a)} verum, ut iam alias ex Strabone docui, Neptunus a Phrygiis, etsi mediterraneis, magnis fuit mactatus honoribus,

nimirum ad avertendos terrae motus.

ΔΙΑ. ΙΑΙΩΝ. ΙΟΤΑΙΕΩΝ. *Iuppiter sedens d. hastam, f. Victoriolam*, Faustinae jun. (Pellerin.)

ΑΤΤΑΛΟC. ΙΟΤΑΙΕΥΩΝ. ΑΝΕΩΗ. ΚΕ. *Aurelius et Verus stantes jungunt dexteras*, M. Aurelii max. mod. (Theopoli.)

Videtur hic Attalus esse idem cum illo, qui item inscribitur numis Laodiceae.

Magistratus: ΣΕΡΓΙΟΣ. ΗΦΑΙΣΤΙΩΝ. sine mentione dignitatis, in numo Neronis. (Arigoni.)

Archon: ΑΡΧ. ΤΟ. Β. ΦΙΑΟΤΕΙΜΟ. ΙΟΤΑΙΕΩΝ. *Cybele sedens*, in cujus antica est caput rarissimae *Corn. Superam* cum epigraphe: ΤΑΙ. ΚΟΡ. ΚΟΤΤΕ. ΠΗΝ. CΕ. Ita Pellerinius ex numo suo integerrimo, ^{b)} qui et Vaillantium corrigi in eo describendo aberrantem.

Concordia cum Ancyra Phrygiae et numo ΙΟΤΑΙΕΩΝ. ΑΝΚΥΡΑΝΩΝ. nonnullis, sed minus tuto, stabilita. Vide, quae monuimus in Ancyra Phrygiae.

AE. RR.

LAODICEA.

Ad Lycum fl. variis temporibus jam Phrygiae, jam Cariae accensebatur. De hujus urbis numis ac fortuna aliquando prolixè disserui in meis Numis vet. ^{c)} quorum lectorem saepe remittam.

Autonomi:

ΔΗΜΟC. *Caput juvenile laur.* X ΛΑΟ.

a) Rec. III. p. 49.

b) Mel. II. p. 231.

c) pag. 250.

ΔΙΚΕΩΝ. *Iuppiter togatus stans s. infantem tenet, dexteram ad capram adstantem extendit.* AE. III.

Numum hunc edidi ex museo M. Ducis, dixique, infantem esse Bacchum, quem Iuppiter et genuit, et quin conciperet, peperit quoque, per capram autem προληπτικῶς notari metamorphosin, qua in istud animal infantem prae Iunonis metu mutavit. Vide hae uberius explicata. ^{a)}

ΔΗΜΟΣ, ΑΛΦΟΔΙΚΕΩΝ. *Caput virile imberbe laur.* Ξ ΙΟΥΑΙΟΣ. ΑΝΑΡΟΝΙΚΟΣ. ΕΤΕΡΡΕΤΗΣ. *Iuppiter togatus stans d. aquilam.* AE. II. (Mus. Caes.)

ΒΟΤΑΗ. ΔΗΜ. *Capita Senatus et Populi.* Ξ *Eadem aversa.* AE. (Haym. T. II. tab. 26.)

Numum priorem olim vulgavi. ^{b)} Quis fuerit hic *Julius Andronicus*, et cur dictus ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ, *beneficus*, non reperi. Nonnullos Syriae et Aegypti reges dictos ΕΒΕΡΓΕΤΑΣ, novimus. Sed et privatis, et quidem antiquitus etiam, idem a civitatibus delatum elogium, ex Lydia discimus. ^{c)} Vide, quae de hoc titulo plura eodem loco observavi. Haym. in numo suo perperam capita Liviae et Augusti vidit. De Iove cum hoc cultu vere Laodiceensi agam in imperatoris.

ΕΠΙ. ΑΠΟΚΡΑ. *Caput Iovis.* Ξ ΑΛΦΟΔΙΚΕΩΝ. ΦΟΡ. *Bacchus stans.* AE. III. (Pellerin.)

Additum ΦΟΡ. molestum est. Tentatè suspicatur Pellerinius, expleandum legendo ΦΟΡΟΣ, quia ex Cicerone con-

stat, saepe *forum*, vel *conventum* Laodiceae actum. Istud an verisimile?

ΑΛΦΟΔΙΚΕΩΝ. *Caput Mensis.* Ξ ΚΡΟ. ΑΙΝΗ. (K et P colligatis). ΑΣ. *Aquila stans.* AE. III. (Pellerin.)

Mira averlae epigraphe, si mode rite proposita. De literis ΑΣ. vide infra in *Epocha*.

De *Cytophoris* huius urbis agetur in tractatu de his.

Magistratus describentur in imperatoris.

AR. *Cytophori RRR.* ΑΔ. RR.

Imperatoris :

Cogniti sunt ab Augusto usque ad Philippum jun.

Typi illustriores:

Iuppiter togatus stans d. aquilam, s. hastam.

Vaillantius cum juxta hunc Iovem in numo Augusti scriptum legeret ΖΕΤΣ. ΦΙΛΑΛΗΘΗΣ., inde nobis novum, et hactenus inauditum *Iovem veritatis amicum* promulgavit, fluxitque eo praecone error per omnes deinceps antiquarios. Ejus lectionis primus, quod sciam, dubium movit egregius Wifius Anglus, qui in suo numo legit ΖΕΤΕΙΣ. Φ ΑΛΛΗΘΗΣ., non tamen ausus est Vaillantianum hunc Iovem penitus longaevali sua statione deturbare. ^{d)} Audacior Pellerinius ipsam Vaillantii in numo Augusteo lectionem adortus eam erroris arguit, docuitque legendum: ΖΕΤΕΙΣ.

a) Num. vet. p. 249.

b) Sylloge I. p. 52.

c) υπερ Πολυπαρε.

d) Mus. Bodl. p. 159

(lege ΕΕΤΕΙΣ.) ΦΙΛΑΛΗΘΗΣ. ^{a)} quod subinde eruditus ejus assecla Blondius invictis argumentis confirmavit. ^{b)} Epigraphen ΦΙΛΑΛΗΘΗΣ nullo pacto ad Iovem pertinere arguit ejusdem Augusti numus a Wifio citatus, in quo pro Iove proponitur baculus Aesculapii. ^{c)} Qui fuerint *Zeuxis* et *Philaethes*, infra in Magistratibus docebitur. Ceterum Iuppiter hoc habitu haud dubie princeps fuit Laodiceorum numen, nam non solum in Laodiceae numis obvius est, sed etiam in numis concordiae Laodiceam constanter sic indicat, ut Diana Ephesia Ephesum, sic ut Iuppiter hac forma tuto Laodiceus pro Philaetha dici possit. Fuere Laodiceenses in Iovem suum grati, cujus monitu Antiochus II. Syriae rex eorum urbem aedificavit, eamque a sororis et conjugis nomine Laodiceam appellavit, ut refert Stephanus. Ejus religio Cariam, Lydiam, Phrygiam late pervasit, nam in harum regionum moneta frequens typus est Laodiceus hic Iuppiter.

Mulier f. infantem tenens, d. elata, sinuato circum peplo; armati tres Corybantes in orbem saltant, in aera aquila, humi duo fluvii jacentes, pone Fortuna stans, Caracallae. (Patin Thes. Mauroneni.)

Iovem a matre Rhea Saturni furori subtractum, et inter Corybantum armatorum tripudia educatum praeter alios copiose perhibet Callimachus in hymno in Iovem, et Spanhemius in hunc com-

mentatus. Sed et Bacchum recens natum a Iove traditum Rheae, et ab hac inter Corybantum choreas gladiis scutisque perstreptentium fuisse enutritum, late describunt Nonnus, ^{d)} et Clemens Alexandrinus. ^{e)} Difficile ergo erit inter utrumque deum criterium, nisi adjunctum aliquid causam juvet; nam simile argumentum offerunt etiam numi Apameae Phrygiae, et Seleucia Syriae. In praesente dubitari nequit proponi Iovem infantem propter adstitutam ejus aquilam, quae avis jam tum apud Iovem suas partes egit; nam ab ea deum infantem raptum, et ad latebras Cretenses perlatum, cum a Saturno ubique quaereretur, refert Servius. ^{f)} Aliam famam videtur secutus auctor librorum Sibyllinorum, secundum quem Iuppiter natus commissus est tribus Cretensibus in Phrygia educandus. ^{g)} Unde Phrygiae urbi jus in hunc typum.

ΦΡΥΓΙΑ. *Mulier tutulata stans f. duo sigilla tenet, ei adversa stat ΚΑΡΙΑ specie mulieris tutulatae d. demissa spicas, f. cornucopiae tenentis, in utriusque medio sedet mulier capite turrato d. tenens Victoriolam, ut videtur, f. cornucopiae, infra eam scriptum ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. supra ΤΠΗ. in numo Caracallae max. mod. (Mus. Caes. Pembrock P. III. tab. 101.)*

Eundem hunc numum sic ex museo Christinae describit Vaillantius: ^{h)} ΙΟΤΛΙΕΩΝ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΗΡ. ΤΡΙΑΚ. ΟΜΟΝΟΙΑ. eumque adeo Laodiceae Syriae tribuit. Prolixè egi

a) Mel. II. p. 13.
trept. p. 15. ed. Oxon.

b) p. 56.
f) ad Aen. I. 394.

c) l. c.

d) Dionys. L. IX. v. 160. seq.
g) L. III.

e) Pro-
h) Num. Graec. p. 103.

in meis Numis vet. ^{a)} in numo hoc cetera antiquo a recentiore manu depravatam epigraphen, ut ipse Romae vidi. Quod genius Laodiceae medius sedet inter genios Phrygiae, et Cariae, in causa esse dixi eodem opere, ^{b)} quod in utriusque regionis finibus posita esset, sic ut saepe dubitaretur, ad utram pertineret. De literis ΤΠΗ. agetur infra in *Epocha*.

Magistratus: in numis autonomis, deinde primorum imperatorum notantur nulla dignitatis mentione, serius occurrunt scribae, praetores, Afiarchae, Iophistae, et secundum aliquos etiam summus sacerdos, et poliarchus, ut dicitur. Numos his insignes describam secundum temporis progressum adiectis, ubi res postulabit, animadversionibus.

ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟΣ. ΔΑΜΟΚΡΑΤΟΥ. cum nomine Lentuli procos. in Cistoph. (Pellerin.) ΞΕΤΕΙΣ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ. ΤΟΥ. ΑΜΥΝΤΟΥ. in Cistoph. (Pellerin.) ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ. ΔΑΜΟΚΡΑΤΟΥ. ΞΩΣΙΜΟΣ. cum nomine Ap. Pulchri procos. in Cistoph. ^{c)} ΛΑΒΑΣ. ΠΤΡΥΠΟΥ. cum nomine M. Tullii procos. in Cistoph. ^{d)}

ΖΕΤΕΙΣ. *Iuppiter Laodiceus*, Augusti. (Wife p. 150.)

ΖΕΤΕΙΣ. ΦΙΛΑΛΗΘΗΣ. *Baculus Aesculapii*, Augusti. (Ibid.)

ΖΕΤΕΙΣ. ΦΙΛΑΛΗΘΗΣ. *Iuppiter Laodiceus*, Augusti. (Muf. Caef.)

Perperam Pellerinius in simili legit

ΞΕΤΕΙΣ pro ΞΕΤΕΙΣ. ^{e)} nam hac aetate scribebatur Ξ pro Ζ, et in Cistophoro mox citato Pellerinius ipse legit ΞΕΤΕΙΣ. Hic Zeuxis, sociusque Philalethes a Strabone illustratur. Narrat hic: prope hanc Laodiceam medicorum ludum magnum Herophileum praeside Zeuxide, et postea Alexandro Philalethe imperante Augusto existisse ad exemplum ludi Erasistratei, qui fuit Smyrnae. Ambos his numis inscriptos esse eosdem, quos nominat Strabo, dubitari vix potest, non modo quia nomina, sed quia et tempora conspirant, nam horum plerique caput Augusti offerunt. Confirmat etiam istud numus alter, in quo praeter utriusque nomen baculus Aesculapii proponitur. Non tamen medici in moneta signati sunt, quia medici fuere, sed quia una cum artis suae exercitio etiam magistratu in urbe functi sunt. Hoc argumentum uberius olim tractavi in meis Numis vet. ^{f)} et supra in numis Smyrnae, ac praeterea Blondius, ^{g)} et Wisius. ^{h)}

ΠΤΘΗΣ. ΠΤΘΟΥ. ΤΟ. ΔΕΤΤΕΡΟΝ. in numo Augusti. (Haym. T. II. tab. 25.) ΠΤΘΗΣ. ΠΤΘΟΥ. est etiam in autonomo apud Hunterum.

ΠΟΛΕΜΩΝ. ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΣ. in numis Augusti. Sic legendum docet Pellerinius ⁱ⁾ pro ΦΙΛΟΠΑΤΗΡ., ut est apud Vaillantium et Morellium, et pro ΦΙΛΟΚΡΑΤΩΡ., ut legit Harduinus.

ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. ΤΟΥ. ΖΗΝΩΝΟΣ.

^{a)} p. 235. ^{b)} p. 252. ^{c)} Seguin p. 80. ^{d)} Seguin p. 82. ^{e)} Mel. II. p. 13.
^{f)} p. 253. ^{g)} Observat. p. 56. ^{h)} Muf. Bodl. p. 145. ⁱ⁾ Mel. II. p. 13.

Claudii. (Pellerin.)

ΕΤ. ΙΓ. ΖΗΝΩΝΟΣ. ΠΟΛΙ. ΤΟ. Δ.
Neronis. (Vaillant.)

Epigraphen hanc suspectam jure vocat Pellerinius. Censet legendum, ut in praecedente: ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. ΤΟΤ. ΖΗΝΩΝΟΣ. ^{a)} Esse suspectam facile consentio, verum an continuo altera lectio valere debeat, dubito, nam neque epigraphes vocabula satis commode possunt componi, et uterque numus est diversi imperatoris, insuper in Vaillantiano το ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ est in antica, in Pelleriniano in averfa. Literas ΠΟΛΙ Vaillantius legit *πολιάρχος*, *praefectus urbis*. Si Poliarchorum saepius, et in aliis quoque numis mentio fieret, posset haec Vaillantii conjectura videri probabilis. Verum frustra in istud inquirimus, cum, ut dixi, tota lectio sit suspecta.

ΖΗΝΩΝΟΣ. ΖΗΝΩΝ. ΤΙΟΣ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ. *Duae mulieres stantes cum hastis et dexteram jungentes, inter quas a summo deorsum scriptum: ΟΜΗΡΟΣ.* in numo Neronis. (Haym. T. II. p. m. 237.)

Numum hunc integerrimum vocat Haymius, at si typum faciunt duae mulieres, quid ad has facit Homerus? Credo saltem ab hac parte numum Haymianum aliquid passum, nam similis alter apud Morellium, etsi multum attrita inscriptione, figuram a dexteris stantem offert virilem, ac liberaliter barbata. ^{b)} Quis sit sensus trium praecedentium vocabulorum, quem insolita haec et adverfa Graecae linguae me-

tathesis turbat, decidere non ausim. Si statuamus, intercedere lapsum monetarii, et το ΖΗΝΩΝ praeponendum, sensus est facilis, ac tum forte το ΤΙΟΣ refertur ad sequentes binas urbes, sic ut hic Zeno dicatur filius Laodicensium et Smyrnaeorum, illorum natura (nam Zenones complures apud Laodiceos cum in numis, tum scriptoribus memorantur) horum adoptione. Hac ratione jactasse duas patrias etiam Attalum, nimirum has ipsas quoque, Laodiceam et Smyrnam, infra videbimus, et vidimus supra in numis Cotiaei, Varum dici υιον πολεως.

Memorantur in his numis Zenones et Polemones. Horum nomina apud Laodiceam incluta. Zeno rhetor insignis IIIvirorum aetate; ejus filius Polemo M. Antonii beneficio Ponti rex, ac forte ex eadem stirpe fuit Polemo sophista apud Trajanum, Hadrianum, Antoninum gratiosus, cujus filius Attalus, ut videbimus, frequens est in Laodiceae numis. Eam Zenonum et Polemonum stirpem prolixius per tenuem conjecturam deduxi in meis Numis. vet. p. 256. Zeno medicus Herophileus laudatur etiam a Diogene Laertio. ^{c)}

ΙΟΤΑΙΟΥΤ. ΠΟΣΤΑΜΟΥΤ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. B. in numo Neronis.

Sic legendam epigraphen docet Pellerinius ^{d)} contra Vaillantium, qui in simili legit ΓΑΙΟΣ. ΠΟΣΤΥΜΙΟΣ. ΛΑΟΔΙΚΕΙΑΣ. B. Tamen in simili Morellius legit: ΓΑΙΟΣ. ΠΟΣΤΟΥΤ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. B. ^{e)}

a) Mel. II. p. 35.

b) in Nerone tab. XIII. n. 19.

c) L. VII. §. 35.

d) Mel. II.

p. 35.

e) Num. Neron, tab. XIII. n. 4.

ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΔΙΑ. Κ. ΔΙΟΚΟΤ-
ΡΙΑΟΥ. *Iuppiter Laodiceus flans*, Do-
mitiae, (Haym.) at in simillimo alio:
ΔΙΑ. ΚΟ. (utraque hac litera colligata)
ΔΙΟΚΟΤΡΙΑΟΥ. (Muf. Caef.)

ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΔΙΑ. ΚΟ. ΔΙΟΚΟΤ-
ΡΙΑΟ. *Templum 6. columnarum*, Do-
mitiae. (Haym.)

ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΔΙΑ. Ρ. ΔΙΟΚΟΤ-
ΡΙΑΟΥ. *Templum 4. columnarum*, Do-
mitiae. (Muf. Caef.)

Haymius το ΔΙΑ in his numis esse prae-
positionem recte iudicavit, nam sic eti-
am Attudenses et Cidraenni Phrygiae ma-
gistratus suos inscribere, et si is eo pec-
cet, quod literas Κ. vel ΚΟ. legat
ΚΟσμος, qui fuit Cretenfium magistra-
tus. ^{a)} Khellius in subjecta nota verius
cenfet, το ΚΟ. esse pro ΚΟινος, sed το
ΔΙΑ putat indicare *Iovem* Laodicensium,
quod post citata mox Phrygiae urbium
exempla nemo jam credit. Spanhemius
in numo simili legit ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΔΙΟ-
ΚΟΤΡΙΑ pro folito ΔΙΟΚΟΤΡΙΑΟΥ,
qua is lectione deceptus celebrata Lao-
dicenis Dioscuria perperam adferuit ^{b)}
Est ergo Dioscurides magistratus Lao-
diceae, et monogramma Ρ, vel melius
ΚΟΡ. literis nexis, ut est in integerrimo
musei Caesarei, resolvendum perinde
in literas ΚΟΡ, atque illud sic resolvi
debet in obviis numis Corcyrae, et,
quod sequitur, habemus ex his numis
Cornesium Dioscuridem.

ΑΓΡΗΠΠΙΝΟΣ. ΓΡΑΜ. ΑΝΕΘΗΚΕΝ.
ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. *variis typis*, in numis

compluribus. Hadriani et Sabinae.
(Vaill.)

ΑΓΡΗΠΠΙΝΟΣ. ΣΤΡΑΤΗΓΩΝ. ΑΝΕ-
ΘΗΚΕ. Hadriani, (Muf. Caef.) Sabi-
nae. (Pellerin, Pisani.)

In unis his numis Agrippinus dicitur
praetor, cum in aliis dicatur scriba.
Quae fuerit hujus variationis causa,
difficile est conjicere. Vide de hoc ar-
gumento tractatum de Praetorib. et
Scribis Vol. IV. Praetorem mox infra
habebimus M. Aurelium Garum, sed
cum is numus indicet concordiam cum
Epheso, definiri tuto nequit, utrius ur-
bis praetor is fuerit. Alii numi prae-
torem non memorant. Habemus apud
Gruterum marmor positum L. Antonio
ΛΑΟΔΙΚΕΙ. ΤΗΣ. ΑCΙΑΣ. ΣΤΡΑΤΗ-
ΓΩ. etc. ^{c)}

Π. ΚΑ. ΑΤΤΑΛΟΣ. ΕΠΙΝΙΚΙΟΝ.
ΑΝΕΘΗΚΕΝ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. *Iuppiter*
Laodiceus, Aurelii. (Vaill.)

ΙΕΡΑ. ΣΤΗΚΑΗΤΟΣ. *Caput nudum*
Senatus. Ξ ΑΤΤΑΛΟΣ. ΕΠΙΝΙΚΙΟΝ.
ΑΝΕΘΗΚΕ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. *Nemesis ala-*
ta cubitum ostentat. ΑΕ. m. m. (Muf.
Pisani tab. III.)

ΑΤΤΑΛΟΣ. ΣΟΦΙΣΤΗΣ. ΤΑΙΣ. ΠΑ-
ΤΡΙCΙ. ΣΜΥΡ. ΛΑΟ. *Typi varii, semper*
utriusque urbis, Smyrnae et Laodiceae,
numina sistentes, Aurelii. (Vaill. in num.
Aurelii sub *Smyrna*.)

Fuit hic P. Claudius Attalus fami-
gerati Polemonis, atque item sophistae
filius. ^{d)} Cum Polemoni patria fuerit
Laodicea, fuit illa et filio Attalo, at
cum constet, Polemoni non modo ma-

a) Tom. II. p. m. 259.
in vita Hermocratis.

b) ad Callim. in Pallad. v. 24.

c) p. 522. 1.

d) Philostr.

gnam fuisse cum Smyrnaeis amicitiam, sed etiam multis hos beneficiis ab eo auctos, de quo multa olim scripseram, a) factum, ut pater filiusque a gratis Smyrnaeis adoptarentur, duasque adeo Attalus in numis suis jactaret patrias, Smyrnam et Laodiceam. Duplicem patriae rationem jam tradidit Cicero:

b) *Omnibus municipibus duas censeo esse patrias, unam naturae, alteram civitatis, ut ille Cato, cum esset Tusculi natus, in populi R. civitatem susceptus est. Itaque cum ortu Tusculanus esset, civitate Romanus, habuit alteram loci patriam, alteram juris.* Ergo et Phormis Maenali Arcadiae natus, sed in Siciliam transgressus, auctusque ibi opibus, Olympicis suis donis inscripsit: Φορμῖς ἀνεθῆκεν Ἀρκᾶς Μαῖναλιος, νυν δὲ Συρακυσίος. *Phormis dedicavit Arcas Maenalius, nunc vero Syracusanus.* c) In marmore Graeco dicitur ΕΠΑΦΡΑΣ. ΚΡΗC. ΠΟΛΥΡΗΝΙΟC. Ο ΚΑΙ ΚΙCΑΜΙΟC. d) Fuere autem Polyrrhenium et Cissamus Cretae urbes. At enim adoptiones hae, et delata civitatis jura honoraria plerumque fuerunt. In numis Maeoniae Lydiae vidimus nomen archontis: ΑΠΦΙΑΝΟΥ. ΤΟΥ. ΚΑΙ. ΑΘΗΝΑΙΟΥ. Alii in multas numero patrias se divisere, ut Septimius quidam fuit Περγαμήνος, καὶ Σμυρναῖος, καὶ Ἀθηναῖος, καὶ Ἐφεσῖος. e) quin et M. Aur. Asclepiades dicitur Ἀλεξανδρεὺς, Ἐρμιόπολειτις, Ποτιολλανός, Νεαπολεῖτις, καὶ Ἡλείος, καὶ Ἀθηναῖος ἑλευτήτις, καὶ ἄλλων πόλεων πολλῶν πολίτης καὶ ἑλευτήτις. f) Fuit igitur varia naturae et juris patria, ut et parentes. In inscriptione Ancy-

rana, quam vulgavit Montfauconius, g) dicitur Μητροδώρος Μενεμάχου φύσει Διρύλλου, quod non recte intellectum is sic vertit: *Metrodorus Menemachi natione Dorylai*, cum sit: *Metrodorus Menemachi adoptione filius, natura Dirylai*. Graeci utrumque modum vocabulis γενεῖ et δεσει seu ποιήσει distinxerunt. Sic in decreto Halicarnassensium apud Iosephum: h) Ἐπὶ ἱερέως Μενεμόνος τοῦ Ὀπεσιδῆ, κατὰ δὲ ποίησιν Εὐωνύμου. *Sacerdote Memnone Orestidis filio, adoptione Euvonymi.*

Accedimus ad ΕΠΙΝΙΚΙΟΝ numorum II. et III. Totam eorum epigraphen sic explicat Vaillantius: *P. Claudius Attalus pro victoria epulum posuit.* At Harduinus: *statuam pro Victoria posuit.* Prior sententia nulla certa ratione nititur, et forte suam quoque inhibuisset Harduinus, si vidisset laudatum autonomum typo Nemesis, aut coactus fuisset, duplicem pro una statuam ab Attalo positam adserere. Quale fuerit istud ἐπινικιον, quod causa victoriae dedicavit Attalus, ignoramus sane, etsi certum sit, illud constitutum propter victorias a L. Vero in oriente relatas; nam harum causa multa in Graeciae urbibus celebrata festa comprobant copiosi numi tum signati cum epigraphe ΥΠΕΡ. ΝΙΚΗΣ. ΡΩΜΑΙΩΝ., de quibus agam latius in numis M. Aurelii. Diversis vero typis, uno Iovis Laodicensi, altero Nemesis, certo Smyrnaeorum numine, credo indicari, ab Attalo in utramque urbem ἐπινικιον hujus beneficium profectum, quem nimirum constat, ut pro-

a) Num. vet. p. 256. seq. b) de Legib. L. II. c. 2. c) Pausanias L. V. c. 27. d) Dorville Sicula p. 595. e) Marm. Oxon. VII. f) Gruter. p. 314. 1. g) Palaeogr. Graec. p. 154. h) Ant. L. XIV. c. X. §. 23.

xime diximus, tam Smyrnam, quam Laodiceam patriae instar habuisse. Verisimile videtur, vocabulo ΕΠΙΝΙΚΙΟΝ notari ipsum istud νομισμα occasione victoriae a liberali Attalo erogatum. Nam si festum, aut ludi aut epulae notarentur, more recepto scriptum foret ΕΠΙΝΙΚΙΑ, ut istud revera scriptum habemus in numis Tarfi, aut, ut dixit Lucianus, ^{a)} *ἐνωχρῆσθαι τὰ ἐπινικία*, *victoriae convivium celebrare*. Sed vide etiam, quae de hoc in diatriba de numis cum formula ΑΝΕΘΗΚΕΝ, et in ludis *Epinicia* amplius dicemus.

Λ. ΑΙΑ. ΠΙΓΡΗΣ. ΑΣΙΑΡΧΗΣ. Γ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. in numo Caracallae.

Pellerinius numum hunc a cl. Boze editum, similesque alios admodum suspectos vocat. ^{b)} Sed et alius ejusdem Caracallae est in museo Albani: ΕΠΙ. Λ. ΑΙΑ. ΠΙΓΡΗΤΟΣ. ΑΣΙΑΡ. *Processus Bacchi*, qui numus sane suspectus non videtur.

Λ. ΑΙΑΝ. ΓΩΤΑΜ. ΑΡΧ. ΜΕΓ. Α. ΝΕΘΗΚΕΝ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. in numo Caracallae.

Suspectus item visus Pellerinio, qui et iconismum proposuit, quod exhibet aedificium apertum, multisque figuris ornatum. ^{c)} Idem numus exhibetur etiam in Maffei Verona illustrata. ^{d)}

ΕΠΙ. ΣΤΡ. Μ. ΑΤΡ. ΓΑΡΟΥ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. Κ. ΕΦΕΣΙΩΝ. Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. in numo Elagabali. (Vaill.)

Vide, quae de hoc numo supra in magistratu Agrippino diximus.

Neocoratus.

Ejus primum mentio in numis Caracallae et Domnae, et continuatur in pluribus sequentibus. In variis numis Caracallae et Maesae additur: ΔΟΓΜΑΤΙ. CΤΝΚΛΗΤΟΥ. (Vaillant, Pellerin, in meis Num. vet. p. 250.) quo indicatur, Laodiceos ex S. C. neocoratum adeptos. Vide, quae de hac formula ad neocoratum Smyrnae in hujus moneta notavimus. Singularis est numus Caracallae, quem laudat Vaillantius, et qui pictus exstat in numis max. mod. reg. Gall. tab. XIX., in cujus aversa: ΚΟΜΟΔΟΥ. ΚΕ. ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΔΟΓΜΑΤΙ. CΤΝΚΛΗΤΟΥ. Vaillantius vertit: *Commodo Caesare Antonino*, id est: *imperante*. Harduinus: *Commodi et Antonini*. Neuter, quis sit hic Commodus, edisserit. Absineo in re incerta.

ΕΤΤΥΧΕΙΣ. ΚΑΙΡΟΙ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Quatuor pueri tempestates anni significantes*, Caracallae. (Vaill.)

Videtur typus adludere ad neocoratum a Caracalla concessum, aliaque beneficia ab eo impetrata. Sane complures numi maximae formae sub hoc imperatore signati sunt.

ΛΑΟΔ. ΠΡΩΤΩΝ. Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. in numo Caracallae, quem recitat Harduinus, sed et solus, in quo singularia sunt et ΠΡΩΤΩΝ. et Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ., unde suspectum Harduini testimonium.

a) in Πλούτ.

b) Mel. I. p. 67.

c) Mel. I. p. 69.

d) p. 335.

Ludi: ΠΤΘΙΑ. *Duae urnae*, Caracallae. (Mus. Flor. Vol. III. p. 50.)

Concordia cum variis provinciae Asiae urbibus, extra hanc cum Nicomedia, sed qui numi nihil observatu dignum suppeditant.

Mentio situs:

A fluvio *Lycos* et *Capro*. ΑΤΚΟC. ΚΑ-ΠΡΟC. *Genius urbis sedet inter duos fluvios humi decumbentes*, Commodi. (Vaill.)

Plinius: *imposita est Lycos flumini, latera alluentibus Asopo et Capro*. In maremore bilingui apud Sponium: ^{a)} Ο. ΔΗΜΟΣ. Θ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΑΤΚΩ. ΡΟΡΥΛΥC. ΛΑΟΔΙΚΕΝCΙC. Α. Ε. ΛΥCΟ.

A fluvio *Maeandro*, ut censet Cl. Blondius, de quo continuo judicabimus.

Epocha:

In compluribus numis Caracallae (unum Domnae addidit Sestinius) ^{b)} exstant literae ΤΠΗ cum variis typis apud Vaillantium, Pellerin, Theupoli, Wisse, Patin Thes. Mauroc., Pembrock P. III. tab. 101., in museo Caesareo. Hactenus ab omnibus creditum, his literis notari epocham. Primus, qui dubium moveret, fuit Wislous, negans tuto posse affirmari, iis designari epocham, nihil tamen decidit. ^{c)} Hunc secutus eruditus Abbas Blondius epocham omnibus machinis impugnare coepit eo praecipue ex capite, quod in numo Pelleriniano, qui examinis sui causa fuit, scriptum

reperit, non, ut in aliis ΤΠΗ., sed ΤΠΜ. Verius ergo dictae literae, ut ipse censet, hunc sensum faciunt: ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΜΑΧΑΡΩΝ. ^{d)} Pellerinius, qui antea binis locis tuebatur, has literas aliud quam epocham notare non posse, ^{e)} serius in Blondii sententiam ivit, aut potius novae hujus sententiae ipse auctor exstitit, ut colligitur ex ejus Additions pag. 77.

Has tamen literas significare non posse ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΜΑΧΑΡΩΝ, satis mihi videor probasse in meis numis vet. ^{f)} Nolo recoquere argumenta, quibus ibi usus fueram, et quibus in praesens nihil habeo, quod addam vel detrahā. Verisimile etiam tum vilius, iis revera notari epochae annum, in qua sententia nunc quoque sum, sic tamen, ut nolim pertinaciter ei inhaerere, aut arbitrari, eas literas alium sensum admittere non posse. Si igitur revera epocham notant, investigandum ejus principium. Eam Vaillantius fixit ad annum V. C. 565., cum quo sentit etiam Belleyus. ^{g)} Sed variis ex causis ejus principium fluctuat inter 577. et 582., ac verisimilius est ipse annus 577. pro ejus exordio statuendus. Vide rationes a me alibi copiosius expositas. ^{h)} Si literae ΑΣ, quae sunt in autonómo Pelleriniano, epochae quoque annum indicant, et ab eodem hic principio deducatur, aetas numi incidit in imperium Claudii.

Anni imperii: Hos puto notari in binis Morellianis cum capite Neronis. In utriusque area est corona columellae imposita, intra unam scriptum B, intra al-

^{a)} Voyage T. III. p. 145. ^{b)} Lett. T. IV. p. 126. ^{c)} Mus. Bodl. p. 205. ^{d)} Observat. p. 45. ^{e)} Mel. II. p. 149. et 323. ^{f)} p. 260. ^{g)} Mem. B. L. T. XXXV. p. 646. ^{h)} Num. vet. p. 261. seq.

teram Z. ^{a)}
AE. C.

ΛΤΣΙΑΣ.

Verfus Cariam.

Autonomi:

ΒΟΤΑΗ. Ξ ΑΤCΙΑΔΕΩ. *Hecate tri-*
formis. (Maffei Veron. ill. p. 235.) Vi-
de et Harduinum et Musselium.
AE. RRR.

Imperatorii.

Gordiani tantum. ΑΤCΙΑΔΕΩΝ. *Mu-*
lier tutulata sedens d. pateram. (Pellerin
Rec. III. p. 251.) Alius citatus a Pa-
nelio ex Museo le Bret. (Mem. Trev.)

^{*}
^{*}
^{*}
Alexander M. in numo concordiae
cum Apollonia Cariae, quam vide.
AE. RRRR.

MANTALVS.

A Stephano prodita, cui numum
Hadriani tribuit Frölichius, ^{b)} inscri-
ptum, ut rebatur, ΜΑΝΤΑΛΗΝΩΝ.
Verum hunc numum esse Salae Phrygiae,
in hujus urbis moneta docebimus. A-
lium *M. Aurelii* cum epigraphe ΜΑΝ-
ΤΑΛΗΝΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. et typo Aty-
os edidit Vaillantius, sed auctor ipse
de fide hujus numi dubitat. ^{c)}

METROPOLIS.

Phrygiae magnae.

Autonomi:

Sunt hi incerti, quia plures fuere hoc
nomine urbes. Quem Pellerinius dedit
cum capite Palladis et fulmine, vel eo
ipso judice dubium est, an huc perti-
neat.

Imperatorii:

Plurimi citantur in catalogis a Nerone
usque ad Saloninum, quorum alii nu-
de inscribuntur ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ, alii
addunt: ΕΝ. ΙΩΝΙΑ. Vaillantius prio-
ris generis omnes Metropoli Phrygiae
tribuit, posterioris Metropoli Ioniae.
Eandem sententiam videtur adoptasse
Harduinus, atque alij antiquarii non
repugnant. Numi, qui Ioniae mentio-
nem faciunt, dubitare non sinunt, quor-
um pertineant, at qui hanc omittunt,
dubitandi jure locum praebent, an non
eorum saltem complures Ionicae sint
vindictandi, propterea quod eosdem
omnino typos exhibent, qui sunt in
certis Metropolis Ioniae, quod ipsum
etiam Pellerinium ambiguum reddidit. ^{d)}
Vide, quae supra ad hanc Ioniae ur-
bem observavi. Notandum, quod for-
te juvare poterit hos numos magis ex-
pendentem, in numis simpltci ΜΗΤΡΟ-
ΠΟΛΕΙΤΩΝ. inscriptis frequenter legi
magistratum, in alteris cum Ioniae
mentionem nunquam, quamvis etiam in

a) in Neron. tab. XIII. n. 4. et Tab. XVII. n. 17.
p. 219. d) Mel. II. p. 55.

b) IV. p. 183.

c) Num. Graec.

illis typi sint in Ionica passim obvii.

Exstat tamen unicus certus hujus Phrygiae Metropolis:

ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΦΡΥΓ. *Manipulus 5 spicarum*, in numo Hostiliani. (Pellerin Rec. III. p. 230.)

Magistratus praetor, in numis inscriptis ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ tantum, inde ab Alexandro usque ad Gallienum.

Ludi: ΚΑΙΣΑΡΕΑ. ΣΕΒΑΣΤΑ. *Vrns*, rursus in his tantum, cum capite Otaciliae, Valeriani, ejusque familiae. (Vaill.)

AE: RRRR, qui certo sint hujus Metropolis.

MIDAEVM.

In Phrygia Epicteto, quo loco Sex. Pompejus ab Octaviano victus jussu M. Antonii caesus est. ^{a)} Ejus numerum pleniorum catalogum vide apud Sestinum, ^{b)}

Imperatorii.

A Trajano usque ad Philippum jun., suntque apud Vaillantium, Pellerinium, in Mus. Caes.

Epigraphe: ΜΙΔΑΕΩΝ., sed in numo Trajani ΜΙΔΑΩΝ. (Pellerin Mel. I. p. 342.)

ΤΟΝ. ΚΤΙΣΤΗΝ. ΜΙΔΑΕΩΝ. *Caput Midas barbatus pileo Phrygio tectum*, in numo Gordiani. (Pellerin Rois pag. III.)

Hujus Phrygiae regis caput est etiam in numis vicinorum Cadurum, et Prymnessi adscripto ΒΑCΙΑΕΤC. ΜΙΔΑC.

Credidere ergo Midaenses, urbem suam a vetusto hoc rege et aedificatam, et denominatam. Connexum argumentum habent numi alii:

Midas stans cum pileo Phrygio, Caracallae. (Mus. Caes.) In alio, quem vidi: *Satyrus stans d. fistulam pastoritiam, s. pedum*, Caracallae. In alio: *Bacchus stans*, Philippi jun. (Mus. Caes.) Nimirum Midas Satyrum vel Silenum vino inebriatum cepit, eumque Baccho restituit, de quo vide numos Ancyrae Galatiae.

Hercules Telephum in ulnis gestans, pro pedibus cerva, Alexandri. (Pellerin.)

Similem typum profert Vaillantius in numo Domnae, sed pro Telepho Hylan, pro cerva canem putat. (de Camps.)

ΕΛΑΤΗΣ. ΜΙΔΑΩΝ. *Fluvius decumbens*, Trajani. (Pellerin Mel. I. p. 342.)

Elati fluvii nullus veterum meminit. Quare conjicio, fuisse fontem solis Midaensibus honoratum, cetera ignobilem. Vide numos Phocaeae Ioniae. Notandum in hoc numo, in antica scribi Ε et C, at in averfa E et Σ.

Magistratus archon: ΕΠΙ. ΑΤΡ. ΔΙΟ. ΝΤCΙΟΤ. ΠΡ. ΑΡΧ. ΜΙΔΑΕΩΝ., in area B, in numo Philippi. (Panel de numo Trebon.)

AE. RR.

MOCOCLIA.

Vaillantius et Harduinus Gordiani

^{a)} Dio. ^{b)} Lettere, T. III. p. 74.

numum afferunt: ΜΟΚΟΚΑΙΕΩΝ. typo *Cybeles*. Eum tribuunt Phrygiae urbi, quam Stephanus vocat Μοκκλή. Suspecta omnia.

NACOLEA.

In Phrygia Epicteto, ad quam urbem Procopius tyrannus a Valente oppressus est. Hujus quoque numorum catalogum habes apud Sestinum, *)

Autonomi:

Caput Dianae. Ξ ΝΑΚΟΛΕΩΝ. *Apollo nudus stans cum plectro et lyra.* AE. III. (Pellerin.)

ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ. *Diana stans telum et pharetra promit.* Ξ ΝΑΚΟΛΕΩΝ. *Apollo stans d. pateram, f. lyrae innixus.* AE. III. (Sestini l. c.)

AE. RRRR.

Imperatorii

Domitiani et Gordiani apud Pellerinium, ^{b)} Trajani apud Vaillantium, Caracallae in Theupoli, Getae in Museo Caes.

Epigraphe ΝΑΚΟΛΕΩΝ. *Typi* obvii. *Magistratus* archon in numo Caracallae. (Theupoli)

AE. RRR.

Q T R V S.

Varie scripta a veteribus, versus lacum Ascanium, ut dicitur.

Imperatorii.

Horum quatuor editi, Domnae, Caracallae, Plautillae.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. ΑΝΘΗ. ΟΤΡΟΗΝΩΝ. *Pallas stans*, Domnae. (Pellerin Rec. III. p. 253.)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. ΑCΙΑΡΧΗC. ΑΝΘΗΚΕΝ. ΟΤΡΟΗΝΩΝ. *Aeneas parentem humero efferens comite Ascanio*, Caracallae. (Mus. Caes.) *Vir ex terra in navim proficiens et respiciens d. protenta, f. hastam*, Getae. (Sestini Lettere p. 116.)

Strabo Otrum, vel ut ipse scribit, Otracem supra Ascanium lacum in finibus Bithyniae locat. Videtur verisimile, Otracem typum Ascanii legisse propter lacum cognominem, cui adfuit fuisse, et cui forte ibi honores aliqui habiti sunt.

ΟΤΡΟΗΝΩΝ. *Ceres stans*, Plautillae. (Catal. d'Ennery.)

AE. RRR.

PELTAE.

Versus Apameam. Urbis situm et monetam copiosius alibi descripti. (Num. vet. p. 263.)

Autonomi:

ΒΟΥΛΗC. *Caput muliebre velatum.* Ξ ΠΕΛΤΗΝ--ΜΑΚΕΔ. *Aquila stans.* AE. (Vidi Bononiae in mus. Rev. Abb. Trombellii.)

ΒΟΥΛΗ. ΠΕΛΤΗΝΩΝ. *Caput velatum.*

a) Lettere T. III. p. 77.
(Vol. III.)

b) Rec. III. p. 212.

Χ ΠΕΑΤΗΝΩΝ. ΜΑΚΕΔΩΝΩΝ. *Nemesis stans, pro pedibus rota.* (Pembrock.)

Harduinus in simili ex Nemefi Mercurium, ex rota cadum vini facit. *)

AE. RRR.

Imperatorii :

ΠΕΑΤΗΝΩΝ. ΜΑΚΕΔΩΝΩΝ. . . .
Hercules leonem suffocans, Antonini. AE. m. m.

Hunc numum olim edidi ex Museo M. Ducis. (l. c.)

ΠΕΑΤΗΝΩΝ. ΜΑΚ. ΑΡ. . . ΦΑΤC-
ΤΕΙΝΟΤ. *Imperator eques jaculum vibrat, Alexandri.* (Catal. d'Ennery.)

AE. RRRR.

PHILOMELIVM.

Phrygiae M. prope Pelten,

Autonomus:

Protome Victoriae. Χ ΦΙΛΟΜΗΛ. ΣΚΤΘΙ. *Duplex cornucopiae mediis astris solis et lunae.* AE. II. (Pellerin.)

AE. RRRR.

Imperatorii :

Ab Augusto ad Decium. (Vaill. Pellerin, Mus. Caes. Arigoni, Panel de numo Treboniani.) Nonnulli insignes maximae formae sunt in museo Caesareo, quorum binos olim edidi. (Sylloge I. p. 52.)

Epigrapha: ΦΙΛΟΜΗΛΕΩΝ, rarius ΦΙΛΟΜΗΛΙΩΝ.

Typi obvii.

Magistratus inscribuntur plerumque, sed omissa dignitate, ut: ΕΠΙ. ΜΑΡΚΟΤ. ΝΕΚΤΟΡΟC. Philippi sen. (Mus. Caes.)

Concordia: ΦΙΛΟΜΗΛΙΩΝ. ΑΔΡΙΑΝΩΝ. *Fortuna stans, Domnae.*

Pellerinius in hoc numo concordiam inter Philomelium, et Hadrianos Bithyniae videt. Verius credo, ΑΔΡΙΑΝΩΝ esse nomen honorificum in Hadriani gratiam adscitum, nam abest το ΟΜΟΝΟΙΑ, et typus est simplex.

Litterae solitariae in numis Philippi et Decii. (Mus. Caes. Panel l. c.)

AE. RR.

PRTMNESSVS.

In Phrygia magna exigui nominis.

Autonomi:

ΒΟΥΑΗ. Χ ΠΡΤΜΝΗCCEΩΝ. *Mulier stans d. bilancem, f. spicas.* AE. (Mus. Caes. Pembrock.)

ΜΙΔΑC. ΒΑCΙΑΕΤC. *Caput Midae pileo Phrygio tectum.* Χ . . . ΙΗCCEΩΝ. *Idem typus.* AE.

Sponius, qui alterum hunc numum vulgavit, quo eum referret, anceps haesit. b) Eundem numum restituens Gronovius in Thyessum Lydiae pendit. c) Numi praecedentes suae eum patriae invicte vindicant. Crediderint ergo Prymnenses, urbem suam a Mida conditam. Revera Strabo ad Sangarium fl. domicilia veterum Phrygum, Midae, Gordii, aliorumque constituit, sed quae ejus aetate pagi potius fuere, d)

a) ad Plinium Tom. I. p. 276. b) Misc. p. 130. c) Thes. ant. Graec. T. I. lit. T. d) L. XII.

inter quae haud dubie memoranda Midaeum, Cadi, Prymnessus, quae, ut vidimus, Midae caput in numis proposuere.

Vide autonomos alios apud Arigonium, et in meis Numis vet. ^{a)}

AE. RR.

Imperatorii:

Ab Augusto ad Gallienum. (Vaill. Haym, Pellerin, Arigoni.)

Epigraphe: ΠΡΤΜΝΗCCEΩΝ.

Typi fere unici, ut in autonomis: *Mulier tutulata flans vel sedens d. bilancem, f. spicas.*

Magistratus notatur in numis Augusti et Neronis, sed sine mentione dignitatis. Singularis foret is, quem Haymius cum capite, ut censet, Tiberii protulit, in cuius averfa: ΤΗΑΤΟC. ΦΙΑΩΤΗC., verum ipse fatetur, το ΤΗΑΤΟC. dubiae esse lectionis. ^{b)}

Huc etiam pertinet numus, in quo Vaillantius et Morellius perperam legērunt ΠΡΙΗΝΕΩΝ, ut dixi in Priene lo-niae.

AE. RR.

SALIA.

Versus Lyciam, memorata Hierocli.

Autonomi:

ΙΕΡΑ. CΥΝΚΑΗΤΟC. Ξ ΕΠΙ. ΔΗΜΑ. CΑΑΗΝΩΝ. *Mulier seminuda flans d. coronam, f. galeam, et simul columnas in-*

nixa. AE. II. (Pellerin.)

Huc similem edidit Khellius, sed cum in averfa legeret: ΕΠΙ. ΔΑΜΑ. Γ. ΑΑΗΝΩΝ., eum Aliae Phrygiae tribuere non dubitavit ^{c)} Et si Khellius numum suum integerrimum fateatur, tamen praeferenda videtur Pellerinii lectio, nam Alia constanter scripsit ΑΑΗΝΩΝ. Videtur ergo deceptus Khellius legendo Γ pro Ε.

Protome Palladis. Ξ ΔΗΜΟC. CΑΑΗ- ΝΕΙΤΩΝ. *Tetraphorus flans.* AE. III. (Pellerin.)

Vide autonomos alios apud Pellerinium et Hunterum.

Magistratus omnibus inscribuntur omisso dignitatis titulo. Quare dubitem, an numus Pembrockii CΑΑΗΕΙΝΩΝ typo *bovis currentis*, qui et a solito gentili CΑΑΗΝΩΝ recedit, et magistratu caret, hujus sit urbis.

Sacerdos: ΕΠΙ. ΑΑΕΞΑΝΔΡΟΤ. ΙΕΡΕ. *Mercurius flans.* (Hunter.)

AE. RR.

Imperatorii:

Hadriani, Antonini, Aurelii, Severi. (Pellerin, Mus. Caes., B. L. Hist. T. XVIII. p. 227.) Numum Antinoi in hujus numis dabimus.

Epigraphe CΑΑΗΝΩΝ. *Typus* con- flans: Iuppiter Laodiceus.

Magistratus in omnibus legitur, ut in autonomis, atque item sine dignitatis mentione.

a) p. 265.

b) Tom. II. p. m. 227.

c) Adpendic. II. p. 32.

Numi ^{*}CAAITON a ^{*}Vaillantio vulgati hujus Salae non sunt, sed Elaeae Aeolidis, ut in hac dictum.

In numo Hadriani cum eodem Iove Laodiceno perperam legit Frölichius MANTAΔHNΩN. ^{a)} in quo certum est CAAHNΩN. Is numus nunc est in Caesareo.

AE. RRR.

SEBASTE.

Ab Hierocle et Notitiis in Phrygia Pacatiana constituitur. Sed verifimile est, non esse illam diversam a Sebaste Galatiae, in qua adeo quaere numos, qui praetensae huic Phrygiae Sebaste ab eruditis tribuuntur.

STECTORIVM.

Ejus mentio fit in Notitiis nomine Στεκτοριον, aut simili. Tamen ejus quoque meminere Pausanias et Ptolemaeus, sed nominibus luxatis. Ille ^{b)} ἐν ὁποῖς Φρυγῶν ἐς Τεκτορηῶν, pro quo reponendum: Στεκτορηῶν. Ptolemaeus: Στεκτορηῶν, in aliis editionibus magis prave. Lectionem veram restituunt numi.

Autonomi

IEPA. BOYAH. X CTΕΚΤOPHNΩN. Hygia. AE. II. (Pellerin.)

ΔΗΜOC. CTΕΚΤOPHNΩN. Fortuna stans. AE. II. (Pembrock.)

AE. RRR.

Imperatorius.

ΕΠΙ. CTP. ΠΑΤΑΟΥ. CTHKTOPHNΩN. Cervus, Faustinae jun. (Vail.) AE. RRRR.

STNAOS.

In Phrygia M. versus Myliam.

Autonomi:

IEPA. CTNKAHTOC. X CTNAEITON. Aesculapius et Hygia stantes. AE. II. (Pellerin.) In alio: Duae Nemeses stantes. AE. III. (Pembrock.) AE. RRR.

Imperatorius

Vnicus Neronis et Agrippinae, qui nunc est in Caesareo, editus a Frölichio ex museo Granelliano: ^{c)} CTNAEITON. Hercules stans telum ex arcu evibrat. AE. RRRR.

STNNADA.

In Phrygia M. Fuisse Synnada, ut et vicinum Docimeum, marmore nobilitata, quod dictum fuit et Synnadicum, et Docimeum, numerum quoque typis confirmatum. Ejus excellentiam et naturam describit Statius: ^{d)}

Sola cavo Phrygiae quae Synnados antro Ipse ardentavit maculis lucentibus Atyx. Adde ibidem L. II. carm. II. v. 87.

IV. Tent. p. 183.

b) Phoc. p. 364.

c) IV. Tent. p. 165.

d) Silv. I. carm. V. v. 37.

Autonomi:

Caput muliebre turritum. ΣΤΝΝΑΔ. ΜΑΙΑΝΑΡ.

in alio: ΣΤΝΝ. *Iuppiter stans cum fulmine et hasta.* ΑΕ. II. (Pellerin.)

Hos numos data opera sic descripsi, quia Pellerinius ro MHT. alterius numi explet: MHTροπολις, quod viro erudito mirum visum, cum non constet, Synnada fuisse metropolim. At mihi verisimilius videtur, alterum epigraphes verbum constituere magistratum *Admetum*, ut eum constituit *Maeander* numi prioris.

ΣΤΝΝΑΔΕΩΝ. *Caput barbati nudum.* Σ ΔΩΡΙΕΩΝ. ΙΩΝΩΝ. *Templum 2 col., intra quod lapis, ut videtur.* ΑΕ. (Trifan. T. II. p. 202. Arigoni.)

ΣΤΝΝΑΔΕΩΝ. *Caput senile.* Σ ΙΩΝΩΝ. *Fortuna stans.* ΑΕ. II. (Pellerin.)

Caput Sarapidis. Σ ΣΤΝΝΑΔΕΩΝ. ΙΩΝΩΝ. *Mons.* ΑΕ. (Theupoli.)

ΒΟΤΑΗ. Σ ΣΤΝΝΑΔΕΩΝ. ΔΩΡΙΕΩΝ. *Vir galeatus paludatus stans d. hastam, f. sigillum Palladis.* ΑΕ. (Haym.)

De epigraphe ΔΩΡΙΕΩΝ. ΙΩΝΩΝ. agam in imperatoriis. In numo vicini Docimel mōhς quōque averſae typum facit, quo vicinae lapicidinae indicantur, ut in moneta Docimeī notavi.

ΣΤΝΝΑΔΕΩΝ. *Nocturnus amphoras inficiens.* Σ ΟΥΑΔΕΡΙΑΝΟ. *Aquila.* ΑΕ. (Haym.)

Antica tota Attica est, nimirum At-

tici Iones, et hos sese professi sunt Synnadenſes. Epigraphen averſae corrigendam cenſet Kheilius in nota ſubjecta ex numo Auguſti, in quo ΟΥΑΔΕΡΙΑΟC ΑΝΘΥΠΑΤΟC. Aquila Iovem Pandemam reſpicit, de quo infra.

ΙΕΡΑΝ. ΣΤΝΚΑΗΤΩΝ. ΣΤΝΝΑΔΩΝ. *Caput muliebre laur.* Σ ΔΗΜΟC ΡΩΜΑΙΩΝ. *Mulier ſolata.* (Holſten. ad Steph. p. 307.)

ΘΕΑ. ΡΩΜΗ. *Caput muliebre turritum.* Σ ΣΤΝΝΑΔΕΩΝ. *Nomeſis.* ΑΕ. (Muſ. Caef.)

ΒΟΤΑΗ. — ΙΕΡΑ. ΒΟΤΑΗ. apud varios.

ΑΕ. ΡΩ.

Imperatorii.

Ab Auguſto uſque ad Gallienum.

Epigraphae: ΣΤΝΝΑΔΕΩΝ, etiam ΣΤΝΝΑΔΕΙC. In numo muſei Caefarei eſt Irculentum ΣΤΝΝΑΔΙC, ex quo apparet, hanc urbem in recto quoque dictam Συρραδις.

ΖΕΥC. ΠΑΝΔΗΜΟC. ΣΤΝΝΑΔΕΩΝ. vel: ΔΙΑ. ΠΑΝΔΗΜΟΝ. ΣΤΝΝΑΔΕΙC. *Iuppiter ſedens, d. Victoriolam, f. haſtam, Domitiani et Nervaе.* (Vaill.)

Numi hi docent, Iovem a Synnadenſibus cultum fuiſſe nomine ΠΑΝΔΗΜΟC. id eſt: πανομοις, omnibus communis. Eodem nomine Venerem quoque Athenis fuiſſe ornatam conſtat. Vidē de utroque Pandemo Spanhemium. ^{a)}

a) ad Caef. Iul. preuves p. 37.

CTNNAΔEΩN. IΩNΩN. typis variis, in pluribus autonomis, et adhuc in numo Gallieni musei Caesarei.

CTNNAΔEΩN. ΔΩPIEΩN. *Vir galeatus et paludatus stans d. hastam, f. sigillum Palladis*, in autonomo supra descripto.

CTNNAΔEΩN. IΩNΩN. ΔΩPIEΩN. in autonomo citato, et in numo Aurelii, (Vaill.)

CTNNAΔEΩN. *Mulier tutulata stans d. elata, f. sigillum forte Iovis, pro pedibus prora navis, juxta scriptum: IΩNΩN., ex adverso vir galeatus, et paludatus stans d. hastam, f. sigillum Palladis, juxta: ΔΩPIEΩN. in numo Macrini.* (Mus. Christinae.)

Numi hi docent, quod reticere scriptores, Synnadenfes ex Ionibus et Doribus fuisse conflatos. Alia est sententia Vaillantii, qui, ubi postremum hunc numum describit, addit, hac epigrapha notari Synnadenfium cum omnibus Ionum et Dorum urbibus societatem. Non attinet, ad istud refellendum citare tot numero urbes, quae originem suam, aut cohabitantem secum aliam gentem eodem, quo Synnadenfes, modo, etiam in Phrygia manifestaverē.

Magistratus, nonnunquam nudo ejus nomine.

Proconsul: OTAAEPIOΣ. ANΘHTA TOΣ. Iuppiter Pandemus sedens, Augusti. (Vaill.)

L. Valerium Messallam Asiae proconsulem sub Augusto memorat Pighius ad annum V. C. 762.

Prytanis: EΠI. ΠPT. KAOΓIE. ATTAOT. L. Veri. (Pellerin Suppl. II. p. 73.) *EΠI. Π. ATTAOT.* L. Veri, in quo Harduinus το Π legit *Publio*, sed esse legendum *Prytanis*, docet praecedens.

Concordia: IEPAΠOΛEITΩN. CTNNAΔEΩN. Mulier turrita stans d. spicas. f. elata, Elagabali.

Vaillantius in hoc numo concordiam cum Hierapoli Phrygiae, et his Synnadis videt, verum cum ablit vox OMONOIA, et unicus tantum proponatur typus, conjicere licet, το Ιεραπολεις esse epitheton Synnadorum, fors propter peculiarem cultum Iovis Pandemi. Quod si in hoc numo legitur ΙΕΡΟΠΟΛΙΤΩΝ, ut in altero simili musei Christinae ab Havercampo illustrati legitur, ^{a)} dubium intenditur magis, nam ea Phrygiae urbs in numis vix unquam dicitur Hieropolis, sed Hierapolis.

Pellerinius in numo Neronis legit ΦΙΛΟΚ . . . CTNN . . . unde conjicit, urbem dictam *Philoclaudiam*, ^{b)} quod tamen ex inscriptione vitiata non tuto colligitur.

AE. RR.

THEMISONIVM.

Phrygiae M. prope Cibyra.

Autonomi:

Caput Sarapidis. X ΘΕΜΙCΩNIΩN. Mercurius. AE. (Pellerin, Panel.)

a) Tab. XXXI. n. 1.

b) Mel. II. p. 371.

ΔΗΜΟC. (Harduin.)

AE. RRRR.

Imperatorii:

A Severo usque ad Philippum jun.

Epigraphe: ΘΕΜΙCΩΝΙΩΝ, vel ΘΕ-
ΜΙCΩΝΕΩΝ.

Typus plerumque: *Hercules, Castor cum equo, Mercurius in consortio stans*, (Muf. Caef. Vaill. Pellerin.) Teste Pausania *) perhibuere Themisonenses, Gallis vicina infestantibus monitos sese ab Hercule, Mercurio, et Apolline, ut sese in antro, quod sibi indicaverant, cum uxore, liberisque occultarent, servatos eorum signa pro spelaei faucibus constituisse, ex qua hi causa dicti fuere Σηλαιται. Vides, testimonium istud cum horum averfa numorum praecclare convenire, dempto Apolline, pro quo numi Castorem habent.

AE. RRR.

TIBERIOPOLIS.

Phrygiae M., memorata a Ptolemaeo et Notitiis.

Autonomi:

ΔΗΜΟC. Ξ ΤΙΒΕΡΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ.
Apollo nudus stans d. ramum, s. columnae innixus. AE. II. (Pellerin.)

ΙΕΡΑ. CΤΝΚΑΗΤΟC. Ξ ΤΙΒΕΡΙΟ-
ΠΟΛΙ. ΕΠΙ. CΑCΘΕΝΟΥC. *Diana Ephesia.* AE. II. (Pellerin, Arigoni.)

ΙΕΡΑ. CΤΝΚΑΗΤΟC. *Caput juvenile nudum.* Ξ ΓΕΡΟΤ. ΒΟΤΑ. *Figura vela-*

ta et togata stans s. ramum, ex adverso mulier stans d. caduceum. AE. II. (Pellerin.)

ΒΟΤΑΗ. Ξ *Iuppiter Laodiceus.* AE.
(Muf. Caef.)

AE. RRR.

Imperatorii:

Trajani, Hadriani, Sabinae, Caracallae.

Typi obvii.

Magistratus: ΕΠΙ. Τ. ΑΙΑ. CΑCΘΕ-
ΝΟ - - sine titulo, Hadriani, (Pellerin Rec. III. p. 213.)

AE. RRR.

TRAIANOPOLIS.

Hujus nominis urbem in Asia minore recenset Ptolemaeus, sed in Mysia constituit. Censet Cellarius, eam magis in ortum promovendam, sic ut in Phrygiam M. cadat, et *Tranupolin*, quae in Notitiis saepius legitur, esse contractum ex *Trajanopolis*.

Trajanopolis Thraciae justum habet numorum numerum, quos suo loco dedimus. At sunt numi aliquot, qui urbis hujus Europaeae esse non possunt, et in hunc tractum certe trajiciendi propter causas, quas in singulis dabimus.

Autonomi:

ΔΗΜΟC. *Caput laur.* Ξ ΤΡΑΙΑΝΟ-
ΠΟΛΙΤΩΝ. *Mensis ad aram sacrificans.*
AE. III. (Pembrock.)

Alius similis, sed: Cybele sedens. AE.

a) L. X. c. 32.

(Môtraye Voyage T. II. tab. 7. Sestini Lettere T. IV. p. 96.)

Inscriptum ΔΗΜΟC. et typus dei Menfis numos similes a Trajanopoli Thraciae arcent, et Asiae haud dubie vindicant. Ergo et Sestinianus ex Thracia huc revocandus.

AE. RRRR.

Imperatorii:

ΤΡΑΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΟΝ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟC. ΑΡΧ. Α. *Amazon eques, juxta quam scriptum: ΦΙΛΟ., in numo Gordiani.*

Iure Pellerinius hunc numum a Trajanopoli Thraciae avertit, in cujus numis archontes non leguntur, sed hegemones, neque unquam Amazonis effigies comparet, at utrumque in Asiae

urbibus obvium. Vocabulum ΦΙΛΟ. esse nomen Amazonis, idem conjicit.^{a)}

Frölichius numum Caracallae inscriptum ΤΡΑΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΟΝ propter typum Cybeles huic Phrygiae urbi tribui posse leviter suspicatur, secutus judicium Trifani et Holstenii. ^{b)} At numus hic ejusdem omnino est fabricae, cujus sunt certi Trajanopolis Thraciae numi, atque etsi Cybeles cultus frequentior fuit in Phrygia, et velut domesticus, tamen ea in Thraciae quoque urbium numis non raro conspicitur.

AE. RRRR.

TRIMENOTHTRAE.

Nomen huic urbi tributum a Seguino et Vaillantio esse Temenothyrazum Lydiae, in his dictum.

GALATIA.

Communi Galatiae nomine numi exstant complures, *imperatorii* omnes.

KOINON. ΓΑΛΑΤΟΝ. *Templum, Neronis.* (Vaill.) KOINON. ΓΑΛΑΤΙΑC. *Templum, Poppaeae.* (Sestini Lett. T. IV. p. 128.)

KOINON. ΓΑΛΑΤΙΑΣ, vel ΚΟ. ΓΑ., Titi, Domitiani, Nervae, Trajani, qui a variis sunt editi, sed collecti omnes a Morellio, ^{c)} in quibus omnibus proditur

Legatus M. Neratius Panfa, et T. Pomponius Bassus, sed numos hos omnes videtis infra in Caesarea Cappadociae cum nonnullis observationibus.

Typi in hujus generis Galatarum numis: Templum 6. columnarum. — Mensis stans d. globum, s. hastam, vel: Ipse eodem cultu stans in aditu templi. — Ceres sedens.

Numos Lollii, qui ex aliquorum sen-

a) Rec. JIII. p. 257.

b) IV. Tent. p. 279.

c) Fam. Nerat. et Pompon.

tentia in Galatia cui censentur, vide in gente Lollia.

AE. RR.

ANCTRA.

In Tectosagis, totius Galatiae caput, et metropolis. Augustus eam copiose ornavit, sic ut Tzetzes haec de eo scriberet: ^{a)}

Ancyram autem, quam diximus, inveni Condidiſſe Octavium Caesarem Romanum. Sed conditorem ex mythologia peti- tum memorabimus infra. Ancyra- rum in Augustum adfectum testatur tem- plum ejus honori positum inscripta pa- rietibus ejus factorum memoria. Histo- riam et monumenta hujus urbis late enarravit Belleyus. ^{b)}

* * *
Autonomi comperti non sunt. Vtrum numus CEBACTHNON, alique impe- ratorii sic inscripti, huc pertineant, in- fra in Sebastes Galatiae numis disputa- bimus.

Imperatorii :

Magno hi numero susperant a Nero- ne usque ad Valerianum jun. In numo Haymiano (T. II. p. m. 282.) Anto- ninus dicitur ΑΥΤ. ΚΑΙ. ΔΟΤΚ. ΑΝ- ΤΩΝΕ - - - Hic in nullo alio numo Lucii praenomen habet. Sed in numo Pelleriniano, qui cetere Haymiano si- millimus est, ejusmodi est capitis in- scriptio, qualis passim occurrit.

Epigraphe: ANKTPA, ANKTPAC,

ANKTPANON.

Typi insigniores :

Vir habitu curto gradiens cum modio in capita, d. ancoram, f. proram navis cum velo, ut vidit Pellerinius in numis Antonini et Gallieni, at Haymius in suo Antonini pro prora navis cum ve- lo vidit bipennem.

Mulier gradiens d. urnam ludorum, f. ancoram, (Spanheim ep. I. ad Mo- rell. in fine.) Mulier tutulata sedens d. ancoram, f. cornucopiae, Caracallae. (Mus. Com. Vitzai.)

Midas secundum Pausaniam urbem condidit, eique a reperta ab se ancora nomen dedit. ^{c)}

Silenus stans d. extenta pedum, f. utri innixus, Caracallae. (Vaill.)

Teste eodem Pausania ^{d)} monstraba- tur Ancyrae fons, quem vino miscuit Midas, ut Silenum adliceret, et cape- ret.

Deus Mensis liberaliter in Galatia cul- tos, Gemelli lactentes, Valeriani. (Vaill.)

* * *
Magistratus: T. Pomponius Bassus legatus propr., quem numum vide in Caesarea Cappadociae.

Metropolis. Hoc titulo in omnibus suis numis gloriatur: ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ. ANKTPA. — ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. AN- KTPAC., etiam compendio scripturae. — ANKTPA. Η. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ. ΤΗΣ. ΓΑΛΑΤΙΑΣ. Antonini. (Pellerin, Haym.) Vaillantius factam ab Hadri- ano metropolin conjicit, qui tamen ipse Neronis numum cum metropolis men- tione vulgavit.

a) Chil. I. v. 139.
(Vol. III.)

b) B. L. T. XXXVII. p. 391.

c) L. I. c. 4.

d) L. c.
Z

Nomen ab imperatore.

A Caracalla: ANTONEINIANHC. ANKTPAC. MHTPO. in numo Caracallae. (Vaill.)

Dictam, etiam *Sebasten*, testantur marmora. Vide infra in *Sebaste* Galatiae.

Neocoratus: B. N. vel B. NE. in numis Valeriani, Gallieni, Saloninae. (Vaill. Mus. Caes. Pellerin.)

Ludi:

ΠΤΘΙΑ. *Vrna*, Neronis. (Vaill.)

ACKΛΗΠΙΑ. CΩTHPEIA. ICΘ. ΠTΘIA. *Vrnae cum templo*, Caracallae. (Spanh. ep. I. ad Morell.)

ΑΓΩΝ. ICΘ. ΠTΘIA. Caracallae. (Neumann.)

In marmore, quod edidit Montfauconius, *) dicitur T. Flavius Gajanus αγωνοθησας δις τε τε κοινη των Γαλατων και των ιερων αγωνων των μεγαλων ΑΣΚΛΗΠΙΩΝ τε και ΠTΘΙΩΝ, αρχιερευσ τε κοινη των Γαλατων, Γαλαταρχης, σεβαστοφανης, και κτισης της μητροπολεως Αγκυρας.

Α. AKTIA, *Vrna*, Saloninae. (Vaill.)

Afylum: ANKTPAC. AC. B. N. in numo Valeriani, ut mihi testatus est Cl. Montius, qui correxit Vaillantium in eodem reginae Christinae numo MHT. pro AC. legentem. Verum cum urbes extra Syriam late sumptam sitae vix in numis dici soleant afyla, videtur το AC. hujus numi notare memorata supra ACKΛΗΠΕΙΑ, praecipue cum in hoc

numo urnae ludorum typum faciant.

AE. C.

GERME.

In Tolistobogis prope Pessinuntem. Ptolemaeus: Γερμα κολωνια, ex quo in Notitiis episcopus Γερμοκολωνειας. Quare numi sequentes ad hanc *Germen*, quam coloniam fuisse constat, non ad alteram cognominem Hellepontii sunt vocandi.

Putat Vaillantius, *Germen* deductam coloniam ab Augusto propter additum AVG. At repugnat Cellarius, quoniam Strabo, Plinius, omnesque alii priores eam fuisse coloniam *disimulant*, primusque fuit Ptolemaeus, qui eam hoc nomine appellat. Conjicit ergo, eam deductam forte ab ipso Commodio, cum cujus capite tantum numi cogniti, Augustam vero vocari a nomine imperatoribus omnibus communi. Res in incerto.

COL. GERMEN. *Aquila cippo imposta inter duo signa militaria*, Commodi. (Vaill.)

COL. AVG. F. GERMENO. *Lupa gemellos lactans*, Commodi. (Vaill.)

Soli hactenus hi numi cogniti. Vtriusque typus est etiam in numis vicinae Ancyrae. At mirabilem alium nuper editum reperio:

COL. GERMENORVM. ACTIA. ΔVSARIA. *Mensa tribus gradibus inflexa, supra quam globus inter duas urnas, supra globum torcular, omnia in laurea*, in numo Etruscillae. (Tanini)

a) Palaeogr. p. 161.

pag. 441. ex muf. nobil. Iacobi Gradenigo.)

Ludi *Actia Dufaria*, tum et typus torcularis hactenus tantum in numis urbium Arabiae, ac praecipue Boftrae sunt comperti. Quapropter mirum, eadem haec proponi in numo urbis Galatiae tanto intervallo diftantis, atque id tanto magis, cum *Dufares* verbum fit Arabicum significans Bacchum, a quo ludi Dufaria. Singularis hujus numi fides penes auctores effo.

AE. RRRR.

PESSINVS.

In Tolistobogis, urbs Matris Idaeae, seu Magnae, seu Bonae hinc Romam advectae religione nobilitata, cujus eo loco imago specie informis lapidis e coelo deciderat, unde urbs appellata ΠΕΣΙΝΟΣ ἄπο τῆ ΠΕΣΕΙΝ. ^{a)}

Imperatorii :

A Poppaea usque ad Getam.

Epigraphe: ΠΕCCIN. ΠΕCCINOTNTION. An το ΠΕ. in numis Poppaeae apud Vaillantium et Theupoli revera Pessinuntem notet, dubitari possit, nullo certe signo diacritico id suadente, nam typus est lotus inter duas spicas, nisi forte lotus ad Harpocratem referenda, cujus signum est in numo Trajani, et alio Faustinae jun. (Vaill.) aut quoniam lotus, seu quae ex lote conficiebantur, tibiae instrumentum erant

muficum, quod in infans Matris Idaeae fectis adhibebatur teste Ovidio. ^{b)}

Typi alii plane sunt obvii, nihilque Pessinuntis historiam illustant. Prorsus alienus ab hac urbe typus *Daedali volantis, et sinistra Icarum pariter volentem retinentis*, in numo Caracallae, (Theup.) nisi forte lepide ad urbis nomen, et vocem ΠΕCΕΙΝ adluditur, quod Icarus sic ex alto deciderat, ut mater sua Idaea,

ΒΟΥΛΗ. ΠΕCCINOTNTION, M. Aurelii. (Vaill.)

Magistratus: ΕΠΙ.ΙΟΤΕΝΤΙΟΤ.ΚΕΛ. Aurelii. (Vaill.)

Mentio situs: ΓΑΛ.ΤΟ.ΠΕCCIN. vel: ΓΑΛ.ΤΟΛΙC. ΠΕCCINOTNTION. Antonini Pii, et M. Aurelii. (Haym, Pellerin.) Nimirum urbs haec in Galatia Tolisbogorum sita.

AE. RR.

SEBASTE.

A Plinio constituta in Galatia, ^{c)} quam propius in Tectofagis collocant tam numi inscripti ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ. ΤΕΚΤΟΣΑΓΩΝ., quam marmora apud Gruterum, Muratorium, Montfauconium: Η. ΒΟΥΛΗ. ΚΑΙ. Ο. ΔΗΜΟC. CΕΒΑΣΤΗΝΩΝ. ΤΕΚΤΟCΑΓΩΝ.

At enim Pellerinius numos omnes sic inscriptos, aut etiam tantum CΕΒΑΣΤΗΝΩΝ cum addito KOINON. ΓΑΛΑΤΩΝ. tribuendos Ancyrae Galatiae confidenter adferit, quam in honorem Augusti ait permutasse vetus suum nomen cum nomine *Sebastes*, serius autem ad primaevum Ancyrae redivisse. Quam

a) Appian. Hannibal. c. 56.

b) Fast. IV. 190.

c) L. V. §. 42.

ille doctrinam non semel, sed constanter per opus suum inculcat, ut Rec. II. p. 12. Rec. III. p. 299. Mel. II. p. 308., ut adeo haec toties repetere non sine certa ratione videatur, quam tamen vir eruditus nobis invidit. Nonnulla argumenta adfert Belleyus, qui in eadem fuit sententia. ^{a)} Ego secus censeo, ajoque, Ancyram vetus suum nomen nunquam omisisse, et quod sequitur, numos omnes sic inscriptos esse Sebastes a Plinio memoratae. Ejus causas damus sequentes:

I. Neque ex scriptoribus veteribus, neque marmoribus constat, Ancyram unquam vetus suum nomen deposuisse. In quapiam hujus urbis inscriptione, cuius plures adfert Muratorius, haec urbs dicitur Η. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ. ΤΗΣ. ΓΑΛΑΤΙΑΣ. ΣΕΒΑΣΤΗ. ΤΕΚΤΟΣΑΓΩΝ. ΑΝΚΤΡΑ. ^{b)} Nolo hic cum Maffeo propter eandem vocem ΣΕΒΑΣΤΗ ex scriptoris adcuracionem in suspicionem vocare, cujus ratio omnino nulla subest. ^{c)} Ancyra tot ab Augusto beneficiis adfecta se vocavit Σεβαστη, nimirum honorificum hunc titulum suomet nomini solum addendo, non vero abolendo vetus, quod item fecere, ut alia exempla taceam, Thessali, Amastriani, Heracleenses etc: in quorum numis ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ. ΘΕΣΣΑΛΩΝ. — ΣΕΒΑΣΤΗ. ΑΜΑΣΤΡΙΩΝ. — ΣΕΒΑΣΤΗ. ΗΡΑΚΛΕΩΝ. in numo, quem Heracleae Ponti tribuit Pellerinius, Lammia Thessaliae: ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ. ΛΑΜΙΩΝ. in marmore Muratorii. ^{d)} Si ergo Ancyra nomen suum nunquam seposuit, aut cum nomine Sebastes permutavit, sed hac appellatione, quod

saltem ex unico marmore constat, honoris tantum causa usa est, tam parum potuere Ancyra urbem suam indicare scribendo tantum ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ, quam parum Tarsenses suam scribendo tantum ΑΔΡΙΑΝΗC, vel ΜΑΚΡΙΝΟΤΠΟΛΕΩC.

II. Si Ancyra nomen in Sebastenos immutassent, istud fecissent jam aetate Augusti recente adhuc beneficiorum memoria, idque nomen retinissent adhuc sub Tito et Domitiano, in quorum numis scribitur ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ, olim, secundum Pellerinium, Ancyranorum. Sin istud, cur in numo Neronis apud Vailantium legitur Ancyra, non Sebastes? Ergo ea urbs ab Augusto ad Neronem se scripsit Sebasten, sub hoc Ancyram, sub Vespasiani filiis Sebasten, post hos denuo Ancyram? An in tot aliis urbibus simile habemus levitatis exemplum?

III. Si Ancyra eadem fuisset cum Sebastes, titulum metropoleos, quo inde a Nerone in numis usa est, aequae addidisset in numis seu ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ, seu ΑΝΚΤΡΑΣ inscriptis. At videmus, in omnibus numis cum epigraphe Αncyrae metropolis titulum nunquam abesse, et nunquam addi cum epigraphe Sebastes. Quae ejus ratio, si una eademque urbs fuit?

IV. Quaeritur item, cur vocabulo ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ addidit aliud ΤΕΚΤΟΣΑΓΩΝ? nimirum ut se ab aliis urbibus, Sebastes item dictis, discerneret, addidit Tectosagos, in quibus sita fuit. Quomodo ergo Sebastes, olim Ancyra, se discrevit ab altera certa Sebastes in iisdem Tectosagis posita?

Ex his ergo jure colligimus, nullam

a) B. L. T. XXXVII. p. 391.

b) pag. 550.

c) Ars crit. lap. p. 121.

d) pag. 550.

fuisse aliam in Galatia Sebasten praeter illam Plinio memoratam, numosque omnes cum Sebastes epigraphe addito seu ΤΕΚΤΟΣΑΓΩΝ, seu ΓΑΛΑΤΩΝ ad hanc omnino pertinere, quae hac situs mentione usa est, quo sciretur, esse diversam ab aliis urbibus ejusdem nominis. Quare miror sane Cl. Belleyum, nullam in Tectosagis Sebasten agnoscen-tem propterea, quia Plinius, quo loco Tectosagum oppida recenset, ^{a)} haec tantum commemorat: *Oppida Tectosagum: Ancyra*. Verum an non idem continuo addit: praeter hos celebres: *At-talenses, Arafenses* . . . *SEBASTENI?* quod sane *Ἐπικον* praeclare convenit cum numi epigraphe ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ. Esto, Sebasten a Plinio non diserte poni in Tectosagis, sed tamen is eam a Tecto-sagis non eximit, nam confidenter illam in Galatiae urbibus enumerat, in qua siti Tectosages.

Quaeri hoc loco potest, sitne Sebaste, quam Hierocles et Notitiae in Phrygia collocant, eadem cum Sebaste Galatiae? Pellerinio, qui nullam in Galatia Seba-sten praeter Ancyram agnovit, probata fuit haec Phrygiae Sebaste, cui adeo is numos tribuit solo ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ inscriptos. Sed forte praetensa haec Phrygiae Sebaste alia non est a Galati-ca, nam video similes numorum typos in numis seu solo ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ, seu ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ ΤΕΚΤΟΣΑΤΩΝ in-scriptos. Quae causa fuit, cur utrius-que generis numos permiscendos, et huic Galatiae Sebaste tribuendos putave-rim.

Autonomi:

Caput cum pileo Phrygio in luna bicor-ni. X ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ. ΤΕΚΤΟΣΑ-ΓΩΝ. *Typus vitiatus.* AE.

Editus est hic numus in museo Theu-poli, sed ubi alterum verbum perperam scribitur ΙΕΚΟΣΑΤΩΝ.

KOINON. ΓΑΛΑΤΩΝ. *Protome juve-nilis cum laureato pileo Phrygio, et cum luna post tergum.* X ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ. *Templum 6. columnarum.* AE. (Pellerin, Neumann.)

Belleyus capite anticae exhiberi Au-gustum Luni specie putat, at mihi ve-rus videtur esse Caracallae juvenis, aut alterius cujuscumque ejus aevi.

ΙΕΡΑ. ΤΥΝΚΑΗΤΟC. X ΣΕΒΑΣΤΗ-ΝΩΝ. *Mensis flans.* AE. (Haym T. II. p. m. 184.)

AE. RRR.

Imperatorii:

Cum epigraphe ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ ΤΕΚΤΟΣΑΓΩΝ: *Vir flans cum pileo Phrygio*, in numo Titi.

Tres spicae, in numo Domitiani.

Vterque numus proponitur a Pelleri-nio, ^{b)} et iidem, sed vitiati ab Hay-mio, qui eos recte ad Plinianam hanc Sebasten refert. ^{c)} Quare satis mirari non possum Pellerinium, qui Haymium secum sentire, et numos hos ad Seba-sten Ancyram vocare eodem loco ad-ferit.

a) L. V. §. 42.

b) Rec. III. p. 209.

c) Tom. II, p. m. 252.

Cum epigraphæ CEBACTHNON tantum.

Sunt Caracallae, Getae. (Pellerin Rec. III. p. 255.) et Gordiani. (Ari-goni.)

Typi:

Perseus Medusae caput amputans adstan-te Pallade, et clypeum Perseo pro speculo obijciente, in numo max. mod. Caracal-lae. (Pellerin Rec. III. p. 255. Caylus Rec. d'Ant. T. IV. p. 158.)

Illustrem hunc typum olim prolixè explicui, ^{a)} cumprimis ex Apollodoro, cui adde Lucanum, ^{b)} ac praecipue Lu-cianum. ^{c)}

Mensis stans, in numo Getae.

Iuppiter sedens d. pateram s. hastam, Gordiani.

Magistratus archon in citato numo Caracallae: ΕΠΙ. ΛΟΤ. ΑΜΕΞΑΛΙΟΤ. ΑΝΤΩΝ - - - ΑΡΧ. CEBACTHNON.

AE. RRR.

TAVIVM.

In Trocmis situm.

Imperatorii:

Severi, Domnae, Caracallae.

Epigraphæ: TAOTIANON. sed ple-rumque: CE. TP. vel TPO. TAOTIA-NON. Severianorum Trocmorum Taviano-rum. (Vaill. Mus. Caes. alibi.)

Typi: Severus eques, — *Mulier rupi insidens, ad cujus pedes fluvius emergens*,

— *Aquila insistens cippo inter duo signa militaria*, qui typus est in plurimum Ga-latiae urbium numis, *aliquis obvi.*

Nomen ab imperatore: Severo, nempe inscripto CE, ut vidimus, nisi forte le-gendum CEεσnywy.

Mentio situs: a Trocmis, scripto TP. vel TPO. Iuvat hoc loco observare, a numis et marmoribus praeclare confir-mari verba Strabonis, aliorumque, qui Ancyram in Tectosagibus, Pelsinuntem in Tolistobogis, Tavium in Trocmis constituerunt. At Memnon apud Pho-tium ^{d)} ordinem invertit, dum Ancyram Trocmis, Tavium Tolistobogis, Pelsi-nuntem Tectosagibus inserit.

Epocha: Numum Severi in *Catalogo* d'Ennery vulgatum reperio, in cuius aver-sa: CE. TPO. TAOTIANON. Ε. CHI. *Apollo Actius stans, et s. lyram te-nens columnae innixus, d. acroftolium.* Auctor ejus catalogi annum inscriptum 218. ducendum ab aera Actiaca con-tendit, ipso etiam typo navalem ad Actium victoriam eloquente. ^{e)} Quae quidem sententia ampli hiatus sphalma continet, Coepit aera Actiaca in autum-no V. C. 723. Addendo huic summae annum numi 218., necesse erit secundum auctoris doctrinam eum signatum inde ab autumno V. C. 940. usque ad autum-num anni sequentis. At tum imperio praefuit Commodus, ipse vero Severus nonnisi V. C. 947. in Oriente agnitus fuit imperator. Ergo initium epochae in tempora posteriora reponendum. Re-fert Dio ad annum V. C. 729., ^{f)} Au-gustum mortui Amyntae Galatiae regis

a) Num. vet. p. 174. b) L. IX. v. 659. seq.
c) pag. 542. f) L. LIII. §. 26.

e) Dial. mar. XIV. d) Eclog. 224.

REGES GALATIAE.

183

ditionem in provinciam redeigisse, et exinde Galatiam Romanum praefectum habere coepisse. Videntur ergo Tavianii ab hoc eventu annos suos computasse. Nimirum addendo annum numi 218. ad annum 729., summa dabit annum V. C. 947., in cujus autumnio dictus Tavianorum annus exivit. At vero mox diximus, Severum eodem hoc anno in Asia imperatorem fuisse agnitum.

AE. RR.

TECTOSAGES.

Vide supra in Sebaste.

TOLISTOBOGI.

Vide supra in Pelsinunte.

TROCMI.

Vide supra in Tavio.

REGES GALATIAE.

Quae ad regum Galatiae numos pertinent, paucis disseram, posteaquam eorum catalogum proposuero.

* * *

Caput virile nudum, pone clava. X BITOTIOC. BACIAETC. *Leo currens.* AE. II. (Beger Th. Br. T. III. p. 6.)

Alius similis, sed BITOTIOFOFO. BACIAETC. (Bimard ad Iobert. T. II. p. 335.)

Caput virile nudum, pone clava. X BITOTKOC. BACI. *Leo currens.* AE. II. (Beger l. c. Pellerin Rois p. 190.)

Caput virile nudum, (in alio laureatum) pone clava. X KAIANTOΛOT. BACIΛEΩC. *Leo currens.* AE. II. (Bimard et Pellerin ll. cc.)

KAIANTOΛOT. *Caput juvenile nudum.* X BACIΛEΩC. *Aper, superne tres globuli.* AE. II. (Pellerin l. c.)

Caput juvenile laureatum, pone clava.

X - IATIKO - *Leo currens.* AE. II. (Pellerin l. c.)

Caput juvenile nudum, pone clava. X VANTIK - *Leo gradiens.* AE. III. Hunc numum Florezius Anticariam Baeticae refert, (Med. de Espan. T. II. p. 633.) *perperam me iudice.*

Caput virile nudum, pone clava. X ΨAMTTOC. BACIA - *Leo gradiens.* AE. II. (Bimard l. c.)

Protome Victoriae. X BACIΛEΩC. ΔHIOTAPOT. *Aquila expansis alis insistentis scipioni, cui globus praefigitur, inter duos Dioscurorum pileos.* AE. II. (Sestini Lettere p. 81.)

Caput laureatum barbatum, pone clava. X BACIΛEΩC. AMTNTOT. *Leo gradiens.* AE. II. (Spanheim T. I. p. 378. Pellerin l. c.)

Caput Dianae. X BACIΛEΩC. AMTNTOT. *Cervus stans.* AE. III. (Spanh. et Pellerin ll. cc.)

Caput Mercurii prominente retro caduco. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΜΥΝΤΟΥ. *Caduceus.* AE. III. (Spanh. l. c.)

Viderunt jam viri eruditi, nomina *Bitovius*, *Bitucus*, *Caecantolus*, *Pfamytes* barbarum quid sonare a Graecae linguae illecebris oppido abludens. Quae causa fuit, cur Begerus numos suos Gallis Arvernorum regibus tribuendos putaret. Verum contradixere Bimardus et Pellerrinius eo praecipue ex capite, quod id genus numi in Gallia non reperiuntur, et quos habent musea Gallica, ex Oriente omnes advecti fuere. Tamen ut eos Gallis Europaeis ademerunt, alteris in Asia minore positos esse proprios adfirmare non dubitaverunt. Res in vulgus nota, Phrygiae partem Paphlagoniae conterminam habitatam fuisse a Gallis ex Gallia Europaea adventitiis, qui postquam primum Thraciam, Macedoniam, et magnam Graeciae partem, deinde Hellenpontum transgressi Asiam minorem caedibus et incendiis complere, tandem et ipsi cum victoriis, tum cladibus attriti imminuto suorum numero sedes sibi in hoc tractu seu vi, seu coniventibus vicinis paraverunt, qui subinde a novis incolis Graece *Galatia*, Latine *Gallogræcia* appellatus est, divisus ex patrio populorum nomine in *Tectosages*, *Trocmos*, *Tolistobagos*. Hanc hujus gentis a Gallis tractam originem et si dissimularet historia certa, satis superque proderent ipsa nomina. Satis constat, Tectosages fuisse in Gallia, et habitasse propter Tolosam, quos eodem in Galatia quoque reperias. Stra-

boni et Polyaeno memorantur *Adiatorix* et *Erasmorix* Galatiae seu tetrarchae, seu reguli, ut Caesari *Dumnorix*, *Vercingetorix*, *Ambiorix* Galliae reguli. Alibi Strabo narrat, ^{a)} a Romanis datas fuisse aliquas urbes Τεποργι δυναστη τινι τε τετραρχικη γενος των Γαλατων, *Teporgi dynastiae cuidam tetrarchici generis Galatarum*, at forte pro Τεποργι legendum Ατεποργι, sic ut rectus sit Ατεποριξ, *Ateporix*. Facem praefert marmor Ancyrantum citatum a Montfauconio, ^{b)} in quo legitur: ΑΛΒΙΟΡΙΞ. ΑΤΕΠΟΡΙΞ. ΓΟΞ. *Albiorix Ateporigis* F. Neque discordant tempora. Strabo accurate non definit, quo tempore Teporgi suo eae urbes accesserint; ait tantum, factum illud post priorem Pompeji M. divisionem. Marmor Ancyrantum positum fuit sub Tiberio, nam in eo refertur, a dicto Albiorige positas fuisse statuas *Caesaris* (sc. Tiberii) et *Juliae Augustae*, qui adeo Albiorix facile esse potuerit filius ejus Ateporigis, in quem dictum a Romanis beneficium fuit collatum. Ex tetrarchica etiam Galatarum stirpe a Strabone proditur *Adobogion*, ^{c)} obvia in vocabulis Gallicis terminatione; sic *Tolistobogi* Galatiae populus. Sic in numo Galliae Europaeae, quem olim vulgavi, ^{d)} legitur ΤΩΤΤΟΒΟΚΙΟ. Vnde verisimile tum censueram, *Tentobodiacos*, quos Plinius in Galatiae populis nominat, forte mendose scriptos pro *Tontobogios*. Sed nimium exerro, quando istud unum probare constitueram, ex ipsis nominibus per Galatiam obviis incolas ex Gallia Europaea traductos con-

^{a)} L. XII. p. m. 838. vel. p. 4.

^{b)} Palaeogr. Graec. p. 154.

^{c)} L. XIII. p. m. 927.

^{d)} Num.

firmari. Alia regulorum Galatiae nomina aequae barbara lege apud Livium L. XXXVIII. inde a cap. 16. et L. XLV. c. 34, et Reinerum Reineccium in Tetrarchia Galatica.

Ad reges in numis nostris descriptos ut revertar, ii, quos priores numi eloquantur, *Bitovius*, *Bitucus*, *Caecantolus*, *Pfamytes* a scriptoribus quidem, saltem aperte, non memorantur, at constat, ex quo Galatia in tetrarchias divisa fuit, multos fuisse tetrarchas, quorum non meminit historia, ex quibus ii, qui plus valere, regum etiam nomen usurparunt, quos inter fuisse rex Dejotarus a Cicerone defensus, et Amyntas, de quibus mox. Dixeram, reges hos saltem aperte non prodi a scriptoribus. Nam nomen Bitovio vel Bituco simile bis occurrit apud Appianum, ^{a)} cum refert, fuisse in Mithridatis VI. exercitu *Βιτοϊτον τινά, ἡγεμόνα Κελτῶν*, *Bitotum quendam*, vel *Bitoitum Gallorum ducem*, cui Mithridates desperatis rebus omnibus caput suum amputandum obtulit. *Bituitum*, vel *Bittum* Galliae propriae regem habes apud Strabonem, ^{b)} et Athenaeum. ^{c)} Alias de barbaris his regibus conjecturas lege apud Bimardum. ^{d)} Inscriptio in numis his est Graeca, quae rursus peristasis eos a Gallia Europaea avertit, cujus numi, si Mafsiliam, quae Graeca urbs fuit, demas, inscribuntur Latine, aut mixtis nonnunquam literis Graecis, quas vicina Mafsilia invexit, sic tamen, ut Latinae praevalcant. Habemus etiam Galliae Europaeae numos

aliquos, in quibus diserte REX memoratur. At Galatiae reges, cum essent in medio populorum graecissantium positi, alia lingua, quam Graeca, in moneta publica uti non potuerunt. Ad typos quod attinet, utrum in antica sit caput ipsius regis, seu propter clavum Herculis, aut regis sub Herculis specie, non ausim decidere. Eodem cultu in numis comparet Iuba II. Mauretaniae rex. Cum antica praeclare conspirant leo et aper, famigerati Herculis labores. Quamquam et in Galliae propriae numis obvium sit utrumque animal, ut videre est in numis Beterrae, aliisque apud Pellerinium, ut adeo videri possit, a novis colonis typos avitos et veteres suos retentos.

Illustris est numus Deiotari, isque hactenus unicus, nuper ex museo Ainslieano vulgatus. Nota est huius regis ex scriptoribus potissimum Romanis historia. Primum Romanorum contra Mithridatem socius Pompeji M. beneficio Armeniae minoris regnum cum Galatia conjungit, et amicus P. R. appellatur. In bello civili Pompeji partes secutus praelio ad Pharsalum interest. Per Brutum Caesari reconciliatur quidem, sed Galatiae tetrarchia privatur. Accusatus de positis Caesari insidiis defenditur a Cicerone oratione, quae exstat. In bello IIIviri Bruto per Amyntam scribam subsidia mittit, sed qui opportune cum copiis ad Antonium transgressus incolumitatem sibi ac Deiotaro paravit. Moritur satis propecta aetate

a) Bell. Mithr. cap. 111.

b) L. IV. p. m. 291.

c) L. IV. p. 152.

d) l. c.

Haec compendio ex Reinerio Reineccio. ^{a)})

De Amyntae numis, cujus sunt tres postremi, litigatum. Eos Spanhemius tribuit Amyntae II. Macedoniae regi, Alexandri M. avo. ^{b)}) Verum hujus numi certi omnes et titulo ΒΑΣΙΛΕΥΣ abstinent, et habent Doricum gignendi casum ΑΜΥΝΤΑ. Sunt igitur numi hi alterius Amyntae. Numus I. propter typos, qui iidem sunt in praecedentibus, non inique propterea tribuetur Amyntae Galatae regi. Fuit hic Amyntas scriba Dejotari Galatae regis, a quo missus cum auxiliis ad Brutum et Cassium, his victis in victorum partes transivit. Promeritus igitur ab Antonio, ut mortuo Dejotaro Galatae princeps addita Lycaoniae et Pamphyliae parte, denique etiam regio titulo, diceretur. In bello civili partes, ut oportuerat, Antonii secutus post cladem ad Actium Octaviano confestim sese applicuit. Aliquot post annis fraude muliebri perit. Haec ex

Reineccio. Amynta mortuo Augustus regnum ejus filiis non dedit, sed circa annum V. C. 729. illud in provinciam redegit, et postea Galatia cum attributa parte Pamphyliae et Lycaoniae Romanum habere praefectum coepit. ^{c)}) Primus huc cum potestate missus fuit M. Lollius, de quo vide plura in numis gentis Lolliae. Filiorum nomina a scriptoribus non produntur. Eorum tamen unum memorat laudatum saepius marmor Ancyranum sub Tiberio positum: ΠΤΑΙΜΕΝΗΣ. ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΑΜΥΝΤΟΥ. ΤΙΟΣ dictus adeo *Pylaemenes* quacunque de causa ex nomine regum Paphlagoniae. Cum ergo, ut dixi, numus prior Amyntae ob memoratas causas Amyntae Galatae haud dubie sit tribuendus, ejusdem etiam erunt duo postremi, quoniam ejusdem rationis epigraphen offerunt. De numo altero cum typo cervi notavi aliqua in numis Moagetae regis Cibyrae Phrygiae.

CAPPADOCIA.

Autonomum totius gentis, inscriptum ΚΑΠΠΑΔ. unus Goltzius dedit.

CAESAREA, olim EVSEBIA.

Sita ad pedem montis Argaei, dicta

primum *Mazaca*, deinde *Eusebia* a quodam Ariarathe, seu Ariobarzane, qui Eusebis nomen tulere, denique *Caesarea* a Tiberio, ut veri simillimum est, quamvis dissentiant aliqui, ut videre est apud Cellarium, et Seguinum. ^{d)}) Constanti-

a) Hist. Jul. P. III. p. 232.
p. m. 854. seq.

b) Torr. I. p. 378.
d) Sel. num. p. 60.

c) Dio L. LIII, §. 26. Strabo L. XII.

nus Porphyrog. sic dictam ait a magno Iulio Caesare. ^{a)} Urbis historiam praeclare scriptam dedit Belleyus. ^{b)}

Mazacae nomine numus nullus cognitus, etsi id nomen valuit adhuc post Severum, ut docet marmor Chandleri. ^{c)}

* * *

Eusebiae nomine *autonomi* complures.

Caput muliebre turritum. X ETΣEBEIAΣ. *Cornucopiae, in area monogramma.* AE. (Arigoni.)

Caput Palladis. X ETΣEBEIAΣ. *Pro-ra, gubernaculum.* AE. (Pembrock.) In alio: *Mons Argaeus.* AE. II. (Hunter.) In alio: *Aquila expansis alis, in area* AΣT. *in monogrammate, forte* AΣTΛs. AE. (Pellerin.)

Caput modeste barbatus laureatus prominente retro clava. X ETΣEBEIAΣ. KE. *Templum 4. columnarum.* AE. (Seguin p. 60. Spanheim T. I. p. 473.)

Caput anticae Seguinus regis cujusdam Cappadociae videtur, mallem Herculis. Annus KE. haud dubie indicat aetatem regni Ariarathis Eusebis, a quo Mazaca nomen Eusebiae abstulit, quiscunque is fuit.

Caput Palladis. X ETΣEBEIAΣ. . . . APEIAΣ. *Aquila expansis alis Argaeo infistens.* AE. (Seguin. l. c.)

Seguinus et Spanhemius mancā epigraphen explent legendō KAICAPEIAΣ, et testatur Pellerinius, in suo museo exstare similem. ^{d)} Numus hic utrumque urbis nomen sistit.

AE. RR.

Imperatorii:

Abundant a Tiberio usque ad Trebianum. Revera ante Tiberium Cappadocia Archelao paruit. Hoc mortuo V. C. 770. Tiberius eam in provinciam redegit. ^{e)} Atque ad haec primordia pertinet numus:

TIBEPIOΣ. KAICAP. ΣEBAΣTOΣ. *Caput Tiberii laur.* X ΘEOT. ΣEBAΣTOT. TIOΣ. *Statua monti Argaeo imposita.* AR. III. (Morelli Spec. p. 97.)

Epigraphe: KAIC. KAICAP. KAICAPIA. KAICAPIAC. vel KAICAPEIAC. addita plerumque metropolis, vel situs mentione, de quibus infra.

Singulare illud in urbis hujus mone- ta, exflare numos imperatorum non aeneos modo, sed copiosos etiam argenteos, quod rarum in urbibus Graecis, et quod citra exemplum est, aureos quoque. Lubet singulorum naturam ac modos ordine describere.

Numi aurei:

NERO. CAESAR. AVGVSTVS. *Caput Neronis laur.* X ET. IA. *Imperator stans super monte Argaeo.* AV. AR. (Mus. Caes.)

Λ. CENTI. ΓETAC. KAI. *Caput Getae.* X MHTPO. KAICAPIA. NEΩ. ET. Γ. in aliis: 5. in aliis: 15. *Mons Argaeus, in vertice astrum.* AV. (Vaill. Num. praest. T. II. p. 263.)

Numus Neronis integerrimus est, et elegantissimus, dignusque urbis officina, cui ingens eo quoque accedit pretium, quod aureus est, nam, ut dixi,

a) de Thematib. L. I. them. 2.

b) B. L. Hist. T. XL. p. 124.

c) Inscr. ant. p. 92.

d) Rec. II. p. 5.

e) Tacit. Ann. II. 42.

praeter hanc Caesaream non habemus urbem aliam Graecam, quae cum imperatoris capite numum aureum signaverit, si Gabalae Syriae numos demas sub Iustino II. cufos. Vaillantius suis Getae numis subiecit: *Hic numus aureus inter variores habendus*. At enim non ille numum unum, sed tres, ut vidimus, promulgavit. An ergo horum tantum unus aureus? an omnes tres? Sin istud, mirum enimvero, tres existere aureos unius Getae, cum ne unus quidem ex hoc metallo superet Severi, Domnae, Caracallae, et nullum ipse alium noverit aureum imperatorium in quapiam urbe Graeca signatum. An haec tam singularia advertere virum eruditum non debuerant?

Numi argentei:

Hi copiosi a Tiberio usque ad Gordianum. In his sequentes leges observantur:

A Tiberio usque ad L. Verum simul sumptum urbis nomen non inscribitur, apparet tamen ex typo Argaei, hos numos huc pertinere.

Inscriptiones in his sunt:

ΤΗΑΤΟC. addito numero B. Γ. etc: Singulare est: ΤΗΑΤΟΤ. ΤΕΤΑΡΤΟΤ. in numo Nervae, (Mus. Caes.) de quo vide, quae alibi notavi.^{a)}

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. (numerus *trib. potestatis* non additur) ΤΗΑΤΟ. addito numero consulatus.

ΕΤΟΤC. ΙΕΡΟΤ. in numo Vespasiani. (Vaill.)

Anni imperii in his rarius notantur, quod in aeneis sub iisdem imperatoribus passim fit, ut: ET. ΙΑ.

Inde a Severo inscriptio non differt ab ea, quae in aeneis observatur. Scribitur nimirum nomen urbis, annus imperii, neocoratus, et omittitur mentio consulatum, et trib. potestatis.

Ad hanc etiam urbem existimo pertinere argenteos Neronis: ΔΙΑΡΑΓΜΟΝ. *Simpulum et lituus*. ΔΡΑΧΜΗ. ET. E. *Scorpens tripodis obvolutus*, de quibus agemus in numis Neronis.

Numi aenei:

In his variae illae inscriptiones consulatus, trib. potestatis, anni sacri vix occurrunt. Notatur in his urbis nomen, et annus imperii raro omittitur.

Est in museo Caesareo aeneus Hadriani utriusque Latine inscriptus, in cuius averfa: COS. III. *Mons Argaeus*. Hic numus certe extra urbem signatus est, cum secus solitum S. C. inscriptum esset; si ergo extra urbem, propter Argaeum sine dubio est hujus Caesareae.

Anni imperii:

In his numis sedulo notati propter chronologicam imperatorum historiam observandi. Memorabo hic annos singulorum imperatorum, quos in variis catalogis reperi.

Claudii: ET. B. E. II.

Neronis: ET. E. ΔΡΑΧΜΗ. (Morelli Spec. p. 99.) de quo numo mox egi. — ET. ΙΑ. in AV. et AR. paullo supra citatis.

Domitiani: ET. H. ΙΑ. (Morelli in fam. Pompon.)

Traiani: ET. Γ. (Morelli l. c.) Dicitur in hoc ΔΑΚΙΚΟC. Vide infra in Magistratu.

a) Sylloge I. p. 55.

Hadriani: ET. B. (Pellerin, Arigoni.) ET. A. E. (Muf. Caef.)

Antonini: ET. B. Z. Item: 51. (Arigoni.)

Commodi: ET. F. I. AI. FI.

Severi: ET. B. apud Vaillantium, sed quae lectio suspecta, cum anno II. Severi duraret adhuc bellum cum Pescennio. Legendum forte: ET. R., ut est in binis masei Caesarei, quod certum est epifemon, numerum sextum indicans, ET. 1A. 1E. 1S. 1Z. Addit Buonarrotius ET. 1H. (Osserv. p. 229.)

Domnae: ET. A. E. 5. 1A. (Vaill. Muf. Caef.) 10. (Catal. d'Ennery.)

Caracallae Caesaris: ET. E. (Muf. Caef.) *Augusti*: ET. B. A. E. H. 1B. 1A. 1S. 1Z. 1H. 10.

Getae: ET. F. 5. 1S. Postremus hic est apud Vaillantium in argenteis, et computandi sunt anni Severi. (Num. praest.)

Matrini: ET. B.

Elagabali: ET. B. E. (Muf. Caef.)

Alexandri Caesaris: ET. E. (Muf. Caef.) *Augusti*: ET. A. T. A. E. 5. Z. H.

Gordiani, vel: *Tranquillinae*: ET. A. B. F. A. E. 5. Z.

Treboniani: ET. B.

Eruditus Belleyus, qui in annos his Caesareae numis inscriptos praeclare commentatus est, ⁴⁾ chronologorum secutus judicia initium anni Cappadocum antea vagi, subinde ex quo Romanis parere coacti sunt, fixi, ad diem XII. Decembris Iuliani fixit. Atque secundum hoc praeeptum facile in ordinem rediguntur anni, qui excedere Augusto- rum imperia videri possent, si eorum

annus I. eodem die exivisse, et coepisse annus II. statuatur, analoga ad calculum Alexandrinorum, aliarumque Orientis urbium. Ergo non inviti feremus in Elagabalo et Alexandro adhuc Caesare annum E, seu quintum, et in Gordiano ejusque Tranquillina annum Z, seu septimum, atque istud tanto minore fastidio, quod eorum numi Latini eadem numero trib. potestates exhibent.

Typi illustriores:

Typus frequentissimus est mons Argaeus instar dei ab indigenis cultus, quod de eo testatur Maximus Tyrius: ⁵⁾ ὄρος Καππαδοκίας, καὶ θεὸς, καὶ ὄρκος, καὶ ἀγάλμα, mons Cappadociae, et deus, et juramentum, et simulacrum. Mons ipse variis attributis oneratur. Saepe apici insitit figura nuda d. pateram vel globum, s. hastam tenens. Plerique eam imperatoris effigiem censent, verum cum dicat Maximus, montem accolis haberi pro simulacro, vero est similis, esse ipsum genium, vel symbolum montis, uti et fluvii forma humana fuerunt propositi. Saepe monti imminet astrum, corona, aut una duaeve aquilae; in plerisque caverna introrsum hiat, aut ex ea existunt flammæ, quod evenire testatur Strabo. ⁶⁾ In nonnullorum aver- sa est caput muliebre, cui ipse mons Argaeus est impositus, in aliis corona turrita, in aliis Victoria gradiens.

ΚΟΜΟΔΟΥ ΒΑCΙΑΕΤΟΝΤΟC. Ο. ΚΟCΜΟC. ΕΤΤΥΧΕΙ. ET. FI. *inscriptum basi, cui imminet Argaeus*, Commodi. (Pellerin Mel. I. p. 98.)

a) B. L. T. XXXV. p. 624.

b) Diff. VIII.

c) L. XII.

Eadem epigraphe est in numis. Com-
modi Nicaeae et Cii Bithyniae signatis.

Numi Domnae argentei, typos habent
ex numis Romanis ejusdem Augustae pa-
lam promptos, nimirum *Veneris Felicis*
et *Victricis*, (Muf., Caef.) quod institu-
tum placuisse etiam regibus Edessae vi-
debimus.

Magistratus.

Legati Augusti: Binorum habemus nu-
mos, *M. Neratii Pansae*, et *T. Pompo-
nii Bassi*, iique non solum in numis ur-
bium Cappadociae, sed etiam Galatiae
commemorantur. Visum, utriusque re-
gionis numos communi isthoc magistratu
insignes hoc loco ob oculos ponere.

ΕΠΙ. Μ. ΝΕΡΑ. ΠΑΝΣΑ. ΠΡΕΣΒΕΤ-
ΤΟΤ. ΚΟ. ΓΑ. id est: ΚΟΙΝΟΝ ΓΑΛΑΤΙΑΣ.
Caduceus colligatus cum spica et papavere,
Titi. (Morelli in Neratia.)

ΕΠΙ. Μ. ΝΕΡΑ. ΠΑΝΣΑ. ΠΡΕΣΒΕΤ-
ΤΟΤ. - - - *Mons Argaeus*, Titi. (Ibid.)

ΕΠΙ. ΠΑΝΣΑ. ΠΡΕΣΒΕΤΤΟΤ. Γ. in-
tra lauream, Titi. (Vajll. Num. Graec.)

ΕΠΙ. ΤΙΤ. ΠΟΜ. ΒΑC COT. ΠΡΕC B E T.
ΕΤ. Η. *Mons Argaeus*, Domitiani. (Muf.
Farn. T. IX. tab. 6. et 8.)

ΕΠΙ. ΤΙΤ. ΠΟΜΠ. ΒΑC C. ΠΡΕC B E T.
ΕΤ. ΔΙ. *Mons Argaeus*, Domitiani. (Mo-
relli in Pomponia.)

ΕΠΙ. ΒΑC COT. ΠΡΕC B E T ΤΟΤ. ΕΤ.
ΔΙ. intra lauream, Domitiani. (Haym.)

ΕΠΙ. ΠΟΜΠΟΝΙΟΤ ΒΑΣ. ΠΡ. ΚΟΙ-
ΝΟΝ. ΓΑΛΑΤΙΑΣ. *Templum*, Nervae.
(Morelli in Pomponia.)

ΕΠΙ. Τ. ΠΟΜΠΟΝΙΟΤ. ΒΑΣΣΟΤ.
ΠΡΕC B E T. ΑΝΤΙΣΤΡ. *Templum* 6. col.,
cujus peristyllo inscriptum: ΑΝΚΤΡΑΝΩΝ,

Nervae. (Sestini Lettere p. 78, quo nu-
mo falsa Harduini lectio: ΑΝ. ΔΙ. ΚΤΡ.
Σ. corrigitur.)

ΕΠΙ. ΒΑΣΣΟΤ. vel: ΠΟΜΠΟΝΙΟΤ.
ΒΑΣΣΟΤ. ΚΟΙΝΟΝ. ΓΑΛΑΤΙΑΣ. *Tem-
plum*, vel: *Mensus stans*, Trajani. (Mo-
relli ibid.)

ΕΠΙ. ΒΑC COT. ΠΡΕC B E T. ΤΤΑΝΕ-
ΩΝ, ΕΤ. Α. *Mulier turrita sedens d. spi-
cas, infra fluvius emergens*, Trajani.
(Pellerin.)

ΕΠΙ. ΒΑC COT. ΕΤ. Γ. *Mons Argae-
us*, Trajani, cujus titulis additur ΔΑ-
ΚΙΚΟC. (Morelli ibid.)

Ad hos numos observandum, I. egre-
gie illis confirmari, quod narrat Suetoni-
us: ^{a)} *Vespasianus Cappadociae propter
adsiduos barbarorum incurfus legiones ad-
didit, consularemque rectorem imposuit pro
equite Romano*. II. Quoniam in numis
eodem tempore tam in Cappadocia,
quam Galatia signatis iidem magistratus
leguntur, certum est, fuisse Galatiam
Cappadociae contributam. III. In nu-
mo Trajani postremo legi titulum *Daci-
ci*, ac praeterea, ΕΤ. Γ. Quocunque
calculo utare, hic titulus componi ne-
quit cum anno III. Trajani. Cum hic
imperare occoeperit exeunte Ianuario
V. C. 851., Dacici vero titulum non-
nisi V. C. 856. sumpserit, secundum cal-
culum Belleyi, qui initium anni civilis
Cappadocum ad diem XII. Decembris
fixit, requiritur saltem VI. Cappadocum
annus. Quare epigraphe haud dubie
male lecta est, et fors exiguo notae di-
scrimine restituendum ΕΤ. Γ. pro ΕΓ.
Γ., quo pacto habebimus annum sextum.
Demum IV., si vera est lectio numi IV.,

a) in Vesp. c. 8.

in quo legitur annus VIII. Domitiani, vera item lectio numi postremi, in quo legendum conjeceram annum VI. Trajani, doceremur, Pomponio Basso saltem ab anno V. C. 841. usque saltem ad annum 856. fuisse prerogatam provinciam, quod viderint ii, quibus numos citatos inspicere licet. Ceterum Bassum hunc non patitur ignorari Plinius, qui eum scribit gestis amplissimis magistratibus, rectis exercitiis tandem aetate festum in honesto otio literarum studia adfectatum. *)

Non inutile ex his numis observare, eadem aetate spectata forma valuisse apud Galatas literas E et Σ, apud Cappadocas Ε et C.

Metropolis: Hunc titulum urbi concessum ab Hadriano adfirmat Vaillantius, quin vadem citet. Eo primum utitur sub Antonino, ac subinde plerumque retinet.

Neocoratus: hunc, sed simplicem, inscribit inde a Severo. A Gordiano usque ad exitum B. N. vel B. NE.

Mentio situs ab Argæo: ΠΡ. ΑΡΓ. vel: Τ. ΠΡ. ΑΡΓΑΙΩ. in nonnullis inde ab Antonino. Ipse etiam Strabo memorat, urbem ab hoc monte habuisse appellationem.

Astylum eruit Pellerinius ex autonomo, ut dictum.

Ludi:

ΚΟΙΝΟC. CΕΤΗΠΙΟC. ΦΙΛΑΔΕΛΦΙ-

ΟC. ΕΤ. ΙΓ. *Argæus inter duas urnas, Caracallae.* (Pellerin Rec. III. p. 237. Arigoni.)

ΚΟΙΝΟC. ΦΙΛΑΔΕΛΦΙΟC. ΕΤ. ΙΔ. Caracallae. (Mus. Caes.)

Vterque humus rite conspirat cum calculo Belleyi. Secundum hunc annus Caesareensis ΙΓ. computatis Caracallae annis incepit die XII. Decembris V. C. 962., et expiravit eodem die anni 963., quo tempore in vivis adhuc fuit Severus. Quare tum adhuc certamen Severium cum Philadelphio conjunctum fuit. Annus ΙΔ. fluxit a XII. Decembris V. C. 963. usque ad eundem diem 964. Hoc labente mortuus est Severus mense Februario. Cum ergo verisimile sit, numum post hujus mortem signatum, Severium certamen supprimi oportuit.

Epochae annum in numo hujus Caesareae cum capite Gordiani unus reperit auctor catalogi d'Ennery, in cujus is averfa haec legit: ΚΟΙ. ΠΟΝΤ. ΜΗΤΡΟΠ. ΚΑΙCΑΡΙΑ. ΕΤ. ΡΟΗ. Addit, initium hujus epochae Caesarensis duendum a Vespasiano, et ab hoc verisimile esse Caesaream fuisse dictam metropoli Cappadociae et partis Ponti. b) At enim omnis haec oratio singulis sui partibus latissime fallit, cui demonstrando necesse non est immorari, cum alioqui certum sit, numi epigraphen male lectam, eumque non esse Caesareae Cappadociae, sed Neocaesareae Ponti, cui geminum jam olim edidit Panelius. c)

Panelius numum Gordiani ex museo le Bret protulit, in quo legitur ΕΝΤΙΧ.

a) L. IV. epist. 23.

b) pag. 556.

c) de num. Treboniani p. 18.

inscriptum basi montis Argaei. Ea lectio si certa est, est etiam incerti explicatus.

AV. RRRR. AR. R. AE. C.

CASTABALA.

Prope Tyana.

Imperatorii.

Hactenus editi sequentes:

ΚΑΣΤΑΒΑΛΕΩΝ. *Mulier sedens d. ramum, f. oblongam taedam*, in numo Faustinae sen. scripto: ΦΑΥΣΤΕΙΝΑ. ΘΕΑ. ΣΕΒΑΣΤΗ. (Pellerin Suppl. III, p. 132.)

Numus hic postremum est monumentum mihi cognitum, ac certae fidei, in quo sigma adhuc sub forma Σ comparet.

ΙΕΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Caput muliebre velatum turritum, prae quo taeda*, in numo Lucillae. (Haym T. II. tab. 36.)

ΙΕΡΟΠ. ΚΑΣΤΑΒΑΛΕΩΝ. *Victoria gradiens*, in numo Macrini. (Mus. Theup. p. 1007. ubi perperam legitur TABAΛΕΩΝ ΙΕΡΟΠ. ΚΑC.)

ΙΕΡΟΠΟ. ΚΑΣΤΑΒΑ. ΙΕΡΟC. *Vrta ludorum inter duas taedas ardentes*, in numis Diadumeniani et Elagabali. (Vaill.)

De posterioribus his numis tres video ferri sententias. Harduinus concordiam inter Hieropolin Syriae et Castabala Ciliciae opinatur. Vaillantius censuit Castabalae Ciliciae alterum fuisse nomen Hieropoleos, ^{a)} quam sententiam amplexus etiam est olim Pellerinius. ^{b)} Tertia Pellerinii sententia, cui serius ipse

adhaesit, ^{c)} in numis his indicari concordiam inter Castabala et Hieropolin, utramque Ciliciae urbem. Nam cum, ait, ex autonomis aliquot constet, fuisse in Cilicia urbem Hieropolis nomine, et eam Pyramo aditam monente inscriptione: ΙΕΡΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΤΩΙ. ΠΥΡΑΜΩΙ., Castabala vero remotiora a Pyramo fuerint docente Curtio: ^{d)} *Motis castris et Pyramo amne ponte juncto ad urbem Mallon pervenit, inde alteris castris ad Castabalum*, satis apparet, et si vicinam, diversam tamen fuisse utramque urbem, nihil ergo pronius, quam expressam in his numis utriusque urbis concordiam opinari.

Minus adridet haec Pellerinii sententia, quia I. nulla concordiae indicia in hoc numo comparent, neque verbum ΟΜΟΝΟΙΑ, neque duarum urbium nomina. II. quia nullum certum numum urbium Ciliciae habemus, in quo concordia cum altera urbe notaretur, ut adeo hunc morem in eo tractu nunquam obtinuisse verisimile sit. III. Et si certum sit, fuisse revera in Cilicia urbem aliquam, quae Hieropolis vocabatur, ex eo non sequitur, non potuisse aliam vicinam urbem idem Hieropolis nomen instar nominis sacri et honorifici usurpare. Ita vidimus, fuisse in Galatia urbem dictam Σεβαστην, atque eodem nomine, sed mere honorifico gloriatam vicinam Ancyram, quae in marmore dicitur ΣΕΒΑΣΤΗ. ΑΝΚΥΡΑ. Quare necesse omnino non est, concordiam, cujus indicia nulla adsunt, in his notam credere.

^{a)} Num. Graec. in Diadum. c. 7.

^{b)} Rec. II, p. 163.

^{c)} Suppl. III, p. 132.

^{d)} L. III.

Potius igitur credam cum Vaillantio, Castabala dicta fuisse etiam Hieropolin, et memorari in numis utrumque urbis nomen, ut in Comanorum Ponti numis etiam additum Hierocaesareae nomen diximus, aliaque idem passim exempla docent. Et verisimile est propter ludos sacros hac in urbe constitutos, quos epigraphae IEPOC indicat, et cultum Dianae, quem mox probabimus, huic urbi Hieropolis nomen additum. Sic et teste Luciano Barnbyce Cyrrhesticae dicta *Hieropolis των ιερων μεγαλων ενεκα.* ^{a)}

Quaerendum jam, quibus Castabalis, Ciliciae, an Cappadociae, applicandi sint hi numi. Pellerinius numum Faustinae ad Castabala Cappadociae pertinere propter typum mulieris taedam manu tenentis recte conjicit. Censet enim, hanc esse Dianam, cui nomine *Perasias* magni sunt habitus apud haec Castabala honores, sic dictae Strabone auctore, quod ex Tauro *trans mare* huc pervenerit, et revera testatur Pausanias, Cappadocas cum Euxini accolis certasse, apud utram gentem sit Dianae Tauricae signum. ^{b)} Vide etiam, quae Procopius de Diana Taurica in hoc tractu culta memorat. ^{c)} Ejus deae sacerdotes per subditas prunas impune incescere teste Strabone. Si ergo hic Faustinae numus propter dictum typum Cappadociae urbi rite tribuitur, sequentes etiam bini propter typum taedarum, tanquam certum Dianae docente numo praecedente attri-

butum, eidem urbi jure tribuentur. Notum, Dianam Luciferam praeferre manibus taedas, et ex Stratoniceae, aliisque numis doceimur, eas esse Hecate proprias, quae ex mythologia fuit eadem cum Diana. Scriptum ad has faces IEPOC indicat, in ejusdem deae honorem sacrum hunc agone obitum, ex quo, ut dixi, urbi *Hieropolis* nomen adhaeserit. Per causam taedae etiam huc vocandum censeo numum Lucillae, etsi solo IEPOΠOΛΕΙΤΩΝ inscriptum. Si huc non pertinet, erit Hieropolis Cyrrhesticae, sed cujus hac aetate longe alii fuere typi.

AR. RRR.

CTBISTRA.

Ad fines Ciliciae, saepe Cicero Ciliciae proconsuli memorata.

ENI. POTCWNOC. *Caput muliebris surritum.* ΞΚΤΒΙCΤΡΕΩΝ. *Harpa.* AE. III.

Hanc urbem ex numis hactenus ignotam primus nuper illustriorem fecit eruditus ac industrius Sestinius. ^{d)}

AE. RRRR.

DIOCAESAREA.

Tributum huic a Vaillantio Antonini numum esse Diocaesareae Sepphoris Galilaeae, in hac dicitur.

EVSEBIA.

Vide supra in Caesarea.

a) de Dea Syr. sub. init. T. IV. p. 119. (Vol. III.)

b) L. III. c. 16.

c) Bell. Perf. L. I. c. 17.

d) Lettere

TYANA.

Tauro adlita, patria famigerati Apollonii ab hac dicti Tyambi.

Autonomi:

Taurus gradiens. X TTANEΩN. *Iuppiter sedens d. pateram, f. hastam.* AE. III. (Pellerin.)

Taurus partis anticae manifesta est adludio ad Taurum montem, cui adpolita fuit urbs.

Caput virile velut Mercurii galeatectum. X TTAN. *Pegasus dimidius.* AE. (Ari-goni.)

Caput muliebre turritum. X TTANEΩN. *Vir nudus stans dubiis attributis.* AE. III. (Pembrock.)

In utroque hoc numo existimo propositum Perseum, cujus cognitus est cum Pegaso nexus. Ejus herois cultus facile a vicino Iconio Lycaoniae huc fluxerit.

AE. RRR.

Imperatorii.

Porriguntur a Nerone usque ad Severum, addunturque constanter.

Anni imperii, ut in numis Caesareae, suntque

Neronis: Z. IB. (Vaill. Mus. Caes.)

Trajani: ET. A. (Pellerin.)

Hadriani: ET. E. (Vaill.)

Antonini: ET. IB. IO. (Mus. Caes. (Vaill.)

Aurelii: ET. B. (Mus. Caes.)

Severi: ET. Δ. (Haym.)

Epigraphe: TTANEΩN. *Typus* plerumque: *Mulier turrita rupi insidens d. spicas, pro pedibus fluvius emergens.*

Honorum tituli:

Ιερα Ασυλος constanter inscribitur inde ab Antonino.

Αυτονομος additur in numis Antonini et Severi. (Vaill. Mus. Caes.)

Plena epigraphe: TTANEΩN. ΙΕΡΑC. ΑCΤΑΟΤ. Κ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΤ. in numo Severi. (Vaill.)

Mentio situs a Tauro monte, scribiturque: Τ. Π. Τ. vel ΤΩΝ. Π. Τ. quod explendum: ΤΩΝ. Προς Ταυρον. In autonomo supra citato, et in numo Severi apud Haymium est taurus cum adlusione ad montem Taurum, nam teste Dionysio Periegete *)

Ταυρον δε ε κικλησκουσιν,
Ουνεκα ταυροφανεσ τε και οευνκαρηνοι
οδευει,
Ουρεσιν εκταδιοισι πολυσχιδες εκθα και
ενθx.

Taurum vero eum vocant,
Eo quod tauro similis, et acutum caput
habens incedit,
Montibus spatiosis multifidus hinc et
inde.

Nisi forte taurus adludit ad Tauros Euxini accolas; nam teste Arriano ^{b)} haec urbs olim pro Tyana dicta fuit Thoa-na a Thoante rege Taurorum, qui, cum Orestem ac Pyladem persequeretur, hoc loco interiisse dicitur. Nexum vicinorum Castabalorum cum Tauride mox vidimus.

a) v. 641.

b) Periopl. Eux.

Magistratus:

Numum Pomponii Bafsi legati cum capite Trajani a Tyanenſibus ſignatum dedi ſupra in numis Caſareae.

AE. RR.

Colonia Tyana. Sex hactenus Tyanenſium numi coloniae nomine cogniti, quos omnes ignorabant Vaillantius et Harduinius. Omnes Caracallae dicati, dempto uno Domnae, quem dedit Seſtinus. *) Omnes ET. IS. et praenomen *Antoninianae* offerunt. Horum numorum ope diſcimus, quod ſcriptores veteres omnes diſſimulavere, non modo Tyana fuiſſe coloniam, ſed diſcimus, etiam propiora, nimirum deductam a Caracalla, et quidem verſimiliter anno imperii ejus XVI. ſecundum Cappadocum computum, qui coepit a XII. Decembris 965., quod inde patet, quia in numis Severi coloniae mentio nondum fit. Ejus vero natales incidere in annum Caracallae XVI. Cappadocicum, probabile eſt, quia tot numi cum ſolo hoc anno producti ſunt. Ex quo apparet, eo anno occasione feſtorum certaminum propter deductam coloniam conſtitutarum, quorum quoque memo-

riam conſervavit numus, majore numero in hac urbe ſtatam monetam.

Epigraphe: ANT. KOAΩNI. TTANON. ET. IS. in aliis KOAΩN. KOAΩNIA. Iſtud ſingulare, omnes hujus urbis numos coloniae nomine inſcribi TTANON, cum alii omnes inſcribantur TTANEON. Alia epigraphe non occurrat, ſed in omnibus eſt eadem. Quare jure re AMH. apud Arigonium in ANT. corrigendum, indito Antoninianae nomine a conditore coloniae Antonino Caracalla.

Typi:

Colonus araus. (Pellerin Suppl. III. p. 4311).

Roma urbis inſidens. (Arigoni.)

Victoria gradiens. (Rembrock P. III. tab. 80. Arigoni.)

Mulier turrita rupi inſidens. (Haym.)

Mulier turrita rupi inſidens ſ. clypeum tenet, cui inſcriptum: ATON. ANTONIAN. *Certamen Antoninianum.* (Pellerin Rec. I. p. XV.)

Hygia et Aeſculapius ſtantes medio inter hos Teſphoro. (Seſtini I. c.)

AE. RRR.

REGES CAPPADOCIAE.

Vt ante Alexandrum M. univerſa Cappadociae hiſtoria obſcura eſt, ſic et re-

gum, qui per vices Aſſyriis, Medis, Perſis obnoxii fuere. Qui Alexandri

a) Lettere T. III. p. 131.

aetate imperaverunt, dicti Ariarathes, ad Cyrum Persarum genus suum retulere. Testatur istud Diodorus Siculus regum seriem inde a Cyro ductam instruens. ^{a)} Imperantibus Persis Cappadocia divisa, ejusque pars Ponto adjacens data Artabazi ex stirpe Achaemenidarum, unde profecti reges Ponti, ut in his diximus.

Regum Cappadociae historiam scripsit Reinerus Reineccius, serius numis illustratam dedere Spanhemius, ^{b)} Frölichius, ^{c)} Belleyus, ^{d)} qui jam olim in reges dictos Ariobarzanes praecclare commentatus est. ^{e)} Suas etiam adimadversiones ex numis suis addidit Pellerinius. ^{f)} Horum virorum elucubrationes, quos in iis scriberetis omni ufos adcuracione constat, tanto securius possumus sequi, quod ab eo tempore nihil amplius, quod norim, ad cognitum jam horum regum numos accessit.

ARIARATHES I.

Cum Artaxerxe Ocho contra Aegyptios arma jungit. Holophernem fratrem regni socium adhibet. ^{g)}

ARIARATHES II.

Eo regnante Alexander Persarum imperium evertit. Alexandro mortuo Perdiccas Eumenem mittit, qui victo caesoque Ariarathe Cappadociam sibi subjicit V. C. 432. ^{h)}

ARIARATHES III.

Caeso patre in Armoniam profugus latet, donec mortuis Perdicca et Eumene, Antigono vero et Seleuco bello districtis, impetratisque ab Armeniae rege auxiliis redux Macedonas caeso eorum duce Amynta expulit circa annum V. C. 453.

ARIANNES.

Ariarathis III. filius nulla re insigni memoriae praedita moritur incertum, quo anno.

ARIARATHES IV.

Ariannis F. vivo adhuc patre Stratonice Antiochi II. filiam uxorem ducit. Annus mortis incertus.

Numi:

Caput imberbe diadematum. Σ ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ. Pallas sedens d. Victoriolam, s. hastam, et sinist. clypeo innixa, in area noctua et literae solitariae. AR. I. (Pellerin.)

Insignis est hic numus, quia unus ex regum Cappadociae numis maximi moduli, cum reliqui omnes sint formae III. Eum Pellerinius Ariarathi I. vel II. tribuendum putat. Rationes, quas adfert, istud non persuadent, at praesto mihi sunt graviores aliae, quae

a) L. XXXI. eclog. 3.

b) Tom. I. p. 468.

c) Not. elem. p. 183.

d) B. L. T.

XL. hist. p. 129.

e) B. L. T. XXIII. hist. p. 139.

f) Rois p. 195.

g) Diodor. I. c.

h) Diodor. I. c.

evincere videntur, cum ad Ariarathem IV., vel unum aliquem ex proximis successoribus pertinere. Verisimile non est, priores duos Ariarathes, Perfarum haud dubie religioni addictos, quia ab his profecti fuere, nullo adhuc cum Graecis commercio, Graecorum religionem in moneta publica professos. Accedit, numum hunc usque adeo similem esse tetradrachmis Lyfimachi, quod Pellerinius ipse praestetur, ut dubitari non possit, ab his praesentis numi exemplum sumptum. At vero Lyfimachus nonnisi anno V. C. 432. Thraciae regnum adivit, et eodem hoc anno Ariarathem II. caesum diximus. Neque etiam verisimile, Ariarathem III. a Graecis regno pulsum, et deinceps perpetuum eorum hostem Graecorum mores ac religionem adfectasse. Sed enim inde ab Ariarathe IV. plus cum Graecis commercii, et major amicitiae causa, postea quam is cum Syriae regibus, ut diximus, adfinitatem contraxit. Circum eadem etiam tempora Mithridates quispiam Ponti rex numos signavit ad exemplar tetradrachmorum Alexandri M., ut in moneta regum Ponti diximus.

ARIARATHES V.

Antiochidem Antiochi M. filiam uxorem ducit. Haec cum liberis careret, duos marito filios supponit. Subinde praeter spem praegnans filium enixa est futurum suocessorem. *) Antiochum focerum adversum Romanos juvit, sed

illo victo pecunia multatus amicitiam deinceps cum Romanis coluit. In filium suum tanto ferebatur amore, ut regnum vivus cedere filio cuperet, sed constanter recusanti. *) Moritur V. C. circiter 588.

Ariarathem hunc dictum fuisse *Euseb. 7, Pium*, diserte adfirmat Belleyus, ac propterea illi numos tribuit, qui cognomen istud praefereunt, verum ejus illi tributi nemo veterum meminit.

ARIARATHES VI.

A pietate in patrem cognitus. Philosophiae studiis impense deditus eruditus Graecos ad se arcessit. Amicitiam cum Romanis renovat. Haec Diodorus, qui in hoc Ariarathe desinit. Obiit Romanorum socius in bello contra Aristonicum V. C. 624. *)

ARIARATHES VII.

Vxorem habuit Laodicen Mithridatis VI. Ponti regis sororem, postea adfinis regis insidiis e medio tollitur circiter V. C. 658. *)

ARIARATHES VIII.

Cum Nicomedes III. Bithyniae rex ducta Laodice Ariarathis VII. filia Cappadociam invasisset, istud aegre ferens Mithridates pulso per pietatis speciem Nicomede nepotem ex sorore Ariarathem avito regno restituit. At ejus ipse avidus adolescentem ad colloqui-

a) Diodor. I. c. L. XXXVIII. 1.

b) Diodor. I. c.

c) Iustin. L. XXXVII. 1. XXXVIII. 2.

d) Iustin.

um sollicitat, et incautum in conspectu duorum exercituum obtruncat V. C. 661. ^{a)}

ARIARATHES IX.

Ariarathis VIII. frater, hoc caelo a popularibus ad regnum vocatus, sed mox a Mithridate victus, et regno dejectus paullo post ex aegritudine decessit V. C. 662. ^{b)}

Numi ARIARATHIS nomis inscripti.

Vt in plerisque regum numis molestum est discrimen, sic in regum Cappadociae numis molestissimum. Addita cognomina, quae alios reges facile saepe distinguunt, in his hactenus otiosa sunt. Cognomina regum Ariarathis nomine tria ex numis comperta, ΕΤΣΕΒΟΤΣ. ΕΠΙΦΑΝΟΤΣ. ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ., sed cum horum nullum a scriptoribus memoretur, incertum manet, ad quem singula sint referenda. Nimis confidenter Belleyus Ariarathem V. *Euseben*, Ariarathem VIII. *Philometora* fuisse dictum adserit, sed nullo istud testimonio probat. Quo factum, ut quicumque hactenus regum Cappadociae numos vulgarunt, diversum omnes eorum ordinem instruerent, ut videre potes in Spanhemio, Begero, Haymio, Belleyo, Frölichio, Pellerinio. Aliquid tamen conferunt additi plerumque regni anni, ex quibus illud conficitur, si auctiores sunt, non posse ejus esse regis, cujus contractius fuit regnum. Eruditorum dissidia, quae in praefens

componi non possunt, forte olim poterunt, quando horum numorum auctiore numero ex regum vultu et inscriptis annis facilius erit judicandi potestas. En tibi cognitos hactenus id genus numos:

Caput regis diadematum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ. ΕΤΣΕΒΟΤΣ. *Pallas stans d. Vistoriolam, s. hastam cum cypro, infra anni Δ. Ε. ΙΑ. ΙΓ. Λ. ΒΛ. ΓΛ. ΑΡ. ΙΙΙ.*

Caput regis diadematum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΤΣ. *Pallas similis, infra anni Ε. Ι. ΑΡ. ΙΙΙ. (Mus. Caes.)*

Caput regis diadematum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ. ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ. *Pallas similis, infra annus Θ. ΑΡ. ΙΙΙ. (Haym.)*

Exstincta cum Ariarathe IX. familia regia, et Mithridate a Romanis Cappadocia excedere iusto, gens Cappadocum sub regibus vivere adueta oblata sibi libertatem aspernata, regem sibi adprobantibus Romanis delegit ARIOBARZANEM anno V. C. 663. Huic succedere ARIOBARZANES II. et III., et denique hujus frater ARIARATHES X., in quo Ariobarzanis genus defecit inducto in regnum ARCHELAO. Atque hunc ultimae stirpis ordinem contra omnium hactenus eruditorum sententiam stabilivit Belleyus in egregia sua dissertatione, ^{c)} quam fere solam deinceps citabo.

^{a)} Iustin. L. XXXVIII. 1.

^{b)} Iustin. L. XXXVIII. 2.

^{c)} B. L. T. XXIII. hist. p. 189.

ARIOBARZANES I. PHILOROMAEVS.

Caput regis diadematum. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ. ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. *Pallas stans d. Victoriolam, s. hastam cum clipeo, infra* IE. 15. KB. ZK. ΘΚ. ΓΛ. AR. III. (Mus. Caes. Belley, Pellerin.)

Ante omnia hic Ariobarzanes I. Philoromaeus stabiliendus, quod praestabit eximium epigramma repertum Athenis, et vulgatum a Belleyo: ^{a)}

ΒΑΣΙΛΕΑ. ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΗΝ. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΑ. ΤΟΝ. ΕΚ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ. ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. ΚΑΙ. ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ. ΑΘΗΝΑΙΔΟΣ. ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΟΥ. ΟΙ. ΚΑΤΑΣΤΑΘΕΝΤΕΣ. ΥΠ. ΑΥΤΟΥ. ΕΠΙ. ΤΗΝ. ΤΟΥ. ΝΙΑΕΟΥ. (sic) ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΝ. ΓΑΙΟΣ. ΚΑΙ. ΜΑΡΚΟΣ. ΣΤΑΛΛΙΟΙ. ΓΑΙΟΥ. ΥΙΟΙ. ΚΑΙ. ΜΕΝΑΛΙΠΠΟΣ. ΕΑΥΤΩΝ. ΕΤΕΡΓΕΤΗΝ.

Habemus ergo ex hoc marmore Ariobarzanem Philoromaeum patrem Ariobarzanis Philopatoros, quem fuisse Ariobarzanem II. infra probabimus, et quod sequitur, numi, qui ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ solum titulum addunt, erunt Ariobarzanis I.

Ariobarzanem I. saltem annos XXXIII. Cappadociae praefuisse, ex numis tenemus. Ergo cum regnum adiverit. V. C. 663., annus ΓΛ. incipit V. C. 695. Nomen ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ suscepit, sive quia confirmatum a Romanis habuit regnum, et cum regno deturbatus fuisset

a Mithridate, primum a Sulla V. C. 668., iterum a Pompejo V. C. 688. fuit restitutus, sive per suam tum regum inservientium adulationem.

Vxorem habuit Athenaidem teste marmore, nam eam scriptores reticent. Dicitur ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΟΣ., quod Belleyo est *liberorum amans*. Aliam Athenaidem Philostorgon fuisse etiam uxorem Ariobarzanis II., infra videbimus.

ARIOBARZANES II. PHILOPATOR.

Filius Ariobarzanis I. Philoromaei, ut dictavit marmor Atticum mox citatum. Patri adhuc vivo additum fuisse collegam, docet Val. Maximus, cum refert, ^{b)} Ariobarzanem I. juxta Pompejum M. in sella curuli sedentem, cum videret filium in cornu scribae humiliorem fortuna sua locum obtinentem, non sustinuisse istud, sed descendentem sella diadema in filii caput transtulisse, eumque hortatum, ut eo transfret, unde ipse surrexerat. Cum pater instaret, filius cum lacrimis pie reluctari pergeret, Pompejus ex patris voluntate filium et regem appellavit, et diadema sumere iussit, et in curuli sella confidere coegit. En inculentam filio causam, cur PHILOPATORIS nomen sibi adscisceret. \ Athenis odeum, cum urbs a Sulla oppugnaretur, multis damnis adfectum suis sumptibus reficiendum curavit teste marmore in patris numis laudato. Moritur V. C. 702. violenta morte, ut colligitur ex Cicerone. ^{c)}

Habuisse uxorem *Athenaidem Philostorgon*, et ex ea filium *Ariobarzanem*

a) l. c. b) L. V. c. 7. c) ad Famil. L. XV. ep. 2.

Euseben Philoromaeum, docet marmor Atticum editum a Corfino, restitutum a Belleyo:

Ο. ΔΗΜΟΣ. ΒΑΣΙΛΕΑ. ΑΡΙΟΒΑΡΖΑ-
ΝΗΝ. ΕΥΣΕΒΗ. ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΝ. ΤΟΝ.
ΕΚ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ.
ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ. ΚΑΙ. ΒΑΣΙΛΕΥΣΗΣ.
ΑΘΗΝΑΙΔΟΣ. ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΟΥ. ΤΟΝ.
ΕΑΥΤΟΥ. ΕΥΕΡΓΕΤΗΝ. ΑΝΕΘΗ-
ΚΕΝ.

Athenaidis regnante Ariobarzane III. turbulentæ feminae meminit Cicero:^{a)} *Metram et Athenacum importunitate Athenaidis exilio multatos maxima apud regem auctoritate gratiaque constitui*. Quae fuerit haec Athenais, Cicero non addit, sed apparet ex marmore, fuisse Ariobarzanis III. matrem.

Numi:

Caput regis diadematum. X ΒΑΣΙΛΕ-
ΩΣ. ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝ. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ. *Pallas*, ut in praecedentibus. AR. III. (Pembrock, Belley.)

ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΕΣ III. ΕΥΣΕΒΕΣ ΦΙΛΟΡΩΜΑΕΥΣ.

Ariobarzanis II. et Athenaidos F. A Cicerone tum in provinciam Ciliciam profecto senatus nomine rex appellatus^{b)} et adversum suorum insidias protectus, dictus ab hoc quoque *Eusebes*, et *Philoromaeus*.^{c)} In bello civili Pompejum subsidii iuvit,^{d)} subinde a I. Caesare adversus Pharnacem Ponti regem defensu.^{e)} A Caisio, quod a

bello contra III viros abhorrebat, missio in Cappadociam milite caesus est V. C. 712.^{f)}

Numi:

Caput regis diadematum. X ΒΑΣΙΛΕ-
ΩΣ. ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ. ΕΥΣΕΒΟΥΣ. ΚΑΙ. ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. *Pallas stans*, ut in prioribus, infra Θ, in nonnullorum *et res luna et astrum*. AR. III. (Mal. Caef. Pellerin, Belley.)

Docente anno Θ numi hi signati sunt V. C. 710. vel 711. Luna et sol, in Ponticis quoque numis obvii, Perficam regum originem indicant, ut dixi in numis Mithridatis I. Pontici.

ΑΡΙΑΡΑΘΗΣ X. ΕΥΣΕΒΕΣ ΦΙΛ- ΑΔΕΛΦΕΥΣ.

Ariobarzanis III. frater memoratus Ciceroni.^{g)} Fratri caeso successurus aemulum nactus est Sifinnam Glaphyrae meretricis F., Archelai, de quo mox, fratrem. M. Antonio V. C. 713. res Asiae componente regi iusto praelatus Sifinna in Glaphyrae gratiam.^{h)} Etiam Strabo meminit Sifinnae aetate sua Cappadociae regnum adfectantis.ⁱ⁾ Dissento subinde aliis curis Antonio videtur Ariarathes regnum avitum ejecto aut mortuo forte aemulo recuperasse. Istud certum ex Dione,^{k)} Antonium V. C. 718. Cappadociam pulso Ariarathe dedisse Archelao Glaphyrae F. Ergo, ut vere Strabo,^{l)} Ariobarzanis genus defecit in tertia stirpe, quarum I. fuit

a) ad Fam. L. XV. ep. 4. b) Cic. ad. Fam. L. II. ep. 17. c) ad Fam. L. XV. ep. 2. d) Caef. B. C. L. III. c. 4. e) Hist. Bell. Alex. c. 34. et 66. f) Dio L. XLVII. 33. Appian. B. C. L. IV. g) ad Fam. L. XV. ep. 2. h) Appian. B. C. L. V. i) L. XII. p. m. 811. k) L. XLIX. §. 32. l) L. XII. p. m. 815.

Ariobarzanis I., altera Ariobarzanis II., tertia Ariobarzanis III. et Ariarathis X. fratris.

Numi:

Caput regis diadematum barbatum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ. ΕΤΣΕΒΟΥΣ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΥ. *Pallas stans, ut in prioribus, in area tropaeum, et* ΑΘΕ. ΑΡ. ΙΙΙ. (Belley, Pembrock.)

Nomen *Pii* habuit cum fratre commune. ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΥ rationem dabit Cicero, apud quem Ariobarzanes rex fratrem Ariarathem amantissimum sui, et summa pietate praeditum appellat. ^{a)}

ARCHELAUS.

Genus illi paternum ab Archelao avo, qui sub Mithridate VI Ponti rege contra Romanos dimicavit, mater Glaphyra scortum. ^{b)} Archelaus autem noster regali Comanorum Ponti sacerdotio insignis, ^{c)} subinde V. C. 718. in regnum Cappadociae dejecto rege Ariarathe intrusus est ab Antonio matris Glaphyrae illecebris capto, ^{d)} quem ineptum III viri amorem risit adhuc Martialis. ^{e)} In postremo bello civili Antonii partes secuto non modo ignovit Augustus, ^{f)} sed etiam V. C. 734. Armeniam minorem et maritima quaedam Ciliciae largitus est. ^{g)} Extrema senecta Romam evocatus a Tiberio sibi

infecto, quod eum Rhodi agentem nullo officio coluisset, honoribus omnibus in C. Caesarem Agrippae F. versis, spem inter metumque positus diem in urbe obivit; spontene, an fato, incertum, V. C. 770. ^{h)} Deinceps Cappadocia in provinciam redacta, ejusque fructibus vectigal imminutum. ⁱ⁾

Vxor I. incerti nominis, ex qua nata Glaphyra, nupta primum Alexandro Herodis M. filio, deinde Iubae II. Numidiae regi, denique Archelao Herodis M. filio. Vxor II. Pythodoris vidua Polemonis I. Ponti et Bospori regis.

Numi:

Caput regis diadematum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΡΧΕΛΑΟΥ. ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΔΟΣ. ΤΟΥ. ΚΤΙΣΤΟΥ. *Clava, in area K., in alio:* MB. ΑΡ. ΙΙΙ. (Pellerin Rois p. 198. Panel Catal. le Bret.)

ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΔΟΣ, *patrium amantis* titulus rarus in numis, unde factum, ut antiquarii priores in similibus aliis ea parte laesis legendum putarent ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ. Habemus etiam Φιλοπατρίδα A. Gelsium, in numis Smyrnae. Dicitur idem ΚΤΙΣΤΗΣ, *conditor*, haud dubie propter urbem Elaeusam, quam sitam in insula cognomine Ciliciae fere contigua de novo condidit, et in Augusti gratiam *Sebasten* appellavit,

^{a)} ad Fam. L. XV. ep. 2. ^{b)} Dio L. XLIX. §. 32. ^{c)} Strabo L. XVII. p. m. 1147. ^{d)} Dio L. c. ^{e)} L. XI. ep. 21. ^{f)} Dio L. LI. §. 2. ^{g)} Dio L. LIV. §. 9. ^{h)} Tacit. Ann. II. 42. ⁱ⁾ Dio L. LVII. §. 17.

ut diximus in hujus insulae numis. An. C. 718., quo illud ab Archelao aditum ni regni K. et MB. ducendi ab anno V. diximus. Clavae ratio mihi ignota.

ARMENIA.

In majorem et minorem divisa, quarum illa in orientem, haec in occasum vergebat, olim Persis paruit. Horum imperio ab Alexandro everso post varias vices in Seleucidarum potestatem concessit, quam praefectis suo nomine administrandam dedere. Ex his Artaxias Armeniae majori, Zadriades minori pro Antiocho III. praefecti, cum viderent regem suum Romanorum armis fractum, commissas sibi provincias regio singuli nomine coeperunt administrare, quin aut is, aut successores reges recuperare amissa possent. Crescentibus hinc Romanis, inde Parthis Armenia inter utrosque posita perpetuum fuit bellorum, aut ambiguae pacis argumentum, juxta periculoso, his, illisve adhaereret. Sed haec ad scriptores rerum Armeniarum pertinent.

Res numismatica fortunam in Armenia parum propitiam experta est. Ejus urbium numi saltem certae fidei comperti hactenus non sunt. — Paucae illae, quae numorum feraces nonnullis visae sunt, produntur sequentes:

ARSAMOSATA.

Fuere, qui numum M. Aurelii promulgarent cum credita epigraphe AP-MOCAITTHNΩN, et arguerent adeo, hanc Armeniae urbem dicendam *Armosata* non *Arfamosata*. Verum in hoc numo legendum ΕΡΜΟC. CAITTHNΩN., eumque tribuendum Saettenis Lydiae, docuit Barthelemyus, quem vide. ^{a)}

ARXATA.

Huic urbi Pellerinius conjicit tribui posse *autonomum* argenteum. *Caput Pal-ladis. X Pallas sedens*, at ex epigraphe solae literae APΞ rite discernuntur. Res dubia.

DARANISSA.

Petperam Suintonus Anglus huc vocavit numum cum praetensa epigraphe ΔΑΡΔΑΝΟCΘΗΝΩN, qui est Ilii Troadis, ut in hujus numis dictum.

a) B. L. T. XXI. Mem. p. 416.

* * *
Certos ergo urbium numos cum non habeamus, habemus tamen paucos regum, de quibus continuo.

REGES ARMENIAE.

Horum series egena et manea, et nonnullorum, quos reges numi appellant, ipsa nomina historiae fere ignota, sic ut per conjecturas tantum ab externis quibusdam signis petitas fuisse Armeniae reges liceat statuere. Vnde factum, ut eruditi, qui eos illustrare sunt aggreffi, multa impensa opera conjecturarum denique molem cogerentur obtrudere, in qua evolvenda plus taedii, quam verae scientiae percipimus.

Inter signa externa, quae Armeniae reges discriminant, reponimus tegmen capitis in fastigium more regum orientis abiens. Illud recepto more tiaram lubet compellare, etsi in nonnullis contrarium mihi videam Pellerinium, qui prolixa disputatione veram tiarae, et mitrae, et cidaris formam explicare instituit, *) sed qua perlecta incertior eram, quam dudum. Eam regum Armeniae tiaram ex primo instituto, cum simplicitas adhuc valuit, fuisse conicam nullo alio addito ornamento, nisi diademate, ipsi videntur docere numi, ex quibus ii, qui antiquitate praestant, cum simili, neque alterius formae tiara, reges suos proponunt, ut videre est ex

numis Arsamis, Xerxis, Sami, et quem ex eadem causa huc voco, Mithridatis. Sequior aetas in Armeniaca hac tiara coni apicem truncavit, credo, ut radiis locum faceret, quibus subinde ejus oram distinxit, quod solem impensius observavere Armenii, sive quod regum Syriae cultum volebant imitari. Hujus formae tiara comparet in omnibus posteriorum regum numis, Tigranis, Artavasdis, Antiochi IV. Commageni, et filiorum Epiphanis et Callinici, et eodem exemplo in denariis M. Antonii, et Augusti, qui Armeniae devictae testimoniis gloriantur. Neque hic constitit novandi amor, nam inserta illi astra, adstantibus nonnunquam binis aquilis, in nonnullis Commagenis insculptus scorpius etc. Haec copiosius exposui propterea, ut, cum forte id genus numi hactenus ignoti occurrent, non modo planius intelligamus, eos in Armeniam potius, quam aliorum derivandos, verum etiam cui opportunius aetati possint adcommodari, quantum per has tenebras licuerit, dispiciamus. Dixi, tiaram hanc simul diademate fuisse revinctam, quod docent non modo in-

a) Lettres p. 90.

specti numi, sed et Dio narrans, ^{a)} Tigranem gessisse *τιαννης, το τε ἀναδημα*.

En tibi regum Armeniae ex numis catalogum secundum tempora, quibus regnasse videntur, digestum. Quoniam propter historicorum silentium spes non adfulget, fore ut collata quacunque opera in iis explicandis certum aliquid et exploratum possit adferri, ne conjecturarum examen augeam, lubet inhaerere iis, quae viri eruditi, cum eos vulgarent, quacunque fortuna praecepere. Regum Armeniae catalogum ex scriptorum testimoniis struxerunt Reinerus Reineccius, et Vaillantius, qui eum appendicis instar suae Arsacidarum historiae subiecit.

ARSAMES.

Caput regis imberbe tiara conica et diademata tectum. X ΒΑΣΙΑΕ - - ΑΙΣΑΜΟ - Vir pileo conico tectus d. hastam citato equo vehitur. AE. II. (Pellerin Lettres p. 79.)

Ipse capitis cultus monet, numisma istud ad hunc tractum pertinere. Nomen ΑΙΣΑΜΟ posset nos de vera regis appellatione reddere ambiguos, nisi ex aliis, et quidem ejus viciniae monumentis constaret, elementum A omissa lineola transversa saepe ut Λ, et P omisso annulo ut I exarari. Suffecta igitur vera literarum forma evadit ΑΡΣΑΜΟ. Frölichius, cum creditum Arsames numum, inscriptum ΣΑΜΟΤ ederet, sed quem serius, ut mox infra dicetur, esse regis Sami, vel Samis

constabat, illustrium per Persiam et Armeniam virorum catalogum concinnavit, qui *Arsamis* nomine praediti fuer. Horum nullus cum viro erudito adrideret, ad conjecturas conversus suspicatur, regnante Seleuco II. Arsamen quendam, illustrem haud dubie Persam, per ejus tempestatis turbida regem se Armeniae appellasse, et fuisse conditorem urbis in Armenia positae, quam de se *Arsamosata* dixerit, eumque etiam videri fuisse patrem Xerxis, de quo agitur continuo. En summam conjecturarum, quas prolixius expositas ex ipso Pellerinio pete. ^{b)} Ceterum fatetur hic, numum praesentem ejusdem esse fabricae, cujus sunt numi regum Syriae circum Seleuci II. tempora signati.

XERXES.

Caput regis barbatum tiara conica et diademata tectum. X ΒΑΣΙΑΕΩΣ. ΞΕΡΞΟΤ. Victoria stans d. protenta coronam, f. scutum humi attinet, pro pedibus H. AE. III. (Barthelemy B. L. T. XXI. Mem. p. 404.)

Alius similis, sed AR. III. (Catal. d' Ennery p. 28.)

Numum priorem ex regis Galliarum museo subjectis praeclaris commentariis edidit Barthelemyus, ^{c)} eumque in variis suis operibus obtulit Frölichius communicato secum ab erudito de Boze ectypo. Vterque numum hunc tribuit Xerxi Armeniae regi, de quo unus Polybius in excerptis Valesii haec habet. ^{d)} Cum Antiochus Armosata

a) L. XXXVI. §. 35.

b) l. c.

c) l. c.

d) de virt. et vit. L. VIII.

inter Euphraten et Tigrim sita oppugnare pararet, Xerxem ejus urbis regem viribus suis diffusum fuga sibi primum consuluisse, subinde missis legatis ejus petiisse colloquium. Tum vero Antiocho amicos persuadere voluisse, ne juvenem regem amplius dimitteret, sed urbem regnumque daret Mithridati sororis suae naturalis filio, ὅς ἦν υἱὸς τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς κατὰ φύσιν. Sed enim tantum abfuisse, ut amicorum consilium rex sequeretur, ut in regno confirmaret etiam copulata ei sorore Antiochide. Haec Polybius. Existimat Barthelemyus, memoratum scriptori Graeco Antiochum fuisse Antiochum III., atque inde conjicit, jam ante Artaxiam et Zadriadem Armeniae praefectos, quos ab hoc Antiocho defecisse refert historia, fuisse reges, qui se Syrorum imperio subtraxere. At Frölichius in Antiochum IV. inclinatur, et multis adlatis argumentis conjecturam fulcit. ^{a)} Observavit praeterea Barthelemyus, hunc Xerxis numum tam fabrica, quam typo, et epigraphes situ simillimum esse iis; quos nobis primi Syriae reges dedere.

SAMES vel SAMVS.

Caput regis imberbe tiara conica et diademata tectum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΑΜΟΤ. ΘΕΟΣΕΒΟΥΣ. ΚΑΙ. ΔΙΚΑΙΟΥ. *Thyrus cum taeniis.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput imberbe radiatum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΑΜΟΤ. ΘΕΟΣΕΒΟΥΣ. ΚΑΙ.

ΔΙΚΑΙΟΥ. *Victoria gradiens, infra ΓΑ.* AE. III. (Pellerin.)

Numum priorem edidit Frölichius in suis Regum vet. numis anno 1752. vulgaris, ^{b)} sed in eo invita Minerva legere sibi visus est ΑΡΣΑΜΟΤ pro certo et indubitato ΣΑΜΟΤ. Quare Arsamen aliquem in Persis vel Armeniis illustrem circumspexit, qualis erat is, quem supra primum in Armeniae regibus proposuimus. Monitus a Cl. Boze, qui alterius numi iconismum miserat, in lectione ΣΑΜΟΤ lubens acquievit, falsus, incassum cecidisse omnia, quae copiose olim in hunc numum commentatus est. ^{c)} Eodem anno 1752. Belleyus alterum, quem descripsi, Sami numum in lucem dedit, cumque de Same vel Samo rege nulla apud scriptores reperiatur mentio, necesse fuit, unis conjecturis rem agere. ^{d)} Earum summa haec est: numus hic fabricae est plane Syriacae, et quidem cujus sunt numi aetate Alexandri I. Balae percussi. Verisimile ergo, Samen, vel Samum aliquem imperante Antiocho M. defecisse, et in Commagene regnum sibi fundasse aedificata juxta Euphratem urbe, quam de nomine suo *Samofata* dixerit, perinde ac in contigua Armenia Artaxata dicta fuere a conditore Artaxia, Eruandasata ab Eruanda, Arsamosata ab Arsame, quo ipso verisimile sit, additum *sata* in Armeniorum lingua significare *urbem*. Belleyi sententiam in subjecta continuo dissertatione evertere nititur Cl. de Boze eo prae-

a) Dub. de Minnis. p. 93.
accessio nova p. 63,

b) pag. 13.

c) Dubia de Minnis. p. 89. et ad Reges vet.

d) B. L. T. XXVI, p. 355.

cipue ex capite, quod Commagene usque ad Antiochum XIII. nunquam a regno Seleucidarum avulsa fuit. - Alteris deinde conjecturis, atque iis certe multo infirmioribus arbitratur, Samum hunc eundem esse cum Soemo Emesae et Sophenes Armeniae rege, qui Vespasiano utrique in bello Iudaico praeclaram operam navavit, et cuius nomen, ut varie apud veteres scriptum reperitur, sic forte rectius, perinde ac in praesente numo, Σαμος scribendum fuerat. Non deseruit causam Belleus, aggressus dissertatione altera, quae mox consequitur, prius dicta stabile, et adversarii conjecturas evertere. Istud sane inter alia a Cl. de Boze minus commode adserta intempestivum, prorsus, quod numum in Vespasianorum tempora detrudat, quem adfuetus tractandis numis oculus primo aspectu aetati Antiochi IV. adfigere non dubitabit. Post hos Frölichius Samum quendam Chrysogoni F., quem Polybius suggererat, eruditius obtulit. ^{a)} Ergo post omnes hos virorum praestantium conatus aliud non tenemus, quam fuisse Samum aliquem Armeniae regem, et quidem circum tempora Antiochi IV.

Observanda adhuc ad hos Sami numos I. tituli ΘΕΟΣΕΒΟΥΣ. ΚΑΙ. ΔΙ. ΚΑΙΟΥ. Horum alter ex regum Parthiae numis abunde cognitus, prior ΘΕΟΣΕΒΟΥΣ, *prius in superos*, in hoc tantum numo observatus. Vt reliqua Sami omnia, sic et horum causa nominum ignoratur. Vterque titulus conjunctus saepe a LXX. interpretibus datur viris probis et religiosis, ceu Iobo,

ut observavit de Boze. II. Caput juvenile radiatum in numo altero, quod verius caput Solis videtur, quam regis. III. In eodem subjectae literae ΓΑ, quae haud dubie notant annos regni.

MITHRIDATES.

Caput regis juvenile tiara conica diademata tectum, et ad ipsum collum demissa. Ξ ΒΑΣΙΛΕ - - ΜΙΘΡΙΔΑ - - ΦΙΛΟ. *Clava intra lauream.* ΔΕ. III. (Beger Thes. Br. T. III. p. 8. Spanheim T. I. p. 482.)

Caput simile. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΙΘΡΑ. ΔΑΤΟΥ. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ. Pallas. (Maffson ap. Haym. T. I. p. 119. edit. Vin-dob.)

Begerus et Spanhemius numum priorem tribuerunt Mithridati V. Evergetae Ponti regi, Frölichius in Mithridatem IV. ejusdem Ponti inclinat. ^{b)} At enim non pauca sunt, quae a Ponto animus avertunt, capitis tegmen peregrinum in nullo certo regum Ponti numo conspectum, deinde metallum, (nam aeneus Ponticus usque ad Polemonem I. hactenus visus non est) denique typus clavae neque hic adhuc in moneta regum Ponti obviis. Sed galea, vel tiara in acumen desinens notum regum Armeniae gestamen, ut ex praecedentibus vidimus, et saltem simili forma, colorum; nam regum Parthiae et Edesae tiara ab Armeniaca nimis differt, aliorum imperiorum regibus omnibus aut diadema, aut corona radiata, rarius galea laureave placuere. Ad haec nomen Mithridatis Perficae ipsum origi-

^{a)} Düb. de Minnis. p. 99.

^{b)} Nöt. elem. p. 153.

nis aequo jure cum Armenia componitur, atque praecedentium Arsamis et Xerxis nomina haec quoque Perfica. Supra in Xerxis rebus diximus, nonnullos Antiocho Syriae regi auctores fuisse, ut Mithridati ex sorore nepoti Armeniam daret. Quod quidem tum, si Polybio fides, perfectum non est, sed forte, ut variae tum fuerunt rerum vices, perfectum serius, et uterque hic numus hujus ipsius est Mithridatis, sed qua conjectura tanto minus lubet niti, quoniam tot alii esse poterant Armeniae reges Mithridatis nomine scriptoribus aequae dissimulati, ac Samus, et, cujus unicum Polybii fragmentum meminit, Xerxes. Esse hunc numum Armenium, verisimile facit etiam, quod numus alter, qui simillimam habet anticam, referente Massono ex urbe Aleppo in Angliam missus est. Massonus numum alterum posse tribui Mithridati I. Commageno putat, me iudice non satis tempestive, nam saltem inde a Tigrae alia fuit tiarae Armeniacae forma.

In numo priore additur titulus ΦΙΛΟ., quod truncum verbum eruditi explent ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΣ, quia numum adjudicaverunt Mithridati V. Pontico, quem constat Romanis palam favisse. Sed potest et ΦΙΛΟ. aliter expleri. Titulus ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΤ ex regum Syriae moneta et historia cognitus. Sitne utriusque numi Mithridates unus idemque rex, qui varia aetate, ut reges Syriae, variis titulis uti poterat, an duo diversi, incertum manet. Testibus iconismis in numo priore scribitur ΜΙΘΡΙ-

ΔΑ - - non ΜΙΘΡΑΔΑ - -, ut nomen istud in numis omnibus scribi consuevit, sed satis ex iis ipsis apparet, non omnes literas esse illaesas. Et vero Spanhemius, quo loco numi epigraphen refert, legit ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ. *)

Hactenus in regum Armeniae numis tiamam conicam vidimus, deinceps eam truncatam, et radiis illustrem intuebitur.

TIGRANES I.

Ab Artaxia, quem ab Antiocho III. defecisse diximus, oriundus, Armeniae, deinde a Syris evocatus Syriae quoque rex, juncta cum Mithridate VI. armorum societate a Lucullo et Pompejo M. victus ad suam iterum Armeniam redigitur.

Ejus numos in moneta regum Syriae dabimus, qua in regione fere omnes hactenus cognitos fuisse signatos cum ex typis, tum epochae annis patescit.

ARTAVASDES.

Filius Tigranis, patri mortuo succedit. In bello Parthico Crassum sequitur, deinde et M. Antonium eidem bello intentum, sed quem, etsi ejus belli praecipuus auctor esset, turpiter defecit. Hominem perfidum Antonius vinctae cupidus specie amicitiae in retia tractum, vinctumque Alexandriam mittit V. C. 720., at Cleopatra, ut in rebus perditis Medorum regem sibi obfringeret, interfici jubet V. C. 724.

a) l. c. p. 481. sub fin.

Fuisse principem literatum perhibet historia. Vide Reinerum Reineccium.

Numus :

Caput regis juvenile tectum tiara radiata diademata retro ad collum deflua. X BΑΣΙΛΕΩΣ. BΑΣΙΛΕΩΝ. - PTA-TΑΣ - - Victoria gradiens. AE. III. (Pellerin.)

Patet ex certo hoc regis Armenii numo, etiam in Armenia inscriptos Graece numos percussos, et Armeniae reges nequaquam usque eo fuisse sive Romanis, sive Parthis obnoxios, ut non auderent ipsi palam superbo *regis regum* titulo gloriari, quod utrumque recte contra Frölichium advertit Pellerinus.

ANTIOCHVS IV. et filii EPIPHANES et CALLINICVS.

Commagenes simul et partis Armeniae reges. Eorum numos ad Armeniam adludentes vide in numis regum Commagenes.

MANISARVS.

Eum imperante Trajano occupasse Armeniam et Mesopotamiam tradit Dio. ^{a)} Ad hunc Vaillantius pertinere numum existimat, etsi nomen aliter legatur: (Imper. Arsac. p. 306.)

Caput tiara ornatum. X BΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΒΑΙΣΣΑΡΟΤ. Aquila.

Plura non addit Vaillantius, neque mihi dubio huic monumento lubet immorari. De numo alio, quem huic Manisaro tribuit Corfinus, et qui longae olim disputationis causa exstitit, agetur infra in numis regum Bactrianae.

Armenia Romana.

Praevalidentibus Romanorum armis saepe Armenia aut his paruit, aut reges habuit ab hijs pendentes. Victam Armeniam non pauci testantur numi. In quinarijs Neronis est ARMENIA, vel ARMENIAC. Exstant numi Graeci Trajani, et L. Veri apud Vaillantium, et Haymium, in quorum averfa juxta varios typos victoriae Armeniacae testes scriptum legitur APMENIA. In argenteo drachmae pondere M. Aurelii, quem ex museo Caesareo edidi, ^{b)} legitur APMEN. capto typo ex synchronis denariis Romanis. Verum hi numi moneta Armeniaca non sunt, sed alibi ingentis victae memoriam signati, perinde ac numi inscripti: APABIA. ΔΑΚΙΑ. ΙΟΥΔΑΙΑΣ. ΕΑΛΩΚΤΙΑΣ. Noti denarii M. Antonii, et Augusti cum epigraphe ARMENIA. DEVICTA., vel CAPTA., ut et spurii M. Antonii, inscripti: APMENIAN. ΚΑΤΑΔΟΤΑΩΣ., de quibus suo loco agetur.

a) L. LXVIII. §. 22.

b) Sylloge I, p. 63.

S Y R I A.

Quoniam Syria latius sumpta plures quorum examine peracto ejus regiones complectitur regiones, quibus Syriae omnes adibimus initio facto a Com- reges Seleucidae imperavere, consul- magene maxime in Aquilonem vergen- tius visum, horum numos praemittere, te.

R E G E S S Y R I A E.

Regum Syriae numi propter copiam, varietatem, et quia non modo in duo- saecula, ac dimidium porriguntur, sed etiam ad illustrandam historiam et chro- nologiam praeclara conferunt subsidia, pridem ab eruditis benevole accepti, et magno in pretio habiti sunt. Missis eorum conatibus, qui unum alterumve numum, ut eos fors obtulit, in lucem dedere, primus eorum seriem perpetuam instruxit, et commentariis histo- ricis illustratos proposuit Vaillantius in opere reliqua ejus omnia praestante, quod *Seleucidarum imperium, sive Histo- ria regum Syriae* inscribitur, primum Lutetiae 1681. in forma quarta, dein- de Hagae Comitum 1732. in folio edi- tum. Insignem deinde numerum copi- am, quos Vaillantius praetermiserat, congestit Nicolaus Haymius, eosque noto suo Thesauro Britannico inferuit. (Vol. III.)

Post hos Erasmus Frölichius nactus nu- mos regum Syriae complures hactenus ignotos, praecipue quos Everardus Fawkenor regis Britanniae apud Tur- cos orator magnis impensis conquisive- rat, coepit conscribere opus illustre, cui titulus: *Annales compendiarii regum et rerum Syriae numis veteribus illustrati*, editum in folio Vindobonae 1744., at- que iterum 1754., cui praemisit am- pla prolegomena, quibus nodos multos evolvere adlaborat; qui Syrorum ac Iudaeorum historiam impediunt. Insig- nem denique ad regum Syriae opes ac- cessionem fecit Pellerinius editis in lu- cem numis praeclaris nondum comper- tis, quorum ope non pauca, quae a superioribus peccata sunt, corriguntur, aut, quae recte dicta, stabiliuntur.

Post haec virorum illustrium tentami- na necesse non fuit plus a me operae

D d

impendi, quam quantum impendendum fuerat feligendis numis, qui philologiam juvant, et non raro examini critico, cum viros eruditos in varias abire sententias vidi, sed quod saepe fuisse permolestum, saepe exiguo, aut nullo relato fructu longi laboris taedium solante, ex praesente meo conatu eruditus lector facile intelliget.

SELEVCVS I. Nicator.

Natus patre Antiocho illustris inter Philippi II. duces nominis, matre Laodice, Alexandrum ad bella Persica secutus, hoc V. C. 430. mortuo, ejusque ducibus vastas ejus provincias sortitis, equitum praefecturam, ac paullo post Babyloniam regendam accepit. Pulsus inde ab Antigono V. C. 439. ad Ptolemaeum in Aegyptum profugus, impetratis ab hoc auxiliis in Babyloniam rediit, victo Antigoni legato Nicanore amissa recuperat, a qua victoria dictus est *Nicator*, constituta etiam celebri Seleucidarum aera; quae incipit ab autumno ejusdem anni V. C. 442. A. X. 312., quo haec patrata sunt. Antigono, ejusque filio Demetrio post navalem ad Cyprum victoriam in nomen regium ac diadema involantibus V. C. 448., Seleucus quoque regem se appellat. Moto in Antigonum cum regibus foederatis bello, eoque ad Ipsum Phrygiae victo V. C. 453., Syriam et Asiae minoris partem aufert, deinceps in Syria quatuor urbes sorores condit, de quibus agemus sub initium urbium Se-

leucidis, alias alibi, impositis plerumque appellationibus ex nominibus urbium patriarum Macedoniae, ut testantur Appianus, ^{a)} et Libanius. ^{b)} V. C. 468. Demetrium Poliorcetem socerum sibi adversantem in potestatem redigit, et liberali custodia coercet. Victo caesoque V. C. 472. in Phrygia Lysimacho Thraciam et Macedoniam sibi subjicit, et toto fere Alexandri M. imperio potitur, si Aegyptum demas, cum Hellepontum Macedoniam petiturus transmitteret, a Ptolemaeo Cerauno Ptolemaei Soteris F. natu majore per se interficitur V. C. 473.

Vxor I. *Apame* Artabazi Persae F., ex qua natus Antiochus I., qui successit. II. *Anonyma* Sandrocotti Indiae regis filia. (Strabo.) III. *Stratonice* Demetrii Poliorcetes filia, quam cesserat filio petenti, ut diceretur.

Multi exstant * numi * inscripti ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΣΕΛΕΥΚΟΥ. absque regis capite, aut epitheto honorifico, aut aerae annis (nam hi serius numis inserti sunt) aut quocunque alio criterio, quod doceret, cui ex pluribus Seleucis, praecipue qui priores fuerunt hoc nomine Syriae reges, sint tribuendi, quam difficultatem jam agnovere Frölichius, ^{c)} et Pellerinius. ^{d)} Placet igitur binas numerorum classes subjicere, quarum prima continebit numos Seleuci I. certos, aut quos illi probabili conjectura tribuas, altera Seleuci cujuscumque in-

a) Bel. Syr. p. m. 125.
d) Rois. p. 59.

b) in Antiochico T. II. p. 351.

c) Proleg. ad Annal. p. 41.

Numi Seleuci I.

Caput Palladis. Ξ ΣΕΛΕΤΚ - - *Victoria stans, d. extenta, f. sceptrum cum tridente.* AV. a me editus ex museo Savorgnan. (Num. vet. p. 277.)

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΤΚΟΤ. *Iuppiter feminudus sedens d. aquilam, f. hastam, per aream varia minuta sigilla.* AR. I. (Mus. Caes. et alibi.)

Numi similes, si nomen ΣΕΛΕΤΚΟΤ demas, per utriusque partis typos, metallum, pondus, toti sunt Alexandri M. Placuit nimirum proximis successoribus regibus, ut dixi in moneta Alexandri, retinere aliquamdiu modum numorum ab hoc constitutum, eosque inscripto solo suo nomine distinguere. Nullo ergo pacto dubitari potest, numos hos esse Seleuci I. Typos explicavimus in numis Alexandri M.

Caput regis aduersum, ex cujus fronte duplex tauri cornu promiscat. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΤΚΟΤ. *Rex eques in hostem humi prostratum jaculum torquet.* AE. III. (Frölich. praef. ad Ann. p. 2.)

Caput regis diadematum adstituto fronti tauri cornu. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΤΚΟΤ. *Caput equi frenatum, et duplici tauri cornu munitum, per aream monogrammata.* AV. III. (Haym.)

Alius similis, sed sine diademate, et in averfa epigrapha semibarbara, ponderis item minoris. AV. IV. Eum adcurate aeri incidendum curavi in Catalogo

Musei Caes.

Caput regis galea cornuta tectum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΤΚΟΤ. *Pallas stans tropaeum coronat.* AR. II. (Haym. Tom. II. tab. II.)

Elephas cum duplici tauri cornu. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΤΚΟΤ. *Caput equi duplici tauri cornu munitum, inferne ancora.* AE. II. (Haym. ibid.)

Caput regis taurino cornu horridum indubitatum pro Seleuci I. numis criterium. Certa enim testimonia praesto sunt, hoc illum cultu a veteribus fuisse propositum, addita etiam ejus causa. Appianus agens de Seleuco: ^{a)} *et quia, inquit, robusto et vasto fuit corpore, et aliquando sacrificante Alexandro taurum ferocem ruptis vinculis profugum solus ipse obsistens arreptum manibus retinuit, propterea ejus statuis adfingunt cornua.* Similia docet Suidas, ^{b)} et narrat Libanius, ^{c)} a novis Antiochiae colonis Seleuco positam statuam, cujus caput tauri cornibus ornatum fuerat. Sententiam auctorum, quos citavimus, adfirmantium, taurino hoc cultu indicari regis robur, juvat etiam, quod in propositis numis eadem tauri cornua tribuantur equis quoque, et elephantis, quonempe perinde indicarentur Seleuci vires ac robur in equitatu et elephantis repositum. Aliam causam ex fabulis huc adigit Libanius, ^{d)} quod cornua essent signa diacritica Ius in hoc tractu ab Argivis quaesitae. Etiam Demetrius Selenci socer praefixum fronti tauri cornu ostentat, sed ex alia causa, ut in ejus numis diximus.

^{a)} Bell. Syr. c. 56.

^{b)} in ΣΕΛΕΥΚΟΣ.

^{c)} in Antiochico Tom. II. p. 349.

^{d)} l. c.

Ancorae etiam expedienda ratio, quae figitur in numo uno ex citatis, et saepe in Seleucidarum numis reddit. Ex pluribus audiamus Iustinum.^{a)} Matrem Seleuci Laodicen refert sibi visam esse per quietem ex accubitu Apollinis concepisse, gravidamque factam anulum a deo sibi dono datum, in cuius gemma ancora sculpta esset. Revera postmodum in lecto eum repertum anulum, natumque exactis mensibus puerum Seleucum ancoram habuisse femori impressam. Et mansisse originis ejus argumentum etiam in posteris; filios enim nepotesque ejus ancoram in femore velut notam generis naturalem obtulisse. Neque factum istud poetis praeteritum, nam sic Ausonius de illo: ^{b)}

illa Seleucum

*Nuncupat, ingenuum cujus fuit ancora
signum;*

*Qualis iniusta solet generis nota certa,
per omnem*

*Nam sobolis seriem nativa cucurrit
imago.*

Atque haec fabula utut inepta, sic tamen in vulgus probata fuit, ut non dubitarent Sigei in solenni psephismate in Antiochi I. honorem proposito vocare Apollinem ἀρχηγετην τοῦ γένους αὐτοῦ, auctorem generis ejus. ^{c)} At enim gentilitium hoc in Seleucidis miraculum exemplo non caruit. Nam refert Iulianus Aug. ^{d)} genuinos Pelopidas expressa in humeris habuisse gentis indicia, atque idem in Boeotia accidisse iis, qui ex Spartorum sanguine fuerunt, inscri-

pta humeris lancea. Vide similes aliarum familiarum fabulas apud Iunium, ^{e)} cui adde Himerium sophistam. ^{f)}

Caput Iovis. * * * ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΤ. *Pallas in elephantorum quadrigis hastam intentat, in area ancora.* AR. I. II. (Mus. Caes. Seguin.)

Caput juvenile leonis exuviis tectum, et insuper alatum. * ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΤ. rarius: BA. ΣΕ. *Taurus cornupeta.* AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Caput regis diadematum alatum. * *Eadem averfa.* AE. III. (Haym.)

Caput Apollinis laur. * BA. ΣΕ. *Tripus.* AE. III. (Pellerin.)

Numus I. Palladem elephantorum quadrigas regentem offert. Pallas jam inde ab Alexandro M. ex Macedonum numis cognita, cujus propterea cultus in Syriae regibus duravit. Ipse vero typus partam aliquam elephantorum ope victoriam eloquitur. Teste Strabone Seleucus a Sandrocotto Indorum rege, cujus filiam uxorem duxit, D. elephantos accepit, ^{g)} unde credo factum, ut eum Demetrius per ludibrium ἐλεφανταρχην, *elephantorum magistrum* appellaret. ^{h)} Videtur honorifica haec elephantorum vehiculatio ab Indis derivata; nam teste Arriano ⁱ⁾ regium apud Indos erat elephantis vehi.

Numi II. caput insolens quem exigat explicatum, difficile est decidere. Nequaquam miror, a Vaillantio et Haymio dici caput ipsius regis, cum eum

a) L. XV. c. 4. b) Carm. 287. 10. c) Chishull. Ant. Asiat. p. 49. Muratori Thes. Infer. p. 2118. d) Orat. II. 31. e) de Pict. vet. L. II. cap. I. p. 49. f) Orat. VIII. c. 4. g) L. XV. p. m. 1054. h) Plut. in Demetr. c. 25. i) Hist. Ind. c. 17.

in singulis fere anticae capitibus vident. Quod si verum, habemus bonum Seleucum omnium formarum patientem. At gravius ab iis in hoc numo peccatum, quia facies peradolescens est, et quae continuo Seleucum fastidiat. Auctores veteres, qui minimum, Seleuco LXX. vitae annos tribuunt. *) Caesur est V. C. 473., nomen regis sumpsit V. C. 448., ergo etsi numum hunc mox post susceptum regis titulum percussum statuamus, non potest ea facies competere Seleuco, jam tum XLIV. aetatis annum agentis. Ergo ad numina averteendus animus. Si, ut exuviae leonis Herculem, sic alae Mercurium nobis indicant, habemus luculentum Hermeraclem, seu conjuncta Herculis et Mercurii numina. Verum cum non satis appareat regum Syriae cum Mercurio nexus, malim agnoscere Herculem cum Perseo heroe junctum, cujus etiam attributum sunt alae, quod utrumque numen qua ratione ad Macedones, ac praecipue eorum reges pertinuerit, abunde disputavi in numis Philippi V. Macedoniae regis.

In numi III. capite lubens agnosco Seleucum, nam et additur diadema, et facies secundum picturam Haymii proveciorem aetatem arguit. Causa adpositae capiti alae ex mox dictis petenda est. Propius Seleuco in Persei alam jus, ex quo per uxorem Stratonicen Demetrii Poliorcetes F. adfinitatem contraxit cum familia Antigoni, quam per Heraclidas Temenidas ad Herculem et Perseum retulisse stirpem, diximus quoque in numis ejusdem Philippi V.

Ex simili causa docuimus, Prusiam II. Bithyniae regem capiti addidisse alas, nempe quod cum familia Antigoni conjunctus erat. Seleuci exemplo filius quoque Antiochus alam usurpavit, ut infra dicemus. Taurus cornupeta, qui est in averfa numi hujus et praecedentis, haud dubie is idem est, quem ex sacrificio profugum, ac retentum a Seleuco supra diximus.

Numus IV. Apollinem sistit Seleuci creditum patrem, ac propterea in Seleucidarum numis saepe obvium. Esse numismation istud hujus Seleuci, colligo ex parca epigraphae BA. ΣΕ., nam successores liberaliores fuere.

Numi Seleuci tujuspian incerti.

Inscripti omnes: ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΥ. Typi: *Caput Palladis. X Victoria gradiens, juxta ancora. — Caput Apollinis. X Pallas stans jaculum vibrat, juxta ancora. — Caput Bacchi. X Tripus. etc.*

De numis Seleuci I., quos eruditi vel Pergami Mysiae, vel Diocaesareae Galilaeae perperam cufos credidere, agitur in moneta utriusque urbis.

Nicatoris titulus ex historicis tantum cognitus in numis reticetur, praeterquam Goltzianis.

ANTIOCHVS I. SOTER.

Seleuci et Apames F. Callido Erasistrati medici consilio patri Stratonicen extorquet, futuram simul novercam,

a) Appian. Syriac.

simul uxorem. ^{a)} Cum uxore simul provincias trans Euphratē sitas filio cedit pater. Celeberrimum ejus ad memoriam factum, quod V. C. 479. Gallos Asiae imminentes ope elephantorum illustri victoria fregit, a gratis propterea populis dictus ΣΩΤΗΡ. *Servator.* ^{b)} Sed tristes ei vices reddidere Galli, nam ab his victus, et in acie caesus est V. C. 492.

Vxor I. *Stratonice*, simul noverca, ut dictum. Vxor II., de qua nihil satis exploratum, nisi quod ex psephismate Sigeorum constat, fuisse simul sororem, simul uxorem. ^{c)} Ex priore filius Antiochus II. natus creditur.

Criterion numorum, qui inscribuntur

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ANTIOXOT.

Quod criterium molestum esse dixi in numis primorum Seleucorum, multo molestius est in tribus primis Antiochis. Cum in horum plerisque eadem sit epigraphe, et iidem fere typi, unum superest in vultus lineamentis praefidium. Credi posset, peractum jam esse iudicium, repertis magno numero illustribus eorum tetradrachmis. Sed quam parum adhuc profecerit Vaillantius, et si contentiore studio in hanc numorum classem commentatus, abunde declarant iudicia ejus vaga, fluctuantia, et saepe secum ipsis pugnantia.

Quid inter haec visum Pellerinio, cui praeter cognitos Vaillantii, Haymii, Frölichii conatus praesto fuere in-

genium acre, et larga numerum supellex? Primum in suo de Regibus opere modo Vaillantium, modo Frölichium, modo utrumque vel sequitur, vel impugnat. Non raro huic, illive adhaeret nulla certa causa, sed quia illis sic visum, allatis alias novis conjecturis. Serius universa hac causa in iudicium revocata sequentes constituit modos, qui priorum trium Antiochorum numos distinguere. ^{d)}

ANTIOCHVS I.

Hujus regis vultum certum offerunt numi inscripti: ΣΩΤΗΡΟΣ. ANTIOXOT. Ectypon ipse loco citato proponit, alia duo Frölichius Tab. IV. n. 13. 14. Addit Pellerinius, numos omnes, quorum capita illis sunt adfinia, huic esse Antiocho tribuendos; nam cum sero in patris regnum successerit, ejus lineamenta magnopere variare non potuisse.

ANTIOCHVS II.

Hujus nobis certum, ut existimat, vultum indicat ex iconismo, quem proposuit in *Melange I. tab. III. n. 16*. Nam cum in illo ejus capiti imminet astrum, quod ad *Dei* appellationem adludit, dubitari non posse, numum esse hujus Antiochi.

ANTIOCHVS III.

Ad hunc regem pertinere ait numos,

^{a)} Plut. in Demetrio, et apud alios falsim. Afiat. p. 50.

^{d)} Suppl. IV. p. 115. Additions p. 104.

^{b)} Lucian. in Zenxi.

^{c)} Chishull Ant.

quorum capita a citatis Antiochi I. et II. magis abludunt. At necessario varium ejus esse vultum oportere, cum ab anno aetatis XV. regnare aggressus in annum LX. duraverit.

Haec Pellerinius. Quibus judiciis non sane ignavis utrum causae magnopere consuluerit, ignoro. Ad Antiochum I. quod attinet, capita vel in ipsis numis, quos Pellerinius et Frölichius pictos offerunt, et qui per titulum ΣΝΤΗΡΟΣ hujus Antiochi certo sunt, non parum dissident. Fallitur vero, cum ait, Antiochum I. jam proveciorem aetate in patris regnum successisse, nam constat, vivum adhuc patrem illi et uxorem Stratonicen, et provincias trans Euphratem sitas cecisse. Quare et ejus numi esse possunt, qui juniorem eum proponunt. Caput astriferum, etsi demus, astrum esse divinitatis indicium, non tamen continuo Antiochum II. Deum evincit. Nam non satis video, cur ad Antiochum IV., qui item vivus in Olympum translatus est, referri non possit. Non obstat, in hoc certos alios ejus titulos reticere, nam Pellerinio ipso passim docente non omnes semper regum tituli numis illati sunt. At quod maxime me movet, est, quod caput astriferum hujus numi simillimum est illis, quae sunt in certis Antiochi IV. numis ab ipso Pellerinio vulgatis. Criterium pro numis Antiochi III. parum sublevat, quia nimium indulget. Et vero neque ipse Pellerinius adversatur, ex his aliquos esse posse Antiochi Hieracis. En tibi quartum aliquem Antiochum in dubiae hujus monetae com-

munionem vocatum. Incerta omnia et ambigua.

Non is sum ego, qui sperem, post tantorum virorum conatus non satis prosperos opportunius aliquid posse adferre. Meliore ergo consilio rem intactam relinquo, in describendis vero numis sit versabor, ut in iis, qui dubii videbuntur, non meam magis, quam aliorum opinionem secutum constet.

At in numis, in quibus ne regis quidem caput exstat, et quos per epigraphen ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. constat esse alicujus Antiochi, desperata sane omnia, quibus ne ipsa quidem Salus, si velit, medeatur. Id unum per fabricam aliasque causas licet colligere, esse alicujus ex primis tribus Antiochis. Reliqua ad ipsos numos monebimus.

Numi Antiochi I.

Caput regis diadematum. X ΣΝΤΗΡΟΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. Apollo nudus cortinae insidens, d. telum, f. arcum. AR. I. (Frölich. Pellerin Suppl. IV. p. 115.)

Caput regis diadematum. X ΣΝΤΗΡΟΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. Ancora, et pilei Dioscurorum. AE. III. (Frölich.)

Non alios habemus magis certos hujus Antiochi numos. Fuisse illi cognomen *Soteris*, diserte testatur Appianus, ^{a)} et Lucianus, ^{b)} nimirum quod relata insigni de Gallis victoria, de qua mox, Asiam praesente metu liberavit. Majore fastu in decreto Smyrnaeorum dicitur ὁ θεὸς καὶ σωτὴρ Ἀντιόχος. ^{c)}

a) Bell. Syr.

b) in Zeuxide.

c) Marm. Oxon. num. 2, v. 100.

Apollo partis averſae nunc novus, deinceps in tetradrachmis uſque ad Antiochum IV. obviuſ. Ejus in numis Seleucidarum toties recurrentis cauſam, ut et ancorae in numo altero, ex iis pete, quae ſupra in Seleuco de Apolline gentis Seleucidarum auctore diximus. Inſidet Apollo cortinae, quam tapetis quoddam genus operit, de quo vide, quae dixi in moneta Mamertinorum Siciliae.

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum, X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ANTIOXOT. Iuppiter ſedens d. aquilam, ſ. haſtam. AR. III. (Muſ. Caef.)

Hunc quoque numum Antiocho I. tuto tribuendum puto, quia monetam Alexandri M. imitatur, et cujuſ ſimiles pater quoque Seleucus feriundos curavit. Et erat Antiocho peculiariſ obſervandi Alexandri cauſa, nam praelium cum Gallis conſerturus viſuſ ſibi eſt adſtantem in ſomniis videre Alexandrum, monentemque, ut teſſeram militi daret *ὕψαινειν*, *valere*. ^{a)} Numum hunc Antiocho II. tribuit Frölichiuſ, quia caput anticae non Herculem, ſed regem referre putavit.

Caput regis diadematū alatum. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ANTIOXOT. Apollo nuduſ cortinae inſidens d. telum, ſ. arcum, infra equuſ paſcens. AR. I.

Vaillantiuſ et Pelleriniuſ ^{b)} numum hunc largiti ſunt Antiocho I., ſed Frölichiuſ Antiocho II., qui praeterea exiſtimat, eſſe aut caput Victoriae, aut Mercurii, aut Antiochi Hieracis. Qua

ratione vir praeflans in Victoriā po- tuerit propendere, non poſſum ſatis mirari, niſi nobis Victoriā virilem regio more diadematā, et viriliter comatā poſſit ſtatuerē. Eſſe potiuſ hujus Antiochi opinor, additamque alā exemplo patris, ut diximus in hujus numis. Sigillum equi in imo paſcentis ſuſpicionem movet, eſſe forte id genus numoſ ſignatoſ apud Alexandriā Troadem, nam equuſ paſcens ſolituſ eſt ejus urbiſ ſymboluſ, et ex eadem cauſa huic referimus tetradrachma Alexandri M., quae ſimile in imo ſigilluſ offerunt. Conſtat enimvero ex pſephiſmate Sigeorum apud Chishull, ^{c)} Antiochum I. cum uxore fuiſſe in Troade, et a Sigeis inter ſummoſ honoreſ exceptuſ.

Caput regis diadematū. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ANTIOXOT. Elephaſ, in area monogramma MI. AR. III. (Muſ. M. Ducis.)

Caput Apolliniſ. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ANTIOXOT. Tripuſ, in area MIA. et ancora. AE. III. (Pellerin.)

Scuta Macedonica in orbem diſpoſita, intra quae ancora. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ANTIOXOT. Elephaſ. AE. III. (Haym.)

Hiſ adde, ſi lubet, numoſ alioſ ſimiliter inſcriptoſ, et typo elephanti.

Numum priorem propter elephantuſ partiſ averſae jam olim Antiocho I. tribueram. ^{d)} Conſilio enim Theodotae Rhodii et ope XVI. elephantorum inſignem de Gallis retulit victoriā, quo factuſ, ut tropaeo nihil praeter elephantuſ inſculpenduſ curaret. Vide

^{a)} Lucian. pro lapſ. int. ſalut. ^{b)} Rois pag. 63. ^{c)} Ant. Aſiat. p. 49. ^{d)} Num. vet. p. 277.

istud fufe narrantem Lucianum. *) A gratis igitur Asiae populis eum appellatum Σωτηρ supra diximus, numumque hunc ejus honori signatum in Asia minore, et quidem Mileti, verisimile facit monogramma MI., quod plerisque ejus urbis numos distinguit, inserto praeterea elephanto ejus victoriae praecipua causa. Vt hunc numum certius Milesum probarem, conjunxi alterum inscriptum MIA., etsi nolim contentius affirmare, esse eum hujus Antiochi. In Antiocho III. occurret numus a Samiis signatus. Numus III. ex eadem opinor causa elephantum sistit. In antica sunt clypei Macedonici, insignae gentis, ex qua Syriae reges ducti, et ancora insigne gentilitium. Et vero Antiochi exercitum de Gallis victorem constituisse etiam Macedonibus, eodem loco refert Lucianus.

Caput regis diadematum. X ΒΑΣΙΑΕ-ΩΣ. ANTIOXOT. Pallas stans d. Victoriolam, s. flagellum, pro pedibus clypeus. AV. II. (Pellerin.)

Numum hunc commendat metallum auri in Syriae regum numis rarissimum. Pellerinio jure mirum visum id, quod, ut ex iconismo apparet, speciem habet ejus flagelli, quod saepe Ophris in monumentis Aegyptiorum praefert. Numum hunc tribui Antiocho I. unius secutus Pellerinii mentem.

ANTIOCHVS II. Deus.

Antiochi I. et Stratonices F. Θεός

dictus est a Milesis, postquam Timarchum eorum tyrannum evertit. Haec Appianus, b) sed et Deum appellat Eusebius, ejusque interpret Hieronymus. Eo bellis Aegyptiis disento Theodotus Bactrianorum satrapa a Syris deficit. Ejus exemplum secuti Parthi ducibus Arsace et Tiridate caeso Antiochi satrapa regnum ipsi quoque constituunt. Ab uxore Laodice veneno tollitur V. C. 507.

Vxor I. *Laodice* soror, ex qua nati Seleucus II. et Antiochus Hierax, et filiae aliquot. Vxor II. *Berenice* Ptolemaei Philadelphi F., quam pacis cupidus repudiata Laodice duxit, sed mortuo Ptolemaeo repudiavit quoque revocata Laodice malo suo fato, ut dictum.

Numi:

Caput regis diadematum, cui superne astrum imminet. X ΒΑΣΙΑΕΩΣ. ANTIOXOT. Apollo nudus cortinae insidens d. jaculum, s. arcum, in imo IA., omnia intra lauream. AR. I. (Pellerin Mel. I. p. 133.)

Astri causa numum hunc huic Antiocho tribuit Pellerinius, quia illud ad cognomen Θεός adludere putat. Dixi supra in criterio trium Antiochorum, ex eadem causa, tum et aliis verisimilius mihi videri, essetribuendum Antiocho IV., qui et ipse *Deus*, et quidem infania magis canora vocabatur. Nil tamen decido. Esse astrum in hoc numo apotheoseos insigne, nullus dubi-

a) in Zeuxide.
(Vol. III.)

b) in Syriae.

to, nam et istud imitati Romani divo suo Iulio astrum praefixere.

Caput regis diadematum. * * * * *
 ΩΣ. ANTIOXOT. *Hercules saxo insidens d. clavam humi attinet, per aream varia sigilla et monogrammata.* AR. I. (Mus. Caes.)

Frölichius in hoc numo certum videt Antiochi II. caput, at causae, quas adfert, sunt exiles. Ejus sententiae Pellerinius in suo de Regibus opere non contradixit, at cum serius eundem numum iconismo expressum restitueret in postremo suo opere, quod *Additions* inscripsit, sic confidenter Antiocho III. tribuit, ut jam dubitandi locum nullum reliquum putaret. *) Sitne vultus in his numis expressus Antiochi III., non magnopere laborat, nam secundum ejus legem, quam supra proposui, quamque is hoc loco repetit, fuit hic rex omnium lineamentorum capax. Sed potiores illi causae, cur Antiochi III. putet, ex fabrica et typo, sed quae me iudice ne tenuis quidem conjecturae meritum habent, novo iterum argumento, quam vaga sit doctrina ex primorum Syriae regum imaginibus capta.

Numi alii, quos praeterea huic regi a viris eruditissimis adscribi video, omni penitus certo criterio carent.

SELEVCVS II. Callinicus, Pogon.

Antiochi II. et Laodices F. Ob causam cum filio novercam Berenicen bello a Ptolemaeo Evergete Berenices

fratre impetitur, et magna ditionis avitae parte multatur. Subinde fratrem Antiochum Hieracem hostem expertus magna ab eo incommoda accipit, sed illo in Mesopotamia internecione victo superbum *Callinici* titulum sibi adsciscit. Moto in Parthos, qui desciverant, bello victus captusque, et tolerato novem circiter annorum carcere in regnum remissus paullo post equo excussus obit V. C. 528.

Vxor *Laodice*, unde nati Seleucus III. et Antiochus III.

Numi:

Caput regis diadematum. * * * * *
 ΩΣ. ΣΕΛΕΤΚΟΤ. *Apollo nudus stans d. telum, s. tripodis innixus.* AR. I.

Id genus numos passim Seleuco II. tribuunt antiquarii.

Caput regis diadematum prolixè barbatum. * * * * *
 ΩΣ. ΣΕΛΕΤΚΟΤ. *Pegasus volans.* AE. (Haym, Frölich.)

Vnus hic hujus Seleuci numus certus propter mentum barbatus. Sane Polybius eum Πωγωνα, *barbam*, appellatum diserte tradit. Causam non addit, cur *barbam* promiserit. At verisimile, factum istud, quia apud Parthos captivus haesit, ex qua eadem causa verisimile etiam, Demetrium II. aluisse *barbam*, ut dicitur. Causa Pegasi mihi ignota.

Caput regis diadematum. * * * * *
 ΩΣ. ΣΕΛΕΤΚΟΤ. *Rex eques.* AE. I. In alio: *Equus gradiens.* AE. II.

a) p. 104.

utroque infra ^ΔIA (Frölich, Pellerin.)

ANTIOCHVS Hierax.

Seleuci II. frater, subinde hostis, primum victor, deinde victus ad Ptolemaeum Evergetem fugit, a quo arte servatus, sed elapsus a latronum globo perimitur. Dictus *Iepax*, quia *accipitris* ritu in alienis rapiendis vitam sectabatur, ut ait Iulianus. ^{a)}

Ei homini tetradrachmum tribuit Pellerinius: *Caput regis diadematum.* Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. *Apollo cultu solito sedens.* AR. I. Causa illi una, quod vultus, qui est in hoc numo, vultum fratris Seleuci II. referat. Quam sententiam teneat, cui iusta ea videbitur.

SELEVCVS III. Ceraunus.

Seleuci II. et Laodices F., dictus *Κεραυνος*, *Fulmen*, incertum, ex qua causa. Adversus Attalum Pergamenum ereptas provincias repetiturus bellum suscipit, sed interea suorum insidiis veneno e medio tollitur V. C. 530. De uxore et liberis non constat.

Nu mi :

Caput regis diadematum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΥ. *Apollo sedens cultu solito.* AR. I.

Ex vultus lineamentis hujus sibi regis numum reperisse visi sunt eruditi. Similibus conjecturis debemus numos alios,

quos iidem huic regi non parce admensi sunt, quos describere non vacat.

ANTIOCHVS III. MAGNVS.

Seleuci III. frater, annos natus XV. regnare coepit, per totum regni tempus, quod diuturnum fuit, bellis exercitus partim quaesitis, partim illatis. Bello trans Euphratem promotum Arsacem Parthum impetit, mox inita cum hoc pace Euthydemum Bactrianorum regem adortus ad mitiora eum consilia compellit, multisque per eum tractum fortiter gestis *Magni* cognomen aufert. Phoenicen, Coelesyriam, Iudaeam sibi pridem quaesitas tandem Ptolemaeo Epiphani extorquet, sed quae prima illi simultatum cum Romanis causa exstitit, qui juvenis Aegyptii regis tutores patris testamento constituti petiere, ut ereptae pupillo provinciae restituerentur. Huc accessere causae propiores, quod Hannibali perfugium praebeuit, et cum Aetolis adversum Romanos foedus inivit. Orto igitur bello in Graeciam transgressus primum ab Acilio Glabrione ad Thermopylas, deinde a C. Livio Salinatore praelio maritimo ad Corycum Ciliciae, denique V. C. 564. a L. Scipione ad Magnesium Sipyli victus oblata tota cis Taurum Asia pacem redemit. Gravi etiam pecuniae multa imperata, quam per annos continuos XII. solveret, ad spoliandum Iovis Elymaei templum in Mediam profectus, sed patrefacto consilio ab incolis oppressus morte sacrilegii poenas luit V. C. 567.

a) L. XXVII. c. 2.

Vxor *Laodice* Mithridatis IV. Ponti regis F., ex qua filii illustriores, quique successerunt, *Seleucus IV.* et *Antiochus IV.* Addit Livius *Ardyen*, et *Mithridatem* aliis ignotos, et forte ex pellice alienigena natos.

Numi:

Ad hos praemonendum, unanimem esse sententiam Vaillantii, Haymii, Frölichii, Antiochum III. dignosci ex naso oblongo et acuminato. Primum in hoc majorum judicio acquievit Pellerinius,^{a)} at serius ejus criterii nullam habuit rationem, statuto tantum, Antiochi III. lineamenta necessario multum variare, quod puer regnum adeptus illud annis XXXVII. obtinuit, ut diximus supra in prolegomenis ad numos Antiochi I. Secundum hanc legem inter Antiochi III. numos recepit non invitus illos quoque, qui nasum modestius promittunt, qualis est is, quem pictum stetit in suis *Additions*,^{b)} et quem certum esse hujus regis numum adfirmat. Video praeterea, ab aliis quoque antiquariis, etsi in productione hoc vultus membro hujus Antiochi numorum criterium constituerint, huic tamen regi tribui numos, in quibus contractior est nasus, et Antiochis I. et II., in quibus magis porrigitur. Ex quo patet, quam parum hactenus in hac vultuum doctrina profecerimus.

Caput regis diademat. * * * X ANTIOXOT. MEΓAA - - Palma. AE. III. (Haym.)

Caput regis diademat. X ΒΑΣΙΑΕ-

ΩΣ. ANTIOXOT. Palma. AE. III. (Pellerin.)

Numum priorem esse hujus Antiochi, certum est ex addito titulo MEΓAA, Magni, quo eum fuisse insignem, docet Polybius,^{c)} alique propter causas, quas in ejus vita exposuimus. Signatum in Phoenice vel Iudaea dubitari nequit, quia palma utriusque regionis fuit symbolum. Ex eadem causa huic etiam Antiocho tribuo numum alterum, quem Pellerinius Antiocho II. adsignavit, immemor, huic regi nunquam aut Phoenicem aut Iudaeam paruisse. Conjunxi utrumque numum motus conjectura Pellerinii, qui utrumque unum eundemque putat, et ab Haymio pro ΒΑΣΙΑΕΩΣ lectum perperam MEΓAAOT suspicatur.^{d)}

Sphinx sedens d. coronam, infra: * ΦΗΣ - - X ΒΑΣΙΑΕΩΣ. ANTIOXOT. Diota, infra: ΔΝΡΟ - - omnia intra lauream. AR. III. (Caylus Rec. d'Antiq. T. II. p. 144.)

Fabrica, typi, metallum singularem hunc numum Chio insulae invicte vindicant. Ex sententia Barthelemyi is est Antiochi III., sed jam monui in moneta Chii, idem in hunc numum jus esse Antiocho I. vel II.

Caput regis diademat. * * * X ΒΑΣΙΑΕΩΣ. ANTIOXOT. Apollo cortinae insidens. AV. m. m. (Haym, Pembrock.)

Vtrique auctori nasus productior causa idonea visa fuerit, cur insignes hos a metalli pretio numos Antiocho III. tribuerent.

a) Rois pag. 71.

b) pag. 106.

c) Hist. L. IV. c. 2.

d) Rois p. 67.

aliqua maritima, Sidone, Tyri, aut alibi.

Vtrum numi alii, quos antiquarii Antiocho III. tribuunt, ad eum vere pertineant, non satis causae reperio, ut colligi potest ex hactenus dictis.

Sunt in hac regum Syriae classe aenei non pauci, qui oram habent ferratam, vel denticulatam. Hunc modum sub Antiocho III. et Seleuco IV. inductum, neque antea, censet Pellerinius, ^{a)} sed et istud incertum. Oram sic formatam Pellerinius putat propterea, ut impostoribus difficilior efficeretur ars numos adulterandi. Verum si istud spectasset officina monetaria, ea potius cautio, ut in Romanis familiarum numis, ad argenteos pertinuisset, quos tamen in Syriae regibus dentatos non videmus. Ornamenti potius istud causa factum cum Vaillantio conjicio.

Incipiunt anni aerae Seleucidarum.

Anni aerae a Seleuco I. ductae sub Antiocho III. in numis signari incipiunt ab urbibus, quae Syriae regibus obnoxiae fuerunt, quod institutum continuatum fuit usque ad Demetrium III., multumque ad collocandos deinceps rite horum regum numos valet. Hujus aerae initium duci ab autumno V. C. 442., probavimus alias.

Caput Antiochi III. diadematum. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. *Navis et anni* ΠΙΒ. ΠΙΕ. ΠΙΖ. AE. III. (Frölich, Pellerin.)

Anni citati respondent annis V. C. 553. 556. 558. Signati sunt hi numi in urbe

ACHAEVS.

Frater Laodices Seleuci II. uxoris, et regum Seleuci III. et Antiochi III. avunculus, favore reginae sororis in aula regia conspectus praeclaram primum ac fidelem operam utrique nepoti praestitit, qua probata eum Antiochus regendae cis Taurum Asiae praefecit. Suae sit serius ambitio, ut a rege cognato deficeret, et regem sese in commissa sibi provincia palam ferret. Ergo ab Antiocho bello petitis captis Sardibus, quibus se incluferat, amputatis extremis membris in crucem agitur V. C. 539. (Frölich Annal.)

Numi:

Caput muliebre cincinnatum. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΧΑΙΟΥ. *Aquila stans cum palmae ramo juxta alam.* AE. III. (Muf. Caes.)

Caput leonis exuviiis tectum. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΧΑΙΟΥ. *Aquila stans lauream unguibus stringit.* AE. III. (Vaill.)

SELEVCVS IV. PHILOPATOR.

Antiochi III. filius, fratrem Antiochum detentum Romae obsidem misso filio Demetrio redimit, nullo alio illufriore facto commendatus post XI. regni annos suorum insidiis tollitur V. C. 578.

Ex uxore et sorore Laodice habuit

a) Rois pag. 72.

Demetrium I., filiam *Laodicen* nuptam Perseo Macedoniae regi.

Nomi:

Caput regis diadematum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΥ. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ, *Lyra*, annus: 5AP. AE. III. (Haym.)

Seleuci numorum hic maxime illustris, quia praeter certum regis vultum de indito illi quoque *Philopatoris* nomine nos edocet, quod jam ex Hieronymo didicit Vaillantius. *) Perperam ergo eum *Soterem* appellavit Iosephus, quod fuit cognomen filii Demetrii.

Caput regis diadematum, in aliis: *Caput muliebre.* Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΥ. *Navis*, anni: PA5, PAZ. AE. II. III. (Frölich.)

Caput regis diadematum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΥ. *Apollo solito cultu sedens.* AR. I. (Pellerin.)

Binos numos similes Pellerinius huic Seleuco tribuit, quia, ut ait, in his vultus cognitum ejus vultum plane refert. At enim parum hic conspirat cum vultu numi Haymiani, qui, ut diximus, certe est hujus Seleuci.

ANTIOCHVS IV, DEVS, EPIPHANES, NICEPHORVS.

Antiochi III. filius alter, a patre obfesus Romam missus, sed a fratre Seleuco IV. revocatus suffecto in ejus locum filio

Demetrio, intellecta per iter fratris caede in Syriam appulsus continuo regnum adivit. Suscepto Coelestriae causa adversus Ptolemaeum Philometorem bello, cum aliquoties victor suas auget vires, et in ipsam ingressus Aegyptum hostem premere non desisteret, miserunt Romani C. Popillium Laenatem, qui senatus nomine late grassantem cohiberet. Is cum senatus mandata exponeret, quibus rex jubebatur abstinere Aegypto, hunc tergiverlantem, ac quid responderet, incertum vite circumscriptum, vetito, ne prius exiret circulo, quam mentem aperuisset. Qua ille constantia percussus exercitum in Syriam reduxit. At gravissimae regi irae in Iudaeos, quos non modo pontificibus, ut libuit, loco molis, direptis templi thesauris, caesa infinita hominum multitudine supra quam credi potest, adflixit, sed multo irritavit gravius proposito edicto, ut Graecorum sacra omnes sequerentur, et erecto in aede Hierosolymitana Iovis Olympii signo. Quod cum Iudaeis intolerandum videretur, Mattathias vir manu ac consilio promptus, atque hoc defuncto Iudas Machabaeus collecta suorum manu ad vim conversi Antiochi praefectos multis praeliis vincunt et ejiciunt, receptisque Hierosolymis, et purgato peregrina superstitione templo veterem cultum et sacrificia revocant. Quibus auditis cladibus rex, qui tum in Perside ad colligendas pecunias aberat, dolore amens, dum vindictam totus spirat, accedente viscerum dolore prope urbem Tabas a vermis misere exesus perit V. C. 590.

a) In, Cap. II, Danielis.

Filios habuit *Antiochum V.* et *Alexandrum I.*, et si de posteriore hoc non satis constet.

Numi:

Caput regis diadematum. X ΒΑΣΙΑΕ-ΩΣ. ANTIOXOT. *Victoria in citis bigis.* AE. III. (Mus. Caes.)

Nunc primum regis Syri caput radiatum occurrit. Ejus causa nomen ΘΕΟΤ, quod ipsum numis inscriptum mox intuebimur. Esse radiatum caput divinitatis signum jam docuit Plinius: ^{a)} *Horum unum si praestitisset alius, illi jam dudum radiatum caput, et media inter deos sedes auro flaret aut ebore etc.* Vide etiam, quae huc pertinentia ad numos Oetaeorum Thessaliae notavimus. Infanum hunc morem imitatus deinde est unus ex Aegypti regibus, et nonnulli alii Syriae reges, et imitati sunt etiam Romani, qui Augustum, sed jam vita functum, radiatum in numis proposuere. Ex vivis primus Nero radiatus comparet, qui deinde mos in legem abiit. Adverto praeterea, quemadmodum reges Syriae nunquam caput radiatum habent in argenteis, demptis Antiochi VI. tertiae formae, sed aeneis tantum, sic et principes Romani vivi usque ad declinans imperium nunquam in auro et argento, sed in aere tantum hunc cultum praefereunt. In Romanis causam probabilem dabo ad monetam Neronis, quae tamen ad Syriacos valere non potest. In numis Antiochi II. descripsi numum, in quo exhibetur caput, cui astrum imminet. Dixi ibi contra Pellerinium, eum

quoque Antiocho IV.tribuendum videri. Ceterum tum tantum in urbium Syriae numis caput regium proponitur, quando coronae radiatae jungitur diadema, nimirum radiis honorem divinum, diademate regium indicantibus. Istud cum abest, erit caput Solis.

Typum averlae libenter cum Frölichio refero ad ludorum non tam magnificentiam, qua omnes ante se reges superaverat, quam insaniam, quam, nisi falsidis, legere potes apud Athenaeum. ^{b)}

Caput regis diadematum. X ΒΑΣΙΑΕ-ΩΣ. ANTIOXOT. ΕΠΙΦΑΝΟΤΣ. *Apolo nudus cortinae insidens d. telum, s. arcum.* AR. III. (Mus. Caes.)

Additur nunc etiam titulus ΕΠΙΦΑΝΟΤΣ huic regi saepe delatus tam a numis, quam historicis. Latine veritas *illustris*, aut commodius *nobilis*. Sic ubi Macchabaeorum L. II. c. 4. v. 7. legitur *Αντιόχῃς Επὶφανῆς*, interpretes reddunt: *Antiochus, qui NOBILIS appellabatur.* Adde Macchab. L. I. c. 10. v. 1. Certius istud apparet ex Philostorgio narrante, ^{c)} Ioviani Aug. filium dictum *Επιφανέστατον*, quod esse ait apud Romanos *τον Νοβελισσιμον*. Quare Licinius Saloninus Romano more dictus *Nobilissimus Caesar* recte in marmore Graeco apud Sponium dicitur ΕΠΙΦΑΝΕΣΤΑΤΟΣ ΚΑΙΣΑΡ. ^{d)} Et est hic titulus non modo in regibus Syriae, sed et Aegypti, Bithyniae, Commagenes, Parthiae obivus. Antiochum IV. propter perpetua infaniae argumenta pro *Επιφανῆς* dictum *Επιμάνης*, testatur Athenaeus. ^{e)}

a) in Panczgr. b) L. V. p. m. 193. c) L. VIII. c. 8. d) Miscell. p. 355. e) l. c.

Caput regis diadematurn. X ΒΑΣΙΑΕΩΣ. ANTIOXOT. ΘΕΟΤ. ΕΠΙΦΑΝΟΤΣ. *addito in aliis:* ΝΙΚΗΦΟΡΟΤ. *Iuppiter seminudus sedens d. Victoriolam, f. hastam.* AV. (Catal. mus. d'Ennery.) AR. I. (Mus. Caes. Pellerin.)

Accedit jam et tertius titulus ΘΕΟΤ, cujus appellationis indicium jam habuimus in corona radiata, de qua supra. Antiochum II. quoque appellatum Θεον diximus, sed hic titulus, quod hactenus novimus, numis illatus non est. Multo indulgentioris infaniae bonus noster Antiochus, qui communes sibi cum diis honores in monumentis etiam publicis, et suo quidem nomine, ostentavit, sic etiam compellatus publice, cœa in literis, quas ad eum Samaritae dedere, quarum exordium plane secundum numos: Βασιλεὺς Ἀντιόχῳ Θεῷ Ἐπιφανεί. ^{a)}

Habes in eodem numo et titulum IV. ΝΙΚΗΦΟΡΟΤ, qui sacer quoque est adludens ad Iovem Νικηφόρον, *Victoriam gestantem*, cujus et imago averlae typum facit. Sibi ergo propter iteratas de Aegyptiis victorias addidisse videtur nomen, quod Iovis fuit proprium. Sed de Iove Nicephoro apud Antiochenes culto, et saepe in eorum numis conspicuo vide, quae notabimus in moneta Antiochia. Istud tantum commemorare hoc loco juvat, quoniam Iovem hoc cultu in nullo regum praecedentium numo vidimus, deinceps autem frequenter, dubium non est, signum istud esse illud ipsum, de quo Ammianus: ^{b)} *amplissimum Daphnaei Apollinis fanum, quod Epi-*

phanes Antiochus rex ille condidit iracundus et saevus, et simulacrum in eo Olympiaci Iovis imitamenti aequiparans magnitudinem etc. Eodem Nicephori cognomine usum etiam videbimus Alexandrum I. filium.

Vaillantius et Frölichius numos inscriptos ANTIOXOT. ΝΙΚΗΦΟΡΟΤ. Antiochi XII. numis miscuere, sed quem errorem feliciter correxere Pellerinius, ^{c)} et Belleyus. ^{d)}

Caput regis radiatum. X ΒΑΣΙΑΕΩΣ. ANTIOXOT. ΘΕΟΤ. ΕΠΙΦΑΝΟΤΣ. *Ornamentum singularis formae, cujus imaginem vide expressam apud Haymum.* (T. I. tab. IV. n. 8.) AE. III.

Haymius huic dare typo nomen ausus non est. At conjecit Frölichius, indicari fibulam auream, qua Syriae reges viros meritis illustres donare consueverunt teste auctore Macchab. L. I. c. XI. v. 58.

Caput Iovis laur. X ΒΑΣΙΑΕΩΣ. ANTIOXOT. ΘΕΟΤ. ΕΠΙΦΑΝΟΤΣ. *Aquila fulmini insistens.* AE. m. m.

Caput Isidis cum flore loti. X. *Eadem averfa.* AE. II. crassior.

Numi hi praeclare juvant historiam, quae docet, captam armis ab Antiocho Aegyptum, et aliquamdiu dejecto Philometore retentam. ^{e)} Et vero fabrica, typi, et auctius pondus Aegyptium hos numos opus palam eloquuntur. Similis argumenti sunt etiam sequentes.

^{a)} Iof. Ant. L. XII. c. 5. ^{b)} in Iulian. L. XXII. ^{c)} Rois p. 75. ^{d)} B. L. T. XXIX. hist. p. 209. ^{e)} L. II. Macchab. Diodorus in Excerpt. p. m. 579.

Caput regis diadematum. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ANTIOXOT. ΘΕΟΤ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. *Aquila fulmini insistens.* AR. III. (Frölich.)

Caput regis radiatum. X *Eadem aversa.* AE. III. (Muf. Caef.)

Caput simile. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ANTIOXOT. *Isis capite tutulato sedens d. sigillum, pro pedibus ibis, vel accipiter.* In aliis: *Isis capite velato et tutulato stans d. hastam.* AE. III. (Muf. Caef.)

Numi hi fabricae quidem sunt Syriae, sed typos habent Aegyptios propter causam, quam dixi.

Huc accedunt urbes variae subjectae, quae Antiochi IV. nomine, vel imagine numos cuderunt, *Antiochia Ciliciae ad Sarum, Sidon, Tripolis, Tyrus, Ascalon, Seleucia Pieriae*, et aliae ignotae, quos in singularum urbium moneta descripsi. Pleraeque hae urbes annos aerae Seleucidarum inscripserunt, quorum primus est: L. HAP. (Muf. Caef. Frölich Annal. in praef. p. 3.) postremus: L. HMP. (Pellerin Rois p. 78.) Numos *Antiochensum ad Daphnen, Ptolemaiden, Callirhoen* recitabo post numos Antiochiae Syriae.

ANTIOCHVS V. EYPATOR.

Antiochi IV. filius. novem natus annos regnum auspicatur. Ex procerum adeo arbitrio pendens patris exemplo Iudaeos graviter affligit. Interea Demetrius Seleuci IV. F. Romae obses a

senatu postulat, ut capere paternum, sibi que prae consobрино debitum regnum liceret. Quo recusante, quoniam malebat Syriam a rege puero, quam adultiore Demetrio teneri, clam urbe elapsus in Syriam appellit, et deficientibus ad eum certatim urbibus Antiochum tertio regni anno e medio tollit V. C. 592.

Numi:

Caput regis diadematum. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ANTIOXOT. ΕΤΗΠΑΤΟΡΟΣ. *Iuppiter seminudas sedens d. Victoriolam, s. hastam.* AR. I. (Frölich.)

Caput regis diadematum, X Eadem epigraphe. Fulmen. AE. II. (Pellerin.)

Rarissimi sunt hujus regis numi, neque alii hactenus cogniti. Dictus a Syris *Eunatwp* propter virtutem patris, ut explicat Appianus. *) Eundem etiam illi titulum confert auctor Macchab. L. II. c. 10. v. 10. Patet, typum paternum a filio fuisse continuatum.

DEMETRIVS I. SOTER.

Seleuci IV. Philopatoris F. elapsus Roma, caede Antiochi V. consobrini regnum, ut diximus, invadit. Bellum cum Iuda ac subinde Ionathane Iudaeorum ducibus varia fortuna gerit. At Syri regis sui luxum exosi Alexandrum praetensum Antiochi IV. filium Romam mittunt cum precibus, ut eum sibi pro Demetrio regem senatus praeficeret. Quo a patribus impetrato, Demetrio iratis, quod se invitis urbe fugisset, Alexander

a) Bell. Syr.
(Vol. III.)

in Syriam proficiscitur, et primo praëlio inferior, mox regum Aegypti et Pergami viribus adjutus aemulū vincit, qui in acie occumbit V. C. 603.

Filii *Antiochus VII. et Demetrius II.*

Numi:

Caput regis diadematū, in nonnullis intra lauream. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΣΩΤΗΡΟΣ. *Apollo veste muliebri sedens d. jaculum, f. cornucopiae, anni:* HNP. AEP. BEP. AR. I. (Vaill. Frölich.) In alio: *Mulier sedens d. bacillum, f. cornucopiae, et annus* EP. AR. I. (Pellerin.) In alio; qui simillimus est Pelleriniano, sed anima subaerati, est annus ΘΝΡ. (Mus. Caef.)

Alii similes, sed sine ΣΩΤΗΡΟΣ. AV. I. (Mus. Flor.) AR. I. (Mus. Caef.)

Teste Appiano ^{a)} Demetrius dictus est ΣΩΤΗΡ factus a Babyloniis initio, quod Timarchum occidit, qui Babylonis praefecturam male administravit. De typo nihil adfirmavero, nisi quod Apollo vix sit putandus, sed mulier potius allegoriam continens.

Caput regis diadematū. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΣΩΤΗΡΟΣ. *Cornucopiae, anni:* ΓΝΡ. ΘΝΡ. AEP. AR. III. (Mus. Caef. Frölich.)

Caput Apollinis laur. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΤΡΙΠΥ. AE. II. (Mus. Caef.)

Caput Dianae, pone arcus et pharetra. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. *Arcus et pharetra.* AE. III. (Mus. Caef.)

Caput regis diadematū. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΣΩΤΗΡΟΣ. *Apollo nudus cortinae insidens d. telum, f. arcum.* AE. III. (Mus. Caef.)

Caput leonis hiantis rictu. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΣΩΤΗΡΟΣ. *Caput apris.* AE. II. (Mus. Caef.)

Caput gryphi. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΣΩΤΗΡΟΣ. *Caput cervi.* AE. III. (Haym.)

Caput equi. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. *Caput elephantis.* AE. (Mus. Caef.)

Difficile, de his typis certi aliquid statuere, et ignorare se professus est Haymnius. Forte numus prior per leonem et aprum Herculis cultum spectat, alter per gryphum Apollinis, per cervum Dianae, quod utrumque numen a Demetrio observatum in praecedentibus vidimus. Equus et elephas videntur vires bellicas indicare. Nicanorem praepositum elephantorum ducem sub Demetrio memorat auctor Macchab. ^{b)}

Numos Tyri et Sidonis hujus regis capite et epochae annis insignes vide in harum urbium numis.

Ex epochae annis in Demetrii I. moneta notatis primus certus est ΓΝΡ., postremus BEP.

Corrigendi nonnulli eruditorum lapsus. Qui inscribuntur: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΘΕΟΥ. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ. ΣΩ

a) Bell. Syr.

b) L. II. c. 14. v. 12.

THPOS., esse Demetrii III., in hujus numis probabitur.

Tetradrachma cum epigraphe: ANTIOXEON. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. esse autonomos Antiochiaë Cariae, in hujus item urbis moneta diximus.

ALEXANDER I.

THEOPATOR, EVERGETES, EPIPHANES, NICEPHORVS, vulgo Bala.

Homo ignotus, et incertae stirpis, sed odio Demetrii creditus Antiochi IV. filius, illo in aëie caeso regnum occupat. Cleopatram filiam Ptolemaei Philometoris, quo adjutore regnum obtinuit, uxorem ducit. Interea Demetrius Demetrii I. filius cognito Syrorum in novum regem odio, quod per intemperantiam meruerat, cum exercitu e Creta in Ciliciam proficiscitur. Orto igitur bello Ptolemaeus Philometor specie ferendi genere auxilii Syriam ingressus, cum foederis obtentu plerasque urbes praesidiis occupasset, posita jam persona Cleopatram Alexandro ablatam Demetrio despondet, Philometorem Antiocheni Syriae regem proclamant. Quo intellecto Alexander e Cilicia propere rediit conferto praelio victus a suis mox interficitur V. C. 608. anno regni VII. in parte provinciae inchoati, ipse Philometor paullo post ex vulnere obit.

Ex Cleopatra natus Antiochus VI. Dionysus.

Numi:

Alexandri I. et II. numos commodè distinguunt anni epochae, tituli regii, tum et lineamenta utriusque satis distincta. Haec cum absunt, incertum erit, cui sint tribuendi. Vtrum Alexander I. corona radiata usus sit, ambigo.

Caput regis diadematurn. X. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. ΘΕΟΠΑΤΟΡΟΣ. ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. Iuppiter sedens d. Victoriolam, s. hastam, anni. ΒΕΡ. ΔΕΡ. ΕΕΡ. AR. I. (Mus. Caes. Frölich, Catal. d'Ennery.)

Capita duo jugata, Cleopatrae uxoris velatum diadematurn innuente capiti modio, et Alexandri diadematurn. X. Eadem aversa. AR. I. (Vaill.)

Θεοπατορ, id est: deo patre natus, se appellat Alexander; ut fidem faceret, se Antiocho IV. natum, qui Dei cognomen tulit. Sed Livius, ^{a)} et Iustinus ^{b)} hominem ignotum, et incertae stirpis, fortis extremae juvenem dixere, ei que ne quid contumeliae deesset, nomen Alexandri inditum, genitumque ab Antiocho rege dictum. Ejus verum et vile cognomen fuisse Bala, discimus ex Strabone, ^{c)} et Iustino. ^{d)} De titulo Euxerges nihil ex historicis constat. Arraptus haud dubie captandae causa benevolentiae.

Numus alter conjunctum Cleopatrae caput exhibet, de qua nobis deinceps adhuc frequens sermo. Impotentiam muliebrem caput modio divinitatis indice oneratum arguit, et quod nobiliore

a) Epit. L. LII.

b) L. XXXV. c. 1.

c) L. XVI. p. m. 1090.

d) l. c.

F f 2

loco collocatur. Ferendum istud marito fordido et ignavo, qui soceri artibus et armis regnum precarium debuerat.

Caput regis galeatum diadematum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ. *Tripus.* ΑΕ. ΙΙΙ. (ex Mus. Pellerin B. L. T. XXIX. p. 209.)

En in numo hoc unico binos alios Alexandri titulos ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ et ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ, quos jam Antiocho IV. tributos vidimus, quosque velut haereditario jure sibi debitos resuscitavit rex, ut sordidae stirpis ignaris fucum faceret. Parcum tamen in eorum usu fuisse patet, quia in unico hoc numo illi occurrunt. Επὶ φανὺς etiam nomen illi tribuit auctor libri I. Macchab. 2)

Caput regis diadematum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. ΘΕΟΠΑΤΟΡΟΣ. ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. *Apollo nudus cortinae insidens d. telum, s. arcum.* ΑΡ. ΙΙ. ΙΙΙ. (Mus. Caes. Frölich.) In alio infra Apollinæ: ΓΕΡ. ΑΡ. ΙΙΙ. (Mus. Duane.)

Caput regis leonis exuviiis tectum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Apollo nudus stans d. telum, s. arcum.* ΑΕ. ΙΙΙ. (Mus. Caes.)

Nomen Alexandri admonerit ineptum regem, ut et magni ejus Macedoniae regis cultu gloriaretur adplicatis capiti leonis exuviis.

Caput muliebri elephantis exuviis tectum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Acrofolium.* ΑΕ. ΙΙΙ. (Haym.)

Caput anticae referre uxorem Cleopatram Aegyptiam Aegyptio more ornata non inique conjicit Haymius, consentiente etiam Pellerinio.

Caput Medusae intra clipeum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Pegasus volans.* ΑΕ. ΙΙΙ. (Pellerin.)

Facile quidem cum Medusa comparatur Pegasus, quem constat natum ex cruore, qui de Medusae capite stillabat, sed cur is lectus typus, ignoramus, nisi forte Palladis cultum respicit.

Urbes non paucae huic regi numos dedicavere additis frequenter acrae an- nis, Apamea, Cyrrhus, Hieropolis, Laodicea, Sidon, Tyrus, quos vide in singularum urbium moneta descriptos.

Ex annis ejus monetae inscriptis primus est ΒΕΡ, postremus ΣΕΡ.

ΑΔΕΛΦΩΝ. ΔΗΜΩΝ. Numos cum hac epigraphe vide sub initium numorum Seleucidos.

Sunt, qui Alexandri I. nomen inscriptum numo Iudaico credidere. At mihi verisimilius videtur,tribuendum eum Alexandro Iudaeae regi, ut dicitur in numis principum Iudaeae.

DEMETRIUS II.

DEVS, PHILADELPHVS, NICATOR.

Demetrii I. filius, Ptolemaei Philometoris, ut dictum, beneficio in Syriam revocatus, ejusque per Cleopatram Alexandro ademptam factus gener, hoc

2) Cap. 10. v. 1.

post acceptam cladem caeso, ac mortuo paullo post ex vulneribus Philometore in universa Syria rex agnoscitur V. C. 608. Militibus Iudaeis in Antiochenfes sibi suspectos immisis ad centum millia civium interficit. Propter haec crudelitatis argumenta cum suorum odium incurrisset, Tryphon praefectus regius Antiochum Alexandri I. filium puerum ex Arabia, ubi Demetrii II. metu delituerat, evocatum V. C. 610. regem proclamat additis nominibus Epiphanis Dionysi, ad quem continuo pars exercitus, et urbes Syriae complures sueta genti levitate deficiunt. Sed novum regem ipse, qui constituerat, Tryphon interimit, et sceptrum ipse in Syriae parte capessit. Demetrius, ut amicos sibi adversus aemulum praepotentem pararet, V. C. 612. Simoni Iudaeo pontificatum et principatum confirmat, et libertatem genti impertit, ex quo Iudaei coepere in monumentis publicis scribere: *anno I. sub Simone summo sacerdote*. Moto subinde adversus Arsacem Parthum bello capitur V. C. 613., et in Hyrcaniam mittitur. At Cleopatra Tryphonis vim extimescens captivi mariti fratrem Antiochum arcessit, et ad regnum simul, torumque invitat, qui continuo Syriam ingressus utrumque acceptat V. C. 615. adsoito sibi *Evergetae* nomine, victumque Tryphonem ad necem adigit. Interea Demetrius, etsi eum Arsaces liberaliter haberet, sic ut generum etiam adsoiceret, redeundi tamen in regnum cupidus, sed bis tentata fuga bis retractus, tandem adnitente fratre Antiocho, qui Parthiam ingressus gravibus Parthos

damnis adfecerat, liber dimittitur circa annum V. C. 624. Demetrius in regnum redux, et ad veterem morum insolentiam reversus ita brevi Syrorum a se animos avertit, ut misis ad Ptolemaeum Physconem legatis regem peterent, a quo in Syriae regnum intrusus Alexander quidam Zebina Demetrium gravi clade attrivit, qui subinde Tyrum profugus urgente uxore Cleopatra ibi occisus est V. C. 628.

Ex Cleopatra Ptolemaei Philometoris F. suscepit Seleucum V., et Antiochum VIII.

Numi:

Caput regis diadematum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΘΕΟΥ ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΥ ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ. *Apollo nudus sedens d. sagittam, f. arcum.* AR. I. (Frölich.) *In alio insuper ΗΞΡ.* AR. I. (Mus. Duane.)

En conjunctos omnes Demetrii II. titulos. *Θεο* ratio ex nota regum Syrorum vanitate satis aperta. *Φιλάδελφος* dictus ob amorem fratris Antiochi VII., cujus hic specimen insigne dedit, quo tempore frater apud Parthos captivus detinebatur, ut diximus. *ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ*, *Victoris*, causam suggerit Appianus: *) *et quia vicit alienum a sua familia*, (Alexandrum I.) *Nicatorum Syri cognominarunt, secundum post Seleucum, a quo descendunt Syriae reges.*

Typus aversae in regum Syriae moneta obviis.

Caput regis diadematum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

*) Bell. Syr.

ΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΥ. ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ. *Mulier sedens d. bacillum, f. cornucopiae.* AR. I.

Similis averse tetradrachma jam vidimus in numis Demetrii I. patris.

Caput Iovis laur. * ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΘΕΟΥ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΥ. ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ. *Pallas alata stans d. Victoriolam, f. hastam et clypeum, annus ΗΕΡ., in area ΣΙ. ΑΕ. ΙΙ. (Haym.)*

Caput Apollinis. * ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. *Cornucopiae, annus ΗΕΡ. ΑΕ. ΙΙΙ. (Haym.)*

Caput muliebri ornatu decorum. * ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΘΕΟΥ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΥ. ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ. *Forceps.* ΑΕ. ΙΙΙ. (Muf. Caef. Frölich.)

Numus I. fiffit Palladem cum alis. Est haec Minerva Νίκη, *Victoria*, de qua copiose egi in numis Atheniensium. Numus II. probat, non semper Syros omnes regum suorum titulos numis inscripsisse, quod cum primis elucescit in numis Demetrii II., praecipue qui Tyri cusi sunt. Numi III. typus forceps insolens. Si caput anticae est Iunonis, nequaquam desperata ejus explicatio. Iunonis simulacro apud Argos secundum testimonia veterum addita fuit forficula, de quo vide, quae differam in numis Treboniani Aug.

Caput regis diadematum, retro M. * ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΥ. ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ. *Mulier stolata ad-versa stans d. thyrsus, f. pomum, capite ornato corona radiata, (in simili musci Caef. videtur caput galeatum) duobus pini strobilis ex utraque parte dependentibus, sub quibus duo astra, ex figura ipsu a me-*

dio ad inum phalli hinc et inde prostant. AR. I. (Haym, Muf. Caef.)

Caput regis radiatum. * ΒΑ. ΔΗ. *Bacchus barbatus et togatus stans d. diotam, f. thyrsus.* AR. ΙΙΙ. (Pellerin.)

Numi prioris typus plane singularis, at simul aenigma iis, qui explicationem tentabunt. Haymio Pantheon videtur compositum ex omnibus Syrorum diis, quorum praecipua Astarte. Vide, quo modo reliqua cum hoc simulacro connexa explicet, sed unis nixus conjecturis. Ex litera M partis anticae suspicatur, numum cūsum Marathi Phoeniciae. Sed si M est *αρχαία* urbis, magis crederem indicari Mallum Ciliciae, cujus numus cum capite Antonini Pii simillimam habet aversam.

Numum alterum descripsi propter insolentiorē Bacchi imaginem. Ceterum nolim adfirmare, numum hunc esse certo hujus Demetrii.

Caput regis diadematū barbatum. * ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΘΕΟΥ. ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ. *Iuppiter sedens d. Victoriolam, f. hastam; in nonnullis anni: ΔΠΡ. ΣΠΡ.* AR. I. (Frölich, Pellerin.)

Caput simile. * ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. *Aquila stans, annus: ΕΠΡ.* AR. I. (Pellerin.)

Demetrium II., quem imberbem hactenus vidimus, nunc liberaliter barbatus ostentant numi. Novi cultus causa verisimilis, quod volebat toleratae apud Parthos captivitatis memoriam conservare. Ex eadem causa etiam Seleucum II. ex Parthorum vinculis redcem promississe barbam verisimile diximus. Sed observandum, Demetrium non in omnibus numis, qui signati sunt,

ex quo in libertatem adsertus est, barbatus proponi. Nam cum in regnum rediverit anno Seleucidarum ΓΠΡ. seu 183., habemus numos cum annis ejusdem aerae ΕΠΡ. ΣΠΡ. ΖΠΡ., in quorum aliis barbatus, in aliis solito more imberbis sistitur. Video, in numis Antiochenis, qualis est, quem primo loco dedi, a tempore captivitatis barbatus illum semper proponi, at imberbem semper in numis Tyri. Ex quo colligo, urbium istud arbitrio permissum, utro vellent modo principem proponere.

Caput regis diadematū barbatum. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΘΕΟΥ. ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ. *Animal, cui figura d. fertur, s. craterem protendens insistit.* AR. III. (Haym.)

Aversa haec obvia est in autonomis Tarsensium, in quorum catalogo de insolente quoque hoc typo egimus. Dubitari adeo non potest, numum hunc Tarfi Ciliciae signatum.

Caput muliebre. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΟΡ. *Palma arbor.* AE. IV. mixt. arg. (Mus. Caes.)

Vide numum hunc a me olim vulgatum. *)

Tyri et Sidonis illustra exstant tetradrachma Demetrii II. nomen praefertentia, tum et aenei complures Tyri, quos in harum urbium moneta recitabimus.

Ex annis aerae Seleucidarum primus est ΖΕΡ. postremus ΖΠΡ. Numi, qui annos offerunt mediis inter ΒΟΡ. et ΓΠΡ., cusi sunt Demetrio apud Parthos absen-

te ab urbibus, quae illum, etsi captum, regem tamen suum agnovere.

Demetrius II. intra XX. annos, quibus, si captivitatis tempus adnumeret, regno praefuit, vidit intrusos, aut arcessitos Antiochum VI., Tryphonem, et Antiochum VII., et eosdem etiam extinctos, quos modo persequar.

ANTIOCHVS VI.

EPIPHANES, DIONTSVS.

Alexandri I. et Cleopatrae filius. Patre a Demetrio II. V. C. 608. victo caeloque in Arabiam deportatus exitium evasit. At Tryphon, cui Alexander I. Antiochiae praefecturam crediderat, cum videret, aversos a Demetrio II. Syrorum animos, puerum ex Arabia accitum regem promulgat, eique, victo armis Demetrio, Antiochiam et regni partem subjicit eodem anno V. C. 608. Sed enim precarium hunc regem Tryphon ipse tutor captus regnandi cupidine corruptis medicis, dum secandi calculi causa praetenditur, e medio tollit V. C. 611., vel proxime sequente, ut dicitur.

Numi:

Caput regis diadematū. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. *Iuppiter seminudus sedens d. Victoriolam, s. hastam, annus ΖΕΡ.* AR. I. (Pellerin.)

Sitne praeclarus hic numus revera hujus Antiochi, non pauca videntur in dubium vocare. I. Annus ΖΕΡ., qui re-

a) Sylloge I. p. 87.

spondet anno V. C. 608. inde ab autumno, at videntur innuere scriptores, Antiochum VI. nonnisi anno sequente HEP. ex Arabia latibulo protractum, et Syriae regem praepositum. II. Vultum in hoc numo exstantem praeferre adultiorem aetatem, quam qui puella tribui possit. III. Omittitur in hoc titulus ΔΙΟΝΤΕΟΤ, qui in aliis ejus omnibus numis abesse non solet. Haec dubia in hunc modum amolitur Pellerinius: I. Verisimile videri, Antiochum nostrum, etsi in Arabia absentem, Tryphone agente, quem Alexander I. Antiochiae praefectum constituerat, mox audita Alexandri I. nece V. C. 608. ab Antiochenis proclamatum regem, et continuo cum ejus imagine signatum numum, quem revera esse Antiochenum averlae typus manifeste docet. Et poterat intempestivus hic Antiochenorum in puerum regem affectus esse causa, quae Demetrium II. Alexandri I. victorem impulit, ut immisso milite peregrino centum eorum milia trucidaret, ut in ejus Demetrii vita diximus. Quod si scriptores aliqui ejus regnum ab anno sequente inchoant, intelligunt tempus, quo ex Arabia evocatus regnum revera adiit. Hanc sententiam praeclare confirmat Iosephus, cum Antiochum VI. quarto regni anno caesum scribit, ^{a)} quot ille annos conficere nunquam potuisset, nisi Antiochi regnum ab anno Seleucidarum ZEP. V. C. 608. auspicatus esset, ut dicetur infra. II. Obvia esse exempla in numis regum Syriae et Aegypti, puerorum regum aetatem promoveri solitam, addo etiam, saepe Caesarum in numis Romanis, ceu Philippi junioris. Quod si li-

neamenta non conspirant cum iis, quae comparent in moneta annis proximis signata, in causa esse, quod, quo tempore signatus est hic numus, Antiochus in Arabia absens, neque adeo Antiochiae satis cognitus ejus vultus fuit. III. Iam saepius fuisse monitum, non semper numis omnes regum titulos inscribi solitos, et esse probabile, Antiocho VI. aliquanto serius *Dionysi* nomen accessisse. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ nomen verisimile est fuisse inditum ex nomine Antiochi IV. Epiphanis, qui ejus avus ferebatur.

Caput regis puerile diadematium radiatum. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ANTIOXOT. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΔΙΟΝΤΕΟΤ. *Discuri hastati in citatis equis, annus ΘΕΡ. in area TPT.* In alio: annus OP in area TPT. ΣΤΑ. AR. I. (Pellerin, Frölich.)

Alius, sed: *Apollo nudus cortinae infidens d. telam, f. arcum, in imo anni* HEP. OP. et ΣΤΑ. AR. III. (Mus. Duane et Caesar.)

Caput diadematium radiatum intextis hederæ foliis. X Eudem epigraphæ. *Elephas facem proboscide praefrens, in area* ΣΤΑ. et variantia figilla. AE. III. (Mus. Caes.)

In his numis caput Antiochi VI. est radiatum, quo firmatur testimonium Iosephi, qui eum *Deum* appellatum testatur, ^{b)} etsi hoc titulo in numis usum non videamus. Iosephus nempe generatim dixit *Deum*; cum revera talis esset per nomen ΔΙΟΝΤΕΟΤ, *Bacchi*, inditum haud dubie puero causa venustatis. Ut ergo corona radiata ad nomen DEI, sic hedera, quae in numis loco III. descriptis radios ambit, ad nomen ΔΙΟΝΤΕΟΤ pertinet.

a) Ant. L. XIII. c. 7.

b) Ant. L. XIII. c. 7.

Dioscuri numi I. praecipua Tripolitarum Phoenices numina fuere, unde verisimile est, ab his hos numos signatos. Elephas *ἐλεφάντης*, seu *facem gestans* solēnem aliquam pompam videtur indicare, ad quam addhibitum animal istud ad praegestandam caedam condoceretur. De I. Caesare. Suetonius: ^{a)} *adscenditque Capitulum ad lumina, quadraginta elephantis dextra atque sinistra lychnuchos gestantibus.* Adde Dionem. ^{b)}

Verba ΤΡΥ. ΣΤΑ. ambiguum habent explicatum. Ad expediendam vocem ΣΤΑ. multa *ἀποδοιοῦσα* a nonnullis adlata fuere, quae quia jam refutavit Frölichius, commemorare piget. Si τὸ ΤΡΥ. indicat Tryphonem primatum in regno potentiae, poterit τὸ ΣΤΑ. indicare eum, qui secundas tenuit. De annis epochae infra.

Bos dimidius fallens. In alio: *Leo dimidius.* Ἄ ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΔΙΟΝΤΕΟΥ. *intra coronam hederaeam.* ΑΕ. III. (Mus. Caes. Duane.)

Caput pileo Phrygio innaxis stellis tectum, et lunae impositum. Ἄ ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΔΙΟΝΤΕΟΥ. *Bos gibbosus.* ΑΕ. III. (Liebe p. 119.)

Numus alter utrum inter Syriae reges locum habeat, videtur posse dubitari. Antica certum proponit dei Mensis caput. Numen istud in nullo urbis Syriae, Phoenices, Coelestriae numo video existare, dempta Laodicea ad Libanum, at frequens est in numis Asiae

minoris, perinde ac bos partis averseae sic gibbosus. Et si numus est Antiochi VI., mirum sane, omisos titulos ΒΑΣΙΛΕΥΣ, et ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ, qui in nullo ejus regis numo certo absunt. Videri igitur potest numus esse urbis Asiae minoris, et Antiochus Dionysi F. magistratus.

Epochae annos in numis Antiochi VI. habemus ΖΕΡ. ΗΕΡ.ΙΣΘΕ. ΟΡ. Horum tres in praecedentibus indicavimus, et annum ΗΕΡ. testatur Vaillantius sibi alias conspectum, ^{c)} aliumque cum eodem anno dedimus supra ex Museo D'Ance. Nimium ergo parvus fuit Frölichius, qui duos tantum illi annos, eosque vix expletos tribuit. ^{d)} Neque adeo hallucinatus dici potest Iosephus, quod eodem loco censet Frölichius, dum quatuor regni annos eum regno praefuisse adferit, praecipue si incompletos intelligas. Vide, quae supra ad numum I. dixi, tam et Belleyum. ^{e)}

TRYPHON AVTOCRATOR.

Tryphon, qui et Theodotus, ^{f)} natus in Secoanis Apamensium castello, Alexandro II. commendatus, ab hoc Antiochiae praefecturam aufert. Hoc V. C. 608. caeso, continuo ejus filium Antiochum, tum in Arabia Demetrii II. metu absentem, regem Antiochiae edixit, ac post ab exilio revocatum in regnum intrusit, ipse tutorio nomine rege per aetatem invalido remp. admini-

a) Cap. 37.

b) I. XLII. §. 22.

c) Hist. Ptol. p. 100.

d) Ann. p. 74.

e) I.

L. T. XXIX. p. 214.

f) Strabo, Appian.

(Vol. III.)

stravit. Verum patuit triennio post meditatam animo facinus. Nam caeso perfide puero rege Antiocho VI. V. C. 611. aut sequente ipse regnum invadit, illudque multarum urbium accessione adversus Demetrium II. confirmat, quo interea a Parthis capto ipse sui securus ad ingenium redit, cumque per repetita ferociae exempla omnium odium incurreret, repente Antiochus Demetrii II. frater, deinceps a nobis dictus VII., in Syria adest, ductaque Cleopatra fratris Demetrii uxore regem se agnosci jubet, ad quem cum urbes et Tryphonis copiae certatim deficerent, ipse per regnum vagus palansque tandem Apameae capitur ad mortem adigitur V. C. 616.

Numi:

Caput regis diadematum. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΡΥΦΩΝΟΣ ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ. (Galea adfixo animalis cornu conspicua, in area ΑΣ. ΑΣΚ., vel pilei Dioscurorum etc. AE. III.)

Caput regis diadematum. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΡΥΦΩΝΟΣ ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ. ΔΩΡ. ΙΕ. Κ. Α. Iuppiter stans d. porrecta coronam. AE. II. (Bellerin. Letteres p. 11)

Titulus ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ, id est, propria potestate regentis, a nullo hactenus et deinceps rege dempto Arsacidarum uno adscriptus, a Tryphone, quocunque consilio, cum regis titulo conjunctus est. Lege Spanhemium in eo

illustrando copiosum.^{a)} In parte averla observandum cornu galeae adfixum. In typo galeae Vaillantius adlusionem ad nomen Tryphonis videt, quod τρυφάλεα Homero et Hesiodo galea est, sed quae causa nimis longe arcessita videtur. Cornu, quod hircino simile est, seu indicat regum Macedoniae galeam hircinis cornibus horridam, de qua egi in numis Antigoni I. Macedoniae regis, dicti Gonatae, seu in genere variorum motem populorum, qui galeis cornua praefixere, de quo lege iterum differentem Spanhemium.^{b)} Forte istud privatae religionis causa factum, quemadmodum Libyes causa Iovis Ammonis cornu galeae addidere, cujus moris meminisse Silius Italicus.^{c)}

Tu quoque fatidicis Garamanticus accola lucis

Insignis flexo galeam per tempora cornu. Et infra de Nubi Ammonis cultore:^{d)}

Cassida cornigera dependens insula.

Numus alter longe illustrior, qui forte unicus. Signatum se proficitur Dorae Phoenices urbe. Et vero hanc fuisse Tryphoni ad extremum fidelem, docet auctor libri I. Macchab.^{e)} Quo loco refert, Tryphonem huc profugum, et ab Antiocho VII. clausum aliquamdiu obsidionem tolerasse. Typo averlae Pellerinius victoriam aliquam a Tryphone de Demetrio II. relatam putat significari. Sed hic typus in urbium Syriae numis obviis, nempe Apameae, Cyrrhi, Antiochenis apud Ptolemaiden, Hieropolis etc.

a) Tom. I. p. 443.
XV. 25.

b) Tom. I. p. 399.

c) Pun. I. 14.

d) L. XV. 68z.

e) Cap.

ANTIOCHVS VII. EVERGETES,
vulgo Sidetes.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ANTIOXOT. *Ancora, an-*
nus B.E.P. omnia intra lauream. AE. III.
(Haym.)

Demetrii I. filius, capto a Parthis Demetrio II. fratre ab hujus uxore Cleopatra adversus Tryphonem ex insulis, in quibus tum degebat, ad regnum et toti societatem evocatur. Quibus is legibus acceptis V. C. 615. bellum in Tryphonem movet, eumque expugnata Apamea captum interimit. Solus jam Syriae rex fratri e vinculis liberando intentus cum magno exercitu Parthiam ingressus, ternisque praeliis victor fratri libertatem peperit quidem, sed ipse paullo post turpem a victis cladem accipit. De mortis genere et anno magnus est inter veteres scriptores consensus. Plerique in ipsa ea clade caesum adfirmant illata circa annum V. C. 623., alii sibi ipsi vim intulisse, alii aliter caesum, quorum varias sententias enarrat Frölichius. a) Sed numis praeceuntibus vixit adhuc V. C. 627., ut dicitur infra. Videtur ergo Demetrius II. V. C. 624. fratris Antiochi VII. ope ab exilio restitutus amicū fratrem in regni communionem vocasse, aut saltem in parte Syriae regem constituisse, donec V. C. 627. diem obiit caesus a sacerdotibus Naneae in Perside, cujus thesauris inhiabat, ut refert auctor Libri II. Machab. b)

Vxor Cleopatra Ptolemaei Philometoris F., ex qua natus *Antiochus IX.*

Numi:

Caput juvenile hedera coronatum. J

Singularis hic numus cum primum sese offerret Haymio, inquirendum primum duxit, cujus esset Antiochi. Annus B.E.P. 162., qui respondet anno V. C. 603. inde ab autumno, fuit postremus Demetrii I., qui fuit pater Demetrii II. et Antiochi VII., et primus Alexandri I. Balae. Numus hic Antiochi V. esse nequit, qui ante annos omnino XI., nempe V. C. 592. mortuus est; neque esse potest Antiochi VI., qui, ut multum tribuamus, anno V. C. 603., quo signatus est numus, bimus fuit, et certe nondum rex. Cum ergo de alto illa aetate Antiocho non constet, necesse est, tribuendum Antiocho VII. Demetrii I. filio. At cum constet, eodem anno Seleucidarum B.E.P. simul caesum Demetrium I., simul Alexandrum I. in regno successisse, existimat Haymius, Demetrii I. filios mox intellecta patris morte in Syriam advolasse, (nam eos pater ob belli intemperiem ex regno dimiserat) et occupata Syriae parte in hac reges agnitos, ac tum utriusque nomine signatos numos, ex quorum numero esse praesentem Antiochi Evergetae, statim caeso patre percussum. Atque hanc viri praestantis explicationem adruendam duxere eruditi, etsi nulla alia adiutam veterum auctoritate, quod alium eo nomine regem non repererunt, qui cimelium istud tribuendum putarent.

Idem Haymius cum ex hoc numo videret, Antiochum Evergetem jam anno

a) Annal. proleg. p. 45. et p. 84. in nota.

b) c. 1. v. 10.

Seleucidarum BΞP. seu V. C. 603. dici regem, et Antiochum Dionysum nomen anni ZEP., seu V. C. 608, non dubitavit, Evergeten appellare Antiochum VI., et Dionysum Antiochum VII. contra Vaillantium, qui ordinem contrarium tenuit. Sed plerique, qui Haymio succedere, veterem legem sequendam censuerunt; nam istud Evergetis regnum circa annum V. C. 603. temporarium tantum fuit, et radices non egit, neque nisi V. C. 615. rex Syriae vere dici potuit, Antiocho Dionysio tum pridem extincto.

Caput regis diadematum. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΕΤΕΡΓΕΤΟΥ. *Palas stans d. Victoriolam, s. hastam, et chryseum, in nonnullis adscripti anni* ϚΟΡ. ΑΠΡ. ΒΗΡ. ΑΡ. Ι. (Catal. d' Ennery p. 25. Mus. Caes. Frölich, Pellerin.)

ΕΤΕΡΓΕΤΟΥ titulum sumpserit Antiochus, ut adversari se ostenderet moribus Tryphonis, Syris propter crudelitatem exosi. Eum constanter jaçant numi, sed aliis nominibus eum compellant scriptores. Iosephus *Pium*, et *Soteren* dixit, vulgus *Sideten* a Side Pamphyliæ, unde in Syriam profectus est.

Protonis Cupidinis. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΕΤΕΡΓΕΤΟΥ. *Flos loti. Anni* ΔΟΡ. *et proxime sequentes, quorum postremi* ΒΗΡ. ϚΗΡ. ΑΕ. ΙΙΙ.

Flos forte mali Punici. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΕΤΕΡΓΕΤΟΥ. *Ancora, anni* ΒΗΡ. ΑΠΡ. ΑΕ. ΙΙΙ. (Mus. Caes. Pellerin.)

Caput leonis. X *Eadem epigraphæ.* *Clava, anni* ΕΟΡ. ΖΟΡ. ΑΕ. ΙΙΙ. (Frölich, Pellerin.)

Hos numos descripsi, magis ut modus monetæ hujus regis appareat, quam ut animadversiones admetiar. Cupidinis causa incerta, at non loti, quam dubium non est in his consistam areolis Cleopatæ uxoris gratia ex Aegypto advecta, et quamdiu vixit, in Syria præpotentis, Pellerinii sententia, qui Spanhemium secutus, non lotum, sed herbam dictam Commagenen putat, magis videtur speciosa, quam verisimilis. De epochæ annis continuo.

Tyrus, Sidon, Seleucia Pieriæ numos hujus regis capite et epochæ annis insignes euderunt, quos in earum moneta recitavi.

Ex annis epochæ primus est ΒΞΡ., sed quem supra dixi per temporarium tantum ejus regnum signatum. Sed hoc serius stabilitum annus Ι. in numis est ΔΟΡ. Postremi ΓΗΡ. ΑΗΡ. ΕΗΡ. ϚΗΡ. animadversione digni. Annus ΓΗΡ. exstat in tetradrachmo Tyrio musei Caesarei, ΑΗΡ. in aeneo Pellerinii. Eundem annum vidit etiam Frölichius in didrachmo Tyrio musei Caesarei, sed verius id eo videtur legendum ΒΗΡ. Annus ΕΗΡ. exstat in aeneis duobus, quos serius post scriptos suos annales vulgavit Frölichius. ^{a)} Denique annus ϚΗΡ. in aeneo, quem haud ita pridem museo Caesareo intuli, postea vulgavi. ^{b)} Ex his numis refellit sententia eorum, qui Antiochum VII. jam anno Seleucidarum ΒΗΡ. caesum dixere,

a) ad Num. reg. vet. access. nova p. 69.

b) Sylloge I. p. 87.

quod satis aperte innuunt scriptores veteres. Ergo is testibus his numis in annum usque 511P., seu. V. C. 626. regnum porrexit, cui tempori favet etiam auctor Libri II. Macchab., de quo vide, quae paucis disseruere Frölichius, ^{a)} et serius ego ad numum citatum.

ALEXANDER II. vulgo Zebina.

Syriae aliquot urbes Demetrii II. superbiam exosi, dum regem sibi a Ptolemaeo Physcone deposcunt, ab hoc juvenem quemdam Aegyptium, Protagorae negotiatoris filium, cui vulgus *Zebinae* vel *Zabinae* nomen indidit, obtinent, et ne non Syrus haberetur, indito Alexandri nomine fingebatur ab Antiocho VII. adoptatus, ut refert Iustinus. ^{b)} In parte Syriae rex agnitus V. C. 626. cum iustas tandem vires colligisset, Demetrium ad Damascum V. C. 628. aggressus vincit, regnumque firmat. Sed destitutus Ptolemaei auxiliis, qui mutata voluntate Antiocho VIII. Demetrii II. filio faverat, ab hoc victus, cum deessent militibus stipendia, ad rapinam templi Antiocheni conversus, sed facta multitudinis concursu pulsus, deinde a suis desertus captusque Antiochi VIII. iussu interficitur V. C. 632. Haec Iustinus. ^{c)}

sedens d. Victoriolam, s. hastam, in nonnullis anni 511P. qP. AR. I. (Pellerin.)

Typus in regum Syriae numis inde ab Antiocho IV. obvius, exhibens simulacrum Iovis Antiocheni. Erga hunc ipsum deum fuisse regem nostrum sacrilège facetum, commemorat Iustinus. ^{d)} Nam deficientibus in stipendia numis solidum ejus ex auro Victoriae signum, abstulit, dicto, Victoriam sibi a Iove commodatam. Verum cum paullo post ipsius Iovis aureum simulacrum infiniti ponderis tentaret moliri, a concurrentibus Antiochenis templo et urbe ejectus est.

Numi reliqui obvia habent argumenta, *Bacchum, Victoriam, Fortunam, cornucopiae etc.* Caput regis jam diadematurn, jam radiatum, rarius leonis spoliis opertum.

Vrbium numus nullus cum hujus regis capite compertus. Illud quidem vidit Frölichius in numo Alexandriae Ciliciae ad Issum, quia in eo annum 511P. legerat. Verum in hoc exhiberi caput postremi Antiochi Commageni, et epochae annum IP., dicitur in numis regum Commagenes.

Annus epochae primus 511P. in aeneis obviis, postremi 511P. qP. in tetradrachmis rarissimis, quae descripti.

SELEVCVS V.

Demetrii II. ex Cleopatra filius natus major, patre minis Alexandri II. et fraude uxoris Cleopatrae Tyri caeso

Numi:

Caput regis diadematurn. Ξ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. Iuppiter seminudus

^{a)} l. c. ^{b)} l. XXXIX. c. 1. ^{c)} l. c. ^{d)} l. c.

V. C. 628. regem sese professus, sed anno sequente a matre, cujus studia in Antiochum VIII. filiorum alterum inclinabant, interfectus est.

Numi:

Neque Vaillantius, neque Haymius certum hujus regis numum nacti sunt. Horum tamen quinque aeneos auctor catalogi musei Theupoli Seleueo V. tribuere non dubitavit. Sed utrum hujus judicio standum sit, dubitant Frölichius, et Pellerinius. Causa igitur in medio relictā, nullus ex his numis describendus videbatur. Vna citato auctori ratio in capite muliebri velato reposita est, quod esse Cleopatrae matris putavit, sed quod criterium valde est ambiguum.

ANTIOCHVS VIII. EPIPHANES vulgo Grypus.

Demetrii II. et Cleopatrae filius natus minor, caeso patre, et fratre Seleuco V. matris insidiis perempto V. C. 629. a matre rex appellatus, et favente Ptolemaeo Aegypti rege Alexandro II. oppositus est, quo V. C. 632. victo caesoque ipse solus regnavit. Haecenus matri obnoxius, ex cujus tum nutu res omnis publica pendebat, cum impotentis mulieris jugum amplius ferre non posset, et eam denique producto teste parati sibi veneni convinceret, ista per vim ad hauriendum illud adacta sese molesto imperio exemit. Et vero quiete aliquamdiu regnum tenuit, donec Antiochus IX frater uterinus, nempe Antiochi VII. Evergetae patruus, et

Cleopatrae filius partem Syriae repetitum veniret. Dum fratres inter se litigant, et per vices vincunt, et vinctor, et jam regnum inter se partiuntur, jam rupta pace eripiunt, pars urbium Syriae libertatem sibi extorquent. Inter hanc Antiochus VIII. fraude Heraclionis occiditur V. C. 657. aetatis anno XLV.

Ex *Cleopatra Tryphaena*, Ptolemaei Physconis F. filios habuit *Seleucum VI.*, *Antiochum XI.*, *Philippum*, qui duo gemelli fuerunt, *Demetrium III.*, et *Antiochum XII.* infelices omnes et temporarios futuros reges. Vxor altera *Cleopatra Selene* prioris soror.

Numus:

Cleopatrae matris, et Antiochi VIII.

Capita jugata Cleopatrae velatum diadematum, Antiochi VIII. diadematum. I ΒΑΣΙΛΕΥΣΗΣ. ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. *Aquila insens fulminat, annus 217. AR. I. (Vaill.)*

Eadem capita. I ΒΑΣΙΛΕΥΣΗΣ. ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΣ, (addito in nonnullis ΘΕΑΣ.) ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. *Impiter seminudus sedens d. aquilam, s. hastam. Anni: 217. BQP. AR. I. (Mus. Cael. Catal. d'Ennery.)*

Alius, sed: Victoria gradens. AE. III. (Frölich.)

Eadem capita. I ΒΑΣΙΛΕΥΣΗΣ. ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΣΙΑΔ. ΠΕΡ. ΑΣ. *Aquila stans, pennis palmarum ramis, annus AQP. AR. I. (Pellerin.)*

Caput regis diadematum. I ΒΑΣΙΛΕΥΣΗΣ. ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΣ. ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΕΩΣ.

ΩΣ. ANTIOXOT. *Flos loti cum palmae ramo, anni HHP. ΘΠΡ. AE. III. (Frölich.)*

Caput regis radiatum. X Eadem epigraphe. Noctua amphorae insidens, anni qP. AqP. AE. III. (Frölich.)

Quod memoriae proditum a scriptoribus, fuisse Cleopatram mulierem projectae audaciae, regnandi avidam, et pro libidine reges et praeficientem, et dejicientem, et in quam jure cadit Euripideum illud: ἀλλ' ἔδειν ἔγωγε δεινὸν ὡς γυνή κακόν, praeclare numorum testimonio stabilitur. Non enim contenta, suam monetae inscripisse imaginem, etsi ab Nilo profectae nullum in Syriae regnum jus fuit, ausa est etiam, non modo imaginem suam cum filii regis imagine jugatam, sed et nomen nobiliore loco proponere, patienter istud aliquamdiu ferente filio, quod regnum matri debuerat. Similis impudentiae argumentum in Iulia Augusta perstringit Tacitus, ausa, cum effigiem D. Augusti dicaret, Tiberii nomen suo postscribere. ^{a)} Ne vero etiam qua in re Syriae regibus concederet, non neglexit more a pluribus recepto se Θεαυ compellare. Numis testibus eodem anno, quo Syriae regnum adivit filius, nempe ZHP., nomen suum et effigiem numis intulit. Annus postremus est BqP., qui incipit ab autumno V. C. 633., quo anno per Alexandri II. interitum solus Syriae rex, et jam ad amolendum jugum audentior videtur matrem ad mortem compulisse. Fuit haec Cleopatra filia Ptolemaei Philometoris, trium regum Syriae uxor, et regum

quatuor mater; ex marito Alexandro I. peperit Antiochum VI., ex Demetrio II. Seleucum V. et Antiochum VIII., ex Antiocho VII. Antiochum IX., eadem mariti Demetrii II., et filii Seleuci V. carnifex.

Liebeus et Frölichius huic etiam Cleopatrae tribuerunt numos, in quibus; *Caput muliebri velatum. X Bos currens addito epochae anno.* Sunt aenei omnes III. formae. Sed eos esse Aradi Phoenices, et caput esse non posse hujus reginae, dicetur in ejus insulae moneta.

Numi Antiochi VIII. solius.

Caput regis diadematum. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ANTIOXOT. Aquila insidens fulmini, anni sqP. HqP. AR. I. (Pellerin.)

Caput regis diadematum. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ANTIOXOT. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. Vir totus nudus, in aliis seminudus stans d. extenta astrum, s. hastam, capiti imminet luna, in nonnullis anni ΓqP. ΔqP. ZqP. ΘqP. omnia intra lauream. AV. max. mod. elegantissimus. (Mus. Caes.) AR. I. (Frölich, Duane.)

Titulum ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ in plerisque Antiochi VIII. numis additum videas, et non, quod censuit Vaillantius, post mortem demum Cleopatrae adscitum, nam is jam comparet in numo musei Caesarei cum anno qP., quo certe adhuc vixit Cleopatra, etsi hactenus nondum comparuerit in numis, qui matris et filii conjunctos vultus et nomina sibi sunt. Dictum quoque *Philometora*,

^{a)} Annal. III. c. 64.

Frölichius ex fragmentis Porphyrii docet. Numi, si Goltzianum excipias, hunc titulum reticent, sed ejus iustas causas suppeditat historia. Sed obvium ejus apud scriptores cognomen est *Gryphus*, quod illi inditum propter nasi magnitudinem refert Iulianus, ^{a)} mallem, propter nasum aduncum secundum naturam gryphi animalis, quae etiam nasi adunci forma certissimum ejus numorum criterium facit.

Typus averfae in numis alteris prorsus ἀννυμᾶτωδης, et quod sequitur, in mille conjecturas patet. Vaillantius, qui figuram stantem in numis suis capite barbato et laureato vidit, dixit esse Iovem, et astris solis et lunae indicari, in ejus dei nutu esse dies et annos. In ejus etiam sententiam propendet Frölichius. Mihi in veram hujus figurae explicationem inquirere non est animus, quia ejus attributa, ex quibus tamen unis omnis causa pendet, nimium variant. Illa in aliis est tota nuda, in aliis instar Iovis superiore tantum corporis parte nuda, reliqua decore tecta. In numis Vaillantii habet barbam et lauream; in numo musei Caesarei, qui est aureus maximi moduli, idemque quaquaversum illaesus, utraque caret. Quid igitur? an varium esse numen putemus? an unum idemque, sed varie effectum? An fallit Vaillantii descriptio, qui barbam laureamque semper addit, in uno etiam totum nudum pronunciat? Istud ut adserere difficile, ita veritatis examen oppido impeditum efficit. Ceterum indubitatum, typum esse ex astrologis unum, cujus generis copiosos in

numis habemus, eoque proponi numen quomodocunque in Syria observatum, quo praeside solis et lunae cursus ad constituendam anni temporumque rationem regeretur.

Caput Dianae cum pharetra. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ANTIOXOT. ΕΠΙΦΑΝΟΤΣ. Apollo nudus stans d. sagittam, f. arcum, annus qP. AE. III. (Mus. Caes.)

Caput regis radiatum diadematum. Ξ Eadem epigraphe. Apollo nudus stans d. sagittam, f. arcum, anni: qP. BqP. ΓqP AE. III. (Frölich.)

Numus primus cum proxime praecedentibus aliquid habet adfinem; nam ut in his exhibentur astra solis et lunae, sic in hoc Apollo et Diana utrumque astrum significantes.

Ex urbibus cum regis hujus capite signavere numos Sidon, Seleucia, et Tyrus, et forte etiam Antiochia ad Daphnen, Callistoen, Ptolemaidem. Haymius et Pellerinius hujus etiam regis caput radiatum vident in nonnullis numis Laodiceae ad mare. Sed iudicium illud dubium, nam fatente ipso Pellerinio vultus in his numis non commode Antiochum VIII. refert, et horum unus inscribitur ΙΟΥΑΙΕΩΝ. ΤΩΝ. ΚΑΙ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. certo indicio, ejus numi caput radiatum hujus Antiochi esse non posse, sed esse potius Solis, quia numus nomen offert a Iulio Caesare tractum. Quare mirandum, cum a Pellerinio cum hujus regis numis permixtum.

Ex epochae annis primus est ΖΗΡ., postremus ΒΙΣ.

a) L. XXXIX, c. 1.

CLEOPATRA SELENE.

Ptolemaei Physconis F., primum fratris Ptolemaei Lathuri uxor, sed eam subinde mater Cleopatra, postea quam Lathurum ex Aegypto ejecit, Antiocho VIII. uxorem dedit.

Numi:

Protome juvenilis humero alato, seu Victoriae, seu Cupidinis. X - EAEN - Flos loti cum astro. AE. III. (Muf. Caes.)

ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ. ΣΗΑΗΝΗΣ. (sic) *Caput reginae collectis in nodum crinibus. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ. Aquila stans. AE. II. (Vaill.)*

Pro more recepto scribendum fuerat ΣΕΛΗΝΗΣ, a quo recedit utriusque numi epigraphe, quod ut excusent Vaillantius et Frölichius, effugia a dialectis, et simili aliarum urbium scribendi modo petunt. Numus alter certe in Aegypto cusus est, cum adhuc Ptolemaei, ut dixi, uxor esset.

ANTIOCHVS IX. PHILOPATOR
vulgo Cyzicenus.

Antiochi VII. Evergetae, et Cleopatrae F., Antiochi VIII. ex patre consobrinus, ex matre frater, puer a matre Cyzicum educandus missus *Cyziceni* propterea cognomen tulit. Regnum fratri extorturus circa annum V. C. 640. Syriam invadit, Antiochiam occupat, et fratrem per vim adigit, ut parte Syriae decederet. Non tamen diuturna pax fuit, fratribusque inter
(Vol. III.)

se misere digladiantibus concussa penitus Syria, donec Antiocho VIII. infidiis caeso huius filius Seleucus VI. victum praelio Antiochum IX. regno vitaeque privaret V. C. 658., de quo mortis anno vide, quae notamus in numis Demetrii III.

Ex Cleopatra Ptolemaei Physconis primogenita nascitur *Antiochus X.*

Numi:

Caput regis diadematum modice barbatus. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ANTIOXΟΥ. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ. Pallas stans d. Victorio- lam, s. hastam et clypeum, annus ΑΣ., omnia intra lauream. AR. I. (Frölich.)

Antiochus IX. in plerisque suis numis modeste barbatus proponitur. Existimat Frölichius, id factum propterea, quia aliquamdiu Cyzici velut exul vixit. Sed illud sane incertum. Numi alii eum imberbem sistant. Sic et variatum in fingendo Demetrio II., in huius moneta diximus. In ejus numis constans titulus ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ, quem reticent scriptores. Palladis sic stantis typum habent etiam tetradrachma paterna.

Numi Antiochi IX. reliqui offerunt caput diadematum jam imberbe, jam modice barbatus, etiam radiatus imberbe, in averfa praeter constantem titulum *Philopatoris* fulmen, Victoriam, aquilam etc: additis plerumque armis aerae Seleucidarum.

Ex urbibus unam Sidonem cum huius regis capite reperio signasse numos,
H h

ex quibus insignem unum recitat Frölichius :

Caput regis diadematum. Ξ ΒΑΣΙΑΕ-ΩΣ. ANTIOXOT. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ. ΣΙΑΩ. ΙΕΡ. ΑΣΤ. *Pallas stans d. Victoriolam, f. hastam, annus E. AR. I.* Sunt et similes bini in museo Duane.

Annus E. in hoc numo est annus epochae novae, quam a Sidoniis V. C. 643. inductam in horum numis probabimus. Signatus est ergo hic numus ab autumno V. C. 647.

Aliud ejusdem urbis tetradrachmum edidit Pellerinius, in cujus averfa: ΒΑΣΙΑΕΩΣ. ANTIOXOT. ΣΙΑΩ. ΙΕΡ. ΑΣΤ. *Aquila gubernaculo insistent, annus Σ, qui est adhuc Seleucidarum, et signatus adeo numus V. C. 641.*

SELEVCVS VI. EPIPHANES NICATOR.

Antiochi VIII. et Cleopatrae Tryphaenes F., caeso ex insidiis patri succedit, victumque praelio V. C. 658. aemulum Antiochum IX. e medio tollit, idem paullo post ab Antiocho X. Antiochi IX. filio dejectus Mopsuestiam fugit, ubi cum tributa severius exigeret, ab iratis oppidanis injecta domui, in qua habitabat, flamma vivus exustus est V. C. 661.

Numi :

Caput regis diadematum. Ξ ΒΑΣΙΑΕ-ΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΤ. ΕΠΙΦΑΝΟΤΣ. ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ. *Pallas stans d. Victoriolam, f. hastam et clypeum humi attinet, in area*

ΑΛΕΔΗ. *vel* ΝΕΙΣΙ. *vel* ΖΗ. *vel* ΤΩΔΑ. AR. I. (Mus. Caes. Catal. d'Ennery.)

Caput regis diadematum. Ξ ΒΑΣΙΑΕΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΤ. ΕΠΙΦΑΝΟΤΣ. ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ. (*omisso in aliis ΕΠΙΦΑΝΟΤΣ.*)

Duplex cornuoptae. AR. III. (Frölich.)

Victoria stans. AR. III. (Pellerin.)

Apollo stans d. sagittam, f. columellae innixus. AE. III. Mus. Caes.)

Titulum ΕΠΙΦΑΝΟΤΣ cepit a patre, ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ ab avo Demetrio II., aut forte ex victoria de Antiocho IX. relata, qua de causa et Victoriam nonnullis ejus numis insertam conspicimus. Adstitutae voces ΑΛΕΔΗ. et ΝΕΙΣΙ. varie fuere lectae, varie explicatae, quos modos non repeto, quia a veri specie longe aberrant, et videri possunt apud Frölichium. Pellerinius in simili suo numo legit ΑΛΕΔΗ., et putat, ΑΛ scriptum pro Μ, cujus exemplum habemus in numo Edesseno, in quo scribitur ΑΑΑΝΝΟC pro ΜΑΝΝΟC. At in numo integerrimo musei Caesarei prima litera est indubitatum Α. Spanhemio certum videtur, το ΝΕΙΣΙ indicare Nisibin Mesopotamiae urbem, atque in hac cufos numos sic inscriptos.^{a)} Sed istud vix credibile. Referendum potius vocabulum hoc, aliaque mox descripta inter similia alia decurtata, quae non raro in area regiae hujus monetae, et incerto quidem sensu occurrunt. Begerus in simili tetradrachmo videre sibi visus est annum ΕΙΣ.,^{b)} sed vereor, ut satis integer sit hic numus, neque ipso Begero ex parte vili-um dissimulante. Videtur sane esse idem cum supra citato, in quo dis-

a) Tom. I. p. 607.

b) Thes. Br. T. I. p. 258.

ram legi ΝΕΙΣΙ. Non igitur satis cauae, cur mors Antiochi VIII. uno anno anticipanda sit, ut censuit ex hoc numo Belleyus. ^{a)} Credo, ex eadem ratione, quam proposui, numum hunc a Frölichio in annalibus fuisse neglectum.

Ex urbium numis unicum citari video apud Haymium: (Tom II. p. m. 24.)

Caput juvenile diadematum. Ξ·ΕΛΕ--
ΩΝ. ΠΡΟΣ. ΤΩΙ. ΠΥΡΑΜΩ. *Diana
gradiens. d. telum ex pharetra promit, s.
arcum.* AE. III.

Vir eruditus epigraphen mancam explet: ΕΛΕΤΘΕΡΟΚΙΑΙΚΩΝ. Et fuit in Cilicia natio, quae se *Eleutherocilicas* appellabat. Nominis originem Diodorus Siculus a fabulis petit, quod a Perseo heroe libertatem essent adepti, ^{b)} verius Cicero, quod ne regibus quidem unquam paruisent. ^{c)} Idem illos eorumque oppidum Pindenissum ad Amanum M. constituit. Verum haec ipsa Ciceronis testimonia his, quos coram habemus, Cilicibus praesentem numum adimunt; nam repugnare videtur primum memoratus in numo Pyramus, qui magis erat in occasum, deinde an verisimile, eos cum regis capite signasse numos, quos nulli unquam regi paruisse idem refert? Videntur repugnantia haec argumenta Haymio non fuisse ignota. Quare cum in numo mentio fiat Pyrami fluvii, et Mopsuestia huic adfita fuerit, conjicit, Mopsuestenos se dixisse Eleutherocilicas, cumque constet, Seleucum VI., ut supra diximus, ex

clade Mopsuestiam evasisse, putat, huius caput ab oppidanis fuisse monetae insertum. En quot in hac oratione ambigua, sed quae neque ipse inficiatur Haymius. Ante omnia stabiliendam esse puto veram epigraphes lectionem. Quo minus inscriptum putem ΕΛΕΤΘΕΡΟΚΙΑΙΚΩΝ, videtur obflare arctius spatium, quam quod hunc literarum numerum capere possit. Verius videtur legendum: ΣΕΛΕΤΚΕΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΤΩΙ. ΠΥΡΑΜΩΙ. Esto, de nulla ad Pyramum Seleucia constare, sed neque ex geographis constat de Nicopoli Seleucidis, aut Antiochia Ciliciae ad Sarum, quas adstruunt numi. Certum est, urbes complures dictas Seleucias, et certum etiam, urbes complures regia nomina sumpsisse resuscitatis subinde veteribus cessante adulationis causa, quod facere sane potuit urbs aliqua Pyramo adfita, et forte haec ipsa Mopsuestia. Atqui et istud dubium, utrum caput huius numi revera sit Seleuci VI. Fracta jam tum regum Syriae potentia tanto minus verisimile in Ciliciae urbibus cum horum capite signatos numos, quando florentibus maxime eorum rebus nullum habemus numum certum, quem ejus regionis urbes cum regio Syriae capite feriissent. Haymius ad oris lineamenta provocat, ambiguo criterio. Forte caput illud est reguli cujuspian Cilicis, quales plures everso Syriae regno Ciliciae partem tenuere.

a) B. L. T. XXIX, hist. p. 223.

b) L. III. c. 55.

c) ad Famil. L. XV. ep. 4.
H h 2

**ANTIOCHVS X. EVSEBES PHILO-
PATOR.**

Antiochi IX. filius, paternam caedem dejecto Seleuco VI. egregie ultus regnum adit V. C. 658., sed idem mox fraternae calamitatis ultores expertus est Antiochum XI. et Philippum. Ergo recrudescente bello ipse victus a Philippo Syria ejicitur V. C. 662.

Ex uxore Cleopatra Selene primum Ptolemaei Lathuri, deinde Antiochi VIII. vidua filium habuit *Antiochum XIII.* Appianus eam etiam patris Antiochi IX. uxorem statuit.

Numi:

Caput regis diadematum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ANTIOXOT. EΠΙΦΑΝΟΤΣ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΤ. *Iuppiter seminudus sedens d. Victoriolam, f. hastam.* AR. I. (Vaill.)

Caput regis diadematum, in aliis modice barbatum, in aliis imberbe. Ξ. *Eadem epigraphe. Victoria gradiens, vel: Pilei Diofcurorum, vel: Fortuna stans.* AR. AE. III. (Frölich, Mus. Caes.)

Titulos EΠΙΦΑΝΟΤΣ, et ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΤΣ ex merito suscipit, quia paternae caedis vindex *pium* sese liberaliter comprobavit. Εὐσεβή vocat etiam Appianus, sed datum illi istud nomen putat κατ' ἀντιφράσιν, quia Selenen duxerat, quae antea Antiochi VIII. patrui, et Antiochi IX. patris uxor fuit. Sed utut istud verum foret, satis compertum, vulgi dicterii locum in monumentis publicis non permissum.

**ANTIOCHVS XI. EPIPHANES
PHILADELPHVS.**

Antiochi VIII. filius, una cum fratre Philippo gemello Antiochum X. illatae fratri Seleuco VI. injuriae causa bello petit, et sese Syriae regem fert. Sed collatis signis ipse in Orontem praiceps actus perit V. C. 659., ut colligitur ex numis Demetrii III.

Numi:

Caput regis diadematam modice barbatum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ANTIOXOT. EΠΙΦΑΝΟΤΣ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΤ. *Pallas stans d. Victoriolam, f. hastam.* AE. III. (Frölich.)

Hujus regis numos rarissimos, quod tribuendum vix annuo ejus regno, cum primis distinguunt tituli EΠΙΦΑΝΟΤΣ. et ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΤ. Priorem traxit a patre, alterum a mutuo amore fratris gemelli Philippi, quem mox iisdem nominibus usum videbimus.

**PHILIPPVS EPIPHANES PHILA-
DELPHVS.**

Antiochi VIII. filius, Antiochi XI. geminus, hoc Orontis vorticibus haurito inita cum fratre Demetrio III. societate Antiochum X. vincit, et in Parthos ejicit V. C. 662. capta Antiochia non jam dubius etiam inter aemulos Syriae rex. Ejus deinceps exigua mentio, et creditus interiisse armis Tigranis ad Syriae regnum vocati, de quo mox.

Numi:

excessisse V. C. 666. vel sequente.

Caput regis diadematum. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΙΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΥ. *Iuppiter seminudus sedens d. Victoriolam, s. hastam.* AR. I.

Parabilia sunt haec Philippi tetradrachma, ex quo colligi potest, satis diu eum parti Syriae praefuisse. Typi in his Antiocheni comprobant, Philippum, quod mox innui, Antiochiam in sua habuisse potestate. Nominum epithetorum eadem in Philippo ratio, quae in fratre gemello Antiocho XI.

Frölichius numos aeneos, in quorum antica est *caput diadematum radiatum*, in averfa: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΙΟΥ. *Fulmen intra coronam*, huic Philippo tribuit. Verum iudice Pellerinio videntur Philippo V. Macedoniae regi redonandi.

DEMETRIUS III. DEVS, PHILOPATOR, SOTER, PHILOMETOR, EVSEBES, CALLINICVS, EVERGETES.

Antiochi VIII. filius adversus Antiochum X. Criso evocatus, et Damasci rex constitutus cum Philippo fratre adversus Antiochum X. conspirat, eumque regno deturbat. Moto deinde contra Philippum bello ab ejus foederatis Parthis capitur, et in Parthiam abducitur, ubi non multo post ex morbo perit. Regnavit in Syria testibus numis ab autumno V. C. 659. usque post autumnum V. C. 665., et videtur in Parthia

Numi:

Caput regis barbatus radiatus. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΘΕΟΥ. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ. ΣΩΤΗΡΟΣ. *Victoria gradiens, et annus HΣ. AE. II. (Pellerin, Belley B. L. T. XXIX. p. 216.)*

Caput simile. X *Eadem epigraphe.* *Diana Ephesia stans inter duas aristas, annus ΔΚΣ. omnia intra lauream.* AR. I. (Ibid.)

Insignes hi numi hactenus ignoti fuerunt, dum eos Belleyus ex museo Pellerinii vulgaret, a) post ipse possessor restitueret. b) In his non modo redi-vivos habemus annos epochae inde ab Antiocho IX. ex moneta extorres, sed etiam ab ipsis his annis in historiae et chronologiae commodum hac aetate admodum implexae illustres fructus capimus, quos captos obtulit Belleyus in praecelara sua dissertatione, quam laudavimus. Discimus ergo primum, Demetrium jam coepisse regnare anno Seleucidarum 218., qui coepit in autumno V. C. 659., cum tamen Frölichius ejus regnum nonnisi ab anno ejusdem aerae 221. ordiatur; deinde, quod sequitur, initium regni Seleuci VI. et Antiochi X., tum et mortem Antiochi XI. anticipandam esse, contra quam visum antea eruditis, saltem suadente istud probabili historiae serie; denique Demetrium III. regnasse adhuc in Syria ab autumno V. C. 665., quo incipit annus ΔΚΣ. numi alterius.

Caput regis diadematum barbatus. X

a) l. c. b) Rois p. 108.

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ. ΣΩΤΗΡΟΣ. *Iuppiter seminudus sedens d. Victoriolam, f. hastam.* AR. I. (Vaill. et Frölich in numis Demetrii I.)

Caput simile. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ. ΣΩΤΗΡΟΣ. *Victoria gradiens.* AE. III. (Vaill. et Frölich ibid.)

Caput simile. Ξ *Eadem epigrapha.* *Mercarius stans.* AE. III. (Vaill. Frölich. ibid. Mus. Caes.)

Namos hos Vaillantius, Frölichius, alique Demetrio I. tribuerunt, inducti titulo ΣΩΤΗΡΟΣ, quo is praeditus fuit. Dignus venia error, quia illis ignoti fuere numi Pellerinii, quos priore loco descripsi, a quibus docemur, hunc quoque Demetrium Soteris cognomine gavissim. Et vero pridem Barthelemyus, etsi ignota illi tum adhuc fuissent Pelleriniana haec cimelia, tamen ex sola fabrica, literarum forma, et lineamentorum modo conjecerat, praesentes numos esse Demetrii III. *) Accedit, Demetrium I. barbam non aluisse, quam tamen in omnibus suis numis promittit Demetrius III.

Caput regis diadematum barbatum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ. ΕΤΕΡΓΕΤΟΥ. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ. *Mulier stans d. ancoram, f. cornucopiae.* AE. (Mus. Caes.) In alio: *Fulmen supra sellam.* AE. III. (Frölich.)

Vaillantius et Frölichius hos solos numos Demetrio III. permiscere, donec Barthelemyi et Pellerinii ingenio et curis ejus opes augerentur. Ex cogno-

minibus, quae huic regi data videmus, nullum est, quod seorsim non jactaverint reges, qui praecessere, sed eorum nullus fuit, qui eos sic cumulasset. Eorum causas adscitorum facile tibi hominis vanitas, tum temporis causae supeditabunt.

Ex urbibus una Sidon cum regis hujus capite addito aerae, sed propriae, anno AK. numum ferit, quem descripsi in ejus urbis numis.

ANTIOCHVS XII. DIONYSVS EPIPHANES PHILOPATOR CALLINICVS.

Antiochi VIII. filius natu minimus, audita fratris Demetrii III. apud Parthos captivitate Damascum occupat, sed suscepta in Arabas expeditione perit V. C. 969.

Numi:

Caput regis diadematum barbatum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ANTIOXΟΥ. ΔΙΟΝΥΣΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ. *Iuppiter stans d. Victoriolam, f. hastam.* AE. III. (Frölich.)

Frölichius numum hunc tribuit Antiocho XIII. successori, at repugnat Pellerinius, cumque largitur Antiocho XII., quia huic cognomen *Dionysus* fuisse testatur Iosephus. Malim sequi sententiam Pellerinii, cum aliqua saltem auctoritate nitatur, qualem non facile in his historiae Syriacae tenebris repudiare oportet.

a) B. L. T. XXVI. p. 541.

Lapsum eruditorum, qui tetradrachma inscripta: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΘΕΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ, ad Antiochum XII. transtulerunt, in Antiocho IV., cujus illi revera sunt, indicavi.

TIGRANES REX REGVM, DEVS, MAGNVS.

Syri perpetua ac cruenta fratrum dissidia pertaesi in evocando denique in regnum suum Tigrane Armeniae rege conspirant. Oriundus hic erat ab Artaxia Antiochi III. duce, qui Armeniae majori praefectus primum, subinde provinciam per regum Syriae sive linguorem, sive impotentiam sibi retinuit, posterisque suis adseruit. Ingressus ergo Syriam, et plerisque ejus provinciis occupatis V. C. 671. Magadatem pro se regioni praeficit. Eam quiete complures annos tenuit, donec a Mithridate VI. Ponti rege, cujus filiam Cleopatram uxorem duxit, tractus in armorum societatem victus primum a Lucullo, deinde Pompejo M. coactus est Syria excedere V. C. 688. Deinceps in Armenia sibi a Pompejo permissa imperavit.

Numis

Caput regis thura radiata et diademata ornatum. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΤΙΓΡΑΝΟΥ. Mulier velata et turrita rupi insidens et d. palmae ramum protendens, subtus fluvius emergens; omnia intra lauream. In aliis: Mulier turrita seminuda rupi in-

sidens d. extensa, f. cornucopiae, reliqua, ut in praecedente. AR. I. (Pellerin, Frölich.)

Eadem adversa. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΤΙΓΡΑΝΟΥ. ΘΕΟΥ. Mulier turrita seminuda rupi insidens d. extensa, f. cornucopiae. AE. III. (Pellerin.)

Eadem adversa. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΤΙΓΡΑΝΟΥ. ΘΕΟΥ. Equus gradiens. AE. III. (Pellerin.)

Eadem adversa. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΤΙΓΡΑΝΟΥ. Mulier velata turrita rupi insidens d. palmae ramum, subtus fluvius emergens, annus: 5ΔΣ. AR. III. (Pellerin.)

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. Caput idem. X ΤΙΓΡΑΝΟΥ. ΜΕΓΑΛΟΥ. Victoria gradiens, annus. ΑΜΣ. AE. III. (Pellerin.)

Superbum Tigranis animum jam ex historicis cognitum hi numi eloquuntur. Habes in his titulos ΒΑΣΙΛΕΩΣ, ΒΑΣΙΛΕΩΝ. *Regis regum*, et ΜΕΓΑΛΟΥ, *Magni*, in regum Parthiae numis praenativo fastu obvios. De Tigrae haec refert Plutarchus, *) ei reges servivisse multos, et eorum quatuor satellitum loco habuisse, jussos juxta tunicatos currere, cum equo ipse veheretur. Fuisse praeterea Lucullo insensum, quod sese *regem* tantum, et non *regem regum* in epistola salutavisset. Addit idem, adeo illum ex rerum prospero cursu extulisse animos, ut, quidquid mortales optant, id esse in arbitrio suo putaret. Ex quo apparet, facile illum admisisse appellationem ΘΕΟΥ jam pridem Syriae regibus familiarem. In postremo numo tituli in utramque superficiem di-

*) in Lucullo p. m. 505.

vili inolentius sunt spectaculum. Ple-
rique hi numi exhibent mulierem vela-
tam rupi insidentem enatante subtus flu-
vil imagine, qui obvius est Antiöchiaë
typus, et præterea veram horum nu-
morum patriam nos edocet. At typus
mulieris turritae seminudae, et cornu-
copiae tenentis Damascum haud dubie
pertinet, ut docent numi Aretae Da-
masci reguli, et obvii Augustorum nu-
mi apud Damascum signati. Ea urbs
regnante in Syria Tigraue per vices pa-
ruit dicto Aretae, Ptolemaeo Mennaeo,
Alexandrae Iudaeorum reginae. Veri-
simile est, urbem, quae toties dominos
mutaverit, etiam aliquo tempore paru-
isse Tigrani, quod dissimularunt histo-
rici, sed docent numi.

Epöchae annos bini ex citatis sistunt
omnibus retro antiquariis ante Pelleri-
nium ignoti.

**ANTIÖCHVS XIII. EPIPHANES,
PHILOPATOR, CALLINICVS.**
vulgo *Asiaticus*.

Antiochi X. filius, dum Philippus,
ac deinde Tigranes regno praefuere,
exul, deinde favente Lucullo Tigranis
victore V. C. 685. in avitum regnum
restitutus quidem fuit, sed a Pompejo
M., qui Luculli acta omnia rescidit,
excedere jubetur, cui ad preces conver-
so acerbè responsum, injuste petere pa-
trium regnum, qui annos XVIII. in an-
gulo Ciliciae latuisset, et modo alieni
operis praemia postulet, neque acceptu-
rum, quod tueri nesciat. Impetravit
tamen a Pompejo, ut in Commagene
et parte Mesopotamiae rex agnoscere-

tur, reliqua Syria V. C. 690. in pro-
vinciam redacta.

Numi:

*Caput regis diadematum, in aliis modice
barbatum, in aliis imberbe. X. ΒΑΣΙΛΕΩΣ.
ANTIÖXOT. ΕΠΙΦΑΝΟΤΣ. ΦΙΛΟΠΑ-
ΤΟΡΟΣ. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΤ. Iuppiter stans d.
Victoriolam, s. hastam. In aliis: Victoria
gradiens. AE. III. (Pellerin, Mus. Caes.)*

Hi numi similes sunt iis, quos in An-
tiocho XII. descripsimus, nisi quod in
praesentibus abest cognomen ΘΕΟΤ,
quod unum utrosque numos distinguit,
si modo hic defectus certum potest cri-
terium constituere. Vide Pellerinium.

ANTIÖCHI INCERTI.

*Caput imberbe diadematum. X. ΒΑΣΙ-
ΛΕΩΣ. ANTIÖXOT. Fulmen. AE. II.*

*Caput Iovis laureatum. X. ΒΑΣΙΛΕΩΣ.
ANTIÖXOT. Aliquid instar metæ, in
area. ΩΚ. AE. II.*

Vtrumquè edidit Frölichius in prae-
fatione ad alteram Annalium Syriae
editionem, suntque similes in museo
Caesareo. Cujus sint Antiochi, statuere
non ausim. Reges Antiochi nomine
habuere, quod constat, Syria et Com-
magene. Sed quo minus horum cuipi-
am tribui possint, vetat fabrica non-
nihil barbara, et longe ab utriusque re-
gionis cognito modo abludens. At e-
nim poterant in quopiam Ciliciae an-
gulo, aut alibi adhaerere ejus nominis
reguli, quales fuere Tarcondimoti,
Philopator, aliique, sed quorum me-
moriam aevum obliteravit.

(Neumann Num. pop.)

Caput senile barbatum. X ΒΑΣΙ - ... An et hic numus regis Syriae? et cu-
ΠΙΦΑΝ. *Victoria gradiens.* AE. III. jus Epiphanis?

SYRIA IN GENERE.

Communi Syriae nomine, ex quo haec a Romanis in provinciam redacta fuit, pauci numi cogniti. *Autonomi*, quos Frölichius citat inscriptos KOINON. ΣΥΡΙΑΣ. vel ΣΥΡΙΩΝ. typo *palmae arboris*, *) verius Tripolin Phoenices pertinent, legendumque et in his videtur ΘΕΩΝ. ΚΑΒΙΡΩΝ. ΣΥΡΙΩΝ., ut dicemus in hujus urbis moneta.

Imperatorii:

Binos memorat Vaillantius, qui Syriam produnt, urbem dissimulant:

KOINON. CTPIAC. *Caput muliebre turritum*, Trajani. Est etiam in museo Caesareo.

KOINON. CTPIAC. *Caput Dominae*, Caracallae.

Castigandus Vaillantius, qui in M. Aurelio produxit numum: K. A. CTPIΩΝ., in quo legendum ΚΑΒΙΡΩΝ. CTPIΩΝ., quosque verisimiliter item esse tribuendos Tripoli Phoenices, in hac observabimus.

AE. RRR.

COMMAGENE.

Ex omnibus provinciis Syriae contributis haec maxime in Aquilonem polita, a qua ergo more nostro initium ducimus.

Totius provinciae nomine signati frequentes:

Autonomi:

KOMMAGHNΩN. *Tiara Armeniaca.*
X *Capricornus, superne astrum.* AE. III.
(Muf. Caef. Pellerin.)

ΠΙΣΤΙΣ. *Duae dexteræ junctae cadu-*

a) Not. elem. p. 114.
(Vol. III)

ceum tenent. X KOMMATHNON. *Anco-
ra.* AE. III. (Muf. Caef.)

Pellerinius jure conjicit, numum ex his priorem signatum sub Antiocho IV. ultimo Commagenes rege, qui partem Armeniae possedit, qua de causa tiara illi Armeniaca illata. De typis capricorni et ancorae agemus in numis regum Commagenes. Quam fidem indicet vox ΠΙΣΤΙΣ, incertum.

KOMMATHNON saepe etiam regum numis inscriptum legitur, de quibus infra.

AE. RR.

ANTIOCHIA AD EVPHRATEM.

Hanc prodit unus Plinius: *oppida ad-
luuntur Epiphania, et Antiochia, quas
ad Euphratem vocantur.* Unus item Pto-
lemaeus in hoc tractu *Antiochiam ad
Taurum M.* constituit. Fueritne urbs
utraque reipsa una, sed vario nomine,
geographi viderint. Antiochiam ad
Euphratem confirmant

Imperatorii

Severi: ANTIOXEON. ΠΡΟC. ΕΤ-
ΦΡΑΤΗΝ. *Protome Palladis.* (Vaill.
Theup.)

AE. RRRR.

CAESAREA.

Vide Germanicia.

DOLICHE.

Imperatorii

Tantum cogniti.

ΔΟΑΙΧΑΙΟΝ. *intra coronam, Aurelii,
Commodi, Caracallae.* (Vaill. Theup.
Arig.)

Notae arithmeticae: A. B. Δ. in numis
Aurelii, A in numo Commodi, de qui-
bus vide numos Beroeae Cyrrhesticae.
AE. RR.

GERMANICIA CAESAREA.

Ad Amanum M. A quo haec urbs
utrumque Caesareae gentis nomen tu-
lerit, dicetur infra in *Epocha.*

Imperatorii:

Citantur ab Augusto, (Arigoni) sed
de cujus numo dubitem, ut dicetur in-
fra in epocha, Hadriano, (Pellerin)
et inde frequentiores usque ad Valeria-
num, cujus numi sunt apud Arigonium,
et Pellerinium. Numi Graeci Pescen-
nii Nigri, qui circumferuntur, plerique
se apud hanc Caesaream signatos profi-
tentur. Vide meum de his judicium in
moneta hujus imperatoris.

Epigraphe: KAICAPEIAC. ΓΕΡΜΑ-
ΝΙΚΗC. In Arigoniano Augusti numo,
et M. Aurelii apud Vaillantium est
ΓΕΡΜΑΝΙΚΕΟΝ. tantum. KAICAP.
ΓΕΡΜΑΝΙΚΕΟΝ. in numo Aurelii.
(Muf. Caef.) KAIC. ΓΕΡΜ. in numo
Commodi. (Theup.) Insolens est KAIC.
ΓΕΡΜΑΝΙΚΑΙΟΝ. in numo Commo-
di. (Vaill.)

Typi: *Mulier rupi insidens d. spicas,
pro pedibus flavius emergens, Aesculapius,
aut ejus serpens, Venus cum Cupidine,
Hercules, Victoria, templum.*

*Navis cum velis et remis, infra quod
animal jacens, quod bovem dicit Vail-*

lantius, (in Domna.) Pellerinius *capram*, (in Valerian. sen.) Arigonius *instar equi jacentis* pinxit. (in numis Severi et Valeriani.) Insolens certe typus in moneta urbis, et a mari, et a fluvio, in quo velis navigari possit; remotioris.

Mentio situs: a Commagene: KAI. CAP. ΓΕΡΜΑΝΙΚΕΩΝ. KOM. in numo Aurelii. (Mus. Caes.) KAIC. ΓΕΡΜ. KOM. in numo Commodi. (Theup.) A numo M. Aurelii, qui ignotus fuit Harduino, hujus viri sententia etiam ceteris partibus infirma plane evertitur, qui numos omnes Caesareae Germanicae nomine inscriptos Caesaream Palaestinae derivavit, praetextens, *ro* KOM. indicare KOMOΔΙΑΝΑ, quoniam, ut putabat, ante Commodum haec inscriptio non obtinet.

Epocha, quam ex binis numis deducit Norisius: (Epoch, Syrom. p. 476.) KAICAPE. ΓΕΡΜΑΝΙΚ. ΕΚΡ. M. Aurelii, cujus numi descriptionem secum communicaverat Vaillantius, credo serius, nam in ejus opere deest.

KAIC. ΓΕΡΜΑΝΙΚΑΙΩΝ. Θ. P. Commodi, quem citat ex museo Dronii. Vaillantius eundem Dronii numum recitat, sed legit: KAIC. ΓΕΡΜΑΝΙΚΑΙΩΝ. Λ. Θ. et ex hac nota annum imperii conficit. Norisius ex prioris numi anno alterum Commodi mancum restituit ΘMP.

Vir hic eruditus initium epochae figit ad annum V. C., quo Caligula An-

tiocho paternum Commagenes regnum reddidit, quo facto gratus Antiochus urbi intra Commagenen de agnominibus Caligulae nomen *Caesareae Germanicias* indidit, quae ab hoc tempore annos suos computare coepit. At observandum, ab Arigonio memorari Augusti numum cum Germanicae inscriptione. Istud si verum, fallit Norisius, a Caligula primum urbi nomen inditum adfirmans. Sed typis Arigonianis non omnis est fides habenda.

Notae arithmeticae: A. in numo Aurelii. (Neronis.) item in numo Veri. (Pellerin in epistola MS. ad Khellium.) AE. R.

SAMOSATA.

Ad Euphratem, regionis caput, et sedes regum Commagenorum, celeberrimi a satyrarum lepore Luciani patria.

Autonomi:

Caput Apollinis. X CAMOΛATHNΩ. *Leo gradiens.* AE. III. (Pellerin.)

Caput Iovis X CAMOLEATΩN. *Leo gradiens.* AE. II. (Hunter.)

Leo gradiens. X CAMOΛATΩ. ΠO. ΔEΩΓ. *Mulier turrita rupi insidens d. ramum.* (Pellerin, Theup.)

Pellerinius horum numorum leonem ad Zodiacum refert, *) cujus multa in hoc tractu habemus exempla.

Caput nudum barbatur. X CAMO.

a) Res. II. p. 179.

(retrograde.) *Planta in formam loti.* AE. III. (Pellerin.)

Scriptura est retrograda, etsi numus remotum aevum non testetur. Pellerinius hanc plantam post Spanhemium herbam Commageneam putat.

Aquila stans expansis alis. X CAMO-LATΩN. *Figura sedens d. Victoriolam, f. hastam.* AE. III. (Hunter.)

Teste Pellerinio plerique hujus urbis numi rudis sunt fabricae, quod monendum duxi, ne quis malit huc revocare numos inscriptos ΣΑΜΟ., qui eximii sunt operis, et quos cum propterea, tum ob alias causas Samothraciae tribueram.

AE. KR.

Imperatorii.

Ab Hadriano usque ad Decium.

Epigraphe: CA. CAM. CAMO. CAMOCATEΩN. additis variis honorum titulis et privilegiis.

ΤΥΧΗ. CAMO. *Mulier turrata insidens scopulis d. aquilam, in imo fluvius emergens, Elagabali.* (Vaill.)

Hic typus, at non inscriptio, frequens est in hujus urbis numis. Verum inde a Caracalla inferne pro fluvio emergente frequentior Pegasus volans incerto explicatu.

Caduceus alatus, vel: sola epigraphe intra coronam quernam, Hadriani. (Vaill. Pellerin.)

Nomen ab imperatore: Φ. ΦΑ. Flavia,

a Vespasiano. Ratio dabitur infra in epocha. Hoc praenomine plerumque utitur, et inde ab Hadriano.

Metropolis: ΜΗΤ. ΜΗΤΡΟΠ. addito saepe ΚΟΜ. frequenter inde ab Hadriano, ad hunc honorem evecta haud dubie a Vespasiano. Vide infra in Epocha.

Sacra, asylum, autonoma. ΙΕΡ. ΑΥΤΑ. ΑΤΤΩΝ. Haec epitheta semper conjunguntur, sed tantum leguntur in numis Antonini, Aurelii, Veri.

Epocha:

CA. ET. NH. *Caduceus alatus, Hadriani.* (Pellerin.) Perperam in simili Vaillantius legit: CAIT. L. IA., eumque tribuit nomo Saiti Aegypti. ^{a)}

ΦΑ. CA. ET. ΝΘ. *Caduceus alatus, Hadriani.* Pellerinius, qui numum hunc dedit, feliciter et vidit, a Vaillantio in numo simili male lectum CA-ETΩN, et inique adeo tributum Sactenis Lydiae. ^{b)}

ET. Z. Hadriani. (Vaill. Pellerin.)

ET. q. Aurelii. (Pellerin Mel. II. p. 325.)

ET. Aq. Veri. (Theup. Arigoni.)

ET. Bq. Veri. (Vaill.)

ET. Δq. Veri. (Mus. Caes. Pellerin Mel. II. p. 326.)

Anno V. C. 825. P. X. 72. Cefennius Paetus Syriae praeses jubente Vespasiano invasit Commagenen, atque inde Antiochum postremum regem cum filiis Epiphane et Callinico expulit. ^{c)} Commagene anno sequente in provinciam

a) Num. Grave, p. 36.

b) Mel. II. p. 70.

c) Ioseph, B. I. L. VII, cap. VII.

redacta est. Inde factum, ut Samofatis, quae jam antea regum sedes fuere, metropoleos jura, ac Flaviae nomen, aliaque privilegia accederent. Testibus Chronicis Eusebii et Alexandrino Samofateni et Commageni coeperunt computare annos suos ab anno V. C. 824. P. X. 71. Revera huic principio numi citati non adversantur, atque etsi Paetus anno demum 825. dicatur invasisse Commagenen, tamen Samofateni sumendo annum incompletum pro completo, quod in orientis urbibus per saepe factum, initium novae suae aerae προληπτικῶς retulere ad autumnum V. C. 824., et in autumnum 825. inchoavere secundum, in quo calculo video mihi egregie convenire cum Norisio. ^{a)})

Malim igitur accedente binorum chronicorum auctoritate, et non refragantibus numis aerae initium desigere ad autumnum V. C. 824., etsi Vaillantius annum sequentem maluerit. Harduinus autumnum V. C. 823. praetulit, cui principio adversatur numus Aurelii citatus ex Pellerinio cum anno 9. 90., in quo non dubitem Aurelium dici Augustum, quod secus monere vir adcuratus non neglexisset. Inito calculo ex mente Harduini annus 90. Samofatenorum incideret in eam aetatem, qua Augustus nondum fuit Aurelius.

AE. C.

ZEVGMA.

Ad Euphratem, quò loco is ponte junctus fuit, unde urbi nomen.

Imperatorii :

Ab Antonino usque ad Philippum jun. observantur.

Epigraphs : ΖΕΤΤΜΑΤΕΩΝ. *inscriptum laureae*. Alter adhuc typus: *Templum in vertice montis cum gradibus*. Inde a Caracalla infra montem constanter comparet *capricornus*. Observandum, in numis urbium Commagenes a tempore Caracallae in imo varia observari animalia, in numis Germaniciae, seu bos is est, seu capra, seu equus, ut dictum, in numis Samosatorum Pegasum, Zeugmatis capricornum.

Notae arithmeticae :

Antonini : A. B. (Vaill. Muf. Caes.)
s. (Arigoni.) H. (Theupoli.)
Aurelii : B.
Veri : B. Γ. Δ.
Commodi. B. (Pellerin.)

AE. C.

a) Epoch. Syr. p. 118.

REGES COMMAGENES.

Horum numos primus Haymius majore numero collegit, et Thesauro suo Britannico inseruit. ^{a)} At quod maximum ejus fuit meritum, ad eorum calcem subjecit insignes sane animadversiones, quibus doctissimus Masson Anglus horum regum monetam illustravit. Hujus ergo viri ornatissimi ingenio posterorum industriam occupante aliud non restat, quam ut, quae praeclare, sed copiosius dictaverat, contrahamus, insertis per intervalla numis Haymii aetate nondum compertis.

Numos regis *Sami*, quem nonnulli Commagenis regibus accensent, in Armeniae regum moneta produximus.

Quamdiu Seleucidae Syriae regnum tenuere, iis et Commagene subjecta fuit. Lucullo Tigranem Armeniae et Syriae regem urgente a Dione ad annum V. C. 685. memoratur Commagenes rex

ANTIOCHVS I.

Quem Lucullus victo Tigraue, capisque Tigranocertis in fidem recepit. Appianus hunc Antiochum primum a Pompejo petitum bello, deinde inter

amicos receptum et parte Mesopotamiae donatum scribit. ^{b)} Is Vaillantio idem creditur cum Antiocho XIII. postremo Syriae rege, sed cujus istud historici fide possit stabiliri, non reperit Massonus. Idem videtur hic fuisse Antiochus Commagenus, qui Pompejo ad Pharsalum auxilia adduxit. ^{c)} Serius a M. Antonio Samosatis obsessus mox in fidem receptus est V. C. 718. ^{d)} Quid eo deinceps factum, incertum.

Hujus Antiochi et sequentium duorum hoc nomine Commagenes regum numi incerti, et forte ad hos pertinent aliqui, qui in Antiocho IV. describentur.

MITHRIDATES I.

Inter reges socios M. Antonii in bello Actiaco proditur a Plutarcho. De ejus reliqua fortuna non constat.

Huic Mithridati Massonus numum tribuendum putat, quem nos rectius Mithridati Armeniae regi restituendum conjicimus, ut dictum.

ANTIOCHVS II.

Ejus meminit Dio. ^{e)} Octavianus Romanam accitum occidi jussit V. C. 725.,

a) Tom. I. p. 113. ed. Vind. §. 22.

e) L. LII. §. 43.

b) in Mithr.

c) Caesar B. C. L. III. c. 4. d) Dio L. XLIX.

quod legatum fratris Romam missum ex infidiis interfecit.

Numi ejus certi non habentur.

MITHRIDATES II.

De hoc Dio ad annum V. C. 734., ab Augusto tum orientis res componente Mithridati cuidam Commagenen adhuc puero tributam, quod ejus rex patrem hujus Mithridatis occidisset.

ANTIOCHVS III.

Ejus tantum mortem memorat Tacitus ad annum V. C. 770., nimirum, Antiocho Commagenes rege mortuo Tiberium Commagenen in provinciam rede-
degisse.

De ejus numis nihil certi tenemus.

ANTIOCHVS IV. EPIPHANES MAGNVS.

Antiochi III. filius, regno paterno caruit, quoad Tiberius vixit, quo mortuo ei Caligula Commagenen reddidit adjectis Ciliciae maritimis, ^{a)} nempe in praemium, quod eum ad mores tyrannicos instituerat, ^{b)} sed ab eodem iterum exutus regno, iterum restitutus a Claudio. ^{c)} Armeniae etiam partem addidit Nero, quod se adversum Parthos subsidiis juverat. Eandem quoque operam Romanis in bello adversum Iudaeos locavit, et Vespasiano ad imperium aspiranti praesto fuit, quod esset vetustis opibus ingens, et inservientium re-

gum ditissimus. ^{d)} Verum quadriennio post accusatus a Paeto Syriae praefide, quod cum Parthis contra Romanos colluderet, regno exiit V. C. 825., et primum Lacedaemonem, dein Romam transfertur, ubi habitus honorifice reliquam vitam exegit. ^{e)}

De uxore Iotape, et duobus filiis agetur infra.

Numi:

ΒΑΣΙ. ANTIOXΟΣ. *Caput regis diadematum.* X KOMMAGHNΩN. *Duplex cornucopiae decussatum.* AE. III. (Muf. Caef. Haym.)

ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΜΕΓΑΣ. ANTIOXΟΣ. *Caput diadematum.* X KOMMAGHNΩN. *Scorpius intra lauream.* AE. II. (Muf. Caef. Haym.)

ΒΑΣΙ. ΜΕΓ. ANTIOXΟΣ. ΕΠΙ. in aliis: ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΜΕΓ. ANTIOXΟΣ. ΕΠΙΦΑ. *Caput diadematum.* X KOMMAGHNΩN. *Capricornus, infra quem ancora, intra lauream.* In aliis: *Scorpius intra lauream.* AE. II. (Haym.)

ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΜΕΓΑΣ. ANTIOXΟΣ. *Caput diadematum.* X ΛΑΚΑΝΑΤΩN. *Scorpius intra lauream.* AE. II. (Haym.)

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ANTIOXΟΥ. *Caput juvenile diadematum.* X ΣΕΒΑΣΤΗΝΩN. *Vir seminudus stans d. coronam.* AE. II. (Pellerin.)

Caput regis diadematum. X ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩN. ΕΤ. ΙΡ. *Bacchus nudus stans d. cantharum, s. thyrsum, pro pedibus pantheriscus.* AE. II. (Muf. Caef.)

ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ANTIOXΟΣ. *Caput dia-*

a) Dio L. LIX. §. 8. c. 81.

b) L. c. §. 24. e) Iof. Bell. Iud. L. VII. c. 7.

c) Dio L. LX. §. 8.

d) Tacit. Hist. L. II.

diematum. Ξ ΑΥΚΑΟΝΩΝ. Scorpium intra lauream. AE. II. (Pellerin.)

De tribus numis prioribus cuiusdam Antiocho Commageno tribuendi sint, decidere veretur Massonus. Credo, Antiochi IV. esse omnes, nam quotquot ejus generis viderim, similis omnes sunt fabricae. Neque obest, variare in his oris lineamenta, nam et in iis, quos certo constat, esse Antiochi IV., multum variare vultus, fatetur quoque Pellerinus. ^{a)} Haec si ita habent, tenemus, Antiochum IV. et *Magnum*, et *Epiphanem* dictum, quod jam constabat ex nummo Iotapes, quem infra citabo.

Numos tres sequentes esse hujus Antiochi, quoniam in Cilicia se cufos profitentur, indubitatum, nam ante hunc alteri collatam Ciliciae partem non constat. Horum primus inscribitur ΑΑΚΑΝΑΤΩΝ. Fuit Lacanatis teste Ptolemaeo pars Ciliciae Tracheae, in qua sita Irenopolis. Ejus gentis autonomum edidit Pellerinus, quem in moneta Ciliciae recitavi. Qui sequitur nomine ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ, signatus est in insula Ciliciae contigua olim dicta Elaeusa, sed quam Archelaus ejus tractus rex in Augusti honorem *Sebasten* appellavit, ut diximus in hujus insulae numis.

Numum inscriptum ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ jam edidit Frölichius, ^{b)} et recte quidem agnovit signatum Alexandriae Ciliciae ad Iffum sitae, sed cum annum inscriptum legeret ΖΠΡ., huncque annum esse Seleucidarum putaret, in ejus antica exhiberi caput Alexandri II. Syri censuit. Sed praeterquam quod non ΖΠΡ., sed ΕΤ. ΙΡ. in eo luculente legi-

tur, certum est I., oris lineamenta nullo pacto referre Alexandrum II. ex numis satis cognitum, II. Nullo hactenus exemplo constat, Ciliciae urbes Seleucidarum epocha in numis suis usas. III. Caput hujus numi prorsus refert Antiochum IV. Commagenum, qualis in numis, quos descripsimus, proponitur, ut adeo dubitari non possit, ad eum numisma istud pertinere. Si non fallit Vaillantius, principium epochae Alexandrinae ducens ab anno V. C. 687., annus ΙΡ. duocetur ab autumno V. C. 796., quo ipso tempore constat Antiochum Ciliciae partem tenuisse.

Numus postremus per *epigraphen* ΑΥΚΑΟΝΩΝ docet, quod retinere historici, Antiocho praeter Ciliciae maritima Lycaoniam quoque tributam. Iam et pridem antea Romanos victo Aristonico filiis Ariarathis dedisse Ciliciam et Lycaoniam, refert Iustinus. ^{c)}

Ad typos quod attinet, scorpium aut capricornum plerique sistunt, quos esse ex Zodiaco et causis astrologicis petitos, exempla Antiochiae, Samosatorum, aliarumque ejus viciniae urbium persuadent. Sane in Quadripartito, seu de judiciis astrorum olim Ptolemaeo tributis scorpium dicitur praeesse Commagene. ^{d)} Addita in nonnullis ancora verisimile facit, Antiochum aut revera Seleucidis duxisse genus, aut istud in vulgus credi voluisse, nisi forte alia de causa proprium fuit Commagenorum symbolum.

* * *

Caput juvenile tiara Armeniaca radiis tectum et diadematum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ.

a) Rois. p. 126.

b) Annal. Syr. p. 89.

c) L. XXXVII. c. 1.

d) L. II.

ANTIOXOT. *Leo gradiens*. AE. II. (Pellerin Rois tab. XIV.)

--- ANTIOXOT. *Caput simile*. X
Epigraphe extrita. Bos cornupeta. AE. II.
(Muf. Caef. editus in mea Sylloge I. p. 88.)

Priorem jam olim vulgavit Belleus, cumque in eo videret vultum abludentem ab iis, quos sistunt noti Commagenes numi, et typum praeterea Samofatenum in leone gradiente, conjecit, numum praesentem signatum apud Samofata ab Antiocho quopiam regis Sami successore, quem regnasse in Commagene et Samofata condidisse statuit. *) Aliter visum Pellerinio, neganti, ex vultus similitudine in numis Antiochi IV. certam posse conjecturam capi. Atqui constat, Antiocho IV. a Nerone datam fuisse Armeniae partem, quo factum, ut eadem ratione ejus numi cum capite mitrato ferirentur in urbibus Commagenes, qua numi Tigranis cum simili capitis cultu signati sunt per urbes Syriae. b) Meam si quis sententiam requirat, ajo, Bellei doctrinam nimium infirmis conjecturis niti, quod amplius probavi in numis hujus Sami, quem in Armeniam rejeci. Pellerinio illud obest, quod caput in his numis magis juvenem refert, quam ut Antiocho IV. commode possent tribui, etsi facile dem, in ejus ipsis numis vera ejus lineamenta nimium saepe differre. Quid si Antiochus hic esset unus ex binis ejus filiis, de quibus mox, cui pater ferentibus Romanis interea cessarit Armeniam, cujus adeo nomine apud

Samofata et alibi uterque hic numus esset signatus? Certe filium dictum Antiochum memorat Iosephus, eumque jam spectatae virtutis in bello Titi contra Iudaeos. c) Eidem Antiocho tribuo numum alterum musei Caesarei haud dubie in quapiam Armeniae urbe cufum, quod persuadent et fabrica plane barbara, et typus tauri, ad Armeniae montem Taurum, ut verisimile puto, adludens secundum numos Augusti, qui ad annum V. C. 734. recensentur. Inscriptio, quae est supra taurum, et forte urbis nomen continet, prorsus extrita est.

IOTAPE.

Seguinus, d) et Frölichius e) quatuor hoc nomine illustres feminas ex veteribus elicuere. Quintam stabiliunt numi Antiochi IV. Commageni uxorem.

Ex his nati *Epiphanes* et *Callinicus*, quorum quoque dabimus numos, et *Iotape* nupta Alexandro ex stirpe Herodis, de quo lege copiosius differentem Mafsonum apud Haymum.

Numi:

ΒΑΣΙΛ. ΜΕΓ. ΑΝΤΙΟΧΟΣ. ΕΠΙ. *Caput regis diadematum*. X ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. ΙΟΤΑΠΗ. ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ. *Mulier sedens d. pateram*. AE. (Vaill. ad Seguin p. 402.) In alio simili intra sellae fulcra legitur ΕΡΘΑ. incertae significationis. (in meis Num. vet. p. 275.)

ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. ΙΟΤΑΠΗ. ΦΙΛΑΔΕΛ.

a) R. L. T. XXVI. p. 355. b) Rois p. 125. c) Bell. Iud. L. V. c. 11. §. 3. d) Num. sel. p. 72. e) Not. elem. p. 214.

ΦΟΣ. *Caput reginae radiatum.* X KOM-
MAGHNΩN. *Scorpius intra lauream.* AE.
II. (Haym, Mus. Caes.) Perperam Se-
guinus legiτ ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΤ.

Horum prior comprobat, fuisse Iota-
pen uxorem Antiochi cujuspian dicti
Magni et Epiphanis, quae fuisse nomi-
na Antiochi IV. Commageni mox vidi-
mus. Idem hic Antiochus colligitur ex
incripto ΣΕΒΑΣΤΗΝΩN, nam huic
tantum data fuit pars Ciliciae, cui con-
tigua insula Sebaste, et citavimus in ejus
moneta numum alium ejusdem insulae
nomine insignem. Numus alter per aver-
sae et inscriptionem et typum Iotapen
fuisse Commagenes reginam luculente
demonstrat. Quibus omnibus collatis
ruit conjectura Seguini, qui propositam
in posteriore hoc numo Iotapen tribuit
illi, quam Alexandro Iudaeo fuisse nup-
tam supra diximus, quam sententiam
jam refutavit Vaillantius, ^{a)} et Maffo-
nus. Advertendum etiam additum no-
men ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΣ, ex quo apparet,
fuisse Iotapen Antiochi et sororem, et
conjugem, qui mos obvius fuit in Ae-
gypti et Cariae regionis, rarior in Sy-
riacis.

EPIPHANES et CALLINICVS.

Patrem Antiochum IV. Caesarii Pae-
ti, ut diximus, criminationibus exutum
regno, et sese ad privatam conditionem
redactos non ferentes filii generosi ani-
mi Epiphanes, qui nuper ad Bebricum
pro Othone fortiter dimicans vulnus ac-
cepit, ^{b)} et Callinicus arma parant, con-
sertoque praelio dum fortiter pugnant,

non quidem inferiores, verum adlato
in castra nuncio, patrem regno sponte
excessisse, deserti a suis fuga et ipsi sibi
consulunt. Epiphanes ad Vologesem
Parthum elapsus, audito, patrem ab
imperatore regie haberi, Romam pro-
ficiscitur, ipso etiam patre, qui interea
Lacedaemone sublitit, paullo post se-
quente. Haec ex Iosepho. ^{c)} Reliquum
utriusque fatum ignoratur.

Numi:

BACIAΕΝC. TIOI. *Duplex cornucopiae
decussatum, quorum singulis insertum caput
puerile, in medio ancora, superne astrum.*
X KOMMAGHNΩN. in aliis: ΛΑΚΑ-
NATΩN. *Tiara Armeniaca, in cuius me-
dio scorpius, omnia intra lauream.* AE. II.
(Pellerin.)

BACIAΕΝC. TIOI. *Uterque filius in
equis pacate gradientibus.* X KOMMAGH-
NΩN. in aliis: ΛΑΚΑΝΑΤΩN. *Capri-
cornus, superne astrum, inferne ancora,
omnia intra lauream.* AE. II. (Pellerin,
Mus. Caes.)

Sine epigraphe. Uterque filius eques. X
ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ANTIOXOT. *Caput arietis.*
AE. II. (Panel le Bret.)

Numus prior utrumque filium infan-
tem proponit capto typo ex numis Drusi
Caesaris Tiberii F., in quibus hujus ge-
mellos Tiberium, aliumque anonymum
eodem modo propositos habemus, tum
et numis Claudii apud Patrenses et Ale-
xandrinos signatis. Numus alter eos
adultiores, et jam in equis, et velut
principes juventutis sistit. Tiara Arme-
niaca indicat spem successionis in pat-

a) l. c. b) Tacit. Hist. II, 25. c) Bell. Iud. L, VII, c. 7.

tem Armeniae, qua donatum patrem a Nerone diximus. Exornat illam scorpius, quia cum Armenia unita fuit Commagene, cujus symbolum scorpius. Etiam Agrippam Agrippae I. Iudaeae regis F. equo vectum numus sistit scripto juxta ΤΙΟΤ. ΒΑCΙΑΕΝC. Reliqua horum numorum in moneta patris explicantur.

In numis patris Antiochi exhibui nu-

mos binos inscriptos ΒΑΣΙΛΕΥC. ΑΝΤΙΟΧΟΤ. capite perquam juvenili, tecto tiara Armeniaca. Aiebam, eos esse posse filii Antiochi IV., quia revera horum unus Iosepho vocatur Antiochus, et *Epiphanes* et *Callinicus* reipsa nomina non fuere, sed cognomina. Denique eorum uni jure competet tiara, quia in eorum numis illa aversae typum constituit.

CYRRHESICA.

BEROEA.

Aequo ab Antiochia et Hierapoli intervallo distans, crediturque hodiernum *Aleppo*.

Autonomus.

Caput muliebre velatum turritum. X BEPOIA. intra lauream. AE. III. (Hunter.)

AE. RRRR.

Imperatorit:

A Trajano usque ad Antoninum.

Epigraphe constans: BEPOIAION. intra lauream. In nonnullis Hadriani typus est lauri ramus tractus ex numis Antiochenis, de quo numorum genere agatur infra in *Hieropoli*.

Notae arithmeticae:

Trajani: A. B. Γ. Δ. H.

Antonini: A. B.

Iuvat hoc loco in similium numerorum naturam inquirere. Observantur hi in numis variarum hujus tractus urbium, ac quidem Doliches, Germaniciae, Zeugmatis Commagenes urbium, Beroeae, Cyrrhi, Hieropolis Cyrrhesticae urbium, Chalcidis Chalcidenes, Seleucia, Aradi, et reperiuntur fere tantum in numis imperatorum inde a Trajano usque ad Commodum. Fere omnes hactenus antiquarii censuere, iis annos imperii indicari, prono judicio, cum eos tot aliarum regionum, urbiumque numis inscriptos videamus. Est tamen, quod sententiae huic non parum adversatur. Generatim hi numi numeros offerunt minutiores, quam ut anni imperii haberi possint. Postremum Tra-

K k 2

jani reperi H, Hadriani Δ, Antonini H, Aurelii Δ, Commodi Γ, cum tamen horum omnium diuturnum, ut constet, fuerit imperium, et fere omnes in annum K et ultra jus habeant. Vnicum video in Hieropolis numo, eoque Veri annum Θ, quo is posteriorem adsecutus non est. Quare si anni imperii sunt, quaeri jure potest, cur nulli cum annis sequentibus numi reperiantur, cum tamen numi Alexandrini, Caesareae Capadociae, Tyanorum etc: annos posteriores perinde ac praecedentes offerant? Credibile non est, primis tantum imperantium annis in his urbibus fuisse signatam monetam, deinceps cessatum, aut omnes eos, qui posteriores annos inscribunt, fuisse deperditos, aut nondum ex museis promulgatos. Vt nolim plane negare, annos imperii esse non posse, sic cuperem, veram adferri rationem, quae propolita haec dubia expediat.

AE. C.

CTRRHVS.

Aqua regioni nomen, inditum a Cyrrhestis Macedoniae. Vide Wesselingium. ^{a)}

Regius.

Alexandri I. Syriae regis. (Haym T. I. p. m. 63.) Hujus averfa sistit Iovem stantem eo modo, ut is exhibetur in numis Antiochenorum apud Daphnen et

Callirhoen, de quo copiosius agam in sequente Hieropoli.

Imperatorii:

A Trajano usque ad Philippos.

Epigraphe KTPPHCTΩN, saepe intra lauream.

ΔΙΟC. KATAIBATOT. saepe KATEBATOT. *Iuppiter sedens d. fulmen, f. hastam, pro pedibus aquila, etiam in templo. In numo Caracallae apud Vaillantium supra templum est aries, nempe signum Zodiaci, ut dicetur in numis Antiochiae. Typus obvius in variorum imp. numis.*

Zeus καταϊκτης, Iuppiter descendens, memoratus etiam Orpheo, ^{b)} et cujus aram stetit Olympiae refert Pausanias. ^{c)} Eum sic dixere Athenienses a dejiciendis fulminibus, vel quod propter amorem mulierum e coelo descenderet, ut docet Suidas, ^{d)} et enarrator Aristophanis. ^{e)} Teste Apollodoro Athenis juxta Academiam fuit ara Iovis Καταϊκτς, quem et dixere Μοριον, quod erat custos sacrum olearum. ^{f)} Iovi Καταϊκτς Tarentinos publice sacrificasse, quod flagitiosos quosdam fulmine adflixerat, tradit Athenaeus. ^{g)} Iovis exemplo Demetrium viribus suis stolidè ferocem se dixisse Καταϊκτς tradit Plutarchus. ^{h)} Sed alibi hoc illi nomen inditum ab Atheniensibus narrat, qui locum, ubi primum descenderat de curru, consecraverunt, posita ara, quam Δημητριῶς Καταϊκτς appellavere, ⁱ⁾ consentiente etiam Clemente Alex. ^{k)} Apud Aeschylum est etiam κατ-

a) ad Diod. Sic. L. XVIII, c. 4.

b) Hymn. XIV.

c) Eliac. p. m. 413.

d) in

Καταϊκτς. e) ad Ειρηνης v. 42.

f) Schol. ad Sophocl. Oedip. Col. v. 737.

g) L.

XII, p. m. 522.

h) de Fort. Alex. Orat. II, p. 338.

i) in Demetr. cap. 10.

k) in Protrept.

βατης κεραυνος, *) et quod idem significat apud Lycophronem: καταβατης σκεπτος. b)

Epocha notatur in numis regum Syriae imagine insignibus, quae est Seleucidarum.

Notae arithmeticae.

Antonini: A. B.

M. Aurelii: Δ.

L. Veri: A.

Commodi: Γ.

Vide, quae de his in numis proximae Beroeae notavi.

AE. C.

HIEROPOLIS.

A scriptoribus passim dicitur *Hierapolis*, sed *Hieropolin* constanter appellant numi, ut et Stephanus: *tertia Syriae, quae et Hieropolis vocatur per o.* Olim dicta *Bambyce*, *Syris Magog*. Novum nomen accepit a Seleuco teste Aeliano, c) inditum certe a religione deae Syriae, de cujus in hac urbe cultu superstitioso, et templo omnibus opibus referto Lucianus libro singulari copiose. Vide et Plutarchum. d)

Regii et Autonomi.

Caput radiatum Antiochi IV. X IEPOΠOΛITΩN. Iuppiter stans d. coronam protendens, pro pedibus bos turgente gibbo. AE. III. (Pellerin Rec. II. p. 193.)

Caput Alexandri I. diadematum. X IEPOΠOΛITΩN. Iuppiter stans d. ramum

protendens. AE. III. (Haym. T. I. p. m. 63.)

IEPOΠOΛITΩN. *Caput Apollinis laur.* X ETOT. ZMT. *Lyra, supra quam A.* (Beger Th. Br. T. III. p. 65.)

IEPOΠOΛITΩN. *Caput muliebre velatum turritum.* X ET. ZNT. *Ara luculentata, juxta F. AE. III.* (Pellerin. l. c.)

IEPOΠOΛITΩN. *Caput Apollinis laur.* X AOT. *Lyra, juxta A. AE. III.* (Pellerin.)

Numi hi tam fabrica, quam typis adeo sunt similes numis Antiochenis, ut Pellerinius, etsi timide suspicaretur, Antiochiae aliquanto tempore Hieropolis nomen adhaesisse. At vero hanc suscipionem, etsi probabili ratione hauseram, esse supervacaneam, facile demonstrabo. Si cum numis hic loco I. et II. descriptis conferantur numi Antiochenorum ΠΡΟΣ. ΔΑΦΝΗΙ. et ΠΡΟΣ. ΚΑΛΛΙΡΟΗΙ., videbimus, eos non modo capite regis, verum et typo avervae plane conspirare. Vt ergo fatente ipso Pellerinio hi numi non apud ipsam Antiochiam signati sunt, sed variis ac diffitis locis, ita etiam numi inscripti IEPOΠOΛITΩN possunt aliorum, quam Antiochiam pertinere. Adde, quod Haymius numum numo secundo simillimum dedit, sed inscriptum ΚΤΡΡΗΣ. ΤΩΝ. e) Vt ergo hic Cyrrhum sine dubio pertinet, sic et illi Hieropolin.

Reliqui tres autonomi hic citati etsi cum moneta Antiochena mire conspicerent, tamen certum est, Antiochiae esse non posse; nam notatur in iis aera Seleucidarum, sed a qua jam sub ipso

a) in Prometh. v. 359.
Tom. I. p. m. 63.

b) v. 382.

c) Nat. anim. L. XII, c. 2.

d) in Crasso, 17.

Augusto discessere Antiochemi, deinceps tam in autonomis, quam imperatoriis inscripta aera Caesariana.

Quaeri hoc loco jure potest, quae causa fuerit, cur Hieropolitae tam diligenter typos Antiochenorum imitarentur, quod dubium eo ingravescit magis, quod ii uno eodemque tempore duplicis generis videntur habuisse monetam, unam propriam suam cum imperatorum effigie jam inde a Trajano, scripto intra coronam ΘΕΑΚ. ΤΥΡΙΑΚ., ac multo diversa fabrica, alteram ad exemplar Antiochenum conformatam, nempe autonomos, de quibus nobis hic fermo, qui, ut inscripti aerae anni doceant, signati sunt sub Hadriano, et Antonino, in quam quoque aetatem complures ejus generis autonomi Antiochenes incidunt. Videmus item, Samosatenses quoque, et Beroeenses nonnuncquam a stabilitis apud se typis, fabrica, ipso adeo numerorum volumine penitus discessisse, et Antiochenorum caduceum, aut lauri ramum monetae suae intulisse, et quod observandum, omnes hi Syriae urbium typi monetae Antiochenae typos adfectantes incidunt in imperium Hadriani et Antonini. Quae fuerit ejus typorum concordiae ratio, utrum causa commercii, quod eruditi in numis Antiochenorum apud Ptolemaidem etc. suspicantur, aut alia quaecunque, diu adhuc, ac forte in perpetuum ignorabimus, ut adhuc forte veram causam ignoramus, cur Cretae urbes Athenienses typos, fabricam, ac totum monetae modum adfectarint.

ΑΕ. RRR.

Imperatorii :

Sunt a Trajano usque ad Philippos, ΘΕΑΚ. ΤΥΡΙΑΚ. ΙΕΡΟΠΟ. ΙΕΡΟΠΟ. ΑΕΙΤΩΝ. *intra lauream*, qui typus usque ad Caracallam fere unicus. Inde ab hoc plerumque *dea Syria infidens leoni*, dicta ab indigenis Atargatis, a Graecis Derceto, ut refert Plinius, et de qua Lucianus libro singulari. Sub hujus Atargatis simulacro fuisse leones docet Macrobius, eamque fuisse similis naturae cum magna matre Phrygum. ^{a)} Sane et Apulejus deae Syriae eundem comitatum, eadem attributa addidit, quae scriptores alii, et monumenta Matri magnae addidere ^{b)} et mox infra ^{c)} eam Matris deorum sororem appellat. Sed propius ad hos numos Lucianus leone vectam dixit. Iam Nero deae Syriae cultui animum advertit aliarum religionum usquequaque contemptor, ut ait Suetonius. ^{d)}

ΘΕΟΙ. ΤΥΡΙΑΚ. ΙΕΡΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Sacellum, intra quod signum militare, hinc Iuppiter, inde Iuno, ambo cum modulo in capite, d. hastam tenentes, ille sedens inter 2. tauros, haec inter 2. leones, inferne leo gradiens, in numo Alexandri Sev. ΑΕ. Ι. (Neumann Num. pop. P. II. p. 74.)*

Numus sane illustris. Adstitutum utrinque nomen praeclare explicat Lucianus. ^{e)} Narrat, in adyto celebris ejus templi, quod est Hieropoli, *posita esse simulacra deorum, Iunonis videlicet et Iovis, quem alio nomine appellant; ambos esse aureos, et ambos sedere, sed Iunonem por-*

^{a)} Sat. L. l. c. 23. ^{b)} Metam. L. VIII. ^{c)} L. IX. ^{d)} in Nerone cap. 56. ^{e)} De dea Syria.

tari leonibus, Iovem insidere tauris. Signum militare haud dubie ad eam legionem pertinet, cujus pars apud Hieropolin stationem habuerit, et cujus signum fuerit leo subtus gradiens. Haec omnia copiose et erudite exposita vide apud Neumannum, qui eximium istud cimelium et possidet et vulgavit. Pellerinius insigne tetratrachum edidit, in quo eadem omnino est averfa, nisi quod pro leone inferne conspicitur aquila. Numum hunc plenè describam infra in numis Antiochenis capite II., nam et si argumentum ipsum certe Hieropolin pertinet, sic tamen certum etiam videtur, eum Antiochiae signatum, ut dicitur,

Notae arithmeticae. Hae in primis duobus supra citatis non comparent, verum hi sub regibus cusi sunt. Comparent autem in tribus sequentibus autonomis, nempe A et Γ, quos per epochae annos constat sub Hadriano et Antonino signatos. In imperatoriis vidi:

Trajani: A. Γ. E. 5.

Antonini: A. B. Γ. E. 5. Z.

Aurelii: Γ.

Veri: Γ. Δ. H. Θ.

Commodi: A.

Caracallae: B. (Mus. Caes.)

Vide de his numos Berocae vicinae, *AE. C.*

CHALCIDENE.

Suos aliquando tetrarchas et reges habuit, numis etiam illustres.

PTOLEMAEVS Mennaei F. TETRARCHA.

Ejus primum meminit Strabo adferens: ^{a)} Heliopolin et Chalcidem subiectas fuisse Ptolemaeo Mennaei F., ὑπο Πτολεμαίῳ τῷ Μενναίῳ. Frequens deinde ejus apud Iosephum mentio. Eum primum gravem fuisse Damascenis vicinum adfirmat, tempus autem definit, quo Lucullus debellato Mithridate in Tigra-

nem Armeniae et Syriae regem armavit, ^{b)} Aliquot post annis a Pompejo M. Syriam ingresso in jus vocatum numeratis M. talentis absolutum. ^{c)} Mortuum V. C. 714. succedente filio Lyfania. ^{d)} Hujus reliqua vide apud Iosephum.

Cl. Blondius mox citandus jure arguit Norisium, qui ex uno Ptolemaeo binos facit, Ptolemaeum Mennaeum, et hujus filium alterum Ptolemaeum. Addere potuisset Belleyum idem sentientem. ^{e)} Sane ex Strabone et Iosepho, quorum testimoniis utique utitur, istud

^{a)} L. XVI. p. m. 1092.
^{I.} L. I. c. 13. §. 1.

^{b)} Ant. XIII. c. 16. §. 3. seq.
²⁾ B. L. T. XXVIII. p. 552.

^{c)} L. XIV. c. 3. §. 2.

^{d)} B.

non evincitur, apud quos nunquam legas Πτολεμαῖος ὁ Μεγας, sed semper: Πτολεμαῖος ὁ Μεγας.

Numi.

Caput barbatum, forte Iovis. X ΠΤΟΛΟΜΗ - - ΤΕΤΡΑΡ. L. Δ. Duo milites hastati stantes. AE. III. (Mus. Savorgnan.)

Caput Iovis laur. X ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ. - - ΑΡΧΗ - Aquila volans coronam rostro fringens. AE. fere II. (Mus. M. Ducis.)

Numum priorem edidit Blondius misso Venetiis e typb; ^{a)} alterum ipse olim vulgaveram. ^{b)} In his Ptolemaeus sese *tetrarcham* appellat, quod principatus nomen obvium fuit in hoc tractu, ut magis patebit ex numis principum Herodiadum. Plinius hujus viciniae tetrarchias XVII. Barbaris nominibus in regna descriptas memorat, ^{c)} quarum principes jam reges, jam reguli, jam alio nomine a scriptoribus appellabantur. Iosepho noster hic Ptolemaeus dicitur dynasta Chalcidis, δυναστευων Χαλκιδος. ^{d)} In numo Savorgnani ΠΤΟΛΟΜΗ. pro ΠΤΟΛΕΜΑΙ. vitiosum est, incertum, an culpa monetarii, an pictoris. AE. RRRR.

HERODES et AGRIPPA II.

Hos Chalcidis reges eorumque numos vide in numis regum Iudaeae.

CHALCIS.

A qua circumfuso agro nomen.

Autonomum, in quo caput Neptuni, conjicientis more huc vocavit Pellerinius. Dixi loco suo, eum verius Chalcidem Euboeae pertinere ipso Pellerinio ferius non invito. ^{e)} Pleraeque Syriae urbes hactenus memoratae magis inclaruere sub imperatoribus, atque adeo autonomos raro reperias.

Imperatoris:

Vulgati ab Augusto usque ad Severum, at certi sunt pro more vicinarum urbium a Trajano usque ad Commodum. Nam numos Augusti, Neronis, et nonnullorum aliorum, quos *eruditi* vari huc retulere, esse potius Chalcidis Euboeae, in hujus moneta probare sum conatus.

Certi ergo a Trajano usque ad Commodum inscribuntur ΦΛ.ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ. atque haec *scriptura intra coronam* more urbium ejus tractus solitum typum facit. Est tamen etiam in aliquibus *caput muliebre*. In compluribus sub Trajano, Hadriano, Vero, Commodus est *Vir capite radiato stans d. oblongum palmarum ramum humi insistentem*, (in numo Commodi musei Christinae est *tropaeum*) *f. jaculum cum clypeo*. Ei in numo Trajani additur vox trunca - - ΕΙΡΟΤ (Vaill.) Hadriani - - CEIPOΤ. (Arigoni) ut adeo de hac ferri judicium non possit.

Notae arithmeticae:

Trajani A. Δ.

Hadriani: B. Δ.

Aurelii: A.

Veri: A.

a) Observat. p. 59.
e) Additions pag. 74.

b) Num. vet. p. 278.

c) L. V. §. 19.

d) Ant. L. XIV. c. 7 §. 4.

De his vide dicta in Beroea Cyrrhensicae.

Epocham in nonnullis Chalcidis numis detexit Norisius. ^{a)})

ΚΕ in numis Trajani, qui dicitur ΔΑΚ. ΠΑΡ. (ex mus. reg. Gall.)

ΚΕ in numo Adriani. (ex mus. reg. Gall. et M. ducis.)

q in numo Commodi. (ex mus. Dron.)

Ex binis numis prioribus initium aerae invicte figitur ad annum V. C. 845. Nam cum annus ΚΕ reperiatur cum in numo Trajani, tum Hadriani, necesse est, eos signatos eo anno, quo imperium ille finit, hic occoeperit, quod factum mense Augusto V. C. 870. Quare annis XXV. hinc retrogradiendo devenimus ad annum V. C. 845.

Frölichius in numo Hadriani reperit

annum Α, eumque epochae subjecit, additque, tanto certius eam literam indicare epochae annum, quod Chalcidenses annos imperii in numis non signavere. ^{b)}) Numus is nunc est in Caesareo, et certe ambiguae lectionis inter Α et Δ. Notas vero arithmeticas, quas passim imperii annos credunt antiquarii, revera a Chalcidensibus in numis fuisse signatas, vel unum museum Caesareum luculente probat, et vidimus in tabella praecedente.

Causam constitutae epochae putat Norisius, quod hoc anno Chalcidene desinente regum dominio, quos huic tractui praefuisse usque ad Vespasianum saltem prodidere scriptores, Romanae ditioni Domitiano imperante accesserit, ex quo urbs *Flaviae* cognomen adoptavit.

ΑΕ. C.

PALMYRENE.

AMPHIPOLIS.

Numos inscriptos ΑΜΦΙΠΟΛΙΤΩΝ esse Amphipolis Macedoniae, non Palmyrenes, ut magni nominis antiquarius visum, dictum in illius numis.

PALMTRA.

Vrbs regionis princeps, et regibus

fuis, ac Zenobia, et quae hodieque restant, veteris magnificentiae argumentis nobilitata.

Autonomus.

Caput adversum radiatum barbatum cum modio inter duo capita muliebria radiata, quorum illud, quod ad dexteram est, modium insuper habet. Ξ ΠΑΛΜΤΡΑ. Vic-

^{a)} Epoch. Syrom, p. 270.
(Vol. III.)

^{b)} IV, Tent. p. 186.

toria d. bilancem tenens super columella.
AE. III. (Pellerin.)

Pellerinius averſae typum allegoricum putat, tanquam Palmyrae in poteſtate fuiſſet aequilibrare res Romani, ac Parthici imperii. Facile damus, tantum virium fuiſſe Palmyrenis, ſed nonniſi Gallieni et ſequentium impp. aetate. At cum numus multo remotius aevum manifeſto indicet, quo, prae-potentibus Romanorum rebus, tantum fiduciae Palmyrenis ineſſe non potuit, ut auderent ſe utriusque imperii arbitros ferre, alius haud dubie huius typi explicatus eſt inquirendus, quem non dubitem a zodiaci libra petendum, qui pluribus Syriae et Meſopotamiae urbibus typos dictavit.

Capita radiata certum Solis indicium faciunt, cujus celebre templum apud Palmyram ſetiſſe teſtatur Vopifcus. Quod vero plura ſunt, credo, iis proponi Adad et Atargatin, ſeu Solem, et Terram, quos effictos capite radiato, et per hunc tractum eximie cultos prolixè docet Macrobius, ^{a)} niſi malis

Aglibolum, et Malachbelum deos Palmyrenos, quorum et effigies et nomina vidèas in marmore apud Sponium, ^{b)} aut ſimile quid placuit Palmyrenis in Solis cultu, quod de Edeſſenis narrat Iulianus, ^{c)} in eorum urbe, quae ab aeterno Soli ſacra fuit, Monimum et Azizum Solis contubernales conſtitutos, quorum ille eſſet Mercurius, hic Mars.

Numos ^{*} binos aeneos Palmyrenis, ut viſum, literis inſcriptos ex muſeo Hunteriano edidit, et explicare tentavit eruditus Godofredus Woide Angluſ. ^{d)} Sitne inſcriptio vere Palmyrena, adfirmare vereor. Iſtud certum, *ejus* *explicationem* ejusdem eſſe naturae cum ea, qua eruditos varios in explicandis numis Phoeniciis uſos dicemus.

AE. RRRR.

Principes Palmyrae.

Horum numos quaere in moneta Auguſtorum, et Aegypti.

SELEVCIS et PIERIA.

Fratres populi.

Nimirum ΑΔΕΛΦΟΝ. ΔΗΜΟΝ. *autonomis* inſcriptum.

Caput Iovis laur. Ξ ΑΔΕΛΦΟΝ. ΔΗ-

ΜΟΝ. ΔΕΡ. *Fulmen, omnia intra lauream.*
AE. III. (Haym T. I. p. m. 64.)

Alius typis Apollinis et tripodis. AE. III.
(Hunter tab. 48.)

a) Saturn. L. 4. c. 23. b) Miſcell. p. 1. c) Orat. in Solem. d) Archaeologia Vol. VI. p. 130.

Alius, sed cum anno EEP. (Mus. Caes. Pellerin.)

Alius typo Iovis Antiocheni sedentis. AE. III. (Hunter tab. 48.)

Caput Dianae. X. Eadem epigrapha. EEP. *Tripus, omnia intra lauream.* (Mus. Caes. Haym. l. c.)

Alius, sed cum anno EEP. Mulier stans d. coronam, f. cornucopiae. AE. III. (Mus. Caes.)

Sunt adhuc alii his fere similes, sed nullo epochae anno insignes, apud Haymum et Pellerinium.

Horum epigraphen numorum eleganter explicat Strabo, ^{a)} fuisse nimirum Seleucidem dictam Tetrapolin ob quatuor prae ceteris illustres urbes, *Antiochiam, Seleuciam, Apameam, Laodiceam*, ἀπὲρ καὶ ἐλεγοντο ἀλλήλων ἈΔΕΛΦΑΙ διὰ τὴν ὁμοιοῖαν, Σέλευκῃ τῇ Νικατορὸς κτιστῇ, quae inter se propter concordiam *SORES dicebantur, aedificatae quippe a Seleuco Nicatore*, nimirum Antiochia ex patris, Seleucia ex suo, Apamea ex uxoris, Laodicea ex matris nomine. Istud iisdem fere verbis persequitur Eustathius. ^{a)} Eruditam hanc explicationem primus invexit Mañsonus, et majorum iniqua de his numis iudicia correxit. ^{b)} Ejusdem rationis est numus ΠΛΩΤΙΝΟΠΟΛΙΣ. ΔΟΜΗΝΟΠΟΛΙΣ. ἈΔΕΛΦΑΙ, quem vide in moneta Plotinopolis Thraciae. Alia exempla urbium sororum habes apud Spanhemium. ^{c)}

Epocha in his numis est Seleucidarum ab anno V. C. 442.

AE. R.

ANTIOCHIA.

Condita Antiochia a Seleuco I. Nicatore, indita appellatione ex nomine patris Antiochi, ut visum Iustino ^{d)} Straboni ^{e)} et Libanio. ^{f)} Tamen Iulianus imp. inditum nomen ab Antiocho filio adferit, ^{g)} in qua opinione fuit etiam Malala, etsi Pausaniam citet idem cum prioribus sentientem, addita causa aequae inepta ac falsa, neminem conditorem ~~opus~~ suum ex nomine mortui appellasse. ^{h)}

Cum plures essent Antiochiae, haec nostra dicta est vel Antiochia Syriae, vel ἐπὶ Δαφνῇ, Latinis *Antiochia Epidaphne*, quod vicina fuit silvae dictae *Daphne*, de qua infra, vel ad *Orontem* fluvium, vel *Antiochia magna*, propter nominis celebritatem. Sedes primum regum Syriae, deinde Romanorum praesidium, omnium orientis urbium facile princeps evasit, magni ea nominis in historia cum sacra, tum profana.

Cum opibus monetariis prae omnibus aliis urbibus abundet, caeque multiplicis sint generis, ac modi, necesse visum, in plura eas capita dispescere, quorum I. continebit numos epocha notatos. II. Numos imperatorios argenteos sine annis epochae. III. Numos imperatorios aeneos inscripto S. C. IV. Numos Antiochiae coloniae. V. Numos Antiochiae inferioris aevi. VI. Numos Antiochenorum extra Antiochiam signatos.

Regum Syriae numis, quod hactenus constet, Antiochiae nomen inscri-

a) ad Dionys. v. 918. b) Haym. l. c. c) T. II. p. 617. d) L. XV. c. 4. e) L. XVI. p. m. 1087. f) in Antiochico T. II. p. 349. g) in Misopog. p. 347. h) Chronogr. L. VIII. p. m. 86.

ptum non exstat. Frölichius in annalibus regum Syriae binos numos proposuit, qui esse regii, et Antiochiaë nomine notati videri possint, sed horum prior, in quo legitur: ANTIOXEΩN. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. typo Pegasi, ^{a)} est Antiochiaë Cariae, in altero, qui notatur: ANTIOXEΩN. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ^{b)} est vitium tythethae, cum pro ANTIOXEΩN legendum sit ΒΑΣΙΛΕΩΣ. Majorem partem numorum regis Tigranis esse in hac urbe signatam, ^{c)} Antiochiaë nomen absit, patet ex typo Antiocheno mulieris rupi insidentis.

C A P V T I.

Numi Antiochiaë epocha notati.

Antiochenos variis per intervalla epochis usos cum numis, tum historici comprobant, et quidem I. *aera Seleucidarum* ab anno V. C. 442, quam statuunt numi. II. *aera autonomiae*, quae et *Pompejana* dici potest. Pompejus V. C. 690. victo Tigrae Syriam ingressus multis ejus ac Phoeniciae urbibus *αὐτονομίαν* impertivit. Eodem tunc beneficio adfectam Antiochiam probat Norisius ex Porphyrio, quae haec de Pompejo: ὁ δὲ λαβὼν παρ' Ἀντιοχεῶν χρηματὰ - - - ΑΤΤΟΝΟΜΟΝ τὴν πόλιν εἰασε, *is vero accepta ab Antiochenis pecunia urbem SV- IS LEGIBVS VTI permisit.* Inde ΑΤΤΟΝΟΜΟΤ titulo saepe in numis usa est. Adhibitos nonnunquam a scriptoribus annos ab autonomia ductos probat Norisius ex Evagrío, terrae motum, qui imperante Trajano urbem evertit,

ab hac supputante. ^{c)} Vtrum numis quoque inscripta fuerit, incertum, ut dicetur. III. *Aera Caesariana* ob Pompejum a Caesare ad Pharsalum devictum. De ejus inductae tempore ac causa vide copiose et erudite disputantem Norisium, ^{d)} et quae infra ad aeram Caesarianam notabuntur. Ductam fuisse ab autumno V. C. 705, probabitur ex numis. IV. *Aera Actiaca*, seu *aera Victoriae* ducta ab autumno V. C. 723. ob victum ab Octaviano ad Actium Antonium. Eam numi quoque stabiliunt.

Qua ratione variis his in moneta epochis usi fuerint Antiochei, docebunt numi sequentes mixtis una autonomis et imperatoriis.

§. I. *Aera Seleucidarum.*

Caput Iovis. Χ. ANTIOXEΩN. ΤΗΣ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. *Iuppiter sedens d. Victoriolam, f. hastam, per aream varia sigilla, et anni:* ΑΚΣ. ΓΚΣ. ΔΚΣ. ΕΚΣ. ΣΚΣ. ΖΚΣ. ΗΚΣ. ΑΛΣ. ΓΛΣ. ΕΛΣ. ΣΛΣ. ΖΛΣ. ΑΕ. ΙΙ. (Mus. Caes. Hunter. Theupoli, Sestini.)

Caput muliebre velatum turratum. Ξ. ANTIOXEΩN. ΤΗΣ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. *Tripus, in arena litteras solitarias, et anni:* ΕΚΣ. ΖΚΣ. ΑΛΣ. ΜΣ. ΓΜΣ. ΑΕ. ΙΙ. (Hunter, Sestini.)

Caput Iovis. Χ. ANTIOXEΩN. ΤΗΣ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΤΑΟΥ. *Iuppiter sedens d. Victoriolam, f. hastam, et annus* ΒΟΣ. ΑΕ. ΙΙ. (Pellerin, Hunter.)

Fuere, qui negarent, inscriptam nu-

a) pag. 63.

b) pag. 69.

c) Epoch. Syromac. p. m. 135.

d) L. c. Dissert. III. c. IV. & V.

mis Antiochenis aeram Seleucidarum, quos inter Bimardus. ^{a)} Ergo numi hic descripti alteri erunt epochae adcommodandi. Statuatur ergo proxime sequens Pompejana vel autonomiae ab anno V. C. 690, addatur huic annus 5ΔΣ., erit numi hujus annus natalis V. C. 925 P. X. 172. qui respondet medio circiter M. Aurelii imperio. Enim vero exstant numi Antiochiae circum eadem haec tempora signati, sed hi, ut videbimus, aliis sunt typis, tum et fabricam habent et literarum formam aevo suo propriam. Et sane nullum habeo exemplum sigmatis imperante Aurelio adhuc forma Σ exarati. Multo ergo magis reluctabuntur anni ΜΣ. et ΒΟΣ., quorum illi in extrema Aurelii, hic in extrema Severi tempora incideret. Ex quo consequitur, omnes, quos hoc loco descripsi, numos multo minus patientes fore aerae Caesarianae vel Actiacae, quae serius coepere, et unam adeo aeram Seleucidarum admittere.

In id genus numis annus primus est ΑΚΣ., qui ad Seleucidarum aeram exactus respondet anno V. C. 662. Videntur Antiocheni in fatali illo regum indigenarum dissensu jus sibi feriundae monetae extorsisse. Sequuntur deinde anni exiguo inter nonnullos hiatus usque ad annum ΜΣ. qui in hac continua serie postremus cadit in annum V. C. 681. Postea Antiocheni plerosque numos cum capite regis Tigranis signaverint, qui tum Syriam tenuit, et cujus nummi revera typum Antiochiae obvium, nempe genium urbis Oronti adfidentem,

exhibent. Sed inde amplius hujus aerae hiatus usque ad annum ΒΟΣ., qui ducitur ab autumno V. C. 713. A. X. 41. Nimirum interea Antiocheni induxere aeram Pompejanam et Caesarianam, illam ab anno V. C. 690, hanc ab anno 705. At cur iterum ad aeram Seleucidarum paullo post reditum? Credo, prudenter istud scitum Antiochenis, ne partibus offensionis causam praeberent. Enimvero orto V. C. 711. inter Illviros, Brutumque ac Calsium bello, et occupata mox a Calsio Syria periculosum visum, per aerae Caesarianae usum addictos se Caesari profiteri; periculosum etiam aeram Pompejanam respicere incerto belli exitu; at carebat invidia, redire ad veterem et domesticam Seleucidarum aeram. Est hic in moneta Antiochiae postremus hujus aere annus, et refellit praeterea Norisium adferentem, Antiochenos, cum aeras Romanas induxere, veterem Seleucidarum antiquasse. ^{b)}

Typi in his: *Iuppiter Nivephorus*, et *Apollini sacer tripus*. Vtriusque numinis magna et explorata apud Antiochenos religio. Vetustissimus Iovis cultus fuit is, quem teste Libanio invexere Argivi, qui huc ad inquirendam Io apulsi desperato successu urbem condidere *Iones* nomine, erecto ibi Iovis seu Nemei seu Nomii templo. ^{c)} Iam etiam Alexander M. eodem loco, quo deinde Antiochia surrexit, aram Iovi Bottiaeo, sic dicto a Macedoniae regione Bottiaea, in qua sita Pella ejus regis natalis, erexit, et ibidem postea monente per prodigium Iove Seleucus

a) ad Iobert. T. II. p. 222. b) Ep. Syrom. Diff. III. c. 3. in fine. c) in Antiochico T. II. p. 241.

Antiochiam fundavit, et in ea templum Iovi Bottiaeo dedicavit, ut perhibent Libanius in Antiochico et Malala chronographus. Tenet dextera Victoriolam; nempe eodem modo fingitur etiam in argenteis Antiochi IV., quem haud dubie fuisse ipsius huius signi architectum, in ejus regis moneta probavimus. Iovem hunc Antiochenum dextera protendisse Victoriam, constat ex Iustino, cum refert, ^{a)} Alexandrum Zebinam *inopem pecuniae, cum stipendia militibus deessent, templo Iovis solidum ex auro Victoriae signum tolli iussisse, facietis jocos sacrilegium circumscribentem, nam Victoriam commodatam sibi ab Iove esse dicebat*. Addit, cum interjectis diebus ipsum Iovis aureum simulacrum infiniti ponderis evelli iussisset, a concurrente multitudine fuisse in fugam versum. Et tum quidem exitium vitavit deus altus cubitos XV., at serius ab Antiocho Cyziceno pecuniae quoque indigo ad furnum adactus est suffecto Iove vilioris materiae. ^{b)} Iovis etiam Philii apud Pergamum quoque culti, magnos fuisse Antiochiae honores, ex Iuliano comprobatur Norisius. ^{c)}

Sed et Apollinis in hac urbe cultus eximius, jam conditori Seleuco venerandi, cujus mater Laodice sibi vasa est per quietem ex concubitu Apollinis concepit, quique propterea, cum Antiochiam condidit, campos urbi vicinos Apollini dicavit, ut refert Iustinus, ^{d)} de quibus, dictis *Daphne*, ut et de cultu Apollinis, aliquoties infra

redibit mentio. Pleraque haec jam commemoravit Norisius.

Metropolis in his numis dicitur Antiochia, mero tum honoris vocabulo, sed cum quo sub imperatoribus aliquam in alias urbes conjunctam fuisse jurisdictionem patebit ex iis, quae dicemus capite II. Quo tempore hic titulus collatus sit, nondum comperi. Iosephus eam jam tum, cum de rebus a Seleuco conditore gestis agit, *metropolin* appellat, ^{e)} sed videtur locutus *πολιτικῶς*. Ex sententia Libanii hunc illi honorem largiti sunt Romani, sed citati hoc loco numi docent, jam fuisse metropolin, antequam in horum leges ivisset. Lege de hoc argumento etiam Spanhemium. ^{f)} Hoc elogio plus reliquis, quae adsciverat, in numis gloriatur, retento etiam in iis, quos inde a Caracalla coloniae nomine percussit. In similibus numis saltem certae fidei additum ATTONOMOT titulum nondum reperi. At enim hic collatus serius, anno, ut dixi, V. C. 690. Ajebam, in numis certae fidei, nam novi, Frölichium in annalibus ex Spanhemio et Harduino recitare numos: ANTIOXEΩΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΑΤΤΟΝΟΜΟΤ. ΖΣ. in alio: ΓΚΣ. ^{g)} verum constat etiam, eruditos hos viros alienis saepe oculis usos. Sane in nullo idoneo catalogo reperi hactenus numos, in quo titulus ATTONOMOT conjunctus esset cum aera Seleucidarum.

Sacra et asylum. Sic dicta haud du-

a) L. XXXIX. c. 2. b) Clem. Alex. in protr. c) Diff. III. c. 7. sub init. d) L. XV. c. 4. e) Ant. Iud. L. XII. c. 3. f) T. I. p. 584. g) pag. 103. 111.

bie Antiochia ob religionem vicini sacrique luci Daphnes, nam teste Strabone in hujus medio fuit *ἀσυλον τεμενος*, και νεως Απολλωνος και Αρτεμιδος, *delubrum asylo gaudens, et templum Apollinis et Dianae*. ^{a)} Norisius aliquot recitat exempla hominum, qui adversum insidias salutem sibi in hoc Daphnes asylo quaevisere. ^{b)}

§. II. Aera incerta.

Caput Iovis. X ANTIOXEON. THΣ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. Iuppiter sedens d. Victoriolam, f. hastam, in area anni: Γ. ΙΓ. ΔΙ. ΖΙ. ΙΘ. ΔΚ. Ν. ΘΠ. ΑΕ. ΙΙ. (Mus. Caes. Hunter.)

Caput Iovis X Eadem epigraphe. Mulier stans d. ancoram, f. cornucopiae, annus Γ. ΑΕ. ΙΙΙ. (Mus. Caes.)

Caput Iovis. X ANTIOXEON. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΑΤΤΟΝΟΜΟΤ. vel ΚΑΙ. ΑΤΤΟΝΟΜΟΤ. Iuppiter sedens, ut supra, anni: Η. ΙΔ. Κ. ΘΚ. ΑΕ. ΙΙ. (Mus. Caes. Hunter.)

Caput Iovis. X Eadem epigraphe. Tripus, hinc et inde cornucopiae, anni: ΒΙ. ΕΚ. ΖΚ. ΑΝ. (Mus. Caes. Hunter, Sestini.)

Caput muliebre velatum turritum. X Eadem epigraphe. Duae spicae medio papavere et duobus botris, annus: ΑΙ. In aliis: Tripus, anni: ΑΚ. ΕΚ. ΖΚ. ΑΕ. ΙΙΙ. (Mus. Caes. Hunter, Sestini.)

Caput Iovis. X ANTIOXEON. THΣ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. THΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΤΑΟΤ. Iuppiter, ut supra, annus Γ. ΑΕ. ΙΙ. (Mus. Caes.)

Caput Iovis. X ANTIOXEON. THΣ.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. THΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΤΑΟΤ. ΑΤΤΟΝΟΜΟΤ. Iuppiter sedens, ut supra, anni: Γ. Δ. ΑΕ. ΙΙ. (Mus. Caes. Hunter.)

Habes in his numis annorum numeros admodum minutos, quae ipsa causa est, cur ad Seleucidarum aeram exigi non possint, quae multo serius numis inscribi coepit. Sane primum regum Syriae numum reperit Frölichius notatum anno hujus aerae ΠΒ. Sunt ergo aerae cujuspiam Romanae, seu Pompejanae, seu Caesarianae, seu Actiacae, at cujus harum, definiri nequit. Istud certum ex ipsa typorum concordia, eos proxime successisse iis, quos Seleucidarum aera notatos supra recitavi.

Hi numi Antiochiam nostram *metropolin, sacram, asyllum, autonomam* eloquantur, et omnia haec elogia numus postremus solus collegit, et sic etiam Malala in edicto Iulii Caesaris, quod proponit ^{c)} *ἐν Αντιοχείᾳ τῇ μητροπολεὶ, ἱερὰ καὶ ἀσυλὼ καὶ αὐτονομῇ κ. τ. λ.* De titulis *metropolis, sacrae, asyli* supra egimus. Restat titulus

ΑΤΤΟΝΟΜΟΤ. legibus suis utentis, quod jus concessum urbi a Pompejo diximus initio hujus capituli. Hic titulus in solis his, quos recitavi, numis reperitur, deinceps omittitur, credo, quod elogio metropolis satis sese prae aliis orientis urbibus ornatam putaverit, nam et titulis *sacrae et asyli* deinceps abstinuit. Hoc vocabulum in numis Antiochiae nunquam concurrere cum epocha Seleucidarum, paullo supra monuimus.

^{a)} L. XVI. p. m. 1089.

^{b)} Diff. III. c. 3. sub fin.

^{c)} L. IX. sub init.

Ratio typorum aut ex praecedentibus est cognita, aut eorum explicatio nemini non parabilis.

§. III. Aera Actiaca.

Hac aera ufos Antiochenos, numi sequentes invicte comprobant.

ΚΑΙΣΑΡΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΥ. *Caput Augusti laureatum.* Ξ ΕΤΟΥΣ. 5Κ. vel ΖΚ. vel ΗΚ. vel ΘΚ. ΝΙΚΗΣ. ΤΠΑ. ΙΒ. *Mulier velata ac turrata rupi insidens d. palmae ramum, infra fluvius emergens, in area monogramma TAX. vel XAT. AR. I. (Mus. Caes. Pellerin. Morel. li.)*

Alius, sed cum anno ΘΚ. et ΤΠΑ. ΙΓ. AR. I. (Pellerin Mel. I. p. 175. Pembrock Part. III. tab. 40.)

Alius, sed cum anno Λ et ΤΠΑ. ΙΓ. AR. I. (Sestini Lett. IV. p. 10.)

ΚΑΙΣΑΡΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΥ. *Caput Augusti laureatum* Ξ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΜΗ-

ΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. *Idem typus, in area conjuncti anni 5Λ. ΔΝ. et monogramma XAT. AR. I. (Baldini ad Vaill. Theupoli, Pellerin Mel. I. p. 173.)*

In praestantissimos hos numos commentati sunt viri eruditi varia fortuna. Vnus Pellerinius paucis, nitide, ac vere. Expouendum primo, quod numi hi verum continent, deinde et aliorum lapsus, ne fraudi sint, commemorabimus.

Numi primae, secundae, tertiae sedis epocham Actiacam exhibent, eamque indubitata, nam anni inscripti palam dicuntur ΕΤΕΑ. ΝΙΚΗΣ. *anni Victoriae*, nempe ad Actium ineunte Septembri V. C. 723. ab Octaviano relatae. Ad duntur consulatus Augusti expressi literis ΤΠΑ. sed monogrammate nexis, et quidem consulatus ΙΒ. seu XII. jungitur cum annis 5Κ. ΖΚ. ΗΚ. ΘΚ., consulatus ΙΓ. seu XIII. cum anno ΘΚ. Λ. Vere haec ad historiam et chronologiam, ut patet ex hoc diagrammate:

Anni aerae Actiacae.

<i>Anni urb. cond.</i>	<i>Augustus Cos.</i>		<i>a Kal. Ian.</i>		<i>ab autumno.</i>	
748.	ΙΑ.	XI.	ΕΚ.	25.	5Κ.	26.
749.	ΙΒ.	XII.	5Κ.	26.	ΖΚ.	27.
750.	ΙΒ.	XII.	ΖΚ.	27.	ΗΚ.	28.
751.	ΙΒ.	XII.	ΗΚ.	28.	ΘΚ.	29.
752.	ΙΓ.	XIII.	ΘΚ.	29.	Λ.	30.

In his prioris loci numis nomen urbis Antiochiae non indicatur, esse tamen Antiochiae, certum est primum ex typo, qui exhibet genium muliebrem Antiochiae insidentem rupi, prae cuius pedibus emergit fluvius Orontes, quem typum alias quoque in certis Antiochiae numis videbimus, deinde quod praecipuum est, ex numo sequente cetera simili, et qui praeterea nomen ANTI-OXEΩN. addit. Eximius hic numus eo etiam praestat, quod raro in numis exemplo duplicis epochae annos 5A. et ΔN. 36. et 54. offerat. Iam vero utriusque anni fontes indagandi. Inter annos 36 et 54. intervallum est annorum 18. Hi ergo anni ad epochas pertinent, quae totidem inter se annis distant. Ex cognitis Antiochiae epochis habemus Caesarianam et Actiacam hac indole praeditas, quarum illa ducitur ab autumno V. C. 705, haec ab autumno V. C. 723, manifesto annorum 18 intervallo. Ergo certum est, annum auctiorem ΔN. esse vetustioris Caesarianae, minutioris 5A recentioris Actiacae. Vterque numerus conspirat in annum V. C. 758, a cuius autumno usque ad autumnum anni sequentis hic numus cufus. Istud etiam praeclare docet eximium hoc cimelium, aeram Actiacam Antiochenis revera ab anno V. C. 723 ductam, nam si ab anno sequente duceretur, non concurreret ad annum V. C. 758. cum anno ΔN aerae Caesarianae, cujus exordium ad autumnum V. C. 705. iavictae figitur, ut infra dicetur.

Monogramma his numis inscriptum varie explicatum. Liberalissimus Baldinus tria illo designari docuit, primum ANTiochiam, secundum ATTonomiam, tertium ATTustam, quasi hoc nomen inditum fuisset urbi. ^{a)} Habile igitur istud monogramma instar Protei omnes formas accipit, cum perinde legi patiatur ANT. et ATT. et ATT. Modi primus ac tertius absurdi sane sunt. In significatione ATTonomiae plerique acquiescere, atque ipse etiam Pellerinius, ^{b)} quod in hoc tanto magis mirum, cum ipse numum Philippi Syriae regis Antiochiae signatum produxerit eodem monogrammate notatum, ^{c)} cum tamen conslet, Antiochiam a Pompejo M. deum autonomiam abstulisse. Magnus creditum istud ATT. conjunxit cum anno ΔN., et explicavit: *anno autonomiae seu Caesarianae quinquagesimo quarto.* ^{d)} Verum aera Caesariana nunquam dicta fuit aera autonomiae. At neque persuadere mihi possum, litteras ATT. illo monogrammate contineri; quod enim viris eruditis AT videtur, manifestum est AX., quod eadem forma occurrit in obviis Achaeorum argenteis. Praestat, in indagando monogrammatum sensu minus esse curiosum.

At commemoranda etiam admissa in recitandis his numis peccata, quae in his tanto sunt minus dissimulanda, quod illustria sunt tetradrachma, et male descripta historiam et chronologiam, quod et factum, impediunt.

Edidit Morellius numum similem inscriptum ETOTΣ. SK. NIKHΣ. THA.

a) ad Vaill. T. II. p. 36. b) Mel. I. p. 176. c) Rois tab. XIII. d) Probl. de anno Chr. p. 363. (Vol. III.) M m

IB. eamque epigraphen secundum leges a me mox citatas praeclare explicat.^{a)} At idem infra in emendandis pag. 257. pro ETOTΣ. 5K. legi jubet ETOTΣ. KE. Istud aperte falsum. Etenim labente apud Antiochenos anno Actiaco KE. seu 25. Augustus nondum fuit consul XII., ut patet ex inserto supra diagrammate.

Eodem loco narrat Morellius, reperisse se id genus unum, qui Augusti consulatum XIV. prodit, scripto adeo ΤΠΑ. ΙΑ. Hoc si certum et exploratum, non erat leviter et velut in transcurso commemorandum. Probi fasti obitos ab Augusto consulatus non noverunt plures XIII. Vnus index praefixus Dionis libro LV. consulatum Augusti XIV. obtrudit, sed quam licentiam adcurate et severe castigat Norisius.^{b)}

Alium idem promulgavit inscriptum ETOTΣ. ΘΚ. ΝΙΚΗΣ. ΤΠΑ. ΙΕ. ^{c)} Quoniam Augustus consul XV. nunquam processit, Havercampus commentator το ΙΕ. non ad consulatum Augusti, sed novam aliquam epocham ab Antiochenis inductam revocavit.^{d)} Necesse non est, ejus ratiocinio multum immorari, cum certum sit, pro ΙΕ. legendum vel IB. vel ΙΓ.

Idem Havercampus ^{e)} et Mazzolenus ^{f)} argentei tetradrachmi meminere editi primum ab Aenea Vico, restituti a Bellorio, et quod epigraphen praefert: ANTIOXEΩN, ΝΕΩΚ. 5Λ. ΑΤΤ. ΔΝ. Hoc praeconio deceptus uterque vir eruditus quam absurda coactus fuerit comminisci, ex commentariis patet.

Nemo non videt, esse hunc numum eundem cum illis, quos quarto loco adduxi. Inique etiam inseritur το ΝΕΩΚ. quo *neocoratus* indicatur, quem nullus certus Antiochenorum numus praefert.

§. IV.

ΚΑΙΣΑΡΙ. ΣΕΒΑΣΤΩ. ΑΡΧΙΕΡΕΙ. *Caput Augusti laur.* Χ ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΟΝ. ANTIOXEΙΣ. *additis annis:* ΕΚ. 5Κ. ΖΚ. ΗΚ. ΘΚ. Λ. ΑΛ. *omnia intra coronam.* ΑΕ. ΙΙ. (Mus. Caes. Magnan probl. nat. Chr. tab. VI. Morelli, Harduin.)

Hujus epigraphes et typi verum sensum primus reperit Norisius.^{g)} Nimirum Antiocheni audito, Augustum V. C. 742 vacuum Lepidi morte pontificatum maximum suscepisse, ut suam testarentur laetitiam, auream illi coronam dedicaverunt. De id genus muneribus, quae jam auro, jam corona aurea constabant, ac propterea *aurea coronarium* dicebantur, et imperatoribus a provinciis, si quid feliciter iis celsit, offerri consuevere, hic agere non instituo, cum super hoc argumento copiose disputem ad similes numos Antonini Pii anno V. C. 892 cufos. Ergo si utriusque partis epigraphen conjungas, habes facilem ejus sensum: ΚΑΙΣΑΡΙ. ΣΕΒΑΣΤΩ. ΑΡΧΙΕΡΕΙ. ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΟΝ. σεφρων ANTIOXEΙΣ. ἀνεθνηκαν. *Caesari Augusto pontifici maximo ob susceptum pontificatum max. coronam Antiocheni dedicaverunt.* Addere σεφρων coronam necesse non fuit, cum

a) Specim. p. 49.

n. 16. d) imp. Morell. T. I. p. 264. Syrom. diff. III. c. 7.

b) Cenot. Pis. diff. II. c. 13.

c) l. c.

e) Thef. imp. in Aug. tab. XIII.

f) de trib. pot. p. 87.

g) Ep

ea ipsa typum faciat. Ex numis hoc typo insignibus annum primum habemus EK. qui ductus ab exordio 723 incipit in autumnō 747. Insignis pretii fuisse hoc munus patet, quod eam largitionem per plures annos praedicaverunt. Ejusdem argumenti est numus, sed cum capite Tiberii, in cujus aversa est: APXIEPATIKON. ANTIOXEIS. A. teste Harduino. ^{a)}

§. V.

Caput Iovis. X. ANTIOXEON. EHI. OTAPOT. Mulier velata ac turrita rupi insidens d. palmae ramum, infra fluvius emergens, anni EK. SK. ZK. AE. III. (Mus. Caes.)

Deinceps hominum Romanorum Syriae praesidum nomina frequenter in moneta Antiochena videbimus. Eorum catalogum ab anno V. C. 707. usque 822. jam olim edidit Norisius additis eruditis commentariis. ^{b)}

In his numis habemus Varum, dictum plene *P. Quinctilium Varum*. Procepsit Consul V. C. 741. In Syriae praefectura datus successor Sentio Saturnino. ^{c)} De eo Vellejus: ^{d)} *Varus Quinctilius illustri magis quam nobili ortus familia, vir ingenio mitis, moribus quietus - - pecuniae vero quam non contemptor, Syria, cui praesuerat, declaravit, quam pauper divitem ingressus dives pauperem reliquit.* Ejus aliquoties meminit Iosephus. Legionibus Germanicis praefectus, dum incautius agit, ab Arminio cum tribus legionibus cae-

ditur V. C. 763.

Varo Syriae praefide natum Christum, indubitatum est; nam extremo regnantis Herodis M. tempore, et mox eo mortuo fuisse eum Hierosolymis, testantur Iosephus et Tacitus, qui posterior refert etiam, post mortem Herodis nihil expectato Caesare Simonem quendam regium nomen invasisse, sed a Quinctilio Varo obtinente Syriam punitum. ^{e)}

Numi praesentes offerunt annos EK. SK. ZK. ducendos certe ab aera Actica. Coepit annus EK. in autumnō V. C. 747. et annus postremus ZK. in autumnō 749. exiturus in autumnō 750. Praeclare igitur in tempore conspirant hi numi cum iis, quas historici a Varo in Iudaea gesta memorant paullo ante, ac mox post Herodis M. mortem, quae accidit in vere V. C. 750, quae omnia secundum hos Vari numos paucis ac nitide exponit Vaillantius. ^{f)} Ex quo apparet, nondum fuisse hos numos cognitos Norisio, cum scripserat, Varum Syriae rectorem impositum V. C. 750, et paucis adeo mensibus ante obitum Herodis. ^{g)} Sed et ducibus iisdem numis, quae scripserat, serius retractavit. ^{h)} Quousque se porrexerit Vari in Syria praetura, neque numi, neque historici meminere.

§. VI.

Caput Iovis. X. ANTIOXEON. EHI. SATOPNINOT. OTAOO. Mulier velata ac turrita rupi insidens d. palmae ra-

a) Opp. sel. p. 21. b) Cenot. Pif. diff. II. c. 16. c) Ios. ant. Iud. L. XVII. c. 5. §. 2. d) L. II. c. 117. e) Hist. L. V. c. 9. f) Bell. Iud. T. II. p. 495. g) Cenot. Pif. diff. II. c. 16. §. 11. h) Ep. Syrom. diff. III. p. 213.

num, infra fluvius emergens, annus EA.
AE. II. (Pellerin, Hunter, Vaill. in
fam. Volusia.)

C. Sentium Saturninum Syriae praesidem ex Iosepho habemus, cui deinde successit Varus, ut in praecedentibus diximus. Sed ad hunc Saturninum hi numi pertinere non possunt propter inscriptum annum EA. 35, qui ductus ab anno 723 incipit in autumnio V. C. 757. Alius igitur inquirendus Saturninus, qui tempori, quod numus praescribit, conveniat. Est inter Varum et Quirinium praesidium Syriae hiatus, quem eruditorum conatus nondum explevere. *Quare, inquit Norisius, a) alius inter utrumque praefes Syriae ponendus est, quem Iosephus non nominavit, ac nobis nusquam ex aliis scriptoribus indicatur.* Hunc definiunt numi praesentes, nempe Saturninum, addito ad tollendum ambiguum, ne gentis Sentiae, ut alter, putaretur, ΟΤΟΛΟ., quod est pro ΟΤΟΛΟΤΣΙΟΤ. Plures fuere prima imperatorum aetate Volusii cognomento Saturnini, quos vide in Glandorpio. L. Volusium Saturninum bis memorat Plinius. b) Quem numus indicat, videtur esse is L. Volusius, quem Tacitus refert V. C. 773 mortuum, qui veteris familiae consulatum primus intulit, subinde censor, et opum, quibus domus illa immensum vixit, primus accumulator. c) Idem L. Volusius Saturninus legitur etiam in numo Achullae Byzacenes.

§. VII.

Caput Iovis. X ANTIOXEON. MH-ΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. Aries saliens et astrum respiciens, annus BM. AE. III. (Muf. Caes.)

Caput Iovis. X ANTIOXEON. ΕΠΙ. ΣΙΑΑΝΟΥ. Aries saliens et astrum respiciens, anni BM. ΓΜ. ΔΜ. AE. III. (Morelli in fam. Iunia:)

ΚΑΙΣΑΡ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΤ. *Caput Tiberii nudum X A. ΕΠΙ. ΣΙΑΑΝΟΥ. ANTIOXEON. anni: ΓΜ. ΔΜ. ΕΜ. ΖΜ. omnia intra coronam. AE. II. (Morelli imp. in Tiber. et in fam. Iunia.)*

Eadem adversa. X Γ. ΕΠΙ. ΣΙΑΑΝΟΥ. ANTIOXEON. vel ΣΕΛΕΤΚΕΩΝ. annus ΖΜ. omnia intra coronam. AE. II. (Vaill. num. Graec. p. 8. 9. Noris ep. Syrom.)

Annos his inscriptos numis ducendos ab aera Actiaca V. C. 723., dubitari nequit, nam ducti a Caesariana V. C. 705. non inciderent in tempora, quibus aut Silanus Syriae, aut Tiberius imperio praefuere. Sed enim neque omnes hi anni possunt cum aera Actiaca componi, et quidem ΓΜ. et ΔΜ., qui teste Morellio reperiuntur in numis Tiberii jam ΣΕΒΑΣΤΟΤ. titulo praediti. Annus ΔΜ. deductus a principio anni V. C. 723 coepit mense Septembri 766, et exivit eodem mense 767, sed toto adhuc illo anno Antiocheno demptis paucis diebus superfuit adhuc Augustus, mortuus denique XIX. Augusti V. C. 767. Qua ergo ratione la-

a) Cenot. Pis. diff. II. c. 16. §. 11.

b) L. VII. §. 12. et 49.

c) Ann. II. 30.

bente hoc anno Antiochiae signari potuere numi nomine Tiberii jam Augusti? Si calculo huic repugnat annus ΔΜ., multo magis repugnabit annus ΓΜ. Havercampus in utrumque hunc Morellii numum commentatus difficultatem intactam reliquit, credo, quia nodus non erat vindice dignus. At eum sic expedire tentat Magnanus. *) *Tiberius*, inquit, *in nonnullis Augustus appellatur etiam ante ipsius Octaviani Augusti mortem, ob scilicet aequalem omnino potestatem, quam a senatu postulante patre ejus teste Vellejo in Syria omnibusque provinciis obtinuerat anno Romano 765.* Haec cum scripserat vir eruditus, an satis videtur expendisse naturam tituli Augustei, ac praecipue qua is fuit vivente adhuc Augusto? Nolo lectorem refutanda hac sententia longius morari, cum magis videatur verisimile, utrumque numum Morellianum esse mendacem. Enimvero antequam explicare numum ordiar, quem certae antiquitatis scientiae manifeste video repugnare, primas meas partes puto, de numi antiquitate, et vera ejus lectione esse securum, atque istud confidenter monere lectorem, ne irreverenter videar ac velut per lulum gravissima vetustatis dogmata velle evertere. Quas, ut ajebam, primas meas partes puto, eas multis fuisse postremas, nimio certum, quibus gravis saepe piaculum visum, Goltzii aut Mediobarbi fidem et adcuracionem in dubium vocare, quam omnem veterem historiam et chronologiam tot undique monumentis confirmatam loco movere. Quae non monstra parturivit vel unus

Mazzolenus vir eruditus sane ac perspicax, sed hoc uno forte culpandus, quod in nullo numo, quem alieni catalogi obtulere, aut νοδείαν, aut occultum vitium est suspicatus? At numi, de quibus agimus, capti sunt ex operibus Morellii, viri si quis alius, adcurati ac fide digni. Novi praestantis viri merita, sed numos, quos ediderat, omnes esse rite promulgatos qui volet adferere, illi ego justum eorum, ac praecipue Graecorum, numerum possem repraesentare, in quibus describendis graviter offenderat. Quod si quis vicinum exemplum desiderat, is quae postremum Silani numum in eadem Tiberii tabula inspiciat, qui praeclarum nobis, si superis placet, epochae annum ΕΜ. offert. Et vero promulgandis epochae annis tanto pronius peccatum, quod, seu Γ legas, seu Ε, istud inscriptionis sensum non turbat, atque error tum primum deprehenditur, cum calculus subducitur. Multa etiam in iconismis deprehendi errata, sed quae non Mcrellio, sed chalcographo imputes, quae sane omnia absterfurus erat vir insignis, si per fortunam magis propitiam, ac deinde etiam valetudinem licuisset edere commentarios, quos in collectos a se numos paraverat. Haec cum maxime apud animum reputarem, e re visum, causae arbitrium Gothae Saxoniae permittere, in cujus locuplete museo, olim Schwarzburgico, servari numum Silani cum anno ΓΜ. adpositus a Morellio leo monet. Consultus a me amicissimus et mea laude major Schlaegerus rescripsit: numum ΓΜ. non modo non existere in

*) Probl. de ann. Chr. p. 125.

Museo Gothano, sed secundum veteres ejus catalogos in illo ne quidem existisse unquam; qui ibi exstat, praeferre annum EM. jam alias satis cognitum. Me igitur iudice ex catalogo numerum Tiberii expungentur ii, qui cum titulo ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. conjungunt annos ΓΜ. ΔΜ. et primus, quem in syllabum recipimus, erit annus EM. incipiens in Septembri V. C. 767, quo ipso tempore Tiberius et imperium adit, et ΣΕΒΑΣΤΟΣ titulum suscepit. Et vero peccatum a Morellio tanto certius licet suspicari, quod utrumque numum cum praetensis his annis in nullo alio catalogo reperire licuit, commemoratis solum annis EM. ΖΜ.

Iudicium meum eximie confirmatur litteris A et Γ, quae in Tiberii numis inscriptioni partis averlae praefiguntur. Norisius cum videret, litteram A sociari cum anno EM., qui fuit Tiberii primus, et litteram Γ cum anno ΖΜ., qui fuit Tiberii tertius, adfirmare non dubitavit, A et Γ notare annos imperii,^{a)} et poterat istud adfirmare, cum numi, in quibus A sociatur cum annis ΓΜ. et ΔΜ., usque ad praeconem Morellium omnibus essent ignoti. At enim istud profecto miramur, qua ratione Havercampus et hos potuerit Morellii numos, et una sententiam Norisii de annis imperii adprobare, cum tamen numi hi, si veri sunt, Norisii systema prorsus evertant.^{b)} Istud etiam miratus Mazzolenus, bonumque et ambidexterum Havercampum compellans, *rem*, inquit, *omnibus eruditis gratam fecisset, si*

explicasset, quomodo primus annus Tiberii cum annis 43. 44. 45. Antiochenum componi potuerit.^{c)} Ergo cum Morellii numos veraces agnoverint Mazzolenus, et serius Magnanus,^{d)} non poterant sententiae Norisii non adversari. At facile cum Norisio convenit mihi, qui numos Morellii, litteram A cum annis ΓΜ. et ΔΜ. sociantes in censum non recipio, atque etiam cum Vaillantio idem sentiente,^{e)} quam nostram sententiam juvat etiam primum, quod in autonomis, quos descripsi, Silani numis nulla adhuc littera additur, at cum ventum est ad annum EM., qui fuit primus Tiberii, adstituitur A, et aequo deinde, intervallo jungitur Γ cum ΖΜ., deinde ac quidem praecipue, quod in Neronis numis anni imperii cum annis epochae indubitate junguntur, ut videbimus infra § XIII. Denique cum littera Γ tam in numo Antiochiae, quam Seleucia jungatur cum anno ΖΜ., apparet, elementum illud indicare aliquid, quod ad utramque urbem aequae pertinet, quale sane est imperium Tiberii. ΕΙΙΙ. ΣΙΑΝΟΣ. in plerisque his numis scriptum. Ex qua gente fuerit hic Syriae rector Silanus, dissident eruditi. Glandorpius, Morellius, Vaillantius eum genti Luniae inseruerunt, obviis nimirum in hac Silanis. Melius Pighius.^{f)} et Norisius^{g)} genti Caeciliae. Nam fuit V. C. 760. consul Q. Caecilius Metellus Creticus Silanus, quadriennio post regendae Syriae admotus, eumque ipsum *Creticum Silanum* constanter appellat Tacitus. Docente

a) ep. Syrom. diss. III. c. 7.

b) comment. in fam. Morell. p. 225.

c) de trib. pot. p.

85. d) probl. de nat. Chr. p. 127.

e) num. Graec. p. 8.

f) Annal. ad ann. 764

g) Genot. Fil. diss. II. c. 16. §. 18.

numo BM. in Syria jam fuit inter autumnum 764. et autumnum 765. Numi postremum annum habent ZM., qui coepit in autumno V. C. 769. exiturus in autumno 770. Revera ad annum V. C. 770. refert Tacitus, ^{a)} Tiberium, quando Germanicum orienti praefecerat, *demovisse Syria Creticum Silanum per adfinitatem connexum Germanico, quia Silani filia Neroni, vetustissimo liberorum ejus, pacta erat, praefecitque Cn. Pisonem etc.* Adeo plerumque belle numi veteres, sed probi et rite lecti cum veterum testimoniis conspirant. Idem hic Silanus memoratur etiam in numis coloniae Beryti Phoenices, scripto: PERM. SILANI.

Ratio arietis salientis dabitur infra §. XVII.

§. VIII. Aera Caesariana.

Postposui aeram Caesarianam Actiacae etsi ordine priorem, quod ante tempus, in quo nunc sumus, raro in numis Antiochenis usurpata, saltem quod certo constet, deinceps sola Antiochiae monetam occupat. Dixi, quod certo constet, raro usurpatam; nam ad eam forte exigendi numeri, quos supra §. II. in numis aerae incertae recensui. Hactenus habuimus certam aeram Caesarianam in anno ΔN. sed conjuncto cum anno Actiacae 5A in numo, quem §. III. citavi, ex quo patet, eam etiam tum valuisse, cum maxime Actiacae fuit usus, sed praevaluisse Actiacam imperante Augusto, quod insignem ejus

ad Actium victoriam testabatur, et adhuc inter initia Tiberii, ut mox ex numis Silani vidimus. Sed patet etiam ex numis, Caesarianam imperante Tiberio sic Antiochiae stabilitam, ut Actiacam ex moneta extruderet, et deinceps ipsa sola vigeret, et quotiescunque a scriptoribus inferioris aevi aerae Antiochenae fit mentio, sola haec aera Caesariana intelligeretur. Diximus, coepisse V. C. 705, quod et probabitur ex numis. Sed varia martyrum acta vi chronologicorum characterum exigunt pro aerae initio annum V. C. 706. Quia ratione haec conciliari possint, vide in Memoriis Paris. inscript. Tom. XXX. p. 231.

§. IX.

TΙΒΕΡΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ, ΣΕΒΑΣΤΟΣ.
Caput Tiberii laur. Ξ ΕΠΙ. ΦΛΑΚΚΟΥ.
ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. annus BII. *infra coronam*
AE. II. (Morelli fam. Pompon. Mus.
Caes. Noris ep. Syrom. p. 141.)

Annus BII. ductus ab aera Actiaca V. C. 723. responderet anno V. C. 804, qui Tiberii imperium et vitam annis XIV. excedit. Ducendus ergo ab Epocha Caesariana V. C. 705. et ex hac lege signatus numus ab autumno V. C. 786.

Pomponius Flaccus Syriae praeses saepe a Iosepho, Suetonio, Tacito citatur. Suetonius: ^{b)} *quorum alteri* (Flacco) *Syriam continuo dedit.* Factum istud colligit Norisius V. C. 775. ^{c)} Mortuum in Syria in magistratu tradit Ta-

^{a)} Ann. II. c. 43. ^{b)} in Tib. c. 48. ^{c)} Cenot. Pif. diff. II. c. 16. §. 13.

citus, ^{a)} et quidem V. C. 786. in cujus autumno coepit annus ΒΠ. numo inscriptus, ut diximus. Necessse ergo est, Flaccum paullo post coeptum hunc annum mortuum, quia Tacitus in anni ejus gestis refert: *exin Flacco Pomponio Syriae propratore defuncto recitantur Caesaris litterae etc.* sed et Tacitus istud memorat in rebus extremo ejus anni gestis. Istud ergo praeclarus hic numus docet, non posse initium epochae Caesarianae differri in annum V. C. 706., nam tum annus numi ΒΠ. ducendus foret ab autumno V. C. 787. Flaccojam anno praecedente Iuliano e vivis erepto. Sed epochae Caesarianae initium multo adhuc luculentius comprobabitur ex numis Muciani sub Galba et Othone Syriae praefidis.

§. X.

IMP. TI. CLAUDIUS. AVG. GER. *Caput Claudii laur.* Ξ ΕΠΙ. ΠΕΤΡΟΝΙΟΥ. ANTIOXEΩΝ. *annus q, intra coronam.* AE. II. (Noris ep. Syrom. p. 152. Morelli in fam. Petron.)

Annus q. nempe 90. coepit in autumno V. C. 794. P. Petronium in Syriam legatum missum a Caligula, testem habemus Iosephum, et quidem iudice Norisio V. C. 792. ^{b)} Duravit in ipsum Claudii imperium teste praeter hunc numum etiam Iosepho, qui recitat litteras ad Dorienses datas, quae incipiunt: *P. Petronius legatus Tiberii Claudii Caesaris.* Vide de Petronio plura apud Norisium. ^{c)}

§. XI.

IMP. TI. CLAUDIUS AVG. GER. *Caput Claudii laur.* Ξ ΕΠΙ. ΚΑΣΣΙΟΥ. ANTIOXEΩΝ. ET. Δq. *in alio:* ET. sq. *intra coronam.* AE. II. (Morelli in fam. Cass. Noris.)

Anni Δq. et sq. 94. et 96. ducendi ab autumno V. C. 798. et 800. Cassius Longinus juris scientia inclytus, qui in Syriae regimine Vibio Marso successit. Veterum de eo testimonia collecta vide apud Norisium. (Cenot. Pis. diss. II. c. 16. §. 13. et ep. Syrom. diss. III. c. 4.)

§. XII.

ANTIOXEΩΝ. *Caput muliebre velatum turritum.* Ξ ΕΠΙ. ΚΟΤΑΔΡΑΤΟΥ. *Aries saliens lunulam et astrum respicit, infra:* ET. ΔP. — ET. EP. — ET. SP. — ET. ZP. — ET. HP. AE. III. (Mus. Caes. Harduin, Hunter.)

Ex his annus primus ΔP. ducitur ab autumno V. C. 808. postremus HP. ab autumno 812. qui omnes sunt Neronis. Fuit tamen C. Vmmidius Quadratus jam a Claudio in Syriam missus, nam eum Syriae praesidem jam laudat Tacitus ad annum V. C. 804. ^{d)} Eundem anno sequente seditionem in Iudaea composuisse refert. ^{e)} Idem serius: ^{f)} *Corbulo in Syriam abcessit morte Vmmidii legati vacuam, ac sibi permissam, quod factum V. C. 813.* Vera et omnia hujus praefidis nomina fuere: C. Vmmidius Durmius Quadratus, ut ex antiquo marmo-

a) Ann. VI. c. 27.
c) l. c. c. 54.

b) Cenot. Pis. diss. II. c. 16. §. 13.
f) Ann. XIV. c. 26.

d) l. c.

e) Ann. XII. c. 45.

re praeclare eruit Norisius, cum in MSS. legeretur *Vinidius*, *Numidius* et aliter. ^{a)}

§. XIII.

Sequuntur insignia tetradrachma Neronis, quae juvat adcuratius describere.

NEPΩN. . . ΣΕΒ. *Caput Neronis laur.* X ΑΓΡΙΠΠΙΝΗΣ. ΣΕΒΑΣΤΗΣ.

Caput Agrippinae junioris, anni: Γ
AR. I. (Morelli imp. in Nerone tab. V. n. 6. Haym. th. Br. T. II. tab. 29.)

NEPΩN. KAICAP. CEBACTOC. *Caput laur.* X *Aquila alis expansis fulmini insissit, in area palmae ramus, anni:* Ε

(Noris ep. Syrom. p. 489.) ⁵ HP (Pelle-

rin Mel. I. p. 178. Morelli l. c.) ^Z ΘP (Muf.

Caef.) ETOTΣ. AIP. Θ. (Muf. Caef.)

ETOTΣ. AIP. F. (Cat. d'Emmery.)

ETOTΣ BIP. I. (Muf. Caef.) ETOTΣ.

ΔIP. (Pellerin l. c.) ETOTΣ. EIP. ΓI.

(Morelli. l. c.) ETOTΣ. α IP. (Pelle-

rin l. c.) HIP. (Catal. d'Emmery.) sed pro quo verius legendum ΔIP. quoniam chronologiae repugnat.

Numi hi cum annis certis aerae Caesarianae conjungunt annos imperantis Neronis. Coepit hic regnare die XIII. Octobris V. C. 807, quo tempore inde ab initio Septembris currebat annus Antiochenus ΓP., qui adeo componitur

cum anno Neronis A., et quod conficitur, annus Antiochenus EP. cum anno Neronis F., et sic deinceps. Annus Antiochenus HP. compositus cum binis annis E et 5, ut mox vidimus, legem nostram non turbat, sed stabilit. Nam inde ab ineunte Septembri V. C. 812. quo coepit Antiochiae annus HP., fuit Nero adhuc in anno V., seu E. usque ad diem XIII. sequentis Octobris, quo coepit ejus annus VI., seu 5. Igitur per illud intervallum cusus est numus HP. E. et deinceps HP. 5. Idem sentiendum de anno AIP. composito cum annis Θ et I.

Ex his suapte fluit explicatio numi primi, qui Neronem filium cum matre Agrippina conjungit, nimirum littera Γ annum Neronis III. et litteris EP annum aerae Antiochenae CV indicantibus. Male ergo Haymius, dum ex conjunctis inique tribus his litteris syllabam ΓEP. conficit, iis indicari Agrippinam Germanici filiam adserit. Minus ignoscimus Havercampo, qui, cum ex vulgatis a Morellio similibus Neronis numis verum eruere facile posset, ipse quoque; sed aliter peccavit. Placuit enim luculentum Γ in L mutare, et legere L. EP. anno 105, ^{b)} derivata nempe in monetarium negligentiae culpa, quae sua fuit.

§. XIV.

IMP. CAESAR. NERO. CLAV. *Caput laur.* X ΕΠΙ. ΚΕΣΤΙΟΤ. ΑΝΤΙΟ.

a) Ep. Syrom. diss. III. c. 4.
(*Voil. III*)

b) Ad Morellii imp. T. II. p. 76.

XEON. ET. ΔIP. *intra coronam*. AE. II. (Morelli in fam. Cestia) In alio: ΕΠΙ. ΓΑΙΟΥ. ΚΕΚΤΙΟΥ. ΑΝΤΙΟΧΕ. ΕΤΟ. ΕΙΡ. *intra coronam*. AE. II. (Pembrock P. III. tab. 87.)

Annus ΔIP. ducitur ab autumno V. C. 818. Refert Tacitus, ^{a)} Neronem V. C. 816. ademptam Corbuloni Syriam alteri tradidisse, sed quem libri scripti varie enunciant, *Cinso*, *Cicio*, etc. sed legendum *Cestio* docet non modo numus praefens, sed et Iosephus, qui circa idem tempus saepius *Cestium Gallum* Syriae legatum memorat. Vide de hoc plura apud Norisium. ^{b)}

§. XV.

IMP. CAES. AVG. SER. GALBA. *Caput laur.* X ΕΠΙ. ΜΟΤΚΙΑΝΟΥ. ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΕΤ. ΖΙΡ. *intra coronam*. AE. II. (Morelli in fam. Licin.)

IMP. M. ΟΘΟ. CAE. AVG. *Caput Othonis.* X ΕΠΙ. ΜΟΤΚΙΑΝΟΥ. ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΕΤ. ΖΙΡ. *intra coronam*. AE. I. (Theupoli T. II. p. 849.)

Annus ΖΙΡ. ducitur ab autumno V. C. 821, quo labente anno Antiocheno et Galba et Otho caesi. Iam Norisius collato numo praecedente Galbae, et altero Pomponii Flacci, quem §. IX. sstimus, praeclare evicit, aeram Caesarianam coepisse in Autumno V. C. 705. Quod praefitere numi duo, praeflat solus numus Othonis. Nam cum Otho adiverit imperium XV. Ianuarii V. C. 822., caesusque sit post tres menses, necesse est, annum Antiochenum ΖΙΡ., qui est in numo Othonis, ducendum

ab autumno praecedente V. C. 821., a quo si auferamus annos completos 116., erimus in autumno V. C. 705. P. Licinii Muciani, qui in Syriae regimine Cestio Gallo successit, et Vespasiano princeps auctor exstitit imperium Vitellio extorquendi, frequens mentio apud Tacitum, aliosque.

§. XVI.

IMP. PON. . . . *Caput Titi laureatum* X ΕΠΙ. ΤΡΑΙΑΝΟΥ. ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΕΤ. ΕΚΡ. *intra coronam*, AE. (Spanheim T. II. p. 329. Pembrock Part. III. tab. 87.)

Perperam is, qui museum Pembrockianum edidit, caput anticae esse Domitiani sanxit, in quo errore serius fuit etiam Belleyus. ^{c)} V. C. 829., quo anno hic numus cufus, Domitianus nondum imperatoris titulo insignis fuit, sed imperator jam fuit Titus inde ab anno V. C. 824. Trajanus hujus numi pater est ejus Trajani, qui subinde Augustus dictus est, quem propraetore rexisse Syriam, quod scriptoribus omnibus indictum, ex illustri hoc cimelio discimus. Sed de Trajano patre, quem mortuum Augusti filii pietas in superos retulit, et monetae honore adfecit, agam latius in numis Trajani Romanis,

§. XVII.

Autonomi reliqui aera Caesariana insignes.

Citatus mox Titi numus postremus est imperatorius epochae anno notatus.

a) Ann. XV. c. 25.

b) Cenot. Pis. diss II, c. 16. §. 13.

c) Mem. B. L. Tom. XXX. p. 271.

At deinceps adhuc copiosos habemus autonomos aerae Caesarianae annis insignes, quos nunc ordine enumerabo, non magna chronologiae perturbatione, nam vetustissimi, quos dabimus, non multis ante Vespasianum annis signati sunt, quo imperante cusus est, quem dixi, Titi numus.

Caput muliebre laureatum X ANTIOXEON. *Lauri ramus*, annus ΔP. AE. III. (Mus. Caes.)

Caput muliebre laureatum X ANTIOXE. *Lyra*, ET. HP. AE. III. (Mus. Caes.)

ANTIOXEON. *Caput muliebre velatum turritum* X *Ara luculenta*, ET. HP. AE. III. (Mus. Caes.)

Caput muliebre laureatum X ANTIOXE. *Lyra*. ET. ΔIP. AE. III. (Mus. Caes.)

ANTIOXEON. *Caput muliebre velatum turritum* X *Ara luculenta*, ET. ΔIP. AE. III. (Mus. Caes.)

Caput muliebre laureatum X ANTIOXE. *Lauri ramus*; ET. EIP. ET. ZIP. AE. III. (Hunter.)

ANTIOXEON. *Caput Iovis* X *Mulier sedens d. calculum in adstitutum vas mittit*, ETO. EIP. HIP. AE. III. (Mus. Caes. Theupoli.)

ANTIOXEON. *Caput juvenile laur.* X *Caduceus*, ETO. EIP, in area A. vel Γ. AE. III. (Pellerin.)

ANTIOXEON. *Caput muliebre velatum turritum* X *Ara luculenta*, ET. EKP. SKP. ZKP. AE. III. (Mus. Caes. Beger)

ANTIOXEON. MHTPOΠ. *Caput juvenile laur.* X *Lauri ramus*, ETOTC. ZOP. in area B. vel Γ. AE. III. (Mus. Caes. Hunter.)

ANTIOXEON. MHTPO. *Caput mu-*

liebre X *Lyra*, ETO. ZOP. *superne A.* B. Γ. AE. III. (Mus. Caes. Hunter.)

ANTIOXEON. MHTPOΠOΛEΩΣ. *Caput muliebre velatum turritum* X *Aries saliens et astrum cum luna respiciens*, ET. ZOP. *per aream* A. B. Γ. AE. III. (ibid)

ANTIOXEON. THC. MHTPOΠOΛEΩC. *Caput Iovis* X *Mulier sedens d. calculum in adstitutum vas mittit*, ET. ZOP. in area B. AE. III. (Hunter.)

ANTIOXEON. THC. MHTPOΠOΛEΩC. *Caput muliebre velatum turritum* X *Ara luculenta*, ET. ZOP, in area B. AE. III. (Hunter.)

ANTIOXEON. T. MH. *Caput juvenile laureatum* X *Caduceus* ET. qP. in area Θ. AE. III. (Mus. Caes.)

ANTIOXEON. - - - *Caput muliebre velat. turrit.* X *Aries saliens et astrum lunamque respiciens*, ET. ΔqP. EqP. in area Γ. AE. III. (Pellerin Hunter.)

ANTIOXEON. THC. MHTPOΠOΛEΩC. *Caput muliebre velat. turritum* X *Ara luculenta*, ETO. ΔqP. EqP. in area B. AE. III. (Hunter.)

ANTIOXEON. - - - *Caput juvenile laur.* X *Lyra*, ETOTC. ΔqP. *superne A.* AE. IV. (Mus. Caes.)

ANTIOXEON. MHTPOΠOΛEΩC. *Caput juvenile laur.* X *Lauri ramus*, ETOTC. ΔqP. EqP. area Θ. AE. III. (Hunter.)

ANTIOXEON. - - - *Cap. mul. velat. turr.* X *Aries saliens et lunam astrumque respiciens*, ETOTC. ZC. in area ramus lauri, vel ET. ZC. in area A. AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

ANTIOXEON. MHTPOΠOΛ. *Caput juvenile laur.* X *Lauri ramus*, ETOTC. BIC. in area BA. (AE. III. Hunter.)

ANTIOXEON. *Caput Apollinis laur.*

✠ *Caduceus*. ΕΤΟΤC. 5KC. AE. III. (Se-
lini.)

Ex autonomis hic descriptis numus
primus ΔP. cadit in annum V. C. 808.
qui fuit secundus Neronis, postremus
5KC. in annum V. C. 930., qui fuit de-
cimus septimus M. Aurelii. Fuere, qui
adpositas litteras solitarias A. B. Γ. Θ.
alterius cujuscumque esse epochae annos
putaverunt, sed fuisse vanam conjectu-
ram, ipse hic catalogus luculente com-
probat, in quo videmus, easdem litte-
ras diversis annis adplicari. Similes
etiam litteras habemus in numis Caesa-
reae Germaniciae, Zeugmatis, Beroe-
ae, Cyrrhi, Hieropolis, Chalcidis,
Emisae, aliarumque ejus tractus urbi-
um, item ab A. usque ad Θ, rarius ul-
tra, nondum explorato, quod hactenus
norimus, earum sensu. In aliquibus ta-
men eas notare annos imperii, vidimus
supra in numis Silani, et Neronis. Si-
miles litteras seorsim positas habent eti-
am numi Antiochiae nostrae, quos ca-
pite II. et III. dabimus.

Ad typos quod attinet, ii, quos ex-
hibent partes anticae, commemorari
amplius non merentur. De aversis
paucis.

Lyra, lauri ramus. Haec ex Apol-
linis penu cognita. De ejus dei apud
Antiochiam cultu jam egi supra §. I. quo
loco dixi, lucum juxta situm a Seleuco
conditore dicatum Apollini et a lauro
Daphnen appellatum. Nomen causam
dedit Antiochenis, ut quae poetae de
Daphne Ladonis Arcadiae fluvii filia in
laurum mutata fabulati sunt, apud se

accidisse putarent, ac propterea laurum
arborem plurimum observarent, ut apud
Philostratum testatur Apollonius,^{a)} ex
Arriano Eustathius,^{b)} et Libanius.^{c)}
Hinc etiam, observante jam Norisio, ab
Aufonio dicitur *Phoebae lauri domus An-
tiochia*.^{d)} Ob hanc causam lauri ramus
in his numis frequens.

Ara luculenta. Est haec ara Iovis
Bottiaei, quam ab Alexandro M. eo
loco, quo postea condita Antiochia,
statutam supra diximus §. I. Non abli-
millis formae aram dant numi Mopli
Ciliciae.

*Mulier sedens in adstitutam urnam cal-
culum mittit.* Similem typum habemus
in numis Anazarbi et Tarli Ciliciae ur-
bium, quem explicat addita horum non-
nullis vox ΚΟΙΝΟΒΟΤΑΙΟΝ, communis
consilium.

*Aries saliens et lunam astrumque respi-
ciens.* Hujus typi explicationem jam ex
praecedentibus numis cogniti huc distuli.
Esse astrologicum, colligimus ex Mani-
lio, qui, quo loco tribuit singulis zo-
diaci signis regiones enumerat, haec de
ariete:^{e)}

*Illum etiam venerata colit vicina Pro-
pontis,*

*Et STRIAE gentes, et laxo Persis
amictu.*

Atque ne dubitari possit, Antioche-
num hunc arietem esse ex zodiaco peti-
tum, adhiberi possunt testes numi et gem-
mae, qui cum zodiacum expressum of-
ferunt, plerumque arietem respicientem
exhibent. At vero constat etiam, quam
eximie a veteribus observatum fuerit

a) vit. Apollon. L. I. c. 16.
287.

b) ad Dion. Per. v. 916.

c) astron. L. IV. v. 747.

d) in Antiochico.

e) Cam

aus et occulti miranda potentia fati, ut ait Iuvenalis, ^{a)} et quanta illi vis inesse credita. Quare toties in numis effectus zodiacus, aut ejus singulae partes, ut capricornus in numis Augusti, scorpius in numis Commagenes, libra in numis Palmyrae et Pythodoridos Ponti reginae, capricornus iterum in numis Commagenes et Zeugmatis, aries in numis Cyrri, sagittarius in numis Rheseaenae et Singarorum, leo in numis Mileti, quibus adde copiosos Alexandrinos Aegypti imperante Antonino Pio signatos, quos eleganter explicat Barthelemyus, quem cum primis consule. ^{b)} At praecipue huc faciunt numi Mileti, in quibus excubans leo perinde ac aries in Antiochenis salem respicit, nimirum ut appareat, haec animalia esse coelestia, et a zodiaco ducta, quem sol et luna pervadunt. Eadem haec superstitio multo etiam serius Arabas occupavit, nam ut alibi ex Abulpharago notat Barthelemyus, ^{c)} Gaiatheddinus Iconii Sultanus mortuus anno post Christum 1244. sole in leoni imminentem in moneta exprimendum curavit, sole uxoris vicem propter pulchritudinem, leone suam Sultani obeunte, quod ejus leo horoscopus esset. Noti numi Indici aurei atque argentei dicti Gallis *roupies*, cusi a Sultano Gehan-Ghir Indiae rege, quorum singuli ali-quod zodiaci signum sistunt. ^{d)}

Haec de typis, qui sunt in id genus numis autonomis, observanda visa, ad quos notandum adhuc, eos sic exstare in numis aliarum quoque urbium, ut haec concordia non casui, sed proposito

videatur tribuenda, praecipue cum utrumque etiam tempora, quibus signati sunt, congruant. En nonnulla exempla:

Typus mulieris sedentis et calculum in urnam mittentis exstat etiam in numo Anazarbi Ciliciae addito anno HM, qui ut in hujus urbis moneta docetur, cadit in annum V. C. 820. In Antiocheno ad similem typum additur annus EIP., qui est V. C. 819.

Typi lyrae et arae eadem omnino forma, qua in Antiochenis, sunt in numis Hieropolis Cyrrhesticae cum annis aerae Seleucidarum ZMT. ZNT. AOT. Additis etiam litteris solitariis A et Γ. Cadunt hi anni in annos V. C. 888. 898. 912., quo tempore similes typi apud Antiochenos valere. Et ne quid in his ad perfectam concordiam desit, eadem utrobique sunt anticae capita, idem etiam numerorum modulus, adeo ut hos Hieropolitanorum numos, nisi vetaret epigraphe ΙΕΡΟΠΟΛΙΤΩΝ, nullo erroris metu Antiochenos putares. Confer numos similes, qui sunt apud Pellerinium Recueil T. II. tab. LXXXVIII.

Eodem modo Samosatani Commagenes caducenm, Beroeenses vicinae Cyrrhesticae lauri ramum insculperunt numis Hadriani et Antonini aetate signatis, qui tamen in numis aliis proprios suos ac domesticos habuere typos et fabricam.

Cum ergo haec typerum et fabricae concordia invicte comprobet, utrosque numos uno eodemque tempore lucem vidisse, atque de hoc nobis per aeram

a) Sat. VII. v. 199.
 Barthelemy ibid. p. 574.

b) B. L. Tom. XLI. p. 501.

c) B. L. T. XXVI. p. 568.

d)

Seleucidarum; quae Hieropolis numis inscribitur, certo constat, evidens est etiam, annos qP. EqP. et similes, qui sunt in numis Antiochenis cum his typis, non posse duci ab aera Seleucidarum, quod aliqui opinati sunt, quia tum similitum numerorum aetas, quos typi et fabrica sociant, nimium divergeret. De eadem hac numerorum concordia agitur etiam in moneta Hieropolis.

Caput muliebre. * X XAA. ETOTΣ. ΔIP. *Phaetra et arcus.* AE. III. (Pellerin Lettre II. tab. IV. n. 2.)

Caput laureatum, forte Neronis. X XAAKOTΣ. ΔIP. *Phaetra et arcus.* AE. III. (Hunter tab. 68.)

Caput muliebre. X XAAKOTΣ. *Phaetra et arcus.* AE. III. (Hunter l. c.)

ET. ≈ K. (26.) *Ancora.* X XAAKOTΣ. *scriptum in orbem nullo alio typo.* AE. III. (Hunter l. c.)

Numum ex citatis primum cum ederet Pellerinius, non irritus fuit augur, cum ex fabrica et epochae modo divinaret, esse eum operis Antiocheni, το XAA. vero non indicare urbem quampiam ab his litteris incipientem, sed esse litteras ἀρχαίας vocis XAAKOTΣ, qua indicatur modica moneta aenea, cujus valor apud auctores varius proditur. Pellerinii conjecturam praeclare confirmant sequentes Hunteriani, in quibus ea vox integre scripta comparet, neque etiam dubitem, numos tres priores in Antiochena moneta putandos. At non idem mihi iudicium de quarto. Ancorae typus ab Antiochia alienus, et annus ≈ K. cum praecedente ΔIP. col-

latus nimium deficit. Forte verius hic numus pertinet ad Commagenos Antiochiae vicinos, quibus familiaris ancora, et forte annus sK. ducendus ab anno V. C. 824, a quo Samofateni ejusdem Commagenes annos suos duxere, quod circa id tempus Commagene pulsis regibus Romano imperio adjecta fuit.

Haec satis certa, et expedita sunt visa, cum serius viderem, iis adversari cl. Sestinium; existimantem, vocabulo XAAKOTΣ indicari potius magistratum, non qualitatem monetae. Causa illi, cur hanc improbet, est, quia secus ea valoris vox scripta fuisset in recto, scilicet XAAKON, non vero XAAKOTΣ, nimirum ut in aliis numis legitur semper in recto ΔIXAAKON, ΑΣΣΑΡΙΟΝ, ΑΣΣΑΡΙΑ. Haec vir eruditus. *) At vero hoc ille pacto cum disputat, factum, ut suae ipsius causae pessime provideret. Etenim si monetarius volebat numo inscribere XAAKON, istud fecit propterea, quia ex linguae Graecae praeceptis probe intellexit, χαλκον in recto vocabulum Graecum non esse, sed pro hoc in recto vel dici χαλκος, vel χαλκους. Vocabulum χαλκος notum est ex scriptoribus, minutae monetae aeneae genus. Vocabulum χαλκους stabilit Pausanias agens de Pharaearum νομισματι ἐπιχωρις, *moneta domestica*, ^{b)} χαλεται δε, inquit, χαλκους το νομισμα, *numus vero hic vocatur chalcus*. Videtur ergo Sestinius ex composito ΔIXAAKON ducere velle primitivum XAAKON, at tum etiam dicere oportebit δραχμων, non δραχμα, quia hujus compositum est διδραχμων. Neque vero etiam monetarius probe Graecus

a) Letters T. I. p. 53.

b) L. VII. c. 22.

scribendo ΧΑΛΚΟΤΣ casum intelligi obliquum voluit, sed omnino rectum; nam noverat, χαλκος esse contractum ex recto χαλκος. Nisi ergo certius quid, soliditasque adferat vir eruditus, jure statuemus, verbo ΧΑΛΚΟΤΣ indicari numum, qui Graecis *Chalcus* dictus fuit.

C A P V T II.

De numis imperatoriis argenteis sine epocha.

Est haec numorum classis una ex nobilioribus, quas offert scientia numismatica, et digna sane urbe orientis principe. Nobilitatem faciunt non tantum metallum et volumen, sed etiam quod in tertium saeculum porrigitur, minus interrupta, quam plerumque hactenus creditum, quod hoc tentamine adcuratius, quam antehac factum, me comprobaturum spero. Quod ut facilius persuadeam, necesse est, numos complures jam supra causa epochae descriptos rursus, sed contractius describere. Sunt hi numi tetradrachma omnes, et argenti probissimi inde ab Augusto usque ad Severum, quo imperante meritum istud deficit admixta majore aeris parte, sic tamen, ut deinceps quoque reperias aliquos, qui prioribus argenti nitore non concedunt, quales sunt in museo Caesareo nonnulli Philipporum et Treboniani. Paucissimi sunt, qui toti aerei videntur, et forte sunt.

Augustus.

1.) ETOTΣ. SK. etc. ΝΙΚΗΣ. ΤΠΑ.

IB. etc. *Mulier turrita rupi insidens d. palmae ramum, infra fluvius emergens.* AR. I.

2.) ANTIOXEΩN. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. cum annis 5A. ΔN. *Idem typus.* AR. I.

De his numis actum capite I. §. III. in aera Actiaca, quam inscriptam offerunt.

Tiberius, Caligula, Claudius.

Amplius his imperantibus hiatus, quem sollicita antiquariorum contentio nondum explevit.

Nero.

Hoc imperante haec numorum classis majore cum copia et incrementis reviviscit. Eorum modus est:

3.) ETOTΣ. AIP. Θ, vel EIP. ΓI. *vel similiter. Aquila expansis alis fulminis insidens, in area palmae ramus.* AR. I.

Hos numos recitavimus capite I. §. XIII. inter eos, qui aeram Caesarianam exhibent, ex qua ducuntur numeri majores AIP. etc. at minores Θ, ΓI etc. sunt anni imperantis Neronis.

Deinceps anni epochae hanc classem destituunt retentis solis annis imperantium, qui per sequentes principes variis modis enunciantur, sed quos inde a Trajano mentio tribuniciae potestatis et consulatum excipit.

Inde a Nerone aquila stans expansis alis addito palmae ramo hujus classis monetam occupat, quod utrumque deinceps, paucis demptis, ejus criterium constituit, ut dicetur.

Galba.

4.) ΓΑΛΒΑΣ. ΚΑΙΣΑΡ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ.

Caput laur., in area astrum.

ΕΤΟΤΣ. ΝΕΟΤ. ΙΕΡΟΤ. Α. *in alio B. Aquila alis expansis fulmini insistit; juxta palmae ramus.* AR. I. (Belley Mem. B. L. T. XIX. p. 470.)

Otho.

5.) ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ. ΟΘΩΝ. ΚΑΙΣΑΡ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput laur.*

ΕΤΟΤΣ. Α. *Aquila fians coronam rostro stringit, in area palmae ramus.* AR. I. (Seguin. Mus. Albani.)

Vitellius.

Ejus numi Antiocheni non exstant, cum Syria in his belli civilis turbidis Othoni adhaererit.

Vespasianus.

6.) ΑΥΤΟΚΡΑΤ. ΚΑΙΣΑΡ. ΟΥΕΣ. ΠΑΣΙΑΝΟΣ. *Caput laur.*

ΕΤΟΤΣ. ΝΕΟΤ. ΙΕΡΟΤ. Α. *Aquila expansis alis clavae insistens; juxta palmae ramus.* AR. I. (Belley I. c.)

7.) ΑΥΤΟΚΡΑΤ. ΚΑΙΣΑΡ. ΟΥΕΣ. ΠΑΣΙΑΝΟΣ. *vel: ΟΥΕΣ. ΠΑΣΙΑΝΟΣ.*

ΚΑΙΣΑΡ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput laur.* ΕΤΟΤΣ. ΙΕΡΟΤ. Β. *vel: ΕΤΟΤΣ. ΝΕΟΤ. ΙΕΡΟΤ. Β. Typus similis.* AR. I. (Belley I. c.)

8.) ΑΥΤΟΚΡΑΤ. ΚΑΙΣΑΡ. ΟΥΕΣ. ΠΑΣΙΑΝΟΣ. *Caput laurectum, infra aquila expansis alis.*

ΕΤΟΤΣ. ΝΕΟΤ. ΙΕΡΟΤ. Β. — Τ. ΦΛΑΤΙ. ΟΥΕΣ. Π. ΚΑΙΣΑΡ. *Caput Titil laureatum.* AR. I. (Belley I. c. Pellerin Mel. I. tab. 7. n. 7.)

9.) ΑΥΤΟΚΡΑΤ. ΚΑΙΣΑΡ. ΟΥΕΣ. ΠΑΣΙΑΝΟΣ. *Caput laur.*

ΕΤΟΤΣ. ΝΕΟΤ. ΙΕΡΟΤ. Γ. *Aquila expansis alis clavae insistens, juxta palmae ramus.* (Belley I. c.)

10.) ΑΥΤΟΚΡΑΤ. ΚΑΙΣΑΡ. ΟΥΕΣ. ΠΑΣΙΑΝΟΣ. *Caput laur.*

ΕΤΟΤΣ. ΝΕΟΤ. ΙΕΡΟΤ. Δ. — ΦΛΑΤΙ. ΟΥΕΣ. Π. ΚΑΙΣΑΡ. *Caput Titil laur.* AR. I. (Pellerin Mel. I. tab. 7. n. 8.)

11.) ΑΥΤΟΚΡΑΤ. ΚΑΙΣΑΡ. ΟΥΕΣ. ΠΑΣΙΑΝΟΣ. *Caput laur.*

ΕΤΟΤΣ. Δ. ΙΕΡΟΤ. *Aquila expansis alis clavae insistit; juxta palmae ramus.* AR. I. (Belley I. c.)

12.) ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ. ΟΥΕΣ. ΠΑΣΙΑΝΟΣ. ΚΑΙΣΑΡ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput laur.*

ΕΤΟΤΣ. ΝΕΟΤ. ΙΕΡΟΤ. Δ. *in alio E. Aquila alis expansis rostro caduceum gerit, et insistit basi, ex qua una vel duae spicae adfurgunt.* AR. I. (Belley, Pellerin II. cc.)

Videtur uterque auctor pro spicis habuisse, quae verius sunt palmae rami. Sane adcuratus Morellius in simili suo promicantem palmae ramum vidit, ^{a)} et palmae rami sunt etiam in sequentibus similibus et integerrimis.

13.) IMP. CAESAR. AVG. VESPASIANVS. *Caput laur.*

COV. ΝΕΡΟΥΔ. *Aquila expansis alis basi insistens rostro caduceum stringit, pro pedibus hinc et inde palmae ramus promicans.* AR. incertae formae (Sylloge nu.

a) In num. Vespas. tab. VII. n. 6.

misin. ant. Londini 1708. pag. 37.) AE. III. (Muf. Caef. editus in mea Sylloge I. num. vet. pag. 78.)

Titus.

14.) ΤΙΤΟC. ΟΥΕCΠΑCΙΑΝΟC. ΚΑΙ-
CΑΡ. CΕΒΑCΤΟC. *Caput laur.*
ΕΤΟΤC. ΝΕΟΤ. ΙΕΡΟΤ. Β. *Aquila*
flans expansis alis, juxta palmae ramus.
AR. I. (Belley l. c.) In alio praeterea:
Aquila insitit coxae bovis. (Sestini.)

Domitianus.

15.) ΑΤΤ. ΚΑΙCΑΡ. ΔΟΜΙΤΙΑΝΟC.
CΕΒ. *addito serius* ΓΕΡΜ. *Caput laur.*
ΕΤΟΤC. ΝΕΟΤ. ΙΕΡΟΤ. Β. Η. Θ.
ΕΝΑΤΟΤ. ΕΝΔΕΚΑΤΟΤ. *Aquila expan-*
fis alis fulmini insitit, juxta palmae ra-
mus. AR. I. (Belley l. c.)

Nerva.

16.) ΑΤΤ. ΝΕΡΟΤΑC. ΚΑΙC. CΕΒ.
Caput laur.
ΕΤΟΤC. ΝΕΟΤ. ΙΕΡΟΤ. Α. *vel* Β.
Aquila fulmini insitens, juxta palmae ra-
mus. AR. I. (Belley l. c.)

Trajanus.

17.) ΑΤΤΟΚΡ. ΚΑΙC. ΝΕΡ. ΤΡΑΙΑ-
ΝΟC. CΕΒ. ΓΕΡΜ. *Caput laur.*
ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΠΑΤ. Β. *vel* Γ. *Ca-*
put Herculis laureatum. AR. I. (Vaill.
Muf. Caef.)

18.) ΑΤΤΟΚΡ. ΚΑΙC. ΝΕΡ. ΤΡΑΙΑ-
ΝΟC. CΕΒ. ΓΕΡΜ. *Caput laur.*
ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΠΑΤ. Ε. *Aquila cla-*
(Vol. III.)

vae insitens, juxta lauri ramus. AR. I.
(Muf. Caef.)

19.) *Eadem epigraphe. Caput laur.,*
infra aquila et clava.
ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΙΔ. ΤΠΑΤ. — in alio:
ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΙΕ. ΤΠΑΤ. Ε. *Mulier ve-*
lata et turrita rupi insidens d. spicas, pro
pedibus fluuius emergens. AR. I. (Muf.
Caef. Khell Supplem.)

20.) *Eadem epigraphe. Caput laur.,*
infra aquila et clava.
ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΙΕ. ΤΠΑΤ. Ε. *Caput*
Herculis laur. AR. I. (Muf. Caef.)

21.) *Eadem epigraphe. Caput laur.*
ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΙΕ. ΤΠΑΤ. Ε. *Aqui-*
la clavae insitens, juxta palmae ramus.
AR. I. (Muf. Caef.)

22.) *Eadem epigraphe. Caput laur.,*
infra aquila et clava.
ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. Ιϛ. ΤΠΑΤ. ϛ. *Ca-*
put Herculis laur. AR. I. (Muf. Caef.)

23.) *Eadem epigraphe. Caput laur.,*
infra aquila et clava.
ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΙΖ. ΤΠΑΤ. ϛ. *Ca-*
put Herculis laur. AR. I. (Muf. Caef.)

24.) *Eadem epigraphe. Caput laur.*
ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΙΖ. ΤΠΑΤ. ϛ. *Aqui-*
la clavae insitens, juxta palmae ramas.
AR. I. (Muf. Caef.)

25.) ΑΤΤΟΚΡ. ΚΑΙC. ΝΕΡ. ΤΡΑΙΑ-
ΝΟC. ΑΡΙCΤ. CΕΒ. ΓΕΡΜ. ΔΑΚ. *Ca-*
put laur., infra aquila et clava.

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΙΗ. ΤΠΑΤ. ϛ. *Ca-*
put Herculis laur. AR. I. (Noris ep. Sy-
rom. p. 246.)

26.) ΑΤΤ. ΚΑΙC. ΝΕΡ. ΤΡΑΙΑΝΟC.
ΑΡΙ. CΕΒ. ΓΕΡΜ. ΔΑΚ. ΠΑΡΘ. *Ca-*
put laur., infra aquila et clava.
ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΚΑ. ΤΠΑΤ. ϛ. *Ca-*
put Herculis laur. AR. I. (Muf. Caef.)

O o

27.) *Eadem epigraphe. Caput laur.*

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΚΑ. ΤΠΑΤ. α. *Aquila clavae insiftens, juxta palmae ramus.* AR. I. (Pellerin Mel. I. p. 184.)

De memorata in his numis trib. potestate XXI., quam Trajanus nunquam inivit, agemus in numis hujus Augusti.

Hadrianus.

28.) ΑΤΤ. ΚΑΙ. ΘΕΟΥ. ΤΡΑΙΑΝΟΥ. ΠΑΡΘΕΝΟΥ. ΤΙΟΥ. ΝΕΡΟΥΑ. ΤΙΩΟΥ. ΤΡΑΙΑΔΡΙΑΝΟΥ. ΚΕΒ. *Caput laur.*

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΠΑΤ. Β. *Aquila coxae ignoti animalis insiftens.* AR. I. (Pembrock Part. III. tab. 41.)

Antoninus Pius, M. Aurelius, L. Verus.

Horum numi, qui ad hanc classem pertinerent, mihi hactenus comperti non sunt.

Commodus.

29.) ΑΤΤ. ΚΑΙ. ΚΟΜΜΟΔΟΥ. ΚΕΒ. *Caput imberbe laur.* ΓΕΡ. ÇΑΡ. ΔΗΜ. ΕΞ. ΤΠΑΤ. Β. *Mulier turrita rupi infidens d. spicas, pro pedibus fluvius emergens.* (Muf. Albani.)

Pescennius.

30.) ΑΤΤΟΚ. ΚΑΙÇΑΡ. Γ. ΠΕÇΚΕ. ΝΙΡΡΩ. Δ. *Caput laur.* ΠΡΟΝΟΙΑ. ΘΕΩΝ. *Aquila expansis alis clavae insiftens.* AR. I. (Vailant.)

Severus.

31.) ΑΤΤ. ΚΑΙ. ÇΕΥΗΡΟΥ. ΚΕ. *Caput laur.*

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΠΑΤΟ. Γ. *Aquila rostro coronam stringens insiftit coxae animalis.* AR. I. (Pellerin l. c. Muf. Albani.)

32.) *Eadem adversa.*

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΠΑΤΟÇ. ΤΟ. Ε. *Aquila rostro coronam stringens, intra crura astringum.* AR. I. (Muf. Caef.)

Caracalla.

33.) ΑΤΤ. Κ. Μ. Α. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΥ. ΚΕΒ. *Caput laur.*

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΠΑΤΟ. vel ΤΠΑΤΟÇ. ΤΟ. nullo addito numero, vel: ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΠΑΤΟÇ. ΤΟ. Β. vel: ΤΠΑΤΟ. Δ. vel: ΤΠΑΤΟÇ. ΤΟ. Δ. *Aquila rostro coronam stringens, et vel simpliciter flans, vel fulmini, clavae, spicae insiftens, intra crura vel est caput solis, vel lunae, in area nonnunquam littera Α vel Δ.* (Muf. Caef. Albani.)

Geta.

34.) ΚΑΙÇΑΡ. ΓΕΤΑÇ. *Caput nudum.* ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΠΑΤΟÇ. Γ. *Aquila rostro coronam stringens, inter crura astringum.* AR. I. (Pembrock P. III. tab. 41.)

Aversa ad patrem Severum pertinet.

Macrinus.

35.) ΑΤΤ. Κ. Μ. ΟΠ. ÇΕ. ΜΑΚΡΕΙΝΟΥ. ΚΕΒ. *Caput laur.* ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΠΑΤΟÇ. *addito in aliis Π. Π. Aquila rostro coronam stringens.*

inter cuius crura astrum, vel caput bovis, spiciens lunulam, vel caput solis radiatum, vel aliud, in nonnullorum area Δ. E. AR. I. (Mus. Caef.)

36.) In aliis:

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΗΑΤΟ. Γ. (Mus. Caef. Vaill.)

In his numis consulatus III. fallit, ut dicetur in numis Latinis Macrini. Vide et sequentem Diadumeniani.

Diadumenianus.

37.) Μ. ΟΠ. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. ΚΑ ---
Caput nudum.

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΗΑΤΟC. ΤΟ. Δ. Α. *Aquila rostro coronam stringens.* AR. I. (Mus. Caef.)

De subreptitio hoc Diadumeniani consulatu IV. agam in numis Latinis hujus Caesaris. Istud certum, totam hujus averfam ad Caracallam pertinere.

Elagabalus.

Hujus numi singulare nihil offerunt, nisi quod plerumque in area legitur Δ. E. (Mus. Caef.)

Alexander, Maximinus.

Horum numi hujus argumenti nondum se mihi obtulere.

Gordianus III.

38.) ΑΥΤΟΚ. Κ. Μ. ΑΝΤ. ΓΟΡΔΙΑΝΟC. CEB. *Caput laur.*

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΗΑΤΟC. vel ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΗΑΤΟ. Β. *Aquila rostro coronam stringens. intra crura aries saliens et re-*

39.) In alio:

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΤCΙΑC. S. C. *Idem typus.* AR. I. (Mus. Caef.)

Philippus senior.

40.) ΑΥΤΟΚ. Κ. Μ. ΙΟΥΑ. ΦΙΛΙΠΠΙΟΤ. CEB. *Caput laur.*

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΤCΙΑC. *Aquila rostro coronam stringens, infra MON. VRB. in area S. C. et litterae solitariae Γ. Δ. E. AR. I. (Mus. Caef.)*

41.) ΑΥΤΟΚ. Κ. Μ. ΙΟΥΑΙ. ΦΙΛΙΠΠΟC. CEB. *Caput laur.*

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΗΑΤΟ. Β. vel Γ. vel Δ. *Aquila rostro coronam stringens, infra ANTIOXIA. S. C. AR. I. (Mus. Caef. Panel de numo Trebon.)*

Otacilia.

42.) ΜΑΡ. ΟΤΑΚΙΑ. CΕΟΤΗΡΑΝ. CEB. *Caput super luna.*

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΤCΙΑC. *Aquila rostro coronam stringens insidet palmae, in imo S. C. AR. I. (Mus. Caef.)*

43.) *Eadem adversa.*

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΤCΙΑC. ΤΗΑΤΟ. Γ. vel Δ. *Aquila rostro coronam stringens, infra ANTIOXIA. S. C. AR. I. (Mus. Caef. Pellerin l. c. Panel de num. Trebon.)*

De adserto perperam consulatu IV. Philippi vide, quae olim monebimus in numis Philippi Aug.

Philippus junior.

[44.) Μ. ΙΟΥΛΙ. ΦΙΛΙΠΠΟΣ. ΚΕ-
CAP. *Caput nudum.*
ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΤΣΙΑΣ. ΤΠΑΤΟΣ.
Aquila rostro coronam stringens. AR. I.
(Panel. I. c.)

45.) ΜΑΡ. ΙΟΥΛΙ. ΦΙΛΙΠΠΟΣ. ΚΕ-
CAP. (sic) *Caput radiatum.*
ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΤΣΙΑΣ. ΤΠΑΤΟ. Γ.
Aquila rostro coronam stringens, infra
ANTIOXIA. S. C. AR. I. (Mus. Caef.)

46.) ΑΥΤΟΚ. Κ. Μ. ΙΟΥΛΙ. ΦΙ-
ΛΙΠΠΟΣ. ΣΕΒ. *Caput laur.*
ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΤΣΙΑΣ. ΤΠΑΤΟ. Δ.
Typus idem. AR. I. (Mus. Caef.)

Consulatus III. in his numis memo-
ratus ad patrem Philippum pertinet, et
IV. ne ad patrem quidem, ut dixi-
mus.

Dacius.

Nihil in hujus numis peculiare.

Etruscilla.

47.) ΕΡΕΝΝΙΑ. ΕΤΡΟΤΣΚΙΑΛΛΑ.
(*in aliis perversè: ΤΡΟΤΣΚΙΑΛΛΑ.*
ΣΕΒ.) *Caput super luna.*
ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΤΣΙΑΣ. *Aquila rostro*
coronam stringens palmae ramo insistit, in
signa. S. C. AR. I. (Mus. Caef. Pellerin
I. c.)

Iam supra vidimus, Otaciliae quo-
que tribuniciam potestatem et consula-
tus adfingi, qua in re Antiochenos hac
aetate parum fuisse religiosos, ab ipsis fa-

ctis intelligimus. Monetariorum lapsus
in his nemo suspicetur, ut suspicatus est
Vaillantius, *) nam similium numorum
plura exstant exemplaria, et satis ap-
paret, hoc aevo averfam, quae fuit
Augusti, et patris, perinde fuisse appli-
catam uxoribus et filiis Caesaribus, de
quo agam latius in numis Latinis Phi-
lipporum.

Herennius et Hostilianus Caes.

Aversae, ut in numo Etruscillae.
(Mus. Caef.)

Trebonianus.

48.) ΑΥΤΟΚ. Κ. Γ. ΟΥΙΒ. ΤΡΕΒ.
ΓΑΛΛΟΣ. ΣΕΒ. *Caput laur.*
ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΤΣΙΑΣ. *addito in no-*
nullis: ΤΠΑΤΟ. Β. Aquila rostro cor-
nam stringens clavae insistit, inter eu-
crura A. B. Δ. Ε. 5. Ζ. Θ. in imo S. C.
AR. I. (Mus. Caef. Panel de num.
Trebon.)

Sitne omnis fides habenda numo ejus-
dem Galli, quem Panelius in eadem
dissertatione pag. 85. citat cum epigra-
phe: ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΤΣ. ΤΟ. 5., du-
bito.

Volusianus.

49.) ΑΥΤΟΚ. Κ. Γ. ΑΦΙΝ. ΓΑΛ-
ΟΤΕΝΔ. ΟΤΟΛΟΤΤΣΙΑΝΟΣ. ΣΕΒ.
Caput radiatum.
ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΤΣΙΑΣ. ΤΠΑΤΟ. Β.
Aquila rostro coronam stringens clavae in-

a) in colon.

ssistit, inter ejus crura Γ vel Δ vel Ζ, in imo S. C. AR. I. (Mus. Caes. Panel l. c.)

Antequam commentarios ordior, probandum cumprimis, eos omnes, quos coram proposui, in Antiochena moneta putandos. Nam illos, qui in averfa habent aut caput Herculis laureatum, aut aquilam clavae insistentem, nequaquam Antiochiae, sed Tyri signatos confidenter statuunt Vaillantius, Norisius ^{a)} Belleyus ^{b)} Pellerinius ^{c)} Khellius ^{d)} illustria, ut vides, nomina, et cum his alii vulgo. At hos quoque esse Antiochenos, non uno argumento evinco.

I. Ajunt, caput Herculis laureatum, tum aquilam cum clava esse obvios typos in moneta Tyri. Agamus primum de aquila et clava. Novi, utramque in Tyriis numis obviā, etli diverso modo; nam in numis praesentibus aquila insistit clavae, in Tyriis aut solo simpliciter insistit, aut remo, adstituta juxta clava; in Antiochenis aquila inde a Nerone usque in Volusiani tempora alas semper explicat, in Tyriis stat immota. Haec levia, non tamen aspernanda. At vero numos Trajani, quos sede 19. recitavi, nemo negabit esse Antiochenos. Exhibent hi mulierem turritam rupi insidentem fluvio infra emergente. Hoc typo notata jam vidimus tetradrachma certa Antiochena, qualia sunt descripta numero 1, tum aeneos Vari et Saturnini, quos dedimus Cap. I. §. V. VI.; in numis

coloniae Antiochiae is typus perpetuus. Etiam in numis Antonini Pii, inscriptis SYRIA, stat mulier turrita emergente pro pedibus fluvio. Et tamen in horum, quos dixi, Trajani numorum parte antica infra hujus caput constanter videas aquilam cum clava. Ergo Tyrius hic typus ab Antiochiae moneta alienus non est. Cumque eadem aquila et clava subjiciantur etiam capiti Trajani in numis 20. 22. 23. 25. 26., in quorum averfa est caput Herculis, ex analogiae praecepto hos etiam numos Antiochiae tuto tribuimus. Quod si cui aquila cum clava tam certum videtur monetae Tyriae criterium, ut nullo pacto velit numos his insignes a Tyro avelli, is ergo etiam numos Treboniani et Volusiani iisdem typis praeditos Tyrum releget, at tum comprobet etiam, Tyriorum quoque monetae litteras S. C. inscribi solitas, quas hactenus Antiochiae monetae, raro aliarum urbium, insidere comperimus. Et vero jam inde a Nerone videmus Antiochiae tetradrachma in parte averfa aquilae typo signari, atque etiam fere constante lege, quando averfam alius obtinet typus, velut in numis obviis Trajani, et, quem loco VIII. descripsi, Vespasiani, eam continuo aquilam in partem anticam trajici, et imperatoris capiti adstitui. Quod vero in his numis aquilae status variat, cum jam solo insistat, jam palmae ramo, jam fulmini, jam spicae, jam coxae animalis, jam etiam clavae, istud in ἀδιαφοροῖς putandum, atque

a) ep. Syrom. p. 246.
d) Supplem. ad Vaill.

b) B. L. Tom. XXI. Mem. p. 458.

c) Mel. I. p. 281.

eandem varietatem habes etiam in moneta Tyria.

Ceterum in Antiochiae numis aquila Iovis cultum haud dubie respicit ob causas, quas capite I. §. 1. exposui. Singulare est, et necdum credo idoneè explicatum, idem ales quadrupedis coxae insitens, ut videre est in numis 14, 28, 31. Eam esse tauri portionem auguror, et adludere ad fabulam, quam refert Libanius:^{a)} Nimirum cum Seleucus taurum mactaret, ejusque partes arae imponeret, adlapsa Iovis iussa aquila correptam tauri coxam ad aram Iovis Bottiaei detulit, quo prodigio admonitus Seleucus eo deinde loco Antiochiam condidit. Ex simili causa est in numis Nicomediae aquila cum serpente, et in numis Alexandriae Troadis aquila tauri caput unguibus gestans. Clavam ad Herculem referendam non negabo, sed neque dubitari potest, stabilitum Herculis cultum Antiochiae, quam Macedones exstruxere, apud quos praecipuus Herculis cultus, ut patet ex iis, quae ad regum Macedoniae numos differuimus. Herculis effigiem jam in primorum Syriae regum numis habemus. At quod propius huc pertinet, refert Malala, ^{b)} locum, qui Daphne serius dicebatur, dictum olim Heraclidem, quod ibi cupressos plantaverat Hercules mysta palaestrae primus magister, eique de se nomen dedit. Etiam Eustathius parrat, Daphnen, quae est propter Antiochiam, olim dictam Heracleam, ^{c)} quibus consona refert Libanius, sed qui non Herculem, sed

Heraclidas Peloponneso pulso Heracleae auctores facit. ^{d)} Ergo aquila et clava idem in his numis significant, quod in nonnullis Alexandri M. tetradrachmis, in quorum illae aversis exhibentur, nempe honores Iovis et Herculis, quorum icones in aliis Alexandri M. tetradrachmis obviae sunt.

At, inquit, caput Herculis imberbe et sic laureatum passim videas in numis Tyri, quem adeo dubium non est, esse Herculem Tyrium. Effo. At cur Antiocheni Herculem suum non etiam eo cultu proponerent, quo erat Tyrius usque adeo in eo tractu celebratus? Et quid vetat, Antiochenos ipsum etiam Herculis Tyrii cultum recepisse, eumque in numis proposuisse? An non idem fecere Romani signanda in numis suis Iuvene Sispita Lanuvii dea, Feronia Sabinorum, Iove Axure, ipso adeo Hercule, qualis Gadibus colebatur? aut ut Graecis exemplis utar, quis ignorat, in Pergamenorum et Sardanorum muros advocatam Venerem Paphiam remotissimae Cypri, aut Mytilenaeorum Dianam Pergaeam, aut in plurimarum urbium numos Dianam Ephesiam, et Iovem Ammonem, ut omittam innumera alia exempla? Quid quod simillimum Herculis Tyrii caput fingitur etiam in moneta Sardium tanto intervallo distantium? ^{e)} Et Antiochenos quidem Herculem Tyrium ad se evocasse tanto magis verisimile, quod Antiochia imperante Trajano urbium Phoenices adhuc metropolis fuit.

a) in Antiochico Tom. II. p. 348.

b) chronogr. L. VIII. p. m. 86.

c) ad Dion. Per. v.

916. d) in Antiochico T. II. p. 342.

e) Haym. Thef. Br. T. II. tab. 28. num. 8. 9.

II. Nullus exstat Tyri numus imperatorius cum expresso urbis nomine, etsi plurimi cogniti sint autonomi imperatorum aetate in hac Phoenices urbe signati, ut adeo verisimile videatur, morem dedicandae imperatoribus monetae apud Tyrum non obtinuisse, antequam colonia deduceretur. Mirum istud videtur in urbe praepotente, verum idem exemplum offerunt Athenae.

III. Adversatur etiam Tyro citatus Pescennii numus, quem in hac urbe cum affirmare non dubitavit Cl. de Boze eruditus hujus cimelii interpret.^{a)} Enim vero non satis commode huic numo cum Tyriorum ingenio convenit, quos alieno semper a Pescennio animo fuisse tam patuit, cum vixdum intellecta ejus ad Cyzicum clade sublatis illius honoribus Severo prospere adclamavere, gravissime propterea a Pescennio immisiss Mauris multati.^{b)} Nequaquam repugnat inscriptum huic numo ΗΡΩΝΟΛΑ ΘΕΩΝ. *Providentia deorum* pro solito Antiocheno ΔΗΜΑΡΧ. ΕΕ., nam et Pescennius ipse in omnibus numis jussu suo signatis trib. potestatis mentione constanter abstinuit, neque ei hactenus a senatu in Severi verba per vim adaucto decerni pro vetere more potuit. At nota Antiochiae in Pescennium studia, quae urbi miserae caro subinde steteret, ut dicitur infra. Quae alia ad praestantissimum hunc numum advertenda sunt, notabuntur in numis Pescennii Latinis.

IV. Vidimus supra numos Caracallae notatos ejus IV. consulatus, ΤΗΑΤΟC. ΤΟ. Δ. At constat, Tyrum jam mul-

to ante deductam coloniam, et tum numos omnes inscriptione Latina et coloniae nomine cufos. Si ergo hic numus cum typo Tyrio signari alibi potuit, quam Tyri, cur non et alios similes extra Tyrum signatos fuisse credibile videri possit, nisi quis probare intenderet, fuisse apud Tyrios duplex rei monetariae forum, ut Antiochiae. Sed istud Syriae urbi monumenta vetera invicta adstruunt, non item Tyro.

V. Denique si numi essent Tyrii, mirum videatur, in aliquorum aream non sese infinuasse v. g. monogramma Tyri, vel litteram quampiam Phoeniciam, quae passim in Tyri numis reperias. Contra multa in his videas prorsus Antiochena, ut: Δ. Ε. vel S. C. vel arietem salientem, vel caput solis, ipsum adeo in nonnullis urbis nomen perspicue scriptum ANTIOXIA, atque ut quis pertinacior obgerat, similes quidem numos esse tribuendos Antiochiae, non vero alios, in quibus est caput Herculis, vel aquila clavae insistentis, et in quibus similes notae saepe absunt, is quaeso perpendat, omnes hos numos quomodocunque typis varios adeo sibi esse similes tam modo inscriptionis et litterarum forma, quam fabrica, metallo, ac pondere, ut qui eos in locupletioribus museis contendendi habet copiam, confiteatur necesse sit, unius omnes urbis, esse monetam.

At video, multo liberaliorem Pellerinium id genus numos non modo Antiochiae et Tyri, sed et in aliis ejus tractus urbibus signatos agnoscere, c)

a) Mem. B. L. T XXIV, p. 115.

b) Herodian. in Severo.

c) Mel. I. p. 189.

et quidem inde a Caracalla per aetatem ejus successorum. Argumentum capita minutis sigillis, quae inter aquilae crura sunt conspicua. Sic eo arbitro clava vel concha indicat Tyrum, cista mystica Sidonem, pilei Dioscurorum Tripolim vel Berytum, leo gradiens Berytum, astrum vel acrostolium Aradum, fulmen Seleuciam, cornucopiae vel noctua Laodiceam ad mare, flos loto similis Samosata. Idem ergo illi de his numis judicium, quod de numis Alexandri M., qui per similia sigilla patriam produnt. Sed enim magnum inter hos et Alexandri numos discrimen. In his enim non sola sigilla criterium praestant, sed etiam additae non raro litterae urbis ἀρχαῖος litem decidunt. Sic lyrae Colophonis succurrit additum ΚΟΛΟ. Nulla in praesentibus alterius urbis epigraphe. Ad haec major sigillorum pars, quae enumerat Pellerinius, pilei Dioscurorum, astrum, acrostolium, fulmen, cornucopiae, occurrunt per aream autonomorum Antiochiae, ergo etiam in hanc numerorum classem jure admissa. Denique quod praecipuum est, quo tempore Pellerinius numos hos variis in urbibus cufos adserit, nempe inde a Caracalla, Tyrus, Berytus, Laodicea, ac paulo post Sidon jam fuere coloniae, quas deinceps alios, nisi coloniae nomine numos, eosque omnes aeneos, feruisse non constat. Admodum etiam verisimile, Antiochiae cufum fuisse insigne tetradrachmum, quod vulgavit Pellerinius: ^{a)})

ATT. K. M. A. ANTONEINOC. CEB.

Caput Caracallae laur.

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΗΑΤΟC. ΤΟ. Δ. *Satellum, intra quod signum militare, numine hinc et inde adsidente, quorum uni adstat leo, alteri taurus, infra aquila expansis alis.* AR. I.

Aversae numina esse propria et domestica Hieropolis, quae fuit Cyrrhasticae, et Antiochiae vicina, et typum ipsum Hieropolitanum, certum est ex numo insigni aeneo, qui est in praeclaro museo Neumanni nostri, et de quo egimus in ejus urbis moneta. At cum aliorum de numo quopiam argenteo Hieropolitano non constat, et utriusque faciei epigraphe plane conspirat cum ea, quae est in certis ejusdem argumenti Antiochenis cum capite Caracallae, et quod caput est, stet infra aquila alis expansis, perpetuum in his numis Antiochiae symbolum, non vereor, hunc quoque numum esse in hac urbe signatum adserere. Ergo quemadmodum Antiocheni, quando in numis Traiani alios typos proposuere, quam solitum aquilae stantis, tamen in altera numerorum parte constituerunt aquilam, ut esse monetam Antiochenam intelligeretur, sic in praesente ex eadem causa ad typum Hieropolitanum adstituerunt aquilam. Accedit, fuisse tempus, quo Antiochenis et Hieropolitis communes fuere typi, ut diximus cap. I. §. 17.

Adserta hujus monetae patria, quae praeterea alia docet, exequamur. Diximus coepisse sub Augusto, at deinceps copiosius signatos sub Nerone. Galba,

a) Mel. I. p. 189.

Vespasiano, Tito, Domitiano, Nerva imperantibus valuit Antiochiae et in vicinia epigraphe ETOTΣ. NEOT. IE. POT., de cujus natura agetur a nobis alibi. Sub Trajano cusi, ut vidimus, frequentes, sed ab hoc usque ad Pescennium magnus hiatus, aut summa eorum raritas. Ejus, ut videtur, causa fuit Hadrianus, qui teste Spartiano ^{a)} *Antiochenſes ita odio habuit, ut Syriam a Phoenice ſeparare voluerit, ne tot civitatum metropolis Antiochia diceretur.* Quod Spartianus ſcribit ab Hadriano intentum, iſtud effectum refert Suidas, cum ait, ^{b)} Tyrum ab Hadriano dictam metropolim. Aut ergo certa tum iis adempta privilegia, aut ſaltem acciſa, aut Antiocheni inſenſo fuere in Hadrianum animo. Malam deinde gratiam a M. Aurelio inivere, quando ſe Avidio Caſſio, qui imperium in Syria arripuerat, conjunxerunt, eſſi indulgentior imperator ornamenta, quae urbi abſtulerat, reſtituit. ^{c)} Vnicus hactenus cum Commodi capite compertus. Severo et Peſcennio pro orbis imperio dimicantibus Peſcennii partes amplexi ſunt Antiocheni, atque iſtud tanto cupidius, quod apud ſe purpuram ſumpſit, et urbis ſuae delectabatur ſpectaculis et voluptatibus. Hac ergo fiducia veterem monetae modum reſpexere, cujus exemplum habemus in rariffimo tetradrachmo cum capite Nigri. At Severus victor Antiochiae in aemulum ſtudiis offenſus omnibus eam privilegiis et metropoleos jure privavit, at-

que ut gravius adfligeret, vicinae Laodiceae, cum qua vetus illi propter aemulationem ſimultas, ſubjecit. ^{d)} Tamen urbi vetera jura ſunt reſtituta deprecante Caracalla adhuc puero. ^{e)} Primus, quem habemus, Severi numus ejus conſulatum III. notat, quem is revera in Syria inivit V. C. 955. Deducta ſubinde a Caracalla colonia, ut dicitur, quo caeſo, et Macrino ad imperium evecto, *ſtatim apud Antiochiam moneta Antonini Diadumeni nomine percuffa eſt, Macrini uſque ad juſſum ſenatus dilata eſt*, ut ait Lampridius. ^{f)} Illud ſtatim Lampridii praeclare confirmat numus Diadumeniani ſupra deſcriptus, nam ſatis patet, monetarios per ſeſtinationem cum ejus capite junxiſſe averſam, quae fuit Caracallae. At cur, quod ait Lampridius, deproperata Diadumeniani filii moneta, Macrini patris uſque ad juſſum ſenatus dilata? Dignum ſane examen, cui critica immoretur, ſi oratio eſſet auctoris magis ad faciendam fidem idonei. Cur nullus id genus numus exſtet cum capite Alexandri Severi et Maximini, ſaltem quod mihi conſtet, ignoro. Haec ex his numis ad hiftoriam imperatorum, jam reliqua peragamus.

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΗΑΤΟΣ. etc. perpetua inde a Trajano horum numorum epigraphe, dempto numo Peſcennii ex cauſa, quam diximus. Ejus ſenſus: *tribunitia poteſtate, conſul etc.* Titulus hic captus ex numis Romanis, et recte procedit uſque ad exitum Caracallae.

a) in Hadriano. b) in *Ἐπὶ τῷ*. c) Capitolin. in Aurelio, Vulcat. in Avidio. d) Herodian, et Suidas in Severo. e) Spartian in Carac. f) in Diadum.
(Vol. III.) P p

Deinceps in moneta Antiochena mira perturbatio, seu per evidentia monetariorum peccata, seu per abusum ejus tituli, ut ad numos ipsos inde a Macrino advertimus. At quis deinde sensus litterarum Δ. Ε., quae non modo in numis aeneis nota S. C. insignibus, et deinde in numis Antiochiae coloniae, de quibus agetur capite III. et IV., inde a Caracalla fere sunt perpetuae, sed etiam exstant in nonnullis praesentis classis, ut in numis Macrini et Elagabali? Eas Trifanum legit Δημαρχικῆς Ἐξουσίας, *tribuniciae potestatis*, et titulum hunc ad imperatorem refert. ^{a)} Vir eruditus numos hujus classis aut non vidit, aut ad eos animum non advertit, in quibus litterae Δ. Ε. notantur, etiam cum in iis scriptum jam legitur ΔΗΜΑΡΧΙΚΗC. ΕΞΟΥCΙΑC. Quorsum ergo otiosa haec tautologia? Eandem lectionem sequitur etiam Bimardus, ac praeterea ejus causam adfert, Caracallam jure trib. potestatis Antiochiae restituisse privilegia a Severo adempta. ^{b)} At enim praeterquam quod Bimardo responderi idem potest, quod Trifano, privilegia urbi restituerat idem, qui ademerat. Severus, deinde eadem litterae Δ. Ε. leguntur etiam in numis Laodiceae coloniae, quin tamen constat, imperatorem quemdam jure hujus potestatis ei privilegia aut tribuisse, aut restituisse. Vaillantius eas legendas quidem docet Δημαρχικῆς Ἐξουσίας, sed sic, ut ea verba non ad imperatorem, sed ad populum Rom. referat, nempe, quemadmodum facultas cudendae mo-

netae Antiochenis a senatu collata indicatur litteris S. C., sic collatam a populo indicari litteris Δ. Ε. id est: *populi auctoritate*, vel *jussu*. Istud cum probabile visum sit viro eximio, causam etiam nobis indicet, I. cur hae litterae in nulla monetae Antiochenae classe legantur ante Caracallam? an tum primum accessit populi auctoritas? II. An probaverit, ex quo imperatores in trib. potestatem involavere, quam Tacitus *summi fastigii vocabulum* appellavit, ^{c)} populum aliquid nomine trib. potestatis scivisse? An vero etiam stante rep. populus aliquid hac formula scivit? Legimus in numis, Octaviano Caesari statuatam dicatam POPVLI. IVSSV., at non trib. potestate. III. Si eae litterae indicant auctoritatem populi Romani, cur ea exprimitur oratione Graeca, quando auctoritas senatus exprimitur verbis Latinis S. C.? Abstineo pluribus. Harduinus legit: Δῆμος Εὐχῆ, *populi rogatu*, ^{d)} sed taedet similia refutare. Verum ut facile est haec impugnare, sic sufficere aliquid idoneum non esse meorum virium, candide profiteor.

S. C. in praesente numerorum classe scribitur inde a Gordiano III., at in classe sequente aeneorum jam inde ab Augusto, ac perpetuo in numis Antiochiae coloniae. Hae notae passim ad collatam *Senatus Consulto* feriundae monetae potestatem referuntur. Istud si verum, quod nequaquam impugno, mirum profecto, solis Antiochenis ad feriundam monetam senatus consulto opus fuisse. Aliae urbes ejus sibi fa-

^{a)} Comment. T. II, p. 225.
sell. p. 19. p. 222.

^{b)} Ad Iob. T. II. p. 222.

^{c)} Ann. III. 56.

^{d)} Off.

etiam copiam PERMISSV AVGVSTI jactabant, ut multae coloniae Hispanienses; Patrenses Achaiae scripsere: INDVLGENTIAE. AVG. MONETA. IMPETRATA. In multis aliis coloniis suffecit domesticum *Decretum Decurionum*. Tamen in numis coloniae Antiochiae Pisidiae legitur etiam S. R., quod interpretari amant: *Senatus Romanus*. Possitne aliquid huc pertinens ex citatis supra Lampridii verbis colligi, qui dilatam Macrini monetam usque ad jussu senatus memorat, viderint eruditi. Monendum, reperiri S. C. etiam in numis coloniae Philippolis, et in uno coloniae Damasci cum capite Aemiliani, (Vaillant.) in alio Treboniani. (Mus. Caes.) Mirandum magis, eam notam legi etiam in aliquibus numis Agrippae II. regis Iudaici.

Inde a Caracalla inter aquilae crura comparent modici numeri A, B, 5, Z etc. ac praecipue in numis Treboniani et collegae. Sunt hi ejusdem naturae, cujus sunt ii, quos capite I. §. XVII. vidimus, et videbimus capite sequente, et quos, quando cum annis imperii componi non possunt, omnes ii, qui sobrie judicant, in monetariorum signis putant. At non sic Panelius, ex cujus edicto cum certi sint anni imperii, explosa fastorum historicorumque fide chronologicam imperatorum historiam nobis obtrudit, cui vel nemo, vel sola Harduini soboles fidem habeat. ^{a)}

MON. VRB. aut pro hoc ANTIOXIA in obviis numis imperante Philippo signatis. Admorsa haec vocabula aliud

significare non possunt, quam MONETA VRBIS, et in nulla alia monetae Antiochenae classe leguntur. Ea verisimile non est otiose posita, sed causa discriminis, quam ipsa urbis natura suppeditaverit. Deductam fuisse coloniam a Caracalla, dicitur infra. Cum urbes reliquae, ex quo in coloniarum jura transiverunt, deinceps nonnisi coloniae nomine numos signarent, istud quidem non neglexerunt Antiocheni, sed perrexerunt tamen vetere suo instituto monetario, et quidem S. C. firmato uti. Ergo praeter inductam recens coloniae monetam, quam capite IV. proponemus, continuata fuit vetus duplicis generis moneta, tetradrachmorum, in quibus nunc sumus, et aeneorum, de quibus capite sequente. Quo docemur, distinctum fuisse Antiochiae rei monetariae forum, unum juris veteris, alterum novi, aut si mavelis, unum incolarum veterum, alterum colonorum adscititiorum. Enimvero fuisse nonnunquam, cum coloni in urbem reciperentur, in leges et conditiones itum, pluribus potest exemplis comprobari, inter quae illustre est, quod Cicero de Agrigentinis memorat: ^{b)} cum Agrigentinorum duo genera sint, unum veterum, alterum colonorum, quos T. Manlius praetor ex S. C. de oppidis Siculorum deduxit Agrigentum, cautum est in Scipionis legibus, ne plures essent in senatu ex colonorum numero, quam ex vetere Agrigentinorum. De Emporiis Hispaniae, quarum incolae constabant Hispanis indigenis, colonis Graecis Phocaee profectis, et colonis Romanis a

a) De numo Treboniani.

b) in Verr. L. II. c. 50.

I. Caesare adjectis, et quorum generum singula erant muro interjecto divisa, singula propriis suis numis utebantur, egimus in ejus urbis moneta. Ergo haec tetradrachma, tum et aenei, de quibus mox, fuerunt Antiochiae, sed urbis, non coloniae, moneta, ac propterea in illorum nonnullis additum MON. VRB. vel ANTIOXIA simpliciter, suppresso coloniae nomine, quo indicarent, ex vetere jure propriam apud se signari pecuniam, et quidem, quod paucis urbibus concessum, argenteam quoque, cum coloni suam addito semper KOA. distinguerent, et nonnisi aenea ex coloniarum instituto uterentur.

Numos Vespasiani loco 13. descriptos cum insolita epigraphe COV. NEPOVA. esse Antiochenos, et perturbatas has litteras idem significare, quod ETOTC. NEOT. IEPOY. A., colligitur ex numis praecedentibus loci 12, et comprobatur a me uberius in Sylloge I. p. 78. quo loco horum unum edidi, tum et in doctrina de numis cum inscriptione *anni novi sacri*, quam dabimus volumine IV.

Praeter citatos hos numos multi adhuc alii exstant argentei aeneique, inscripti hi quoque ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ - - ΤΗΑΤ. - sed cum variis typis plerumque symbolicis. Eorum major pars caput Trajani exhibet. In his cum nihil sit, quod eos Antiochiam referendos persuadeat, malui de iis agere in numis Trajani commatis peregrini, quod de urbe, quae eos feriundos curavit, non satis constet.

CAPUT III.

De numis Antiochiae imperatoris aeneis inscriptis S. C.

Horum rationem paucis describere satis esto:

Initium cepere sub Augusto, et ab hoc usque ad Nervam est in antica caput imperatoris addita inscriptione Latina; in averfa est S. C. clausum corona laurea, rarius sub Augusto querna, cujus generis sunt apud Pellerinium. ^{a)}

Vna cum Trajano incipit capitis inscriptio Graeca, et perseverat deinceps. Tamen numum L. Veri cum epigraphe Latina reperit Sestinus.

Sub Nerva litterae solitariae in parte averfa comparere incipiunt. Eas esse arithmeticas dubium non est, nam habemus in his ϰ, quod est epilemon, item ΙΑ. ΙΓ. etc.

Inde ab Antonino praeter litteram solitariam frequenter inferne comparat aquila.

Sub M. Aurelio haec numorum classis coepit deficere, et nonnisi unicum hactenus Commodio dicatum vidi, quem nuper museo Caesareo intuli. Tamen et Severi binos nuper reperit cl. Sestinus. Liberalius subinde sub Caracalla renascitur. Ejus causam verisimilem pete ex dictis capite II.

Inde a Caracalla frequenter in averfa additur Δ. Ε. de quarum sensu litterarum egimus capite praecedente.

Si verum est, quod refert Vaillantius, ^{b)} haec classis porrigitur usque in imperium Gallieni. Postremi, quos

a) Suppl. IV. tab. I, n. 1.

b) Num. Colon. in Othone.

viderim ego, signati sunt imperante Elagabalo.

Exstant similes numi tantum cum capite Augustorum aut Caesarum. Insolens ergo visum Pellerinio, exstare similem cum capite Aquiliae Severae uxoris Elagabali. ^{a)} At diximus capite praecedente, post Caracallam in moneta Antiochena averfas, quae sunt Augustorum, passim cum Caesaribus et uxoribus communicatas.

Dixi, in averfa horum numorum typum principem esse S. C. intra coronam, additis serius aquila et litteris solitariis. At in numo Caracallae, aut potius Elagabali musei Caesarei est aries saliens et respiciens, per aream S. C. Δ. E. omnia intra coronam. Dictum, arietem hoc habitu esse proprium monetae Antiochenae typum.

In numis Maesini averfam facit caput filii Diadumeniani positum inter S. C. His praeceuntibus existimo, eidem huic classi tuto posse inferi sequentem numum singularem, quem edidit Haymius: ^{b)}

ΑΔΡ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. CEB. ETCEB. *Cap. Ant. Pii laur.* Ξ ΑΤΡΗΛΙΟC. ΚΑΙ. CEB. ETCE. ΤΙΟC. ΤΗΑ. ΑΠΟ. *Caput Aurelii Caesaris nudum, in area S. C. in imo H. AE. II.*

Haymius postremas litteras epigraphes, quae est in averfa, sic separavit, ut legeret: ΤΗΑC ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΑΠΟΛΩΝΙC, cumque scriptum infra elementum H cum ipsa epigrapha conjungeret, illud explevit legendo Ηγεμονος. Mirum sane, Khellium acrem et eruditum Haymii cenforem pravam

hanc sententiam non reprehendisse. Nullus hactenus in Antiochenorum acre compertus magistratus domesticus, atque etiam compertus, Ηγεμονα se non ferret, qui fuit magistratus Romanus, et unius Thraciae urbium numis inscriptus, quando Απολωνιος, ut ipsum nomen fert, esset magistratus Graecus et privatus urbis. Male sane το Η cum reliqua inscriptione sociavit, quod aliud non est, quam elementum solitarii, inde a Nerva, ut dixi, hujus classis numis inscribi solitum. Tamen difficile est, litterarum ΑΠΟ. verum sensum reperire. Forte non aberravero, si eas sejunctas sic legendas constituam: ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΠΡΟΣ ΟΡΟΝΤΗ, *Antiochenium ad Orontem*, cum constet, eam urbem non raro a scriptoribus dici Antiochiam ad Orontem. Novi, in Antiochiae numis nunquam alias situs mentioem prodi, at certum etiam, nondum hactenus averfae parti hujus classis numorum illatum caput visum. Quod si conjectura haec non adridet, cedo aliam.

Aenea haec moneta ab Augusto usque ad Caracallam est fere I. formae, pars potior II., pauciores III. At inde a Caracalla quos viderim, omnes sunt III. formae.

A plerisque olim omnes hi numi ab Augusto usque ad Nervam, quoniam Latine utrinque inscribuntur, esse commatis Romani crediti sunt, cumque in hac classe occurrant etiam aenei Othonis, dubitatum non est, numos aeneos cum hujus capite Romae signatos. Re magis explorata, cumque fabrica aperte opus peregrinum prodatur, non amplius

a) Mel. I. p. 103.

b) Th. Br. Tom. II. tab. 34.

ambigitur, numos esse Antiochenos, testaturque Vaillantius, ingentem similitum numorum vim in Syria ad hanc usque diem reperiri. *) Sane literae S. C. et Δ. E. tum et typus arietis in citato mox Elagabali numo, quoniam eadem omnia sunt in certis aliarum classium monetarum Antiochenae numis, Antiochenos esse hos numos invicte arguunt. Tamen cum id genus multi haud ita pridem reperti fuerint in insula Cypro, putavit Pellerinius, non in solis Syriae urbibus numos litteris S. C. insignes fuisse percussos, sed et in Cypro. b) At enim facile ex Syria in vicinam Cyprum huius argumenti numi maiore etiam copia potuerunt transmitti.

De sensu litterarum S. C. et typo aquilae actum capite praecedente. Notae arithmeticae annos imperii indicare non possunt, nam est in museo Caesareo numus Nervae cum littera Δ, alius Trajani cum littera X. Sunt ergo haud dubie notae monetariorum, quales non pauci ejus aetatis Syriae urbium numi impressas habent.

C A P V T IV.

De numis Antiochiae coloniae.

Teste Paulo jurisconsulto: c) *Divus Antoninus Antiochenos colonos fecit salvis tributis.* Quo nomine intelligendus Antoninus Caracalla, non, quod nonnulli credidere, Antoninus Pius, quod confirmatur a numis ipsis, qui a Caracalla demum *coloniae* nomen addere occi-

piunt. Tamen cl. Sestinus promulgavit numum Severi, in cujus averfa: ΚΟΛΟΝΙΑ . . . A. *Apollo stolatus stans d. pateram, f. lyram,* d) cum jam antea ejus iconismum dedisset. e) Sed vereor, ut numus sic vitiatum possit certum Pauli testimonium everti.

Ergo numi Antiochiae coloniae incipiunt, ut dixi, sub Caracalla, et desinunt sub Valeriano, sed jam tum rari, quos vide in Pellerinio, Theupoli, Angonio. Perperam igitur Vaillantius aeneos inscriptos S. C. capitis praecedentis jam inde ab Othone, deinde tetradrachma capitis II. inde a Philippo seniore in saum de coloniis opus contulit, cum coloniae nihil offerant. In hanc etiam classem vocavit numos Flaviorum capitibus insignes:

IMP. VESP. AVG. P. M. T. P. *Caput Vespasiani laur.*

T. CAES. IMP. TR. P. *Caput Titianae laur.*

CAESAR. DOMIT. COS. II. *Caput Domitiani laur.*

ANTIOCHIA. *Caput muliebri turritum.* AE. III. (Mus. Caes. Vaill.)

Hos omnes imperante Vespasiano signatos capitum epigraphe docet. Facile dederō, esse eos nostrae Antiochiae, quod, cui alteri opportunius dari possint, non videam. Inscriptos utrinque Latine Vaillantius ait propterea, quod jure Latii gavisus est, f) sed quod ut comprobaret, parum video fuisse sollicitum. Si Latii jure donatam propterea credidit, quia Latina usa est epigraphe, nam illae multas urbes, ceu Nicomediam, Eph-

a) Num. colon. in Othone
IV. p. 42.

b) Suppl. IV. p. 1.
c) Lettere Tom. II. tab. III. n. 61.

d) L. II. de censib.
e) In colon. sub Vespas.

f) Lettere

sum, aliasque in Latinarum numerum cogetur admittere, quae nonnunquam numos utrinque Latine inscriptos signavere. Cur istud interdum urbibus Graecis placuerit, difficile est rationem probabilem adferre. In Antiochia nostra minus istud mirum, quam jam inde ab Augusto bilinguem ex hactenus dictis vidimus. At jam certos Antiochiae coloniae numos lustremus.

Autonomum hujus coloniae editum video apud Hunterum, sed is propter epigraphen Latinam (nam nostra Graece semper locuta est) et typum dei Mensis sine dubio est coloniae Antiochiae Pisidiae. Quos hactenus norimus, omnes Augusti cujuspian, vel Augustae, vel Caesaris caput offerunt.

Epigraphe: ANTIOXEON. MHTPO. KOAON. aut similiter. Adduntur sedulo notae S. C. A. E. de quibus egi cap. II.

Typi: *Mulier capite velato et turrato rupi insidens d. spicas, superne aries saliens et respiciens, inferne fluvius emergens.*

Caput muliebri velatum turratum, superne aries saliens.

Mulier sedens, ut supra, coronatur a figura militari ad sinistram adstante, ad dexteram stat fortuna.

Mulier sedens, ut supra, sed intra templum tetrastylum, in cujus fastigio aries saliens et respiciens.

Apollo habitu muliebri stans s. lyram, in numis Philippi et Decii.^{a)} *In alio praeterea serpentem pascit ab ara adsurgentem.*^{b)}

Nihil in his typis novum, et quod in

praecedentibus explicatum non sit. De Apolline cum hoc typo agetur capite proximo.

Epochae annum ΔOC. in simili numo Alexandri Severi vidit Vaillantius, sed quam lectionem jam in dubium vocavit Pellerinius.^{c)} Sane in similibus aliis ejusdem Alexandri legitur SHC. vel SNC. ut videre est apud Pellerinium,^{d)} Arigonium, Theupoli, et in museo Caesareo, quarum sensus litterarum mihi ignotus.

Sunt hujus classis numi aenei omnes, et I. formae.

CAPUT V.

De numis Antiochiae inferioris aevi,

Vidimus tempus, in quod singulae monetae Antiochenae classes, quas hactenus descripsimus, desivere. Harum nulla ultra Gallienum porrigitur, quo imperante velut communi scopulo fere omnis res monetalis urbium populorumque naufragium fecit. Non multo post officinis monetalibus per imperii fines constitutis auctisque suam etiam, stabilemque, cujus et Malala meminit,^{e)} nacta est Antiochia, quam indicant litterae ANT. in imo posita, ut ALE. Alexandriam, SIS. Sisciam etc. quibus notis, praecipue inde a Diocletiano nihil magis obvium. Nonnunquam Antiochiam solum A definit, de qua legatius agemus alibi. At enim hanc monetam nonnisi ἀντιόχεια possis Antiochenam appellare, cum potius fuerit com-

a) Vaill.
d) II. cc.

b) Beger Thef. Br. T. II. p. 729.
e) Chronogr. sub Dioclet.

c) Mel. I. p. 304. et Mel. II. p. 313.

munis totius imperii Romani ejusque principum, his deinceps et typos et linguam, quae Latina fuit, praescribentibus. Commemorandi tamen numi duo, qui ad solos Antiochenos pertinent.

GENIO ANTIOCHENI. *Mulier velata turrita rupi insidens, pro pedibus fluvius emergens.* X APOLLONI SANCTO. *Apollo stolatus stans d. pateram, s. lyram, in imo SMA, AE. III. (Mus. Caes. Banduri Tom. II. p. 432.)*

GENIO CIVITATIS. *Caput muliebre velatum turritum.* X *Eadem averfa.* AE. III. (Tanini Suppl. Band. p. 318.)

Numus uterque imperantelulianoApo-
stata signatus jure creditur ex causis, quas in hujus principis moneta copiosius persequar. Typus partis anticae jam ab-
unde hactenus cognitus hoc illustratur magis, quod adscripto GENIO ANTIOCHENI. id est: *populi*, simul explicat, mulierem hoc cultu sedentem emergente ad pedes fluvio esse revera genium urbis et populi, et docet praeterea numus alter, ejusdem genii esse etiam caput muliebre velatum turritum frequens in numis Antiochiae seu liberae seu colothiae: Hic genius sic sedens comparet primum in numis Tigranis Armeniae et Syriae regis, quos adeo dubiam non est Antiochiae cufos, atque in his tenet palmae ramum vel cornucopiae. In numis Augusti constanter palmae ramum tenet, nempe cum adlusione, ut conjicio, ad aeram Actiacam, seu Victoriae, quae eo imperante valuit. Deinceps perpetuo spicas praefert. Habemus ergo An-

tiochiam inde a Tigrane usque in Iuliani aevum in retinendo typo suo fidelem. Typus partis aversae jam ex numis Antiochiae coloniae cognitus, ut et honores Apollini in hac urbe habiti. In voce APOLLONI monetarium Graecum grammaticae Latinae rudem agnosce. Litterae infra posita SMA. indicant *Sig-natam Monetam Antiochiae*. Quae ad causam revocatae in hos numos idololatriae pertinent, habebis exposita in numis Iuliani. Si quem delectant erudita crepundia, adeat laxos Harduini in hunc numum commentarios. ^{a)} Opidanos Antiochiam suam dixisse urbem, vidimus supra pag. 291, ex numis inscriptis MONETA VRBIS; eadem in numo altero hujus loci dicitur civitas.

THEVPOLIS. Sic vocatam Antiochiam a Iustiniano Iustini Thracis adhuc refert Eustathius ^{b)} Procopius ^{c)} Eragrius. ^{d)} Addit Stephanus topographus, factum istud post terraemotum. ^{e)} Eodem nomine appellatur in praefatione novellae CIX., de quo vide plura apud Spanhemium. ^{f)} Istud ipsum confirmatur numis. Nam litterae ANT scriptae in inferiore numerorum segmento, quibus, ut dixi, Antiochia indicatur, leguntur adhuc in aliquibus Iustiniani numis; at sub hoc coeptum est scribi THEVP. THEVPO. et in successorum monetae sic continuatum.

a) opp. sel. p. 114. b) ad Dionys. Perieg. v, 918. c) de aedib. Iustinae. L. II. c. 10. d) ecccl. L. IV. c. 6. e) in ΘΕΥΠΟΛΙΣ. f) Observat. ad Iuliani orat. I. pag. 267.

CAPVT VI.

L. IP. AE. III. (Liebe Goth. num. p. 160.)

De numis Antiochenorum extra Antiochiam signatis.

Exstant numi Antiochenorum, quos esse extra Antiochiam signatos ipsa epigrapha docet. Eccos:

Antiocheni ad Daphnen.

Caput regis radiatum diadematum. X ANTIOXEON. TON. ΠΡΟΣ. ΔΑΦΝΗΙ. Iuppiter stans d. coronam protendit, f. vestem colligit, per aream vel tripus, vel litterae solitariae, vel monogrammata. AE. III. (Muf. Caef. Pellerin Rec. II. p. 187. Frölich ann. Syr. sub Ant. IV.)

Antiocheni Ptolemaidis.

Caput muliebre turritum. X ANTIOXEON. TON. EN. ΠΤΟΛΕΜΑΙΔΙ. Victoria stans d. oblongum palmae ramum. AE. II. (Pellerin Rec. II. p. 234.)

Caput muliebre turritum. X ANTIOXEON. TON. EN. ΠΤΟΛ. Iuppiter stans d. pateram, f. hastam, in area L. Θ. AE. II. (ibid.)

Caput Iovis. X ANTIOXEON. TON. EN. ΠΤΟΛΕΜΑΙΔΙ. ΙΕΡΑΣ. ΑΣΤΑ. Mulier seminuda stans d. binas faces, f. hastam. AE. II. (ibid.)

Caput Apollinis. X ANTIOXEON. EN. ΠΤΟΛΕΜΑ. Lyra, infra ΑΣΚ. Α. LE. III. (ibid.)

Capita duojugata laureata. X ANTIOXEON. TON. EN. ΠΤΟΛΕΜΑΙΔΙ. ΙΕΡΑΣ. ΑΣΤΑΟΥ. Cornucopiae, in area

Eadem adversa. X ANTIOXEON. TON. EN. ΠΤΟΛΕΜΑΙΔΙ. ΙΕΡΑΣ. ΑΥΤΟΝ. Cornucopiae, in area ΑΙ. vel ΔΝ. et annus ΘΠΡ., qui tamen in aliis abest. AE. III. (Pellerin Rois p. 102. Muf. Caef.)

Caput regis radiatum diadematum. X ANTIOXEON. TON. EN. ΠΤΟΛΕΜΑΙΔΙ. Iuppiter stans d. coronam praetendit. AE. II. (Muf. Caef.) AE. III. (Beger Th. Br. T. III. p. 25.)

Antiocheni ad Callirhoen.

Caput regis radiatum diadematum. X ANTIOXEON. TON. ΕΠΙ. ΚΑΛΛΙΡΗΟΗ. Iuppiter stans d. extenta aquilam, f. hastam. AE. III. (Muf. Caef. Pellerin Rec. II. p. 250.)

Fallere Vaillantium, qui in suis legerat: ΠΡΟΣ. ΚΑΛΛΙΡΗΟΗ., testatur Pellerinius. *)

Hi triplicis generis Antiochenorum numi in varias eruditos sententias distraxerunt. Antiocheni ad Daphnen nihil morantur, quod juxta Antiochiam positi pars ipsi fuere Antiochenorum. At quoniam illi, qui esse Ptolemaidis, vel ad Callirhoen positi dicuntur? Urbem aliquam Antiochia nomine stetisse prope Ptolemaidem Galilaeae, secundum alios Phoenices, putat Vaillantius. b) Antiochenos ad Callirhoen dixere plerique Edefsenos Mesopotamiae, neque deerant ejus sententiae causae speciosae. Plinius memorat Edeffam, quae quondam Antiochia

a) l. c. b) reg. Syr.
(Vol. III.)

dicebatur, *Callirhoen a fonte nominatam*,^{a)} quam ipsam indicare videtur Stephanus, cui varias Antiochias recensenti proditur ὀγδοὴ ἡ ἐπὶ τῆς Καλλιρρόης λίμνης, *octava ad lacum Callirhoe*. Alii Antiochiam respexere ad sitam forte fluvio Callirhoe, qui Damascum pervasit. At Pellerinio nullo pacto probabile visum, utrorumque Antiochenorum numos, qui forma et fabrica et typis conspirant, et qui utrique Antiochi IV. caput offerunt, non etiam unius ejusdemque regionis esse. Ad haec certos Edessae numos nunquam Antiochiae nomine signatos. Quis vero, addit, auctorum veterum Antiochiam aliquam prope Ptolemaiden constituit? Censet ergo vir eruditus, numos hos cufos ab Antiochenis, qui commercii causa in corpora redacti apud Daphnen, Ptolemaiden, et Callirhoen consistere, nomine autem Callirhoes non intelligit Edessam Mesopotamiae, sed aquas calidas trans Iordanem positas dictas Callirhoe, et magni eas nominis, ad quas Herodes M. in extremo suo morbo teste Iosepho inviserat, quaestuosas haud dubie mercatoribus ob hominum eo commeantium frequentiam.^{b)}

Haec Pellerinii sententia, etsi secundum omnes causas nolim adfirmare certam, aliis tamen magis videtur verisimilis. Causam praecipuam peto ex numis, qui Ptolemaidis meminere, propter formulam EN. ΠΤΟΛΕΜΑΙΔΙ, quae significat, Antiochenos hos non prope Ptolemaiden, sed in ipsa Ptolemaide stetisse. Vicinia enim praepositis ΠΡΟΣ. ΕΠΙ. ΑΠΟ. indicari solet, at locus ipse prae-

posito EN. Fuere ergo Ptolemaide Antiocheni, ut in vetere marmore praedicantur BERYTENSES Phoeniciae, QVI PVTEOLIS CONSISTVNT.^{c)} vel sicut a Diogene Laertio dicuntur οἱ ἐν Σιδωνί Κιπρίαις, *Citenses* (Cypri) qui Sidone consistunt.^{d)} Sic et in marmoribus variarum gentium mentio, quae in Delo confedere. Sic legas apud Sponium^{e)} et Gruterum^{f)} ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ. ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ. ΤΩΝ. ΕΝ. ΔΗΛΩ. *populum Atheniensem, qui in Delo sunt*. In marmore Oxoniensi: ^{g)} ΑΘΗΝΑΙΩΝ. ΚΑΙ. ΣΑΜΙΩΝ. ΟΙ. ΚΑΤΟΙΚΟΥΝΤΕΣ. ΕΝ. ΔΗΛΩ. ΚΑΙ. ΟΙ. ΕΜΠΟΡΟΙ. ΚΑΙ. ΝΑΥΚΛΗΡΟΙ. *Atheniensem et Samiorum, qui habitant in Delo, mercatores et nautarii etc.* Ab his adeo exemplis satis solide praesentium argumenta numerum explicantur. Vide similia exempla alia apud Spanhemium. (T. I. p. 663.)

In his numis saepe proponitur caput Antiochi IV. diadematum radiatum, quod forte regnante peregrinis his Antiocheis jura quaedam fuere constituta. Reliqui typi nihil memorandum offerunt. Id unum animadvertendum, Iovem stantem, et porrecta dextera vel coronam vel galeam tenentem esse etiam in numis Cyrrhi et Apameae cum capite Alexandri I., et Dorae Phoenices cum capite Tryphonis.

Epochae annos offerunt numi Ptolemaidis, et quidem IP. et ΘΠΡ. qui haud dubie sunt aerae Seleucidarum. Prior cadit in regnum Antiochi III., cujus etiam numos habemus cum anno ΠΙΒ. Alter in regnum Antiochi VIII., cujus ex-

a) L. v. §. 21.
e) Misc. p. 343.

b) Rec. II. p. 250.
f) p. 405.

c) Muratori p. 231. 4.

g) num. XXVII.

d) in vita Zenobia.

stant numi cum eodem anno ΘΠΡ. At annus Θ numi II. a recentiore quapiam aera ducendus, sed a qua, incertum.

Tituli ΙΕΡΑΣ. ΑΣΤΑ. *sacrae, asyli*, vel: ΙΕΡΑΣ. ΑΤΤΟΝ. *sacrae, suis legibus utentis*, leguntur tantum in numis Antiochenorum Ptolemaidensium, secundum quos et litteras ΑΣΚ. Α. numi IV. legendos censeo: ΑΣΥΛΗ ΚΑΙ ΑΥΤΟΝΟΜΗ. Tituli ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΤΑΟΥΤ. exstant etiam in numo autonomo ipsius Ptolemaidis, qui adeo et eum Antiochenis hospitibus communicati sunt.

ΑΡΑΜΕΑ.

Ad Orontem et Marfyam fluvios, quorum alteruter Axius dictus, ut infra ad mentionem situs dicemus. Vrbs nomen traxit ab Apame Seleuci I. uxore.

Autonomi, Regii, Imperatorii secundum annos epochae 1.

1. *Caput muliebre turritum. X ΑΡΑΜΕΩΝ. Figura militaris gradiens d. porrecta, f. hastam transversam, annus ΕΡ.* (Pellerin.)

2. *Alius, sed annus ΓΕΡ.* (Mus. Caes. Eundem typum et annum habent etiam numi vicinae Epiphaniae, quam vide.

3. *Caput Bacchi. X ΑΡΑΜΕΩΝ. Iuppiter aetophorus stans, annus ΓΕΡ.* (Pellerin.)

4. *Caput Alexandri I. X ΑΡΑΜΕΩΝ. Iuppiter stans d. galeam, f. hastam, annus ΓΕΡ.* (Frölich.)

5. *Caput idem. X ΑΡΑΜΕΩΝ. ΤΟΝ.*

ΠΡΟΣ. ΤΩ. ΑΞΙΩ. *Iuppiter sedens d. Victoriolam, f. hastam.* (Vaill.)

6. *Caput Iovis. X ΑΡΑΜΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΤΑΟΥΤ. Elephas, anni: ΖΣ. ΗΣ. ΖΑΣ. ΜΣ. ΒΜΣ. ΓΜΣ. ΕΜΣ.* (Hunter, Pellerin, Noris.)

7. *Caput Palladis. X ΑΡΑΜΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΤΤΟΝΟΜΟΥΤ. Victoria, anni: ΒΟΣ. ΕΟΣ. ΣΟΣ.* (Hunter, Pellerin.)

8. *Alius, sed infra Victoriam ΜΗ.* (Pellerin.)

9. *Caput muliebre turritum. X ΑΡΑΜΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΤΤΟΝΟΜΟΥΤ. Pallas stans, annus ΒΠΣ., infra ΜΗ.* (Pellerin.)

10. *Caput Bacchi. X ΑΡΑΜΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΤΑΟΥΤ. Thyrsus, anni: ΓΠΣ. ΔΠΣ.* (Mus. Caes. Neumann.)

11. *Caput Palladis. X ΑΡΑΜΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΤΤΟΝΟΜΟΥΤ. Victoria, anni: ΓΠΣ. ΕΠΣ. infra ΑΝ.* (Mus. Caes. Pembrock. P. II. tab. 73.)

12. *Caput Palladis X ΑΡΑΜΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΤΑΟΥΤ. Victoria, annus ΣΠΣ. (Theupoli) Thyrsus.* (Hunter.)

13. *Alii, sed anni: ΖΠΣ. ΒqΣ. ΓqΣ. EqΣ.* (Theup. Hunter.)

14. *Caput Bacchi. X ΑΡΑΜΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. Cornucopiae, annus ΓΤ.* (Pellerin.)

15. *Caput Bacchi: X ΑΡΑΜΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΑΣΤΑΟΥΤ. Thyrsus, annus ΔΤ.* (Pellerin.)

16. *Caput Bacchi. X ΑΡΑΜΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΤΑΟΥΤ. Thyrsus, annus ΔΤ., infra ΜΑ.* (Mus. Caes.)

17. *Caput muliebre velatum turritum.*

Χ ΑΠΑΜΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΤ-
ΛΟΤ. *Pallas, annus* ςΚΤ. (Hunter.)

18. *Caput Augusti.* Χ ΑΠΑΜΕΩΝ.
ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΤΛΟΤ. *Victoria,*
annus: - ΚΤ. (Morelli Impp.)

Autonomi, Imperatorii epochae II.

19. *Caput Iovis.* Χ ΑΠΑΜΕΩΝ. ΤΗΣ.
ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΤ. *Elephas, annus* Η.
infra ΜΗ. (Theupoli.)

20. *Caput Augusti.* Χ ΑΠΑΜΕΙΑΣ.
(forte ΑΠΑΜΕΩΝ) ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. *Vic-*
toria, annus ΓΚ. (Vaill.)

21. *Caput Palladis.* Χ ΑΠΑΜΕΩΝ.
ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΤΛΟΤ. *Victoria,*
annus ΔΚ., *infra* ΑΝ. (Pellerin.)

22. *Caput Augusti.* Χ ΑΠΑΜΕΩΝ.
ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΤΛΟΤ. *Caput*
muliebre velatum turritum, annus ΗΚ.
ΑΕ. ΙΛ (Morelli Impp.)

Alterius imperatoris numi prodicti non
sunt.

Typi: Iuppiter in his numis frequens,
quem amplissimum apud Apameam tem-

plum habuisse testantur Theodoretus ^{a)},
et quidem cognomine *Belus*, et vatici-
niis clarum teste Dione. ^{b)}

Elephas. Teste Strabone ^{c)} Seleucus
Nicator hoc loco D. elephantos aluit,
atque etiam successores reges, et inter
pacis condiciones cum Antiocho M.
initae erat, rex elephantos omnes, quos
Apameae habet, traderet. ^{d)}

Tituli: ΙΕΡΑΣ. ΑΣΤΛΟΤ. ΑΤΤΟ-
ΝΟΜΟΤ. Autonomiam primum jactat
in numo 7. cum anno Seleucidarum
ΒΟΣ., 272., qui coepit V. C. 713. Quo
eam anno nacta sit, non constat.

Epocha I. et quidem cum numeris
auctoribus, certa est Seleucidarum ab
anno V. C. 442.

Epochae II. annos Vaillantius ab aera
Actiaca ducit, quod neque affirmave-
rim, neque negaverim. Interim sus-
pte patet, a recentiore illos epocha de-
cendos. In utraque adhibenda *min*
apparet saltus et confusio, quod ex
equenti diagramate perspicitur :

<i>Aera Seleuc.</i>	<i>Anni V. C.</i>	<i>Aera Act.</i>
ΖΠΣ.	728.	---
---	730.	Η.
ΒϞΣ.	733.	---
ΓϞΣ.	734.	---
ΕϞΣ.	736.	---
ΓΤ.	744.	---
ΔΤ.	745.	ΓΚ.
---	746.	ΔΚ.
---	750.	ΗΚ.
ςΚΤ.	767.	---
-ΚΤ.	...	---

a) L. V. c. 21.

b) L. LXXVIII. §. 8.

c) L. XVI.

d) Polyb. leg. 35.

Nolo in causas promiscui hujus utriusque epochae usus longius inquirere, praecipue cum satis certum mihi non videatur, horum numeros annorum ex numis rite esse exceptos. Si Vaillantii sententia obtinet, ad annum V.C. 745. utraque aera concurrat, nempe ΔΤ. aerae Seleucidarum, et ΓΚ. aerae Actiacae. Non repugnat, Apamenses eodem tempore binis epochis usos, et jam veterem, jam novam numis inscripisse, atque illud tanto minus, cum Antiochenes, et Ascolonitae binas varias aeras uni eidemque numo inseruerint. Quamquam hos epocharum saltus non facile esse admittendos, monebo in tractatu de epochis. Similem aerarum permutationem offerunt etiam numi Tripolis Phoeniciae.

Praeter hos epochae annos in imo avergae segmento comparent etiam variae litterae MA. MH. AN., quae arithmeticae videri possunt. Verum etsi vera tales sint, certe annos non indicant, cum v. g. MH. legatur cum annis diversis ΕΟΣ. ΒΠΣ., ut jam advertit Pellerinius. Similia exempla vide etiam infra in Laodiceae moneta.

*Mentio situs ab Axio fluvio in numo V. Ejusdem situs meminit quoque Sozomenus: *) Απαμειας της προς τον Αξιον ποταμου.* Vt certum est, fluvio a Macedonibus ex patrio flumine Axio nomen inditum, ita ambiguum, quis fluvius Syriae hoc nomine notetur. Vaillantius ex verbis Strabonis: *Apamea regione multa et ubere abundat, per quam Orontes fluit, et multus in ea vagatur,*

colligit, Orontem hunc esse Axium. Harduinus ex verbis Plinii: *Coele habet Apamiam Marsya amne divisam a Nazarenorum tetrarchia*, Marsyae hoc nomen confert. Norisius cum certis argumentis se evincere opinaretur, et Orontem et Marsyam ab ipsa urbe nonnihil fuisse remotiores, suspicatur, exstitisse tertium quemdam fluvium dictum Axium, qui ipsa urbis moenia adlueret. ^{b)} At verius puto, intelligendum Orontem. Constat ex Libanio, ^{c)} Alexandrum M. apud Orontem Iovi Bottiaeo aras sacrasse. Fuit hic Iuppiter sic dictus a Bottiaea, quae fuit Macedoniae portio Axio flumini adlita, in qua secundum Herodotum sita Pella Alexandri urbs natalis. Pronum igitur est credere, Macedones, qui Syriae regionibus, urbibus, fluviiis ex rerum patriarum similitudine nomina dederunt, Orontem in Axium mutasse, quod arae Iovis Bottiaei sic steterunt propter Orontem, ut in Macedonia templum Iovis Bottiaei propter Axium. Adde, ex testimonio Eustathii Apameam dictam fuisse Pellam ex nomine urbis Macedoniae. ^{d)} Fuit autem Pella Macedoniae prope Axium sita. Placuit ergo et Orontem prope Pellam Syriacam fluentem nominare Axium.

AE. autonomi R. AE. imperatorii.
RRRR.

ARETHUSA.

Sita inter Emesam et Epiphaneam ad Orontem.

a) L. VII, c. 15.

b) Epoch. Syrom, p. 72.

c) in Antiochico.

d) ad Dionys. v. 918.

Autonomus.

Caput muliebre velatum turritum. X
 ΑΡΕΘΟΥΣΑΤΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΑΤ-
 ΤΟΝΟΜΟΥ. *Iuppiter Nicephorus sedens.*
 AE. II. (Spanheim Orb. Rom. p. 224.)
 AE. RRRR.

Imperatorii.

ΑΡΕΘΟΥΣΑΤΩΝ. ΕΤ. ΓΕC. *Mulier*
turrita stans d. pateram, f. hastam, Se-
veri. (Vaill.)

Eadem epigraphe, ET. ΕΠC. Pagurus,
Diadumeniani Caes. (Vaill. Noris.)

Epocha a Vaillantio et Norisio figitur
 ad annum V. C. 685. Syri fraterna re-
 gum suorum bella pertaesi ad varios vi-
 cinos dynastas Arabes defecere. Inter
 haec turbida Sampficeramum occupasse
 Arethufam innuit Strabo, qui cum scri-
 bit, Arabes, quo Syris sunt viciniore,
 eo etiam esse cultiores, exempli causa
 adfert Sampficerami Arethufam. ^{a)} Ei
 Pompejus regnum confirmavit, et adhuc
 sub Claudio memorantur Sampficerami
 Emesae, et Arethufae reguli, quae om-
 nia fufius persequitur Norisius. ^{b)}

AE. RRRR.

BALANEA.

Ad mare e regione Aradi.

Autonomus.

Caput muliebre. X ΒΑΛΑΝΕΩΝ. *Iup-*

piter Nicephorus sedens, in area annu
 ΔΡ. AE. II. (Pellerin.)

AE. RRRR.

Imperatorius.

Caput M. Antonii laur. X ΒΑΛΑΝΕ-
 ΩΝ. ΣΤ. Αq. *Antonius in quadrigis d.*
habenas, f. hastam. Pellerin.)

Numum similem, sed sine epochae
 anno, produxit Vaillantius cum capite
 Augusti, sed Antonio restituendum cen-
 sent Pellerinius, ^{c)} et Belleys. Vail-
 lantius in suo vidit Bacchum in quadrigis.
 Panelius in simili perperam legit ΘΑ-
 ΛΑΝΕΩΝ. (Mem. Trev.)

Epochae exordium Belleys in utrum-
 que numum Pellerinianum prolixè com-
 mentatus ^{d)} figit ad annum V. C. 630.
 Viro erudito cum persuasum sit, figu-
 ra averfae quadrigis insidente exhiberi
 M. Antonium Bacehi specie, quem pro-
 dente Vellejo constat *redimitum lauri*
coronaeque velatum aurea, et thyrsu ti-
nentem, cothurnisque succinctum, curru
velut Liberum patrem vectum esse Alexan-
driae, ^{e)} et constet praeterea ex Diono,
 insanum hunc III virum sese edicto no-
 vum Bacchum compellari iussisse, cer-
 tum sibi videtur, numum Antonii cum
 anno Aq. signatum fuisse labente anno
 V. C. 721. Balanenfibis hanc Antoei
 praeceptam apotheosin suo peradulato-
 nem suffragio comprobantibus, Epo-
 chae igitur principium annis retrorsum
 XCI., atque adeo ad annum V. C. 630.
 figendum. Ea tempestate variae Syriae
 urbes, quae antea Alexandro II. ad

^{a)} L. XVI. ^{b)} Epoch. Syrom. p. 480.
 287. ^{c)} L. II. c. 82.

^{c)} Rec. II, p. 190.

^{d)} B-L. T. XXX. pag.

haesere, sese rursus Antiocho VIII. regi legitimo subjecerunt. Suspiciatur adeo Belleyus, has inter fuisse etiam Balaneam, atque ex hoc casu novam aeram constitutam. Nemo non videt, in universo hoc ratiocinio non parum tribui conjecturis.

Mentio situs, ΒΑΑΝΕΩΝ. ΣΤ. nimirum Syriae, in qua urbs sita.

AE. RRRR.

EMISA.

Ad Orontem in meridiem juxta Arethusam, cui imperavere Sampsicramus, ejusque filius ac nepos Iamblichus, alique reguli usque ad Vespasiani saltem aevum. Fuit patria Domnae, sororis Maesae, Soaemiadis, Mamaeae, Elagabali. Reliqua huc pertinentia vide apud Norisium, ^{a)} ex quo pleraque excepi.

Imperatorii

Sunt tantum Antonini Pii: EMICHNΩN. *Caput Solis*, de quo typo infra, vel: *Aquila globo insistent.* (Vaill. Mus. Caes.)

Notae arithmeticae: B. Γ.

AE. RR.

Colonia deducta fuit a Caracalla, ut testatur synchronus Vlpianus: ^{b)} *Sed et Emisanae civitati Phoenices* (nam Phoeniciae tum contribuebatur) *imperator noster* (Caracalla) *jus coloniae dedit, jurisque Italici eam fecit.*

Numi sunt Caracallae, Domnae, Elagabali. Perperam a Vaillantio huc refertur numus Alexandri inscriptus: ΕΜΙ. ΚΟ. ΜΗ. ΜΕCCΩΝ., qua falsa lectione

inductus ipse alique Emisam licet in Syria positam Mesopotamiae metropolin fecere. Mirum hoc judicium jam impugnavit Pellerinius, cumque ex suo numo doceret, legendum KAP., non ΕΜΙ, numus restituendus est Carrhis. ^{c)}

Epigraphe: ΕΜΙΩΝ. ΚΟΛΩΝΙΑΚ. in numis Domnae et Caracallae. ΚΟΛ. ΕΜΙ. ac deinceps: ΜΗΤΡΟ. Κ. vel ΚΟΛ. ΕΜΙΩΝ. in numis Elagabali.

Typi:

Templum, intra quod lapis conoidicus. In aliis: *Caput Solis*. In aliis: *Mulier turrita sedens emergente subtus fluvio.*

Est hic lapis simulacrum Solis apud Emisam dicti Elagabali, de quo Herodianus: *lapis est maximus ab imo rotundus et sensim fastigiatus propemodum ad conifuram.* Hunc coelitus demissum indigenae somniabant. Atrelianus hanc urbem ingressus statim ad templum Hellogabali tetendit, ut narrat Vopiscus. Lapis eadem forma videtur etiam in Romanis Elagabali numis: SANCTO. DEO. SOL. ELAGABAL. Vide etiam mox in *Ludis*.

Metropolis. Ad hanc dignitatem absque dubio evecta est ab Elagabalo, cujus numi primum simpliciter ΚΟΛ. inscribuntur, in sequentibus ejus mentio non omittitur. Neque ea dignitas additur in numis postremo Caracallae anno, ut epocha docet, signatis. De adfecto huic a Vaillantio honore, tanquam prima fuisset Mesopotamiae metropolis, vide, quae ad Carrhas Mesopotamiae notabimus.

a) Ep. Syromac. p. 79.

b) Digest. L. L. tit. 15. §. 1.

c) Rec. II. p. XV.

Ludi. ΗΑΙΑ. ΠΤΘΙΑ. * *Vrba inter duos lauri ramos*, in numis Elagabali.

Hi ludi *Helia* jure apud Emisenos valere in honorem Solis, cui eximios habuere honores, cujus testes jam adduxi supra, et quibus adhuc addimus Avienum. *) Idem apud Rhodios ex eodem in Solem adfectu dicti fuere ΑΛΙΑ, nimirum Dorice. Harduinus, cui solenne est, nodum in scirpo quacere, hos ludos ab *Elide* dictos ΗΑΙΑ contendit, cum sacra Solis dici deberent ΗΑΙΑΚΑ. Noluit animadvertere, eadem solis certamina apud Rhodios dicta fuisse Αλια testibus Aristide, et Athenaeo, non Αλιακα. Haec sacra ΗΑΙΑ memorantur etiam in numis Odesi Thraciae. Ηλια etiam Iulianus Aug. appellat ludos, qui Romae finitis Saturnalibus, et ante novi anni exordium Ηλιω ἀνικητω, *Soli invicto*, facti fuere, et summa magnificentia obiti. b) Vnde et obvia in numis Romanis inde ab Aureliano epigraphe: SOLI INVICTO.

Epocha:

ΚΦ. in numo Caracallae. (Vaill. in Coløn.)

ΕΚΦ. ejusdem. (Noris ep. Syrom. p. 82.)

ΖΚΦ. ejusdem. (Vaill. l. c. Noris l. c.)

ΗΚΦ. Caracallae, Domnae. (Ibid. et Mus. Caes.)

ΕΞΦ. Sulpicii Antonini. (Haym. T. I. p. m. 292.)

Epocha est Seleucidarum ab anno V. C. 442., et quidem annus ΗΚΦ. Caracallae numo inscriptus ejus impe-

ratoris postremus est. Lectio anni ΚΦ jure suspecta visa Vaillantio ipsi, et Norisio, quia in eo numo Emisa jam dicitur colonia, quam coaevus Vlpianus tradit deductam a Caracalla, annus vero hic adhuc in Severi imperium incidit. Quare extritus videtur numerus monadicus. Dubia de numo Sulp. Antonini, et anno ΕΞΦ. vide propolita in ejus Augusti numis, quos dabimus post numos Mamaeae.

AE. RR.

EPIPHANEA.

Ad Orontem inter Larissam et Arethusam, cujus nomen pervetustum fuit *Hemath*, sed novum nacta ab Antiocho *Epiphane*; praevaluit tamen inter Syros indigenas nomen vetus, quod hodieque durat. Numos ejus omnes edite explicavi. Belleyus. c)

Autonomi:

Caput muliebre velatum turritum. I ΕΠΙΦΑΝΕΩΝ. ΓΕΡ. *Figura militaris gradiens d. porrecta Victoriolam, f. chapeum.* AE. III. (Pellerin.)

Hic numus fabrica, mole, et typo simillimus est alteri vicinae Apameae, qui est in museo Caesareo, cum quo illi ipso adeo epochae anno ΓΕΡ. convenit. Similem Apamenum habet etiam Pellerinius, sed cum anno ΕΡ.

Caput muliebre velatum turritum. I ΕΠΙΦΑΝΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΕΡ. *Juppiter sedens.* AE. II. (Hunter.) *AE. RRRR.*

a) Defer. Orb. v. 1083.

b) Orat. in regem Solem, p. 156.

c) B. L. T. XXVI. p. 391.

Imperatorii.

Observati a Tiberio ad Gordianum :
ΕΠΙΦΑΝΕΩΝ.

Epochas anni una cum typis, ut numos hos proposuit Bellejus. (l. c.)

Θq. *Fortuna stans*, Tiberii.

ΕC. *Caput Domnae*, Severi.

HqC. *Pallas*, Mamaeae.

5T. *Duo pisces*, Gordiani.

Binos Elagabali praeterea citat Bellejus, sed sine epochae anno.

Epocha hujus urbis duplex fuit,

I. Seleucidarum ab anno V. C. 442. Hanc palam comprobatur autonomus cum anno ΓΞΡ., qui cum, ut dixi, simillimus sit alteri Apamensi, atque in hoc idem annus ΓΞΡ. necessario ab epocha Seleucidarum ducatur, idem in hoc Epiphanensium numo ex eodem principio ducendus est. Hunc utriusque numi aequabilem modum cum non animadverteret Bellejus, de prima hac Epiphaneae epocha nihil pronuntiavit.

II. Pompejana ab anno V. C. 690., ut visum Bellejo, quam sequuntur citati imperatorii, quamvis hi non excludant annos intra 688. et 691. contentos.

AE. RRR.

GABALA.

Maritima, a. Laodicea in merid-
em.

Autonomus:

Caput nudum barbatus. Ξ ΓΑΒΑΛΕΩΝ. *Pagurus, superne astra solis et lunae.*
AE. II. (Pellerin.)

Caput anticae L. Verum omnino refert, tamen inter autonomos recensetur a Pellerinio.

AE. RRRR.

Imperatorii

Sunt ab Augusto usque ad Aquiliam.

Epigraphe constans: ΓΑΒΑΛΕΩΝ.

Typi:

Vir seminudus insistens cippo cum modio in capite d. sublime elata bipennem, f. chypum instar peltae, ad basin hinc et inde equus, juxta scriptum: ANNA; ei ex adverso Fortuna sedens, in numo Commodi. (Pellerin Rec. III. p. 239.)

Et si Pellerinius sub Fourmontii persona tutus ad explicandam et epigraphen ANNA et typum multa adferat ex vetustissima mythologia deprompta, nihil tamen opportunum commemorare potuit, quo aut sibi, aut nobis faceret satis.

Harpia globo insistens, ex adverso Sphinx super basi, M. Aurelii, L. Veri, (Vaill. Pellerin.) Commodi. (Mull. Caes.)

Vterque horum numorum praeco, ut et Spanhemius *) volucrum globo insistentem, quod in eorum numis facies muliebris forte adscriptus expressa est, Harpyam dixit. Ea in numo musei Caesarei ad noctuam accedit in Gabalae

a) T. II. p. 259.
(Vol. III.)

moneta jure habitantem, quae Palladem saepe impressam habet. Sin revera Harpya est, difficile conjectu, cur ea in hujus urbis monetam involarit, et quis ejus sit cum Sphinge nexus.

Protome Palladis, ex adverso mulier stans capite tutulato, et velo a summo ad immum tecta, in numis Trajani, Commodi, Diadumeniani. (Noris Ep. Syrom. p. 253.)

Hanc adstitutam Palladi mulierem varii viri eruditi Iunonem Pronubam statuerunt; verum in numo alio similis figura sedet inter duos leones. Quare verius Cybele est, quae in aliis quoque urbis hujus numis solito cultu comparet.

ΤΤΧΗ. ΓΑΒΑΛΕΩΝ. Templum 2. columnarum, in quo caput Domnae, in numo Severi. (Vaill.)

Similis epigraphe et typus est etiam in numis Azoti Iudaeae, et Laodiceae Syriae.

Epocha:

ΓΜΡ. in numo Trajani, lectio indubitata, in cujus antica juxta caput Trajani laureatum legitur: ΝΕΡ. ΚΑΙC. ΤΡΑΙΑΝΟC. (Mus. Caes.)

BNP. ΔΝΡ. Trajani. (Vaill.)

ΓΚC. Aurelii. (Vaill.)

ΔC. L. Veri. (Pellerin.)

ΔC. Commodi. (Mus. Caes.)

ΓΑC. ΔΑC. Commodi. (Vaill. Pellerin.)

CNA. CNB. CNT. Domnae et Caracallae. (Vaill.)

ΓΕC. Diadumeniani. (Vaill. Noris.)

CEH. Aquiliae. (Pellerin.)

Exordium epochae a Vaillantio, Norisio, et maxima antiquariorum parte figitur ad annum V. C. 707. Eam bini numi ex hic citatis, et serius producti magis stabiliunt. Primus est numus Trajani cum anno ΓΜΡ., in quo is adhuc Augusti titulo abstinet. Annus hic deductus a 707. incipit in autumno V. C. 849. Trajanus a Nerva adoptatus fuit, et una trib. potestatem accepit XVIII. Septembris V. C. 850., ut adeo numus hic signari potuerit ante autumnum 850., quo jam coepit annus ΔΜΡ. vel 144. Gabalenorum, ut demonstrat Frölichius, qui numum hunc primus edidit, *) et Belleyus. b) Ergo epocha in anteriorem annum anno 707. dimoveri non potest. Tametsi hujus numi patrociniis nimis confidenter nisi velim ex causis, quas olim in numis Trajani commatis Romani dabimus. Alter numus Aquiliae cum anno CEH. (868.) ad annum 707. exacto signatus est ab autumno V. C. 974., neque serius signari potuit, nam caesus est Elagabalus mense Martio V. C. 975. Ergo ex his numis figitur epocha ad annum V. C. 707.

At Harduinus eam ab anno V. C. 708. deduxit. Dissidii causam non adfert. In hac quidem sententia minus difficultatis pareret numus citatus Trajani; nam tum annus numi ΓΜΡ. inciperet in autumno V. C. 850., quo labente indubitatum est, Trajanum jam fuisse Caesarem. At tum repugnat numus Aquiliae cum anno CEH., qui ca-

a) IV. Tent. p. 176.

b) B. L. T. XXI. Mem. p. 447.

deret in autumnum anni 975., verum ejus maritus Elagabalus jam mense Martio ejus anni caesus fuit.

Numus Diadumeniani utrumque annum 707. et 708. patitur, reliqui plures ultro citroque admittunt. At neutri illigari potest annus ΔC., qui exstat in numis tam L. Veri, quam Commodi. Quare in numo Veri forte legendum ΔIC., et Commodi ΔAC., etsi hic, qui est in museo Caesareo, nullum re A vestigium offerat, aut alia amolientiae difficultatis expediatur via.

Occasionem constitutae epochae rati sunt Norisius et Vaillantius iter I. Caesaris, V. C. 707. hac exercitum ex Aegypto adversus Pharnacem ducentis.

AE. R.

Memorandus hic adhuc numus rarissimus aureus cum capite Iuliani II., in cujus aversa: GABALORVM. *Crux super gradibus.* Citatur apud Bandurium^{a)} et est integerrimus in museo Caesareo. Urbis nomen rite conspirat cum ejus aetatis scribendi lege, nam in historia ecclesiastica ejus aevi constanter dicitur Γαβαλων πολις, quae testimonia vide apud Norisium.^{b)}

HERACLEA.

Huic Syriae urbi perperam Marduinus tribuit numum ΑΠΑΜΕ. ΗΡΑΚΛΕ., putatque, notari concordiam inter hanc, et Apameam Syriae; at numum hunc esse Apameae Phrygiae, in hac dixi. Forte ad hanc Heracleam causa epochae pertinet numus Caracallae cum

epigraphe, si modo bene lecta est, ΗΡΑΚΛΕΟΤ. ΕΤ. ΗΞ., quem recitat Wifsius.^{c)}

LAODICEA.

Dicta *ad mare*, aedificata a Seleuco, et sic a matris nomine vocata. Vlpianus eam in Coele Syria ponit, ut infra videbimus; quae causa fuit, cur Harduinus numos Laodiceae, coloniae nomine inscriptos, Laodiceae ad Libanum tribueret. Verum satis constat, posteriore aetate etiam Seleucidem fuisse Syriae Coele contributam, ut erudite ostendit Norisius.^{d)}

Autonomi:

Caput muliebre velatum turritum. Χ ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. *Iuppiter Nicephorus sedens, per aream:* ΒΛ. ΜΕ. ΑΠ. ΓΛ. ΑΡ. Ι. (Pembrock.)

Alii, sed addito: ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΤΤΟΝΟΜΟΥ. *per aream I majus,* ΑΣ. et ΘΕ. (Pellerin.) In alio *per aream* ΔΚ. et ΚΑ. (Hunter.) Vterque ΑΡ. Ι.

Reliqui autonomi sunt aenei, quorum magnam copiam protulit Pellerinius. Horum primum epigraphen, deinde typos commemorabo.

ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ solum reperio in argenteo Pembrockiano mox citato. Pellerinius illud etiam solitarium vidit in aeneo, sed dubitat ipse, utrum ad hanc Laodiceam pertineat.

a) Tom. II. p. 651. b) Ep. Syrom. p. 251. c) Mus. Bodl. p. 204. d) Ep. Syrom. p. 235. seq.

ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ
ΑΤΤΟΝΟΜΟΤ.

Quo tempore autonomiam acceperint, decidi nequit. Norisius eam V. C. 707. a I. Caesare adeptos censet. Haymius et Frölichius eam se jam in Antiochi VIII. numis videre putabant, sed decepti fuere, ut dicetur infra in *typis*. Haec epigraphe infrequens non est.

ΙΟΤΑΙΕΩΝ. ΤΩΝ. ΚΑΙ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. Epigraphe obvia. *Insulenses* se dixerunt in gratiam I. Caesaris, qui cum apud eos moraretur V. C. 707., magnis eos beneficiis adfecit, sic ut ab eo anno epocham quoque auspicarentur, de qua infra. Quantus fuerit Laodiceus in dictatorem etiam caesum adfectus, pluribus persequitur Norisius. *) Certe ab hoc tempore usque ad ipsum Severum in numis suis hunc honoris titulum constanter retinere.

Mentio situs.

ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΘΑΛΑΣΣΗ. vel ΘΑΛΑΣΣΕΩΝ. in autonomis apud Pellerinium, Arigonium, in Mus. Caes., et in argenteo Alexandri I. (Vaill.) et ejusdem regis binis aeneis. (Pellerin.)

Epochae anni horum quoque compluribus inscribuntur. In argenteis supra citatis tot et tam variae occurrunt notae, ut, quae ex iis epochae serviant, discerni nequeat. In aeneis si singulae tantum similes comparent notae, eae epochae annum haud dubie notant. In aliis occurrit idem, quod ad Apameae numos animadversum est. In area est

v. g. ΔΚ., in imo aut ME., aut MN., in area ΓΟ., in imo jam ME., jam ΔΗ., ut adeo in similibus numis laterales areae notae epochae annum indicent, alioqui MN. numeri suspicionem excludit. In aliis inferne legitur ΑΡΧ. ΚΟΜ. Haec exempla vide apud Pellerinium. De aerae exordio agatur in imperatorii.

Typi:

Caput radiatum. X Figura militaris stans d. hastam, alii in aliis anni: ΔΑ. ΚΑ. ΖΜ. ΑΕ. ΙΙ.

Haymius caput anticae statuit esse Antiochi VIII., quem secutus est Frölichius, et cum in numo scriptum legerent ΑΤΤΟΝΟΜΟΤ, adseruerunt quoque, Laodiceam jam sub hoc rege fuisse autonomam. Similis numus est etiam in museo Caesareo, cujus caput radiatum nihil habet Antiochi VIII. Melius Norisius dixit, exhiberi caput Solis. Pellerinius numos quatuor cum simili capite radiato recenset inter numos Antiochi VIII., etsi ipse fateatur, vultus lineamenta non satis addicere, et aliquantum dubitet, an omnes hi revera sint ejus regis. b) Non advertit animum vir summus, horum uni inscriptum ΖΜ., qui annus Antiochum VIII. contingere non potest, praeterea scriptum in eodem ΙΟΤΑΙΕΩΝ, vi cujus numus in imperatorum aetatem cadit.

Caput radiatum. X ΙΟΤΑΙΕΩΝ. ΤΩΝ. ΚΑΙ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. Diana succincta stans d. hastam, s. arcum cum sagittis. ΑΕ. ΙΙ. (Pellerin Rois. tab. 12, inter

a) l. c. p. 233.

b) Rois p. 101.

numos Antiochi VIII.)

Protome Dianae. Ξ ΙΟΥΑΙΕΩΝ. etc.
Caput apri. AE. III. (Pellerin.)

Eximius esse debuit apud Laodicenses Dianae cultus; nam Dianae Tauricae simulacrum ab Oreste Brauronem Atticae delatum, atque inde a Persis Susa asportatum Seleucus Laodicenisibus permittit, ut refert Pausanias. ^{a)} Quod et ipsum tenemus fide praeclari marmoris apud eandem hanc Laodiceam reperti, quod vulgavit Chandlerus: ^{b)}

tuna, Serapis, scorpis etc.

AR. RRR. AE. R.

Regii:

Caput Alexandri I. diadematum. Ξ ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΘΑΛΑΣΣΑΝ. *Neptunus sedens d. delphinum, f. tridentem.* AR. II. (VaiH.) In aliis: *Neptunus stans vario cultu.* AE. III. (Pellerin Rois p. 82.)

Imperatorii:

ΙΟΥΑΙΑΝ. ΤΙΤΟΥ. ΘΥΓΑΤΡΑ.
ΒΕΡΕΝΙΚΗΝ. ΤΗΝ. ΑΠΟ.
ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΕΛΕΥΚΟΥ.
ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ. ΙΕΡΕΣΑΜΕΝΗΝ.
ΤΩ. ΔΕΡ. ΕΤΕΙ. ΤΗΣ. ΚΥΡΙΑΣ.
ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ.
ΚΑΣΣΙΑ. ΔΕΠΙΔΑ. Η. ΜΗΤΗΡ.

Ab Augusto ad Caracallam usque.

Epigraphae: ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. — ΙΟΥΑΙΕΩΝ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. at plerumque: ΙΟΥΑΙΕΩΝ. ΤΩΝ. ΚΑΙ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ.

Sunt etiam argentea tetradrachma Neronis et Hadriani. ^{d)}

Typus obuius: Caput muliebre turritum.

Juliam Titi filiam Berenicen, ex instituto regis Seleuci Nicatoris sacerdotio functam anno CLXIV. dominae Dianae, Cassia Lepida mater. Qui ergo lapis secundum epocham, quae, ut dicetur, apud Laodicenses valuit, positus est V. C. 869. imperante Trajano. Dianae illud simulacrum adhuc Elagabali aetate exstitisse, docet Lampridius: ^{c)} *Lapides, qui divi dicuntur, ex proprio templo Dianae Laodiceae ex adyto suo, in quo id Orestes posuerat, auferre voluit.* Revera in numis Laodiceae jam coloniae cum capite Elagabali comparet Diana venaatrix.

Metropolis. * Ad id fastigium evecta a Severo, a quo cum flaret Laodicea, Antiochenis Pescennii causam amplexis, hoc caelo Severus ornamenta omnia Antiochiae detracta Laodiceam transtulit, unaque huic Antiochiam ipsam subiecit. ^{e)} Exinde se in numis scripsit: ΙΟΥΑ. ΛΑΟΔΙΚ. ΚΕΟΤΗ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. At pauca superant, et non nisi cum capite Severi et Caracallae cum hac epigrapha numismata, nam paullo post a Severo deducta est colonia, sed cuius etiam numi metropoleos dignitatem plerumque addunt. Huc etiam pertinet:

Reliqui typi: *Victoria, noctua, For-*

^{a)} L. III. c. 17.
^{b)} Inscript. ant. p. 91. n. 5.

^{c)} in Elag.
^{d)} Pellerin Lettres p. 166. et Mel. I. p. 187.

^{e)} Herodian. Suidas in Severo.

ΙΟΥΛΑ ΔΟΜΝΑ ΤΤΧΗ ΜΗΤΡΟΠΟ-
ΛΕΩΣ. *Protome Domnae in templo di-*
astylo. Numus Severi.

Et si urbis nomen absit, jure tamen
numum huc refert Pellerinius.

* * *

Nomina ab imperatoribus. Praeter no-
men *Juliae* jam notum usa est altero *Se-*
verianae, ut mox vidimus. Et diserte
testatur Malala, ^{a)} permissum a Seve-
ro Laodiceis, ut se de suo nomine
Septimios appellarent. Revera in numis
coloniae nomine subinde signatis *Septimi-*
am se frequenter vocat.

* * *

Neocoratum, et *Primum* Syriae per-
peram huic urbi tributum a Vaillantio
ex numo Caracallae manifestis indiciis
corrupto satis docui in meis Numis
vet. ^{b)} et supra in numis Laodiceae
Phrygiae, quorum hic numus perti-
net.

* * *

Epocha :

AIP. in argenteo Neronis. (Pellerin.
Lettres p. 166.)

ΒΑΡ. ΓΑΡ. Domitiani. (Vaill. Mus.
Caes. Morelli.)

ΒΕΡ. ΓΕΡ. Trajani cum titulis ΓΕΡΜ.
ΔΑΚ. (Noris, Mus. Caes.)

ΓΕΡ. Trajani cum iisdem titulis, et
titulo ΠΑΡΘ. (Noris.)

AOP. in argenteo Hadriani. (Pellerin
Mel. I. p. 187.)

ΖΗΡ. ΗΠΡ. qP. Antonini. (Vaill.)

AqP. Aurelii, (Vaill.) per epocham
adhuc Caesaris.

Epochae exordium cum scriptores,
tum numi adfigunt ad autumnum V. C.

706. Ex illis Eusebius: *Secundo anno*
Probi juxta Antiochenos CCCXXV. an-
nus fuit, juxta Tyrios CCCCII., juxta
Laodiceos CCCXXIV. annus etc. Ergo
horum epocha anno uno posterior fuit
Antiochena. Consentit etiam Chroni-
con Alexandrinum. Cum igitur certum
sit, Antiochenos aeram iam deduxisse
ab autumnum V. C. 765., necesse est,
Laodicensium aeram coepisse V. C.
706.

Eandem egregie statuunt numi Tra-
jani cum anno ΓΕΡ., in quorum aliis
Parthici titulus additur, in aliis omit-
titur. Hic si addatur ad 706, prodi-
bit annus V. C. 868., quo *labeate* con-
stat Trajanum eo honore fuisse exorna-
tum, de quo vide plura in numis hujus
Augusti commatis Romani. In marmo-
re Laodicensi apud Chandlerum ^{c)} hi
occurrunt characteres chronologici:

ΕΤΟΤΕ. ΗΕC. ΜΗΝΟC. ΞΑΝΘΙΚΟΤ.
ΤΡΙΑΤΩΝ. ΟΤ - - - ΟΤ. Γ. ΑΤΟΤ.
Κ- ΙΟΤ - - CΕΛΕΤΚΟΤ.

Anno CCLXVIII. mense Xanthico, con-
sulibus Sabiniانو Grato, et Claudio Se-
leuco, ut consules hi legendi sunt cor-
rectis marmoris vitiis. Processere hi V.
C. 974. Addatur ad annum V. C. 706.,
cujus autumnum aeram Laodicensem
coepisse diximus, annus marmoris 268.,
summa dabit eundem annum V. C.
974., cujus autumnus exivit annus La-
odiceae 268. Marmor positum est la-
bente mense Syromacedonum Xanthico,
qui respondet Aprilis anni Iuliani.

Causam epochae suppeditat historia;
nam I. Caesar in vere V. C. 707. per

a) Chronogr. L. XII.

b) Pag. 285.

c) Infer. ant. p. 92.

Syriam profectus adversus Pharnacem commoratus est fere in omnibus civitatibus, quae majore sunt dignitate, praemia bene meritis et viris et publice tribuens. ^{a)} Cenſet Noriſius, ex quo haec pleraque collegi, Laodicenſes tum autonomiam aliaque privilegia adeptos, et *Iuliae* nomen adoptaſſe.

Ad hoc epochae exordium revocandi etiam numeri minores, quos in autonomis exiſtere ſupra innui. Viſam antea fuiſſe aera Seleucidarum, dubium non eſt, ſed numi hoc non docent.

Variae adhuc voces decurtatae in poſtica imperatorum hujus urbis reperiuntur, ut: ΑΠΣ. ΙΣΑ. in numo Neronis. ^{b)} ΙΟΤ. ΟΕ. ΚΟ. ΜΟΤΚ. ΜΚΟ. paſſim in numis Trajani, ΚΡΑ. in numo Antonini, (Muſ. C. Vitzai.) quarum explicationem nemo hactenus tentavit.

Concordia cum Arado Phoeniciae inſula, quam vide.

AR. RRRR. AE. C.

Colonia deducta certo fuit a Severo. Vlpianus: ^{c)} *Eſt et Laodicea colonia in Syria coele, cui divus Severus jus Italicum ob belli civilis merita conceſſit.* Confirmatur id quoque numis; nam exſtant ſub Severo hujus urbis numi ſine et cum mentione coloniae, ac deinceps ceſſant numi Graeci dicti imperatorii. In ſequentium imperatorum numis omnibus aut coloniam aperte ſe proſitetur, aut certa ſaltem praebet coloniae indicia. Numum Graecum a Vaillantio adhuc ſub Elagabalo prolatum non moror, quem non dubito Caracallae reſtituendum, et ſignatum vivo adhuc Severo,

cum colonia nondum eſſet Laodicea. Numi Laodiceae coloniae copioſi ſunt, et per multas cauſas memorabiles, in quos Belleſus ſingulari diſſertatione commentatus eſt. ^{d)}

Porriguntur a Severo uſque ad Trebonianum.

Singulares capitum inſcriptiones ſunt:

Caracallae: M. AVS. (ſic) ANTONINVS. PIVS. AV. GER. C. M. S. quas tres poſtremas literas legit Belleſus: *Colonia Metropolis Syriae.*

M. AVREL. ANTONINVS. PIVS. P. B. G. MAX. id eſt: *Parthicus, Britannicus, Germanicus Maximus.*

Diadumeniani: M. OP. ANTONINOS. NOB. CAES.

Hactenus Philippus jun. credebatur primus, cui *Nobiliffimi Caefaris* titulus delatus fuit.

ANT. AVG. GET. CAE. C. M. L. (*Colonia Metropolis Laodicea*) *Caracalla et Geta ſtantes jungunt dexterar,* in numo Domnae. (Muſ. Caef.)

Epigraphe averſae, ſi qua alia, certe in Laodiceae coloniae numis mire variat, ſed cujus una cauſa irruens barbaries.

In aliis eſt epigraphe Graeca, ſed Latine exarata, ut:

LAODICEON. LAVDICEON. vel plenius: COL. LAODICEAS. vel LAODICEON. METROPOLEOS., et haec obtinet in variis numis a Caracalla uſque ad Trebonianum. LAODICIA tantum, in numo Elagabali. (Muſ. Caef.)

In aliis Latina, ut: LAV. COL. ET.

a) Hirtius Bell. Alex. c. 65. L. T. XXIII, hiſt. p. 168.

b) Pellerin Lettres p. 166.

c) L. I. de Cenſib.

d) B.

METROP. Item C. M. L. jam memoratum.

In aliis extreme barbara, ut: COL. SEP. AVG. PAO. MATR. etc: COL. SEP. AVR. LAO. S. MATR. Hoc loco S videtur positum pro ET. Sane in numis Byzantium infimi aevi ea litera non raro pro ET ponitur, vidimusque expressum ET in epigraphe praecedente.

LAUDICEA saepe pro LAODICEA., ex quo arguimus, O literae A postpositum ab hominum vulgo ut Venunciatum, idque non in provinciis modo, sed in urbe etiam, atque ipsa Traiani aetate. Nam Plinius junior eos, qui miseros oratores spe coenae laudabant, per jocum vocavit *Laudicenos*.^{a)} Indocti igitur monetarii eodem exemplo in scribendo urbis nomine non scientiam, sed vulgarem usum secuti sunt.

Inde a Philippo capitis epigraphe Graeca est, averfae ut alias.

Honorum tituli:

Metropolis: cujus mentionem constanter retinet. De ea actum in imperatoriiis.

Prima: hunc titulum colligit Belleus ex epigraphe numi Elagabali: COL. LAO. P. S. METROPOLEO. id est: *Prima Syriae*, addit tamen, posse notare *Provinciae Syriae*.

Nomina ab impp.

Septimia a Severo coloniae auctore. Quare saepius se scribit: COL. SEP. vel COL. SEPT. Vide de hoc plura in imperatoriis sub eodem articulo.

Aurelia, a Caracalla: COL. SEP. AVR. etc.

Augusta, ex nomine imperatoribus omnibus communi: COL. SEP. AVG. etc.

Ludi:

ANTONINIANA. PVTI. *Duo Centauri vas melle refertum tenentes*, Caracallae.

Praeclare docuit Belleus, nomine PVTI indicari ludos *Pythiae*. Fuere mala victorum in his ludis praemia, ut copiose probabo in tractatu de ludis, et biformia haec monstra fuisse Apollini sacra, docent numi *Gallieni* cum epigraphe: APOLLINI. CONS. AVG. et typo Centauri. Marmor vetus Belleo ignotum acta apud Laodiceam Antoniniana *Pythia* praecclare confirmat, in quo Aurelius Septimius praedicat: ΕΝ ΛΑΟΔΙΚΕΙΑ. ΤΗ. ΠΑΤΡΙΔΙ. ΜΟΥ. ΠΥΘΙΑΔΙ. ΠΡΩΤΗ. ΑΧΘΕΙΧ. ΟΙΚΟΜΕΝΙΚΟΝ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΙΑΝΟΝ. *Laodiceae, quae mea patria, in Pythiade, quae prima acta est, Oecumenica Antoniniana.*^{b)}

Litterae Δ. Ε. in his coloniae numis saepe occurrunt, de quorum incerti significatione jam egi in Antiochia.

Typi reliqui illustriores:

Mulier turrita sedens, infra quam flavius emergens, adstant 4. mulieres aliae ad eam conversae, Elagabali. (Pellier Mel. I.)

Indicantur hoc typo 4. urbes Laodiceae metropoli subjectae. *Miror ta-*

^{a)} L. II. epist. 14.

^{b)} Chandler Infer. ant. p. 92.

men, Laodiceae genium habere ad-
iunctum fluvium, cum nullus alicujus
nominis fluvius eam adlueret, Orontes
autem ab ea esset remotior.

*Quatuor equi lapidem forma conii effectum
trahunt*, Elagabali.

Existimat Belleyus, hoc typo pro-
poni deum Elagabalum ab Elagabalo
Romae publice vectum, ut docent e-
jus denarii cum simili typo. Sed cum
hic deus ad Laodicensis non pertineat,
videtur verius, eo exhiberi sacrum eo-
rum lapidem, de quo egi in autono-
mis.

Silenus nudus stans d. elata, f. utrem,
Treboniani. (Vaill.)

De hoc coloniarum typo vide tracta-
tum de numis coloniarum.

Huc etiam revocandos numos se-
quentes docet Belleyus:

ROMAE. FEL. *Lupa gemellos lactans*,
Caracallae, et Opellorum. (Muf. Caef.)

AETERNVM. BENEFICIVM. *Mo-
dius frugibus refertus*, Caracallae. (Muf.
Caef.)

Cur bini hi numi huc sint vocandi,
(nam hactenus perperam cum Romana
moneta miscebantur, etsi fabrica barba-
ra coloniam manifeste loquatur) causa
est I., quia in horum unius antica,
quem vidit Belleyus, leguntur literae
C. M. S., quae sunt etiam in aliis cer-
tis hujus coloniae numis, ut vidimus.
II. quia reliquis Caracallae titulis addi-
tur P. B. G. MAX., qui tituli his siglis de-

scripti in nullius alterius coloniae mone-
ta comparent. Harduinus in simili Ma-
crini pro ROM. FEL. legit BOS. FEL.,
et pro ubertate ingenii explicavit:
Berytus Opeliis Salvis FELix. ^{a)}

Typus numi prioris in coloniarum
moneta obviis. Aversa numi alterius
eloquitur frumentarias largitiones li-
beralitate principis in exterarum urbes col-
lata, cujus argumentum simile est eti-
am in numo Sidonis adscripto AETER.
B. FI. Nonnunquam enim imperatores
urbibus id genus beneficia impertivisse,
certum est exemplo Athenarum, quibus
ab Hadriano assignatum annuum fru-
mentum docet Dio, ^{b)} quod serius be-
neficium renovavit Constantinus M. ^{c)}
Tripolitanis Africae Severus oleum
gratuitum, et fecundissimum agrum
donavit. ^{d)} Privatum de Laodicea no-
stra Malala: ^{e)} Severum urbis calami-
tatem miseratum, ad quam a Nigro
redacta fuerat, quod adversus hunc
pro se steterat, praeter privilegia alia
pecunias illi frumentarias multas annu-
atim solvendas decreto sanxisse. Hic
numus lucem accipit ex numo Nervae
Romano: PLEBEI. VRBANA. FRV-
MENTO. CONSTITVTO cum typo
similimo.

AE. C.

LARISSA.

Autonomi:

Caput Iovis laur. X. ΑΑΡΙΣΑΙΝΝ.
ΘΗΣ. ΙΕΡΑΣ. *Thronus.* AE. II. (Pera-

a) ad Plin. T. I. p. 264. b) L. LIX. 16.
in Severo. c) Chronogr. L. XII.
(Vol. III.)

e) Julian. Orat. I. p. 8.

d) Spartan.

brock, Pellerin Rec. I. p. 167.)

Caput muliebre velatum turritum. X
Eadem Epigraphe. Equus pascens. AE.
IV. (Theupoli.)

Hactenus ex antiquariorum scito una Thessaliae Larissa praeteritis eodem nomine aliis suos nacta est numos, sed observavi etiam, ei nonnullos ex alieno adjectos, in quorum numero pono eos, quos hic sisto. Causas fere easdem habeo, quibus motus numos ΔΗΜΗΤΡΙΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. Demetriadi Thessalicae adeptos, ut in hujus numis dixi, Demetriadi cuidam Syrae restituendos censueram, epigraphen intelligo, typos, et fabricam. Iam primum quae ibi de formula ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. et scripturae modo a moneta Europaea alienis disputavi, ad hanc etiam Larissam omnia valebunt. Idem intellige de typis, nam caput muliebre velatum turritum fere Cilicium tantum est et Syrum, thronus vero, vel sella sacra, ut typus est Europaeis urbibus ignotus, sic eadem is forma comparet in numis Polemonis sacerdotis Olbae Ciliciae. Eorum vero fabrica quantum abludat ab illa, quam offerunt certi Larissae Thessalicas numi, sola iconismorum inspectio abunde dictat. Quocirca cum omnia Larissam aliquam in oriente sitam eloquantur, ac praeterea certam habeamus Larissam Seleucidis Syriae, neque illam obscuram, sed a multis scriptoribus proditam, quos recitat Cellarius, nemo erit, qui eam non malit prae Thessalica horum patriam numorum agnoscere. Neque vero obstat, in horum uno effectum equum pascentem

in Larissae Thessalicae numis obvium. Nam cum constet ex Appiano, Larissam Syriae a Macedonibus appellatam ex nomine Larissae Thessaliae, ^{a)} primum est credere, novos Larissaeos Larissae veteris ceu metropolis typos imitatos. Eodem modo videmus, Panos effigiem ex Pellae Macedonicae numis in monetam Pellae Decapolitanae, quae ab illa nomen accepit, tractam.

AE. RRRR.

ΜΤΡΙΑΝΔΡVS.

Ad sinum Issicum, et Ciliciae fines. *Imperatorii* ΜΤΡΙΑΝΑΡΙΤΩΝ typis obviis Antonini et Aurelii. (Vaill.)

AE. RRR.

NICOPOLIS SELEVCIDIS.

Hujus nominis urbem in Seleucide diserte memorant numi, at ubi sita sit, lis est. Censent antiquarii, esse aut Issum, quae ex victoria Alexandri de Dario relata dicta fuit *Nicopolis* iuste Stephano, ^{b)} et Eustathio, ^{c)} aut aliam huic vicinam Nicopolin, quam ab Issa diversam faciunt Strabo et Ptolemaeus. Vide hanc litem apud Haymum, ^{d)} et Belleyum. ^{e)}

Imperatorii:

ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΤΗC. CΕΛΑΓΓΙΑΟC. ΙΕΡΑC. CΕ. *Corona*, in numo Commodi, et Severi. (Haym. l. c.)

Postremas literas CΕ. (nam sic revera scribuntur sine puncto medio) Hay-

a) Syriae. b) in *Issus*. c) ad Dionys. v. 119. d) T. II. p. 299. e) B. L. T. XXX. p. 296.

mius legendas suspicatur *Κελας* *Ελευθερα*. Res dubia.

ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΚΕΛΕΤΚΙΑΟC.
Mulier velata stans in templo distylo, Alexandri Sev. (Pellerin Suppl. I. p. 38.)
AE. RRR.

PALTOS.

Maritima versus Phoenicen.

Imperatorii:

ΠΑΛΤΗΝΩΝ. *Dioscuri*, Commodi. (Vaill.)

ΙΟΥ. ΔΟΜΝΑΝ. ΑΤ. ΠΑΛΤΗΝΩΝ. SqB. *Caput Domniae*, in numo Severi. (Pellerin Mel. II. p. 137.)

Alius fere similis cum anno - ET. (Mus. Caes. Veron. illustr. L. III. p. 235.)

Epochae initium dubium, quod fluctuat inter annos V. C. 657. et 673., de quo vide Pellerinium, ^{a)} ubi adhuc nonnullos numos hujus urbis dubios citat.

AE. RR.

RAPHANEAE.

In Caeiotide secundum Ptolemaeum.

Imperatorii:

Elagabali apud Vaillantium, et Theupoli, Alexandri apud Pellerinium. Illi in numis suis legunt ΡΑΦΑΝΕΩΤΩΝ, hic ΡΕΦΑΝΕΩΝ et ΡΕΦΑΝΕΩΤΩΝ.

Typus in omnibus idem: Mulier turrita stans d. pateram, s. cornucopiae, hinc et inde aquila, pro pedibus bos.

*
Circumferuntur numi:

ANNIA. ΑΤΡΗΑΙΑ. ΦΑΤΤΕΙΝΑ.
Cuput Anniae Faustinae Elagabali uxoris. X EHI. CTP. ΚΤΡΙΝΟΤ. ΡΑΦΑΝΕΩΤΩΝ. ΑΟC. *Diana Ephesia et Apollo stantes.* AE. m. m.

Horum unus editus fuit ex museo P. Chamillard in Memoriis Trevoltienfis. bus mense Octobri 1706., quemque summis laudibus effert Harduinus. ^{b)} Nemo non videt, numisma istud omnibus νοθείας characteribus esse infame, neque, quo istud credamus, opus esse omnibus iis argumentis, quibus numi hujus lepidos natales describit Valsechius. ^{c)} Havercampus, qui similem numum ex museo suo citat, eumque cum fratribus omni fraudis suspicione liberare conatur in notis ad tabulas II. numismaticas, quae praefixae sunt tomo I. operum Iosephi, tanto magis eorum suspectam causam facit, nam satis apparet, suum quoque ejusdem matricis partum esse. Sane opulentissima alia, ac simul perpurgata musea iis carent, non quia hi numi rari, sed quia propter νοθείαν exclusi. Sed et ipsum Havercampum ab amico monitum huic numo fidem abrogasse docet Mazzolenus. ^{d)}

AE. RRR.

RHOSVS.

In ipsis Syriae et Ciliciae finibus po-

a) Mel. II. p. 335. b) Opera sel. p. 820.
d) Animadv. in num. Pisani P. II. p. 138.

e) Dissert. de Elag. trib. pot. V. p. 67. et 74.

sita, sic ut a Strabone aliisque etiam Ciliciae urbibus infereretur. In ejus numos erudite commentatus est illustris Belleyus. ^{a)})

Autonomi:

Caput urbis. Ξ ΡΩΣΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣ. *Figura stans inter duos pileos Dioscurorum.* ΑΕ. (Maffei Ant. Gall. p. 116.)

ΕΤΟ. ΗΜΡ. *Caput muliebre turritum.* Ξ ΡΩΣΕΩΝ. *Harpa.* ΑΕ. ΙΙΙ. (Hunter tab. XXV. num. 11.)

ΑΕ. ΡΡΡΡ.

Imperatorii:

ΡΩΣΕΩΝ. ΕΤΥC. ΘΙC. *Figura insidens monti d. fulmen, s. hastam.* Comodi. (Belley ex museo Pfau.)

ΡΩΣΕΩΝ. ΕΤΟΥΣ. ΣΝΣ. typus non proditur, Severi. (Wise Mus. Bodl. p. 205.)

En tibi omnes hactenus compertos Rhosi numos, et si cl. Combium sequi malis, eximendus adhuc numus alter autonomus Hunterianus, quem, quod ΔΩΣΕΩΝ legeret, non dubitavit *Dofae Assyriae* largiri. ^{b)}) Nemo credo erit, qui non jam ad ipsam Assyriae mentionem frontem corrugabit, praecipue cum viderit, numo huic cum reliqua hic recitata Rhosi moneta praeclare convenire, si modo elementum Δ in P mutaveris, quo loco verissimile est numo vitium oblatum. Iuvat hoc iudicium harpa quoque, quae haud dubie ad Perseum pertinet. At constat etiam,

in Ciliciae urbibus, quibus et accensetur a nonnullis Rhosus, ac praecipue vicina Tarso Persei cultum fuisse celebrem.

Epochae anni in binis imperatoris ejus sunt naturae, ut ab uno principio duci nequeant. Coactus ergo Belleyus duplicem epocham agnoscere, annum ΣΝC. duxit a Caesariana V. C. 706., et annum ΘΙC. ab Augustana V. C. 723. Ex utra harum pendeat annus ΗΜΡ. numi autonomi, incertum. Haec interim, donec aeram Rhosensem numi alii plenius confirment.

ΑΕ. ΡΡΡΡ.

SELEVCIA.

Maritima in Pieria, opus Seleuci I. Exstant hujus urbis numi regii, autonomi, imperatorii.

Regii:

1.) *Caput radiatum Antiochi IV.* Ξ ΣΕΛΕΤΚΕΩΝ. ΕΝ. ΠΙΕΡΙΑΙ. *Impator seminudus stans d. protenta coronam.* ΑΕ. (Pellerin Rois.)

2.) *Caput Antiochi VII. diadematum.* Ξ ΣΕΛΕΤΚΕΩΝ. ΤΩΝ. ΕΜΠΙΕΡΙΑΙ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. - - ΑΣΤΑΟΤ. ΕΟΡ. *Impator sedens d. Victoriolam, s. hastam.* ΑΕ. (Mus. Caes.)

3.) *Caput radiatum.* Ξ ΣΕΛΕΤΚΕΩΝ. ΤΩΝ. ΕΜΠΙΕΡΙΑΙ. *Fulmen supra mensa.* ΑΕ.

Haymius et Pellerinius capite radiato exhiberi Antiochum VIII. censent, sed fatente ipso Pellerinio non respon-

a) B. L. T. XXX. p. 262.

b) pag. 128.

dent vultus lineamenta. Verius igitur in antica est caput Apollinis Solis, et numi autonomis accensendi.

Regii alii, qui fulmen mensae impositum habent, hic certo signati sunt, etsi urbis nomen abest.

AE. RR.

Autonomi

4.) *Caput Iovis.* X ΣΕΛΕΤΚΕΩΝ. ΤΩΝ. ΕΜΠΙΕΡΙΑΙ. sEP. *Fulmen intra lauream.* AE. III. (Pembrock. Haym.)

Huc etiam pertinent numi ΑΔΕΛΦΩΝ. ΔΗΜΩΝ. cum annis ΔΕΡ. ΕΕΡ. propter typum fulminis, de quibus egi initio numerorum Seleucidis.

5.) *Caput Iovis laur.* X ΣΕΛΕΤΚΕΩΝ. *Fulmen.* AE.

6.) *Caput Apollinis.* X ΣΕΛΕΤΚΕΩΝ. ΤΩΝ. ΕΜΠΙΕΡΙΑ. *Tripus.* AE. III. (Pellerin.)

7.) *Caput muliebre velatum turritum.* X ΣΕΛΕΤΚΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Fulmen super mensa cum variis annis inferne scriptis:* Δ. Ε. 5. Ζ. ΑΙ. ΒΙ. 5Ι. ΖΙ. ΗΙ. ΑΚ. AR. max. mod. (Pellerin, Hunter, Mus. Caes. Noris, Pembrock, Theupoli.)

Caput Iovis laur. X ΣΕΛΕΤΚΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Caput muliebre velatum turritum.* AE. II. (Hunter.)

9.) *Caput muliebre velatum turritum.* X ΣΕΛΕΤΚΕΩΝ. ΤΗΣ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Victoria gradiens, in area* ΓΙ. ΑΡ. III. (Hunter.)

10.) Ε. ΝΙΚΟΜΗΔΟΥ. ΗΠΡ. *Caput muliebre velatum turritum.* X ΕΕΛΕΤΚΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Fulmen super mensa.*

Sic epigraphen anticae legit Pellerinius, verum in similibus aliis Panellii, (Mem. Trevoux Octob. 1737.) musei Caesarei, et Ill. Comitibus ab Erbach, quem vidi ipse, legitur ΕΠΙ. ΚΟΜΟΔΟΥ. Observandum in his numis O quadratum.

11.) ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Caput muliebre velatum turritum.* X ΣΕΛΕΤΚΕΩΝ. ΠΙΕΡΙΑΣ. *Fulmen super mensa, infra quam* Δ. AE. (Pellerin.)

12.) ΙΕΡ. ΑΥΤ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Caput muliebre velatum turritum.* X ΣΕΛΕΤΚΕΩΝ. ΠΙΕΡΙΑΣ. (sic) ΖΕΥΣ. ΚΑΙ. ΚΙΟΚ. *Templum 4. columnarum, intra quod lapis, juxta* Ε. AE. II. (Pellerin.)

AR. RR. AE. R.

Imperatorii:

13.) ΣΕΛΕΤΚΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Fulmen super mensa, Augusti.* (Vaill.)

14.) ΕΠΙ. ΣΙΛΑΝΟΥ. ΖΜ. *inter lauream, Tiberii.* (Vaill.)

15.) ΣΕΛΕΤΚΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Caput muliebre velatum turritum prominens pone palmas ramo, juxta* BC K (sic) Domitiani. (Noris, Morelli in Domit.)

16.) ΣΕΛΕΤΚΕΩΝ. ΠΙΕΡΙΑΣ. ΖΕΥΣ. ΚΑΙ. ΚΙΟΚ. *Templum 4. col., intra quod lapis, juxta* 5, Trajani. (Vaill.)

17.) ΣΕΛΕΤΚΕΩΝ. - qP. *Pallas stans, Antinoi.* (Pellerin.) Vide de hoc numo infra in epocha.

18.) ΣΕΛΕΤΚΕΩΝ. ΙΕΡΑΣ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Iuppiter sedens d. fulmen, s. hastam, Severi.* (Vaill.)

19.) $\Sigma\epsilon\lambda\epsilon\tau\kappa\epsilon\iota\alpha\varsigma$. $\Pi\alpha\iota\pi\iota\alpha\varsigma$. (*fic*)
 $\Delta\epsilon$. *Fulmen super mensa*, Caracallae.
 (Pellerin Rec. III. p. 241.)

20.) $\Sigma\epsilon\tau\varsigma$. $\kappa\epsilon\pi\alpha\tau\nu\iota\omicron\varsigma$. $\Sigma\epsilon\lambda\epsilon\tau\kappa\epsilon\omicron\nu$.
Fulmen super mensa, Caracallae.
 (Vaill.)

21.) $\Sigma\epsilon\lambda\epsilon\tau\kappa\epsilon\omicron\nu$. $\alpha\tau$. κ . α . *Tres*
Corybantum mulieres cum tympanis et bac-
cillis circum Iovem puerum sellae infidentem
saliant, Macrini. (Pellerin. Lettres p.
 10.)

22.) $\Sigma\epsilon\lambda\epsilon\tau\kappa\epsilon\omicron\nu$. $\Pi\iota\epsilon\rho\iota\alpha\varsigma$. $\Sigma\pi\theta$.
 Alexandri. (Vaill.)

AE. RR.

Fulmen super mensa, typus obuius.
 De hoc Appianus de Seleuco condito-
 re loquens: ^{a)} *Ajunt, in condenda ad*
mare Seleucia secutum augurium fulminis,
ideoque etiamnum fulmen tanquam deum
consecratum, ac hymnis celebratum. At-
 que ad Seleucenses pertinet, quod scri-
 bit Cyrillus: ^{b)} *Graeci fulmen adorant.*

$\Sigma\epsilon\tau\varsigma$. $\kappa\epsilon\pi\alpha\tau\nu\iota\omicron\varsigma$. in numo 20.
 Hesychius verbo $\kappa\epsilon\pi\alpha\nu\nu\iota\omicron\varsigma$ addit: $\kappa\alpha\iota$
 $\Sigma\epsilon\upsilon\varsigma$ $\epsilon\nu$ $\Sigma\epsilon\lambda\epsilon\nu\kappa\iota\alpha$.

$\Sigma\epsilon\tau\varsigma$. $\kappa\alpha\varsigma\iota\omicron\varsigma$. frequenter inde a
 Trajano, specie lapidis informis. Pau-
 sanias: ^{c)} *apud Graecos mos olim fuit,*
informibus lapidibus pro simulacris divinos
honores habere. Illud valet etiam ad
 Venerem Paphiam, Dianam Pergaeam,
 aliosque, ut suis locis dictum. Narrat
 Suidas, ^{d)} *Trajanum argenteos crateres,*
et maximum cornu bovis inauratum pri-
mitias victoriae a Getis relatae huius Iovi
Casio dedicasse addito ab Hadriano epi-
grammate, quod ibi in subiecta nota

integrum apponitur. Dictus autem est
Casius a monte Casio urbi imminente.
 In hoc Syriae monte vetus Iovis me-
 moria; nam fugientem Typhonem Iup-
 piter hueusque est persecutus, ut tradit
 Apollodorus. ^{e)} $\Sigma\epsilon\tau\varsigma$. $\kappa\alpha\varsigma\iota\omicron\varsigma$ est
 etiam in numis Corcyrae, sed alia ap-
 pellationis causa.

Iuppiter puer in Corybantum choro,
 numo 21. Simile argumentum vidimus
 etiam in moneta Apameae et Laodice-
 ae Phrygiae urbium.

Magistratus:

$\epsilon\pi\iota$. $\Sigma\iota\lambda\alpha\nu\omicron\tau$. $\Sigma\mathcal{M}$. in numo Ti-
 berii, de quo egimus in moneta Antio-
 chiae.

ϵ . $\nu\iota\kappa\omicron\mu\eta\alpha\omicron\tau$. vel potius: $\epsilon\pi\iota$
 $\kappa\omicron\mu\omicron\delta\alpha\omicron\tau$. in numo 10., quem signa-
 tum censeo sub Antonino, ut infra in
epocha dicetur.

Honorum tituli:

Numus hujus urbis vetustissimus,
 nempe cum capite Antiochi IV., nul-
 lum adhuc titulum, solam situs men-
 tionem sinit. Quare censeo, numos
 omnes autonomos absque his titulis ad
 haec et vicina tempora pertinere.

Sacra, Aylum: leguntur primum in
 numo Antiochi VII., qui signatus est
 anno Seleucidarum EOP., et videtur
 urbs hos honores nacta aut sub hoc re-
 ge, aut paullo ante; nam in autono-
 mo, qui per annum CEP. novennio as-
 te signatus est, iis adhuc abstinet. $\iota\epsilon$ -
 $\pi\alpha\varsigma$ mentio saepe occurrit, $\alpha\upsilon\lambda\alpha$ rari-
 us, et tantum in hoc Antiochi VII.,

a) in Syriac.
 6. §. 3.

b) Catech. 13.

c) L. VII. p. m. 579.

d) in $\kappa\alpha\varsigma\iota\omicron\tau$.

e) L. I.

in autonomo n. 12., et in numo Macrini, in quo legitur AT. K. A. id est: ΑΤΤΟΥΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΣ.

Autonoma. Hujus frequens mentio, at dempto citato Macrini numo constanter jungitur cum ΙΕΡΑΣ, uterque vero titulus post Augustum raro in moneta notatus fors incisis per intervalla privilegiis. Seleucenses autonomiam sibi extorserant inter discordias Antiochi VII. et VIII. fratrum. Factum illud secundum Eusebium V. C. 645., secundum Fastos Siculos 646. Norisius priori sententiae adhaesit. Haec libertas causa fuit Seleucensibus condendae novae epochae, ut dicitur.

Mentio situs a Pieria. Plinius: in promontorio autem Seleucia libera, Pieria appellata. Fuit in Macedonia regio teste item Plinio; quae a nemore Pieria appellabatur, a qua eum Syriae tractum, in quo fuit Seleucia, Seleucus Pieriam appellavit.

Epocha: quatuor forte variis epochis usi sunt Seleucenses docentibus numis:

I. *Seleucidarum* V. C. 442. Est haec sine dubio in numis loco II. et IV. alatis.

II. ab obtenta *autonomia* V. C. 645. Hanc cum Norisio video in argenteis num. VII. citatis, expressam numeris α Δ usque AK, progredientibus. Pellerinius illud in dubium vocat, citatque varios numos Trajani aetate signatos, in quorum area variae literae solitariae vagantur, quae adeo ab anno autonomiae peti non possunt. At credo distinguenda esse tempora, et si solitariae haec notae, quae inde a Trajano usque

ad Commodum in plerarumque Syriae urbium moneta visuntur, ad nullam epocham applicari possunt, non sequitur, idem esse sentiendum de literis, quae certo quodam progressu, atque adeo certa lege signatae sunt in tetradrachmis, duobus minimum saeculis ante Trajani aevum percussis. Observandum praeterea, eas notas imperatorum aevo numis impressas nunquam numerum Θ excedere, ut diximus in numis Berhaeae Cyrrhesticae. Ad eandem epocham Norisius quoque exigit numum loci XV., sic tamen, ut subjectam literam K non pertinere ad annum epochae, sed esse notam monetarii existimet.

III. *Pompejana* ab anno V. C. 690. Ad hanc Pellerinius exigit annum qP. descriptum in numo Antinoi num. XVII. Signatus ergo esset V. C. 879. Sed enim in vivis adhuc tum erat Antinous, ut dicitur in ejus numis, neque constat, ejus nomine, quoad vixit, signatos fuisse numos. Ad haec cum videam, in nulla Syriae urbe huic catamito dedicatos fuisse numos, typus Palladis plane alienus sit a Seleucensium moneta, in ipso vero numo aliud legi non possit, quam CΕΛΕΥΚΕ-- , jure vereor, ut numus sit hujus Seleucia. Si non fallit Vaillantius, ab hac epocha pendebit annus CΠΘ Alexandri Severi, qui alteri epochae nulli applicari potest.

IV. *Actiaca* ab anno V. C. 723. Hujus est annus ZM in numo Tiberii num. XIV., de quo vide dicta in moneta Antiochiae, item annus AC. Caracallae num. XIX. Ad hanc etiam forte exigendus autonomus cum anno

HP. num. X., qui adeo signatus esset imperante Antonino.

Secundum horum numorum testimonia Seleucenses sub Tiberio secuti sunt aeram Actiacam, sub Hadriano Pompejanam, sub Caracalla Actiacam, sub Alexandro Pompejanam. Haec inconstantia facit, ut nonnihil virorum eruditum praeconiis, quibus forte fallax lectio imposuit, liceat diffidere. Non abfimilis levitas in variandis epochis aliquando etiam Sinopensibus et Amisenis objecta fuit, a qua tamen eos injuria feliciter purgavi. Quare saltem ea monumenta, quibus ea inconstantia

confirmatur, novo videntur examini subjicienda. Fors tollenda Pompejana binis solum numis nixa.

Notae arithmeticae in numis

Trajani: A. Γ. Δ. Ε. ς.

Hadriani: Γ.

Antonini: Δ.

Cum apud plurimas Syriae urbes mos obtinuerit, ut in numorum area inde a Trajano usque ad Commodum signarentur similes notae solitariae, ad haec tempora revocandi haud dubie sunt autonomi his insignes. Vide, quae supra ad II. epocham dixi.

COELESYRIA.

ADRAMA.

Vide *Adraa* Arabiae.

CAPITOLIAS.

Quod fuerit vetus ejus nomen, non constat. Harduinus numos omnes Capitoliadis nomine inscriptos Coloniae Aeliae Capitolinae tribuendos docet, quem solidis argumentis refellit Norisius, praecipue quod Capitolias nostra sese autonomam dicit, quod coloniis non competeat, deinde quod hi numi coloniae mentione abstinant, quae tamen in numis certis Aeliae Capitolinae nunquam abest.

Imperatorii:

Ab Aurelio usque ad Macrinum. Singularis est numus editus a Liebo: (Goth. p. 322.)

Π. CΕΠ. ΓΕΤΑΣ. *Caput Getae mact.*
Χ ΙΜΑΚΤ. ΚΑΠΙΑΑ. *Caput mact.*
juxta annum HP. AE. II.

Ingeniose auctor caput averlae et esse Iuliae Domnae, et literas *αυγασας* explet: *Ιουλια Μητηρ Αυγουστων Κυ Γετα. ΚΑΠΙτωλιων Ιερας Αουλα Αυγουστων.*

Epigraphe: ΚΑΠ., ut mox vidimus. ΚΑΠΙΤΩ, vel ΚΑΠΙΤΩΛΙΕΩΝ addito I. A. A. vel IEP. AC. AT. et epochae anno.

Typi:

Mulier turrita stans d. hastam, f. cornucopiae, etiam in templo. In numo Macrini apud Pellerinium caput humanum tenet.

Iuppiter sedens d. globum, f. hastam in templo 8. col., in cujus fastigio quadrigae decurrunt. (Noris.)

Haud dubie hic est Iuppiter Capitolinus, a quo urbi nomen inditum.

Hi numi simillimi sunt numis Mocae Arabiae.

Tituli *sacrae, asyli, autonomae* in plebisque numis.

Epochae anni.

HÆ. Aurelii. (Vaill.)

ΘΞ. Veri. (Vaill.)

ΓϞ. Commodi. (Vaill.)

HP. Severi. (Vaill. Mus. Christinae.)

HP. Caracallae. (Noris Ep. Syrom. p. 478.) Getae. (Liebe.)

PK. Macrini. (Mus. Caes.)

Libenter cum Norisio diffido lectioni ZKY, in numo Veri, quem ex museo Mauroceno is recitat, ^{a)} qui annus cum reliquis omnino non cohaeret.

Norisius initium epochae primum fixit ad annum V. C. 839. ^{b)} Serius adeptus numum Caracallae jam Augusti, illud distulit ad autumnum V. C. 843. Nondum vir summus viderat numos Aurelii et Veri cum annis HÆ. ΘΞ., qui deducti ab 843. incidunt in aetatem, qua neuter adhuc Augustus fuit. Numus Macrini, quem recens ex museo Caesareo protuli, initium necessario ad annum V. C. 850. vel 851. designat, ad quod omnes alii aliorum im-

peratorum anni commode possunt exigi. Hi anni incidunt in postremum Nervae, et primum Trajani. Causam stabilitae hujus aerae apud auctores non reperio.

AR. RRR.

DAMASCVS.

Ejus tractus princeps, antiquae famae, et ab ubertate soli, aedium magnificentia, festorum splendore celebrata a Iuliano Aug. ^{c)} Olim Arabiae attributa, de quo vide Spanhemium. ^{d)}

Autonomi:

*Epigraphe in his constans: ΔΑΜΑΣ-
KHNON.*

Typi:

Caput muliebre turritum. X Victoria gradiens, vel: Mulier stans d. gubernaculum, f. cornucopiae.

Caput Bacchi. X Duo thyrsi in decussim dispositi.

Caput Solis. X Caput Lunae, nempe: caput muliebre lunae impositum. Typus explicabitur in Damasco colonia.

Aries currens et respiciens solem lunamque, ut in numis Antiochiae.

Cerva stans. V. Damascum coloniam.

Mulier turrita insidens rupi d. extenta, f. cornucopiae.

Pallas stans. Mercurius stans.

Sunt numi apud Pellerinium, Arigonium, Theupoli, in Museo Caesareo.

Epocha, quam dicemus esse Seleucidarum, pluribus numis est inscripta,

a) l. c. p. 280.
(Vol. III.)

b) l. c. p. 280.

c) Epist. 24. ad Serapion.

d) T. II. p. 609.
T t

cujus anni incidunt in IIIvirorum, Augusti, Tiberii, Neronis aetatem.

In numis, in quibus est caput muliebre diadematum, et anni ΕΟΣ. ΠΣ., auctor catalogi Theupoli Cleopatrae effigiem videt. ^{a)} Haec sententia etsi nihil habeat absconditi, nam in ejus reginae moneta numum alium producemus Aradi verisimiliter signatum, tamen maluit Pellerinius id genus numos autonomis accensere.

AE. RR.

Regii.

ARETAS Damasci rex.

Caput regis diadematum. Ξ ΒΑΣΙΑΕΩΣ. ΑΡΕΤΟΥ. ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ. *Mulier capite turrato rupi insidens d. spicas, f. cornucopiae, pro pedibus fluvius emergens.* AE. III. (Mus. Caes. Morelli Specim. p. 227.)

Aretae Arabiae principes jam altero ante Christum saeculo memorantur, quos ex libris Macchabaeorum, et Iosepho collegit Frölichius. ^{b)} Alii deinde Aretae Damasci reguli produntur. Horum uni, Arabici item sanguinis, Damasceni regum Syriae rixas et impotentiam pertaesi sese dediderunt teste Iosepho. Alter a Pompejo M. misso Aemilio Scauro ad pacem adigitur, de quo agemus in denariis Aemilii Scauri, quibus ipse inscriptus legitur: REX. ARETAS. Tertius Aretas Damascenus perhibetur a D. Paulo. ^{c)} Numos praesentes Damasci signatos dubitare non sinit typus partis averfae huic urbi proprius. Ergo cer-

tum est etiam; esse alicujus Aretae Damasceni, atque aut primi, aut secundi. Titulus ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ, *amantis Graecorum*, dubium non satis expedit.

Sub Trajano Cornelius Palma Syriae praefes pulso Arabum rege urbem Syriae adjecit, ac deinceps perpetuo Romanis paruit, deducta etiam, ut dicetur, colonia.

AE. RRR.

Imperatorii.

Sunt Augusti, Tiberii, Neronis, deinde a Trajano usque ad Alexandrum. Sev. Ex his maxime conspicuus foret numus Anniae Faustinae Elagabali uxoris, isque maximi moduli, cujus averfa sic describitur in museo Theupoli: ΔΑΜΑΣΚΗΝΩΝ. ΕΛΦ. ΔΟΓΜΑΤΙ. ΣΤΝΚΑΗΤ . . . ΟΙΚΟΤΜΕΝΙΚ . . . ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Nolo in reliquis hujus epigraphes ineptiis refutandis diutius immorari. Satis numum male confarcinatum condemnat annus epochae ΕΛΦ., qui extra Elagabali aetatem cadit. Finxit numum homo impudens, quod sciret, hujus Faustinae numos propter raritatem expeti, sed prodidit eum ignoratio chronologiae. Vide etiam, quae de hoc numo in moneta hujus Faustinae observabo.

Epigraphe: ΔΑΜΑΣΚΟΥ. ΔΑΜΑΣΚΗΝΩΝ.

Typi: *Caput muliebre turratum, in nonnullis pone cornucopiae. — Mulier turrata rupi insidens f. cornucopiae, d. protentis piscem, (ut putat Vaillantius) spicas, (ut Pellerinius) in aliis videtur bacillus, cia-*

a) pag. 1208.

b) Not. elem. p. 199.

c) Ep. II. ad Corinth.

va etc. *Nonnunquam sub pedibus fluvius emergens.* De aliis typis agetur infra in Colonia.

Ludi: CEBACMIA. in numis Elagabali et Alexandri, *intra coronam civicam.* Idem frequenter occurrunt in numis Damasci coloniae.

Metropolis. ΔAMACKHNΩN. MH-TPOΠOΛEΩC. primum legitur in numis Hadriani, et cum in aliquot ejus numis hic titulus omisus sit, dubium non est, ad eam dignitatem ab hoc imperatore fuisse evectam. In causa fuisse videtur odium ejus Augusti adversus Antiochiam; quare et Syriam a Phoenice sejungere meditabatur, ne tot civitatum metropolis Antiochia diceretur, ut narrat Spartianus. ^{a)} Parum validam ejus causam aliquando dedit Vaillantius, ^{b)} quasi eum honorem nacta esset ab Hadriano in gratiam Nicolai Damasceni; at serius veriore ex Spartiano amplexus est. ^{c)} Metropolis mentionem deinceps vix amplius omisit, neque in numis etiam coloniae nomine,

Epocha praefixo L.

EKT. Augusti. (Vaill.)

EAT. Tiberii. (Pellerin Lettres p. 157.)

EMT. Tiberii. (Vaill. Morelli.)

ΔOT. Neronis. (Morelli.)

ZOT. Neronis. (Vaill. Mus. Caes.)

ZΠT. Domitiani. (Pellerin Mel. II. p. 319.) vi epochae adhuc Caesaris.

ΘAT. AMT. Hadriani. (Vaill.)

TMT. Antonini. (Arigoni.)

Epocha est Seleucidarum ab anno V. C. 442., at fallit numus postremus, quem necesse est esse Hadriani.

Sacra: ΔAMACKOT. IEPA. MHTPOΠOΛ. Alexandri Sev. et Gordiani teste uno, quod norim, Spanhemio. ^{d)}

AE. R.

Colonia. Hoc nomine signati numi incipiunt sub Philippo, et desinunt cum Salonino. Numus Elagabali apud Theupoli coloniae mentionem jam facit, cui vix adsentiar, nam exstant adhuc numi Alexandri Damasci non coloniae.

Epigraphe Latina: COL. DAMA. METRO., saepe etiam plenius, mixtis non raro literis Graecis; saepe turpiter barbara.

S. C. in aversa numi Aemiliani, ut in Antiochenis. (Vaill. Bandur.)

Typi:

Cupressus, cujus in Damasci moneta plantatae causam inde peto, quod haec arbor foli sacra fuit, nam Cyparissus Phoebus carus in hanc mutatus fuit. Solem autem inter praecipua fuisse Damasci numina, mox videbimus, et universim Syros veneratos esse Solem, narrat Dio. ^{e)}

Cupressus inter equum et bovem. Typum explicat autonomus supra descriptus, in quo hinc caput Solis, inde Lunae. Fuit autem equus victima Solis, ut bos Lunae, quod utrumque satis olim probavi. ^{f)} Cupressus item utrique numini

a) in Hadriano. b) Num. colon. sub Philip. sen. c) Num. Graec. p. 208. d) T. I. p. 660. e) L. LXV. c. 14. f) Num. vet. p. 197. et 249.

sacra, Soli, ut continuo dictum, Lunae, quae fuit eadem cum Hecate, vel Proserpina, idque quia Diti sacram pronuntiavit Plinius.

Silenus stans propter cupressum utrem humero gestans, etiam intra templum. Fuit hic dea ster solitum coloniarum numen, ut dicitur in tractatu de harum numis.

Bacchus stans inter duos palmites, Treboniani. (Vaill.) Bacchum vites per Syriam plantasse, at impeditum a Damasco quopiam, a quo urbi nomen, fabulatur Stephanus. (in Damasco.)

Cerva puero ubera praebens. Vaillantius animal illud *damam* dixit, quod fere eodem recidit, atque a *dama* fors Damascum appellationem trahere. At vero Damasci nomen Graecum non est, sed per vetustum Hebraicum, cum in sacris literis jam dicatur צמרת Quid quod *dama* verbum Graecum non est, et verbum ad fine δαμῶν non *damam*, sed *butulam*, vitulum significat, adeoque Damascus non potuit nomen trahere ab animali in numo signato, quod disparis naturae est illi, quod urbis nomen eloquitur. Dici posset, Latinos urbis colonos hoc typo damae vel cervae usos ea solum de causa, ut ad urbis nomen adluderent. Verum cerva jam fingitur in autonomo Pelleriniano, et alio apud Norisium, ^{a)} qui coloniarum numis multo sunt priores. Est ergo argumenti Graeci. Iam vero videmus eundem cervae puellum lactantis typum in numis Tegeae Arcadiae, quem diximus esse Telephum, de cuius fabula constat. Si audimus Stephanum, Damascus Mercu-

rii F. ab Arcadia in Syriam veniens urbem sui nominis condidit. Sin istud creditum revera fuit Damascenis Graecis, primum est opinari, eos majoris suae patriae facta domestica in numis proposuisse. Quid quod Cyparissum, cuius memoriam Damasceni signata in numis, ut dixi, cupresso aliquo modo conservarunt, ejusdem Telephi filium faciat Servius. ^{b)}

ΠΗΓΑΙ. *Specus, in quo fluvius decumbens, Otaciliae.* (Vaill.) Typus est, ut in numis Latinis inscriptis: AQVA TRAIANA. Verbum ΠΗΓΑΙ fontes indicat. Fuit Damascus sita ad fluvium Chrysorhoam, sed qui aliorum fontium accessione vires accepit; nam et biaz amnes apud Damascum aevo remotissimo in sacris literis memorantur: ^{c)} *Nonne meliores sunt Amanah et Parpar fluvii Damasci omnibus aquis Israelis?* Quare et in numo Herennii apud Pellerinium infra mulierem sedentem duo sunt fluvii emergentes. ^{d)} Huc distuli explicationem numi Graeci cum capite Macrini, quem edidit Pellerinius. ^{e)} In hoc fingitur mons, ex quo duo fluvii decurrunt, quique ad ejus pedem videntur in unum coire. Secundum hunc numum Ptolemaeus: *ex Damascenorum montibus fluvius Chrysorhoas appellatus.* Fluvii hi in plures secti canales et fertilitatem agro Damasceno singularem, et jucunditatem conciliavere. Quare Iulianus in laudata epistola inter reliqua encomia eum commendat etiam a πηγῶν ἀγλαΐα καὶ ποταμῶν πληθεὶ, καὶ γῆς εὐφορίᾳ, fontium amoenitate, fluviorum numero, et terrae ubertate. Iure igitur

a) Ep. Syrom. p. 78.

b) ad Aen. III. 680.

c) Reg. IV. c. 5.

d) Rec. II. p. VII.

e) Lettres p. 9.

tur merebantur hi fontes et rivi, ut numorum quoque praeconio celebrarentur, quorum amoenitas et beneficia hodieque urbem commendant teste Pocokio.

Mulier turrita superne insidens monti, juxta quam Pegasus, et Silenus, inferne quinque mulieres sacrificant, Otaciliae. (Vaill.)

Stantes infra mulieres totidem urbium genii sunt, quae Damascum metropolin suam venerantur. Simile argumentum vidimus in numis Neocaesareae Ponti, et Laodiceae Syriae. De Saleno actum. Pegasus, ut acute observat Vaillantius, videtur hic allegorice positus in locum των πηγών Damasci celebratarum, de quibus continuo egimus, quod et hic ἀνθὸ των πηγών nomen nactus est.

Legiones:

Lupa cum gemellis, retro vexillum, in quo LEG. VI. F. Otaciliae. (Vaill.)

LEG. III. GAL. *inscriptum vexillo, hinc et inde aquila, Volusiani, et Treboniani.* (Vaill.)

Inscriptae ergo binae legiones in hoc tractu steterunt. De legione III. testatur Dio loquens de legionum sua aetate stationibus: *Tres tertiae, una in Phoenice, Gallica nomine.* ^{a)} Eandem jam primae Augustorum aetate huic regioni fuisse applicatam, idem Dio refert, cum narrat, in exercitu Vespasiani fuisse legionem III. Gallicam, quae in Syria hiemare solebat. ^{b)} De legione VI. idem Dio *Sextae duae, . . . altera in Iudaea, Ferrata,* ^{c)} quo docemur praeterea, litteram F, quae τῷ LEG. VI. additur,

explendam: *Ferrata.* Narrat Tacitus, sextam et tertiam legionem sub Corbulone in bello Armeniaco militasse ex Syria excitas. ^{d)}

Mulier turrita rupi insidens, infra duo fluvii emergentes, hinc et inde vexillum, uni inscriptum S, alteri T., Herennii. (Pellerin Rec. II. p. VII.)

Hujus explicatio numi a praecedentibus pendet; nempe ut in his legio *sexta* et *tertia* notis VI. et III. indicantur, sic in praesente literis ἀρχαῖος S. T. At non admittit istud Pellerinius; nam cum ro S perinde notare posset *Sextam* et *Septimam*, et ro T *Trigesimam*, credibile ipsi non videtur, a Damascenis adhibitam inscriptionem, quae duplicem sensum admitteret. Quare legit potius *Scythica* et *Trajana*. Nimium hoc loco anxium video Pellerinium. Certum est, legionem VI. et III. vel earum saltem partem apud Damascum commorantem, et quidem Herennii aetate, cur ergo litteras S. T. aliter explicemus? atque etsi de legione Scythica constet ex eodem Dione, eam huic regioni fuisse adfixam, an istud etiam de Trajana constet? Damascenis sensus duplex imponere non potuit, in quorum tantum usus haec pecunia percussa fuit. Legio III. GAL. legitur etiam in numis Tyri.

Ludi:

CEBACMIA. saepe in hujus coloniae numis, perinde atque in imperatoris Graecis, ut dictum.

AKTIA. KAICAPIA. *intra quernam, Philippi sen. Numum edidit Vaillantius*

^{a)} L. LV. c. 23. ^{b)} L. LXV. c. 14. ^{c)} L. LV. c. 23. ^{d)} Ann. XIII. 35. 38. et XV. 26.

ex thesauro regio, cujus iconismus propter inscriptum ΔAMA. numum Damascum quidem referendum docet, verum editor eum Tyri numis miscuit. Lapsum corrigant, quibus numum inspicere datur.

* * *

Nomen ab imperatore: COLONIA. AEMILIA. ΔAMACCO. MHTPO. nempe ab Aemiliano, cujus est numus. (Bandur.)

* * *

Commemorandus denique aeneus infimi aevi, in quo juxta signum imperatoris stantis, quem Leonem IV. proficitur praeco Sestinus, legitur ΔAMACKOC, de quibus agemus in moneta Leonis IV. Chazari.

AE. C.

HELIOPOLIS.

Hodie *Baalbek*, ad Libanum montem, et fontes Orontis teste Plinio. Secundum etymon *Solis urbs*, cujus et insignem in hac urbe cultum mox docebimur.

Autonomi non exstant, ut nec *imperatorii* Graeci, etsi Holstenius ex Gotifredo numum proferat inscriptum: HAIO. ΠO. ΠPOC. AIBANON. *) sed qui ex typo viri equum ducentis certo est Laodiceae ad Libanum, de qua proxime. Quin consultus a me Cl. Montius *νν εν αγιοις*, ejus curae museum Christinae commissum fuit, respondit, praeter verba ΠPOC. AIBAN. in hoc numo nihil aliud confiderenter legi.

Colonia deducta fuit seu a L. Caesare, seu verius Augusto, ut arguunt addita

IVL. AVG. Male Holstenius, alique ejus conditorem arguunt Severum nixi testimonio Vlpiani: b) *Est et Heliopolitana, quae a D. Severo per belli civilis occasionem Italicae coloniae temp. accepit*, quae verba non indicant, ab imperatore Severo deductam coloniam, sed jus Italicum concessum, nam sic et Paulus Carthaginem, Vticam, Leptim magnam a Severo *juris Italici factas* adferit, c) quas pridem antea fuisse colonias constat. Litem terminant numi Nervae et Hadriani, qui ante Severi aetatem diu signati coloniae jam mentionem faciunt.

Numi sunt a Nerva (Pellerin): usque ad Gallieni aetatem.

Epigraphe: COL. HEL. vel: C. I. HEL. vel: COL. IVL. HEL. vel: COL. H. in numo Hadriani, (Vaill.) COL. HELIOP. Gordiani. (Pellerin.) Inde a Caracalla fere semper COL. IVL. AVG. FEL. HEL.

Typi:

I. O. M. H. COL. HEL. id est: *Optimo Maximo Heliopolitano. Templum ro. columnarum*, inde a Severo frequenter.

Fuisse Heliopolin Soli devotam, nomen prodit, numi. distincte non indicant, qui potius Iovem peculiari ratione cultum manifestant. At rem optime conciliat Macrobius, d) qui cum primum ex multis testimoniis docuisset, Iovem eundem esse cum Sole, mox propius haec memorat: *Affryii quoque Solem seu Iovis nomine, quem Δία Ηλιοπολετην cognominant, maximis caerimoniis celebrant in civitate, quae Heliopolis vocatur.* Ad dit, dei simulacrum sumptum ex cogno-

a) ad Steph. in Heliop.

b) L. I. de Censib.

c) L. II. de Censib.

d) Sat. L. I. c. 23.

mine Aegypti urbe Heliopoli, et habere aliqua Iovis, aliqua Solis, nam esse specie imberbi dextera elata cum flagro in aurigae modum; laeva tenere fulmen et spicas, quae cuncta Iovis Solisque consociatam potentiam demonstrant. Sed et Iulianus Aug. Solem eundem cum Iove late comprobat in oratione in regem Solem. Vnde et Sarapis idem Iuppiter, idem Sol. Hujus etiam Iovis cultus extra Heliopolin viguit, neque modo apud vicinam Berytum, sed etiam remotissimos Puteolos docente istud marmore, quod edidit Muratorius sub Trajano positum: (pag. 231. 4.) CVLTORES. IOVIS. HELIOPOLITANI. BERYTENSES. QVI. PVTEOLIS. CONSISTVNT. De templo in numis his spectabili haec Malala: ^{a)} *exstruxit hic* (Antoninus Pius) *apud Heliopolin Phoenicias Libani magnam Iovi templum, quod et ipsam inter mirabilia opera numerandum est.* Et forte superstites adhuc ruinae, et tam propter magnificentiam, quam artem admirandae, quas pictas stetit Pocokius, ad idem templum pertinere.

I. O. M. H. ^{*} *Capressus intra templum,* Philippi et Otaciliae. (Vaill.)

Typus hic mox dicta de Iove et Sole uno nomine comprehensis confirmat; epigraphe namque ad Iovem, arbor ad Solem refertur, cui eam sacram fuisse supra in Damasco docui, in cujus quoque numis vultus.

Caput muliebre velatum turritum, pone ramus lauri, typus obvius.

Legiones:

LEG. VIII. AVG. V. MACEDON. *Caput muliebre turritum cippo impositum adstante hinc et inde milite cum vexillo, Philippi sen. (Vaill.)*

Easdem legiones eloquitur frequens in his numis typus duarum aquilarum legionariarum. In numis Beryti non admodum distantis jam inde ab Augusto leguntur legiones V. et VIII., perinde ac LEG. III. GAL. in numis cum Damasci, tum Tyri. Ex quo apparet, legiones V. et VIII. partem stetisse Beryti, partem Heliopoli. Et docet Strabo, ^{b)} Berytum a Romanis instauratam duabus legionibus ibi ab Agrippa collocatis. Quotae illae fuerint, Strabo non docet, sed docent numi. Legionem V. stetisse in Iudaea, et Titi partes secutam tradit Tacitus. ^{c)} Haec vera sunt cum ex historicis, tum numis. At difficultatem non exiguam offerunt testimonia contraria cum historicorum, tum numorum. Legio V., quae aetate Augusti, Titi, Philippi in Syria stativa habuit, aetate Dionis adfixa fuit Daciae, ut diserte hic prodit: *πεμπτον Μακεδονικον εν Δακικα.* Ibidem eam commorantem sub Philippo, et sequentibus imperatoribus, obvii Daciae numi satis confirmant. Non tantum mihi tribuo, ut ausim me hujus discordiae arbitrum ferre, nam et plures aliae mihi forent componendae, ut cum Dio legionem VII. Augustam in Germania superiore constituit, quod et confirmatur tegulis apud Argentoratum effossis teste Schöpfino, in quibus scriptum: LEG. VIII. AVG. ^{d)}

a) Chronogr. L. XI. b) L. XVII. c) Hist. V. 1. d) B. L. T. X. p. 457.

numi Beryti et Heliopolis ab Augusto usque ad Philippum saltem in Phoenicia et Syria; aut cum legionem IV. Scythicam in Syria ponit, quam numi Viminacii Moesiae superiori vindicant; aut cum Tacitus imperante Nerone legionem V. e Moesis ad bellum Parthicum recens excitam narrat, ^{a)} quae tamen in Beryti numis sub Augusto et Claudio signatis jam legitur. Vide de hoc argumento nonnulla praeclare observata a Fabricio. ^{b)}

COL. H. LEG. H. *Duae mulieres stantes, quarum singulae gubernaculum tenent, Hadriani.* (Vaill.)

Alius, sed cum epigraphe: C. I. HEL. LEG. H. (Mel. I. p. 273.)

Vaillantius LEG. H. explicat LEGIO Heliopolis, cum quo sentit etiam Pellerinius. Verum cum legio vel legiones in his numis notatae aliae verisimiliter non sint, quam V. et VIII., et hae non minus excubuerint Beryti, quam Heliopoli, mirum videatur, cur Heliopolitanae dicantur, quae perinde poterant dici Berytiae. Quod si Heliopolitanae vocabantur, miror, eas tantum sic vocari in numis Hadriani, nunquam in numis aliorum imperatorum, cum non cessaret appellationis causa. Quare potius censeam, eas legiones adulationis causa sese appellasse *Hadrianas*, quae appellatio rō H. indicaretur, et mortuo Hadriano, sublata nempe adulationis materia, desiverit. Pellerinius eorum sententiam recte refellit, qui LEG. H. explicant LEGIO VIII, quia verisimile non est, notam Graecam inscriptioni Latinae additam. Addo, non solam hic stetisse legionem VIII. sed et V., quae utraque semper conjungitur

sive inscriptione, sive symbolis, atque in praesente binae mulieres cum gubernaculis stantes certe utramque legionem indicant. Vide etiam numos Beryti Phoenices.

Ludi:

CER. SAC. CAP. OEC. ISE. HEL. vel: CERT. SACRV. CAPIT. OECV. ISEL. HEL. *Certamen sacrum Capitolinum Documenicum Iselasicum Heliopolitanum.* Typi: *Vna vel tres urnae, vel: Pugil nudus, vel: Duo viri sedentes urnam sustinent,* Caracallae, Valeriani. (Vaill.)

Varios hos ludos explicatos vide in tractatu de ludis. Zenobius meminit ἀγῶνος πενταετηρικοῦ ἀγομῆς ἐν Ἡλιουπόλει κατὰ τὸ ἔτος, *certaminis quinquennialis, quod Heliopoli de more agebatur.* ^{c)}

Nomina ab imperatoribus: IVL. AVG.

AE. R.

LAODICEA AD LIBANVM.

Ad Libanum montem, cujus mentione tam ab historicis, quam numis ab aliis cognominibus distinguitur. Ptolemaeus eam *Cabiosam* appellat.

Imperatorii:

Ab Antonino ad Decium usque. (Vaill.)

Epigraphe: ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΛΙΒΑΝΟΥ. vel ΠΡΟC. ΛΙΒΑΝΟΥ. vel ΤΩΝ. ΕΝ. ΤΩ. ΛΙΒΑΝΩ.

ΤΤΧΗ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΛΙΒΑΝ. *Mulier turrita sedens d. signum militare,*

a) Ann. XV. 6.

b) ad Dionis L. IV. §. 23. seq.

c) Proverb. Cent. II. §. 35.

caput humanum, pede icunculam calcat, Commodi.

MHN. *Mensis flans cum piko Phrygio d. equum capistro retinet*, Severi.

Rarus hic deus in numis extra Asiam minorem.

Vir paludatus flans d. labarum, s. parazonium, Antonini.

Caput muliebre turritum, typus frequentior.

Epocha: AET. BET. in numis Antonini. Est Seleucidarum ab anno V. C. 442.

AE. RR.

LEVCAS.

Leucadiorum unus Plinius meminit: *Coele habet - - ad orientem Laodiceas, qui ad Libanum cognominantur, Leucadios, Larissaeos etc.* De situ nihil praeterea, sed ex numis docemur, fuisse positos ad Chrysochoam fl. Belleyus, qui erudita dissertatione hujus Leucadis numos illustravit, ^{a)} cum videret, a Ptolemaeo in eadem vicinia, nimirum inter Damascus et Heliopolin ad Chrysochoam collocari Abilam, et omitti Leucadem, urbem, ut ex numerorum numero apparet, non parum illustrem, contra a Plinio memorari Leucadios, et omitti Abilam, conjicit, Abilam esse eandem cum Leucade, et nomen Abilae fuisse vetus Syriacum, et Leucadis recentius a Graecis inditum, non tamen vetustum Abilae sic oblitteratum, ut in usu esse deinceps desineret, quod pluri-

bus Syriae urbibus, quibus Graeci vetera nomina detraxere, usuvenit. Conjecturam etiam petit ex nomine *Abila*, haud dubie urbi indito, quod ad rupem, Hebraeis ^{בֵּילָא}, sita fuit; fuisse autem rupi impositam, docent hodierna ejus Abilae rudera, quae copiosius exposita vide a Pellerinio. ^{b)} Quare amplius conjicit ex eadem rupis causa a Graecis fuisse dictam *Leucadem*, exemplo Leucadis Graecae, sic dictae teste Strabone, quod ad albam rupem sita esset. Haec ingeniose Belleyus, quae tamen aliud non sunt, quam conjecturae probabiles.

Autonomi:

ΛΕΥΚΑΔΙΩΝ. *Victoria*. Ξ ΚΑΑΤΔΙΑΙΩΝ. ΧΡΥΣΟΧΟΑΣ. *Puer dimidius natans*. AE. III. (Pellerin.)

ΛΕΥΚΑΔΙΩΝ. *Victoria*. Ξ ΤΩΝ. ΚΑΙ. ΚΑΑΤΔΙΑΙΩΝ. *Caput muliebre velatum turritum*. AE. II. (Pellerin.)

ΗΡΗ. Λ. ΗΡ. *Caput Iunonis*. Ξ ΛΕΥΚΑΔΙΩΝ. *Avis*. AE. II. (Pellerin.)
AE. RRR.

Imperatoris

Trajani, Hadriani, Caracallae, Macrini, Gordiani.

Epigraphe: ΛΕΥΚΑΔΙΩΝ. vel: ΚΑΑΤΔΙΑΙΩΝ. ΤΩΝ. ΚΑΙ. ΛΕΥΚΑΔΙΩΝ.

Typi: *Caput muliebre turritum intra templum 4. col.*, quae haud dubie est *Astarte*, quae in numo Gordiani apud

^{a)} B. L. T. XXXII. p. 695.
(Vol. III.)

^{b)} Suppl. I. p. I. dans l'explication.

Vaillantium *turrita in cippo stat, Victoria ei ex adverso coronam porrigente. — Sol in quadrigis d. elata, s. globum, Macrini.* (Pellerin.)

Epocha:

1.) EN. Trajani jam *Dacici.* (Noris Ep. Syrom. p. 483.)

2.) ΘΠ. Hadriani. (Pellerin Suppl. I. p. 36.)

3.) ANC. Caracallae. (Belley l. c. p. 702.)

4.) ΔNC. Macrini. (Pellerin, Theupoli.)

5.) ΔOC. ΕOC. HOC. Gordiani. (Vaill. Pellerin Mel. II. p. 324.)

His adde:

6.) HP. in autonomo descripto.

Inite calculo apparet, annos numis 1. et 2. incriptos ab altero principio, eoque recentiore esse petendos, quam annos numis 3. 4. 5. insertos.

Epocham I. vetustioris principii in numis Caracallae, Macrini, Gordiani, Belleyus derivat ab autumno V. C. 717. Ejus causam hanc statuit: ^{a)} Ptolemaeo Mennei F. Heliopolis et Chalcidis regulo V. C. 714. mortuo successit filius Lyfania. Ab hoc Abila, quae secundum Belleyum eadem est cum Leucade, cognomen *Lyfaniae*, quo ab aliis cognominibus distingueretur, tulit. Sic Ptolemaeus: *Αἰλα ἐπικληθεῖσα Λυσανίᾳ*; et apud Lucam: ^{b)} *Λυσανίᾳ τῆς Αἰλινῆς τετραρχήντος.* Hic Lyfania a M. Antonio

instigante Cleopatra caesus est V. C. 718, unde verisimile, Abilenfes seu Leucadios libertati restitutos beneficium istud constituta epocha celebrasse. Hoc ratiocinium ut valeat, exigit, Abilam eadem fuisse cum Leucade.

Epocham II. ducit ab autumno V. C. 801. vi anni EN. in numo Trajani positi. Annum ΘΠ. in numo Hadriani Pellerinius eidem principio illigat. Circa id tempus Claudius mortuo Agrippa Abilam cum Syria conjunxit, eamque, ut videtur, variis beneficiis ornavit, quibus urbs delinita *Claudiae* nomen adoptavit. Vide de hoc plura apud Belleyum. ^{c)} Rursum ergo hic exigitur, Abilam et Leucadem non fuisse urbes diversas. Ceterum quidquid erit, seu una fuit, seu distincta urbs, Belleyi causam non labefactat; nam etsi diversa fuit, vicinae ambae certo fuere, quod ex utriusque ad Chrysothoam situ colligere licet, atque inde videtur communem semper Leucas cum Abila habuisse sortem.

Annus HP. citati autonomi dubium relinquit, utri epochae applicandus sit. Si priori, signatus est imperante Trajano, sin posteriori, imperante Antonino. Posteriori applicant Belleyus, ^{d)} et Pellerinius, ^{e)} et in capite anticae videtur Faustinae jun. sub Iunonis specie. As vultus lineamenta respondeant, ipsi tulerint.

AE. RR.

a) l. c. p. 701.

b) Cap. 3.

c) l. c. p. 703.

d) l. c. p. 704.

e) Rec. II. p. 101.

TRACHONITIS, ITVRAEA.

CAESAREA. PANIAS.

Ad fontes Iordanis a Tyro in ortum. Ejus antiquissimum nomen proditur in sacris litteris *Leshen*, et *Leshen-Dan*, quoniam tribui Dan contributa fuit ^{a)}. Serius dicta *Panias*, a qua etiam ager, in quo urbs sita, *Panias* vocatus fuit ^{b)}. Nomen *Paniados* Plinius ducit a fonte *Paneade*, e quo Iordanis oritur. At verisimilius est eam sic vocatam a monte *Panio*. Eusebius ^{c)}: *Apud Caesaream Philippi, quam Phoenices Paneada nominant ad pedes Panii montis, unde profluit Iordanes*. Hujus montis numi faciunt mentionem. Philostorgius nomen ducit a *Pane*: ^{d)} *Secutis temporibus Caesarea Philippi cognominata est. Sed cum gentiles Panos simulacrum in ea collocassent, in Paneados vocabulum transiit*. Ad di potest *Πανειον*, specus, quam peramoenam et aquis divitem laudat Iosephus, et juxta quam Herodes M. illustre templum in Augusti honorem erexit. Cum *Pan* montes et antra amet, dubium non est, et monti et antro *πανος* nomen inditum.

Tesle Iosepho ^{e)} Philippus tetrarcha Herodis M. filius *juxta Iordanis fontes*

in Paneade urbem condidit CAESAREAM, et Hieronymus ^{f)}: *Philippus in honorem Tiberii Caesaris CAESAREAM PHILIPPI, quae nunc PANEAS dicitur, appellavit*. Etiam in sacris literis dicitur *Caesarea Philippi* ^{g)}. Ex quo videmus, hanc Caesaream, quo ab aliis cognominibus distingueretur, dictam fuisse *Paniadem* a monte, aut *sub Panio* nempe monte, cui subjecta fuit, aut *Philippi*, nempe a conditore. Haec propter ipsos numos commemoranda fuere, quae prolixius enarrant Norisius ^{h)}, et Cellarius. Fuisse etiam dictam *Neroniada*, infra sub *Neronias* dicetur.

Imperatorii :

Ex his memorandi primam sequentes.

AVGVSTVS. Ejus caput nudum. X

C. A. intra lauream, cui in aliquibus navium rostra intextuntur. AEni omnis formae, etiam maximi moduli.

AVGVSTVS. TR. POT. Caput laur.

Λ T. intra lauream. AE. II. (Pellerin X C. A. Mel. I. p. 36. cujus is similes quatuor nactus est.)

Ex posterioribus his numis praece-

a) Iosue XIX. 47. b) Plinius. c) Hist. eccl. L. VII. c. 17. d) L. VII. c. 3. e) Bell. Iud. L. II. f) in Matth. cap. 16. g) Marci VIII. 27. h) Ep. Syrom. p. 371.

dentium fatum pendet. Hi omnes hactenus nemine repugnante Caesaraugustae Tarracoenensis urbi tributi fuere, ac postremum ab ipso etiam Florezio eruditissimo monetae Hispanicae interprete.

Adversatur Pellerinius ^{a)}, I. quia fabricae causis nimio abludunt a certis Caesaraugustanis, et sunt operis plane Syriaci, quales sunt obvii inscripti S. C., qui Antiochiae Syriae tribui solent. II. In Caesaraugustanis semper praepositur aliud C, nempe Coloniae nota, sic ut sit C. C. A. III. Si Caesaraugustani numos sic inscriptos signassent, reperirentur etiam similes non modo cum capite Augusti, sed etiam Tiberii, et Caligulae, sub quo demum desiverunt signare monetam. IV. Omnis epocha, qualem certe in altero descripto numo indicant literae AT., praeter morem Hispanorum est. V. Ejusmodi numi complures Pellerinio ex Syria allati fuere.

Suadente ergo fabrica, hos numos in Syriam derivandos, ut is urbem eliceret, ad quam ii possent referri, coepit primum in naturam epochae AT. inquirere. Est hic annus ejusmodi, ut ne quidem a perantiqua Seleucidarum aera possit deduci; nam additus ad V. C. 442. excedit aevum Augusti, cujus caput in his numis sistitur. Censet igitur, annum hunc deducendum ab anno V. C. 421., quo Alexander M. in Syria versabatur, eique a variis urbibus ingentes honores habiti sunt, cujus rei illustre argumentum suppeditat Arca, subinde Caesarea Libani dicta, quae illi templum struxit, in quo sacrificia adhuc Alexandri Sev. aetate peracta sunt. Si igitur initium epochae statuatur annus V. C. 421., praefens

numus signatus est ab autumno V. C. 750.

Vt inveniatur urbs, quae literis C. A. possit notari, inquirendum, an elementum C possit indicare Coloniam; i hoc, tum sequens A erit litera *apparet* urbis. Coloniae, quae primam hanc literam habent, in Syria late sumpta sunt tres, Antiochia ad Orontem, Ace et Arca. Antiochia notari nequit; ferius enim aedificata a Seleuco epocha tam remota uti non potuit, et primum sub Caracalla deducta est colonia. Neque ad Acen referri potest, quae diu ante Augustum nomen suum in Ptolemaiden immutavit, quia et sub Claudio demum deducta colonia. Neque ad Arcam, quae, si sub Augusto facta fuisset colonia, quod ignoratur, antiquo nomine saltem solo ulla non fuisset in numo, sed sese Coloniam Caesaream inscripisset.

Cum igitur litera C Coloniam indicare non possit, alia via explicandi literas C. A. non superest, quam legendo *Caesarea Augusta*. Quatuor erant Syriae urbes Caesareae nomine: 1. Caesarea Germanicia, 2. Caesarea Libani, olim Arca, 3. Caesarea Palaestinae condita ab Herode. 4. Caesarea Panias. Germanicia vel propterea excludenda, quia Augusta nunquam dicta fuit. Idem dicendum de Caesarea Libani. Caesarea Palaestinae ab Herode M. e fundamentis excitata in annum AT. jus non habet. Sola igitur restat Caesarea Panias, cui tribuendos hos numos censet Pellerinius sequentibus praeterea monitionibus.

I. Cum literis C. A., quas *Caesarea Augusta* interpretatur, conspirat urbis

a) I. c.

men, nam ab Aurelio usque ad Elagabalum se scribit KAIC CEB. II. Annus AT. ductus ab anno V. C. 421. incidit in annum 750. et 751. At testibus historicis eodem anno 751. Philippus hanc urbem instauravit. Continuo etiam urbs cum nomine antiquo epocham mutavit, et annos computare coepit ab hoc reparationis suae anno, ut confirmant numi, de quo infra. Quare Philippus in dedicatione hujus urbis hos numos magno numero feriundos curaverit exemplo patris Herodis, qui exstructa Sebaſte Samaritidis et Caesarea Palaestinae magnifica certamina edidit in Augusti honorem, quod etiam eo verisimile fit, quia similes numi C. A. sub Tiberio aliisque non amplius occurrunt, quia uni tantum certo usui, nempe dedicationis solennibus servierint.

His ergo persuasus rationibus Pellerinius hos numos huic Caesareae tribuendos censet, quod ille totum argumentum singulari adcuratone et perspicacia sibi propria persequitur. Istud omne, quod adfert, etsi adfensum plenum non imperet, multum tamen habet probabilitatis. De eo tamen, quod suspicatur, numos, qui solum C. A. offerunt, esse Caesareae Palaestinae ad mare, et in quibus additur annus AT., esse Caesareae Paniados, dubitari fors jure possit. Ex rationibus pluribus, quas adducit, ea sola aliquid habet momenti, quae adfirmat, utriusque generis numos aliquantum differre fabrica, priores esse perelegantis, posteriores cum AT. artis inferioris. Istud argumentum si mittam, videtur verisimilius, utrosque ad unam eandemque Caesaream Philippi pertinere. Nam

Caesarea Palaestinae vix unquam ab auctoribus *Caesarea Augusta* dicitur. Iosephus uno loco: *Καίσαρεια Σεβαστη*, sed posterior haec vox in aliquibus exemplaribus abest, item Philo in legatione ad Cajum. In numis imperatoriis constanter, ut videbimus, dicitur: *Καίσαρεια ἡ πρὸς Σεβαστῶν λιμὲν*, nam urbs ipsa dicebatur tantum *Caesarea*, at portus *Sebastos*; in numis coloniae dicitur quidem *Augusta*, sed haec vox praeponitur, non sequitur, et indita fuit a Flavio Augusto, coloniae auctore. At Caesarea nostra in numis fere constanter dicitur *Caesarea Sebaſte*, id est, *Augusta*. Vix etiam videtur verisimile, urbes duas diversas ita voluisse conspire cum typo, tum inscriptione, cum potius urbes homonymae solitae fuerint adfectare criteria, quibus earum numi discernerentur. Mihi ergo omnes hi numi ad unam hanc Caesaream videntur referendi, etsi in tuenda hac sententia pertinacior esse nolim.

Agrippae I. * numos binos in hac urbe signatos quaere in numis hujus Iudaeae regis.

Imperatorii:

Sunt a M. Aurelio usque ad Aquiliam, quibus adde numum Iustiniani, de quo in fine.

Epigraphe: KAIC. CEB. IEP. KAI. ACT. TII. ΠΑΝΕΙΩ. (Noris, Vaill.) ΠΡ. ΠΑΝ. vel: Π. ΠΑΝΕΙΩ. (Mus. Caes.) KAICAPEIA. ΠΑΝΙΑC. (Pellerin.) KAI. CAP. ΠΑΝΙΑΔOC. (Noris, Mus. Caes.) Πανίας scripsit Ptolemaeus recte secundum numos, et quod ea vox ἀπὸ τοῦ

Πανος ducitur, unde et Nonno *Panos fistula* dicitur Πανιάδος σπιγγος ^{a)}, at reliqui scriptores plerique Πανεας.

Typi:

Pan nudus trunco innixus fistula canit, typus obvius. — *Fistula septem cicutarum*, Commodi. (Noris.)

De cultu Panos apud hanc Caesaream dictum supra.

Iuppiter nudus flans ad aram in templo tetrastyle d. pateram, f. hastam, in area pedum Panos, numus elegans Elagabali, quem ex museo Caes. edidi. (Sylloge I. p. 59.)

Vir nudus flans d. pateram, f. hastam, pro pedibus serpens caput cristat um erigens, Commodi (Mus. Caes.)

Videtur in hoc numo propositus Caesareae genius.

Mulier turrata habitu succincto flans f. pede prorae navis insistit, d. inversum remum, f. cornucopiae, Severi, (Mus. Caes.) et Aquiliae. (Pellerin.)

Sistit hic typus Τυχην, seu *Fortunam urbis*, de qua vide, quae olim latius disputavi. ^{b)}

Epocha:

POB. Aurelii et Lucillae. (Noris, Vaill.)

POB. Commodi juvenis. (Noris.)

PqA. Commodi. (Mus. Caes. Noris.)

PqΘ. Severi, Caracallae. (Mus. Caes. Vaill.)

CA. Domnae. (Vaill.)

CB. Getae Caes. (Noris.)

CIA. Caracallae. (Pellerin.)

KC. Diadumeniani. (Mus. Caes.)

CKΓ. Aquiliae. (Pellerin.)

Norifius aerae initium ex numis sibi cognitissimum constituit inter annos V. C. 751. et 755., intra quos adserit a Philippo tetrarcha Herodis M. filio et structam fuisse Caesaream, et hoc quoque nomine appellatam, quam et inductae epochae causam constituit. Citatus Diadumeniani numus aerae vagae limites arctius circumscribit, nimirum intra annos V. C. 750. 751. Sed et anno V. C. 750. videtur adversari numus Aquiliae cum anno CKΓ. Nam tum adhuc Iuliam Paulam Elagabali torum occupasse, docent ejus numi Alexandrini cum L. Γ. et Δ., secundum quos adeo numos praefereendus certe proepochae initio annus V. C. 751. Suadet idem principium historia Iosephi. Narrat is ^{c)}, *Philippus Paneadem ad Iordanis fontes positam construxisse, eique CAESAREAE nomen fuisse, et cum vicum Betsaidam lacu Genesarethico adsitum in urbis formam perduxisset, ei nomen dedisse a Iulia Caesaris filia*. Ex hoc testimonio sequentia ad adfigendum anno V. C. 751. aerae initium eruo. Constat, Herodem M. Philippi patrem mortuum in vere V. C. 750., neque Philippum statim patre mortuo tetrarchiam, in qua sita Panias, adivisse, sed post multas moras, et donec Augustus de dividendo inter filios Herodis regno sententiam dixisset, quae omnia prolixè enarrat Iosephus. ^{d)} Haec dum rata fierent, facile effluerit annus V. C. 750., ac tum denique potuit condendis urbibus applicare annum, nimirum V. C. 751., quas inter

^{a)} Dionys. L. VII. v. 49. LXVII. c. g. seq.

^{b)} Numi vet. p. 183.

^{c)} Ant. L. XVIII. c. 2.

^{d)} Ant. L.

Iosephus priore loco nominat Caesaream nostram. Sed ex eodem testimonio colligo etiam, non potuisse Caesaream fundari serius; nam certum est, eam a Philippo aedificari coeptam ante Iuliadem, aut saltem eodem tempore, ne is majorem videretur habere honorem filiae Iuliae, quam patri Augusto. At necesse est, hanc etiam Iuliadem eodem anno 751. coepisse exstrui; nam constat, Iuliam anno mox sequente atrocium criminum convictam a patre in exilium ejectam, neque amplius restitutam. Quare ante hunc casum necesse est nomen Iuliadis urbi impositum, nullam vero postea neglectae palam mulieris rationem habitam. Non videtur vir summus Norisius ad hanc Iosephi narrationem advertisse, nam secus vel hac faciem praeferebat arctiores huic epochae limites fixisset. Haec jam olim iisdem verbis disputaveram ^{a)}, quo loco praeterea binos Eusebii ^{b)} et Hieronymi ^{c)} parachronismos notavi, quorum ille nomen Iuliadis a Iulia Tiberii matre, hic nomen Caesareae a Tiberio arcessivit contra certam Iosephi et numorum auctoritatem.

Agmen claudat numus propter aetatem, qui ortum illi dedit, memorabilis.

THC. CEB. KAICAPEIAC. *Caput Iustiniani diadematum. X Nomen Iustiniani in sigla.* AE. III.

Eum edidit Harduinus, et dissertatione singulari illustravit ^{d)}. Is eum

Caesareae Palaestinae tribuit, quoniam ut ait, haec una fuit, quae *Sebastes* cognomentum habuit. Mirum, cum is eodem opere Caesareae Paniadis numos descripserit *Sebastes* nomine addito. Quare si numus hic est genuinus, quod alii viderint, potius ad hanc Caesaream Paniadem pertinet, quae toties KAICAPEIA. CEBACTH. inscribitur. Exstant etiam Gabalorum Syriae numi aurei inscripti GABALORVM, cum capite Iustini junioris.

AE. RR.

NERONIAS.

Eadem cum praecedente Caesarea, verum Agrippa II. rex Iudaeae cum urbem aedificiis variis ornasset, eam in Neronis gratiam *Neroniadem* appellavit, ut narrat Iosephus ^{e)}.

Regius:

NEPΩN. KAICAP. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput Neronis. X EPI. ΒΑΣΙΛΕ. ΑΓΡΙΠΠΑ. ΝΕΡΩΝΙΕ. intra coronam* AE. III.

Eundem hunc numum jam vulgavit Frölichius ^{f)}, sed putabat indicari ludos *Nepwneæ* favente ejus sententiae typo coronae. Vulgavit etiam Vaillantius ^{g)}, sed legit NEPΩNI. Γ., quare putavit indicari annum Neronis III. At Pellerinius, qui numum restituit ^{h)}, huic eam Neroniadi tribuit, atque, ut videtur, jure: nam in simillimo ejusdem Agrippae II. alio legitur ΤΙΒΕΡΙΕΩΝ. Vt

a) Sylloge I. p. 59. b) ad annum V. C. 778. c) Comment. ad Matth. c. 16. d) Opp. Sell. p. 907. e) L. XX, c. 9, §. 4. f) Regg. vett. numi p. 106. g) Num. Graec. sub Nerone. h) Rois p. 176.

ergo a Τίσεριος gentile flectere placuit in Τίσεριεύς, sic et a Νερωνίος Νερωνιεύς. Tamen mortuo Nerone nomen Neroniadis continuo abolitum restituto vetere Caesareae Paniadis.

AE. RRR.

GABA.

In *autonomo* ΓΑΒΗΝΩΝ, quem Haradinus huc adegit, legendum est ΤΑΒΗΝΩΝ, estque is Tabarum Decapoleos.

Imperatorii

A Tito usque ad Caracallam.

Epigraphe ΓΑΒΗΝΩΝ in variis. — ΚΑ. ΦΙ. ΓΑΒΗΝΩΝ. Plotinae. (Pellerin Suppl. II. p. IV.) ΚΛΑΤ. ΦΙ. ΓΑΒΗΝΩΝ. Hadriani. (Vaill.) ΚΛΑΤΔΙ. ΦΙΛ. ΓΑΒΗΝΩΝ. Titi. (Frölich. IV. Tent. p. 167.) ΚΛΑΤΔΙ. ΦΙΛΙΠ. ΓΑΒΗΝΩΝ. Domitiae. (Ibid. p. 169.)

Antequam a Frölichio hic Domitiae numus vulgaretur, erat eruditorum communis sententia, το ΚΛΑΤΔΙ. ΦΙΛ. aut simile legendum esse ΚΛΑΤΔΙΟΦΙΛΩΝ. ΓΑΒΗΝΩΝ., quo epitheto Gabeni se *Claudii amantes* profiterentur. Id cum nondum desideratam lucem adferret, nam plures Gabae in hoc tractu memorantur, factum, ut suspensū haberent eruditi, cui ex pluribus numos sic inscriptos tribuerent. Tenebras plane depulit dictus Domitiae numus, inscriptus ΚΛΑΤΔΙ. ΦΙΛΙΠ., quo non modo praetensum ΚΛΑΤΔΙΟΦΙΛΩΝ disperit, et vera lectio ΚΛΑΤΔΙΩΝ

ΦΙΛΙΠΠΕΩΝ stabilitur, verum etiam docemur, hos numos alterius Gabae esse non posse, quam quae fuit in Ituraea, vel Trachonitide. Haec regio Herode M. mortuo ab Augusto data fuit ejus filio Philippo, ut aliquoties dictum a Iosepho, et confirmatur sacris literis: *Philippo autem fratre ejus tetrarcha Ituraeae et Trachonitidos* *). Quo factum, ut haec Gaba, quo ab aliis cognominibus distingueretur, *Gaba Philippensis* in numis diceretur. Praeterea Plinius Gabam cum Caesarea Paniade conjungit; quare, uti haec, quemadmodum dictum, vocata fuit *Caesarea Philippi* ab ejus tetrarcha Philippo, sic et haec in eadem regione sita Gaba. *Claudiae* praenomen Frölichius inde derivat, quod Agrippa senior dictam Philippi tetrarchiam a Claudio dono accepit *), quod cum beneficii loco ab oppidanis habitum fuerit, hi se *Claudianes* dixere. Hanc Frölichii doctrinam ~~non~~ amplius dubio perviam, suo ~~primum~~ suffragio comprobavit Pellerinius, et corrigendum secundum eam Vaillantium docuit ^{c)}, at serius priorum oblitus veterem sententiam Κλαυδίου Φίλων recoxit ^{d)}, quod hic obiter monendum duxi. Notandum, numos simplice ΓΑΒΗΝΩΝ notatos tam fabrica, quam typis conspirare cum illis, qui ΚΑ.ΦΙ. praefigunt, ut adeo dubitari nequeat. numos hos varie inscriptos ad unam eandemque Gabam pertinere.

Typi: *Mensis stans*, *Miles stans*, *Victoria*. In numo Caracallae *pardus gradiens*. (Vaill.)

a) Lucae cap. 3. b) Ioseph. Ant. L. XX. c) Mel. II. p. 69. d) Suppl. II. p. IV.

Epocha:

PAF. Titi, cujus caput est nudum, et tituli: ΑΤΤΟΚΡΑ. ΚΑΙΣΑΡ. (Mus. Caes.)

PAs Domitiani item Caesaris. (Pellerin.)

PMs. Domitiani Augusti. (Pellerin Suppl. II. p. IV.)

PNP. Domitiae. (Mus. Caes.)

AOP. Plotinae. (Pellerin l. c.)

ZOP. Hadriani. (Vaill. Noris.)

ZIC. Antonini. (Vaill. Noris.)

Norifus ex numis Hadriani et Antonini efficitur, epochae exordium vagari intra annos 693. et 696. Alii hic citati et serius cogniti nihil propius definiunt. Quare expectandum aliorum numorum subsidium. Verisimile interea visum Norifio, eam orsam V. C. 693.

AE. RR.

DECAPOLES.

ABILAE LEUCAS.

In hujus urbis numos egregie more suo commentatus est Belleyus, *) cujus observata in compendium redigam descriptis prius urbis numis.

Imperatorii:

ΑΕΤΚ. ΑΒΙΑΑ. ΣΑΚ. *Botrys*, Faustinae jun. (Pellerin Suppl. I. p. I.)

CE ΑΒΙΑΗΝΩΝ. Ι. Α. Α. Γ. ΚΟΙ. CΥ. ΔC. *Hercules saxo insidens d. clavam*, L. Veri. (Belley ex Mus. Pellerin.)

CE. ΑΒΙΑΗΝΩΝ. Ι. Α. Α. Γ. Β. ΝΕ. NC. *Hercules instar Farnesii*, Commodi. (Ibid.)

Plures fuere in hoc tractu urbes, quibus Abilae nomen fuit, verum cum

in secundo numo addatur ΚΟΝΗΣ CΥΡ-
ας, ad aliam hi numi pertinere non possunt, praeterquam vel ad Leucadem Coelestriae supra descriptam, cuique verisimile diximus fuisse etiam Abilae nomen cognomento Lysaniae, vel ad Abilam Leucadem Decapoleos, quae regio tota a variis auctoribus, ac praecipue Ptolemaeo omnibus his numis synchrono Coelestriae inseritur. Strictius igitur loquitur marmor Palmyrenum: ΑΓΑΘΑΝΓΕΛΟC. ΑΒΙΑΗΝΟC. ΤΗC. ΔΕΚΑΠΟΛΕΩC. b)

Non esse posse hos numos Abilae Lysaniae, docet inscripta illis aera Pompejana. Haec enim urbs anno V. C. 690. paruit Ptolemaeo Chalcidis regulo, cui eam Pompejus numeratis M. talentis confirmavit, et nonnulli anno

a) B. L. T. XXVIII. p. 557. — b) Reland. Palaeft. III. p. 391. Muratori pag. 115. (Vol. III.) X x

V. C. 718. mortuo Lyfania in Romanorum potestatem pervenit. Ad haec numi Abilae Lyfaniae propriam habent aeram, eamque duplicem, ut vidimus.

Esse vero hos numes Abilae Decapoleos, probatur primam ab aera Pompejana, qua pleraeque Decapoleos urbes usae sunt ex causa, quam infra dabimus. Deinde quia Gadara, quae urbs huic Abilae vicina fuit, iisdem honorum titulis, et eodem modo per scriptis usa sunt, quibus Abila, quae concordia nonnisi a vicinia proficisci potuit.

Typi:

Hercules eo cultu, qualem descripsimus. In aditis Gadaris ejus caput saepe conspicitur.

Botrus, secundum quem typum Eusebius, et Hieronymus urbem appositè vocant *οἰνοφόρον*, *vinis fertilem*. (Onomast.)

Honorum tituli:

Sacra, *Asylum*, *Autonoma*, *Illustris*, ut explicandae videntur literae I. A. A. Γ. De prioribus tribus dubium non est, sed difficultatem creat elementum Γ; at quoniam aliis titulis honorificis additur, certum utique est, horum aliquem illo notari. Censet vero Belleus, esse principium τῆς Γνωμῆς, *illustris*, *praeclari*, perinde ac aliae urbes titulum *ἐνδοξῆς* vel *λαμπροῦς* sumpsere. Eadem litera additur etiam titulis vicinorum Gadarorum. Maffei in Lebrethano

pro Γ legit Π. *) Abilae ἐπίσημος epitheton tribuit Eusebius. b)

Nomen ab imperatore:

ΚΕΚΑΩΝ ABIAHNΩΝ, quo epitheto usa fuerit ob beneficia Augusti, ut vicina Gadara ob causam similem se *Pompejana* dixere.

Neocoratus, et quidem repetitus: B. ΝΕ. cujus raro mentio in numis Syriae quomodocunque late sumptae.

Duplex urbis nomen, Leucas Abila, exemplo plurium urbium, quae vetus suum nomen cum adventitio iunxerunt. Cur Abila a Graecis dicta fuerit Leucas, vide conjecturas probabiles, quas paullo supra in Leucade Coelesyriae proposui, et quae latius proponuntur a Pellerinio. c)

Epocha est Pompejana ab anno V. C. 690., nempe cum Coelesyriam ingressus Pompejus urbibus varia privilegia concessit.

AE. RRR.

ANTIOCHIA AD HIPPIVM.

Haec urbs a geographis reticetur, quam numi non pauci stabiliunt. Notius et Harduinus existimant, esse eandem cum urbe Hippo ad montem cognominem posita, et Gadaris vicina, quae in alicujus Antiochi gratiam Antiochia nomen adoptaverit. Hanc conjecturam juvant epocha, et honorum

a) Ant. Gall. p. 115.

b) Onomast.

c) Suppl. I. pag. 1.

tituli cum vicinis Gadaris et Abila communis.

Imperatorii:

Antonini, (Pellerin, Mus. Caes.) Aurelii, Veri, Commodi. In Antonini numis legitur: ΑΥΤΟΚΡ. ΚΤΡ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. ubi το ΚΤΡ. aliud notare non potest, quam ΚΤΡιος, Dominus, quae appellatio tum adhuc in monumentis publicis rara, de vexo imperio obvia fuit.

Epigraphe: ΑΝΤΙΟΧ. ΠΡ. ΗΙ. ΤΗC. ΙΕΡ. Κ. ΑCΤΑΟΤ. vel: ΙΕΡ. ΑCΤΑΟC.

Typi: Mulier capite turrito stans equum capistro retinet, s. cornucopiae, qui typus fere perpetuus. Videtur haec mulier esse urbis genius ducens equum, qui adlationem ad urbis aut adfui montis nomen innot facit, ad quod adludit quoque Pegasus in numo Veri. (Vaill.)

Epocha:

ΘΚC. Aurelii, Veri. (Vaill.)

CMH. Commodi. (Vaill.)

Est Pompejana pro more ejus tractus ab anno V. C. 690.

AE. RRR.

CANATHA.

Versus Arabiam prope Bosfram; jam in sacris literis memorata.

Autonomus:

KAN. Caput juvenis dubium. X EOC.

Victoria. AE. III. (Pellerin.)

AE. RRRR.

Imperatorii:

Claudii et Domitiani.

KANATHNQN. BIP. Caput muliebre velatum turritum, Claudii. (Belley B. E. T. XXVIII. p. 568. Mus. Caes.)

In vulgando simili numo bis peccavit Vaillantius, primum, quod caput esse Augusti putavit, deinde quod legendum sibi visum ΠΑΜΑΘΗΝΩΝ. BIP., et adeo Ramathae Palaestinae signatum numum contendit.

KANΘA. ZNP. Caput muliebre turritum, Domitiani. (Vaill. Pellerin, Morelli.)

Epocham Belleyus, qui in Canatae numos commentatus est; (l. c.) post Vaillantium, aliosque Pompejanam facit, et initium ducit ab anno V. C. 690. Iure istud; at displicet, quod eidem exordio illiget etiam annum EOC laudati autonomi, quo posito numus signatus esset sub Caracalla, quo tempore et hac forma scripti vix amplius usus fuit. Adde, quod totus ejus numi cultus ejus imperatoris aevo videtur repugnare. Verissimè igitur duplex epocha statuenda, et quidem

I. Seleucidarum ab anno V. C. 442., a quo annus EOC videtur ducendus.

II. Pompejana ab V. C. 690., quam amplexi fuerint Canateni, ut sese mori vicinarum urbium conformarent.

AE. RRR.

DIVM.

Prope Gadara, nomen nactum a Dio Macedoniae urbe.

X x 2

Imperatorii:

Tres solum cogniti, omnes Getae Caesaris.

Epigraphe: ΔΕΙΗΝΩΝ.

Typus in omnibus: *Mulier capite tutulato stans d. scipionem cum aquila, f. Victoriolam, pro pedibus hinc et inde hos, ambiguae haec omnia explicationis.* Numi duo citantur ab Haymio, ^{a)} tertius a Bellevo in commentariis ad Dii numos. ^{b)}

Epochae annos singuli praeferunt, suntque

HEC. OC. EOC.

Est solita Pompejana ab anno V. C. 690. Appus EOC. vetat, quo minus in annum 691. moveri queat.

AE. RRR.

GADARA.

Urbs Decapoleos maxime illustris, et teste Iosepho metropolis Peraeae. ^{c)}

Imperatorii:

Frequentes ab Augusto usque ad Gordianum.

Epigraphae: ΓΑΔΑΡΑ. ΓΑΔΑΡΕΙΣ. ΓΑΔΑΡΕΩΝ.

NATMA. ΓΑΔΑΡΕΩΝ. ΔΚC. *Triremis cum multis vectoribus, M. Aurelii. (Pellerin.) Alii, sed sine NATMA. Caracallae, Elagabali, Gordiani. (Mus. Caes. Arigoni, Vaill.)*

Pellerinio, qui numum, de quo agimus, edidit, ^{d)} mira videtur et vox

NATMA., quae explenda est legendo NATMA χ α, et typus triremis, quo utroque non dubitat indicari certamina remigiis instituta; quare hos numos censet aliis potius Gadaris tribuendos. Rationes adfert sequentes: I. teste Ammiano in vicinia Gadarorum non erat fluvius navium patiens. ^{e)} II. typus navis in numis Graecis generatim notat urbem maritimam, neque is videtur unquam ab urbe mediterranea advocatus. III. cum Stephanus prodit etiam aliqua in Palaestina sita Gadara, quia et Strabo, ubi de maritimis Palaestinae urbibus agit, memoret etiam regionem aliquam dictam *Gadariden*, cujus haud dubie caput fuerit urbs *Gadara* vocata, quae verisimiliter est eadem, quae in libris Macchab. et apud Iosephum vocatur *Gazara*, infert, numos omnes cum typo triremis debere tribui maritimis Palaestinae Gadaris, quoniam verba sunt ejus, *naumachiam Gadara* Decapoleos mediterranea exhibent nullo pacto potuerunt.

Vt non negavero, existisse forte in Phoenicia praetensa haec Gadara, cuique posse numos trireme insignitos competere, atque etiam perinde ac alias Phoeniciae urbes aera Pompejana uti, ita istud statueret ex adiectis binis aliis causis necesse omnino non est. Nam primum fallitur, typum navis semper arguere urbem maritimam, et nunquam eum ab urbe mediterranea usurpatum. Caesarea Germanicia longe a mari, et cognito saltem fluvio navigabili distabat, et tamen in ejus numis

a) T. I. p. m. 271.
XL. e) L. XIV.

b) B. L. T. XXVIII. p. 568.

c) L. V. c. 3.

d) Rec. III.

ampla navigia velis remisque instructa feruntur. Taceo Nicopolin ad Istrum ampla navigia exhibentem. Testimonium Ammiani nescio an Pellerinii causae faveat, nam Cellarius ex veterum scriptis probat, Gadara fuisse sita prope ripam Iordanis lacu Gennefareth egredientis. Dictum lacum navigiorum fuisse patientem, nemo dubitabit, sed ea neque Iordan in vado destituit; testatur enim cl. Schaw, ^{a)} se in Africa et oriente post Nilum non vidisse fluvium Iordane aquarum mole auctiorem. Favet Gadaris nostris et illud, quod Tiberias eidem lacui, sed in ripa opposita, adlita naves et ancoram in moneta proposuit. Quod si etiam propter Ammiani auctoritatem velimus Gadara aliquantum a Iordane et lacu remove-re, illud tamen certum, Gadara fuisse vicina Hippo, et Hippum prope lacum sitam. Quid ergo prohibet in dicto lacu naumachiam fuisse celebratam, praecipue cum hic lacus iustae fuerit magnitudinis, atque ab ipsis veteribus *maris* nomine, nempe *Tiberiadis* saepe honoretur? Ad instituendam vero naumachiam quis unquam mare spatiosum et apertum requisivit? Cui non cognitum similis generis certamen a Claudio in lacu Fucino multo arctioris ambitus armatis undeviginti millibus editum? alia in ipso Tiberi, circis, amphitheatris? Quid quod in eodem lacu iustum praelium navale a Vespasiano commissum est, ejusque momenti, ut is non dubitaverit eam victoriam in plurium annorum numis jactare, an poterit jure excludi naumachia ludicra? Videntur er-

go hi ludi acti ab ejus tractus urbibus praesidentibus Gadarenis, quorum urbs metropolis fuit, et in hujus numis haec naumachia exhibita, ut Tarfenses ludos in remotis Codrigis institutos in moneta sua describere, et est verisimile, hanc naumachiam institutam in memoriam victoriae navalis, quam a Vespasiano in lacu Gennefareth de Iudaeis relata mox dixi, de quo vide, quae plura in hujus Augusti numis ad annum V. C. 824. notabimus.

Typi alii frequentiores:

Caput muliebre turritum — Duplex cornucopiae — Caput Herculis imberbe laureatum, qui Tyrius videtur. — Iuppiter in templo, — Caracalla et Geta stantes jungunt dexteras, et proponuntur in antica numi. (Pellerin.)

Honorum tituli:

Sacra, Asylum, Autonoma, Illustis, expressi hoc modo: ΠΟ. ΓΑΔΑΡ. Ι. Α. Α. Γ. Κ. ΤΤ. in numis Antonini et Veri. (Pellerin, Arigoni.)

Solitarias has literas jam explicavimus supra in Abila Leueade, quae urbs iisdem usa est. Hae literae ἀρχαῖαι cum antea non satis intelligerentur, ex iis una vox temere conflata est. Sic Vaillantius eas legit: - ΙΔΑΚ., auctor musei Theupoli ΚΟΤΙΔΑΚ, uterque in numo Veri. Titulum *ιερας* confirmat etiam epigramma vetus, agens de Meleagro poeta: ^{b)} ἐν θεοπαῖς ἡνδρωσε τυπος, Γαδαρων δ' ΙΕΡΑ χρωσιν. Literae K. CT. significant urbis situm, nempe Κοιλῆς CTρας, ut dictum supra in Abila.

a) Voyage T. II. p. 71.

b) Anal. Brunck T. I. p. 37.

Nomen ab imperatore Pompejo: ΠΟ. ΠΟΜΠ. ΠΟΜΠΗ., at in numo Caracallae musei Caesarei plene ΠΟΜΠΗΙ-ΤΕΩΝ. Nomen Pompeji grati Gadarini accipere, nam is dirutam urbem deprecante liberto Demetrio, qui apud eos natus est, instauravit, ut diserte Iosephus. ^{a)} *Gadara deinde paullo ante diruta instauravit in gratiam liberti sui Gadarensis Demetrii.*

Epocha in omnibus fere notatur praefixo saepe L. vel ET.

ΔΜ. Augusti. (Vaill.)

Βq. Tiberii. (Vaill.)

ΑΑΡ. Neronis. (Vaill. Theup.)

ΕΑΡ. Vespasiani. (Pellerin.)

ΕΑΡ. Titi. (Arigoni.)

ΕΕΡ. Domitiani, (Vaill.) manifesto errore, scribendumque vel EMP. vel ENP.

ΕΕΡ. ΖΕΡ. Trajani. (Vaill.)

ΗC. Antonini. (Vaill.)

ΓΚC. Antonini. (Pellerin.)

ΔΚC. Aurelii. (Vaill. Pellerin.)

ΕΚC. ςΚC. Veri. (Vaill.) ΘΚC. (Pellerin Mel. II. p. 319.)

ΓΜC. Faustinae jun. (Arigoni.)

ΓΜC. Commodi. (Vaill.) Crispinae. (Pellerin.)

ΒΕC. Caracallae et Getae. (Pellerin.)

ΖΟC. ΗΟC. Caracallae. (Mus. Caes. Pellerin.)

ΑΠC. ΒΠC. Elagabali. (Vaill. Arigoni.)

ΓΤ. Gordiani. (Vaill.)

Epocha Gadarenorum ex numis invictae stabilitur ad autumnum V. C. 690.

Anni ΔΚC. Aurelii, ΓΜC. Commodi, ΑΠC. Elagabali docent, non posse ejus initium moveri in annum anteriorem, anni ΑΑΡ. Neronis, ΓΜC. Faustinae junioris, non posse moveri in posteriorem. Optime epocham constituit annus ΓΜC. in numis Faustinae, et idem in numis Commodi et Crispinae, nam complectitur ultimum annum Aurelii, et primum Commodi. At necesse est, in numo Faustinae additum ΘΕΑ, nam quadriennio ante diem obivit.

ΑΕ. R.

GERASA.

Vrbis hujus duo tantum numi cogniti fuere Vaillantio, sique

Imperatorii

Hadriani et Crispinae, in utroque

ΑΡΤΕΜΙC. ΤΥΧΗ. ΓΕΡΑCΩΝ. ^{Capit.} Dianae.

ΑΕ. RRRR.

PELLA.

Teste Stephano antea dicta Βασίλ. nomen novum inditum a Macedonibus a Pella Alexandri M. patria.

Imperatorii :

ΠΕΛΛΑΙΩΝ. ςΜC. *Vir stans d. pteram, f. scipioni innixus.* Commodi (Mus. Caes.)

ΠΕΛΛΑ... *Vir nudus stans in trophæo,* Elagabali. (Pellerin Lettres p. 15)

a) L. XIV. c. 8.

Epocha est Pompejana, quam Frölichius, qui priorem numum primus edidit, ^{a)} ducit ab autumno V. C. 691. At verisimilius censet Belleyus auspiciandam ab anno 690 exemplo aliarum Decapoleos urbium. ^{b)} Iosephus nominatim Pellam a Pompejo habitatoribus suis concessam tradit. ^{c)}

AE. RRRR.

PHILADELPHIA.

‡ Olim dicta *Ammana*, secundum Stephanum deinde *Astarte*, deinde *Philadelphia* a Ptolemaeo Philadelpho Aegypti rege. Vrbs fuisse illustris perhibetur.

Autonomi :

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕ. *Caput muliebre. X L. GMP. Quinque spicae. AE. II. (Pellerin Rec. II. p. 248.)*

ΦΙΑ. ΚΟΙ. CTP. *Protome Cereris d. spicas. X ETOTC. ΖΚC. Corbis spicis et papaveribus repletus. AE. III. (Panel ex le Bret Mem. Trevoux.)*

AE. RRRR.

Imperatorii :

Sunt a Tito usque ad Commodum.

Epigraphe: ΦΙΑ. in numis Antonini et Commodi. (Mus. Caes.) et Aurelii, (Theup.) in reliquis ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ.

Typi:

ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ. P. M. A. *Currus a quatuor equis tractus, Aurelii, max. mod. (Theupoli.)*

ΗΡΑΚ - - - ΑΠΑΑΑ. *Sacellum quadrigris vectum, Commodi. AE. II. (Mus. Caes.)*

Numum alterum jam alias vulgavi, ^{d)} quo loco dixi, nomine ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ intelligendam aliquam Herculis statuam, aut sacrum ei aliquod symbolum, aut *λειψανον*, aut sacellum statis diebus per pompam traduci solitum, ut sane Herculem inter principes in hac urbe deos habitum plures alii ejus numi Herculis imagine insignes docent. Vide, quae ibi plura alia exempla similium per urbes pomparum attuli. Ceterum explicationem non reperio seu litterarum P. M. A. in numo Theupoliiano, seu ΑΠΑΑΑ in numo musei Caesarei, quod quidem ambiguae est lecti-
onis.

Mentio situs * a Coele Syria plerumque additur: K. C. vel ΚΟΙΑ. C. vel: ΚΟΙ. CTP. vel ΚΟ. CTPΙAC. vel plene ΚΟΙΛΗC. CTPΙAC.

Epocha. * Annus ΓMP. praefixo L. notatur aequae in numis Titi, Domitiani, et autonomo. Est aerae Pompejanae, cujus initium exemplo aliarum Decapoleos urbium ducendum ab autumno V. C. 690. Sed auctor chronici Alexandrini ad annum II. Olympiadis CLXXIX. Philadelphenses ab hoc sua tempora numerare ait, qui respondet anno V. C. 691.

AE. RR.

a) IV. Tent. p. 226. b) B. L. T. XXVIII. p. 568. c) Ant. L. XIV. c. 4. d) Sylloge I. p. 55.

TABAE.

Antequam de urbe differam, juvat producere numos, quos huc refert Pellerinius.

Autonomi:

1.) ΔΗΜΟC. ΤΑΒΗΝΩΝ. *Caput juvenile laur.* X ΔΙΑΟΡ. *Capricornus, supra quem* 51. AE. III.

2.) *Caput Iovis laur.* X ΤΑΒΗΝΩΝ. ΕΟ. *Pilei Diofcurorum.* AE. III.

3.) *Alii, sed cum annis* K. ΓΡ. ΙΡ. AE. III. (Pellerin, Hunter.)

4.) *Caput Palladis.* X ΤΑΒΗΝΩΝ. ΓΟΡ. *Victoria.* AR. III.

5.) ΤΑΒΗΝΩΝ. *Caput Bacchi.* X ΚΑΛΔΙΚΡΑΤΗΣ. ΡΟΔ. *Pilei Diofcurorum super basi communi.* AE. III.

6.) *Caput laureatum barbatum.* X ΤΑΒΗΝΩΝ. ΣΟΛ. *Pilei Diofcurorum, juxta cornucopias.* AE. (Pellerin Suppl. II. p. 50.)

In hos numos commentatus Pellerinius ^{a)} quo aliorum judiciis occurrat, praemonet, in plerisque adlatis numis literam primam certum T esse, nullo pacto Γ, ut adeo nequaquam legi possit ΓΑΒΗΝΩΝ, atque etsi apud Vailantium exstet numus Hadriani inscriptus ΚΑΑΤΔΙ. ΓΑΒΗΝΩΝ. ΖΟΡ., qui adeo similis est autonomo numeri IV., tamen quoniam in hoc suo, tum aliis manifestum T legitur, necesse est, hos pertinere Tabas, ut alios cum Γ Gabas Iuraeae.

Inquirenda jam urbs horum numorum patria. Habemus Tabas Cariae

oppidum, cujus suppetunt cum autonomi, tum imperatorii, verum has fassidit Pellerinius, quoniam earum numi differunt fabrica, et in Cariae et Lydiae moneta anni epochae saltem certae fidei hactenus observati non sunt. Praefert igitur alias Tabas in hoc, de quo agimus, tractu positas, de quibus Stephanus: *Tertia Peraeae, quam Alexander in opere de Syria interpretatur BONAM*, nempe a ΒΟΝ, *bonus*. Addendum tamen, nullum omnino esse scriptorem alium, qui Tabarum in Peraeae, aut Decapoli, aut Palaestina, aut Syria meminisset. Ergo Pellerinius necessitate compulsus, quoniam Lydiae Cariaeve Tabis hi numi non possunt competere, aliae alterius regionis a nemine produntur, Stephani unius auctoritate acquievit.

Quod Pellerinii sententiae opponam, nihil praesto est, malimque cum eo adlatis causas adhaerere Tabis Peraeae, licet obscuris, quam alteris Cariae. Observanda tamen videntur quaedam.

Autonomus primo loco descriptus verius videtur Tabas Cariae pertinere cum propter vocem ΔΗΜΟC, tum quod ab reliquis nimium videtur abluere. atque etsi Gaza quoque idem ΔΗΜΟC inscriptum offerat, insolitum tamen istud in hoc tractu est. Literae arithmeticae 51. Tabis Cariae non videntur officere, nam et in harum numis comparent literae solitariae Β. Γ. Iudicium, quo Pellerinius literas ΔΙΑΟΡ. ad indicandam epocham adigit, speciosius est quam ut eruditus videatur posse probare.

a) Rec. II, p. 243.

ri. Sed neque ipse illud importune obtrudit, remque potius in medio relinquit.

Epocham Pellerinius exemplo aliarum ejus tractus urbium Pompejanam facit ab anno V. C. 690. Ex hac lege annum ΣΟΑ., aut ut ipse legendum docet, ΣΟΑ., respondere censet anno V. C. 960., et capite laureato barbato exhiberi Severum. Fateor, proposita capitis lineamenta nihil habere Severi; ad haec ipsam numi speciem, quae plane simplex est manifesto altioris aetatis indicio, minus ad Severi aevum facere, denique litera Σ pro C plane videtur extremis Severi annis repugnare. Ergo haud dubie epocha altius ordianda, quo his difficultatibus occurratur.

Ceterum videmus spissam adhuc caliginem his numis offusam. Sed enim,

cum ex elegantibus his numis, quorum etiam unus est argenteus, ex quo metallo nullus adhuc in toto hoc tractu est compertus, jure debeat argui, has Tabas nobile fuisse oppidum, atque adeo credibile prorsus non sit, nullam ejus apud scriptores existere mentionem, occurrit, fuisse hanc urbem duplicato nomine praeditam, ut tet alias, a scriptoribus vero neglecta Tabarum appellatione aliud constanter nomen adventitium usurpatum. Vide, quae hac super re plura ad Antiochiam ad Sarum Ciliciae, et Leucadem Coelefyriae monuimus. Hoc si admittamus, necesse non erit in his Peraeae Tabis acquiescere, sed possunt etiam hi numi alteri urbi Syriae vel Ciliciae aptari, quod mysterium forte dies explicabit.

AR. RRRR. AE. RR.

PHOENICE

Vniuersae regionis cogniti numi

Imperatorii:

ΚΟΙΝΟΝ. ΦΟΙΝΙΚΗC. *Templum*, in numo Caracallae. (Vaill.)

Autonomi in variis catalogis citantur cum epigrapha ΦΟΙΝΕΙΚΑΙΟΝ vel ΦΟΙ-

ΝΕΙΚΕΟΝ vel ΦΟΙΝΕΙΚΑΙΕΟΝ., sed quos esse Phoenices Epiri, in hujus urbis numis diximus.

AE. RRR.

In numo Romano Antonini Pii, quem dabimus ad annum V. C. 892, legitur PHOENICE, quo loco monebo, hanc regionem, etsi rarius, scribi

a) Caes. Iuliani p. 48.
(Vol. III.)

etiam *Phoenicia*. Infra in numis coloniae Tyri videbimus scriptum PENIC.

prudential, a Theodosio metropoleos honore ornata. ^{b)}

ARCA.

Serius dicta Caesarea Libani:

Autonomum Arcae nomine exhibuit Haymius, sed quem esse Acrarum Siciliæ, in his diximus.

Imperatorium Tiberii APKAION se vidisse Romae in collectione Ligorii testatur Spanhemius, ^{a)} sed nemini alteri hactenus conspectum. Vt adeo certam monetam Arcae nomine non habeamus; nomine Caesareae Libani producentur infra.

ATABTRIVM.

In Phoenicia teste Stephano. Nummum Diadumeniani: ATABTPAION. *Iuppiter sedens*, huc revocant Vaillantius et Harduinus. Citatur ex museo Gottifredi, quod conjunctum fuit cum museo reginae Christinae, in quo nummus adhuc est, sed a me in examen vocatus certam lectionem KIBTPATON offert. Est ergo Cibrae Phrygiae, et similis illi, cujus iconismus a Vaillantio numis Diadumeniani praefigitur.

BERTTVS.

Maritima ad ostia Lyci, urbs perantiqua, et adhuc sub Romanis nobilis, et ab his deducta colonia, at multo adhuc nobilior saeculo infimo propter literarum studia, ac praecipue juris

Autonomi:

Rari fuere ante Pellerinium, qui horum justum numerum vulgavit.

Epigraphæ: BHPT. BHPTTION. In singulari apud Pellerinium et Pembrockium: BIPT., quod videtur monetarii vitio tribuendum. In alio apud Pellerinium est epigraphæ Phoenicia pro solita Graeca; numus ipse per typum, et additum ΛΑΦ certe est hujus urbis, de qua epigraphæ Pellerinius alibi fusius agit. ^{c)} Alius apud Hunterum et nomen urbis BH. inscribit, et praeterea epigraphen Phoeniciam addit.

Typi: Antica fere sistit caput Iovis, aut muliebre turritum, interdum etiam velatum. Caput unius *Dioscurorum* inter duo astra, cujus simile cum exstet in numo parvo aureo anepigrapho, eas Pellerinius non dubitat ad hanc Berytum referre. Forte in caput istud non Dioscuri, sed Cabiri jus habent, quibus donatam Berytum infra dicetur.

In averfa *Neptunus hippocampis* vectus, aut ejus attributa, pilei *Dioscurorum*, *Mulier navi insisens*, *Victoria*, *clava intra lauream*.

Litterae solitariae, quae per averfarum aream vagantur, indomitae hactenus sunt. Saepe in his legitur ΛΑΦ., quae litterae annum epochae notare videri possent, sed praeterquam quod nimis altum iis esset principium quaerendum, qui ipsi haud dubie stante rep. Romana sunt signati, vetat etiam

a) Caes. Iuliani p. 48.

b) Cod. L. XI. tit. 21.

c) Suppl. IV. p. 65.

quod in aliis pro ΛΑΦ. legitur ΒΗΦ. aut ΑΑ. ΒΗΦ. Harum ergo literarum sensus adhuc occultus est.

apud Pellerinium, at istud de Laodicea non constat.

AE. RRR.

Epochae tamen anni certi in aliquibus reperiuntur, de quibus propter praefixum L. dubitari nequit. Sic legitur L. K. apud Liebe, (p. 168.) L. ΓΝ. (ibid. et Mus. Caes.) ΑΡ. sine tamen praefixo L. (Pellerin.) A quo principio hi anni procedant, definiri ex numis hactenus notis non potest. Liebeus, qui annum CXV. Seleucidarum pro principio statuit, nihil probat ipso etiam iudice Pellerinio. Maffejus annum ΓΝ. a deducta colonia repetit, ^{a)} verum desivere numi Graeci feriri, ex quo esse coepit colonia.

AV. unicus, sed dubius. AE. RR.

Regii :

Caput Antiochi IV. Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ANTIOXOT. *ex adverso epigraphe Phoenicia.* Neptunus togatus stans d. pateram, f. tridentem, in area ΛΑΦ. AE. II. (Pellerin Rois p. 78. Mus. Caes.)

Pellerinius et Barthelemyus numos hos Laodiceae signatos putant. Mihi certum videtur, esse hujus Beryti, I. quia Neptunus eodem insolentiore cultu, ut in his numis proponitur, est obviu in numis Beryti, in aliis nunquam. II. quia in horum area est ΛΑΦ in solis item Beryti numis conspicuum. III. quia Berytum constat in numis quandoque inscriptione Phoenicia usam, ut patet ex numo 8. tabulae LXXXI.

Coloniae :

Colonia a Romanis deducta est, verum an a I. Caesare, an Augusto, litigatur. Qui I. Caesarem auctorem putant, nituntur eo, quod exstat numus, in quo hinc *Caput I. Caesaris laureatum.* Χ COL. IVL. BER. *Colonus agens boves.* Quare cum haec colonia tantum dicatur *Iulia*, suspicatur Patinus, numum viro dictatore signatum, eumque coloniam deduxisse. ^{b)} Augusto eum honorem adserit Norisius, ^{c)} nimirum ab Vlpiano vocatur *colonia Augustana.* ^{d)} Eusebius in Chronico narrat, Berytum et Patras deductas colonias anno III. Olympiadis CXCI., qui respondet anno V. C. 740., et eundem hunc annum fuisse, quo Augustus militares colonias condidit, docet marmor Ancyranum. Denique Strabo disertè testatur, Berytum a Romanis instauratam duabus legionibus ibi ab Agrippa constitutis. ^{e)} Disidium componere nititur Vaillantius, coloniam revera deductam a I. Caesare, sed serius ab Augusto collocatis ibi legionibus V. et VIII. auctam.

Autonomi :

COL. *Silenus.* Χ BER. *Prora navis.* AE. III. (Pellerin Rec. II. p. 216.) *Silenus.* Χ C. B. *intra lauream.* AE.

^{a)} Ant. Gall. p. 115. Censib. ^{e)} L. XVI.

^{b)} ad Sueton. Iulium c. 42.

^{c)} Cenot. Pif. Diss. I. c. 2.

^{d)} de

III. (Pellerin Rec. III. tab. 116. n. 9.)

Alterum hunc numum, quem ejus praeco inter incertos posuit, huc quoque pertinere, opportune me monuit cl. Neumannus noster.

AE. RRRR.

Imperatorii

Beryti coloniae admodum sunt frequentes a I. Caesare usque ad Saloninam.

Epigraphe: COL. BER. — COL. IVL. BER. — Inde ab Augusto: COL. IVL. AVG. BER. — COL. FEL. AVG. BER. — COL. IVL. AVG. FEL. BER. Epigraphe etiam nonnunquam in utramque numi superficiem dividitur, sic: COL. *Caput M. Aurelii.* X BER. *Caput L. Veri, utrique capiti adstituitur aquila.* (Vaill.) Idem exemplum est in numo Severi et Caracallae eodem modo conjuntorum. (Vaill.) Disjectam etiam epigraphen vidimus in autonomo.

Exstant numi Augusti, in quorum antica est: AVG. *Caput Augusti.* X *Sine epigraphe.* *Colonus arans*, in aliis: COL. IVL. in aliis: COL. IVL. AVG. Hi numi variam fortunam experti sunt. Welferus eos Augustae Vindelicorum tribuit, alii Fidentiae agri Parmensis, ut videre est apud Mediobarbum, Iobertus adseruit, esse Phari juxta Alexandriam Aegypti, quam dictam fuisse *coloniam Caesaris* prodidit Plinius, ^{a)} inter ignotos alii habuere. Similem nactus sum ego cum capite Vespasiani, et inscriptum: COL. AVG., an additum sit IVL., non discerno. Vespasiani men-

to incusum est signum integerrimum inscens Astarten stantem cum omni cultu, quali tantum in Beryti numis compareret; stat nimirum d. hastam tenens, s. pede prorae navis inscens, s. manu femori admota; eam coronat Victoria columellae inscens. Hic typus obvius est in Beryti numis inferiore aevi signatis. Quare videntur Berytii immutato forte veteris monetae suae valore eidem posteriorem suam notam impressisse. Videntur igitur hi numi esse Beryti, quae *Italia* et *Augusta* dicta fuit, et inde ab Augusto copiosos signavit. Istud non negligendum, numum hunc mihi ex Syria adlatum cum pluribus aliis, inter quos plures alii Beryti numi cum coloniae, tam autonomi fuere.

Typi praeter obvios coloniarum.

V. VIII. COL. BER. *Duae capite legionariae*, in numis Augusti et Claudii.

Eaedem aquilae, sed omisissis numeris, per omnes fere imperatores usque ad Gallienum conspiciuntur. Legiones binas hic ab Agrippa constitutas, supra ex Strabone vidimus, qui tamen, quae numero fuerint, non prodit. Eadem etiam nominantur in numis vicinae Heliopolis Coelestriae coloniae, in cujus numis plura ad has legiones pertinentia adnotavi. Ad has etiam pertinet typus, qui est in numo Elagabal apud Pellerinium: *Victoria stans cum signo militari dexteram porrigens vestis duas figuras, quae singula vexilla militum*

a) Sc. des méd. T. II. p. 4.

ria tenentes in navi sedent. *) Videtur utraque legio V. et VIII. virtute sua ad victoriam Actiacam multum contulisse, atque adeo XVII. annis post ab Augusto meritis praemiis adfecta eam Berytum deducendo, quae causa typi praesentis omnino fuisse videtur. Eandem utriusque legionis virtutem maritimam respicit etiam typus in numo Heliopolitano, in quo *stant duae mulieres remum singulae tenentes scripto juxta: LEG. H.*, quod *Legiones Hadrianae* interpretor, ut in Heliopolis numis dixi. Quid quod et Nonnus idem innuere videtur, sic de Beryto, quam Beroën vocat, loquens: b)

Σκηπτρον ὅλης Αὐγύστου ὅτε χθονὸς ἡνίο-
χουσαι,

Ρωμῇ μὲν ζαθεὶ δωρησεται Αὐσονίος Ζεὺς
Κοιρανίην, Βεροῇ δὲ χαρίζεται ἡνία θεσ-
μῶν,

Ὅποτε θωρηχθεῖσα φερεσσακῶν ἐπὶ νηῶν
Φυλοπὶν ὑγρομοδοῖο κατευήσει Κλεοπα-
τρῆς.

*Cum Augustus capeffiverit sceptrum toti-
us terrae,*

*Ausonius quidem Iuppiter dabit divinae
Romae*

*Imperium, Beryto vero largietur fre-
na legum,*

*Quando armata scutiferis in navibus
Pugnam bellicofae in mari sedabit Cleo-
patrae.*

Ad ipsam Berytum hi versus non perti-
nent, quae utique in illo bello ab An-
tonio et Cleopatra stetit; ergo ad binas
legiones, quae ex navibus dimicantes
vim Cleopatrae repressere, atque adeo
hae προληπτικῶς dicuntur Berytus, quip-

pe futuri post XVII. annos ejus urbis
incolae.

PE . . . SILANI. *Duae aquilae le-
gionariae*, in numo Augusti. AE. III.
(Mus. Caes.)

PERM. SIL. *inter duas aquilas legio-
narias.* (Pellerin Mel. I.)

Epigraphen numi II. Pellerinius le-
git PERMISSU SILANI, quam lectionem
confirmat numus prior serius repertus,
et a me nuper vulgatus. c) Est hic Q.
Caecilius Silanus, qui fine Augusti, et
initio Tiberii Syriam rexit, ut docent
obvii numi Antiocheni cum ejus praesi-
dis nomine. Etiam numi Africae vete-
ris permissum Dolabellae et Apronii pro-
consulum offerunt, ut dicetur.

SEC. SAEC*, id est: SECURITAS SAE-
CULI typo Neptuni, in numis Antonini,
Aurelii, Commodi, (Theupoli, Arigo-
ni.) aut Astartes in templo, Commodi.
(Vaill.)

DECENNALES. ANTONINI. COS.
III. *Astarte stans*, Severi. (Vaill.)

Numus signatus est V. C. 961., quo
Caracalla COS. III. processit, et simul
vota X. peracta sunt, nam in numis
Latinis Caracallae hujus anni legitur
quoque: VOT. SOLVT. DEC. COS.
III.

*Astarte stans in templo d. hastam cruce
praeifixam, s. cornucopiae, s. pede prorae
navis insistit, coronatur a Victoria colu-
mellae insistente.*

Hic typus frequens in numis inde a

a) Mel. I.

b) Dionys. L. XLI. v. 389

c) Sylloge I. p. 56.

Trajano, sed etiam mira est ejus variatio; saepe *extra templum*, et d. *vexillum tenet*, circum aetatem Valeriani, aut *infra templum duo Cupidines d. tridentem tenentes delphinis vecti*, in numo Diadumeniani, (Pellerin, Mus. Caes.) aut *ejus protome in templo inter duo signa militaria, infra navicula*, (non leo, ut visum Vaillantio) in numis Gordiani. (Mus. Caes.)

Neptunus Nympham d. amphoram gestantem et huius inclinatam manu arripit, Caracallae, et Elagabali. (Vaill. Mus. Caes. Theup.) Eodem habitu uterque proponitur in fastigio templi super elegante numo Diadumeniani, quem pictum sistit Pellerinius, (Mel. I. p. 297.) et qui est etiam integerrimus in Museo Caesareo.

Est haec Nympha Beroe, erudite jam istud observante Vaillantio, cujus fabula ultimae antiquitati involvitur, a qua urbi nomen. At juvat audire Nonnum sic canentem: ^{a)}

Ἡρώτοφανης Βεροῦ περὶ συγχρονος ἡλικίᾳ
κοσμοῦ,

Νυμφῆς ὀψιγαστοῦ Φερωνυμῶς, ἣν μετα-
νασαι

Τίτες, Αὐσονίων ὑπάτην φεγγέα Ρωμῆς
Βηρυτον καλεῖται.

Beroe prima apparens fuit caeva ae-
quali mundo,

Nomen gerens Nymphae serius genitae,
quam colani

Filii Ausones summa lumina Romae
Berytum vocant.

Ex Nonni ergo doctrina fuit urbs Beroe

seu Berytus aequalis mundo ipsi, ut etiam Stephanus eam *κτισμα Κρον*, Saturni opus vocat, et a Nympha Beroe nomen adepta, quamvis Stephanus eam sic dictam velit propter abundantiam aquae, quia *Βηρ* indigenis *puteus* significat, ut et Hesychius: *Βηρ, το φεαρ*, Συροι, et consentit Eustathius. ^{b)} Revera *𐤁𐤊* Hebraeis est *puteus*, et constat ex sacris literis, puteos in hoc tractu propter utilitatem fuisse expetitos, et a puteis multa loca vocata. Posterior igitur sententia magis est historice vera, sed prior mythologica indigenis lubentius credita. Ceterum non a Romanis primum, ut vult Nonnus, urbs pro Beroe vocata est Berytus, sed id nomen jam prius obtinuit, quod vel ex numis autonomis palam sit. In epigrammate vetere promiscue dicitur *Beroe* et *Berytus*. ^{c)} Ad numi typem ut revertar, narrat Sanchoniaton apud Eusebium: ^{d)} *Και ἐπὶ ταῖς τοῖς Κρον Βυελον μεν την πολιν δεα Βααλτιδι, ητι Δωνη, διδωσι, Βηρυτον δε Ποσειδωνος κατεηροις. Interea Saturnus Bybiam u-*
bem deae Baaltidi, quae et Dione, i-
dedit, Berytum vero Neptuno et Ca-
Perhibet item, e) Neptuno et Baccho inter se pro Beroe Nympha ammicantibus eam Neptuno praetulit Bacchum, et nonnisi Iovis imperio vitam marino deo nuptam. Quare in numo videmus, Beroen a Neptuno reluctantem trahi. Cum igitur Berytus fuerit donum Neptuno proprium, lectum, ut toties in numis ipse proponatur, etiam intra templum, aut vectum

a) Dionys. L. XLI, v. 364.

13. a) Γραφάρ, Evang. L. I.

b) ad Dionys. Perieg. v. 911.

c) Dionys. L. XLIII. sub init.

d) Anál. Brunch T. III.

hippocampis, etiam in autonomis Graecis frequenter.

Bacchus vario cultu, stat inter palmites, etiam Satyrum amplectitur.

Ratio Bacchi ex modo dictis petenda.

Silenus cum utre intra templum, Elagabali. (Vaill.)

Vide, quae dicuntur in tractatu de numis Coloniarum, in quibus Silenus typus frequens.

Hercules nudus inter duos angues, Elagabali. (Vaill.)

Aeneas Anchisen efferens, Elagabali. (Theup.)

Hic typus symbolum est coloniae Romanae.

Octo figurae sedentes in circulum, infra navis, Elagabali. (Pellerin, Arigoni.)

Argumentum videtur idem, quod in numis variarum Ciliciae urbium sunt complura capita in circulum disposita, verum utriusque significatio mihi ignota.

AE. C.

BOTRYS.

Maritima inter Tripolin et Berytum, vetultate sua commendata.

Imperatorii

M. Aurelii, Elagabali, (Vaill. Noris, Arigoni.) Soaemiadis. (Arigoni.)

Epigraphe: BOTPTHNWN. Astarte dans in templo.

Epochae annus OC. in unico Elagabali. Norisius epocham Iulianam suspica-

tur ab anno V. C. 705. Tamen ex unico numo, eoque forte non satis integro nihil certi affirmari constitetur. ^{a)}

AE. RRR.

BTBLVS.

Maritima prope Botryn ad Adoninfl. Ejus antiquitas oppido venerabilis; nam Sanchoniaton a Saturno conditam scribit, at serius deae Baaltidi, quae et Dione, dono datam. ^{b)} Isidem quoque huc venisse quaesitum cadaver Ofiridis ad Bybli litus ejectum tradit Plutarchus. ^{c)}

Imperatorii

Ab Augusto usque ad Valerianum.

Epigraphe BTBAION in numo Augusti, (Vaill.) ab hoc constanter BTBAOT. IEPAC.

Typi:

Isis velum explicans, frequens inde a Claudio. Fuisse Bybliis rationem ejus deae colendae, paullo ante dictum. Addendum, creditum indigenis, Ofirin apud se sepultum, ^{d)} et Isis Ofirin suum plorans Bybli diadema capiti suo detrahit. ^{e)}

Astarte in templo, quam Victoria cippo insiciens coronat.

Astartes, seu peregrinae hujus Veneris frequens in Phoenice typus. Singularem Veneris in hoc tractu cultum testatur Lucianus *αυτονης*, ^{f)} et Nonnus Panopolites: ^{g)}

^{a)} Epoch. Syrom. p. 392.

^{b)} Euseb. Praep. Evang.

^{c)} de If. et Ofir.

^{d)} Lucian

de dea Syr.

^{e)} Euseb. ad Dionys. v. 912.

^{f)} l. c.

^{g)} Dionys. L. III. v. 109. seq.

ὃ φασιν εἶδες Ἀδωνιδος, ὃ χθονα Βυβλῶν
 Ἐδρακες, ἥ ἢ πελεῖ Χαριτων δομος, ἥ ἢ
 χορευεῖ

Ἀσσυρια Κυβερεια;

*non flumen nostri Adonidis, non ter-
 ram Bybli*

*Vidisti, ubi est Charitum domus, ubi
 chorum ducit*

Affyria Venus?

Mulier turrita puellum sinistra ducit,
 Augusti. (Morelli Imp. tab. 39.) In-
 certus hujus typi explicatus.

ἱερας, *sacrae*, titulus haud dubie pro-
 pter sacra Adonidis hoc loco obita,
 quae praedicat Strabo, ^{a)} et Eustathius:
^{b)} ἡ Βυβλος πτισμα Κρον, Ἀδωνιδος
 ἱερα, Κυβερεια βασιλειον ἀρχαιοτατον, *Byblus*
Saturni opus, Adonidi sacra, Cinyrae
regia antiquissima.

Epochae annus CKΔ. De ejus exor-
 dio tanto magis disputatur, quod anti-
 quarii inter se discordant, sine caput
 antiquae Caracallae, an Elagabali. Vail-
 lantius aliquando decidere, cujus caput
 sit, ausus non est, ut testatur Norisius. ^{c)}
 Idem in suo de Graecis numis opere
 dubium nullum movet, cumque Elaga-
 balo numum adferat, epochae princi-
 pium fixit ad annum V. C. 748. Har-
 duinus Caracallam mavult, et aeram
 orditur ab V. C. 734. Norisius rem
 propter dictum dubium in medio relin-
 quit. Ipse ex binis numis, qui sunt in
 Caesarea, vereor decidere, sintne

potius Elagabali, an Caracallae ju-
 venis.

AE. RR.

CAESAREA AD LIBANVM.

Urbis sic vocatae meminit Victor
 Schotti, qui Alexandrum Severum na-
 tum adserit in urbe *Syriae, cui duplex*
Caesarea et Arca nomen est. ^{d)} Eandem
 etiam Lampridius *Arcam Caesariam* vo-
 cat. ^{e)} Habuit ergo *Caesareae* nomen
 urbs magis cognita primaevae *Arcae* no-
 mine, neque tamen, constat, cujus Cae-
 saris beneficio id nomen sibi *sumpsit*.
 Fuit haec Arca non *procul a mari* pro-
 pe Tripolin, et ad radices Libani mon-
 tis posita, ut ex variorum testimoniis
 eruit Belleyus, qui urbis hujus histori-
 am et numos descripsit. ^{f)} Stetit in
 hac templum Alexandri M. honoribus
 dicatum, in quo natus est Alexander
 Severus, cum parentes festorum occa-
 sione ad illud inviserent, cujus causa
 velut illustri ominis nomen ei *Alexandri*
 inditum. ^{g)}

Imperatorii:

Eos primus detexit Haymianus inscri-
 ptos KAICAPEΙΑC. ΛΙΒΑΝΟΥ., eosque
 per hanc ipsam epigraphen ad hanc Ar-
 cam pertinere suspicatus est, quod ju-
 dicio prolatis subinde numis aliis stabi-
 lire aggressus est Belleyus. Sunt omnes
 Antonini, et Aurelii adhuc Caesaris,

a) L. XVI.
 e) in Alex. Sev.

b) ad Dionys. v. 912.
 f) B. L. T. XXXII. p. 685.

c) Ep. Syrom. p. 396.
 g) Lamprid. l. c.

d) in Alex. Sev.

sub Antonini adeo imperio signati, omnes epocha insignes.

Typi: Caput muliebre turritum, vel: Figura paludata stans d. vexillum, s. arcum. Hac Belleyus exhiberi simulacram Alexandri M. conjecit, quale in celebri illo ejus templo fuerit propositum.

Epochae anni in his leguntur: SNT. HNT. AET. BET. ZET. suntque exigendi ad aeram Seleucidarum V. C. 442. (Belley l. c. p. 686.)

AE. RRR.

Colonia serius deducta est, a quo, quave occasione, non liquet. In definiendis hujus coloniae Caesareae numis graviter olim peccatum. Iuvat omnes hos numos hactenus cognitos describere, quo confidentius de iis judicari possit.

1.) TITO. FLAVIO. VESPASIANO. *Caput Titi laur.* X COL. CAESARIA. LIB. ΦΑΑ. *Caput muliebre turritum.* (Vaill. Spanheim T. I. p. 527. Morelli in Tito tab. XIII. n. 1.)

2.) *Epigraphe et caput Elagabali.* X COL. CAESAREA. LIB. ΑΑΦ. *Mulier toto insignis intra templum.* (Vaill. in Coloniis, sed sub Caracalla.)

Hunc ipsum Vaillantii numum nuper museo Caesareo acquisivi, cujus talis est status:

... ANTONINVS. *Caput Elagabali laur.* X COL. CESARIA. LIB. ΑΑΦ. *Fornix templi a duobus hermis fultus, intra quod imago mulieris ad medium usque corpus, capite velato, et in sinistram hu-*

merum inclinato, cui insuper luna bicornis imminet, juxta superne lineae astrum solis, inde lunae, ad dexteram latus sceptrum. AE. I.

3.) IMP. M. ATR. ANTONINVS. *Caput Elagabali laur.* X COL. CESARIA. LIB. ΑΑΦ. *Protome muliebris capite turrito.* (A me vulgatus ex museo Savorgnan in meis Num. vet. p. 281.)

4.) ATR. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. CAISAR. *Caput nudum Alexandri adhuc Caesaris.* X KAISARIA. ΒΑΦ. *Astarte stans in templo coronatur ab adstante figura paludata.* (Pellerin Mel. I. p. 28.)

In hos numos erudite commentatus est Pellerinius, et annosum veterum antiquariorum errorem feliciter absterxit.^{a)} Nam Spanhemius et Vaillantius epigraphen averlae in praetense Titi numo explicuere: *Colonia Caesarea Libera Flavia*, at epigraphen numi II. *Colonia Caesarea Libera anno 531.* Eorum quoque sententiae subscripsit Gorius.^{b)} Aliam interpretationem attulit Harduinus, quam alioqui falsam commemorare supervacaneum. Omnes hi viri eruditi numos hos Caesareae Palaestinae tribuerunt.

Iudicium istud nimio suspectum visum Pellerinio; nam I. in numis Caesareae Palaestinae multo alia est epigraphe. II. Quo titulo Caesarea Palaestinae uteretur aera Seleucidarum, quam illi in numo secundo ex litteris ΑΑΦ. agnoscunt, quae ab Herode M. in honorem Augusti exstructa fuit? III. Cur titulus ΦΑΑ., secundum hos auctores *Flavia*; scribitur Graece, cum reliqua tota epi-

a) l. c. b) Morelli Impp. T. II. p. 385. (Vol. III.)

graphie Latina sit? Ex his ergo arguit Pellerinius I. 10 LIB. legendum *Libani*, et indicare situm ad montem Libanum, perinde ac in numis Graecis supra citatis 10 KAICAPEIAC. ΛΙΒΑΝΟΤ. Arguit II. 12 ΦΛΑ. ΑΛΦ. ΒΛΦ. esse annos aerae Seleucidarum. Cum vero secundum viros hos eruditos in numo Titi scriptum sit ΦΛΑ., qui annus imperium Titi multum excederet, recte observat Pellerinius, aut in hoc Titi nummo alias esse scriptas literas, quam ΦΛΑ., aut si hae revera leguntur, numum esse debere Elagabali, non Titi, quam suspicionem jam aluit Bimardus, nimirum in nummo hoc, qui ex museo Christinae citatur, caput et epigraphen Elagabali ab adulteratore in caput et epigraphen Titi fuisse conversam. ^{a)} Causa admitti peccati fuit duplex, prima, cum nummi Graeci inscripsi KAICAPEIAC. ΛΙΒΑΝΟΤ. antiquariis adhuc essent ignoti, et simul haec urbs vix unquam Caesarea nomine fuerit appellata, numos hos, quod maxime congruum visum, Caesareae Palaestinae tribuerant: at cum haec nimium a Libano disita fuisset, oportebat 10 LIB. aliam explicationem quaerere; quo factum, ut in voce LIBERA acquiescerent, tanquam privilegio urbi a Romanis concessio. Altera causa, cum numum I. revera crederent esse Titi, non poterant propter causas adlatas in literis ΦΛΑ. epochae annum suspicari. Cum ergo exitus quaerendus esset, et 10 ΦΛΑ. viros eruditos gentis *Flaviae* opportune commonefaceret, ex qua erat Titus, factum, ut eas literas *Flavia* interpretarentur.

Numus III. a me, ut dixi, editus, et cetera Spanhemiano simillimus aperte docet, hunc quoque Spanhemii numum esse Elagabali, cumque aut male lectum, aut ab adulteratore depravatum.

Ex typis mentionem meretur is, quem secundo loco ex museo Caesares descripsi, nimirum protome muliebris velata, et capite lugentis more in humerum inclinato. Qui typus in memoriam revocat, quod de Venere Adonidem suum lugente narrat Macrobius, ^{b)} *simulacrum huius deae*, inquit, *in monte Libano fingitur capite obnupto, speciei tristis, faciem manu laeva intra amictum sustinens, lacrymas visione conscientium manare creduntur. Quae imago praeter quod lugentis est deae etc.*

Epocha igitur in his quoque numis, et quidem anni ΑΛΦ. ΒΛΦ. hi quoque ad Seleucidarum aerae exigendi. Secundum hanc annus ΒΛΦ. coepit in aetate V. C. 973., quo labente, sed anno V. C. 974. constat adoptatum ab Elagabalo Alexandrum, quod cum lacte a Caesariensibus acciperetur, qui natum apud se Caesarem noverant, mox cum ejus imagine numos in gaudii sui testimonium signavere.

AE. RRR.

DORA.

Maritima, et longae vetustatis, secundum Stephanum condita a Doro Neptuni F.

a) ad Robert T. II, p. 241.

b) Sat. L. I. c. 21.

Bini vulgati a Pellerinio, in quorum uno *epigraphe*: ΔΩΠΕΙΤΩΝ., in alio: ΔΩΠΙΤΕΙΤΩΝ. Panchius in suo legit ΔΩΠΗΤΩΝ., in Muneriano: ΔΩΠΙΕΩΝ. Etiam apud scriptores reperiuntur Δωπισων, Δωπιτω, Δωπιων, ut videre est apud Norisium. ^{a)} Apud Stephanum Δωπιτης, et Δωπιεως.

Typus: *Caput Iovis*. X. *Mulier stans d. vexillum, sive potius hastam truce praefixam, s. cotnucopiae.* Haud dubia Astarte solitus hujus orae typus.

Epochae anni: L. PKH. et AAP. in Pellerinianis leguntur, de quibus infra. Vterque Nerone imperante signatus.

AR. RRR.

Regius

Cum capite Tryphonis quaerendus in ejus regis numis.

Imperatorii:

Trajani, et Hadriani.

Epigraphe et tituli:

ΔΩΠΑ. ΙΕΡΑ. Trajani. (Vaill.)

ΔΩΠ. ΙΕΡ. ΑCΤΑ. ΑΤΤ. ΝΑΤΑΡ. Hadriani. (Vaill. Noris.)

Sacrae et Asyli titulos videtur captasse propter religionem Iovis, cujus caput plerumque tam in antonomis, quam imperatoriis comperet. Vtroque titulo jam in indicato Tryphonis numo gloriatur. Navarechida notant tristemis et acrostolium Iovis capiti adstitutum apud Norisium! Autonomia a Pompejo ob- tenta, quod mox docebit Iosephus.

Epocha:

POE. in numis Trajani.

ΠΡ. in numis Hadriani.

Est Pompejana, quam Vaillantius et Norisius ducunt ab anno V. C. 691. Pellerinius 690. ^{b)} Iosephus de Dora nominatim: *Similiter et maritimas Gazam, Ioppen, Dora, et Stratonis turrim Pompejus liberasse jussit.* (L. XIV. c. 8.) AE. RRR.

MARATHVS.

E regione Aradi. Verius Seleucidi Syriae inferenda. Tamen cum Strabo eam vocet *antiquam Phoenicem urbem*, et numi caractere Phoenicio inscripti sint, huc referri commode potest.

Autonomi:

Hujus tantum classis existant numi; nam serius exhausta fuit, postquam ejus agrum Aradii per vim occuparunt, ut testatur Strabo. ^{c)}

Caput muliebre velatum, in aliis: *Mercurii*, in aliis: *Apollinis*. X. *Epigraphe Phoenicia. Vir togatus stans d. acrostolium, s. columnas innixus.* AE. III. (Pellerin, Mus. Caes.)

De literis Phoeniciis Marathi monetae inscriptis agam in tractatu singulari post numos hujus regionis.

AE. R.

ORTHOSIA.

Maritima prope Eleutherum fl.

^{a)} Ep. Syrom. p. 381.

^{b)} Rev. H. p. 217.

^{c)} L. XVI.

Autonomi:

ΗΕΤ. *Caput muliebre turritum.* X - -
- ΩΚΙΕΩΝ. *Iuppiter Nicephorus sedens.*
ΑΕ. II. (Pellerin.)

Caput simile. X ΟΡΘΩΚΙΕΩΝ. L. ςΥ.
*Vir nudus freno regens duo animalia, quae
pantherae videntur, iisque quasi insistentes,
ut vir in notis Tarsi numis.* ΑΕ. II. (Pellerin.)

Similis quoque typus est in numo Antonini. *)

ΑΕ. RRRR.

Imperatorii:

A. Vespasiano usque ad Alexandrum.
Quem Vaillantius cum capite Augusti
huc adegit, esse Orthosiae Cariae, in
hac diximus.

Epigraphe: ΟΡΘΩΚΙΕΩΝ.

Typi: *Dioscuri stantes cum equis, typus
obvius. Astarte d. hastam coronatur
a Victoria columbae insistente, et pede fluvium
calcat, Antonini.* (Vaill.) *Templum,
in quo Astarte stans inter Dioscuros, Ca-
racallae.* (Vaill.)

Epocha:

ΗΕΤ. ςΥ. in autonomis.

ΒΕΥ. Antonini. (Vaill. Noris.)

ΒΑΦ. ΓΑΦ. Alexandri, de quibus
mox.

ΔΔΦ. ejusdem. (Pellerin Mel. II. p.
325.)

Est Seleucidarum ab anno V. C. 442.
In describendis numis cum annis ΒΑΦ.
ΓΑΦ. hallucinatur Pellerinius. b) Ait,
utrumque hunc numum offerre caput
Alexandri nudum, et cum solo Caesa-

ris titulo, at in ectypo numi ipso cum
anno ΓΑΦ. est quidem epigraphe Μ.
ΑΤΡ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. ΚΑΙCΑΡ., sed
tamen caput laureatum, et sic etiam
describitur in catalogo. c) Videtur er-
go in numo ΒΑΦ. tantum esse caput nu-
dum, et in numo ΓΑΦ. laureatum, et
revera numus quoque musei Caesari
cum posteriore hoc anno laureatum ca-
put exhibet. Etiam in numo Caesareae
Libani conjungitur annus ΒΑΦ. cum ca-
pite Alexandri nudo, et solo Caesaris
titulo, atque, ut ibi diximus, labente
hoc anno is ab Elagabalo fuit adopta-
tus. Ceterum intra annum Seleucida-
rum ΓΑΦ. Alexander et Caesar, et Au-
gustus fuit, nam is coepit in autumno
V. C. 974., at Alexander nonnisi pro-
ximo vere per Elagabali necem Augusti
titulum abstulit.

ΑΕ. RR.

SIDON.

Maritima ad Bostrenum fl. antiquis-
tis summae, et fama satis superque cog-
nita. Luvat describere numos secundum
verisimilem eorum aetatem, permixtis
numis cum autonomis, tum regum, et
imperatorum, quo de annis epochae le-
curius judicari queat.

1.) Antiochi IV. *Caput regis diadematum.* X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΣΙ-
ΔΩΝ. *Navis, infra literae Phoeniciae.*
ΑΕ.

Antiocho IV. hunc numum tribuit Fri-
lichius. (Annal. Syr. p. 54.)

2.) Ejusdem. *Caput radiatum.* I ΣΙ-

a) Noris Ep. Syrom. p. 474.

b) Rec. III. p. 245.

c) Mel. II. p. 183.

ΔΟΝ . . . *Europa tauro vecta*. AE. (Haym.)

3.) Ejusdem. *Caput regis laureatum sub imagine Apollinis*. X ΣΙΑΩΝΟΣ. L. HMP. *Europa tauro vecta*. AE. (Pellerin Rois p. 78.)

4.) Demetrii I. *Caput diadematum*. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΣΙΑΩΝΙΩΝ. *Navis, infra literas Phoeniciae*. AE. (Fröl. Ann. p. 57.)

5.) Ejusdem. *Caput simile*. X ΣΙΑΩΝΙΩΝ. ΘΝΡ. *Navis cum remigantibus*. AE. (Ibid. p. 61.)

6.) Alexandri I. *Caput diadematum*. X ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΙΑΩ. ΣΕΡ. *Aquila cum ramo palmarum*. AR. I. (Pellerin Rois.)

7.) Ejusdem. *Caput simile*. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. ΣΙΑΩΝΙΩΝ. *Navis, in imo literas Phoeniciae*. AE. III. (Muf. Caef.)

8.) Demetrii II. *Caput diadematum*. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΣΙΑΩ. ΘΕΡ. *Aquila stans cum ramo palmarum, in area acrostolium*. AR. I. (Muf. Caef.) In alio annus OP. (Muf. Duane.)

9.) *Alius, sed OP. et AR. III.* (Fröl. Ann. p. 75.)

10.) *Alius, sed ΔΟΡ. et AR. I.* (Fröl. Ann. p. 79.)

11.) Antiochi VII. *Caput diadematum, pone ΘΟΡ*. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΣΙΑΩΝΙΩΝ. *Navis, et scriptura Phoenicia*. AE. (Fröl. Ann. p. 83.)

12.) Demetrii II. *Caput diadematum*. X ΣΙΑΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. ΠΠΡ. *Astarte in navi, juxta scriptura Phoenicia*. AE. (Pellerin Rois.)

13.) Antiochi VIII. *Caput regis*. X ΣΙΑΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. ΗΠΡ. *sine mentione typi*. (Fröl. Ann. p. 91. ex Harduino.)

14.) Ejusdem. *Capita jugata Cleopatrae velatum diadematum, Antiochi VIII. diadematum*. X ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ. ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΣΙΑΩ. ΙΕΡ. ΑΣ. AqP. *Aquila stans, pone palmarum ramus, in area acrostolium*. AR. I. (Pellerin Rois.)

15.) Ejusdem. *Caput diadematum*. X ΣΙΑΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. ΕqP. *Astarte navi insitens*. AE. (Pellerin Rois.)

16.) Antiochi IX. *Caput diadematum*. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΣΙΑΩ. ΙΕΡ. ΑΣΤ. Σ. *Aquila gubernaculo insitens cum ramo palmarum, in area acrostolium*. AR. I. (Pellerin Rois.)

Hactenus aera Seleucidarum.

17.) Antiochi IX. *Caput diadematum*. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ. ΣΙΑΩ. ΙΕΡ. ΑΣΤ. Ε. *Pallas stans d. Victoriolam, s. hastam*. (Fröl. Ann. p. 101. Muf. Duane.)

18.) Autonomi: *Caput muliebre velatum turratum*. X ΣΙΑΩΝΙΩΝ. L. Ε. *Aquila gubernaculo insitens, pone palmarum ramus*. AR. I. (Pellerin.)

19.) Autonomi: *Caput Iovis*. X ΣΙΑΩΝΙΩΝ. L. Θ. *Europa tauro vecta*. AE. (Theup. Pembrock.)

20.) Autonomi: *Caput muliebre velatum turratum*. X ΣΙΑΩΝΙΩΝ. L. Κ. *Astarte super navi*. AE. (Muf. Caef.)

21.) Demetrii III. *Caput diadematum cum modica barba, juxta AK*. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΣΙΑΩΝΙΩΝ. *Navis, pone literas Phoeniciae*. AE. (Fröl. Ann. p. 111.)

22.) Autonomi: *Caput Iovis*. X ΣΙΑΩΝΟΣ. L. ΒΚ. *Victoria super prora na-*

uis, *infra literas Phoenicias*. AE. (Pellerin.)

23.) Autonomi: *Caput muliebris velatum turritum*. X ΣΙΑΩΝΙΩΝ. L. EK. ZK. ΘΚ. *Affarte cura hasta crucigera insistentis navi, infra literas Phoenicias*. AE. (Pellerin, Mus. Caes.)

24.) *Alis cum annis* L. A. AA. AE. (Pellerin, Mus. Caes.)

25.) Autonomi: *Capita jugata, barbata, et muliebris turritum*. X ΣΙΑΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. L. AA. EA. *Navis, infra literas Phoenicias*. AE. (Pellerin, Fröl. Ann. p. 117.)

26.) Autonomi: *Caput muliebris velatum turritum*. X ΣΙΑΩΝΟΣ. THE. IE. PΑΣ. KAI. AΣTAOT. L. SM. *Aquila gubernaculo insistentis, pœne palmarum ramus*. AR. I. (Pellerin.)

27.) Autonomi: *Caput Bacchi*. X ΣΙΑΩΝΙΩΝ. *Cista cum thyrsis*, L. OM. FN. E. *infra literas Phoenicias, omnia intra hederaceam*. AE. (Pellerin.)

28.) Autonomi: *Caput muliebris velatum turritum*. X ΣΙΑΩΝΟΣ. L. O. *Victoria super navi*. AE. (Mus. Caes.)

29.) Autonomi: *Templum 4. column.* X ΣΙΑΩΝΙΩΝ. L. GP. *Europa tauro vecta*. AE. (Theup.)

30.) Augusti. L. IP. (Pellerin Mel. II. p. 326.)

31.) Augusti. *Hujus caput*. X ΣΙΑΩΝΟΣ. L. ZIP. *Europa tauro vecta*. (Vaill.) *Currus Affartes*. (Noris.)

32.) Augusti. *Caput laur.* X ΣΙΑΩΝΙΩΝ. L. ΓKP. *Europa tauro vecta*. (Pellerin Mel. II.)

33.) *Alius, sed* ΔKP. (Mus. Caes.)

34.) Autonomi: *Templum 4. column.* X ΣΙΑΩΝΙΩΝ. ZKP. *Europa tauro vecta*. Hunter.)

35.) Autonomi: *Caput muliebris turritum, juxta* $Z \frac{A}{5}$ ΣΙΑΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. EMP.

Navis, infra scriptura Phoenicia. (Pellerin Suppl. II. p. 88.)

36.) Caligulae. *Caput laureatum*. X ΣΙΑΩΝΟΣ. L. HMP. *Europa tauro vecta*. (Pellerin.)

37.) Autonomi: *Caput Bacchi*. X ΣΙΑΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. L. ΔNP. *Cista mystica, omnia intra hederaceam*. (Mus. Caes. Theup.)

38.) Autonomi: *Caput muliebris turritum*. X ΣΙΑΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. ENP. *Navis, infra scriptura Phoenicia*. (Hunter.)

39.) *Alius, sed*: L. EP. (Theup.)

40.) Claudii. *Hujus caput*. X ΣΙΑΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. ΔEP. *Europa tauro vecta*. (Vaill.)

41.) *Alius, sed* BEP. (Pellerin Mel. II. p. 326.)

42.) Autonomi: *Caput Bacchi*. X ΣΙΑΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. EEP. *Cista Bacchi intra hederaceam*. (Hunter.)

43.) Autonomi: *Caput muliebris turritum, juxta* $\frac{A}{5}$ X ΣΙΑΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ.

5EP. *Navis, infra scriptura Phoenicia*. (Pellerin Suppl. II. p. 88. Mus. Caes.)

44.) Autonomi: *Caput muliebris turritum, juxta* $\frac{B}{5}$ X ΣΙΑΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ.

ΘEP. *Navis, infra scriptura Phoenicia*. (Ibid.)

45.) Neronis. *Hujus caput*. X ΣΙΑΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. ΘEP. *Europa tauro vecta*. (Mus. Caes.)

46.) Neronis. *Hujus caput*. X ΣΙΑΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. EOP. *Europa tauro vecta*. (Vaill. Theup.)

47.) Autonomi: *Caput muliebris turritum*.

ritum. X ΣΙΑΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΤΑΟΥ. ΚΑΙ. ΝΑΤΑΡΧ. sqP. *Navis.* (Mus. Caef.)

48.) Autonomi: *Caput Bacchi.* X ΣΙΑΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. HqP. *Bacchus togatus flans d. diotam; f. thyrsum.* (Pellerin.) In alio: *Navis.* (Mus. Caef.)

49.) Autonomi: *Caput muliebre velatum turritum, juxta astrum, et acrostolium.* X ΣΙΑΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. HqP. *Navis infra* Λ5. (Mus. Caef.)

50.) *Alius, sed HΣ. infra* Λ5. (Mus. Caef.)

51.) Autonomi: *Caput muliebre velatum turritum.* X ΣΙΑΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. ΚΣ. *Navis.* (Fröl. Ann. p. 108.)

52.) Trajani. *Hujus caput.* X ΣΙΑΩΝΟΣ. ΝΑΤΑΡΧΙΔΟΣ. L. ΕΚΣ. *Mulier seminuda in navi d. extenta.* (Vaill.)

53.) *Alius cum anno* ΖΚΣ. (Noris, Mus. Caef.)

54.) Autonomi: *Caput muliebre velatum turritum, hinc astrum, inde acrostolium.* X ΣΙΑΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. ΖΚΣ. *Protome Astartes in curru, aut Navis, aut Cista intra hederaceam.* (Mus. Caef. Pellerin, Theup. Beger, Fröl. Ann. p. 113.)

55.) Hadriani. *Hujus caput.* X ΣΙΑΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. ΖΚΣ. ΗΚΣ. *Protome Astartes in curru.* (Vaill.)

56.) Ejusdem. *Raptus Europae, et amnis* ΗΚΣ. (Arigoni.)

57.) Autonomi: *Caput muliebre velatum turritum, prae quo astrum, pone acrostolum.* X ΣΙΑΩΝΟΣ. ΙΕΡΑΣ. ΖΚΣ. ΘΚΣ. *Protome Astartes in curru.* (Theup. Mus. Caef.)

58.) Autonomi: *Similis adversa.* X

ΣΙΑΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. ΗΚΣ. *Navis.* (Pellerin.) *Currus seu thesa.* (Mus. Caef.)

59.) Autonomi: *Similis adversa.* X ΣΙΑΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. ΛΣ. *Navis.* Sic numum ex museo Granelliano descripsit Frölichius, (Annal. p. 115.) at in eo manifeste legitur Λ5.

* * *

Recitatis Sidonis numis ad figendas epochas aggrediamur.

Epocha I. Seleucidarum, quae certa est vel ex adductis numis regum Syriae.

Epocha II. coepit V. C. 643. in autumno. Istud conficitur ex numis Trajani et Hadriani, in quibus, ut vidimus, communis annus ΖΚΣ. legitur. Si ergo annum 227. subtracta unitate addamus ad 643., emerget annus 869.; anno sequente mense Augusto mortuus est Trajanus, et regnare coepit Hadrianus. Dubium quidem movet Norisius, et suspicatur, annum ΖΚΣ. non in Hadriani, sed Trajani tantum numis legi; at eundem numerum serius Vaillantius reipso in Hadriani numo musei regii deprehendit. Consentit tamen, cum in certis Hadriani numis legatur ΗΚΣ., hoc notari primum annum Hadriani, sicut et ΖΚΣ. postremum Trajani, adeoque initium epochae ad autumnum V. C. 643. immotum manet. *) Reliqui anni in imp. numis contenti ad colligendum annum certum nihil conferunt. Numus Caligulae docet tantum aeram non potuisse incipere citius, quam ab autumno V. C. 642.

Quaeritur I., quae fuerit causa con-

a) Epoch. Syrom. p. 352.

stitutae novae epochae. Historici nihil adferunt. Verisimile est, occasione belli, quo tum fratres Antiochus VIII. et IX. inter se commissi fuere, Sidonios sibi autonomiam extorsisse, cuius tamen mentionem in numis nunquam fecere, nisi forte huic sententiae obfint numi 17. et 21., jam epocha propria insignes, in quibus quia adhuc comparent regum capita, tum adhuc his videntur fuisse subiecti.

Quaeritur II., ad cuius aerae initium exigendi sint anni in autonomis contenti, v. g. EK. ZKΣ. etc: Frölichius omnes annos minores E. AK. ΘM. aerae posteriori, seu Sidoniorum illigat, et jure istud; nam si anni isti ducerentur ab aera Seleucidarum, prodirent anni, quibus Sidon adhuc Ptolemaeis paruit, nondum Seleucidis. At quod idem annos majores KΣ. ZKΣ. aerae Seleucidarum applicet, ^{a)} haud dubie peccat. Nam cum hi anni responderent annis V. C. 661. 668., sequeretur, Sidonios post inductam anno V. C. 643. novam suam epocham, atque eam jam in numis suis notatam, ut apparet ex annis E. et Θ., per vices ad Seleucidarum epocham transivisse. Non nego, istud fieri potuisse, neque desunt in aliarum urbium numis ejus variationis exempla; verum in his habemus certam rationem, quam docent numi, in Sidone nullam; quin adsunt rationes statuendi, Sidonios inde ab inducta altera aera in hac constanter perseverasse. En illas:

I. Si nonnunquam ad priorem Seleucidarum rediissent Sidonii, istud fecissent in regum Syriae gratiam, ut reve-

ra videmus, Tyrios jam post inductam aerae propriam in numis Seleucidarum imagine signatis Seleucidarum item aera usos. Verum apparet ex numis 17. et 21., eos vel in ipsis numis regum capite insignibus adhibuisse annos novae epochae, cur ergo aera Seleucidarum uerentur in autonomis?

II. Non modo annus ZKΣ. autonomis inscriptus, quem Frölichius ex Seleucidarum aera ducit, sed etiam typi in his signati reperiuntur aequae in numis Trajani et Hadriani, ergo ratio non est, eum ad vetustiore aerae exigendi, imo analogia posteriorem suadet.

III. Si annus KΣ. ducendus est ab aera Seleucidarum, etiam annus sQP. numi 47., in quo Sidon ~~navarchis~~ dicitur, ab eadem epocha erit derivandus, quoniam utriusque numi aetas non magnopere differt. Effet ergo hic numus signatus V. C. 637. At certum est, *ναυαρχος*, *classicae*, honorem primum collatum fuisse a Romanis, qui per varios portus classem securitati imperii servientem distribuerunt. At si annus hic deducatur ab altera epocha, nempe 643., apparet numum signatum V. C. 838. imperante Domitiano. Revera sub hujus patre Vespasiano Sidon *navarchis* dos titulo primum uti coepit.

Video, Pellerinium quoque aerae Seleucidarum nimio indulgisse, qui ab ea annos quoque EMP. sEP. ΘEP. in parvis autonomis exaratos ducit, ^{b)} cuius sententiae causam, quae convinceret, nullam reperio. Quin fabrica (nam idem sunt etiam in museo Caesareo) tam remotum aevum non sapit, et verisimile

^{a)} Annal. p. 105. 108. 113.

^{b)} Suppl. II, p. 88.

cenſeo, Sidonios cum Seleucidarum aera autonomos nullos ſignaffe, quam certe legem a vicinis Tyriis obſervatam horum numi aperte docent. Ergo quamdiu a Syriae regibus pendebant, nonniſi cum horum capite et aera ſignavere monetam, abacta deinde, aut ſaltem imminuta ſervitute ſibi redditi coepere uti cum moneta, tum epocha propria.

Obſervandae item literae aliae minores in citatis numis Pellerinii, et muſei Caſareſi, in quorum antica juxta caput muliebre turritum eſt: $Z \frac{A}{5}$, in averſa EMP. vel hinc $\frac{A}{5}$ inde ς EP. vel hinc $\frac{B}{5}$ inde Θ EP. Alii duo numuli muſei Caſareſi praeter annos epochae HqP. et H1Σ. in ima parte exhibent Δς. Hae notae quam habeant ſignificationem, hactenus ignoro.

Typi:

Navis, in Sidonis antiquiſſimis. Re maritima Sidonios forte omnium gentium primos valuiſſe, lippis notum. Ab his orti Tyrii primum, deinde Carthaginiſes fecerunt, quod et materet avia docuere.

Aquila gubernaculo inſiſtens, retro palmarum rarus, in argenteis ſeu autonomis, ſeu cum capite regum. Idem typus eſt etiam in numis Tyri, quam vide.

Mulier d. acroſtolium, vel coronam,

ſ. haſtam in crucis formam tenens navi inſiſtit.

Eſt haec Aſtarte vetuſtiſſimum hujus urbis numen, nam ipſum jam Salomonem coluiſſe *Aſtarten deam Sidoniorum*, queruntur ſacrae literae, ^{a)} in quibus et *Aſaroth* legitur. Quae fuerit haec Aſtarte, controverſum vel inter ipſos indigenas. Eam S. Auguſtinus Iunonem putat, ut Baal Iovem. ^{b)} Sanchoniaton a Phoenicibus Venerem dici teſtatur. Lucianus Iunam putat, et addit, audiviſſe ſe Sidone ex ſacerdote, eſſe eandem cum Europa Cadmi ſorore, iſtud tamen inſiciari reliquos indigenas. ^{c)} Cum ſacrificio Sidonio ſentit quoque Norſius motus eo, quod juxta imaginem Europae tauro vectae legitur Θ ΕΑΣ. ΣΙΔΩΝΟΣ. ^{d)} Argumentum invalidum, nam eandem epigraphen habent numi, in quibus pro typo eſt navis, Bacchus, vel ejus ciſta myſtica, ut vidimus. Sed quis ſuperſtitionis deliria componat? Hujus Aſtartes protome ſaepe proponitur intra vehiculum in numis Trajani et Hadriani aevo ſignatis, quod eſt inſar ſacelli quatuor columnis ſulti, et rotis inpoſiti incluſa intus deae protome. Hunc morem viguiſſe in Phoenice tradit apud Eusebium Philo Byblius, qui memorat *ναον (υποφορεμενον εν φοινηκη, et Macrobius ^{e)}: vehitur ſimulacrum dei Heliopolitani ſerculo, velat in pompa ludorum Circenſium deorum ſimulacra*. Sic etiam apud Aegyptios teſte Herodoto fuit plauſtrum 4. rotarum,

a) III. Reg. c. 23.

b) Quaeſt. XVI. in lib. Iudic.

c) de dea Syr. ſub init.

d) Ep.

Syrom. p. 350.
(Vol. III.)

e) Sat. L. I. c. 23.

quo vehebatur facellum cum simulacro, quod in eo est ^{a)}), quae omnia erudite jam notavit Cuperus ^{b)}). Addo ego typos aliorum populorum similis rationis. Thensam in numo Philadelpiae Coelestriae in Herculis honorem, Solem Elagabalum in curru in numis Elagabali commatis Romani, cujus religio ab hoc tractu in urbem fluxit, ΑΠΗΝΗ. ΙΕΡΑ. in numis Ephesi, et thensam seu carpentum in Romanorum numis.

Europa tauro rapta, obuius typus inde ab aevo Augusti. Fabula est domestica; nam fuit illa Agenoris Sidoniorum regis filia. Reliqua in vulgus nota. Hi numi etiam Luciano cogniti, nam *numus*, ait ^{c)}): *quo Sidonii utuntur, habet Europam tauro, Iovi videlicet, insidentem*. In averfa autonomi, quem olim edidi ^{d)}), conjungitur templum, quod haud dubie illud ipsum est, quod Sidone Europae positum narrat Lucianus ^{e)}).

Alios typos vide in numis Sidonos coloniae.

ΣΙΔΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. Hanc epigraphen passim interpretantur antiquarii, tanquam notaretur Astarte, quae fuit *dea Sidonis*; alii in hac Sidonis dea Europam vident, qua in sententia fuere Norisius, ut mox dictum, et Bimardus ^{f)}). Causa utrique, quia ea verba juxta Europam tauro vectam leguntur, et constat, numorum inscriptionem generatim referri ad typum, quem ii fiunt. Verum istud ipsum est, quod

utriusque sententiam labefactat. Nam si Europa propterea erit Sidonis dea habenda, quia haec verba juxta scribuntur, etiam navis, et Bacchus, et cista mystica Sidonis deae erunt habenda, quia, ut in numerorum catalogo vidimus, eadem verba his quoque addiuntur. Ex quo efficitur, hac inscriptione neque Astartem, neque Europam intelligendam. Ad haec si το ΘΕΑΣ ad alterutram referretur, reperitur etiam nonnunquam scriptum ΘΕΑΣ ΣΙΔΩΝΙΩΝ., nam ubi το ΘΕΑΣ abest, promiscue scribitur ΣΙΔΩΝΟΣ, vel ΣΙΔΩΝΙΩΝ, certo argumento, quae Sidon est, eandem etiam esse deam. Addendum etiam fuisset ipsius deae nomen, perinde ac in numis Hieropolis legitur: ΘΕΑΣ. ΤΡΙΑΚ. ΙΕΡΟΠΟ., non tantum: ΘΕΑΣ. ΙΕΡΟΠΟ., et in numis Ephesi: ΑΡΤΕΜΙΣ. ΕΦΕΣΙΑ., nec ΘΕΑ. ΕΦΕΣΙΑ. Ex quo patet, in his numis urbem ipsam Sidonem *deae* nomine compellari. Si quis ex me curiosis sciscitetur, quo superiorum plebiscito Sidon inter coelicolas adlecta sit, respondam, eodem, quo ΘΕΑ. ΡΩΜΗ. fecerit summa urbis antiquitas, propter quam ea maximi apud omnes gentes habita est, ut fastuosus hic titulus urbi adeo venerabili facile ac citra invidiam permitteretur.

Postremi imperatorii certi huius urbis sunt cum capite Hadriani, et quodam anno imperii primo, aut ad finem initio secundi signati. Cur deus ceps deliverit signare monetam, non

a) L. II, c. 63.

b) in Harpocrate.

c) de dea Syr. l. ubi init.

d) Num. vet. p. 2.

e) l. c.

f) ad Iobert. T. II. p. 259.

constat. Numum Macrini profert unus Arigonius, sed dubitare liceat de sincera lectione. Alium cum capite Elagabali, quem Vaillantius ex museo regio citat cum praetensa epigraphe: CIΔONOC. NATAPXIAOC. BAΦ. et typo navis, cum propter Seleucidarum epocham jure suspectus esset, Pellerinius novo examini subjecit, et esse vicinae Tripolis facile agnovit, ut ipse docet^{a)}. Ea aetate, quam annus BAΦ. designat, colonia jam fuit Sidon, et hoc tantum nomine, et inscriptos Latine numos emisit, de quibus continuo.

Numi regum AR. RRR. AE. RR.

Autonomi AR. RRR. AE. R.

Imperatorii AE. RR.

Colonia deducta ab Elagabalo. Hactenus cogniti fuere tantum numi Elagabali, ejusque gynaecei, et Alexandri Severi, serius numum Etruscillae museum Theupoli invexit, sed quem suspicamur male lectum; nam videtur Sidon temporaria tantum fuisse colonia et metropolis, ademptis Tyro tantisper juribus et Sidonem translatis, quae sub Alexandro fuere restituta, de quo vide plura in numis Tyri coloniae.

Epigraphe: COL. A. P. M. SID. aut plenius: COL. AVR. PIA. METROP. SIDON.

Typi praeter jam notos Europae a tauro raptae, vel currus, in quo Astartes protome, qui etiam nonnunquam solitarium in numi area typum facit,

Astarte stans in templo d. hastam cum oruce coronatur a Victoria columellae insidente, pro pedibus Silenus, idem

Silenus solus typum facit, in numo Paulae. (Arigoni.) De Sileni solito in coloniarum numis typo agitur alibi.

Mulier seminuda navi insistens velut progressura et profuga, et una respiciens, dextera extensa velut viam monstrans, quo ire pergeret, Elagabali.

Eundem typum habet etiam numerus supra sub 52. descriptus. Non abs re censent aliqui, eo fingi Didonem Sidone profugam. (Vaill.) Ea apertius exhibetur in numis Tyri.

Mulier stans s. infantem, dexteram versus adstans animal extendit, quod asinus videtur, in area currus Astartes, Elagabali. (Pellerin Lettres p. 15.)

Miri hujus typi explicatum non reperit Pellerinius, neque mihi plus spei. Fabulam eo domesticam latere, id unum possumus arbitrari.

AETER. BFI. vel AETERNVM. BENEFI. Modius protuberantibus spicis. Elagabali. (Vaill. Theup.)

Eadem averfa est etiam in numis Laodiceae Syriae coloniae, quam vide.

Colonus arans, retro vexillum, cui inscriptum: LEG. III. PAR. In alio: Triasigna militaria praefixis superne aquilis, singulis in imo adfixa tabella, cui insculptum rostrum navis. In alio: Mulier capite turrito stans ante aram, juxta aquila legionaria prorae navis infixa. Elagabali, Ann. Faustinae. (Vaill.)

Severus legiones Parthicas tres conscripsit, tertiamque ac primam in Mesopotamia collocavit, ut narrat Dio coaevus^{b)}. Parthica legio etiam me-

a) Mel. II. p. 326.

b) L. LV. c. 24.

moratur in numis Gallieni Romanis. Produuntur etiam hujus neminis legiones IV. et V., quas in nota huic Dionis loco subjecta citat Fabricius ^{a)}). Quid adfixa rostra significant, non adsequor. Cohors speculatorum in numis M. Antonii rostra item offert.

Ludi:

CER. PER. ISEL. OECVM. *Mensa cum duabus urnis, infra vas, et poma; Elagabali.* (Vaill. Theup.)

CERT. SAC. PER. OECVME. ISELA. *inscriptum coronae, in numis Elagabali et Ann. Faustinae.* (Vaill.)

De ludis *Periodicis Elasticis* vide, quae dicentur in tractatu de ludis.

Metropolis: Hunc honorem abstulisse videtur, cum colonia deducta est.

Nomina ab Imperators. *Aurelia* ab Elagabalo. *Pia*, haud dubie, quod pia fuit in Elagabalum, quo modo et legiones *Piae* dictae sunt, Tyro interea impia de quo argumento vide numos coloniae Tyri, vel sic dicta, quia Elagabalus *Pius* quoque vocabatur.

AE. C.

TRIPOLIS.

Maritima, omnium veterum consensu nomen nacta, quod tribus urbibus constaret, quas condidere Tyrii, Sidonii, Aradii.

Autonomi:

Capita jugata laureata Dioscurorum iminentibus astris. Ξ ΤΡΙΠΟΛΙΤΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Alate capite turrito flans d. scipionem, f. cornucopiae, annus Λ, in alio ΑΛ, in alio ΒΛ. m. m.* (Pellerin, Pembrock.)

Illustres hi nemi soli sunt argentei, reliqui aenei.

Epigraphae in his, et quidem in antiquioribus ΤΡΙΠΟΛΙΤΩΝ., in sequentibus, ut inscripti anni docent, ΤΡΙΠΟΛΙΤΩΝ. Arigonius huc refert numum, in quo ΤΡΙ., (ΤΡ. monogrammate ligatis) et typus palmarum. Palma Graecis φοινῆς, a qua Phoenice.

Typi insigniores sunt:

Caput muliebre velatum turritum, post crucem. Ξ ΤΡΙΠΟΛΙΤΩΝ. L. Γ. in alio: ΙΘ. *Victoria super navi.* AE. II. (Mus. Com. Erbach, Hunter.) in alio: ΑΠC. AE. II. (Mus. Vitai.)

Caput muliebre velatum turritum. Ι ΤΡΙΠΟΛΙΤΩΝ. L. ΑΣ. *Nemesis gradiens d. stolam a pectore diducit, intra lauream.* AE. III. (Mus. Cael.)

In simili suo Pellerinius vidit L. A., haud dubie minus integro, perperam adeo miratus annum epochae primum, qui vix aliquando in numis comparere. Integerrima quoque in meo praesente est imago Nemesis, rara in hoc tractu, at obvia in numis Asiae minoris. Numum hunc olim vulgavi, pictumque fuiti ^{b)}).

Capita jugata Dioscurorum. Ξ ΤΡΙΠΟΛΙΤΩΝ. L. ΣΤ. *Palmas ramus, intra lauream.* AE. II. (Mus. Cael.)

a) Nota 195.

b) Sylloge I. p. 57.

Ibidem a me editus. Rursum peccavit Pellerinius, cum in simili suo legeret L. 5. pro manifesto L. 5T. Epocha utriusque numi est Seleucidarum.

In numis aliis. *Dioscuri stantes cum vel sine equis, aut ipsi equites*, de quibus infra in imperatoriis, *Pilei Dioscurorum. Raptus Europae, Ramus palmarum, Victoria navi insistent.* Sunt in variis museis.

Tituli:

Sacra, autonoma, in citatis argenteis.

Astylum: hunc titulum colligit Pellerinius ex numo: - - - ΩΝ. ΘΗΣ. ΙΕ. ΠΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΤΑΟΤ. ΑΤΤΟΝΟΜΟΤ. Etli deest integrum fere urbis nomen, tamen huc vocandum putat Pellerinius propter binas in averfa Dioscurorum protomes, qui typus Tripoli fere proprius fuit. Idem numus est etiam in Caesareo, sed urbis nomine aequè viatiato.

Sacrae et asyli honores abstulerit propter religionem Cabirorum, de quibus infra. Autonomiam adepta videtur a Pompejo, nam anni numis cum hoc titulo inscripti ejus aeram loquuntur.

Metropolis: ΤΡΙΠΟΛΙΤ. ΜΗΤΡ. Λ. ΜΔ. *Victoria super navi.* Ex quo apparet, V. C. 733. Tripolin metropolis honore gloriatur, cuius in nullo alio etiam serius signato meminit. Idem numus bis exstat in museo Caesareo, sed vox ΜΗΤΡ. dubiae lectionis est.

Epocha, de hac in imperatoriis.

AR. RRR. AE. C.

Regius.

Caput Antiochi IV. radiatum jugatum capiti muliebri. Χ ΤΡΙΠΟΛΙΤΩΝ. ZMP. *Dioscuri in equis.* AE. III. (Mus. Caes.)

DIONYSIUS Tripolis rex.

Δ - - - *Caput regis imberbe diademat.* Χ ΤΡΙΠΟΛΙΤΩΝ. ΘΜΣ. *Dioscuri in citis equis.* AE. III.

Numum hunc ex museo nobilissimi Savorgnani Veneti edidit Blondius. ^{a)} Docuit illustre hoc cimelium, in antica propter diadema agnoscendum regem, ejusque nomen a Δ incipere, quae littera sola superstes est, signatum praeterea Tripoli Phoeniciae, et quoniam hanc aera Seleucidarum usam constat, annum ΘΜΣ. respondere anno V. C. 690. Haec omnia, ut erudite observat Blondius, belle conspirant in Dionysio, de quo haec narrat Iosephus: ^{b)} και της Πτολεμαίης της Μενναίης χωρην κατενοήσεν ανδρος πονηρης, και εδεν ελαττονος ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΤΟΥ ΤΡΙΠΟΛΙΤΟΥ της πελεκισθεντος, οσπερ και κηδεων ενγγχανεν αυτω κ. τ. λ. et Ptolemaei Mennaei F. regionem inspexit (Pompejus) homini improbi, non minus quam fuerat DIONYSIUS TRIPOLITA securi percussus, qui quae illi adfinitate conjunctus erat, etc. Constat, Pompejum V. C. 690. Syriae, Phoenices, Iudaeae res constituisse, quo tempore hic Dionysius Tripolin in sua potestate habuit, quem cum, ut diximus, everteret Pompejus, ejus causa beneficii grati Tripolitae proscripta tantisper so-

a) Observ. sur. quelq. méd. p. 59.

b) Ant. L. XIV. c. 3. §. 2.

leucidarum aera Pompejanam invexerunt, ut dicetur infra.

AE. RRRR.

Imperatorii.

A M. Antonio III. viro (Vaill.) usque ad Maximum Caes., cujus numus est apud Arigonium.

Epigrapha: ΤΡΙΠΟΛΙΤΩΝ. ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ.

Typi: *Dioscuri stantes, vel: eorum capita, vel: eorum pilei, de quorum cultu mox infra.*

Astare pede prorae navis imposito, d. baculum.

ΗΛΙΟΣ. ΣΕΛΗΝΗ . . . ΠΙΠΟ . . .
Sol et luna stantes, Antonini. (Pellerin Mel. I. p. 343.) Ex residuis literis omnino videtur consarcinanda vox ΤΡΙΠΟΛΙΤΩΝ.

Numi CABIRORVM.

Hi a variis sunt vulgati, praecipue Pellerinio (Mel. I. p. 77.) En illos:

Caput Apollinis. Ξ ΘΕΩΝ. KABIPΩΝ. ΣΤΡΙΩΝ. *Cabiri hastati stantes, omnia intra lauream. AR. m. m. (Pellerin Mel. I. pag. 77.)*

Epigrapha et caput Domitiani. Ξ CΤPI. KABIPΩ. *Capita duo se respicientia medio palmae ramo. AE III. (Pembrock P. III. tab. 50. Catal. d'Ennery.)*

Caput Antonini Pii. Ξ *Capita adversa Faustinae sen. et M. Aurelii nudum media palma. (Pellerin l. c.)*

ΟΥΗΡΟΣ. ΚΑΙCΑΡ. *Caput Aurelii nudum.* Ξ CΤPI. KABIPΩ. *Caput Antonini*

laure., ex adverso Faustinae jun. cum astra media palma. (Ibid.)

Eadem adversa. Ξ CΤPI. KABIPΩ. *Capita adversa nuda, infra apicis et astra media palma. (Ibidem, et apud Arigonium.)* Quorum sint capita aversae, disputabitur in numis Annii Veri Caes.

. *Capita adversa Aurelii et Pii.* Ξ KABI. CΤPIΩΝ. *Capita adversa nuda imminuentibus astris Commodi et Annii Caes. media palma. (Ibid. et Theopoli.)*

Pellerinius eodem loco in numos hujus classis commentatus docet primae ex Sanchoniato, Cabiros spectata origine fuisse Syros, Saturno ipsi saltem coaevos, qui naves fabricare primi aggressi sunt, Berytum etiam Neptuno et Cabiris dono datam. Propter sua in genus humanum merita, quae reperta ante nautica steterunt, a Syris consecrata, eorumque cultum a Phoenicibus in Samothraciam delatum. Retentum etiam peregrinum Cabirorum nomen a Graecis, quod creditur duci ab Hebraeo כַּבִּיר, *potens*, ut revera hi dii fuerunt θεοι μεγάλοι, θεοι χονσοι, *seniores*. *) Cabiri nomen exstat in numis Thessalonicae numis, scripto ΚΑΒΕΡΩC, *Cabirus stans habitu curto, i. malleum tenet*, nam et Vulcani filii aliquibus habiti sunt, ac propterea maxime eorum in Lemno Vulcano sacra ferre honores. Ceterum incredibile, quae absurda, varia, et male cohaerentia Graeci de horum natalibus, ac religione somniaserint, constitutis in Samothrace mysteriis, de quibus lege copiose differentem Matthaeum Aegyptium.

a) Macrob. Saturn. L. III. c. 4.

b) S. C. de Bacch. sub init.

Istud tamen ex typis, et adfectis functionibus colligi potest, Graecos, qui alienos cultus omnes facile civitate donavere, sed ne ex alieno petiti viderentur, sic fabulis involvere, ut apud se nati viderentur, hos inquam Graecos ex his Cabiris Dioscuros suos formasse, nam utrique, tam Cabiri quam Dioscuri ficti fuere imminentibus capiti astris, utrique navigationis auctores et praestites habiti. Vnde et Cajus quidam dicitur ΙΕΡΕΤΣ. ΘΕΩΝ. ΜΕΓΑΛΩΝ. ΔΙΟΣΚΟΡΩΝ. ΚΑΒΕΙΡΩΝ.^{a)} Quam formam primum Phoenices Cabiris suis adfinxerint, non constat; serius cum Cabirorum idem fuerit munus, quod inter Graecos Dioscurorum, videntur Phoenices, ac praecipue serius Hellenophoenices Cabiros suos retento patrio nomine Dioscurorum habitu, et forma proposuisse, ut ex numis, de quibus hic agitur, satis apparet. Vtrique praecipue culti ab omnibus iis, quibus res maritima cordi fuit. Avita haec fuerat Phoenicibus religio, quorum navigandi studium inde a principio cognitum fuit, neque alia de causa Phocaeenses Ioniae eorum in moneta sua cultum testantur, quam quod teste Herodoto hi primi ex Graecis fuere, qui longinquas navigationes susceperunt. Ex eadem rei maritimae causa hos sibi patronos delegere Ponti Euxini accolae. Vide etiam, quae de his alia docebimus ad denarios Sulpicii Rufi, ac praecipue dissertationem Freretii^{b)}.

Fecit adulatio, ut urbes, quae hos deos in primis numinibus habuere, eo-

rum nomina et attributa Caesaribus impertirent. Ita Lacedaemonii, cum epigramma Aurelio et Vero dedicarent, sic de iis: ΘΕΟΙC. ΟΛΥΜΠΙΟΙC. ΝΕΟΙC. ΔΙΟΚΟΤΡΟΙC.^{c)} Ex eadem ratione in praesentibus numis Antoninus, Aurelius, Commodus, Annius ΤΡΙΩΝ. ΚΑΒΙΡΩΝ. nomine compellantur. Quin et in feminas eundem derivatum honorem videmus, et utramque Faustinam in Cabirarum numerum venire, neque injuria istud; nam et *Cabiridas* ex veteribus eruit Pellerinius.

Cur vero numi hi huic sint Tripoli tribuendi, inquirendum. Verisimile quidem primo videri posset, eos Berytum referendos, quoniam haec urbs, ut diximus, donata fuit Cabiris, et ex ejus numis constat, Dioscurorum cultum in ea urbe constitutum. At cum ea a I. Caesare deducta fuerit colonia, et inde ab hoc alii numi nisi cum coloniae nomine cusi non fuerint, jure arguit Pellerinius, numos praesentes vix huc posse pertinere. At pro Tripoli eo judice pugnant causae plures, fabrica, palma arbor, Dioscurorum typus in ejus numis perpetuus, quorum cultus sub Cabirorum nomine a vicina Beryto in hanc urbem duci facile potuit, ac tanto proclivius hic stabiliri, cum ea urbs olim aeque ac hodie mercatoribus confliterit, quorum magnopere interest, horum opem numinum sibi nauticam exercentibus praesto esse.

Navarchis. ΤΡΙΠΟΛΙΤ. ΝΑΥΑΡΧ.

a) Gruter p. 319. 2.

b) B. L. T. XXVII. p. 9.

c) Caylus Rec. d' Ant. T. V. p. 190.

ΝΕΟΚΟΡΩΝ. ΑΑΦ. *Navis expanso velo*, Elagabali. (Pellerin Rec. III. p. 259.)

In nullo alio catalogo reperio, Tripolin inscribi *navarchida*. Tamen, binos adhuc alios sic inscriptos huc pertinere docuit Pellerinius, nimirum unum Sidonis cum capite Elagabali, quem perperam sic describit Vaillantius: CΙΔΩΝΟC. ΝΑΤΑΡΧΙΔΟC. type navis, alium Tyri eum ejusdem Elagabali capite in quo lectum a Vaillantio: ΤΤΡ. ΙΕΡ. ΑC. ΝΑΤΑΡΧ. ΒΑΦ., quem idem Tripolin quoque retrahendum comperit *).

Neocoratus, rarus in hujus tractus urbibus, in unico numo notatur, quem continuo descripsi.

Sacra, Apylum, in numo mox laudato, quem Tyro perperam largitus est Vaillantius. In autonomis, sed perpaucis, iidem tituli occurrunt.

Epocha. In hac notanda sedula fuit Tripolis. Numi docent, eam primum usam aera Seleucidarum, deinde Pompejana, serius ad primam Seleucidarum redivisse.

I. Seleucidarum:

ZMP, in numo Antiochi IV.

L. ΑΣ. in autonomo citato, pro quo perperam a Vaillantio lectum L. A. diximus.

ΘΜΣ. in numo regis Dionysii.

II. Pompejana.

L. Γ. Η. ΗΙ. in autonomis. (Muf. Com. Erbach, Muf. Caef. Pellerin.)

L. ΓΚ. in numo Antonii IIIviri. (Vaill.)

Λ. ΑΑ. ΒΑ. in autonomis argenteis. L. ΜΔ. in autonomo. (Pellerin.)

III. Seleucidarum iterum.

L. ΠΣ. Augusti. (Vaill.) Lectio inspecta, ut dicetur.

ΑΠC. in autonomo supra descripto.

L. Τ. Augusti. (Morelli Imp. Tom. I. p. 405.)

ΑΤ. ejusdem. (Theup.)

L. CT. in autonomo. (Muf. Caef.) Pellerinio perperam L. C., ut diximus.

ΑΑΤ. Tiberii. (Vaill.)

ΜΤ. Ejusdem. (Pellerin Mel. II. p. 328.)

L. ΘΟΤ. in autonomo. (Pellerin.)

ΗΚΤ. Trajani et Hadriani. (Vaill. aliique.)

ΒΑΤ. Hadriani. (Pellerin Mel. II. p. 328.)

ΝΤ. ΤΝΔ. Antonini. (Arigoni.)

ΓΝΤ. ΕΝΤ. ΘΝΤ. Ejusdem. (Vaill. Muf. Caef.)

ΘΝΤ. Aurelii Caef. (Vaill.)

ΔΙΦ. Caracallae. (Arigoni) Paulae. (Vaill.)

ΓΚΦ. ΔΚΦ. ΕΚΦ. ΖΚΦ. Domus. Caracallae. (Vaill. Arigoni, Pellerin, Theup.)

ΗΚΦ. Caracallae. (Pellerin Mel. II. p. 328.)

ΘΚΦ. Diadumeniani. (Catal. d'Espery p. 488.)

ΑΑΦ. Elagabali. (Vaill. Pellerin Rec. III. p. 259.)

ΒΑΦ. Elagabali, Soaemiadis. (Vaill. Paulae. (Pellerin.)

ΓΑΦ. Elagabali, Soaemiadis. (Vaill.)

ΦΑΓ. Alexandri capite laur. (Theup.)

Numos tres priores sistere annos 20

a) Mel. II. p. 326. et 328.

rae Seleucidarum, controversum esse nequit.

Numi sequentes Pompejanam offerunt, quae incipit ab autumno V. C. 690. vel 691. Fuit haec ignota Nerisio, at Vaillantius eam eruit ex numo M. Antonii cum anno FK., in cuius averfa, ut ipse ait, est caput Cleopatrae diadematam. Singularis est Harduini sententia, qui cum annum hujus numi aerae Caesarianae applicaret, contra unanimem scriptorum omnium et monumentorum consensum pugnam Actiacam ad annum V. C. 727. distulit, quae deliria miremur refutare voluisse Frölichium. ^{a)} Sitne in hoc Antonii numo, ut Vaillantius censet, revêra caput Cleopatrae, etsi diademate revinctum adferat, dubitare liceat, quamquam neque Frölichius, neque Fellerinius istud impugnent. Demus, initium aerae Pompejanae a Tripolitanis ductum ab autumno V. C. 691., annus numi FK. coepit ab autumno V. C. 713., at labente hoc Tripolitanorum anno Antonius Octaviam Octaviani sororem duxit. Quare nemo non videt, non potuisse citra canoram offensionem Cleopatrae vultum cum M. Antonio conjungi. Accedit; antequam Octaviam duceret, vixisse Fulviam ejus veram uxorem, atque etsi jam tum Cleopatram deperiret, tamen nondum eam publice pro uxore habuit, quin et amores suos tum adhuc tectos voluit. Quare mirum videretur, aulos fuisse Tripolitanos utriusque caput jungendo utriusque etiam illicitum commercium in moneta publi-

ca proponere. Mallem igitur, caput illud pro Octaviae capite haberi. Numus hic, quem Vaillantius ex museo regio citat, adcurate denuo esset inspiciendus, an vere caput illud diademate ornetur. Ultimus annus certus hujus aerae compertus est annus MΔ., qui incipit ab autumno V. C. 734., si epocha coepit ab autumno 691. Causa constitutae epochae non modo est generalis illa, quod hoc anno Pompejus Syriae et Phoenices res constituit, verum etiam privatum adversum Tripolitanos beneficium; nam teste Iosepho Pompejus Dionysium Tripolitanae urbis tyrannum capite plecti iussit, ut supra ad ejus numum dictum.

Seleucidarum aeram antiquata Pompejana denuo respexere Tripolitani. Quando istud contigerit, indagandum. Hanc Vaillantius primum videt in numi Augustei anno ΠΣ. Non adridet haec sententia. Annus hic deductus ab anno 442. inciperet ab autumno V. C. 721. Verum annis 720. 721. 722. usurpatam Tripoli aeram Pompejanam, probant autonomi supra citati cum annis Α.ΑΑ., ΒΑ. Eandem ad annum 734. rursum comprobant annus MΔ. numi autonomi, sed aeram Seleucidarum rursum postulant anni T. et AT. in numis Augusti, qui respondent annis V. C. 741. 742. an verisimilis tanta Tripolitanorum in aerae negotio inconstancia? Ad haec si causa praetensi anni ΠΣ numus signatus est anno 721, qua ratione lauream, qua Augusti caput redimitum testatur Vaillantius, cum aliis hujus aetatis nu-

a) *Animadv. in num. urb.* p. 97.
(Vol. III.)

mis componemus, in quibus semper capite nudo proponitur? Hujus quidem numi natales is biennio differt; ait enim: (Num. Graec. p. 288.) *Tripolitae Augusto numos dedicarunt anno aerae Seleucidarum 280, quem si addideris ejus capiti 442, incidet in autumnum anni V. C. 723, quo Augustus M. Antonium ad Actium superavit.* At scribendum fuerat, annum Seleucidarum 280 incipere in autumnum V. C. 721, atque adeo biennio ante pugnam Actiacam. Quare cum neque ea aerarum confusio credibilis videri possit, neque cultus Octaviani huic aetati competat, verisimile est, annum ex numo male exceptum, et quovis pignore certarem, pro ΠΞ existare in numo MZ., qui annus ad aeram Pompejanam exactus respondet anno V. C. 737. Numum citat Vaillantius ex museo Foucault, quod nunc est Neapoli. Istud si verum, postremum annum aerae Pompejanae habemus dictum MZ., seu V. C. 737, et cum aerae Seleucidarum restitutae habeamus primum annum T in numo Augusti, qui respondet anno V. C. 741, apparet, eam mutationem accidisse intra dictos annos 737, et 741. Haec scripsi, cum forte incidi in numum autonomum supra citatum cum anno ΑΠC, qui nunc est in praeclaro museo ill. Comit. Vitzai. Est is certe aerae Seleucidarum, respondens anno V. C. 722, quo tempore diximus apud Tripolitanos valuisse aeram Pompejanam, et Vaillantii adeo lectionem ΠΞ, quam suspectam diximus, videtur confirmare. Quid-

quid erit, istud jam fere certum, primis Augusti annis utramque epocham apud Tripolitanos in usu fuisse, subinde plane abolitam Pompejanam. Similem aerarum permixtionem vidimus in numis Apameae Seleucidis.

Aera Seleucidarum a Tripolitaniis his numis invicte ad annum V. C. 442 figitur, et quidem L a numis Trajani Hadriani cum eodem anno HKT, qui incipit in autumnum V. C. 869, qui annus Seleucidarum fuit postremus Trajani, Hadriani primus. Idem praeterea annus ΓΛΦ inscriptus tam numis Elagabali, quam Alexandri jam Augusti, et respondens anno V. C. 974. Cum ergo ex his numis certum sit, inter autumnos 974 et 975 caesum Elagabalum, et Alexandrum dictum Augustum, his quoque iudiciis affligitur eorum sententia, qui caesum in Septembri Elagabalum dixerunt. Nam cum annus Seleucidarum coeperit circa Octobrem, interemptus fuisset Elagabalus mensis Septembri, non potuisset ejus aetate admitti ad imperium Alexandri mactatus pertingere in Phoeniciam currens: adhuc anno ΓΛΦ, neque intra unum exiguum temporis spatium, et aetate quam inciperet annus ΔΛΦ, coeque matrices pro Alexandri jam Augusti numis. Etiam numus Caracallae cum anno HKΦ probat, non posse epocham serius anno V. C. 442 incipere. Mirum est calculum Freretii, ex anno HKT probantis, Tripolitanorum aeram coepisse V. C. 443. *)

Annus ΒΛΦ in numo Paulae probat

a) B. J. T. XVI. Mem. p. 295.

hanc adhuc in autumnno V. C. 943. Elagabali thorum occupasse.

AE, C.

TTRVS.

Sidone nata, sed matrem opulentia et rebus gestis longe superavit, deductis Carthaginem et Gades coloniis, tolerata Alexandri M. in complures menses obsidione ingens nomen adepta. De ejus antiquitate lege dissertationem Abbatis Fontenu. *)

Numi hujus urbis abundant, at eum ea duplice aera usa fuerit, et difficile multis visum statuere, utri adplicandi sint varii anni in his signati, e re fore existimavi, si, ut in Sidone facere institui, omnes hujus urbis numos eum regum nomine percussos, tum autonomos, quos in adcuratoribus catalogis reperi, descripsero, addita in fine ordinis chronologici a me observati ratione.

1) Antiochi IV. *Ejus caput.* X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ANTIOXOT. TTPION. ΔMP. vel EMP. vel ZMP. *Navis, infra literae Phoeniciae.* AE. (Frölich Annal. Syr.)

2) Demetrii II. *Ejus caput.* X ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. TTPION. ANP. ΔNP. HNP. ΘNP. *Navis, infra literae Phoeniciae.* AE. (Frölich, Catal. d'Ennery.)

3) Alexandri I. *Ejus caput.* X ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΓΕΡ. ΣΕΡ. *Aquila rostro navis, vel gubernaculo inficiens, retro palmae ramus, in area clava,*

supra quam monogramma Tyri. AR. I. (Frölich.)

Primus hic est ex illustribus Tyri tetradrachmis. Eorum meminit Iosephus quoque: ^{b)} τὸ Τυρί νομισματὸς, ὃ τεσσαρὰς Ἀττικάς δύναται, nempe drachmas.

4) Demetrii II. *Ejus caput.* X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΖΕΡ. *in alto ΘΕΡ. Reliqua ut num. 3.* AR. I. (Frölich.)

5) *Eadem adversa.* X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. TTPION. ΗΕΡ. *Navis, infra literae Phoeniciae.* AE. (Frölich.)

6) *Eadem adversa.* X ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. TTPOT. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΤΑΟΥ. ΒΟΡ. Typus non proditur. Eum Frölichius ex Harduino citat AR. I.

7) Antiochi VII. *Ejus caput.* X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ANTIOXOT. ΙΕΡΑ. ΑΣΤ. ΔΟΡ. vel ΕΟΡ. *Typus, ut num. 3.* AR. III. (Frölich, Catal. raisonn. p. 7.) *In aliis ZOP.* AR. I. (Muf. Duane.)

8) *Eadem adversa.* X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ANTIOXOT. TTP. ΙΕΡ. ΑΣΤ. ΖΟΡ. *in alio ΗΟΡ. Navis, infra literae Phoeniciae.* AE. (Frölich.)

9) *Eadem adversa.* X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ANTIOXOT. ΙΕΡΑ. ΑΣΤ. ΠΡ. *Typus, ut num. 3.* AR. I. (Frölich.)

10) Demetrii II. *Ejus caput.* X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. TTP. ΙΕΡ. ΑΣΤ. ΑΗΡ. *Navis.* AE. (Frölich.)

11) Antiochi VII. *Ejus caput.* X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ANTIOXOT. ΙΕΡ. ΑΣΤ. ΒΠΡ. ΓΠΡ. *Typus, ut num. 3.* AR. I. (Frölich, Muf. Caes.)

a) B. L. T. XVIII. p. 17.

b) Bell. Iud. L. II. c. 21. §. 2.

12) Demetrii II. *Ejus caput.* X BA-
ΣΙΑΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. A. IE. AΣΤ.
ΓΠΡ. *Typus, ut num. 3.* AR. I. (Mus.
Caes.)

13) Antiochi VII. *Ejus caput.* X AN-
TI . . . ΒΑΣΙΑΕΩΣ. A. IE. AΣΤ.
ΔΠΡ. *Typus, ut num. 3.* AR. (Frölich
ex museo Granelliano, nunc Caesareo,
sed in hoc lego potius ΒΠΡ.)

14) Demetrii II. *Ejus caput.* X ΔΗ-
ΜΗΤΡΙΟΥ. ΒΑΣΙΑΕΩΣ. A. IE. AΣΤ.
ΕΠΡ. ΣΠΡ. ΖΠΡ. *Typus, ut num. 3.*
AR. I. (Frölich, Pellerin.)

Annus postremus ΖΠΡ. respondet an-
no V. C. 628, quo ipso anno Tyrii no-
vam aeram, nempe propriam suam in-
choavere, ut infra dicitur.

Numi cum aera Tyriorum.

15) *Caput Herculis laur.* X ΤΤΡΟΥ.
ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΤΑΟΥ. L. Δ. *Aquila*
gubernaculo insists, retro palmae ramus,
in area claya. AR. I. (Mus. Caes.)

16) *Alius, sed L. H.* AR. I. (Be-
ger.)

17) *Alius, sed L. I.* AR. I. (Pel-
lerin.)

18) Antiochi VIII. *Ejus caput.* X
ΒΑΣΙΑΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΤΤΡ. ΙΕΡ.
ΑΣΤ. ΣΣ. *Aquila stans.* AR. I.

Numum describit Frölichius ex mu-
seo Faukeners, ^{a)} cujus annus ΣΣ. cum
necessario ducendus sit ab aera Seleuci-
darum, eo interruptitur series aerae
Tyriorum jam coeptae. At facile per-
spicitur, cum numus regis Seleucidae
caput sistat, in ejus gratiam Tyrios Se-
leucidarum aera in dedicata ei moneta

usos. Tam civiles non fuere Sidonii, qui
neque in numis regum capite insignibus
ab inchoata semel sua aera discellere,
ut supra vidimus.

19) *Vt num. 15, sed L. KE.* AR. I.
(Noris.)

20) *Alii, sed L. A. BA.* AR. I.
(Mus. Caes.)

21) *Alius, sed L. M. in area KP. L.*
AR. I. (Mus. Caes.)

22) *Alius, sed ME. in area KP. AR.*
I. (Mus. Caes.)

23) *Alius, sed Ms. in area KP. AR.*
I. (Catal. d'Ennery.)

24) *Caput muliebre velatum turritum,*
retro palmae ramus. X ΤΤΡ. (monogr.)
A. IE. AΣΤ. L. q. *Navis infra literas*
Phoeniciae. AE. (Mus. Caes.)

25) *Vt num. 15, sed PL.* AR. I.
(Pembrock.)

26) *Vt num. 15, sed ΠΓ. ΠΔ. ΠΕ.*
ΠΔ. ΠΚΔ. *in omnium area KP.* AR. I.
(Pellerin.)

27) *Vt num. 15, sed PAE, pou. K.*
AR. I. (Hunter.)

28) *Caput muliebre velatum turritum,*
retro palmae ramus. X ΤΤΡ. (monogr.)
A. IE. AΣΤ. PMA. *Navis, infra li-*
ras Phoeniciae. AE. (Pellerin.)

29) *Vt num. 15, sed PEA. POA. PO.*
POH. *in omnium area KP.* AR. I. (Hu-
ter.)

30) *Caput Herculis.* X ΤΤΡ. (monogr.)
ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΗΟΡ. *et litera*
Phoeniciae, omnia intra quernam. AE.
(Mus. Caes.)

31) *Vt num. 15, sed PHB, in are*
KP. AR. II. (Pellerin.)

32) *Caput Herculis laur.* X ΤΤΡ

a) Ann. Syr. p. 101.

(monogr. super clava) in area ΠΙΒ, et literae Phoeniciae, omnia intra quernam. AE. (Muf. Caef.)

33) Caput muliebre velatum turritum. X TTP. (monogr.) ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΙΕΡΑΣ. ΑΣ. Palma, AE. (Muf. Caef.)

34) Caput idem. X TTP. (monogr.) Α. ΙΕΡ. ΑΣΤ. Navis, infra literae Phoeniciae. AE. (Muf. Caef.)

35) Caput Herculis laur. X TTP. (monogr. super clava) in area ΓΓ. Α. et literae Phoeniciae. AE. (Muf. Caef. Pellerin.)

36) Caput mul. velat. turr. pone palmae ramus. X TTP. (monogr.) Α. Α. ΙΕΡ. ΑΣΤ. ΓΓ. Navis, infra literae Phoeniciae. AE. (Pellerin.)

37) Alius, sed ΣΣ. AE. (Muf. Caef.)

38) Caput Herculis laur. X TTPOT. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΘΣ. et juxta literae Phoeniciae, clava, omnia intra lauream. AE. (Pellerin.)

39) Caput mul. velat. turr. retro palmae ramus. X TTP. ΜΗ. Α. (omnia uno monogrammate ligata) ΕΡΑΣ. (sic) ΘΣ. Palma. AE. (Muf. Caef.)

40) Caput Herculis laur. X TTP. (monogr. super clava.) in area ΙΣ et literae Phoeniciae, omnia intra quernam. AE. (Beger.)

41) Caput mul. velat. tur. X M. TTP. (monogr.) ΙΕΡΑΣ. ΘΙΣ. Palma. AE. (Frölich.)

42) Caput Herculis laur. X TTP. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΚΣ. Clava intra lauream. AE. (Muf. Caef.)

43) Caput mul. velat. turr. X TTP. (monogr.) ΙΕΡΑΣ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΑΚΣ. Navis. AE. (Hunter.)

44) Caput mul. velat. turr., retro palmae ramus. X MHT. TTP. (monogr.)

ΑΣ. Astarte navi insistens d. acrofolium, f. sceptrum. AE. (Muf. Caef.)

45) Caput mul. velat. turr. X TTPOT. ΜΗΤΡΟΠ. ΙΕΡΑΣ. ΔΑΣ. Palma. AE. (Frölich.)

46) Caput Herculis laur. X TTP. (monogr. super clava.) ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΗΑΣ. et literae Phoeniciae. AE. (Pellerin.)

47) Caput mul. velat. turr. retro palmae ramus. X TTP. (monogr.) ΙΕΡΑΣ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΗΑΣ. Navis. AE. (Muf. Caef.)

48) Caput Herculis laur. X TTP. (monogr.) ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΑΜΣ. Clava et literae Phoeniciae intra quernam. AE. (Theup.)

49) Caput mul. velat. turr. retro palmae ramus. X TTP. (monogr.) ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΙΕΡΑΣ. ΑΜΣ. ΒΜΣ. Palma. AE. (Muf. Caef.)

50) Alius, sed ΓΜΣ. (Pellerin, Muf. Caef.)

51) Caput simile. X TTP. (monogr.) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ. ΚΡΑ. ΕΜΣ. AE. (Muf. Caef.)

52) Alius, sed ΖΜΣ. AE. (Muf. Caef.)

53) Caput Herculis laur. X TTP. (monogr. super clava) ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΣΝΣ. in area literae Phoeniciae, omnia intra quernam. AE. (Muf. Caef.)

54) Caput mul. velat. turr. X TTP. (monogr.) ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΙΕΡΑΣ. ΣΝΣ. Palma. AE. (Theup.)

55) Caput Herculis laur. X TTP. (monogr. super clava.) ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΣΝΣ. ΗΝΣ. in area literae Phoeniciae, omnia intra quernam. AE. (Pembrock, Hunter.)

56) Caput mul. velat. turr. retro pal-

mae ramus. X TTP. (*monogr.*) IEPAΣ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΕΣ. ΕΞC. ΘΟΣ. *Navis.* AE. (Neumann, Hunter, Muf. Caef.)

57) *Caput Herculis laur.* X TTP. (*monogr. super clava.*) ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΘOC. *et literae Phoeniciae, omnia intra quernam.* AE. (Noris.)

58) *Alius, sed* ΑΠΣ. AE. (Muf. Caef.)

59) *Caput mul. velat. turr.* X TTP. (*monogr.*) IEPAΣ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. ΔQC. *sine typo.* AE. (Pellerin.)

60) *Caput mul. velat. turr. pone palmas ramus.* X TTP. (*monogr.*) IEPAΣ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. ΘQC. *Navis.* AE. (Hunter.)

61) *Eadem adversa.* X TTP. (*monogr.*) IEPAΣ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. AKT. *Navis.* AE. (Muf. Caef.)

62) TTP. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. *Caput Herculis laur.* X KOINOT. THC. ΦOINIKHC. AKT. *Templum 8. column.* AE. (Pellerin.) *sed* apud Hunterum: KOINON. ΦOINIKHC. In simili alio pro AKT. perperam lectum AKTI., ut dicetur infra in *Ludis.*

Epocham apud Tyrios fuisse duplicem, non numi modo, sed et veterum testimonia evincunt.

I. *Seleucidarum*, ab anno V. C. 442, inscripta numis regum Seleucidarum, et secundum aliquorum sententiam etiam autonomis compluribus, in quod infra inquiremus.

II. *Propria Tyriorum.* Hanc eruditi varii a variis principiis duxere, at Norisius Scaligerum secutus, nixus te-

stimoniis Eusebii in Chronico, et actis conciliorum, in quibus diserte anni Tyriorum mentio fit, ejus principium invicte ad autumnum anni V. C. 628. fixit. Argumentis brevitatis causa abstinco, quae qui volet, ab egregia Norisii sagacissimi diligentia petat.^{a)} Idem vir eruditus causam epochae propriae petit ab autonomia, quam censet Tyrios impetrasse ab Alexandro II. Zebina. Nam cum Demetrius II. ab Alexandro II. apud Damascum victus Tyrum fugisset V. C. 628, mox haud dubie in Alexandri gratiam morte adfectus est, pro qua observantia certum videtur Tyrios autonomiam reportasse. *Uthae* eleganter confirmat numus Tyri supra num. 14 cum anno ZHP. descriptus, et capite Demetrii II. insignis, qui docet I., cum numus signatus fuerit ab autumnus V. C. 628, Tyrios adhuc hunc autumnum adhaesisse Demetrio II., quoniam monetam ei dedicaverat, eo loco habitum. II. hunc Demetrius primum post autumnum V. C. 628, nempe apud Tyrios annus ZHP. coepit, caesum fuisse. Fuit ergo hic annus ZHP. respondens anno V. C. 628 periremus aerae Seleucidarum a Tyriis adhibitae, et primus autonomiae, quae annos deinceps inscribere, etiam deinceps quoque in numis Seleucidarum eorum effigie insignibus in eorum gratiam Seleucidarum aera usi fuerint, et supra ad numum 18 notavi. Ceterum concessam Tyro a regibus autonomiam testantur scriptores, etiam tempus non definiant. Strabo: ^{b)} *non a regibus modo, verum a Romanis quoque autem*

a) Ep. Syrom. p. 323.

b) L. XVI.

miam obtinere Tyrri. Et Iosephus: ^{a)} M. Antonium varias Phoeniciae et Palaestinae urbes Cleopatrae subiecisse demptis Sidone et Tyro, quod eas antiquitus liberas esse sciret. Autonomiam Tyrri in numis non notavere saltem expresse, quod satis ea per ipsos epochae annos significaretur.

Constitutis epochis alia oritur quaestio, ad utram referendi sint anni numis autonomis impressi. De regum numis dubitandi locus non est, quorum anni Seleucidarum aera sequuntur etiam in numis postinductam aera propriam signatis, ut aliquoties diximus. Soli ergo autonomi in jus vocantur.

Censet Frölichius Spanhemium secutus, numos urbium Syriae, praesertim Tyri, Sidonis, et Antiochiaë, quorum epochae numerum CC. superant, ante Augustorum tempora signatos, si alia vetustatis signa, et characterum vetustiores formae adsint. ^{b)} Apertius infra: ^{c)} illud in Tyrriorum numis adverto, numos argenteos aera Tyrriorum novam et propriam, aeneos vero veterem Seleucidarum exhibere. Horum sententiae sese adplicat quoque Pellerinius. ^{d)} At Norisius annos HΛΣ. ΘΙΣ. ΘΟΣ. ad aera novam confidenter exigit, ^{e)} quam sententiam, cum multo mihi videatur verisimilior, hic pluribus argumentis stabilitum eo. Praemonendum vero, numum Elagabali cum anno Seleucidarum ΒΛΦ, quem Vaillantius huc revocavit, non esse Tyri, sed Tripolis, ut in imperatoris dicitur.

I. Omnium confessione autonomi argentei sequuntur aera novam, ac necessario quidem, nam anni multi his inscripti tam modici sunt, ut ab aera Seleucidarum duci non possint, Tyro anno primum Seleucidarum 94 ab Antiocho M. subjugata. Exhibent hi annos ordine varios a Δ usque ΠΠΒ, seu ab anno V. C. 631 usque 809. Cum in his magno numero signatis nunquam appareat litera C pro Σ, verisimile est, illud hac aetate apud Tyrios nondum fuisse in usu, et quod sequitur, etiam ab aeneis synchronis abesse debuisset. Jam vero videmus in numis supra a numero 33 usque 38 citatis cum annis ΑΣ. ΓΓ. ΘΣ. jam existere elementum C, qui si aerae Seleucidarum adplicentur, signati forent V. C. 642, 644, 650. Si elementum istud jam anno 642 valuisset Tyri, incredibile foret, illud saltem non aliquando usurpatum in numis certis argenteis et copiosis usque ad annum 809 signatis. Verum, opponit Frölichius, ex characteribus capiendum indicium, et qui vetustioris sunt formae, esse aerae Seleucidarum, qui recentioris, esse aerae novae. Ad quam ergo aera pertinere censebit numos, in quorum una eademque facie comparet tam Σ, quam C? ut numero 33: ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΙΕΡΑ. ΑΣ, et num. 35: ΑΣΥ. ΓΓ, et num. 39: ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΘΣ, et num. 40: ΜΗΤΡΟΛΕΩΣ. ΗΑΣ etc. In his το Σ suadet aera Seleucidarum, et C aera novam. Ex quo jure arguitur, cum illud

a) Ant. L. XV. c. 4. §. 1. b) Ann. Syr. p. 105.

c) pag. 107.

d) Res. II. p.

228. 229.

e) Ep. Syrom. p. 331. 333.

elementum in numis certae aetatis usque ad annum saltem 809 signatis non appareat, illud tum in usu non fuisse, atque adeo numos dicto elemento praeditos intra hanc aetatem collocandos, id est, ab epocha ducendos non esse, vi cuius intra hanc aetatem caderent, quod fieri necesse est, si ducantur ab aera Seleucidarum. Primum C occurrit in numo 33 sub Vespasiano signato, atque ab hoc tempore videmus utrumque elementum, tam Σ, quam C, promiscue usurpatum. Postremum Σ observatur in numo 60 cum anno ΘqΣ, qui ductus ab aera II. respondet anno V. C. 926. imperantis M. Aurelii XII. Fateor, jam Antonini Pii aetate vix amplius sigma hac forma reperiri, ut docui in Prolegomenis generalibus capite XVII. p. CII, at absurdum non est suspicari, litteram huius formae aliquanto diutius Tyri, quam apud alias urbes perseverasse.

II. Si numi majores ducendi essent ab aera Seleucidarum, ex numis supra num. 33, 38, 39, 42 etc. citatis sequeretur, Tyrum jam fuisse metropolin, et se talem professam in numis annis V. C. 642, 650, 660 etc. signatis. Verum infra, ubi de metropoli agam, multo serius id honoris impertitum Tyro, aut saltem Tyrum multo serius hoc titulo in numis usam docebo. Huc etiam adcommoda, quae infra ad *Sacra* et *Asylum* dicentur.

III. Vix verisimile est, et tantum pro libitu fingitur, placuisse Tyriis alia aera uti in argenteis, alia in aeneis. Quin neque verum istud est contradi-

cente numo num. 24, eoque integerrimo musei Caesarei, in quo legitur L q. Hic annus nonagesimus ex principio aerae Seleucidarum pendere nequit, nam anno primum huius aerae XCIV. Tyrus proditore Aetolo Theodoto Antiochi M. jugum subivit, ut refert Polybius. ^{a)} Ergo annus hic adcommo-
dandus est aerae novae, ergo Tyri eodem tempore annos aerae suae novae numis tam argenteis, quam aeneis intulere. Cum praeterea necessarium non sit, ad hanc in diverso metallo aerarum permutationem confugere, et nihil omnino repugnet, quo minus modo simplice omnes annos ab aera II. ducamus, statuendum omnino videtur, Tyrios inducta semel aera propria ab hac, nisi in numis regum, nunquam discelsisse. Eam promiscuarum epocharum licentiam a viris eruditis aliis quoque urbibus perperam adiectam, ubi ubi potui, atque ut spero, feliciter reprimere ausus sum.

Secundum hunc calculum numi potest remi cum anno AKT. incidunt in initium imperii Severi, a quo subinde facta colonia numos Graecos fabricare desivit.

De epocha III. vide infra in colonia numis.

*
*
*
Typi: Horum in numis Tyri aequalis semper et constans ratio.

Numi argentei omnis formae, si regum sunt, in antica offerunt horum caput, si autonomi, caput laureatum Herculis Tyrii, in aversa utrobique aquila.

a) Hist. L. V.

Numi aenei regum in averſa conſtanter *triremem*.

Numi aenei autonomi:

In quorum antica eſt *caput muliebre velatum turritum*, in horum averſa eſt *triremis* vel *palma arbor*. In uno *Aſtarte navi inſiſtens*.

In quorum antica eſt *caput Herculis Tyrri*, in horum averſa eſt *monogramma Tyrri ſuper clava*, *claudens oram corona querna*, vel *nomen urbis plene ſcriptum*, in medio *clava*.

Haec de typerum negotio generatim; ſeorſim:

Aquila inſiſtens gubernaculo, aut *pro- rae navis*, (raro utrumque abeſt) *retro palmae ramus*.

Ratio huius typi ambigua. Norſius eam repetit ex Nonno narrante, ^{a)} Herculem juſſiſſe condi Tyrum ſuper ſcopulis, qui magis deinde ſolidarentur conſperſi ſanguine aquilarum diis mactatarum. ^{b)} Sed enim idem typus eſt etiam in numis Sidonis, et ſi fulmen gubernaculo ſubſtituas, in numis Ptolemaeorum. Aliunde ergo petitus communis hic typus videtur.

Caput Herculis laureatum imberbe.

Herculis cultus perantiquus Tyrri, et deinceps etiam ſolennis. Joſephus ex Menandro Ephelio docet, ^{c)} Hiromum Tyrri regem, aequalem Salomonis, deſectis antiquis delubris nova templa aedificaffe, Herculisque et Aſtartes fana conſecraſſe. A vetuſto hoc cultu etiam *Tyrri* cognomentum abſtulit deus, de quo Tullius: ^{d)} *quartus Iovis et Aſteri-*

ae Latonae ſororis, qui Tyrri maxime colitur, tum et Arrianus. ^{e)} De ejus templo plura Herodotus. ^{f)} Herculi Tyrri cum intra urbem ſacriſicare vellet Alexander M., repulſam ab oppidanis paſſus urbem obſidione cinxit, ac demum excidit. Herculis Tyrri imaginem in numis quoque Antiochiae Syriae, quin et Sardium Lydiae propoſitam, in utriusque moneta diximus.

Triremis, ut in Sidoniorum moneta, pertinax Tyrriorum navigandi ſtudium notat.

Palma arbor, aut ejus ſaltem *ramus capiti muliebri turrito*, vel *aquilae adſtitutus*.

A palma, ἀπο τῆ φοινίκος, Phoenice hac arbore praepriis dives nomen traxit, cujus cum metropolin ſe ferret Tyrus, eam arborem opportune monetae ſuae inſevit.

Dioſcuri et Aſtarte.

Iuſti typi. Illi navigationis praefides, haec dea in Phoenicia domi, ejusque antiquiſſimum templum Tyrri ſtetiſſe mox ſub *Hercule* docui. De hac vide etiam infra in Colonia.

* * *

Tituli:

Sacra et Aſylum. His titulis primum coepit uti in numo Demetrii II. cuſo anno Seleucidarum 172, iique deinceps conjuncti conſtanter leguntur uſque ad annum V. C. 833, poſt quem aſyli titulus non amplius comparet, reſtento ſolo IEPA, novo argumento, numeros ab epocha Seleucidarum ducendos non

a) Dionyſ. L. XL.
Nat. deor. L. III. c. 16,
(Vol. III.)

b) Ep. Syrom. p. 328.
c) de Exped. Alex. L. II. c. 16.

c) contr. Apion. L. I. c. 18.
f) L. II. c. 44.

d) de

C c c

esse, nam tum numi solo ΙΕΡΑΣ notati percussi forent ea aetate, qua, ut ex numis autonomis, quorum aetas est certa, constat, asyli nomen nunquam omissum fuit. Fuisse Tyrum sacram et asylum, historia quoque docet; nam Demetrius II. praelio victus Tyrum religione templi se defensurus petiit, ut narrat Iustinus.^{a)} Haec privilegia ei attulerit religio Herculis.

Metropolis. In eorum sententia, qui numeros majores ex aera Seleucidarum ducendos contendunt, Tyrus satis mature se metropolin in moneta professam est. Nam anni ΑΣ, ΘΣ. numis 33 et 38 una cum metropolis titulo inscripti efficerent, Tyrum metropolis honore jam fuisse decoratam annis V. C. 642, 650 etc. At si hac aetate metropolis jam fuit Tyrus, cur titulus tam splendidus omittitur in magnificis argenteis eodem aevo signatis, in quibus tamen alii tituli ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΤΑΟΤ nunquam negliguntur? Ea difficultas perpetuo vellicabit patronos aerae Seleucidarum. Neque favet iis testimonium Strabonis adferentis; ^{b)} *controversum esse, utra urbs, (Tyrus, an Sidon) Phoenicum metropolis dici debeat*, ex quo sequeretur, jam Tiberii aetate Tyrum fuisse metropolin. Nam ut recte advertit Norisius, hoc loco metropolis nomen sumitur pro *matre urbium*, quae in alias regiones colonos miserit, non eo sensu, qui collatum in alias ejusdem regionis urbes jus doceret. Et si enim spectata antiquitate potiora suffragia pro Sidone essent, volebat tamen Tyrus Sidone an-

tiquior videri, neque deerant argumenta, quibus id comprobaret. Ait Suidas, ^{c)} Tyrum sub Hadriano metropolin factam. At numus cum anno HOP illi hunc honorem jam sub Claudio tribuit, nisi forte ante Hadrianum se dixit metropolin tanquam mater urbium, ut Heraclea Bithyniae, inde ab Hadriano ex instituto civili, ut revera in metropoleis juribus per hunc tractum plura mutavit Hadrianus, de quo videtur Norisius, ^{d)} et quae indicavimus in numis Antiochiae Syriae.

Primum Tyro ex numo male lecto tribuit Hoffmannus, ^{e)} sed fraudem ingeniose detexit Norisius. ^{f)}

Honorificos Tyri titulos omnes videre est in marmore Puteolano, quod edidit Gruterus, ^{g)} et prolixè explicavit cl. Ignarra, ^{h)} της ιερας και αυτουνομης μητροπολεως Φοινικης και των πολεων και ναυαρχιδος κ. τ. λ. Postum fuit marmor, ut ex adjectis consulis Iulio Flavio et Flaccio Κορηλιανω υπατω δε-
cemur, V. C. 927.

Ludi Asclepiea, quos videre sibi videri est in autonomo Tyri cl. Combis, sed quem esse Epidauri, dictum in huius moneta. In numo 62 Spanhemius a Morellio deceptus pro AKT. legens AKTI., et quod sequitur, ludos *Asclepiea* indicari putavit. ^{k)}

Litterae solitariae frequentes in aere numorum Tyri observantur, et quidem in argenteis aeneisque supra litteras ΙΕΡΑΕ saepe comparet A. Autonomiam au-

a) L. XXXIX. c. 1. b) L. XVI. c) in Παυλος Τυριος.
e) ad Steph. sub *Tyrus*. f) l. c. p. 333. g) p. 1105.
i) Mus. Hunter. h) ad Morell. ep. I. p. 83.

d) Ep. Syrom. p. 37.
h) de Pal. Neap. p. 77.

notare non potest, jam enim legitur in numo Antiochi VII., sub quo Tyrus libera nondum fuit. Ad haec in numo 36 duplex A τϖ IEP. imminet. Incertus ergo hujus et similium literarum sensus.

Epigraphe * * * Phoenicia Graecae saepe conjungitur nomen urbis lingua patria indicans, de quo vide dissertationem Phoeniciae numis subjectam. Solitariae etiam literae ejusdem idiomatis nonnunquam intra pedes aquilae observantur.

Regum AR. et AE. RR.

Autonomi AR. RR. AE. C.

Imperatorii :

Numos hujus classis nomine Tyri expresso signatos nullos habemus. Quem unicum Vaillantius cum capite Elagabali citavit: ΤΥΡ. ΙΕΡ. ΑC. ΝΑΤΑΡΧ. ΒΑΦ., esse Tripolis Phoeniciae, detexit Pellerinius. *) Verum exstant tetradrachma complura, in quorum X ΑΗΜΑΡΧ. ΕΕ. etc. ΤΗΑΤ. etc. Typi: *Aquila clavae insistent, juxta palmae ramus*, in aliis: *Caput Herculis Tyrii*, quae eruditi omnes, qui hos numos recensuerunt, etsi urbis inscriptio absit, Tyro confidenter largiti sunt. At ea potius esse Antiochiae Syriae, disputavi in hujus moneta toto capite II.

Colonia. De colonia Tyro Vlpianus domo Tyrius: b) *huic enim D. Severus et imperator noster ob egregiam in remp.*

imperiumque R. insignem fidem jus Italicum dedit. Stetit vero una cum Laodicea Syriae pro Severo contra Pescennium, quare etiam ab hoc misere fuit afflicta. Originem coloniae indicant etiam numi, qui cum coloniae nomine sub Severo incipiunt, et nomen *Septimae* in epigraphe: COL. SEPT. TYRVS. vel TYRO. METROP. Haec in omnibus constans est, demptis iis, qui sub Elagabalo signati sunt, et nonnullis successoris Alexandri. In his omittuntur tituli omnes, scribiturque aliud nihil, praeterquam TYRIORVM. Inducta haec novitas, neque vel ante Elagabalum, vel post eum observata, jure suspicari fecit Vaillantium, Tyrum malo suo fato adhaesisse Macrino contra Elagabalum. Sententiam hanc numorum ope copiosius illustravit Pellerinius. c) Nimirum constat vel ex ipsis numis, Sidonem ab Elagabalo coloniae et metropoleos jura obtinuisse, quibus titulis ante Elagabalum in moneta sua non gloriabatur. Quare Sidon copiosissimos numos hoc imperante, et initio imperii Alexandri in ejus facti memoriam fudit. Interea Tyrii non paucos quidem et ipsi numos cuderunt, sed quoniam omnibus titulis Sidonem translatis orbati essent, praeter nudum TYRIORVM inscribere nihil potuerunt. Adfert quidem Vaillantius tres cum titulis coloniae et metropolis, sed epigraphen primi viciatam ipse profitetur, alios duos restituendos Caracallae, cum utriusque hujus Caesaris facile permutentur vultus, non inique con-

a) Mel. II. p. 276.

b) Digges. L. I. tit. XV. de Censib.

c) Lettres p. 174.

jicit Pellerinius. Addo, etsi re ipsa essent Elagabali, istud sententiam non mutare; nam cum fuerint mox ab adito Elagabali imperio, antequam decreto publico privilegiis suis exciderent. Iis adhuc caruisse principio imperii Alexandri, docet numus Mamaeae vetere adhuc stylo inscriptus: TYRIORVM. (Theupoli.) Verum indulgente Alexandro restituta fuisse privilegia vetera, docent numi rursus inscripti mentione coloniae et metropoleos usque in Gallieni imperium. Hujus Augusti singularem unum edidit Pellerinius: (l. c.)

SEP. TYRO. METROP. COL. PENIC.

Verbum PENIC. barbare scriptum suspicatur vir sagax pro PHOENIC., quo innuere videbantur Tyrii, urbem suam postliminio constitutam *metropolis coloniam Phoenices*, et sibi rursus subjectam aemulam Sidonem. Sane ademptos huic denuo honores hos temporarios, satis vel ex numis colligitur. Nam quae sub Elagabali imperio, et initio Alexandri ingente numero numos signavit, eadem sub sequentibus imperatoribus nullum seu cum, seu sine coloniae mentione amplius protulit dempto numo Etruscillae, qui citatur in museo Theupoli, sed in quo videtur male lectum *Etruscilla*, fors pro *Aquilha*.

Ad verbum PENIC. ut redeam, ut barbarum est, habet tamen rationem vetustatis, nam quae serius *Phoenice*, olim dicta est *Poenice*, quem archaismum retinere coloni Carthaginienses a Romanis constanter dicti *Poeni*, unde et ducta vox *Punicus* recentior, ut di-

ctum fuit *curaverunt* pro veteri *coeraverunt*. Teste S. Hieronymo *) *Poenis mone corrupto quasi Phoeni*.

Spectata epigraphae observandum, urbis ejusque titulorum nomina semper Latine scribi, at Graece varia alia vocabula aream infidentia, ut mox videre licebit.

Typi admodum varii sunt et fertiles factis ex historia et mythologia domestica petitis.

ΔΕΙΔΩΝ. *Dido stans s. sceptrum, praepedibus parva figura, quae ligone terras aperire videtur, in arena porta urbis, cui insidet figura operi faciendo, ut videtur, intenta*, Elagabali, Otaciliae, Valeriani. (Vaill.)

Haud dubie hoc typo indicatur Dido Carthaginiensis a se conditae, et nobilis Tyriorum coloniae substructiones imperans. In eadem mecum sententia est Pellerinius edito simili Philippi numo. b) Eodem perinet: *Dido stans s. sceptrum, quatuor viris togatis volumina porrigit*, Philippi sen. et Volubani. (Vaill.) Censet auctor, exhiberi Didonem, quae viris primoribus seu Libyae, seu Tyrii secum profugis urbis novae ichmographiam tradit. In aliis *Dido stans juxta navim et aedificia*. Philippi sen. (Vaill.) Didonem in Sidonis quoque numis propositam videmus. Virgilius, qui eam Tyre protectam docet, tamen *Sidoniam* etiam appellat, non uno hoc exemplo utriusque urbis a veteribus confusae, ut dicitur.

a) Comm. L. V. in Hierem. c. 5.

b) Mel. I. p. 319.

Mulier flans d. florem., f. calathum, scripto juxta ΕΤΡΩΠΗ, pro pedibus tauri in insidiis, in area petrae ambrosiae media inter has arbore, in numo Galliensi.

Praestantissimus hic numus, et hucusque alexandros, servatur in praeclearo museo cels. principis de Waldeck. Europa virgo Tyria, dum legendis in litore floribus occupatur, a Iove tauro raptā, fabula est notissima. De petris ambrosiis, et arbore agetur infra.

Cadmus flans d. pateram, f. hastam, juxta bos procumbens, retro porta urbis cum moenibus, propter quae scriptum ΘΗΒΕ. Galliensi. (Pellerin Mel. I.)

Cadmus draconem saxo transverberans, Gordiani, Galliensi. (Vaill.)

Serpens saxo ovali implexus, Elagabalii, Aquiliae. (Vaill.)

Numus prior Cadmum sistit Thebarum Boeotiae omne bovis procumbentis conditorem, quae fabula nota, ac praecipue ex Nonno. ^{a)} Hic typus Tyrum facile pertinet, nam, ut ait Curtius: ^{b)} *columinae ejus paene orbe toto diffusae sunt, Carthago in Africa, in Boeotia Thebae, Gades ad Oceanum, quamvis Plinius Sidonem Thebarum Boeotiarum parentem appellet, et Euripides apud Aristophanem, ^{c)} et Lucianum; ^{d)} Σιδωνιον ποτ' εἴς Καδμος ἐκ-
Αἰθρας. At idem Euripides: ^{e)}*

*Καδμος ἐμολε τανδε γαρ
Ευρος, πατρισπολις
Μοσχος ἀδαμασον πεσημα δικε,*

Τελεσφορον διδουσα

Χρησμον, ὃ κατωκισε.

Cadmus venit in hanc terram

Ex Tyro, cui quadrupes

Vitula sponte corpus prostravit,

Completum reddens

Oraculum, ubi habitaret.

Praecleari numi hujus typum explicat oraculum Cadmo datum, quod refert uterque scholiastes ad citatos cum Aristophanis, tum Euripidis versus, ex quo tantum illa, quae huc pertinent, Latine reddita proponam: *ubi primum bos agrestis confederit; et reclinaverit genu in falo herbofo, continuo eam nigricanti Telluri caste ac pite mastabis. Oblata hac Telluri hostia in summo colle urbem latas vias habentem statues.* Haec causa est, cur in hoc numo fingatur Cadmus pateram tenens, nimirum ad bovis sacrificium paratus.

Alterius quoque numi argumentum vulgatum, nimirum Cadmus sociorum ultor, quos apud Dircen fontem draco peremit, ad quam fabulam etiam Vailantius typum numi III. refert.

AMBBGIC. ΠΕΤΡΕ. ^{a)} *Duo lapides praegrantiles, juxta arbor, Gordiani. (Vaill.)* In aliis, sed sine hac epigraphe, *Arbor, cui implexus serpens, inter duos lapides praegrantes, Aquiliae, Gordiani. (Vaill.)*

Veram illustrium horum typorum explicationem perfidam, ac paucius reperit Trifanum, cujus incredibile eruditioni multos debemus nomen praecleari ac vere illustratos. Utulit eam eo loco, quo

a) Dionys. L. IV. v. 293. seq.
b) Phoeniss. v. 641.

b) L. IV. c. 4.

c) in Ratis v. 1256.

d) in Macrob.

Hadriani numum cum typo Herculis Gaditani explicavit. ^{a)} Facem illi praetulit Nonnus Panopolita, qui in mythologiae causis saepe privatas urbium fabulas secutus multa prodidit, quae in aliorum mythologorum scriniis frustra quaeras. Enimvero praesentium argumentum numorum ignotum hodieque esset, nisi ejus aenigma expediret Nonnus, pro quo beneficio eam retulit mercedem, quod jam ex numis ipsis palam fit, non eum sponte multarum fuisse fabularum auctorem, sed ab aliis constitutas in opus suum recepisse. Narratis, Herculem Astrochitonem Baccho sciscitanti aperuisse prodigia, quae condendae in mari nobilissimae Tyro causam dedere, qua ex narratione ea tantum seligam, quae ad explicandos hos numos faciunt, ac quidem verba Herculis ad viros, futuros Tyri conditores: ^{b)}

Εἰσοκε χερσὶν ἰκοῖθε μεμνημένον, ὁπποῦ
δισσαί

Ἀσαθεὲς πλωσὸν ἀλημονέες εἰν ἅλι ΠΕ-
ΤΡΑΙ,

Ἀς φύσις ἈΜΒΡΟΣΙΑΣ ἐπέφημισε, ^{αἰς ἐνὶ θαλάττῃ}

Ἡλικὸς αὐτοφύζων ὁμοφυγὸν ἔρως ΕΛΛ-
ΙΗΣ.

Donec ad locum veniatis designatum, ubi
binae

Instabiles natant vagas in mari ΠΕ-
ΤΡΑΕ,

Quas natura ἈΜΒΡΟΣΙΑΣ appellat, ^{ex quibus pithulat}

Cocevae sumptu natus contubernalis sum-
culus ΟΛΙΒΑΕ.

Et mox infra de eadem oliva: ^{c)}

Καὶ οὗτον ὑψιπέτηλον ἔλεῖ ΟΦΙΣ ἀμφι-
χορεύει.

Et arborem alta folia habentem volubilis
DRACO circumfunditur.

En tibi ab his dictatis explicatas petras, earumque inscriptionem, olivam, et draconem. Ambrosiae haec petrae saepe in aliorum quoque Tyri numorum area videntur, cum alius eos typus occupavit, profluente subtus aqua, nimirum quod aqua maris perpetuo humectantur.

ΩΚΕΑΝ. Oceanus speciei viri barbati capite taurinis cornibus horrenti humi decumbens f. arundinem tenet, dexteram extendit versus adstitutas petras ambrosias, ex quibus unda defluit, in area purpurea. Valeriani.

Insigne istud cinctum, ac, quod mihi consistet, unicum ex museo Caesareo editum habes in mea Sylloge l. ^{d)} Oceanum imaginem numis suis inferuere Tyri ad renovandam majorum suorum gloriam, qui Oceanum primi gentium auctores sunt ausi, et maria ultra Herculis columnas ita sentire fundatis etiam in colonias, quas inter maxime illustres habere Gades. Fingitur Oceanus fluviorum ritu, quia eadem utrisque natura, id est genus, docente scilicet Homero: ^{e)}

μεγάλα θάλασσα, Ὀκεανὸς,
Εἰς ἑπὲρ πάντας πόλεις, καὶ παρά τινι

καὶ ἑπὲρ τὴν ἅλην, καὶ τὰς ἀγροὺς,
Καὶ παρά κρηνας, καὶ φρενας πρὸς

ἅπαντα τὰ ζῷα.

a) Comment. T. I. p. m. 382.
e) Il. Φ 195.

b) Dionys. L. XL. v. 467.

c) v. 476.

d) p. 44.

ingens vis Oceani,

Vnde omnes fluvii, et totum mare,

Et omnes fontes, et putei alti fluunt.

Quos versus proxime est imitatus verus, et incertus auctor in Voto ad Oceanum: (Wernsdorf Poet. Lat. min. T. IV. p. 314.)

*Tu pelagus quodcumque facis, fontes-
que, lacusque,*

*Flumina quin etiam te norunt omnia
patrem.*

Etiam cornua illi cum fluminibus communia, sed et ταυριπαιον illum, id est: tauricipitem vocavit Euripides. ^{a)}

*Hercules nudus stans ad aram, juxta
duae petrae Ambrosiae, Caracallae, Tre-
boniani, Valeriani. (Vaill.)*

Herculis perantiquus Tyri cultus ex hactenus dictis abunde cognitus. Memorabile est, eundem hunc typum unis Tyriis proprium exstare etiam in numo Macrini Aegarum Ciliciae, quas vide.

*Astarte, tutulata stans d. contingit adst-
utum tropaeum, f. hastam, cui. Victorio-
la columellae insists coronam offert, hinc
parvulus Silenus stans (in aliis pro hoc pal-
ma) inde purpura, nonnunquam eadem A-
starte intra templum. Typus obviu.*

De Astartes apud Tyrios honoribus egimus in antonomis. Addendum Tullii oraculum: ^{b)} *Quarta Venus Syria, Ty-
roque concepta, quae Astarte vocatur, quam
Adonidi nupsisse traditum est.*

*Mercurius stans d. baculum, f. caduce-
um, pro pedibus Ibis, Valeriani, Salo-
ninae. (Vaill.)*

Erudite Vaillantius ad typi explica- tum advocat Platonem: ^{c)} *Circa Naucra-
ten Aegypti priscorum quendam fuisse deo-
rum, cui decata sit avis, quam Ibin vo-
cant, deo autem ipsi nomen Theut. Est
hic Aegyptiorum Mercurius. Tum Hy-
ginum, ^{d)} deos prae Gigantum metu in
Aegyptum profugos in varias se formas
mutasse, Mercurium factum esse Ibin.*

*Silenus juxta palmam stans hanc sublata
dextera indicat, Elagabali. (Vaill.) So-
litus coloniae typus, de quo alibi.*

*Mulier insists navi d. sceptrum, f. acro-
stolium, adstant hinc et illinc duo puelli nu-
di, quorum unus aquam ex urna in mare
effundit, alter d. delphinum, f. piscem te-
net, Elagabali. (Pellerin Suppl. II. p.
54.)*

*Vir nudus in navi utraque manu exten-
ta, Philippi sen. et Gallieni. (Vaill.)*

Vtriusque numi argumentum mihi ignotum.

*Purpura ex concharum genere. Haec
singulorum fere numorum coloniae Tyri
aream insidet. In numis Aquiliae et
Gordiani in imo segmento est Canis ad
purpuram accedens. (Vaill.) Docent hi
typi inventam apud Tyrios purpuram.
Nam, ut docent Fasti Siculi ex Palae-
phato, canis forte in maris litore pur-
puram depascens cum ad pastorem re-
verteretur ore ex ejus succo rubicundo,
hicque sanguinem putaret, coepit os can-
is lana abstergere, quae hoc succo tin-
cta cum continuo admirabilem colorem
praeferret, istud intelligens Hercules Ty-
rius philosophus ibi forte obambulans*

^{a)} in Oreste v. 1377.
L. c. 28.

^{b)} Nat. Deor. L. III, c. 23.

^{c)} in Phaetro,

^{d)} Astron. L.

arcanum conficiendae purpurae Phoeniciae regi aperuit. Factum istud etiam innuit Nonnus, ^{a)} et Achilles Tatius. ^{b)} At Pollux Herculem deum huius muneris auctorem facit. ^{c)} Istud purpurae inventum Tyro non honorificum modo, sed et quaestuosum fuit. Quare passim apud auctores *Tyria lana, purpura, murex, ostrum* etc: Huc etiam pertinet verbum *Sarranus*, ut: *Sarranum ostrum*, ^{d)} *Sarranus murex*, ^{e)} *Serrana anilaea*. ^{f)} Testibus Gellio ^{g)} et Servio ^{h)} Tyrus antiquo nomine dicta est *Sarra*, quod verbum haud dubie detortum fuit ab Hebraico urbis nomine *צור*. Haec pleaque jam erudite collegit Cellarius. ⁱ⁾

* * *

Legio:

Colonus arans, pone vexillum, cui inscriptum LEG. III. GAL. Severi et familiae. (Vaill.) In aliis: *Aquila cum simili vexillo*, Caracallae, Treboniani. (Vaill.)

Haec legio memoratur etiam in moneta Damasci, in qua de ea fustius egi.

* * *

Ludi:

AKTIA. ΕΡΑΚΑ. *Mensa cum duabus urnis, totidem palmis*, Caracallae, Otaciliae, Saloninae. (Vaill.)

ΗΡΑΚΛΙΑ. ΟΛΤΜΗΑ. *inscriptum urnae*, Elagabali. (Vaill.)

Ludos Tyri in Herculis honorem fuisse actos, eosque quinquennales, docet auctor Macchabaeorum: ^{k)} *Cum autem quinquennalis agone Tyri celebraretur, et*

rex praesens esset, misit Iason ab Ieropolymis viros peccatores portantes argenti drachma trecenta in sacrificium Herculis.

AKTIA. KAICAPIA. *intro quernum*, Philippi sen. (Vaill.)

Vaillantius hunc numum in Tyri moneta exhibet, verum adiectus iconismus per inscriptum ΔΑΜΑ Damasco vindicatur. In utro horum erratum sit, ignoro.

ANTONINIA. ΦΟΙΝΙ. Α. ΠΤ. COL. T. M. ROMH. *Duo Centauri urnam sistentes*, Caracallae.

His verbis singularis hic numus describitur in museo Theupoli, in quo cum omnia videantur mira, et inusitata, et praeter sensum, secundis curis inspicendus foret, antequam quid de eo statueretur. Vereor, ne numus sit coloniae Laodiceae Syriae.

* * *

Metropolis constanter dicitur, demptis numis imperante Elagabalo signatis, quo hoc honore privata fuit, ut diximus ad numos coloniae sub initium, et in autonomis. De Tyro colonia metropolis vide plura apud Spanhemium. ^{l)}

* * *

Epocha III. Hanc Pellerinius non obscure colligit ex numo Gassieni, in cuius averfae area luculentae sunt litterae ΝΓ. ^{m)} Eam existimat duci a tempore quo a Severo colonia deducta fuit. Epochae facti annus a nemine notatur, ceterum tamen istud contigisse, quo anno a Pa-

a) Dionys. L. XL. v. 304.

Georg. II. v. 506.

c. 6.

h) ad Virg. I. c.

610.

b) Erot. L. H. c. 11.

e) Silius L. XV. v. 205.

i) Geogr. ant. ad Tyrum.

m) Mel. I. p. 325.

c) Oron. L. I. c. 4. §. 45.

f) Iuven. Sat. X. v. 38.

k) L. II. c. 4.

d) V.

g) L. XI.

l) T. II.

thico bello redux fuit, nempe V. C. 954. Effet ergo praelens numus signatus V. C. 1006. sub principium imperii Gallieni, et ipse testis tertiae Tyrionum epochae.

AE. C.

ARADVS insula.

Modica ipsa, et exiguo discrimine a Seleucide dirempta. Tamen inter Phoeniciae urbes numeratur.

Autonomi:

Inscripti omnes ΑΡΑΔΙΟΝ. Iuvat eos in suas classes parti.

I. Caput muliebre velatum turratum. X Victoria gradiens d. acrostolium, f. palmae ramum, in area annus epochae. AR. I.

Numi pondere illustres, ac copiosi.

II. Apis additis variis literis et monogrammatibus. X Cervus stans, pone palma, sine anno epochae. AR. et AE. II. (Muf. Caef. Pellerin.)

Idem utrinque typus est obuius in moneta Ephesi. Curexlet etiam in numis Aradi, mihi incompertum.

III. Mulier gubernaculo insidens, cujus ansam d. tenet, f. cornucopiae, in area annus epochae. AE. II. (Pellerin.)

Alii Astarten putant, alii propter attributa Fortunam.

IV. Caput muliebre velatum adstituto nonnumquam alio capite minore. X Bos currens, omisso plerumque urbis nomine, anni: PΕς. ΡΟΔ. ΡΟΕ. ΠΙΧ. ΠΠΓ. ΠΠΑ.

CKO. BNT. EET. EOT. additis aliis notis arithmetice, literisque solitariis cum Phoeniciis, tum Graecis. AE. II. (Muf. Caef. Pellerin, Hunter.)

Annos his numis inscriptos Liebeus et Frölichius ad aetam Seleucidarum exegere, errore tanto proniore, quoniam in numis, quos descripserunt, nomen ΑΡΑΔΙΟΝ abest. Vnde factum, ut caput muliebre partis anticae crederent esse Cleopatrae uxoris Antiochi VII., cum ejus regno conspirant anni ΡΟΔ. usque ΠΠΑ, quos in suis numis viderunt. At docuit Pellerinius I., hos numos esse Aradi, ut arguunt numi alii cetera similimi inscripti ΑΡΑΔΙΟΝ, annos adeo inscriptos pendere ab epocha Aradi II., Cleopatrae caput esse non posse, quae saltem anno Seleucidarum 191. diem jam obivit, at in dictis numis notantur adhuc anni 229, 365, 375. Numum citatum cum anno ΠΠΧ olim edidi, *) monuique, ab imprudente monetario pro A Graeco temere intrusum Aleph Phoenicium, sic ut annus pure scriptus sit ΠΠΑ.

V. Huc etiam vocat Pellerinius aeneos: Caput Iovis, vel muliebre turratum. X Navis sola, vel de super Pallas irruens cum hasta et clypeo; infra literas Phoeniciae, superne A, vel saepius AP in monogrammate, quas literas is ἀρχαίως Aradi conjicit.

De autonomorum aetate agetur infra sub Epochā.

AR. R. AE. C.

a) Num. vet. p. 279.
(Vol. III.)

Imperatorii:

Compti a Domitiano usque ad Elagabalum.

Epigraphe: ΑΡΑΔΙΩΝ.

Typi: praeter jam notos ex autonomis bovis cornupetae, Fortunae gubernaculo insidentis:

Αβας stans coronatur a Victoriola hinc et illinc columellae insidente, Commodi. (Pellerin.)

Neptunus stans, Severi. (Pellerin Suppl. IV. p. 6.)

Urna cum duobus palmae ramis inter duas Sphinges, Domitiani et Caracallae. (Vaill. Pellerin.)

Cupressus, hinc leo, illinc bos, singuli juxta signum militare, Elagabali.

Numum hunc edidit Norisius, Vaillantius,^{a)} et Pellerinius, quamvis Norisius pro tauro duplicem leonem, Vaillantius pro cupresso palmam videant. Cum leo et bos juxta signa militaria stent, dubium non videtur, utroque animali indicari legionum symbola, et cum in numis Viminacii leo et bos eodem modo adstantes notent legiones IV. et VII., ita forte eadem animalia, in Aradi numis easdem legiones, quarum pars hic excubuerit, indicant. Revera Dio aetate sua legionem IV. Scythicam stetit in Syria adserit,^{b)} Quod si quis ex eodem Dione opponat, legionem VII. stetit in Moesia superiore, nihil istud videatur officere, nam etiam, quae legio IV. a Dione in Syria constituitur, eadem a numis Viminacio adfigitur. Dioni non semper cum numis, quod ad legionum distributionem

pertinet, convenit, forte quod hae variis temporibus varia habuere stativa. Quanquam hic modus facile possit explicari, statuendo, tauro vel bove indicari legionem VIII., cujus insigne fuisse taurum ex Gallieni numis discimus. Constat autem ex numis Beryti, et Heliopolis, dictam legionem revera per Phoeniciam, et Coelefyriam fuisse divisam.

Epocha. Hujus principium ex numis imperatoriis est eruendum.

BMT. (Patin.) BNT. (Noris, Vaill.) TE. (Pellerin Mel. II. p. 314.) in numis Domitiani. Annus TE vi calculi exigit caput Trajani. Suspicio ergo lapsus auctoris, qui numum esse Domitiani dixerit, qui est Trajani.

ΓΕΤ. (Vaill.) ΕΞΤ. (Pellerin Mel. II. p. 314.) AOT. (Arigoni.) BOT. (Vaill.) ΔOT. addito *Parthici* titulo. (Vaill. Noris Ep. Syrom. p. 364.) EOT. (Pellerin l. c.) Trajani.

qT. Hadriani. (Vaill.)

AKT. Aurelii. (Vaill. Theup.) L. Veri. (Catal. d'Ennery.)

E. BKT. Aurelii et Veri. (Pellerin Suppl. II. p. I.)

HMT. Commodi. (Vaill.)

ςNT. Severi. (Pellerin Suppl. IV. p. 6.)

E. TOA. Caracallae. (Pellerin.)

E. ZOT. Elagabali. (Noris, Pellerin Vaill. Num. Graec. p. 257.)

Norisius refutatis jure aliorum sententiis principium aerae ex numis cognitis apprehendit vagari ab V. 494. usque 496. Numi post eruditis

a) Num. Graec. p. 257.

b) L. LV. §. 3.

hunc virum comperti nihil propius stabiliunt. Interea probabile esse censet Norisius, initium ducendum ab anno V. C. 495, cumque annum esse paratae sibi autonomiae. Eam sibi Aradios mature extorsisse illustra suppetunt testimonia. Narrat Strabo, ^{a)} Aradios primum regibus Syris ut amicis obtemperasse. Serius Seleuco II. contra Antiochum Hieracem adhaerentes pactos esse, ut ad se ex regno confugientes recipere liberet; nec tradere invitos, sed eos neque injussu regis ab se dimittere. Qui paciscitur, alterius iuribus plene obnoxius non est. Coepit regnare hic Seleucus V. C. 507, ergo Aradus hoc regnante libera jam fuit. Cum hujus filio Antiocho M. Aradios iniisse societatem tradit Polybius, ^{b)} altero manifesto libertatis argumento. Haec utut certa sunt, dubium tamen manet, qua occasione, et quibus modis autonomiam abstulerint, item an ab Antiocho II. Syriae, an Ptolemaeo II. Aegypti rege, quorum uterque anno V. C. 495 regno suo praefuit; nam satis tuto definiri nequit, utri Aradus paruerit. Illud certum vel ipso Strabone teste, Aradum ex hac autonomia magnos fructus percepisse, eorumque opes ac potentiam aperte testantur copiosa tetradrachma ejus nomine signata.

Ab hoc principio pendent etiam anni in autonomis quibuscunque prostantes. In tetradrachmis numerus modicissimus est 7q, 96, (Pellerin.) qui numus adeo ignatus est V. C. 590, maxime adulus ZqP, 197, (Theup.) qui respondet

anno V. C. 691. Forte isthoc posterius tetradrachmum non exstat. Nam eodem anno Syria et Phoenice a Pompejo in provinciam redactis fieri poterat, ut etiam Aradiorum moneta vices passa sit. Simile quid argenteae monetae Sidoniorum eodem anno accidisse, verisimile videtur.

In iisdem tetradrachmis infra epochae annum constante lege comparant notae arithmeticae, v. g. ΘC. MΣ. ΓC. ΔN. etc. interjecta semper litera Phoenicia, et scriptae sic:

5q	ΓAP	HAP	ΘEP	ZNP
7	Λ	Δ	3I	q
AE	ΘC	OC	OC	AE

Fusioem horum catalogum proposuere Pellerinius, et Combius, (Mus. Hunter.) Spanhemius et Begerus, quibus unicus tantum hujus generis numus cognitus fuit, credidere, inferiores quoque numeros indicare annos epochae, sed quae ab altero principio procederet. At haec sententia vel eo abunde refellitur, quod inferiores numeri aequabiliratione cum superioribus non crescunt. Adverto etiam, in omnibus ac tot hujus generis hactenus notis non reperiri numerum P, item in nullo tres notas arithmeticas. Aenei, quos in IV. classe descripsi, magis adhuc notis arithmeticeis, et literis Phoeniciis onerantur, ut:

KN	ΘC
ΠC	Π
POE	ΠΠΓ
Mq	XZ

In his epocham notat semper numerus

a) L. XVI.

b) Hist. L. V.

is, qui infra taurum primus est, ut in praesentibus POE. PHΓ. Ex tetradrachmis apparet etiam, uno eodemque tempore apud Aradios valuisse cum Σ tum C, quod etiam in Tyri numis vidimus. IC. conjunctum cum anno ZKP docet, ro C jam anno V. C. 621 promiscue Aradi fuisse usurpatum. Varias in his notae arithmeticae suum adhuc Qedipum expectant.

Concordia. Ejus rarum, et fors unicum in hoc tractu exemplum: ΑΡΑΔΙΩΝ. ΚΑΙ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. qT. *Duo capita muliebria turrata jugata*, Hadriani. (Vaill.) Est Laodicea Syriae ad mare.

Litterae Phoeniciae, vel integra verba constituentes, vel solitariae. Meum de similibus literis judicium vide continuo in dissertatione singulari.

Litterae Graecae solitariae in nonnullis observantur, ut Γ in numo Commodi, (Pellerin Mel. II.) Α in numo Severi. (Pellerin Suppl. IV. p. 6.) Vide, quae de his ad numos Berocae Cyrrhensicae notavi.

DE NVMIS

LINGVA PHOENICIA INSCRIPTIS.

Prolegomena.

Arduam in me provinciam suscipio numerum Phoeniciorum naturam explicare aggressurus, quamque detrectarem libenter, nisi turpe putarem, ad operis summam hanc deesse partem, tantis studiis proxime inter eruditos agitatam. Sed me in ipso aditu anxium sollicitum-

que recreat non modo illud, quod nullam mihi video impositam necessitatem sapiendi plus, quam sapuerunt illi, qui egregiis linguarum orientalium studiis instructi in hanc aream descenderunt, verum etiam quod in hac causa citra dedecus liceat minus sapere propterea, quod hactenus post incredibiles conatus, contentionesque non multo plus videam profectum a peritissimis, quam a minus peritis. Et fuit haec princeps causa, cur ante annos complures conspectis virorum praestantissimorum naufragiis recusarem tentare pelagus, cujus turbidum ingenium erepto oculis coelo, objectis undique scopulis, incertisque itineribus alterius litoris spem adimeret. Quare consultius visum, nolle promerenda peregrina hac scientia gloriam quaerere, atque eo omne studium conferre, ut quae hactenus ad illustrandam hanc partem allata sunt, explanem singula, sic tamen, ut licere mihi existimem, quae tenenda videantur, aut reprobanda, aut in incertis putanda, nullo partium studio, solo adductus veri amore dijudicare.

Antequam illud exponere ordinar, quod maxime evincere gestit animus, opportunum videtur, disciplinae huius Phoeniciae progressum paucis exponere. Aiebam, progressum, nam ad eum quod attinet, scilicet, quae Bechardus, Montfauconius, Rhenferdus aliique viri praestantes, quibus nostrae aetatis subsidia deerant, huc contrahere quod nullius jam usus fuit, commentum rare inutile. Lubet igitur a nostrae aetatis conatibus auspicari.

Primus Barthelemyus in re antiquaria summus, et jam a Palmyrenis

ris magnam laudem adeptus impensius coepit ad explicanda Phoeniciorum monumenta incumbere. Primum, in quo vires suas experiri visum, fuit marmor bilingue hodieque apud Melitenses conspicuum, quod offert quatuor versus scripturae Phoeniciae, cui continuo subjectum est epigramma Graecum:

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΚΑΙ ΣΑΡΑΠΙΩΝΟΙ
ΣΑΡΑΠΙΩΝΟΣ ΤΤΡΙΟΙ
ΗΡΑΚΛΕΙΑΡΧΗΓΕΤΕΙ.

*Dionysius et Sarapion
Sarapionis filii Tyrii
Herculi archegetae,*

Creditum olim, subjecto hoc epigrammate reddi Graece, quod supra Phoenicie scribitur. Cum deinde satis appareret, utriusque sensum esse diversum, nam raro marmora bilingua idem exprimunt, ut post alios advertit cl. Lanzius, *) Michael Fourmontius Gallus edita dissertatione, quam habes in *Saggi di Cortona* Tom. III. p. 89, epigramma Phoenicium sic explicavit:

Vrinatore magno urinatorum magistro deo duci et deo absorbenti in die, quo sublevarunt ancoram, et natarunt, exierunt (ad verbum) navigarunt e Tyro, portum reliquerunt eum? Coeperunt investire corallium, exiverunt iterum e Tyro, ecce vastare Lydam.

Haec si quis vere ac iuste volet Latine reddita credere, is fateatur quod, Phoenicios nequaquam doctrinam inam, sed deliria sua, et insomnia icturis aeternum monumentis mandasse, ictorque tum effem omnibus, qui his

se studiis consecrant, idem velint de his inscriptionibus sentire, quod de Persio poeta aiunt sensisse D. Hieronymum, *si non vis intelligi, non debes legi*. Atque Fourmontiana haec ejus epigrammatis versio cum ob hanc ipsam causam non adrideret eruditis viris Gallis novi tractatus diplomatici auctoribus, alium orsi sunt explicatum, sic tamen, ut magis jocari, quam serio rem agere viderentur. b) Nam istud sibi aiunt propositum, *plutôt pour achever de démontrer qu'on ne sauroit faire aucun fond sur celle qu'on vient de voir, que pour nous donner le relief d'avoir déchiffré une inscription si difficile* - - - Voici sa traduction:

Fluebat libertas, fluebat fors, inimicus imperabat, hostis absorptus est; tunc insculptum, perversae eum effecisse, Cosuram rubum, (seu desertam) remex ejus deus ejus praecipitavit eum, equus vel equitatus ejus emaciavit eum, passi sunt Cosurense, cum deficeret corpus, et aspectus ejus, id est inimici. Addunt continuo, subjectum epigramma Graecum sic esse interpretandum: Dionysius Caesar Apionis filii Sarapionis Tyrii Herculi ductori.

Liceat ad haec pauca advertere. Exitus docuit, non vanos fuisse vates, cum desperare sunt visi, se veram molesti epigrammatis explicationem duros. At cur sic non satius visum abstinere? *Quam bellum erat, ajebat in simili causa ad Velleium Cotta, consiteri potius nescire, quod nescires, quam ista effutientem nauseare, atque ipsum tibi displicere.* c) Qua vero etiam fide audiemus interpretes orationis Phoeniciae, implexae ad-

a) Saggio Tom. II. p. 325.

b) Tom. I. p. 656.

c) Cic. de nat. deor. L. I. c. 30.

modum, et parum cognitae, quando verba epigrammatis Graeci, linguae cognitae, et vulgatae: ΔΙΟΝΤΣΙΟΣ. ΚΑΙ. ΣΑΡΑΠΙΩΝ. ΟΙ. ΣΑΡΑΠΙΩΝΟΣ., quod incredibile videatur, interpretari poterant: *Dionysius Caesar Apioni filii Serapionis etc.?*

Ad cel. Barthelemyum ut redeam, plus ille, ut semper alias, gravitatis, solidique studii ad explicandum hoc marmor attulit. En ejus interpretati-
nem, cui proluxa dissertatione fidem facere adlaboravit: ^{a)}

Abdassar et Afferemor, fils d' Afferemor, fils d' Abdassar avons fait ce voeu à notre Seigneur Melcrat, divinité tudaire de Tyr. Puisse-t-il les bénir après les avoir égarés, ou dans leur route incertaine.

Quemlibet, qui ex veterum superstitione ominibus ducitur, ab explicando hoc marmore revocassent postrema verba: *route incertaine.* Fuisse sane hanc interpretandi viam admodum incertam, atque fallacem, creditum subinde aliis, jurene, an injuria, non disputo.

Hos inter fuit Ioannes Swintonus Anglus linguarum orientalium studiis impense deditus. Aliam is quidem ejus marmoris explicationem adornavit, sic tamen, ut facile pateat, ei a Barthelemyo patefactam viam. Eccam: ^{b)}

Domino nostro Melcartho deo (tutelari) Tyri matris votum fecerunt Abdassar, et frater (Abdassari) Aferim — hammarus, is qui filius (est) Aferim — hammar filii Abdassari — iis forte navigan-

tibus (vel huc et illuc inflexo cursu agitis) benedicat.

Bayerius Hispanus ab his quoque disciplinis insigne nomen adeptus hoc modo epigraphen vertit: ^{c)}

Domino nostro Melkartho domino Tyri singulariter voverunt servus ejus Abdassar, et frater ejus Abscherchemor filii Abdassar, secundum audire eum vocem eorum, benedicat eis.

Hoc defunctus labore Barthelemyas, cui, si quid in obscuri hujus monumenti explicatione prospere celsit, potior laus debetur, ad explicandum marmor ex iis unum, quae apud Citium Cypri reperta vulgavit Pocokius, ^{d)} eodem loco se convertit, ^{e)} ex quo hunc sensum elicit:

Je dors Abdassar, fils d' Abdassim, fils de Chad de Tjabeth. Après avoir passé tranquillement ma vie, je me suis reposé dans le tombeau pour la suite des siècles. Melthath mon épouse, fille de Thom... fils d' Abdmelec a posé ce monument.

At Swintonus idem marmor in eum men vocatum sic explicavit: ^{f)}

Marmor Abdassari filii Abdassim et Ehhuri. Lapis sepulchralis Lembi, qui vixit vices annos saeculi doloris, (vel aetatis sive vitae infelicitate actae.) Dixerunt in aeternum in cacerem sepulchri sui hi Amathuntis (seu potius occisi Amathusii.) Monumentum structurae domus (vel familiae) Tami filii Abdassari.

Lubet hoc loco animadvertere, ^{g)}

a) B. L. T. XXX. p. 405.
los Fenic. p. 356.

d) Descript. of East. Tom. II. p. 213.

f) Trans. philol. Vol. LIV. p. 424.

b) Trans. philol. Vol. LIV. p. 131.

c) de la leçon

e) B. L. Tom. XXX p.

ditum quemdam Armenum Marito Italo, et Niebuhrio Dano in Cypro degentibus adfirmasse, linguam horum marmorum esse Armeniacam, eorumque iis significationem ex eadem lingua petitam aperuisse. ^{a)}

Postremum Barthelemyo tentamen fuit explicatio marmoris Carpentoracensis, hujus, ut prodidit, sententiae: ^{b)}

Bénie soit Thébé fille de Thehhui, chargée des offrandes pour le dieu Osiris, qui n'a point murmuré contre son mari, et qui n'a point révélé les secrets de son mari. Elle fut pure et sans taches aux yeux d'Osiris; elle fut bénie par Osiris.

Ab alio quoque tentatam hujus monumenti enucleationem, non mihi constat.

Habes fortunam, qua eruditorum conatus in interpretandis Phoeniciis marmoribus sese exercuerunt, quae uberius commemorare placuit, ut non miremur, iisdem disidiis, et incertis numerorum quoque Phoeniciorum explicatus ab eruditis oblatos fere semper laborare. Horum specimina hic non adferimus, quod infra secundum suas classes dabuntur. At nunc disquirendum, quae sint praecipuae causae tantorum disidiorum in explicandis monumentis Phoeniciis, et quem possimus post multas vigilias in his studiis sperare successum.

Causae praecipuae, quae illa impediunt, sunt, quod deest scientia vera, saltem magnam partem, cum alphabeti, tum linguae Phoeniciae. Nostram ejus alphabeti scientiam nondum satis esse promotam, argumento sit vel unus

Sidoniorum numus, quem infra dabimus, cujus averfa exhibet in quatuor versibus epigraphen novem tantum literarum variantium, et tamen post tot conatus Pellerinius et Bayerius in quatuor literis definiendis disident. Nimirum literae Phoeniciae addita, vel dempta exili tantum lineola, vel apice inter se discrepant, saepe vix, ac ne vix quidem, unde iudicium dubium. Distinguenda etiam forent tempora; nam aliis una eademque litera hunc habuit valorem, aliis alium, aut aliis una eademque litera in numis ejusdem urbis alia fuit forma. Exemplo esto *Resch* in numis Tyri, in quibus hoc elementum vocabulum *Ṭyrys* constituens triplici vario modo scribitur, *Q* et *Q* et *Λ*, ut videre est in adcuratis iconismis Pellerinii. ^{c)} At multo adhuc magis in his alterum elementum *Tzade* variat. Quando vero in monumentis his Phoeniciis distinguere non possumus tempora, ut revera raro possumus, qua quaeso ratione literarum sic variantium tuto definimus potentiam? Novimus, in lingua Graeca *το* *H* aliquando fuisse spiritum, serius literam, pro *Q*. *TH*. *PS*, *KH*. serius scriptum *K*. *Θ*. *Ψ*. *X*, mirum etiam pro varia aetate variasse literarum formas, ut v. c. *Sigma* habuit formas *S*. *M*. *Σ*. *C*. etc. et sic vetus *VM* migrasse in *ΣΤ*., aut *OSKSMTAM* in *OIKIETAS*. Horum nos elementorum naturam facile definivimus, cum quod monumentis copiosis fuimus instructi, quae eorum aetatem, progressum, et mutationem edocerent, tum quod et linguae Graecae

a) Mariti viaggi nell'isola di Cipro,

b) B. L. T. XXXII, p. 729.

c) Rec. II. tab. 83.

perfecta scientia praesto fuit. Verum an iisdem subsidiis ad linguam quoque Phoeniciam juvamus? Vocabula Phoenicia, perinde atque Hebraica, tribus plerumque literis radicalibus componuntur. Harum ergo vel unicam si temere cum altera permutamus, en tibi aliud vocabulum sensus oppositi.

Atque haec cum jam impediunt in monumentis Phoeniciae propriae, tum vero multo magis impedire necesse est intelligentiam monumentorum, quae nobis a Phoenicum colonis per Ciliciam, Africam, Siciliam, Hispaniam sparsis supersunt, apud quos post plura saecula, sublato sensim cum metropoli commercio, et per commixtionem cum barbaris indigenis non literarum modo forma, sed et ipsa lingua corrumpi debuit. Sic teste Velleio Cumaeos Graecos *Osca mutavit victoria*, et quod magis huc pertinet, teste Sallustio ^{a)} Leptitanorum, qui ortu Sidonii fuere, *lingua modo conversa connubio Numidarum*. Unde Poenus Plauto dicitur *migdilibs*, ^{b)} et Poeni Virgilio *Tyris bilinguales*. ^{c)} Iam vero cum monumenta Phoenicia nonnisi ex lingua Hebraica, quae Phoeniciae mater est, explicari possint, ipsa vero jam lingua Phoenicia ab Hebraica, et forte plus quam credimus, differat, nam S. Hieronymus Phoenicum idioma Hebraico tantum adfines dicit, ^{d)} qua deinde fiducia monumenta linguae Phoeniciae in coloniis *μικρογραφία* luxatae et corruptae ex legibus linguae Hebraicae explicabimus? Idem hi mihi agere videntur, ac si quis solius linguae

Graecae peritus, at cui constet, Latinos a Graecis et literas, et linguam accepisse, ex linguae Graecae praeceptis auderet marmora Latina Ancyrana interpretari. Quod vero caput est, jam ipsa literarum forma, quas Phoenicarum coloniarum monumenta praeferunt, a nativa Phoenicia, ut dixi, nimio discedit. Ergo etsi, quod nonnulli sibi persuadent, stabilitum jam haberemus alphabetum Phoenicum, at nondum habebimus alphabetum coloniarum Phoeniciae. Quod si quis ex prioris lege volet posterius metiri, rectissime fiet, ut in explicandis epigrammatis factum pro vero, pro lunone nubem stringat. Lubet, quae dixi, uno exemplo ab Abderae Hispaniae numis petito confirmare. Ejus urbis indubitatum nomen, ut infra testabimur, sic in his exaratur: 19990, vel: 15550. Ex his secunda litera est *beth*, tertia *daleth*, quarta *resh*. Ab uno hoc exemplo bina in rem nostram memoranda colligimus, primum, eadem elementa in unius urbis numis usque eo variare, ut seu 9 seu 5 scriberetur, perinde esset, alterum, tres varii valoris literas sic inter se esse similes, ut discrimen non appareat. Adscriptum in his nomen latinum ABDERA harum valorum literarum tuto dictavit. At si hoc abesset, quam lepidas irrequieti interpretes de hac epigraphae fabulas nobis consarcinassent? Quod si etiam similitum literarum perspectum nobis esset alphabetum, an continuo et teneremus linguam? Linguae Etruscae veteris prae-

a) Bell. Iugurth. c. 77.
VII. c. 19.

b) in Poenul. V. 2. 73.

c) Aen. I, 665.

d) ad Ilai. I.

ceptores, cum ejus literarum valorem denique reperissent, hac una ope aui sunt etiam tabulas Eugubinas, aliaque Etruscorum monumenta interpretari, sed quorum indefessos, magnamque partem irritos conatus ipsum ajunt summum in coelis Iovem miseratum.

His tamen viri eruditi difficultatibus superiores horum agere interpretes aenigmatum non recusarunt, sed sic, ut profiteri aperte non dubitem, nihil a me unquam majore fastidio lectum, quam quos de hoc argumento scripserunt, prolixos commentarios, ex quorum lectione istud denique obtinui, ut, si exigui veri nutrimenti partem demas, ceterum infirmis passus conjecturis, ad extremum renitentem huic pabulo ventriculum experirer. Est tamen in molesta hac causa volupe videre, quantis graves hi viri curis et laboribus, saepe etiam iris, et criminationibus, retractando saepe, quae olim minus dextre dicta videbantur, saepe magno eruditionis apparatu gratis anhelantes, conjecturas suas propugnent, quibus perlectis occurrebat identidem illud Tullii: ^{a)} *quid tam indignum sapientis gravitate atque constantia, quam quod non satis exploratè perceptum sit, et cognitum, sine ulla dubitatione defendere? Non posulo, ut in iis, quae dixi, meo quis sibi standum iudicio existimet. Lubet ex ipsorum ore causae hujus perissae, et quam valida sint argumenta, quibus sua confirmant, cognoscere. En quae Barthelemyo ab eruditis aliis objecta commemorat Pellerinius: b) car ils lui*

imputent, d'avoir varié trop frequemment dans la valeur qu'il attribue à divers caracteres Pheniciens et Puniques, et dans la signification des mots qui en sont composé. Il ly en a même qui trouvent étrange, qu'après avoir dit dans sa dissertation lue à l'Académie dès l'année 1758, que les interpretations qu'il présentoit alors, étoient le produit d'un travail obstiné des plusieurs années, il ait continué jusqu'à aujourd'hui à ne gueres donner autre chose que des problèmes accompagnés de doutes, d'incertitudes, et de suppositions, en disant sur chaque médaille, si ce caractere a telle ou telle valeur, si celui-là en a une autre, la legende pourra être lue de telle et telle manière, et la médaille sera, soit de telle ou telle ville, soit de tel ou tel roi. Dans un endroit on peut lire, selon lui, de deux ou trois manieres les legendes de quelques médailles, et conséquemment les attribuer à deux ou trois villes différentes. Dans un autre endroit, le changement de valeur dans les lettres qui forment une legende, ne change rien à l'explication qu'il en avoit donnée. - - De toutes ces ambiguïtés et variations il résulte, ajoute-t-on, qu'en les lisant on trouve que c'est souvent l'obscurum rendu par l'obscurius, et qu'après cette lecture on n'est guere plus instruit qu'on ne l'étoit auparavant. Atque haec dicta fuere in Barthelemyum, cujus tamen in hac parte potiora esse merita, facile patebit ejus commentarios legenti. Ipse etiam Dutensius ridens facilem eorum religionem, qui literis Phoeniciis quem libuit, valo-

a) de Nat. deor. L. I. c. 1. b) Suppl. IV. p. 52.
(Vol. III.)

rem impertiunt, haec falsæ: *si l'on veut me permettre de prendre de pareilles libertés avec les inscriptions Phéniciennes trouvées à Citium, je m'engage à les traduire en autant de sonnets de Petrarque.* ^{a)} *Magis idem severe alibi:* ^{b)} *En effet dès les premiers pas que je fis dans cette carrière, je fus surpris de trouver plus de conjectures que de règles, plus de doutes que de certitude, plus de charlatanerie que de science.* Atque haec posteaquam praeclare edixisset, mirari satis non possum, quo pacto ipse eodem in opere levibus in hoc genere conjecturis pascere animum potuerit. At fuit etiam tempus, quo Barthemyus quoque fallaces has vocabulorum Phoeniciorum interpretationes coepit fastidire. Agens enim de binis verbis Aegyptiis, quae forte ope linguae Phoeniciae possent explicari, his verbis orationem claudit: ^{c)} *Mais on donneroit dix explications différentes de ces deux termes, toutes également probables, c'est-à-dire, toutes également incertaines. Rien ne se prête plus aux desirs de ceux, qui aiment les étymologies, que les langues orientales, et c'est ce qui a presque toujours égaré ceux qui se sont occupés de ce genre de travail.* Tamen idem vir praeclarus in ultimo paragrafo ejus epistolae, quam anno 1790 ad Bayerium dedit, et quae adnexa est illustri hujus Hispani *Vindiciis* pag. I., non dubitat profiteri, sese, quod ad explicationem plurium numerum Phoeniciorum vel Punicorum attinet, mentem non mutasse; quin praesto sibi esse multas animadversiones in numos Puni-

cos per Africam, et Hispaniam signatos, verum sibi eas conferendi deesse otium, neque sperare se, eas aliquando vulgaturum. Iure dixit vir eximius, sibi *plurimum* hujus classis numerum explicationem satisfacere, neque ego, ut ex iis, quae deinceps disseram, patebit, cum nausea rejicio, si qua in hoc genere probabiliter, et cum certa quadam ratione sunt disputata. Aliud, quod averſer, non est, quam obnoxia illa nonnullorum confidentia in explicandis verbis quibuscunque monumentis Phoeniciis, quo interim in conatu nemini, nisi sibi solis, fidem fecerint, quos equidem amice monitos esse velim, ne suaelati vanitate iratam sibi reddant Nemesin, ejus memores vindictae, quam hujus immoderate argumenti studio minatur Artemidorus: ^{d)} *το δὲ καὶ ἀναγιγνωσκείν τὰ ἐπετραμένα γράμματα κακῶς ἐν ἑαυτοῖς ἀπαλαῖσαι σήματα, νοήσαντα παρακοῦσαι διὰ τὸ ἐστὶν τὸ φωνῆς.*

Cum ergo ex his, quae modo disserui, manifestum sit, parum propius hactenus Minerva huic disciplinae tam operam, quaeri jure potest, quam aliqua super spes, fore ut plus hanc his Phoeniciorum reliquiis adfuerit? Aio, superesse exiguum, nisi a terrae sinu proferantur monumenta puriora, et quae oblato faciliore, certiore sui explicatu magis nos erudire de linguae Phoeniciae natura certos reddant. An ergo penitus abjicienda haec studia suadeo? Nequaquam, verum stomachabar hactenus inanes con-

a) Explic. de quelq. méd. p. 19. III. p. 596.

b) Ibid. in praefat. p. XIII. d) Oneirocrit. L. I. c. 55.

c) in Anachar.

ras magna saepe eruditionis ostentatione propositas, sed argumentis ad persuadendum destitutas, tum et ingentes in causa dubia, et incerta animorum motus, sic auctor magnopere sum, ut id genus monumenta, certiori aliquando usui futura, solícite conquirantur, et accurate vulgentur, atque uti operae pretium non puto, ut rei numismaticae studiosus, cui tot alii labores sunt exhauriendi, oblata tam modica in explicandis solide his monumentis spe linguarum orientalium difficile studium fectetur, sine quorum perfecta scientia gratis in iis elaborabit, ita ego viris, qui jam peregrina hac doctrina praeclare imbuti sunt, Phoenicias has reliquias veluti cupedias, et tantillam ad princeps suum studium accessionem relinquendas existimo. Lubet denique in eorum gratiam, qui studiis his delectantur, indicare dissertationes a viris eruditis nostri aevi de hoc argumento scriptas.

BARTHELEMY reflexions sur quelques monuments Phéniciens, et sur les alphabets qui en résultent, lû 1758. (B. L. Mem. Tom. XXX. p. 405.)

Extrait du même Memoire. *Exstat in*: DE GUIGNES Memoire, dans lequel on prouve, que les Chinois sont une colonie Egyptienne, 1759 in 8vo.

SWINTON a dissertation upon the Phoenician numeral characters antiently used at Sidon. Read Dec. 7. 1758. (Philosoph. transactions Vol. L. p. 791.)

BARTHELEMY Lettre à Messieurs es auteurs du journal des sçavans sur quelques Médailles Phéniciennes. Aonft 760.

BARTHELEMY Lettre aux mêmes.

Novembre 1763.

BARTHELEMY explication d'un bas-relief Egyptien à Carpentras, et de l'inscription qui l'accompagne. Lû 13 Nov. 1761. (Mem. B. L. T. XXXII. p. 725.)

SWINTON some remarks upon Barthelemy's Memoir on the Phoenician letters, relative to a Phoenician inscription in the Island of Malta. Read April 12 and Dec. 13. 1764. (Philosoph. transact. Vol. LIV. p. 119. et 393.)

BARTHELEMY lettre à Mr le Marquis Olivieri au sujet de quelques monuments Phéniciens, pour servir de réponse à deux lettres insérées dans le 54 volume des Transactions philosophiques. Paris 1766.

SWINTON an attempt to interpret the legend and inscription of a very curious Phoenician medal, never hitherto explained. Read May 21. 1767. (Philos. transact. Vol. LVII. p. 266.)

BAYER del alphabeto y lengua de los Fenices, y de sus colonias. En Madrid 1772.

PELLERIN variis operum suorum locis numos Phoenicios explicat, et literarum potentiam definire satagit, praecipue Rec. III. p. 141. Suppl. I. p. 15. Supplem. III. p. 118. Supplem. IV. 48. Lettres p. 27.

DVTENS Explication de quelques Médailles Grecques et Phéniciennes. Seconde édition. A Londres 1776.

Indicanda etiam alphabeta Phoenicia hucusque edita. Omisissis iis, quae Scaliger, Seldenus, Samuel Petitus, Rhenferdus, Bochardus, Spanhemius, Montfau-

E e e 2

conius, Bernardus, Clericus, Fourmontius ex incertis fontibus edidere, commemorabo tantum ea, quae a laudatis nostri aevi viris eruditissimis sunt concinnata.

Alphabetum Phoenicium captum ex marmore Melitenensi, numis Phoeniciae, et Siciliae, tum ex marmoribus Citii. *Barthelemy* B. L. Mem. T. XXX. p. 405, item in epistola ad March. Olivieri, et in de Guignes Memoire sur l'origine de Chinois.

Alphabetum Phoenicium ex marmore Carpentoractensi conflatum. *Barthelemy* B. L. Tom. XXXII. Mem. p. 725.

Alphabetum Phoenicium purum, Siculo - Phoenicium, et Hispano - Phoenicium ex numis. *Bayer* de la langue etc. p. 375.

Alphabetum Phoenicium, Punicum, et Siculo - Punicum ex numis concinnatum, et notis illustratum. *Dutens* Explicat. p. 92.

Alphabetum ex marmoribus Melitenensibus struxit *Swintonus*, (Philos. transact. Vol. LIV. tab. XII. 6.) aliud ex marmoribus Citii, et numis Punicis, et Siculo - phoeniciis, (ibid. tab. XXIV.) Cyprio - Phoenicium. (ibid. tab. XXV.)

Pellerinius varias de nonnullarum litterarum forma et mutatione conjecturas dedit in suis Lettres p. 30. seq.

Alphabeta haec juvari, corrigi, et augeri possent ex numis tetradrachmis Aradi, in quibus varians littera Phoenicia medium semper locum inter duos numeros Graece scriptos occupat.

Proponimus in adjecta pagina specimen alphabeti Phoenicii, quod *Barthelemy* ex numis in Phoenicia cufis, et inscriptionibus Melitae concinnavit, vulgavitque in Mem. B. L. Tomo XXX.

inter paginas 426. 427. tab. IV., praescripto singulis formis valore, quem si-ve certa ratio, si-ve conjectura dictavit. Adjeci alphabetum Samaritanum proximis commentariis servitutum, ut collatis utriusque linguae literis uno conspectu formarum discrimen appareat.

His disputatis ad ipsum jam numerum examen transimus, quorum agmen commodè dividemus in numos I. Phoeniciae propriae, II. Cilicophoenicios, III. Punico - Phoenicios, vel Siculo - Phoenicios, IV. Numido - Phoenicios, V. Hispano - Phoenicios.

I.

NUMI PHOENICIAE PROPRIAE.

Hos in binas classes tribuimus. Prima continebit eos, ex quorum epigrapha certam tenemus urbem, in qua signati numi, altera, quorum epigrapha patriam minus certam efficit.

I. Numi urbium cognitarum.

Marathus.

Caput Mercurii, in aliis: *Caput muliebri velatum.*

מרתע (*Martha*.) *Vir stans d. acrostolium*; vel: *Victoria gradiens, in area litterae aliae, quarum postremae lineolis constant.* AE. III. (*Barthelemy* Lettre de 1760. *Pellerin* Rec. II. tab. 30. *Mus. Caes.*)

Numos similes propter litteras Phoenicias satis cognitas primus *Barthele-*

Alphabetum Phoenicium et Samaritanum.

Hebr.	vulg.	Phoenicium	Samaritanum.
א	Alcph.	𐤀 𐤁 𐤂	𐤀 𐤁 𐤂 𐤃 𐤄
ב	Beth.	𐤅 𐤆 𐤇	𐤅 𐤆 𐤇 𐤈
ג	Ghimel		𐤉 𐤊
ד	Daleth	𐤋 𐤌	𐤋 𐤌
ה	He	𐤍	𐤍 𐤎
ו	Vau	𐤏	𐤏 𐤐 𐤑 𐤒 𐤓 𐤔
ז	Zain		
ח	Cheth	𐤕 𐤖	𐤕 𐤖 𐤗
ט	Theth		
י	Iod	𐤙	𐤙 𐤚 𐤛 𐤜 𐤝
כ	Caph	𐤞 𐤟	𐤞
ל	Lamed	𐤠 𐤡 𐤢	𐤠 𐤡 𐤢 𐤣
מ	Mem	𐤣 𐤤	𐤣 𐤤 𐤥
נ	Nun	𐤥 𐤦	𐤥 𐤦 𐤧 𐤨 𐤩
ס	Samech	𐤧	
ע	Ain	𐤨	𐤨 𐤩 𐤪 𐤫 𐤬
פ	Pe		
צ	Tzade	𐤬 𐤭 𐤮 𐤯	𐤬 𐤭 𐤮 𐤯
ק	Koph	𐤰	𐤰 𐤱 𐤲
ר	Rosch	𐤱 𐤲 𐤳	𐤱 𐤲
ש	Sin	𐤴	𐤴 𐤵 𐤶 𐤷
ת	Tau	𐤵	𐤵

J. Kibler Sc.

Digitized by Google

myus Maratho Syriae urbi non procul Phoenicia sitae applicuit, omnibus deinceps eruditis in ejus sententiam euntibus dempto Swintono, qui eos Sidonios statuit, (Philos. transact. Vol. LIV. p. 138 et 403.) sed ex causis sane fallacibus, ut mox in Sidone dicemus. De additis lineolis infra.

Sidon.

Caput muliebri turritum.

לְצִדֹנִים vel: לְצִדֹנִים (Letzidon vel Letzidonim, Sidoniorum.) ΣΙΔΩΝΟΣ. ΘΕΑΣ. Tririmis. AE. II. III. (Barthelemy B. L. T. XXX. p. 427. Pellerin Rec. II. tab. 82.)

Praeterquam quod literae, quae epigraphen hanc constituunt, satis sunt exploratae, harum quoque valor ad indicandum *Letzidonim* eo magnopere juvatur, quod ex inscriptione ΣΙΔΩΝΟΣ certe constat, hos numos Sidonem pertinere. Si in numis Phoeniciis omnibus sic conjuncta haberemus indicia, ut ea habemus in numis Sidonis, et Tyri, minus plerumque in figendo literarum valore ambigeremus.

Caput muliebre turritum, pons MA., vel cornucopiae, vel caduceus.

Litterae Phoeniciae quatuor versuum. Gubernaculum. AE. II.

Numum hunc, qui etiam est in museo Caesareo, post alios adcurate pictum stitit Pellerinius, ^{a)} sed epigraphen explicare desistit, quod istud suas cedere vires profiteretur. Serius aculorum incitatus studiis numum revo-

cavit, literisque Phoeniciis in Hebraicas versis, distinctisque vocabulis hac lege:

לְצִדֹנִים קָם בְּקֶבֶת קֶרֶת צִר

epigraphen sic interpretandam duxit: *Sidonii olim projecti per vel propter execrabilem (vel maledictam) civitatem Tyrum.* ^{b)} Et vero novum istud inventum sic adrisit viro erudito, ut profiteri non dubitaret, posse explicationem hanc a sese confidenter, *avec confiance*, proponi. ^{c)} At enim confidentiam hanc in diffidentiam vertisse, aliquot post annis patuit, cum sententiam hanc sic aptius reddi posse contenderet: *Sidoniorum antea projectorum in lupanar urbem Tyrum.* ^{d)}

Vtrum viri eruditi hanc ejus interpretationem sive admittendam, sive reprobandam duxerint, mihi ignotum. Meum judicium si velis, mihi pleraque aut arbitrarie reddita, aut cum linguae Hebraicae indole pugnantia videntur. Cur enim vox קָם, quam reddit *projecti*, cum voce לְצִדֹנִים *Sidonii*, quorum refertur, non conspirat multitudinis numero? Cur קֶבֶת *execrabilis* non conspirat genere cum sequente קֶרֶת *civitas*? Quo vero pacto pro grammaticae regulis vox קָבֶד dici possit *participium a verbo קָבַד* (קָבַד dicendum fuerat) *execrari, maledicere*, non intelligo. Adverterit ea difficultas Pellerinium, quae causa fuerit, cur serius ex voce קָבֶד pro *execrabilis* faceret *lupanar*. Verum non קָבֶד, sed קָבֶד Hebraeis *lupanar* dicitur. Video Pellerinium ad similia objecta gene-

^{a)} Rec. III. tab. CXIX. n. 25. ^{b)} Suppl. IV. p. 106. ^{c)} Ibid. p. 103. ^{d)} Additions p. 43.

ratim respondere, non sibi omnem indolem linguae Phoeniciae, aut ejus grammaticam satis perspectam esse, verum cum v. c. vox פרוֹפִּיטֵי derivetur a פרוֹפִּיטֵי *proficere*, necesse esse, significare eam illud, quod dixerat, nempe *projecti*. Praeclaram sane methodum, ex linguae unius cognitae incertis alterius incognitae leges constituere. Non nego, vocabulum Phoenicum, cum eandem habet radicales, quas Hebraicum, propter utriusque linguae adfinitatem adfinem etiam significationem habere posse, tamen si huic regulae pertinacius infissimus, gravissime saepe offendemus, et longe adhuc absumus, ut adfirmare possimus, similem explicatum *confidenter* tenendum, qua loquendi formula viri gravis ore prolata necesse est iis, quibus curta est linguarum orientalium scientia, ludum fieri. Ergo cum ab hac parte nullam mihi legem videam impositam, ut Pellerinio sic interpretanti sit habenda fides, possum jure quaerere, sitne verisimile, a Sidoniis finitimam et cognatam Tyrum in monumento publico dictam fuisse *execrabilem*, aut adeo *hupanar*? Nullum me teste exstat testimonium veteris instituti, aut ut planius loquar, nullus exstat antiqui operis numus, qui doceret, populorum iras, odia, contentiones aeternis monumentis commendatas. Multa habemus in numis veteribus stabiliti inter urbes foederis, pacis, concordiae argumenta; qui discordias, atque inimicitias capitales praeberet, dempto hoc, si Pellerinio credere mavelis, nullum habemus.

Mitius de Sidoniis judicium fuit illu-

stris) Bayerii eandem similis numi epigraphen explicare aggressi. ^{a)} Praemonendum, nihil viro erudito de Pellerinii explicatione, quam is in Supplemento IV. adornaverat, confutillae; ut adeo in eo, quod dictaverat, se ipsum unum ducem secutus sit. Numus idem est cum Pelleriniano, nisi quod veritas secundi litera quarta differt, sed deceptum non fuisse Bayerium, apparet ex simillimo altero Arigonii, qui eandem variationem offert. ^{b)} Is epigraphen hoc modo exsolvit, et interpretatur:

לְדִים אֶפְסֹס מֶלֶךְ סִדוֹן

id est: *Sidoniorum magna collectio in avarium Tyri*. Quoniam Bayerio ne quidem in definiendo literarum valore cum Pellerinio convenit, consequens erat, etiam ejus interpretationem divergere. Quibus argumentis, eruditissimus sane, et aequae incertis et vacillantibus auctore sententiam suam confirmet, longum foret commemorare, poteritque, cui haec studia cordi sunt, ab ipso fonte petere.

Vt taedia Phoenicia amoenitatem etiam Butzoviensibus temperemus, sit Olas Tychsenus, saepe mihi praesens in tractatu de numis Hebraicis nominatus, qui eandem epigraphen sic retendamus docuit: *Sidoniorum ad qualitatem Tyri*. ^{c)}

Certis his, quos hactenus deliramus, Sidoniorum numis Phoenicio characterem insignitis multo copiosiores nos addidit prodige liberalis Swa-

^{a)} del Alfab. Fenic. p. 339.

^{b)} Num. Phoenic. tab. I.

^{c)} Bayer Vindiciae p. 2.

si hæc litera tam certum *Tzade* est, quaero, cur Swintonus eam potius velit esse *αρχαίων τε ἸϚ*, *Sidon*, quam *Ϛ Tyrus*? nam utramque urbem istud potest elementum indicare. Iam vero quae sit verisimilis utriusque hujus literae significatio, mox infra dicemus, cum de notis his arithmetice agemus. Porro cum jam penitus infedisset animo, numos hos esse Sidonios, coepit vir eruditus numeros infra scriptos, quos epochae annos putabat, ad aeram Sidoniorum exigere, non quidem illam Seleucidarum, sed propriam, quae coepit V. C. 643. Secundum potentiam a viro erudito notis his adsignatam, de qua doctrina paullo infra uberius agemus, hi anni admodum variant. Labet ex his annum minimum, et maximum seligere. Numum cum anno minimo |||||, seu quinto, ipse citat. Annum maximum, ut obiter inquisivi, reperio |||NNN|o|, ex lege Swintoni 163 in numo Pellerinii. d) Ergo numus prior ductus a principio 643 signatus est V. C. 647, alter V. C. 805, ut ex Swintoni calculo consequitur. Argumentum istud ut enervem, lubet praemonere, numos hos secundum suas classes inter se simillimos esse metallo, volumine, fabrica, literarum forma, typis, verbo: omnibus modis. An verisimile est, aut an aliud novimus in omni antiquitate exemplum, rem monetariam unius ejusdemque urbis intra saeculum unum ac dimidium ita sibi constituisse, ut interea ne minimum quidem mutationis esset experta? At quor-

nam longius examen? Obvii sunt numi Sidoniorum tam autonomi, quam imperatorli circa annum V. C. 805. signati. Ergo ex cognitis his Sidoniorum numis monetae Sidoniae ratio, quae illa aetate viguit, est petenda. Atqui quantum haec spectatis omnibus, quos dixi, modis a Swintoniana discrepat? quod explicare necesse non est, cum utriusque generis numi sint obvii, et facile sit utrosque contendere. Ergo ut certius persuadeat Swintonus, numos hos esse Sidonios, necesse est, ut argumenta magis convincentia expediat, atque ut verissimile reddat, numeros infra scriptos esse revera annis epochae, necesse iterum erit adsignare altius principium, ne numi cum annis auctoribus in aetatem incidant numerum similium fabricae parum idoneam, aut, quod pace ejus viri dictum sit, velit potius nobiscum ignorare, in qua Phoenices urbe omnes hi numi cusi sint.

Typi in his numis plerique ad rem maritimam adludunt, qua inde ab ortu suo excelluisse Phoenicas constat. Parva Palladis statua in prora navis posita more, ut dixi, irruentis videtur esse una ex diis Pataicis, quos a Phoeniciis in triremibus esse circumlatos narrat Herodotus. ^{a)} Erunt, qui Palladem navis tutelam malint, de qua egerunt alii. Vide praeter alios Fabretum. ^{b)}

Tyrus.

Antica varia.

ΤΥΡΙΩΝ. 𐤕𐤕𐤓𐤕𐤍 *typo navis*, in numistam autonomis, quam regum Syriae, quos

vide apud Pellerinium, (Rec. II. tab. 83.) et Barthelemyum, (B. L. Tom. XXX. p. 427. tab. 2.)

Caput Antiochi IV. radiatum.

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΤΥΡΙΩΝ. 𐤕𐤕𐤓𐤕𐤍 *Navis*. AE. II. (Barthelemy I. c.)

Phoenicias prioris numi literas legendas 𐤕𐤕 *Tfor* praefixo articulo 𐤕, indubitatum. Sic etiam in sacris literis Hebraicis celebris ea urbs appellatur. Alterius numi verba sic recte vertit Barthelemyus: *Tyri matris Sidoniorum*, in hoc ergo numismate Tyrii Sidonios ab se ortos jactantius praedicant. Sed et ipsi veteres utriusque urbis jura, et retulatum miscuere, quo de argumento vide nonnulla in earum moneta. De litera 𐤕 in his numis admodum variante egi supra in prolegomenis.

II. Navi urbium incertarum.

Hac classe comprehendo eos numi Phoenicio caractere inscriptos, quorum patriam varii viri eruditi suas conjecturas, et alphabeti sui legem sectu eruerunt conati, sed quorum iudicium tanti non videntur, ut ad sensum consensu cogamur impertiri, qua in dissertatione profiteor, me non auctoritatem virorum gravium, quos maximi facio, sed uno argumentorum pondere veri.

Ato, ferius Ptolemais.

𐤕𐤕𐤓𐤕𐤍 *additis lineolis*, in area numi Alexandri M. tam auctorum,

a) L. III. §. 37.

b) de Col. Traj. p. 111. seq.

argenteorum, quos vide in museo Caesareo, apud Barthelemyum, (Lettre journ. de sav. 1760.) et Pellerinium. (Rois et Mel. I. p. 140.) Similem eximium, sed aeneum dat idem Pellerinius in fronte Supplementi IV.

Binas has literas legendas **𐤅𐤅**, primus qui doceret, fuit Barthelemyus, cumque ea urbs in saeris literis appelleretur **𐤅𐤅**, non dubitavit, hos numos in hac Galilaeae urbe culos adfirmare. At enim hunc esse earum literarum valorem, ex certo quopiam monumento non est comprobatum. Literam primam **O** esse *Ain*, non negavero; alteram esse *Caph*, Barthelemyus probat ex numo Laodiceae mox producendo, sed et haec litera, qua nititur, est ambigui valoris. Barthelemyi iudicio cum acquiescerent Pellerinius, Dutensius, alique, factum, ut vulgo persuasum jam sit, numos similes ad hanc urbem pertinere. At ego hanc sententiam in conjecturis habendam existimo.

Caput Iovis.

𐤊𐤍 *Navis*, infra aliae literae Phoeniciae. AE. III.

Dutensius, qui numum hunc pictum sitit in praefatione pag. IX., et explicavit infra pag. 84, inscriptas literas legit **𐤊𐤍**, iisque hanc urbem indicari adfirmat. Diximus mox, ejus nomen scribi **𐤊𐤍**, an ergo perinde fuit veterius Phoeniciis, seu illud per *Aleph*, seu per *Ain* scriberent? Hoc unum argumentum sit, quam parum religiosa sint

eruditorum in explicandis his numis iudicia.

Berytus.

Huic numos binos tribuit Pellerinius, in quibus urbis nomen literis Phoeniciis exaratum videt. ^{a)} Ei in definienda literarum potentia litem movit Barthelemyus, contra quem quo is modo causam suam agat, vide loco indicato. Istud certum, horum priorem propter additum **ΛΑΦ** sine dubio esse hujus urbis. Vtrum vero epigraphe Phoenicia urbis nomen, et non aliud eloquatur, minus certum; nam et is, quem in sequente *Laodicea* producam, est Beryti, quin tamen addita scriptura Phoenicia ejus nomen eloquatur.

Laodicea.

Caput Antiochi IV. radiatum.

ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ *sequentibus literis Phoeniciis tredecim. Neptunus stans d. pateram, s. tridentem, in area ΛΑΦ. et O. AE. II.*

Barthelemyus binis locis numum hunc promulgans ^{b)} epigraphen Phoeniciam sic legit:

𐤋𐤏𐤊𐤍 𐤀𐤌 𐤊𐤍𐤏𐤍

id est: *Laodiceae matris in Canaan*, eumque adeo tribuit Laodiceae Syriae ad mare sitae. Quod haec urbs longe a Phoenice disita, tum condita a Se-

^{a)} Suppl. IV. p. 65. (Vol. III.)

^{b)} B. L. T. XXX. p. 415, et Lettre journ. sav. 1760. p. 4.

leuco, et colonis Graecis habitata Phoenicio potius sermone, quam Graeco utatur, quod se *matrem* appellet, quam eduxisse colonos non constat, et matrem quidem in *Canaan*, nihil super his, etsi sententiam suam gravissime impetant, movetur vir summus, *il suffit*, inquit, *que ce nom soit clairement exprimé sur la médaille*. Veniam merebor, si hac in causa minus me habeat sibi obsequentem. Si ille ex causis dubiis, literas intelligo Phoenicias, quae saepe viris praestantibus imposuere, numum hunc Laodiceensem adserit, at possum ego ex causis certis, nimirum typo et literis areae infertis, Berytiorum esse numisma statuere. In horum moneta obvius est Neptuni typus ex causis cognitis, et quod praecipuum est, literae ΑΛΦ addito saepe O in solis Berytiorum numis reperiuntur, et constat ex numis Pellerinii, et Hunteri, Berytios non raro numos suos Phoenicio caractere inscripsisse. Vnde sequitur, epigraphen Phoeniciam longe aliud significare, quam istud visum cel. Barthelemyo.

Non permittunt instituti mei limites, neque etiam operae pretium facturum existimo, si, quas urbes alias eruditi ex similium lectione numerum infirmis sane conjecturis sibi reperisse sunt visi, commemorem, et in iudicium vocem. Ejus generis habes apud Bayerium *Carmen* Syriae, ^{a)} apud Pellerinium *Mageddo* Pa-

laestinae, ^{b)} apud Dutensium *Antiochia* ad Orontem, *Gazam*, *Mariamam* etc. Qui hujus rationis conjecturis delectantur, habent, quo vires suas exercent, id genus numos apud Pellerinium. ^{c)}

Postremo et de notis arithmetiis Phoeniciis in moneta Phoeniciae propriae obviis agendum. Labet aliquot exempla proponere. In numis, quos paulo supra urbi Aco, serius Ptolemaidi, tibi solere diximus, binas literas sequuntur lineolae hac forma: |||—, vel: |||||— In aliis, quorum justum numerum edidit Pellerinius, ^{d)} |||||—NNN vel |||||NN vel |||||NNN vel: |||||—|o| vel |—|o| vel: |—No| et similiter. Hos characteres plerumque praecedunt binae literae ΝΩ

Primus fuit Rhenferdus, qui characteres hos esse arithmeticos conjectit. Dissimulatis hujus meritis inventi gloriam sibi vindicavit Swintonus, qui horum notarum natura curatius explorata has leges constituit: ^{e)} ait primum, lineas perpendiculares | esse monades, horizontales — esse decades, characterem N indicare 20, characteres alios qui praecedunt, 100. Literas ΝΩ, quae praecire diximus, rectius Barthelemy contra Swintonum, cujus sententiam paulo supra in Sidone exposuimus, existuit esse contractum ΝΩ annus, quae vox in numis quoque Samaritanis praecire solet, ^{f)} etsi illud acriter impugnet Swintonus. ^{h)} Ex hac ergo lege |||—

a) Pag. 345. b) Suppl. IV. p. VI. c) Rec. III. tab. 110. d) Rec. III. tab. 111.
e) Peric. Phoenice. p. 47. f) Philos. trans. T. L. p. 791. g) Lettre journ. Sav. 1766. p. 11.
h) Trans. phil. Vol. LIV. p. 136.

significabit 33, |||||—= 36, ||—NN 52, et conformiter ad eam Swintonus proposuit tabulam, qua progressionem arithmetica a monade usque ad chiliadem in notis id genus Phoeniciis sistit. Eandem sententiam amplexus quoque est Pellerinius. ^{a)} Haec viri eruditi, quorum ego iudiciis sic adsentior, ut tamen multa subesse ambigua, et nullo certo fundamento nixa existimem. Etenim si lineae perpendiculares monadum potentiam habent, cur eae non eodem loco consistunt, et temere cum alterius potentiae notis miscentur, ut in exemplis adductis videmus? Cur, si lineae horizontales indicant 10, eae temere multiplicantur, scribiturque —= pro —N? Quam deinde significationem habent notae aliae ab | et — et N diversae, quas saepe permixtas conspiciamus? Quam item ad taedium variata et perturbata est ratio ejus notae, cui Swintonus potentiam centenarii tribuit? Verbo: ut satis videtur verisimile, characteres esse arithmeticos, sic non possum probare eorum consilium, qui in iis continuo epochae annum vident, et tanquam omnis eorum indoles jam esset explorata, eos calculo subiciunt, et confidenter annum, quo signati sunt, edifferunt, ut praecipue placuit Swintono, sed cujus invalidas in hac causa conjecturas proxime in Sidiis hujus classis numis indicavimus. Si in numis Graecis, quorum hatura nobis magis cognita, ad notas arithmeticas saepe adhaeremus, quam erit periculosum, earum usum in numis Phoeniciis definire? Exemplo sunt numeri

numis Aradi inscripti. In museo Caesareo inter numos Siculo-phoenicios existat argenteus, in cujus averla supra equum stantem legitur |||||H, ex quo patet, similes lineas in numis Phoeniciorum etiam extra Phoeniciam propriam usitatas fuisse.

II.

NVMIS CILICO-PHOENICII.

Phoenices, quos remotissimam Africam, et ipsa Oceani litora colonis frequentasse legimus, multo magis verisimile est, commercii causa in vicinis regionibus, Cilicia, Pamphylia etc: sedem fixisse, atque una linguam suam intulisse. Neque desunt auctores, qui, quod verisimile dixi, oratione confirmant. Q. Smyrnaeus: ^{b)}

Πάντες, ὅσοι Φοινικὸν ἔδος περὶ παγχυ
νεύονται,

Ἀπὸ τε Μασσηυτοῖο βίον, ὤμον τε
Χιμαίρης.

Omnes, quicunque circa Phoenicium so-
lum undique habitant,

Et praeptum Massicyti jugum, aram-
que Chimaerae.

Narrat item Plutarchus, ^{c)} Alexandrum M. captis Halicarnasso, et Mileto perrexisse τὴν παραλίαν ἀνακαθρασθαι μέχρι τῆς Φοινικῆς καὶ Κιλικίας, ad pacandam oram maritimam usque ad Phoeniciam et Ciliciam, quo is loco Phoeniciam propriam intelligere non potuit, in quam intrare ne posset, Darii tum adhuc ex-

a) Hec. III. p. 139. Suppl. IV. p. IV.

b) L. VIII. v. 106.

c) in Alex. M. p. 673.

ercitus ad Ciliciae, et Syriae fauces ob-
stabat. Ex quo patet, partem mariti-
mi ejus tractus appellatam Phoenicen
haud dubie a colonis Phoeniciis. Eodem
modo habitatam ab iisdem etiam par-
tem Cypri constat; nam praeterquam
quod apud Citium Cypri reperta sunt
marmora Phoenicie inscripta, quae su-
pra citavi, idem confirmat Diogenes
Laertius, cui philosophus Zeno dicitur
Κιτιεύς ἀπο Κυπρῆ πολιματός Ελληνικῆς
Φοινίκας ἐποίκων ἐσχηκός, *Cittiensis ex
Cypri oppidulo Graeco, Phoenices colonos
habente*. Comprobata horum in Cilicia,
Pamphylia, eorumque finibus commo-
ratione verisimile etiam, signatos fuisse
numos Phoenicio caractere insignes,
in quorum classe putamus sequentes ex
causis, quas infra prodemus.

Epigraphe Phoenicia. Caput galea-
tum barbatum.*

*Epigraphe Phoenicia. Iuppiter sedens d. ha-
stam. In alio, sed hac parte anepigra-
pho: Caput muliebri adversum diadematam
diffusis crinibus, collo duplici unionum se-
rie redimito. AR. I. (Pellerin Rec. III.
tab. 122. n. 7. 8. Dutens tab. I. n. 5.)*

*Epigraphe iisdem numero, et forma
literis constans. Vir cultu barbaro
sedens, ut in averfa numorum Arsa-
cidarum, s. porrecta, ut videtur,
sagittam, juxta arcus.*

*Epigraphe Phoenicia, sed vitiata. Iuppiter
feminudus sedens s. botrum. AR. I. (Du-
tens p. 1. et explicatur p. 20.)*

Numus prior cognitus jam fuit Fulvio
Ursino. Is cum in epigraphe Phoenicia

latere nomen *Annibal* crederet, non du-
bitavit, caput galeatum huic Poenorum
duci tribuere. Ursinum secuti sunt Hay-
mius, Gronovius, omnesque postero-
res, qui de veterum imaginibus egerunt.
Quod alias constabat, Fulvii aetate pa-
rum exploratam fuisse alphabeti Pho-
nicii rationem, nunc etiam hoc exem-
plo comprobatur; nam ex literis capiti
galeato adstitutis certum est, nomen
Annibal componi non posse. Atque istud
multo evidentius probat numus alter,
in quo eadem omnino literae juxta vi-
rum cultu barbaro sedentem sunt exar-
tae, nisi et hunc velimus *Annibalem* ad-
firmare, quae omnia fufius exposita le-
ge apud Pellerinium, et Dutensium.^{a)}
Posterior hic existimat, utrumque hunc
numum Tarso tribuendum, quod incer-
tum, etsi plane verisimile sit, in Cilici-
am, ejusve viciniam pertinere, ut mox
disputabimus.

Epigraphe Phoenicia. Caput Patris
dextrorsum versum.*

*Epigraphe Phoenicia. Caput Palladii
versum. AR. II. (Mus. Caes. Dutens
78.)*

Dutensius epigraphen legit: *Arad rex*,
numumque esse Aradi insulae Aradi, quod
judicium an potest facile eorum, qui graviora argumen-
ta desiderant, sperare ad sensum?

Epigraphe Phoenicia. Iuppiter
dextera, cui aquila infidet, hastam
s. hastam tenet.*

a) II. cc.

Epigraphe Phoenicia. Leo diserpens taurum, vel: leo gradiens. AR. I. (Muf. Caef. Dutens, Pellerin Rec. III. tab. 122.)

Tres milites galeati scutati in triremi, cujus prora jam capite arietis, jam equi praefigitur, infra Pegasus marinus.

Epigraphe Phoenicia. Leo cervum discerpens. AR. I. (Muf. Caef.)

Mercurius praegrandibus alis instructus secundum humeros, alatis item pedibus, flexo sinistro genu dexteram attollit, retro caduceus.

Epigraphe peregrina. Leo stans et respiciens intra quadratum. AR. I. (Muf. Caef.)

Hercules clavam, vel arcum intentans.

Epigraphe Phoenicia. Leo cervum depascens. AV. III. AR. I. II. (Pellerin l. c.)

Id genus numos alios recitare super sedeo, quod eorum maximum meritum in literarum varia forma consistit, eorumque adeo iconismos oculis ipsis subijcere necesse est, quos videre potes apud Pellerinium, ^{a)} Dutensium, ^{b)} tum a me ex museo Caesareo bis editos, ^{c)} et in museo Pembrock. ^{d)} At nunc, quod supra promiseram, expedienda ratio, quae numos similes, quos hactenus descripseram, in Ciliciam referendos suadeat. Primum Pellerinius plerosque suos sibi ex Caramania adlatos testatur, cujus partem vetus Cilicia efficit. Idem experimento doctus confirmat abbas Sestinus. ^{e)} Deinde non pauci ex his bovem incusum exhibent, quod signum se-

cundo additum obvium est in ejus tractus numis, ac praecipue Pamphylicae, ut videre est in numo Sidetum apud Pellerinium eadem tabula, et in numis Aspendi, et Malli. Denique iidem hi Sidetum numi in hac Pellerinii tabula propositi peregrinas etiam literas exhibent, quas etsi pure Phoenicias non aulim dicere, sunt tamen Phoeniciis affines, et haud dubie varios modos expertae propter variarum gentium in hoc maris mediterranei litore permixtionem etiam Straboni memoratam. Istud certum, hos numos regno Alexandri M. esse vetustiores, ut recte etiam advertit Pellerinius, quo tempore adhuc lingua domestica praevaluit, sed quam paullo post praepotens Graecorum lingua saltem ex numis exulare jussit. In mone-ta Malli Ciliciae recitavi numos hujus urbis, ex quorum typo plane Perfeco satis apparet, signatos eos, cum adhuc Persis pareret.

In numis primo loco descriptis propter adstitutam aquilam, et oris majestatem facile Iovem agnosco, etsi botrum dextera praeferat, quem privata urbis religio Iovi videtur tribuisse. Iidem hi numi persuadent, deum simili cultu in numo Nagidi stantem, quem olim causa botri esse Bacchum Indicum putabam, ^{f)} Iovem quoque putandum, cumque idem hic numus verius sit Nagidi Ciliciae, quam Cypri, eadem haec typi concordia verisimile facit, praesentes quoque numos Phoenicio caractere inscriptos ejusdem esse regionis. Vtrum vero sint Malli, et epigraphe legenda BAAL,

a) Rec. III. tab. 122.

b) l. c.

c) Catal. muf. Caef. T. I. tab. V. et num. vet. tab. XVI.

d) Part. II. tab. 87. 88.

e) Lettere T. III. p. 103 seq.

f) Num. vet. p. 237.

TARZ., id est: *Iuppiter Tarsensis*, et in averſa: MIZZERAG. MVTH. *ab implectendo mors*, ut viſum Swintono, ^{a)} in meris, ac ludicriſ conjecturis putandum. Sane conſitetur Barthelemyus, cum longam hiſ literis reſolvendis operam dediffet, nihil denique reperiſſe, quo ſibi ſatiſfactum videretur. ^{b)}

In numo II. aiebam navis proram jam caput arietis, jam equi promittere. Admonet me iſtud ejus, quod narrat Strabo, ^{c)} Gaditanos habere naves, quas *equos* appellant, a prorae ſcilicet inſignibus, ἀπο τῶν ἐν ταῖς πρῶταις ἐπισημῶν, et fuiſſe naves Libycas, quae propter eandem cauſam *aristes*, et *hirci* vocabantur, teſtatur Iulius Pollux. ^{d)} Vide, quae de hiſ navium inſignibus alia attuli in numis Phaſelidis Lyciae.

Numi, quos ſub hoc articulo dedi, cujuſ ſint urbiſ putandi, etſi de regione ſatiſ conſtet, hactenus nulla certa ratione definitum eſt. Quare et ego, cum eorum pleroſque olim in meiſ Numiſ veteribuſ vulgarem, ferre ſententiam conſultiuſ detrectavi. Quam meam, ſapientem, ut puto, diſſidentiam longe improbatam fuiſſe erudito cuidam anonymo, diſco ex libelliſ Lengnichii, qui prodeunt Dantiſci praefixo titulo: *Nachrichten zur Bücher- und Münzkunde*, in quorum volumine II. p. 197. iſ binos numoſ, quos ibi tab. XVI. n. 14. et 17. ſriteram, in iudicium revocat, exploratoque literarum Phoeniciarum valore in numo priore conſicit vocabulum 𐤓𐤓𐤕, tribuendo adeo *Moſtenae* Lydiae, in altero 𐤓𐤕𐤕, qui erit *Aezanae* Phrygiae.

At mihi ſi aliquando liberet, hoc pacto numorum veterum difficiles nodos explicare, lapidem tum mihi ſophronikrem velim eſſe propitium.

III.

NUMI PVNICO-PHOENICII

vel SICVLO-PHOENICII.

Phoenices Tyro profectos quocunque ſeu duce, ſeu aevo fundaſſe Carthaginem, inter omneſ conſtat. Ex *Phoenice*, ſeu *Poenice* enatum eſt *Poenus* Latiniſ uſitatum, qui diphthongo OE more ſuo in V mutata dixerunt etiam *Punicus*, ut advertimus in numiſ Tyri. Cum, qui numi ab aliis Carthagini tribuuntur, eoſ alii inter numoſ a Poeniſ in Siciliae urbibuſ ſignatoſ referant, neque certo conſtet, apud Carthaginienſeſ, quomoduſ ſui iuriſ fuere, monetae ſignatae uſum fuiſſe, aut ſaltem ambiguum eſt inter utroſque diſcrimen, libuit utroque in eandem claſſem conſpicere. Super-eſt vero numorum ingeſ copia, quapropter operiſ admirabilem elegantiam, et non raro typorum concordiam faciunt cum Siculorum, ac privatim Syracuſanorum moneta permutaremuſ, niſi ſit inſcriptae literae Phoeniciae vetulae. Quae cauſa fuit, cur inde, ex quo rei numiſmaticae ſtudioſ intentiuſ excuſi eſt coeptum, certum teneretur, id genus numoſ cuſoſ in Siciliae parte, quae aliquamdiu Carthaginienſibuſ paruiſ,

a) Phil. trans. Vol. LVII. p. 266.
m. 135. C.

b) B. L. T. XXX. R. 424, in nota.
d) Onom. L. E. c. IX. ſeg. n. 83.

c) L. II. p.

quorsum adeo, atque etiam in insulas in meridiem obiacentes, de quibus infra, lingua Phoenicia fluxit. Typos, quos numi hi offerunt, hoc loco explicare supersedeo, quia istud jam in numis Panormitanis praefiti, inter quos numi hi vulgo referri solent, de sola peregrinae inscriptionis natura acturus. Hanc magno conatu explicandam suscipere viri praestantissimi Barthelemyus, Swintonus, Pellerinius, Bayerius, qua fortuna, in singulis contemlabimur.

* * *

Caput Proserpinae spicis coronatum. Literae quinque Punicae. Pegasus volans. AR. max. mod. (Mus. Caes. Pellerin Rec. III. tab. 88. n. 6.)

Pellerinius illustris hujus numi primus praeco epigraphen sic legi posse coniecit: בקרקת, id est: in *Karkath*, ratus Carthaginem Punice dictam *Karkath*, unde Graecorum *Καρκαθον*, vel *Καρκαθηον*, ut ipse scribit, et Latinorum *Carthago* fluxerint. ^{a)} Barthelemyus, cui secundum, et quartum elementum non *Koph*, ut visum Pellerinio, sed *Aleph* valebat, atque adeo legendum באראת *Beerath* videbatur, cum hanc vocem nonnihil ad finem cum *Emporio* praetensa Siciliae urbe adverteret, leviter suspicatus est, eadem hunc numum posse tribui, ut testatur Pellerinius. ^{b)} Postremus Bayerius ab his longe diversus epigraphen resolvit in בארצת *Birtsath*, idem fere, quod *Byrsa*, quo nomine appellata fuit arx Carthaginis, cujus adeo esse hunc numum, sibi plane persuadet. ^{c)} Quae

ex his tribus praestet sententia, non moror. Enarratorem in toto hoc negotio agere institui, non arbitrum.

* * *

Caput Herculis imberbe.

Epigraphe Punica sex litterarum. Caput equi, pone palma. AR. I. (Mus. Caes. Barthelemy B. L. T. XXX. p. 427.)

Caput simile.

Eadem epigraphe, nisi quod principio additur litera alia. Caput equi, pone palma. AR. I. (Mus. Caes. Barthelemy l. c.)

Caput muliebre vitta tectum.

Eadem epigraphe. Leo gradiens, pone palma. AR. I. (Barthelemy l. c.)

Praetereo veterum in interpretanda hac epigraphe diligentiam, quos inter Aldretus Hispanus, qui eam legendam KAKKABH putavit, ut dixi in numis Panormi. Ex recentioribus Barthelemyus epigraphen numi prioris legit: עם מחנת, posteriorum, quae eodem recidit: מעם מחנת, id est: *populus castrorum*, a החנה, *castra*. Verum quod loco positus praetensus hic populus, dicere non habet. ^{d)} Hac sententia repudiata Swintonus interpretatur: a *populo Menenio*, vel similiter, sic ut apud Menas Siciliae signatos hos numos profiteretur. ^{e)} Verum acriter repugnat Barthelemyus, primum quod verisimile nullo pacto est, Menis, urbe paupere et obscura tam copiosam, et argento gravem pecuniam potuisse signari, deinde quod non constet, eam urbem aliquando fuisse Poenis subjectam. Quae

a) l. c. p. 20. b) Suppl. IV. p. 78. c) de la Lengua de los Fenis. p. 377. d) l. c. p. 417. e) Phil. trans. Vol. LII. p. 411.

causa est, cur potius Panormitanis divitibus, suo videlicet *populo castrorum*, eos adsignet. ^{a)} In aciem denique progressus Bayerius neutri adhaesit, sed res suas egit. Is inscriptionem legendam censet: *עם המחרת* *populus Macharae*, ^{b)} quo constituto verisimile illi visum, eos tribuendos Heracleae Minoae Siciliae urbi, quae olim teste Heraclide Pontico dicta fuit *Macara*. Idem extrema pagina sui operis modeste indicat, partem Carthaginis *Megara* fuisse appellatam, ex quo apparet, eum alienum non fuisse a tribuendis urbi huic his numis. Selige, lector, aut, si malis, totum repudia.

* * *

Caput Proserpinae intra pisciculos.

Epigraphe Punica septem litterarum. Mulier in citis quadrigis f. scuticam. AR. I. (Barthelemy l. c.) In aliis similibus quatuor *hanc mulier ab advolante Victoria coronatur*. AR. I. (Mus. Caesl.).

Hujus epigraphen numi Barthelemyus legendam docet: *עם מנקרת* *populus Minkaroth*. Quo pacto verisimile putat, hos numos esse urbis Siculae, quam veteres *Imachara*, vel *Imichara* appellant. ^{c)} Siccine oppido adeo ignobili tam illustria tetradrachma largiemur? Inique ergo subinde Barthelemyus Menarum ignobilitatem objecit Swintono similes alios numos his tribuenti. Istud hoc loco monitum velim, literam primam, quam Barthelemyus *Ain* statuit, in numo nitidissimo musei Caesarei esse P inversum, et ejusdem plane formae,

cujus est litera penultima, quam is *Reit* statuit. Numus similis musei Caesarei istud habet peculiare, quod eadem haec epigraphe nequaquam more Phoenicarum a dextera in sinistram tendit, sed more nostro a sinistra ad dexteram. Vnusque numi exemplum aeri incidi feci in mea Sylloge I. tab. II. num. 13. et 14. Idem phaenomenon reperit etiam Barthelemyus in epigraphe Samaritanorum Antigoni Iudaeae regis, ^{d)} et compareret etiam in simili alio apud Pellerinium. ^{e)}

* * *

Epigraphe Punica quatuor litterarum. Palma.

Epigraphe Punica septem litterarum. Equis dimidiis, quem supervolans Victoria coronat, in area granum hordei. AR. I. (Barthelemy l. c.)

Partis anticae literas Barthelemyus legit *מנהת*, quam vocem jam supra alio numo vidimus; partis anticae *קרת חדשת*, quas interpretatur *urbs nova*. Istud si verum, miror sane, si *חדשת* jectivum *חדשת* esse in statu confirmatum scriptumque pro *חדשה*. Numum hunc vir eruditus aut Panormo tribuenti putat, aut verius Carthagini, quod testatur Stephano *urbs nova* vocabatur. Ab aliis tribui etiam solet Dionysii Syracusano, quia in simili alio Goltzii juxta equum scriptum reperit *ΔΙΩΝΥΣΙΟΥ*, sed quam Goltzii fraudem perscrinimus in numis hujus regis.

^{a)} Lettre à Olivieri p. 13. et 27. Tom. XXIV. p. 52.

^{b)} l. c. p. 347. seq.

^{c)} l. c. p. 419.

^{d)} Suppl. IV. p. 119.

^{e)} l. c. p. 418.

*
*
*
Caput muliebre adversum passis crinibus, in alio: *Caput adversum imberbe ejecta lingua*.

Epigraphe Punica quatuor literarum. Pagurus. In alio: *Palma*. AR. III. (Pellerin Suppl. IV. p. 98.)

Quatuor has literas Pellerinius interpretatur משרא *Massara*, quo nomine putat intelligendam urbem, quam Graeci, Latinique dixerunt *Mazara*, prope Lilybaeum sitam. At Barthelemys legens משרא eos tribuit Madaurae Africae. ^{a)}

*
*
*
Caput virile laureatum, forte Herculis Tyrii.

✧ *Elephas*. AR. II. (Mus. Caes. Pellerin Rec. III. tab. 88. n. 7.)

Palma arbor.

Eadem litera. Pegasus volans. AE. III. (Pellerin Suppl. I. p. 15.)

Similes numos Pellerinius Carthagini tribuendos censet imperante istud hac litera, quam esse *Koph*, et adeo ἀρχαίων hujus urbis putat. Barthelemys illam *Aleph* novae formae statuit.

*
*
*
Ampla adhuc sylloge confici posset numerorum Siculo-phoeniciorum, in quorum averfa, plerumque juxta equum stantem, conspiciuntur literae solitariae Punicae, quarum significatio hactenus prorsus est incognita. Multis patriam adsignavit Swintonus his mysteriis probe initiatus, ^{b)} sed quorum vim, et potentiam nos profani non adsequimur.

Sane in ea dissertatione inscriptas numis voces Punicas adeo suae securus artis interpretatur, ut nihil amplius ad confidentiam deesset, quam ut de se profiteretur, quod Plautinus Milphio: ^{c)} *numulus me est hodie Poenus Punior*. Promisit etiam vir acris ingenii Bayerius in postremis tractatus sui verbis, sese his quoque tenebris lucem adfufurum, si superi tempus dederint, addo etiam, opem, nam quam hactenus humanam ex cognitis subsidiis praesto habemus, parum reor praeclaris ejus conatibus profuturam. Praestabit differre spes, donec favente fortuna detegatur ara, quam in templo Iunonis Laciniae condidit dedicavitque Hannibal cum ingente rerum ab se gestarum titulo Punicis, Graecisque literis inculpto. ^{d)}

Numi Cossurae.

Cossura insula, hodie *Pantellaria*, Siciliae ad meridiem subjecta, numos quoque Punice inscriptos offert hoc modo:

Caput muliebre radiatum peregrino cultu, cui in compluribus advolans Victoria coronam offert.

Quinque literae Punicae intra lauream. AE. I. II.

Hos numos pertinere Cossuram, invictae comprobant numi cetera simillimi inscripti COSSVRA, de quibus egimus in ejus insulae moneta. Sed et literae ipsae ex eruditorum sententia judicium istud juvant; nam satis, ajunt, appa-

a) Lettre à Olivieri p. 45. b) Phil. trans. Vol. LJV. p. 393.

c) in Poenul. act. V. sc. 2. v. 31. d) Livius L. XXVIII. c. 46.

(Vol. III.)

G g g

ret, ex quinque his elementis primum esse p , alterum w , tertium r , quintum d . Quartum princeps Turris Mucia censet esse d , sic ut tota vox legatur *Cofurchim*.^{a)} Variationem harum literarum vide in ejus principis laudato Auctario V., ejusque Sicilia numismatica, apud Pellerinium,^{b)} in D'orville Siculis tab. XV., in Memoriis B. L. Tom. IX. p. 157. In numo singulari principis T. M. juxta caput antice legitur Graece $\text{K}\Theta\text{C}\Sigma\text{V}$, manente inscriptione Punica in averfa. Bayerius de iisdem his numis agens, in quae omnia abeat conjecturis plena, et incredibilia, apud ipsum lege.^{c)}

Numi Gaulo tributi.

Gaulos, hodie *Gozzo*, insula Melitae adjacens. Numos certos habet Graece inscriptos $\Gamma\text{A}\text{T}\text{A}\text{I}\text{T}\text{O}\text{N}$, de quibus egimus suo loco. Sed et alii inscripti Punice huic tribui solent.

Caput muliebre velatum.

Tres literae Punicae. Tres figurae stantes ad cultum Aegyptium compositae. In aliis: *Caput arietis, vel tripus, vel pagurus*. AE. I. II.

Caput nudum barbatum, prae quo caduceus.

Eaedem tres literae. Aliquid instar tintinnabuli, vel pilei intra coronam. AE. II.

Numos hos neglexit princeps Turris Mucia. Videri possunt in Saggi di Cortona Tom. I. p. 35. Pellerin Rec. III. p. 85. Mem. B. L. Tom. IX. p. 157.

Plerique illos antiquarii tribuerunt Melitae, sed diversa plerumque literarum explicatione. Eruditus Boze^{d)} primam literam definit K, sequentes binas R R, et admissio, Melitam Phoeniciis dictam probabiliter fuisse *calvam*, quod eo primum appulsi desertam reperere, facile urbis nomen ducit ab Hebraico קל *calvus*. Planissime ex Bocharti ingenio. Rejecta hac sententia Fourmontius eodem loco aliam infert statuendo elementum primum d , reliquas duas r , quibus sociatis מל verisimiliter putat posse se conficere, nomen Graeco *Melita* respondens. Ridolphinus Venuti eandem quidem his literis potentiam tribuit, quam Bozius, sed nomen derivat ab Hebraico קל *frigidus*, et fuisse Melitam a Phoeniciis dictam *frigidam* conjicit, cur istud, mecum ipse ignorat.^{e)} Dutenius has literas legit קנ , sed de horum patria numorum nihil audet statuere,^{f)} ut neque Bayerius, cui legendum מל visum.^{g)}

Repudiatis aliorum conjecturis alia maluit via incedere Maffei, h) hosque numos vindicandos Gaulo contendit, atque is primam literam definit esse N, alteram r , tertiam l , ex quo demum *Aul*, et huic adfines *Gaul* extorquet. Pellerinius, qui abreptus torrente eos olim Melitenfes dixit, i) serius in Supplemento I. p. 26., et in opere, cui titulus *Lettres*, k) secus sensit adserendo, literam primam esse p Punicum, ut adeo esset קל , quae vox per ipsas radicales multum haberet cum *Gaulo* adfinitatis. Swintonus, et ipse Gaulo amicus, le-

a) Aggiunta V. p. 17.

b) Rec. T. III. p. 59.

c) de la lengua de los Fenic. p. 360.

d) Mem. I. c.

e) Saggi di Cort. I. c.

f) Explic. de quelq. méd. p. 58.

g) Lengua de

los Fenic. p. 349.

h) Ollerv. lett. T. V. p. 288.

i) Rec. III. p. 85.

k) Pag. 33. in nota.

gendum censet CAVLIN. ^{a)} Ex quo videmus, eruditorum sententias in explicanda hac voce tam parum, quam in plerisque aliis linguae Phoeniciae vocabulis coivisse.

Numus Phoenicius Bruttiiis tributus.

Iuvat hoc loco commemorare ejusdem naturae numum, quem Pellerinius vicinis Bruttiiis largitus est. Eum sic describit vir eruditus: ^{b)}

Caput Herculis juvenis leonis exuvitiis tectum. 1939 Pagurus. AE. III.

Præeunte Pellerinio numum similem alium musei sui edidit Neumannus noster, et huc revocavit, ^{c)} sed in quo litera postrema nonnihil variat.

Similem alium idem Neumannus serius edidit, sed in quo duae tantum exstant literae, nempe $\star 9$ ^{d)} qui numus idem reperitur quoque in iconibus Arigonii, sed inverso utriusque literae ordine. Haec de similibus natura numorum.

Pellerinius Phoenicias numi sui literas legit *Birrh*, adseritque, hoc vocabulo notari populum, qui Graecis *Brettii*, Latinis *Brutates*, *Brentii*, *Brittii*, *Bruttii* vocati sunt, ex quo suspicatur, Bruttios origine esse potuisse Phoenices, numum vero esse Bruttium propter typum paguri, et fabricam non dubitat. Quae vir eruditus de Phoenicia Bruttiorum origine conjecturae tantum modo proponit, ea indubitata facit Mazzochius, ^{e)} neque desunt auctori argu-

menta moris sui: *Brettia* Stephano et regio, et *pix* dicitur; *Berosh* et *Berot* Hebraeis dicitur arborum resinolarum universum genus, ex *Berot* fluxit *Brettia*, et quod sequitur, regio haec nomen suum Orienti debet.

Aliam appellationis causam adduunt auctores veteres. Stephanus vocatam regionem a Bretto Herculis F. statuit. Istud Mazzochius inter *mera Graecorum, urbibus singulis heroas cognomines de suo adsignantium deliria* reponit. ^{f)} Iusta censura. Verum an non et Mazzochii sententia inter mera nonnullorum urbibus singulis originem orientalem de suo adsignantium deliria reponenda est? At majorum gentium auctores veteres audiamus. Strabo genti huic a Lucanis nomen datum ait, qui vocabulo *Bruttiorum* desertores notare solent. ^{g)} Eandem vocis originem perhibet etiam Diodorus, ^{h)} qui addit, ab indigenarum sermone illis hoc vocabulum inditum. Vtrique etiam egregie in tempore convenit, dum hanc Bruttiorum perfidiam in aetatem Dionysii II. Syracusani, qui exeunte rei Romanae saeculo IV. et in eunte V. regnavit, contigisse scribunt. In tempore inditi nominis consentit quidem etiam Iustinus, verum novae appellationis occasionem ait fuisse mulierem, cui *Bruttiae* nomen fuit. ⁱ⁾ Per hos ergo auctores certum est, nomen *Bruttiorum*, quo gens haec compellabatur, fuisse recens, et ante haec Dionysii tempora penitus ignotum, tractum ex indigenarum lingua. Qua igitur

^{a)} Philof. trans. Vol. LX. p. 91.

^{b)} Suppl. III. p. 91.

^{c)} Num. pop. Part. I. p. 27.

¹⁾ Num. pop. Part. II. p. 117.

^{e)} Tab. Heracl. p. 546.

^{f)} l. c.

^{g)} L. VI. p. m.

^{92.} ^{h)} L. XVI. c. 15.

ⁱ⁾ L. XXIII. c. 1.

tur veri specie Bruttios cum Pellerinio Phoenicum colonos statuemus, aut eorum nomen cum Mazzochio ex lingua Phoenicia derivabimus? Abstineo argumentis aliis, quoniam inutile videtur, sententiam nulla fultam veterum auctoritate longius refutare. Sed neque mihi cum Pellerinio convenit fabricam in similibus numis Bruttiam agnoscente. Sane de binis, quos vidi ipse, testari possum, me spectata fabrica nihil in iis Bruttii ingenii videre, quin quidvis potius extraneum. Quid quod incredibile quoque videatur, gentis, quae sese Phoeniciam canore adeo per epigraphen profiteretur, originem ita penitus ab historicis reticere, ut ejus ne minimum quidem aut in his, aut ullo alio monumento vestigium appareat. Extremum quod moneam, est, in aliis id genus numis, ut vidimus, aliam esse epigraphen, ex qua sane vox *Birih* elici non potest. Ex quo apparet, quoniam epigraphen in iis variat, aliud illa contineri, quam nomen urbis, vel populi.

IV.

NVM I NVMIDO. PHOENICII.

Scripturam peregrinam in certis Numidia numis, quales sunt utriusque Iubae regis, occurrentem viri eruditi ex natura linguae Phoeniciae amant explicare. Non lubet inquirere in hujus fiduciam instituti. Illud certum, Numidicae huic scripturae parum cum literis pure Phoeniciis convenire. Quamquam dubitari vix possit, a Poenis vi-

cinis literarum usum ad ipsos etiam Numidas fluxisse, sed eas longo inter barbaros usu sic depravatas, ut denique vix aliquid sui retinerent. Ipsos hos Numidas, et generatim omnes Poenis vicinos esse puto illos, quos Livius appellat *Libyphoenices*, mixtum *Punicum Afris genus*, ^{a)} quo modo et Polybius inter Afros puros, (Λιβυας) et Afrophenices (Λιβυφοινικας) distinguit. ^{b)} Nimirum quod, ut ait Diodorus, ^{c)} Poeni cum Afris per matrimonia necessitudinem contraxerant. Vnde factum puto, ut Boccho Mauretaniae regi fidem Punicam exprobraret Sallustius. ^{d)} Ex his apparet, quanto magis periculosus, atque intutus sit labor, quem explicandis numis has literas praeferentibus impendimus. Fuere tamen, quos parum absterruit ignis doloso cineri suppositus. Evaferintne incolumes nullo notati stigmatibus, arbitretur, qui eorum commentarios pervolverit. En tibi pauca ex his exempla; nam si quo alio, hoc sano loco taedet esse prolixum.

Leptis magna, ^{*} sita in Tripolitana inter duas syrtes. Revera eam Sallustius a Sidoniis conditam dixit, et ejus legum cultusque pleraque esse Sidonia, at linguam modo conversam connubio Numidarum.

Pellerinius numos quinque partim autonomos, partim Octaviani, Octaviae, et M. Antonii capite insignes edidit, et in literis quatuor peregrinis nomen *Lebeditz* contineri conjecit, eosque adeo huic Lepti tribuendos. ^{e)} Firma-

a) L. XXI. 22. b) Hist. III. 33. c) L. XX. 55. d) Bell. Jug. p. m. 153. e) Rec. III. p. 146.

vit conjecturam numus cum eadem epigrapha alter sibi serius ex agro Tripolitano, in quo haec Leptis stetit, missus. ^{a)} Molestam iterum cramben magno legentium taedio recoquit, ^{b)} ut Leptin suam adversus Barthelemyum tueretur, qui hos numos urbi illi ademptos regi Boccho infirma sane conjectura ausus est vindicare. ^{c)} Addo, visum Swintono, eas literas significare ΛΑΠΗΘΟΣ, et quod sequitur, eos numos Cypro deberi. Adeo mirabiliter magistri in ea ipsa arte, quam sibi arrogant, dissentiunt.

Ad hanc classem pertinebunt etiam iudice Dutensio numus *Vagae* Numidiae, ^{d)} *Masinsae*, ^{e)} *Tabracae* Numidiae, ^{f)} cujus urbis nomen in similibus jam legit Pellerinius. ^{g)} Iudice Barthelemyo *Bocchi* regis, iudice Pellerinio *Susae* Tunetanae, ^{h)} *Iol.*, quae et Caesarea Mauretanae, iudice Pellerinio. ⁱ⁾

Satis visum, arbitraria haec iudicia solum citasse, ut eorum valorem explorare cupidus quisque possit. Iuvabit hujus disciplinae avidos apud Pellerinium Rec. III. tabula CXX. id genus divitiis referta.

V.

NUMI HISPANO - PHOENICII.

Inter scripturas varias, quibus Hispaniae numi notantur, Phoenicia quoque

occurrit. Necessè non est, rem in vulgus notissimam longius commemorare, scilicet colonias a Phoeniciis in litora maris mediterranei, quae deinde pars Baeticae fuere, et ad ipsum usque Oceanum deductas, quarum nobilissima fuere Gades. Ergo una cum coloniis invecta lingua Phoenicia, et numis ipsis illata, quae auctores prodidere, praeclare stabilit. Numos hoc caractere insignes cum explicare negligeret Henricus Florezius illustris monetae veteris Hispanicae interpres, solis scilicet Graecis Romanisque patriae suae numis enucleandis intentus, eas partes in se suscepit Bayerius in opere saepius laudato inde a pag. 368. De opere Ludovici Velasquez, qui Bayerium in eodem tentamine praeivit, vide, quae in prolegomenis ad numos Hispaniae notavi. En tibi urbes caractere Phoenicio in numis suis usas.

Abdera.

Ejus numos sex obtulit Bayerius, in quorum averfa aut pisces sunt, aut templum; juxta scriptura Phoenicia quinque litterarum hac forma 19990 vel 15550, quae numerorum Arabicorum speciem omnino referunt, sed eas legendas עכררת ex certis causis conjecit Bayerius, I. quod in nonnullis Phoenicio huic nomini etiam Latinum ABDERA adstituitur. II. quod constet, litteras Phoenicias כ, 7, 7 saepe vix differre. Numum similem Florezius pe-

a) Mel. I. p. 141. b) Suppl. IV. p. 82.
67. et 132. e) pag. 124. f) pag. 137.
i) Rec. III. p. 151. Mel. I. p. 143.

c) Lettre journ. sav. 1768. d) Explic. p.
g) Lettres p. 148. h) Additions p. 38.

cuniae Gaditanae inique inferuit, et easdem literas laudatus mox Velasquez interpretatus est *Hasdrubal*. Vsa est Abdera hac epigraphe adhuc in numis Tiberii.

Canaca.

Vrbs ad ostia Anae in Turdetanis sita, cujus meminit unus Ptolemaeus, et quam in geographia sua omisit Cellarius. Huc refert Bayerius numos, in quibus hinc est caput Herculis leonis exuviis tectum, inde piscis unus vel duo, et scriptura vel parcior, quam legit קנא id est: *Canaca*, qua in lectione ipsi cum Velasquio convenit, vel auctior, quatuor adhuc literis aliis praecedentibus, sed in quibus legendis uterque disidet, quam litem melius dissimulavero. Florezius id genus numos exhibuit quoque, sed cum Gaditanis miscuit, cum quibus utriusque partis typis plane conspirant, sed si epigra-

phen spectes, diversa.

Gades.

Noti Gaditani numi, in quorum aetnica caput Herculis, in averfa unus vel duo pisces addita inscriptione Phoenicia duorum versuum. In horum superiore variant literae, quarum sensum explicare tentarunt Velasquez, Bayerius, Dutensius, non, ut reor, satis propria fortuna. Certiorem sensum offert versus inferior constans literis quatuor, quas Bayerius legit אגדיר, in aliis אגדיר *Agadir*, vel *Hagadir* praefixo in utroque vel נ vel ה. Testibus Festo Avieno, et Hesychio *Gadir* in Phoeniciorum lingua fuit *septum*, אגדיר.

Hispani Baeticae Phoenicios quosdam numos tribuit Barthelemyus, ^{a)} sed argumentis nullam veri speciem praerentibus, quae jam etiam refutavit Bayerius. ^{b)}

GALILAEA.

ACE.

Vide infra *Ptolemais*.

DIOCAESAREA.

Vide infra *Sepphoris*.

IVLIAS.

Numos fabricae Iudaicae, in qua averfa ΙΟΥΔΑΙΑ *intra coronam*, ^{c)} rinius aliique conjecere ad hanc Iudaeam pertinere. At in simili, quae olim edidi, ^{c)} scribitur ΙΟΥΔΑΙΑ.

a) Lettre à Oliv. p. 43.

b) pag. 364.

c) Num. vet. p. 288.

quae inscriptio docet, numos hos *Iuliae Augustae*, quae et Livia, tribuendos.

MAGEDDO.

Pellerinius tres literas Phoenicias, quae comparent in autonomo aeneo, significare *Mag*, tanquam principium hujus urbis censuit, ^{a)} sed quod valde incertum.

PTOLEMAIS, olim ACE.

Maritima, Phoeniciae quoque a variis tributa. In sacris literis vocatur *יָצוֹ*, *Aco*, Graeci *Acen* fecere, et propter nominis adfinitatem fabulam pro more dedere, tanquam Hercules ab hydrae moribus male adfectus a reperta apud hanc urbem herba esset salutem consecutus, unde ea, tanquam ab *ἀκεομαι*, *medeor*, dicta *Αχη*. Haec ex Stephano. Serius a Ptolemaeo appellata Ptolemais, et denique a Claudio deducta colonia, secundum quae Plinius: *colonia Claudii Caesaris Ptolemais, quae quondam Ace*. Vtroque nomine exstant autonomi.

Autonomi:

Nomine Aces.

Caput muliebre turritum. X AKH. *Hercules nudus gradiens f. clavam, d. quid instar folii porrigens*. AE. III. (Pellerin.)

Dubium non videtur, hoc typo proponi Herculem, herbam praeferentem, quae salutem heroi restituit, ut dictum.

Alium autonomum huic urbi tribuit Khellius, ^{b)} sed perperam, nam pro praetenso AKAIΩN legendum AKPAIΩN, estque Acrarum Siciliae.

In raris Alexandri M. numis aureis leguntur literae Phoeniciae *ϠΟ*, quas AK interpretatur Pellerinius, eosque adeo signatos apud hanc Acen conjicit. ^{c)} De his egimus supra in tractatu de numis Phoenicie inscriptis pag. 408.

AE. RRRR.

Ptolemaidis nomine:

Caput Iovis. X ΠΤΟΛΕΜΑΙΕ. ΙΕΡΑC. ΚΑΙ ΑCΤΑΟΤ. *Fortuna fians*. AE. II. (Pellerin Suppl. II. p. 41.)

Caput Apollinis X ΠΤΟΛΕΜΑΙΕΩΝ. *Diota, juxta quam avis*. AE. II. (Pembrock.)

Gentile Ptolemaidis Stephano *Πτολεμαίως*, quo et ulum video Iosephum, recte secundum hos numos. Aliud fuit *Πτολεμαΐδης*, si modo bene lectus numus sequens Claudii, quamquam et *Ptolemaidensis* legatur in numis coloniae.

AE. RRR.

De *Antiochenis apud Ptolemaidem*, qui memorantur in variis autonomis, actum est in numis Antiochiae Syriae pag. 305.

Imperatorius

Vnicus, isque Claudii, citatur a Vaillantio ex museo Foucault: ΠΤΟΛΕΜΑΙΑΙΩΝ. Θ. *Fortuna fians*. De insolentiore hoc gentili mox egimus. Putat Vaillantius, solitarium Θ indica-

a) Suppl. IV. p. I.

b) ad Haym. T. II. p. 102.

c) Mel. I. p. 140.

re annum imperantis Claudii, sed videtur ea litera aliud indicare, ut mox dicitur.

Æ. RRRR.

Colonia deducta fuit a Claudio, quod docuit Plinius supra citatus, et numi, qui eam *Claudiam* vocant, et ejus etiam mortui caput offendant. Quo anno deducta sit, non constat. In numo Claudii apud Pellerinium ^{a)} additur COS. IIII. IMP. XIII. His titulis Claudius usus est anno V. C. 800. Ergo hoc anno Ptolemais colonia jam fuit, qui cum fuerit annus VII. imperantis Claudii, dubitari potest, utrum Θ numi Graeci mox citati annum imperii notet; nam Ptolemais, posteaquam colonos recepit, vix alios amplius praeterquam coloniae nomine numos signaverit.

Exstant Ptolemaidis coloniae numi a Claudio usque ad Saloninam.

Épigraphé: COL. PTOL., etiam COLONIA. PTOLEMAIS. in numis Caracallae et Alexandri, (Vaill.) et COLONIA. PTOLEMAIDENS. in numo Valeriani. (Vaill.) *Claudiam* se dicit in aliquot numis Claudii et Neronis; COL. CLAV. PTOL. (Pellerin Rec. II. p. XI. Arigoni.) et in numo Claudii apud Pellerinium (l. c.) vocatur COL. C. C. S. PTOL., erudito auctore literas C. S. explicante *Civibus Servatis*, quod sane violentum.

DIVOS. CLAVD. vel CLAVDS. non tantum scribitur in averfa numorum Neronis, sed etiam in averfa numi Claudii, qui tum, cum numus signatus est, in vivis adhuc fuit, quod arguit laurea-tum caput, et additum COS. IIII. IMP.

XIII. (Pellerin l. c.) Ex quo apparet, extra urbem etiam vivis imperatoribus *dei* titulum delatum, quanquam dici etiam possit, Ptolemaidenses divinos honores, qui conditoribus tribui consuevere, maturasse.

Typi:

Colonus arans, pone signa militaris l. (non V., ut enunciat Vaillantius) in numis obviis.

Alii duo, sed vexillis praeter scriptum: VI. IX. X. XI. in numis Claudii et Neronis. (Pellerin Rec. II. p. XI.)

Hic typus docet, colonos Ptolemaidis ex militibus emeritis constitisse. Ex quibus hi legionibus capti fuerint, doceant numi posteriores.

Mulier insidens rupi emergente subit fluvio, Trajani. (Mus. Caes.)

Fluvius Ptolemaidis vicinus fuit secundum Plinium *Belus vitri fertilis arnas volvens*. Iosepho idem dicitur *Belus*. b)

Diana in templo distylo numi oram biente zodiaco, Elagabali, Valeriani. (Vaill.)

Fortuna stans, etiam intra templum in numis obviis.

Protome barbata cornibus e frontibus, ante eam cornucopiae, Severi.

Vaillantius Nili imaginem putat, vix probat, quamvis varia argumenta Aegyptia numis intulerunt Ptolemaidenses, ut: *Caput Serapidis, Harpocrati* (Mus. Caes.) Hos typos suaserit videtur Aegypti, et Ptolemaeus urbis alter conditor.

Pes humanus praefixo superni numi in area fulmen et caduceus, Saloninae.

a) Rec. II. p. XI.

b) Bell. Iud. L. II. c. 17.

(Pellerin Additions p. 36.)

Annulus praefixus dubitare non finit, esse pedem votivum annulo suspendi solitum. Solutionem non tento. Similis typus est in numo Aegarum Ciliciae Alexandri Severi. (Vaill.)

Epocha in numo unico, eoque Elagabali, Vaillantius reperit annum HEC, cujus principium fixit ad autumnum V. C. 705. Credam potius, ducendum annum ab autumnus 706, et Ptolemaidenſibus eandem fuiſſe ſtatuendae novae aerae cauſam, quae fuit Laodiceſibus Syriae. Nimirum I. Caefar V. C. 707 ex Aegypto in Pharnacem profectus praefantioribus urbibus beneficia impertivit, ut diximus in eadem Laodicea.

AE. vix R.

SEPPHORIS ſerius DIOCAESAREA.

Validiſſima Galilaeae urbs teſte Ioſepho, mediterranea. Dietam ſerius *Diocaefaream*, ipſa veterum teſtimonia comprobant, quae pete e Cellario. A quo imperatore nomen hoc tulerit, non elicimus. Vtroque nomine exſtant imperatorii.

Nomine Sepphoris.

Imperatorii:

Cogniti tantum cum capite Traiani. Quem Vaillantius cum capite Domitiani citat, eſſe ejuſdem Traiani, vidit Pellerinius. a) Idem vir eruditus primus

obſervavit, in horum numorum antica ſcribi: ΤΡΑΙΑΝΟΣ. ΑΤΤΟΚΡΑΤΩΡ. ΕΔΩΚΕΝ. b) quo haud dubie beneficia aliqua a Traiano impetrata indicantur.

Epigraphe conſtans et ſola ΣΕΠΦΩΡΗΝΩΝ.

Typi: *Palma — Caduceus — Urbis nomen ſcriptum intra lauream — Duaeſpicas. AE. RR.*

Nomine Diocaefareae.

Imperatorii

Antonini, Commodi, Caracallae.

ΔΙΟΚΑΙCΑΡΕΙΑC. ΑΤΤΩΝ. *Templum 4. col., in quo Pallas ſtans*, Antonini.

Vaillantius hunc numum Diocaefareae Cappadociae tribuit, ſed jure huc revocavit Pellerinius. c)

ΔΙΟΚΑΙ. ΙΕΡΑ. ΑCΤ. ΑΤΤΩ. *Typus ſimilis*, Antonini. (Muſ. Caef.)

ΔΙΟΚΑΙ. ΙΕΡ. ΑCΤΑ. ΑΤΤΩ. *Mulier ſtans in templo 4. col. d. haſtam, f. cornucopiae*, Antonini. (le Blond p. 21.)

ΔΙΟΚΑΙCΑΡΕΙΑC. *Templum 4. col., in quo Pallas ſtans*, Commodi.

Vaillantius hunc numum largitur Diocaefareae Phrygiae, ſed ſatis patet contentis numis praecedentibus, eum huic noſtrae vindicandum. Diocaefaream Phrygiae non habere certam monetam, quam ſibi tuto arroget, in hac monui.

Singularis eſt numus Caracallae, quem edidit Blondius, (l. c.) in cuſus averſa aliud nihil praeter epigraphen laureae incluſam habetur, et ſic exarata:

a) Mel. II. p. 48.
(Vol. III.)

b) Rea. III. p. 238.

c) Mel. II. p. 83. et 260.

ΔΙΟΚΙ
ΕΡΑΚΤΑ
ΑΤΤΓΙΦΕ
ΙΕΡΒΣΚΑ
ΔΡ

Interpretis honorem, qui aenigma istud evolvat, libenter aliis permittit Blondius, neque ego istud laudis adfecto. Videntur permixtae notae arithmeticae, quod suspicari faciunt literae BC. Fueritne Pellerinius, qui nodum hunc serius tentavit, in eo solvendo satis felix, ego cum eruditis omnibus, ut opinor, magnopere dubitem.

Epocham in hoc ipso numo, atque in literis ΔΡ videt Blondius, putatque dici ab anno V. C. 858 exemplo urbium Arabiae Petraeae. Vt etiam demus, literas has indicare epochae annum, ejus principium certe in aliquot adhuc annos differendum; nam in sententia Blondii numus praefens flatus fuisset V. C. 961, quo vigesimum circiter annum egit Caracalla, cui aetati an competat tam liberalis barba, qualis in iconismo eidem tribuitur, dubitari queat.

AE. RR.

Mirabilem numum Frölichius ex Panelii catalogo le Bret recitat: ΣΕΛΕΥΚΟΣ. ΝΕΙΚ. *Caput Seleuci I. diadematum.* Ξ ΔΙΟΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Templum 6 column.* Ex Diocæsareae nomine conjicit vir eruditus, numum aliquot serius saeculis signatum, atque in ejus quidem regis memoriam. ^{a)} Nolo meum de insolente hoc cimelio iudicium proferre, quod vereor, ut adcurate descriptum sit.

TIBERIAS.

Ad lacum cognominem, qui et Genesareth dicitur, aedificata ab Herode Antipa tetrarcha, et in Tiberii gratiam sic vocata.

Herodis conditoris nomine reperti numi et inscripti: ΤΙΒΕΡΙΑC, de quibus agatur in numis hujus tetrarchae. Alium ΤΙΒΕΡΙΕΩΝ cum capite Claudii, et nomine Agrippae I., vide in moneta hujus regis.

Imperatorii

Certi sunt Tiberii, Trajani, Hadriani.

Epigraphs: ΤΙΒΕΡΙΑC in numo Tiberii, (Vaill.) deinceps: ΚΑΤΑΤΙΒΕΡΙΕΩΝ. a Claudio, ut dicitur. ΤΙΒΕΡΙΕΩΝ. ΤΩΝ ΚΑΤΑΤΙΕΩΝ. in numo Trajani. (Panelii. Trev. Octob. 1737.)

Typi:

Mulier insidens rupi, ex qua aqua fluit, serpentem ex patera pascit, Trajani. (Mus. Cael. Noris.)

Notat typus aquas calidas, quibus salubris exstitit Tiberias teste Plinio, unde et vetus urbi nomen *Ammas* quod Graece *Σεπμα*, aquae calidae, ^{b)} das teste Iosepho.

Mulier d. pede prorae navis infixa caput humanum, s. hastam, Trajani, Hadriani. (Noris. Vaill.)

Est haec Isis gerens d. caput Osiris. Nam Isis ad investigandum Osiris daver profecta illud apud Byblum Phoenices reperit teste Plutarcho, ^{c)}

a) Ann. Syr. p. 21.

b) Bell. Iud. L. IV. c. 1. §. 3.

c) de Is. et Os.

quotannis caput ex papyro factum ex Aegypto Byblum per undas deferri tradit Lucianus ἀντωνης. *) Idem typus est etiam in numis Caesareae Palaestinae, Neapolis Samariae, Scythopolis, Sebastes Samariae, Ael. Capitolinae.

Navis, ancora, Trajani et Hadriani, (Mus. Caef. Vaill.) apposite ad Tiberiadem lacui Gennezaret, vel, ut sacrae literae inquirunt, mari Tiberiadis adlitam.

Nomen a Claudio, *cujus beneficio Agrippa rex teste Iosepho amplas ad regnum suum accessiones fecit, qui vicissim honorem imperatori rependit addito Tiberiadi Claudiae cognomento.

Epocha in plerisque notatur praefixo ET. vel L.

ET. AP. Trajani. (Noris, Mus. Caef.)

ET. q. ejusdem. (Pellerin Mel. II. P. 327.)

L. vel ET. AP. Hadriani. (Vaill. Mus. Caef.)

ET. PP. Ejusdem. (Vaill.)

Ejus principium Norisius ducendum putat ab anno, quo Tiberias ab Herode condita fuit. Idud factum refert Eusebius V. C. 780. Ab hoc anno si duceretur annus AP in numis Trajani, hi signati essent ab autumno V. C. 860. Sed observat Norisius, cum Trajanus in numis dicatur tantum *Germanicus*, et omittatur *Dacicus*, quo titulo is deoratus jam fuit anno V. C. 856; ejus principium altius petendum, et saltem removendum ad annum 775, quo fa-

cto emerget annus 855, in cujus autumno si coepit annus AP Tiberiadensium, potuit adhuc cudi hic numus sine Dacici encomio. Ex his ergo numis probatur, epocham Tiberiadis non potuisse incipere serius, quam ab autumno V. C. 775. At cum eidem Norisio oblatus fuerit numus Trajani cum anno AP, qui idem saepius occurrit in numis Hadriani, necesse duxit epochae initium figere ad annum V. C. 770, cui si addatur annus AP, exhibet annus, qui fuit postremus Trajani, primus Hadriani, nempe 870. Erraverit ergo Eusebius natales Tiberiadis ad annum 780 figendo, cujus frequentiores lapsus jam alias comperti.

At verò totum hoc Norisii judicium nititur numo Patiniano Trajani cum praetenso anno AP, qui haud dubie perinde ac numi alii hoc anno praediti Hadriani est, ut non modo suspicatur ipse, sed et amplior suspicandi causa est, quia hactenus Trajani numum cum hoc anno in nullo catalogo reperi. Hoc igitur Patini praeconium si negligatur, ut jure negligendum videtur, fluctuat viciniorum numerorum initium aerae Tiberiadis intra annos V. C. 770. et 775.

Annus imperii. *KAAT. TIBER. L. 5. *Ancora*, in numulo integerrimo Trajani cum titulis P. A. id est: *Germanicus Dacicus*. (Mus. Caef.) Enimvero Trajanus anno VI. imperii dictus est *Dacicus*. Ceterum in nullo alio Tiberiadis numo imperii annus notatur.

a) de dea Syr., sub init.

Non praetereundus numus dubiae
fidei:

MHN. TIBEPIEON - - - *Deus Mensis
stans cum pilso Phrygio*, Antonini.
(Vaill. ex museo regio.)

Mensis in hoc tractu typus est per-
quam rarus, neque putem praeter vici-
nas Gabas Trachomitidis et Esbum A-
rabiae alibi reperiri. Cuiusque prae-

terea neque epochae annus addatur,
neque praenomen ΚΑΑΤΑ., ad haec
fatente ipso Vaillantio numi epigraphae
vitium fecerit, iusta suspicio, legendum
potius ΤΙΒΕΡΙΟΠΟΛΕΙΤΟΝ, numum
que esse Tiberiopolis Phrygiae. Eae-
dem causae jam etiam loberto, et Bi-
cardo scrupulum injecere. ^{a)}

AE. RR.

SAMARITIS.

CAESAREA.

Dicta Caesarea Palaestinae, ad mare
sitā, olim turris Stratonis, sed Herodes
M. urbem vetustate fatiscentem magni-
fice restauravit indito in honorem Au-
gusti *Caesars* nomine, et addito portu,
quem Σεάσας dixit, ut infra docebitur.
Hanc ut Palaestinae urbium maximam
et nobilissimam prolixè laudat Apollo-
nius Tyanensis epistola XI. Reliqua,
quae ad urbis historiam pertinent, e-
rudite congecit Belleyus. ^{b)}

Imperatorii

Saltem certi non existant nisi Neronis.
Eccos!

ΝΕΡΩΝ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΚΑΙΣΑΡ. *Ca-*
put laur. Ξ ΚΑΙΣΑΡΙΑ. Η. ΠΡΟΣ. ΣΕ-

ΒΑΣΤΩ. ΑΙΜΕΝΙ. *Mulier capiti turri-*
to, et habitu succincto stans d. pede pro-
rae navis insistens, et d. caput humum
s. hastam tenens, in aera L. 1A. AE. II.

Hanc epigraphen Belleyus contesti-
numis compluribus musei regii et Péc-
riniani feliciter denique complevit, ut
acriter olim inter Norisium, Vaillant-
um, Harduinum disceptatam, cuius
se pertinacis litigii historiam totam
ortu suo eleganter ac nitide pericu-
tur. ^{c)} Cum eruditorum Illviri
variae sententiae omnes in falsa hoc
numorum lectione nitantur, nolo his
censendis immorari, quas qui nosse
piet, poterit ex fonte indicato per-
Stabilita hac lectione superest, ut
probetur, numos sic inscriptos ad
Caesaream pertinere. Narrat Belle-
Iosephum secutus, ^{d)} Herodem M.

a) Sc. des méd. P. II. p. 261.
L. I. c. 21.

b) B. L. T. XXVI. p. 440.

c) I. c.

d) Bel-

loco portum Piraeo Atheniensium capaciorem molitum, atque immensis substructionibus perfectum denique, et regis ornamentis condecoratum Σεβασον appellasse. Hanc sententiam egregie confirmant verba Iosephi narrantis factum Antipatri Roma reducis: προσεσχε τῷ ΣΕΒΑΣΤΩΙ ΛΙΜΕΝΙ λεγομένῳ, ὃν κατασκευάσας Ἡρώδης πολλῶν χρημάτων ἐπὶ τιμῇ τῇ Καίσαρος καλεῖ ΣΕΒΑΣΤΟΝ, appulit ad PORTVM dictum AVGVSTVM, quem Herodes magnis sumptibus exstructum in honorem Caesaris vocavit AVGVSTVM. ^{a)} Alibi idem factum referens his verbis utitur: καὶ διαπεράσας εἰς τὸν ΣΕΒΑΣΤΟΝ τὸν ΛΙΜΕΝΑ τῆς ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ καταγεται, et trajecto mari in AVGVSTVM PORTVM CAESAREAE defertur. ^{b)} Ex binis his locis habemus et Caesaream, et adsitutum Portum Augustum, qui praeterea in his numis memoratur, ut urbs ab aliis urbibus nomine Caesareae decoratis distingueretur. Diximus supra in Caesarea Paniade pag. 341, nostram hanc Caesaream urbem vix unquam certa fide dici *Augustam*. Vnus Philo eam vocat τὴν ἐπὶ θαλάττῃ Καίσαρειαν ἐπωνυμίον τε προσηπὲς Σεβαστήν. ^{c)}

Mulier partis averfae d. caput humanum gestans secundum ea, quae supra ad Tiberiadem notavi, videri possit Isis Osiridis caput praeferens. Sed suspensum me reddit testimonium Bellei adfirmantis, caput illud in numo Pelleriniano esse laureatum Neronis, ^{d)} quod quidem vix credibile cuiquam videbitur. Additum L. ΙΔ. indicat annum

XIV. imperantis Neronis.

AE. vix vari, sed in plerisque epigraphis a temporis injuriis male habita.

Peragendum etiam iudicium complurium numorum, quos auctores varii, sed ut videtur, inique, huc vocaverunt, et quidem numos

Augusti cum nomine Veidii Pollionis iudice Vaillantio hujus Caesareae, esse Caesareae Bithyniae, in hac evicimus.

Lucii Caesaris numos a Vaillantio et Pellerinio huic Caesareae tributos nihil offerre, quo minus alteri Caesareae, ac praecipue Bithyniae tribui possent, in hujus quoque moneta diximus.

Messalinae et Britannici numus a Vaillantio citatus verius quoque videtur Caesareae Bithyniae restituendus.

Claudii et Neronis numi, in quibus anni imperii notantur, sunt verisimilium Caesareae Cappadociae, etsi montem Argaeum non praeferant. Haec annos imperii sedulo notavit. Sunt apud Vaillantium.

Neronis alterum apud eundem: ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ typo equi gradientis esse Cy-mes Aeolidis, in hac comprobavi.

In aliis *eiusdem*, typi: Fasciculus, 4 aristarum, vel Pallas telum vibrans praesenti Caesareae non favent, etsi non adversentur. Sunt hi potius Caesareae Bithyniae.

Alium *eiusdem*, typo figurae velatae sedentis esse Caesareae Anazarbi Ciliciae, in hac probavi.

a) Ant. L. XVII. c. 5.
d) l. c. p. 453.

b) Bell. L. I. c. 31. §. 3.

c) de Legat. ad Cai. p. 590.

Regii.

Numum, in cuius antica est caput Caligulae, in averfa: ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ. ΑΣΤΑΟΤ. ΑΓΡΙΠΠΙΑ. ΒΑΣΙΛΕΥΣ., Vaillantius in hac Caesarea cufum sanxit. ^{a)} At probabimus in numis Agrippae I., eum signatum Caesareae Paniados.

Certior alius, in cuius averfa Bellus legendum docet: ΚΑΙΣΑΡΙΑ. Η. ΠΡΟΣ. ΤΩ. ΣΕΒΑΣ. ΑΙΜΕΝΙ. ^{b)} De numo ipso agemus in moneta Agrippae I. Iudaeae regis.

*Colonia deducta a Vespasiano. Pli-nius: Stratons turris, eadem Caesarea, ab Herode rege condita, nunc Colonia Prima Flavia a Vespasiano imp. deducta. Et Paulus: *) Divus Vespasianus Caesarienses colonos fecit.*

Numi porriguntur a Domitiano usque ad Valerianum, nam Titi numus, quem citat Vaillantius, alio pertinet, ut dicetur.

Epigraphie multum variat:

C. AVG. CAESAR. Trajani. (Pellerin.)

COL. PRIMA. FL. AVG. CAESAR. CAESARIA. CAESAREN. CAESAREN. SIS. Pro PRIMA scribitur etiam P. tantum, at potissimum PR. Pro FL. etiam F. tantum. Haec epigraphie paucis nonnunquam mutatis in plerisque obtinet.

C. I. F. A. C. Hadriani. (Pellerin Suppl. II. p. 47.)

C. I. F. AVG. CAESAR. Hadriani. (Mus. Caes.)

COL. P. FL. AVG. CAESAREN. Hadriani. (Theup.)

Ex his satis apparet, literas I. F. legi debere PRIMA. FLAVIA. Variam in his numis I. et P.

COL. PR. FL. AVG. FE. CAESAR Severi. (Pellerin.) Literae FE, expledae FELIX, quod sub hoc imperatore primum comparet. In numo Diademeniani musei Caesarei plenius scribitur FEL.

COL. PR. F. AVG. F. C. CAES. Literae F. C. sub Alexandro primum comparent. F secundo positum legendum FELIX, dubium non est, at incertum hactenus, quis explicatus literae C. dandus. Ea in aliquibus reipso re G speciem praefert. Quare Harduinus contendit, Caesaream hanc dictam fuisse Germaniciam, quo factum, ut is numus omnes ab aliis antiquariis Caesarea Germanicae Commagenes jure tribuere huic inique ademptos Caesaream Palestinae revocaret. Ex epistola Pellerin ad Khellium nostrum data video, editum hunc Gallum aliquando tenaciter suspicatum, 70 C. fors legi posse Cassima. Ceterum video, hoc elementum in pluribus coloniarum numis legitur re Concordia.

Serius omnibus his titulis addi videtur ptum METR. item MET. P. S. P. quo infra.

Omnes hos varios titulos colatus numus Treboniani, (Pellerin Suppl. p. 46.) scilicet:

COL. P. F. AVG. F. C. CAES. PR. S. PAL.

a) Numi Graeci sub Calig.

b) l. c. p. 450.

c) de Censib.

Pellerinius numum Antonini propter epigraphen C. A. C., quam legit *Colonia Augusta Caesarea*, eidem nostrae Caesareae largitur. Eodem modo inscriptos Antonini numos binos dedit Vailantius, sed legit *Colonia Aelia Capitolina*, reprehensus propterea a Pellerinio, ^{a)} sed inique, ut dicetur in numis Aeliae Capitolinae.

Numos inscriptos: COL. CAES. LIB. ΦΑΑ. huic Caesareae a variis viris summis tributos, quos inter est unus cum praetense Titi capite, esse Caesareae Phoeniciae ad Libanum, in hujus numis dictum.

Typi:

Mulier turrita habitu succincto stans d. caput humanum, s. hastam, pede super flumine emergente posito, Hadriani, Faustinae jun. Domnae, (Vaill.) Treboniani. (Pellerin.)

Non multum ab similem typum vidimus in numis Tiberiadis, et in numo hujus Caesareae Neronis Graeco, quem paullo supra produximus. Ad Tiberiadem notavimus ex Luciano, esse Isidem gerentem caput Osiridis. At Vailantius citato eodem Luciani loco putat esse Astartem, adstitutum vero fluvium esse Adonin, qui apud Byblum fluxit, Veneri Astarte percharum, et Bybliis religione sacrum, quod tanto magis verisimile ait, quoniam propter Caesaream nullum flumen memoratur, hujus vero Astartes cum omnibus his causis cultum Byblo Caesaream propagatum. Selige, quod praeplicet.

Mulier stans in templo d. hastam, cui

Victoriola columellae insitens coronam offert, Caracallae. (Vaill. Colon. p. 50.)

Est haec certior Astarte hoc cultu in hujus tractus numis obvia.

Figura nuda capite radiato d. elata, s. hastam decumbit super leone gradiente, Volusiani (Vaill.)

Argumentum incertum. In numo Hadriani apud Pellerinium ^{a)} est solus leo gradiens.

Apollo nudus stans d. arcum, s. tripode nixus, non infrequens typus in numis Trajani, et Antonini.

Caput Serapidis, typus maxime obuius.

Aquila expansis alis, supra quam vult in corona scriptum S. P. Q. R. Typus frequens inde a Caracalla.

Tituli:

PRIMA. vel, ut in aliis, I. Minus certa hujus appellationis ratio. Harduinus eam sic vocatam ait, quia ibi erant milites legionis I. Aliam serius attulit, quoniam, inquit, prima fuit, quae praenomen Flaviae adoptavit. Vailantius hoc titulo usam censet, quia fuit metropolis Palaestinae. Pellerinius, qui varias horum sententias recenset, existimat, dictam primam, quoniam ante Caesaream Libani colonia deducta fuit. ^{c)} Haec sententia omnium minime admittenda, nam haec Samaritidis Caesarea Primae titulum monetae jam inscripsit, antequam sciret, exstituram aliquando coloniam secundam hoc nomine; Caesaream autem Libani certum est ex numis, saltem

a) Suppl. II. p. 46.

b) l. c. p. 47.

c) Mel. I. p. 33.

Antoninorum aetate nondum fuisse coloniam.

Felix more aſtarum coloniarum.

Metropolis. Hic honos primum legitur in numis Alexandri. Inde a Decio regionem etiam addit, ſic: METR. P. S. P. vel liberalius: PR. S. PAL. *Provinciae Syriae Palaestinae.* Hanc etiam memorat Fl. Neapolis, de qua mox infra. Secundum haec recte Aurelius Victor: (in Veſpaſ.) *Coacta in provinciam Syriam; cui Palaestinae nomen.* Fuisse nimirum, qui Syriam in quinque partes diſiſere, Commagenen, Seleuciden, Syriam Coelen, Phoeniciam, Iudaeam. ^{a)} Quid quod jam Auguſti aetate Palaſtini in Syris ſunt putati teſte Ovidio: ^{b)}

Cicita Palaſtino ſeptima feſta Syro.

Flavia a conditore Fl. Veſpaſiano. Fuſſinlaſius imp. de urbis huius excellentia loquens ^{c)} narrat, eam primum a Stratone, qui mutatis ſedibus excedens Graecia ejus conditor exſtitit, in urbis formam fuiſſe redactam. Verum quod ſequitur, ſatis imperite, cum refert, eam a Veſpaſiano Caefarum appellatione fuiſſe nominatam, cum antea Stratonis turris vocaretur. Dicere oportuerat, a Veſpaſiano deductam coloniam, et de nomine ſuo dictam Flaviam.

Antoniniana, nempe: ANT. in numo Caracallae. (Vaill. Colon. P. II. p. 50.)

AE. C.

DIOSPOLIS.

Olim Lydda; a quo nomen novum acceperit, incertum. Iosephus eam jam Lyddam, jam Diospolin vocat. Numos et hiftoriam huius urbis erudite illuſtravit Belleyus. ^{d)}

Imperatorii:

Caput Domnae. X A. CEN. CET. Δ. ΟΥΝΟΑΙC. EP. in alio ΘP. *Caput Serapidis*, in alio ΘP. *Ceres.* Ita Vaillantius, et Norifius, ſed mendose, ut dicetur.

Caput Caracallae. X A. C. CET. Δ. ΟΥΝΟ. ET. Θ. *Caput Serapidis.* (Pellerin Mel. II.)

Caput idem. X CEN. CETH. ΔΙΟC. ΠΙΟ. E. I. *Caput muliebre turrium.* (Ibid. et Muſ. Caef.)

Caput idem. X ΔΙΟCΠΟ. *Aſſur* a templo d. pedem globo imponit, d. exta, f. haſtam. (Pellerin l. c.)

Nomen ab imperatore, nempe: *La Septimia Severiana.* Ita Belleyus ^{e)} probabilius explicat ro A. CEN. CET. non ut Norifius et Vaillantius: *La Septimius Severus.* *Diospolitarum.* eodem nominibus uſas quoque Sebaste Samariae, et Eleutheropolin Iudaeae infra videbimus, et ſic etiam in numo, quod edidit Thomafius, ^{f)} videntur *Munitipes municipi T. Aed. E. drian* Aug. *Civilitum.* Cauſam adepti huius nominis tradit Belleyus ^{g)} Haymum, quia Severus in itinere

a) Euſtath. ad Dionyſ. v. 877.
d) B. L. T. XXVI. p. 429.

b) Art. amat. L. I. v. 416.
e) de Telleris hoſp. cap. III.

c) Novell. Conſtit.

haesitis plurima jura fundavit, ut refert Spartianus. Ex postremo numo Cava-
callae videmus, Severo mortuo Dios-
politas eam adulationem dissimulasse.

Annos imperii habemus ex numis lo-
co II. et III. descriptis. Vaillantius et
ab eo deceptus Norisius in numis loco
I. citatis epochae annos viderunt. Er-
rorerem suspicatus Belleyus numos denuo
inspexit, reperitque legendum E. I.,
suntque anni imperii, ut in Pellerinia-
mis, et Eleutheropolis, cujus urbis nu-
mi Diospolitanis multum sunt adhaerens.

AE. RRR.

IOPPE.

Maritima, ab antiquitate, et Andro-
meda ibi ceto exposita multum in fa-
bulis illustris.

Autonomus:

Caput muliebri velatum turritum: X.
ΙΟΠΗ. Neptunus saxo insidens, retro Δ.
AE. II. (Pellerin.)

Scribitur plerumque geminato II, sed
tamen etiam simplice, ut videtur est a-
puud solentem Cellarium.

AE. RRRR.

NEAPOLIS.

Mediterranea ad montem Garizim,
olim dicta *Sichem*. Quae fuerit muta-
ti nominis occasio, non liquet. Veri-
simile videtur Norisio, circa annum V.

E. 323, qui expugnatis Hierosolymis
rerum novarum in hoc tractu ferax fu-
it, Neapolis appellationem natam,
quod arguit non modo epocha hoc ipso
anno, ut sibi visum, coepta, sed etiam
praenomen *Flaviae* in Flavio grati-
am praefixum.

Autonomi neglecto Musseliano cum
anno AC non exstant.

Imperatoris

Non pauci a Tito usque ad Volusia-
num.

Epigraphe: ΦΛ. ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ, ra-
rius in prioribus: ΦΛΑΟΥ. Additur
plerumque mentio regionis, de qua
infra.

Typi:

*Mons, in cuius vertice templum, ad
quod topiost gradus ducunt.*

Typus obuius in huius Neapolis nu-
mis, et si quando ab alio typo hic mons
extruditur, plerumque contractiore for-
ma areae numi insidet. Est hic mons
Garizim vetusta, sed saepe variata re-
ligione inclytus. Procopius: *Et in
Palaeestina urbs Neapolis nomine, propt
quam mons altus exurgit, quem Garizim
vocant.* Sub postremo Dario, et faven-
te Persarum satrapa Manasses Iudaeo-
rum summi pontificis Iaddi frater sa-
cerdotio a suis motus, quod Samaritae
nam, nempe athenigenam, duxisset,
facta Hierosolymis discensione templum
Hierosolymitano aemulum, multorum
deinceps litigiorum causam, et sacrifi-

a) de Aedif. Iud. L. V.
(Vol. III.)

cia in hoc monte constituit. *) Igitur hoc templum deo maximo consecratum erat, at cum Iudaei graviter ab Antiocho IV. vexarentur, Samaritani, ne eadem ferre cogerentur, suam cum Iudaeis cognationem negantes, quam olim coram Alexandro M., quem Iudaeis favere viderunt, jactaverant, b) et se Persarum colonos professi petierunt a rege, ut templum suum, quod nullo nomine insigniretur, Iovi Hellenio consecraretur, quod et facile permissum est. c) At Iovi Hospitali volente rege dictum narrat auctor Macchabaeorum, d) et Eusebius. Facta paulo post rerum conversione Samaritani se rursus Iudaicae religioni applicuere, et coram Ptolemaeo tuiti sunt, suum in monte Garizim templum ex Mosis praescripto aedificatum esse. e) Illud subinde eversum est ab Hyrcano, postquam annos CC. stetit, f) atque sic sublatam appollinis, cum Hierosolymitani apud se, Samaritani in Garizim esse offerenda sacrificia contenderent. g) Istud erat, quod mulier Samaritana ad Christum dixit: h) *Patres nostri (Samaritani) in monte hoc (Garizim) adoraverunt, et vos dicitis, quia Hierosolymis est locus, ubi adorare oportet.* Serius templum Iovis in vertice conditum fuisse, tellis est Damascius: i) *ἐν τῷ ἄκρῳ τῶν ἱερῶν ἱσθῶν*, atque ut verisimile est, excisis Hierosolymis, qua aetate multae Palaestinae urbes et nomina vetera et religionem priscam abiecerunt, Zenonem

demique in eo templum Virgini Marii dedicasse, auctor est Procopius. Hic ergo mons inde ab Antonino saepe in his numis proponitur, adstituta saepe aquila, credo, quod Iovi dicatum fuit. In numo Treboniani est medius inter solem et lunam, k) in ejus uno vertice pileus Dioscurorum, l) notantur etiam gradus ab imo ad summum ducti. Observante Norisio ex veteri hodoeporico anonymi *ascenduntur usque ad summum montem gradus numero CCC.*

Mulier tutulata stans d. caput viridis. f. sceptrum, pede proriae imposito, Palaestinae jun., Diadumeniani. (Vail.)

De hoc typo jam egimus in Tiberiade, in numis Caesareae Palaestinae tam Graecis, quam coloniae.

Diana Ephesia spicas manu praefert inter duos cervos.

Sic Aurelii numus describit Norisius. m) Idem numus spectata antea integerrimus est in museo Caesareo, et typus: *Mulier stans capite tutulato, inferiore corpore more Dianae Ephesiae artata, d. alata quid instat flos spicas, pro pedibus hinc, et illinc bovis gente gibbo.* Etiam Pellerinius in Veri numo boves gibbosos agnoscunt, credo propter cultus similitudinem, et creditos cervos, qui dubie in omnibus sunt boves, et quae attributa in numis suis aevo vitiatissatis discrevere. Nihil verius videtur lunae simulacrum, aut quae eadem

a) Ios. Ant. L. XI. c. 8. b) Ioseph. L. c. c) Ios. Ant. L. XII. c. 5. d) L. I. 6. e) Ios. Ant. L. XIII. c. 3. f) Ios. Ant. L. XIII. c. 9. g) Ios. Ant. L. XII. h) Ioann. IV. i) ap. Phot. k) Pellerin Rec. III. p. X. l) ibid. m) Ep. p. 454.

Luna fuit, Isidis. Secundum auctorem Chronici paschalis Vespasianus, quoniam ad lunae jubar Hierosolymas cepit, Antiochiae aeneum lunae simulacrum statuit cum IV. tauris Hierosolymas respicientibus. ^{a)} Luna tauris vehitur, quorsum etiam pertinet flagellum manus dexteræ.

Reliqui typi: *Serapis stans, aut ejus caput, Aesculapius, Apollo, Victoria, Roma sedens, quadrigæ.* In numis Titi, antequam Garizim in monetam migraret, est *Palma*, vel *urbis nomen scriptum intra lauream.*

Neocoratus: ΝΕΩΚΟΡΟΤ memoratur apud Pellerinum in binis numis, Treboniani, (Rec. III. p. X.) et Volusiani. (Mel. II.) In numis Neapolis coloniae jam sub Philippo se neocoram proficitur, ut videbimus.

Honoris titulus: ΕΠΙΧΜΟC, *illustris, nobilis.*

ΦΛ. ΝΕΑCΠΟΛΕΩC. ΕΠΙΧΜΟΤ. ΝΕΩΚΟΡΟΤ. Treboniani. (Pellerin Rec. III. p. X.) Eusebius Abilam vocat ἐπισημον, ^{b)} et teste Bertio in codice Palatino Ptolemaei legitur: Ἀγκυρα μητροπολις ἐπισημος.

ΦΛ. ΝΕΑCΠΟΛΕΩC. *Aquila expansis alis, supra quam tabella, cui inscriptum*: ΕΠΙΧΜΟΤ. ΝΕΩΚΟΡΟΤ. Volusiani. (Pellerin Mel. II.) Hoc epitheto nulla alia urbs gloriatur.

Perperam in simili legit Panelius: ΕΠΙ. C. ΜΙΑΟΤ. ΝΕΩΚΟΡΟΤ. ^{c)}

Nomen ab imp.

ΦΛ. ΦΛΑΟΤ. a Flaviis Vespasianis, sub quibus aeram quoque invexit.

ΑΤΡ. ΦΛ. etc. ab Aurelio Caracalla, in cujus tantum numis legitur. (Noris, Vaill.)

Mentio situs. Hanc diligenter, sed varie notavit.

ΦΛΑΟΤ. ΝΕΑΠΟΛΙ. ΣΑΜΑΡΕΙΑΣ. vel ΣΑΜΑΡ. Titi et Domitiani. (Vaill.)

ΑΤΡ. ΦΛ. ΝΕΑCΠΟΛΕΩC. CAM. Caracallae. (Noris.)

ΦΛ. ΝΕΑCΠΟΛΕΩC. CΤΡΙΑC. ΠΑΛΑΙCΤΙΝΗC. vel: CΤΡΙΑC. ΠΑΛΑΙCΤ. vel: CΤΡ. ΠΑΛ. Sic fere scribitur ab Antoninis usque ad Diadumenianum.

Palaeestina jam passim Herodoto dicta est Syria, et Spartianus quoque hos Neapolitanos vocat Palaestinenses. ^{d)} Vide etiam dicta supra in Caesarea sub Metropolis, quae eodem modo se in Palaeestina Syria sitam fatetur.

ΦΛ. ΝΕΑCΠΟΛΕΩC. CΤ. Maesae. (Mus. Caes.) Alexandri. (Pellerin.)

In numis post Alexandrum signatis, etiam coloniae nomine, situm non amplius indicat.

Epocha.

L. AI. Titi et Domitiani. (Vaill.) Inscriptiones anticarum non adduntur.

CΤ. ΠΖ. ΠΗ. M. Aurelii, Faustinae jun. In his Aurelii titulus est: ΑΤΡΗΛΙΟC. CAICAP. ΕΤCΕΒΟΥC. CΕΒΑΣΤΙΟC, et caput nudum, Faustinae: ΦΑΤCΤΕΙ-

a) p. 198. ed. Vener.

b) in Οἰκονομ.

c) Mem. Trév. Oŕtoŕ. 1737.

d) in Severo.

NA. CEBAC. ETCE. CEBA. ΘΤΤΑ.
(Noris, Vaill. Mus. Caes.)

ET. ΠΘ. Aurelii et Faustinae jun.
Tituli non produuntur. (Vaill. Noris.)
Secundum aliquos etiam Antonini Pii.
(Noris Ep. Syrom. p. 457.)

ET. ΠΘ. L. Veri. (Pellerin Mel. II.)

ET. q. Faustinae jun. cum titulo :
ΦΑΥΣΤΕΙΝΑΝ. CEBACTHΝ. (Noris,
Vaill.)

Noriscus ex numis sibi cognitis censuerat, aeram Neapolis ducendam ab autumno V. C. 823, quem secuti sunt Vaillantius, alique. Huic principio obstat numus Veri cum anno ΠΘ. Nam si hic addatur ad 823, sequeretur, numum signatum V. C. 911, at Verus primum anno V. C. 914 renunciatus est Augustus. Ergo hoc numo praecipiente altius ejus principium figi nequit, quam autumnus 825, secundum quod hic Veri numus signatus esset ab autumno V. C. 913 usque ad autumnum sequentem, quo anno mense Aprili Verus ad imperium evectus est.

Ex numo Aurelii cum anno ΠΗ, in quo is Caesar adhuc dicitur, et laurea abstinet, certi sumus, epocham non posse serius incipere, quam ab autumno V. C. 826. Nam addito numero ΠΗ emergit annus 913, a cujus autumno numus cusus esset. Iam vero M. Aurelius proximo Martio V. C. 914 Augusti titulum et insignia abstulit. Quare vi numerorum hujus urbis accurate descriptorum fluctuat aerae principium inter annos V. C. 825 et 826.

Ex his adeo certum est I. in numo Titi, quem Vaillantius ex museo regio

citatur, legi non posse AI, aut si istud vere legitur, numum esse Domitiani, non Titi. Revera Morellius tres hujus urbis numos cum capite Domitiani, et anno AI proponit. ^{a)} Nam si statuamus pro aerae principio annum 825, numus Titi signatus esset ab autumno 835. Sed Titus jam in Septembri V. C. 834 diem obivit. II. Si tituli M. Aurelii in numis anno ΠΘ insignibus liberalius essent ab antiquariis descripti, haud dubie fixum haberemus epochae principium. Si enim in his Aurelius adhuc dicitur Caesar, immotum aerae initium habebimus annum V. C. 825. Hoc enim anno non potuisse incipere citius, ex L. Veri numo demonstravi. Quod si aerae exordium statuamus autumnum V. C. 826, hi Aurelii numi signati forent ab autumno 914, sed hic jam praecedente Martio Augustus dictus est. Ex quo videmus, quam inconsulte agant ii, qui partis anticae epigraphen describere negligunt, ex qua pro epocharum negotio multa possunt proficua colligi. Multum Vaillantius verae suae laudi, et communi utilitati detraxit, cum per immodicam parimoniam in plerisque suis operibus imperatorum titulos omisit. III. Si in numis quoque Antonini continetur annus ΠΘ, quod refert Patinus apud Noriscum, ^{b)} alius rursus annus pro principio statui non potest, quam 825. Nam si statueretur annus sequens 826, numus cum dicto anno signatus esset ab autumno 914, verum Antoninus jam mense Martio ejusdem anni mortuus est.

a) in Domit. tab. XXII.

b) l. c. p. 457.

Collectis omnibus vero simillimum est, aerae exordium ducendum ab anno V. C. 825, qui fuit annus III. Vespasiani. Hoc demum anno finitae sunt reliquiae belli Iudaici. Satis verisimile, rebus tum compositis hanc urbem variis beneficiis ornatam, et incrementis auctam, quo factum, ut *Flaviam* se compellaret, pro Sichem Neapolis nomen adoptaret, atque ab eo tempore annos suos dinumerare inciperet.

AE. vix rari.

Coloniā fuisse deductam, numi invictē docent, a quo, incertum. Primi numi, qui eam coloniā produnt, sunt cum capite Philippi. Hos vero ad hanc Neapolin, et non cognominem aliam pertinere, manifestum est ex monte Garizim, qui in omnibus omnino coloniā Neapolis numis saltem in area conspicitur, et hujus urbis numorum indubitatum *ἡγεμονία* constituit.

Quod vero in Neapolis hujus moneta singulare videmus, est, quod etiam, ex quo colonia deducta fuit, non modo offert numos cum coloniā mentione Latine inscriptos, sed etiam numos sine coloniā mentione Graece inscriptos. Ita habemus numos Treboniani et Volusiani Graecos, Philipporum et Volusiani Latinos coloniā. Istud dempta Antiochia Syriae et hac Neapoli in aliis urbibus, posteaquam coloniā recepere, insolitum. Nam ab eo tempore colonias se semper professae sunt seu praefixo *COL.*, seu Graece *ΚΟΛ.*, seu saltem typo, quam doctrinam alibi abunde, ut puto, stabilivi. ^{a)} Quod ad hujus Neapolis numos attinet, faci-

lem sibi exitum reperit Vaillantius; quod enim etiam Graecos, ait, sine coloniā appellatione percussit, id videtur sculptorum procul dubio incuria. ^{b)} Quae causa fuit, cur eos nulla tactus religione coloniarum numis misceret. Inconsulta oratio. Ergo in omnibus Treboniani ac Volusiani numis Graecis, qui magno numero superflunt, et omni vitio carent, et varii sunt argumenti, incurii fuere monetarii? Aut cur, si hi quoque Neapolin, quatenus ea colonia fuit, pertinent, nihil omnino coloniā spectatis typis offerunt? non colonum arantem, non lupam cum gemellis, non Silenum, non signum militare, quae omnia insunt in numis Neapolis coloniā nomine inscriptis? An etiam in his peccatum a sculptoribus? Aliter sensit multo accuratior Pellerinius, qui inter utrosque numos, ut oportuit, discrevit, atque alios inter coloniā numos, et alios inter imperatorios Graecos recensuit.

Aequius de hac numorum hujus urbis varietate judicavit Frölichius his verbis: ^{c)} *mallem utraque lingua insignes numos Neapoli percussos esse, Latinos a deductis colonis, Graecos a veteribus incolis, proprio suo more, quam sententiam valere etiam ad Antiochiam copiose comprobavi.* ^{d)} Occurrit re iterum expensa, regulam a me propositam, urbes, ex quo coloniā factae sunt, non amplius nisi coloniā confessione feruisse monetam, forte a contrario apud Neapolin instituto non infringi. Fieri poterat, ut quae a Philippo deducta fuit colonia, Treboniano imperante deductis forte aliorum militibus emeritis, qui

a) Num. vet. p. 283.

b) in Colon. p. 216.

c).IV. Tent. p. 348.

d) l. c.

coloniam constituerunt, coloniae jura amitteret, quo facto oppidani Graeci libertati suae restituti vetus feriundae monetae institutum fuissent secuti. Hoc eo verisimile sit, quod revera cum capite Philippi nullum habemus numum Graecum, Latini coloniae abundant; sub imperio Treboniani binos tantum Volusiani Latinos, at copiosos Treboniani et Volusiani Graecos, ut videre est apud Vaillantium, et in aliis catalogis. Coloniae jura nonnunquam fuisse ablata, supra in Tyri moneta aperte vidimus, tum et Lampfaci Mysiae, et videbimus infra in Nicopoli Iudaeae.

Coloniae ergo Neapolis numos habemus sub Philippis, et post hos binos tantum Volusiani. Insolens epigraphe: I. I. M. M. C. C. PHILIPPIS *Capita Philipporum jugata.* (Pellerin Mel. I. tab. XXI. n. 3.)

Epigraphe coloniae: COL. NEAPOL. vel: COL. SERG. NEAPOL. vel: COL. NEAPOL. NEOKORO. vel: COL. PVL. NEAPO.

Typi:

Mons Garizim in omnibus, saltem in numorum area.

Cybele, Aesculapius cum Hygia, tum fueti coloniae typi: *Lupa cum gemellis, colonus arans, Silemus.*

Typus insolentior: *Iuppiter stans, ex adverso aquila supra columellam, et signum militare, in horum medio aries juxta spicas, Volusiani.* (Vaill.) Difficilis explicatus:

Neocoratus, * NEOKORO. in quibusdam Philippi numis scribitur. In Graecis, ut dictum, etiam serius.

Titulus SERG. in compluribus Philippi, et successit in locum *Flaviae*, quem numi Graeci constanter praeferunt. Quid nomen SERG. notet, et quomodo explendum, nondum exploratum. Vaillantii conjectura, qui *Sergium* censebat appellatam, quod forte colonis *Sergiae* tribui adscriptis constiterit, nondum eruditorum omnium suffragia abstulit. Hoc modo Iconium quoque dici posset tribui Aethiae subjectum, quia in numis *Aelium* dicitur.

PVL. in numo Philippi, quod Pellerinius explet PVL*chra*, quia *Smyrna* quoque se a *pulchritudine*, ΚΑΛΗ, laudat. Videtur igitur PVL. perinde a quadam nomine proprio deducendum, at igitur SERG.

AE. RR.

NTSA.

Vide infra *Scythopolis*.

RAMATHA.

Numum Augusti a Vaillantio huc bi tributum verius esse Claudii, et Ramathae Decapoleos iudicio Belli Pellerinii, in hujus urbis numis videmus.

SCYTHOPOLIS.

Prope, sed tamen cis Iordanem Decapoli adnumerata est a Pellerinio. Antiquissimum nomen *Samaria*, quare verterunt LXX. τῆς Βεθ-ἑστ Σκυθων πόλις, *) atque in e

a) Iudic. I. 27.

verba aliquoties Iosephus. Dicta etiam fuit *Nysa*. Plinius: *Scythopolin*, antea *Nysam*, a *Libero patre*, *sepulta nutrice ibi*, *deductis Scythis*, et confirmatur numis. Ex Stephano omnia tria nomina colliguntur, sed corrupto textu, quem facile sic restituit Pinedus: ΣΚΥΘΟΠΟΛΙΣ Παλαιστίνης πόλις, ἡ Νύση Κοίλης Συρίας, Σκυθῶν πόλις, προτερον λεγομένη Βαβυλῶν. *Scythopolis* denique nomen maxime usitatum, cuius appellationis originem statuit Eusebius: ^{a)} Σκυθαὶ τὴν Παλαιστίνην κατεδράμον, καὶ τὴν Βαβυλῶν κατέσχον, τὴν ἐξ αὐτῶν κληθεῖσαν Σκυθοπόλιν, *Scythae Palaestinam invaserunt, et Babilon occuparunt, a se dictam Scythopolin*. Plura de hoc nomine ex Herodoto vide apud Cellarium, et Belleyum, qui hujus urbis historiam, et numismata omnia, quotquot hactenus nota sunt, erudite illustravit. ^{b)}

Imperatori.

Neronis, Getae, Gordiani. Domnae unum nuper museo Caesareo acquisivi.

Epigraphe: ΝΥΣΑ, vel ΝΥΣΑΙΕΩΝ. ΤΩΝ. ΚΑΙ. ΣΚΥΘΟΠΟΛΙΤΩΝ. in numis Neronis. ΣΚΥΘΟΠ. . . . Getae: ΝΥΣΑ. ΣΚΥΘΟ. ΙΕΡΑ. vel: ΝΥΣΑ. ΣΚΥΘΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΙΕΡΑ. ΑΥΤ. Gordiani. Satis ex his apparet, male a Vaillantio *Nysae Cariae* tributum numum Gordiani, in quo legit: ΝΥΣΑ. ΚΤΘΟ. ΙΕΡΑ. quod ante Pellerinium ^{c)} jam vidit Harduinus.

Typi: *Mulier capite turrito stans d. ca-*

put humanum tenet, s. hastae innixae, Neronis. De hoc typo in Tiberiade et alibi. Reliquos typos parum illustres vide apud Belleyum. Ignoti fuerunt Belleyo:

NTC. CKT. . . . PAC. *Duae mulieres stolatae stantes, quarum dexterior d. facem, ut videtur, sinisterior galeata d. hastam tenet*, Domnae. (Mus. Caes.) Videntur esse Diana Lucifera, et Pallas.

NTC Bacchus nudus gradiens d. thyrsum transversum, pro pedibus hinc panthera deum suum suspiciens, illinc Priapus, in area ΔΤ. Gordiani. (Mus. Caes.)

Epocha:

L. P. PA. ΕΙΡ. Neronis. (Belley.)

ΔNC. Getae Caesaris. (Belley.)

ΔΤ. Gordiani. (Mus. Caes.)

Liebeus ex anno ΕΙΡ. epocham orsus est ab autumno V. C. 697; ^{d)} sed vetant hoc anni P. PA. in numis Neronis serius cognitio; nam hi concurrerent cum annis 796, 797, quibus Nero adoptatus nondum fuit. Censet ergo Belleyus, quantum argui ex paucis his numis potest, epocham esse Caesarianam ducendam ab autumno V. C. 706. Ex hac lege numi P. et PA. signati sunt annis 805, 806, quibus adoptatus jam fuit Nero, sed nondum Augustus, cum qua concordat quidem etiam epigraphe numi anno PA. inscripti: ΝΕΡΩΝ. ΚΛΑΥΔΙΟΣ. ΚΑΙ. ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ. Σεβαστος Της, quae fuit formula Caesarum, ut paulo supra in numis M. Aurelii apud Neapolin signatis vidimus. Istud tamen

a) Chron. L. I. p. 336.

b) B. L. T. XXVI, p. 415.

c) Mel. II, p. 202.

d) Goth. num.

mirum, non modo in numo PA, sed etiam P. jam occurrere caput Neronis laureatum, quo cultu, saltem in numis commatis Romani, ante Claudii mortem non proponitur. At Belleyi calculum nimis turbat numus Gordiani cum anno AT, qui ductus ab anno 706 ejus imperium annis XII. excedit. Quare ejus verum initium adhuc in incerto est.

AE. RRR.

SEBASTE.

Odium Samaria, post divisionem Israelis regum sedes, a qua regio tota dicta fuit Samaritis. Exstructo in vicino monte Garizim templo perpetua Iudaeis irarum propter religionem causa, ut latius supra in Neapoli exposui, ac propterea ab Hyrcano annua obsidione penitus eversa, refecta deinde a Gabinio Syriae praefide, denique regiam faciem acceperit beneficio Herodis M., qui eam in honorem Augusti *Sebasten* appellavit. Haec Cellarius ex Iosepho, aliisque.

Imperatorii

Aliquot proditi a Nerone usque ad Domnam. Inscriptio capitis in his Latina est, saltem in numis Domitiani et Commodi, ut videre est apud Norisium, ^{a)} et Liebeum, ^{b)}

Epigraphis urbis: ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ. Plerumque adjicitur CTP. vel CTPIAC, et ubi istud deest, juvant epochae an-

ni, ne in aliam Sebasten numos transferamus.

Typi:

Mulier capite tutulato stans d. caput humanum, f. hastam, pede fluvio emergenti imposito, Neronis. (Vaill.)

Typus in hoc tractu obvius, de quo egi in numis Tiberiadis, et Caesareae coloniae ejusdem Samaritidos.

Iuppiter, Ceres, Mars, Victoria, cista Bacchi, quos depictos vide apud Norisium, ^{c)} et Arigonium.

Epocha:

qA. Neronis. (Vaill.)

L. ΘP. Domitiani. (Noris, Vaill. Morelli.)

PL. Ejusdem. (Liebe p. 337.)

PMA. Trajani. (Arigoni.)

L. CIE. C15. Commodi. (Noris, Vaill. Theup.)

L. CK. Domnae. (Vaill.)

Norisius hanc aeram ducendam censet a Sebasten natalibus. Aedificatam ab Herode M. V. C. 729 erudite probat. Numi serius reperti huic principio non obstant. Numus Trajani PMA vetat, cum is annus ejus imperatoris postremus sit, ejus initium sequenti alteri anno adfigi. Numi citati annos aliquot anteriores admittunt, ut revera Harduinus annum 727, ^{d)} Frölichius ^{e)} 728 praeferunt. Ex his corrigendus Eusebius, qui in chronico suo canonem Sebasten conditam ait anno III. Olymp. CXC., qui respondet anno V. C. 736.

AE. RR.

Caloniam deductam fuisse Sebasten do-

a) Ep. Syrom. p. 444. 445.
e) Not. elem.

b) pag. 337.

c) l. c. et p. 492.

d) Chron. vet. test.

et Vlpianus. ^{a)} *Divus quoque Severus in Sebastenam civitatem coloniam deduxit, et confirmatur numis. De anno non constat. Ex numo Graeco Domnae supra citato cum anno CK certum est, eam V. C. 948 coloniam nondum fuisse.*

Domnae binos edidit Vaillantius, binos Caracallae Blondius. Caracallae et Getae singuli museo Caesareo accesserunt, quos sibi in mea Syllogē I.

KOΛ. CEBACTE. *Templum, in quo tres figurae stantes, Domnae.*

COL. SEBASTE. *Imperator paludatus stans inter Victoriam, et urbis genium*

muliebrem, Domnae.

COL. L. SEP. SEBASTE. *Colonus arans, in alio: Mulier stans d. vexillum, s. spicas, Caracallae.*

COL. L. S. SEBASTE. *Imp. togatus stans ad aram sacrificat, s. cornucopiae, Getae. (Mus. Caes.)*

COL. L. SEP. SEBASTE. *Pluto in quadrigis Proserpinam rapit volante supra Victoria, Domnae, Caracallae. (Mus. Caes. et Neumann.)*

Nomen ab imperatore L. SEPTIMO SEVERO conditore.

AE. RR.

IVDAEA.

Exstant numi Titi: ΙΟΥΔΑΙΑΣ. ΕΑΛΩΚΤΙΑΣ. *Iudaeas captas.* Typus: *Tropaem, juxta quod Iudaea moesta sedens.* In aliis: *Victoria inscribens clypeo palmas appenso.* ^{b)} Numus Pellerinianus ipsum scriptum ΝΙΚΗ. ΚΑΙC. indicat. ^{c)} Verum hi numi moneta Iudaea non sunt, sed in urbe quapiam Graeca ad celebrandam Titi de capta Iudaea gloriam signati.

De numis Iudaicis caractere Samaritano inscriptis agetur post numos Iudaeae.

AE. RR.

AELIA CAPITOLINA.

Olim Hierosolyma, quo nomine syclos literis Samaritanis inscriptos infra in numis Iudaicis proferemus. Ab Aelio Hadriano urbis restituto et coloniae conditore dicta *Aelia*, ac praeterea *Capitolina* ab Iove Capitolino, cuius honori ibi Hadrianus templum struxit, ut refert Xiphilinus ex Dione: ^{d)} *ubi templum dei fuerat, alterum Iovi aedificari curavit.* Hic Iuppiter Capitolinus jam inde a Tito Iudaeis fuit fatalis, cum iussi sunt didrachmum, quod prius

a) de Censib.
(Vol. III.)

b) Beger Th. Br. T. III. p. 105.

c) Rec. III. tab. 134. n. 1.

d) L. LXIX. c. 12.

K k k

ex lege in templi Hierosolymitani usus pependere, Iovi Capitolino pendere, de quo agemus uberius in numis Flavorum commatis Romani.

Coloniae huius numi sunt ab Hadriano usque ad Hostilianum.

Epigraphe:

COL. AEL. CAP. etiam AELIA. in obviis.

CO. AE. CA. Antonini, (Mus. Caes. Pellerin.) Caracallae, (Lœbe.) In simili numo Vaillantius et Harduinus legunt C. A. Q. A. F., cumque tribuerunt Oeae Africae, quos adeo jure perstrinxit Pellerinius. ^{a)}

COL. AEL. CAP. COMM. nempe *Commodiana*, saepe in numis Pescennii, Severi, Diadumeniani, Elagabali, Decii, Herennii. Videtur Aelia magnis a Commodio beneficiis fuisse adfecta, quia nomen ejus tamdiu inscripserat.

COL. AEL. CAP. COMM. P. F. *intra lauream*, nimirum *Pia Felix*, quo utroque nomine conjuncto primus usus est Commodus, in numo Decii. (Vaill. Panel Mem. Trev.)

COL. AEL. CAPIT. COND. *Colonus arans, pone signum militare*, Hadriani. (Pellerin Mel. I. p. 239.) In hoc Aelia CONDitorem Hadrianum profitetur.

C. A. C. *Astarte stans in templo & col.* (in aliis templum abest) *d. caput humanum, s. hastam, d. pede fluvium emergentem calcat.* In aliis: *Aquila expansis alis insistens fulmini*, sunt omnes Antonini, priores apud Vaillantium, posterior apud Pellerinium. (Suppl. II. p. 46.)

Numi hi quorsum pertineant, inter eruditos lis est. Vaillantius epigraphen legit: *Colonia Aelia Capitolina*,

Pellerinius post Harduinum *Colonia Augusta Caesarensis*, eosque adeo *Caesareae Samaritidos* seu *Palaestinae* tribuit. ^{b)} Si solam epigraphen in consilium adhibeamus, durabit lis. Nam ut Aelii Capitolini scribere in numis potuerit CO. AE. CA., et Caesarenses C. AVE. CAESAR in numo Trajani apud Pellerinium, sic utrique oppidani in moneta nomen coloniae suae majore compendio siglis C. A. C. potuerunt indicare. Alii typos ergo provocat Pellerinius. Astartem sic stantem videt in certis Caesareae numis, ut et aquilam in numo Lucii Caesaris inscripto KAICAPEDA. Verum inutilis utraque provocatio. Nam ut Astarte hoc cultu est in numis certis Caesareae, sic etiam in certis Aeliae inscriptis COL. AEL. CAP. qui sunt apud Vaillantium in Aureo et Severo. Numum alterum Caesarem cum Lucii cum typo aquilae et verius Caesareae Bithyniae, in moneta adferat; quid quod in huiusmodi aquila non insitit fulmini, tamen fieri videmus in numo cum epigraphe C. A. C. Quare neque Pellerinio patrocinantur. Quin potius his magis credam numos hos adtribuendos; nam habemus ejusmodi numum cum capite Hadriani, et similis aquila expansis alis fulmini signo militari insitit. ^{d)} Veritas numi sic inscripti sunt Aeliae Capitulae atque id tanto magis, quoniam Caesarenses in coloniae numis vix copiosos suos titulos omisere. Ergo desinet Pellerinius, typum in nullo alio Caesareae Palaestinae moneta comparere.

a) Mel. I. p. 277.

b) l. c.

c) Mel. I. p. 275, et Suppl. II. p. 47.

d) Vaill.

ΚΟΑ. ΑΙΑ. ΚΑ. *Templum 4. col., intra quod tria idola cylindri specie, Severi. (Pellerin, Mus. Caes.)*

Infolens prorsus epigraphæ Græcæ in hujus coloniae numis, cum ea ante et post Severum Latina uteretur. Dubium non videtur, ætate, qua numi hi signati sunt, colonis Græcis magis fuisse frequentatam, atque adeo hos non modo patriam suam epigraphen, sed etiam peregrinos suos deos cylindri specie, quæ hi forma in aliis Aeliae numis cum inscriptione Latina nunquam, at frequenter in numis Cypri et Pergæ finguntur, monetae intulisse. Verisimiliter tribus his cylindris profecti sunt oppidanum cultum Veneris Paphiae, ut Pergameni quoque ac Sardiani; alioqui teste Paulania ^{a)} Paphii sacros Veneris suae ritus cum Alcalonitis Palaestinae communicavere. Narrat Malala, ^{b)} Hadrianum Græcis Aeliam habitandam concessisse, et externas eo nationes deductas, perhibet Dio. ^{c)} Etiam Sebastenos Samariae in numis uno eodemque tempore signatis variasse linguam vidimus.

Typi reliqui:

Iuppiter sedens in templo, cui a dextris adstat Pallas, a sinistris genius urbis muliebris, Hadriani, Diadumeniani. (Vaill.)

Est hic Iuppiter Capitolinus urbis praefectus. Figura sinisterior, quam urbis genium dicit Vaillantius, forte verius est Iuno, praecipue cum hastam teneat, quae rarius in geniorum manibus est, atque sic tanto certius erit Iup-

ter Capitolinus, qui Palladem inter et Iunonem confidens fingi solet, de quo vide, quae notabimus in numis Vespasiani commatis Romani ad annum V. C. 824.

Caput Serapidis, Solis, Bacchus, tropaeum, aquila legionaria, colonus arans. Rarior typus: Dioscuri stantes media aquila. (Liebe.)

Æ. R.

AGRIPPIAS, ANTHEDON.

Maritima. Vetus nomen Anthedon, sed urbem ornavit Herodes M., et in Agrippae honorem Agrippiadem dixit, ut narrat Iosephus. ^{d)}

Autonomis:

Caput muliebre velatum. X ΑΓΡΙΠΠΕ-ΩΝ. Navis. Æ. (Häym. T. I. p. m. 237.)

Similem addidit Pellerinius, in quo praeterea L. IH., qui annus an ab epocha procedat, an tempus imperii notet, incertos nos relinquit.

Æ. RRRR.

Imperatorii:

Caracallae unum promulgavit Patinus: (Num. imp.) ΑΝΘΗΔΟΝΟC. *Astarte capite turrito stans in templo s. hastam, d. pede prorae navis insistent.*

Alium ejusdem: ΑΝΘΗΔΑ. cum anno

^{a)} in Attic. c. 14.
 XIII. et Bell. L. I.

^{b)} Chron. L. XI. p. m. 119.

^{c)} L. LXIX. §. 12.

^{d)} Ant. L.

vitiato, et eodem typo Vaillantius ex
maſco regio dedit.

AE. RRRR.

ASCALON.

Maritima, cujus origo fabulis invol-
vitur, ceterum perantiqua, nam ex Io-
ſue diſcimus, fuiſſe jam tum unum ex
V. ſatrapiiſ Philiſtiim. Iudaeis nun-
quam ſubjecta fuit, etſi tota circum vi-
cinia iſi pareſet. Nemoſ habet regioſ,
autonomoſ, imperatorioſ.

Regii:

Antiochi IV. *Caput ſagis radiatum.* X
ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ANTIOXOT. AΣ. ΔMP. vel
EMP. *Iuppiter ſeminudus ſans d. elata
coronam, ſ. pallio involuta.* AE. (Pelle-
rin Rois.)

Antiochi VIII. *Caput diadematum.* X
ANTIOXOT. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. AΣ. IEP.
AET. EZ. *Aquila ſans cum ramo pal-
mae.* AR. (Fröl. Ann. Syr. p. 101.)

De hiſ numiſ agetur infra in epocha.

Autonomi:

Caput juvenile nudum. X AΣ. Duo
Hermæ acutiſ pileiſ tecti. AE. (Pelle-
rin.)

Videntur eſſe Cabiri, vel Dioſcuri.

Caput Soliſ radiatum. X AΣ. Navis.
AE. (Pellerin.)

Caput juvenile. X AΣKA. IEPA. K.
A. Navis. AE. (Pellerin.)

Caput muliebre velatum turritum. X
AΣ. II. Navis. AR. III. (Pellerin.)

Vnicuſ ex hoc metallo inter autoſo-
moſ.

Caput ſimile. X ΠP. AΣ. Navis. AE.
(Pellerin.)

Similem edidit Haymiuſ, ſed cum
totam ſcripturam in unum vocabuluſ
conjungeret, effecit numuſ Praeforuſ
Laconiae. ^{a)}

AE. *Caput ſimile.* X ΘΠP. Navis AE
(Pellerin.)

Caput Ioviſ. X AΣ. *Aquila fulmini in-
ſiſſens tranſverſo palmae ramo, quae ΘI
vel ΘP. Malleſ priorē numeroſ, ſan
fabrica remotiſ aetum ſapit.* AE.
(Muſ. Caef.)

AΣKA. *Caput muliebre velatum turri-
tum.* X HqP. IΣ. Navis. AE. (Muſ.
Caef. Hunter.)

Anni epochae explicabuntur in
peratorioſiſ.

AR. RRRR. AE. RR.

Imperatorii:

Ab Auguſto uſque ad Alexandruſ
Obſervandum, in hiſ primoſ impera-
reſ, etiam Auguſto poſteriorēſ, ſolent
mine ΣΕΒΑΣΤΟΣ omiſſo nomine
prio, inferibi, et iſtud obſervari ad
in Hadriano, quem morem et viſ
Gazae aliquamdiu placuiſſe video.

Epigraphae: AΣ. AΣKA. AΣK
nullo alio in hiſ titulo addito, ſol
epochae anniſ conſpicuiſ.

Typi:

*Mulier inſiſſens prorae navis cap-
rito d. haſtam, quae ſuperne ſa
crucem exit, ſ. quid inſtar acroſtoſ*

a) T. II. p. m. 170.

area hinc columba, inde ara, quae saepe tridentis, alias I speciem praebet. Typus obuius. Huic conjungo alium:

Mulier cum luna in capite s. hastam, d. columbam insistit mulieri in piscem desinenti, Antonini, Severi, Elagabali. (Vaill. Noris.) Pro muliere Tritonem aliquoties dixit Vaillantius. In pictura nami Severi apud Norisum est Centaurus marinus. (Ep. Syrom. p. 486.)

Hos numos erudite explicat Norisus ex Diodoro. ^{a)} Narrat is, prope Ascalonem esse profundum lacum, et in vicinia deae templum, quam Derceto Syri vocant, facit mulierem, inferiore corpore piscem. Huic aliquando, antequam haec metamorphosis perageretur, iratam Venerem Syri cuiusdam iuvenis amorem iniecisse, ex qua consuetudine cum ei filia nasceretur, eam prae pudore in deserto exposuisse, at semetipsam abiecisse in lacum, postea aliquam sui parte piscem induisse. Poellam multo tempore a columbis nutritam divulgato denique prodigio a pastoribus educatam, dictamque ab eventu Semiramidem, postremo post varias vices Nino Assyriae regi nuptam. Addit, ob hanc Dercetus religionem Syros abstinere piscibus tanquam sacris. Tradit etiam ex Philone Eusebius. ^{b)} Ascalonitas columbis perinde abstinere, haud dubie ob honorem puellae ab his nutritae. Est igitur in numo priore Semiramidis, quam columba rite discer- nit. In altero ea ipsa fingitur insitens matri Derceto parte feminae, parte

pisci. Hujus etiam meminit Ovidius: ^{c)}
de te Babylonia narret,

*Derceti, quam versa squamis velantibus
arcus*

Stagnia Palaestini credunt coluisse figura. Lucianus quoque narrat, se Dercetus imaginem vidisse in Phoenicia parte mulierem, a femoribus ad pedes piscem. Addit, Phoenices piscem non attingere, et ex avibus intactas relinquere columbas, idque fieri Dercetus et Semiramidis gratia, illud, quia Derceto piscis formam habet, hoc, quia Semiramidis in columbam mutata est. ^{d)} Etiam Cicero: ^{e)} *piscem Syri venerantur.* De antiquissimo Veneris Coelestis apud Ascalonem fano vide Herodotum, ^{f)} de Syris *αρχαὶ* vide, quae observat Carolus Neapolis, ^{g)} de columba, quod canit Tibullus: ^{h)}

Quid referam, ut volitet crebras intacta per urbes

Alba Palaestino sancta columbo suo.

Videtur Artemidorus hanc Derceto cum Astarte confundere. Ait enim: ⁱ⁾ *ἰχθῦας πάντες ἐσθίσαι πλὴν Συρῶν τινῶν τῶν τὴν Ἀστάρτην σεβόμενων, πῖσκιbas omnes vescuntur exceptis Syris quibusdam, qui Astartem colunt.*

Figura militaris stans d. gladium erigens, s. clypeum et palmae rammum, obuius typus in numis Flaviorum, et aliquanto serius.

Mulier gubernaculo insidens s. cornucopiae, Neronis. (Vaill.)

a) L. II. c. 4. b) Praepar. Ev. c. 5. c) Met. L. IV. 44. d) de Dea Syr. e) Nat. deor. L. III. c. 15. f) L. I. §. 105. g) ad Ovid. Fast. II. 473. h) L. I. eleg. VIII. 17. i) Oneirocr.

Neptunus stans cum Delphino, Antonini. (Noris.)

Sacra et asylum, in citatis regio et autonomo. His aliisque omnibus titulis prorsus abstinet in imperatoriis.

Epocha I. Seleucidarum. Hanc manifestant numi regii. In numis Antiochi IV. sunt anni ΔMP. EMP., qui respondent annis V. C. 585, 586, Aſcalon, quae primum Ptolemaeis, atque adhuc Evergetae teste Iosepho paruit, tandem armis Antiochi M. cum tota Palaestina Syriae addita fuit.

In numo Antiochi VIII. legitur annus ΕΣ, respondens anno V. C. 646. Ergo hoc anno Aſcalon adhuc Seleucidis paruit, etsi omnis reliqua vicinia Iudaeis jam tum subjecta fuerit, de quo videatur Norisius ^a). Quatuor annis serius Aſcalon novam aeram inchoavit, de qua mox. Haec Seleucidarum aera ignota fuit Norisio.

Epocha II. propria.

AP. BP. ^{5N}/_{BP} ΓP. ΘP. ΓIP. in numis Augusti. (Vaill. Noris, Mus. Caef. Pellerin Mel. II. p. 316.)

AKP. AAP. EAP. Tiberii. (Vaill. Pellerin l. c. Mus. Caef.)

5NP. Claudii. (Vaill. Morelli.) In museo Theupoli citatur numus Claudii cum anno BEP, sed hic aut est Neronis, aut inest alius annus.

AOP. Neronis. (Vaill. Noris.) Vailantius eidem Neroni tribuit numos cum

annis BOP. POE. ^b) sed ipse in eodem opere se retractat, ^c) aitque esse Vespasiani. Multo magis ejusdem Vespasiani est numus 5QP ab Arigonio Neroni tributus. Causa frequentium sphalmatum est, quod ut supra innuit, hac aetate propria Augustorum nomina numis inscripta non fuere.

BOP. POE. Vespasiani. (Vaill. Num. Graec. p. 259.)

5QP. Vespasiani et Titii. (Mus. Caef. Pellerin Mel. II. p. 316.)

BIP. Titii. (Noris, Theup. Morelli Imp.)

ΘIP. qP. HQP. Domitiani. (Vaill. Pellerin l. c. Mus. Caef.)

ΘΣ. ΑΙΣ. ΓΙΣ. ΔΙΣ. 5ΙΣ. ΖΙΣ. ΚΣ. Trajani. (Pellerin, Mus. Caef.)

ΓΚC. ΕΚC. ΕΑC. juxta E. Hadriani. (Pellerin, Liebe.)

ΕΝC. 5NC. ΖC. ΑΕC. ΒΕC. Antonini. (Vaill. Mus. Caef. Theup.)

ΑΤ. Severi. (Vaill. Noris.)

ΑΚΤ. Elagabali. (Vaill. Noris.)

ΒΑΤ. Alexandri. (Vaill.)

Alteram hanc Aſcalonitarum aeram Norisius deduxit ab anno V. C. 650., secutus cum scriptores, tum numos. Eusebius in Chronico ad annum I. Olympiadis 264 haec habet: *Secundo anno Probi juxta Antiochenos annus 325 fuit, juxta Tyrios 402, juxta Laodiceos 324, juxta Edeſſenos 588, juxta Aſcalonitas 380.* Annus II. Probi componitur cum anno V. C. 1030. Si ergo retro numerentur anni 380 Aſcalonitarum, inibemur ad annum V. C. 650. Etiam auctor Chronici Alexandrini ad annum I. Olympiadis 169 notat: *Aſcalonitae*

a) Ep. Syrom. p. 429.

b) Num. Graec. p. 16.

c) pag. 259.

hinc sua tempora numerant. Respondet autem hic annus anno V. C. 650. Idem principium stabiliunt nomⁱ; nam numus Vespasiani cum anno BOP., et Elagabalⁱ cum anno AKT. probant, eam non potuisse incipere citius, et numus Neronis cum anno AOP et alter Trajani cum anno KΣ, non potuisse incipere serius. Causam constitutae aeræ non produunt auctores, sed facile est eam ab exemplis finitimarum urbium petere, quæ excusso Seleucidarum iugo autonomiam sibi circum hæc tempora peperere, quas inter etiam nostra Ascalon numeranda. Docuit Pagius, ^{a)} eam deducendam ab Aristobulo, qui ex Hasmonæorum gente primus se regem dixit. Sed non satis conspirant tempora, quæ ipse alibi dictavit. ^{b)}

Ad hanc epocham etiam exigendi sunt anni in omnibus supra citatis autonomis contenti.

Epocha III. proditur in insigni numo Augusti, quem edidit Pellerinius, ^{c)} et qui est etiam in museo Casareo. In hujus averfa duplex æra notatur, scripta sic: ^{SN} ^{BP}. Certum est, inferiorem annum esse epochæ H. orfæ ab autumno V. C. 650. Est adeo numus hic signatus ab autumno V. C. 751. Quare initium epochæ anni SN figendum ab autumno 696. Huic enim si addatur SN, seu 56 deducta unitate, adhaerebimus pariter ad autumnum 751. Non aliud habemus luculentius exemplum aeræ duplicis uno eodemque tempore usurpatae. Hanc alteram epocham Pellerinius Pompejanam

vocat, quoniam hoc quoque anno, aut sequente Pompejus Raphiæ vicinæ libertatem concessit, propter quam etiam hæc aeram auspicata est ab anno V. C. 697. ^{d)} At salitur vir eruditus. Pompejus enim non annis V. C. 696, et 697, quibus ipsi cum rebus Syriæ nihil amplius negotii fuit, sed 691 Raphiam et vicinas urbes liberas esse iussit. Aliam stabilitæ aeræ causam suggerit Iosephus. ^{e)} Narratis, Gabinium Syriæ præsidem obivisse Iudæam, urbesque everfas instaurasse, inter quas nominat Samariam, Azotum, Scythopolin, Anthedonem, Raphiam, Doram, Marissam, Gazam, et alias, ut addit, non paucas. Fuere hæc urbes circum ipsam Ascalonem sitæ, ut adeo verisimile sit, ea occasione Ascaloni quoque aliquid beneficii impensum. Certum autem est, Gabinium anno V. C. 697, postquam consulatu decessit, in Syriam missum. Cum igitur hoc anno beneficiis a Gabinio donati aeram inchoarent, ejus principium autumno præcedenti, qui fuit V. C. 696, ut in eo tractu mos obtinuit, illigaverunt. Hæc scripseram, cum forte fortuna observavi, Pellerinium sive inmemorem eorum, quæ scripserat, sive meliora edoctum, causam hujus epochæ ad eadem, quæ dixi, Gabinii beneficia revocasse: ^{f)}

Epocham IV., et quidem Alexandri M., agnoscit Pellerinius ex hujus urbis tetradrachmis ejus regis nomine signatis, ^{g)} sed quam conjecturam in hujus regis moneta refutavimus.

AE. vix R.

a) Crit. Bar. ad V. C. 1030. §. 6.

b) Apparat. Chron. §. 45. 46.

c) Rec. II. p. 236.

d) Mel. II. p. 315.

e) Ant. L. XIV. c. 5. §. 3.

f) Mel. I. p. 117.

g) Mel. I. p. 115.

AZOTVS.

Maritima prope Ascalonem.

Imperatorii:

Vnius tantum generis exstant:

Caput Severi. X. IOTA. ΔΟΜΝΑ. ΤΥΧΗ. ΑΝΩΤΙΩΝ. *Protome Damiae in templo dybulo.* (Vaill. Mus. Caes.)

In numis urbs scribitur *Asotus*, at scriptoribus est *Azetus*, quamquam et Harduinus numum citet inscriptum ΑΖΟΤΙΩΝ.

ΑΕ. RRR.

ELEUTHEROPOLIS.

Mediteranea. Quod fuerit vetus ejus nomen, non satis certo constat. Ejus numos, et historiam descripsi Belleyus.^{a)}

Imperatorii:

Domnae et Caracallae.

Epigrapha: Α. ΕΠ. ΕΕ. ΕΛΕΥΘΕ. *Victoria gradiens.*

Anni imperii: Ε. Η. et Ε. Θ.

Nomen ab imperatore. Vocat se *Laciam Septimiam Severianam*. Causa petenda est ex iis, quae ad Diospolin Samaritiae monui. Nam hujus, et Eleutheropolis numi spectata epigraphae plene conspirant.

Numos Eleutheropolis reperies apud Haymum,^{b)} Pellerinium,^{c)} et Belleyum.^{d)}

ΑΡ. RRR.

GAZA.

Maritima versus Aegyptum, urbs longae vetustatis, in sacris literis dicta ΓΑΖΑ, et una, ex satrapis Philisthim. Quae ad urbis historiam, numorum typos, ac praecipue epocham pertinet, vix aliquid desiderari patitur eruditissimus ac ingeniosus Nerisius in opere de Epochae Synomacedonum inde a pag. 409, cujus industria de urbis hujus moneta agentem plerumque sublevabit.

Autonomi:

Horum nullus ante Pellerinium cognitus, qui tres reperit. His binos addidit Hunterus.

Caput muliebre turtitum. X. ΓΑ. Signum 4; *majoris formae totum aversae typum constituens, in area L. IC. AE. I.* (Pellerin.)

Signum illud, ut hic generatim monent, ita numorum hujus urbis, etiam imperatoriorum, notam characterificam constituit, ut murex Tyriorum, folium apii Selinuntiorum monetae etc. Certe in numis plerisque saltem minutiore forma areae adfigitur. Ejus signi explicatus a paucis hactenus, quod norm tentatus est, credo, quod taedebat viros eruditos vanas conjecturas nectere. Subiungit Harduino, esse monogramma ex Γ et Ι contextum, significans Γαζα Ιω, nam ex gemino Γ alteram notam contextam esse, ut quacunque aspicias, Γ occurrat.^{e)} Laudemus ingenium. Cum illud aliquam triquetrae speciem prae-

a) B. L. T. XXVI. p. 429.

b) T. I. p. m. 266.

c) Res. III. p. 247.

d) l. c.

e) Opp. Sci. p. 781. col. 1.

ferat, qua varias Argivorum colonias usas fuisse constat, et ex variorum testimoniiis constet etiam, Io Argivam Gazae substituisse, ut infra dicitur, verisimile aliquando censui, Gazaeos hoc signo suam ab Argivis originem voluisse indicare.^{a)} Verum conjecturae modicum inesse pondus ipse satis sentio. Abbas Mignot conjicit esse *Mem* Phoenicium, sed ejus se significationem ignorare profitetur.^{b)}

Caput Iovis laur. X ΔΗΜΟC. ΓΑΖΑΕΩ. ΙΕΡ. ΑΣΤ. *Mulier tutulata stans d. pateram, f. cornucopias, in area* $\frac{1}{4}$ et L. IL. AE. III. (Pellerin.)

Caput muliebre turratum. X ΔΗΜΟΤ. ΤΩΝ. ΕΝ. ΓΑΖΗ. - - *Figura stans d. data coronam.* AE. II. (Hunter.)

Inscriptum utrique numo ΔΗΜΟC singulare prorsus est, et in omni hoc Syriae late sumptae tractu praeterquam in Tabarum Decapoleos numo nunquam, quod hactenus sciatur, usitatum. Huic et praecedenti numo inscribitur annus IL. Alteram hanc notam Pellerinius pro Σ habet, legitque adeo 210, et utrumque numum vi epochae ab anno V. C. 693 deductae signatum V. C. 903. At verisimilius videtur, alteram hanc notam esse episeimon, id est, senarii notam, non sigma, et indicari annum XVI. ab aera Gazae V. C. 693 ducendum. Nam primum, si nota illa esset sigma, haberemus in uno eodemque numo eam litteram triplice varia forma signatam, nempe Σ, C, et C, quod minus verisimile. Deinde typus horum

numorum cum simplex, tum venustus magis videtur convenire anno V. C. 708, quam 903, quod non obscure colligunt oculi longiore usu ad dignoscendam numorum aetatem condocerfacti.

ΜΕΙΝΩ. *Vir militaris capite galeato et habitu succincto stans d. ramum oblongum adprehendit, f. sceptrum.* X ΓΑΖΑ. Γ. ΕΠ. ΒqP. (qP sunt in monogrammate) *Frutex.* AE. III. (Pellerin.)

De nomine ΜΕΙΝΩ, et epochae anno agetur in imperatoriis. Numi aetas in Hadriani imperium cadit.

AE. RRR.

Imperatorii:

A Vaillantio aliisque citantur ab Hadriano usque ad Paulam, at integerrium Augusti habet museum Caesareum, aliumque Morellius. (in Imp.) Claudium habemus apud Liebeum,^{c)} et in museo Neumanni, qui in his omisis aliis nominibus ΣΕΒΑΣΤΟΣ tantum dicitur, qui mos et in vicina Ascalone valet.

Epigraphe ΓΑΖΑ, neque alia unquam.

Typi:

ΕΙΩ. ΓΑΖΑ. *Duae mulieres stantes, quarum sinisterior tutulato capite est, et f. cornucopiae, in altis tridentem tenet, dexterarum jungunt,* Trajani, (Pellerin Lettres p. 168.) Hadriani, Aurelii. (Vaill. Noris.)

Mulier, propter quam scriptum ΕΙΩ, est Io Inachi Argivorum regis filia, quae cum adstante Gazae genio dexteram jun-

a) Num. vet. p. 79.

b) B. L. T. XXXIV. Mem. p. 346.

c) Gotha num. p. 303.

(Vol. III.)

L I I

git. De Ius apud Gazaeos cultu multa jam alibi copiosius commemoravi, ^{a)} quae hic contractius proponenda. Stephanus: (in Γαζα.) *Vocabatur et Ione ab Ione (ἐκ τῆς Ἰῶς,) quae illuc appulit, et ibi permansit.* Idem alio loco: (in Ἰωνοῦ.) *Ione enim et Gaza vocabatur ab Ione, (ἀπὸ Ἰῶς) bovem habens prope in imagine.* Eustathius: (ad Dionys. v. 92.) *Ipsam Gazam Ionem vocant aliqui, ubi bos erat in Ius, sive lunae simulacro. Is enim ex Argivorum dialecto lunam significat.* Auctor Chronici Alexandrini: ^{b)} *Cum subinde ex patria fugisset (Io,) missi ad eam inquirendam Argivi, cum in Syriam appulissent, visi sunt sibi videre buculam humana voce dicentem: hic ego sum Io.* Ipsam etiam Io, sed absque adscripto nomine video in numis sequentibus.

* * *

Mulier stans d. hastam, f. cornucopiae, pro pedibus bucula, Aurelii, (Vaill.) Severi. (Pellerin Suppl. II. p. 51.)

Applica, quae modo de simulacro Ius apud Gazaeos cum adstante bove ex Stephano et Eustathio memoravi.

* * *

MAPNA. ΓΑΖΑ. *Diana et Apollo stantes in templo distylo, Hadriani, Faustinae jun. (Noris, Vaill.)*

De Marna apud Gazaeos culto plura collegit testimonia Norisius. D. Hieronymus: ^{c)} *Marnas Gazae luget inclusas, et eversionem templi pertimescit.* Idem: ^{d)} *Serapion Alexandriae, et Marnae templum*

Gazae in ecclesias Domini surrexerunt. Luculentissime Marcus diaconus in vita S. Porphyrii episcopi Gazae, quae inserta est Actis Sanctorum Bollandi: ^{e)} *Erant autem in civitate simulacrorum publica templa octo, nempe Solis, et Veneris, et Apollinis, et Proserpinae, et Hecates, et quod dicebatur Hieron, seu sacerdotum, et Fortunae civitatis, quod vocabant Tycheon, et MARNION, quod dicebatur Cretagenis Iovis (ut erudite corrigit Norisius ex Stephano, cujus verba mox dabimus, nam in textu est Critae generis Iovis) quod existimabant esse gloriosius omnibus templis, quae sunt ubique.* Addit infra: *Congregati autem idololatrae in MARNEO multa sacrificia et preces faciebant ea de causa. Dicebant enim, MARNAM esse dominum imbrum. MARNAM vero dicunt esse Iovem.* Stephanus: ^{f)} *unde et Cretaei Iovis (Κρηταῖο Διός) templum apud ipsos est, quem nostra quoque aetate vocabant MARNAN, id est: Creta genitum. (Κρηταγενῆ)* Ex his ergo testimoniis tenemus rationem inscripti numo MAPNA, et hoc nomine Gazaeis intellectum fuisse ipsum Iovem, ut testatur Marcus diaconus, qui Gazaeus ipse fuit. Quare miror, in citato numo verbum MAPNA scribi juxta signum Apollinis, nisi forte fuit simul cognomen Gazae inditum a Marnae cultu apud eos praecipuo. Huic etiam urbi Harduinus ob easdem causas tribuit numum Titī inscriptum ΖΕΤΣ. ΚΡΗΤΑΓΕΝΗΣ., quem uberius descripsi in numis Cretae, quorsum verius pertinet.

a) Num. vet. p. 79.

b) pag. 34. edit. Venet.

c) Epist. VII. ad Laetam.

d) in

Comment. ad Isaiae cap. VII.

e) T. V. p. 655.

f) in Γαζα.

MEINΩ in autonomo supra descripto.

Hoc vocabulum erudite Pellerinius ex Stephano explicat narrante: ^{a)} *Vocata est etiam MINOA, quia Minos cum fratribus Aeaco et Rhadamantho profectus ei de se nomen dedit. Ergo Gaza Minoa quoque dicta fuit, quamvis Pellerinius existimet, vocabulo MEINΩ indicari ipsum heroem militari habitu stantem, quem Minoa regem Cretae censet. Ex quo etiata causam culti apud Gazaeos Iovis Cretagenis tenemus, Minoe eum apud Gazaeos stabiliēte. Non hic videtur omittendum indicium Eusebii: ^{b)} ἐστὶν νῦν πόλις Μηνωῖς πλησίον Γάζης, quod Hieronymus vertit: *et nunc est Menois oppidum juxta civitatem Gazam*, fors scribendum: Μινωῖς, nam hoc modo scribitur urbs Palaestinae, cujus episcopus Zosimus interfuit concilio Chalcedonenſi, ut notat Relandus. ^{c)}*

Ceterum Gazae, aut verius Palaestinae cum Creta nexus non modo ex citatis hic numis, et inferioris aevi scriptoribus probatur, verum etiam ex scriptoribus aevi superioris. Certe Tacitus veterem aliquorum opinionem prodidit: ^{d)} *Iudaeos Creta insula profugos novissima Libyae inſeuiſſe, qua tempeſtate Saturnus vi Iovis pulſus ceſſerit regnis. Argumentum e nomine petitur: inclytum in Creta Idam montem, accolae Idaeos, aucto in barbarum cognomento Iudaeos vocari. Quae opinio ita occupavit Graecos veteres, ut LXX. ſcripturae Hebraicae paraphraſiae vocem מִנְיָא, Cerethaei, a-*

liquoties in ſacris literis occurrentem non dubitaverint Graece reddere Κρητας, et παροικεῖς Κρητῶν. Quare et Theodore-
tus ^{e)} revera exiſtimat, appuliſſe quosdam e Creta, et maritimum eum tractum inſediſſe. Hunc autem tractum fuiſſe eum ipſum, in quo Gaza ſtetit, verifiſimile ſit expenſo Ezechielis loco, ^{f)} in quo legitur: *propterea haec dicit dominus deus: ecce ego extendam manum meam ſuper Philiſtaeos, et occidam Cerethaeos. Ergo Cerethaei fuere pars Philiſtaeorum, in his vero ſitam Gazam conſtat. Animadvertendum etiam, eruditum Hue-
tium tantam adſinitatem Moſen inter, et Minoa Cretenſem deprehendiſſe, ut crederet, utrumque unum eſſe eundemque, et ſolo nomine varium. Haec prolixius expoſuit eruditus Gabriel Brotier in ſuis ad Tacitum animadverſionibus. ^{g)}*

Hercules innixus clavae, Hadriani, aliorumque.

Fortuna ſtans, Antonini. (Vaill.) Videtur eſſe haec Fortuna eadem, quam Marcus diaconus ſupra citatus vocat ſimulacrum *Fortunae civitatis, quod vocabant Tycheon*, et quae in numis inſcriptis EIΩ ſtans cum cornucopiae cum lone dexteram jungit, ut diximus.

Generatim typi omnes ſunt ex Graecia pura petiti, nullo Aſtartes indicio in vicinarum urbium moneta obviae, quo inſuper confirmatur ſententia Iosephi adſerentis, Gazam fuiſſe urbem Grae-

^{a)} in Γάζα. ^{b)} in Onomaſt. ^{c)} Palaest. ill. p. 664. ^{d)} Hiſt. V. 2. ^{e)} Animadv. ad Sophon. Cap. II, v. 5. ^{f)} Cap. XXV. 16. ^{g)} T. III. p. 538.

canicam, ^{a)} et, quod supra innui, verisimiliter Argivorum coloniam. Quin adhuc Iuliani apostatae aetate fuisse Graecorum superstitioni supra modum addictam queritur Sozomenus, ^{b)}

* * *

Sacra et asyllum, IEP. ΑΣΤ. in solo autonomo supra memorato. Gaza sub ipsis etiam imperatoribus variis titulis fuit locuples, ut docet marmor Muratorianum, ^{c)} in quo Gordianum honorat ἡ πόλις ἡ των Γαζαίων ἱερά καὶ ἀστυλος καὶ ἀντονομος, πιστῇ, ἡ εὐσεβείας λαμπρά καὶ μεγάλη ἐξ ἐγκλυσσεως τοῦ πατρὸς θεοῦ, *civitas Gazaeorum sacra et asyllum, suis legibus utens, fidelis, pia splendida, et magna ex oraculo, vel monito patrii dei*, scilicet Marnae, non, ut interpretatur Muratorius: *ex Enclyseo patrio deo*, addito, *quis deus sub nomine Enclysei coleretur ibi, ignotum mihi est*. In numis Philippi patris: EX ORACVLO. APOLLINIS., et alibi passim. Marmora inferioris aevi raro probam Graecitatem sequuntur, et saepe necesse est sententiam aliorum marmorum subsidio eruere.

* * *

Epocha.

L. IE. in autonomis citatis, quas notas dixi indicare XVI.

L. ZΓ., id est: ΖΓ. Augusti. (Morelli Impp. Tab. 39. n. 15.)

L. Ξς. ejusdem. (Muf. Caef.)

L. ΠΙ. Claudii. (Liebe p. 305.)

ΠΝΘ. Trajani. (Pellerin Lettres p. 168.)

Γ. ΕΠΙ. ΒqP. Hadriani. (Vaill.) Idem annus est in autonomo supra citato.

Δ. ΕΠΙ. ΓqP. et Ε. ΕΠΙ. ΔqP. Hadriani. (Vaill. Noris.) Ε. ΕΠΙ. EqP. (Muf. Caef.)

ΒC. Antonini, et post medios plures HIC. (Vaill.)

ΔΚC. Aurelii, et Veri. (Vaill. Muf. Caef.)

ΖΚC. ΗΚC. ΘΚC. ΑC. Aurelii, Fabianae jun. (Vaill.)

ΘΑC. Commodi. (Pellerin Suppl. II. p. VI.)

ΜC. Ejusdem. (Haym T. II. p. m. 296.)

HMC. Ejusdem. (Vaill.)

HNC. Severi. (Arigoni.) Caracallae. (Vaill.)

ΘNC. Caracallae. (Vaill.)

ΞC. Severi. (Muf. Caef.)

ΑΞC. Severi, Domnae. (Pellerin)

ΔΞC. Plautillae. (Noris, Vaill.)

ΗΞC. Severi. (Haym.)

ΠC. Elagabali. (Vaill.) Paulae. (Pellerin.)

Epocha I. Norisius epocham Gazaeorum ducit ab autumno V. C. 693. relictis aliorum sententiis, qui eam alio quanto antea, vel post inchoarunt. Iudicium praeivit auctor chronici Alexandrini, qui Gazaeos sua tempora numerare ab anno IV. Olympiadis 179 adscribit, qui respondet anno V. C. 693. addit argumentum aliud ab anno ordinationis S. Porphyrii episcopi sumptum laudato saepe Marco diacono, quod quia prolixius est, et implexius, brevitate causa omitto. Numi, quos notat, parum doctrinam juvant. Not

a) Ant. L. XVII. c. 11. §. 4.

b) Hist. eccl. L. V. c. 3.

c) pag. 1048. 5.

Plautillae per inscriptum annum ΔΕC. probat, epocham Gazae ante annum 692. non posse incipere; nam addito huic 264. obtinebimus annum V. C. 956, in cuius autumno exivisset annus Gazaeorum ΔΕC., at hoc primum anno in aestate secundum aliquorum sententiam, verius exeunte anno superiore constat Plautillam Caracallae nupsisse. Neque initium aerae in annum posteriorem anno 694. dimoveri potest; nam constat, vix anni spatio eam cum Caracalla fuisse conjunctam, Liparam a Severo in exilium actam. Quare cum auctore Chronici Alexandrini Norisius autumno V. C. 693. adhaerendum censet. Causam constitutae hoc anno epochae repetit inde, quod Pompejus quidem anno V. C. 691. coercitis intra terminos suos Iudaeis Gazam, aliasque Palaestinae urbes Syriae contributas libertate donavit, at cum Gaza propter illatas ab Iudaeis clades nimium fuerit exhausta, ea nonnisi biennio post civitatis formam potuit constituere.

Epocha II. in quatuor Hadriani numis supra descriptis, in quibus ea notatur sic: Γ. ΕΠΙ. ΒqP. etc: Cum praepositae literae aequaliter cum epochae annis procedant, dubitari nequit, eas esse arithmeticas, et coeptam epocham novam constituere, sic ut τς Γ. ΕΠΙ. ΒqP. sensus sit: *annus III. aerae novae, qui respondet anno 192 aerae veteris.* Istud luculente comprobatur exemplo vicinae Ascalonis, quae in Augusti numo, ut vidimus, duplici quoque aera usa est, sed proposita sic: $\frac{5N}{BP}$ pro quo Gazaei

scripsere Γ. ΕΠΙ. ΒqP.; sic tamen, ut haec formula idem valeat, ac si scri-

ptum foret $\frac{\Gamma}{BqP}$ Censet Norisius, Ga-

zaeis novae hujus aerae causam fuisse Hadriani in Syriam adventum, qui cum contigerit anno V. C. Iuliano 883, Gazaeos ejus principium fixisse ad autumnum V. C. 882. Non nego, Hadriani adventum novae aerae causam dedisse, at negat numus E. ΕΠΙ. EqP., quem tum, cum haec typis exprimuntur, in museum Caesareum intuli, Gazaeos novam hanc aeram eidem autumni diei, a quo vetus pendebat, illigasse. Etenim idem annus E aerae novae occupat partem anni ΔqP., et partem anni EqP aerae veteris, quod fieri non posset, si unum utrique fuisset anni principium, quo modo supra pag. 281 vidimus, eundem annum Antiochenum HP sociari cum binis annis Neronis E et s. Forte idem ille dies fuit novae hujus aerae principium, de quo ait Chronicon Alexandrinum: *Hadrianus Gazae festum diem instituit, qui hodieque appellatur Hadriani.* Notandum in numo Pelleriniano elementum Φ compositum, quod valet qP. Sic et in numo Neocaesareae Ponti vidimus PMR, literis MR colligatis.

Numi Augusti supra citati cum annis ΕΓ, et Ες, qui respondent annis V. C. 755 et 758, confirmant, quod de Gaza refert Iosephus. Nam cum narrasset, Octavianum post victoriam Actiacam in Aegyptum transgressum Herodi M. Gazam aliasque urbes vicinas donasse, *) idem perhibet alibi, Herode mortuo

a) Ant. L. XV. c. 7. §. 3.

Augustum filio Archelao ademisse Gazam, Gadara et Hippum, quia Graecae fuere civitates, easque cum provincia Syriae conjunxisse.^{a)} Mortuus est Herodes V. C. 750. Numi memorati signati sunt aliquot post annis, ex quo Gaza ditioni Romanae accessit.

AE. R.

NICOPOLIS.

Prope Hierosolymas, olim *Emmaus*. Hieronymus post Eusebium:^{b)} *EMMAVS*. - - - haec est nunc Nicopolis, insignis civitas Palaestinae. Idem Sozomenus:^{c)} *Urbs est in Palaestina Nicopolis hodie dicta. Hanc divinus Evangeliorum liber Emmaumtem appellat. Post excidium Hierosolymorum Romani Nicopolin vocarunt, ex eventu autem belli nomen imposuerunt.* Dubitari nequit, novam hanc appellationem oppido inditam ab DCCC. militibus emeritis, quibus Vespasianus ex eis Hierosolymis Emmaus inhabitandum concessit, ut refert Iosephus.^{d)} Fuit ergo Nicopolis ab origine sua mox colonia, at mutatus certe ejus fuit status, et quidem haud multo post; nam neque inter colonias a scriptoribus refertur, et ejus numi nihil habent coloniae.

Numos hujus urbis pro more erudite illustravit Belleyus.^{e)}

Imperatorii:

ATT. K. NEP. TPAIANOC. CEE.
ΓΕΡΜ. ΔΑΚΙΚΟC. *Caput Trajani.* X

NEIKONHΛEΩC. ETOTC. MB. *Victoria.* AE. (Belley ex Pembrock.)

ΘΕΑ. ΦΑΥCΤΙΝΑ. *Caput Faustinae sen. velatum tutulatum.* X NI. BO. *Tres spicas colligatae intra lauream.* (Belley.)

Epocha. Hujus exordium Belleyus jure petit ab anno V. C. 824, quo Vespasianus post exsilium Iudaeorum metropolin veteranos teste Iosepho in hac urbe collocavit, ut dictum. Cum hoc principio uterque numus recte componitur. Trajani numus signatus est inde ab autumno V. C. 865, Faustinae ab autumno 895. Ea anno praecedente e vivis sublata fuit. Quare in hoc numo cum omnibus consecrationis argumentis proponitur. Satis vel ab ipsis his numis erroris arguitur Iornandes, qui anno IV. Elagabali Emmaumtem in Iudaea exstructam, et Nicopolin nominatam refert, quo in errore secutus est antesignanus Eusebium^{f)}.

AE. RRRR.

RAPHIA.

Maritima et extrema versus Aegyptum.

Imperatorii:

Caput Commodi juvenile, epigrapha dempto KOMOΔOC. extrita. X PAΦIA. ΛAC. *Diana flans.* (Noris Ep. Syrom. p. 438. Vaillant.)

Caput Caracallae. X PAΦIA. *5C Apollo flans cum lyra.* (Vaill. Harduin.)
Caput Alexandri Sev. X PAΦIA. IEP.

a) Ant. L. XVII. c. 11. §. 4. b) Onomast. in Emmaus. c) L. V. Hist. eccl. d) Bell. Iud. L. VII. e) B. L. T. XXX. p. 294. f) in Chronico.

qC. *Serpens tridenti implicatus.* (Panel Mem. Trev. Octob. 1737.)

Epocham repetit Norisius a beneficio Pompeji, qui V. C. 691 hujus tractus urbibus Iudaeorum jugo pressis libertatem restituit. Verisimile tamen censet, exemplo vicinae Gazae eam coepisse biennio serius, nempe V. C. 693. Tamen neque ab anno 697 magnopere alienus est, nempe quo Gabinus Syriae praefes complures hujus orae urbes in-

stauravit, quas inter Iosephus Raphiam diserte nominat, ut supra in Alcalone ad epocham III. dixi, quae eadem aera Gabiniana usa est. At cum Ascalon, ut ibi demonstratum est, Gabinianam hanc suam aeram duxerit ab autumnio V. C. 696, fieri etiam potuit, ut eandem Raphia ab eodem etiam anno duceret. Dubium istud plurimum adhuc numerorum subsidium postulat.

AR. RRR.

NVMI SIGNATI NOMINE AVT IVS-
SV PRINCIPVM IVDAEAE.

Vniversam hanc seriem in tres classes, ut res ipsa postulat, tribuimus, I. in numos Hebraice inscriptos, aut saltem bilingues, qui ipsi sunt numi principum Macchabaeorum, II. in numos regum Herodiadum, III. in numos Augustorum nomine cufos.

CLASSIS. I.

Numi Hebraice inscripti, seu numi principum Macchabaeorum.

Haec numerorum classis inde a saeculis duobus cum semisse eruditorum ingenia mire exercuit, propterea quod cum sacrarum literarum studio causa linguae et historiae sacrae penitus connec-

titur. Primus eorum meminit Wilhelmus Postellus in *Alphabeto XII. linguarum* Parisiis anno 1538 edito. Post hunc numos hujus argumenti, qui sibi obtigerunt, explicare adorti sunt viri meis encomiis majores, Arias Montanus, Vilalpandus, Kircherus, Adrianus Relandus, Harduinus, qui multa feliciter ac erudite dictavere, in multis adhaesere, quia defuerunt numi plures, quos contenderent. Horum moniti erroribus certiora deinceps docuerunt Conringius in *Paradoxis de numis Hebraicis*, Soucietus in opere Gallice scripto: *Dissertation sur les Médailles Hebraïques, appelées communement Samaritaines*, Frölichius in *Prolegomenis annalium rerum et regum Syriae*, Barthelemyus variis in

differtationibus, cujus praeclara iudicia, cum res tulerit, dabimus. Atomnium hactenus laudes superavit Franciscus Perezius Bayerius archidiaconus Valentinus suo *de numis Hebraeo-Samaritanis* Valentiae Edetanorum 1781 edito opere, non minus a chartae, characterum, iconum nitore, quam eruditionis, ac sani ingenii laude omnium, qui sobrie iudicant, suffragia promerito. At cum deinde existeret nonnemo, qui negata numorum Samaritanorum fide in ipsum etiam virum praestantem calamum inofficiosum stringeret, quam causam infra capite II. latius tractabimus, altero nos opere donavit, quod *numorum Hebraeo-Samaritanorum vindicias* inscripsit ibidem anno 1790 eodem nitore ac voluminis mole vulgatum. Litterarium hujus doctrinae progressum erudite enarratum habes apud Fabricium in Bibliographia antiqua cap. XVI. §. 10, apud eundem Bayerium in opere priore inde a pagina 9, in libello Eberhardi Hauberi Germanice scripto: *Nachricht vom den jüdischen Samaritanischen Münzen, Kopenhagen und Leipzig 1778*, et apud industrium Rasche in Lexico sub *Hebraeorum numi*.

Quod hactenus a me constitutum est, quando argumentum aliquod copiose a maioribus tractatum fuit, ut quod optimum est ac scitu necessarium, ex iis decerpam, refutatis his, in quibus errasse sunt visi, in hac quoque causa mihi praescribendum putavi, sic tamen, ut nemo non intelligat, non perfunctoriam meam fuisse operam, quam examinandis eorum, qui praecessere, scriptis impendi. Astequam ad ipsam numorum explicationem procedo, pro-

legomenorum instar aliquot sunt capita praemittenda, quorum I. ager de characteribus numorum Hebraicorum, II. de eorum fide, III. de eorum aetate, denique IV. de nominibus, pondere, ac materia monetae Hebraicae.

CAPVT I.

De characteribus numorum Hebraicorum.

Introductio.

Numos Hebraicos duplici characteribus insignes reperimus, uno, qui *Samaritanus* dicitur, altero, qui *Hebraicus quadratus*, et *Assyrius* quoque appellatur, quo in hanc diem biblia exarantur. Numi Hebraici genuini omnes priorem Samaritanum exhibent, qui posteriorem quadratum, cujus generis sunt obvii in omni metallo sicii, tum numi cum effigie Adami, Davidis, Christi etc. modernae artis sunt omnes. Quod cum omnium confessione certum jam putetur, mirum videatur, ante annos non multos Hieronymum Gradenigo archiepiscopum Vtinensem edita differtatione siculum argenteum Assyriis literis inscriptum in vere antiquorum numero putasse.

Vter character sit antiquior, saepe disputatum. Fuere, qui honorem hunc tribuerent Assyrio, atque hoc tabulas legis scriptas, et fuisse Mosi familiarem contenderent. Alii vetustiores Samaritanum adfirmant, cum vero, quem Assyrium dicimus, a Iudaeis post LXX. annorum captivitatem ex Chaldaea redactibus adhiberi coeptum, quam ego item nostrarum esse partium non puto, cum nosse nobis sufficiat, numos, de quibus unis agimus, nonnisi Samarita-

num characterem praeferre. Qui amplius sese instrui cupit, adeat eruditos Gallos auctores *novi tractatus diplomatici*. (Tom. I. p. 593.)

At quaeritur, cur Hebraei characterem Samaritano, non Assyrio suos signaverint numos. Ejus causam hanc statuit Frölichius. ^{a)} Duplicem, ait, fuisse Hebraeis characterem, ut et populis aliis, Aegyptiis, Phoenicibus etc; Horum unum fuisse sacrum, quo lex scribi solita, alterum usus civilis. Ejus discriminis vel illud unum esse argumentum, quod sacra biblia more memoriam omnem excedente diverso characterem exarata sunt ab illo, quem in numis habemus. Sed accedit et auctoritas Rabbi Obadiae a Bartenora distinguentis inter scripturam Cuthiim, id est: Samaritanorum, quae, ait, usum fuisse Israel in rebus profanis et moneta argentea, quae nunc quoque reperitur, et quae (ut ipse perperam censet) percussa est tempore regum Israel, et eodem characterem signata. Scriptura autem, inquit, qua nos scribimus libros hodie, dicitur scriptura Assyria, estque scriptura tabularum legis. Sed praetensum istud discrimen utriusque characteris vario modo adhibiti non admittunt laudati diplomaticae novae scriptores, ^{b)} neque cl. Chishull, ^{c)} aliique, ut neque admittere videtur Bayezius, cum probare intendit, etsi argumentis minus solidis, Christi aetate Samaritanas literas apud Hebraeos excoluisse. ^{d)}

Neque vero etiam satis expedita ratio, cur character hic dicatur Samaritanus. Ejus causam altius petitam hanc adfert Frölichius: literas, ait, Samaritanas multo esse antiquiores ipso vocabulo *Samaritanus*, quod constet, Samaritanam nonnisi annis circiter CM. ante Christum conditam. Captam subinde bis ab Assyriis Samaritanam, Chutaeis ferius Babylone eo traductis, quos adeo verisimile est, sensim Cananaeorum linguam didicisse, et literas usus civilis usurpasse. Samaritanos hos sub principibus Macchabaeis saepe victos, ac tandem Samaritanam ipsam ab Hyrcano everfam tradit Iosephus. Excisis sub Vespasiano Hierosolymis, et gente sub Hadriano per totum orbem dispersa exolevit inter Iudaeos character civilis, cum cogerentur uti characterem civili ejus regionis, in qua viverent, quin tamen alterum sacrum cum religione penitus connexum omitterent. Verum Samaritani, qui, quoties Iudaei ab externo hoste premebantur, toties se Iudaeos esse pernegabant, relictis adeo suis sedibus, usitatum characterem retinuerunt. Atque hanc unam causam putat Frölichius, cur post Iudaeorum dispersionem Hebraicus hic et civilis character, et quem in numis conspicimus, *Samaritanus* subinde ab Hebraeis appellaretur.

Alphabetum ex scriptura Samaritana conflatum post alios correctius edidit Frölichius, ^{e)} et Galli diplomaticae novae auctores. ^{f)} Aliud ex numis captum exhibent Bianconus, ^{g)} et

a) Annal. Syr. proleg. p. 75. b) l. c. p. 597 et 600. c) Ant. Asiat. p. 28 nota 51.
d) de num. Hebr. p. 238. e) l. c. f) Tom. I. p. 654. g) de Ant. lit. Hebr.
(Vol. III.) M m m

Bayerius, ^{a)} Froelichianum et Bayerianum restituit Raschius. ^{b)} Nobis placuit sistere alphahetum Samaritanum, quale illud postremo Bayerius in Vindiciis suis pag. 120. vulgavit. Altius pag. 404 illud cum Phoeniciorum alphabeto conjunctum dedimus.

C A P V T II.

De fide numorum Hebraicorum.

Si Talmudistis credimus, Hebraici varii generis numi varia aetate apud Iudaeos valere. Olaus Tychsenius pagina 12 libelli sui, quem de mala numorum Samaritanorum fide conscripsit, et de quo infra copiosius agemus, aliquot ex his auctoribus testimonia congestit. In tractatu Sanhedrin Talmudis Hierosolymitani circa annum 300 a nato Christo scripti, mentio fit numi cum imagine regis Saulis. Fertur enim ibi Abigail Nabal's uxor Davidi obsequium detrectasse per causam, quod *moneta domini nostri Saulis adhuc in usu esset*. Vide ibi numos alios Davidis, et Salomonis, Isaaci et Rebeccae, Abrahami et Sarae, Iosue, Davidis, Machabaei ex his legis Iudaicae παραφρασαι captos. Verum hi id genus numos aut sponte confinxere, aut illi eorum aetate re vera exstiteri, sed a misello hoc populo per terrarum orbem disperso in memoriam pristinae fortunae fabricati, quo modo videmus, in numis contorniat's, qui Romae inferiore imperatorum aevo percuss'i sunt, insignium praeteritae aetatis virorum me-

moriã, nulla tamen auctoritate publica, fuisse renovatam. Istud tamen ex his Talmudistarum testimoniis discimus, similis naturae numos, qui hodie omnium manibus teruntur, et quorum capite praecedente memini, nequaquam noviciũ esse saeculi nostri, ac proxime praecedentium inventum, sed jam primis post Christum saeculis ob causam, quam verisimilem dixi, in vulgus editos. Ceterum quancunque hanc mercem in vetere Hebraeorum moneta non esse putandam, facile ex iis, quae partim jam diximus, et magis definite docebimus deinceps, elucescit. Denique generatim, quod jam fere inter omnes convenit, neque adeo longius probare attinet, in monetae spuriae classẽ rejicimus numorum agmen, qui, cujuscunque sint aevi, caractere quadrato, sive Assyrio, non eo, quem Samaritanum dicimus, insigniuntur.

At fuere viri docti, qui numos quoque Hebraeos et Samaritanos nullo dempto in spuriorum numerum amandavere, ex quibus lubet proferre, qui postremus hoc in argumento versatus est, auctorem libelli Germanice scripti, cui titulus: *Die Unächtheit der jüdischen Münzen mit hebräischen und samaritanischen Buchstaben, bewiesen von Oluf Gerhard Tychsen herzogt. Mecklenburgischen Hofrath, Professor der morgenländischen Literatur zu Bützow. Rostock u. Leipzig 1779*. Id est: *Falsitas numorum Iudaicorum cum Hebraicis et Samaritanis literis, demonstrata ab Olao Gerardo Tychseni ducis Mecklenburgici consiliario, linguarum Orientalium Bützovii professore. Rostockii*

a) l. c. p. 224.

b) Lexic. Tom. IV.

et Lipsiae 1779. Hujus libelli indicium eum primum ad me perlatum fuit, mirari mecum ipse, quo pacto vir nulla haecenus ex studiis nostris laude spectatus spondere possit *demonstratam* falsitatem numorum, quos plerique saeculi praeteriti antiquarii, praesentis omnes, qui in arena nostra excelluere, fraudis suspicione immunes sunt professi. Credit admiratio; quando deinde opus ipsum inspicere, et argumentorum obtusam aciem, quorum mox summa capita exponam, contigit experiri. Prodiit biennio post indicatus supra Perezii Bayerii de numis Hebraeo-Samaritanis liber, nostrum quidem omnium communi applausu acceptus, at Tychsenio in visus, et quod postea patuit, gravissimarum irarum causa. Quas enim tum admoverit machinas homine liberali plane indignas, quibus uti non solent, nisi qui causae suae viribusque indubitant, ut praecleari adversarii elevaret existimationem, Bayerius ipse amare conqueritur in opere, quod Tychsenii criminationibus provocatus vulgare nuper coactus fuerat, quodque operis sui praecedentis *Vindicias* inscripserat.

Summa sententiae a moroso hoc iudice latae haec est: numos Hebraeo-Samaritanos ad unum omnes esse spurios, et opus ab impostoribus in tenebris peractum, et cupidis antiquariis obtrusum. Et causae quidem temerariae patrocini-um auctoritatibus agere instituit. Ait, istud ipsum non paucis viris eruditissimum, Othoni Sperlingio, Christophoro Wagenheilio, Iacobo Basnagio, Carolo Patino, Francisco Wise, ac non ita pridem Adlero, Arizarrae, Dobrows-

kio, denique Iulio Schlaegero. At pace Tychsenii ex hoc numero eximendi certe sunt Wisius, et Adlerus; neque enim hi universam Hebraeorum monetam impugnare, sed quosdam tantum numos, ut dicetur infra. De reliquis antequam iudicium fero, nosse cumprimis velim, cum de numorum veterum fide, atque integritate agitur, nequaquam audientes aut vetustiores artis nostrae magistros, quibus non tanta, quanta hodie, numorum copia praesto fuit, aut eos, qui maiorem operam ad colligendam ex numis veteribus eruditionem, quam ad examinandam eorum fidem attulere. Omnes, quos continuo enumeravi, si Patinum demas, ad alterutram classem pertinent, quin sunt in horum numero nonnulli, quorum de re numismatica merita fere sunt ignota. Magnum Tychsenio ad causam suam momentum in iudicio Schlaegeri, thesauro Saxo-gothano praefecti, quem in libello Germanice scripto dejerat, omnium, qui per Europam scientiam numorum profitentur, sine dubio esse praestantissimum, cuiusque ad ejus libelli calcem epistolam ad se scriptam adfert, qua eruditus is vir testatur, nullum sibi haecenus pumum caractere Samaritano inscriptum occurrisse, qui secundum artis nostrae leges aut non propalam falsus, aut saltem non suspectus sibi esset visus. Qua ejus sententia magnifice collaudata addit continuo Tychsenius: *et dubitabimus adhuc, quo minus numos Hebraeis, vel Samaritanis literis inscriptos ad unum omnes ab impostoribus fabricatos statuamus?* Quibus perlectis coepi pendere animi, utrum praeflet, hominem isthaec tanta cum fi-

M m m 2.

ducia effutientem iusto deridiculo permittere, an lapidem illi sopheronisterem a propitia Minerva exorare. Nolim vel minimum veris Schlaegeri laudibus de trahi, at magno miramur opere, praeclarum illum virum aevo suo dici inter rei numismaticae magistros principatum obtinere, quo in vivis adhuc fuere Belleyus, Pellerinius, Barthelemyus, Enneryus, alique, quibus omnes nos in monetae veteris cognitione lubenter adfurreximus, atque istud dici a Tychsenio, nullis hactenus in arte nostra experimentis cognito. Nemo, opinor, nostrum erit, qui spectatis scientiae numismaticae meritis Schlaegero non longe praeferat Christianum Liebeum, cui is in regenda gaza Saxo-gothana succelsit, qui tamen monetam Samaritanam genuinam agnovit, comprobavitque.^{a)} Ac nescio, quae tanta sit Tychsenio in Schlaegeri iudicio confidentia. Multo is Tychsenio moderatior, atque circumspectior nequaquam adfirmat, nullum exstare numum Hebraicum certae fidei, vix enim, inquit, decimam partem scriniorum, quae veterem monetam ubicunque continent, sibi inspicere liquisse. Istud unum adserit, nullum *sibi* id genus numum hucusque conspectum, quem confidenter genuinum spondere possit. Enimvero ex his dictis nemo arguerit, Schlaegerum universo hujus monetae agmini fidem negasse, nisi is, cujus intererat, exitiale de omnibus his numis ferri iudicium.

Sed contendamus et nostras auctoritates, et quantum hae et numero, et excellentia Tychsenianis praesent, le-

ctoris arbitrio permittamus. Missis interim Rabbanitis Nachmanide, Azaria, Alaskero, qui hoc numerum genus ante renatas literas probavere, quorumque infra testimonia proferemus, en tibi certos eorum patronos Wilhelmum Postellum, I. B. Vilalpandum, Ioh. Morinum, Athanasium Kircherum, Hottingerum, Coringium, Bochartum, Relandum, Eisen Schmidium, atque ne horum nimium auctoritati tribuamus, quia constat, magis illos illustrandae cuipiam philologiae parti, quam privatim arti numismaticae impensius vacasse, en tibi rursus illustria nomina, Harduinum, Spanhemium, Soucietum, et qui nostro aevo inclaruere, Liebeum, Frölichium, Pellerinium, Barthelemyum, Enneryum, Dutenium, Combium, Woidium, Bayerium, quorum, praecipue quos postremos nominavi, non modo scientiam in explicandis numis, sed etiam usum in explorandis adprobandisque nemo nostrum est, qui non maximis laudibus gestiat efferre. Atqui horum si fallunt iudicia, alterutrum necesse erit consequi, aut stupidi omnes fuisse ingenii, qui, cum Parisiis, Londini, Madriti, Vindobonae ad regias, aut privatorum gazas, sed quae regiis aequiparari possunt, adfiderent, in mediis suis copiis opibusque non viderunt, quod Butzovii in sua monetae veteris egestate vidit Tychsenius quidam, aut fuisse mendaces, ac falsiloquos, qui, quacunque spe, quocunque animo, falsum pro vero potuerunt efferre. Libenter Tychsenio meam quoque auctoritatem opponerem, qui in museo Caesareo iustum numerum

a) Goth. num. p. 143.

monetae Hebraicae, probissimorum me judice natalium, conservo; verum qui praestantissimorum virorum contempsit iudicia, qui palam ausus est adserere, momenta Bayerii nullius esse roboris, et se demonstrasse falsitatem numorum Samaritanorum, quo pacto sperem meam illi auctoritatem profuturam? Ut tamen aequum lectorem securum reddam, si quis forte Tychsenii argumentis volet adstruere fidem, et ejus conatum non potius incredibilem animi pertinaciam, et ὀργὴν putare, lubet nuperum Barthelemyi, nobilissimi in arena nostra palaeostritae, testimonium arcessere, quod scriptis in hac causa anno 1790 ad Bayerium literis inferuit, et quas hic ad calcem suarum Vindiciarum adjecit. Ejus verba sunt: (pag. VI.) *J'admire le zèle, avec lequel vous soutenez l'honneur des médailles Samaritaines; je n'aurois pas ce courage. Si l'on doutoit de leur authenticité, il faudroit douter de celle des médailles Grecques, et des Romaines. Je n'ai pas lu l'ouvrage de M. Tychsen, mais quand même ses raisons seroient très ingénieuses, elles n'affoibleroient jamais l'autorité des monumens qu'il veut détruire. Tous les grands Cabinets de l'Europe contiennent des médailles Samaritaines; celui du Roi en particulier, par les nombreuses acquisitions qui se sont faites de mon temps, en conserve plus de 80. Partout elles ont été scrupuleusement examinées par des Antiquaires à qui une longue expérience avoit appris à discerner les pièces vraies d'avec les pièces fausses, partout on a déposé en leur faveur, etc.* Nemo ergo deinceps de numorum Samaritanorum fide dubitabit, nisi qui una volet Barthelemyi excellentiam tam illustribus hactenus ar-

gumentis comprobata numismaticis Tychsenii ratiociniis extra hanc causam plane ignotis inferiorem ducere.

Factum forte fortuna, ut aliquot ab hinc annos, quo tempore hanc de numis Hebraicis lucubrationem adornaveram, inciderem in librum Germanice scriptum, cui titulus: *Bibliothek der alten Litteratur und Kunst. Göttingen 1786.* In ejus operis parte I. pagina 201 vidi de laudato altius Bayerii libro, qui numos Hebraeo-Samaritanos explicat, praeclarum ferri iudicium a viro quopiam erudito, qui nomen suum solis literis Ch. expressit, a quo praeterea intellexi, Tychsenium mentem de impugnata a se numorum Samaritanorum fide mutasse. Fateor, non mediocrem me ex eo indicio cepisse voluptatem, cum viderem, apud virum praeclarae indolis consilium bonum, etsi ferum, plus opinione praejudicata valuisse, atque, ut ait vetus proverbium: (Diogenian. Proverb. Cent. II. §. 76.)

Ἀλλοτε μητρὴν πελεῖ ἡμερᾶ, ἄλλοτε μητρὴν, obortam illi denique diem matrem, quae saniora doceret, quam olim dies nocerca docuerat, gratulabar. Quare ejus viri honori magis consultum putabam, si, quae ipse damnavit, non amplius recoquerem, et amico silentio praeterirem. Sed neque istud nobis solatium reliquum fecit. Etenim in libello, quem anno 1787 Butzovii edidit, quemque Bayerius Vindiciis suis pag. 71 ad verbum inferuit, profitetur ipse, indignandum sese in prima parte Bibliothecae Göttingae anno superiore excusae fabulam, se opinionem de fictitia numorum Samaritanorum conditione deposuisse, relata tam legisse, ac mox in falsum ejus indi-

cii auctorem graviter invehitur. Haec cum legissem; cepi consilium, quod sane dempto Tychsenio omnibus facile probabitur, incredibilem ejus, et obnixam adversus bohavi causam obstinationem perstringendi. Sed desino longius molestum argumentum persequi, ne mihi irascar ipse; ob quam causam leviter succensus praeclaro Bayerio, quem nollem in refutandis imbellis inimici iudiciis tam operose versatum; et amplas nobis Vindicias, receptis in eas futilibus Tychsenii criminationibus, scriptisque ad se ejus literis, quarum sententiam nemo cordatus erit, qui nosse cupiat, aut cognitam non aspernabitur, propinasse. Satis hercle fuerat edixisse, in urbium illustriorum museis existare numos Samaritano caractere insignes, eorumque fidem a viris in arte nostra principibus copiose approbatam, illorumque eos manibus quotidie veri, minimumque eo laborandum, quod rariores hos numos aut non videtis Butzovium, aut eruditus quidam Butzovialis non adprobaverit.

Quos hactenus memoravi auctores, omnibus ad unum numis Samaritanis bellum gonovdov indixero. Mitior fuit virga censoria Hadriani Rolandi; et Francisci Wile Angli, sed tamen needum, ut oportuerat, indulgens. Nam aeneis Hebraicis dandum quidem jus civitatis censuere, at in spuriorum numero habendos ficios omnes, etsi Samaritanis literis insignitos. At vero ex omnibus Wilei argumentis a me accurate expensis nullum reperi, quod eos reprobandos continuo suaderet. ^{a)} Ait, eos a falsa-

riis lucri cupidis effictos obtrusosque, et eruditis fucum factum. Novimus malas falsariorum artes, at si valet viri praesantis accusatio, nullius aut populi, aut regis habebimus numum vere veterem, quoniam in omnium horum numis imitandis sese fraus recens exercuit. Non negamus, ex his quoque numis multos esse maligni conmatas, damus etiam, falsos esse omnes illos, qui sibi conspecti fuere, at non propterea eadem ignominia notandi sunt ejus generis omnes alii. Cusa fuisse apud Hebraeos numismata argentea cum eadem utrinque inscriptione ac typo, qualem infra in moneta Simeonis dicemus, certum est ex testimonio rabbanitae Mosis Ben Nachman Gerundensis, quod quoniam hos numos eximie illustrat, lubet totum adferre. In hujus appendice ad Perusche Hattorah haec leguntur: *Benedixit mihi hucusque deus, quod dignus habitus fui, et perveni Acho, et inveni ibidem in manu seniorum istius terrae monetam argenteam sculptam sculpturis figilli, in cujus latere erat quasi aspectus virgae amygdali, et ex altero quasi aspectus צלוחית, id est: amphorae, et in amborum laterum ambitu scriptura insculpta factis evidens. Et ostenderunt scripturam Cuthaeis, qui legerunt eam illico. Est enim scriptura Hebraea residua Cuthaeis illis, prout memoratur in Mafsihta Sanhedrim. Leguntur autem e latere uno: שקלים השקלים ficius ficiolorum, et ex altero: ירושלם הקדשה Jerusalem sancta, et dixerunt, quod virga baculi Aaronis fuit amygdali et flores ejus, et figura secunda urna mannae. Non opinor Wisum nu-*

a) Mus. Bodl. p. 214.

mi hujus fidem in dubium vocaturum, nam scripta haec sunt a Nachmanide, quem constat vixisse exeunte saeculo XII, et ineunte XIII., quo sane tempore nullus adhuc possit adulterandae monetae veteri animum applicuit; praeterea numus hic spectatis omnibus causis talis est, quales esse ficos infra in moneta Simeonis docebimus, dempto שקל השקלים haud dubie a Cuthaëis false lecto, sed quod ipsum jam rabbi Azarias in שקל ישראל, ut oportuit, correxit in opere suo מאור עינים Tract. III. cap. 56. Si ergo revera olim signati sunt numi similes et etiam ante VI. saecula conspecti, cur non et horum aliqui ad nos poterant pervenire? Si suos, quos vidit Wisius, non agnovit genuinos, at suos, quos viderunt, tales agnovere, ut vetustiores antiquarios taceam, Frölichius, et Belleyus, qui id genus plures exstare cum in regio, tum in variis privatorum per Galliam museis aperte testatur, ^{a)} quibus adde viros in antiquitatis numariae crisi insigniter versatos Pellerinium, ^{b)} et Barthelemyum, ^{c)} qui et nuper judicium suum confirmavit in epistola ad Bayerium data, quam hic Vindiciis suis ad harum calcem pag. III. inferuit. Denique ficos veram fuisse monetam, non tantum pondus, infra capite IV. auctoritate Fl. Iosephi, et Philonis probabitur.

C A P V T III.

De aetate numorum Hebraeorum.

Illud jam nunc omnibus persuasum,

non existere numos Hebraeos, quos ante tempora principum Macchabaeorum signatos certa possis ratione adfirmare. Credibile, remotissimis temporibus, ut inter omnes alias gentes, inter Iudaeos mutuum commercium fidei non numeratis, sed appensis peractum. Enimvero testimonia, quae alterius sententiae patroni ex emptione Abrahae et Iacobi adducunt, ^{d)} usum monetae jam tum signatae non evincunt. Fuisse tamen libere permissum usum monetae exterae, etiam cum viventium illis effigies impressae erant, certum est ex Matthaeo narrante, ^{e)} Christum oblato sibi denario, qui erat numisma census, sciscitatum: *cujus est imago haec, et circumscriptio?*

Ex hujus classis numis, quos habemus superstites, ii, qui Simeonem principem inscribunt, jam suapte Macchabaeorum aevum eloquuntur. Alios, in quibus legitur: *redemptionis, vel liberationis Sion*, eodem pertinere, infra docebimus. Superfunt fici, seu numi argentei, quorum per inscriptionem incerta est aetas. Verum hi, etiam Macchabaeorum aetatem non testantur, non tamen inficiantur, neque certam per se causam offerunt, quae altius iis aevum assignari necessario possulet. Quia inscripti his anni I. II. III. idoneum argumentum sufficiunt, eos Simeonis principatum debere, quod iidem anni in certis ejus numis leguntur. Argumenta alia pete ex ipsis numis. Denique alios imperante Hadriano fuisse signatos, infra in moneta Simeonis docebimus.

^{a)} B. L. Tom. XXI. p. 359. c. 23 et 33.

^{b)} Lettres pag. 31.

^{c)} B. L. Tom. XXIV. p. 56.

^{d)} Genes.

CAPVT IV.

De nominibus, pondere, ac materia monetæ Hebraicæ.

Hebraeorum pondus et moneta fuere siclus, et partes, ut Romanorum as et partes. Siclus divisus in siclum dimidium, vel ejus tertiam, vel quartam partem, et fuit hæc moneta cum argentea, tum aenea, ut infra in moneta Simeonis exemplis patebit. Adde obolum, Hebraice *ghera*, qui fuit sicli pars vicefima.

Fuisse Hebraeis siclum monetam argenteam, diserte testatur Iosephus: *) *ὁ δὲ σίκλος, νομισμα Ἑβραίων ὢν, Ἀττικὰς δέχεται δραχμὰς τεσσαράς, siclus vero, qui est Hebraeorum numisma, valet quatuor drachmas Atticas.* Eundem sicli valorem ex Philone eruit Bayerius, etsi is sicli explicate non meminerit. Nam pretium redemptionis voti in viris statuit *δραχμὰς διακοσίας νομισμάτων ὀλαργύρη; drachmas CC. ex moneta argenti puri.* Iam cum in Levitico cap. XXVII. § istud ipsum pretium statuatur L. sicli argenti, apparet, Philonem, qui eandem summam in drachmis computavit, siclum IV. drachmis aestimasse. Vt fides habenda est Iosepho et Philoni, qui Iudæi ipsi fuere, sic certe peccavere, quod pondus sicli comparatum nimio auxerunt, nam tetradrachmum Atticum pondere multum præstare siclo, jam pridem vidit Krölichius, cui pondus sicli integri est circiter granorum 229 librae Norimbergensis, cum tamen tetradrachmum Atticum appendat ejusdem librae gra-

na circiter 284. Vide hoc ejus tentamen in Prolegomenis ad Annales Syriæ pag. 84, ubi plura, quæ ad monetæ Hebraicæ pondus pertinent, persequitur. At multo adcuratius est examen, quod nuper in siclorum pondere instituit Barthelemys, quia plures contendere facultatem habuit. Exstat illud in epistola, quam eruditus is Gallus ad Barerium dedit, quamque hic sub finem librarum Vindiciarum pag. VI. vulgariter Comparatis is siclis VII. repetit eorum pondus granorum Parisinorum 271, 268, 267, 266, 258, 256, pondus semisicli granorum 132 $\frac{3}{4}$. At vero pondus tetradrachmi Attici, quod idem vitæ præclarus jam olim longo et operoso examine eruit, cujusque nos summas dedimus in Volumine I. hujus operis Prolegomenis generalibus capite IX. pag. XLV., est circiter granorum 320 librae Gallicæ. Ergo Iosephi testimonium numis ipsis comparatum jussu intercedit. Propius ad veram pondus accessit D. Hieronymus, cum ait: *siclus enim viginti obolos habet, et pars sicli quinque sunt oboli.* Cum drachma Attica contineat obolos sex, oboli viginti dabunt drachmas 3 $\frac{1}{2}$, cumque Barthelemyi examen drachma contineat circiter 80 grana Parisina drachmæ 3 $\frac{1}{2}$ efficiunt grana 240. pondus cum vero siclorum pondere indicato rite conspirat. Iosephus pondus nimio auxit, excusare conatur Barthelemys, sed, ut magis amico, quam solide, fuere, qui de sicli pondere plures detraxerunt, quos inter Hero-

a) Ant. Jud. L. III. c. 8. §. 2.

b) in Mick. proph. cap. 14.

drinus illum didrachmum fécit, et flatterem siclos duos complexum.

Monetam Hebraicam argenteam tantum, aeneamque novimus, aurea, saltem certae fidei, ignota.

irrito; nam horum unus bilinguis verius est Alexandri Iannaei, alter pure Hebraicus incerti est principis, quem dabimus infra inter numos Hebraicos dubios.

SIMEON.

NVMI

PRINCIPVM ET REGVM IVDAEAE

Hebraice inscripti.

Saeva regum Syriae imperia, ac praecipue Antiochi IV. jam pridem Hebraeorum ingenia suapte ferocia ad excutendum jugum accenderunt. Gentis tandem suae mala miseratus MATHATHIAS ex stirpe Hasmonaeorum ducem sese extulit, spretisque regis mandatis suos, ut libertatem capefferent, est cohortatus. Moritur V. C. 587, A. X. 167, relictis filiis V. paternae virtutis ac consiliorum aemulis, *Ioanne, Simeone, Iuda, Eleazaro, Ionathane.*

IVDAS patri Mathathiae succedit, multis pro populi libertate praeclare patratis tandem in ipso praelii tumultu strenue dimicans occumbit V. C. 593 A. X. 161. Patris et filii nulli cogniti numi.

IONATHAN fratre Iuda demortuo dux Iudaeorum constituitur. Eum Alexander I. Syriae rex sum mum pontificem et amicum appellat missa inluper corona aurea et purpura. Denique pravis Tryphonis Syri artibus perit V. C. 611, A. X. 143.

Ionathani duo hactenus numi tributi, sed munere, ut mihi post alios visum, (*Vol. III.*)

In fratris Ionathanis locum ducis, vel principis nomine succedit. Ei Demetrius II. Syriae rex non modo pontificatum et principatum confirmat, sed et tributa remittit, et genti libertatem impertit, in cuius memoriam beneficii constituta epocha, quae omnia confirmantur numis. Nono pontificatus anno a Ptolemaeo Abobi filio collocatis infidiis occiditur V. C. 619 A. X. 135.

Numi Simeonis.

Sub hoc demum principe certa Hebraeorum moneta incipit expresso Simeonis nomine, at quo ejus anno istud fieri coeptum, inquirendum. Plerique ejus numi annos aliquos epochae more, ut: anno I., vel II. etc: inscriptos praeferrunt, addito: *redemptionis Israel, vel liberationis Israel, Sion, Ierusalem.* Hujus aerae initium commode definit auctor libri I. Macchab. cap. 13 v. 41: *Anno centesimo septuagesimo ablatus est jugum gentium ab Israel, et coepit populus Israel scribere in tabulis et gestis publicis: anno primo sub Simone sacerdote magno, duce, et principe Iudaeorum.* Procurata haec populo libertas indulgente Demetrio II. Syriae rege. Annus memoratus CLXX. est aerae Seleucidarum, qui coepit in autumno V. C. 611. Ab hoc igitur an-

N n n

no plane verisimile, inscriptos hos Si-
meonis annos esse ducendos; nam dubi-
um non est, extendendum etiam ad nu-
mos, quod auctor ejus libri in tabulis
et gestis publicis scriptum dixit, quod
apertius colligitur ex epistola Antiochi
VII. Evergetae Demetrii II. fratris, quan-
is biennio, aut triennio post eidem Si-
meoni scripserat, et qua illi veniam sig-
nandae monetae propriae confirmare vi-
detur: *nunc ergo statuo tibi omnes obla-
tiones, quas remiserunt tibi ante me omnes
reges, et quaecunque alia dona remiserunt
tibi. Et permitto tibi facere PERCVS-
SVRAM PROPRII NUMISMATIS in
regione tua.* Καὶ ἐπέτρεψα σοὶ ποιῆσαι
KOMMA IDION NOMISMA τῆς χώρας
σου. ^{a)} His ut praeclare ea, quae di-
xi, stabiliuntur, tamen mirum nonnul-
lis visum, annos in his Simeonis numis
ultra quartum non progredi, cum is an-
nos solidos VIII., nempe ab anno V.
C. 611 usque 619 principatum tenuerit.
Varias varii causas attulere. Forte post
annum IV. coepere anni epochae in mo-
neta reticeri, et ad haec tempora per-
tinent numi infra citandi, qui Simeonis
quidem nomen, at sine anni mentione
ostentant. Monendum, cl. Freretium
negare, annos, qui in libro I. Maccha-
bacorum leguntur, esse aerae Seleuci-
darum, quod hactenus eruditis passim
creditum, sed alterius, cujus initium
figendum ad annum V. C. 447, de quo
vide, quae olim monebo in expositione
aerae Seleucidarum.

In recensenda Simeonis moneta placuit lex Bayerii eam secundum inscriptos

**annos recitantis, quibus continuo sub-
jiciam eos, qui annum omittunt.**

Annus I. Simeonis.

שֶׁקֶל יִשְׂרָאֵל Shekel Israel. (Sicula
Israel.) Calix, supra quem R.
יְרוּשָׁלַם קְדוֹשָׁה Ierusalem Kedoshah
(Ierusalem sancta.) Ramus trifidus in
floribus. AR. I. (Bayer, et alibi.)

En tibi veram veri sicli imaginem se-
maritanis inscripti literis, sed quibus
hic et deinceps Assyrias substituitur.
Pars adversa inscribitur Siclus Israel,
ut adeo siculum comprobet ipsa etiam
epigraphe. Non igitur probare possum
conjecturam Bayerii, qui id genus nu-
mos, quod a pondere tetradrachmorum,
ut capite IV. diximus, amplius dei-
ciunt, tridrachma, sive dodrache
siculorum putavit. ^{b)} Nam in numis
anni I. II. et IV. videbimus, cum
unus fuit pars totius, monetarios po-
tius hanc partem, ut: *dimidium, te-*
drans, adscripsisse. Ergo cum hi
quibus agimus, numi dicantur *par-*
ci, integri etiam, et non eorum par-
tes erunt putandi. Calix putatur in
vas illud, quo *manna* recondit.
Elementum \aleph supra positum signat
annum I., quod ne dubium cuiuspiam
deatur, vetant sicli anni II., in quo
elemento \beth , sive II. praefigitur \aleph .
litera *אֲרָאִיָא* *עֲלֵי* *נִשְׁאָנָא*. Ne
vero dubium est etiam, elementum \aleph
esse notas ejusdem epochae, quam
in sequentibus videbimus, ainceps
berationis Israel sub Simeone, quae

a) Macchab. I. c. 15. v. 5, 6.

b) de num. Hebr. p. 70.

sa est, cur numos hos, quos autonomos jure dicere possis, quod principis aut effigie, aut nomine carent, Simeonis monetæ accenseamus.

In parte averſa ſcribitur: *Ierusalem ſancta*, quod elogium urbi proprium eſſe voluit non modo gens Hebraeorum, ſed neque negaverunt exteri. Sic in epiſtola ſua Antiochus VII. *) *Ierusalem autem SANCTAM eſſe et liberam*, et ſanctam hodieque compellant ipſi Turci. Typus rami floſcentis creditur indicare ramum Aaronis ſaltem ex mente rabbi Nachmanidis ſupra citati ſub finem capitis II. Alii in eo aliud vident.

Prodiit nuper Petropoli libellus, cui titulus: *I. G. Kochii conſil. Aul. etc: Tentamen enucleationis hieroglyphicorum quorundam numorum 1788 ex typogr. imp.* Adjectæ ſunt tabulæ aeneæ, quas olim Klemmius libello ſuo *de numis Hebraeorum Tubingæ 1730* annexuit. Numos hos omnes Kochius nequaquam, quod inter nos omnes convenit, eſſe Samaritanos ſtatuit, ſed ſignatos in Aegypto, et inſcriptos lingua Arabica, numos ipſos ramum palmarum ac calicem vel urceum ſiſtentes ſignatos eſſe hieroglyphis, Pharaones, id eſt: reges Aegyptios ſignificantibus. Sensus inſcriptionum, qui nobis eſt v. g. *Siclus Iſrael, Ierusalem ſancta etc.* Kochio interprete eſt: *magnum agmen odore percepit*, et: *communi uſui permiſſæ palmarum maris ramus ſiccus diffundit odorem*, etc: Praetereo plura alia eo in libello contenta, quæ auctori certa et explorata ſunt viſa, nobis, quorum præcordia ex pejore luto ſinxit deus,

in ἀνίστοις putantur. Sæpe querimur in circulis eruditionis noſtra ætate defectum, forte rectius ejus abuſum miſerabimur, atque idem evenire ſanæ philologiæ, quod nunc maxime ſanæ phyſicæ, quam virtutis occultæ præceptis, incantationibus, teratologiis, atque omni fere veteris ſuperſtitionis apparatu inquinari, corrumpique videmus.

Obſervandum denique, hactenus tantum obſervatos ſiclos cum annis N, J, J, id eſt: I. II. III., et qui auctiores offerunt annos, in ſuſpectis putandos. Deinde, in ſiclis, et ſemiſiclis anni præſentis epigraphen *Ierusalem ſancta* literis X. exarari, at in ſiclis annorum II. et III. literis XIII. ut videbimus.

חצי השקל* Chatſi haſhekel. (*Dimidium ſicli.*) Calix, ſupra quem N. ירושלם קדשה Ierusalem Kedoshah. (*Ierusalem ſancta.*) Ramus trifidus cum floribus. AR. II.

Mujus numi, qui eſt in muſeo regiſ Galliarum, et indicium, et ectypon Barthemyus nuper communicavit cum Bayerio, qui ejus in Vindiciis ſuis meminit inter adnexas ſub finem eruditi ejus Galli literas pag. V., expreſſo in proxima tabula aenea iconiſmo. Nunc primum vocabulum חצי, *dimidium*, occurrat, in ſemiſiclo proximi anni, et in numo aeneo anni IV. rediturum. Cum vocabulo conſpirat etiam pondus, nam appendit libræ Gallicæ grana 132 $\frac{2}{3}$, cujus duplum efficere pondus ſicli, diximus capite IV.

a) I. Macchab. 15. 7.

שִׁמְעוֹן נָאִסִי שִׁמְעוֹן נָאִסִי Simeon naksi
Israel. (*Simeon princeps Israel.*)

Palma.

שֶׁנַּת אַחַת לְנֹאֶלֶת שֶׁנַּת אַחַת
legeulat Israel. (*Anno I. redemptionis
Israel.*) Pampinus. AE. II. (Bayer tab. I.)

*Eadem epigraphe exarata intra cor-
nam pampineam.*

*Eadem epigraphe. Diota. AE. I. (Har-
duin, Bayer in fronte operis.)*

*Eadem epigraphe. Ramus palmae in-
tra lauream.*

*Eadem epigraphe. Lyra. (Kircher Oedip.
Aeg. et restitutus a Bayerio p. 26.)*

Sunt numi hi omnes perrari. Palma
vetus Iudaeae symbolum, pampinus vi-
detur indicare laetam vini abundantiam,
vel aliam aliquam sacram allegoriam.
De utroque vide Bayerium. ^{a)}

שֶׁנַּת אַחַת לְנֹאֶלֶת שֶׁנַּת אַחַת
(*Anno I. re-
demptionis Israel.*) Botrus.

*Litterae novem peregrinae a Samaritanis
diversae. Palma arbor. AE. II. III. (Mus.
Caes. Bayer tab. I. n. 4. 5.)*

Hujus naturae numum primus edidit
Harduinaus, et commentario sui moris
illustravit in Plinio suo. ^{b)} Serius suum
de illo iudicium edixit Soucietus in sua
de Hebraeorum numis dissertatione, et
post hunc Frölichius reperto numo simi-
li in museo collegii S. I. Post hos omnes
ejusdem argumenti binos exhibuit Baye-
rius adjecto suo commentario. ^{c)} Omnes
eo conveniunt, his literis contineri no-
men *Simeonis principis*, quale est in prae-
cedentibus, sed scriptum literis alienis.

At cum sententiae huic obflare viden-
tur literae in singulis variantes, (nam
in omnibus his quatuor, videlicet Har-
duiniano, Frölichiano, et utroque Ba-
yeriano, etsi idem est literarum nume-
rus, tamen eadem forma differunt) cum
tamen, si idem nomen exprellere, ead-
dem debuissent obtinere formam, et
tandem se redactum vidit Bayerius, et
Simeonis nomen steganographica, seu ar-
cana scriptura exaratum cogeretur co-
jungere, inventa eum in finem, ne nomi-
ne suo palam monetae inserto jus regni
Syriae videretur velle violare. ^{d)} Ve-
rum si istud, necesse erit admittere,
quoniam elementa haec in omnibus va-
riant, etiam legem steganographicam, qua
exarandum fuit Simeonis nomen, laepe
esse mutatum. Sed nolo cum huius-
tum Harduini, et Soucietii conjectura
commemorandis, quibus sua stabilitas
diutius inhaerere, quod longius peti-
sunt, et quod aenigmatica ejusmodi
numenta recte quidem eruditorum
lis subjiciuntur vulgata, sed et recte
tacta relinquuntur, nisi cum dies
babilem aliquem explicatum sufficit
jus naturae certe non est is, quem
tulit Bianconus, qui scripturam
אל עקר יהב, *deus abstulit afflictiones*

Annus II. Simeonis.

שֶׁקֶל יִשְׂרָאֵל Shekel Israel.
Israel.) *Calice, supra quem*
יְרוּשָׁלַיִם הַקְדוּשָׁה Ierusalaim

a) pag. 217.
Hebr. p. m. 25.

b) Tom. I. p. 432.

c) Pag. 155.

d) Pag. 169.

e) d. 11

scha. (*Ierusalem sancta.*) *Ramus trifidus cum floribus.* AR. I. (Muf. Caef. Bayer.)

Non differt hic siclus a siclo anni I., nisi literis ש ב, שות כ, qui, annus II. notant, et numero literarum XIII., quibus averlae epigraphe exaratur. Reliqua vide ad siclum anni praecedentis.

חצי השקל Chatzi hashekel. (*Dimidium sicti.*) *Calix, supra quem ש.*

ירושלים הקדושה Ierusalaim hakedoscha. (*Ierusalem sancta.*) *Ramus trifidus cum floribus.* AR. II. (Bayer Vindic. pag. 34, iconismus est pag. 42.)

Illustrem hunc numum, neque aliunde hactenus cognitum, primus nuper divulgavit Bayerius, cujus similem, sed cum anno I. supra dedimus, cum quo conspirat etiam pondere, ut ibidem testatur Bayerius.

ירושלים (*Ierusalem.*) *Templum IV. columnis fultum, in quarum medio janua.*

ש ב להר - ישראל Shenat shetaim lacherut Israel. (*Anno II. liberationis Israel.*) *Calix.* AR. I.

Hunc musei Hunteriani numum Bayerius sub finem operis primi pag. XII. ex testimonio cl. Woide indicavit. Similem, sed in nonnullis diversum, exhibuit etiam Bayerius, quem describam infra in numis Simeonis anni incerti, quorum explicatum differo.

שמעון (*Simeon.*) *Palma.*

ש ב להר ישראל Shenat shetaim lacherut Israel. (*Anno II. liberationis Israel.*)

Pampinus. AE. II. (Muf. Caef. Bayer p. 95.)

שנת שתיים Shenat shetaim. (*Anno II.*) *Diota.*

חרת ציון Cherut Tzion. (*Liberatio Sionis.*) *Pampinus.* AE. III. (Muf. Caef. Bayer p. 95. et in Vindic. p. 46.)

Iam nunc occurrit vocabulum חרת, vel praefixo *Lamed* לחרות, vel parcius לחרת, vel להר. Derivandum quidem videtur a חרת, *sculpsit, scripsit*, ex quo ergo substantivum חרות significaret *sculpturam, scripturam*. Quae significatio cum hoc loco non adrideret eruditis, dum ultra inquirunt, repererunt vocabulum illud in Mischnicorum libris pro *libertate* sumi, ut adeo serius haec ejus significatio fuerit introducta. Vide de hoc plura apud Bayerium. ^{a)}

Etiam nunc *Sion liberatum* dicitur, cum numi praecedentes liberatum Israel praedicarent. Signati sunt adeo hi numi post diem XXIII. mensis II., quo docemur, Iudaeos Sionem ingressos, et qui fuit Simeonis annus II. ^{b)}

* * *

Annus III. Simeonis.

שקל ישראל Shekel Israel. (*Siclus Israel.*) *Calix, supra quem ש ב.*

ירושלים הקדושה Ierusalaim hakedoscha. (*Ierusalem sancta.*) *Ramus trifidus cum floribus.* AR. I.

Hactenus legis instar creditum, nullum exstare probae fidei siclum cum anno III. Vnicus tamen hic nuper illatus est in museum regis Galliarum, de quo

a) pag. 21. seq.

b) I. Macchab. XIII. 51.

Barthelemyus: *il est bien conservé et d'une antiquité incontestable*, ut lego sub finem Vindiciarum Bayerii pag. VII., qui et continuo pag. IX. ejus ectypon proposuit, quod plane ejusdem cum siclis anni II. rationis est.

שנת שלוש Shenat shelosch. (Anno III.) Diota.

חרות ציון Cherut Tzion. (Liberatio Sionis.) Pampinus. AE. III. (Bayer pag. 116.)

* * *

Annus IV. Simeonis.

שנת ארבע חצי Shenat arba chatzi. (Anno IV. dimidium sc. ponderis monetarii.) Malum citreum, hinc et illinc fasciculus ramorum.

לגאולת ציון Legeulat Tzion. (Redemptionis Sion.) Palma arbor, hinc et illinc vas frugibus refertum. AE. II. (Bayer tab. IV. n. 1.)

Ramorum fasciculum ad Hebraeorum festum *Lulav*, quod *palmae ramum* significat, referunt eruditi. Alii aliter sentiunt. Vide plura apud Bayerium. *) Malum citreum refertur ad morem, quo fructus is in xenopegiae festo gestari est solitus.

שנת ארבע רביע Shenat arba revia. (Anno IV. quadrans.) Duo fasciculi ramorum.

לגאולת ציון Legeulat Tzion. (Redemptionis Sion.) Malum citreum. AE. II. (Bayer.)

שנת ארבע Shenat arba. (Anno IV.) Fasciculus ramorum, hinc et illinc malum citreum.

Eadem epigraphe. Calix. AE. III.

Numi hi omnium sunt maxime obvii, Bianconus in antica numi sui, qui huic posteriori similis est, legit: פש ארבע, quas priores binae literas explet: פנה שנה pascha anni, nempe quarti, b) adprobante ejus sententiam Swintono Anglo. c) Non occurrit viris eruditis, elementum פ in nullo Samaritano certae fidei hactenus repertum. Numi integri hanc, quam dixi, epigraphen praeferunt.

* * *

Numi Simeonis absque annorum nota.

שמעון Simeon. Porticus IV. columnis fulta, cujus medio intercolumnio adfixa lyra, in imo linea sinuata.

לחרות ירושלם Fasciculus ramorum, juxta malum citreum. AR. I. (Bayer.) AE. (Bouteroue, Pembrock P. II. tab. 85.)

Numus hic a variis editus, at correctius a Bayerio. Hic post alios existimat, hoc typo exhiberi *mausoleum*, quod a Simeone patris fratrumque exuviis magnifice in urbe Modin exstructum refert auctor Libri I. Macchabaeorum XIII. 27. Sed dubium movet numus alter similis a me supra in numis Simeonis anni II. descriptus, in quo teste Woidio juxta similem porticum scriptum legitur ירושלם *Ieru/salem*. Sin istud, fisset sane typus substructionem aliquam, non quae in Modin, sed quae Hierosolymis stetit, quarum nomen juxta scri-

a) pag. 127.

b) de Ant. lit. Hebr. p. m. 28.

c) Trans. philos. Vol. L. p. 792.

ptum est, et haud dubie ejus urbis aedificium aliquod illustrius, ut partem templi etc:

*
*
*
שִׁמְעוֹן Simeon, *intra lauream*.
נָסִי' יִשְׂרָאֵל nāsi Israel. (*Princeps Israel*.) *Amphora*. AR. III. (Harduin.)

Eadem adversa.
לַחֲרֻת יְרוּשָׁלַם lacherut Ierusalem. (*Liberationis Ierusalem*.) *Duae tubae*. AR. II. (Mus. Caes.)

Existimat Frölichius, in numo hoc ingi tubas duas, quas olim Moses dei flu fieri fecit, ut earum cantu castrorum motus regeretur, ut legitur Numer. X. 11.

*
*
*
שִׁמְעוֹן Simeon. *Botrus*.
לַחֲרֻת יְרוּשָׁלַם lacherut Ierusalem. (*Liberationis Ierusalem*.) *Lyra*. AR. III. (Mus. Caes.)

שִׁמְעוֹן (sic) Simeon, *intra lauream*.
idem epigraphe. *Calix*. AR. III. (ex f. Hunter. apud Bayer. sub fin. pag. I.)

שִׁמְעוֹן Simeon. (*Palma*.)
idem epigraphe. *Pampinus*. AE. II. (f. Caes. Bayer.)

Eadem adversa.
לַחֲרֻת יְרוּשָׁלַם lacherut Ieruf. (*Liberationis Ierusalem*.) *Botrus*. AE. III. (Mus. Caes. Bayer. tab. VI.)

ן - - Simeon. *Lyra*.
- - - *Ierusalem*. *Ramus palmae intra lauream*. AE. III. (Bayer tab. VI.)

Numi Simeonis

imperante Hadriano cusi.

digio simile, moneta Simeonis Ha-

lamonaei imperante Hadriano signata. Verum istud res ipsa eloquitur. En ejus testes numos hactenus repertos.

ן - - - *apparentibus in extrema ora literis Latinis* NOPTI - - - NCI.
Botrus.

וְשִׁלֵּם - - - *apparentibus in ora literis* P. M. TR. P. COS. *Lyra*. AR. III.

Numus hic primum vulgatus exstat in Bell. Lettr. Tom. III. hist. p. 184, eumque vidit et Soucietus in sua de numis Hebr. dissertatione p. 15. 16, ubi et alium similem ex museo regio citat. Eundem restitutum, et aeri incisum dedit Barthelemyus in singulari dissertatione, quam Vindiciis suis inferuit Bayerius sub finem pag. IX.

שִׁמְעוֹן Simeon. *Racemus*, *in ora numi literae* ΤΠΔ.

לַחֲרֻת יְרוּשָׁלַם *Ramus palmae*, *in numi ora manifestae literae*: IAN. CEB. ΓΕΡ. ΔΑ. *apparente adhuc linea faciei imperatoriae*. AR. III.

Hujus numi descriptionem cl. Woide Anglus cum Bayerio communicavit, qui eum sub finem operis sui primi pag. XIII. vulgavit. Est in museo olim Hunteri.

ן - - *in area residuae literae* TR.
Botrus.

וְשִׁלֵּם *Duae tubae*, *apparentibus adhuc vestigiis capitis Trajani*. AR. III.

Numum hunc musei abbatis Terfan eodem loco vulgavit Barthelemyus, restituit una cum iconismo Bayerius.

Ex his numus prior ex museo Pont-carrei supremi apud Rothomagenses praesidis protractus eruditum Gallorum confessum, ut indicato loco videre est, primum in admirationem rapuit, deinde in varias sententias distraxit. Istud

continuo ab omnibus animadversum, esse numum Trajani, docentibus hoc residuis literis Latinis. Alii ejus impugnare cimelli fidem, alii adfirmare, additas scalpello per fraudem literas Latinas, alii, novam Trajani matricem veteri Simeonis numo temere impressam, alii recentiorem esse Simeonis matricem, et Trajani numo superinductam credere, quae postrema sententia cum adrideret etiam erudito Henrion, adferere non dubitavit, numos Hebraicos omnes Simeonis nomine insignes non esse Simeonis Macchabaei, qui aliquot saeculis Trajanum praecessit, sed Simeonis Barchocebae, qui imperante Hadriano populares Iudaeos ad excutiendum Romanorum jugum cohortatus gravissimi ejus belli auctor exstitit, atque istud tanto videri certius, quia Basnagius, ^{a)} aliique in veterum Iudaeorum scriptis repperunt, Barchocebam nomine suo feriundos numos curasse.

Nemo non videt, rei summam eo niti, ut certi reddamur denique, ad quem novicius character pertineat, ad Simeonem qualemcumque numo inscriptum, an Trajanum. Ajo ad Simeonem, qua in sententia facile mihi cum cl. Henrion convenit. Enimvero in numis id genus reculis illum jure censeto novicius characterem, cujus signa in media numi area sunt evidentiōra, at veterem dicam illum, cujus signa fere abolita sic tantum tralucunt, ut per spissam nebulam sol, cujusque aliquot solum literae illaefae mansere in numi margine, quorum matrix recens ab exstantioribus mediis numi partibus impedita pertin-

gere non potuit. At in omnibus his, quos citavi, numis, quod Hebraicum est, dominatur, imperator extrusus veteris juris non habet, quod ostendet, praeter residuas in ora literas, et fugientia augusti capitis lineamenta. Ad do argumentum aliud ex penu numismatica depromptum. Si in numo primo novicius character est Trajani veteri Simeonis Macchabaei inductus, ubi gentium statuemus hunc signatum denarium? Romaene? at quis credat, veterem Macchabaei numum aut in urbem evasisse, aut tam oscitantes fuisse illustris ejus imperii monetarios, ut massam jam signatam malleo iterum subjicerent? An foris? At ea aetate monetariae Romanae officinam extra urbem non novi. At, inquires, Trajanus bellum gessit in Oriente; facile ergo monetarii, qui castra sequebantur, cum in Syria incudem exercebant, Simeonis numum, quem propter Iudaeae viciniam ad manum habebant, potuerunt recudere. Verum neque istud potest admitti, nam inscriptum OPTIMO. PRINCIPI satis evincit, denarium hunc signatum, antequam in Orientem profiscisceretur Trajanus, ut docebimus in moneta Trajani, et quod sequitur, numum urbi natales suos debere. Non satis haec argumenta apud animum versarunt ii, qui Trajani *χαρῆμα* aetate posterius crediderunt. Sed enim quaecumque istud effugium placuit eruditis, quod omnia alia malebant, quam signatam Simeonis nomine ea aetate monetam agnoscere. Tamen veterem Trajani characterem in suo agnovit Woidius, non ausus est aperte negare Bayerius. ^{b)}

a) Hist. des Juifs. L. VI. ch. 9.

b) Num. Hebr. p. 238, et in Prologo.

Male rem suam agunt, qui hanc sententiam tuentur propterea, quia difficile est explicare, quis Simeoni Macchabaeo nexus sit cum aetate Trajani. Antequam istud ago, nonnihil immorandum memoratae supra Henrionis sententiae, qua is sanxit, numos omnes Simeonis nomen praeferentes non esse ejus Macchabaei, sed Simeonis Barchocebae famigerati sub Hadriano Pseudomesiae. Iudicium istud, quod audacius visum, nemini, quod norim, adrisit, ac propterea continuo impugnatum a Pinartio, sed qui argumentum validissimum, et quo uno tota Henrionis doctrina disperit, opponere neglexit. Nam quod omnium maxime inquiriri oportuit, fueritne huic Barchocebae nomen Simeonis, quod tribuit Henrion, neque a Pinartio fuit inquitum, neque serius a Bianco, Baye, alisque, sed ab Henrione prolatum temere falsim creditum. Et tamen nullum exstat monumentum, in quo is Simeonis nomine compelletur. Quod si Simeon dictus non est, aut saltem sic dictum probari nequit, qua illi fiducia tribuimus numos Simeonis nomine insignes, et non modo hos, in quibus sumus, bilingues, sed etiam alios omnes, quorum cum Simeone illo Macchabaeo nexum ipsa epigraphe, ut vidimus, aliaeque causae abunde stabiliunt?

Alia ergo ad eos explicandos tentanda via, eaque ut insolentior, sic ab ipsis horum numorum causis imperata. Iam istud indubitatum, eos neque ante Trajanum, neque post Hadrianum feriri potuisse. Non ante Trajanum,

(Vol. III.)

quod hujus nomine sunt inscripti; non post Hadrianum, quod exacti hoc imperante ex Iudaea Hebraei et toto orbe dispersi non amplius in unam gentem coaluere, nullo adeo monetae propriae, et lingua patria loquentis futuro usu. Intra hos limites non aliud horum numorum generi commodius tempus assignabimus, quam quo Barchocebas palam obsequium detrectavit, et elato belli signo populares suos a Romanorum servitute ad pileum vocavit. Istud si admittas, facilem habes hujus monetae explicatum. Erat tum Iudaeorum fortuna non ab similibus illi, quam Macchabaeorum aetate experti sunt. Pressi tum a regibus Syriae, et ad tributum adacti, nunc a Romanis. Inter haec mala exsistere tum Mathathias ejusque filii, quibus ducibus excussum denique per vim jugum, et parata genti libertas, quam nunc provinciam in se suscepit Barchocebas. Ergo ille idoneo consilio veterem Simeonis, quo olim propugnante ablatum jugum gentium, monetam resuscitavit, ut populum ea conspecta pristinae majorum virtutis commonefaceret, essetque, ut fuit tum, testimonium publicum restitutae libertatis. Quod vero numos imperatorios in monetae patriae usum convertit, causam video duplicem, alteram necessariam, arbitrariam alteram, sed meditatam. Vnam necessariam dixi, quod, ut sit in tumultuario imperio, non continuo praesto fuere, quae ad metallum flandum feriendum requiruntur. Commode defectum suppleverunt numi imperatorum, quorum magna tum ubique copia, ac praecipue

O o o

Trajani. Idem accidisse vidimus in subitis nonnullorum tyrannorum imperiis; nam et Regalianus et Dryantilla fere semper in aliena moneta habitant. Altera causa fuit, quod novos numis imperatoriis typos inducendo monetam exteram in monetam moris Iudaici convertit, ex qua pro vetere instituto quaevis animantium signa exulabant. Adde contumeliam, quae speciem prae-buit in ipsius principis caput saevientium, conjurantiumque, cum ex moneta eum publica deturbarent. His ergo de causis veterem monetae patriae morem revocavit, aut verius numos veteres Simeonis restituit, eodem plane modo, quo numos consulares eadem fere aetate a Trajano restitutos videmus servatis tam anxie eorum archetypis, ut nisi epigraphae restitutos diceret, hodieque cum archetypis misceremus, et tamen utrorumque aetas sic distat, ut aetas numorum Simeonis Macchabaei, et eorum, quos a Barchoceba restitutos dixi. Quod si scriptorum veterum nullus meminit, hanc a Barchoceba restitutionem tentatam, at neque veterum quispiam restituta a Trajano monetae meminit.

Perlatis nuper ad me, quas avide exspectaveram, Bayeri Vindiciis vidi, idem argumentum haud ita pridem tractatum quoque fuisse a cl. Barthelemyo, ut supra ad hujus generis numum primum indicavi. Quo in ratiocinio ita mihi cum viro summo convenit, ut in his, quae in hac causa modo exposui ante annos jam plures literis tradita, nihil occurreret, quod mutandum videretur. Addit idem in eadem disserta-

tione, ab his numis valide confirmari, quod pridem docuerat, literarum Samaritanarum usum apud Iudaeos saltem usque ad alterum post Christum saeculum valuisse.

Numos primum ac tertium, quos itio descripsi, esse ex obviis Trajanicis nariis, facile inspicienti patebit. Alter pondere drachmae obvius item ejusdem imperatoris ex eorum genere, quorum averfa inscribitur ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΞΩΤΙΑΣ ΤΗΛΑΡΟΣ B. vel Γ. vel Δ. etc. quae ex epigraphae superest tantum ΤΗΛΑ, est: COS. IV. Ex inscriptione partem anticae alterius incudis injuriam est fere literae ραΙΑΝ. CEB. ΓΕΡ. ΔΙΟΧΟΣ etc.

De numis Hebraicis dubiis.

יְהוֹנָתָן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל (Iosabab han sacerdos princeps) infra nam.

Litterae dubiae. Duplex cornucopiae medio papaver. AE. III. (Bayeri Hebr. p. 176.)

In alio simili:

יְהוֹנָתָן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל (Iosabab han sacerdos princeps) supra nam. *Litterae dubiae. AE. III. (Bayeri 178. Mus. Caes.)*

יְהוֹנָתָן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל (Iosabab han sacerdos princeps) supra nam.

Duplex cornucopiae intermedio papaver. AE. IV. (Barthelemy B. L. Tom. p. 49.)

Alios similes a variis editos in tabula pictos stetit Bayerius, quos animadvertendum, omnes

a) Num. Hebr. p. 190.

quidem esse simillimos modulo, typo, versuum numero, literarum forma, situ, et ordine, sed tamen in iis variare vocabula, et observari complures literas diversas ab iis, quas in Simeonis moneta videmus.

Numum III. *Ionathani* summo pontifici, et ante Simeonem fratrem, sub quo moneta Hebraica, quam hactenus descripsimus, signata est, vita functo tribuit Barthelemyus, at Bayerius hunc, et similes omnes *Iechannahani*, seu *Iohanni* Hyrcano Simeonis filio. Labet audire praecipuas ejus causas.

Omnes hi numuli, inquit, ^{a)} adeo sunt inter se similes, ut necesse sit, eos esse unius principis. Quod si placet eos inter plures principes dividere, sic ut horum alii ex mente Barthelemyi sint vere Ionathanis, alii ex mente sua Iohannis Hyrcani, necesse erit statuere, Hyrcanum in cudendis numis suis respexisse exemplar numorum, quos patruus Ionathan feriundos curavit. At cur Hyrcanus potius exilem hanc despectamque Ionathanis monetam imitaretur patris Simeonis? cur formam literarum, quam in patris numis viderat, immutaret, et revocaret eas, quae sunt in numis patrui? Cur Ionathan *sacerdotis magni* titulo est usus, quando eo usus non est Simeon successor, aut cur hic eo abstinuit, quando illo gloriatus jam est frater Ionathan, qui praecessit? Sunt haec Bayerii argumenta gravissima, reliqua praetereo; quod aut infirmiora sunt, aut numos ab eo Iohanni Hyrcano tri-

butos aeque feriunt. Concludit, ^{b)} hunc quoque Barthelemyi numum Hyrcano esse tribuendum. Quod si in eo revera Ionathanis nomen legitur, factum istud contendit seu caelatoris oseitantia, seu quod Hyrcanus Ionathanis quoque nomen tulerit, ut eum appellat Eusebius. Iam vero antea professus est, ^{c)} se in aliis id genus numulis, quos sive Pembrockius, sive alii edidere, *Iohannis* nomen satis liquido legere.

In universa hac lite quae tenenda sententia, quae aspernanda? Causam fateor ancipitem, et tenebris undique circumseptam. Me quidem iudice omnes hujus argumenti numuli unum eundemque principem habebunt auctorem, quod toto cultu habituque simillimi sunt, et facile adsentior Bayerio adferenti, verisimile non esse, Hyrcanum, cujus quoque nomine id genus numos signatos agnoscit Barthelemyus, contempta monetae patriae forma ad modulum monetae patrui Ionathanis redivisse. At quis statuendus Iudaeorum dux horum auctor numorum? Istud enimvero pendet a vocabulo; quod in horum numorum epigraphae versum primum constituit, et quo contineri principis nomen conspirant omnes. Verum cur vocabulum istud fere in singulis aliter exaratur? In Barthelemyano satis luculentum est *Ionathan*; in Bayerianis praetensum Iohannis nomen jam scribitur *Iechannahan*, jam *Iehochanan*, idem in aliis numis vocabulum, et si aliis literis scriptum, ad eandem *Iohannis* significationem adigit Bayerius. Habeo ante

a) Num. Hebr. p. 192.

b) l. c. p. 199.

c) l. c. p. 192.

oculos id genus numos sex, quatuor ex museo Caesareo, binos ex museo Neumannii nostri; ex his unicus est, qui conspirat cum numo in tabula Bayeriana num. IV. posito, reliqui cum inter se, tum ab omnibus ibi propositis discrepant. Idem observavit in numis similibus musei Hunteriani Woidius, ut ipse in epistola ad Bayerium data, huiusque operi ad calcem adjecta testatur. An ergo admittemus, principis Hyrcani nomen in numis uno eodemque tempore cussis tot formarum fuisse patiens? Quod si quis volet contendere, quotiescunque versus primi characteres variant, toties alium principem intelligendum, nae is saltem octo varios principes constituat, nam mihi saltem octo id genus numi sunt cogniti, in quibus ii characteres toto, ut ajunt, coelo differunt, et ex quibus neque Ionathanis, neque Iohannis nomen quantocunque conatu elicias. Satiùs igitur, horum examen numerorum hactenus intentatum relinquere, aut saltem non magnopere illi immorari, quod post magnos et hiatus et conatus in conjecturas denique parum proficuas definimus. Nimis in illo multa progressum difficilem reddunt, imperfecta linguae scientia, characteres partim ignoti, partim in exilibus his numis male expressi, aut etiam exesi, plures propter raritatem contendendi difficultas, denique historicorum ejus tractus inopia. Quid si negare vellem, numos hos esse principum Hasmonaeorum, quis poterit me falsi arguere? Iam istud inter omnes certum, horum vocabula numerorum componi literis, quarum complures alia sunt forma, quam qua sunt il, quibus certi Si-

meonis numi inscribuntur. Quis vero credat, intra paucos annos sic eas sub unius regionis principibus degenerasse? Habuit vicina Idumea et Arabia suos regulos sui per intervalla juris et ritus Iudaici, nonnullorum etiam certos habemus numos. Quis negare audeat, ab horum quopiam monetarium sibi jus adrogante hos signatos numos inscriptos quidem literis Hebraicis, sed quae pro regionis diversitate variabant? Et forte tota similium numerorum epigraphe, quam adhibitis tormentis principis jubemus nomen profiteri, aliud non est, quam sacra quaedam sententia, cujusmodi serius Arabum moneta ex Korano depromptam solet ostentare. Sic et sententiam includit famigeratus ille Sidoniorum numus a nobis in numis Phoeniciis prolatus, et sententiam videre sibi visus est Pellerinius in numo bilingui Antigoni, quem infra proponam. Non est mihi animus, singularem hanc ejus opinionem tueri, ajo tantum, diversam esse posse harum inscriptionum explicationem, et forte eam, quam viri eruditi hactenus se reperisse credidere, *ἐπεὶ νῦν ὁσόν* fallere. Scilicet ut eorum ego consilium laudo, proboque, qui ejusmodi numos curate descriptos in lucem edunt, et conjecturis sobrie ac parce illustrant, sic nolim eorum sequi institutum, quos in iis explicandis copiosos et obnixos video, non multo hactenus feliciter collocata opera, quam fuit ab iis, qui in situm paradisi terrestris inquirere. In his cum essem, forte fortuna in Bartholemyi epistolam ad Bayerium datam incidi, in qua summus hi vir, et in hac arena insignis prae aliis famae candide proficitur,

sefe eruditorum in hoc argumento alterationes et dissidia denique pertaesum istud studiorum genus abjecisse, quo magis amoenis deinceps disciplinis posset vacare. ^{a)}

Inter numos incertos hujus classis referendi etiam sequentes:

Diota, hinc et illinc litera varians Samaritana.

Botrus cum pampino. AE. III. (Bayer Num. Hebr. p. 202.)

Numos similes quatuor exhibuit Bærius addito amplo commentario. Concit, tribuendos Alexandro Iannaëo, e quo mox, aut hujus filio Aristobulo, rem narrant adventanti Pompejo ingens pretii vitem auream, quam in his numis exhiberi existimat, obtulisse. Muovit serius mentem. Nam cum similiter sibi forte oblato inscriptum legere IOTAIA, numum hunc, aliosque eo huic similes Iuliadem Galilæae rem vocandos sanxit, ^{b)} malim Iulæ Tiberii matri tribuendos, ut dicere infra in classe III. in hujus Augusti numis.

Numi principum Iudææ

vide a Simeone usque ad Herodem

Magnum.

Simeoni V. C. 619 A. X. 135 insidiis, iximus, caeso

JOHANNES filius in pontificatu suscipitur, cui cognomen Hyrcani fuit, quod JOACHUM VII. ad bellum Parthicum tatus Hyrcaniam subegit. Sama-

riam Iudæis perpetuo inimicam evertit. Moritur V. C. 647 A. X. 107 relictis filiis Iuda, Alexandro Iannaëo, et Antigono.

Fuere, qui huic Iohanni Hyrcano numos tribuerent, sed conjecturis parum solidis, ut paullo altius dictum.

IVDAS, qui et *Aristobulus*, et *Phil-ellen*, patri succedit, et se regem primus appellat fratre Antigono aliquamdiu regni socio. Moritur V. C. 649 A. X. 105.

ALEXANDER IANNAEVS et IONATHAN

r e g e s.

Alexander fratre mortuo alter Iudææ rex, saevi et inquieti ingenii. Moritur V. C. 675 A. X. 79 relictis filiis Hyrcano et *Aristobulo*.

De Ionathane ignota omnia, ut dicetur.

Numi:

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. Ancora.

Astrum, inter cujus radios literæ Samaritanæ. AE. IV.

Primum stabiliendi typi. Antica indubitata ancoram offert. De averfæ typo variant sententiæ. Rotam dixere Barthemyus, ^{c)} et Pellerinius. ^{d)} Ego olim coronam malebam. ^{e)} At numus similis nitidior, quem serius museo Cæsareo intuli, tum similes alii,

^{a)} Bayer Num. Hebr. sub fin. p. XXI. ^{b)} Vindic. p. 24. ^{c)} B. L. Tom. XXIV. p. 61. ^{d)} Catal. mus. Cæs. Tom. I. p. 248.

quos Neumannus noster possidet, luculentum astitum exhibent. Quod vero illud nonnullis aut rota, aut corona visum est, fecit circulus extimas radiorum partes ambiens, sed et hic in simili Neumanni ancoram partis anticae ambit, cujus ille causam uni monetarii libidini recte imputat.

Quaerendum deinde, quis sit Alexander, quem numi hi diserte memorant. Primus, qui, ni fallor, numum similem promulgavit, Frölichius eum Alexandro Syriae regi, incertus tamen, primone, an secundo, adscripsit, nihil de fabrica Iudaica suspicatus, quod in suo literae peregrinae astri radiis interceptae oculum fugerunt. ^{a)} Barthelemys et Pellerinius, quod literis his *Jonathanis* nomen perscriptum legere visi sunt, signatos hos in Iudaea numos statuerunt, scriptumque in altera numi pagina nomen Alexandri I. Syri, quod ab hoc Jonathan dictus est summus pontifex et amicus, ut auctor libri I. Machab. cap. 10 testatur. ^{b)} Horum sententiae accesseram ego, et proxime Neumannus. ^{c)} Et suadebant istud causae sane probabiles, ac primum quidem mutua inter utrumque principem amicitia, cumque Jonathan confirmatum pontificatus jus Alexandro deberet, eadem ratione videri potuit regis praepotentis et de se bene meriti nomen in moneta sua sociasse, qua subinde reges Ciliciae, Ponti, Bospori atque etiam Iudaeae Romanorum principum vultus aut nomina monetae suae commiserunt. Causam promovit ancora Alexandri nomini adstituta, gentili-

cia, ut omnes noverunt, regum Seleucidarum tessera, qua hoc loco signanda profiteri visus est Jonathan, Alexander e Seleuci sanguine prognatus, quem in illustrem hanc stirpem per totas intrusum communis tum ferebat opinio. At horum omnium conjecturae adversus Bayerium nequaquam aiebat in his numis agi de Alexandro quopiam extero, sed ejus nominis rege domitico, nimirum vel Alexandro Iamnis Iohannis Hyrcani filio, vel altero Alexandro Aristobuli II. filio, qui a Persejo M. una cum patre Romam abductus falsis per iter custodibus in laqueam reversus aliquamdiu turbas decuit, donec a Gabinio in ordinem redactus esset. ^{d)}

Dixi supra, in parte averia horum numorum intra astri radios contineretur teras Samaritanas, quae iudicio Barthelemyi et Pellerinii *Jonathanis* leguntur. Ac Barthelemys quidem modo multo serius veterem suam sententiam tueri perrexit, sed testatus est, oblatos sibi fuisse numos, in quibus Jonathanis nomini nomen *Abdugis* adjectum reperit, scripto inter radios יְהוֹנָתָן בֶּלֶךְ *Iehonathan lech*, (*Jonathan rex*.) Lege haec a me erudito tradita ad calcem Vindob. Bayerii, ac primum in sua ad B. epistola p. IV., deinde in altera epistola ad auctores *diar. anal. des Savans* pag. XV. XVI., et numi imaginem expressam habes.

Cum causam dubiam impleta habemus tractandam, aliud, quod ratione agamus, non superest, et

a) Annal. Syr. p. 67.

b) II. cc.

c) II. cc.

d) Num. Hebr. p. 198

primum, quae certa sunt, commonstremus, iisque fruamur, deinde edisseramus, quae incerta, eorumque enucleationem permittamus posteritati. Numulos hos esse Iudaicos, dubitari nequit, partim quod animantium absunt imagines, partim quod literis Samaritanis sunt inscripti. Satis etiam verisimile, nomine ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ non intelligendum Alexandrum Syrum, sed regem hoc nomine indigenam. Exstant enim numuli alii non multum absimilis rationis, quos proxime recensebo, qui certe sunt Antigoni Iudaeae regis, et hinc regis quidem nomen Graece scriptum: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΝΤΙΓΟΝΟΤ, illinc item epigraphen Samaritanam exhibent. Vt ergo in his necesse non est, exterum quempiam Antigonum respicere, sic neque in praesentibus exterum Alexandrum. Ex binis Alexandris indigenis, quos supra memoravi, potius in praesentes numos jus haud dubie est Alexandro Iannaeco, qui ipsos annos XXVII. regno praefuit. Quo minus Alexandrum Syrum praeferebam, in quem magis inclinabat Bayerius, in causa est, quod is nonnisi per seditionem Iudaeam invaserat, neque, quod constet, regis nomen tulerat. Diximus, qui Alexandrum Syrum praeferebant, potissimum typo ancorae niti. Non repugno, ancoram commode ad Syriae regem referri, sed ajo etiam, posse illa seu sacram, seu allegoricam significationem contineri, perinde ac botro, pampino, ramo, calice, palma, ac similibus. Sic et numi Tiberiadis Galilaeae ancoram sistant nullo utique cum Syriae rebus nexu.

Quod ad Ionathanis nomen attinet, credamus Barthelemyo adferenti, manifeste illud in numis suis legi, tametsi ipse non habeam, quo istud confirmem. Habeo ante oculos numos id genus quinque, sed in quibus omnibus literarum radiis interceptarum tenuia tantum superfunt vestigia. Sed quis deinde erit horum numorum Ionathan? Conjecerat olim Barthelemyus, esse ejus, qui in Iudaeae principatu fratrem Simeonem praecessit. Verum mutavit sententiam, ex quo in numo suo regis titulum Ionathani additum vidit, cum certum sit, primum fuisse inter Hasamonaecos Iudam Aristobulum, qui in regium nomen invaserit. At quis hic rex Ionathan, cum de Iudaico hujus nominis rege non constet? Iudicium istud meas vires excedere tanto fateor libentius, quanto apertius professus est Barthelemyus ipse regii hujus numi praeco et index, ad explicandum hoc dubium praeter conjecturas nihil sibi praesto esse.

Alexandro Iannaeco numos alios Bayerius olim per conjecturam adscripsit, sed retractavit serius, ut diximus supra in numis Hebraicis dubiis.

Alexandro Iannaeco in pontificatu succedit filius *Hyrcanus*, sed eo victo regnum occupat frater *Aristobulus II*. At Pompejus tum Damasci agens auditis utriusque fratris juribus Hyrcanum pontificem, sed absque regis nomine constituit, Aristobulum cum filiis Alexandro et Antigono captum Romam abducit. Libertate subinde a Caesare donati, et in Iudaeam reduces Aristobulus

bulus pater filiusque Alexander Pompejanorum artibus occumbunt uno deinceps superstite Antigono, de quo continuo.

ANTIGONVS.

Aristobuli II. filius. Vitatis Pompejanorum insidiis, quibus, ut dixi, pater fraterque succubere, a Iulio Caesare ex Aegypto Syriam ingresso adversus Hyrcanum pontificem ac patrum regnum Iudaeae petit, sed non impetrat, quod Caesar Antipatro Herodis M. patri, et Hyrcani in rebus omnibus administro palam faverat. Occiso Caesare Antigonus a Parthis, qui V. C. 714 duce Labieno Syriam invaserant, quosque magnis sibi muneribus devinxerat, Iudaeae rex praepositus Hyrcanum foede mutilatum Hierosolymis eiecit, ipse biennio post a M. Antonio, qui Herodem Iudaeae regem designavit, per Sosium legatum capitur, virgisque caesus securi percutitur V. C. 716 principum, regumque Kirpis Hasamonaeorum postremus.

Numi:

----- ANTIFNOT (sic) scriptum extrinsecus circum coronam.

Duplex cornucopiae, intra quod duae literae Samaritanae, circum illud extritis aliis superstitis literae כהן גדול Cohen gadol. (Sacerdos magnus) AE. II. (Barthelemy B. L. Tom. XXIV. p. 49.)

BACIAEOC. ANTIFON. intra coronam.

Cornucopiae simplex, circum similes literae

כהן גדול *praeter extritas alias. AE. III. (Barthelemy l. c.)* In simili musei Caesarei adverte luculentas literas כהן Mathath. Alios duos similes vulgavit Pellerinius, sed in uno legitur BACIA. ANTIF., in alio: BACIAEOC. AN. AE. II. (Rois tab. XVI.)

BACIAEOC. ANTIFONOT. *extrinsecus scriptum circum coronam, intra quam E.*

Duplex cornucopiae, intra quod et extra literae Samaritanae. AE. II. (Pellerin Rois tab. XVI.)

BACIAEOC. ANTIFONOT. *extrinsecus scriptum circum coronam.*

Duplex cornucopiae multis intra et extra hoc literis Samaritanis. AE. II. (Pellerin Suppl. IV. p. 119.)

In priores binos additis eorum iconismis praeclare commentatus Barthelemyus eos invicte huic Antigono vindicavit, cum ab aliis aut Antigono Macedoniae regi, aut Antigono Asiae regi, aut Antigono Ioannis Hyrcani filio, qui cum fratre Aristobulo I. aliquamdiu Iudaeae regnum tenuit, adscriberentur. Plus molestiae dedere literae Samaritanae, quod earum major pars aevum non tulit paucis superstitibus, ex quibus, ut dixi, vocabula *sacerdos magnus* conficiuntur. Idem duas literas, quas in numo primo dixi intra duplex cornucopiae consistere, legit נש, id est: anno I. nempe regni Antigoni. Istud si verum, probabile etiam, literam, quae est in corona numi III., quamque Pellerinius E existimat, esse potius Samaritanam, et quidem *aleph* eodem explicatu, ad cuius etiam formam in numi pictura accedit. Pel-

Doris 4)
ANTIPATER 5)

erinius numi postremi epigraphen explicare aggressus mire se torfit, dum andem sequentem sententiam extundere: *Mathathias sacerdotium juxta bonum receptum dei transportavit.* Sed utrum haec interpretatio vere sit ex genio linguae Hebraicae, et hoc viri eruditi iudicio standum, arbitrentur alii. Quae mea in similiam explicatione inscriptionum sententia, satis supra exposui, o loco de numis Hebraicis dubiis eram. Satis esto, Barthelemyum in s ad Bayerium literis, quas hic ad iudicium suarum calcem posuit, teti, literas Pelleriniani huius numi lunt esse vitiatas. Tamen istud tum, in numo II, quem ex museo sareo exhibui, literas מַתְתִּיָּא Mathath esse ambiguas, cumque idem vultum Barthelemyus videret in numo, et in aliis similibus certam epigraphen מַתְתִּיָּא sacerdos magnus, in-tionem numi integram efficit: *Mathathias sacerdos magnus*, quam praec conjicit ad ipsum Antigonum per-e, quia qui Graecis Antigonus, i-Iudaeis videtur dictus Mathathias, nodo Aristobulo domesticum nomen udae, Alexandro nomen Iannaei. Vide haec pluribus discussa in Ba-Vindiciis sub finem pag. XV.

CLASSIS II.

VI REGVM ET PRINCIPVM HERODIADVM.

Herodiadum stirps postrema prin-

cipum indigenarum, quae regio nomi-ne Iudaeae praefuit, qua exstincta ad nostram usque aetatem exteris imperiis paruit. Exstant ejus principum numi iusto numero, sed rari plerique, et non solum ob hanc causam, sed etiam quod historiam cum sacram, tum profanam magnopere illustrant, avide semper expetiti. Eorum catalogum olim scripsit Harduinus in sua *de numis Herodiadum* dissertatione, quae est in *Opusculis* selectis p. 328, quem subinde copiose auxit Frölichius. Operae pretium puto, omnem Herodis genealogiam hoc loco ob oculos ponere, non levi ad explicandos ipsos numos subsidio. Eam post alios proposuit cl. Brothierus in suis ad Tacitum notis, etsi in nonnullis mendam, uti v. g. in Herode M. omisit uxorem primam Dorin matrem Antipatri. Nostris usibus sequens catalogus, etsi contractor sufficiet. Qui plus desiderat, adeat Reinerum Reineccium.

STEMMA HERODVM ILLUSTRATVM.

1. ANTIPATER, dynasta Idumaeus, Hyrcano a consiliis, et in rebus gerendis primus administer. Ejus uxor.
- 2) CYPROS nobilis ex Arabia profapiae. Vide Iosephum, ex cujus testimoniis etiam quae sequuntur, pleraque deprompta.
3. HERODES MAGNVS. Vide numos.
4. DORIS uxor prima, plebeia, ex

IV. et XIV. b) Regg. vet. num. aneed. p. 90. c) Tem. II. p. 368.
III.) P P P

aula ejicitur. Ejus filius 5) ANTIPATER. Postquam multas in patrem fratresque turbas dedisset, patris jussu paulo ante hujus mortem occiditur.

6. MARIAMNE patre Alexandro, Aristobulo II. avo genita, altera Herodis M. uxor.

7. ARISTOBYLVS Herodis M. et Mariamnes filius, a patre occiditur.

8. BERENICE Aristobuli uxor ex Idumaeis oriunda, Antoniae Claudii Aug. matris familiaris...

9. AGRIPPA I. Aristobuli et Berenices filius. Vide numos.

10. CYPROS filia Phasaeli, Agrippae I. uxor. Ei Iuliae nomen a nonnullis perperam adscriptum est. Vide proximam Berenicen.

11. AGRIPPA II. Agrippae I. et Cyproi filius. Vide numos.

12. DRVSVS moritur infans.

13. BERENICE Agrippae I. et Cyproi filia, nupta primum Herodi Chalcidis regi, deinde Polemoni II. a patrio Ponti regno ad partis Ciliciae regnum transducto, sed a quo innata sibi levitale discedit. Tito Caesari occasione belli Iudaici cognita et impense amata victorem Romam comitatur, serius a Tito generose dimittitur; quod hunc amorem displicere Romanis intellexit. Ad eam pertinet celebre epigramma, quod Athenis vidit Spohnius: (Voyage Tom. III).

ΙΟΥΛΙΑΝ. ΒΕΡΕΝΙΚΗΝ. ΒΑΣΙΛΙΣΣΑΝ. ΜΕΓΑΛΗΝ. ΙΟΥΛΙΟΥ. ΑΓΡΙΠΠΑ. ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΟΥΓΓΑ. ΤΕΡΑ. ΚΑΙ. ΜΕΓΑΛΟΝ. ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

ΛΕΩΝ. ΕΤΕΡΓΕΤΩΝ. ΤΗΣ. ΠΟΛΕΩΣ. ΕΚΓΟΝΟΝ.

Iuliam Berenicen reginam magnam Iulii Agrippae regis filiam, et magnorum n. gum benefactorum urbis neplem. Num sane, hanc epigraphen a Frölichio, eumque secuto Brotiero referri ad Cypron Agrippae I. uxorem, cum singulae paene verba huic sententiae adversantur. Errori causam praebuit m. Graecus inscriptus: ΑΓΡΙΠΠΑΣ. ΑΓΓΕΛΙΑ. ΚΑΙ. ΙΟΥΛΙΑΣ. ΤΙΟΣ, quem Harduinus adscripserat Agrippae I. Agrippae I. filio, b) cumque in casu hujus mater dicatur *Iulia*, creditum continuo, Cypron dictam quoque fuisse *Iuliam*, et ex marmoris testimonio etiam Berenicen. Verum satis hodie constat Graecum hunc numum pertinere ad minem Romanum, nempe Agrippae Postumum, qui fuit filius M. Agrippae et Iuliae Augusti filiae. Nihil ergo sens marmor ad Cypron; nam est ejus Berenices, quam pater hunc ut sese *Iuliam* in honorem gentis sueta tum adulatione vocaverit. Cypros solo suo interea, et nomine contenta.

14. DRVSILLA. Agrippae I. Agrippae II. soror, uxor prima AZIZI, Emesae regis, qui ut Drusus ex lege ducere posset, verpus eluit. Deinde 16) Antonii FELICIS daeae praefidis, cui fortuna per tres uxores reginas attulit. V. chium de Felice trium reginarum in Symb. liter. Rom. Decade II. III.

17. AGRIPPA Drusillae et Fel

a) Notit. slcm. p. 228.

b) Chronolog. vet. test. p. 573.

lius. Cum matre in Vefuvii incendio Tito imperante perit.

18. MARIAMNE, Simeonis filia, uxor Herodis M.

19. HERODES, qui et PHILIPPVS apud Marcum, ^{a)} alius a Philippo tetrarcha, de quo infra. Fuit Herodis M. et Mariamnes filius.

20. HERODIAS Agrippae I. soror, nupsit primum Herodi Philippo patruo, subinde abducta ab altero patruo Herode Antipa, ejus deinde in exilium pulsi comes.

21. SALOME Herodis Philippi et Herodiadis filia, quae matris iussu petiit necem Ioannis Baptistae. Vide Iosephum, et Matthaeum. ^{b)}

22. MALTHACE Herodis M. uxor.

23. ARCHELAVS Herodis M. et Malthaces filius, ethnarcha Iudaeae post patris mortem ab Augusto dictus. ^{c)} Anno principatus X. Viennam Galliae in exilium mittitur.

24. HERODES ANTIPAS Herodis M. et Malthaces F. tetrarcha Galilaeae, Herodiadis alter maritus. Vide numos.

25. CLEOPATRA Herodis M. uxor.

26. PHILIPPVS Herodis M. et Cleopatrae F. Ituraeae et Trachonitidis tetrarcha. Vide numos.

27. HERODES Agrippae I. frater, cuius et filiam Berenicen, suam neptem, uxorem habuit. Fuit rex Chalcidis. Vide numos.

28. MARIAMNE altera Herodis Chalcideni uxor.

29. ARISTOBVLVS Herodis Chalcideni et Mariamnes F. A Nerone Armeniae minori praeficitur.

HERODES MAGNVS.

Antipatri Idumaei filius, jam inde a puero magnis rebus intentus Romanorum primores sive Pompejanos, sive Caesarianos sibi cumprimis observandos duxit, valuitque tantum apud eos gratia, ut ab Antonio, cuius potestati permissus Oriens, Iudaeae tetrarcha, ac non multo post V. C. 714 rex ipsius etiam senatus voluntate designaretur. ^{d)} Sed exclusus tum ab Antigone Hasamonaeco Iudaeae regnum Parthorum beneficio occupante, subinde impetratis ab Antonio auxiliis, quorum dux Sosius, Antigonum Hierosolymis inclusum ad deditionem cogit, ipse remoto aemulo Iudaeae regnum securus auspicatur V. C. 716. ^{e)} Augusti gratiam ut capta retineretque, omnibus grassabatur obsequiis, aedificatis ejus nomine urbibus dicatisque templis. Denique post administratum gnaviter, magnifice, ac liberaliter regnum, sed et infanda crudelitatis exempla, qua in suspectos quosvis, atque ipsos etiam liberos, uxores, propriumque sanguinem defaevit, enatis per totum corpus vermium inter atrocissimos dolores animam efflat V. C. 750, de quo mortis anno vide, quae proxime in numis filii Herodis Antipae disputabuntur. Supremis tabulis regnum sic inter filios divisit, ut

a) Cap. VI. v. 17. b) XIV. 3. seq. c) Ioseph. Ant. L. XVII. c. 11. §. 4. d) Ios. Ant. Iud. L. XIV. c. 14. §. 4. 5. et Bell. Iud. L. I. c. 14. §. 4. e) Dio L. XLIX. §. 22.

Archelaus rex esset, Herodes Antipas Galilaeae tetrarcha., Philippus Trachonitidos, ^{a)} quod ratum habuit Augustus, nisi quod Archelaum non regis, sed ethnarchae nomine praesse Iudaeae voluit. ^{b)}

Numi:

HPΩΔHC. Botrus. X ΘONAPXOC) *Galea cristata, juxta perexiguus caduceus.* AE. III. (Liebe p. 139.) Sed Harduinus legit: HPΩΔOT. ΘONAPXOT, (Num. Herodiad. in Opp. sel. p. 328.) quem posteriorem modum in omnibus, quos vidit, deprehendisse se testatur Barthelémyus. (B. L. T. XXVI. p. 536.)

Alius similis, sed hinc botrus, illinc caduceus. (Barthelemy I. c. ex museo Chamaillard.)

Mirum sane, Herodem in his numis dici Εθναρχος, gentis principem, quem illi titulum a Romanis datum non constet. Testibus historicis primum tetrarcha fuit, mox inde ab anno V. C. 714 rex, etsi ethnarchae titulus in Iudaeae principibus neque ante, neque post Herodem insolens fuit; nam is teste Iosepho antea datus Hyrcano, posthac Archelaeo Herodis M. filio. Existimat Spanhemius, ^{c)} appellationem hanc Herodem sibi vindicasse illo tempore, quo, Hyrcano ethnarcha a Parthis victo et in captivitatem abducto, solus rerum in Iudaea potiebatur, necdum tamen regis titulo Romae, quod ei po-

stea contigit, decoratus. Sed nullo illud fundamento nititur. Forte verior est conjectura Scipionis Maffei, existimantis, ^{d)} memoratum in hoc numo Herodem ethnarcham esse potius Archelaum, quem, ut mox diximus, hoc simile honoris vocabulo praeditum constat. Ejus opinionis causa princeps est, quod idem hic Archelaus a Dione *Exodes Palaestinus* diserte dicitur, ^{e)} quomodo et is, qui in numis dicitur Antipapa, apud Iosephum, et in Actis Apostolorum c. XII. v. 1. Herodes quoque dicitur, ut pridem post alios adverte Norisius. ^{f)} Addo, cum Herodis M. filium, qui a Marco cap. VI. v. 17. dicitur Philippus, a Iosepho ipsum quoque Herodem appellari. ^{g)} Eminent animadverto, plerisque Iudaeae principibus geminum fuisse nomen, unum instituti patrii, alterum peregrinum, ut quae istud solum in gente Herodis, jam etiam sub principibus Hasmoneis sic qui Ioannes, idem et Hyrcanus, Iannaeus, et Alexander, qui Iudas, Aristobulus, etc. unde veram teneamus causam, cur eorum nomina apud numis potest applicari, qui forte de Ricio nomine appellant illum, quibus tantum ex peregrino cognomen. Iam ex Herodis M. filiis binos habet ex patris nomine vocatos, Herodem Philippum, et Herodem Antipatum, ergo vetat, tertium quoque filium Herodem Archelaum? Adeo verum quod ait Plutarchus: ^{h)} καὶ ἐν

a) Ios. Ant. L. XVII. c. 8.

b) Ios. l. c. cap. XI.

c) de Pr. num. T. I.

d) Ant. Gall. p. 113.

e) L. LV. §. 27.

f) de num. Herod. Antip.

g) Ant.

XVIII. c. 5. §. 1.

h) de Pyth. orac. p. m. 401.

ταῖς, τῶν ὀνομασθῶν ἀποκριπταῖς αἱ παρῶ-
νται, scilicet multa nomina a cognomini-
bus occultantur.

Typus botri jam ex Hasamonaeorum
numis cognitus. De galea quod dicam,
non habeo, nisi quod simillimae for-
mae galeam dependentibus cristis habe-
nus in numis Philippi V. Macedoniae
regis. Iuxta hanc galeam in his numis
apparet minutum sigillum, quod in ple-
isque iconismis instar 8 vel contracti
Γαεὶ ou effectum videmus. At Bar-
helemyus in suis manifestum caduce-
m agnoscit, qui et in altero Chamil-
urdi solus numi averfam occupat.

Galea. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΗΡΩΔΟΥ. Λ.
Ara luculenta, in area T, cui immi-
t parvum o. AE.

Numus similis a variis editus, et ab
s varie accepta litera T partis aver-
sae. Harduinus eam dixit principem
eram vocis Τετραρχας, apud quam ur-
m hunc statuit numum signatum, a)
od esse falsum, mox dicetur. Mas-
us eam cum L. Γ. conjunxit, eusum-
s adeo numum contendit anno 303
ae Seleucidarum. b) Sed quascun-
has eruditorum sententias oppido
ere demonstravit Barthelemyus, cum
atur, in numo simili recens in mu-
n regis illato observari parvum o
ae T imminens, ut adeo haec for-
sit instar monogrammati, neque
s vel urbem, vel aeram significare
it. c)

κ inscripto ΒΑΣΙΛΕΩΣ patet, au-
similes esse Herodis cujuspiam, qui

regis nomen tulit. Non ergo, quod
censuit Harduinus, d) pertinere possunt
ad Herodem Antipam Galilaeae prin-
cipem, quem regioni huic non regis,
sed tetrarchae nomine praefuisse infra
dicemus. Perperam vero tetrarcham
hunc etiam regem appellatum probare
intendit ex Actis apost. cap. XII. v. 1.
misit rex Herodes manus etc. nam hoc lo-
co Herodis nomine intelligendum Agrip-
pam I., paullo altius diximus. Novi,
eundem tetrarcham regem dici apud
Matthaeum cap. XIV. et Marcum cap.
VI., at constat, a veteribus nonnun-
quam reges dici, qui erant regis filii,
et Herodis M. quidem filii tetrarchae
tanto magis, etsi minus proprie, reges
dici poterant, quod portioni suae re-
gia potestate praeerant, unde apud He-
sychium: Τετραρχαὶ οἱ βασιλεῖς, quo
sensu et Iosephus Lyfaniae tetrarchiam
dixit Λυσανίῃ τὴν βασιλείαν. e) Interea
vix credibile, Herodem Antipam sese
in moneta publica dixisse regem, quem
tetrarcham tantum esse voluerunt Ro-
mani, cujusque moneta certa tetrarchae
tantum nomine inscribitur. Quod si
rex revera fuit, cur Agrippae I. regi
regium titulum invidit, et postremo
principatus sui anno praefectus est Ro-
mam, ut eundem honorem sibi a Cali-
gula peteret? f) Herodes jure dictos
reges novi binos, Herodem M., ejus-
que ex filio Aristobulo nepotem Hero-
dem Chalcidis regem. Video, ab eru-
ditis praesentes numos jam huic, jam
illi Herodi tribui, malim ego Herodi
M.; nam qui numi certi sunt Herodis

pp. sel. p. 331. b) Ant. Gall. p. 113.
331. c) Bell. Iud. L. II. c. 11. §. 5.

c) B. L. Tom. XXVI. p. 538. d) Opp.
f) Ios. Ant. L. XVIII. c. 7. §. 1.

nepotis, ejus caput proponunt, quia signati a Chalcidensibus, gente Graeca, quos nulla religio vetuit aëmantium signa monetae imprimere. E converso existimo, numos, qui his signis destituntur, tribuendos Herodi M., cuſos scilicet in Iudaea superstitionis suae tenace. Istud si verum, signati sunt hi numi V. C. 718, qui fuit regnantis Herodis annus III.

Clypei quatuor in orbem dispositi. X
ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΗΡΩΔΟΥ. *Galea, in area*
ΕΙ. ΑΕ. III.

Numum hunc edidit Frölichius ex museo Savorgnan. ^{a)} Ex eadem causa, quam mox prodidi, tribuendum puto Herodi M. Clypei partis anticae eo modo sunt dispositi, quo eos dispositos videmus in numis Macedonicis; sed jam in his monui, in pluribus urbium regumque numis etiam extra Macedoniam hunc typum deprehendi. Ex anno epochae ΕΙ. confit, numum hunc signatum V. C. 730, qui fuit Herodis M. annus XV.

Numi Herodis M. hactenus ex aere tantum reperti sunt. Si fides Zonarae, aureos etiam, argenteosque flavit. Narrat enim, ^{b)} eum ingruente fame τον οντα κατὰ τὰ βασιλεία κοσμον συγκοψαι εἰς νομισμα, *thesaurum regium in numos concidisse*. At Fl. Iosephus, unde haec hausit Zonaras, verba: εἰς νομισμα reticet, contentus dixisse, aurum et argentum thesauri regii concisum fuisse. ^{c)}

HERODES Antipas TETRARCHA.

Patris Herodis M. testamento primum rex, sed mutata voluntate Galilaeae tantum et Peraeae tetrarcha constituitur confirmante Augusto. ^{d)} Ademptam fratri Herodi Philippo uxorem Herodiadem in iustae uxoris loco habet, quod cum ei exprobraret Ioannes dictus Baptista, salutaria monentem misso carnificè e medio tollit. Christo sibi tradito illudit. Exeunte Caligulae imperio Romam profectus, ut regis titulum ab imperatore impetraret, sed praeventus Agrippae I. criminationibus Lugdunum Galliae in exilium mittitur, ejus tetrarchia eidem Agrippae tributa V. C. 792 P. X. 39.

Numi:

ΗΡΩΔΟΥ. ΤΕΤΡΑΡΧΟΥ. *Ramus palmarum, in area* L. ΑΓ. *in alio:* L. ΑΔ. X TIBEPIAC. *intra lauream.* ΑΕ. II. (Pellerin Rois p. 175, Barthelemy B. L. Tom. XXVI. p. 537.)

Numi hi signati sunt apud Tiberiadem Galilaeae urbem, quam Herodes condidit, et in Tiberii honorem sic appellavit, ut in hujus urbis numis diximus. Anni inscripti indicant annos tetrarchiae, quam ex patris testamento post hujus mortem adivit V. C. 750, ut ad sequentes numos probabimus.

ΗΡΩΔΗΣ. ΤΕΤΡΑΡΧΗΣ. *Ramus palmarum, in area* L. ΜΓ. *in alio:* L. ΜΔ.

a) ad num. regg. vet. access. tab. II. et in Not. elem. tab. XX.
e) Ant. L. XV. c. IX. § 2.

d) Ios. Ant. L. XVII. c. 8 et 11.

b) Annal. L. V. c. 16.

Ξ ΓΑΙΩ. ΚΑΙΣΑ. ΓΕΡΜ. ΣΕΒ. *intra lauream.* ΑΕ. ΙΙΙ.

Numi hi, ex quo detecti fuere, continuo summo loco sunt habiti, quod eorum ope annus mortis Herodis M., atque adeo et annus nati Christi adcuratius innotescit. Tanti ergo momenti cum sint, necessarium cumprimis visum, de eorum fide ac probitate, et ne qua fraus bonam causam corrumperet, nos esse securos.

Is, qui annum ΜΓ, seu 43 exhibet, anno 1689 in lucem prodixit ex museo Rigordii patricii Mafsilienfis. Migravit deinde in museum le Bret, ut refert Bimardus, ^{a)} ex quo eum citat quoque Panelius. ^{b)} Eum non multo post praecleara dissertatione illustravit Norisius specie epistolae ad Pagium datae: *de numo Herodis Antipae.* Verum quod fusus credebatur, etsi ex vero archetypo, scrupulum eruditibus, atque ipsi etiam Norisio iniecit, et erant, quibus reprobandus omnino videbatur. Sed universam hanc causam de numi Rigordiani seu probitate, seu mala fide jam parum moramur, ex quo nobis constat, similem alium servari in locuplete thesauro quondam Pellerinii, ut ejus ipsius oraculo docemur, ^{c)} cujus deinde simile exemplar fidei indubitatae nuper ipse in museum Caesareum intuli, sed in cujus averfa legitur: ΓΑΙΩ. ΚΑΙΣΑΡ. ΓΕΡΜΑΝΙΚΩ.

Alterum cum anno posteriore ΜΔ, seu 44 primus edidit Vaillantius. ^{d)} Unde insignem hunc numum hauserit, non constat. Ejus tamen certam esse fidem,

reperisse se credidit Freretius reperto libello ipsius Gallandi manu exarato, in quo is refert, sibi, cum Nointellum legatum in Palaestinam comitaretur, et apud Hierichuntem subsisteret, oblatum numum aeneum, in cujus facie una palma cum epigraphe ΗΡΩΔΟΥ. ΤΕΤΡΑΡΧΟΥ, et in area ΜΔ, in altera laurea, in cujus tamen medio quid sit, distinguere ipse non potuit. Iudicavit ergo Freretius, idem inscriptum fuisse laureae, quod in numo Rigordiano, nempe: ΓΑΙΩ. ΚΑΙΣΑ. ΓΕΡΜ. ΣΕΒ., neque adeo Vaillantii numisma posse in dubium vocari. ^{e)} Verum metuo, ut hoc Frereti judicio plene liceat acquiescere. Subit enim animum suspicio, visum Gallando numum esse potius illi similem, quem ex hujus Herodis numis supra primum ex Pellerinio et Barthelémy citavi. Sane si Gallandi verbis disertis stare velimus, plus illi cum hoc, quam cum Rigordiano convenit. Ait, epigraphen numi fuisse: ΗΡΩΔΟΥ. ΤΕΤΡΑΡΧΟΥ, at in Rigordiano est: ΗΡΩΔΗΣ. ΤΕΤΡΑΡΧΗΣ, deinde typum fuisse palmam, *palmier*, cujus omnino speciem praebet illud, quod Pellerinii iconismus exhibet, at in Rigordiano simplex est palmae ramus. Illud, quod inclusum laureae distinguere non potuit Gallandus, aequè poterat esse epigraphe ΤΙΒΕΡΙΑC, ac quod malebat Freretius: ΓΑΙΩ etc. Quod ad inscriptum annum attinet, animadvertendum, eum in citato numo Barthelémy sic exaratum: ΔΔ et quod sequitur, ambiguo sensu, legendumne sit ΔΔ

^{a)} ad Robert T. H. p. 443.
Tom. II. p. 495.

^{b)} Mem. Trev. Octob. 1737.
^{c)} B. L. Tom. XXI. p. 292.

^{c)} Rois p. 175.

^{d)} B. L.

feu 34, an MΔ, feu 44, et erant eruditi non pauci testibus ipsis Barthelemyo, et Frereto, ^{a)} qui posteriorem hanc lectionem probaverant. Quod his visum, potuit et videri Gallando, potuitque is numi, quem viderat, siglam resolvere in MΔ, resolvendam potius in ΔΔ. Ex quo patet, multo mihi videri verisimilius, hunc Gallandi numum esse ejusdem naturae cum Pelleriniano. At vidit Vaillantius numum Rigordiano similem, sed anno MΔ notatum. At verisimile etiam, Gallandum numi hujus indicium cum Vaillantio communicasse, ab hoc eum cum Rigordiano collatum, ejusdemque esse naturae dempto epochae anno creditum, et talem deinde in iconismo propositum. Non haec otiose, aut Frereti, si viveret, ingratis disputavi, qui forte et ipse mecum consensisset, si cum citato Gallandi numo contulisset similem alium, quem Barthelemyus ex museo regis recitavit, ac tum profecto minus laborasset in explicando anno MΔ, quem nonnisi quae sitis effugiis cum annis tetrarchiae Herodis Antipae potuit componere.

Missio igitur tantisper anno praetense MΔ in alterius anni certi MΓ naturam inquiramus, quo usi sunt eruditi ad definiendum annum, quo Herodes M. diem obivit, atque etiam annum nati Christi propius definiendum.

Iam ex Iosephi verbis confecerunt eruditi, mortuum Herodem anno V. C. Varroniano 750 A. X. 4 tempore vero. En causas paucis propositas. Ait,

regnasse Herodem post interfectum Antigonom annos XXXIV., postquam autem a Romanis rex creatus fuerat, annos XXXVII. ^{b)} Ejusdem testimonio creatus est rex Olympiade CLXXXIV. C. Domitio Calvino iterum, et C. Asinio Pollione cos. ^{c)} Processere hi consules V. C. 714 A. X. 40. Hoc ergo anno ipse in urbe praesens conferentibus operam M. Antonio et Octaviano in ipso senatu renunciatus est rex, et quidem ejus primo semestri, nam Iosephus istud factum refert Olympiade CLXXXIV., quae eo anno currebat adhuc usque ad solstitium aestivum. Si igitur principio ejus anni coepit Herodis annus I., necesse est, annum regni XXXVII. coepisse initio anni 750, sed qui annus postremus paucorum tantum esse dierum potuit, quod ipse ejus mense Martio, aut Aprili mortuus est, ut dicetur. Altera nota chronologica a Iosepho citata est annus XXXIV inde ab interfecto Antigono. Factum istud contendit Dio Claudio et Norbano cos. ^{d)} qui fuere consules anni V. C. 716 A. X. 38, et quidem, ut ex serie historica colligi potest, eo anno jam adulto. Si ergo tum coepit annus I. Herodis, annus ejus XXXIV. coepit anno jam adulto V. C. 749 A. X. 5, quo labente ipse mense Martio sequentis anni Iuliani diem obivit. Aliud Iosephus insigne argumentum offert, cum narrat, Philippum Herodis M. filium mortuum anno Tiberii XX., postquam tetrarchiae annis XXXVII. praefuit. ^{e)} Annus Tiberii XX. fuit annus V. C. 787, a quo si

a) II. cc. b) Ant. L. XVII. c. 8. §. 1. §. 22. c) Ant. L. XVIII. c. 4, 5, 6.

d) Ant. L. XIV. c. 14. §. 5.

e) L. XLIX.

subtrahamus annos Philippi XXXVII., devenimus ad annum V. C. 750, quo tetrarchiam mortuo patre adivit Philippus. Haec de anno mortis Herodis M. certa ex Iosepho duoimus. Quod ad anni tempus attinet, binas idem pe-
 illas commemorat, primum eclipsin
 nae, quae paucos dies ejus mortem
 raecelsit. Eam Astronomi ad diem
 IV. Martii figunt. Deinde quod mor-
 tus est Herodes, antequam pascha ce-
 braretur. Ad comprobandum eun-
 dem mortis annum praescire etiam fa-
 unt numi. Quinctilii Vari Antiochiae
 nati cum annis EK. 5K. ZK ducendis
 aera Actiaca. Horum postremus
 C, qui haud dubie etiam postremus
 is Syriae praefidis fuerit, incipit in
 tumno V. C. 749 A. X. 5. Constat
 o etiam ex Iosepho, Varum ante
 rodis mortem, et etiam aliquanto
 t, Syriae administratione functum,
 non raro ad eum regem commēasse.
 quo sequitur, ejus mortem diutius
 erri non posse, quod Augustei moris
 fuit, magistratuum imperia proro-
 . Haec, quae dixi, copiosius ex-
 ere Vaillantius, a) ac praecipue
 etus. b)
 erodis mortem ex Iosephi testimo-
 ad tempus verum anni V. C. 750
 . 4 fixum egregie etiam confirmat
 us Herodis Antipae numus cum an-
 15, seu 43. Constat, eum patris
 nento constitutum tetrarcham Ga-
 . Coepit ergo annum I. tetrar-
 numerare mox a morte patris,
 vere V. C. 750, ergo annus nu-

mi MΓ, seu 43. inivit in vere V. C.
 792 P. X. 39. Certum vero, Antipam
 eodem hoc anno in Italiam appulsum
 tetrarchia spoliatum, et Lugdunum
 Galliae exulatum ire jussum, quod jam
 evulsite comprobavit Norisius in eundem
 hanc Antipae numum commentatus. Ex
 quo efficitur, mortem Herodis M. in
 annum posteriorem differri non posse.
 Hactenus plana omnia, ac proclivia.
 At Freretio numus anno MΔ notatus,
 quem omnino existere credidit, cru-
 cem merito fixit, quod is annus dictos
 limites et auctoritate copiose stabilitos,
 nimirum mortem Herodis M. et exili-
 um Antipae excedere videbatur. Hunc
 ergo excessum ut cum annis Antipae
 conciliaret, necesse visum primum sta-
 tuere, anno mortis Herodis alterum
 mensem Nisan extra ordinem intercala-
 tum, deinde annum Antipae primum
 fuisse incompletum et paucorum tantum
 dierum, sic ut sequente proxime Nisan
 iniret Antipae annus alter, quem mo-
 rem numerandorum in Iudaeae regibus
 annorum ex verbis Talmudi compro-
 bat. Sed haec viri praestantis effugia
 tum tandem amplectenda censebo, cum
 certi erimus, existere revera numos An-
 tipae anno MΔ notatos, quod supra in
 dubium vocavi.

Ex hac ergo disputatione necessario
 sequitur, et invicte demonstratur, ae-
 ram vulgarem nati Christi, quam Dio-
 nysius Exiguus monachus Scythia ad
 diem XXV. Decembris V. C. 753 fixit,
 aliquot saltem annis retardare. Cer-
 tum enim est ex sacris literis, natum

a) L. Tom. II. p. 495. b) B. L. Tom. XXI. Mem. p. 278.
 17. III.)

Christum, cum adhuc in vivis esset Herodes M. At qua ratione Christus, quem aera nostra vulgaris V. C. 753 natum statuit, Herode adhuc vivente nasci potuit, quem V. C. 750 diem obivisse modo demonstravimus? Unde sequitur, Christum post annum V. C. 749 nasci non potuisse, et aeram nostram saltem annis IV. plus iusto praevertere. Sitne Christi nativitas magis adhuc retrahenda, quod aliqui historicis, chronologicisque argumentis ducti senserunt, meum non est inquirere, quod in praesente instituto numismatica tantum tractamus.

PHILIPPVS TETRARCHA.

Herodis M. et Cleopatrae filius patris testamento Gaulonitidem, Trachonitidem, Bataneam, et Paniadem abstulit. ^{a)} In honorem Augusti Caesarem ad Panium, quae et a conditore *Caesarea Philippi* dicta est, aedificat. Vir moderatus quietique ingenii, et in jure dicundo assiduus, postquam XXXVII. annos tetrarchiae praefuit, mortuus est V. C. 787 P. X. 34. Vacuam ejus morte ditionem, quod prolibus caret, Tiberius provinciae Syriae attribuit. ^{b)}

Numi:

ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ. *Caput Augusti laureatum.* ΤΕΤΡΑΡΧΟΥ. *Templum 4. columnarum, inter quas: L. Ks. AE. III. (Panel Catal. le Bret.) Alius cum L. ΑΓ. AE. II.*

(Maffei Antiq. Gall. epist. 22. pag. 112.)

Numum ex citatis alterum cum L. ΑΓ. edidit etiam abbas Fontenu addito erudito commentario. ^{c)} Statim cum pars antica vivi adhuc Augusti regnum offerat, annum ΑΓ referri non posse ad indicandum annum tetrarchiae. Nam quo tempore Augustus obiit, nisi annus XVII. tetrarchiae Philippo gebatur. Conjicit igitur, annum ΑΓ pendere ab aera Actiaca in ejus Augusti honorem instituta, et a paterbus Syriae urbibus recepta, cujus initium cum sit annus V. C. 723, apparet, annum ΑΓ coepisse V. C. 735, fuit annus V. Philippi. Haec eruditus abbas, verum satis apparet, cum inscripserat, nondum illi fuisse cognita numum Panelii cum L. Ks, qui dicitur ab aera Actiaca inibit in autumnum, verum toto hoc tempore regnare adhuc pater Herodes. Vix igitur dari potest, annos his numis inferri esse annos tetrarchiae, praecipue videamus, in omnium aliorum tetrarchiae principum numis annos inferri semper ab eorum principatu perire. Nihil vero obest, caput Augusti ferre viventis speciem nullo ad consecrationis cultu, nam videbimus copiosos Vespasiani et Titus eorum obitum sub Agrippa II. nullo consecrationis indicio.

Cum pars adversa sistat caput Augusti, verisimile est etiam, templum sae esse illud ipsum, quod testatur Herodes pater juxta specum Panis Augusti honorem struxit.

a) Iof. Ant. L. XVII. c. 8. § 1. b) Iof. Ant. L. XVIII. c. 4. § 6. c) B. L. hist. T. I.

Primi sunt hi principis Iudaici numi, qui effigiem insculptam exhibent, cujus plura deinceps exempla dabunt numi Agrippae II. Sed verisimile est, Graecos his principibus subjectos id genus numos feriundos curasse. Constat passim ex Iosephi bello Iudaico, hujus tractus urbes a Gfaecis habitatas. Quamquam constet etiam, Iudaicos reges, ex quo Romanis obnoxii esse coepere, cum legibus suis laxius cohaesisse. Exemplo esto, Herodem M. templa Augusti condidisse, deinde Herodem tetrarcham Tiberiade domum suam aninantium signis exornasse, serius propterea ab iratis Iudaeis incensam, ut refert Iosephus in Vita sua cap. 12. Quanto statuarum populo antiqua clarorum artificum exemplaria imitantium Agrippa II. Caesaream Philippi frequentaverit, narrat Iosephus. ^{a)}

AGRIPPA I. MAGNVS.

Natus Aristobulo Herodis M. filio et renice. Caeso patre cum matre oennis Romam profectus et in aula ecatus paullatim profuturas sibi amias contraxit. Caligulam quod impius coleret, a Tiberio extremo impii anno conjectus in vincula, sed paullo post mortuo non libertatem do volente Caligula, sed et patruilippi, et Lyfaniae tetrarchias regione adeptus est, adjecta non multo

Antipae in exilium missi tetrarchia. in Orientem profectus, rebusque ordinatis Romam redux, dum Clau-

dium in obtinendo imperio prompte adjuvat, hujus beneficio veterem ditio- nem Iudaeae, Samariae, Abilae accessioneibus auget. Exactis annis regni VII. moritur, suis propter adfectum in leges patrias multum commendatus V. C. 797, P. X. 44. (Ios. Ant. L. XIX. c. 8. § 2. Philo de Legat. ad Caium.)

Numi:

Caput Caligulae. X KAICAPETIAΣ. AΣTAOT. AΠPIPΠA. BACIAET. *Vir togatus stans d. chartam involutam.* AE. II. (Vaill. Num. Graec. p. 11.)

KAICAP. CEBACTAΣ. IE . . . *Caput Caligulae laur.* X BACIA. AΠPIPΠA. Γ. *Princeps cum sceptro in lentis quadrigis.* AE. II. (Frölich Not. elem. tab. XX. n. 10. ex museo Savorgnan.)

Numum priorem Vaillantius et Frölichius Caesareae Palaestinae signatum adserunt, sed perperam, ut videtur, ex binis causis, I. quod imperante Caligula, cujus caput antica exhibet, Samaritis, in qua sita Caesarea Palaestinae, Agrippae nondum paruit, ejus ditioni serius Claudii beneficio adjecta, ut diserte tradit Iosephus. ^{b)} II. quod Caesarea Palaestinae nunquam sese in numis *asylum* dixit. Erit ergo *Caesareae Sebastes*, quae et Panias dicta, condita a Philippo tetrarcha Agrippae nostri patruo, cujus ditionem a Caligula primo imperii sui anno Agrippae regio nomine permissam idem Iosephus auctor est, ^{c)} et quae docentibus numis aliis constanter sese dixit *asylum*.

Ant. L. XX. c. 9. § 4.

b) Ant. L. XIX. c. 5. § 1.

c) L. XIX. c. 4. § 5.

Ex iisdem causis alterum quoque numum eidem Caesareae Paniadi confidenter largior. Non placet το ΣΕΒΑΣΤΑΣ a Frölichio promulgatum. Quid enim Dorismus in numo hujus tractus? Dividendum censeo vocabulum, legendumque: ΚΑΙΣΑΡΕΙΣ ΣΕΒΑΣΤΗΣ ΑΣΥΛΕΡΑΣ. Litera Γ annum haud dubie significat, et quidem principatus Agrippae. Typum uterque numus Romanum habet.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΜΕΓΑΣ. ΑΓΡΙΠΠΑΣ. ΦΙΛΟΚΑΙΣΑΡ. *Caput regis diadematum.* Χ ΚΑΙΣΑΡΙΑ. Η. ΠΡΟΣ. ΤΩ. ΣΕΒΑΣ. ΑΙΜΕΝΙ. *Mulier stans cum gubernaculo et cornucopiae.* ΑΕ. II.

Ita utriusque partis epigraphen legendam censuit Belleyus, ^{a)} aliis pro ΦΙΛΟΚΑΙΣΑΡ legentibus ΦΙΛΟΚΛΑΤΔΙΟΣ, quanquam istud non immerito quidem, quando et frater Herodes, ut mox videbimus, se dixit *Philoclaudius*, et de Claudii in Agrippam officiis constat. Epigraphen vero aversae: *Caesarea ad portum Sebastum*, a variis varie, sed inique lectam, idem restituit ex numis Neronis apud Caesaream Samaritidos, cui et praefens numus debetur, signatis. Ejus explicationem pete ex moneta hujus urbis. Dicitur in numo ΜΕΓΑΣ, nimirum a Caligula Claudioque, ut in ejus vita diximus, tot provinciarum accessionibus ornatus, quarum redditus teste Iosepho ^{b)} fuisse MCC myriades drachmarum.

Caput Claudii. Χ ΕΠΙ. ΒΑΣΙΛΕ. Α.

ΓΡΙΠ. ΤΙΒΕΡΙΕΩΝ. *intra lauream.* ΑΕ. II. (Vaill. Num. Graec. p. 14.)

Signatus numus Tiberiade Galilaeae cum capite Claudii, qui non modo Agrippam multis beneficiis adfecit, sed, ut videtur, etiam urbem; nam haec se deinceps in ejus honorem ΚΛΑΤΔΙΟΤΙΒΕΡΙΕΩΝ inscripsit.

ΣΑΚΙΛΕΥΣ. ΑΓΡΙΠΠΑ. *Caput Agrippae diadematum.* Χ ΑΓΡΙΠΠΑ. ΤΙΟΤ. ΒΑΚΙΛΕΩΣ. *Agrippa filius in citato equo.* ΑΕ. III. (Wise Mus. Bodl. p. 118.)

Hujus numi explicationem pete ex numis synchronis Epiphanis et Callinici Antiochi IV. Commageni filiorum, qui et ipsi ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΤΙΟΙ, *regis filii*, in numis appellantur, et equis vecti proponuntur. Teste Iosepho Agrippa eundem Antiochum liberali hospitio excepit. ^{c)}

HERODES REX Chalcidis.

Agrippae I. frater, quo deprecante a Claudio Chalcidis regnum obtinet. ^{d)} Regnavit annos VIII.

Numi :

ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΗΡΩΔΗΣ. ΦΙΛΟΚΛΑΥΔΙΟΣ. *Caput diadematum.* Χ ΚΛΑΤΔΙΟ. ΚΑΙΣΑΡΙ. ΣΕΒΑΣΤΩ. ΕΤ. Γ, *in alio:* ΕΤ. Ε. *intra coronam.* ΑΕ. II. (Harduin, Seguin.)

ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΗΡΩΔΗΣ. *Caput diadematum.* Χ ΚΛΑΤΔΙΑ. ΚΑΙΣΑΡΙΑ *intra coronam.* ΑΕ. III. (Harduin Num. Herod.)

a) B. L. Tom. XXVI. p. 450. b) Ant. L. XIX. c. 8. § 2. c) l. c. § 1. d) Jos. Ant. L. XIX. c. 8. § 1.

Verum in alio simili, qui est in museo principis Waldeck, lego hinc: BACIAETC. ΗΡΟΔΗC, illinc: ΚΑΑΤΑΙΩ. ΚΑΙCΑΡΙ.

Titulus *Philoclaudii* grati in Claudium est animi argumentum, et *regis* nomen numos hos praelucente historia huius esse Herodis proprios jubet. Si vera esset Harduini lectio, haberemus in numo priore ludos *Clandia Caesarea*, sed cum in numo simili, quem ipse vidi, scriptum sit ΚΑΑΤΑΙΩ. ΚΑΙCΑΡΙ, pro ludis habemus nomen ipsum Claudii Caesaris dedicandi formula.

AGRIPPA II.

Agrippae I. filius. Patre V. C. 797 mortuo annos natus XVII. aliquamdiu privatus vixit, dum illi V. C. 801 P. X. 48 Claudius Chalcidis regnum Herodis morte vacuum impertiret. Eiquinquennio post Claudius pro Chalcide tetrarchiam Philippi regio nomine concessit, quam subinde Nero parte Galilaeae auxit. *) Ortis sub hoc in Iudaea turbis auctor primum suae genti fuit, ut arma adversum Romanos ponerent, at cum nihil proficeret, cum Vespasiano arma iunxit. Propterea a gente Flavia ad imperii fastigium evecta benigne semper habitus in regia dignitate annos natus LXXII. obiit V. C. 852 P. X. 99 regum Herodiadum, omniumque Iudaeae regum postremus.

Numi:

Sunt hi iusto numero, omnes fere e-

pochae anno insignes, quam coepisse dicemus V. C. 814 P. X. 61. Sunt praeterea variae naturae, alii bilingues, alii ritus vere Iudaici, alii peregrini, alii notam S. C. praeferunt. Eos omnes studiosius descripsit Frölichius, b) a quo tempore vix alium proditum reperi.

BACIAEΩC. * AΓΡΙΠΠΑ. * *Tabernaculum.* X L. E. 5. Z. Θ. *Tres spicae.* AE III.

Dubitatum, sintne similes numi Agrippae I., an II. Istud certum, numos anno Θ notatos Agrippae I. esse non posse, qui VII. tantum annos regnavit. Sed istud ipsum, postremum hunc numum Agrippae II. necessariotribuendum, argumento mihi est, etiam praecedentes, quia simillimae sunt fabricae, et formae, esse posterioris Agrippae. Censent eruditi, his typis indicari tabernaculorum festum, et oblationem primitiarum frugum. Solos hos numos vere Iudaicos dixeris, quod signis animantium abstinere. Reliqui omnes hominum aut capita, aut signa ostentant, unde conjicere licet, eos a Graecis signatos.

NEPΩN. KAICAP. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. * *Caput Neronis.* X EΠI. BACIAE. AΓΡΙΠΠΑ. NEPΩNIE. *intra coronam.* AE. III. (Pellerin Rois p. 176. Vaill. Frölich.)

Numum hunc signatum esse Neroniade, quae et Caesarea Paniadus, jam dixi in numis huius urbis, quo loco et eum explicatum habes. De praefixo EΠI vide paullo infra.

a) Iof. Ant. L. XX. c. 8. § 4.

b) Reg. vet. num. p. 105.

BACIAEOC. * MAPKOT. * AΓΡΙΠΠOT.
Dextera spicas et papavera stringens. X
 ETOTC. AITOT. *Corolla, omnia intra*
coronam. AE. III. (Pellerin Suppl. I.
 p. 1.)

Bina in praeclaro hoc numo singula-
 ria occurrunt, I. praenomen MAPKOT,
 quo Agrippam nostrum usum ex nullo
 alio monumento constat. Tractum il-
 lud conjicit Pellerinius a Marco Anto-
 nio IIIviro, cujus benevolentiae stirps
 Herodiadum splendorem suum debuit.
 Forte tutius alii ab ipso M. Agrippa
 Augusti genero duci volent. II. Modus
 scribendi anni regni AITOT, quod po-
 situm pro *ἐνδεκατῇ*, id est: anno XI.,
 nimirum numero cardinali AI, seu XI.
 addita terminatio ordinalis TOT ex
 vocabulo *ἐνδεκαTOT*. Eodem loco e-
 xemplum simile adfert ex numo Anto-
 nii et Cleopatrae, in quo scriptum: E-
 TOTC. KATOT. KAI. C., id est: *ἐτῶς*
ἐικοστῇ πρώτῃ καὶ διακοσίῳ, anno XXI.
supra CC.

Epigraphe et caput Vespasiani, in aliis
Domitiani. X BA. AΓPIII. L. IA. *Vi-*
ctoria stans scribit in clypeo. AE. I. II.
 (Frölich, alii.)

Cum epocha Agrippae II. coeperit
 anno V. C. 814, ut infra ex numo Do-
 mitiani patebit, numi praesentes signati
 sunt V. C. 827. Frölichius nullum cer-
 tum hujus Agrippae numum cum capi-
 te Vespasiani novit, cujus inscriptus an-
 nus praesentem IA praeverteret. Qua-
 re promulgatos a Vaillantio numos cum
 capite Vespasiani, et annis Z et Θ male

lectos suspicatur, quod annus Z a capi-
 te epochae V. C. 814 ductus nondum
 in imperium Vespasiani, et annus Θ
 nonnisi in ejus annum I. incidat. Qua-
 re conjicit, in iis potius scriptum IZ et
 IO. Typus haud dubie captae Iudaeae
 memoriam renovat.

Caput in aliis Titi, in aliis Domitiani.
 X BA. AΓΡΙΠΠΑ. ET. IO. *Trium-*
 AE. II. (Vaill. Harduin.)

Idem alterutrius caput. I ETO. I
 KA. KΓ. KΔ. *Palma, vel Victoria.* AE.
 II. (Frölich.)

IM. CA. D. * VESP. F. DOM. AV.
 GER. COS. XII. *Caput Domitiani laev.*
 X EΠI. BA. AΓPI. ET. Ks. S. C. C.
duicens inter duplex cornucopiae. AE. III.
 (Harduin num. Herod. Vaill. Num.
 Graec.)

Eadem adversa. X SALVTI. AVGVSTI.
 S. C. EΠI. BA. AΓPI. ET. Ks. S. C.
 AE. II. (Harduin l. c. ac praecipue
 Frölich Reg. vet. p. 111.)

Hi numi initium epochae, qua
 est Agrippa II., stabiliunt. Domitia-
 nus nonnisi anno V. C. 839 P. I. s.
 fuit consul XII., quo eodem anno
 rebat annus Ks, seu 26, ergo annus
 ius epochae primus figendus ad V. C.
 814 P. X. 61, qui fuit imperantis Se-
 ronis octavus, Agrippae inde ab V. C.
 801 P. X. 48, quo rex a Claudio
 ctus est, decimus quartus. Quae
 Agrippae causa fuerit constituendae
 anno regni sui XIV., non constat. Va-
 duinus, qui stabilitam eam adferit
 pterea, quod eo anno commissum
 Agrippae ex S. C. imperium rei militaris

in Palaestina est, ^{a)} hujus causas sententiae hodieque nobis debet. Pagius annum K5 ad regnum Agrippae refert, ^{b)} sed satis eum refellunt anni numorum, quos dedimus, et dabimus, cum imperantibus compositi.

At plura alia numi hi observatu digna offerunt, primum, quod bilingues sunt, deinde quod regis nomini praefigitur ΕΠΙ, denique quod additur nota senatusconsulti S. C., quae omnia simul conjuncta in nullo alio numo veteri reperiuntur, et quae explicare mearum non esse virium profiteor. Quod ait Frölichius, numos similes a Romanis colonis, sed Agrippae subjectis culos videri, ^{c)} tantum adest, ut dubium tollat, ut etiam augeat. Nam si Agrippae subjecti, quid ad eos senatus consultum? Cum viderem praepositum ΕΠΙ, credidi primum, Agrippam in urbe aliqua Iudaeae, vel Samaritidos Romanis subjecta magistratu honorario functum, ut olim Cathagine Nova Mauretaniae reges Iubam II. et Ptolemaeum, quia praefixum ΕΠΙ plerumque magistratum eponymum indicare solet; verum et in numo supra citato: ΕΠΙ. ΒΑΣΙΛΕ. ΑΓΡΙΠΠΑ. ΝΕΡΩΝΙΕ. legimus praefixum ΕΠΙ, qui tamen numus signatus est apud Neroniadem, quam in Agrippae fuisse potestate constat, ex quo illi hunc tractum Nero celsit. ^{d)} Praestat, in tanta caligine non ultra progredi.

ΔΟΜΙΤΙΑΝΟC. ΚΑΙCΑΡ. CΕΒΑC.
Caput laur. X ΕΤΟ. Κ5. ΒΑCΙ. ΑΓΡΙΠΠΑ.

vel ΑΓΡΙΠΠΑ, vel ΑΓΡΙΠΠΑC. *Victoria inscribens clypeo, et pede galeam calcans.* In aliis: *Duplex cornucopiae, intra quod caduceus.* ΑΕ. II. III. (Frölich l. c.)

Recitavi hos numos, ut appareat, eodem anno K5 plures variae rationis numos ab Agrippa signatos fuisse.

ΑΤΤΟΚΡΑΤ. ΟΥΕCΠΑCΙΑΝΩ. CΕ-
ΒΑCΤΩ, vel similiter, vel: ΑΤΤΟΚΡ.
ΤΙΤΟC. ΚΑΙCΑΡ. CΕΒΑC. vel similiter,
vel, ΔΟΜΕΤΙ. CΕΒΑC. ΓΕΡΜΑΝΙ. aut
similiter. X ΒΑ. ΑΓΡΙΠΠΑ cum annis
variis: ΕΤΟ. Κ5. ΚΖ. ΚΘ. *Dea flans
cum cornucopiae, vel Victoria, vel du-
plex cornucopiae etc.* ΑΕ. I. II. III. Sin-
gulos ex variis museis recitat Fröli-
chius.

Paullo ante comprobavi, epocham Agrippae II. incipere V. C. 814, cujus anno XIX. mortuus Vespasianus, et anno XXI. Titus. Ex quo sequitur, citatos Vespasiani et Titi numos cum annis 26. 27. 29, quoniam utriusque vitam excedunt, iis vivis feriri non potuisse, sed post mortem grati animi causa in honorem gentis Flaviae, cui, ut mox dicetur, plurimum debuit Agrippa, etsi, quod mirum, utriusque consecrati ablit mentio. At enim non alius superest hunc excessum explicandi modus.

ΒΑ. ΑΓΡ. *Caput muliebre turritum.* X
ΕΤ. ΔΑ. *Cornucopiae.* ΑΕ. III. (Pelle-
rin Rois p. 176.)

ΑΤΤΟ. ΔΟΜΕ - - - *Caput Domitia-*

a) Num. Herod. Opp. sel. p. 349.
d) Ios. Ant. L. XX. c. 8. § 4.

b) Crit. Bar. ad ann. Chr. 60.

c) Reg. vet. p. 11.

ni laur. 3 ΕΠΙ. ΒΑCΙ. ΑΓΡΙΗ. ΕΤ. ΑΕ. omnia intra lauream. AE. II. (Harduin.)

Anni 34 et 35 postremi sunt, quos cogniti hactenus Agrippae numi offerunt. Ex quo patet, Agrippam II. anno V. C. 848 P. X. 95, et sub Domitiani exitum vixisse adhuc et regnasse. Alioqui et teste Iusto Tiberiensi apud Photium ^{a)}) Agrippa noster παρέλαβε την αρχην επί Κλαυδίου, ήμξηθη δε επί Νερωνος, και έτι μάλλον υπό Ουεσπασιανου, τελευτα δε έτει τρίτω Τραιανου, inchoavit regnum sub Claudio, auctus sub Nerone, et adhuc magis sub Κεσπασiano, mortuus vero anno III. Trajani, ergo anno V. C. 852 P. X. 99, vel anno serius. Haec non vidit Tillemontius, qui Agrippam circa annum P. X. 93 mortuum coniecit. Vide argumenta alia a Frölichio ad stabiliendam Agrippae II. mortem propolita. ^{b)}

ZENODORVS TETRARCHA PONT. MAX.

Eum, etsi Iudaici ritus non fuerit, cum principibus Iudaicis conjungimus, quia eorum aetate vixit, et tetrarchiam obtinuit, quae deinde Herodi ejusque posteris permessa fuit. Zenodori vitam et res gestas in ejus numi explicatione, quem mox recitabimus, erudite descripsit Belleyus. ^{c)}

Hic Zenodorus conducta pretio Lyfaniae tetrarchia, quae Trachonitide, Batanea, Auranitide, Paniade constabat, latro verius, quam princeps, ac propterea delatus Augusto circa annum V. C. 730 ejus jussu solam Paniadem

retinuit demptis provinciis reliquis paulo post Herodi M. permisis. V. C. 734 praesente in Syria Augusto cum relinquit sibi veterem ditionem incassum petere, eodem anno Antiochia exstinguitur, residua ejus ditione Herodi quoque donata.

Numi:

NE. KAI. L. ΖΠ. Caput Augusti m. dum. 3 ΖΗΝΟΔΩΡΟΣ. ΤΕΤΡΑΡΧΗΣ. KAI. ΑΡΧΗΡ. Caput Zenodori m. dum. AE. II. (Belley l. c. Pellerin Rois tab. XVI.)

Hanc, quam proposui, veram esse hujus numi epigraphen, ex integriori Pelleriniano comprobavit Belleyus, cum inique hactenus ab Harduino, Vaillantio, Morellio lectum esset L. ΒΠΣ. ut ΘΠΣ, aut similiter pro certo L. ΖΠ. et in aliorum lectione vocabulorum varie esset peccatum. Dicitur Zenodorus ΤΕΤΡΑΡΧΗΣ ex causa, quam diximus. Titulum ΑΡΧΗΡ., qui additus, perperam scriptum pro ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ, debitari nequit, unde discimus, Zenodorum cum principatu etiam pontificis max. dignitatem conjunxisse.

NE. KAI. juxta caput anticae scriptum Havercampus explevit legendum ΝΕΡΩΝ ΚΑΙCΑΡ. Verum omnium consensu caput illud est Augusti, et imperante vixit, mortuusque est Zenodorus. Verius rectiusque Belleyus legit ΝΕΟΣ ΚΑΙCΑΡ, junior Caesar, et illis dici poterat Octavianus a I. Caesare adoptatus, eodem fere sensu, ut is, antequam Augustus diceretur, in

a) Cod. 33.

b) Reg. vet. p. 93.

c) B. L. Tom. XXVIII. p. 545.

mis scribitur CAESAR. DIVI. F. Sic et in numis Faustinae jun. habemus ΝΕΑ. ΦΑΤΤΕΙΝΑ.

Restat expediendus annus epochae ΖΠ, cujus ut initium reperiatur, in utrumque Zenodori terminum inquirendum. Caeso Cleopatrae insidiis Lyfania, qui V. C. 714 patri Ptolemaeo Mennaei F. successit, Chalcidis tetrarchia M. Antonii beneficio eidem Cleopatrae permiffa fuit. Obiit haec violenta morte V. C. 724. Ergo ante hunc annum Zenodorus tetrarchiam sibi ab Octaviano permiffam adire non potuit. Zenodorum mortuum diximus V. C. 734. Certum igitur, intra X. hos annos Zenodori numos signatos. At mihi magis adhuc spatium illud coarctandum videtur. Nam Octavianus V. C. 727 dictus *Augustus* deinceps minus digne *novus*, *Caesar* appellabatur, quo eum nomine hi numi compellant. Ergo si ex his principiis annos 87 revolvamus, nabit aerae principium inter annos V. C. 637 et 640; sed incerta tamen ejus constitutae causa. Existimat Belleyus, regibus Syriae ea aetate inter se digladiantibus Chalcidenfes excusso Syrorum jugo autonomiam sibi impetrafte, et inde annos computare coepiffe, cui deinde instituto sese quoque Zenodorus adcommodaverit.

CLASSIS III.

Numi Iudaici Augustorum nomine cufi.

Exstant numi aenei parvi inde ab Augusto usque in Neronis aevum, quos in Iudaea signatos jure censemus, quia (Vol. III.)

more Iudaico nullum animantis signum inculptum offerunt, et praeterea annos imperantis principis, quod etiam huic tractui proprium, inscribunt. Lubet eos, ut sibi succedere, paucis enarrare.

* * *

Augustus.

KAICAPOC. *Spica*. X L. A. ΑΓ. ΑΕ. ΑΘ. M. MA. *Palma*. AE. III. (Mus. Caes. Morelli impp.)

Anni inscripti sunt anni Victoriae Actiacae V. C. 723.

* * *

Tiberius et Iulia mater.

IOTAIA *intra coronam*. X L. Γ. vel L. 5. *Lilium*. AE. III. (Pellerin Rec. II. p. 241. Morelli num. Liviae tab. III. n. 36.)

IOTAIA *intra coronam*. X L. B. *Palmae ramus*. AE. III. (Panel de numo Tarrac. tab. III.)

TIBEPIOT. KAICAPOC. CE. *Simpulum*. X IOTAIA. CE. *Lilium*. AE. III. (in meis Num. vet p. 288.)

Pellerinius vocabulo IOTAIA numi sui putabat indicari Iuliadem Galilaeae urbem, eumque in hac cufum, quam non abhorreat ab eorum sententia, qui illo Iuliam Augusti filiam intelligendam credidere. Prior sententia certe fallit docente numo III., in quo vocem IOTAIA excipit CΕταση. Alteram conjecturam evertit non eadem modo causa, nam Iulia Augusti filia nunquam Augustae nomen tulit, sed etiam inscripti anni B, Γ, qui, cum in hac sententia ducendi forent ab aera Actiaca, respondebunt annis V.C. 724, 725, quo tempore Iulia puella fuit no-

R r r

vennis, et nullo tum adhuc illustriore nomine. Est ergo horum numorum Iulia mater Tiberii, ut plane patebit ex numis sequentibus.

oppidi nomen, quo modo legitur etiam TIBEPHAC in numis vicinae Tiberiados.

* * *

TIBEPHOT. KAICAPOC. L. H. vel IA. *Simpulum*. X IOTAI. KAICAPOC. *Tres spicae colligatae*. AE. III. (Mus. Caes.)

TIB. KAICAP. *intra lauream*. X IOTAI. L. A. vel Θ, vel IA, vel ID. *Palmae ramus*. (Morelli num. Liviae, Mus. Caes. Panel I. c.)

TIBEPHOT. KAICAPOC. *Litus*. X L. IZ. *in alio*: L. IH. *intra coronam*. AE. III. (Pellerin Lettres p. 5. Neumann.)

Anni inscripti sunt anni Tiberii. In numis primi loci post IOTAI. KAICAPOC subaudi *μητηρ*.

* * *

IOTAI. *Botrus cum racemo*. X L. A. *Diota*. AE. III. (Bayer Vindic. p. 25.)

Numum hunc esse Iulidis Galilaeae conjecit Bayerius. Verum descripti hactenus numi magis Iuliam Aug. exigere videntur. Accedit, si essent ejus Galilaeae urbis, scripturos monetarios fuisse IOTAIAC, quod fuit certius ejus

Claudius et Agrippina jun.

TI. ΚΛΑΤΔΙΟC. KAICAP. *TEPHAC*. L. ID. *Duae spicae decussatae*. X IOTAI. AΓΡΙΠΠΙΝΑ *intra lauream*. AE. III. (Mus. Caes.)

* * *

Nero et Britannicus Caes.

NEPΩN. ΚΛΑΤ. KAICAP. *Duae spicae decussatae*. X BPIT. KAI. L. ID. *Palma*. AE. III. (Mus. Caes. Pellerin Mel. I. tab. 1.)

Annus uterque est Claudii, caput os filios Caesares hi numi exhibent coronam adoptivum, Britannicum virilem.

* * *

Nero Aug.

NEPΩNOC *intra lauream*. X KAI. POC. L. E. *Palmae ramus*. AE. (Mus. Caes.)

ARABIA.

Praeter hanc Arabiam provinciam fuit Arabia nomus Aegypti, cujus etiam habentur numi. Sunt tamen etiam, qui cum propter typum, tum fabricam, quae diversa est ab ea, quam nomi Aegypti praeferunt, haud videntur huic Arabiae Asiaticae posse adimi. Eccos:

APABIA. L. II. *Mulier stans, ad cuius pedes camelus*, Trajani, nisi forte Hadriani est. AE. II. (Vaill.)

Camelus fuit perpetuum Arabiae ejus, de qua modo agimus, symbolum, quod vel ex numis gentium Plautiae et Aemiliae constat. Praeterea obvii sunt numi Trajani commatis Romani, inscripti: ARABIA AD*Quisita* typo similibus mulieris stantis, juxta quam excubat camelus. Ajebam, numum hunc forte esse Hadriani. Nam Vaillantius, qui eundem in Numis Graecis sub Trajano vulgavit, serius a Pagio per Toinardum consultus, respondit: Patinum eum numum Trajano per errorem tribuisse; penes se enim alias fuisse Hadriani numum, in quo eadem inscriptio inculpta. ^{a)}

APABIA. *Protome muliebris capite turrito*, Trajani. AE. III.

Sunt bini in museo Caesareo. Eorum fabrica Aegyptiacum nomorum stylum non sapit. Haud dubie signati sunt in

memoriam adquisitae a Trajano Arabiae, perinde ac ΔΑΚΙΑ in aliis ejusdem numis legitur.

Annus imperii: L. II., nisi fors annus aerae est, de quo vide infra in epocha Bosrae.

AE. RR.

ADRAA.

Arabiae Petraeae prope Bosfram. Eusebius: ^{b)} ἡ δὲ Ἀδραα τῆς Βοσρῆς διέσχε σημείοις κε, *Adraa a Bosfra distat millibus passuum XXV.*

Imperatorii:

ΑΔΡΑΗΝΩΝ. *Caput muliebre turritum*, Aurelii.

Sic legendam epigraphen docet Pellerinius ^{c)} contra Vaillantium, qui legit ΑΔΡΑΜΝΩΝ, numumque tribuit Adramnae Coele Syriae, etsi nulla hujus apud veteres sit mentio.

ΑΔΡΑΗΝΩΝ. ΤΤΧΗ. *Caput muliebre turritum*, Lucillae.

Adramnae iterum hunc numum tribuit Vaillantius. Si numus prior est Adraae Arabiae, etiam hunc esse ejusdem dubitari nequit, praecipue cum et vicina

a) Pagi Crit. Baron. ad ann. Chr. 105.

b) in Onomast.

c) Mel. II. p. 93.

Boltra eandem epigraphen TTXH, et eundem typum offerat. Hunc numum perperam Havercampus tribuit Adrano Siciliae, ut in hac monui.

ΑΔΡΑΗΝΩΝ. ΔΟΤΧΑΡΙΑ. *Mensa, supra quam urna intra duas icunculas, sub mensa torcular, Aemiliani.* (Belley ex Panel. B. L. T. XXVI. p. 424.)

Ludi *Dufaria* et torcular comparent etiam in numis vicinae Bostrae, ex quibus significationem pete.

ΑΔΡΑΝΝΩΝ. ΚΟΜ - - - ΗC. ΚΘ. in numo Commodi, quem citat unus Harduinus, et ad eandem Adramnam Coelestriae refert, de quo nihil decido, ut neque de anno ΚΘ, quem is ab anno V. C. 703 ducit.

AE. RRR.

AELΛ.

Arabiae Petraeae, Pellerinius *autonomum* aeneum, in quo legit ΑΕΛΑΝΩΝ, huc referri posse censet, sed rationes, quas adfert, non convincunt.

ΒΟΣΤΡΑ.

Arabiae Petraeae, a Pella et Philadelphia Decapoleos in occasum, a Damasco in meridiem. Urbs illustris, cuius historiam et numos prolixè descripsit Belleyus. *)

Imperatorii:

Certi exstant ab Antonino usque ad

Caracallam. De numo Augusti, qui citatur in museo Theupoli, in cuius BOETPΩN, typus *cetra*, dubitari jure potest, cum non constet, ante Traiani aetatem Romanis aliquid juris in Arabiam fuisse. Tentavit Augustus ejus partem duce usus Aelio Gallo, ut narrat Strabo, ^{b)} sed non eam, qua Boltra stetit, neque etiam in Arabia constitit.

Epigraphæ:

BOCTPΩN, Caracallae. (Vail.)

NE. TPA. BOCTPA. vel: N. TPA.

BOCTPA. Commodi. (Vail. Mus. Cæsariæ.)

NEAC. TPAIANHC. BOCTPA. Antonini. (Pellerin Rec. III. p. 241)

NEAC. TPAIANHC. tantum, Faustinae sen. (Pellerin Mel. II.)

Addo inscriptiones in Bostrae coloniae numis occurrentes,

Colonia enim serius deducta est, et auspice, non constat. Id factum Alexandro Sev. contendit Vaillant, quia cum hujus capite primos Bostrae ejus coloniae numos, tam quod *Severandrianam* in numis vocat. At detectus est a Pellerinio ejusdem coloniae numus cum capite Elagabalii, huius cognitum jam fuit Belleyo; quare creditum hunc virum Vaillantio et illa colonia adhaerere. ^{c)} Quoniam Bostrae numum Graecum cum capite Caracallae, et sine mentione coloniae habemus, certum est, coloniam nonductam ante Severum, et verimur ab hoc, si fides Damascio apud Pellerinum: ^{d)} τα Βοστρα της Αραβιας, πόλις ἐν ἀρχαίαι, ὑπο γὰρ Σεήρη τοῦ βασιλέως, Bostra Arabiae, urbs vetus

a) B. L. T. XXX. p. 307.

b) L. XVI.

c) l. c. p. 311.

d) Cod. 242.

signam, quippe a Severo Aug. conditam. Coloniae ergo numi sunt ab Elagabalo usque ad Decium.

COLONIA. BOSTRA. in variis.

N. TRA. BOSTRA. Elagabali. (Pellerin.)

N. TR. ALEXANDRIANAE. COL. BOST. Alexandri et Mamaeae. (Vaill.)

COL. METROPOLIS. BOSTRA. inde a Philippo.

Epigraphe numi Pelleriniani supra citati: NEAC. TPAIANHC. BOCTPAC. veterem litem feliciter componit. Nam Vaillantius voces decurtatas NE. TPA. in Graecis, aut N. TR. in Latinis explevit legendo: ΝΕΡΕΙΑ ΤΡΑΙΑΝΗ. Felicius Harduinus, quod eventus docuit, ΝΕΞ legendum censuit. Tamen serius Vaillantii errorem amplexum apparet ex ejus numis urbium illustratis novae editionis. Analoge ergo N. Latinum est *Nova*. Ex numo Faustinae, in quo NEAC. TPAIANHC. absque BOCTPAC scribitur, colligimus, urbi abolito saltem secundum primum institutum Bostrae nomine inditum fuisse alterum *Novae Trajanae*, verum oppidanos vetus suum de-
nuo respexisse, ac tum voces NEAC. TPAIANHC. inepitheta honorifica transivisse. Cor haec Trajana dicta fuerit *Nova*, decidere difficile est. Si Trajanae Augustae, quarum una in Dacia, altera in Thracia stetit, prius sic fuere compellatae, habemus rationem expectatam, cur posterior haec nostra *Novae* nomen abstulerit. Sed hoc ipsum est, de quo ambigi possit. Vide etiam infra in *epocha*.

Typi:

TTYXH. NEAC. TPAIANHC. BOCTPAC. *Mulier stans d. tropaeum, f. cornucopiae, pede prorae imposito*, Antonini. (Pellerin Rec. III. p. 244.)

TTYXH. NEAC. TPAIANHC. *Mulier turrita stans d. innixa hastae, f. duas spicas*, Faustinae sen. (Pellerin.)

Α.ΥΑΘΗ ΤΤΥΧΗ. ΒΟCΤΡΩΝ. *Caput muliebre turritum, pone cornucopiae*, Caracallae. (Vaill.)

His ergo typis *Bona Fortuna* urbis proponitur, de qua olim fufius egi. ^{a)}

Astarte stans in templo d. hastam cruce praefixam, f. cornucopiae, pro pedibus duo Centauri, in numo coloniae Mamaeae. (Vaill.) *Eadem eodem modo stans in templo, ad ejus pedes Silenus*, Decii. (Pellerin.)

De hac Astarte in numis adfitarum regionum obvia dicere plura non attinet.

Camelus, notum Arabiae symbolum, Commodi. (Vaill.)

Caput muliebre turritum, pone cornucopiae, Mamaeae. (Vaill.)

Est caput Fortunae civitatis, seu ΤΥΧΗΣ.

Colonus arans, Silenus, Alexandri. (Vaill.)

Silenum numo inlatum statuit Belleyus ob vini ad Bostram laetos proventus. At non advertit animum, hunc deastrum solitum esse coloniarum typum.

Ludi:

AKTIA. ΔΟΥΤΑΡΙΑ. *intra coronam*,

a) Num. vet. p. 183.

Philippi. (Muf. Caef. Frölich IV. Tent. p. 128.)

ΔΟΥΣΑΡΙΑ. *Torcular intra coronam*, Decii. (Pellerin Rec. III. p. XXXVIII.)

Monet Pellerinius, *) ad hanc quoque urbem pertinere numum cum simili typo, quem perperam, ut ait, Vaillantius Tyro coloniae tribuit, et in quo is item perperam Gallieni caput vidit. At vix credam, bis a Vaillantio in eodem numo peccatum, quem ipse *integrum* proficitur. Et poterant Dufaria etiam Tyrum propagari. Simile torcular, sed contractiore forma, exhibetur quoque in area numi Alexandri Sev. apud Vaillantium, sed qui typi sensum non satis perspexit. Eadem Dufaria et torcular comparent in citato supra numo vicinae Adraae, tum et in numo coloniae Germaniae Galatiae, ut in hac dictum.

Ludos *Dufaria* erudite explicavit Frölichius. ^{b)} Ea celebrata docet in honorem Dufaris; nam sic Tertullianus; ^{c)} *unicuique etiam provinciae et civitati suus est deus, ut Syriae Astarte, Arabiae Dufares.* Et Stephanus: ^{d)} θεός δε ἔτος (Δουσαρης) παρὰ Ἀραβί - - - τιμωμένος. Hunc vero Dufarem apud Arabas fuisse Bacchum, docet Hesychius: Δουσαρην του Διονυσου οι Ναξαιται ονομαζουσιν. Plura pete ex ipso Frölichio. Adde, quod refert Arrianus, ^{e)} Arabas duos tantum deos colere, *Coelum*, (Ουρανιον) et Bacchum. Neque defuere, qui Bacchum apud Arabas ex Iove natum adsererent, quos inter Dionysius Periegetes. ^{f)} Hunc etiam Bacchi cultum comprobatur typus

torcularis, atque ut post alios observavit Belleyus, ipsum quoque urbis etymon, quod ducitur ex Hebraico צרר ^{videtur} *avit*, ex quo ejus nominis urbes in terra Hebraico dicuntur צרר. Ad quod addere ludere censet verba Isaiae: ^{g)} *Qui est iste, qui venit de Edom tinctis vestibus? Bosra? Quare ergo rubrum est indumentum tuum, et vestimenta tua sicut calcantium torculari? torcular calcavi solus.*

Metropolis: * * * Belleyus Elagabalum ex Pelleriniano citat inscriptum: Ν. Τ. ΜΕΤ. ΒΟΣΤΡΑ., verum Pellerinius eundem numum describens titulum Ν. Τ. omittit. ^{h)} Ergo probari nequit, Bosstram jam ejus imperatoris aetate metropolin. Primum hoc honorariatur in numo Philippi supra ex Philippo citato, et alio Frölichiano ejus Augusti, eumque in numis Decii ⁱ⁾ iter repetit. Et verisimile est, Bosstram Philippo metropolis jura debere. Arabs ipse fuit, et quidem Bosstrae cuique patriam suam fuisse caram. ^{j)} Ita in Philippopoli videbimus.

Epocha: * * * ΕΤ. ΡΔ. in numis Servatius a Begero, ⁱ⁾ et Pellerinio, ⁱⁱ⁾ alius hactenus annus in Bosstrae observatus. Ejus exordium Belleyus petit ab eo tempore, quo Bosstra regione vicina in Trajani potestate venit, quod accidit V. C. 858, ⁱⁱⁱ⁾ dum mani exercitus A. Cornelio Palma

a) l. c. c. 20. P. 129.

b) l. c. d. Orb. descr. v. 939. k) Rec. III. p. 244.

c) Apolog. c. 24. g) XXIII. 1. 2. 3.

d) in Δουσαρη. h) Mel. I.

e) de Exp. Alex. i) Theol. B.

narrat Dio. ^{a)} Revera etiam Chronicon Alexandrinum narrat, Petraeos et Bostrenos hinc annos suos computare. Observandum tamen ex Belleo, anni initium ducendum ab aequinoctio verno, quod late ibi probat. ^{b)} Supra in *Arabia* numum Trajani descripti, in quo legitur L. II., quo forte dicebam notari annum imperii Trajani. Tamen non repugnat, eo notari annum epochae ductae ex eodem principio V. C. 858. Dubium enim non est, eum numum communi Arabiae nomine insignem in nobiliore aliqua adquisitae tum Arabiae urbe, atque adeo vel Petrae, vel potius Bostrae, quae insuper per Trajani benefacta *Trajanæ* nomen recepit, fuisse signatum, quo admisso numus hic cusus fuisset a vere V. C. 870, Trajano subinde mense Augusto ejusdem anni mortuo.

AE. Graeci RRR. Coloniae RR.

ESBVS.

Vrbs in sacris literis saepe memorata, sed nomine *Hesebon*. Alii eam in Peraea constituunt, sed Ptolemaeus, et Hieronymus in Arabia locant, et ipse Plinius *Esbonitas Arabas* vocat.

Imperatorii :

Bini, iique Caracallae hactenus solum cogniti :

ATP. ECBOTC. *Deus Mensis cultu solito.* (Vaill.)

ECBOT. *Astarte stans in templo tetra- stylo capite turrato d. pede fors globo im-*

posito, f. hastam. (Pellerin Suppl. III. p. 135.)

AE. RRRR.

M O C A.

Arabiae Petraeae teste Ptolemaeo.

Imperatorii

Bini tantum reperti :

MOKA. IEP. ACT. ATTO. *Mulier turrata in templo tetra- stylo d. hastam, f. cornucopiae,* Antonini. (Vaill.) EA satis nota Astarte.

Mulier succincta stans d. spicas et pappaver, f. cornucopiae, Severi. (Vaill.) Nimirum Fortuna urbis.

Capitolien- sium Coelestriae numi tam inscriptione, quam typo cum his conspirant. Non audiendus Harduinus, et ejus adfecta Iobertus, qui distracto bifariam vocabulo MOKA legunt: ΜΟΚΑ ΚΑΠΙΤΟΛΙΕΩΝ, atque hos numos Aeliae Capitolinae tribuunt, quorum doctrinam abunde refutavit Bimardus. ^{c)}

AE. RRRR.

P E T R A.

Vrbs ejus tractus princeps, quae *Arabiae Petraeae* nomen fecit. Romanis inde a Trajano subjecta numos signavit.

Imperatorii.

Hadriani, Aurelii, juncto etiam L. Vero, Severi, Getae, quos dedere Vail.

a) L. LXVIII. §. 14.

b) pag. 313.

c) ad Iobert. T. II. p. 252.

lantius, Theupoli, Arigomius, Pellerinius. Mus. Caes.

ΠΕΤΡΑ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ. in solis Hadriani numis, et adhuc in his:

ΑΔΡΙΑΝΗ. ΠΕΤΡΑ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ, neque in sequentibus *Hadrianae* appellationem negligit, raro *Μητροπολεως*.

Typus fere unicus: *Mulier turrita petrae insidens d. pateram, f. tropaeum.*

Epochae annum forte notant literae ΡΑΔ, quae sunt in area numi Severi apud Pellerinium, ^{a)} quam si notant, fluctuat ejus exordium intra annos V. C. 812. et 830. Nulla nobis constat probabilis ejus inductae ratio.

ΑΕ. RR.

PHILIPPÓPOLIS.

In agro Bostreno, a Philippo Augusto, qui apud Bostram natus est, aedificata, et de ejus nomine appellata. ^{b)}

Exstant numi cum *Coloniae* nomine, et capitibus Philippi, et Marini, qui *Philippopolis* inscribunt, sed quos certius esse *Philippopolis Thraciae*, in hac dictum.

RABATHMOMA.

Arabiae Petraeae secundum Ptolemaeum, qui eam *Ραβαθμωμ* scribit, cum quo consentit Stephanus: *Ραβαθμωμ πολις τριτης Παλαιστινης, ή νυν Αρεοπολις*. Sit in vetere Moabitide. Eusebius: ^{c)} *Μωαβ πολις της Αραβιας, ή νυν Αρεοπολις, καλειται δε Μωαβ και ή χωρα, ή δε πολις Ραββαθ Μωαβ*.

Imperatorii:

Sunt Severi, Caracallae, Getae, secundum ingeniosam et veram W. Angli correctionem, ^{d)} quam etiam cunctulo suo adprobat Pellerinius, ^{e)} haec est eorum epigraphe:

ΠΑΒΑΘΜΩ. ΒΛ. *Vir armatus lauro cippo, d. gladium, f. clypeum et hastam hinc et illinc fax ardens*, Getae, in ejus antica scriptum: ΑΤΤ. ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΚ., et est caput laureatum. Prodit in museo Theupoli, sed inique lectum: ΠΑΒΑΘΜΟΒΑ.

ΠΑΒΑΘΜΩ. ΔΑ. *Figura galeata in d. spiculum, f. clypeum, hinc et illinc Severi*. Vaillantius hujus numi inscribit: ΕΝ. ΠΑΘΜΩΔΑ, tribuitque Patmo insulae maris Icarii.

ΠΑΒΑΘΜΩ. ΔΛ. in numo Caracallae, quem Wisius ipse vidit, et qui in sanae correctionis auctor existit. ^{f)} Wisium non prodit.

Huc etiam pertinere videntur legentes:

ΠΑΒΒΑΘΜΩΜΗΝΩΝ. ΒΜΡ. *Vir galeatus stans d. hastam, f. aquilam, cippo imposito*, Severi. (Vaillant. Hist. in.) Wisio et urbis inscriptio, et eae annus suspectus.

ΠΑΒΒΑΘΜΩΜΑ. *Neptunus stans tridentem*, Caracallae. (V.) Sed lectio haud dubie corrigenda in exemplum praecedentium. Harderus simili legit: ΠΑΒΒΑΑΜΗΝΩΝ. ΠΕ. ^{g)} nia confusa.

ΠΑΒΒΑΤΑΜΗΝΩΝ. *Hercules cum suffocans*, Gordiani. Vaillantius

a) Mel. II. p. 129.
205.

b) Victor Schotti, Zonaras.
c) Mel. II. p. 128.

f) l. c.

g) in Onomast.

d) Mus. Caes.

ius numi praeco Stephanum citat. Mementis is Rabbatammanae Arabiae montanae. Sed quis de numorum patria certum quid adfirmet suspecta inscriptionis lectione? Satis esto, descriptos a me numos, ut ab aliis descripti fuere.

Typi:

Figuram militarem, quae proponitur in numis I. et II., verisimile est esse ipsum Martem, qui adeo typus Stephani et Eusebii verba confirmant adferentium, ut principio diximus, hanc urbem vocatam quoque *Areopolin*.

Typus Neptuni in numo V. docet contra, quam sentiunt alii, ejus imaginem non semper notare urbem maritimam.

Epocha. Ejus principium Wisluis figit ad annum V. C. 928, quo M. Aurelius

in Syriam transiit. At numus Getae cum Augusti titulo, et anno BA. probat, eam non potuisse incipere citius anno V. C. 930. Nam additis huic annis 31 obtinemus annum V. C. 961; at constat, Getam Augusti titulum certo non abstulisse ante annum V. C. 962. Numus Severi cum anno AA docet, epocham non potuisse incipere serius anno V. C. 930, nisi forte, quoniam apud Arabas, ut supra in Bostra diximus, annus coepit in vere, admitti adhuc possit annus 931. In causa est mors Severi, quae contigit mense Februario V. C. 964. Statuendus ergo pro aerae principio annus V. C. 930. M. Aurelius tum invisit Syriam, et Palaestinam, ex quo itinere videtur etiam vicina Arabia aliquid emolumenti percepisse.

AE. RRR.

MESOPOTAMIA.

ADDAEA.

Huic urbi Haymius numum maximae formae tribuit, in quo hinc capita Gallieni, et, ut ait, Valeriani junioris, illinc AΔΔΕΟΝ, *Dioscuri stantes*, intra quos IB. Satis obscura est haec Mesopotamiae urbs, et literae IB potius suadent, numum alicui Lyciae, Pamphy-

liae, Ciliciae urbi, in quibus haec literae scribi sunt solitae, in ΔΕΟΝ desinenti tribuendum, praecipue cum ex Haymii iconismo appareat, priores urbis literas non satis esse fanas. ^{a)}

AMIDA.

De numis huic tributis vide infra in Carrhis.

^{a)} Tom. II. p. 381.
(Vol. III.)

ANTHEMVSIA.

Situs incerti. Nicephorio adstituit Plinius.

Imperatorii

Caracallae hactenus cogniti.

ΑΝΘΕΜΟΥΣΙΩΝ. *Caput muliebre velatum turritum.* (Maffei Ant. Gall. p. 115. Pellerin Mel. I. p. 346. Harduin ad Plin. T. I. p. 268.) Citati hi numi eundem omnes typum habent.

ΑΕ. RRR.

CARRHAE.

Crafsi clade nobilitatae.

Recentendi primum numi Carrharum nondum coloniae.

Autonomi:

Caput Solis radiatum, juxta fax ardens. Ξ KAPHNΩN. ET. C. *Luna imminetibus binis astris, infra caput bovis.* ΑΕ. (Arigoni.)

De addito ET. C. dubitare liceat, nam certi nondum sumus, Carrhenos in moneta sua annos signasse, et si verum est epochae principium a Vaillantio ad annum V. C. 809 fixum, de quo infra, numus signatus est sub Gallieno, quo tempore Carrhae pridem colonia fuere, ac tum το ΚΟΛ. vix fuisset omisum. Ad haec Carrharum moneta nobis cognita sub Gordiano definit, ut adeo Arigonii lectioni, ut saepe alias, etiam hic liceat diffidere.

Quos Haymius inscriptos, ut putabat, nomine ΚΑΡΡΑΣ huc adegit, esse Carthacae, quae fuit Ceae insulae oppidum, in hujus numis demonstramus. De nullo igitur autonomo hujus classis certi esse possumus, etsi habemus autonomum coloniae nomine.

Imperatorii.

Antequam colonia deduceretur, horum aliqui memorantur, cujus generis numos Vaillantius temere in coloniarum moneta recenset, etsi coloniae mentionem non faciant, in quo multo adantior fuit Pellerinius. Hujus generis certos habemus cum capite Aurelii et Veri; nam suspectus mihi oppido numus Plotinae: KAPHNΩN typo certi, et citatur in Theupoli, atque alter Σερεσι ΑΤΡΗΛΙΟ. ΚΑΡΗΝΩ. typo *maioris explicatis*, quem describit Pellerinius. Nam cum Carrhae jam colonia sub Aurelio fuerint, non dubitem, etiam hoc posteriore scriptum fuisse ΚΟΛ. quas literas aevum adroserit.

ΜΑΡΚΩ ΑΤΡΗΛΙΩ ΦΙΛΩΡΩΜΑΙΩΝ. *Veri poleως Α. (πρωτης) ΑΙΡ.* *Caput M. Aurelii.* Ξ ΑΤΡΗΛΙΩΝ ΚΑΡΗΝΩ ΦΙΛΩΡΩΜΑΙΩΝ Μητροπολεως Α. *(Veri Caput intra crescentem lunam.* (Vaillant.)

Infolentior epigraphe partis aeneae et luculentus error adversus grammaticam, cum scribendum sit ΦΙΛΩΡΩΜΑΙΩΝ quem tamen correxit Harduinus et ipse numi praeco.

ΚΑΡΗΝΩΝ. ΦΙΛΩΡΩΜ. *Luna astro, in numo L. Veri.* (Pellerin.)

a) T. II. p. 141.

b) Mel. II.

De Metropoli prima, titulo Φιλω-
μας, et typis vide infra in numis colo-
niae.

Epochae annum nobis Vaillantius ex
descripto hic M. Aurelii numo offert,
nempe AIP. Ejus exordium refert ad
annum V. C. 809, quo victus a Corbu-
lone Vologases est, Harduinus in bien-
nium differt. Ceterum in nullo alio
Carrharum numo hactenus epochae an-
nus compertus dempto autonomo supra
citato ex Arigonio, sed eo, ut jam ob-
servavi, suspectae lectionis. Neque
credam, lectionem epigraphes hujus nu-
mi spectata parte antica omni suspicione
liberandam, et quoniam tota ea insolent-
ior, ut dixi, est, praestelandum adhuc
aliorum praeconium, et differendum
etiam de epocha iudicium.

AE. RRR.

Colonia deducta certe est a M. Aure-
lio, nam, ut vidimus, ejus et L. Veri
exstant numi absque coloniae mentione,
et rursus utriusque Augusti numi, qui
Carrhas coloniam profitentur. Accedit
Aureliae nomen tractum a M. Aurelio
coloniae conditore.

Autonomus.

Caput Mensis cum pileo Phrygio. X
KOA. MHTP. KAPP. *Luna cum astro.*
(Pellerin.)

AE. RRRR.

Imperatorii:

A M. Aurelio usque ad Tranquilli-
nam.

Epigraphe:

ATP. KAPPHNΩN. ΦΙΛOP. KOA.
M. Aurelii. (Arigoni.)

KOA. ATP. KAPPHNΩN. L. Veri.
(Vaill.)

ATP. KAPPH. ΦΙΛOP. KOAΩN. E.
IG. Commodi. (Arigoni.)

KAP. KO. MH. ΠOΛ. Commodi.
(Vaill.)

KOA. KAPP. Severi. (Vaill.)

KOA. MHTPOΠOΛIC. KAPPHNΩN.
Caracallae. (Vaill.)

KAP. KO. MH. MECCOΠ. A. Alexan-
dri. (Pellerin Mel. I. p. 347.) Vaillan-
tius in similibus pro A legit Δ, de quo
agemus infra sub *Metropoli*.

Typi:

*Luna crescens, intra quam astrum, ty-
pus obuius, vel: Caput juvenile cum pi-
leo Phrygio super luna, ut in citato au-
tonomo.*

Haec omnia ad cultum lunae, seu
maris, seu feminae, pertinent, cujus
apud Carrhas celebris cultus exstitit;
nam narrat Spartianus, Caracallam Car-
rhas Luni dei gratia venisse, additque,
ex Carrhenorum theologia lunam et ma-
rem, et feminam credi.

*Caput muliebre velatum turritum immi-
nente capiti luna, juxta idolum super colu-
mella malleum tenens, (Cabirum dixit Vail-
lantius) in numis Gordiani. (Vaill. Mus.
Caes.)*

*Mulier turrita rupi insidens d. spicas,
pro pedibus fluuius emergens, in numis
Alexandri passim.*

Fluuius est Chaboras, cui Carrhae
adstitae.

S s s 2

Exstant in museo Caesareo numuli Caracallae, quos hoc loco describere operae pretium.

IMP. M. AVR. ANTONINVS.

AVG. *Caput Caracallae laureatum.*

COL. MET. ANTONINIANA. *Caput muliebre velatum turratum.* AE. IV.

Eadem aduersa.

COL. MET. ANTONINIANA. AVR.

ALEX. *Caput muliebre velat. tur.* AE. IV.

Epigraphe et caput dubium.

- - - ANTONIN - - - *Caput muliebre velatum turratum, juxta quod cornucopiae.* AE. IV.

IMP. CAES. M. AVR. ANTON - - -

Caput Caracallae laureatum.

COL. AVR. METROPOL. ANTONI-

NIANA. CA. *Caput muliebre velatum tur-*

ritum. AE. IV. integerrimus, et fabricae pro aetate perelegantis.

Argumenti causa addo alium Commodi ejusdem musei Caesarei.

KAICAP. AT. KOMOAO. CE. *Caput laur.*

THIEP. NIKHC. ΠΩΜΑΙΩΝ. *Caput muliebre velatum turratum.* AE. IV. ejusdem fabricae et elegantiae.

Plerosque hos numos jam olim vulgavi. *) Cum catalogum musei Caesarei ederem, horum primum Edeffae Mesopotamiae tribuendum putavi secutus Vaillantium, qui ejus obiter meminit, b) et Bayerum. c) At sententiam mutare cogit numus insignis loco IV. citatus, quem serius museo Caesareo intuli, quique aliorum omnium veram patriam haud dubie, ut videtur, definit. Persuadet istud additum post omnes urbis

titulos CA., quod explendum esse legendo Carrhae, atque adeo excludendam Edeffam, cui absque his literis aliquod in hos numos jus esse posset, nemo non videt. Additos omnes honorum titulos competere Carrhis, partim ex citatis earum numis certis vidimus. Antoniniam se vocat haec colonia ex nomine tum imperantis. Nomen Alexandrinae, quod offert numus II., altioris est indaginis. Non raro illud reperitur in numis urbium, quae ab Alexandro Severo appellationem honorificam sunt mutatae. Verum additum illud in numo Caracallae, qui Alexandrum pluribus annis antevertit, hactenus res nova et insolens. Sed enim cui constat, quam ineptus Alexandri M. imitator existerit Caracalla, cuique placitum fuerit ea revolvere, quae super hoc argumento decui in numis Alexandri M. Berhoeae Macedoniae signatis, exploratam habebit rationem tituli hujus ab adulatione concepti. Quoniam nomen ALEX. in hoc numo postremum positum est, possit cuiquam videri, eo coloniam quandam Alexandriam notari. Verum hoc nomine praeter eam, quae in Troade sita fuit, colonia nulla exstitit. Igitur aequae in hoc numo abest urbis nomen, ac in numo ex citatis primo. Neque desunt aliarum urbium exempla. Vidimus numum Bostrae Arabiae inscriptum NEAC. TPAIANHC. omisso BOCTPAC. Ergo nequam dubitandum, faciem praeferente numo IV., numos hos omnes Carrhas pertinere. Non obstat, epigraphen in iis esse Latinam, quae in aliis coloniae Carrharum numis esse Graeca solet, nam

a) Sylloge I. p. 61. seq. b) Numi Colon. sub Caracalla p. m. 34-35. c) Hist. Oshoen, p. 183.

et Aelia Capitolina, et Sebaste Samariae variavit lingua, et Antiochiae monetam bilinguem novimus. Constat, Caracallam postremo vitae tempore apud Carrhas commoratum, atque tum verisimile est, in ea colonia aliquid in monetae negotio immutatum.

Postremum Commodi numum addidi propterea, quia omnino geminum alteri, quem loco IV. descripsi, dicere possis, sic ut unum alteri facile substitueres, nisi vetaret inscriptio tam idiomate, quam argumento varia. Epigraphe ΤΙΕΡ. ΝΙΚΗC. ΡΩΜΑΙΩΝ. in variis argenteis denarii pondere cum capitibus M. Aurelii, L. Veri, et uxorum suppresso urbis nomine legitur, quos dabimus infra in numis Mesopotamiae urbium incertarum. Vt hunc numum Carrhis signatum putem, suadent fabrica et typus cum numo IV. communes. Eo Carrheni Commodi qualemcumque de barbaris relata victoriam gratulantur, forte solutis propterea in vicino Nicephorie votis, qua in urbe Iuppiter Nicephori nomine colebatur.

Honorum tituli:

ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΩΝ. in numis Aurelii, Veri, Commodi tam coloniae nomine, quam antea signatis. Hoc titulo etiam Edessae reges uti sunt. Eo suam in Romanos fidem testabantur Mesopotamiae populi, quibus in imperii R. limite collocatis arbitrarium fuit, seu Romanis, seu Parthis sese applicarent.

Nomina ab imp. Aurelia, a M. Aurelio, a quo etiam ante conditam coloniam beneficiis videntur fuisse adfecti. *Antoniniana, Alexandriana,* a Caracalla, ut dictum.

Metropolis: In numo M. Aurelii supra ex Vaillantio descripto jam legitur M. A. In numis Commodi et Elagabali apud eundem MH. ΠΟΛ., quod pro ΜΗΤΡΟΠΟΛ. At distinctius in numis Alexandri MH. ΜΕCCOΠ. A. Cum hic titulus in aliis M. Aurelii et L. Veri numis omittatur, verisimile est, Carrhas metropoleos honorem ab eodem Aurelio abstulisse. Deinceps eam mentionem vix amplius omittit. Additum A probat secundum Vaillantium, Carrhas sibi metropolis *primae* honorem arrogasse, nam et Edessa se metropolin dixit. At mirer, iam aetate M. Aurelii Carrhas dici metropolin *primam*, quando illo imperante non fuit altera quaequam secunda; nam Edessa tum adhuc propriis subjecta regibus a Caracalla demum deducta est colonia, et vel ab hoc, vel Macrino dicta Metropolis. Quo augetur suspicio, hunc Aurelii numum male a Vaillantio promulgatum, atque praetensum A plane abesse. Vaillantius, cum in numo, ut putabat, Emisae coloniae Syriae (revera enim hic quoque numus est Carrharum) legeret MH. ΜΕCCOΠ. A., et in aliis Carrharum: MH. ΜΕCCOΠ. Δ., (sed et hic erravit legendo Δ pro A) existimavit, ab Elagabalo Emisam, quae fuit huius patria, dictam fuisse *primam* metropolin Mesopotamiae, Carrhas *secundam*, ΔΕΥΤΕΡΑΝ. Alii cum in numo simili Alexandri Severi primas literas legerent AMI., cum Amidae Mesopotamiae largiti sunt, quam sententiam resuscitavit Bayerus in Opusculis suis a Klotzio editis p. 535. Nunc satis constat, legendis his numis deceptum Vaillantium, numumque priorem per-

inde esse Carrharum, non Emisae, et in altero non legendum Δ, sed solitum Α. Eam litem prolixius disputatam vide apud Pellerinium. *)

Annus imperii Ε. ΙΓ. in numo Comodi citato, si modo non imponit iconismus ab Arigonio propositus.

AE. R.

EDESSA.

In Osrhoene sita. Proprios olim reges habuit, quorum plerique Abgari vocabantur. Horum unum bene sub Severo de Romanis meritum Caracalla per fraudem circumventum regno spoliavit, et Edessam sibi subiecit. Ex eo tempore signati numi imperatorii. Sub eodem adhuc Caracalla deducta fuit colonia, ut ejus ipsius numi addito ΚΟΛ. fidem faciunt. Quam inconsulto Vaillantius alique hujus, et alterius Edessae Macedoniae numos miscuerint, ad hujus numos jam monui, quo loco et facile discrimen inter utriusque numos proposui.

Imperatorii.

In classem numorum Edessae nondum coloniae forte recipiendi aliqui Caracallae numi, qui mentione ΚΟΛ. abstinere, signati adeo ante, quam urbs colonia deducta esset, et si norim, eam mentionem in nonnullis post Caracallam reticere. Vaillantius eos cum coloniae numis miscuit, quod eum in Car-

rharum quoque numis fecisse supra monuimus.

Coloniae numi sunt a Caracalla ad Decium. Hos inter insignis est. modo certae fidei, numus Gordiani fricani junioris, quem sic descripsi: perio: (Sestini Lettere T. IV. p. 44.)

M. A. K. F. ΑΦΡ. ΚΑΛΟC Ε
Gordiani jun. nudum, cum segm
caput Pupieni exhibente. X ΕΔΕC
M. Caput muliebre turritum. AE. II

Quod Gordiani nomen indicet litera K, non intelligo. Certe in his aliis omnium gentium epigraphis abest. ΚΑΛΟC, Pulcher, epigrapha ab omnibus imperatorum, recipientum monumentis publicis, quia in viris parum honorificum neque in feminis hucusque honestius Gordianus senior in alexandrinis dicitur CΕΜΡΟC, V. Mirum etiam, nomen Africani cognomen tantum fuit, scribitur, et adjectum laudis epigrapha ΑΟC perferri totum, cum ea ejus nomina Antonii Gordiani tantum ἀρχαισταC absolvere mentis O. M. notari ΟκελαC, et legi in solis Macriani numis, certum est illa ad Gordianum Africani cent numi, qui tot, tam nobis praedicant. Satis numus, cum primum lucerni aut filii vultum et nomen Epigrapha addito aut Macedoniae nomine:

ΚΟΛ. ΜΑΡ. ΕΔΕCΚΑ.

*) Rec. II. p. XIV.

AT. AN. ΕΔΕCCA. Ejusdem. (Holl. ad Steph. p. 107.)

MHT. ΚΟΛ. ΕΔΕCCA. Macrini.

O. M. ΕΔΕCCA. Macrini, (Theup.) Diadumeniani. (Muf. Caef.)

A. O. M. ΕΔΕCCA. (Αντωνινιανη Οπελ-
λιανη Μακρινιανη) Macrini. (Hard.)

MAP. ATP. ΚΟΛ. ΕΔΕCCA. Elagabali.

MHT. ΚΟΛ. ΕΔΕCCHNΩΝ. Maefae, Alexandri, Gordiani.

ΚΟΛ. ΕΔΕCCA. Decii.

Typi:

*Mulier turrita rupi infidens, coramque
era, pro pedibus fluvius emergens; ea ma-
nu tenet aliquid, quod Vaillantius jam fi-
strum dixit, (in Maefa.) jam vexillum,
(in Alexandro) at Pellerinius tempellum,
(in Mamaca) circum eam in aliquibus sunt
4 astra.*

*Caput muliebre velatum, cui ex adver-
so est simulacrum Palladis, ut videtur, co-*

*lumellae impositum, Gordiani. (Muf. Caef.
Vaill.) Nonnunquam sunt etiam duo simi-
lia capita se respicientia.*

Metropolis: cujus mentio primum fit
in numis Macrini, quamvis forte ad
eum honorem jam a Caracalla fuerit e-
vecta, etfi Mesopotamia jam Carrhas
metropolin habuit, sed quae ipsa cau-
sa videtur, cur ex eo tempore Carrhae
se metropolin A, id est *primam*, scri-
pserint.

Nomina ab impp.

MAP. ATP. ANTΩ. etiam majore
compendio, a Caracalla, et Elaga-
balo.

A. O. M. in quo A. vel Antoninia-
nam notat a Diadumeniano, vel poti-
us, quia praepositur, Aureliam a Ca-
racalla, O. et M. Opellianam, Macri-
niam.

AE. C.

REGES OSRHOENI seu EDESSENI.

Regnum Osrhoenum in Mesopotamia
juxta Euphratem et ex adverfo Com-
magenes situm nomen traxit ab Osrhoe
Heviae filio, qui V. C. 617. diffracta
turbis cum intestinis, tum externis Sy-
ria regnum apud Edessam fundavit,
unde et reges Edesseni dicti sunt. In
medio Romani Parthicique imperii po-

situm, et utriusque jam suspicionibus,
jam infidiis patens tamen usque ad Ca-
racallam perstitit, a quo in provinciam
redactum est, ut dicetur.

Hujus regni historiam amplis com-
mentariis illustravit Theophilus Sigefri-
dus Bayerus in opere: *Historia Osrhos-
na et Edessena ex numis illustrata*. Eo-

rundem etiam regum catalogum et numeros proposuit cl. Wile. *) Vterque eorum seriem ab regni ortu perpetuam dedit ex Dionysio Telmariensi, quem ex Syriaco Latine reddidit Alfemannus. Hos adeat, qui omnium Osrhoenes regum volet historiam nosse. Meo enim instituto eos tantum persequar, quorum numos habemus superflites. Ex praecedentibus illustiores fuere *Mannus*, qui proditione Crassum in bello Parthico in insidias traxit, et sub Tiberio *Abgarus*, qui literas, quas adhuc existant, ad Chrillum scripsisse ferebatur, de quo vide Bayerum.

Regum Osrhoenes plerisque nomen fuit *Abgarus*, sed in codicibus varie scriptum, *Αγαρος*, *Αυγαρος*, *Abbarus*, *Abagarus* etc. In numis constanter *ΑΒΓΑΡΟC*. Vnde factum, ut scriptores aliqui omnes ejus gentis reges communi nomine dictos Abgaros putarent. Sic Procopius: b) *Αυγαρος ην τις εν τοις ανω χρονοις Εδεσσης τοπαρχης. ετω και τις κατα εδος βασιλεις τηρικαντα εκαλεν. Erat superiore aetate Abgarus quispiam Edessae toparcha. Ita ibi pro more reges appellabant.* Sed enim alios ibi reges aliis nominibus appellatos eorum catalogus docet. Alterum regum nomen, atque illud quoque frequens est *Maanus*, in numis semper *MANNOC*. Alia in numis nomina non occurrunt.

Omnes fere horum regum numi altera facie Augusti vel Augustae caput, et nomen offerunt. Commode igitur eadem lege, qua imperantes, procedent.

HADRIANVS et ABGARVS.

... *ΑΡΙΑΝΟC. ΚΑΙCΑΡ. Caput Hadriani laur. X ABΓΑ. - - Caput Abgari tiara tectum, juxta astrum. AE. III. (Bayer p. 155.)*

Dionysius Telmariensis sub Hadriano memorat Maanum Osrhoenes regem. Ergo Bayerus, ut numi Abgarum cum Maano Dionysii conciliet, putat, huic Maano dignitatis causa fuisse nomen Abgari. At cur non idem dignitatis datum illi, qui non multo post successit, et Mannus in numis scribitur? Si verus est numus, qualis proditur, malletem hujus testimonio credere, quam Dionysii, praecipue cum Bayerus ipse non raro ab hoc abeat, et quem fallacem saepe expertus est Wileus. c) Sed et salvum esse potest Dionysii testimonium, si forte numus non est Hadriani, sed alterius imperatoris. Enimvero caput in Bayeri iconismo propositum nihil habet Hadriani. Ex quo miseram commentariorum nostrorum sortem licet cognoscere; saepe a fallacibus seu historicorum, seu antiquariorum testimoniis pendente.

M. AVRELIVS, L. VERVS et ABGARVS.

Caput M. Aurelii, in alio: L. Veri. X ABΓΑΡΟC. ΒΑCΙΑΕΤC. Caput barbaratum tiara diademata tectum. AE. III. (Patin Numi imp. p. 192. 207.)

Si partes anticae vero ad Aurelium et Verum pertinent, habemus iis imperantibus Abgarum Osrhoenes regem.

a) Catal. num. Bodlei. p. 299.

b) Persic. L. II.

c) l. c. p. 305.

Ejusdem nominis regem ea aetate statu-
it etiam chronologus Telmariensis.

* * *

*M. AVRELIVS, FAVSTINA PVNI-
OR, L. VERVS, LVCILLA et
MANNVS.*

*Epigraphe et caput M. Aurelii. X BACIAETC. MANNOC. ΦΙΑΟ . . . Pallas
stans d. hastam, f. clypeum. AR. III.
(Spanheim T. II. p. 578.)*

*Epigraphe et caput Faustinae jun. X
BACIAETC. MANNOC. ΦΙΑΟΡΩΜΑΙΟC.
Iuno stans d. pateram, f. hastam, pro pe-
dibus pavo. AR. III. (Ibid.)*

*A. K. Δ. ΑΤΡ. ΟΤΗΡΟC. C. Caput
L. Veri nudum. X BACIAETC. MAN-
NOC. ΦΙΑΟΡΩΜΑΙΟC. (sic) Sine typo.
AR. III. (Neumann Num. pop. T. II.
p. 89.) In alio: Mulier stans d. pateram,
f. hastam. AR. III. (Pembrock P. III.
tab. 25.)*

*ΔΟΤΚΙΑΔΑ. CEBACTH. Caput Lu-
cillae. X BACIAETC. MANNOC. ΦΙΑΟ-
ΡΩΜΑ. Mulier stans d. pateram, f. ha-
stam. AR. III. (Mus. Caes.) In alio:
Ceres sedens d. spicas, f. facem. AR. III.
(Seguin Num. sel. p. 158.) In alio: Sa-
lus sedens. AR. III. (Vaill.)*

En tibi utrique Augusto, et uxoribus
dedicatam a Manno monetam. At quis
huic inscriptus Mannus? Fuisse Ara-
biae, quae in Mesopotamia est, regu-
lum, existimant Seguinus et Spanhe-
mius. ^{a)} Causa illis praecipua Dio,
sarrans, ^{b)} Abgarum Edessae regem et
Mannum finitimae Arabiae principem

diu cunctatos, Trajano belli Parthici
causa Mesopotamiam ingresso occurrere.
Praesentium ergo numorum Mannum
illius putant esse aut filium, aut nepo-
tem. Bayerius cum videret ex numis
supra citatis, eum, qui M. Aurelii, et
L. Veri aetate Edessae rex fuit, dictum
fuisse Abgarum, non Mannum, Abga-
rum etiam eo aevo Edessae regem sta-
tuat Telmariensis, nihilque similitudinis
intercedat inter hos numos, et ceteros
Edessenos, malebat Mannum nostrum
alterius toparchiae regulum constituere.
Fateor, rationes has non esse aspernan-
das. Tamen commode hoc loco hos
recensemus numos, quoniam, etsi non
sunt Edessae, sunt certe ditionis vici-
nae. Nam istantum tractus reges Man-
nos tulit. Ad haec velim consulas, le-
ctor, quae infra post certos Mesopota-
miae numos disputabo de numis drach-
mae pondere Aurelii, Veri, et uxo-
rum, inscriptis: ΤΗΕΡ. ΝΙΚΗC. ΡΩ-
ΜΑΙΩΝ., cum quibus numi praesentes
adeo conspirant metallo, pondere, fa-
brica, typis, ut dubitari nullo pacto
possit, eandem utrisque esse patriam.
At copiose etiam ibi comprobabo, ejus
argumenti numos non alibi, quam in
Mesopotamia cufos, et, quod plena
utriusque generis numorum concordia
fere persuadet, forte eodem nostro
Manno procurante.

Mannus hic, qualiscunque is fuit,
sefe ΦΙΑΟΡΩΜΑΙΟΝ profitetur. Ejus
causa nequaquam ambigua. L. Vero ea
tempestate per causam belli Parthici
Mesopotamiam obtinente, ut Romano-

a) II. cc: b) L. LXVIII. § 21.

(Vol. III.)

rum, in quorum tum potestate erat, gratiam captaret, eorum sese amicum est professus, et parum prospere suas sese acturum res speravit, si tantum utriusque Augusti tum imperantis effigiem monetae inferret, nisi iisdem obsequiis utramque mulierem Augustam mactando has quoque in partes traheret. Denique ne non totus Romanus haberetur, placuit totum monetae Romanae modum adhibitis etiam typis Romanis servare, sic ut, nisi vetaret epigraphae, non posses hos numos a Romanis ejus aevi denariis discernere, quas omnes peristases habes etiam in numis ΤΗΕΡ. ΝΙΚΗC. etc. quos citavi.

COMMODVS et ABGARVS.

KAICAP. AO. KOMOΔOC. *Caput Commodi laur.* X BACIAETC. ABΓAΠOC. *Caput Abgari mitra conica tectum.* AE. III. (Mus. Caes. Pembrock.)

Videtur rarissimi hujus numi Abgarus esse idem, qui deinde in numis Severi dicitur A. AIA. CΕΠ. ABΓAΠOC. Nimirum in gratiam Commodi se dixit *L. Aelium*, in gratiam deinde Severi *Septimium*. Idem sensit etiam cl. Wile, ^{a)} et Bayerus. ^{b)}

SEVERVS et ABGARVS.

ATTOKPA. CETHPOC. CEB. *aut similiter. Caput Severi laur.* X BACIAETC. ABΓAΠOC. *Caput Abgari mitra tectum, prae quo in aliquibus sceptrum.* AE. III. (Mus. Caes.)

Similis adversa. X BACIA. MET. AB-

ΓAΠOC. *Caput simile.* AE. III. (Wile: 304.)

Similis adversa. X A. AIA. CΕΠ. ABΓAΠOC. *Caput simile.* AE. III. (Wile: 304.) Apud Bayerum titulis praefigitur BAC (Tab. V. n. 3.)

Imperante Severo Osrohenis praefuisse Abgarum, historia docet, qui bello adortus est Severus, quia a Agro stetit. A Spartiano et Victorio perurum concinne *Perfarum rex* dicitur, de conciliatus tamen imperatori, Romaeque profectus magnifice ab hoc receptus. Hujus causa benevolentiae se optasse *Septimii* nomen videtur. A Gracalla, quo is tempore Partis decessit, intulit, in vincula conjectus est, regnum in provinciam redacto. In marmore Graeco prope Romam reperto, post alios recitat Bayerus, legimus Antoninum Abgari regis filium de tumultum fratri Abgaro, anno a. d. XXVI. mortuo. Verisimile videtur, quod frater fuisse filium Abgarum, atque ut hic sibi nomen *Septimii* addidit, sic filio nomen *Antonini*, cum Severi eandem filio appellationem dedit. Forte Antoninus hic idem, quem a Gordiano recepit regnum, fra dicemus.

Praeter historiam numi quoque modo recensui, Abgarum Severi qualem sanciant. Ex his praecipue notandus tertius, qui Abgaro nomen *Aelii Septimii* indit. *L. Aelii* nomen Commodi capta supra verisimile. Quod ad *Septimii* nomen attinet, spirat quidem Dionysius Telmarchus qui in annalibus *Abgarum Severi*

a) Mus. Bodl. p. 306.

b) l. c. p. 174.

dit, sed is rursum omnia perturbat, quando ex ejus calculo is coepit regnare V. C. 941, P. X. 188 porrecto in annum unum et menses VII. regno, quod tempus intra Commodi imperium cadit. Quo ergo is pacto adsciscere sibi *Severi* nomen potuit, qui tum privatus adhuc fuit? Sed testimonium hominis parum adcurati, quo merito fuit omnis aevi sui chronologorum grex, aut corrigant, aut concilient historici, quod jam tentare Bayerus, et Wisius, quos adi-

ABGARVS et filius MANNVS.

ΑΒΓΑΡΟC. ΒΑCΙΑΕΤC. *Caput regis barbatum tiara conica tectum.* X ΑΑΑΝΝΟC. ΠΑΙC. *Caput modeste barbatum simili tiara tectum.* AE. III. (Pellerin Rois p. 153.)

BA - - - ΑΒΓΑΡΟ - *Caput simile.* X ΑΑΑΝΝΟC. *Caput imberbe simili tiara tectum.* AE. I. (Pembrock P. II. tab. 72. Wife p. 299.)

Insignis est numus prior, qui patrem Abgarum cum filio Manno sociat. Et vero constat etiam ex catalogo Dionysii, circum illam tempestatem regnasse *Abgarum Severum* cum filio, quem mox *Maanu bar Abgar*, id est: *Mannum Abgari filium*, appellat, quanquam, ut supra indicavimus, is Severi aetatem plus justo praevertit. Hunc Mannum Abgari F. memorat etiam Iulius Africanus scriptor Syrus a sagittandi arte insignem, quod testimonium recitat cl. Wife. ^{a)}

In numo priore duo praecipue sunt observanda ΑΑ scriptum pro M, tum et additum verbum ΠΑΙC, *filius*, nullo alio in numis exemplo, nam pro illo in aliis valuit verbum ΤΙΟC. Teste Pellerinio numus hic ejusdem est fabricae, cujus sunt numi alii obvii Abgari Severi. Quae causa, tum et forma literarum oppido evincit, cimelium istud ad hujus aevi Abgarum Mannumque revocandum, non vero ab Abgarum, ejusque filium Mannum, qui aetate Augusti in regum serie recensentur, quod aliquando leviter suspicatus est Barthelemyus. ^{b)}

Idem etiam numus veterem errorem feliciter corrigit. Nam similem olim edidit Gallandus, ^{c)} sed averfae inscriptione in numo minus integro sic lecta: PTONNOC. BA., quo praeconio decepta historia *Ryonnum* in regum Osrhoenes catalogum intulit. Ejus fallax ectypa vide apud Wisium, ^{d)} qui pro sua perspicacia eam lectionem pridem in dubium vocavit. Verum opem ferente numo Pelleriniano patuit denique, in hoc quoque legendum MANNOC. ΠΑΙC. ut testatur Barthelemyus. ^{e)}

Numus alter a praecedente lucem mutatur. Haymius, qui primus eum vulgaverat, ^{f)} cum scriptum reperiret ΑΑΑΝΝΟC, Alannum quempiam Alanorum, Sarmatici populi, regem sibi finxit, qui cum Abgaro Osrhoeno societatem adversus Parthos iniverit, quae adeo causa fuerit signati communi nomine hujus numi. Ejus sententiam secu-

a) pag. 304. b) B. L. T. XXVI. p. 540. c) Mem. Trev. Septemb. 1701. d) l. c. p. 308. e) l. c. f) T. II. p. m. 70.

tus deinde est Frölichius, ^{a)} et si mirus nemini non videri debeat praetensus hic inter populos tanto intervallo distantes nexus et armorum societas. At enim primus fuit Cl. Wile, qui acute coniecit, perperam a monetario scriptum AΛANNOC pro MANNOC, et Mannum hunc Abgari filium putandum. ^{b)} Praeclaram viri eruditi conjecturam confirmavit praecedens Pellerinii numus serius repertus, ex quo certum habemus *Mannum filium.*

GORDIANVS III. et ABGARVS.

Exstinctum sub Caracalla, hujusque perfidia Osrhoenes regnum sub Gordiano III. revixit. Facti hujus scientiam unis numis debemus, tacentibus omnibus historicis. En tibi ejus testes numos:

ATT. K. M. ANT. ΓΟΡΔΙΑΝΟC. CEB. *Caput laureatum, in aliis radiatum.* X ABΓAΠOC. BACIAETC. *Caput regis tectum tiara solita.* AE. II, III. Sunt ob- vii.

Similis aduersa, X ATTOK. ΓΟΡΔΙΑ- ΝΟC. ABΓAΠOC. BACIAETC. Abgarus tiara tectus stans et s. scipionem tenens Gordiano in suggestu sedenti Victoriolam offert. AE. m. m. et I. (Theup. Mus. Caes.) In alio: *Eadem epigraphe, Imperator capite radiato paludatus stans s. globum, adstat Abgarus d. elata, s. scipionem.* AE. I. (Bayer tab. VII.) In alio: ABΓAΠOC. BACIAETC. *Abgarus eques pacificatoris habitu.* AE. I. (Ibid.)

Quis fuerit hic Abgarus ad regnum Osrhoenes a Gordiano vocatus, aequē

ut alia omnia ignotum. Verisimile, fuisse filium ejus, quem regno exivit Caracalla, quemque bonus Gordianus ad abolendam praedecessoris infamiam restituerit. Et vero probabile est, fuisse postremo Abgaro filios, ut diximus a Abgaro Severo. Videtur Abgarus Gordiani satis diu regno praefuisse, quoniam ejus numorum etiam in remotis necesse terris magnus exstat numerus.

HILEIA.

Obscuro huic oppido antiquorum auctoritas tribuit Pellerinius: *Caput Pellerini: X ΙΑΗΑ. Ceres sedens d. spicas, s. radiatum inversum, pro pedibus d. spicas.* Spectata literarum positione etiam potest epigraphe legi. Numo huius similis est alter, quem edidit Kheikhan, nisi quod in hoc inscriptio est: *Quare etiam prior numus Athenarum verius est. Neque vero serius ipse auctor eruditus alienus fuit a rebus Athenis numo, ut proficitur ipse a indice Supplementi IV. p. 131. Ipse etiam fabrica, ut ex iconismo apparet, rum favet Mesopotamiae.*

MEGIA.

Imperatorium Trajani edidit Pellerinius: ΜΕΓΙΑΤΩΝ. Mulier stans spicas, s. quid instat sceptri. ^{d)} Auctor est, quoniam aliud urbis nomen adfines non habetur, tribuit numus Megiae Mesopotamiae, cujus unus Zosimeminit, etsi ab hoc scribatur Megia. At enim docuit cl. Sestinus, in

a) Reg. vet. num. p. 119.

b) l. c. p. 300.

c) Adpendic. I.

d) Mel. I. p. 2.

mo suo distincte legi ΑΑΡΤΕΙΤΩΝ, huncque adeo numum Pellerinianum re-stituendum Laerte Ciliciae. ^{a)}

NICEPHORIVM.

Ad Euphratem, ab Alexandro M. conditum teste Plinio.

Imperatorius.

Gordiani citatur a Vaillantio: ΝΙΚΗ-ΦΟΡΙΩΝ. *Iuppiter sedens d. Victoriolam.* Videtur ergo urbi a Iove Nicephoro no-men inditum.

ΑΕ. ΚΚΚΚ.

NISIBI.

Tigridi fluvio vicina, antiqua et no-bilis, Graecis dicta Antiochia Mygdo-nia. ^{b)}

In area numerum Seleuci VI. Syriae regis non raro scriptum legitur ΝΕΙΣΙ., quo aliqui indicari hanc Nisibin fuere qui crederent, sed quod nos refutavi-mus in moneta hujus regis.

Coloniae tantum numi exstant, quam a Severo deductam probabile est, cum quod *Septimia* dicitur, tum quod ait Dio: ^{c)} Severum Nisibi magnam digni-tatem addidisse, cujus etiam pars fuerit coloniae honos.

Numi hactenus reperti a Paula usque ad Decium.

Epigraphs: CЄΠ. ΚΟΛΩ. ΝΕCIBI. (nunquam ΝΙCIBI, ut apud scriptores

legitur) Sub Decio tantum: ΚΟΛ. ΝΕ- CIBI. (Pellerin.) In numo Paulae: ΚΟ- ΛΩΝΙΑC. ΝΕCΒΕΙ. (Pellerin Suppl. I. p. 44.) errore haud dubie monetarii.

Typi: *Caput muliebre velatum turri- tum, supra quod aries saliens*, typus ob- vius. — *Mulier rupi infidens d. spicas, supra aries saliens, infra fluvius emergens*, Gordiani, Otaciliae. (Pellerin, Vaill.) *Aries intra coronam*, Philippi. (Pelle- rin.)

Typo mulieris indicari urbis genium constat, sed arietis difficilior explicatus. Male Vaillantius eo indicari censet, an- num urbis in vere, nempe cum arietem sol pervadit, incepisse, nam similem a- rietem salientem etiam exhibent in mo- neta sua Antiocheni, quorum tamen an- num coepisse in autumno, certum est.

Metropolis. Eo honore urbem prae- ditam a Philippo, existimat Vaillantius, quoniam cum hujus capite primum nu- mum addito ΜΗΤ. reperit. Verum an- teriorem cum capite Gordiani reperit Pellerinius; quin exstant bini Alexandri capite insignes in museo Caesareo, et apud Theupoli. Cum ergo alii Alexan- dri numi hoc titulo abstineant, alii utan- tur, certum est, ab hoc imperatore Ni- sibin metropolis honorem adeptam.

Nomen ab impp.

CЄΠ. et in numis Philippi apud Pel- lerinium Α. CЄΠ., a Severo, coloniae, ut verisimile est, parente.

ΙΟΤ. CЄΠ. vel ΙΟΤΑ. CЄΠ. vel: ΙΟ. Α. CЄΠ. etc: in numis Philippi, et Ota- ciliae, adeptato *Iuliae* nomine a Philip- po, qui ex gente Iulia fuit.

ΑΕ. R.

a) Lettere P. II. p. 104.

b) Theodorit, Hist. L. I. c. 7.

c) L. LXXV. 3.

RHESAENA.

Gordiani de Persis victoria nobilis.

Imperatorii:

Exstant Caracallae tantum. (Muf. Caef. Pellerin.)

PHCAINHCIΩN. *Mulier rupi insidens d. spicas, in area Γ.*

Hi numi consentiente etiam Pellerinio inter coloniae numos referendi non sunt, nam ejus indicium nullum neque inscriptione neque typo praebent. Quare etsi, ut verisimile est, a Severo deducta fuit, tamen hi Caracallae numi eam aetatem praecedunt.

AE. RRR.

Colonia, ut dixi, deducta a Severo, quod arguit praenomen *Septimiae* falsum obvium. Numi sunt Alexandri Sev., ac praecipue frequentes Decii.

Epigraphe:

PHCAINHCIΩN. saepe absque addito KOΛ., sed typi coloniam arguunt, nimirum *Colonus arans*, vel addita *Legio*, quae colonos constituit, vel *Vexillum*, vel *Aquila* legionis insigne, vel *Centaurus arcum tendens*, de quo infra.

CEΠ. KOΛ. PHCAINHCIΩN. in aliis falsum.

Typi:

Mulier velata et turrata rupi insidens d. aquilam, pro pedibus fluvius emergens, Alexandri.

Aquila legionis, ut dixi, insigne plerumque in his numis conspicitur, saltem in area constituta.

Genius urbis turritus et Pallas stans

ad aram sacrificant, in area superne aquila, hinc tropaeum, illinc Centaurus arcum tendens, Decii. (Vaill.)

De Centauro vide mox in *Legione*.

Templum, in cujus aditu noctua, infra fluvius enatans, Decii. (Vaill.) In alio pro noctua est *Aquila*, Etruscillae. (Vaill.)

Iovis et Palladis cultum hi numi praedicant.

Legio: hujus vera lectio talis est, nam falsam et usque ad Pellerinii tempora inveteratam mox perstringemus:

LEG. III. P. vel plenius: LEG. III. PIA. in numo Alexandri. (Pellerin Mel. I. p. 348.)

Vtraque epigraphe aut urbis titulos consequitur, aut inserta est vexillo, aut bis ponitur, semel addita urbis nomini. iterum in vexillo conspicua, in numo Decii. (Pellerin l. c. Muf. Caef.) *Legione III.*, quae in Mesopotamia stetit, haec Dio: ^{a)} *Severus Parthicas primam et TERTIAM in Mesopotamia constituit.* Huic ergo legioni, aut ejus parti Severus coloniae conditor Rhessaenam habitandam concesserit.

Vaillantius Centaurum in area sculptum suspicatur ad notandas I. et III. legiones Parthicas, quae teste Dione in Mesopotamia adfixae fuere, et quarum insigne fuisse Centaurum numi Gallieni docent. At enim secundum citatos Gallieni numos Centaurus non legionis I. et III., sed II. Parthicae insigne fuit. Reperio tamen apud veteres, quo typus juvari possit. Narrat Herodianus, ^{b)} Alexandrum Sev. magnam vim sagittariorum, quos secum ex Oriente addu-

a) L. LV. §. 24.

b) L. VI. c. 16.

xerat, partim ex agro Osrhoenorum, partim e Parthia transfugas adversus Germanos instruxisse. Apud Trebellium Pollionem conqueritur Claudius Gothicus, omnes sagittarios, quod pudet dicere, Zenobiam possidere. ^{a)} Propius quid refert Notitia dignitatum: ^{b)} *Equites sagittarii indigenae primi Osrhoeni Rasin.* Eques sagittarius commode indicatur typo Centauri arcum tendentis, et Rasin in Notitia memoratum iudice quoque Cellario idem esse videtur, quod Rhesaena; unde colligitur, dictos sagittarios apud Rhesaenam stetisse, et verisimile adeo, Centauri symbolo hos notari milites. Forte tamen hic sagittarii typus zodiacum et astrologiam respicit, nam etiam in vicinae Singarae moneta recurrit.

Stabilita ex ^{*} Pellerinio vera lectione L. III. P. notandus duplex error veterum antiquariorum.

I. Omnes, qui Pellerinium praeivere, atque etiam ipse magnus Norisius, et Iobertus ^{c)} eas literas legerunt: L. IHP. id est: *anno 118*, atque adeo epocham nobis obgesserunt sub Hadriani imperio incipientem. Haec igitur ex epocharum catalogo deinceps expungenda.

II. Vaillantius in quibusdam numis Alexandri et Decii vexillo inscriptum legit: LEG. III. GAL., quam lectionem merito in dubium vocat Pellerinius, ^{d)} qui in suis integris legit LEG. III. P. Legionem III. Gallicam stetisse apud Damaſcum, et Tyrum, in his vidimus.

AE. C.

SELEVCIA AD TIGRIM.

Urbs celebris ad Tigridis et Euphratis confluentem prope veterem Babylo-nem a Seleuco I. condita. Gentile Luciano Σελευκος ἀπο Τίγριος. ^{e)}

Autonomus:

Caput muliebre turritum. Ξ ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΤΙΓΡΕΙ. *Tripus.* AE. III.

Singularem hunc numum ex museo regis Galliarum video citari a Pellerinio, ^{f)} et Barthelemyo, ^{g)} verum quo sit ex metallo, quo typo, aut epigraphe, non addiderunt. Consultus a Cl. Neumanno Abbas Blondius ejus numi omnes causas, ut proposuimus, descripsit, sic tamen, ut fateretur ipse, multum eum a temporis injuriis passum.

In hac etiam urbe existimo signata tetradrachma regum Parthorum, de quibus vide, quae differam in animadversionibus regum Parthiae monetae subjectis §. VII.

AE. RRRR.

SINGARA.

Colonia Romana, a quo deducta sit, nemo prodidit. In numis dicitur ATP. CΕΠ., ex quo colligi potest, eam a M. Aurelio, vel L. Vero deductam, a Severo beneficiis adfectam.

Numi exstant cum capite Alexandri

^{a)} in vita Claudii. ^{b)} Notit. Osrhoen. ^{c)} T. II. p. 302. ^{d)} Mel. I. p. 351. ^{e)} in Macrobo. ^{f)} Rec. II. p. 172. et 249. ^{g)} B. L. T. XXVIII. p. 598.

et Gordiani, suntque apud Vaillantium, et in museo Caesareo.

Epigraphe consians: ΑΤΡ. CΕΠ. ΚΟΛ. CΙΝΤΑΡΑ.

Typi:

Caput muliebre velatum turritum, supra Centaurus arcum tendens, de quo typo egimus in vicina Rhelaena.

Mulier turrita rupi insidens, supra idem Centaurus, infra fluvius emergens, Gordiani. (Vaill.)

ΑΕ. RR.

ZATHA.

Urbs parum cognita, ex qua Gordiani sepulcrum conspici potest teste Ammiano et Zosimo.

Imperatorius Trajani, atque hic unicus hactenus cognitus, et editus a Pel- lerinio: (Rec. III. p. 252.)

ZATΘHC. NIAC. - - *Victoria cultu solito.*

Adludit typus ad relatas a Trajano in hoc tractu victorias.

ΑΕ. RRRR.

VRBIS INCERTAE MESOPOTAMIAE.

Exstant certi cujusdam generis numi M. Aurelii, L. Veri, et uxorum, qui me iudice in aliqua Mesopotamiae urbe sunt signati. Eos a variis auctoribus promulgatos olim collegi additis commentariis, ^{a)} quos huc transferre instituti ratio postulat.

ΑΤΤ. ΚΑΙ. Μ. ΑΤΡΗΑΙΟC. ΑΝΤΩ- ΝΙΝΟC. CΕ. *Caput M. Aurelii laur.* X

ΤΗΕΡ. ΝΙΚΗC. ΡΟΜΑΙΟΝ. *Armenus humi sedens, juxta clypeus, et veriana in imo ΑΡΜΕΝ. ΑΡ. III. (Mus. Caes.)*

Eundem hunc numum edidit Rhe- us, ^{b)} sed bis offendit, cum quod pro clypeo aedificium arcuatum vidit, tan quod scriptum inferne, etsi dubitans more, dixit ΝΕCΙ. pro certissimo ΑΡ- ΜΕΝ.

Eadem adversa. X ΤΗΕΡ. ΝΙΚΗ ΡΟΜΑΙΟΝ. Venus stolata stans d. penna, f. hastam, ΑΡ. III. (Vaill.)

ΦΑΤCΤΙΝΑ. CΕΒΑCΤΗ. *Caput Is- tiniae jun. X ΤΗΕΡ. ΝΙΚΗC. ΡΟΜΕΝ (sic) Idem Veneris typus. ΑΡ. III. (Mus. Caes.)*

Eadem adversa. X ΤΗΕΡ. ΝΙΚΗC. ΡΟΜΑΙΟΝ. Mulier stans cum 4 infans quorum duos in sinu gestat, in sinu is- stant. ΑΡ. III. (Vaill. Theup.)

Eadem adversa. X ΤΗΕΡ. ΝΙΚΗC. ΤΩΝ. CΕΒΑC. Venus stans d. penna, f. hastam. ΑΡ. III. (Vaill.)

Eadem adversa. X ΤΗΕΡ. ΝΙΚΗC. ΤΩΝ. ΚΤΡΙΟΝ. CΕ. Iuppiter stans d. Victoriae, f. Victoriolam. ΑΡ. III. (Mus. Caes.)

Eadem adversa. X ΤΗΕΡ. ΝΙΚΗC. ΤΩΝ. ΚΤΡΙΟΝ. Lectisternium cum 4 puellis. ΑΡ. III. (Harduin Hist. Aug. 779.)

ΑΤΤ. Κ. Α. ΑΤΡ. ΟΤΗΡΟC. *Caput L. Veri. X ΤΗΕΡ. ΝΙΚΗC. ΚΤΡΙΟΝ. CΕ. Pallas stans d. telum, f. um. ΑΡ. III. (Vaill.)*

Eadem adversa. X ΤΗΕΡ. ΝΙΚΗC. ΤΩΝ. ΚΤΡΙΟΝ. CΕΒΑC. Mulier stans d. globum, f. cornucopiae. ΑΡ. III. (Lec- p. 258.)

ΛΟΤΚΙΑΑΑ. CΕΒΑCΤΗ. *Caput*

a) Sylloge I. p. 63.

b) Supplem. ad Vaill.

cilae. X ΤΠΕΡ. ΝΙΚΗC. ΤΩΝ. ΚΤΡΙΩΝ.
C.E. *Mulier stans d. globum, f. cornucopiae.* A.E. III. (Mus. Caes.)

Auctores omnes, qui hos numos promulgavere, eorum natale solum definire non sunt ausi. Pellerinius, quo loco insignem suum Rhodiorum numum explicat inscriptum: ΠΟΔΙΟΙ. ΤΠΕΡ. ΤΩΝ. ΣΕΒΑΣΤΩΝ., *) adserit, in hac oratione subaudiendam vocem ΝΙΚΗΣ, ac praeterea omnes argenteos drachmae pondere simili modo inscriptos (quo nomine intelligit hos ipsos, quos hic proposui) Rhodo tribuendos. Hanc sententiam satis puto a me refutatam in moneta Rhodi, quam, si lubet, adi. Alia ergo huic numorum generi adsignanda patria.

Si quid valet in re numismatica analogia, et numorum contentio, vix licebit de argenteae hujus monetae patria Mesopotamia dubitare. Ejus rei argumentum certissimum suppeditant numi Manni Edessae regis, aut certe regionis cujuscumque, quae Edessae vicina fuit. Cum his nostri hi numi sic omnibus partibus conspirant, ut necesse sit, utrosque in eadem, aut saltem ejusdem regionis officina signatos statuere. Enimvero non fabrica modo et metallum, (argentei utrique sunt) et pondus, et volumen, tum et literarum forma eadem in omnibus sunt, verum etiam aetas eadem; nam quo tempore Manni numi signati sunt, eodem et hi nostri; illi enim perinde ac hi capita Aurelii, Veri, et uxorum exhibent. Ad haec in utrisque, ut conferenti planum fiet, ty-

pi ex Romana ejus aetatis moneta deprompti sunt. Vtrum hercle verisimilis tanta concordia, si in disitis regionibus signatos quis volet statuere, hosque nostros exempli causa malleum expertos in Rhodo, dum alteri Manni in mediterranea, et tanto intervallo distante Mesopotamia lucem videre? Quare nisi me fallunt omnia, omnes hi numi aut in una eademque Edessa, aut in vicina quapiam urbe, ceu Carrhis, sunt percussi. Etiam aevi hujus historia sententiam meam praeclare juvat. Docet haec, Mesopotamiam sub Antonini Pii mortem a Parthis repentino incurfu subjugatam, mox a Romanis, ipso L. Vero expeditioni praefecto, armis vindicatam, ac tum alios reges ejectos, alios constitutos, confirmatos alios, civitatum etiam formas immutatas, quas inter Carrhae deducta colonia. Quare praeceps in adulationem Mesopotamia omnis, et hac suadente Mannus rex sese in numis ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΩΝ, et Carrheni quoque in suis sese ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΩΤΕC appellavere, indito etiam coloniae suae *Aureliae* nomine a victoribus Augustis utroque Aurelio. Quare altero obsequii genere ab iisdem regibus populisque vota quoque causa recentis Romanorum victoriae soluta, et signati propterea numi argentei, quos citavi, et inscripti: ΤΠΕΡ. ΝΙΚΗC. etc. Ad idem argumentum pertinet numus aeneus Commodi cum epigraphe: ΤΠΕΡ. ΝΙΚΗC. ΡΩΜΑΙΩΝ., quem supra in Carrhis proposui. Nimirum inde ab recuperata sub Aureliis Mesopotamia in hac regione fe-

a) Lettres p. 23.
(Vol. III.)

ita et certamina epinicia fuerint confutata, atque horum occasione id genus numi signati, cujus generis est etiam aeneus I. formae cum capite L. Veri a Nicaeenlibus Bithyniae cusus, in cujus aversa: ΡΩΜΑΙΩΝ. ΝΙΚΗΝ. ΝΕΙΚΑΙΕΙC.^{a)} et alter ejusdem Veri eodem modo inscriptus.^{b)}

Observare juvat, in praesentibus nu-

mis typos omnes luculente ex moneta Romana ejus aevi petitos, quos inter is, quem primum proposui typo Armeniae, exactus plane est ad numos Arelui et Veri inscriptos ARMEN. Cuiusmodi in horum descriptione numorum Vaillantii indiligentia, constanter Σ pro C contra certam archetyporum litteram obtrudens.

P A R T H I A.

Imperatorium Trajani Vaillantius ex Mediceo citat. ΠΑΡΘΙΑ, *Captivus lugens juxta tropaeum sedens*. Est hic signatus in quapiam urbe Graeca extra Parthiam, perinde ac alii inscripti ΔΑΚΙΑ, et commendat Trajani de Par-

this victorias. Ejusdem rationis numi Romani inscripti PARTHIA TA. sub eodem Trajano percussis.

AE. RRRR.

a) Gelfner tab. CXVIII. n. 21.

b) Pellerin.

REGES PARTHIAE.

Parhi, gens Scythica, domesticis seditionibus patria pulsi proximas Hyrcanis terras occupaverant, obscuri nominis, sive cum Persae, sive Macedones rerum potirentur. Mortuo Alexandro M. post nonnullas vices Seleucidarum denique imperium passi, claritudinem non multo post accepere, dum deficere palam a Syriae regibus sunt ausi. Factum istud imperante Antiocho II., annum definiente Iustino ^{a)} L. Manlio Vulfone, M. Atilio Regulo Cos., qui fuit V. C. 498. A. X. 256., a quo anno suae Parthos aerae initium duxisse credidit Vaillantius. Secundum Eusebium octo istud annis serius contigit. Defectionis auctores perhibentur Arsaces, et Tiridates fratres, illustrioris ambo virtutis, quam ut praefectorum libidinem possent perficere. Hoc genti hactenus despectae, et in servorum loco habitae ad potentiam initium, eoque subinde prosperis successibus proVectam, ut non modo ils, quos dominos passa fuerat, imperaret, sed et sic Romanorum nosset cupiditatem eludere, ut velut diviso orbis imperio principatum ipsa in Oriente obtineret, donec, quae sunt magnorum regnorum fa-

ta, veteres iterum dominos Persas cogeretur experiri.

Horum Parthiae regum numi, etsi, quod longe petendi sunt, in locupletibus quoque numophylaciis perrari sunt, tamen ex omnibus in unum collecti insignem efficiunt numerum, et illustrem seriem inde a regni exortu usque ad ejus sub Alexandro Severo everfionem suppeditant. Eos Vaillantius de omnibus fere veterum regnorum numis praeclare meritis ex cognitis sibi museis congessit, et in perpetuam seriem tributos animadversionibus illustravit, sed impedivit mors, quo minus meditatam longis curis opus in lucem mitteret. Vulgatum tamen serius est praefixo frontis titulo: *Arsacidarum imperium, sive regum Parthorum historia ad fidem numismatum adcommodata. Parisiis 1725. in 4.* Desuisse praeclaro proposito supremam manum, quae frequentes naevos abstergeret, pridem conquesti sunt viri eruditi, quos inter fuere non pauci, qui quae Vaillantius peccaverat, emendare sunt adorti, novo labore tanto fidentius collocato, quod insignia numorum Parthicorum accefferunt supplementa Vaillantio ignota, quae, ut in nostris flu-

a) L. XLI. c. 4.

diis fieri solet, dissidere a veteribus praeceptis coegerunt. Hos inter cum laude memorandus Erasmus Frölichius, qui ope numerum hujus classis magno numero in thesaurum Caesaneum recens illatorum multa feliciter explicavit in opere, cui titulus: *Regum veterum numismata anecdota, Vindobonae 1752*. Sed viri immortalis Pellerinii merita haec quoque numerum series deprædicat, non lectissima modo sua supplementa, sed et insignes suos commentarios cum orbe harum deliciarum cupido communicantis, quos liberaliter obtulit primum in opere: *Médailles des Rois p. 131*, deinde in *Melange I. pag. 147*, iterum in *Supplement III. pag. 4*, denique in *Lettres pag. 62*. Qui alii hoc argumentum illustraverint, per hos commentarios indicabitur.

Illud in hac regum Parthiae serie multo molestissimum, quod certa lex aut ratio abest, qua numi singuli suis rite regibus possint adjudicari. Tentavit istud Vaillantius, sed aut fefellit aperte, aut temere quamlibet conjecturam legis instar habuit, quam ejus confidentiam pridem severe, sed jure perstrinxit Freretius. *) Tamen in describendis Parthiae regum numis Vaillantii ordinem plerumque retinui, non quo illum videar approbare, sed quo indomitum istud agmen qualicumque illa, sed aliqua tamen statione constitat.

Enumeratis regum Parthiae numis subjiciam animadversiones nonnullas, in quibus agam I. de metallo et fabrica, II. de epigrapha. III. de nomini-

bus regum ac titulis, IV. de typis, V. de epocha, VI. de inscriptis mensuris. VII. quorum jussu numi hi in Parthia sint signati.

ARSACES I.

Secundum Trogum incertae originis secundum Ctesiam ex regio Periarum genere, cum videret, a Phericle, Agathocle, pro Antiocho II. iis tunc praefecto, fratris Tiridatis pudicitiam tentari, caeso contumeliae auctore Parthos sollicitat, ejectisque Syrorum praesidiis Parthiae se regem appellat. Obiit in praelio V. C. 500, A. X. 534. cum annos duos, et paullo amplius regnasset. De propagato in posterum reges per venerationem Arsacis nominis eoque ipso in deos relato agemus in animadversione III.

Numi:

Caput regis imberbe tectum galea meros deflua, et diademata. I. ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΩΣ. ΑΡΣΑΚΟΥ. Parthus sedis, et tapete tegitur, insidens d. arcum praedit. AR. III. (Pellerin.)

Numi hujus Arsaci I. tribuendi non fuit Pellerinio, quod nullum, nisi ΣΙΑΕΝΣ, titulum praefert. Eorum exiles fuisse Arsacis I. res, arguunt, quod ipsa per se Parthia parva fuit, regi vero per biennium, quo peravit, satis fuit, regnum vi adiecta adversum Syros amissa repetentes curari. Mihi tamen magis videtur possibile, numum hunc pertinere ad

a) B. L. Tom. XIX, p. 108.

cem II. per causas, quas continuo dabinus.

Vaillantius Arsaci I. tribuit bina tetradrachma amplis honorum titulis turrida, quod iudicium iure reprehendunt Barthelemyus et Pellerinius. Est uterque Phraatis IV.

ARSACES II. Tiridates.

Arsacis I. frater, forma haud dubie amoribus apta, quod Agathoclis satrapae libidinem irritaverat. Regnum a fratre relictum magnis accessionibus augebat. Seleucum II. cum magno exercitu Parthiam ingressum, ut rebelles ad obsequium revocaret, praelio victum capit, regie tamen habitum post annos IX. in regnum remittit. Ob tot res praecclare gestas Magni cognomentum emeruit, ut testatur Syncellus ex Arriano. Obiit regni anno XXXVII. V. C. 537.

Numi:

Caput regis imberbe tectum galea ad humeros deflua et diademata. X ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΜΕΓΑΛΟΤ. ΑΡΣΑΚΟΤ. *Parthus sedili, quod tapete tegitur, insidens, d. arcum praetendit. AR. III. (Muf. Cael. Pellerin Suppl. III. p. 4.)*

Iure hunc numum Arsaci II. impertit Pellerinius, quia priscam praefert simplicitatem, nullo alio insignis titulo, praeterquam ΜΕΓΑΛΟΤ, quo eum a suis donatum fuisse diximus. Cum in hoc numo similia videam oris lineamenta, quae in praecedente Arsaci I. tributo,

et reliqua omnia ejusdem rationis dempto uno ΜΕΓΑΛΟΤ encomio, verisimile videtur, illum quoque Arsaci I. tributum numum Tiridati restituendum. Cui ob stare videtur nomen ΜΕΓΑΛΟΤ in priore omissum, is comprobet etiam, Tiridati statim ab adito regno Magni titulum inditum. An non primum credere, primos Tiridatis numos eo titulo caruisse? at postquam illo per insignia facta dignum sese reddidit, signatos deinceps numos cum ejus mentione.

Vaillantius huic quoque regi adjudicat tetradrachma titulorum fastu inflata, quae certe posteriori aeco debentur.

ARSACES III. Artabanus I.

Antiochum III. primum hostem, deinde armorum socium habet. Quamdiu regnaverit, incertum.

ARSACES IV. Priapatus.

Regnavit annos XV. relictis filiis Phraate et Mithridate, quod unum nobis Iustinus de hoc Arsace memoriae proditum reliquit. Alio loco ejus quoque filium adferit Artabanum II. *)

ARSACES V. Phraates I.

Cum filios plures haberet, fratrem Mithridatem virtutis ergo successorem appellat.

Numi:

Protome regis barbata diademata. X

a) L. XLII. c. 2.

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΕΓΑΛΟΥ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. *Parthus sellae, cui tapes infernitur, insidens d. arcum inversum protendit.* AR. III. (Pellerin.)

Numum hunc pertinere ad unum ex primis Arsacidis, arguit simplex ΒΑΣΙΛΕΩΣ suppresso ΒΑΣΙΛΕΩΝ, tum forma sedilis, quod utrumque in sequentibus variabit. Pellerinius numos similes tribuit Arsaci II. Tiridati, verum hujus numi certiores vultum sistunt imberbem, alium ornatum capitis, et lineamenta. Serius sane suae ipse conjecturae visus est diffidere. ^{a)} Quod vero ad hunc potius Arsacem numum hunc pertinere existimem, in causa est titulus ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ, quem adscivit etiam Antiochus IV. Arsacis V. aequalis. Satis enim videtur verisimile, Parthos nonnunquam Syrorum instituta imitanda sibi proposuisse.

ARSACES VI. Mithridates I.

Arsacis IV. filius natu minor, virtute regum Parthiae nemini secundus, Babyloniam, Bactrianos, Medos, Elymaeos sibi subjicit, Demetrium II. Syriae regem bello captum plures annos in liberali custodia habet. De vero incipientis aut desinentis regni anno nihil certi habemus.

Numi:

Protome regis barbata naso adunco, et diademata, in aliis: Caput tiara diademata tectum. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΜΕΓΑΛΟΥ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΕΠΙΦΑ-

ΝΟΥΣ. *Parthus sedili quatuor fulcrorum insidens d. arcum inversum protendit.* AR. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Numos similes Vaillantius tribuit Arsaci IX., sed eos hujus esse Arsacis Pellerinius ex titulo ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ colligit. Nimirum ille tot rectis populis tot etiam reges Parthia cit tributarios, ut adeo jure superbus hunc titulum sibi potuerit adscribere. Sed enim ex eo istud tantum sequitur, nulli alteri regum anteriorum in hoc titulum jus fuisse, et forte primum constituisse Arsacem VI., cui illo gloria placuit. Verum cum titulum semel susceptum non raro adhibuerint etiam reges successores, et hi eosdem reges habuerint subjectos, quis vadeo tales numos ad hunc potius Arsacem, quam ad aliquem ex successoribus pertinere? Incertum istud. De titulo ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ qui nunc primum occurrit, agemus infra animadversione III.

Vaillantius huic regi tribuit numum qui addit titulos ΘΕΟΥ, ΔΙΚΑΙΟΥ, ΕΤΕΡΓΕΤΟΥ, ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ, ΛΕΛΛΗΝΟΣ, sed istud admodum ambiguum.

ARSACES VII. Phraates II

Arsacis VI. filius, ab Antiocho Evergete, quod fratrem Demetrium in captivitate detinuerat, bello plerasque provincias amittit, sed cito versa fortuna hoste recuperavit in bello contra Scythas.

^{a)} Suppl. III. p. 6.

Numi :

Caput regis barbatum tiara tectum. X
ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΕΓΑΛΟΥ. ΑΡΣΑΚΟΥ.
ΘΕΟΠΑΤΟΡΟΣ. ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ. Par-
thus more solito sedens. AR. III. (Mus.
Caes. Pellerin.)

Numum huc refert Pellerinius ob ti-
 tulos ΘΕΟΠΑΤΟΡΟΣ, et ΝΙΚΑΤΟ-
 ΡΟΣ, quorum is illi competit, quod fi-
 lius fuit patris ΘΕΟΥ, hic quod Antio-
 chum VII. insigni relata victoria repres-
 sentat. At enim patrem habuisse appella-
 tionem ΘΕΟΥ, sola Vaillantii conjectu-
 ra nititur, ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ autem nomen
 alii quoque ex victoriis sunt adepti.

Vaillantius in numo, quem huic Ar-
 faci II. tribuit, legit titulum ΞΕΝΙΟΥ,
Hospitalis, in Parthorum regum numis
 hactenus ignotum. Verisimilius legen-
 dum fuerat ΔΙΚΑΙΟΥ, quod suspicatus
 jam est Frölichius. ^{a)}

ARSACES VIII. Artabanus II.

Arfacis VII. patruus. Ejus neque
 clara memoria, neque numi certi. In
 bello contra Scythas Thogarios ex vul-
 nere obit.

ARSACES IX. Mithridates II.

Arfacis VIII. filius, cui res gestae
Magni cognomen dedere teste Iustino.
 Cum L. Sulla, qui restituendi in Cap-
 padociam Ariobarzanis causa in Asiam
 missus est, per legatos egit, primo hoc
 Romanorum cum Parthis commercio.
 Hujus regis trilem exitum commemo-

rat Iustinus, ^{b)} sed Mithridatem II.
 cum Mithridate III. confundit, quod
 jam advertit Vaillantius.

Numi :

Caput regis barbatum tiara tectum. X
ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΕΓΑΛΟΥ. ΑΡΣΑΚΟΥ.
ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ.
ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΥΣ. Par-
thus sedens, ut alias. AR. III. (Mus.
Caes.)

Caput simile. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΕΓΑ-
ΛΟΥ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΕΤΕΡΓΕΤΟΥ. ΕΠΙ-
ΦΑΝΟΥΣ. ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΥΣ. Parthus
sedens. AR. III. (Mus. Caes.)

Numum priorem huic Arfaci largitur
 Haymius cum propter titulum ΑΤΤΟ-
 ΚΡΑΤΟΡΟΣ, quem ob res praeclare
 gestas promeritus videbatur, tum alte-
 rum ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ, quod teste Iusti-
 no ^{c)} cum Scythis prospere aliquoties
 dimicavit, ultorque injuriae parentum
 fuit. Haymii judicium adprobat Pelle-
 rinus, qui et numum alterum etsi titu-
 lis diversum huc revocat. Fieri pote-
 rat, ut hic Arfaces Αυτοκράτορος nomen
 arcesseret aemulatione Tryphonis Syri-
 ae regis eodem usi, at tum numi simi-
 les in superiora tempora essent retra-
 hendi.

Secundum Vaillantium hic Arfaces
 IX. primus fuit, qui *Magni* nomen sibi
 a populis datum monetæ intulit. Sed
 ostendimus, jam Arfacem II. eo gloria-
 tum. Idem Arfaci IX. numum dedit,
 quem nos Arfaci VI.

a) Reg. vet. numi p. 48.

b) L. XLII, c. 4.

c) L. XLII, c. 2.

ARSACES X. Vaillantio Mnascires.

Regum, qui proxime succedere, series plane incerta est. Ad has Vaillantius redactus angustias Mnascirem quemdam, qui lacunam expleat, huc cogit, quem Lucianus Parthorum regem appellat, et vixisse annos XCVI. ^{a)} Sed Lucianus tempus non addit, quo is regnavit, aeque adeo incertum, atque numus, quem Vaillantius huic esse Mnasciri proprium vult.

ARSACES XI. SANATROECES.

Barbarum istud nomen non ignotum scriptoribus, sed varie promulgatum, seu ignoratione, seu librariorum vitio. Luciano dicitur Σανατρονης, in mea editione corruptius Σανατροκλής, ^{b)} Phlegonti Σανατρονης, ^{c)} Appiano Σαντρικης, ^{d)} at in numo fertur Σανατροικης. Hic Parthiae imperavit, quo tempore Lucullus cum Mithridate et Tigraue bellum gessit, mortuusque durante adhuc illo bello successorem habuit Phraatem filium exactis vitae annis LXXXVII., cum regnasset annos VII. Haec ex citatis auctoribus certa tenemus. Sed incerta sunt, quae Vaillantius de ejus stirpe et fortuna de suo deprompta commemorat.

Numi:

Protome regis modestè barbata diademata. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΑΝΑΤΡΟΙΚ. ΜΕΓΑΛΟΥ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΘΕΟΠΑΤΟ-

ΡΟΣ. ΕΤΕΡΓΕΤΟΥ. *Parthus sedem tu solito.* AR. III. (Pellerin.)

Protome similis. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΕΓΑΛΟΥ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΘΕΟΠΑΤΟΡΟΣ. ΕΤΕΡΓΕΤΟΥ. *Idem typus.* AR. III. (Mus. Caes.)

Protome similis. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΘΕΟΠΑΤΟΡΟΣ. ΕΤΕΡΓΕΤΟΥ. *Idem typus.* AR. III. (Vaill.)

Vultus idem in numis II. et III. et eidem regi vindicat, est Sanatroecis nomen non addatur.

ARSACES XII. Phraates III.

Arsaces XL filius, ut max. dicitur. Eum data epistola, quae integra est in fragmentis Sallustii, in belli iocum tem trahere conatus est Mithridates Ponticus, atque idem pro se vultu Lucullus, mox Pompejus M. huius infensorem se praeiit, quod nequidem, sed non regem regum se appellat. ^{e)} Ei praeterea fuisse cognomen *Dei*, testatur Phlegon supra citatus. Filios habuit Mithridatem et Oros.

Numi:

Protome regis modestè barbata diademata. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΑΚΟΥ. ΜΕΓΑΛΟΥ. ΔΙΚΑΙΟΥ. ΕΤΠΑΤΟΡΟΣ. ΦΙΛΑΛΛΗΝΟΣ. *Parthus sedens.* In aliis: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΕΓΑΛΟΥ. . . in fine: ΚΑΙ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. AR. III. (Vaill. Mus. Caes.) Tituli ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ.

^{a)} in Macrobiis.
^{e)} Dio L. XXXVII. § 6.

^{b)} in Macrobiis.

^{c)} ap. Phot. cod. 97.

^{d)} ibid.

ΘΕΟΤ, quibus regem hunc usum constat, ut diximus, persuasere Vaillantio, ut ei numum hunc adjudicaret.

Eodem Pellerinius refert numum, qui etiam est in Caesareo: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΔΙΚΑΙΟΥ. ΕΤΕΡΓΕΤΟΥ. ΚΑΙ. ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ, sed infirma sane conjectura.

ARSACES XIII. Mithridates III.

Arfacis XII. filius. A suis propter crudelitatem regno pulsus, mox Babylonae obsessus captusque a fratre Orode interficitur. Quem numum Vaillantius huc vocat, incerti est regis.

ARSACES XIV. Orodes.

Arfacis XII. filius, fratre interempto regnum adit. Crassum cum exercitu internecione delet. Syriam Romanis praerepturus eo filium Pacorum mittit, sed quem Cassius reprimat. Per Labienum III virorum metu ad Parthos transfugam, addito iterum filio Pacoro, Syriam, Palaestinam, Phoenicem, Ciliciam, et Asiae partem vexat, sed utrumque P. Ventidius praelio victum interimit. Rex dolore caesi filii amens in morbum incidit, et regni procuratore filio Phraati commissa huius iussu infami parricidio necatur.

Ei a Vaillantio numus incerta lege tribuitur.

ARSACES XV. Phraates IV.

Vt tutius regnaret, fratres XXX. caeso perfide patri inferias mittit. M. An- (Vol. III.)

tonium in Parthiam ingressum, cum aliquamdiu velut reti inclusum extrema quaeque pati coegisset, ex sinibus suis ejicit. Tiridatem sibi insidiantem victum praelio in Syriam fugere cogit, sed cum saevire in suos non desineret, solo pellitur evocato e Syria Tiridate, nonnisi aegre Scytharum auxiliis restitutus. Augustum V. C. 734. in Syria degentem dum metuit, ei signa militaria, et captivos Romanos ex Craesi et Antonii cladibus retentos restituit. Filios IV. Romam obsides mittit specie firmandae amicitiae, revera quod fidem popularium suspectam haberet. Extremis regni annis rupta iterum cum Romanis concordia, sed non multo post reparata C. Caesare Agrippae F. metum ex vicino ostentante. A filio Phraate occisus est renovato scelere, quo se ipse in patrem obtrinxit.

Numi:

1) *Caput regis modeste barbatus diademat.* X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΕΤΕΡΓΕΤΟΥ. ΔΙΚΑΙΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ. *Mulier capite turrito stans s. cornucopiae, d. palmae ramum regi sedenti offert, in imo: ΕΑΝΤΙ. et ΠΣ. AR. I. (Sestini Lettere T. II. p. 63.)*

2) *Protome regis capite modeste barbato diademato crispis crinibus.* X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΕΤΕΡΓΕΤΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΥΣ. *Mulier stans s. cornucopiae palmae ramum regi sedenti offert, in imo: Τ. ΜΗΝΟΥΣ. ΓΟΡΡΗΑΙΟΥ. AR. (Vaill. Arfac. imper. pag. 6.) Sed Barthele-*

X x x

obviae, et ΑΝΟΥ *Lous* mensis Macedonicus.

Numos similes sibi cognitos Vaillantius Arsaci I. et II. tribuerat. Vtrique titulorum et copiam et fastum non competere jam viderunt alii, et habemus utriusque certiores alios, quos indicavimus. Vaillantius notatos in suis epochae annos non vidit, qui potuissent errorem dedocere. Contra is huic Phraati IV. tribuit drachmam, quae, ut ex vultu nobis jam satis cognito apparet, ejus certe non est. Olim Pellerinius quoque id genus numos tribuit Mithridati III., ^{a)} serius suum ipse errorem professus est. ^{b)}

Haec tetradrachma curatius descripti propterea, ut ne quid desideremus, quod ad insertos annos et menses, tum ad formam literarum in his numis turpiter luxatam pertinet, de quibus singulis agemus distinctius post horum regum numos. Nonnulla tantum, quae ad inscriptionum fidem, et explicatum pertinent, hoc loco sunt monenda.

Cum numum IV. ederet Frölichius, haec de inserto aerae anno memorat: *in nostri area perspicue expressa est epocha ΑΑΣ. anno 235.* ^{c)} Mirum sane, istud a viro erudito adferi, quando numus, quem prae oculis habeo, literam primam non Α, sed perspicuum Ε offert. Et vero fuisse et Frölichio visum Ε, eo manifeste apparet, quod annum ΑΑΣ non, ut oportuisset, reddidit 231, sed 235. Ergo elementum Α pro Ε hypothetae vitio irrepsit, quem deinde errorem Frölichius, cum non satis animum

adverteret, in posterioribus suis scriptis omnibus propagavit, aliisque eruditis ejus propagandi auctor exstitit. Istud cum ignoraret Barthelemyus, et non in numero Graeco, sed Arabico mendum suspicaretur, legendum esse 231 putavit. ^{d)} Elementum secundum nequaquam tam perspicuum Α est, ut non aequae Π haberi possit. Ergo cum numus hic per vultus lineamenta, titulos, et reliqua omnia certum det Phraatem IV., evidens est etiam praecipiente istud aerae Parthicae calculo, elementum II. non esse Α, sed Π putandum. Quare integer hic numerus absque dubio legendus ΕΠΣ.

In numi V. quoque praeconio idem Frölichius erroris causam praebuit eruditus. Illius is iconismum bis dedit, primum in opere: *Regum vet. numismata anecdota tab. I. n. 10.*, deinde in *Notitia elementari* Tab. XIV. n. 6. Vtrobique praeter certum aerae annum ΣΠΣ expressit alium, ut sibi legendum videbatur, ΞΑΡ, id est: 161, vel ΞΑΡ, id est: 137. Tamen et ipse dubium de hac lectione non dissimulat, nam sic ait pag. 57 operis prioris: *Sed in nostro praeterea in media area literae sunt, ut puto: ΞΑΡ. Sed P dubium est, et Α vel Α.* Istud cum fugeret eruditum Reinoldum Forsterum Anglum, fidemque iconismo Frölichiano omnem haberet, duplicem in hoc numo aeram Parthicam agnovit, quarum vetustior ΣΠΣ ducetur ab anno V. C. 349, altera ΞΑΡ ab anno 498, variaeque inde ducit argumenta historiam regum Parthorum, nu-

a) Rois p. 149.

b) Lettres p. 64.

c) Reg. vet. numi p. 57.

d) B. L. T. XXXII. p. 678.

X x x 2

mosque illustrantia, quae vide Volumine III. operis: *Archaeologia published by the society of Antiquaries of London pag. 159.* At irritus omnis hic conatus; nam praeterquam quod, ut dixi, dubiam esse lectionem ipse Frölichius profitetur; testari ipse possum, praetensas literas ΖΑΡ, vel ΖΑΡ aliud non esse, quam ΣΑ in his Parthorum numis obvium.

In numis V. et IX. occurrunt ΔΙΚΑΙΟΤΗΠ. et ΔΙΚΑΙΟΤΕΠ. in numo VIII. ΕΠΙΦ. ΑΙΦΑΝΟΤΣ. Incaustum laborabit, qui sanam inde significationem velit elicere, quando isthaec aliud non sunt, quam testimonium luculentum, Graecos in barbaro solo detentos sensim patriam elegantiam, et feriundae ad nitorem monetae leges dedidicisse, quo super argumento nolo esse verbosior, quod istud jam praecepit Pellerinius. ^{a)} Addita III. et ΕΠ. superflua sunt exordia sequentis ΕΠΙΦΑΝΟΤΣ.

Protome capite diademato, tam barba, quam caesarie in cincinnos coacta, in aliquibus collum exornat animal, quod Pellerinio capricornus visum, in aliis supra caput astrum unum, vel duo, et lunula, vel lunula tantum, in aliis advolans avis, quae coronam rostro stringit. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΕΤΕΡΓΕΤΟΥ. ΔΙΚΑΙΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΤΣ. ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ. Parthus sedens d. arcum inversum protendit, per aream variae litterae solitariae, monogrammata, saepe ancora. AR. III. (Mus. Caes.)

Protome similis. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΕΓΑΛΟΥ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΕΤΕΡΓΕΤΟΥ.

ΕΠΙΦΑΝΟΤΣ. ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ. *Parthus sedens. AR. III. (Mus. Caes.)*

Id genus numi drachmae pondere, etsi alibi perrari, in museo Caesareo abundant. Phraati IV. eos tribuit Pellerinius, ^{b)} non tam propter eosdem titulos, quos in mox citatis, et certe ejus regis tetradrachmis vidimus, quam propter capricornum, quem in nominis regis collo inhaerere diximus. Factum istud ab rege statuit propter quod is teste historia Augustum observarat, cujus signum genethliacum fuit capricornum constat. Quare, ac ceteri omnes, qui his sunt similes, capricornus absit, ejusdem sunt regis. Verum praesto sunt, quae impediant hanc ejus doctrinam impediant. Num in certis Phraatis IV. tetradrachmis barba cultu simplice, nullo ista artificio dependet, at in drachmis de quibus nunc agimus, ea quae cincinnos dividitur. Non vero causae reperio, ut idem rex in aliis alium praeferret capitis. Deinde animal, quod is capricornus putat addito cornucopiae, alterius animalis speciem praefert, sed tibus ex medio corpore luculentis, sed quae Pellerinio cornucopiae sunt. Gryphum dicerem, nisi in eam, et tenuem caudam desinere, quam et gryphus et capricornus antur. Sunt in museo Caesareo similes viginti et amplius, qui ejusmodi formam sistant. At quod me ejus sententiam labefactat, eodem museo numus integerrimus et elegantissimus ex eorum genere, quae

a) Lettres p. 68. seq.

b) Suppl. III. p. 7.

lerinius Arfaci VI. largitur, qui animal simillimum ostendat adfixum collo regis, Augusti aevum longe praevertentis. Ergo illud facilius alia omnia, quam delatum Augusto obsequium significabit. Non igitur magnopere obstabo, si quis numos similes ad alium volet Arfacem derivare, nisi forte religionem incutiant tituli iidem, quibus Phraatem IV. usum certo constat, sed quibus etiam rex alius uti potuit. Vide etiam, quae huc facientia in Arsace XVIII. notabo.

ARSACES XVI. Phraataces.

Vix regnum delibavit, suis propter necatum patrem infensus e medio tollitur V. C. 757.

ARSACES XVII. Orodes II.

Incertum, quo patre natus a proceribus ad Parthicum regnum evocatur, sed ab iisdem propter crudelitatem post paucos menses occiditur.

ARSACES XVIII. Vonones I.

Phraatis IV. filius, Roma, ubi complures annos obses retentus erat, ferente Augusto evocatus regnum adit, sed Parthis Romanos in rege suo mores non ferentibus inducto rege alio ejicitur.

Ei Vaillantius tribuit drachmam ex earum genere, quas in patre Phraate IV. recitavi, motus ave ad caput regis advolante, quam aquilam dicit, eamque tanquam infigne R. imperii adstitutam, ut regnum se a Romanis accepisse testaretur, quod ipsum homini inconsulto invidiam apud suos auxerit.

Illud si verum, iterum aliquid decedit conjecturae Pellerinii, similes drachmas Phraati IV. tribuentis.

ARSACES XIX. Artabanus III.

Per matrem ex Arfacidarum gente Vononis odio ad regnum vocatus, sed a Tiridate, quem Romae detentum Tiberius petentibus Parthis indulserat, pulsus, iterum ab instabili populo restituitur. Mesopotamiam cum exercitu ingressus a L. Vitellio Syriae praefide sibi ad Euphratem occurrente tantum terroris accipit, ut Augusti et Caligulae tum imperantis statuas impetrato colloquio adoraret, et liberos obsides daret. Varia fortuna ad extremum usque agitatus cum regnasset annos XXVIII., mortuus est imperante Claudio.

Ei Vaillantius drachmam tribuit inscriptam: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΑΜΦΙΜΑΧΟΥ. ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΥΣ. Nulla sane certa ratione hic ei numus adjudicatur. Ceterum titulus ΑΜΦΙΜΑΧΟΥ, res nova, et vocabulum ipsis lexicographis ignotum, sed vereor, ut rite lecta sit epigraphe. Saepe in id genus drachmis ita disiectae sunt literae, ut facile quis vocabulum possit alterius significationis elicere, sed quam monetarius reipsa non intenderit.

Hoc loco chronologiae causa describendi numi sequentes:

Caput regis barbatum corona rotunda tectum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. ΔΙΚΑΙΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΥΣ. *Victo-*

ria, vel mulier stans cum cornucopiae regi sedenti palmae rannum, vel cornucopiae offert. Anni et menses: ΓΝΤ. ΓΟΡΠΙΑΙ. — ΔΝΤ. ΥΠΕΡΒΕΡΕΤ. — ΔΝΤ. ΑΠΕΛΑΙ. — ΕΝΤ. — ΖΝΤ. — ΗΝΤ. — ΖΕΤ. — ΗΕΤ. — ΘΕΤ. — ΕΟΤ. ΑΡ. Ι.

Praeclaros hos numos, et usque hodie ad unum ignotos omnes, abbas Sestinus ex illustri museo Ainslieano descripsit. Intervallum inter primum ΓΝΤ et postremum ΕΟΤ est annorum XXII., quorum ille incidit in tempora prima Claudii, hic in postrema Neronis, ducto, ut infra statuemus, aerae exordio ab anno V. C. 443. Sintne omnia horum numorum capita unius ejusdemque Arsacis, auctor neque diserte edixit, neque nobis licet ex iconismis conicere, quos malo consilio nullos dedit. Haud dubie tamen eadem in singulis lineamenta viderit, quia omnes uni Arsaci XXIII. Vologasi I. largitus est. Sin vere istud vidit, magnum sententiae nostrae de aerae exordio intentatur malum. Quia enim numi hi annos XXII. continent, saltem inter Arsaces quinque, nimirum ab Arsace XIX. usque ad XXIII. erunt dividendi, quos omnes eadem habuisse oris lineamenta, eundem capillorum capitisque cultum, verisimile non est. Atque haec praecipua Sestino causa visa fuerit, cur aerae exordium decennio distulerit, nempe ad annum V. C. 453, quo pacto omnes hi numi tribui possunt uni eidemque Volagasi I., cujus diuturnum fuisse regnum constat.

Hujus adhuc regis videtur esse aeneus III. formae cum anno ΕΝΤ, quae infra in aeneis regum Parthiae numis dabo.

ARSACES XX. GOTARZES

Artabani III. filius. Fratri Barabasi regnum cedit, illud hoc caelo iterum aditurus.

Numus:

Caput regis barbatus diadematus.
BACIAIE -- AP --- ΤΟΚΚΑΝΟΤ
CNOC, ΓΟΤΕΡΖΗ. ΑΡΤΑΒΑΝΟΤ. *Parthus jedens arcum inversum praeterea.*
III.

Numum hunc a-Barthelemy, in Italiam lustraret, repertum et apertum scripta ad cl. Paciaudum causam illustravit Eduardus Corbinus praefatus ejus iconem. Postquam multa de Arsacis regno, et variorum scriptorum consiliis esset praefatus, sic denique mi hujus epigraphen legendam proposuit: BACIAETC. ΓΟΤΗΡΖΗC. ΒΑΡΑΒΑΝΟΤ. KAI. ΚΑΛΟΤΜΕΝΟΤ. *Rex Gotarzes Barabasi vocati etiam Artabani.* *) Numus videt, hunc epigraphes modum praefatus abludere ab eo, quo hactenus aeneis regum Parthiae numos inscriptos habemus. Deinde cum in omnibus hactenus scriptis, qui scripturam in quatuor partibus tam latera offerunt, epigraphae ab Aquilone, hinc flectat in orientem

a) pag. 18.

hinc in Austrum, et desinat in occasu, vir eruditus, ut intentum sensum extorqueat, cogitur saltus in Parthorum moneta insolitos subsidio vocare. Denique si scriptura hujus numi esset quaquaversum sana, et literae luculentae, possemus tum forte praetensum explicatum admittere. At vero fatente ipso Corfino et numi iconismo, partim evanidae sunt literae, et quae exstant, partim barbarae et hiulcae, sic ut inscriptio a Corfino enunciata magis videatur sermo eruditae conjecturae, quam ipsius numi. Sane ad Bardanem suum extendendum aliud non habuit, praeterquam literas AP. De hoc ergo numo sic existimo: esse eum Gotarzis, non negavero, quod in eo teste Corfino expressum legitur nomen ΓΟΤΕΡΖΗ, et testatur quoque Barthelemyus, in numo a se in Italia adquisito proponi et caput, et nomen Gotarzis. *) Sed adfentiri non possum, reliquam inscriptionem esse legendam, ut censet Corfinus. Neque vero etiam ea lectio probata videtur Barthelemyo, quod, cum de hoc numo loquitur, nihil aliud dicit, quam in eo contineri Gotarzis nomen, dissimulata mira reliquae inscriptionis lectione a Corfino inducta. Advertendum etiam, exstare in museo Caesareo drachmas omnino IX., qui collati cum numo Corfiniano non modo idem caput, reliquumque omnem simillimum cultum offerunt, sed eandem etiam plane aversam, cum iisdem etiam per aream sigillis, qualia sunt monogramma AT cum subjecto globulo, et crucula intra pedes Parthi sedentis, at in his luculen-

ta inscriptio, etsi barbara quoque ΠΑΛΙΑΕΩΣ. ΠΑΛΙΑΕΩΝ. ΑΡΛΑΝΟΔ. ΕΤ. ΕΡΓΕΤΗ. ΔΙΚΑΙΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΤΕ. ΗΛΕΛΛΗΧΟΣ., quae, demptis orthographiae peccatis, prorsus eadem est in numis Arfacis XV. Phraatis IV. Sunt praeterea in eodem museo aliquot alii ejusdem modi, sed charagmate usque eo barbaro, ut ne unicam quidem sanam vocem ex literis misere luxatis possis componere. Similes ergo numos esse ejusdem Gotarzis, quia simillimi sunt numo Corfiniano, nullus dubito. Non obstat, abesse in his Gotarzis nomen; nam et in Arfacis XI. moneta vidimus, nomen Sanatroecis in numo uno addi, in aliis omnibus omitti.

ARSACES XXI. Bardanes.

A suis occiditur revocato fratre Gotarze.

Ex mente Vaillantii hujus Arfacis est drachma inscripta: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΠΑΝΑΡΙΣΤΟΥ. ΔΙΚΑΙΟΥ. ΕΤΕΡΓΕΤΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΤΕ. ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ. Numum recitavi, non quod eum revera hujus esse regis existimem, sed ut non dissimilem nondum ex numis cognitum titulum ΠΑΝΑΡΙΣΤΟΥ, *longe optimi*, etsi forte fallax est lectio, quam etiam paullo supra in insolente titulo ΑΜΦΙΜΑΧΟΥ suspicabar. Si vera est lectio Morellii, ex quo Vaillantius numum hunc hausit, erit is forte Arfacis XXV. Chosrois. Constat, Trajanum, quo tempore huic bellum indixit, nominibus suis addidisse nomen *ΑΡΙΣΤΟΥ*, *Optimi*. Forte Graeculi

a) B. L. T. XXXII. p. 632.

orientales, ut Chosroen hoste superiorem ostenderent, ei nomen praestantius Παναρισῦ indidere.

ARSACES XXII. Vonones II.

Exiguo tempore, et inglorius regno praefuit.

Numus ei tribuitur a Vaillantio: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΕΓΑΛΟΥ. ΑΡΣΑΚΟΥ. ΕΤ. ΕΡΓΕΤΟΥ. ΜΙΤΡΑΗΤΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ. Ratio certa non adfertur. Ex titulis observandus nondum haecenus compertus ΜΙΤΡΑΗΤΟΥ. Vaillantius a verbo *μιτρω*, vel *μιτρω*, *mitra cingo*, derivat, ut adeo rex hic ita videatur appellatus a mitra, capitis ornamento; verum *μιτρητης* ductum a *μιτρω* non commode graecissat. Vaillantium videtur voluisse corrigere Frölichius, cum eo loco, quo regum titulos commemorat, habet ΜΙΘΡΑΕΤΟΥ, *foli conevi*, ^{a)} quod utrum ex monumento vero sibi cognito, an suomet ingenio suffecerit, ignoro. Vaillantius insolitus omnes hos titulos ΑΜΦΙΜΑΧΟΥ, ΠΑΝΑΡΙΣΤΟΥ, ΜΙΤΡΑΗΤΟΥ ex collectione Morelliana recitat, sed omnes, quod miror, desunt in gaza Caesarea his drachmis praedivite.

ARSACES XXIII. VOLAGASES I.

Vononis II. filius. Armeniam occupat, eamque fratri Tiridati permittit. Nero Domitium Corbulonem in Orientem mittit, qui regem turbulentum ad obsequium revocaret. Is Tiridate pulso Tigranem Archelai Cappadociae re-

gis nepotem Armeniae regem praeficit. Sed Volagase cum exercitu Armeniam ingressus advolans ex Syria Corbulo coegit Tiridatem, qui regnum iterum intraserat, diadema ante Neronis imaginem ponere, et instituta Romae profectus ne illud ex imperatoris manu reciperet. Post hoc amicitiam aliquamdiu cum Romanis coluit Volagases. Serius intratus, quod petenti sibi adversum Alibabae auxilia negasset Vespasianus, Syriae invadere paravit quidem, sed coactus est ostentato armorum metu a Syriae praefide Trajano Trajani Augusti nepote, ut probabimus in numis Trajanis ad annum V. C. 867. Mortuus est tunc imperante Domitiano.

Numi:

Caput regis barbatus tiara Parthica tectum. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΒΟΛΑΓΑΣΟΥ. ΔΙΚΑΙΟΥ. ΕΤ. ΕΡΓΕΤΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΥ. *Mulier turrita stans regi sedenti corripit, in area annus:* HT. (Vaill.)

Numus hic si talis est, qualis praestatur, confirmat sententiam Vaillantii de initio aerae Parthicae ab anno 498 repetentis; sed idem plane et alteram, quam et nos sequimur, sententiam ejus principium ad annum 443. Nam si posterior haec sententia annus HT cadet in annum V. C. 867, quo anno non Volagases, sed Phraates IV. Parthiae praefuit. Lapidem aut amoverent alterius sententiae, aut putant, alium aliquem Vol-

a) Not. elem. p. 124.

sem circa annum 749 adversus Phraatem in Parthia insurrexisse, aut quod magis probaverim, numi epigraphen in dubium vocant. Sane Vaillantius eum non vidit ipse, sed ex collectione Morelliana recitat. Numos vero ex hac citatos non admodum fidos esse testes, ex numis proxime praecedentibus licet colligere. Vide, quae adversus hujus numi fidem plura disputat Barthelémyus, ^{a)}

Frölichius Volagasis I. numum cum anno AAT ex Vaillantio citat, ^{b)} sed quem in hujus opere non licuit reperire. Aeneum, qui per annum ΔOT est hujus regis, vide infra in aeneis regum Parthiae.

ARSACES XXIV. Pacorus.

Volagasis I. filius. Regnasse eum sub Domitiano, et Trajano, Vaillantius ex Martiali, et Plinio juniore eruit. Ceterum ejus gesta obscura.

Drachma ei a Vaillantio tribuitur nulla certa ratione; alter item aeneus propter inscriptum annum ENT, sed qui secundum nostrum aerae Parthicae calculum est potius Arsacis XIX., ut diximus.

ARSACES XXV. Chosrois.

Et hic Volagasis I. filius, Exedarem, qui patri Tiridati in Armeniae regno succederat, inconsultis Romanis solio dejecit inducto Parthamafiri fratris Pacori filio. Ergo Trajanus extremis im-

perii sui annis V. C. 867 indicto bello in Orientem profectus Parthamafirin decedere Armenia cogit, capta deinde Parthia Parthamaspatem pro Chosroe regem creat, quae omnia in moneta Trajanicopiosius enarrabuntur. Verum mortuo paullo post Trajano, cum Hadrianus provincias omnes trans Euphratem sitas deductis praefidiis abjiceret, in regnum iterum reversus Chosroes amicitiam deinceps cum Romanis coluit. Quo anno obierit, incertum. Ex iis, quae de aera Parthica differemus, verisimile fit, mortuum ante annum V. C. 875.

Numulum aeneum per inscriptum annum ΔOT Chosroi tribuit Vaillantius, sed qui est per nostrum calculum Volagasis I.

ARSACES XXVII. VOLAGASES II.

Chosrois filius. Antonino Pio ad imperium evecto coronam auream mittit, ut dicetur in hujus numis ad annum V. C. 892. Reliqua ejus incerta. Regnavit saltem ab anno V. C. 875 usque 902, ut continuo patebit.

Numi :

Protome capite barbato, et tiara tecto, pone Δ. X BAEIA - - BACIAE - - OAA-
ΓAE - - ΔΙΚΑΙΟΤ. ΕΠΙ+ΑΝΟΤ - -
ΙΑΕΛΛΗΝ - - *Mulier turrita stans regi*
sedenti coronam porrigit, in aera annus
ΓΑΤ, *in imo mensis* ΠΕΡΙΤ - - ΑΡ. Ι.
(Pellerin Suppl. III. p. 10.)

a) B. L. T. XXXII. p. 675.
(Vol. III.)

b) Reg. vet. numi p. 74.

*Alius cum anno HMT. AR. I.*⁷ (Citur a Barthelemyo ex Longuerue.)

Alius cum anno ANT. AR. I. (Vaillant, sed a quo Volagasi III. tribuitur.)

Eadem adversa, pone caput Γ. Ξ ΒΑΣΙΑ . . . ΛΑΓΑΟ - ΔΙΚΑΙΟ - ΠΙ-†ΑΝΟΤC . . . ΛΑΗΝ - Idem typus, in area annus ΓΝΤ, in imo mensis ΑΠΕ-ΛΑΙΩ. AR. I. (Pellerin l. c.)

Alius, sed cum anno ΔΝΤ, et absque mense. AR. I. (Theupoli p. 1222.)

Eadem adversa, pone caput Α. Ξ ΒΑΣΙΑΕΩΕ. ΒΑΣΙΑΕΩΝ. ΑΡCΑΚΟΤ. ΒΟ-ΛΑΓΑCΟΤ. ΔΙΚΑΙΟΤ. ΕΠΙΦΑΝΟΤΕ. Idem typus, in area annus ΕΤ. AR. I. (Pellerin l. c.)

Primus Volagasis II. numus offert annum ΓΑΤ, 433, qui secundum nostrum calculum ducitur ab V. C. 875. Adversatur huic sententiae Vaillantius, alique historiae Arsacidarum scriptores, qui hoc anno regnasse adhuc Chosroen existimant. Sed causam recentioris sententiae exponam infra in aerae huius examine. Istud certum, in omnibus his numis caput anticae esse omnino idem, ut adeo necesse sit, esse omnes unius regis. Ergo certum est etiam docentibus his numis, Volagadem II. regnasse saltem ab anno V. C. 875. usque ad 902, qui conficitur ex anno ΕΤ numi postremi. At mox anno 903 regnasse Volagadem III., ex sequentibus patebit.

ARSACES XXVII. VOLAGASES III.

Forte Volagasis II. filius. Quievit,

quoad Antoninus Pius vixit; hoc V. C. 914 mortuo, cum Armeniae causa Orientem turbaret, a L. Vero Aug. arripetus, et multis adfectus cladibus usque Augusto Armeniaci, Medici, Parthici Maximi titulos peperit. Regnavit ab V. C. 902 saltem usque 933, ut decet numi. Hujus Volagasis aliquos meminit Dio sub Caracalla, ^{a)} sed quo anno mortuus sit, non addit.

Vaillantius Arsacem XXVII. hunc Monnefem quempiam ex numo cognovit, eumque Volagasis II. successorem. At numi Volagasi II. succedere post Volagadem III., ut continuo docentur. Hoc constituto ruunt omnia, quae a Monnefe, quem in Parthiam intravit, patrata nulla scriptorum veterum auctoritate adseruit. De Monnefe sagam infra in moneta regum Arsacidarum.

Numi:

Protome regis barba promissa, tiara tecto, pone B. Ξ ΒΑΣΙΑΕΩΕ. ΒΑΣΙΑΕΩΝ. ΑΡCΑΚΟΤ. ΕΠΙΦΑΝΟΤΕ. ΙΑΕΑΝΕΤ. Parthus stans, (in aliis numerum regis: Mulier turrita stans) regis lauream offert, in area annus ΑΕΤ. I. (Pellerin Suppl. III. p. 19.)

Alius similis, sed cum anno ΔΕΤ. fra mensis ΑΠΕΛΑ - - AR. I. (Ibid.)

Alius similis, sed cum anno ΕΕΤ. sine mense. AR. I. (Ibid.)

Alius addito mense ΑΠΕΛΑΙΟΤ. I. (Catal. d' Ennery)

Alii similes, sed cum annis ΕΕΤ. ΕΕΤ.

a) L. LXXVII. § 12. 19.

AQT. AR. I. (Barthelemy B. L. T. XXXII. p. 680.)

Alius similis, sed sine anno, in imo mensis ΔΙΟΤ. AR. I. (Mus. Caes.)

Volagasis II. numum postremum cum anno ΕΤ habuimus; en tibi primum Volagasis III. cum anno mox sequente ΑΕΤ. Non esse tamen utrumque numum unius ejusdemque Volagasis, divergentia oris lineamenta, capitis cultus, et barbae modus, luculente comprobant, in quo discrimine jam praeclare consensere Pellerinius et Barthelemyus. ^{a)} Numum cum anno AQT huic etiam Volagasi tribuit Barthelemyus, cum quod idem offert caput, quod praecedentes, tum quod residuae literae ΛΑ certum Volagasem faciunt. ^{b)} Eundem hunc numum Vaillantius celsit Artaxerxi Persae, et facere debuit, quia multo serius aerae Parthicae initium exorsus est.

Aeneum hujus regis cum anno ΕΟΤ vide infra in numis aeneis regum Parthiae.

ARSACES INCERTI

secundum epochae annos digesti.

ΒΑΣΙΛΕΩΣ . . . ΙΤΑΝ . . . *et certo anno* ΔΦ. AR. I. (Barthelemy I. c.)

Litterae regis nomen complexae oculos fugiunt. Barthelemyus caput esse simile asseverat illi, quod est in numo sequente.

Protome regis barbata capite diadema-

to. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΑΡ. ΕΑΠΚΟΤ. ΜΕΓΑΛΟΤ. . . . *Mulier stans regi sedenti coronam offert, in area annus* ΗΦ. AR. I. (Vaillant.) Idem est in museo Theupoli, sed in quo aliud non legitur, quam ΑΡΣΑΚ. ΗΦ. (pag. 1222.)

Numus hic a Vaillantio editus ^{c)} nunc in museo regio servatur, eumque restituit Barthelemyus in tabula citatae saepius dissertationi adjecta. Sed magnum est inter utrumque iconismum discrimen. Ex praetenis enim a Vaillantio titulis alius non legitur in Barthelemyi icone, nisi - ΑΣΙΑΕ . . et ex regis nomine solum ΑΠΚΟ., ut adeo nihil satis certi de nomine ΑΡΣΑΠΚΟΤ, seu *Arsapce* erui possit, pro quo insolito vocabulo numus Theupoli substituit ΑΡ-ΣΑΚΟV. Vaillantius ex calculi sui lege numum tribuit Saporī Persae, sed ex nostro computu, secundum quem annus ΗΦ ductus ab anno V. C. 443 cadit in annum 950, erit Arsacis cujuspiam, qui aut successit Volagasi III, aut si hic tum vivus adhuc fuit, in parte regni imperavit. Vide etiam, quae ad numum sequentem observabimus.

ARSACES PACORVS.

Protome regis capite imberbi diademato, gone Δ. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. . . ΑΡΕΑ . . ΠΑΚΟ . . . ΙΚΑΙΟ . . . ΕΠΙΤΑΝ . . ΕΛΛΗ . . . *Mulier turrita stans regi sedenti coronam offert, in area annus* ΦΙ. AR. I. (Pellerin Mel. I. p. 147.)

Numus hic cum anno ΦΙ biennio tan-

^{a)} ll. cc. ^{b)} l. c. p. 675 et 680. ^{c)} Imper. Arsac. p. 394.

tum differt a praecedente cum anno HΦ, sed certe unius regis uterque non est, quod arguit caput in priore liberatim barbatum, in hoc imberbe, deinde in praesente nomen *Pacori*. Fuerintne ille Arsaces et hic Pacorus filii Volagasis III., qui patri forte succedere, an alii ex Arsacidarum stirpe, veterum silentium definire non finit. Teste Dione *) Volagasis III. filii mortuo patre perpetuis se bellis regni causa attrivere. Pacorum in historia Parthica jam vidimus filium Arsacis XIV. Orodis. Annus ΦI secundum nostrum calculum cedit in annum V. C. 952, qui fuit septimus imperantis Severi.

ARSACES

Caput regis barbatum tiara tectum, pone B. X Mulier stans regi sedenti coronam offert, in area annus KΦ. AR. I. (Mus. Caes.)

Numus per solum aerae provectae annum insignis, nam regis nomen exesum est.

ARSACES VOLAGASES forte IV.

Caput regis, pone B. X ΑΓΑ . . . Victoria stans regi sedenti coronam offert, in area ΔKΦ. AR. I. (Barthelemy ex museo Vaticano B. L. T. XXXII. p. 681.)

Ex residuis literis ΑΓΑ jure arguit Barthelemyus, numum hunc ad Volagensem quempiam pertinere. At quem illum? Existimat idem, esse posse Vol-

gasis illius, qui regnavit imperante Commodus. Fuit is Volagasis III. Sed repugnat annus ΔKΦ, qui signatum numum docet V. C. 966, at Dio jam annum praecedentem memorat, Volagasis mortui liberos regnandi causa cum bello commissos. b) Ex quo patet, Volagensem hunc esse a prioribus versum. Lego alibi apud Dionem Caracallam Volagasi Partho bellum tulisse, quod is Tiridatem, et Artabanum, quos reposcebat, dedere nesciret, Parthum metu perterritum reddidisse. Factum istud refert Dio V. C. 968, biennio post, quam hic signatus est. Haec si ita habebimus Volagensem IV. forte verum filium. Sed haec indicasse satis est, nam taedet his incertis diu immorari.

ARSACES Vaillantius XXIX. anno banus IV.

A Caracalla bello petitur, quod so Macrinus, cum sese tantae molestiae sistendo imparem videret, oblata cuncta pacem redimit. Ab Artabano Persa populares suos in Parthos tante victus Arsacidarum ultionum cumbit, regno in Persas transiit. C. 979. P. X. 226.

Numulus aeneos binos huius Artabano dedit Vaillantius suum aerae exemplum secutus, sed qui sunt alterius velut dicetur paullo infra.

Cl. Sestinus ex museo Ainslieano dedit tetradrachma cum annis AKΦ IV.

a) L. LXXVII. § 12.

b) L. LXXVII. § 12.

c) L. LXXVII. § 19. 21.

ΔΚΦ., quos ille suum secutus canonem Arfaci postremo Artabano IV. tribuit. ^{a)} Nomina regis non adjecit, sive quod oblitus est, sive quod ambiguum lectio- nem offerunt.

ARSACES incertus residuus.

Protomē regis capite modeste barbato diademato. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΕΓΑΛΟΥ. ΑΡΣΑΚΟΥ - - - ΗΝΟΣ. ΕΠΙΘΑΝΟΥΣ. ΨΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ. ΕΤΕΡΓΕΤΟΥ. *Parthus sedens, in arcu monogramma.* AR. III. (Mus. Caes.)

Philopatorē supra in Arfacē IX. exhibuimus, sed vultus lineamenta, et capitis cultus in numo praesente diversa sunt, quod utrumque ejus est modi, quem in numis, quos Arfaci XV. tribuimus, observamus.

Numi aenei regum Parthiae

inscripti Graece, et cum datis epochae:

Caput regis barbatus diadematum, juxta annus ENT. in aliis: ΔΟΤ. Ξ *Caput muliebre velatum turritum, juxta in aliquibus litera A.* AE. III. (Vaill. Arfac. imp. p. 302. 321. Mus. Caes.)

Caput regis barbatus, et tiara tectum. Ξ *Mulier turrita sedens, in arcu annus ΓΚΤ.* AE. III. (Spanheim. T. I. p. 449.)

Caput regis prolixe barbatus, et tiara tectum, juxta ΕΟΤ. Ξ *Caput mulie-*

bre velatum turritum, juxta A. AE. III. (Mus. Caes.)

Numos similes solo capitis cultu diversos edidit Pellerinius, eosque regum Persarum, sed Parthis ferventium monetae statuit, quia capiti imminet globus, solitus eorum regum cultus, et crines Persico more sunt compositi. Quare et Frölichium arguit, id genus numos, cum Parthici nihil habeant, Parthis tamen tribuentem. ^{b)} Idoneae et mihi hae causae visae sunt, et me quoque impulere, ut numos similes in Persarum regum classem conferrem, quo eos loco infra descriptos reperiesset. At enim vir eruditus neglexit agere de numis, quos coram proposui, et qui ex capitis cultu certum Parthiae regem proponunt. Ergo sicut ex Pellerinii sententia numuli, quos promulgavit, percussi sunt a Graecis in Perside degentibus, sic numi hoc loco a me propositi feriri poterant a Graecis in Parthia commorantibus. Quare ducto aerae Parthicae exordio ab anno V. C. 443; numus, in quo legitur annus Parthicus ENT, erit Arfacis XIX. Artabani III., in quo annus ΔΟΤ, Arfacis XXIII. Volagasis I., in quo annus ΓΚΤ, Arfacis XXV. Chosrois, in quo annus ΕΟΤ, Arfacis XXVII. Volagasis III. Et vero caput numi postremi simillimum est capiti, quod in certis Volagasis III. tetradrachmis conspicitur. Vide etiam numulos similes a Panelio ex museo le Bret editos, ^{c)} tum et omnes hos collectos additis novis Ainslieanis apud Sestium. ^{d)}

a) Lettere T. II. p. 71.
c. p. 75.

b) Suppl. III. p. 23:

c) Mem. Trev. Octob. 1737.

d) L.

Numi aenei regum Parthias

inscripti literis peregrinis.

Caput regis barbatus tiara diademate tectum, pone B. X. Epigraphe peregrina. Cippus, super quo circulus grandior. AE. II. III. (Mus. Caes. Pellerin Suppl. III. p. 32.) Swintonus in barbaro hoc typo clavim videt. (Phil. Trans. Vol. XLIX. p. 593.)

Caput ipsum ejusque cultus, praeter ea adfuit litera B, in numis Parthicis, ut vidimus, frequenter obvia, numos similes certos Parthicos faciunt. Epigraphen averfae, literis, ut verisimile, Parthicis conflatam, Pellerinii secutus exemplum, libenter iis explicandam relinquo, qui veteres Orientis linguas se penitus callere profitentur. Swintonus Palmyrenas literas in his numis exhiberi putat.

Pellerinius eodem loco argenteum ex museo Pembrock Parte III. tab. 77. n. 2 restituit, in quo hinc caput certum regis Parthi, nempe tiara Parthica tectum, illinc ara luculenta, epigraphe utrinque Persica in orbem scripta, iisdem nempe literis constans, quibus inscribuntur numi Persarum Sasanidarum, de quibus agemus in horum moneta. Opportune conjicit Pellerinius, esse hunc numum signatum apud Persas, sed Parthis adhuc subjectos, et eapropter regis Parthi caput illi insertum.

ANIMADVERSIONES

in universam regum Parthiae monetam.

Cum numi regum Parthiae in pleris-

que ab aliorum regum numis differant, operae pretium visum, nonnullas in eos animadversiones in paragraphos tributas proponere, tanto certiore meo de iis judicio, quod his cimeliis abundat museum Caesareum, ex quo Franciscus I. Aug. Arfacidarum, et successorum Persarum numos fere CC. a monacho ordinis Carmelitarum ab Oriente reduce emptos gazae intulit.

§ I.

Metallum et fabrica.

Regum Parthiae numi fere omnes argentei. Aureus nondum observatus. Aenei perpauci, quos continuo recensui. Argenti puritas in drachmis lauta satis, non eadem in tetradrachmis laude, quibus vile metallum admixtum, eoque liberalius, quo Parthiae res propiores exitio fuere, quod vitium Parthiae cum plerisque regnis commune fuit.

Fabrica in primorum regum numis commoda, deinceps sic degeneravit, ut plane intelligas, universum eum tractum in veterem barbariem prolapsam. Nimirum et Graeci artifices, qui capta a Macedonibus Persia, artes invexere, et ipsi inter barbaras gentes positi degeneraverunt, atque eam barbariem comprobant non modo picturae ruditas, sed et epigraphe omnis saepe sensus experta, de qua jam egi supra, at agam iterum infra in articulo proximo. Eo etiam vitio laborant numi Parthici, praecipue qui sunt maximae formae, quod matrix plerumque majoris fuit voluminis, quam orbiculus signando numo destina-

tus, quo factum, ut hujus finibus non omnes literas recipientibus ex integro versu saepe duae tantum aut tres stationem suam obtinuerint exclusis reliquis.

sensum nos ignorare profiteri, et forte aliud non sunt, quam notae monetariorum.

§. II.

Epigraphe.

Haec in parte averfa numorum Parthi-
corum istud habet peculiare, quod
plerumque lineis quatuor perfectum qua-
dratum efficientibus absolvitur. Lite-
rae principio concinnae satis, temporis
progressu miras metamorphoses passae
sunt. Obvium in his videre est † pro Φ,
et □ pro O, quae tamen neque extra
Parthiam ignota. Non raro scriptum
I pro A, E, P, Φ, atque adeo una
eademque nota quinque literarum po-
tentiam sortita est. Videas etiam □ pro
B, N pro K, Δ pro T, X pro K vel N,
ut taceam absurda alia a monetariis in
extremam barbariem prolapsis invecta.
Multa proin in his vocabula ambiguae
lectionis, et quae forte incautioribus
illuserint, qui insolentes regum titulos in
illis reperere. Denique in postremis
epigraphe turpiter barbara, et defoe-
data literis quacun-que forma temere
congestis.

Inde a Volagase II. numis tam argen-
teis, quam aeneis pone regis caput in-
scripta litera solitaria alphabeti. Re-
pertae hactenus A, B, Γ, et in uno Δ,
at omnium frequentissime B. Putabat
Vaillantius, esse literas ἀρχαῖος urbis,
in qua numi signati. Praestat, earum

§. III.

Nomina regum et titul.

Parthici regni conditori nomen fuit
Arfaces, cujus apud posteros tanta fuit
veneratio, ut id nomen successores re-
ges omnes usurparent. Comprobant istud
aeque numi, atque auctores, quos in-
ter Iustinus: ^{a)} *Sic Arfaces quaesito simul
constitutoque regno non minus memorabilia
Parthis, quam Persis Cyrus, Macedoni-
bus Alexander, Romanis Romulus matu-
ra senectute decessit. Cujus memoriae hunc
honorem Parthi tribuerunt, ut omnes ex-
inde reges suos ARSACIS nomine nuncu-
pent. - - - Nam sicut supra dictum est,
omnes reges suos hoc nomine sicut Romani
Caesares, Augustosque cognominavere.*
Quin et a Parthis hunc regni sui condi-
torem post mortem solenni ritu consecra-
tum tradit Ammianus, ^{b)} et quod ma-
gis mirum, ipsi etiam Parthorum suc-
cessores Persae ex stirpe Sasanidarum
passim *Arfacidae* ab inferioris aevi scri-
ptoribus dicti sunt, quae testimonia col-
legit Frölichius, ^{c)} et Spanhemius. ^{d)}

Habuerunt tamen Arsacis successores no-
mina alia privatim, quae scriptores pro-
dita reliquerunt. In numis quidem haec
rara, et comperta hactenus tantum *Sa-
natroeces*, qui Arsaces XI, *Gotarzes*,
qui Arsaces XX, *Volagases I.*, qui Ar-
saces XXIII., eumque secuti alii duo,

a) L. XLI. c. 5.

b) in Iuliano.

c) Dub. de Minnifari p. 76.

d) T. I. p. 459.

vel tres ejusdem nominis, et circa regni Parthici finem quidam Arsaces *Pactrus*. Reliqui omnes Arsacis tantum nomine in numis usi magno artis nostrae incommodo, nam facile numi Parthici suis singuli regibus possent tribui, quod nunc in paucis tuto praestamus, si non abessent appellationes privatae. Sed enim idem malum in regibus quoque Aegypti, qui Ptolemaei omnes, et Pergami, qui Philotauri, molestum est.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΒΑΣΙΛΕΥΩΝ. tum et ΜΕΓΑΛΟΤ superbi tituli saepe recurrant. Et eos adfectabant Parthiae reges non modo testibus numis, sed et scriptoribus, indignum rati, si ab exteris nationibus sibi negarentur, ejus fastidii plura exempla videre potes apud Spanhemium, qui de hoc regis regum titulo solito eruditionis apparatu disserit. ^{a)} At non poterat elogium istud videri indebitum, quando constat, Parthiae reges plures alios sibi habuisse tributarios, ut reges Persarum, et Elymaeorum teste vel uno Strabone.

ΔΙΚΑΙΟΤ, *Iusti* elogium in solis regum Parthiae, Helioclis incerti, et Samis Armenii numis reperimus. Videntur hi Plutarcho fuisse ignoti, cum edixit, ^{b)} nullum hactenus regem ambivisse nomen Δικαιω, etsi vocari voluerint Πολιορκηται, Κεραυνοι, Νικητορες, Αστοι, Λερακες.

ΦΙΛΕΑΛΗΝΟΣ, *Amantis Graecorum*. Hoc quoque nomen unis Parthiae regibus in moneta proprium, si numos Artaxae Damasci reguli demas. Verisimile est, adjectum hunc titulum a monetariis, quos Graecos fuisse dubium non est, et

qui, quales optaverunt sibi contingere reges, tales etiam captandae caula benevolentiae appellaverunt, ferentibus istud facile Parthis, qui Graecos imperii sui fines magno numero positis, civitates etiam munitas, et copiosas orientes sunt reveriti, de quibus agitur infra §. VII. De titulo ΦΙΛΕΑΛΗΝΟΣ vide idonea alia apud Spanhemium.

ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ, ΕΠΙΦΑΝΕΥΣ, ΕΥΕΡΓΕΤΟΤ, ΕΥΠΑΤΟΡΟΣ, ΘΕΟΤ, ΠΑΤΟΡΟΣ, ΘΕΟΤ, ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ, ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ. jam ex numis regum Syriae cognita, et haud dubie hanc imitatione arcesita,

ΞΕΝΙΟΤ, ΑΜΦΙΜΑΧΟΤ, ΕΥΑΝ ΠΙΣΤΟΤ, ΜΙΤΡΑΕΤΟΤ, ^{c)} nomina va, in unis Parthiae regum Vaillantio reperta, de quorum fide agi in Arsacidis VII. XIX. XXII.

ΣΩΤΗΡΟΣ in numo Monetae Vaillantium, ^{d)} sed quem nos Parthiae, sed Bactrianae regem fuisse

§. IV.

Typi:

Pars advenia caput, vel praesentis regis vario cultu sistit. Arsacidae teguntur galea diademata, ^{e)} deflua aures obtegit, ut in numis nullis regum Armeniae. Sed parva valuit diadema simplex, ut in regum exterorum, sed in aliquot latius. Frequens etiam gestans sublimis in arcum sinuata, qualem

a) Tom. I. p. 460.

b) in Aristide p. 321.

c) Tom. I. p. 466.

d) pag. 55

i Edesseni usi, additis variis ornamen-
tis. De peregrino hoc capitis cultu, et
orientis regibus familiari vide, quae
opiose disseruere Spanhemius, ^{a)} et
Pellerinius. ^{b)} Observandum adhuc,
num eundemque regem jam simplice
diadema, jam tiara ornatum proponi.
Ius exemplum in Arsace VI. stitimus.
Incerta hujus variationis causa. Con-
stat Pellerinius, diadema simplex cessis-
se in usum ordinarium, sed tiaram in
lennes festorum caerimonias reserva-
m. ^{c)}

Saepe regis capiti adstituuntur astra
et lunae. Causam dabit Ammia-
s, qui, cum Arsacem I. propter vir-
tem a suis consecratum perhibet, ad-
dit: *unde ad id tempus reges ejusdem gen-
s praetumidi appellari se patiuntur solis
et Lunae.* ^{d)} Intelligit tempus
Artaxerxes imperantis, quo pridem Persae
Parthorum regnum successerant. Ta-
nti Persarum in solem et lunam ad-
tus nequaquam ab Arsacidis tractus
qui possit, quem certum est, jam
ad vetustissimos Persas fuisse receptum.

Herodotus sacrificare Persas soli et
lunae refert, ^{e)} longe adeo ante Arsa-
cis, et apud Aristophanem queritur
Agamemnon, solem et lunam Graeciam
in praedictum ire, quod hi utrique
soli sacrificant, alios Graecis deos
proscutibus. ^{f)} Ergo Parthi a Persis
eundem cultum fiderem, quibus deinde
et diis suum etiam Arsacem inferuere.
Aversa drachmarum unicus typus:

*Parthus insidens sellae plerumque quatuor
fulcrorum arcum inversum protendit. Se-
dentem hunc Parthum nullus dubito esse
regem ipsum habitu cultuque militari
propositum, et praeferebat arcum,
quo armorum genere secundum innume-
ra veterum testimonia prae aliis incla-
ruere Parthi. Idud ut opiner, movet
auctoritas Dionis, quo testante Phraa-
tes IV. M. Antonii legatos admisit ἐπι τε
χρυσῶν διφρῶν καθημένος, καὶ τὴν νεύραν τῶ
τοῦ ψαλῶν, aurea sella sedens, ac ner-
vum arcus contrectans.* ^{g)} Sellam hanc
fuisse partem cultus regii, argumento
est, quod ejus a Trajano captae jactu-
rae gravissime ferebant Parthi, quam-
que iis impense flagitantibus Hadrianus
redditurum se quidem promisit, tamen,
qui alia omnia reddidit, constanter red-
dere distulit, et hujus exemplo Antoni-
us quoque, etsi multum oratus, ^{h)} me-
mores, ut opinor, veteris Parthorum
pertinaciae, captas bello Crassi aquilas
diu restituere tergiversantium, et ut Par-
thos ostentato pretioso hoc pignore sem-
per in obsequium pronos haberent.

In tetradrachmis idem rex simili sel-
lae insidens, sed cultu pacem praeferens,
remoto arcu, et toga ad pedes deflua
venerabilis. Ei adstans mulier plerum-
que capite turrato, et sinistra cornuco-
piae gestans, nempe urbis genius, co-
ronam offert. Rarius officium istud prae-
stat Pallas. Typus hic totus est ex
Graecorum ingenio, quemadmodum eti-
am in aversa numorum aeneorum, quos

G. I. p. 465.

b) Lettres p. 90.

c) Rois p. 135. 139.

d) L. XXIII.

e) L. I.

f) in Pace v. 405.

g) L. XLIX. §. 27.

h) Spartian in Hadr. Capitolin. in

ol. III.)

supra recensuimus, obijcitur caput muliebri turritum, qua Graeci imagine urbis genium sinxerunt. Sed probabimus etiam articulo VII., tetradrachma haec revera fuisse Graecorum in Parthorum sinibus commemorantium monetam.

§. V.

Epocha.

Quo anno Arsaces excusso Seleucidarum jugo regni Parthici fundamenta jecerit, non satis compertum. Iustinus annum certo caractere definivit, cum ait, eam defectionem contigisse primo Punico bello L. Manlio Vulſone, M. Attilio Regulo cos. ^{a)} Proceſſere hi conſules V. C. 498, A. X. 256. Vagum illud Iustini indicium viſum eſt Freretio, quod uterque hic magiſtratus poſt ſexennium, nempe V. C. 504, A. X. 250 conſulatum repetiit. ^{b)} Sed non advertit vir praeſtans, altero hoc anno non Marcum, ſed C. Attilium conſulatu functum. Alia, neque magnopere tamen a Iuſtino divergentia regni Parthici principia ex veteribus collegerunt eruditi, quae videſis apud Frölichium, ^{c)} et Freretium. ^{d)}

Vaillantius Iuſtini calculum ſecutus non modo initium regni Parthici, ſed etiam aerae Parthicae numis tetradrachmis inſcriptae ab anno V. C. 498, A. X. 256 deducit. Vaillantio acceſſere Frölichius, alique. Eodem inſtituto

alii quoque a regni Parthici exorta aera deduxere, ſed quoniam, ut modo innui, aliis aliud viſum rei Parthicae exordium, necesse eſt, ab aliis aliud quoque aerae exordium conſtitutum.

Horum ſerius iudicium acriter pugnare coeperunt viri in paucis aſtres, Freretius, ^{e)} Barthelemys, et Pellerinius. ^{f)} Princeps illis et rectum argumentum, quod anni auctor AqT, HΦ, ΦI, KΦ, ΔKΦ in numis qui per inſcriptum nomen, et capſum certe ſunt regis Parthi, data anno V. C. 498 caderent in annos, ſint poſteriores anno V. C. 979, E. 226, quo Parthorum regnum aſſeverſum conſtat. Vt nodus hic aequatus erat Vaillantio, tantum tamen erat, ut epochae exordium ſanctiſſimae pateretur loco moveri, et dubitaret etiam, numos Arsaces aſſe inſcriptos tribuere Parthorum ſubſcribis Perſis, et quidem numum anno AqT Artaxerxi, alium cum HΦ pori. Nimirum, ut exiſtimat Artaxerxes licet Perſa Arsacidarum potitus Arsacis etiam nomen in numis perrexit, perinde atque ſi ſucceſſores Auguſti etiam et appellationem retinere. Atque etiam de cauſa coeptam a Parthiſcham retentam a Perſis. ^{h)} Sed Vaillantio in ſpecioſa hac caſſiduum. Reperti ſunt ſerius numi ſupra citavi, quorum unus habet nomen Arsacis Pacori, et ΦI, alter nomen Volagaſi, et

a) L. XLI. c. 4. b) B. L. Mem. T. XIX. p. 103. c) Annal. Syr. p. 24.
e) l. c. f) B. L. T. XXXII. p. 671. g) Mel. l. p. 143, Suppl. III. p. 11.
Arſac. p. 392.

ΔΚΦ. Quod si daremus etiam, continuatum a Persis per reverentiam Arfacis nomen, an poterit probare Vaillantius; adscita etiam ab iisdem privata Parthorum, Pacori, et Volagasis? Memorata difficultate hac Vaillantio maxime inimica licet reticere argumenta alia, quibus Frölichius praesentem Vaillantii causam fulcire admissus est. ^{a)} Neque etiam refutare amplius attinet sententiam Corlinii aerae exordium multo adhuc longius differentis, videlicet in annum V. C. 525, A. X. 229. ^{b)}

His ergo moti rationibus viri laudati coeperunt respicere exordium aerae, quod annos certis regum Parthorum numis inscriptos non ultra annos imperii Parthici evagari pateretur. Neque consilium aliud visum opportunius, quam si aerae Parthicae initium idem assignarent, quod fuit aerae Graecorum ab astronomis Chaldaeis Babylonis et Seleucia inductae, et doceptae mense Octobri V. C. 443 A. X. 311. Non ergo multum illi dissensere a vetere sententia Harduini, qui annos Parthicos illigavit aerae Seleucidarum, quae aeram Graecorum unico anno praevertit ducta ab autumno V. C. 442, A. X. 312. ^{c)} Hanc sententiam si sequare, numi huius argumenti intra terminos suos rectissime continentur. Obstat quidem huic doctrinae videntur numi duo a Vaillantio citati, quorum unus Volagasis nomine notatus offert annum HT. Annus hic in sententia nostra concurreret cum anno V. C. 750, A. X. 3, at tamen certum

est, regnasse in Parthia Phraatem IV. Nodus hic qua ratione sit expediendus, dixi supra in Arface XXIII, Volagase I: Alter numus, quem citat Vaillantius, ^{d)} et qui nobis adversatur, inscribit Arfacem, et annum AQT. Hic ex nostra sententia ductus ab anno 443 concurreret cum anno V. C. 933 P. X. 180, at enim tum Volagasem Parthis praefuisse constat. Verum Hatthelemyus inspecto iterum numo, cuius etiam, ut ampliorem fidem faceret, sincerum iconismum restituit, certas in eo reperit litteras AA, quae cum nomen quidem Volagasi, at non Arfacis possint constituere, certum nobis Volagasem efficiunt, ac praeterea sententiam nostram firman.

Idem aerae Parthicae exordium ab eruditissimis viris ad annum V. C. 443 revocatum ut praestabilius est iis, quae a Vaillantio, aliisque annis multo posterioribus sunt adfixa, quoniam ab horum peccatis immune est, tamen nondum sic est stabilitum, ut necessario ex citato anno pendeat, et expectandae plurium suppetiae numorum, quorum ope, quod hactenus probabilis tantum conjecturae instar est, certum etiam efficiatur. Difficultates non paucas huic inimicae sententiae in ipsis commentariis dedi, neque dissimulavi eas, quas nuper Abbas Sestinus objecit. Observari tamen meretur, quod narrat cl. Niebuhr Danus in itinere suo Arabico nuper edito: ^{e)} in urbe Mesopotamiae Tigri adscita, dicta hodie Mosul, visum sibi marmor, quod teste epigraphe positum se profite-

a) Dubia de Minnis, p. 75. b) de Numo Minnis. c) Numi ill. sub Παρθία. d) pag. 391. e) Reisebeschreibung nach Arabien Theil II. Seite 362.

batur anno post Christum 1744, inde ab Alexandri imperio 2055, edoctumque se ibi, Christianos ejus tractus non in inscriptionibus modo, sed et majoris momenti actis utramque solere aeram conjungere, primumque apud eos anni mensem haberi Octobrem, dictum eorum lingua *Tefchrin el aval*. Ex quo efficitur, ab ipsis Christianis traditam a majoribus aeram Alexandri, aut potius Graecorum hodieque conservari, a qua si subducatur aera Christi, habemus alterius exordium ante Christum 311, V. C. 443, rite secundum traditam supra regulam. Quod quidem a me iudice argumentum plurimum valet ad confirmandum istud aerae initium, praecipue cum hujus classis numos apud Mosul, Bagdad, Merdin, Bassora frequentes effodi testetur cl. Sestius, ^{a)} qui haec loca ipse adivit, et collectos ibi numos museo Aiaslico intulit.

Idem vir eruditus cum videret, recentiorum hanc doctrinam minus commode componi cum numis, quos a se repositos modo dixeram, aliud eruditorum iudicio aerae exordium obtulit, nimirum ab anno V. C. 453, A. X. 300, quo nonnullis se obviare incommodis sperabat, quae aliorum sententias vexant. Vfus in rem suam est testimonio Marcellini, qui Arsacem I. non demum adversus Antiochum II. rebellasse prodidit, quod docuere scriptores alii, sed jam adversus ipsum Seleucum I. Nicatorum, quod cum verisimile putet accidisse V. C. 453, inde ducendum aerae exordium conjecit. At enim vix perluaferit viris doctis, ut unius Marcelli-

ni testimonium anteferant scriptoribus aliis, quorum major vulgo est auctoritas, cumque adeo doctrina haec in causa praecipua peccet, nimirum in tempore defectionis Parthorum, tanti faciendi non sunt leviora quaedam commoda, quae in hac sententia numerum Parthiorum explicationi magis, quam in alia, serviunt. Atque haec de causa usque adeo implexa, et nullo facile ingenio ex subsidiis hactenus cognitis explicanda abunde dicta existimo.

Adverto denique, epocham solis tetradrachmis inscriptam, drachmis nunquam. Non igitur literae ΣΑ., quae sunt in drachma Vaillantii, ^{b)} epocham notabunt, ut visum Freretio. Plerumque in area drachmarum occurrunt monogrammata et literae solitariae, quarum explicatio dubia. Accedit, quod litterae ΣΑ. sunt in tetradrachmo Arsacis XV. supra citato, ctsi in eo jam habear certus epochae annus.

§. VI.

Menses.

Habent et istud numi Parthici sibi unum proprium, quod non annos modo, sed et menses numis inscribunt; sed ut annos, sic et menses reperias tantum in tetradrachmis. Inscripta vero illa vocabula esse certos menses, non modo docebit subjectus mensium hactenus in his numis repertorum catalogus; sed etiam vocabulum ΜΗΝΟΣ horum aliquibus praefixum. Hactenus detecti sunt

a) l. c. p. 75, et 83.

b) pag. 58.

ΑΡΤΕ. *Artemisius.*

ΔΑΙ. ΔΑΙΣΙΟΥ. *Daesius.*

ΛΙΟΝ pro ΛΟΥΤ. *Lous.*

ΓΟΡΠΙΑΙΟΥ. *Gorpiacus.*

ΥΠΕΡ. ΥΠΕΡΒΕΡΕΤΟΥ. *Hyperborea-*
taeus.

ΔΙΟΥ. *Dius.*

ΑΠΕΛΛΑΙΟΥ. *Apellaenus.*

ΑΥΔΥΝΑΙ. *Audynaenus.*

ΠΕΡΙΤΙΟΥ. *Peritius.*

ΔΥΣΤ. pro ΔΥΣΤ. *Dystrus.*

ΞΑΝΘΙ. pro ΞΑΝΘΙ. *Xanthicus.*

Panemum quoque repertum refert Pellerinius, ^{a)} sed quo in museo exstet, non addit. Idem in horum uno videre *Artemisium* sibi visus est, ^{b)} sed serius errorem suum ipse agnovit suffecto Audynaeco. ^{c)} Tamen certum Artemisium habemas ex numo Arsacis XV. musei d'Enneryani, ut supra vidimus. Omnium igitur mensium ex his numis habemus nomina, eosque secundum Macedonum appellationem, quod a Syromacedonibus invecti fuere. Quae causa fuerit, cur numis Parthicis inscriberentur, quaesitum. Causae, quas Vaillantius adfert, ^{d)} inconcinnae sunt, quam ut commemorari, deinde refutari mereantur. Altera conjectura est Pellerinii opinantis, inscripto mensis nomine Graecos in Parthia degentes professos cultum, quo deum Mensem observabant, et qui aliquoties in numis veteribus addito ΜΗΝ, vel ΜΕΝΣΙΣ indicatur. ^{e)} Conjectura haec utut erudita, speciosa tamen magis, quam solida videtur, atque ut, quae obvia sunt, plerumque longius arcesitis praestant, credam po-

tius, quemadmodum inscribendo anno significari volebant monetarii, quo anno signatus numus, sic inscribendo mense voluisse significari, quo is mense malleum sit expertus. Enimvero Siculis Mensem fuisse deum creditum, non constat, qui tamen et ipsi siglinis suis menses inscripsere. ^{f)}

§. VII.

Quorum jussu Parthica haec moneta signata.

Numos drachmae pondere fuisse monetam ab ipsis Parthiae regibus imperatam, vix dubitem. Sane utriusque partis typi, caput regis, et Parthus sedens, toti Parthici sunt. Neque obest, inscriptos esse Graece, nam et Iudaeae, et Mauretaniae reges lingua in numis non sua usi sunt, etsi utrique indigenae essent. In causa esse potuit major cum copiosis indigenis Graecis commercii opportunitas.

Secus existimo de numis hujus classis tetradrachmis, etsi non obscure intelligam, hos quoque a viris eruditissimis monetam regum jussu signatam putari. Enimvero quid ad Parthiae reges epocha Graeca his numis inscribi solita, et quidem ducta ab eo tempore, quo totus is tractus coepit parere Seleuco homini extero ad ejus deinde successores translatus, quorum jugum Parthi, quod serius patuit, impatienter ferebant? An verisimile, voluisse eos funesti, ac genti suae indecori servitii memoriam in

a) Lettres p. 72. b) Rois p. 149. c) Lettres p. 65. d) pag. 7. et 17. e) Lettre p. 72. f) Torremuzza Inscript. Sicil. Class. XV.

monumentis publicis conservare? Atque ut etiam istud permittendum videatur, an ullo pacto probabile, Parthiae reges tantum tribuisse Syromacedonibus sibi natura inimicis, ut eorum etiam mensibus, tanquam propriam anni divisionem non haberent, uterentur? Denique sunt in omnibus his numis typi prorsus ex Graecorum ingenio petiti, ut mulier capite turrato tenens cornucopiae, et regi coronam offerens; aliquoties Pallade obsequium istud praestante, aut in aeneis minutis caput muliebre turratum, certa imago Graeci urbis genii.

Istud ergo monetae genus Parthis regibus ademptum tutius credo urbibus Graecanicis Parthorum imperio obnoxiiis tribuimus. Harum non paucas ab Alexandro M., et successoribus in hoc Orientis tractu conditas, et colonis Graecis permissas memorant scriptores. In Parthia Apameam et Heracleam numerat Strabo, ^{a)} in Media Laodiceam, Apameam, Ragiam, ^{b)} at praecipuus earum numerus ac potentia in Bactriana; et Mesopotamia. Eae Parthiae regibus aut plene subjectae, aut certis legibus liberae eorum tamen imperio obnoxiae fuerunt. Has inter facile eminebat Seleucia a Seleuco Nicator prope veterem Babylonem ad Tigrim condita, cui plebis urbanae fuisse sexcenta millia tradit Plinius, quamque *liberam hodie, ac sui juris, Macedonumque moris* appellat. ^{c)} Copiosius de ea Tacitus: ^{d)} *civitas potens, septa muris, neque in barbarum corrupta, sed conditoris Seleuci retinens. Trecenti opibus aut sapientia delecti, ut sena-*

tus, sua populo vis, et quoties concordēs agunt, spernitur Parthus etc. Captam in bello L. Veri cum trecentis millibus refert Hieronymus. ^{e)} Mithridates VI. Ponti rex in praecipuis potentiae Parthicae argumentis poluit *Seleuciam maximam urbium*. ^{f)} Ab harum urbium quapiam si numos hos voles signatos adferere, nihil sane reperias, quod videatur posse ob stare, ac praecipue si Seleuciam hujus velis monetae patriam constituere. Eam Plinius dixit *liberam, ac sui juris*, ergo suo jure signavit monetam, perinde ac tot urbes aliae, quas Romani suis legibus vivere permiserunt. Dixit eam *Macedonum moris*, quem declarant Macedonica mensium nomina numis inserta; quorum sane spectat illud Senecae: ^{g)} *Quid sibi volunt in mediis barbarorum regionibus Graecae urbes? quid inter Indos Persasque Macedonicis sermo?* Tacito dicitur conditoris *Seleuci retinens*, quod praestitit sane, signando in iis aera, cujus auctor fuit idem, qui urbis; *neque in barbarum corrupta*, unde typi in iis semper Graecae indolis; *civitas potens*, unde insignia haec tetradrachma. At signavit numos cum regis Parthi capite, nimirum ut tot Syriae ac Phoenices urbes regis sui, tot per imperium Romanum urbes, imperatoris capite insignes numos cuderunt. Tamen et eadem Seleucia cudid numos autonomos, ut in ejus moneta ostendimus, quo planius appareat, permissam illi autonomiam jam a Plinio et Tacito indicatam.

a) L. XI. p. m. 783. b) L. XI. p. 796. Chronico.

f) Sallust. Fragm. L. IV. hist.

c) L. VI. §. 30.

d) Ann. VI. c. 42.

e) in

g) Consol. ad Helv. c. 6.

REGES PERSIAE.

Rem Persarum monetariam in tres classes dispescimus, I. qualis erat inde a Cyro usque ad postremum Darium, II. qualis sub Arsacidis Parthiae regibus, III. qualis sub regibus Sasanidis.

I.

Numi Persarum

a Cyro usque ad postremum Darium.

Non diu in hac classe propter causae inopiam morabimur. Modicum enim est, quod vel suppeditent scriptores veteres, vel monumenta ipsa residua. Si Plutarcho fides, Cyrus, regno a Medis ad Persas translato nobilis, pecunia signata usus jam est. Nam mulieribus, quae admirabili documento fugientibus viris auctores fuere, ut conversi praelium instaurarent, aureum singulis praesentari iussit. ^{a)} Vnde credo tractum morem, ut Persiae reges, quotiescunque Persidem intrarent, feminis singulis aureum largirentur. ^{b)} In Persica hujus classis moneta memorantur a scriptoribus *Darici*, seu *Sagittarii*. Darici,

Δαρεικοί, sic dicti ab auctore Dario, seu is fuit Xerxis pater, seu vetustior alius, quod incertum. Vide Suidam, ^{c)} et scholiasten Aristophanis. ^{d)} Darici aurei a metalli puritate fuere celebrati, ut revera nonnisi partem XXIV. alieni metalli admixtam facto periculo didicit Barthelemyus. ^{e)} *Ημιδαρειων*, *Daricorum dimidiorum*, meminit etiam Xenophon. ^{f)} Idem Sagittarii, *Τοξοται*, dicti ab impressa imagine sagittarii, ad quam adlusit Agefilaus apud Plutarchum. ^{g)} Nam ab ephoris a bello Persico ad tuendam Spartam revocatus agebat, se a Persarum rege triginta sagittariorum millibus ex Asia ejici. Nimirum Persarum numis notam sagittarii habentibus, quorum triginta millibus Athenas missis effecit rex magnus, ut populos Atheniensibus in bellum adversum Lacones incitantibus redire hi in patriam cogerentur. Cum sagittarios hoc loco Plutarchus vocet *χρυσοί Δαρεικοί*, aureos *Daricos*, satis apparet, Daricos et sagittarios unam eandemque fuisse monetam sic dictam jam ab auctore, jam ab imagine. Passim videntur docere veteres, Daricos tantum fuisse monetam auream. At Plutarchus diserte

a) de Virt. mul. p. 246. b) Plut. in Alex. c. 69. c) in *Δαρεικος*. d) in Ecclef. ad v. 598. e) B. L. T. XXI. hist. p. 24. f) Exped. Cyri L. I. p. 252. g) Lacon. apophth. p. 211.

Daricos aureos et argenteos memorat, quo loco tentatam Cimonis abstinentiam narrat, dum Rhoefaces barbarus in ejus domo deposuit *φιαλας δυο, την μεν ἀργυρειων ἐμπλησαμενος Δαρεικων, την δε χρυσων, phialas binas, quarum unam argenteis Daricis, alteram aureis implevit.* ^{a)} Idem eruo ex Aeliano narrante, ^{b)} a Persarum regibus cuivis legato donari solitum *ταλαντον βαυλῶνιον ἐπισημυ ἀργυριυ, talentum Babylonium argenti signati.*

Numi DARICI seu SAGITTARII.

Vir corona radiata tectus flexo uno genu d. hastam tenet, s. arcum praetendit. X Cavitates informes. AV. (Muf. Caef. Pembrock P. I. tab. I. n. 2, et P. II. tab. 75.) AR. I. (Spanheim T. I. p. 324. Sestini Lettere T. III. p. 146.) *In horum uno juxta sagittarium legitur ΠΤΘΑΓΟΡΗ.* (Sestini ibid.)

Vir corona radiata tectus flexo uno genu d. hastam tenet, s. arcum praetendit. X Vir eodem cultu ac situ, sed dextera retro conversa telum e pharetra promit. AR. I. (Pembrock l. c. Spanheim Caef. Iul. preuves p. 80.)

Persa stans pendente a tergo pharetra telum evibrat. X Navis expanso velo. AR. III. (Muf. Caef.) Cui adde alios cum variis typis apud Pembrock. (P. II. tab. 75.)

Per typum et fabricam peregrinam numi similes commode in Persicae monetæ loco habentur, ad quorum deinde normam in urbibus Persarum imperio subjectis putem signatos argenteos, quos altero, et tertio loco citavi. Enim-

vero eodem loco in museo Pembrock video depictum argenteum similem, cujus aversa praeter litteras fugientes siltit Herculem cum leone luctantem, qui typus est in vetustissimis Taricis. Et apparent in pluribus id genus sagittariis argenteis eadem tabula Pembrockiana propositis signa incula bonæ referentia, quae nota heterogenea via est in numis Ciliciae, Pamphyliae et vicini tractus argenteis. Quare verisimile, in illis regionibus, quo tempore Persis adhuc parvere, numos huiusmodi cum imagine Persica culos. Hoc certissimum argumentum est nomen ΠΤΘΑΓΟΡΗ horum uni inscriptum. Auctorem ejus praeco Sestinus, cum binis numis Daricis aliis, uno aureo, altero argenteo repertum in insula Samo. Verum, ergo, quo tempore Samii Persis perierant (nam varia fuit eorum ante Alexandrum M. fortuna) hunc fuisse signatum necesse est inscripto praeterea privato suo nomine Pythagoræ. Existimat Sestinus, quod Pythagoræ nomine indicari ipse philosophiae Italicae magistrum Pythagoram Samium. Quam sententiam et res aliae causae, quas nunc disceptant, evertunt, tum etiam scripturae monumenta. Qui Pythagoræ aetati plurimum credunt, quos inter Henricus Dodwell, statuunt eum statuant V. C. 185. quo aevo componi posse formam huiusmodi nomen illud constituentium. recentiora jam tempora sapit, necesse est omnes palaeographiae Graecae observare. Accedit, non exstare exemplum huiusmodi inscripti numis tam remoti temporis. Inter sagittarios argenteos

a) in Cimone c. 10.

b) V. H. L. I. c. 22.

ras etiam numos Aryandicos, quos Daricis simillimos adrogato sibi jure cudendos curavit Aryandes pro Cambyse Aegypti praefectus, quem propterea interficiendum curavit Darius successor, ^{a)} de quo agemus uberius in prolegomenis ad humos Aegypti.

Numi Darici cum aurei, tum argentei summae sunt raritatis. Causam dabit Strabo loquens de Persarum hujus aevi regibus: ^{b)} *Maximam, ait, auri atque argenti partem in suppellectile habent, in numis perexiguam. Illam enim existimant et ad donandum magis aptam, et ad reponenda adservandaque in thesauris cimelia. Numismatis vero tantum sufficere arbitrantur, quantum usus satis sit, et tantum auri percipiunt, quantum impensis sufficiat.* Interim haec minus conspirant cum testimonio Plutarchi, pluribus locis immensam monetae signatae vim ab Alexandro in Persia captae praedicantis. ^{c)} Huc refer etiam, quod narrat Herodotus, ^{d)} quo tempore Xerxes in Graeciam exercitum traduxit, fuisse in Lydia Pythium quemdam, hominem privatum, qui in thesauris suis numerabat quadragies centena millia staterum Daricorum aureorum. Eodem teste ^{e)} Mardonius Xerxis contra Graecos dux, tulit secum in Graeciam χρυσον πολλον μεν επισημον, πολλον δε και ασημον, *multum aurum signatum, multum non signatum.* Alexander M. Suis in thesauro regio praeter auri et argenti non signati XL. M. talentum auri, χρρακτηρα Δαρεικων έχοντα reperisse dicitur. ^{f)}

Ad pondus et valorem Darici aurei quod attinet, haec tradit Harpocration: *ἔσι μεν χρυσοι σατηρες οἱ Δαρεικοι, ἡδυνατο δ' ὁ εἰς ταῦτο ὅπερ και ὁ χρυσεος παρα τοῖς Ἀττικοῖς ὀνομαζομενος. Darici sunt stateres aurei, valebat vero horum unus tantundem, quantum dictus ab Atheniensibus aureus.* Idem paullo infra: *λεγουσι δε τινες, δυνασαι τον Δαρεικον ἀργυρας δραχμας εἰκοσι, αἰνυντ vero aliqui, valere Daricum argenteas drachmas viginti.* Idem passim docent grammatici alii. Hero quoque Alexandrinus Daricum adpendere drachmas duas testatur, nimirum quantum stateres Graecorum aurei solebant adpendere, ut dictum in Prolegomenis generalibus Vol. I. p. XLI. Revelata Daricus musei Caesarei, et Pembrockianus justum habent duarum drachmarum Atticarum pondus. Quare recte dicitur valuisse drachmas XX. secundum decuplam tum auri ad argentum rationem.

II.

Numi Persarum

sub Arsacidis Parthiae regibus.

Persia everso sub Dario Codomano Achaemenidarum imperio in Alexandri M., et ab hujus morte in Syromacedonum potestatem transivit constituto satrapa. Sed enim Orientis provinciis per regum Syriae socordiam paullatim

a) Herodot. L. IV. c. 166. b) L. XV. sub fin.
e) L. IX. §. 41. f) Diocl. Sic. L. XVII. c. 66.
(Vol. III.)

c) in ejus vita.

d) L. VII. §. 28.

obsequium exuentibus Persia etiam proprios iterum reges nacta est, sic tamen, ut primum a Seleucidis, deinde a vicinis, multoque potentioribus Parthis penderent, diserte istud testante Strabone: ^{a)} *nam etsi adhuc Persae proprium regem habent, viribus tamen longe sunt inferiores, et Parthorum regis dicto sunt audientes.* Et apertius postremis verbis libri XV. *Hodie seorsim Persae suum habent corpus et reges aliis regibus subjectos, primum Macedonibus, deinde Parthiae.* His regibus duce Pellerinio tribuuntur sequentes

Numi:

Caput regis barbatus diadematum imminente capiti globo, et crinibus retro in glomerem collectis. X Caput muliebre turritum, juxta anni ΓΚΥ, ΗΚΥ, ΘΚΥ, ΖΑΥ, ΦΚΑ. AE. III. (Mus. Caes. Pellerin Suppl. III. p. 23. seq.)

Id genus numulos pro Parthicis vulgavit Frölichius. ^{b)} Enimvero simillimos alios inscriptis etiam epochae annis produximus supra ad calcem numorum Parthiae regum, hoc uno discrimine, quod in his ex capitis cultu certi agnoscuntur Parthiae reges, at in praesentibus ex eodem capitis cultu certi Persiae reges, ut magis patebit contentis Persarum numis classis III. Iure ergo Pellerinius numos similes tribuit regibus Persiae, sed cufos a Graecis urbibus in illorum imperio constitutis, quae eandem aeram secutae fuerint, quam Graeci, quorum numos in moneta Parthica recensuimus, nimirum ab anno V. C. 443 A. X. 311.

De aeneis Persice inscriptis, sed ex capite regis Parthi egimus supra ad calcem monetae Parthicae.

III.

Numi regum Persarum

Sasanidarum.

Artaxerxes Persa V. C. 979 P. I. 226 victo Artabano postremo Sasanidarum Parthiae regum Persiae regum inde a Dario Codomano aut eximio aut ab aliis regibus pendens reliquarum novae ipse stirpis conditor, dictus Sasanidarum, quod Sasani cujusquam nepos esset. In ea Persiae regum IV. saeculis constitit, dum a Sasanis everteretur. His Parthorum succedebus tribui nunc solent sequentes

Numi:

Epigraphe, ut creditur, Persae put regis barbatus diadematum, et tiam radiatum, imminente capiti saepe crinibus retro in glomerem additis nonnunquam alis, saepe etiam solis et lunae. X Epigraphe similis altior ignita, conspicuo nonnunquam flammas capite humano, adhaec de vir hastatus, vultu in aliis converso, in aliis ab igne averso. (Pellerin.) AR. (Mus. Caes.)

Numos similes Frölichius museo sareo recens illatos omnino XXXI mus esse Persarum Sasanidarum

a) L. XV. p. 1059.

b) Reg. vet. num. p. 64.

vit, et eorum nonnullos aeri incisos proposuit. ^{a)} Serius similes alios vulgavit Pellerinius, ^{b)} quos inter eximius aureus unus, in cuius antica capita regis et reginae jugata, quibus posita juxta protome juvenilis coronam porrigit. Reliqui omnes ex argento probe puro sunt, volumine ad primum et secundum modulum accedentes, sed laminae tenuis. In museo Caesareo duo sunt quinarii ambitu, sed hi quoque tenues.

Typus ignis in parte averſa tam conspicue propoſiti, tum et aſtra ſolis et lunae ſuaſerunt Frölichio, et qui eum ſecuti ſunt, ut Perſicam hos numos monetam crederent. Enimvero copioſa habemus veterum teſtimonia, quanta religione veteres Perſae ignem, et ſolem lunamque obſervarint, quae pleraque collegit Frölichius, ^{c)} et Foucherius. ^{d)} Ceterum et eo ducem Frölichium libenter confector, qui diſſimulato ſuo iudicio, quorum hi numi regum offerrent capita, malebat exſpectare, *dum doctior aliquis exſiſtat, qui legere veterum Perſarum characteres, et intelligere ſe poſſe credat et poſſit.* Eodem conſilio ab explicandis etiam argumentis aliis in hac moneta obviis abſtineo, quod libenter permitto iis, qui contentiorem ad explicandos Perſarum ritus et religionem operam contulerunt.

Atqui, quod diu optaveram, hanc nuper in ſe provinciam ſuſcepit eruditus quidam Gallus vulgato opere his verbis inſcripto: *Mémoires ſur diverſes*

antiquités de la Perſe, et ſur les médailles des Rois de la dynaſtie des Saffanides etc. par A. J. Silveſter de Sacy. De l'imprimerie nationale executive du Louvre 1793. in 4to. Quod ſimul atque ex In-

diciis literariis Gottingenſibus comperi, ^{e)} nihil erat, quod impenſius curandum putaſſem, quam ut opere ad praefentis argumenti enucleationem tam copioſe ſervituro potirer. Ejus Pariſiis arceſſendi cum nollent librarii noſtrates propter belli nunc maxime ſaevientis impedimenta in ſe curam ſuſcipere, dedi operam, ut illud per Helvetiorum agrum ad me perferretur. At enim plures jam ſunt menſes, ex quo ſpes meas retardari, et votis moram injici cum taedio experior. Nimirum infelix illa, ac cerrita Gallorum natio omiſſis veteribus ſuis ſtudiis, quorum ope, cum reges adhuc ſummae rei praefuere, veram, ſolidamque doctrinam circumferre per terrarum orbem in primis curis habuit, mutatis jam nunc ingeniis ejus tantum indolis libellos aliis geſtit inſtruire, et examinum more in omnes terrarum recessus emittere, per quos religionis avitae, legum patriarum, optimorum principum poſſit contemptum in animos populorum ingenerare, ſcilicet ne ſola ſit, quae paucorum preſſa tyrannide, ſanguinis ac vitae, parentum liberorumque, facultatum, ac ſacrorum patriorum cogatur jacturam experiri, aut ne ſola ſit, quam olim incorrupta poſteritas infra belluarum, aut ſi quid eſt his atrocius, magisque ſangu-

a) Reg. vet. num. p. 66.
XXXI.

b) Suppl. III. p. 34.
d) Jahr 1793 Stück 178 Seite 1777.

c) l. c.

d) B. L. T. XXVII. et.

narium, naturam deprimendam, et generis humani execrationi permittendam iudicabit. Quapropter quidquid cl. Sacyus ad praesentium explicationem numorum utile, atque opportunum attulerit, ne dubitet benignus lector, alio quopiam idoneo loco, ac forte sub universi operis finem inter ea, quae addenda, aut corrigenda videbuntur, a me commemoratum iri.

Aeneos etiam fere I. formae vulgavit Pellerinius ^{a)} fabricae barbarae, in quorum antica caput est cum cultu re-

gum Parthorum, in averſa caput peregrino item cultu; litterae utrinque habentur peregrinae, verum ignotae. Id unum ex capitis cultu colligi poteſt, in hoc tractu barbaram hanc ſegetem pululaſſe. Similem olim edidit Frölichius, ratusque, in eo legi poſſe KOMOCI --, perperam credidit, eſſe numum *Comofiri* Getae. ^{b)} Swintonus in ſimili legere ſibi viſus IPOZOT, Perozem Perſarum regem, cujus in hiſtoria Armeniae meminit Moſes Chorenenſis, in hoc numo expreſſum credidit. ^{c)} Incerta, ut vides, omnia.

REGES BACTRIANAE.

Bactriana longe in ortum poſita Oxoflumine et India diviſa fuit. A Cyromajore in poteſtatem redacta Perſis paruit, dein Macedonibus victore Alexandro M., qui urbem in ea de ſuo nomine Alexandriam aedificavit conſtitutis ſatrapis. Mortuo Alexandro pars fuit provinciarum Orientis, quas ſibi Seleucus Nicator virtute ſubjecit. Sed cum poſteri regendae tantae moli a mediterraneo in Indiam porrectae longe eſſent impares, factum, ut ſatrapae excuſſo Syrorum jugo regnum ſibi in Bactriana conſtituerent.

Aliquorum ex his regibus comperti numi Graece inſcripti. Mirum videri

poſſit, in gentem uſque adeo remotam non modo linguam moresque Graecos illatos, ſed et utrumque tamdiu in ea conſtitiſſe, et quidem diutius, quam forte hactenus creditum, ut infra ex numis ipsis comprobabimus. Verum reges priores, qui, poſtquam a Syris diſceſſum eſt, ſibi ſucceſſerunt, fuiſſe Graecos, mox videbimus. Deinde quanta fuerit Graecorum in Bactriana potentia, teſſem locupletem habemus Strabonem, ^{d)} qui Graecos ibi propter ſoli praeſtantiam adeo fuiſſe opibus auctos praedicat, ut, ſi Apollonio Adramytteno ſides, Ariam obtinuerint et Indiam, et plures, quam Alexander,

a) Suppl. III. p. 38. p. 298.

b) Ad num. reg. vet. acceſſ. p. 36.

d) L. XII. p. 785.

c) Phil. Trans. Vol. LVI.

gentes subegerint, maxime Menander etc. Insigne huc momentum confert auctor peripli maris Erythraei, qui Arrianus fuisse putatur. En ejus verba:

και Αλεξανδρος ὁρμηθεις ἀπο των μερων των
ἀχρι τοῦ Γαγγης διηλθε - - ἀφ' ἧς μέχρι νυν ἐν
Βαρυγαζοῖς παλαιαὶ προχωροῦσι δραχμαὶ,
γραμμασι Ἑλληνικοῖς ἐγκεχαράγμεναι, ἐπι-
σημα των μετα Αλεξανδρον Σεξασιλευκοτων
Απολλοδοτου και Μενανδρου. *Ab his parti-*
buis (Bactrianis) profectus Alexander ad
Gangem usque penetravit - - quamob-
rem ad haec usque tempora in Barygazis
antiquae drachmae reperiuntur Graecis
sculptae literis cum insignibus Apollodoti
et Menandri, qui post Alexandri obitum
ibi verum fuerunt potiti. Menandrum
paullo supra Bactrianae regem ex Stra-
bone diximus, qui et in Indiam impe-
rium extendit. Quare et ejus numi fa-
cile Barygazam pervenerunt, quae fu-
it urbs Indiae intra Gangem. Ex quo
adeo loco exstitisse Bactrianorum mo-
netam veterem Graecam manifeste te-
nemus, cujus partem efficiunt numi,
quos continuo indicabimus.

In describendis regibus Graecis, quorum prodemus numos, operam levavit Theophilus Sigefr. Bayerus, qui *historiam regni Graecorum Bactriani* erudite conscripsit, quem plerumque in hoc tentamine sequemur. Adde, quae de ejus regni everfione ex monumentis Sinarum attulit cl. de Guignes. ^{a)}

THEODOTVS pro Antiocho II. Bactrianae praefectus sollicitatis ad defectionem colonis Graecis regnum sibi comparat. Factum istud ex sententia Ba-

yeri aliquot annis ante, quam Parthi deficerent. Sed difficile est ἀκριβως definire verum defectionis annum. Fuit Theodotus originis incertae. Graecum fuisse ipsum nomen prodit. Successorem habuit Theodotum II.

Ejus numus nondum cognitus, saltem qui ejus certo sit.

ΕΥΘΥΔΕΜΩΣ.

Oriundus Magnesia. Sublato Theodoto II. regnum invasit. Antiochum M. primo hostem experitur, deinde amicum, ea lege, ut se Bactrianae regem agnosceret, quod factum ex Bayeri calculo circa annum V. C. 548. Filium illi fuisse Demetrium Polybius et Strabo prodidere, destinatum etiam Antiochi M. generum, verum an patri successerit, incertum.

Numus:

Caput regis diadematum. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΕΥΘΥΔΗΜΟΥ. Hercules rupi insidens d. clavam sublimem effert alteri rupi juxta positae immixtam, in area monogramma. AV. III. (Pellerin Additions p. 95.)

Multis nominibus eximius est hic numus. Nam non modo metallum, et operis elegantia singulare illi pretium addunt, sed etiam quod hujus regis unicus est, quando jam rarissimi sunt numi omnes regum Bactrianae. Accedit et illud, hunc Euthydemi numum fuisse postremum, quem Pellerinius commen-

a) B. L. T. XXV. Mem. p. 17.

tario illustratum vulgavit jam fere centesimum aetatis annum agens, et oculorum usu destitutus. Non ergo poterat summus hic vir, quo nemo hactenus copiosius de re numismatica Graeca meritus est, majore cum gloria vetus suum studiorum curriculum finire.

Pars averfa Herculem sistit amicum Graecis Macedonibus per causas cognitatas numen. Simili cultu, nisi quod abest rupes clavae fulcrum, propositus exstat in tetradrachmis, quae Antiocho II. Syro tribuimus. Et Hercules aliorum in eo tractu cognitus, nam ipsam Indiam adivisse, tentata frustra Aorni obsidione, creditum. Vide Curtium.^{a)} Praeclare igitur secundum hunc, aliosque Bactrianorum numos dixit Plutarchus: ^{b)} δια δ' Ἀλεξάνδρον τῆς Ἑλληνῶν θεῶς Βακτρα καὶ Καυκάσος προσεκύνησε. *Per Alexandrum factum, ut Bactra et Caucasus Graecorum deos adorarent.*

*
MENANDER. Ejus magnum a justitia et rebus gestis apud Bactrianos nomen, pro cuius cineribus, velut Palladio, in certamen descenderunt civitates Bactrianae. ^{c)}

EVCRATIDES.

Incerto genere ortus. Multa bella magna virtute gerit, India etiam in potestatem redacta. A filio, quem regni consortem fecerat, occisus, traducto etiam per cadaver suum carpento indignum vitae exitum sortitus est. Haec

Iulianus, qui cum Arsacis VI. aequale facit. ^{d)} Praestantis ejus viri memoriam conservarunt Eucratidea, urbs Bactris ex conditoris nomine appellatum et insignes duo numi.

Bayerus filio quoque fuisse Eucratidis nomen coniecit. Quid illo deinceps actum, non liquet, et quae Bayerus commemorat, a solis conjecturis pendunt.

Numi:

Caput regis juvenile galea ductum. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΕΥΚΡΑΤΙΔΟΥ. Diofcuri pileo astrifero tecti in cuius d. hastam, f. palmae ramum, in monogramma. AR. m. m. (Pellerin p. 129.)

Eucratidis numum similem iam museo imperatorio Petropolitano ostendit Bayerus in opere saepe mentionato, ^{e)} differt tamen in nonnullis: primum dicitur adpendere non nisi a mam cum semisse ponderis Colchiae, deinde vultus Eucratidis esse similem cum Pellerinianus perquam parum sistat. Denique Bayerus in numo vidit literas HP, quas esse aetate Eucratidis notam adferit, quam ipse numo V. C. 499 deducit. Verum Pellerinio, cum quo mihi facie nit, ligatae hae literae HP sunt, quam monogramma, quam etiam in suo, etsi alterius formae spectatur. Parum igitur tuto Bactriana, nullo alio monumento collata, fallace hac nota nititur.

a) L. XI. c. 11.

b) de fort. Alex. or. I.

c) Plut. in praeept. resp. gr.

d) L. XLL c. 6.

e) pag. 99.

f) ibid. p. 94.

ADINNIGAVS Corfino MINNISARES.

Caput regis barbatus diadematus. X
- AEIA - - AΔINNIFA□ - EΩTHI□E.
Hercules nudus petrae insidens d. elata clavam, in imo annus TAT, in area monogramma, nempe A intra quadratum. Pot. I.

A quibus vulgatus sit hic numus addito iconismo, et quorum pertineat, dicetur mox infra.

MONNESES.

Caput regis barbatus diadematus. X
- AEIA - - - ONNHE - - - ΩTHPOE.
Hercules nudus basi insidens d. elata clavam, infra annus TKB vel forte TKE. AE. I.

Complector utrumque hunc numum, et Adinnigai, et Monnesis, quos contra atque aliis hactenus visum, Bactrianae regibus infero, quod antequam probare instituo, juvat aliorum de his numis iudicia commemorare.

Cl. Eduardus Corfinus anno 1754 libellum edidit, cui titulus: *de Minnifari, aliorumque Armeniae regum numis, et Arfacidarum epocha dissertatio*. Agitur in hac de numo, quem priore loco proposui, sed vir eruditus pro certo AΔINNIFAΟ. legit MINNISAP. Eum ergo applicat *Minnifari* Armeniae regi, cujus in Trajani rebus gestis meminit Dio, sed quem *Manifarum* appellat. Atque hac fiducia novum invexit aerae Parthicae principium ab anno V. C. 525, ex quo annum numi TAT deducit. Univerfa haec causa cum minus

probaretur Frölichio, eodem adhuc anno libellum opposuit inscriptum: *Dubia de Minnifari aliorumque Armeniae regum numis, et Arfacidarum epocha nuper vulgatis*, quibus elevare Corfini argumenta omni ingenii et eruditionis apparatu est aggressus. Non tamen victum se professus Corfinus causae suae suppetias iterum venit dissertatione altera Romae 1757 edita. Possum commemorandis iis, quae eruditi viri pro sua quisque causa attulerunt, abstinere, non tam quod instituti mei brevitatem tam copiose disputata non recipit, quam quod omnis Corfini doctrina jam hoc uno disperit, quod numo inscriptum MINNISAP. praetendit, quando certum est, in eo legi AΔINNIFAΟ., quam vocem non modo reperit Frölichius in fideli pictura ex ipso archetypo musei Stofschiani excepta, et sibi a Gorio Vindobonam missa, sed etiam Abbas Barthelemys, qui singularem hunc numum olim musei Palatii, deinde Stofschii, regis sui thesauro intulit, et subinde acri incisum eruditorum oculis subjecit. ^{a)} Quare ultro collabuntur omnia, quae Corfinus tanto nisu de Minnifare in monetam recepto, et statuendo alio aerae Parthicae principio disputaverat. Denique ne quid praeterrittam, quod ad Dionis Manifarum pertinet, video a Vaillantio *ὡς ἐν παροδῷ* citari numum, et huic Manifaro Armeniae regulo tribui, in cujus adversa exhibetur: *Caput tiara ornatum*, in averfa: BACIAEΩΣ. A-BAIΣΣAPOT. *typo aquilae.* ^{b)} *ω*

Non minor in alterius numi examine contentio, et in legenda inscriptione

a) B. L. T. XXXII. p. 671.

b) Imp. Arfacid. p. 306.

diffensus. Eum primus ex museo suo protulit Vaillantius, ^{a)} qui epigraphen sic effert: ΒΑCΙΑΕΩC. ΒΑCΙΑΕΩΝ. ΜΟΝΝΗCΟΤ. CΩΤΗΡΟC. ΕΠΙΦΑΝΟΤC, cum anno ΤΚΒ. Deinde Monnesem hunc in regum Parthorum catalogum intrudit invitis numis Volagafis I. et II., ut diximus in Arface XXVII. Eundem numum serius vidit Maffejus in museo ducis d' Estrées, sed qui sic inscriptum prodit: ΒΑCΙΑΕΩC. ΜΟΝΝΗCΟΤ. CΩΤΗΡΟC. ΕΤΕΡΓΕΤΟΤ, cum anno ΤΚΕ. Ceterum ambiguus haeret, sitne rex Parthiae, an Bosphori statuendus. ^{b)} Cimelium istud in gazam tandem regiam translatum multo, quam antea factum, adcuratius edidit Barthelemys, ^{c)} et patuit nonnulla intrusa, quae in numo conspicua non sunt, ut Vaillantii ΕΠΙΦΑΝΟΤC, vel Maffeji ΕΤΕΡΓΕΤΟΤ, et ne quidem praetensum totum nomen ΜΟΝΝΗCΟΤ legi, extremis utrinque literis evanidis. Neque illaesa est postrema epochae litera; unde factum, ut Vaillantius legeret ΤΚΒ, Maffejus ΤΚΕ. Barthelemys in priorem lectionem propendit. Eodem hoc fatente numus hic varie lectus unus idemque est, non diversi. Quod cum ignoraret Pellerinius, binos dixit exstare Monnesis numos variantibus aerae annis insignes. ^{d)}

Explorata religioso utriusque numi natura jam etiam, cuius sint patriae, inquirendum. Quod cum adcuratius expenderem, intellexi I., numos hos esse non posse regum Parthiae, ut visum Vaillantio, Pellerinio, et plerisque ali-

is, II. haud dubie esse regum Bactriae putandos. En utriusque thematizationes paucis expositas.

I. Non esse numos regum Parthiae ipsi inscripti epochae anni comprehendunt. Etenim annus ΤΑΓ in numo Adimigai ductus ab anno V. C. 443, quod principium aerae in numis Parthiis habemus, incidit in annum V. C. 773, tempore in Parthia regnare Phraatis IV. aliive, quorum nomina tenemus nomina. Annus ΤΚΒ in numo Monnesis incidit in annum V. C. 773, at tum regnasse Chosroem constat. Nullus ergo utrique locus in regum Parthorum serie relinquitur. Accedit, quod Herculis, aut titulum ΣΩΤΗΡΟC, in loco regis Parthi numo hactenus conceptum, quos constat certos imperatores nusquam variatos habuisse typos.

II. Ajebam, esse numos regum Bactrianae. Ut facile erat evincere, quod mos hos non esse Parthicos, sed Parthicam Graecorum monetam imitari, volumine, forma literarum, etque modis proxime imitantur, facile intelligimus etiam, signatos illos in provincia Parthorum imperio vicinam, si lubet, etiam obnoxia, atque etiam num istud a Bosphorana illos non excludit, cui eos posse inferri, et suspicatus est Maffejus. Etenim imperio, idem jam etiam visum Barthelemyo in haec verba dissentientem *Numi Adimigai et Monnesis, eadem typos et fabricam praeservantes, eadem videntur regione signati, eadem causas differant a regum Parthiae*

^{a)} l. c. p. 339. ^{b)} Galliae Antiq. p. 114. L. T. XXXII, p. 683.

^{c)} l. c. ^{d)} Suppl. III. p. 15.

mis. Erant in Armenia, Mesopotamia, et toto Parthorum imperio dynastiae plures, quarum principes suo nomine pecuniam signaverunt. Quare dubium non est, harum uni utrumque numum tribuendum. Coeptam a viro erudito telam perago. Esse numos regum Bactrianæ, argumentum habeo unicum quidem, at illud, ut reor, solidum, ab ipso typo petitur. Sistit hic Herculem petrae insidentem, et d. clavam elatam tenentem, perinde atque typus in citato supra Euthydemii numo, quem fuisse Bactrianæ regem certo constat. Vix verisimile videatur, si numi hi alterius essent regionis, monetarios sic anxie Herculem ad omnes Herculis Euthydemiani apices fuisse ficturos, et conspiraturos in typo, qui secundum omnes causas vix in aliis numis exstat. Confer, amabo, omnes tres, de quibus agimus, numos, et negabis interesse discrimen, nisi quod Euthydemii numus elegantis est operis, alteri, quod prolapsa jam arte percussi sunt, barbari. Admissa hac mea sententia reliqua omnia commode explicantur. Graeci in Bactriana positi, quorum quanta fuerit potentia, in prolegomenis ad Bactrianæ regum numos diximus, eodem modo signavere pecuniam cum capite regis sui, quo Graecos in Parthia positos monetam cum regis Parthici capite signasse diximus. Vbi deinde sunt aera Seleucidarum ab anno V. C. 442, vel, ut aliis placet, aera Graecorum ab anno sequente ducta, perinde ac Graeci Parthici, nimirum aera, cum adhuc Seleucidis parerent,

utrisque communi. Denique veterem etiam Herculis typum retinuerunt, sub hac nimirum imagine in Bactriana impensius culti.

Supereft, ut occupem, quae novam hanc sententiam possunt in invidiam vocare. Testibus Iustino et Strabone Graecorum in Bactriana imperium eversum est primum a Parthis, deinde a Scythis Nomadibus. Testimonium haec collecta habes apud Bayerum. 3) Scytharum etiam in Bactrianam invasionem in monumentis Sinenfium aut vidit, aut videre sibi visus est cl. de Guignes. b) Non inficior. Verum si eversum est Graecorum in Bactriana imperium, non etiam everfi coloni Graeci, qui eam inde ab Alexandro M. copiosi incoluere. Enimvero quemadmodum everfo a Parthis Graecorum Seleucidarum trans Euphratem imperio perrexerunt tamen Graeci legibus suis uti, numosque cum Parthici regis capite ferire constituerunt, sic horum exemplo idem a Graecis Bactrianis factum verisimile est. Quales fuerint hi reges post Eucratidem, quem ex Graecis Bactrianæ regibus postremum memorat historia, ignoramus. Dubitari nequit, inter perpetuos motus, et horribiles procellas, quibus haec Orientis pars prae aliis regionibus concussa est, praevalentibus jam his, jam illis, Bactrianam jam hos, jam illos dominos nactam, seu Parthos, seu Scythas, seu ex indigenis quempiam. Et forte Parthus fuerat memoratus in numo Monnefes, nam istud nomen aliquoties in historia Par-

a) l. c. p. 96.
(Vol. III.)

b) B. L. Mem. T. XXV. p. 17.

thica proditur. Et vero non temere adferimus, Bactrianam etiam post ever-
 sos reges Graecos regibus item paruis-
 se. Ita enim lego in periplo maris Ery-
 thraei, qui a nonnullis Arriano tribui-
 tur: καὶ τῶν ἐπ' αὐτῷ μαχρωτάτων ἔθνος
 Βακτριανῶν, ὑπο βασιλεῶν ἑσάν ἰδιον τόπον.
 Vt certum est, Graecam hanc oratio-
 nem esse luxatam, ita certum etiam,
 hanc ejus esse sententiam debere: *supra*
hos bellicosissima gens Bactrianorum, quae
proprio regi est subjecta. Ex his ergo;
 quae modo disputavi, illud unum tene-
 mus, numos hos esse regum Bactria-
 norum, etsi quo genere fuerit aut Adin-
 nigaus, aut Monneses, caliginosa nocte
 premat deus.

Addendus his omnino est numus al-
 ter, quem proxime in museo Caesareo
 deposui:

*Caput regis barbium diadematum cri-
 nibus pone in glomerem compositis. X E-
 pigraphe ambigua, ut dicitur. Hercules
 sedens eodem omnino modo, quo in praee-
 dentibus, in area monogramma. AE.*
fere I.

Per causas, quas hactenus dedi,
 dubitari non potest, ejusdem eum ef-
 fe regionis, cujus sunt numi laudati

Adinnigai, et Monnesis. Si enim
 typum averfae spectes, eundem ad o-
 nes apices cum illis puta, neque deest
 monogrammatidis quoddam genus, et
 propter operis ruditatem satis informis,
 et eodem loco positi, quo illud in no-
 mo Adinnigai conspicitur. Dolendum
 ab epigraphe ambigua nihil opis acce-
 dere. Ex utroque numi latere saltem
 unus scripturae versus est conspicuus:
 in imo segmento, quod in illis *avver-*
epochae continet; manifestae sunt ba-
rae OAO, sed quae epocham nostram
non possunt. Capitis cultus in parte
avverfa Parthicus plane est. Aut igitur
eo tempore, quo signatus est hic nu-
mus, Bactriani servivere Parthis, ut
si malis Bactrianum regem statuere,
regis Parthi cultu fingi se voluit.

Edidit Swintonus numum: (Fid.
 Trans. Vol. L. p. 175.)

... BACIAEΩN. MEAC. MO.
Caput regis more Parthico tectum. I.
epigraphe Parthica. Victoria graec.
 AE. II.

Monnesis numum existimat auctori-
 dicio plane incerto; nam in MO *lucet*
 O dubiam ipse profitetur.

FINIS VOLUMINIS III.

This book should be returned to
the Library on or before the last date
stamped below.

A fine is incurred by retaining it
beyond the specified time.

Please return promptly.

MAY 18 '68 H
1989-375

RECEIVED

